Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

Iosephi Iudei Histo

rici pręclara opera nõ parua accuratiõe & diligentia recẽter ipress.i necnõ a cõplusculis mẽdis q̃bus passi ãtea fuerãt terſa atq; castigata

De Antiquitatib' Libri viginti nũc pri

mũ cũ duplici ad bibliã cõcordantia: vnaquidẽ generali ad leges & historiales biblię libros: altera vero spãli ad singula eorũdẽ capitula

De Iudaicobello Libri septem ad octo

nouissimos eiusdẽ de ãtiquitatibus libros: nec nõ ad Agesippi xpiani de hierosolimitano excidio quinq; libros collati cõsiliatiq; cõcordati

De Antiqua Iudeoꝝ origine cõtra Gre

cos & Manethonẽ ægyptiũ: necnon cõtra Appionẽ Alexandrinũ libri duo hucusq; confusi: nunc vero per capita distincti.

Ethisorbus Iosephi operib' adiecta sũt

accurate singulis capitibus cõpendiosa argumẽta; cũ ãnotatiũcul'i margine vbiq; accõmodatissime, collocatis nõ parũ lectori cõducentibus

Roberti goullet sacre pagine professoris

eruditissimi, q̃ pdicta Iosephi opa eo modo quo p̃missũ ẽ nõ sine magnolabore excoluit, Tretramonõ: ex ipsius Iosephi / bilię historiæ collasticę Agesippi epithomatibus solerter conciliatum,

Eiusdẽ cõpendiũ de sex etatib' seculi i quo

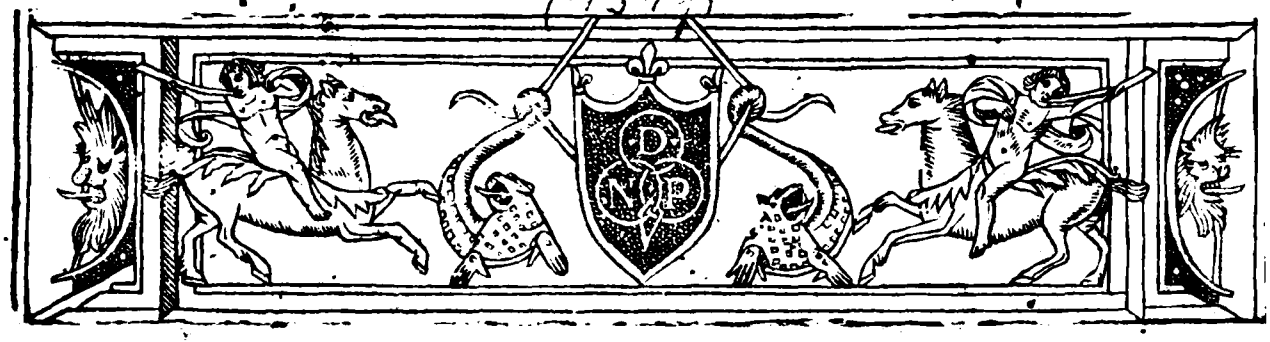
ꝑter xpi genealogiã multa scitu dignissima cõtinent. breuis scilicet. cosmographię recollectio: & oim ferme regnorũ origo successio & finis q̃q; reges i illis & quot annis regnauerunt. Illi præsertim quorum sacri codices: ac Iosephus noster meminerunt.

Ex libris Joh. Magni Banari
Ingolstadiensis
Sum Bar:
Widmanij
Fide manu con.
Ade 1605

Venundantur parrhisijs in vico diui Ja
cobi sub intersignio Lilii aurei.

(151)

Ad reuerendū in Cdzisto patrē et dominū Dominū Ludouicum Herbert Abricensem Episcopū omnigena virtute optimisq; litteris apprime cōspicuū: in IOSEPHI Hebrei historici recognitionē. ROBERTI GOVLLET inter sacrarū litterarum professores minimi

¶ PREFACIO

·Eccles.xxx.iij

VEMADMODVM nihil est homini (q̄diu mortalem agit vitam) honesta operatione diligentiq; industria cōducibilius (sacratissime pręsul) ita eidem torpedine ac inerti ocio nichil neq; pernicios̄us est neq; detestabilius. Siquidem ignauia animi flacescunt torpescuntq; corpora: & multam (pro ecclesiastici sententia) malicia docuit ocio sitas quę omnia proculdubio abigit honestus labor. Hinc Marcus Cato dicere solebat hominis vitam propevti ferrum esse. Q ñ q̄dē ferrum (si exerceas) cum splendore conteritur: si nus rubigo interfecit: haud secus si se homo execeat cum laudis splendore consumitur. Pluſq; accidia affert detrimenti q̄ exercitatio. Quod & Christianus Poeta Mantuanus eleganti carmine expręssit sic inquiens.

Marcus Cato.

Baptista Parthenicę Prima.

Pigros rubigine sensus
Occia corrodunt sopitaq; pectora torpor
Noxius obliquat. ferrum si transit in vsus
Assiduos splendore micat vultuq; nitenti.
Audet ad argenti decus aspirare superbum.
At si longua quies eritfuscatur: & atram
Vertitur in scabiem: cęleriq; absumitur euo.

Solon. Aristt eles. Cleantes. Appelles. Plinius. Seneca. Origenes. iulius. iob.v. iob.vij.

¶ Proinde maiores nri quicquid noctu dieq; elaborabāt spirituali apponebāt lucro. Vñ Solon vnus ex septē sapiētibus se aliquid quotidie addiscētē cōsenescere gloriabatur. ¶ Stratū aūt petēs Arist. plūbea manu pilā sumebat quę in subiectū vas ęneū decidēs ad studiū excitabat. ¶ Cleantes noctu hortos irrigabat quo posse iterdiu philosophie studio icūbere. Appelles itidē egregius pictor nūq̄ tā occupatū diē egit qui artis suę lineā duceret: vñ tale emanauit adagiū: nulla dies siue lineā Plinius quoq; omne tēpus quod litteris nō impartiret: perire arbitrabatur. ¶ Etiā nō seneca ocīū sine litteris mortēviuiq; hois dicebat eē sepulturā. ¶ Nō parū cōmēdatur Ad amātius Origines vt pote cū neq; cibū absq; erudita lectiōe sumere voluisset neq; manus habuerit vnq̄ pugillari vacuas. iulius ille cęsar magnis efferī p̄coniis q bella quę die gessisset nocte mādabat litteris. His nāq; cęteris q̄ sapiētie studiosis exploratū est hoiem natū esse ad laborē & auē ad volotatū. Malicia siquidē inquit iob ē vita hois sup terrā & sicut dies mercēnarij dies eius. Quo circa nullāvt credere par ē grauiorē arbitrari sūt iactura q̄ futilē tpis contritionē de quo reddenda esse villicationis rationē euangelicū verbū cōminatur. ¶ Horū itaq; vestigia ꝑ virili eminus sequi percupiēs vt ociositatē omniū bonarū artiū nouercā deuitarē: nō nichil studiosi operis volui deligere quod etiā in communē hoim cederet vtilitatē: scienr hominē hoim cā vt ptritū habet ꝑ puerbiū fuisse natū. Verū eniuero operepręciū eē duxi si antiquorū libros q nichil mea sētentia ex his quę ad cōmunē hominū eruditionē necessaria prętermiserūt nobis relictos a mēdis & erroribus quos indies aut ex frequēti transcriptione seu pręssione acquirūt eleuamus pristinoq; restituamus nitori. Sic eni ęquū est vt q̄d crebro male pullulat crebrius succidaī. Necvero minus reipublice cōfuerūt qui aurū repugnāt q̄ qui effodiūt. ¶ Quū igitur michi egregia IOSEPHI quē p̄dē IOSEPHI vocāt opa occurrisset vsq; adeo deprauata vt nec ꝑ usula q̄dē integra ferme appareret: cepi ad illius tā digni tāq; vtilis atq; necessariį opis castigationē manus applicare cū mihi vacabat ocio & his q̄dē diebus feriatis q̄bus populo cōcionari nō suppetebat. Eaq̄ nāq; ratiōe potissimū p suasus sū q̄ hmōi opera ad sacrę historie elucidationē sint per qua necessaria. Adde q̄ tu in sane multa reperies etiā scitu digniſſima quos sacrę nostrę litterę nichil mēmineruht. Et cū a Machabeorū tēpestatevsq; ad Christi tēpora centū & plus effluxerimāni: in quo quidē tēporis interstitio nihil in biblia de iudeorū statu memoratur. Hęc habes ꝑ illa tēpestatis itercapidine apud nostrū iosephū accuratissime descripta quę etiā oīa vsq; ad quadragesimū & supra post salutiferā Christi passionē cōtinuauit annū

Vtilitas lecturę librorū iosephi

¶ Meminit ad hęc iosepns sanctissimi saluatoris nri. Quinetiā de iohānis baptistę & iacobi minoris sanctimonia mētionē facit idq; ad nostre religionis p̄conia p̄ppe cū ab aduersarijs bonū habere testimoniū sit opido per q̄ cōmēdabile. Quo circa hoc egregiū opus antiquitatuį ab ipsimet hebręis nre inuidētibus fidei teste Pico Mirandula fuit viciatū. ¶ Est prętera librorū iosephi lectura maxie de iudaico bello ꝑ hac fluctuosa tēpestate qua tantus bellorū in Christianitate ingruit horror vtilissima Quandoquidē nichil ferme videbis in his que modo geruntur cruentissimis prelijs cui nō videatur sīe aliquid olimiudeis quibus i religiōe sed lōge sanctiore suecedimus cōmerētibus suis sceleribus botigisse quotū iosephus nr finale narrat excidiū. ¶ Nunc vtinā principes nri bellorūq; auspices ha-

berēt pręoculis:cognoscerērvtiq; q̄ discrimiosus bellorū aditus q̄q; dubius sit exitus Hos nēpeq; autu marē non cū tanta pernicia perpensos fore ad bellicas expeditiones:cū perhorrēda hūani sāguinis p fusione succedēdi. Vñ prothnefas tot insontiū expilatiōes & cedes tot diuersorū exiciales locoꝝ euer siōes. stupra/raptus/adulteria/rapinę/furta iiuste exactiōes sacrilegia & imunera mala ꝓpdeūt. Ah vti nā saperēt & intelligerēt ac nouissima ꝓuiderēt. Sed de his alias. ¶ Huius iraq; ęgregia iosephi ope- Deutro.xxxiij.
ra non sine multa lucubratione:iproboq; labore recognoui sic q̄ meo iudicio nullæ aut ppaurę sup sint mēdę:nisi quas Calcographorū/quibus sēper adesse nō potui/opus ipsū imprimendo parti igno rantia : parti negligētia cōtigit emersisse. Q naproptez si inter legendū quippiā errorū inuenias aut in cōcinua elemētorū variātia/aut falsa numerorū supputationevel negligenti alicuius dictionis omissio ne nō michi ascribas quęso. ¶ Libros autē anriquitatū ad biblię nostrę historias q̄tū se protrahūt or dinatis in inferiori margine singulorū librorum & capitum anotationibus cōcordare studui . Libros quoq; septē de Iudaico bello cū octo nouissimis antiquitatū libris:necnō cū historia Aęgesippi Chri stiani antiquissimi/quā de hierosolimitano excidio i quīq; libris scripsit/libros i margine & capita sub siguando conciliaui:huic addendo operi quę Iosephus misit. ¶ Nouissimū insuper opus o isephi vbi aliorū meminit librorū/quod cōtra grecos Manetonē ęgyptiū & Appionē alexandrinū de suę gen tis antiquitate cōpilauit/distinxi per capita:& singulis omuiū librorū capitibus breuiuscuala sūmaria adieci,ac in superiori margine ꝓ studiȝ leuādo labore per q̄ vtiles annotaciunculas locaui. ¶ Cetęrū indicē toti operi perneceſſariuȝ adunaui quod Monotesserō sine TETRAMONON pōt appellari Ex quattuor enī historijs cōpendiosissime cōcinatum est. Nā singula operū Iosephi ępithomata com plectitur. in quibus sūmati perstringūtur quę in Iosepho diffuse enarrātur quibus que tā ex biblia qua scolastica historia capita annotātur in quibus illa per āple cōtinētur adeo vt cōpendiaria via sit ad p uestigāda vniuer quaquauersū tendas. Itidē ex egesippi historia in libris de iudaico bello effeci insup tā ex biblia q̄ historia scolastica & ęgesippo additiōes eorū scilicet/qnę noster Iosephus prętermisit/ suis apposui locis: ¶ Verū enī cū laborī finē voluissem imponere statim bellorū memoria/quibus he heri aduersus ferme omnigenas hoim nationes fuerunt exercitati nouū michi ministrauit negocium Nā vt nostri iosephi eluceſceret historia cōpēdiosam de sex ęculi ętatibus ex sacris codicibus necnō catholicis doctoribus & alijs antiquissimis nō paruo studio collectionē cōgessi vbi adiecta breuiuscu la vniuersi orbis cosmographia & oim regnorū inicia regūq; successiones nomina & annorū numeri vsq; ad iosephi nostri tēpora q̄tū ad operū eius luculentiorem intelligentiā videbātur conducere per strigūt. ¶ Ad hęc sacratissimā saluatoris nr̄i. IESV CHRISTI generalogiā q factus ē ex seine dauid secūdū carnē ex philonis iudei & diui hieronimi & aliorū autenticorū scriptis Matheū & Lucā euā- Roma.capi.j.
gelistas necnō & nōnullos sacrę scripture alios passus concordando luculenter inserui. ¶ Cū itaq; aio volūtarē cui has meas lucubraciūcnlas deuouerē tu mihi imprimis occurristi dignissime pontifex cui plurima debeo cęteriq; mei cōtubernales Haricuriani quippe cū tuis auspicijs Rcuerēdus in Christo pter & dñs Dñs bonę memore Gauffridus.herbert Constiensis olim pręsul meritissimus germanus tuns cuius animā collocet dominus cū principibus populi sui a paucis annis Haricurianū ludum no strū āplissimis donauit prouētibus:ad scolasticorū æducationē:ob idq; tu cū claris fratribus tuis quo rum officijs me totum deuoui & deuoueo ampla impartitum es munera. Efflagito igitur id munuscu li hilari accipias animo:Artaxerxis exemplo qui vt meminit, Plutarcus inter equitandum a colone Plutachus.
quodam lagūculam aqnę plenam hilariter excepit animi affectū pluris q̄ muneris quantitatē ducēs Cū euī propter bonas artes quibus maximopere clares obq; animi tui virtutē qua prestantius nichil est Et presertim propter illā tuā benignam affabilitatē qua animos hominū tibi concilias & ad te di diligendū allicis omnibus sis gratus & amabilis non ambigo si hic noster labor tibi placeat qui oībus sit acceptus. Vale præsulū columē & decus EX HARICVRIANIS Sędibus Parrhisij tertio kalen das Februarias. Anno dominice salutis Millesimo quingentesimo decimo tertio. 1513

Iosephi in pseudographos Querimonia.

Mancus ego nuper Lacero mutilatus amictu:
Crinibus impexis pube tegente genas
Obscuraq; miser longe relegatus in oras
Exilium quęsta est mens gemebunda suum
Detritus iacui truncato stipire nullis
Nexibus aut neruis squallida membra valet
Saucia nec doctus reparauit corda Machaon
Lumina nec chyron:curaq; phillicides.
Non circes iuuit falsę non phasidos herbę
Nec coi quicq̄ pharmaca rara senis
Hei nimium possem vigilatas plangere noctes
Atq; queri studio preterijsse dies
Vt mea calorum memorarent gesta virorum
Scripta:vel optato fine legatur opus
Ni bene crescenti occurrissent numina morbo
Dum michi cōstanti mente Robertus adest
Ingenium:feruens studium constantia sudor
Me fœdis soluit lector amande notis

FINIS

a.i.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

¶ Incipit Flauius Iosephus historicus illustrissimus de Iudaico bello per venerabilem Ruffinum presbiterum de greco in latinum traductus Antehac quidem mendose impressus ac in infinitis fere locis deprauatus: nuncvero per grauissimum atq; profundissimum theologię doctorem necnō professorem: magistrum Robertum Goullet: non sine multa lucubratione grandiq; labore in suum primum statum restitutus excultus & vbiq; emendatus adiectis singulorum capitum compendiosis argumentis: cum annotatiunculis perq̄ vtilibus in margine collocatis necnon cum concordantijs ad libros eiusdem Iosephi de antiquitatibus & ad Aegesippum christianum de Excidio Hierosolymitano.

¶ PROLOGVS.

A QVONIAM bellum quod cum populo Romano gessere Iudei omniū maximum quę nostra ętas vidit. quęq; auditu percœpimus ciuitates cum ciuitatibus gentesue commisisse cum gentibus quidam non q̄ rebus interfuerint. sed vana & incongrua narrātium sermones auribus colligentes oratorum more perscribunt. qui vero presto fuerūt aut romanorū obsequio: aut odio iudeorū contra fidem rerū falsa confirmant scriptis autē eorū partim accusatio: partim laudatio continetur nusq̄ vero exacta fides reperitur historię. Idcirco statui quę retro barbaris antea missi patria lingua digesta: greca nunc his qui Romano imperio reguntur exponere. Ego Iosephus Mathię alias mathatię filius hebreus genere sacerdos ex hierosolimis. qui & initio cū Romanis bello conflixi. postea gestis quia necessitas exegit interfui. Nam cum hic (vt dixi) motus grauissimus exortus: romanorum quidē populum domesticus morbus habebat. Iudeorum autem qui ętate validi & ingenio turbulenti erant. manu simul ac pecunia vigentes: adeo temporibus insolenter abusi sunt. Vt pro tumultus magnitudine hos possidendarū spes illos amittendarum partium orientis mœtus inuaderet. Quoniam iudei quidem cunctos etiam qui trans eufratem essent gentiles suos secum rebellaturos esse crediderāt romanos autem & finitimi galathę irritabant. nec manus celtica quiescebat. dissensionumq; plena erant omnia post Neronem. Et
B multos quidem reges tempus adhortabatur: lucri autem cupidine pars militaris mutationem presentium desiderabat. Itaq; indignum esse duxi errantem in tantis rebus dissimulare veritatē: & parthos quidem ac babilonios arabumq; remotissimos & vltra eufratem gentis nostrę incolas itemq; adiabenos mea diligentia vere cognoscere vnde cepisset bellum: quantis cladibus constitisset. quoue modo desisset. Grecos vero & romanorum aliquos qui militiam secuti non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire: atq; hystorijs audent eos inscribere. Qui preter hoc vt michi quidem videtur q̄ nichil sanum referunt: etiam de proposito decidunt. Nam dum romanos magnos volunt ostendere: iudeorum rem extenuant & in humilitatem deiciunt. Non autem intelligo quonam pacto magni esse videantur qui paruа superauerint. & neq; longi temporis eos pudet quo bellum tractū: neq; multitudinis romanorum quam in ea militia labor exercuit. neq; ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur: si cum multum pro hierosolimis desudauerint rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumq; sine vllo mendacio prosequar: dicta vero de factis reponam: dolori atq; affe-
C ctioni meę in deflendis patrię cladibus indulgens. Nam q̄ domesticis dissensionibus euersa: & in tēplum sacrosanctum inuitas romanorum manus atq; ignem iudeorum tyranni traxere: testis qui eam vastauit ipse cęsar titus per omne bellum miseratus quidem populum q̄ a sedicionis custodiretur: sępe autem consulto differri passus ciuitatis excidium protracto obsidionis spacio: dum modo belli pœniteret auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumq; latrocinium accusatorie loqui putet. vel patrię miserijs ingementem calumniari preter legem historię dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim quę romano imperio parent: solam ciuitatem nostram contigit ad summum fœlicitatis gradum procedere: eandemq; ad vltimos casus deponi. Deniq; oīm post condita secula res aduersas si cum iudeorum calamitatibus conferantur: superatum iri nō ambigo. Et horum auctor nullus externus est. Vnde nec fieri potest vt a quęstibus temperetur Si quis autem clarior misericordie fit iudex: rex quidem tribuat historię: lamenta vero scriptori. Quanq̄ merito grecorum disertos increpauerim: qui tātis rebus sua memoria gestis quarum comparatione preterita olim bella exigua demōstrantur: iudices re

Iosephus iudeus genere sacerdos in initio belli contra Romanos conflixit.

Spes iudeis possidēdarū orientis partiū & metus Romanis amittēdarū cā fuit Iudaici belli.

Adulatores qui dā romanos volūt exaltare & iudeos deprimere

Sine mēdacio p mittit vtrorūq; facta cōscribere

Fœliciſſima primo hierm post ea miſerria. &c.

ſident aliorum facundię detrahentes.quorum & ſi doctrinam ſuperant. voluntate vincuntur.Ipſi ve-
ro aſſyriorum & medorum geſta perſcribunt veluti minus recte a ſcriptoribus antiquis fuerint expoſi
ta cum in ſcribendo tantum eorũ viribus cedant quantũ ſententię.Erat enim vnicuiq; ſtudiũ quę vi- D
diſſet facta ſcribere: qm̃ & interfuiſſet rebus geſtis:& efficaciter quod promittebat impleret:mentiriq;
apud ſcientes inhoneſtum eſſe videretur.Enim vero noua quidem neq; ante cognita memorię trade
re ſuiſq; tẽporis res commendare poſteris.Laude ac teſtimonio dignum eſt.Induſtrius autem habeť
non qui alienam diſpoſitionem atq; ordinem tranſfert.ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium
conficit hiſtorię.Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo qui eſſem alienigena, grecis & romanis
geſtarũ rerum memoriã rẽpono.Ipſis autem indigenis ad quęſtum quidem ac lites ora patent linguę
quę ſolutę ſunt ad hiſtoriam:in qua verum dicendum:ſummaq; ope negocia colligenda ſunt obmu-
teſcunt conceſſa infirmioribus neq; ſcientibus licentia ſcribendi res a principibus geſtas. ¶ Honora
Veritas hiſtorię a Grecis negle-
cta a iudeis ho-
noratur.
tur itaq; apud nos hiſtorię veritas quę a grecis negligitur. Ab origine quidem iudeos repetere qui
fuerint quoue pacto ab ęgyptijs diſceſſerint:quaſq; regiones errãdo peragrauerit:& quas vel quotiẽs
incoluerint:& quemadmodum inde migrauerint neq; huius eſſe temporis & pręterea ſuperuacuum
exiſtimaui:quoniam multi ante me iudeorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt &
Modũ declarat
auctor ꝓcedẽdi
in pręſẽti opere
nonnulli grecorum quę illi ſcripſerant patria voce proſecuti.non multũ a veritate deuiarunt. ¶ Exin
de autem hiſtorię principium ſumam:quo ſcriptores eorum& prophetę noſtri deſierunt.Et bellũ qui
dem meis temporibus geſtum latius quaq; potero diligentia referam. Quę vero etate mea ſunt anti
Sũma tractãdo-
rũ in hoc opere.
quiora ſummatim breuiterq; percurram quomodo anthiochus cognomento epiphanes deuictis pe-
nitus Hieroſolimis cũ trienniũ ſexq; menſes eam tenuiſſet:ab Aſſamonei alias Aſamonei filijs expul E
ſus eſt.deinde ꝙ eorum poſteri de regno diſſentiẽtes ad res ſuas occupãdas populum romanũ pom-
peiumq; traxerunt:ꝙq; Herodes Antipatri filius eorum potẽtiam depoſuerit auxilio ſoſij.Tum quo-
modo herode mortuo plebis in eos orta ſeditio eſt auguſto quidem imperante romanis . Quintilio
autem varo in locis degente: ꝙq; bellum anno duodecimo poſt imperium Neronis eruperit:quamq;
multa per Soſium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis iudei perſuaſerint quoq; modo ac-
colas permunierint.Et ꝙ Nero propter Ceſtij alias Ceſſij peccata ſumme rei metuens Veſpaſianum
Bello prępoſuerit.& ꝙ is cum maximo filiorum iudeam intrauerit quantumq; romanorum exercitũ
ducens.quantaq; manus auxiliorum per omnem cęſa fuerit galileam & ꝙ eius ciuitates quaſdam vi-
ctoria cœperit alias deditione vbi etiam romanorum in bello diſciplinam curamq; rerũ & vtriuſq; ga-
lileę ſpacia & naturam fineſq; Iudeę necnon & peculiarem terrę ęqualitatem lacuſq; & fontes capta
rumq; ciuitatum mala cum fide ſicut vidi aut pertuli expediam Nec enim miſerias meas celauerim:
Epylogus dicẽ-
dorum.
cum eas ſcientibus relaturus ſim. ¶ Deinde ꝙ iam feſſis rebus iudeorum nero quidem morte obierit.
Veſpaſianus autem in hieroſolimam properans imperij cauſa retractus ſit:queq; ſigna ei de hoc con-
tigerint.romęq; mutationes:& ꝙ inuitus imperator a militibus declaratus ſit.& ꝙ eo diſponende rei-
publice gratia in ęgipto digreſſo.iudeorum ſtatus ſeditionibus agitatibus ſit quoq; modo tyrãnis ſuc
cubuerit.eorumq; inter ſe diſcordias:& ꝙ ex ęgipto tytus reuerſus bis iudeorũ fines ingreſſus ſit.quo
q; modo exercitum & quo in loco congregauerit.vel qualiter & quotiens ciuitatem affecerit ipſo prę-
ſente ſeditio aggreſſus quoq; numeroſos & quantos erexerit aggeres triumq; murorum ambitum &
magnitudinem ſiue menſuram.& munitionem ciuitatis.& phani templiq; diſpoſitionem. ad hęc arę
ſpacium atq; menſuram veriſſime dicam.Feſtorum quoq; dierum mores aliquos ſeptemq; luſtratio-
nes & munera ſacerdotum.Itemq; pontificis veſtes ſanctaq; templi cuiuſmodi fuerint.ſine aliqua diſ
ſimulatione vel adiectione memorabo. ¶ Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentilium crudelita-
tem.romanorum in alienigenas humanitatem: quotienſq; titus ciuitatem ſimul ac templum ſeruare
cupiens ad concordie fœdera diſſidentes ꝓuocauit. Diſcordiã vero populi vulnera & calamitates.
q̃q; multa mala nunc bello nunc ſeditionibus.nunc fame perpeſſi.poſtea capti ſunt Nec ergo aut pro-
fugarum clades.aut captiuorum ſupplicia prętermittam vel quemadmodum templum inuito cęſare
conflagrauerit.quaq; multę opes ſacrę flamina raptę ſint. ac totius quę reliqua erat ciuitatis excidiu; F
& quę pręceſſerant portenta atq; prodigia.vel tyrannorum captiuitatem vel quę ſeruituti abducta eſt
multitudinem aut cuiuſ quiſq; fortunę ſit diſtributus: & ꝙ romani quidem belli reliquias perſecuti
ſunt in eorumq; munimina funditus eruerunt. Titus vero peragrato territorio cuncta reſtituit.eiuſdẽ.
Septẽ libris per-
actũ opus de iu
daico bello.
q; reuerſionem in italiam ac triumphum. ¶ Hęc omnia ſeptem libris compręhenſa pręſcripſi:& nevi
tuperationes a rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtineam : verum amantibus prout verius
potui cuncta explicaui.Narrandi autem initium faciam:hoc ordine quo capitula ſunt digeſta.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit Liber Primus.

¶ Cōtentione inter Iudeos orta multi eorum ad Anthiochum Epyphanem relictis patrijs legibus confugerunt qui maximo cum exercitu veniens ciuitatem cepit & militibus prędandi data licentia templum spoliauit & solemnitates per tres annos sexq; menses prohibuit unde pontifex Onias ad Ptholomeum fugiens templum simile Hierosolymitano in ægypto edificauit Antiochus autem circuncisionem prohibens porcos fecit immolari. Matathias vero Asamonei filius & sacerdos Bachidem occidens fugit in montes sed inde multis sibi sociatis commisso prelio hostes superauit. Moriens autem Iudę filio principatum dedit qui Anthiochum vincens templum purgauit & noua vasa intulit/Mortuo quoq; Anthiocho filius eius Anthiochus odij heres exercitum contra Iudeos parat Et eleazarus elephantem occidens sub ventre illius interijt Antiochus autem Hierusalem ob fidem post paucos dies vtens filium penuria coactus recedit. Et Iudas multis interfectis hostibus ciuitatem & frater eius Iohannes.

Capitulum primum.

A

Anti.li. xii. ca.x Egesip. pus li.i. capi.i. i. Mac. c. i. Ca. pi.i.ii. 1

CVM POTENTES ALIAS gentes Iudeorum inter se dissiderent eo tempore quo de tota Syria cum Ptolomeo sexto Anthiochus (qui epyphanes dictus est) ambigebat. ¶ Erat autem illis contentio de potentia & honoratus quisq; grauiter ferret similibus subiugari. Onias quidem e pontificibus postq; prevaluit thobię filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Anthiochum confugerunt: petentes vt semet ducibus in iudeam irrumperet: Idq; regi persuasum est: tampridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus & ciuitatem fortiter expugnauit & maximam eorum multitudinem (quibus Ptolomeus carior erat) interfecit.

B

¶ Datoq; passim militibus predandi licentia ipse & templum expoliauit: & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres sexq; menses inhibuit. ¶ Pontifex autem Onias effugit ad Ptolomeum acceptoq; ab eo in Hæliopotana regione solo ibi opidum condidit Hierosolymis simile: templumq; edificauit. De quibus iterum oportune referemus. Verumtamen neq; preter spem deuicta ciuitas. neq; populatione neq; tantę cędes Anthiocho satisfuerunt: sed intemperantia vitiorum eorumq; memoria quę in obsidione pertulerat iudeos cogere cepit vt abrogato more patrio nec infantes suos circunciderent porcosq; super aram immolarent. Quibus omnes aduersabantur optimus vero quisq; prestantes trucidabatur. Et Bachides presidijs ab Anthiocho prepositus: ad naturalem crudelitatem sum preceptis impijs obsecundans omnem modum iniquitatis excessit: cum hic sigillatim viros honorabiles verberaret: communiter quotidie specie capitę vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum qui ex patiebantur ad vindictę audaciam irritauit. ¶ Deniq; Matathias Asamonei filius vnus ex sacerdotibus ex vico (cui nomen est Modin alias Monein) cum manu domestica nā quinq; filios habebat: sic his armatus Bachidem occidit & statim quidem presidiorum multitudinem veritus in montes refugit. Multis vero ex populo sibi sociatis recepta fiducia descendit: commissoq; prelio superatos duces Anthiochi ex iudeę finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus suisq; nolentibus & eos ab alienigenis liberasset imperans: moritur relicto Iudę principatu: qui filio tum suorum natu maximus erat. ¶ Ille autem nec enim cessaturum existimabat Anthiochum & indigenarum conflabat exercitum: & cum romanis primus amicitiam pepigit Anthiochumq; epyphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria in presidia ciuitatis impetum fecit. necdum enim cessa fuerant habitoq; conflictu nulli nes de superiore ciuitate quę pars sancta dicitur ad inferiorem compellit. Phano autem potitus & loco purgauit omnemq; muro cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata in templum intulit veluti pro prioribus prophanatis aramq; aliam edificauit & religionibus dedit initium. ¶ Sacro autem ritu vix ciuitati reddito moritur quidem Anthiochus: regni autem eius in iudeos filius eius Anthiochus odiśq; heres exigit. Quamobrem cōgregatis peditum militibus quinquaginta equitum autem ad quinq; milia: octingentis vero elephantis per montana iudeę partes aggreditur. Et bethsuron alias bethsuram vel befferon quidem municipium capit: in loco vero cui betzacabrie alias bergazarie nomen est qua transitus erat angustior iudas cum suis copijs occurrit. Et priusq; congrederentur agmina eleazarus frater eius prospecto preter alios excelso elephanto turrię maxima & munimentis aureis ornato illuc Anthiochum esse ratus a suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad elephantem vsq; peruenit. Sed illum quidem quem regem esse opinabatur contingere q̄ multum super emineret minime potuit. Beluam vero in alto percussam super se deposuit & obtritus interijt nulla re alia gesta nisi q̄ magnum opus aggredi conatus post vitam gloriam habuit. Qui tamen regebat elephantum priuatus erat. Et si casu in eo fuisset anthiochus nichil plus eleazaro prestitisset audacia q̄ vt sola spe preclari facinoris mortem videretur optasse. Hoc autem fratri eius etiam totius prelij presagium fuit. Nam fortiter quidem Iudei diuq; decertarunt: sed a regijs secunda fortuna visq; numeroq;

Cōtētiōe inter iudeos orta multi ad ātiochū Epyphanem cōfugerūt relictis patrijs legibus q̄ maximo cū exercitu veniens ciuitatem cepit. &c Onias ad ptolomeū fugiēs templū simile hierosolimitano i ęgypto edificauit. Crudelitas ātiochi qui porcos i molari iussit & circuncisionem prohibuit. Matathias Asamonei filius sacerdos hīs quinq; filios bachidē occidēs fugit in mōtes sed deiñ multis sibi sociatis cōmisso prelio hostes superauit & moriens iudę filio principatum reliquit. Mortuo anthiocho rege filius eius Antiochus odij heres exercitum contra iudeos parat. Eleazarus elephātem occidēs sub ipsius vētre interijt.

Antiochus hierusalē obsidet ꝫ vtensilium penuria discedit. Iudas mꝛtis hostibus interfectis occubuit & frat eius Iohannes.

preſtantibus ſuperati ſunt: multiſq; interfectis Iudas cum ceteris in Gofnilicam Topartiam refugit. D

¶ Anthiochus autem ad Hierofolymam profectus ibiq; dies paucos commoratus vtenſilium pœnuria inde diſgreditur: relicto quidem ibi preſidio quantum ſatis eſſe arbitrabatur. Cętera vero multitudine ad hiemandum deducta in ſyriam. ¶ Diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat ſed accerſione multorum ſuę gentis animatus aggregatis etiamquos ex prelio receperat apud vicum adaſa cum Anthiochi ducibus congreditur factiſq; fortibus in prelio cognitus. Multis hoſtibus interfectis occumbit. ¶ Et in diebus paucis frater eius Iohannes occiditur inſidijs eorum captus qui cum Anthiocho ſentiebant.

Anti. li. xiij. capi. xvij.

¶ Ionathas dux Iudeorum mortuo Iuda fratre Anthiocho reconciliatus doloſe interficitur a Triphone Symon vero victoria potitus pontifex creatur liberans a macedonum dominatione Iudeos. cvij. annis. Sed generi ſui inſidijs in conuiuio occiditur. Qui captiuata vxore ſymonis cum duobus filijs tertium iuniorem filium Iohannem qui hyrcanus dictus eſt voluit occidere. Sed ipſe paternum honorem recipiens bellum contra Ptholomeum matri & fratribus auxilio futurus. Ptholomeus vero quotiens ab hyrcano premeretur matrem eius & fratres in murum productos verberabat & precipitare minabatur. vnde ad miſericordiam commotus ceſſabat licet mater ipſa illum non parcere impio precaretur. Hyrcanus autem aperto Dauid ſepulchro ablatis inde pecunijs Anthiochum iudeam vaſtantem placauit primuſq; peregrinos aluit. Ciuitates quoq; Syrię bello inuadit Antiocho contra mœdos bellante. Et contra Samariam mouet exercitum obſidioni prefectis filijs a quibus Antiochus victus fugit Samariaq; funditus diruta eſt. Inuidiam inſuper gentilium contra hyrcanum & filios proſperitas rerum concitauit. Hyrcanus autem cuius virtutum maxima eſt laus anno principatus xxxiij. obijt quinq; poſt ſe relinquens filios.

Capitulum ſecundum.

Ionathas dux Iudeorum mortuo Iuda ātiocho reconciliatus doloſe interficitur a triphone.

CVm autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas: & in alijs quę ad indigenas pertinerent cautius ſe ageret ſuamq; potentiam romanorum amicitia corroboraret. Antiochi quidem filio reconciliatus: non tamen horum ei quicq̄ profuit ad periculum depellendum. Namq; Triphon tyrannus Anthiochi quidem tutor: ſed inſidijs eum captans & preter hoc amicis nudare cupiens ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolomaida veniſſet dolo comprehēdit: eoq; vincto contra iudeam mouit exercitum. Vnde repulſus a Symone ionathę fratre: quę ab eo ſuperatus eſſet tratus: eundem ionatham interfecit. ¶ Symon autem fortiter regendis rebus mētus. Zoaten quidē & iopam & tamnium capit. Euertit & Accharam ſubactiſq; preſidijs aduerſus triphonem antiocho auxilium prebuit. quem Doris ante militiam quam in mœdos habuit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit: quamuis neci Triphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet. Non multo enim poſt antiochus cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam iudeam opprimendum q; ſeruitio ſymonem cum exercitu miſit. Ille autē quanq̄ ſenior erat bellum tñ iuueniliter amminiſtrabat & filios quidē ſuos cū validiſſimis premiſit partem vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur multiſq; per multa loca inſidijs etiam in mōtana diſpoſitis in omnibus ſuperat clariſſimaq; potitus victoria pontifex declaratur: & centum ſeptuaginta poſt ānos: iudeos liberata dominatione macedonū. Et hic autem moritur in conuiuio captus inſidijs ptolomei generi ſui: qui eius coniuge duobuſq; filijs in cuſtodiam concluſis certos miſit vti iohannem tertium cui etiam hyrcanus fuit nomen interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur adoleſcens ad ciuitatem properabat multo populo frętus & propter memoriam paternę virtutis: & quod ini quitas ptolomei cunctis eſſet inuiſa. Voluit autē etiam Ptolomeus alia porta ciuitatem ingredi: ſed a populo reiectus eſt qui maturius hyrcanum ſuſceperat. & is quidem ſtatim in quoddam vltra hierichonta caſtellum receſſit quod dagon vocatur. Hyrcanus autem paternuz honorem pontificis aſſecutus poſtq̄ deo ſacrificia reddidit velociter ptolomeum petijt & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellumq; agreſſus alijs quidem rebus ſuperior erat iuſto autem dolori cedebat. ¶ Ptolomeus enim quotiens premeretur matrem eius fratreſq; in murum productos palam vt poſſent cōſpici verberabat: eoſdem precipitaturus niſi quā primum recederet minitabatur. Vnde hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia quam iracundia commouebatur. Mater vero eius nichil plagis aut intentata nece perterrita manus prętēdens filium precabatur: ne vel ſuis fractus iniurijs parceret impio. Siquidem ipſa ſibi mortem a ptolomeo propoſitam immortalitate duceret meliorem: dummodo ille pœnas eorum quę in domum ſuam contra fas admiſiſſet expenderet. Iohannes autem nunc obſtinationem matris cogitans ac preces eius audiens ad irruendum impellebatur modo verberari eam laceraric; conſpiciens effeminabatur: totuſq; plenus doloris erat. Ob hoc autem diu tracta obſidione: feriatus annus aduenit. Quem ſeptimo quoq; orbe apud iudeos ceſſare moris eſt: exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc ptholomeus obſidio-

Anti. li. xiij. ca. i. Bel. li. i. caſ. iij Anti. li. xiij. caſ. vij. E Anti. li. xiij. ca. iij Bel. li. i. ca. iij

Anti. li. xiij. ca. x Bel. li. i. ca. iij F

Anti. li. xiij. ca. xi Bel. li. i. caſ. v.

Symon potitus victoria pōtifex creatur liberās a Macedonū dominatione iudeos cētū & ſeptē annis: & inſidijs generi ſui in cōuiuio occidit q capta cōiuge & duobus filijs tertium filiū iohannē qui hircanus dicebatur voluit occidere.

Pietas filij erga matrem.

Feriatus annus ſeptimus apud Iudeos.

A nis requiem nactus/fratribus iohannis vna cum matre occisis) ad Zenonem confugit qui cotilla cognominatus est philadelphi e tyrannum. Anthiochus autem ob ea quę per symonē passus fuerat iratus in iudeam ducit exercitum ibiq; assidens hierosolymis hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro dauid qui regum ditissimus fuerat ablatisq; inde pecunię plusq̄ tribus militibus talentorum Anthiocho persuasit trecentis ei talentis datis ab obsidione discedere: primusq; iudeorum priuatis opibus alere peregrina auxilia cepit. ¶ Rursusq; tamen quando antiochus contra medos bello susceptо tempus ei vindicte prębuit: confestim aduersus ciuitates syrię perrexit vacuas pro pugnatoribus esse ratus. Quod erat verum Medabam quidem & samagam cum proximis necnon & siccinam angarazin ipse caput & super his cuteorum genus & adiacentia phano loca incolentium exemplo eius qđ est in hierosolymis edificato. Capit autem idumeę quoq; non paucas alias ciuitates: & præterea Adoreson alias Adoreon & Maresan. ¶ In Samariam vero vsq; progressus vbi nūc est sebaste ciuitas ab hęrode rege condita ex omni ea parte concludit: filios quoq; suos Aristobolum & Antigonum obsidioni prefecit. Quibus nichil remittentibus ad hoc famis qui erant intra ciuitatem veneruntvt etiam insuetam carnem attingere cogerentur. Igitur Anthiochum adiutorem sibi aduocant. spondium cognominatum Qui cum eis prompta voluntate paruisset: ab Aristobolo & Antigono superatur. Et ille quidem ad scitopolim vsq; sequentibus eum memoratis fratribus effugit. Hi vero in samariam reuersi & multitudinem iterum intra murum compellunt: & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus alacritatem refrigescere non sinebant. sed cum exercitu scitopolim vsq; progressi & ipsam peruaserunt & agros intra carmelum omnes inter se partiti sunt. ¶ Secundarum autem rerum Iohannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilū concitauit multiq; aduersus eos collecti nō quiescebāt donec aperto bello deuicti sunt. Reliquum vero tempus Iohannes cum fortunatissime viueret optime rebus per annos triginta & tres administratis & quinq; relictis filijs moritur vir plane beatissimus & qui nullam dedisset occasionē cur eius causa de fortuna quispiam quęreretur. Deniq; tria vel maxime precipua solus habebat. Nam & B gentis princeps & pontifex erat & preterea propheta. Cum quo deus ita colloquębaturvt futurorum penitus nichil ignoraret. Quin etiam de duobus maioribus filijs suis q̄ rerum domini permansuri non essent ante vidit atq; prędixit. Quorum vitę qui fuerat exitus narrare non indignum videtur: quantumq; a paternę fœlicitate diuerterint.

¶ Aristobolus patrę mortuo dyadema primus post captiuitatem accepit Antigonum fratrem pari honore honorans alijs fratribus cum matre vinctis. Matre fame autem necata Antigonus fratrem inuidorum accusatione consentiente regina dolose fecit interimi quem iudas esseus propheta prędixerat proxime moriturum Aristobolus quoq; celeris cogitatione sollicitus perturbato animo pro fratris & matris nece anno regni primo mortuus est quo mortuovxor eius fratrem eius Alexandrum dissolutis vinculis regem instituit qui fratrem suum regnum appetentem occidit & alterum priuata vita contentum secum habuit Prelium quoq; cum ptholomeo latiro habuit a quo victus est: & ab Obedeo arabum rege.

Capitulum tertium

C Patre namq; mortuo natu maior aristobolus translato in regnum principatu dyadema sibi primus imposuit: quadringentis & septuaginta quinq; annis ac tribus mensibus postq̄ populus in eam terram deuenit seruitio quod apud babilonios sustinuit liberatus. Fratrem vero a se secundum Antigonum namq; illum diligere videbatur in honore pari: p. ducebat. Alios autem vinctos custodię tradidit: matremq; itidem colligauit. ausam ali. quid de potestate contendere: namq; hanc rerum dominam Iohannes reliquerat: eoq; crudelitas processit: vt vinctam fame necaret. ¶ Horum autem facinorum pœnas antigonus fratris morte persoluit quem plurimum amabat: quemq; habebat regni participem. Nam & hunc interemit: adductus criminationibus & per maliuolos regni compositis. Itaq; primo quidem Aristobolus dictis fidem non habebat: qui & fratrem magni penderet. & plęraq; liuore fingi arbitraretur. Sed cum antigonus ex militia clarus redisset festis diebus quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat: euenit eodem tempore vt aduersa valitudo Aristobolum corriperet. Antigonus vero circa festorum solemnium finem armatis comitatus templum ad orandum q̄ maxime petiuit plusq; vt in honore fratris ascenderet ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem adeuntes & armatorum pompam & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur: q; maxima caterua stipatus vt illum interficeret eo venisset. Nec enim perpeti honorem solum & regnum habere: cui regnum ipsum licet obtinere. His paulatim quamuis inuitus: tamen credidit Aristobolus. Ac ne suspicari quicq̄ videretur prospiciens: & vt incerta præcaueret suos quidem Satellites in quendam sub terraneum & tenebrosum locum transire iubet: ipse autem iacebat in Castello Bari (post autem Antonia cognominato)

Hircanus apertо Dauid sepulchro ablatis ide pecunijs anthiochū placauit & primus peregrinos aluit.

Hircanus cōtrā Samariam filijs suis obsidio prę fectis.

Antiochus ab aristobolo & Antigono victus fugit & ciuitas samaria diruitur a fratribus.

Inuidia gentiliū contra Hyrcanum & filios p pace eorum.

Hyrcani mors & laus.

Hyrcanus princeps pontifex & propheta.

Aristobolus prę mortuo dyademа primus accepit post captiuitatē ātigonū fratrē pari honore honorās alijs cū mre vinctis &c.

Mrem fame necauit Aristobolus & ātigonum fratrē iteremit p maliuolos falsos accusatum.

Falsa iuidorum accusatio contra antigonum.

Antonia turris añ baris vocata.

Regina cum insidiatoribus capit consilium.

& vt inermi quidem parcerent/ occiderent autem Antigonum precepit si cum armis adiret. Necnon & ipsi Antigono qui precederent misit vt inermis veniret. Ad hec regina satis callidum cum insidiatoribus capit consilium. Namq; his qui ad eum missi fuerant persuadet vt mandata quidem regis taceant: dicant vero antigono q̄ frater audisset arma sibi eum pulcherrima in galilea ornatumq; bellicosum fabricasse: que ne sigillatim inspiceret morbum impedimento fuisse. Nunc autem presertim cum alio discessurus sit: libenter eum videret armatum. His auditis Antigonus ne quid enim mali suspicaretur fratris suadebat affectus cum armis velut ostensurus se veniens properabat. Sed vbi ad obscurum transitum qui stratonis turris vocabatur accessit a satellitibus interemptus est: certumq; documentum prebuit. omnem beniuolentiam. iusq; nature criminatoribus cedere: nullamq; optimarum rerum affectionem tantum valere. vt inuidie perpetuo possit obsistere. ¶ In hoc etiam Iudam quis recte miretur, Esseus erat genere: qui nunq̄ diuinando peccauit. neq; mentitus est: is itaq; Antigono transeunte per templum mox vt eum vidit. ad notos qui aderant exclamauit. Non paucos autem papas discipulos siue consultores habebat. Nunc michi pulchrum est mori quando ante me veritas interijt: mearumq; predictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim Antigonus iste: qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud stratonis pirgum alias turrim fato fuerat destinatus. Et illi quidem sexcentorum ab hinc stadiorum interuallo distat: horę vero diei sunt quatuor sed vaticinationem tempus effugit. Hęc locutus senior mesto vultu & mente sollicita secum multum reputabat. & paulopost interfectus Antigonus nunciatur in loco subterraneo qui eodem nomine quo maritima Cęsarea stratonis pirgus alias turris appellabatur. Et hoc fuit quod vatem fefellit. ¶ At vero aristobolo confestim sceleris penitudine morbus ingrauescit semperq; facinoris cogitatione sollicitus perturbat animo tabescebat donec mœroris acerbitate visceribus laceratis subito sanguinem vomeret. ¶ Hunc autem vnus ex seruulis eius ministerio destinatus foras efferens prouidentia diuinitatis errauit & vbi antigonus erat occisus super extantes adhuc cedis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem continuo sublato qui puerum tanq̄ de industria sanguinem libasse conspexerant clamor ad regis aures peruenit: causamq; requirebat. Et cum eam nullus prodere auderet: ad rescienda magis ardebat. Ad extremum autem minitanti vimq; adhibenti: verum quod erat indicauerunt. At q̄ ille cum lachrimis oppresset oculos quantumq; poterat ingemuisset: hec dixit. Sperandum certe nō erat vt maximum dei lumen facta mea nefaria laterent. Nam cito me vltrix cognate cedis iusticia persequitur. Quatenus o corpus improbum fratri matriq; damnatam animam deprehendis. Quamdiu patiatim libabo illis sanguinem meum. Simul totum accipiant: neq; iam meorum viscerum infernis fortuna derideat. His dictis illico moritur: cum non plus anno regnasset. Vxor vero fratrem eius (vinculis dissolutis) regem constituit Alexandrum qui etate maior erat & modestia prestare videbatur. Sed ille potestatem adeptus fratrem quidem alterum regna appetentem occidit: alterum autem priuatam contentum ablatis rebus secum habebat. ¶ Prelium etiam cum ptolomeo cognomēto latiro committit qui opidum achoim cœperat & multos quidem peremit hostium: sed victoria in ptolomei parte propensior fuit. Postea vero q̄ iste pulsus a matre cleopatra discessit in egyptum & gaddaram capit obsidione alexander & castellum amatuntis omnium maximum que trans iordanem sita erant vbi precio sissima queq; bonorum theodori filij zenonis habebantur. ¶ Repente hęc theodorus aggressus & propria recepit & sarcinas regis aufert iudeorumq; fere milia decem interfecit. Verum hoc vulnere superior fit alexander. conuersusq; ad maritimas regiones & Raphiam capit & Gazam: item q̄ accedonem: que post a rege herode agrippias nominata est. His autem seruitio domitis: cōcitatur in eum festo die populus iudeorum. Nam plerumq; epule seditiones accendunt. nec videbatur insidias posse comprimere: nisi peregrinos haberet auxilio. Pisidas & cilicas: syros mercennarios respuebat: propter ingenitam cum iudeorum gente discordiam Cęsis autem supra q̄ octo milibus ex turba rebellium: arabię manus attulit: ibiq; sadamitis sub iugo missis. tributoq; eis impositio ad amachunta regressus est. Cumq; theodorum metus secundis eius successibus pertulisset castellum sine presidio repertum funditus eruit. ¶ Mox autem congressus cum Obedeo rege arabum qui locum fraudi opportunum in galensi regione preuenerat captus insidijs totum amittit exercitum in vallem altissimam compulsum atq; obtritum multitudine camelorum.

Dolosus antigonii interitus.

Iudas esseus pheta antigonū predixit proxīme moriturum.

Cā deceptionis pphetę similitudo vocabulorū.

Diuina aristobo li punitio.

Penitentia Aristoboli sup nece fratris & matris & eius mors anno regni primo

Alexander prelium cum ptolo meo latiro.

Gaddara.

Amathus.

Decem milia iudeorum, occisa.

Agrippias citas Nota.

Obedeus rex arabię vincit alexandram.

¶ Maximum Iudeorum contra alexandrum o ium quorum sex annis quinquaginta milia occidit quiq; Demetrium petunt contra eum auxiliatorem a quo victus est alexander sed eius crudelitas ad impietatem procedens octingentos captiuos crucifigi fecit & mulieres earumq; filios in conspectu matrum necauit. Anthiochus vero cum alexandro ipso a domesticis preliis cessante bellum gessit quem vicit alexander qui post belli requiem morbo correptus anno regni sui. xxxvij. moritur regnum alexandrę vxori relinquens.

Capitulum quartum

D

Anti. li. xiij. c. xv Ege. li. i. ca. viij

Anti. li. xiij. c. xv Ege. li. i. ca. viij

E

Anti. li. xiij. cap. xvi. Ege. li. i. ca. xi.

Anti. li. xiij. cap. xvij. Ege. li. i. ca. xi.

F

A Ipſe vero lapſus in Hieroſolymam.olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior crebriſq; preſidijs non minus quinquaginta milibus iudeorum per ſex annos interfecit. Nequaq̃ tamen victorijs letabatur: quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morumq; varietatem in tantum oderant: vt percunctanti cauſam quonam pacto eos ſedare poſſet. dicerent ſi moreretur. Nam vix etiam mortuo daturos veniam qui multa ſcelerate feciſſet. ¶ Simul autem demetrij auxilium cui cognomentum acero fuit accerſiunt. Qui cum his maiorum premiorum ſpe facile paruiſſet. veniſſetq; cũ exercitu miſcentur auxilijs iudei circa ſiccimam. Vtroſq; tamen alexãder mille quidem equitibus ſex autem peditum mercennariorum milibus excepit cum haberet ex iudeis quoq; ad decem prope milia bene ſibi cupientium aduerſe autem partis eſſent equitum tria milia peditumq; milia quadraginta. Et priuſq̃ veniretur in manus intercedentibus nuncijs & preconibus regis tranſfugia tentabant: demetrius quidem alexandri mercennarios alexander autem iudeos qui demetrium ſequerentur obtẽperaturos ſibi ſperantes. Sed cum neq; iudei ſacramenta neq; fidem greci contemnerent: armis iam cominus decernebant. Superatq; prelium demetrius q̃uis alexandri mercennarij virtutem ſuam multis & animi & manus operibus demonſtraſſent. ¶ Finis autem pugne preter ſpem cedit vtrimq;. Nam neq; vincentem demetrium qui eius auxilium petierant expectare voluerunt: & immutate fortune miſericordia ſex iudeorum milia ſe ad alexandrum qui in montes effugerat contulerunt. Huius inclinationis momentum demetrius ferre non potuit ſed alexandrum iam quidem collectis viribus bello ydoneum eſſe ratus omnem vero gentem ad eum commeare eſtimans mox inde digreſſus eſt non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit. Bello tamen aſſiduo tã diu cum alexandro decertabat: donec pleriſq; interfectis ceteros in menſilim alias meſalim ciuitatem coegit. Eaq; vaſtata: in hieroſolymam captiuos adduxit. Verum immoderata fecit iracundia: vt crudelitas eius ad impietatem vſq; procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate cruci ſuffixis: mulieres earumq; filios in conſpectu matrum necauit atq; hec potans & cum ſuis concubinis recubans proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit: vt etiam diuerſe partis ſtudioſi proxima nocte octo milia hominum extra totam iudeam profugerint quorum exulum mors Alexandri finis fuit qui cum eiuſmodi factis tandem egreq; regno ocium queſiſſet ab armis requieuit. Rurſus autem fit ei turbarum initium antiochus qui etiam dyoniſius dictus eſt: demetrij quidem frater ſed eorum noniſſimus qui ſeleucum generis auctorem haberent. Hunc enim timens arabas paratum bello pulſare: totum quidem ſuper antipatrida montibus proximum & inter lopes littora ſpacium foſſa & altiſſimo vallo dirimit. Ante foſſam vero murum edificauit excelſum: turreſq; ligneas vt faciles aditus oſtrueret fabricauit nec tamen antiochum arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſſiſq; repletis cũ ſuis copijs tranſgreſſus eſt. Vindictaq; poſt habita qua deberet eum a quo prohibitus eratvlciſci: protinus contendit in arabas. Horum autem rex in locis ſue nationis commodioribus agens ad pugnam deinde ioppam cum equitatu reuerſus habebat autem numerum decem millium in bella preparatos exiprouiſo anthiochi milites inuadit. Horum autem prelio depugnato quamdiu quidem ſuperabat antiochus durabat eius exercitus q̃uis eam paſſim arabes trucidarent. Vbi vero procubuit ſuccurrendo enim victis ſemper in periculis aderat: omnes terga verterunt maximaq; pars eorum tum in acie tum in fuga conſumitur. Reliquos autem in vicum anna delapſos. alimentorum penuria perire contigit preter paucos. Huic Damaſceni Ptolomeo Mennee filio infenſi Aretham ſibi ſociam: ſyrieq; choeles regem conſtituunt. Qui bello illato iudee. poſtq̃ pugna vicit Alexandrum pactione diſceſſit. Alexander autem pella capta geras petiuit. Rurſus opum theodori cupidus. triplici ambitu circum datis C defenſoribus: locum pugnando cœpit. Necnõ & Gaulonem & Seleuciam que Antiochi Phananem alias Pheranex dicitur ſub iugum mittit. Ad hec autem capto Gamala caſtello validiſſimo eiuſq; rectore demetrio multis criminibus inuoluto: in iudeam regreditur expleto in militia triennio letuſq; a gentibus ob res proſpere geſtas excipitur. ¶ Belli autem requiem: ſecutum eſt morbi principium. Et quoniam quartanis febrium circuitionibus fatigabatur depulſum iri valitudinem credens ſi rurſum animum negocijs occupaſſet in tempeſtiuis militie laboribus ſeſe dedit: & vltra vires ad efficaciam corpus impellens inter ipſos tumultus triceſimo & ſeptimo poſt regni ſui anno moritur. Idq; alexandre coniugi ſue reliquit iudeos vel maxime dicto ob audientes fore nõ dubitans: q̃ longe ab eius crudelitate diſcrepans: & iniquitati reſiſtens beniuolentiam ſibi populi comparaſſet. Neq; ſpes eum fefelit. Namq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. quippe morem gentis p̃rium probe norat: qui ſacras leges temeraſſent ab initio deteſtabatur.

Maximũ iudeorũ odium; contra Alexandrum.

Iudei demetriu; petunt cõtra alexãdrum auxilia torem.

¶ Victor demetrius.

Alexãder crudelis octingẽtos captiuos crucifigi fecit & mulieres earumq; filios ĩ conſpectu matrum necauit.

Antiochus bellum cum alexãdro gerit ipo ceſſante a: domeſticis prelijs.

Arethas rex ſyrie.

Belli requiem ſecutus eſt morbus & poſt morbũ improbus labor mortem gignit.

Liber primus Iosephi Iudei

¶Hyrcanus maior filius Alexandri pontifex ab Alexandra matre declaratur sub cuius tempore pharisei prolibito populum rexerunt iudeorum qui dyogenem Alexandri amicissimum consentiente Alexandra interfecerunt Hęc contra Ptolomeum mittit excitum. Sed ipsa morbo laborante Aristobolus regnum inuasit propter q̄ illa ipsius vxorem cum filijs in carcere conclusit ipsa autem mortua anno regni nono. Aristobolus contra hyrcanum fratrem quem omnium heredem reliquerat bellum mouet sed hyrcani militibus ad fratrem transeuntibus pax sub conditione fit inter eos permutatis eorum domibus Antipater autem Idumeus dives & nobilis Hyrcanum regnum repetere cui Arethas rex Antipatri medio hyrcano dat auxilium & victus Aristobolus fugit in hierusalem qui omnino captus esset nisi Scaurus Romanorum dux soluisset obsidionem. Qui ad eum fratrum missis legatis cū muneribus corruptus est ab Aristobolo. D

Capitulum quintum

Hircanus maior filius Alexandri pōtifex ab alexādra matre declaratur.

Pharisei sub alexandra populus iudeorum pro libito rexerunt.

Alexandra pharisei parebat q dyogenem Alexandri amicissimum interfecerunt. &c.

Alexandra exercitū cōtra ptolomeum mittit.

Aristobolus filius infirma Alexandra matre regnū inuasit propterquod aristoboli coniugem cum filijs in carcere conclusit.

Moritur alexandra anno regni nono hircanum oim relinquens hęredem.

Antipater yduseus dives & nobilis hircanū regnum repetere hortatur Arethę regis medio.

CVm autem Alexandra duos alexandro generatos haberet. natu quidem maximum hyrcanum propter etatem declarat pontificem: & q̄ preterea segnior esset quam vt potestate regia molestus cuiq̄ videretur regem constituit. Minorem autem aristobolum priuatim vi- Iuuenire maluit: q̄ feruentioris esset ingenij. ¶Iungunt autē se eiusdem mulieris ditioni quod- Iuuenal. li. iij. c. xx Ege. li. i. ca. xiii.
dam iudeorum collegium Pharisei qui preter alios pietatem colere putarentur & peritius leges expo- Iuuenal. li. iij. c. xx
nere. Ob eam causam proprius eos aspiciebat Alexandra. diuinę religioni superstitiose deseruiens. Il- Ege. li. i. ca. xiii.
li autem paulatim femina simplicitate decepta omnes pro sua libidine summouendo ac deponendo itemq̄ vinciendo ac soluendo quos vellent iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regijs commodis fruerentur. expensas vero ac difficultates Alexandra perferret: sed eadem mire calle bat res amministrare maiores. Itaq̄ augendis copijs semper intenta. duplicem constauit exercitum. neq̄ pauca peregrinorum parauit auxilia: quibus non modo statum gentis suę roborauit. sed etiam
metuendam se reddidit externę potētię. ¶Imperabat autem alijs verum Pharisei ipsa vltro parebant. E
Denique dyogenem quendam insignem virum qui Alexandro fuisset amicissimus interficiunt: eius factum consilio criminati vt octingenti quos supra memorauī regis iussu tollerentur in crucem. Nichilominus autem Alexandrę suadebatur vt & alios quibus auctoribus in illos fuisset Alexander excitatus occideret. Cumq̄ his nimia superstitione nichil abnuendum putaret: quos sibi libuisset ea specie trucidabant: donec optimatum quisq̄ ad Aristobolum confugerit quorum periculum agebatur. Atq̄ ille matri suasit vt his propter dignitatem parceret ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Illi quidem sibi data copia per agros dispersi sunt. ¶Alexandra vero in Damasco misso exercitu quoniam Ptolomeus sine intermissione ciuitatem premebat illum quidem nulla re memoriali gesta suscepit. Regem autem Armeniorum Tygranem. qui admoto Ptolomaida milite Cleopatram circumsedebat: pactionibus donisq̄ sollicitabat. Sed illum domesticarum turbarum metus ingresso in armeniam lucullo iamdudum inde retraxerat. ¶Inter hęc alexandra morbo laborante: minor eius filius aristobolus cum seruis quos multos habebat. omnesq̄ pro etatis feruore fidelissimos vniuersa castella Iuuenal. li. xiii. c. xx Ege. li. i. ca. xiii.
obtinuit & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regem se declarauit. Ob hęc miserata quęrelas hircani mater cōiugem aristoboli cum filijs apud castellū cōcludit quod a septētrione phano adiacens baris antea vocabatur vt diximus: postea vero antonia cognominatum est imperante antonio quemadmodum de augusti: & agrippę nomine sebaste & agrippias alię ciuitates appellatę sunt. Ante tamen alexandra moritur q̄ in aristobolum hyrcani fratris eius contumelias vindicaret quem deiici regno curauerat quod ipsa nouem annos āministrauit: & heres quidem omnium fit hyrcanus cui Iuuenal. li. iij. ca. i Ege. li. i. ca. xiii.
regnum etiam viua cōmiserat verum aristobolus viribus atq̄ auctoritate prestabat. Habito autē inter eos circa hiericonta de rerum summa conflictu: pleriq̄ hyrcano relicto transeunt ad aristobolum. Hircanus autem cum reliquis fuga peruenit ad castellum antoniam ibiq̄ salutis obsides nactus est. F
Erat autem in custodia ibi vt premissimus coniunx aristoboli cum filijs. Sed priusq̄ graue quid fieret ea lege in concordiam redemit vt regnum quidem aristobolus haberet. Hircanus vero accederet quasi regis frater alijs cōtentus honoribus. Hoc modo in phano reconcilati cum in conspectu circūstantis populi benignissime alter alterum valere iussissent domos permutāt: & aristobolus quidem recedit Iuuenal. li. iij. ca. Ege. li. i. ca. xiii.
in regiā. Hircanus autem in aristoboli domum. ¶Metus vero & alios eius inimicos preter spem dominationis occupat: & maxime antipatrum iamdudū inuisum aristobolo. Erat enim genere idumeus & nobilitate ac diuitijs aliarumq̄ rerum copia gentis suę princeps. Is igitur & hircanum vt ad aretham regem arabię cōfugeret eiusq̄ auxilio regnū repeteret hortabatur: & ipse arethę vt hircanum susciperet atq̄ in regnū deduceret suadebat: multa detrahēs aristoboli moribus multisq̄ hyrcanum laudibus prędicās simulq̄ āmonebat q̄ eū deceret regno clarissimo prędentē iniquitate oppressis manū porrige. Hyrcanum autem iniuriam pati qui principatu iure successionis sibi debito caruisset. Sic instru

A ctis & preparatis ambobus nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidū (quod petra dicitur) solus euasit quod regni sedes esset arabie Ibi postq̄ Hyrcanū in manu regis arethe tradidit multis dictis multisq; muneribus vt auxiliū preberet quo in regnum deduceretur effecit. Erāt autem peditum equitumq; milia quinquaginta quibus nequaq̄ restitit aristobolus: sed primo impetu superatus in hierosolimam fugere cogitur. Atq; omnino captus esset: nisi dux romanorum scaurus aduersus horum temporibus imminens soluisset obsidionem. Namq; is ex armoenia quidem in Syriam missus erat a pompeio magno qui cum tygrane bellum gerebat. Sed vbi damascū venit: recens a metello alias meteilo & lollio captā repperit. His inde summotis: cognitoq; quid ageretur illuc velut ad questum cucurrit. ¶ Deniq; mox vt fines ingressus est iudeorum legati ad eum veniunt a fratribus vtrisq; vt sibi potius adiumento esset orātibus sed trecentis talentis quę ei aristobolus miserat iusticia post habita est. Eis enim acceptis scaurus ad Hyrcanum & arabas legatos dirigit. Romanorū eis & pompeij nomē intentans nisi ab obsidione desisterent. Itaq; & aretha ex iudea in philadelphiam recedit metu perculsus: & scaurus damascum rediit. Aristobolus autem q̄ captus non esset satis sibi esse non credidit. Sed omnibus quas haberet copijs congregatis persequębatur hostes: & circa locum quem Pampiriona vocant prelio commisso: supra sex eorum milia cedit. In quibus erat etiam fallion frater antipatri.

Anti. li. xiii. c. ii Eg. li. i. ca. xiiii.

Antipri medio arethas rex hircano dat auxiliū & victus aristobolus fugiti hierlm.

Scaurus soluit obsidionem.

Legati frm ad scaur: missi qui muneribus aristoboli corruptus est.

Aristobolus ipse quit hostes.

¶ Hyrcanus & antipater apud pompeium accedentes multa (vt Hyrcano regnum restituatur) allegant. pompeius autem auditis illis Aristobolum petit: ipsumq; de Alexandrio castello iubet descendere. Qui perterritus pecuniā Pompeio promittens eum mitigat: sed ipso nō soluente iratus pompeius ipsum in custodiam collocat atq; ciuitatem tentat euertere: fitq; tunc hierosolymis seditio de pompeio recipiendo aut eijciendo. ipse vero ingressus pisonem palacij & templi custodem fecit: neq; iudei sacrificia etiam tempore belli intermittebāt. licet enim lex iudeos ab omni opere precipit sabbato abstinere. permittit tamē per sabbata pugnare. primus autem faustus cornelius ciuitatis muros ascendit vbi sacerdotes inter gladios magis mori q̄ sacrificia imperfecta relinquere eligebāt itaq; duodecim iudeorum milia occisa sunt Romanorum vero perpauci sed plures sauciati.

¶ Capitulum sextum.

B Anti. li. xiii. c. ii Eg. li. i. cap. xv.

HYrcanus vero & antipater arabum priuati auxilio spem in aduersarios contulerunt. Et cum pompeius Syriam transgressus damascum peruenisset ad ipsum confugiunt: multisq; muneribus ei datis illa tantum quibus apud aretham usi fuerant allegantes magnopere precabātur vt Aristoboli violentiam odio dignam putaret. regnoq; hyrcanum restitueret cui tam etate q̄ moribus deberetur. Sed nec Aristobolus sibi defuit corruptione scauri fretus. Venerat autem quantū potuit ornatus regio cultu: deinde offensus obsequijs neq; ferendū existimans abiectius q̄ regem deceret vtilitati deseruiret a diospoli regrediebatur. Ob hęc iratus pompeius etiam Hyrcano eiusq; socijs hoc precantibus post Aristobolum petit. Et romano exercitu & Syriorum simul istructus auxilijs. Cum vero pellam & scitopolim pretergressus coratas veniisset. Vnde iudeorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus cognito Aristobolum in alexandrium confugisse (id aūt castellum est in monte precelso positum satisq; liberaliter accuratum) mittit. per quos iuberet eum in de descendere. Ille autem decreuerat quia pro imperio vocaretur: predicari potius q̄ parere. Sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanā vim cogitaret quam sustinere non posset. Itaq; horum consilijs obediens discēdit ad pompeium quodq; iuste regnaret multis prosecutis in castellum rediit. Et cum iterum descendisset puocatus a fratre ac de suis iusticijs cum eo cōcertasset: denuo regreditur non prohibente pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius. Et veniebat quidem velut exoraturus pompeium vt sibi cuncta permitteret: ad montem vero reuertebat ne quid regiæ dignitati derogare videretur. Quia enim castellis eum cedere pompeio placebat. Hisq; prepositos monere litteris vt abstinerent: quibus preceperat vt non nisi manu scriptis eius obtēperarēt iussa quidē facit: sed in hierosolimā cū indignatione discessit: belloq; iam cōgredi cū pompeio cogitabat

Hircanus & antipr ad pōpeiū accedūt vt hircano regnū restituat multa allegātes.

Alexandriū castelium.

Aristobolus pōpeij iussu decēdit de alexandrio castello.

Dubius Aristobolus.

C Anti. lib. xiiii cap. ii. Eg. li. i. ca. xv

Ille aūt nec enī tēpus apparatui dandū putauit statim eū sequit. ¶ Multū quippe alacritati eius addiderat circa hiericontē mitridatis mors nūciata vbi pinguissima ydumeę regio & palmarū plurimū & balsamū nutrit. Cuius inciso lapidibus acutis robore stillantē lachrimam ex vulneribus colligūt. Cūq; illic pernoctasset mane in hierosolimam properabat. ¶ Itaq; hoc eius impetu perterritus aristobolus supplex occurrit: pecuniamq; pollicitus quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret: pompeium mitigat seuientem. Nec tamen quicq̄ eorum quę promisit effectum est Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat nec in oppidum quidem Aristoboli socij receperunt. His commotus pompeius aristobolū in custodiam collocat ad ciuitatem vero profectus explorabat qua ex parte felicior esset accessus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile nō videbat vallēq;

Mors mitridatis nūciata.

Anti. li. xiii. c. v Eg. li. i. c. xv. & vi

Seditio hierosolimis de pompeio recipiēdo aut eijciendo

pro mœnibus horribilem phanumq; illic cernebat proximum adeo tutissima munitione circūdatum vt etiam si ciuitas caperetur secundum esset hostibus in eo profugium. ¶Hoc autem diu quid faceret hesitante seditio intra ciuitatem orta est. Aristoboli quidem sociis bellum geri potius regemq; liberare dignum esse firmantibus: qui vero cum hyrcano sentirent pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat romanorū constantiam reputantes. Deniq; victa pars Aristoboli concessit in templum & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso: vt ad vltimum vsq; resisterent instruebatur.

Pōpeius hierl; ingressus piso nē custodē templi & palacij fecit.

Cum autem alij romanos in ciuitatem recepissent. Hisq; domum regiam tradidissent: ad hęc obtinenda pompeius vnum ex ducibus sibi obedientibus pisonem cum militibus intromittit. Hisq; presidijs in ciuitate dispositis quia nemini eorum qui in templum confugerant pacem persuadere potuit omnia quę circum erant expugnationi parabat hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda & ad efficienda quę iuberet alacriter armatis. Ipse in partes septētrionales; fossam valleq; replebat omni genere materię per milites portato cum per se opus esset difficillimum propter imensam multitudinem & pręterea iudei modis omnibus desuper obsisterent. Manssissetq; labor imperfectus: nisi pompeius ob

Lex iudeos p̄cipit ab oi opere sabbato abstinere sed pmittit p sabbata pugnare.

seruatis diebus septimis quibus religio iudeos ab omni opere manus abstinere compellit per eos agerem cumulare pręcepisset: inhibitis a prelio militibus. Pro solo enim corpore iudeis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta & impositis aggere turribus admotisq; machinis tyro portatis mœnia temptabat: desuperq; obstantes lapidibus repellebantur cum diu turres obsidentiū magnitudine simul & pulcritudine prestantes vim repugnantium sustinerent. Verūtamen romanis tunc plurimum defatigatis pompeius iudeorum tolerantiam & in alijs admiratus est & pręcipue q; nichil de superstitionis suę ritu inter media tela pereuntes derogati passi sunt: sed velut in alta pace ciuitas ageret quotidie sacrificia & victimas omnemq; dei cultum diligentissime celebrarunt: nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur legitimis religionis suę muneribus abstinuerunt. F Antiq. li. xiiii. ca. iii. Eg. li. l. xvi.

Saerificia iudei etiam tpe belli non intermittebant. &c.

¶Mense namq; obsidionis tertio vix vna turre deiecta phanum irruptum est. ¶Primus autē murū transcendere ausus est cum suis agminibus Sillę filius faustus cornelius & post eum centuriones duo furius & fabius cum suis agminibus: & circūsepto vndiq; phano. Alios alio confugientes vel etiā passim repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum quamq̄ hostes strictis glaudijs irruētes videbant intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso labandi templumq; adolendi ministerio mactabant saluti quoq; prefērētes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersę partis studiose trucidabant: plurimi semetipsos precipitabant. nōnulli furibundi cunctis circa murum in desperatione succensis pariter conflagrabant. Itaq; iudeorum quidē milia duodecim occubuerunt: romanorū vero perpauci sed plures sautiati sunt.

Sacerdotes magis mori q̄ sacrificia ipfecta relinquere eligebant.

Duodecim indeorū milia occisa.

¶Pompeius cum suis templum ingressus cuncta contra iudeorū mortem prospexit: cū sanctum illud archanum prius nunq̄ alienis fuisset detectum: pecunias autem sacras nullatenus tangere permisit. Sed templum purgare fecit & sacra celebrare solēnia hyrcanū pontificem declarans hierusalem vero tributariā fecit & ciuitates quas in Syria cœperant militum duci parere iussit. Aristobolum captiuum cum familia (fugiente Alexandro) romam duxit pompeius Scaurum autem petram arabię ciuitatem obsidentem Hyrcanus fame fatigatum fouit per antipatrum & pacem fecit cum arabis alexander etiam bellum cōtra hyrcanum faciens Gabiniū timens fugit victo eius exercitu Gabinius ita q; subuersas reędificauit ciuitates & ad alexandrū misit castella omnia sue offerens ditioni.

Pōpeius cū suis tēplū ingressus cūcta ꝓspexit sed nullatenus sacras pecunias tangere p̄misit.

Aristoboli socer & patruus captiuus.

Hierusalē tributariā fecit & ciuitates quas in syria cœperant duci militū parere iussit.

¶Capitulum septimum.

F Anti. li. xiiii. ca. v Eg. li. l. ca. xvii

QVichil autem grauius in illa clade iudeorum genti visum est: q̄ sanctum illud Archanum neq; cuiq̄ visum prius est alienis esse detectum deniq; pompeius vna cū suis comitibus in tēplum ingressus vbi neminem pręter pontificem adesse phas erat quæ intus erant candelabra cum lignis & mensis & in quibus libare atq; adolere moris erat vascula ex auro cuncta perspexit: congestamq; pigmentorum molem sacreq; pecunię prope ad duo milia talentorum nec tamen vel hęc vel aliud quidq̄ de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit. Sed postero die post excidium curare templum edituros ne quid haberet sordium iussit & solemnia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: q; se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore prębuisset promptā q; ad bellum aggrestium multitudinem ab Aristobolo reuocasset pee quę sicut imperatorem bonum decuit beniuolentia potius q̄ timore plebem sibi conciliauit. ¶Inter captiuos etiam comprehensus Aristoboli socer Idemq; patruus tenebatur. Et illos quidem qui maxime belli causa fuissent secuti percussit: faustum vero & qui vna fortiter fecerant pręclaris premijs donat & hierosolimis tributum indicit. Ablatas autem gentibus etiam quas in Syria ceperant ciuitates Romanorū qui tunc erat militum duci parere iussit. propriisq; tātum terminis circumclusit. Instaurat autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis demetri Gadarensis etiam Gadaram: quam iudei subuerterant. Mediterraneas prete-

rea ciuitates de eorum poteſtate liberauit quas pręuenti nõ exciderant Hypiſon aliás Hyſpion &
A topolim. Et Pellam & Samariam: & Mariſſa itemq; Azotum & Iamniam: & Arecuſam necnõ & ma
Ei..li.c. ritimas Gazam & Iopẽ: & Dorem: & quę pridẽ ſtratonis pirgus alias turris appellabatur. poſt autẽ ab
ca.xviii herode rege clariſſimis edificijs tranſformata Cęſarea nominata eſt: easq; omnes indigenis redditas
prouincię Syrię coniunxit. Huius autem iudeę cunctorũq; adminiſtratione ad ęgyptiuſq; fines & flu
men eufratẽ cum duabus cohortibus ſcauro permiſſa. Romam ipſe per ciliciam properauit: captiuũ
ducens Ariſtobolum cum familia. Erant autem filię duę: totidemq; ffilij. Quorum vnus Alexander
Antiq.- ex itinere fugit: minor autem ãtigonus cum ſororibus romam vectus eſt. ¶ Interea ſcaurus in arabiã
lib.xviii ingreſſus: ad petram quidem regionum aſperitate prohibebatur accedere. Quæ autem circum erant
cap.iiii omnia vaſtabat: multis & in hoc malis afflictus. Nam exercitum fames præmebat. Cui tamen Hyrca-
Eg.li.i. nus per antipatrũ victui neceſſaria ſuppeditabat: quem velut arethę familiarẽ etiam ſcaurus ad eum
ca.xvi.i allegauit vt bellum pactione deponerent. Itaq; perſuaſum eſt Arabis trecentis talentis decedere: atq;
ita ſcaurus ex arabia traduxit exercitum. ¶ Alexander autem ariſtoboli filius qui pompeium fuge-
Antiq. rat magna manu. Dilapſo interea tempore congregata Hyrcano grauius imminebat: iudeamq; po-
lib.xviii pulabatur. Quem quidem mature debellare poſſe credebat: quoniam diſturbatum quoq; Pompeio
cap.iiii murum Hieroſolimis renouatum eſſe confidebat: niſi Gabinius in Syriam miſſus qui ſcauro ſucceſ-
Eg.li.i. ſerat: cum in alijs fortem ſe prębuiſſet: cum etiam in alexandrum mouiſſet exercitum. Huius autem il
c.xxiiii. le impetum veritus: & ampliorem manum militum congregabat donec facta ſunt decem milia pedi-
xvi. tum. Et mille quingenti equites villaſq; oportunas muris hoc eſt alexandrium. et hyrcanium & ma-
cherunta non longe ab arabię montibus muniebat. Igitur Gabinius cum multa parte militũ premiſ-
ſo marco antonio: ipſe commoto exercitu ſequebatur. Leti autem antipatri comites aliaq; iudeorum
B multitudo quorum malichus & phitolaus principes erant iunctis viribus ſuis cum marco anthonio
alexandro obuiam proceſſerunt. Neq; multo poſt ita aderat cum ſuis copijs Gabinius. Alexãder au-
tem tum quod in vnum cõfertam hoſtium multitudinem ſuſtinere non poterat abſceſſit. Cumq; hie-
roſolimis appropinquaſſet coactus prælium ſuſcœpit ammiſſiſq; ſex milibus quorum tria viua capta
ſunt tria vero proſtrata cum reliquis effugit. ¶ Gabinius autem vbi alexandriũ caſtellum venit quia
multos deſeruiſſe caſtra cognouit promiſſa delictorũ venia conabatur eos ante prelium ſibi cõiunge
re. Cum autem illi nichil mediocre cogitarent pleriſq; interfectis reliquos in caſtel ũ concludit. In hoc
prelio dux marcus Anthonius multa prędarem geſſit: & q̃uis ſemper & vbiq; vir fortis apparuiſſet:
tunc tamen etiam ſuum vicit exemplum. ¶ Gabinius autem relictis qui caſtellum expugnarẽt: ipſe
ciuitates adire & intactas quidem confirmare ſubuerſas autem erigere curabat. Deniq; iuſſu eius &
ſcitopolis habitari cœpit. Et Samaria. & Antedon. & Appollias. & Iamnia. & Arabia. & Mariſſa. &
Dora. & Gadara. & Azotus. Alieq; multę letis ciuibus atq; incolis ad eas cõcurrentibus. ¶ His au-
tem recte compoſitis: regreſſus Alexandrum vehementius vrgebat obſidium. Quare territus Ale-
xander omnibus deſperatis legatos ad eum miſit & ignoſci delictis orans. Et quę ſibi paretẽt caſtel-
la macherunta. & hyrcanum tradere non dubitans: quinetiam alexandrium eiuſdem poteſtati pmi-
ſit. Quę quidem omnia Gabinius conſilio matris alexandri funditus eruit ne rurſus belli alterius re-
ceptaculum fierent. Aderat autem quo ſuis Gabinius palparet obſequijs viro ſuo ęteriſq; captiuis
metuens qui Romam fuerant abducti.

¶ Gabinius omnẽ iudeorũ gentem in quinq; cõuentus diuiſit Ariſtobolus autem iterũ occi-
pans Alexandriũ ipſum tentat reparare & exercitum parat contra romanos vbi ipſo fugiente quinq;
milia eius exercitus occiſa ſunt ſed ipſe cum Antigono filio capitur & cuſto dię traditur filijs: matri tra
C ditis Gabinium autem contra parthos bellum parantem hyrcanus & Antipater iuuant. Tunc quoq;
Iudeorum exoritur ſeditio pro alexandro Ariſtoboli filio & victo alexandro decem ſuorũ milia occi-
dunt. Gabinius quoq; hieruſalem reuerſus Nabatheos bello ſuperat. Craſſus vero Gabinio ſucc:dẽs
templum pecunijs (quas pompeius non tangeret) ſpoliauit pro bello contra parthos qui perijt cũ ex
ercitu poſt quem Caſſius commiſſus parthos ſyriam properãtes inhibuit & triginta milia iudeorũ ad
ducit in ſeruitium. Cypris Antipatri vxor quatuor illi genuit filios & filiam Qui maximã habuit cum
Anti'. rege arabum & aliſs potẽtibus procurauit amicitiam. ¶ Capitulũ octauum.
xviii.
ca.iiii. POſt hęc vero gabinius (hyrcano hieroſolimam deducto eiq; phani cura mãdata) ęteris
Eg.li. reſpublicę partibus optimates prefecit: omnemq; iudeorum gẽtem in cõuentus quinq;
ca.xi diuiſit: vno hieroſolomis altero doris itemq; tertio vt apud amathunta reſpõdeat deſti
natis: quarto hierico quinto foſſoris al's Sephoris galileę ciuitas attributa eſt. Singulari
Eg.li.i. aũt vnius dñatione iudei liberati: libẽter optimatibus regebant. ¶ Verumtñ multo poſt
ca.xx euenit vt turbarũ his fieret initium: elapſus roma ariſtobolus. Qui magna iterum iudeorũ manu cõ-

Ariſtobolũ cap tiuũ pompeius duxit Romã cũ familia ſed ale xãder filius fu git.

Alexand ariſto boli filius bellũ cõtra hyrcanũ fecit ſed Gabi nium timẽs fu git.

Alexãdriũ hyr canũ Mache rũta.

Exercitus ale xãdri victus.

Gabinius ſub uerſas ciuitates erexit

Alexander ad Gabiniũ lega tos mittit caſte la oĩa ditiõi ſuę offerens. &c.

Gabinius' oẽm iudeorũ gẽtem in quinq; cõuẽ tus diuiſit.

flata partim cupida mutationis partim quibus olim dilectus erat primum occupat alexandrium idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito q; gabiuius fisennam & antonium & seruilium duces contra se cum exercitu misit in macherunta concedit: vulgiq; in bellis onere depositio solos armatos prope ad octo milia militum secum duxit inter quos & phitolaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex hierosolimis profugus. Romani autem sequebantur. Habitoq; conflictu aliquamdiu cū suis aristobolus fortiter dimicando perseuerabat: donec vi romanorum subacti cesa sunt virorū quinq; milia. Prope vero duo milia in quēdam tumulum confugerunt: ceteriq; mille cum aristobolo prerupta romanorū acie in macherunta coacti sunt. Vbi cum rex in ruinis prima vespera tetendisset sperabat quidem aliam se manū per inducias belli posse cōtrahere! castellumq; bene munire impetū autem romanorū supra q̄ poterat per biduum remoratus. ¶ Postremo capitur & cum ātigono filio qui rome fuerat secum vinctus ad Gabinium atq; inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus custodię cohercuit: filius autem eius in iudeam trāsmisit: quia Gabinius per epistolas scripserat id pro traditione castellorum cōiugi aristoboli spopondisse. ¶ Parato autem Gabinio Bellum parthis inferre. Ptolomeus impedimento fuit qui reuersus ab eufrate petebat egyptum hyrcano & antipatro amicis vsus ad omnia que militię necessitas exigebat. Nam & pecunijs & armis eum & frumento antipater & auxilijs adiuuit & iudeis in ea parte vias (quę pelusium ducerent) obseruātibus transmittere Gabinium persuasit. Alia vero Syria discessu Gabinij commota. Et iudeos iterum alexander Aristoboli filius ad dissentionem reduxit: & maxima multitudine conflata romanos omnes qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex egypto redierat hoc tumultu instante nonnullis dissidentiū premisso antipatro cōcordiam persuasit. Cum alexandro autē mille triginta remanserant: & ille ad Bellum promptus erat Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrunt autem iudei & circa montem tabirium (Itabirium congressi: decem milia sternūtur. Ceteram vero multitudinem fuga dispersit. ¶ Et gabinius ad Hierosolymam reuersus id enim antipater voluit. rempublicam eius ordinauit. Deinde hinc profectus nabatheos pugna superat & mitridatem & orphanena parthis per fugas clam dimittit: eosq; militibus aufugisse firmauit. ¶ Interea crassus successor ei datus Syriam suscipit. Is in Parthię alias parthice militię sumptum & aliud omne aurū templi (quod hierosolimis erat) abstulit & quibus Pompeius temperauerat duo milia talentorum. Eufratem vero transgressus: & ipse perijt & exercitus eius de quibus non est huius temporis cōmemorare. ¶ Post crassum autem parthos in Syriam properantes irruere cassius inhibuit: receptus in quinciam Eius autem fauore quęsito in iudeam festinabat raptisq; taricheis prope ad triginta milia & tria milia Iudeorum adducit in seruitium. Occidit autem etiam Pisillium alias Phitolaum seditiosos Aristoboli colligentem: cuius necis suasor erat antipater. ¶ Huic autem nupta fuit ex arabia nobilis fœmina Cypris nomine vnde filios quatuor faselum & regem herodem & iosippum & feroram & filiam Salomem habuit. Cum autem omnium qui vbiq; potentes essent amicitia & hospicijs familiaritates conquireret precipue regem arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidei cōmendans filios suos ad eum misit quonīā bellum cum Aristobolo gerendum susceperat. ¶ Cassius autem (compulso ad ocium per conditiones Alexandro) ad eufratem reuersus est: Parthos transitu ꝓhibiturus De quibus alio loco referemus.

¶ Cęsar Iulius victor Aristobolum soluens a vinculis eum cum duabus cohortibus in Syriam misit sed hunc Pompeiani veneno interfecerunt cuius corpus Anthonius postea in regalibus monumentis iussit sepeliri. Alexander quoq; eius filius a Scipione securi occiditur. Ptolomeus vero ad Aristoboli vxorem mittens antigonum cum sororibus iubet destinare & sibi minorem filiam copulans a patre occiditur quam pater accepit vxorem: antipater autem mortuo pompeio Cęsari; sese cōtulit & ipsi dedit auxilium quiq; mitridatem liberauit quem rerū gestarum testem habuit apud Cęsarem & factus est ab eo cuius Romanus & hyrcanus pontifex confirmatus antigonus vero ipsos coram Cęsare de patris & fratris morte accusat cuius accusationi vulnera antipater ostendens satisfecit. Hyrcanus, quoq; pōtificatu dignus a Cęsare pronūciatur & antipater procurator iudeę permissumq; est eis subuersa renouare mœnia. Antipater autem qui hyrcanū vidēs segniorem phasellum filiū prępositio Hierosolimis & herodem galileę.

¶ Capitulum nonum.

CEsar autem post senatus & Pompeij trans mare Ionium fugam (rebus onmibus Romaq; potius solutum vinculis) Aristobolum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillime Et cuncta iudeę proxima per illum subijci posse ratus. Verum & spem cęsaris et Aristoboli alacritatem pręcessit inuidia. Nam veneno peremptus a pompeij stu-
diosis aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat corpusq; mortui seruabatur melle conditum donec ab antonio iudeis iussum est in monumentis regalibus sepeliēdum. ¶ Occidit autē alexander

Quinq; milia exercitus Aristo. occisa ipso cum antigono filio cū alijs fugiēte. Aristobolus cū antigono filio capit quī custo die tradit filijs matri traditis

Seditio iudeorū ꝑ alexādro aristoboli filio. Victus Alexāder decem milibus suoꝝ occisis.

Gabinius reuersus hierm̄ nabatheos pugna superat.

¶ Cassius post crassū cōmissus parthos syriam ꝓperātes inhibuit & triginta milia iudeoꝝ i seruitiū &c.

Cęsar iulius victor aristobolū a viculis soluēs cū duabus cohortibus in syriam misit sed hunc pōpeiani veneno interfecerūt.

Anti'. li. xiii. ca. iii. Eg. li... ca. ii.

Anti. li. xiiii. c. v Eg. li. i. cap. ix.

Anti. li. xiiii. c. v Eg. li... ca. xii.

Anti. li. xiiii. c. v Eg. li... cap. ix.

Anti. lib. xiii. cap. vi. Eg. li. i. ca. xiii

Antiq. li. xiiii. ca. vi. Eg. li. i. ca. xxxii.

A quoq; filius eius a scipione securi percussus antiochię secundum pompeij litteras: accusatione pro tribunali prius habita super his quę in romanos admiserat. ¶ Ptolomeus autē Memei filius qui apud caltida sub libano morabatur captis eius fratribus filium suū philippionē qui eos arcesseret mittit ascalonē: atq; ille abstractū ab aristoboli cōiuge antigonū eiusq; sorores adducit ad patrē. Amore autē captus minorem earum coniugio suo copulat: ob eamq; causam post a patre occidit. Accepit eū Ptolomeus in matrimonium alexandram perempto filio huiusq; affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. ¶ Antipater autem pompeio mortuo in clientelam cęsaris sese contulit: & quia mi-

Eg. li. i. c. xxxiii.

tridates & pergamenus ab accessu pelusij prohibitus cum exercitu quem ducebat in egyptum, apud ascalonem morabatur nō solum arabas quamuis hospes esset auxilium ferre persuasit verum & ipse armata iudeorum tria circiter milia secum mouit. Excitauit autem pręsidio Syriæ quoq; ponētes & incolam libani Ptolomeum & Iamblicū. Et Ptolomeum alterum: quorum gratia ciuitates regionis illius alacri animo bellum inchoarunt Iamq; frœtus mitridates auctis propter antipatrum copijs pelusium proficiscitur & quia transire vetaretur. ciuitatem obsidebat Antipater vero & in hac oppugnatione clarus emicuit. Effracto em ex parte sua muro: primus in ciuitatem cum suis comitibus insiluit Et pelusium quidem capta est. Vlterius autem eos progrędi non sinebant iudei ęgypti terrarum incole (qui appellant onię) quibus tamen antipater non modo ne obstarent. verūetiam vt victui necessaria pręberent militi persuasit. Vnde factum est: vt nec mēphite in manus venirent. sed vltro sese traderent mitridati. Atq; ille delata per agros pugna cum cęteris cōmisit ægyptijs in loco cui nomen est iudeonstrate pedon) eumq; in acię omni dextro cornu periclitato liberauit antipater circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autē in eos impetu qui mitridatem persequerent multos occidit. Namq; diu reliquos fugientes agebat donec etiam castris eorū potitus est octoginta tantum de suorum numero āmissis. Octingentos autem fere mitridates cum fu-

B gerat perdidit: pręter spem vero seruatus ex prędio: Vacuus inuidia testis rerum ab antipatro gestarū fuit apud cęsarem. Vnde ille tunc quidem antipatrum spe & laudibus ad subeūda pro se pericula reddidit promptiorē in quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus multaq; perpessus vulnera toto corpore gerebat signa virtutis. ¶ Post autem quando rebus in ęgypto compositis ad syriam redijt: & romana eum ciuilitate simul & immunitate donauit alijsq; rebus honorando amicissimeq; tractando dignum emulatione constituit eiusdemq; gratia etiam confirmauit hyrcano pōtificatum. Eo

Antiq. lib. xiiii ca. vi Ei. li. i. ca. xxv.

dem vero tempore antigonas quoq; aristoboli filius cum venisset ad cęsarem maiorem pręter opinionem fœlicitatis causam prębuit antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet propter inimicitias pompeij quantum putabatur veneno peremptus: & crudelitatis in fratrem accusare scipionē nullumq; inuidię dolorem admisere miseriis vltro hęc hyrcano antipatroq; criminatur veluti se patrio solo alias loco cum fratribus iniquissime pellerent multisq; gentem iniurijs afficerent dūmodo satiarentur in ęgyptum quoq; auxilia ipsi cęsari non beniuolentia: sed timore veteris discordię miserint, & vt amorem pompeij deprecarentur. ¶ Ad hęc antipater veste proiecta multitudinem vulnerū ostendebat: & qua fide quidem cęsarem coluisset verbis opus non esse, dixit nam corpus etiam se tacente clamare Antigoni autem mirari audaciam qui cum hostis romanorum sit filius & fugitiui romanorū nouarumq; rerum studium votumq; seditiosum patris habebat apud romanorū principem alios accusare conaretur boniq; aliquid adipisci temptaret: quem hoc solum oporteret amplecti q̄ viueret. Nam tunc eum non tantū propter inopiam desiderare facultates: sed vt in eos qui se dedissent iudeorum seditiones accenderet. ¶ Quę vbi cęsar audiuit: hircanum quidem pontificatu digniorem esse pronūciauit. Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionē. Qui permissa dignitatis mēsura ipsi qui daret/Iudeę procurator declaratus est. Et pręter hoc impetrauit vt subuersa patrię mœnia renouare sibi liceret. hos quidem honores Cęsar incidēdos in capitolium misit vt iusticię suę virtutisq; antipatri signum memorię traderetur. ¶ Antipater vero vbi de Syria Cęsarem prosecutus est

C in iudeam reuersus ante omnia patrię muros a pompeio dirutos reparabat/ omniaq; lustrando (ne quid in illis regionibus turbarum esset) nunc interminando. nunc etiam suadendo curabat vnumquē q; ammonēs q̄ si cum Hyrcano sentiret in otio atq; opulentia victuri essent fortunisq; suis & cōmuni pace potituri. Sin vana spe ducerētur eorum qui priuati quęstijs gratia: res nouas optarent se quidem non procuratorē sed dīm omniū: Hyrcanum vero tyrannum pro rege: itemq; romanos & cęsa-

Antiq. lib. xiiii cap. viii Ege. li. i. ca. xxv.

ream hostes pro amicis & rectoribus habituri nec em passuros huius potestatē labefacturi: quē ipsi regem constituissent. ¶ Sed q̄is hęc diceret. Tū etiam per se qm̄ Hyrcanum segniorem videret. Neq; tam efficacē q̄ regni sollicitudo poscere statum prouincię componebat. Et fasselum quidem natu maximū filio rū suorum militię p̄positum Hierosolimis eiusq; territorio prefecit: herodem vero etate posteriorem nimisq; adolescentem galileę destinauit similia curaturus.

Ptolomeus ad aristo. vxorem mittēs ātigonū cū sororibus iubet destinare: & sibi minorē filiam copulās a patre occiditur quā pater accepit vxorē.

Antipri virtus & animus.

Iudei ęgiptij onię vocati.

Antipater mitridatem liberauit.

Mitridates apd cęsarē testis rerum gestarū ab antipatro

Antipater ciuis romanus & hircanus pontifex cōfirmatus.

Antipr accusationi satisfacit vulnus oñdēs. &c.

Hyrcanus a cęsare pōtificatu dignus pnūciatur & antipr p curator iudeę & pmissū ē subuersa renouare mœnia. &c.

Antipri exhortatio ad pplm.

¶Ezechia latronum principe cum suis ab herode occiso Herodes ipse a Syris honorat & sexto Cesari est cognitus quem phasellus frater virtute certabat superare propter hos Antipater ab omnibus honorabat. Vnde inuidi iudei hircanum de negligentia accusabant quia Antipatrū & filios regem prmitteret. Hyrcanus quoq; herodem accusatum/ quia preter legem multos occidit/ ad iudicium vocat sed eum Sextus absoluit Rursum quoq; herodes accusatus bellum cōtra hircanum mouisset nisi pater & frater impediuissent Basso quoq; Sextum Cesarem dolose occidente Rome intestinū bellum oritur. & Marcus Sexto in Syria instituitur Iulio autem a Cassio & Bruto anno imperij.iij. occiso Cassius Syriam occupat magnas imponens exactiones Cuius gratiam Herodes in colligendis exactionibus promeruit Illiusq; iram contra Malichum Antipater repressit sed ingratus malichus ipsum dolo querebat interficere. D

¶Capitulum decimum.

Ezechia latronū principe cū suis ab herode occiso herodes ipse a Syris honorat & sexto Cesari ē cognitus quē phasellus supare certabat i virtute. Inuidia i pspicue nō deest

¶Inuidi iudei hyrcanū accusant negligētia quia antipatrū & filios prmittit regem.

Hyrcanus herodē ad iudiciū vocat sed eum absoluit sextus cesar

Accusatus iterū herodes

Herodes cōtra hyrcanū bellū mouisset nisi pr & frater impediuissent

Basso dolo Sextū Cesarē occidente Bellū domesticū Romanorū oritur.

VI cum natura strenuus esset cito materiam vbi animi magnitudinem exerceret inuenit captumq; latronū principem ezechiam quem prędari maximo agmine cōtinētia syrię deprehendit ipsumq; aliosq; latrones multos interfecit. Eaq; res adeo grata fuit syris vt p vicos atq; oppida canerēt herodes veluti per eum pace reddita & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria sexto etiam cesari ppinquo magni cesaris & syriam tūc āministranti est cognitus. Quin & faselus fratris indolem cōtentione bona supare certabat augendo erga se beniuolentiā Hierosolimis habitantiū atq; illam quidē ciuitatem possidēs nichil aūt contumeliose per insolentiā potestatis admittēs. ¶Hinc antipater & obsequijs regalibus ab ea gente colebat. & honores ei tanq; rerū domino omnes habebāt Nec tamē ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Verum fieri nō potest vt liuorē quisq; in secūdis rebus effugiat. Quāuis & antea hyrcanus tacite sua spōte mordereť adolescentiū gloria maximeq; rebus ab Herode bñ gestis & crebris nunciis laudes eius per singula facto prędicātibus augereť a multis tamē inuidis (qui regnis adherere solent) quibusq; antipatri filiorūq; eius probitas officiebat instigabat dicentibus q; antipatro & filijs eius traditis solo cōtentus & hoc potestate vacuo regis nomine sederet. Et quādiu sic errabat. vt in se reges producat. Nec enim eos vel simulare iam procurationē. Sed certe esse dominos ipso relecto cuius nec mandatis nec epistolis prēter iudeorum legem tentam multitudinem peremisset herodes illumq; non sicut regem. Sed adhuc priuatum ita ad iudicium venire debere rationem tam ipsi regi q̄ patrijs legibus redditurum quę indemnatos occidi non sineret His paulatim accendebat hyrcanus Ad extremū iracūdia prodita causam dicturū herodē accersiit. Atq; illi & pris monitu & q; ei fiducia res gestę darent munita prius galilea p̄sidijs ad regem pficiscit. Ibat tñ cum forti caterua ne vel derogare hyrcano videret si plures duceret vel inuidię nudus pateret. Sextus aūt cesar adolescenti metues ne quid apud inimicos deprehēso mali fieret. Ad hyrcanū mittit qui ei manifeste denūciarent vt homicidij crimine liberaret herodem hyrcanus autē qui eum diligeret per se quoq; id cupiens absolutionē decernit. Atq; is rege inuito fugisse ratus damascū recessit ad sextum nequaq̄ paratus obedire si denuo fuisset accitus. ¶Rursumq; a nequissimis irritabat firmatū herodem abisse firmātibus: & vt se contra ipsum instrueret properasse. Hęc autem rex vera existimās quid ageret nesciebat quoniā potentiorē inimicū videbat. Cum vero a sexto Cesare dux militum per Syriā itemq; samaria declaratus esset herodes neq; solum propter gentis fauorē sed etiam viribus suis terribilis putaretur. ad timorem vltimum descendit iamiāq; illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neq; opinione deceptus est. Namq; herodes intentatę sibi accusationis iracundia conflatam militum multitudinem in hierosolimam ducebat vt Hyrcanum regno deponeret. Id q; fecisset nisi pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum depręcantes vt ipse vindictā ministraturus sola indignatione dimitteret regi autem parceret sub quo ad hoc potentię processisset. Ac si propterea q; in iudicium vocatus esset; indignaretur: quia tamen absolutus est gratias ageret neq; tristibus quidem paria referret saluti vero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda viderentur iniquitatem militię consideraret neq; omnino de victoria bene sperareť qui cum rege congressurus esset vna se cum educato & de se quidem bene merito. Seuo autem nunq̄ nisi q; maliuolorum consilijs impulsus vmbram tantum iniquitatis mouisset. Paruit his herodes qui speratis putauerat posse sufficere suasq; vires demonstrare nationi. ¶Et inter hęc discordia Romanorum circa appamiam bellumq; domesticum oritur. Quoniam cecilius bassus fauore pompeij sextum Cesarem dolo necauerat. eiusq; militem occupauerat. Alij vero cesaris duces mortis eius vlciscēde gratia cunctis viribus bassum petebant. Quibus tam interempti q̄ superstitis Cesaris causa q; ambobus amicus esset Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur: ex italia quidem successor sexti venit marcus. ¶Eodem tēpore bellum inter Romanos conflatur dolo cassij & bruti cesare interfecto postq̄ trienniū septemq; menses tenuit principatum. Maxmo autem motu cedis eius gratia cō

Antiq. li.xiiii. ca.xii Eg.li.i. ca.xxv xxvi

E

Anti.li. xiiii.ca. xiii Eg.li.i. c.xxvi.

F

Anti.li. xiiii.ca. Eg.li.i. c.xxvi. Antiq. li.xiiii. ca.x.

A citato & optimatibus inter ſe diſſidentibus propria ſpe quiſq; ducebatur ad id quod exiſtimabat eſſe commodius. Itaq; caſſius ſyriam petit occupaturus militem qui appamiam circūſedebat vbi & marcum & diſſidentes cohortes baſſo conciliauit ſimulq; obſidione liberauit appamiam. Ipſe vero exercitum ducens ſtipēdium ciuitatibus indicebat nec modus erat exactionū. Cum autem iudeos quoq; ſeptingenta talenta iuſſiſſet inferre: minas eius veritus antipater. filijs ſuis & amicis mature pecunię cogendę curā diſtribuit: & inter eos malicho cuidam ex amicis adeo neceſſitas vrgebat. Primus autē hęrodes caſſij fauorem promeruit: qui ex galilea parte ſua centum talenta portauit proptereaq; inter eximios amicos numerabatur. At vero cęteros tarditatis arguens caſſius ipſis ciuitatibus iraſcebatur eaq; Gophnam & Ammaū & alias duas ciuitates ex vilioribus depopulatus ibat quidem quaſi malichum interfecturus q; remiſſior in exigendo fuiſſet. Verum & huius & cęterarum ciuitatū interitū reprędit antipater centum illico talentis caſſio delinito Nequaq̄ tamen malichus poſt obitum caſſij beneficiorum antipatri memor fuit ſed illi ipſi quem ſepenumero ſui ſeruatorē fuiſſe memorabat periculum moliebatur: iniquitatis ſuę impedimētum abolere feſtinans. Itaq; antipater & vires eius & calliditatem metuens flumen tranſijt iordanem: ad vlciſcendas inſidias cōgregaturus exercitū. Deprehenſos autem malichus antipatri filios imprudentia ſuperat. Nam & faſelum apud hieroſolimā preſidijs appoſitum & Herodem qui cuſtodiam curabat ad murum multis accuſationibus & ſacramentis circūuentos impellit: vt ipſis intercedentibus reconciliaretur Antipatro. Atq; ita denuo per Antipatrum exorato Marco tunc in Syria militem regente ſeruatus eſt: qui malichum ſtatuerat occidere q; nouis rebus ſtuduiſſet.

Caſſius ſiriā occupat exactiones magnas imponens. &c.

Herodes caſſij fauorē i colligēdis exactionibus ꝓmeruit.

Antipr̄ caſſij contra Machum repreſſit ſed ingratus malichus antipr̄m querebat dolo occidere.

¶ Hęrodes totius ſyrię procurator efficitur ſibiq; regnum promittitur. Vnde Antipater veneno (procurante Malicho) occiditur. Sed hęrodes ipſe patris mortem vlciſci bello prohibitus diſſimulans clariſſimas celebrauit exęquias. Sed ipſum vlciſci Caſſius monuit. Vnde Malichum principatum
B volentem vindicare Chylarici (preſente hyrcano) interemerūt fœlixq; contra phaſellū Malichi mortem volens vindicare vincitur: & Antigonum tunc vincit hęrodes cui doſis vxor Antipatrum filium genuerat. Ipſi quoq; marianni filia Alexādri filij Ariſtoboli Hyrcani ex filia neptis ſecunda: vxor iūcta erat Interfecto autem Caſſio Cęſar in Italiam & Anthonius in ſyriam diſceſſerunt apud quē optimates Iudeorum hęrodem accuſant & fratrem quem eum pecunia hęrodes placauit & ab ipſo hęrodes & frater tetrarchę inſtituūtur punitis eorum accuſatoribus Et iterum mille legatos: Tyrum miſſos indignatus Anthonius eorum multos occidit & multos vulnerauit ſed & vinctos interfecit.

¶ Capitulum vndecimum.

Anti. li. xiii. ca. xi Ege. li. i. ca. xxvii.

CEare vero adoleſcente & antonio cum bruto & caſſio bellum gerentibus marcus & caſſius exercitu de ſyria conflato q; magna pars vbi vſus poposcit hęrodes fuiſſet ipſum quidem totius ſyrię procuratorem preficiunt equitum illi manu peditumq; attributa. Si bellum autem deſiſſet: regnum quoq; iudeę caſſius eidem ſe delaturum eſſe pollicitus eſt. Euenit autem vt antipatro & ſpes & fortitudo filij cauſa iteritus fieret. Horum autem metu malichus miniſtro quodam regio pecunia corrupto: mixtum ei veneno poculum dare perſuadet. Atq; ille quidē iniuſtię malichi palma fuit: Poſt cōuiuium moritur vir ad alia ſtrēnuus rebuſq; amminiſtrandis ydoneus: & qui regnum recuperatum conſeruaſſet hyrcano. ¶ Malichus autem īſenſum propter ſuſpitionem veneni populum negando placabat ſimulq; vt validior eſſet armatorum ſibi copias cōquirebat. Nec enim herodem ceſſaturum arbitrabatur: quin etiam mox cum exercitu paternę necis vltor aduenerat Sed faſeli fratris conſilio qui eum palam minime perſequendum eſſe dicebat ne vulgi ſeditio conciC taretur. Et purgātem ſe tunc malichum patienter admiſit: & ſuſpitione liberum eſſe concedens clariſſimas paterno funeri celebrauit exęquias. Cōuerſus autem in ſamariam & ciuitatem compoſuit ſedi tione turbatam perq; dies feſtos in hieroſolimam remeabat miſſis comitibus armatis: nam timens impetum compellebat Hyrcanus. Malichus aūt alienigenas introduci ſup indigenas q; dies feſtos agerent prohibebat. Herodes autem & ipſo qui pręceperat cauſaq; cōtempta nocte ingreſſus eſt. Iterūq; malichus ad eum veniēs antipatrum flebat cōtraq; ille ſe falli cum vix animi dolorem pręmeret ſimulabat. Et tamen de patris nece apd caſſium per ępiſtolas queſtus eſt: cui ꝑterea malichus erat inuiſus Itaq; non modo vt mortem patris vlciſceretur ei reſcripſit. Sed etiam Chiliarchis quibus pręerat: vt in cauſa iuſta herodi opem ferrent occulte iuſſit. ¶ Et quoniam (capta Laodicia) vndiq; ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis ipſe quidem hoc vltioni tempus deſtinauerat. Malichus autem id tyri fore ſuſpicabatur conſilium: & filium ſuum tunc apud Tyrios obſidem ſtatuit ſubducere: & ipſe in iudeam fugam parabat. Salutis aūt deſperatio ſtimulabat vt etiam maiora cogitaret. Nam & iudeorū gentem contra romanos excitaturum ſe credidit dū bello aduerſus antoniū caſſius occupabatur delectoq; Hyrcano facillime regnaturū. Sed profecto irridebat eius ſpem

Herodes totius ſirię ꝓcurator p̄ficit atq; ſibi regnū ꝓmittitur.

quod fuit ātipatro cā mortis.

Antipr̄ veneno ꝓcurante malicho occidit.

Herodes a fr̄e mortē p̄ris vlciſci bello ꝓhibetur ſed diſſimulās clariſſimas celebrauit exequias.

Anti. li. xiii. ca. xi Ege. li. i. ca. xxviii.

Caſſius herodē monuit patris mortem vlciſci, &c.

fatale decretum. Etenim quo intēderet animum suspicatus herodes: & ipsum & Hyrcanū prope astā-
tes ad cenam vocat deinde seruorum quēdam instruendi specie conuiuij intromittit. Sed res erat vt D
Malichus occi- Chiliarchis prędiceret ad insidias ingredi. Atq; illi preceptorū cassij memores ad littus ciuitati proxi
ditur prēsente mū armati gladijs exierunt: ibiq; circūseptum malichum multis vulneribus interficiūt. Hyrcanus au-
hyrcano tem stupore dissolutus statim concidit: vixq; anima recepta herodem percunctabaf quis malichū oc
cidisset. Et cum de Chiliarchis vnus respondisset. Cassij prędceptum plane inquit & me & patriā me-
am Cassius seruat incolumē qui amborū insidiatorem peremit. Vtrū autem id inuidia dixerit an q; ti
more factum probaret incertū est. Sed enim in malichum hoc est modo vltus herodes. ¶ Postq; ve-
Fœlix contra ro Cassius exsessit e Syria iterum hierosolymis orta seditio est cum fœlix in faselum mouisset exercitū. Anti.
phaselū bellum Et in herodis fratris pœna vellet necem malichi vindicare. Casu autem herodes cum fabio romano li.xviii.
mouet malichi duce apud damascū habitabat: & ne cupiens auxilio foret morbo impediebaf. Intereaitamen phase- ca.xi
mortē volēs vi- lus sine cuiusq; prēsidio superauit fœlicem probumq; ingrati obiściebat Hyrcano: qui & fœlici fauere Eg.li.i.
dicare sed vin- studuisset fratremq; malichi castella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat omniumq; ca.xxvii
citur. tutissimum massadā. Nec tamen ei quicq; contra vim herodis potuit sufficere Qui mox vt conualuit
alia recœpit & illum ex massada supplicem dimisit. Et maronem Tyriorum Tyrannū ex galilea pepu
lit tria enim possederat castella tyrijsq; quos cœperat vitam concessit omnibus: nōnullos etiam dona-
tos abire iussit: vna & sibi ciuitatis beniuolentiā & tyranno cōparans odium. Marion autem a Cassio
quidem meruerat tyrānidem: qui tot Syrię tyrannos prefecerat. Sed ob herodis inimicitias etiam an
tigonū Aristoboli secum ducebat & ptholomeū propter Fabianum quem antigonus pecunia sibi so-
Victoria hęro- ciatum adiutorem incepti habebat. Cuncta vero socer ptolomeus antigono sumministrabat. Contra
dis cōtra anti- quos herodes instructus: in aditu iudeę commisso prelio victoria potitur. Fugatoq; antigono redit in
gonū filium. hierosolimam pro merito gestę rei omnibus carus: vt etiam quibus antea despectus erat: tunc in eius
familiaritatē sese dederint propter Hyrcani affinitatem. ¶ Namq; is herodes iam pridem ex indige-
nis habebat vxorem non ignobilē quę dosis vocabatur & antipatrū ex ea suscœperat filium. ¶ Tunc Anti.li.
Marianne filia antem duxerat alexandri cuius pater fuit aristobolus) filiam mariannē: hyrcani neptem ex filia: atq; xviii.ca.
alexandri filij inde familiaris regis erat. ¶ Sed vbi Cassio circa philippos interfecto cęsar in Italiam & Antonius in ri.a
aristoboli secū- Syriam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad antonium missis in bithiniam etiam iudeorū opti- Eg.li.i.
da herod vxor. mates accusatum venisse faselum & herodem: q; illis rerum summā vi possidētibus nomen tantū ho- c.xxvii.
norabile supereesset hyrcano. Atq; herodes qui prēsto erat magna pecunia placatū antonium sic affe- c
cit vt ne verbum quidem inimicorū eius pateretur audire. Et tūc quidem ita digressi sunt. ¶ Cum au- Eg.li.i.
tem denuo iudeorū primates centum viri antiochię proxima Dafnen ad antonium venissent amori c.xxviii.
Anthonius cle- cleopatre iam seruientem: dilecti a cęteris qui eloquentia & dignitate prestabant aduersus fratres ac- E
opatre captus cusationem proponūt. Respondebat autem messala causę defensor: astante etiam propter affinitatē Anti.li.
amore herodē Hyrcano. Auditis deinde vtrisq; partibus antonius percunctabatur hyrcanum: quinam essent regen- xviii.ca.
& fratrē tetrar- dis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem eiusq; fratres alijs pretulisset: voluptate repletus nam & ho- xii.e
chas facit & eo spes eorum paternus erat humanissimeq; ab antipatro susceptus eo tempore quo in iudeam cum Ga Eg.li.i.
rū accusatores binio venerat tetrarchas ambos declarat: totius eius iudeę procuratione permisso. Legatis autem id c.xxvii
puniunt quos- egre ferentibus quindecim eorum correptos carceri tradidit quos & pœne occidit. cęteros autem re-
dam occisis a- iecit cum iiuria. Vnde maior tumultus hierosolimis excitatus est. ¶ Deniq; mille iterum legati tyrum F
lijs cū iniuria re missi sunt vbi cōmorabatur antonius in hierosolimam paratus irruere & contra eos vociferantes ma
cedētibus. gistratus tyriorum directus: data ei licentia vt quos comprehendisset occideret precepto; vt eorum
Iterū legati iu- potestatem confirmare curaret: qui tetrarchę ipsius essent antonij suffragio constituti. Ante hęc autē
deorū cōtra fra herodes vsq; ad litus progressus multis eos ammonebat. ne & sibi interitus & patrię belli causa fierēt
tres mittūtur: dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis indigne ferentibus antonius missis armatis
quos indigna- multos occidit multos etiam vulnerauit: quorū & saucios cura & mortuos sepultura hyrcanus digna-
tus Anthonius tus est non tamen ideo qui effugerant quiescebant. Perturbando enim ciuitatem antoniū irritabant
multos occidit vt etiam quos in vinculis haberet occideret.
& multos vul-
nerauit sed & vi
ctos iterfecit.

¶ Barzaphanę parthos satrapas post biennū cum pacoro parthorū regis filio Syriam obtinē
te Lisanias ptholomei mennei filios mille talenta cum quingētis mulieribus repromittit vt antigono
regnum cōtraderent & hyrcanum exturbarent quo persuasus pacorus per maritima Barzahanes ve
ro per mediterranea loca copias ductant attributa equitū partē regio ministro qui iudeam petens Iu
deorum cōsilia exploraturus suppetiaret antigono cui plerig; iudeorū adherentes locum qui drimas
dicit occupant suis hostibus qui hierosolimā petentes vsq; ad regiam pergunt vbi cū hyrcano & pha
selo cōcertantes in fugam versi ab herodis manu in phano cōcludunt collatis sexaginta custodibus p
ędes proximas quos populus fratribus infensus concremabit qua de re Herodes succēsus cū populo

A confligens multos trucidat & inſtante penthecoſtes feſto plebem adorſus plures peremit. Interea vero pacorus pacis arbiter ab antigono doloſe petitur quem phaſelus recepit hoſpitio ſed phaſelus ipſe & hyrcanus inſidioſe a parthis captis. Herodes mariannes ſuaſu hoſtium euaſit inſidias ad ydumeam proficiſcens & in maſſada contra hoſtes victoria potitus ī memoria pręclari facinoris arcem munitiſſimam condidit de ſuo nomine herodiam vocās cui vero de idumea venienti Ioſippus frater obuiam venit. Parthi autem apud hieroſolymam in prędam verſi fugientium domos & regiam deprędati ſunt.

Capitulum duodecimum.

Anti.li. xiiij.c.xij. Egeſip. pus li.i. ca. xxix.

BArzaphane autem parthorum ſatrapa ſyriam biennio poſt cum regis filio pacoro detinente inſanias patris ſui mortui ſucceſſor ptolomei mennei filius mille ſatrapę talēta pollicitus: & mulieres quingentas eis perſuadet: vt antigonum in regnum inducerent hyrcanumq; deponerent Impulſis igitur ab eo pacorus ipſe quidem per maritima loca perrexit: barzaphanen autem itinere mediterraneo iuſſit irrumpere. Sed maritimorum tirij pacorum excluſerunt. cum ptolomeus alias ptolomenſes eum & ſidonij recepiſſent. Ille autem quendam regium miniſtrum cognomine Siuū equitatus ei parte attributa ad iudeam iuſſit accedere. & exploraturum hoſtium conſilia: & vbi vſus exegiſſet preſidio futurum antigono. Plurimi autem eorum qui carmelum populabantur iudei vltro ad antigonum currunt ad irruendum alacriter animati. Ille autem ad locum qui drimas dicitur alias drymos ſeu dir in occupandum eos premittit ibi commiſſa pugna: depulſiſq; hoſtibus & fugatis hieroſolymam curſu petebant auctiq; multitudine vſq; ad regiam proceſſerunt. Excepti autem ab hyrcano & faſelo: forti acie in foro confligunt. Ibiq; hoſtes in fugam verſos pars herodis in phanum concludit: cuſtodeſq; his ſexaginta viros apponit. per edes proximas collocatos. Sed hos quidem infenſus fratribus populus igne conſumit. Herodes autem iracundia peremptorum congreſſus cum populo multos obtruncat: inq; dies ſingulos inuicem ſe per inſidias incurſantibus: aſſidue cedes erāt. Inſtāte vero die feſto qui pēthecoſtes vacatur omnia circa tēplum totaq; ciuitas plebe ruſtica repleta eſt & pleraq; armata. Et faſelus quidem muros herodes autem cum paucis domum regiam cuſtodiebat inuaſiſq; de improuiſo hoſtibus in ſuburbio alias ſuburbano plures quidem peremit: omnes autem in fugam vertit: & hos in ciuitatem alios in phanum alios in extremum valuum includit. Interea pacis arbitrum antigonus pacorum petit admitti. Exoratus autem phaſelus & ciuitate & hoſpitio. cū equitibus quingentis parthum recepit ſed eundem quidem ſpecie concordię venientem re autem vera vt adiuuaret antigonum: deniq; phaſelum dolo pepulit ad barzafanem legatos de compoſitione mittere q̄uis multa diſſuadente herode atq; vt inſidiatorem occideret neue ſe eius fallaciis dederet ammonente enim natura barbaros fidem negligere. Exijt enim pacorus cum hircano: quominus ſuſpectus eſſet. Nonnullisq; relictis equitibus apud herodem qui ſe Eleutheros vocent cum cæteris phaſellum proſequebatur. Sed vbi ad galileam venerunt indigenas quidem diſſidentes atq; armatos offendūt ſatrapam vero conueniunt ſatis callide & officijs amicitię dolos tegentem. deniq; poſtq̄ dona eis dedit: redeuntibus inſidias poſuit: illi autem in maritimum quendam locum deducti cui nomē eſt ędippon fraudem intelligunt: ibi enim de promiſſis mille talentis audierunt & q̄ antigonus pleraſq; mulieres ex his quas ipſi haberent inter quingentas partes deuouiſſet: quodq; ſibi ſemper a barbaris pręſtruerentur inſidię. Olim enim capti eſſent niſi mora fuiſſet dum hieroſolymis caperetur herodes: ne ſibi prędiceret quę de his agerentur caueret: hęc iam non verba erant ſolum. Nam & cuſtodes haud procul abeſſe conſpiciebant & tamen phaſelus hircanum deſerere non eſt paſſus q̄uis eū ſępius moneret vt fugeret: cui ſaramalla tunc ſyriorum ditiſſimus dixerat quemadmodum eſſent omnia de inſidijs conſtituta. Sed conuenire ſatrappam maluit atq; in os exprobrare q̄ ſe inſidijs appetiſſet: ac maxime quia pecunię cauſa talis extitiſſet cum: plures ipſe pro ſalute daturus eſſet q̄ pro regno promiſiſſet antigonus. Ad hęc parthus ſubdola ſatisfactione iureq; iurando ſuſpitionem depręcatus perrexit ad pacorum: ſtatimq; a parthis qui remanſerant quibuſq; iuſſum erat phaſelus atq; hircanus comprehenduntur: periuria ſimul ac perfidiam execrantes: at interim miniſter ad hęc miſſus herodem capere moliebatur: eumq; fallere vt extra murum procederet ſicut ſibi mandatum fuerat conabatur. Ille autem ſuſpectos habere ſolitus ab initio barbaros: & tunc minime dubitans in hoſtes incidiſſe litteras quę inſidias indicarent prodere nolebat q̄q̄ ſatis idoneam cauſam pacorus pretēderet epiſtolas portantibus obuiam ire debere. Nec enim aut ab hoſtibus eſſe captos aut quicq̄ de inſidijs. ſed quę phaſelus geſſiſſet his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat herodes fratrem ſuum phaſelum eſſe correptum & hircanum cuius filia marianne prudentiſſima feminarum multis eum precibus ne proderet orabat neue ſe crederet manifeſtis iam conatibus barbarorū. Adhuc autē pacoro cū ſocijs deliberante quo nā modo clā patraret inſidias nec enim fieri poſſet vt tantę ſapientię vir ex aperto circū ueniretur: nocte herodes cū propinquiſſimis ſibi perſonis ad idumeam ignaris hoſtibus proficiſcitur.

Barzaphane pthus cum pacho ro regis filio biē nio Syriā deturbāt (lyſania filio ptholomei mille talenta & mulieres quigētas promittēte, vt antigonū in regnu; inducāt & hircanū exturbent.

Herodes ob ſuorum iuſtionē paratus pleroſq; trucidat.

Pacorus pacis arbiter ab ātigono doloſe petitur quē phaſelus cœpit hoſpitio. Natura barbari fidē negligunt. Pacori dolus.

Hircanus & phaſelus iſidioſe capti ī ędippō deducuntur.

Phaſelus hyrcanū deſerere nolens & ſi a Saramalla ſup iſidijs edoctus eſſet.

Herodes dolo ſe impetitus litteras inſidiaru; indices prodere abnuit.

Herodes mariānes ſuaſu hoſtiū euaſit iſidias & vadit in idumeā

Victor hærodis arcem edificauit quē vocauit herodion.

Iosippus fr hærodi obuiamvenit in idumea.

Parthi hierusalē deprędantur.

Eoq; cognito parthi eum persequębātur. Et ille matrem quidem fratresq; suos desponsatāq; puellam cum matre minimosq; fratres pertendere iter iussit. Ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat multisq; per omnes conflictus interemptis. ad castellū massada properabat. Grauiores autē pathis in fuga iudeos expertus est. Qui cum super molesti fuissent. sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertarunt. Vbi herodes victoria potitus cum multos interfecisset: ipsum locū in memoriam præclari facinoris edificatū locupletissima exornauit regia. arcēq; in eo munitissimam condidit: ac de suo nomine hęrodion vocauit. Et tunc quidem cum fugeret multos ad se applicabat. Postea vero q̄ de ydumea venit. occurrit ei frater Iosippus alias Iosephus turbamq; sequētium dimitti persuadet: nec enim capacem esse tantę multitudinnis massadam. Erat autē supra q̄ nouem millium multitudo. Itaq; paruit herodes eius consilio. & impares quidem necessitati per ydumeam dimisit cū viatico: lectissimos autem maximeq; necessarios tenuit atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis qui mulieres defenderent. itemq; commeatu qui satis esset obsessis: ipse in petram ciuitatem arabię perrexit. ¶ Parthi autem apud hierosolymam in prędam versi in fugientium domus ac regiam irruebant: solis hircani pecuniis abstinentes: quę trecenta talenta superabant. Aliorum vero spe minores inueniebant q̄n herodes iam pridem barbarorum perfidiam suspicās: quicquid erat in opibus prędosū in ydumea multo ante cōportauerat eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat.

Ioseph. li. xiiii. capitu. xvi

¶ Parthi Antigonum iudeorum regem constituentes hircanum & phaselum vinctos tradunt verberandos qui hircani aures ne pontificium quandoq; recipiat obtruncauit. Phaselus vero antigonus virtute prędeniens cum nec ferri copiam nec liberas haberet manus saxo caput percutiens interiit cū gaudio moriens morti suę heroden cognoscens vltorem. parthi autem hyrcanum vinctum ducūt in parthiam herodes quoq; fratrem adhuc viuere credens vt ipsum liberet sollicitus est pecuniam mutuare quam arabum rex recusat vnde herodes indignatus versus ęgiptum recedit vbi a cleopatra honorifice receptus est: sed regię spretis prędibus & hyemis asperitate maxima ędificata naui romā petit vbi ab antonio cui quę facta sunt nunciauit benigne est receptus eumq; tūc regem proposuit facere iudeorum antigonum inimicum cognoscens & cōuocato senatu antipatri merita prędicauit: & herodes a senatu rex creatur cuius regni primo die apud antoniū cenatum est. Capitulū tertiūdecimū.

E

Ioseph. li. xiiii. capitu. xvi. ge. li. i. capitu.

Antigonus parthi nō solū regē cōstituūt sed ei hircanū & phaselum victos tradūt verberādos qui hyrcani aures truncauit ne pōtificiū quandoq; recipiat.

UErumtamen postq̄ prędа potiti sunt parthi ad hoc iniurię processerunt vt omnem terram illam bello implacato replerent marisa quoq; ciuitate vastata nec solum ātigonum regem constituerant: verum etiam faselum: & hircanum vinctos ei traderent verberandos. At ille hircani quidem auriculas dentibus truncat ne solutus quidem rebus mutatis vnq̄ pontificatum recipiat. Ab integris enim celebrari sacra oportet. ¶ Faseli verovirtute prędeuntis est antigonus. Qui cū nec ferri copiam nec manus liberas haberet: ad saxū fracto capite interiit. Atq; ita ꝓbato q̄ verus herodis frater esset. Hircanusq; degeneraſſet. viriliter vita fungitur: dignum operibus humanis obitum assecutus. Fertur tamen & aliud q̄ ex illa quidem plaga resipuerit: sed veluti curandi eius causa missus ab antigono medicus venenis malis vulnus expleuerit eoq; illū pacto peremerit. Vtrūuis autem verius sit: prędarum habet initium. Deniq; aiunt eum priusq̄ efflaret animam cognito ex quadā muliercula q̄ herodes euasisset dixisse. Nunc bono animo discedam qui vltorem inimicorum viuum relinquerim. Ille quidem sic moritur. ¶ Parthi autem q̄q̄ mulieribus caruerint quas maxime cupiebant. rebus tamen antigono apud hierosolymam compositis vinctum in parthiam hircanum ducunt. ¶ Herodes autem obstinatus in arabiam velut adhuc viuo fratre suo festinabat vt pecunias ab rege accipe ret quibus ex solis exortatum iri pro faselo sperabat auariciam barbarorū. Etenim reputabat si arabs minus paternę amicitię memor fuisset animoq; liberali paratior. vel mutuum ab eo sumere q̄ redemptionis causa preberet: pignori oppositio ipsius filio quem redimeret: secum enim habebat fratris filium septem annis natum: trecentaq; talenta dare decreuerat interpositis prędationi tyriis Sed profecto studium fortuna prędenerat & phaselo mortuo nec quicq̄ fratrem diligebat herodes. Non tamen vel apud arabas saluā esse amicitiā reperit. Malichus rex eorum iudeis prędmissis qui hoc ammonerēt q̄ primū eū reuerti ex similibus suis iubet simulatione quidē parthos per legatos petisse vt herodē arabia pelleret. Certa vero causa fuit q̄ vicem antipatro debitā negare ꝓposuerat: neq; pro bñificiis ab eo perceptis aliquid eius filiis grę repęderet: cōsolationis ęgentibus. Impudētię alias iprudētie vero suasores habebat qui ātipatri vellēt obiurare deposita. Erant aūt circa eū potētissimi: ꝓinde herodes quidem vbi arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehēdit vnde amicissimos existimabat: eaq; respondit nūciis quę dolori perauit: ęgiptū versus recedit. Et prima quidē vespera in quodā agresti phano dum postuenientes recipiebat. tendi: postero autem die cum rinocuram peruenisset fratris eius mors nunciatur acceptoq; tanto luctu quandoq; curarum estum deposuit & ibat viterius. Itaq; arabem sero factum penituit: & qui reuocarent eum quē contumelioſe tractauerat. velociter misit. Herodes autem

F

Ioseph. li. xiiii. capitu. xvi. ge. li. i. capitu. xvii.

Parthi hyrcanū vinctum ducunt in parthiam

Herodis studiū pro fre liberādo

Arabum rex herodem recusat hunc vocat egesippus rochum. Recedit hærodes versus ęgip. & mortē fratris sciuit in rinocura/hāc. li. xiiij. anti. ca. xiij. vocat andrina rura.

Ioseph. li. xiiii. capitu. xvi. ge. li. i. capitu. xvii.

A etiam hunc in peluſium pręuenerat. Ibiq; tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus rectores adit & illi eum famam viri dignitatemq; reueriti alexandriam proſequũtur. Tranſgreſſus ad ciuitatẽ honorifice a cleopatra ſuſceptus eſt: ducẽ ſibi militum eum fore ad ea quę parauerat exiſtimãs. e deſpectis aũt reginę precibus: neq; hyemis aſperitatem neq; marina diſcrimina quò minus romam nauigaret extimuit. Circa pamphiliam vero per ciitatus. maiore oneris parte reiecta vix in rodum vehemẽter bello caſſij ſolicitam. ſaluus euaſit. Amicorum autem ſuorum ptolomei & ſaphij receptus hoſpitio licet rei peculiarie premeretur inopia: maximam tamen edificat nauim triremem: eamq; cum amicis delatus in brunduſium atq; inde continuo romam profectus familiaritatis paternę gratia primum cõuenit antonium: eiq; tam ſuas q̃ totius generis clades exponit quodq; affectibus ſuis in caſtello relictis atq; obſidione cinctis ſupplex ad eum hieme nauigaſſet. Itaq; tantę miſerationis caſum miſeratus antonius & memoria quidem iunctę cum antipatro dextrę Cum vero ipſius qui aderat cõtemplatione virtutis: etiam tunc eum regẽ cõſtituere propoſuit iudeorũ: quem ipſe tetrarcham ante fecerat. Non minus autem q̃ herodes fauore: odio ducebatur antigoni. Hũc enim & ſeditioſum & romanis inimicum eſſe arbitrabatur. Cęſarem quidem ſciebat multo q̃ ipſum paratius renouantem antipatri expeditiones quas in ęgipto cũ eius patre pertulerat: & hoſpitiũ & in rebus cũctis beniuolentiam cum pręter hæc ipſius quoq; herodis efficatiam cerneret. Verumtamen & ſenatũ conuocabat vbi meſſala & poſt eum Atratinus aſtante herode patris eius merita & ipſius circa populum romanũ fidem proſequebantur: quo ſimul hoſtem antigonum demonſtrarent: non ſolũ q̃ intra breue tẽpus his diſſidere cœpiſſet verum etiam q̃ antea quoq; populo romano deſpecto: parthorum ſuffragio regnum curauiſſet accipere. ¶ His aũt cõmoto ſenatu cũ antonius etiã bello cõtra parthos gerẽdo vtile eſſe diceret herodẽ regẽ creari oẽs aſſentiunt. Dimiſſoq; concilio antonius quidem & Cęſar egrediebantur mediũ ſtipantes herodem: cõſules autem cũ aliis magiſtratibus antecedebãt cęſari hoſtias decretũq; ſenatus in capitatolio repoſituri. Primo autem die regni herodis apud antonium cenatum eſt.

Herodes a cleopatra honorifice receptus ſed regine ſpretis pcibus & hyemis aſperetate Romam adit.

Herodes Romã veniẽs antonioque facta ſũt nũciat q̃ ab eo benigne eſt receptus eũq; tũc regẽ ꝓpoſuit facere iudeorũ antigonũ iimicũ cognoſcẽs & ſenatui cõuocato ꝓris merita pdicanť.

¶ Herodes rex a ſenatu creatur Antonius prio die regni herod cenam fecit. &c.

B ¶ Antigonus maſſada obſidens incluſis aqua carẽtibus pluuia diuinitus puteos impleuit ventidius autem a romanis miſſus vt parthos a ſyria prohiberet pecunijs corrumpitur & diſcedens ſilonẽ reliquit qui ab antigono ſimiliter mercede corrumpitur herodes vero aucta virtute maſſadam ab obſidione voluit liberare ſed eum impediuit ioppe hoſtilis qua capta herodes ad maſſadam ſuos liberaturus properat Indigenas variſs modis ſibi aſſocians quia maſſada hieruſalem contra antigonũ proficiſcitur & circa eius mœnia ſe pro bono populi veniſſe proclamari iubet ſeq; de nullo vlturum omneſq; condonare offenſas: quę proclamatione exaudiretur ab antigoni ſectatoribus impeditur. tũcq; ſilonis reuelata eſt corruptio. Herodes quoq; magiſtratus & milites orat vt quem a cęſare antonio & ſenatu deductum honorifice cognouerant non deſerant eoſq; pœnuria liberare pollicetur q̃ antigonus molitur impedire. Herodes autem decem cohortibus munitus hierichonta pergens vacuã inuenit incolis quingentos tamen cum mulieribus & familijs montiũ faſtigia occupãtis dimiſit reliquam autem ciuitatẽ romani expilant. Antigonus vero ſilonis corruptione partem exercitus ſuſcepit lodis in gratiam herodes autem idumeam cũ equitibus & prępeditibus cõmouit. Cumq; capta ſephori milites hyemalibus brumis defatigatos refocillat & aduerſus latrones animum dirigit galileamq; a latronibus purgauit pecunia militibus pro ſtipendijs diſtributa ferorę quoq; fratri minimo ſcripſit vt & foro venalium conſuleret muroq; caſtellum alexandrium cingeret. Capitulum quartumdecimum.

Antigonus tunc icluſos apd maſſada obſidet q. bus aqua carẽtibus diuitus pluuia puteos impleuit.

Ventidius a romanis miſſus vt prohiberet parthos a Syria ſed pecunijs corrũpit & diſcedens reliquit Sylonã.

C ODem vero tempore antigonus apud maſſada incluſos obſidebat: aliſs quidem victui neceſſarijs abundantes: aquæ autem inopes. Vnde Ioſippus quoq; frater herodis cum ducentis familiaribus ſuis ad arabas confugere cogitabat: audito q̃ eorum quæ in herodem commiſerat malichum pœniteret. Caſtellumq; reliquiſſet: niſi circa noctem qua exiturus erat plurimum ymbrium contigiſſet effundi. Aqua enim repletis puteis fugiendi cauſa non erat a deo vt etiam vitro in antigoni militẽ eruptiones auderent: multoſq; nunc aperto prelio: nunc inſidijs neci darent. Non tamẽ illis omnia pro voto cedebãt ſed ipſi quoq; interdum cum aduerſo caſu reuertebantur. Interea dux romani militis ventidius prohibitum miſſus parthos a ſyria poſt illos in iudeam venit. verbo quidem vt ioſippo & qui vna obſidebantur ferret auxilium: re autem vera vt pecunias auferret antigono. Itaq; cum non longe ad hieroſolymis tetendiſſet queſtu explectus: ipſe quidem cum plurima exercitus parte diſceſſit ſylonem vero cum paucis ne furtum deprehenderetur ſi omnes adduxiſſet reliquit. Antigonus autem ſperans itorum parthos ſibi adiumento fore: ſilonem interim placabat vt pendente ſpe nihil inquietaret. ¶ Iam vero noui ex italia in ptolomaidem deuectus herodes non parua manu coacta externorum atq; gentilium per galileam aduerſus antigonum properabat: ventidij & ſylonis fultus auxilio. Quibus delius ab antonio miſſus vt herodem in regnum deducerent perſuaſit. Horum autem ventidius qui-

Sylo ab antigono mercede corrumpitur.

Herodes (aucta virtute) massadã ab obsidione vo luit liberare sed impediuit Joppe hostilis.

Capta Joppe herodes ad massadam suos libera turus properat i digenas variis modis sibi associans.

¶ Herodes circa mœnia p clamari iubet p bono populi. Veniſſe se seq; de nullo vlturũ oẽs cõdonare offẽsas quę p clamatiõe exaudiretur ab antigoni sectatoribus impeditur.

Antigonus molitur impedire p milites ãnonam subministratis hostibus.

Romani ciuitatem expilant.

Antigonus corrupto silone partem exercitus loddis suscipit i gratiam.

Herodes sephori capta milites hyemalibus bruma defatigatos intibi refocilat: & aduersus latrones iam dirigit

Herodes diu immoratus contra latrones i spelũcis delitescentes

busdam turbas in ciuitatibus quę propter parthos euenerant componebat: sylonem vero antigonus in iudea mercede corruperat. Non tamen herodes opis egebat. In dies enim singulos quo manũ promouebat: augebantur eius copię. Nam pręter paucos: omnis ei galilea cõsensit. Et propositum habebat pręmium necessarium massadam vt primum affines suos obsidione liberaret sed impedimento fuit ioppe. Hęc enim prius q̃ hostilis esset: eximenda videbatur. ne dum ipse peteret hierosolimã tutamen aliquod a tergo inimicis relinqueretur. Sylo autem iungit agmina inuenisse gaudens resistendi occasionem q̃ eum persecutio premeret iudeorum. Hos autem herodes parue manus excussione perterritos mature in fugam conuertit: & sylonem male repugnantem periculo eripit. ¶ Deinde capta ioppe suos liberatum ad massadam festinabat cum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret: alios ipsius gloria: nonnullos vtriſq; beneficijs debita vicissitudo plurimos tamẽ spes vt a rege certissimo. Iamq; enim validissimas quęsierant copias. Sed antigonus iter eius impediebat loca insidijs oportuna pręueniens vnde nullum aut minimũ afferebat hostibus detrimẽtum. ¶ Herodes autem facile receptis e massada pignoribus suis & rebus: a castello in hierosolimam perrexit. Cui se tam sillonis milites q̃ ceteri ex ciuitate iunxerũt: virum eius timore perculsi. Castris autẽ positis in occidua regione oppidi custodes eius parthis ipsum sagittis & iaculis impetebant ab alijs vero per cuneos excurrentibus primę frontis acies temptabãtur. Herodes autem primo circa muros declamari iussit. populi se bono & saluti ciuitatis adueniſſe. pœnasq; a nullo q̃is manifesto inimico repetiturum: sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrarijs pars antigoni obstaret quo minus aut pręcones exaudire aut voluntatẽ mutare quispiam posset quod reliquũ erat suis imperat murorum defensores adulcisci. Atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus fugã verterunt. Ibiq; cum sylonis detecta corruptio est. Multis enim militũ sub armatis qui rebus agere se necessarijs acclamarent. pecuniamq; alimentis poscerent atq; hyemandi grata in loca oportuna dimitti. nam ciuitati proxima deserta erant ita omnibus ab antigono ante prouisis: & incitabat exercitum & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solum rectores qui sylonis parerẽt. sed etiam milites vbi essent plurimi conueniendo rogabat ne destituerent quem scirẽt a cęsare & antonio & senatu deductum in vno die pollicitus eos pœnuria soluere. Deinde hęc precatus ipse ad agros abijt: tãtamq; his exhibuit copiam commeatus vt sylonis omnes accusationes perimeret: simulq; prospiciẽs nevel in posterum ministrare desinerent. accolas samarię per epistolas ammonebat. Nam ciuitas eius se clientelę dederat: vt alimenta & vinum & oleum & pecora in hiericonta deferrent. Hoc vbi audiuit antigonus: statim hostes qui frumenta prohiberent. atq; insidijs opprimerẽt. per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt: & iam magna manus armatorum super hierichonta fuerat congregara. Discreti autem montibus insidebant: si qui exportarent victui necessaria speculantes. ¶ Non tamẽ herodes ociosus erat: sed ex cohortibus comitatus quinq; romanis & quinq; iudeorum. quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti. pręterea paucis equitibus hierichonta peruenit. Et ciuitatem quidem vacuam habitatoribus reperit: quingentos vero cum mulieribus ac familijs montium occupasse cacumina. Et hos quidem captos dimisit. Romani autem in reliq̃ ciuitatem irruunt eamq; diripuere: cũ plenas domos offendissent omnigenũ condotionum. Rex autẽ apud hierichonta pręsidio collocato reuersus est: romanũq; militẽ in his quę sibi cesserant ciuitatibus hoc est idumea. & galilea & Samaria hic maturũ dimisit. ¶ Antigonus quoq; sylonis coruptione meruit vt partem exercitus loddis susciperet in antigoni gratiam. Et romani quidem armorum cura soluti: rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat: sed idumeam duobus milibus peditum. & quadringentis equitibus misso etiam fratre suo ioseppo cõmouit: ne quid noui cum ãtigono fieret. Ipse autẽ matre cum alijs quos ex massada liberauerat affinibus suis in samariam translata ibiq; tutissime collocata vt cętera galileę subuerteret: atq; antigonũ pręsidio expelleret: proficiscitur. Cumq; sephorim licet vehemẽtissime niteret: peruenisset: facillime ciuitatem capit custodibus eius ãte aggressionẽ fuga dilapsis. Ibiq; suis militibus quos hiems fatigauerat recreatis: erat enim magna copia cõmeatus: aduersus latrones in speluncis agẽtes direxit animũ qui pleraq; illius regionis incursantes nõ minoribus q̃ belli cladibus incolas afficiebant. Pręmissis autẽ tribus peditum cohortibus vnaq; ala equitũ in vicum arbella ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamẽ eius incursum hostes extimuere. Sed armati obuiã procedebant pericia bellatores & ferocitate latrones. Deniq; pręlio cõmisso dextro ipsorum cornu sinistrum. Herodis in fugã pellitur. Ille autẽ de suo dextro circumgressus velociter subuenit Et suos quidem a fuga retrahit. Irruendo autem in hostes impetum persequẽtium refrenabat donec a fronte pugnantes violentię cõcesserunt. Qui tamen eos vsq; ad iordanem cedẽdo persequebatur & magna fugientiũ parte perempta cęteri trans fluuiũ diffecti sunt. At galilea metu purgata est nisi q̃ in speluncis latitãtes reliquerãt eorũq; causa diutius ibi remorãdum fuit. Quamobrem primum labo-

D

Anti. li. xiiij. capit. xxiij. Ege. li. i. ca. xxx

E

Anti. li. xiiij. capi. xxiij.

Egesippus li. i. capi. xxx. Anti. li. xiiij. ca. xxiij.

F

Antī.li. xiiij. ca. xxvi. xx.

Antī.li. xiiij. ca. xxvi. xx.

A ris fructum militibus rependebat centum quinquaginta nummorum dragmas singulis diuidendo eo rumq; rectoribus multiplicatam summam ad hiberna mittendo. ¶ Ferorę autem fratri minimo scripsit vt & foro venalium consuleret:muroq; castellum alexandrium cingeret. Quę ab illo curata sunt. ¶ Ventidius Antonio athenis diuersante silonem & herodem ad expeditionem in parthos accersit herodes vero libenter ad ventidium silone dimisso aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum nulluſq; latronum herodios conseruare: volenti sese dederevoluit sed senior quidem septem filiorum pater ipsos cum vxore ne herodi quędam commiseranti sese darent ipsos trucidauit. sibiq; postea mortem conciuit herodes autem subactis latronibus prefecto ptolomeo in Samariam redijt qui abijs qui galileam infestabant trucidatur quorum postea multitudinem interemit Herodes. Ventidius quoq; antonij iussu interempto pacoro mille equites & duas cohortes i auxilium misit herodi. Herodes quoq; macherę iniquitatem accusaturus properat ad antonium qui precibus tamē in gratiam regis redijt herodes quoq; Samosathan aduenięs obsidionem terminauit multis barbaris interfectis Iosippus autem contra fratris iussum in antigonum bellum mouens cum recentibus romanis militibus occiditur vnde antigonus victoria minime contentus seuit in mortuum & caput eius abscidit pro quo ferora.l. offerebat talenta.

¶ Prędia militibus repęduntur & rectoribus multiplicantur.

Capitulum quintumdecimum.

antiquitatū lib. xiiij. ca. xiiij. xx.

Antī.li. xiiij. ca. xiiij. xxi. Ege. li. i. ca. xxx

B

Antī.li. xiiij. ca. xiiij. xx. Ege. li. i. ca. xxx Antī.li. xiiij. ca. xiiij. xx.

Antī.li. xiiij. ca. xiiij. xx.

C

Antī.li. xiiij. ca. xiiij. xx.

ITaq; circum athenas versabatur antonius. Venditus autem ad bellum cōtra parthos Sylonem atq; herodem accersijt:mandato eis per epistolas vt iudeę statum ante componerent. Sed herodes libenter ad ventidium sylone dimisso:ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Iste autem speluncę in preruptis montibus erant vndiq; inacceſſę. transuersoſq; tantum ac per angustos ascensus habebant saxumq; ab earum fronte vsq; ad fauces altissimas pertinebat rectumvallibus imminēs vt aliquandiu quidem rex incertus esset pro loci difficultate quid ageret. Postremo autem molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisq; demissus arculis exponebatur in hostia spelucarum:sicq; cum familijs eos mactabant: ignemq; repugnantibus inijciebant. Cumq; aliquos ex his cō seruare vellet herodes:vt ad se recederent voce præconis edixit. Sed illorum neq; voluuntarium se quisq; ei tradidit & quosuis coegerat. multi mortem captiuitati pertulerūt. Vbi etiam senior quidam septem filiorum pater. orantes cum matre filios vt egredi sibi ad fœdera permitteret:occidit hoc modo. Iussit exire singulos:ipse ad hostium stabat & prodeuntem filiorum quemq; trucidabat herodes autem e spelunca prospiciens & dolore conficiebatur:& vt filijs parceret seni dextram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaq̄ mitior factus: insuper velut humilis animi contemptit herodem:& post filios occidit vxorem. Deiectisq; desuper mortuis: postremo semet precipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis herodes relicta exercitus parte quanta ne quis rebellare temptaret satis esse arbitraretur eiq; parthi ptolomeo præposito in Samariam rediit:armatorum quidem tria milia sexcentos vero equites in antigonum duces. Tuncq; propter eius abscessum nacti licentiam quibus galileam turbare mos erat: ptolomeum vero militum rectorem aggressi nec opinantem interficiunt egros autem vastabant:in paludes autem atq; in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis herodes mature succurrit:& magnam quidem eorum multitudiuem morte cōsumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis. huius mutationis causa multam exegit a ciuitatibus pecuniā centum talenta. ¶ Iam vero parthis expulsis:occiso etiam pacoro:ventidius antonij litteris monitus equitum mille auxilia duarumq; cohortium aduersus antigonum mittit herodi. Eorum autem ducem macheram vt ad se adiutum veniret per epistolas rogauit antigonus & de vi herodis multa conquęstus:& pecuniam dare pollicitus. Sed ventidius nec enim [illegible] quod missus fuerat negligendum putabat. prędertim cum plura daret herodes in proditione quidem ei nō paruit: simulata vero amicitia res antigoni exploratum perrexit:non admisso herodis consilio dissuadentis id fieri. ¶ Antigonus autem quia:prędensit quid cogitaret:ciuitatem ei clausit. & tanq̄ hostem vlciscebatur ex mœnibus:donec macheram incepti puduit:& in amathūtem ad herodem recessit. Iratus autem q̄ res aliter cesserat. quoscumq; iudeos offendisset interficiebat: vt nec vel herodianis parceret: sed & antigoniānis omnibus abutebatur. Hec cum egre ferret herodes in macheram quidem vindicare voluit tanq̄ in hostem ira cundiam vero repressit:& ad antonium properabat:apud eum accusaturus macherę iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans:velociter regem consequitur vtq; in gratiam secū redeat multis precibus effecit Neq; tamen herodes a proposito suo reuocatus est:quo minus ad antonium pergeret. Sed cū audisset cum magnis viribus oppugnare samosatam iuxta eufratem validissimam ciuitatem:acrius festinabat:oportunum hoc esse tempus perspiciens demonstrandę virtutis & vt magis magisq; placeret antonio. Deniq; mox vt ad eum venit finem attulit obsidioni multis barbaris interfectis:magnaq; prędę parte sibi destinata:vt antonius quidem quāq̄ eius virtutem antea mirabatur tamen etiam

Antonio Athenis diuersātevētidius ad expeditionē inpthos sylonē & Herodem accersit. Modus latronū euincendorum. Horrificus senis facinus qui trucidās. vis. liberis & vxori sibi mortem consciuit.

Herodes subactis latrōibus p̄fecto ptolomeo in samariam reuertitur. Ventidius iterē pto pacoro ātonij iussu mille eqtes & cohortes duas in auxiliū herodi misit.

¶ Herodes macherę infēsus ad antoniū ꝓperat macheram accusaturus qui precibus in gratiam regis redijt.

tunc magis eandem opinionem haberet: multumq; ad honores eius spemq; regni adderet: ãtiochus vero tradere famosatam cogeretur. Cum hęc agerentur: res hærodis in iudea fractæ sunt. Reliquerat enim iosippum fratrem qui omnia procuraret cum mandatis huiusmodi. vt neq; ante reuersionem suam aduersus antigonum commoueret quia non firmum esset auxilium machere. quantum delictis superioribus probaretur. Verum iosippus vbi fratrem procul abesse cognouit. immemor præceptionis hierichonta cum quinq; cohortibus a machera secum missis petit: vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem per montana atq; aspera loca oppressus & ipse cadit: magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus: & omnes romani milites pereunt decem enim lectę erant de syria cohortes: nec veterum militum quemq̃ permixtum habebant: qui belli posset operibus opitulari. Antigonus autem victoria minime contentus fuit: sed eo processit iracundie: vt mortuum quoq; iosippũ verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum: etiam caput eius abscidit q̃uis quinquaginta talenta feroras frater eius prędum redemptionis offerret.

Iosippus contra fris iussũ in Antigonũ mouens prę aiose depugnãs cũ romãis militibus recẽtibus occiditur.

Antigoni imanitas in mortuum

Antigonus se iosippi caput abscidit pro quo ferora frater. l. talenta offert.

D

Anti. li. xiiii. capitu. xv & ge. li. i. ca. xxx

Anti. li. xiiii. capitu. xv & ge. li. i. ca. xxx

¶ Antigoni fautores herodis optimates aquis submergere conantur. Sosius vero syrię prępositus captis famosatis ab antonio auxiliari iubetur. Hęrodi qui apud daphnem somnijs & nuncijs de fratris nece certificatur quiq; propter casum præter spem ei accidentem deo carus creatus est Romani q; ab hostibus telis & lapidibus sauciatis hęrodes ipse telo vulneratus est. Antigonus autem pappum in samariam mittente hærodes captis municipijs cesisq; duobus habitatorum milibus ad copias suas rediit cui multi iudeorum varijs inducti rationibus adheserunt quiq; fraternę cedis recordatione acrius dimicabat & fusis & hostibus ingens fit excidium tantaq; cadauerum per vias erat multitudo vt etiam victoribus transitus obstrueretur statimq; hęrodes ad hierosolymam perrexisset nisi hiemis asperitas eum prohibuisset. Hęrodi quoq; balneum ingressuro vnico comitante famulo pleriq; hostes armati occurrerunt qui attoniti licet inermis foret diffugerunt. Quidam vero pappi quę iosippũ interemerat caput obtruncans ferorę mittit.

Capitulum sextumdecimum

Antigoni fautores ẽmates herodis studiosos aquis obruunt.

Sosius syrię prępositus capta famosata ab antonio iubetur herodi suppetiari.

Anta vero nouitas post Antigoni victoriam galileę res occupauit: vt qui partibus eius magis fauerent. productos optimates herodis studiosos lacu summergerent multaq; ydumea quoq; mutarentur: vbi macheras castelli cuiusdam instaurabat moenia cuius nomen est togitha alias gotthã. Neq; horum quicq̃ herodes audierat. ¶ Captis enim famosatis antonius & prępositoi syrię sosio. iussoq; vt herodem aduersus antigonum adiuuaret: discessit in ęgiptum. Sosius autem duabus cohortibus in iudeam pręmissis quarum herodes vteretur auxilio: ipse cum cętera manu militum sequebatur ¶ Herodi autem prope degenti apud daphnen antiochię: mortem fratris somnia significant. Cumq; turbatus persiluisset stratu ecce nuncij cladis intrabant. Quare prę dolore paululum quęstus maxima luctus parte delata in hostes properabat: vltra vires iter accelerans. Et vbi ad libanum venit octingentos montis accolas assumit auxilio. Namq; his iungit romanorum cohortem: cum quibus non expectata luce in galileam ingressus est: hosteq; obuios in eum quem reliquerant locum aduertit. Et assidue quidem castellum oppugnare temptabat. Sed priusq̃ id caperet: asperrima coactus hyeme in vicos proximos recepit exercitum. Paucis autem diębus post auctus etiam alterius cohortis prædio inquam Anthonius miserat. tanto hostibus fuit terrori: vt castellum nocte desererent. ¶ Iamq; per hierichonta properans ibat: vt q̃ primum interfectores fratris sui posset vlcisci. Vbi etiam mirabilis ei monstroq; similis casus euenit. Vnde pręter spem liberatus: opinionẽ q; deo carus esset adeptus est. Nam cum multi honorati vespera illa cenauisset: postq̃ dimisso conuiuio omnes ęgressi sunt: confestim cenaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum q̃: salutis indicium quantum ad futurum bellum pertineret esse conijciens mane prima castra commouet. hostiumq; circiter tria milia de montibus decurrẽtium prima temptabat agmina. At manum quidem cum romanis conserere nõ satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos dum modo plurimos sauciarent eminus appetebant. Ibi herodes quoq; ipse pręteriens latus iaculo vulnerabatur. ¶ Antigonus autem se non solum audacia suorum sed etiam multitudine superiorem videri cupiens. Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit quibus quidem macheras erat palma victorię. Herodes vero terram peruagatus hostium quinq; municipia capit: duoq; habitatorum milia consumit: exustisq; domibus ad exercitum rediit circa vicum qui appellabatur comachome tendentem. In dies autẽ singulos magna multitudo iudeorum vel ex ipsa hierichonte vel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odium moueret antigoni: alios ipsius Herodis prędara facinora. Enimuero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congredi festinante pappi milites neq; multitudine neq; impetu perterriti: acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed vbi agmina conflixerũt & cęteri quidẽ pauliſper restiterũt herodes autẽ fraternę cedis recordatione periculosius dimicãs dum

Hærodi animus i fratris mortem vindicandam.

¶ Mirus euentus herodis quo deo gratus foret creditus est.

Romãi ab hostibus telis & lapidibus ipetũt herodesq; in latere telo sauciatus ẽ.

Herodes municipijs captis cesis duobus habitatorũ milibus ad copias suas rediit.

E

Anti. li. xiiij. capitu. xv & ge. li. i. ca. xxx

Anti. li. xiiij. capitu. xv

Anti. li. xiiij. capitu. xv

F

A modo eius vlciſceretur auctores :aduerſam aciem facillime ſuperat. Deinde ſemper integros aggredi endo: vniuerſas in fugam vertit erat enim plurima occumbentium ſtrages: cum alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur: nouiſſimus autem ipſe intraret atq; infinitos occideret. Poſtremo ruens inter fugientes hoſtes in ciuitatem incidit: cum omnes quidem domus armatorum eſſent refertę: plenaq; propugnatorum de ſuper tecta. Et quoniam foris deprehenſos facillime ſuperabat diſturbando edes intus abditos extrahebat: alios conuulſis obruos faſtigijs multos ſimul necabat. Si quis autem fugiſſet ſubter ruinam eum gladijs armati milites excipiebant. Tantaq; cadauerum per oēs vias multitudo congregata eſt: vt etiam victoribus ipſis tranſitus obſtrueretur. Hāc plagam hoſtes a deo non tulerunt vt confluentium turba conſpectis qui in vico periſſent: fuga diſcederet. Statimq; ſucceſſu frętus herodes ad hieroſolymam perrexiſſet: niſi eum hyemis aſperitas prohibuiſſet: hęc enim perficiendę victorię fuit impedimentum: & ne pœnitus opprimeretur antigonus obſtitit: qui ciuitatem tam deſerere cogitabat. ¶ Herodes autem ad veſperam cum laſſos amicos reficiendi corporis gratia dimiſiſſet: ipſe ab armis adhuc calidus more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantum puer eum ſequębatur & priuſq; in balneum peruenirent. obuius ei quidam ex hoſtibus gladio armatus excurrit. Deinde alter & tertius & plures qui huc confugerant armati ex acie in balneum: ſed perculſi etiam tum metu ac latitantes vt regem viderūt illum quidem ſtupore debilitati ac tremētes cum inermis eſſet prętereunt /& exitus vero quo fugerent curſu petebant. Itaq; cum alijs caſu qui eos comprehenderet nullus adeſſet: herodi autem nichil pati ſatis fuiſſet: omnes effugiunt. ¶ Poſtremo autem die Pappum quidem antigoni militum ducem abſciſo capite obtruncat: idq; ferore magiſtro exercitus fratri ſuo mittit. in perempti fratris vltionem. Namq; pappus erat: qui ioſippum interfecerat.

Herodes in ciuitatē dilapſus igē tē ſtragē patrat.

Victoribus ceſoruz cadaueribus pręcluditur via.

Herodi balneuz ingreſſurovnico famulo comitante pleriq; hoſtes idē tidē armati occurrere q atto niti licet iermis foret diffugere.

Quidā pappi q ioſippū itereme rat caput obtrū cās ferorę mittit

¶ Herodes autem tranſacto hyemis rigore anno regni ſui tertio hieroſolymam profectus ipſam obſidet qui vxorem Alexandri filiam ducturus compoſito exercitu ſamariam petit & poſt nuptias rediens ei ſoſius cum magno exercitu ſociatur: magnaq; fuit vtriuſq; partis obſeſſorum & obſidentium conſtantia. Romanis vero per cuniculos ingredientibus quidam herodiani mœnia tranſcendunt deinde ſoſij centuriones vnde expugnata hieroſolyma maxima ſinevllo ſexus etatis autem loci delictu facta eſt ſtrages antigonuſq; ſe ad ſoſij pedes prouoluēs ab eo antigona irriſorie vocatus vincitur. Herodes vero circa templi cuſtodiam prouidus: romanos a rapinis arcet promittens ſe illis de ſuo ſatiſfacturum/ſoſius autem aurea corona delicata ex hieroſolymis audiens antigonum vinctum perduxit. Antonio herodes vero ciuitatis ornatum deficiente pecunia antonio amore victo miſit qui ipſius feminę victus amore ciuitates multas ei donauit quamq;. Herodes placans tributarium ſe ei reddidit

B antonius quoq; atrabazam tigrani filium captiuum decet cleopatrę. Capitulum ſeptimumdecimum.

UBi autem rigor hyemis ceſſit in hieroſolimam profectus eſt. Muriſq; admoto milite. annus tum agebatur tertius ex quo Romę rex fuerat declaratus: pro templo caſtra poſuit quo facilior erat expugnatio: & antea pompeius cœperat ciuitatem. Exercitu autem in opera diſtributo: ſuburbaniſq; diuiſis: tres quidem leuare aggeres: & ſuper eos turres edificare iubet. Relictis autem qui operi inſtarent edificaciſſimis amicorum/ipſe in ſamariam vadit: vxorem accepturus Alexandri filij Ariſtoboli filiam ſibi deſponſatam vt diximus & domum obſidet ſub ſciſma opera nūcias curatus. Quippe iam hoſpes deſpiciebat. ¶ Igitur vbi eam duxit hieroſolymam redit auctus militum copijs: eiq; ſoſius cum magna equitum peditumq; manu ſociatur. qua mediterraneo pręmiſſa itinere: per phenicem ipſe remeauit. Vniuerſo autem exercitu cōgregato ad peditum legiones vndecim. equitumq; ſex milia. prēter auxilia ſyrorum non pro minima parte ducenda. prope a ſeptemtrionali muro caſtra collocauerunt ipſe quidem herodes ſenatus conſulto frœtus a quibus rex fuerat declaratus: ſoſius vero antonio/a quo milites quibus pręerat ſciret miſſos herodis auxilio. ¶ Iudeorum autem intra ciuitatem agentium populus. varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniēs furore agebatur: multaq; veluti diuinitus de tmporibus dictabat & qui audaciores eſſent in collegia conglobati multis modis latrocinabantur: maxime & locis opido proximis victui neceſſaria diripientes: neq; aut equis aut viris alimenta relinquębant. Bellatorum autem conſtantiores obſidentibus oppoſiti & muris opus aggerum prohibebant & contra inſtrumenta oppugnantium ſemper nouum ali-

C quod obſtaculum moliebantur In nulla autem re ſicut in cuniculis ſuperabant. ¶ Rex autē aduerſus latrocinia quidem occultas militum excogitauit inſidias quibus eorum reprimerentur excurſus inopiam vero alimentorum longinquis tranſuectionibus adiuuari diſpoſuit. At pugnę intenti q̄is omnē modum audacię ſupergrederentur. Romanorum tamen peritia vincebatur. Nichilominus a parte cū his certa morte propoſita confligebant: Ex improuiſo autem Romanis per cuniculos inter medios emergentibus priuſq; muri pars aliqua diruereturi alteram eius vicem muniebant. Prorſus neq; ma-

Hærodes regni ſui āno ſcio hieroſolymam obſidet poſitis añ tē plū caſtris ac diſpartitis copijs tres aggeres ad arces extruēdas attolli mandat. Herodianorum copiarū nūerus.

Iudeorū hieroſolymā ihabitātiū turbatio ac quorūdā petulentia audaciorum.

Quanta cōſtantia obſidentibus reſiſtitur.

In latronum incurſiones paranſtur inſidię.

Anti.li. xiij. capitu. xv Ege. li. i. ca. xxx

Anti.li. xiij. capitu. xv Ege. li. i. ca. xxx

Anti.li. xiij. capitu. xv Ege. li. i. ca. xxx

Anti. li. xiij. capit. xvi. Ege. li. i. ca. xxx

Anti. li. xiij. capit. xvi.

Romani per cuniculos intergrę diuntur.

Post quīq; mensiū obsidionem quidam herodiani mœnia transcendūt deinde sosij cēturiones.

¶ Antigonus se ad sosij pedes p uoluēs ab eo antigona vocatus subsanādo vicit.

¶ Herodes circa templi custodiā prouidentia Herodes a rapinis romanos arcet pollicitus sosio eas permittē se illis de suo satis daturum.

Sosius aurea corona deo deuota antigonū vīctum Antigono perducit.

Malicia Cleopatre & auaricia.

Antonius femineVictus amore ciuitates multas ei dedit.

Herodes Cleopatram placans tributum dedit.

Cleopa callide herodē impedit ne cū ātonio vadat ꝙ vt sibi bellum i arabas cōmittatur procurat Victoria Herodis cōtra arabes

nibus neq; machinis deficiebant quoniam vsq; ad vltimum repugnare decreuerāt. Deniq; tanto exercitu circumsedente per quinq; menses obsidium tollerauerunt donec quidam ex his quos lectos habebat herodes ausi murum transgredi ciuitatem irruperunt; & post eos sosij centuriones. ¶ Igitur ante omnia phano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbiq; mors erat. Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: herodes vero manu iudaica summo intenta studio ne quis pœnitus ex aduersarijs resideret. Mactabantur autem quam plurimi & per angustiores vicos oppidi & in domos compulsi: vel si ad templum etiam confugissent nec vlla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet rex vbiq; dimittens rogaret vt parcerent: nemo tamen dextram continuit Sed veluti furentes omnem persequebantur ętatem. ¶ Ibi tum etiam antigonus neq; priorem: neq; presentem fortunam cogitans domo discedit & ad pedes sosij prosternitur. Ille autem nichil eum tāte mutationis causa miseratus. Et intemperanter derisit: & antigonam appellauit neq; tamen etiam custodię liberum dimisit vt feminam. Itaq; ille quidem vinctus asseruabatur. ¶ Herodes autem quoniam hostes vicisset, vt externa quoq; auxilia sub iugū mitteret prouidebat. Visendi enim templi sanctorumq; eius studio. omnis peregrina multitudo fuerat incitata. Ob eamq; rem hos minis: alios precibus modo nullos armis etiam refrenabat. & acerbiorem quam si victus fuisse existimans sibi fore victoriam: si quod videri nefas esset (culpa sua) visum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit: multa inuectus in sosium si vacue facto viris & pecunijs opido romani regem solitudinis reliquisset qui pro tanta ciuium cede totius orbis terrę imperium vile precium idicaret. Illo autem iustum esse dicente vt pro labore obsidionis prędarum licentiam milites haberēt: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum esse firmauit Atq; ita redemptis patrię reliquijs promissa compleuit. Nam & militum quemq; liberaliter: & pro merito duces ipsumq; sosium regia largitate donauit vt nemo egens pecunijs abiret. ¶ Post hęc sosius aurea corona deo dedicata ex hierosolimis remeauit: anton o dictum antigonum ducens. Et illum quidem vana spe vitę cupidum vsq; ad vltimū diem ignauia vigna securis excœpit. ¶ Rex autem herodes discreta multitudine ciuitatis suarum quidem partium studiosos quo magis sibi beniuolos faceret. honorifice tractabat: antigonianos autem necitra debat. Et cum pecunia defecisset: diuiso quicquid ornamentorum haberet diuisum antonio eiusq; comitibus misit: non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim antonius Cleopatrę amore correptus in omni re cupidini cesserat. ¶ Etenim cleopatra vbi tanta cognationem suam seuicia persecuta est vt neq; propinquus ei sanguine superesset cedis rabiem contulit in extraneos. Syrorumq; optimates apud antonium crimināndo suadebat eos interfici: vt eo modo cuiusq; possessiones dominio suo facilius quęreret. postea vero q̄ in iudeos atq; arabas vsq; extendit auariciam: vt reges eorum herodes & malichus interirent occulte moliebatur. Deniq; cum vel in parte præceptorum resipuisset antonius: occidere quidem viros bonos tantosq; reges iniustum esse dixit: quod autem his morte propius erat inter amicos vitra non habuit. sed multa terra ex eorum finibus precisa. Et quod erat in hiericonte palmetum quo balsamum gignitur: & ciuitates preter tyrum & sydonem cunctas intra flumē eleutherum ipsi dedit. Quorum potita domino & eufratem vsq; partis bellum inferentem antonium prosecuta per appamiam & damascum in iudeam venit. Atq; his herodes licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset tamen trecentis talentis annuis abscisas regno suo possessiones impetrat sibi locari ipsamq; omnibus obsequijs placans in pelusium vsq; ducit. Nec multum interea tempus & antonius ex parthis aderat: captiuumq; artabanem tygranis filium dono Cleopatrę ducebat. Nam cum pecunijs omniq; preda parthus illi statim condonatus est.

¶ Cleopatra herodem callide ne cum Antonio vadat impediens vt sibi contra arabes bellum cōmittatur procurat: contra quem in arabes victorem themon Cleopatrę dux venit vnde arabes recreati herodis. exercitum fugant quorum tamen herodes ipse fines incursionibus vexit: terrę motus quoq; maximus in iudea. xxx. hominum milia cum infinitis pecoribus (manente exercitu incolumi) occidit: arabes quoq; iudeorum legatos interemerunt herodes vero suos hostium aduentu perterritos ad bellum contra ipsos excitat vnde animati victores contra arabes extiterunt quiq; siti compulsi seipsos tradunt herodes quoq; ab ipsis patronatus optatus est.

Capitulum octauum decimum

Onciato autem bello actiaco herodes quidem cum antonio proficisci paratus erat. & alijs per iudeam turbis liberatis: & hyrcania potitus quem vicum antigoni soror tenebat. ¶ Verumtamen a Cleopatra callide ne periculorum Antonij particeps fieret intercluſus est. rebus enimvt diximus insidias tendens bellum in arabas vt herodi committeret persuadet Antonio. Q; si vicisset arabię: si victus esset iudeę domina cōstitueretur: aiterumq; potentium per alterum perfundaret. Sed hæc eius voluntas: ad herodis cessit arbitrium. Nam primum pigneribus; hostium captis magnum quem conflauerat equitatum circa diospolim in eos mittit: Et q̄us fortiter

D

Anti. li. xiij. ca. pe. xvi. & Ege. li. i. ca. xxx

Anti. li. xiij. ca. pe. xvi. Ege. li. i. ca. xxx Anti. li. xiij. ca. pe. xvi. Ege. li. i. ca. xxx

E

anti. li. xiij. ca. pe. xvi. et li. xv. capita. i

Ege. li. i. ca. xxx Anti. li. xv. c. iij Ege. li. i. ca. xxx.

Anti. li. xv. c. iiij Ege. li. i. c. xxxi.

F

antiquitatū lib. xv. ca. v Ege. li. i. c. xxxi.

A reſiſtentes ſuperauit. Cum autem iam victi eſſent maiore motu arabes ſuſcitantur. Et infinita manus in vicum ſyrię celeſcanathan congregati expectabãt iudeos Vbi rex eos hęrodes cũ exercitu aggreſſus bellum cõſultius amminiſtrare tentabat: caſtraq; muro cingi pręcipiebat. Non tamẽ ei paruit multitudo: ſed priore victoria freti arabas impetunt: & prima coitione in fugam verſos vrgebant. In perſecutione vero inſidijs periclitat hęrodes vicit canathon indigenis ab athemone dimiſſis: qui ex Cleopatrę ducibus ſemper ei fuerat inimicus. Namq; horum incurſu recreati arabes pugnam repetũt: iunctiſq; agminibus circa ſaxoſa loca & deuia hęrodis militem fugant plurimis cede proſtratis. Qui vero ex pręlio ſeruati ſunt: in vicum ormizam confugiunt. Vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circungreſſi arabes: ſicut erant plena cœperunt. Neq; multo poſt accepta clade hęrodes aderat cũ auxilijs: ſeruis q̃ vſus popoſcit. Huius enim vulneris cauſa fuit prępoſitorũ militibus contumacia: qđ iuſſis obedire noluerint. Non enim repentino commiſſo pręlio: nullum inſidiandi athemon tempus habuiſſet. ¶ Rurſus tamen victus eſt arabas aſſiduis eorum fines incurſionibus inquietãs: quodq; ſemel victus eſt ſepe reuocauit. ¶ Sed dum inimicos perſequitur: incurrit ei diuinitus alia calamitas: ſeptimo regni anno & acciaco bello feruente. Namq; veris initio terra mota. infinita quidem pecorum: triginta vero hominum milia peremit: cum exercitus manſiſſet incolumis quoniam ſub diuo tendebat. Ibiq; tum Arabas in maiorem ferociam fama ſuſtulit: triſtibuſq; nunciijs grauius aliquid ſemper affigens. Vnde velut omni ſubuerſa iudea terrę obtinende ſpe: quia neminẽ ſupereſſe credebant in ea ruũt legatis prius interfectis qui ad ſe venerant a iudeis. ¶ Hęrodes autem aduentu hoſtium perterritam ſuorum multitudinem tam magnitudine q̃ aſſiduitate calamitatum fractam ad repugnandum incitare tentabat hęc dicens. Rationem habere non videtur: cur vos pręſens formido pertulerit. Nam diuinę quidem idignitatis plagas meruiſtis vobis eſſe non miror: ignauum eſt autem idem perpeti etiam cum incurſus hominum repellendi ſunt. Ego enim tantum ab iſto vt hoſtes poſt terrę motum nõ pertimeſcam: quo magis putauerim deum hanc illis illecebram dimiſiſſe. vt pœnas redderent. Nõ enim tãtum manu armiſq; freti quantum noſtris calamitatibus veniũt Fallax autem ſpes eſt quę non ſuis iuribus nititur: ſed alienis aduerſis. Neq; vero vel ſecundę res vel contrarię apud homies certe ſunt: ſed in vtrãq; partem viciſſim videas mutare fortunam & id exempla vobis propria demonſtrabunt. Nẽpe pręlio ſuperiore victores poſt ab hoſtibus victi ſumus: & nunc ergo quantũ eſtimare licet illi capien
B tur res ſe fore credentes. Nimis enim cõfidens incautus eſt: mœtus autem prouidẽtiam docet. Itaq; michi quidem hoc ipſum q̃ timetis: fiduciam ſuggerit. Nam cũ ferociores q̃ opus erat fuiſtis. & pręter voluntatem meam in hoſtes egreſſi eſtis: athemon inſidiandi tempus inuenit Nunc autem veſtra cunctatio & minus alacer animus: vt videtur certam michi victoriam ſpondet. Conuenit tamen ante pręlium ſic eſſe affectos. in ipſo autem opere virtutem erigere conſceleratiſq; hoſtibus planum facere. quod neq; humanũ aliquod malum neq; ira celeſtis vnq̃ deprimit formidinem iudeorũ. donec ſpiritum vite ducunt: vel eorum quiſq̃ in bonis ſuis arabes dominari patietur: quos aliquot ſens pœne captiuos abduxit. Nichil autem vos terreat rerum anima carentium mœtus neq; arbitremini terrę cõcuſſionem alicuius futurę cladis eſſe portentum. Naturalia namq; ſunt elementorum quoq; vicia nullumq; damnum inferunt niſi quod ex ipſis euenerit. Nam peſtilentię quidem vel famis vel terremotus ſignum aliquod tardius fortaſſe pręceſſerit. ipſa vero cum exteriorit ſui magnitudine finiunt. Cęterum quid nobis ampliꝰ q̃ terrę concuſſio: bellum nocere poterit etiã victis. Immo et inuicto maximũ iminẽtis exitij monſtrũ non ſponte ſua: neq; alienis manibus inimicis accedit: q legatos nros pręter oim hoim leges crudeliter imolauerũt: taleſq; deo ꝓ belli euentu hoſtias ceciderũt. Nõ em effugient maximũ eius lumen inuictãq; dextrã ſed cõtinuo penas dabũt ſi patrio repleti ſpũ in vindictã violati fœderis aios excitemus. Pergite quiſq; non pro cõiugibus neq; pro liberis aut pro patrię perculis pugnaturi ſed legatorũ ſedis vltores. Illi melius q̃ nos qui viuimus exercitũ regent Vobiſq; michi obedientibus perichitabor ipſe pręcęteris Pro certo enim ſciatis fortitudinem noſtram ſuſtineri nõ poſſe niſi temeritate ledatur. ¶ His adhortatus milites vbi eos alacres vidit: ſacra deo celebrauit. Deinde cũ exercitu iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autem phyladelphię poſitis haud procul ab hoſtibus quaſi de interiacente caſtello contenderet pugnam eminus irritabat q̃ primum cupieris cõgredi.
C Nam & hoſtes pręmiſerat qui caſtellum occuparent: ſed illos quidem regij facile repulerũt. collemq; tenuerũt. Ipſe vero quotidie producto ad prelium milite. inſtructaq; acie arabas lacęſcebat. Cum autem nemo cõtra pcederet quedam enim vehemẽs eos formido tenebat. & ante multitudinem dux archemus timore obrigiuerat vallum eorum aggreſſus ipſe diſturbat. Eoq; modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus mixtiq; cum peditibus equites egrediuntur. Et ſimilitudine ſuperiores iudeis tamen alacritate pares: quamuis audaciores eos faceret victorię deſperatio. Et quandiu quidem reſtiterunt. nõ magna cedes eorum facta eſt: vbi vero terga nudauerunt multi a iudeis multi a ſemetipſis

Anti.li. xv. ca.b Eg.li.i. ca.xxxvi

Anti.li. xv.c.vi. Eg.li.i. ca.xxxvi

Anti.li. xv.c.vi. Eg.li.i. ca.xxxii

Arthemon dux cleopatre cõtra herodẽ vñ arabes recreati herodis exercitum fugant.

Cauſa vulneris.

Hęrodes arabũ fines icurſionibus vexat.

Terremotus maximus in iudea xxx. hoim milia cũ infinitis pecoribus occidit manẽte exercitu in columi.

Fallax ſpes.

Fortuna mutabilis.

Nota.

Notãda verba

Legati ab oibus illeſi ſeruant.

Iudei hęrodis exhortatiõe animant contra arabes.

Victi Arabes a iudeis.

Herodes arabū legatos despicit.

conculcati perierunt. Deniq; milia quinq; in fuga ceciderunt: ceteraq; multitudo in vallum compulsa est. Eosq; statim circūseptos obsidebat herodes. Et licet armis prope adesset excidium. tamen aquę D
pœnuria vehementer vrgebat: cum rex arrogantius eorum legatos despiceret: & talenta quinquagi-
ta pro redemptione offerentibus magis instaret. Deniq; ardescente siti cateruatim exeuntes vltro se
iudeis tradebant: adeo vt quinq; diebus quatuor milia vincerentur: sexto reliqua multitudo ad pu-
gnam desperata salute procederet. Quibus congressus herodes iterum septem milia circiter sternit.
Arabes siti cōpulsi seipos tradunt.

Herodes ab arabis patronus optatus.

Tam magna plaga vltus arabiam extincto virorum eius spiritu tātum profecit: vt etiam patronus ab ea gente optaretur.

¶ Herodes autem victo a Cęsare antonio maxime de salute sollicitus ad cęsarem in rhodum sine dyademate se Anthonij amicum fuisse prudentissime declarās a quo humanissime receptus iterum rex ab eodem constituitur ipsumq; cęsarem euntem in ęgyptum recepit & exercitui illius necessaria ministrāte. Vnde auctū est eius regnum Cęsar quoq; cccc. galathas cleopatrę satellites cęsar donauit herodi: zenodoro quoq; damascenos latrocinijs vexante a terraq; deiecto dominiū illius herodi donatur & syrię procurator constituit quę a cesare post agrippam & ab agrippa post cęsarem vni-
ce diligebatur.

¶ Capitulum nonumdecimum.

Herodis sollicitudo victo a cęsare Antonio amico.

MOx autem illum excœpit de summa rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij primo victoriam cęsaris apud actium: verumtamen plus timoris habebat q̄ ipse patiebatur. Nec enim cęsar victum indicabat antonium donec herodes cum eo supereſſet. Itaq; rex periculis decreuit occurrere: rhodumq; trānsmissus vbi cęsar eo tempore morabatur adijt eum
Herodes ad cęsarē in rhodum venit sine diademate & se fuisse antonij amicū declarat.

sine diademate veste quidem cultuq; priuato. Sed fastu regio: neq; dissimulata veritate coram eo hęc dixit. Ego quidem cęsar rex factus ab antonio: fateor vtilem me fuisse regem antonio. Neq; dubitauerim dicere ꝙ omnimodo armis quoq; me illi gratum expertus esse nisi arabes prohibuissent. Verū tamen & auxilia pro viribus meis ei misi. & multa frumenti milia. Sed neq; apta apud actium plaga bene de me meritum deseruit. Nam cum auxilij minus commodarem optimum ei consilium dedi E
vnam esse dicens cleopatrę mortem aduersorum correptionem: quā si occidisset: & pecunias ei & muros ad tui communem & exercitum & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures cleopatrę amor & deus (qui victoriam tibi donaret) obstruxit. Vna ergo cum Antonio victus sum & regni coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni spem salutis de virtute prę-
sumēs & ne in examen adduceretur properans qualis amicus alicuius fierem. ¶ Ad hec cęsar immo vero saluus esto inquit: & nunc regnato tertius. Nam meritus es qui plurimos regas: cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem vt etiam fœlcioribus fidus permaneas. Siquidem ego preclarissimā spem de tua michi magnanimitate promitto Recte autem fecit antonius qui magis cleopatrę q̄ tibi paruit. Te namq; lucrati sumus: propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpisti quantū apparet quem ad eorum gladiatores idonea auxilia misisse prescribit. Quare interim tibi decreto regni firmitatē prębeo experiar autem ipse quoq; bene tibi aliquid facere: vt non queras antoniū huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus & dyadema illi imposuit. & indulgentiam decreto consignat. in quo multa magnifice in eius laudem allocutus est. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat: vt Alexādrum quendam supplicem ex amicis antonij iuberet ab solui. Sed vicit iracundia Cęsaris multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis: quibus repulit deprecantem. ¶ Postea vero ad ęgyptum euntem per syriam Cæsarem herodes cunctis excœpit regni diuitijs. Tumq; primū cum eo militem inspiciente circa Ptholomaidam equo vectus est: cœnamq; illi cum omnibus amicis exhibuit: atq; insuper exercitui epulas cuncto distribuit. Prospexit etiam vt per arida loca proficiscentibus ad pelusium atq; inde redeuntibus aquarum copia non deesset: nec defuit quicq̄ vtensilium quod desideraret exercitus. Pro his deniq; meritis paruum esse herodi regnum tam cæsar q̄ milites existimabant. ¶ Ideoq; postq̄ venit in ęgyptum iam Cleopatra & antonio mortuis non solū ceteros eius honores auxit: verumetiam regno partem finium addidit quem
Cæsar herodē recipit in grā & regem iterū constituit.

Humanitas cęsaris erga herodem.

Herodes orans p alexādro antonij amico recusatur.

Herodes Cęsarē eūtem i ęgyptū recepit & exercitui necessaria mistrauit.

cleopatra dimiserat: & preterea Gadara Mispon Samariam: marisi marumq; insuper cunctatum: Gazam & Ancedoneam & Iopen & pyrgon alias turrim stratonis: & ad hec satellites quadringentos ga- F
latas ei donauit: quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autem magis liberalitatem cęsaris incitabat q̄ magnus animus accipientis: post primam vero actiadam etiam regionem (que tracon vocatur) eius ditioni subdidit: eiq; cōtinentem Bataneam alias Bathaniam itemq; Auranam alias auranitidem. ¶ Ex huiusmodi causa Zenodorus (qui domus lizanię conductor erat) non cessauit vnā q̄ ex regione que tracon dicitur latrones damascenis immittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem syrię cōfugerunt: eumq; deprecati sunt quo suas miserias cęsari declararet. cęsar autem his cognitis eis rescripserat: vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem cum milite aggressus loca

Cæsar satellites cleopatrę herodi donauit.

¶ Zenodorus damascenos latronibus vexās a terra deijcit

Anti. li. xv. c. viii
Eg. li. i. c. xxxiii.
Anti. li. xv. c. viii
Eg. li. i. c. xxxiii
Eg. li. i. c. xxxvi
Anti. lib. xv. cap. viii
Eg. li. i. c. xxxvi
Anti. li. xv. c. ii.

A ſuſpecta expurgauit latronibus terram:ipſamq; Zenodoro abſtulit. Quam cęſar) ne latronũ denuo contra damaſcum receptaculum fieret) hęrodi dedit: eumq; pręterea totius ſyrię procuratorem conſtituit: & decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo in conſulto procuratoribus liceret amminiſtrare pręcepit:ac zenodoro mortuo terram omnem quę inter traconem & Galileam erat ei dem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Hęrodes a Cęſare quidem poſt Agrippam amabatur ab Agrippa vero poſt Cęſarem.

& hęrodi donat & Syrię procurator conſtituitur.

Herodes a Cęſare ſecũdus amabatur & ſibi ab Agrippa.

Iuſti.li. xv.c.xiij

¶ Hęrodes ad ſummum fœlicitatis euectus. edificia magnifica conſtruxit hic em̃ anno regni ſui quindecimo templum inſtaurauit Anthoniamq; turrim & domum regiam conſtruxit: viri duas edes amicorum nominãs vocabulis Cæſaream ſcilicet & Agrippinam edificauit & Sebaſtem Samariæ ciuitatem condidit vbi templum ad honorem Cæſaris fecit & aliud templum circa Iordanem candido marmore poſuit ſtratonis quoq; turrim renouauit & druſim turrim cognominauit. theatrum & amphitheatrum fecit quinquennali certamine in honorem cęſaris inſtituto. Antedonam quoq; ciuitatem reparans Agrippiũ vocauit maxime quoq; parentes diligens Antipatridam ciuitatem in patris honorem & Cyprum pro matris memoria & phaſelum turrim in fratris recordationem edificauit Hęrodium quoq; caſtellum tumulumq; aſtoidem ſimiliter nominatũ munificentiſſime accurauit animi quoq; ſui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonſtrauit. vt apud tripolim & damaſcum atq; ptholomaidam publicas balneas necnon apud ſidonem & damaſcum theatra condidit frumenta quoq; cunctis miniſtrauit egentibus & liberalitatem ſuam omnibus fecit notam debita atq; tributa ſepius remittens hic quoq; cum ſummus venator eſſet vno die feras. xl. ſubegit bellator quoq; ſtrenuiſſimus erat cui fortuna ſecunda raro contra votum eius belli ceſſit euentus.

Hęrodes ad ſũmũ fœlicitatis euectus magnifica conſtraxit opera.

¶ Capitulum viceſimum.

Iuſtiq. li.xv.c. xiiij. Eg.li.i. ca.xxv

B

IN ad ſummũ fœlicitatis euectus & ad maiorem ſubleuatus animum: maximam prouidentię partem obſequio pietatis impendit. Itaq; anno regni ſui quintodecimo & tẽplum inſtaurauit & duplum terrę ſpacium q̃ fuerat circa templum muro amplexus eſt: ingenti ſumptu & munificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu phani magnę porticus eiſq; iũctum a ſeptẽtrione caſtellum & alias quidẽ a fundamentis erexit hoc autẽ nulla re minus q̃ regni ſedes largis opibus renouatũ antoniã vocauit in honorem antoniſ. Quinetiã domo ſibi regia in ſupiore parte ciuitatis exſtructa duas edes in ea maximas atq; pulcherrimas quibus ne templũ quidẽ vſq̃ cõferri poſſet edificauit eoſq; amicorũ vocabulis vnam cęſaream. agrippam alterã nominauit. Nec vero ſolis tectis memoriã eorum & cognomina circũſcripſit.

Antonia turris

Domus regis deſcriptio vbi duas edes conſtruxit amicorũ nominãs vocabulis cęſareã & Agrippinam.

Iuſti.li. xv.c.xi. Iuſti.li. xv. c.xii xiij Eg.li.i. ca.xxv

Sed in totas etiam ciuitates ſtudiũ liberalitatis extẽdit. Nam in ſamaritica regione oppidũ muro pulcherrimo per viginti ſtadia circũdatum ſebaſtem appellauit. deductis eo ex militibus colonorũ terraq; his fecũdiſſima attributa vbi templum quoq; maximũ inter edificia collocauit. & circum id aream trium ſemis ſtadiorũ cęſari dedicauit: eiuſdemq; oppidi habitatoribus pręcipua legum beneficia pręſtitit. ¶ Inſuper his alterius terrę adiectione donatus a Cęſare: aliud ei templũ circa iordanis fontem candido marmore poſuit. qui locus appellatur panium: vbi montis quidem vertex in pręcelſum editus propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum: qua pfundę altitudinis rupes ad immẽſum liquentis guttę receptaculum cõcauatur: vt ſtagnantis aquę copia demittentibus aliquid donec terram inueniant. longitudo nulla ſufficiat. ¶ Foris autem de ſpelunce radicibus oriũtur fontes: & vt quidam putãt hoc eſſe iordanis principium: ſed veri fidem in poſterioribus indicabimus. ¶ Quin & apud hierichonta inter caſtellum cyprum & priores domos regias meliores alias & quę cõmodiorem vſum pręberent aduenientibus fabricatas: eorũdem amicorũ nominibus vocitauit. Prorſus nõ eſt idoneus regni locus: quem honore cęſaris nudum reliquit. Poſtea vero q̃ fines ſuos templis repleuit: in prouinciam quoq; nomen effudit. & in multis ciuitatibus templa que cęſarea nominatur conſtituit.

Fontes

Aliud tẽplũ circa Iordanẽ

C

Iuſti.li. xv.c.xii Eg.li.i. ca.xxv

¶ Cum autem inter maritimas ciuitates vidiſſet vnam vetuſtate iam feſſam (quę ſtratonis pirgus alias turris vocabatur) & per loci naturam munificentię ſuę capacem. totam eam candido ſaxo reparatam clariſſimaq; regia decorauit & in ea maximam innatam ſibi animi magnitudinem demõſtrauit. Nam inter doram & ioppem quorum media ciuitas eſt ſita omnis hora maritima adeo fuit importuoſa: vt omẽs qui ad egyptum ex phenice nauigarent in ſalo fluctuare cogerentur: minas affrici metuentes. cuius etiam mediocris aura tantas nudarum moles ad ſcopulos erigit: vt remeante eſtu gurgitis per aliquantũ ſpaciũ maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac ſumptibus deuicta natura pyreo maiorem portũ fabricauit: & in eius penetralibus alias nauibus ſtationes fecit altiſſimas. Et quãq̃ omnis ei locus aduerſabatur: tamẽ ita cum difficultate cartauit: vt firmitas quidem ſtructure nequaq̃ mari cederet: pulchritudo vero tanta eſſet q̃ nulla res ardua prępediſſet ornatum. Metitus enim quãtum diximus portui ,pacium per viginti vinas in profundum ſaxa dimiſit: quorum pleraq; pedum

Stratonis turris ciuitas vetuſta.

Magnificentia herodis in edificijs.

Tutũ reddit herodes portum.

quinquaginta lõgitudinis & altitudinis octo:& latitudinis decem:nonnulla vero etiã maiora fuerunt
Expleto autẽ ſpacio quod vnda celabat.in trecentos pedes murum dilatauit:& ex quibus centum re D
pellendis erant fluctibus ante cõſtructa vnde etiam procymia dicebant.Cęteri autem ſaxeo quo por
Druſſon turris. tus cingitur muro ſubiecti ſunt magnis turribus interpoſitis:quarũ maxima atq; pulcherrima ex parẽ
te cęſaris druſium cognominata eſt. Crebri autem fornices ad deducenda quę portus haberet.proq;
fornicibus & circum eos pila ſaxea:& lata que naues egrediẽtes exciperet deambulatio.Aditus autẽ
Coloſi tres. ſeptẽtrionalis erat. Ventorum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. Ad oſtium vero ſtatuę ſiue
coloſi tres:vtrinq; fulti columnis.Quarũ a leua quidem intrantibus ſtantes ſolida turris ſuſtinet:dex
tera vero duo proceri lapides iuncti & partis aduerſę turris magnitudinem ſuperantes. Domus au
tem portui cõnexæ candido itidem lapide pariq; menſura ſpaciorum ciuitatis vice tendentes in por
Tẽplũ Cęſaris. tum Contra oſtiũ vero portus in colle Cęſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præci
puum ſtatuaq; in eo Cęſaris ſiue coloſus nõ minor q̃ ioùis apud olimpiam cuius ad exemplar factus
Cęſarea ciuitas eſt:romano autẽ par & iunoni quę argis eſt. Opiddum autem ,puincię dedicauit: rebuſq; aduectitijs
Theatrũ & am portũ cęſari vero conditoris honorem:vnde ciuitati cęſareę agnomen impoſuit.Quinetiam & cęte- Anti.li.
phiteatrũ. ra opera forum/theatrum/amphiteatrũ/digna vocabulo collocauit:& quinquennali certamine inſti- xv.cap.
tuto/nomen ei cęſaris dedit. ¶ Primuſq; ipſe in centeſima nonageſima olimpiade maxima prima xi.xii.
Anthedonã ci propoſuit vt non ſolum victores/ ſed & proximi & tertij ſucceſſores eorum legalibus diuitijs potiren & Anti.
uitatẽ reparans tur. ¶ Anthedonam quoq; renouatam quam bella ſubuerterãt Agrippium vocauit:nimiaq; beniuo- lib. xvi.
Agrippium vo lentia nomen amici etiam portę inſcripſit quam ipſe in templo edificauit. ¶ Sed nec parentes ſuos cap.v.
cauit. ita quiſq̃ dilexit. Nam ob patris monimentum: optimo regni campo ciuitatem condidit. fluminum Anti.li.
Maxime parẽ arborumq; ditiſſimam: eamq; antipatridam nũcupauit & ſuper hierichontã caſtellum natura tutum xvi.c.v.
tes diligẽs An & pulchritudine precipuum muro cinxit atq; in honorem matris cyprumvocauit fratriq; phaſelo tur
tipatridã ciuita rim cognomine phaſelum hieroſolymis dedicauit. Cuius habitus & magnitudinis liberalitas poſtea
tẽ in prĩs hono declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione quę hierichonta in boream mittitur phaſelum nomina-
rẽ edificauit. uit.Cognatis autem & amicis eternę glorię traditis ne ſui quidem fuit immemor:ſed caſtellum con-
Hęrodiũ caſtel tra mõtem arabici lateris propugnaculo promunitum de ſuo nomine herodium vocauit. ¶ Tumu- E
Herodius (lũ. lumq; aſtoidem qui manufactus ſtadiorum ſexaginta ſpacio ab hieroſolimis aberat.ſimiliter nomi-
tumulus. natum munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus eſt am-
bitu autem completit edibus regijs liberaliſſime exornatis:vt non ſolum interna membrorum facies
Aquã lõgo iter clarior eſſet:verumetiam foris parietes ac materię:tectaq; largis infuſa diuitijs elucerent. ¶ Aquam
uallo iduxit. etiam plurimam ingenti ſumptu ex longo interuallo in iuxit: perq; ducentos gradus marmoris can-
didiſſimi fabricauit aſcenſum. Erat autem totus collis manufactus:& vehemẽter excelſus.Qui & ali-
am circum radices eius regiam ac diuerſoria quæ & ſarcinas & amicos recipere poſſent edificauit:vt
Magnificentia pro rerũ quidem omniũ copia ciuitas eſſe videretur caſtellum:circũſcriptione domus regalis. ¶ Tan
hęrodis i extre tis aũt conſtructis edificijs:animi ſui magnitudinẽ in plurimis etiam externis ciuitatibus demonſtra-
mis ciuitatibus uit.Namq; apud tripolim & damaſcũ & ptholomaidã publicas balneas quę gymnaſia dicũt bibli au
Publicę balneę tem murũ:exedras vero & porticus foraq; & templa Byriti alias Beryti & tyri: necnon & apud ſido-
nem & Damaſcũ theatra condidit.Maritimis autem laodicenſibus aquæ ductũ: apud aſcalonã vero
nipha ſiue lacus ornatiſſimos & balneas: itemq; perſtilia tam opere q̃ magnitudine miranda conſti-
tuit Sunt quibus etiã lucos portuſq; præſtitit.Multeq; ciuitates ab eo tanq̃ regni ſocię agris quoq; do
Termæ. natę ſunt. ¶ Ad exhibitionem vero thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit:quem
admodum comis:nequando beneficij gratia deficeret. ¶ Ad hæc frumenta cunctis miniſtrauit egẽ Anti.li.
Pithiũ repara tibus:& inſulis Rodiorum ad inſtruendã claſſem pecunias ſępe multiſq; in locis prębuit.Incenſumq; xv.c.xij.
uit Liberalitas pithium in meliorem formam reparauit ſumptibus ſuis. Quid dicam eius in lichios aut ſamios libe- F
hęrodis apd li ralitatem: perq; omnem Ioniam eorum quæ deſideraſſet quiſq; largitiones. Nonne Athenienſes/ &
chios/ Samos/ Lacedemonij/& Nichopolitani/ & in miſia pergamus Hærodis ſunt plena donarijs. Nonne anthio-
Ioniã Athenięſ chenſium fyriæ plateam cum plena ceni ab omnibus vitaretur.per viginti ſtadia ,plixam ſtrauit po-
ſes & Lacede lito marmore: declinandiſq; ymbribus q̃ longa eſſet ornauit. Sed hec quidem propria quis dixerit il-
monios.&c. lorum quibus ea detulit populorum. ¶ Quod autem helidenſibus pręſtitit non ſolum achaię com-
mune Sed etiam totius orbis terrę munus videtur: per quem & olimpiaci certaminis gloria diffundit
Olimpiacũ cer Nam cum hos deficere ſumptuum videret inopia. quodq; ſolũ ex vetere grecia reſtabat effluere:nõ
tamen. ſolum agonizeta al's agonotheta ipſe factus eſt eo luſtro q̃ cũ romã nauigaret offendit.Sed etiam p-
Remiſit debita petuos pecuniarũ quęſtus inſtituit: vt nunq̃ eius memoria agonizetę munere fungi deſineret. ¶ In-
& tributa. extricabile opus erit debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere: ſicut phaſelitas & baranetas
aliaq; circa ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus licet multum eius animi fortitudinem ti-

A mor fregerit ne quam pateretur inuidiam veluti maius aliquid aucuparetur: si beneficijs amplioribus ciuitates afficeret q̄ qui eas haberent. ¶Quin & corpore vsus est: quod animo cōueniret. Cumq; summus venator esset: in hoc tamen equitandi ipsi peritia que cuperet assequebat. Denicq; vno die quondam: feras quadragita subegit. Est autem aprorum altrix illa regio. sed magis ceruis & onagris frequentatur. ¶Bellator autem erat qui sustineri non posset. Itaq; multos etiam in exercitatione terrebat. Quibus & torquendo iaculo directissimus: & sagittarum liberator videbatur egregius. ¶Preter animi autem corporisq; virtutem. fortuna quoq; secunda vsus est. Raro enim contra votum eius: belli cessit euentus. Et si quando id accidit. non ipsius culpa: sed aut proditione quorūdam aut temeritate militum factum est.

Herodes summus venator vno die. xl. feras subegit. Bellator expertissimus. &c. Bene fortunatus in bello.

¶Herodes dosīde vxore repudiata Mariannē duxit vxorem vnde domus eius omnino repleta est discordia. Nam antipatrū ex dosīde primū filium propter Mariannes filios expulit a ciuitate: deinde hircanū mariānes auum propter regni suspitionē peremit. Marianne enim quinq; habens filios duas feminas & tres mares quorum minor Romę moritur tantum herodem odio prosequebat q̄tum illam ipse diligebat eidem facinora exprobrabat que scilicet hircano auo feciſſet quæq; in fratrem Aristobolum cōmisisset. Salome vero herodis soror in mariannem indignata eam de adulterio accusauit vnde turbatus Romā profecturus ipsam iosippo sororis viro secrete commendabat interficiendū qui secretū mariāne declarauit. Quo cognito & Salome suspitioue cōfirmante herodes vtrū iussit occidi se herodis amor in mortuam magis exarsit Mariānem; cuius filij propter matris necem patrem habuerat suspectum & vxores ducentes scilicet Aristobolus filiam Salome & Alexander filiam regis Capadocum insidias patri parare accusantur vnde in eorum delectionem reuocato Antipatro eorum tristicia est multiplicata Antipaterq; in eos calumnias multas moliebatur Atq; ipso regni successor testamento declaratus matrem a patre fecit reuocari. Quapropter herodes Alexandrū romam secum ducens ipsos apud Cæsarem de conspiratione patrem accusauit. Qui eloquens patris accusationibus satisfecit. Verūtamen Cæsar spretis filiorum accusationibus Herodem recepit in gratiam & ei quem vellet filiorum pmittit regni successorem relinquere Archelaus autem Alexandri socer reintegrata cōcordia letus herodem in Eleusa honorifice recœperit.

Herodes) repudiata dosīde vxore) Mariannē duxit vñ domus eius repleta est discordia &c.

¶Capitulum vigesimum primum.

B Antī. li. xv. c. xc. Eg. li. i. c. xxxiii. Anti. li. xviii. ca. xi. Anti. li. xv. c. vii

A Tvero publicam fœlicitatem mœrores inuidere domestici & aduersi casus ex muliere cœperūt quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem (repudiata quam priuatus acceperat vxore ex Hierosolimis genus ducente quæ Dosis vocabatur) Mariannem coniunxit Alexandri filiam aristoboli filiam vnde domus eius in discordiam venit: & antea quidem maxime vero postq̄ roma regressus est. Nam primum antipatrum ex dosīde filium eorum causa quos ex mariane susceperat expulit ciuitate: solis festis diebus eo commeandi facultate concessa. ¶Deinde auum coniugis hyrcanum ex parthis ad se reuertum propter insidiarum suspitionē peremit: quē captum quidē occupat a syria barzafanes abduxerat miserati vero gentiles liberauerāt qui vitra eufratē colebant & si monitis eorū paruisset ne ad herodē transisset nō interisset. Verū ei mortis fuit illecebra neptis matrimoniū hoc em̄ fœtus multoq; amplius patriam desiderans venit. Herodē autem cōmouit nō q̄ regnum affectaret: sed quod ipsi iure deberetur. ¶Quinq; autem filiorū quos C ex Marianne susceperat duę fœminę: cęteri mares erant. Horumq; minimo romę in studijs mortuo/ duos maiores natu & propter matris nobilitatem: & q̄ iam regnanti sibi fuissent geniti regie produce bat: sed enim fortior amor his mariannes suffragabatur. Qui indies singulos proficiens adeo succendebat herodem: vt eorum nichil sentiret propter dilectam que sibi dolerent. Tantum namq; in eum mariannes erat odium. quantū illam ipsę amabat. Habens igitur ex rebus quidem inimicitiarū probabiles causas ex amore vero fiduciam palam ei quę hircano auo suo feciſſet obijciebat queq; in fratrem Aristobolum egisset. Nec enim vel huic quicq̄ qui puer erat parcebat: quem pontificē in septimodecimo ętatis anno creatū primo honorem statim occidit Atq; ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset facto die populus omnis illacrimauit: & tamen noctu missus in hiericonta ibi sicut mandatū fuerat lacu sūmersus a galathis interijt. Hęc ergo herodi mariāne probro dabat soromq; eius & fratrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat grauī autē indignatione mulier seuiebat & quo maxime cōmoueretur herodes ĩsimilabat eam adulterij pręter alia multa verisimilia fingerent: hoc accusans q̄ in ęgyptum ymaginem suā misisset antonio: proq; immoderata libidine absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti & qui posset vim afferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit herodē maxime quidē amoris causa emulatione successum: deinde cogitantē etiā cleopatre seuiciam cuius gratia & lisanias rex ma-

Hircanū coniugis mariāne auū peremit pro pter regni suspitionem. Quinq; filij ex mariāne duę femine & tres mares quor⁹ minor romę moritur Maxime herodes mariānē diligebat qui ab ipsa non diligebatur sed ei exprobrabat facinora. Maxia idignatio Salome herodis sororis cōtra Mariānem quę eā herodi de adulterio accusauit. &c.

Anti. li. xv. c. ix. Anti. li. xv. c. ij. Iti. li. xv. c. xv. Eg. li. i. c. xxi. vii

Turbat herod. Herodes romã pfecturus marí annem iosippo roris viro commẽdat iterficiẽdam qui ei regis secreta manifestauit.

Zelotypus herodes iubet iosippũ & mariãnẽ occidi.&c.

Mariãnes filij ppter mris necẽ patrẽ hñtes suspectum vxores duxerũt aristobolus scilz filiã Salome/ & alexander glafirã filiã regis capadocũ & patri accusanť insidias parare.

Antipr testamẽto regni successor declaratus matrẽ suã a patre fecit reuocari.&c.

Eloquẽs alexãder.

Cesar spretis filiorũ accusationibus herodẽ recepit in grãm & ei quẽ filiorẽ vellet ꝓmittit successorẽ relinquere.

lichus arabs erant perempti. Non enim cõiugis amissione sed morte sua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosippo salomes sororis suę viro (quem fidum habebat) & pro affinitate beniuolum commendabat vxorem mandato ei clam vt eam interficeret si etiam se occidisset antonius. Verum Iosippus non maligne sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare. q; ab ea nec mortuus pateretur diuelli: secretum ei sermonem aperit. Et illa reuerso herode multaq; inter fabulas de affectu iurãte q; nunq; esset alterius mulieris amore captus. valde inquit amor erga nos tuis mandatis Iosippo comprobatus est quibus vt me occideret precepisti. ¶ His auditis quę occulte credebat amens erat herodes illico nec vnq; Iosippum mandata sua proditurum fuisse ratus nisi eam corripuisset: pę dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset: in regia spaciabatur. Ibiq; salome soror eius arrepto tempore criminandi/ suspitionem de Iosippo confirmauit. ¶ Vnde herodes immoderato emuli dolore furens confestim vtrumq; fusilit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postq; iracundia concidit amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat vt ne mortuam quidem putaret eam: sed pre egritudine tanq; viuam alloqueretur. donec processu temporis funere cognito meroris magnitudine quam superstitem dilexerat equauit affectum. ¶ Maternę autem iracundię succedunt filij & immanitatem scelerís reputantes: non aliter suspectum patrem q; si hostis esset habebant. Idq; & antea q; diu romę in studijs erant multomagis postq; in iudeam reuersi sunt: siquidem cum ętatibus eorũ mẽtium quoq; roboratur affectio. Iam vero maturi coniugio vnus amitę suę Salomes quę matrem amborum accusauerat filiam duxit alter Archelai capadocum regis. Vnde etiam accersit libertas odio & occasio ex eorum confidentia delatoribus data est. Itaq; apertius quidem cum rege loquebant q; ei per vtrumq; filium instruerẽtur insidię: alteri vero hoc est Archelai gẽnere socero fœtus etiam fugam pararet: ipsum apud cęsarem accusaturus hærodem. His igitur criminationibus repletus herodes: veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios adducit antipatrum ex doside susceptum: huiusq; illum pręponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationẽ tolerabilem non putarent ac priuata matre editum proficientẽ viderent: indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterãt sed in singulis quibus offenderer iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisq; negligebantur: antipater autẽ sui causa fauorabilis erat. Nam & patri blandiri callide nouerat: & varias in fratres suos calumnias cõferebat: quedam ipse dictitans: amicos vero suos ad alia vulganda submittẽs: donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse quoq; apparere iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanq; rex etiam ad cęsarem missus est: cultuq; regio & cęteris obsequijs pręter diadema vtebatur. Tempore autem valuit etiam matrẽ suam in cubile Mariannes inducere: duobus armorũ generibus in fratres vsus blandicijs & opinationibus regi obrepsit: vt etiam de filiorum morte cogitaret. ¶ Quapropter Alexandrũ quidem secum romam pater abstractũ veneni sibi dati reum apud cęsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus & licet apud imperitissimũ iudicem tamen Antipatro & Herode prudentiorem: delicta quidem patris verecundę suppressit: in se vero delata crimina fortiter diluit: periculorũq; socio fratre purgato mox de antipatri calliditate & de suis iniurijs quęstus est cum pręter innocentię cõstantiam eloquentia iuuaretur. Erat enim acerrimus indicendo. Postremo plocutus q; eos pater libenter occideret auxit facinus & lachrimas cũctis quidem excussit. ¶ Verum cęsarem sic affecit: vt eorum accusationibus spretis herodem statim reuocaret in gratiã. Hac autem lege reconsiliatio facta est vt adolescẽtes quidem in omnibus patri obedirent: ille autem regnum relinqueret cui vellet. Postea rex roma reuersus licet soluisse criminibus filios videret: nondũ tamen erat suspicationibus liberatus quoniã argumentũ odij sequebatur antipater & si verecundia recõsiliationis palam proferre inimicitias non auderet ¶ Cum autem cilictam ꝓternauigans eleusam delatus esset suscepit eum benignissime Archelaus pro salute generi gratiam referẽs & redintegrate concordię causa letus quippe nichil moratus amicis rome scripserat vt in causa dicenda suffragarentur alexandro & vsq; ad Zephirum deduxit talentis triginta donatum.

Antiq. li. xv. c. viii. ix. Eg. li. i. c. xxvii

Anti. li. xv. c. x. Anti. li. xvi. c. i. Eg. li. i. c. xxvii

Anti. li. xvi. c. iii Eg. li. i. c. xxviii

Antiq. lib. xvi. ca. iiii. Eg. li. i. c. xxix.

¶ Herodis oratio ad populum & tres filios quos reges designat sed tamẽ regni honorem ipsis tribuẽs regnum sibi retinuit gubernãdum. Filios autem specialiter & si ad mutuum amorem exhortauerit eis regalia donans vestimenta ipsos tamen dissentio non relinquit; sed astutus Antipater odium in fratres celabat ipsis quidem pro nobilitate generis (quicquid animo cõciperent) verbo manifestantibus vnde multi fuerunt delatores adolescentum dicta, in crimina cõuertentes Amicorum q; Antipatri & adolescentulorum diuersa erat conditio. Antipater namq; fratres patri accusabat ipsiq; omnes cõtra fratres fauebant qui in se delata facinora ignorabant. Antipater insuper contra adolescentes Feroram patruum & Salomen amittam concitauit.

¶ Capitulum vigesimum secundum.

Antiq. li. xv. cap. iii. Eg. li. i. ca. xxxix

POstea vero q̃ hierosolimã peruenit herodes. populo conuocato tribusq; filijs prope astãtibus causam reddit profectiõis. multasq; deo gratias egit: multasq; etiam cesari qui domus sue perturbationẽ sedasset &(qd regno maius esset) concordiã filijs prestitisset quã ego inquit arcius copulabo alias compilabo. Nam ille quidem me regni dominũ & successorũ iudicem constituit: ego autem cum mea cõmoditate illi gratias refero. tresq; filios meos reges designo: huiusq; sententię meę socium primum deum precor fieri deinde vos. Namq; huic etas illis nobilitas successionem regni conciliat. Et quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos aũt cesar iunxit & pater instituit. obseruate: nõ iniustis eos neq; disparibus. sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet eum letitia qui prẽter ętatem obsequiũ quantũ ei quẽ despiciet doloris infliget. Quos autem similes cõiunctos esse oporteat propinquos atq; amicos ego distribuã & concordię sponsores illos constituam: pro certo scientes seditionum contentionũq; causas ex contubernaliũ nasci malicia. hosq; si boni fuerint affectiones tueri. Rogo autem vt non solum isti: sed etiam primates ordinum exercitus mei in me solum spem habeant in presentia. Non enim regnum: sed regni honorẽ filijs meis trado. Et iocunditate quidem quasi rectores potientur põdus autem rerũ tametsi nolim meum est. Cõsideret autem quisq; vestrũ etatem meam. vitęq; institutũ necnon etiam pietatem. Nam neq; senex adeo sum: vt de me cito desperetur: neq; voluptatibus affuetus que adolescentiũ quoq; vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem vero ita coluimus: vt in longum nos euum processuros esse credamus. Quod siquis in cõtemptum meum meis filijs placere maluerit: etiam pro illis michi supplicium dabit. Ego enim non q̃ inuideã ex me genitis honorifice eos haberi veto: sed quia noui hęc adolescentibus studia ferocię nutrimenta suggerere: itaq; sic cogitent qui ad eos se applicãt bonis quidem apud me paratũ esse prẽmium: seditiosis vero apud ipsos etiam quibus lenocinabuntur infructuosam fore malignitatem: omnes profecto mecum hoc est cum filijs meis sentient: namq; ipsis expedit me regnare. meq; his esse concordem. ¶ Vos autem o boni filij sacram primum retinentes mente naturam cuius affectiones etiam inter feras bestias salue sunt: deinde cesarem qui nos reduxit in gratiam: meq; tertium qui ea(quę iubere liceat) rogem fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimẽta & obsequia dabo regalia Deumq; oro cõseruare iudicium meum si cõcordes eritis. Hęc locutus singulos benigne consalutauit populumq; dimisit alia conuenientia eius optantes qui vero mutationis erant cupidi nec audisse quidem se quicq̃ simulantes.

Oro Herodis ad populũ & filios

Herodes tres filios reges designat.

Herodes filijs regni honorẽ tradẽs regnum sibi retinuit gubernãdum.

Honor iuuenibus crudelitatis nutrimenta suggerũt. &c.

Oratio herodis specialiter ad filios

B ¶ Fratres autem dissensio non reliquit: sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & aristobolus egre ferebant confirmatũ esse antipatro meritum. antipater autem successebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille provarietate morum & reticere secreta nouerat & quã to sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis: in lingua erat quicquid in mentẽ venisset. Et multi quidem his instigãdis operam dabant plures autem amicorũ sese explorãdi causa insinuabant. Itaq; omne quod dictũ esset apud alexandrũ statim apud antipatrũ erat: & ab antipatro ad herodem cum adiectione deferebatur nec vel simpliciter aliquid prolocutus adolescẽs innoxius habebat: sed cuncta eius verba in crimina vertebãtur maximaq; numinis affingebãtur sicuti liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent sũmittebat alias submittebat antipater vt mẽdacia sua veras occasiones haberent multisq; falso vulgatis vnum quid comprobatũ fidem oĩbus faceret.

Antiq. li. xvi. c. vi Eg. li. i. ca. xiii.

Dissentio nõ reliquit fratres

Astutus antipater celabat odium sed aristobolus & alexãder p nobilitate gẽris quicqd in mente habebãt in lingua erat vñ multi delatores & pditores erant oĩa adolescentũ dicta in crimina cõuertentes.

¶ Sed huius quidem amicorũ quisq; aut natura taciturnus erat. aut muneribus parabatur. ne quid occultum expromeret nec errasset aliquis si anpatri vitam malicię dixisset archanum. alexandri

C vero familiares aut pœcunia corruptos aut impulsos blandicijs quibus expugnauit omnia proditores aut fures eorum que contra se dicerentur. siue agerentur effecerat. Cum autem caute vniuersa cõmitteret: astutis etiam crimiationibus aditus ad herodem moliebatur fratrisq; personam gerens alijs delatoribus subornatis siquid in elexandrum nunciassent fauore simulato id quod primo reprehendisset mox ociose astruẽdo regis iracundiam prouocabat: omniaq; ad insidias referebat: & vt necem patris alexander videretur optare. Nichil enim maiorem fidem calũnijs suggerebat: q̃ si eum purgaret antipater. His accensus herodes quantum indies singulos de affectu adolescentium detrahebat. tantũ adijciebat antipatro. ¶ In eãdem vero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant. Hij volentes alij pro imperio sicut ptholomeus amicorũ carissimus regisq; fratres ac tota progenies: omnia namq; in antipatro sita erant. Et q̃ alexandro fuit acerbissimum: cuncta in eorum pernicie matris antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim seuior erat multoq; plus q̃ preuignos oderat: quos regina mater ediderat. Sed quamq̃ omnes vt antipatro magis obsequerentur spes inducebat: non minus tamen precepta regis quemq̃ ab adolescentibus seperabant. qui carissimis edixerat ne quis ad aristobolum vel eius fratrem accederet aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidini verumetiam externis. Nulli enim regum tantum potestatis cesar dederat: vt fugitiuos suos quãuis

Oẽs fanebant antipatro contra adolescẽtes & cũcta in eorum pnicie mris antipatri consilio gerebant.

Adoleſcẽtes in ſe delata facinora ignorabant. Antipr ferorã patruũ & Salomẽ amittã contra adoleſcẽtes cõmouit.

ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. ¶ Adoleſcentes autem delata in ſe facinorã neſciebãt hiſq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incuſabatur a patre ſed affectu refrigeſcẽte paulatim intelligentes aduerſus dolorem aſperius excitabantur. ¶ Eodem autem modo etiam ferorum patruum & Salomẽ amitam contra illos commouit Antipater aſſidue: veluti cum vxore ſermocinando quibus in eos inſtigaretur. D

¶ Glaphire inſolentia (quę omnibus propter generis nobilitatem pręponens omnes hęrodis vxores & ſororem deſpiciebat) cõſpirationem concitauit in Alexandrum qui propter vxoris Glaphirę ſuperbiam & contumelias omnibus inuiſus erat. Ariſtobolus quoq; Salomen inimicam ſibi reddidit (licet ſocrus eius erat) vxori ſuę frequenter generis humilitatem obijciens vnde ipſa iracũdiam cohibere non volens hęrodem contra adoleſcentes prouocat ad odium qui ſe ad eos euocans rogauit eos vt fratres diligerent promiſſa peccatorum venia Illi vero criminationum excuſationem patri dederunt eumq; placauerunt ſed Salomen & pheroram ſibi infenſos cognoſcentes timuerunt Feroras enim totius regni pręter dyadema ſocius erat. ancillę tamẽ captus amore regale renuit matrimoniũ cui data eſt venia Ipſeq; ſororem Salomen q̃ cum ſilleo regis arabum procuratore nubere voluiſſet accuſauit. Tota tamen tempeſtas contra Alexãdrum verſa eſt eunuchi quoq; ab alexandro corrupti vi tormentorum Alexandrum accuſarunt. Hęrodes autem maxime perterritus vbiq; exploratores cõmittit maximaq; fit eius propinquis tribulatio qui ſeipſos pręuenientes accuſabant. Crudeliſſimuſq; hęrodes fuit etiam circa amicos. Alexander autem in vinculis captiuatur multis eius amicis trucidatis aliiſq; eum & fratrem q̃ veneno paraſſent contra patrem accuſantibus.

¶ Capitulum vigeſimumtertium.

Glaphirę iſolẽtia quę oĩbus propter nobilitatẽ pręponeſ oĩes hęrodis vxores & ſororẽ deſpiciebat. vñ ꝓpter eius ſuperbiã oibus alexander erat inuiſus.

QVius autem inimicitijs conſpirabat alexandri quoq; vxor Glaphira multa de ſua nobilitate commemorãs. cunctorũq; ſe qui in regno viuerent dominam eſſe dictitans. Paternum enim genus a themeno maternum autem a dario hydaſpi filio ducere: multumq; deſpiciens ignobilitatẽ ſororis & vxorum hęrodis: quarum queq; propter formam nõ propter nobilitatem eſſet electa. Nam multas ei fuiſſe vxores diximus quod licet & iudeis more patrio plures habere quodq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter ſuperbiam & contumelias Glaphirę inuiſus erat alexander. ¶ Salomen autem Ariſtobolus & ſi ſocrus eius erat ipſe inimicam ſibi reddidit: & ante quidem ꝓpter maledicta Glaphirę ſeuiẽtem. Frequenter enim humilitatẽ generis obijciebat vxori: q̃q; ipſe plebeiam: reginã vero frater ſuus duxiſſet Alexander. Hoc ſalomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem q̃ aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Ariſtobolus ſi regnum obtinuiſſent textrices cum ancillis facere minitarentur: ipſos quoq; vicorum ſcribas. ſcilicet irridentes q̃ litterarũ ſtudijs operam darent. ¶ His commota ſalome q̃ iracũdiam cohibere non poſſet hęrodi cuncta indicauit. Satis autem videbatur idonea contra generũ dicens & pręter hęc alia quedã crimiatio diuulgata eſt: quę ſuccendit animũ regis. Audiuit eñ alexandrũ & ariſtobolũ crebro matrem implorare: caſumq; eius cum gemitu atq; impręcationibus conqueri: ac ſæpe illum quẽdam ex mariannes veſtimentis poſterioribus diuidentem coniugibus minitari ſolutos eſſe q̃ cito pro regalibus delicijs eas nigris veſtibus induerent. ¶ His de cauſis hęrodes licet conſtantem animum adoleſcentium formidaret: tamen ne ſpem correptionis abſcideret ad ſe eos vocauit. Romam enim nauigaturus erat. & quaſi rex pauca interminatus pluribus quaſi pater mouuit: rogauitq; vt fratres diligerent promiſſa priorum peccatorum veniam ſi poſt hec meliores fierent. Illi autem crimiationũ inuidiam depręcando fictas eas eſſe dicebant: purgationiſq; ſuę fidem rebus ipſis poſſe conſtare. Verum quoq; ipſum debere omiſſa facilitate credendi: aditum maledictis obſtruere. Nunq̃ enim calumniatores defore: dum cui perſuadeatur extabit. ¶ Cum his eum mature placauiſſent quippe vt patrẽ pręſenti metu reiecto. de poſt futuris merere ceperunt. Et enim cognouerunt ſalomen ſibi eſſe infenſam & patruum feroram. Vterq; autem ſeui & graues erant ſed amplius feroras qui totius quidem regni pręter diadema ſocius eſſet. proprios autem redditus haberet centum talentorum totiuſq; tranſiordanem terrę fructus caperet ipſe a fratre dono ſibi dato quinetiã tetrarcham eum fieri beneficio cęſaris idẽ herodes ipetrauerat: regaliq; cõiugio dignatus erat ſorore vxoris ſuę nuptũ ei collocata & poſt illius mortem deſponderat ei filiarum ſuarum maximam trecentis talentis indotem datis: ſed regale matrimoniũ feroras ancillę amore captus refugerat. quãobrem iratus hęrodes filiam quidẽ nuptam dedit fratris filio: qui poſt a parthis occiſus eſt. Mox autem morbo ferorę venia data indignationem remiſit. De hoc autem vetus erat opinio: q̃ etiam viua regina herodem opprimere voluiſſet veneno Sed tunc pluribus delatoribus aditus erat vt q̃uis amantimus frater eſſet herodis fide tamen eorum quę audiſſet adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui ſuſpecti erant habita queſtione: poſtremo ad ferorę amicos venit. Quorũ nulla quidem fuit de maleficijs aperta cõfeſſio: ſed q̃ amico- Eg.li.i tit.xi.

E

Iuſtin. lib. xxvi. cap. vi

Eg.li.i. cap. xi

F

Adoleſcẽtes cognoſcẽtes Salomẽ & ferorã ſibi infenſos timueruntAuctoritas ferorę tetrarchę. &c.Feroras ancillę captus amore regale renuit mrimoniũ cui data eſt venia.

A Anti.li. xv.ca.x.

suspecto in parthos cogitasset effugere prodiderunt. ¶ Huius autem consilij & fuge conscium esse. Cui stobarum salomes maritum. cui rex eum tradiderat: postq̃ superior adulterij est causa peremptus. sed nec salome criminatione libera manserat. Nam & hanc frater feroras accusabat q; cum sylleo procuratore regis arabum obedire de nuptijs constituisset: quem inimicissimum herodes habebat. Conuicta autem & in hoc & in omnibus quę feroras detulerat: indulgẽtiam meruit. Id atq; ipsum etiam rex feroram criminibus soluit. Domus vero tempestas in alexandrum transijt: totaq; capiti eius incubuit. ¶ Tres erant eunuchi regis carissimi: & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinũ ministrare cura fuit: alteri cenam apponere: tertius autem dormitum eum collocabat: & cum ipso cubabat. Hos muneribus maximis alexander cupiditati suę subiecerat. Itaq; postq̃ hęc regi sunt indicata vi tormentorum coacti & stuprum statim confessi sunt & quibus essent ad hoc promissum inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset alexander. nullam in herode spẽ habendam esse commemorans improbo scene: & qui capillos inficeret nisi ob hoc solum vt eum etiam adolescentem putarent. Verũ se colì oportere qui etiam inuito eo futurus esset regni successor: neq; multo post ab inimicis pœnas repeteret: fortunatosq; amicos suos beatosq; faceret: ac prę ceteris ipsos. Quin & obsequia potẽtium alexãdro clam parare militũq; rectores itemq; ordinum principes occulte ad eũ cõuenire dixerunt. ¶ Hęc herodes adeo pertimuit vt nõ auderet statim delata ꝓferre sed exploratores die noctuq; summittens dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspitio fuisset trucidabat. Itaq; regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Namq; pro suo quisq; odio vel inimicitijs calumnias fingere. multisq; regis iracundia cedis cupida contra aduersarios abutebantur: & mendacio quidẽ confestim fides habebatur. Erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modo accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset ducebatur ad penam. De vita namq; periculum regis quęstiones breuiore cõpendio terminabat. ¶ Ad hoc autem seuitia processerat: vt nec eorum quenq̃ humanitus aspiceret qui accusati non essent. verum amicis etiam inimicissimũ se pręberet. Itaq; multis etiã regno interdixit. & in quos potestatem non habebat in eos dictis asperis seuiebat. Accessit malis antipater: collectaq; propinquorum caterua nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regẽ conuentis delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videret alexandrum. ¶ Deniq; subito & ipsum correptũ in vincula coniecit: & in amicorũ eius tormenta perrexit. Multi autem tacite morie

B bantur. nulla voce supra conscientiam prodita. Alij vero quibus mendacium impacientia doloris extorsit de patris eũ insidijs cũ fratre aristobolo cogitasse dixerunt: tempusq; obseruare vt illo dũ venaretur occiso romã profugerẽt. His tamẽ & si verissimilia nõ erãt: sed necessitate cruciatus ex tẽpore fingebãtur: libenti tamẽ aio rex credebat pro cõsolatione accipiẽs vincti filij ne id fecisse videret infuste.

¶ Alexander patris suspitionem nullo modo aboleri posse arbitratus: fatetur insidias & quattuor libris plurimos socios se habere prescripsit ante omnia Feroram & Salomen Archelaus autem genero & filię timens venit in iudeam quibus prudentissime succurrit & verbis fefellit. Herodem qui ei libros Alexandri dedit legendos vnde nactus consilij sui occasionem in feroram contulit & herodem paulatim pacificauit. Herodes itaq; remissa in Alexandro ira excitatur in Feroram qui archelai consilio omnia fatetur sibi imposita atraq; veste cum lachrimis ad pedes prouolutus veniam postulans eius medio promeruit. Archelaus autem herode placato Feroræ iratus Alexandro tamdiu mansit filiamq; ab eo distractam secum adducturum firmabat donec hærodem pro adolescentulo compulit deprecari. Redintegrata concordia Archelaum abeuntem Hærodes & vnum quemq; amicorum eius pro merito muneribus donauit.

Capitulum vigesimumquartum.

C Anti.li. xv.ca. xvij. Ege. li. ij.ca.xiij.

VErum alexander quoniam suspitionẽ patris nullomodo aboleri posse arbitrabatur. Vltro malis assentiendum putauit: ac diligenter aduersus inimicos quatuor libris fatetur insidias eorumq; se plurimos socios habere prescripsit: ante oia autem & feroram & salomẽ. Hãc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam: cum vim noctu adhibuisset inuito. ¶ Iamq; libri in manibus Herodis erant multa de optimatibus clamantes grauia: cum mature in iudeam archelaus venit metuens genero simul ac filię. Quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit. regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cũ eo congressus: vbi nam est clamat exitiabilis gener meus. Aut vbi parricidale caput aspiciam quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiã meã bono marito nouo. Nam etsi cõsilij particeps nõ est: quia tñ eiusmodi viri cõiunx fuit inquinata. Miror autẽ etiã pacientiã tuã cuius periculũ agitur: q; adhuc viuit alexãder. Ego nãq; ita ex capadocia properãs veniebã vt qui illum repertũ olim dedisse supplicium. & de filia quęstionũ tecũ haberem: quam vitę atq; dignitatis cõtemplatione illi desponderam. At nũc de vtroq; nobis cõsulendũ est. licet nimium pater sis: & puniendũ insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras: & alter alterius iracundię vicarie succedamus. ¶ Talibus increpans q̃is pertinacẽ fallit herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros le-

Ferora sororẽ q̃ cũ sylleo procuratore regis arabũ nubere voluisset accusauit.

Tota domus tẽpestas contra alexandrum.

Eunuchi ab alexandro corrupti vi tormentorum coacti oĩa confessi sunt alexandrum accusãtes.

Herodes maxie perterritus vbiq; exploratos committit & maxima fit eius ꝓpiquis tribulatio qui se ipsos prequienẽtes accusabant.

Alexander i vincula captiuatur multis eius amicis trucidatis aliisq; eum cũ fratre in patrem insidias cogitasse accusantibus.

Alexander pfis suspitionẽ nullo mõ aboleri posse arbitratus quatuor libris fatet insidias. multosq; dixit se habere socios sc; feroã Salomen. &c.

Hærodes libros Alexãdri Archelao dedit legendos qui in eos q̃ inscripti erãt & i Feroram cõtulit & hęrodem paulati pacificauit.

Hærodes remissa ira in alexandro excitatur in ferorã q̃ Archelaũ orat vt fris faciat recõciliationẽ & oia fatetur sibi ipsita. &c.

Feroras atra veste cũ lachrymis veniã postulans & se scœleratum cõcessus medio archelai promeruit.

Archelaus herode placato ferorę iratus alexandro tãdiu manebat filiãq; ab eo distractã secum adducturum firmabat donec herodẽ vltro p adolescẽtulo compulit depręcari. &c

Reditegrata cõcordia Archelai medio ipsu; ab eũtem hærodes & vnumquẽq; amicorũ eius muneribus donauit pro merito. &c.

Eurides lacõ proditiosissimus adulator reconciliationẽ pertur bauit Alexãdri. &c.

gendos ei prębet: singulis capitulis insistens cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus: paulatim causas in eos qui scriptis tenebantur & in feroram contulit. Cum autem credere sibi regem videret considerandum est inquit ne forte adolescentulis tot nequissimorum insidijs circũueniatur non tñ ab adolescẽtulo. Nec enim apparere causam cur in tantũ rueret scœlus qui & nunc regno potiretur: & successionem regni speraret. nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores: qui ad deteriorẽ partẽ lubricũ etatis impellerẽt. Ab eiusmodi nãq; hoibus non solũ adolescentulos falli: verũ etiã senes domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. ¶ Cõsentiebat dictis herodes: irãq; paulatim remittebat in alexandro: & feroram excitabatur. Namq; hoc erat librorum quatuor argumentum Qui vbi propẽsiorem esse regis animum sensit: & in omnibus apud eum amicitiam archelai pręuale re: q̃ honeste non posset ex imprudentia alias impudẽtia salutẽ quęsiuit: relictoq; alexandro cõfugit ad archelaũ. Et ille. Non inquit videt quo se pacto extimat tot criminibus inuolutum quibus manifeste conuinceretur regem insidijs voluisse decipere. omniumq; malorum pręsentium adolescẽti causa fuisse: nisi malis omissis artibus callidis & negãdi pertinacia quibus insimularetur oia cõfiteri & a fratre pręsertim cui dilectus esset veniam petere. Namq; ad hoc ei se quoq; modis oibus opem laturum ¶ Paruit archelao feroras atraq; veste cũ lachrymis vt q̃ miserabilis appareret. instructus ad pedes herodis accessit: sicq; meruit veniam postulans: & se quidem scœleratũ esse fatebatur. Namq; omnia quę sibi obijcerentur feciſſe. horum autem causam esse diminutionem mentis atq; insaniam: ex mulieris amore conceptam. Itaq; postq̃ stetit feroras suimet ipse accusator ac testis: tũc eum iam archelaus excusando herodis iracundiam mitigabat proprijs vsus exẽplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpessum naturale eius ducebat ante posuisse vindictę: quippe in regnis velut in magnis corporibus semper aliquam partem pondere ipso tumescere quam recidi quidem non oporteret: leuius vero curari Multa in hunc modum locutus archelaus herodem quidem ferorę placatum reddidit. Ipse autem alexandro tamdiu manebat iratus filiamq; ab eo distractam secum adducturum esse firmabat donec herodem compulit vltro pro adolescentulo depręcari vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem cum grauitate archelaus cui vellet eam pręter alexandrum collocari promisit maxime eñ impendere quę iura inter se affinitatis inuiolata permaneãt. Rege autem filium sibi ab eo donatum infirmante nisi matrimonium dirimisset. q; & liberos iam haberent vxor quoq; ab adolescente dilig eretur quę si remaneret peccatorum fieret obliuio si vero discederet causa de omnibus desperandi molliorem namq; fieri audaciam si domesticis affectionibus distraheretur. vix tandem cessit: vnaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam & patrem eius reduxit. Proculdubio tamen eum romam mitti debere ait cum cęsare collocuturum. de omnibus enim sese ad eum litteras feciſſe. Consilium quidẽm archelai quo generum suum periculo liberauit peractum erat: & redintegra concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta solio quoq; aureo gemmis ornato & eunuchis & concubina donat herodes quę panichisvocabatur: itemq; amicorum eius quemq; pro merito. Quin & cognati regi omnes iussu eius archelao dona clarissima dederunt: eumq; tam ipse q̃ optimates anthiochiam vsq; prosecuti sunt.

¶ Eurides lacon proditiosissimus adulator reconciliationem perturbauit Alexãdri. regemq; adulatione falsisq; laudibus & sermonis calliditate circumuenit qui apud eum Antipatri laudator pecunia corruptus erat & Alexandri qui incaute de patre conquęrebatur proditiosissimus fuit accusator. Alios quoq; antipater contra fratres subornauit accusatores. Epistolam insuper fictam ad custodem castelli Alexandrij nomine Alexandri direct.m produxit. vnde herodes torto castelli præposito filios q̃uis nullum contra eos validum proferretur documentum asseruari pręcepit: & Euridem totius sceleris fabricatorem quinquaginta talentis donauit qui ad Archelaum capadocię regem vadens & mentiens Alexandro reconciliasse hęrodem ab eo munera accepit: sed tandem propter facinora a cęsarea fugatur Herodes autem paratissimus ad audienda maledicta.

Capitulum vigesimum quintum.

ON multo post quidã in iudeã venit Archelai consilijs multo potentior. qui non solũ reconciliationẽ gratię alexãdro quęsitam fecit irritam: verũ etiam causa fuit vt periret. Lacõ erat genere nomine eurides: ad regni desideriũ pecuniæ amore corruptus. Iam enim luxũ regia tolerare non poterat. Is ãpliſſimis donis herodi oblatis velut eorũ quę aucuparetur illecebra cũ statim multiplicata recepisset: immaculatã liberalitatẽ nihil esse ducebat nisi regnũ sanguine cõparasset. Itaq; regẽ adulatione falsisq; de ipso laudibus & sermonis calliditate circũuenit. matureq; prospecto eius ingenio dictis simul & factis quę illi placerẽt: iter primos amicos eius habebat. Nã & rex & omnes eius comites libẽter ciuẽ sparche prię causa pręcipuo dignũ honore ducebãt. Ille aũt postq̃ fragilitatem domus animaduertit. fratrumq; inimicitias & quemadmodum pater in singulos esset anima-

Anti. li. xvi. ca. x. pri. vsq. Ege. li. i. c. xiiij.

Anti. li. xvi. ca. x Ege. li. i. c. xiiij.

A tus:antipater quidem hospitio preuentus erat:simulata vero amicitia fallebat alexandrum: olim se archelai socium esse mentitus. Quo etiam citius quasi probatus obrepsit:mox q; ab eo fratri quoq; aristobolo commendatus est. Peremptatis autem personis omnibus, alium alio modo subibat. Ac primum sit antipatri mercennarius & alexandri proditor illum exprobrando castigans q; cum fratrum sit maximus spei sue negligit insidiatores:alexandrum vero q; regina creatus: & reginæ vir coniugis filium priuatę mulieris pateretur regno succedere:presertim cum habeat magnam occusionem archelaum. Quę quidem adolescenti vere fide suadere videbatur: q; amicitiã simulasset archelai:vnde nec alexander quicq̃ metuens & de antipatro quę se mouerent apud eum querebatur:& quod nichil mirum faceret herodes si cum matrem eorum interemerit ipsis quoq; regnum eius auferret. Quorũ eurides causa & miserari eos. & pariter dolere simulans:etiam aristobolum ad eadem dicenda pellexit: atq; ita quęrelis in patrem vtroq; deuicto referens ad antipatrum secretum discedit:affecto insidiarũ quoq; mendacio quas ei fratres parasse firmabat ac pene iam strictis in eum gladijs irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat apud patrẽ:& ad extremum necis alexandri & aristoboli redempta opera ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; audisset herodes:vitã ei se rependere pro beneficijs delatis:& lucem referre dixit hospitio. Namq; olim alexandrum exacuisse in eum gladium & confirmasse dexteram:verum sceleri tantum fuisse impedimẽto q; societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere non bene secum hærodem actum putare q; regnum obtinuisset alienum & post matris eorum necem principatum eius dilaceraſſet:nisi etiam degenerem coaptaret hęredem:auctumq; ipsorum regnum antipatro spurio propinaret. Proinde semet hyrcani manes & mariannes vltum ire. Nec enim decere successionem regni ab eiusmodi patre sine cede suscipere. Multis enim rebus ad hoc excitari quotidie:quia nichil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio sine ratione se contumelijs affici patre dicente solus generosus alexander & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. Inuentionibus quoq; offendere soliq; antipatro indulgentem. Ob quę velle mori non recusare:nisi ex voto insidię successissent. Sin eum occidisset:primum salutis occasionem fore archelaum socerum suum ad quem posset effugere deinde cęsarem qui nunc vsq; ignoraret mores herodis. Nec enim sic ei astaturum vt antea patris prudentiam formidando. nec de suis tantum criminibus locuturum sed primum totius gẽtis erumnas:& q; ad necem vsq; tributas opprimeret vulgaturum. Deinde in quibus delitijs quibusq; actibus parte sanguine pecunię consumptę sunt:& qui vel quales ex illis fuerint locupletati: quę causa ciuitatis plagate: sibi autem quęsiturum & aui & matris necem omniaq; regis scelera retecturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. ¶ His eurides in Alexandrum falso delatis antipatri laudes persequebatur:solum qui patrem diligeret esse confirmans:quicq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondũ preterite suspitionis dolore compresso:intollerabilis iracundię feritate turbatur. ¶ Iterumq; hoc tempus nactus antipater. alios accusatores fratribus subornauit. qui eos diceretit cum iocũdo & tyranno etiam colloqui solitos esse equitum regis olim principibus tunc vero propter quasdam offensiones ordinibus motos. Hac demq; indignatione succensus:confestim eos tormentis herodes subdidit. Illi autem nichil eorum se quę crimini darentur scire confessi sunt. ¶ Sed oblata est quedam velut ad propositum castelli Alexandrij ab alexandro scripta epistola depręcante vt cum Aristobolo fratre se in castellum reciperet si patrem fugare fecissent tamq̃ amicis q̃ alijs eos subsidijs vti permitteret. Hanc alexander Diophanti commentum esse dicebat. qui regis erat notarius homo audacissimus & cuiuslibet manus litteras imitari percallidus. Itaq; multis sępe falsò conscriptis ab hoc postremo occisus est. toto autem castelli prępposito nec in eius iudicio quicq̃ herodes eorum quę delata erant verum esse cognouit. Sed quis nullum documentum validum proferretur. filios tamen interim absolutos asseruari precepit. Eundem vero dominus suę pestem ac totius sceleris fabricatorem bene de se meritum dato reditus salutis appellans:talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius q̃ certa fama nũciaretur ad archelaum properat. aususq; dicere quod herodem reconciliasset Alexandro ab illo quoq; pecunias capit. deinde in achaiam transgressus ad similia facinora male quęsitis abusus est. Postremo apud Cęsaream accusatus q; dissentionibus repleuisset achaiã & ciuitates spoliaret: inde fugatur. ¶ Atq; hoc modo alexandri & aristoboli pene persecutę sunt. ¶ Hoc loco dignum est Choum eunuchum huic parabile conferre. Namq; is cum amicissimus esset alexandro eodemq; tempore quo eurides ibidem erat aduenisset pręuectari regi super his quę ille insimulare fuit us nihil se ab adolescẽtibus audisse firmauit. nec tamẽ id quicq̃ miseris profuit apud herodem:solis maledictis auras patentissimas inpetentemeumq; sibi gratiosum esse iudicantem: qui secum eadem crederet: lusdemq; moueretur. ¶ Salome socrus Aristoboli & amitta qui eam vt suę saluti consuleret precabatur, eius mori regi prodidit rex itaq; filios vinxit & separatos precepit asseruari & Voluminium atq; Olympum

Maxima Eurides proditio.

Corruptus pecunia Eurides antipatri laudator apud patrẽ. &c.

Alexandri icauta quęrela.

Antipater alios cõtra fres subornauit accusatores.

Epistola sibi ab alexãdro scripta ad custodẽ Alexandrij castelli.

Dyophanus falsarius notarius.

Herodes filios incarcerari iubet &

Eundem totius sceleris fabricatorẽ quinquagita donauit talentis q ad archelaũ vadẽs & mẽtiẽs

Alexãdro recõciliasse herodem ab eo mũera accepit sed tãdem

propter facinora a cęsarea fugat,

Egr. li. i. ca. xli. Ant. li. xvi. ca. x

descripta ferentes iudicia mittit ad Cesarem qui herodi rescribens potestatem (congregato cor cilio) dedit ei filios punire. Paret ergo scriptis Hærodes & Beriti conuocato concilio presederunt. Saturninus & pedanij legati & alij Syrię optimates preter Archelaum regem qui regi erat suspectus. Herodes vero filios quos prouido satis concilio ne assistentes ad misericordiam impellerent in iudiciū non produxit sed eos absentes quasi presentes accusat obijciendo insidias. Saturninus condemnandos adolescentes sed non mortem pronunciauit quem duo legati & nonnulli alij secuti sunt. Volumnius vero primus cunctis post eum herodis fautores necandos esse adolescentes iudicauit. Interea vero tyro verus miles veritatem libere locutus est clamitans conculcatam esse iusticiam & veritatem periisse. Quem rex cum filio capi iussit a triphone tonsore falso accusatum. Ipseq; in tortura & militum principes cum tonsore lapidum ictibus interimuntur & filios in sebaste missos iubet effocari & in alexandrio cum Alexandro materno auo sepeliri. Capitulum vigesimumsextum.

Salome socrus & amita Aristoboli regi eius monita p̄dit q vtrū q; filiū vixit & separatos p̄cepit asseruari & volūniū & Olympij descripta ferentes iudicia mittit ad Cesarem.

Congregati concilij contra adolescentes præsidentes & eorum sententia.

Filios Hærodes noluit producere in iudicio ne ipsi liberarentur sed eos absētes accusat.

Saturnini sentētia contra adolescentes.

Tristis sententia Volumnij.

Tyro veritatē libere locutus nota eius verba.

Tyronis ad herodem verba.

Herodes tironē cū filio capi iussit quē falso iri pho tonsor accusauit quiq; p nūtur in tortura

Antiq. li. xvi. cap. xxi. Ege. li. i. ca. xli.

INcitabat preterea salome crudelitatē eius in filios. Namq; hāc aristobolus quo se periculis inuolueret. quā & socrū habebat & amitā monitam miserat: vt saluti suę consule ret: quasi rex eā decreuisset occidere iterū in simulatam quorū ante fuerat accusata: q; Sylleo Arabi nubere cupiēs quem sciret eius inimicū occulta illi secreta regis nuncia ret: & hoc fuit extremū quo tanq̄ tēpestate oppressi adolescentes non secus q̄ a turbine perfundati sunt. Salome em̄ protinus contēdit ad regē eiq; monita Aristoboli prodit. Atq; ille vlterius durare non passus vtrūq; filiū vinxit. & separatos asseruari p̄cepit. Deinde voluminiū militię magistrū & ex amicis suis Olympū descripta ferentes iudicia proficisci iussit ad cesarē Qui postq̄ naui Romam delati regis litteras reddiderunt vehementer quidem in adolescentes cęsar exarsit verum eius potestatem in filios a patre auferendam non dixit. Deniq; rescribit ei vt ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens si in cōmuni consessu propinquorum suorū prouinciq; rectorum de insidijs quereret. eosq; si delato crimine reperiret astrictos occideret: si vero fugam tāntum esse meditatos mediocri supplicio contentus esset. ¶ Paret scriptis herodes Cumq; beritum quo cesar iusserat peruenisset iudicium cogit. Presederunt autem rectores quibus a Cesare scriptum fuerat. Saturninus & pedanij legati & cū his volumnius procurator: itemq; propinqui regis & amici necnō & Salome & feroras & post hos optimates syrię preter archelaum regē. Namq; hūc herodes q; alexandri socęs esset suspectum habebat. ¶ Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit. Sciebat enim q; si tantum nisi fuissent: omnimodo ad misericordiam cunctos impelleret. Si vero etiam dicendi copiam nacti essent: facillime alexander obiecta dilueret. Igitur quidem illi custodiebantur in platene vico sydomorum. ¶ Exorsus autem rex veluti cum presentibus ageret commouebatur. Et insidias quidem timide obijciebat nam probationibus deficiebat: maledicta vero & probra & iniurias & peccata plurima in se admissa prosequebatur. eaq; morte grauiora esse confessionibus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret: semetipsum argui miserabiliter questus acerbamq; victoriam vincere: singulorum sententiā rogabat i filios. ¶ Et primus saturninus condemnandos esse adolescentes sed non mortem pronunciauit. Nec enim fas esse cum tres ipse astātes habeat filios mortē alienis decernere. ¶ Idem etiam duobus legatis visum est: eosq; alij nonnulli secuti sunt. ¶ Tristem vero sententiam primus volumnius dixit: cunctisq; post eū herodis emulatione vel odio neq; indignatione quisq̄ necandos esse adolescentes iudicabat. Tunc autem vniuersa syria & iudea suspensa quidem operiebatur huius tragœdię finem: sed nemo estimabat herodis crudelitatem vsq; ad patricidiū processuram. Ille tamen filios tyrum traxit atq; modo nam cęsaream deuectos quo mortis genere perimeret cogitabat. ¶ Interea vetus quidē regis miles tyro nomine qui & filium habebat alexādro consuetum atq; amicum. & ipse adolescentulos diligebat. p̄ nimia indignatione mentis in postremo circumiens clamitabat conculcatā esse iusticiam: veritatem periisse: nouercam esse confusam: vitaq; hominū iniquitatis esse plenam & omnia quę dolor contempsit vita discussit. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: michi vero inquit omniū esse videris infelicissimus quicunq; carissimos nequissimis credas. Siquidem Feroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habens. quos sepe mortis supplicio dignos esse iudicasti. neq; aduertis hoc nos agere vt iulia successibus destitutus cum solo maneas antipatro capi facilem regem optamus. Verūtamen cogitat. ne illo quoq; militibus adorsus sit. propter cedem omnium fratrum. Nullus est enim qui non adolescentem misereatur. Principum autem plurimi etiam palam grauiter ferunt. Hæc dicens simul eos quibus res indignam videtur nominabat. ¶ Rex autem statim & illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; cū alius quidam regalis tonsor nomine tripho nescio qua exagitatus insania semetipsum indicans prosiliit. Ac michi quoq; tyro inquit iste persuasit: vt occasione tondendi nouacula hoc occidere. magnaq; michi Alexandrum datum munera pollicebatur. His auditis Herodes & Tyro

Antiq. li. xvi. c. xii Ege. li. i. ca. xli.

A nem eiusq; filium & tonsorem subdidit quęstioni. Tumq; illi pernegarent: tonsor autem amplius nichil diceret: tyronem vehementius torqueri iussit. ¶ Cumq; filius eius patris miseratione commotus cuncta se regi si eum sibi condonasset. indicaturum promisit eoq; relaxato: ipsum occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit impulsum ab alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adolescẽte videbatur quo tormentis eriperet patrem: nonnulli verum esse firmabant. ¶ Herodes tamen & militum principibus & tyrone pro contentione accusatis: ita in eos armauit populum vt ibidem cum tõsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios vero in Sebasten missos quę non longo a cęsare interualio distaret effocari pręcepit: eaq; remanente perfecta in alexandrum castellum mortuos asportari cum alexandro materno auo sepeliendos. Hic quidem alexandro & aristobolo finis vitę fuit.

Filius patris miseratione cõmotus vt ipsum liberaret confitetur quęsitum. Tyro & militum principes cũ tõsore ictibus interimũtur & filios in sebastẽ missos iubet effocari & in alexãdrio cuz auo sepeliri.

¶ Antipater ab omnibus propter fratrum occisionem odio habitus peremptorum timebat filios Erant enim Alexandri filij duo ex Glaphira Tygranes Alexander. Aristoboli autem ex Beronice Salomes filia filij: herodes & Agrippa & Aristobolus filięq; Herodias & Mariannes sed Glaphiram quidem cum dote sua in capadociam interfecto Alexandro dimisit & Beronicem Aristoboli coniugem auunculo Antipatri nuptum dedit Antipater vero metu opes multas pluribus largiens magis erat in uisus. Herodes autem conuocatis propinquis & amicis: astantibusq; pupillis lachrymatur eos amantissimos vocans omnibus commendat & maiori filio Alexandri Feroręq; filiam desponsat & filio antipatri primam Aristoboli filiam & aliam herodi ex filia pontificis sibi genito. Antipater autem maliciam circa fratrum filios non potuit continere sed sponsalia callide studuit dirimere instãtissime eum prębabatur quia numerosa esset regia progenies nuptias permutari Nouem enim herodes vxores habebat ex quarum septem: filios susceperat plurimos vnde herodes audito Antipatro nepotibus timẽs sponsalia reformauit Antipatri nam adulatio multum valuit apud Herodem Antipater itaq; odium vitare non valens terrore securitatem sibi quęsiuit cui Ferora & mulierum conflictio pręter Salomen quę omnia cognoscens eis aduersabatur veluti iam confirmato regi obediebant. Fingebant quoq; inter se vt regem deciperent palam discordias Salome vero omnia cognoscens regi nunciat vnde iratus rex maxime contra Feroræ vxorem, quam ei pręcepit expellere qui ait se citius vita q̃ coniuge carituram incertus itaq; rex quid ageret Antipatro ne cum ferora & eius coniuge interdicit habere colloquium.

B

Capitulum vigesimumseptimum

Antipatrum vero cum iam sine controuersia successorem regni, speraret: intollerabile gentis excipit odium: cunctis scientibus omnes illum omnibus fratribus suis cõseruisse calumnias nichiloq; minus timor eum non mediocris sollicitabat crescente sobole peremptorum. ¶ Erant enim alexandro ex glaphira filij duo tygranes & alexander. Itemq; aristobolo ex beronice salomes filia Herodes & Agrippa. & aristobolus: filięq; herodias & mariannes. ¶ Sed glaphiram quidem herodes cũ dote sua in capadociam dimisit: postq̃ alexandrum interfecit. Beronicem autem aristoboli coniugem auunculo antipatri nuptum dedit quĩ (vt salomen) quam infensam habebat (sibi reconciliaret) istas nuptias excogitauit. Idem vero antipater etiam feroram muneribus alijsq; obsequijs atq; amicos pręterea cæsaris ambiebat: magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud syriam donis expleuerat. ¶ Hoc autem magis inuisus erat cunctis q̃ plura donabat: velut opes tantas non munificentia largiretur sed mœtu consumeret. Itaq; eueniebat vt nec accipientium beniuolentia quicq̃ proficeret. quibusq; nichil dedisset acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat: cum pręter spem videret orbos pueros ab herode curari: quantumq; illum peremptorum cedis pœniteret prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis & pupillis astantibus: cum lachymis oppleſſet oculos dixit. Horum quidem michi patres fortuna quędam tristis eripuit ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq; vt etsi pater infortunatissimus fui auus tamen sim prouidentior: & a quibus post me regantur amantissimos michi relinquam. Despõdeo igitur filiam tuam Feroram maximo filiorum alexandri: vt ei curator sis necessarius. Tuo vero antipater filio Aristoboli filiam: eris enim hoc modo pater orbate. Sororem vero eius meus accipiet herodes põtifice auo materno pronatus. Et de his quidem hoc sit meum iudicium: neq; id quisq̃ dirimat qui me amabit. Precor etiam deum bono regni mei meorumq; nepotum copulare nuptias: atq; hos pueros placidioribus q̃ patres eorum oculis aspicere. Postq̃ hæc locutus effleuit. & puerorum dextras iunxit benignissimeq; consalutatis iuuenculis: dimisit concilium. ¶ Statim diriguit antipater: quantoq; dolore affectus esset neminem latuit. Pupillorum namq; honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat iterumq; de rebus cunctis periculum fore si alexandri filius pręter Archelaum: etiam feroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc repũtabat odium suum & orbitatis miserationem qua

Antipater ab omnibus propter fratrũ occisionẽ odio habitus timebat filios peremptorum.

Antipater opes multas metu pluribus largiẽs cũctis erat inuisus.

Oro herodis de nepotibus suis.

Herodes feroręq; filiam maiori alexandri filio desponsat & filio antipatri aristoboli primam filiam & aliam herodi filio. &c.

¶ Antipatri postulata.

Nouem Hærodis vxores ex q̄rū septem filios suſceperat. & c.

Herodes audito antipatro ira tus nepotibus timens ſponſalia reformauit.

Salome inuita alexę nupta.

Antipater odiū vitare non terrore ſecuritatē ſibi quęrit cui Feroras & mulierum cōflictio pręter Salomē quę oia cognoſcens eis aduerſabatur. Fingunt mulieres iter ſe diſcordias vt regē decipiēt ſed ſalome oīa cognoſcens regi nūciat vñ iratus rex maxime contra feroræ vxorem quā criminatur.

tota gens flectebat quanto viuēdum puerorum ſtudio & quanta memoria ipſius ſcœlere mortuorum tenerentur iudei. Itaq; omnimodo dirimere ſponſalia ſtatuit & callide quidem patri ſurripere timuit ſeuienti acriterq; vigilanti ad ſuſpicandum palam vero eum ſupplex adire auſus eſt. Coramq; deposcere ne ſe priuari quo dignum eſſe indicaſſet nudumq; regis nomen habere vellet: regni autem ſubſtantiam pœnes alias eſſe. Nec enim poſſe rerum obtinere dominatum: ſi pręter auum etiam archelaum feroras alexandri filio ſocer adiunctus eſſet. Inſtantiſſime vero pręcabatur quia numeroſa eſſet regia progenies nuptias permutari. Nouem namq; regi vxores erant: ſed harum ſeptem vnde filios ſuſceperat. Ipſum Antipatrum ex doſide. Herodem ex marianne pontificis filia itemq; Antipam & Archelaum ex Martace alias Malthace ſamaritide: filiam Olympiade quam frater eius Ioſippus habuerat ex hieroſolymitide. de cleopatra vero Hærodem & Pphilippum: necnō ex pallade Phaſelum Habebat alias quoq; filias Boromen alias Rhaxoen & Salomen vnam ex phedra. alteram ex helpide. Duaſq; vxores ſine filijs conſobrinam & ſororem ac pręter hos & Alexādri ariſtoboli ſorores duas ex marianne. Cum igitur tanta prolis copia ſupereſſet. aliter nuptias iungi poſtulabat Antipater. ¶ Rex autem proſpecto alias perſpecto eius animo quid de pupillis cogitaręt vehemter iratus eſt. Quippe filiorum quos interfecerat caſum reputans: formidabat ne & hi quandoq; criminationum antipatri pręmium fierent. Sed tunc quidem ſeuioribus dictis protelat: poſtea vero blanditijs eius abductus ſponſalia reformauit. Ac primum ipſi Antipatro ariſtoboli filiam collocat filium vero eius tungit filię ferorę. ¶ Hinc licebat aduertere q̄tum antipatri valeret adulatio: q̄ idem in ſimili cauſa impetrare Salome non potuit. Hanc enim q̄uis ſoror eſſet atq; hoc ſæpe intercedente iulia vxore Cęſaris poſtulaſſet Arabum regi ſylleo nubere non paſſus eſt ſed inimiciſſimā ſibi fore iurauit niſi ab hoc ſtudio deſtitiſſet poſteaq; inuitam alexę cuidam ex amicis ſuis in matrimonium dedit: eiuſq; filiarum vnam Alexandri filio alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariannes vna ſororis filium habebat Antiphon: altera fratris Phaſelum ¶ Sic interrupta pupillorum ſpe Antipater & pro ſua commoditate affinitatibus iunctis expectatione certa nitebatur: adiectaq; malignitati fiducia ne quaq̄ erat tollerabilis. Nam quia ſingulorum odium vitare non poterat ſecuritatem ſibi ex terrore quęrebat: cum pręterea Feroras ei veluti iam confirmato regi obſecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio nouas turbas excitabat. Etenim Feroræ vxor cum matre & ſorore ſua necnō & matre Antipatri multa in regno inſolenter agebat auſa etiam duas regis filias contumelioſe tracta re cui rei maxime ab antipatro erat adiecta itaq; cum inuiſę illi eſſent alias quidem morigeras habebant ſola vero ſalome aduerſabatur eorum concordię. quodq; non bono regis coirent apud ipſum in ſimulabat. Cognita vero eius delatione mulieres q̄q; Hærodes egre tuliſſe: ab aperto quidem conuentu & familiaritate abſtinuerunt: contra vero etiam inter ſe diſcordare rege audiente ſimulabant: cum adeo colluderet antipater. vt palam feroram minime dubitaret offendere. Occultos autem cetus & nocturnas commeſſationes agebant earumq; conſenſionem fecit obſeruatio firmiorem cum horum nichil ignoraret ſalome: ſed herodi cuncta nunciaret: ille autem ardens iracundia: maximeq; aduerſus ferorę coniugem q̄ eam pręter cęteras accuſaret ſalome. aduocato cognatorum amicorum q; conſilio & talia multa mulieris & filiarum contumelias crimini dedit q̄q; phariſeis mercedem contra ſe prębuiſſet fratremq; ſibi hoſtem reddidiſſet expugnatum venenis. Poſtremo conuerſus ad feroram vtrum ſe ait fratrem an vxorem vellet optare. Cumq; ille ſe citius vita dixiſſet q̄ coniuge cariturum. incertus quid ageret ad antipatrum ſermonem contulit ac ne cum ferora vel eius coniuge aut quouis alio qui ad eam pertineret vnq̄ colloquęretur: edixit. Verum ille palam pręcepta cuſtodiens in occultorum his pernoctabat.

¶ Antipater Salomes timens obſeruationem per amicos (vt Romam proficiſcatur) procurat & cum muneribus & teſtamento (vbi ipſe rex erat inſcriptus) mittitur Sylleus quoq; qui maximum cū Aretha rege ſuo certamen habebat Romam cum Antipatro certaturus nauigauit quem Fabatus herodi accuſat q̄ corinthum pœcunia corrupiſſet vt ipſum occideret quod duo Arabes ſubditi quęſtioni confeſſi ſunt qui & Romam miſſi ſunt: Herodes quoq; fratrem vxorem repudiare recuſantem indignatus cum vxore eiecit qui ad tetrarchiam ſuam accedens iuratus eſt ante herodis mortem non reuerti. Herodes ſua manifeſtata pacientia infirmum fratrem viſitauit & corpus eius in hieruſalem detulit cum honore ſepeliendum. Quidam autem herodi feroram veneno fuiſſe interemptum nunciauerunt & pro amatorio mulierculam arabicam dediſſe Syllei conſilio mortiferum. Quo tormentis veritatem perquirente quædam ancilla Antipatri matrem omnium malorum cauſam eſſe clamat & occultos Ferorę & mulierum conuentus detegit, cum qua omnes ancillæ contra Antipatri conueniunt ſecreta declarantes conſilia.

D

E

F

2 anti. li. vii. c. i. & bel. li. i. ca. xlii

2 anti. li. xvi. c. ii

2 anti. li. xvii. c. ii

Capitulum vigeſimumoctauum.

A Antí. li. xvij. c. iij

DEtuensq; obseruationem salomes per amicos in italia degentes vt romam proficisceretur effecit: ipsorum perlatis litteris vbi antipatrum aliquãto post tẽpore ad cęsarem mitti oportere perscriberent. ¶ Igitur herodes nichil moratus eum misit cum cunctis quę vsui forent magnaq; pecunia liberaliter instructum: testamentumq; vna portandum ei dedit in quo rex ipse antipater inscriptus erat & antipatri successor herodes ex marianne pontificis filia procreatus. ¶ Quin & sylleus arabs itidem neglecto cęsaris precepto romam nauigauit: de his cum Antipatro certaturus de quibus ante cum nicolao causam dixerat Non leue autem cum aretha rege suo certamẽ habebat cuius etiam amicos interferat: & soemium in petra opido potentissimum redemptoq; fabato dispensatore cęsaris fautore vtebatur etiam in herodem sed maiore pecunia data herodes fabatum a sylleo remouit ac per semetipsum quę cęsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset accusabat apud cęsarem fabatũ: dispensatorẽ esse dicens non quę ipsi. sed quę herodi expedirent. Quibus cõmotus ad iracundiã fabatus. adhuc autẽ apud herodem in honore maximo habebatur: secretorũ sylleo proditor factus est: regiq; indicauit q; sylleus corinthum alias corinthium eius satellitem pecunia corrupisset obseruariq; oporteret. Neq; rex id facere dubitat: quoniam Corinthus iste licet in aula regis esset educatur ex arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi sed etiam duos alios arabas iussit apud eum repertos: vnum syllei amicum. alterum syliarehum: qui subditi quęstioni magna pecunia corintho vt herodem occideret persuasisse/ confessi sunt. Illi etiam a saturnio rectore syrię interrogati: romam transmissi sunt. ¶ Herodes autem feroręve hementius imminebat: vt repudiaret vxorem. Aliquid enim cum quo mulierem plecteret excogitabat quia multas in eam odij causas habebat: donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. ¶ Feroras autem ęquo animo accepta iniuria ad tetrarchiam suam accessit: iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem herodis: neq; se ad eum reuersurum esse dum vixerit. Deniq; nec egrotum q̃uis sepe accitus fratrem visere voluit: cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem prẽter spem conualuit: post modum autem feroras in morbum incidit. Tumq; herodis pacientia demonstrata est. Nam & venit ad eum & humanissime curatum voluit sed morbum superare non quiuit. In die-

Antí. li. xvij. c. iij Ege. li. i. ca. xiiij

Antí. li. xvij. c. iij Ege. li. i. ca. xiiij

B bus enim paucis est mortuus. Quem licet vsq; ad vltimum vitę diem dilexisset herodes: tamen q; illum quoq; veneno peremisset fama vulgatum est. Verum eius corpore i hierosolima portato luctum maximum cunctæ genti denunciauit: clarissimaq; funus sepultura dignatus est. ¶ Vnus quidem interfectorum alexandri & aristoboli hunc exitum vitę sortitus est. Transijt autem in antipatrum auctorem pœna sceleris ex interitu feroręve principium nacta. Quidam enim ex libertis eius cum regem tristes adissent: fratrem ipsius Feroram veneno interemptum esse dicebant. Nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam non quo solebat modo conditum eoq; sumpto illo morbo: protinus esse coruptum. Venisse autem ante biduum matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex arabia vt venenum feroręve conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum syllei consilio. Namq; illi notam fuisse. ¶ Perculsus igitur plurimis suspitionibus rex ancillas & nonnullas libertinas quęstioni subiecit: ibiq; tum clamabat aliqua doloris impaciens. Deus celi terręq; rector in matrẽ antipatri quę horum nobis malorum causa est vindicet. Hoc rex initium nactus/ persequębatur vlterius indagine veritatis. Mulier vero & matris antipatri familiaritatem cum ferora eius vxoribus & occultosq; eius conuentus aperuit q; q; feroras & antipater redeuntes a rege tota cum illis nocte potare soliti essent: seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. ¶ Cum autem

Antí. li. xvij. c. iij Ege. li. i. ca. xiiij

C ancillę separatim singulæ torquerentur: patuit omnium dicta congruere qua de causa romani quidẽ antipater ex composito feroras vero trans flumen secedere curauisset. Nam sępe illos in sermone dixisse q; post alexandrum & Aristobolum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset herodes. nec alicui posse parcere: qui marianne eiusq; filijs minime pepercisset: ideoq; melius esse ab hac belua quã longissime fugere. Sæpe autem dixisse matri antipatrum conquerentem q; cum ipe canus esset. pater in dies singulos iuueneseceret. seq; fortasse priusq̃ regnare incipiat moriturum. aut si vnq̃ ille decesserit quando autem istud fiet voluntatem sibi successionis omnimodo fore breuissimam. Pullulare prætea hydre capita hoc est Aristoboli & Alexandri filios. sibi autem filiorum spem adeptam esse patris iniuria quę non eorum quemq̃ post mortem suam regni successorem sed Mariannes filium scripsisset herodem. Qua quidem in re prorsus eum sedulo delitare: si testamentum suum standum arbitraretur: se namq; vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quin etiam cum omnes patres quibus inuisi nunq̃ filij fuerunt odio vincat: plus eum tamen etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi ne cum ferora colloqueretur centum talenta donasse: atq; cum feroras diceret quid enim per nos ledebatur respondisse Antipatrum. Vtinam cunctis ablatis nudos se dum modo viuos relinqueret. Verum hoc nequaq̃ fieri posse vt tam pestiferam bestiam quisq̃ effugiat: sub qua nec amicis esse palam lice-

¶ Antipater tẽ mẽs salomes obseruationẽ p̃ amicos vt Romã p̃ficisceretur p̃curat & mittitur cum muneribus & testamẽto vbi ipe rex iscriptus erat.

Fabatus syllei hærodi accusat q; corithiũ pecunia corrupisset vt eum occideret. &c.

¶ Arabes duo quęstioni subditi corithũ vt herodẽ occidẽt pecũia fuisse corruptũ cõfessi sũt & missi sunt romã.

Ferorã affirmum hærodes visitauit & corpus eius i hierm sepeliẽdũ detulit. &c

Quidã feroram venenoiteręptũ regi nũciãt & p amatorio mulierculã arabicam dedisset sillei cõsilio mortiferuz. Herodeveritatẽ tormẽtis perquirẽti quędam ãcilla matrẽ antipatri olim maloruz causã esse clamat & occultos cõuẽtus: mulierum & feroręve aperuit.

quinquaginta lõgitudinis & altitudinis octo:& latitudinis decem:nonnulla vero etiã maiora fuerunt Expleto autẽ ſpacio quod vnda celabat.in trecentos pedes murum dilatauit:& ex quibus centum re D
pellendis erant fluctibus ante cõſtructa vnde etiam procymia dicebanť.Cęteri autem ſaxeo quo por
Druſion turris. tus cingitur muro ſubiecti ſunt magnis turribus interpoſitis:quarũ maxima atq; pulcherrima ex parẽ
te cęſaris druſium cognominata eſt. Crebri autem fornices ad deducenda quę portus haberet.proq;
fornicibus & circum eos pila ſaxea:& lata que naues egrediẽtes exciperet deambulatio.Aditus autẽ
Coloſi tres. ſeptẽtrionalis erat. Ventorum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. Ad oſtium vero ſtatuę ſiue
coloſi tres:vtrinq; fulti columnis.Quarũ a leua quidem intrantibus ſtantes ſolida turris ſuſtinet:dex
tera vero duo proceri lapides iuncti & partis aduerſę turris magnitudinem ſuperantes. Domus au
tem portui cõnexæ candido itidem lapide pariq; menſura ſpaciorum ciuitatis vice tendentes in por
Tẽplũ Cęſaris. tum Contra oſtiũ vero portus in colle Cęſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præci
puum ſtatuaq; in eo Cęſaris ſiue coloſus nõ minor q̃ iouis apud olimpiam cuius ad exemplar factus
Cęſarea ciuitas eſt:romano autẽ par & iunoni quę argis eſt. Opiddum autem ,puincię dedicauit: rebuſq; aduectitijs
Theatrũ & am portũ cęſari vero conditoris honorem:vnde ciuitati cęſareę agnomen impoſuit.,Quinetiam & cęte- Anti.li.
phiteatrũ. ra opera forum/theatrum/amphiteatrũ/digna vocabulo collocauit:& quinquennali certamine inſti- xv.cap.
tuto/nomen ei cęſaris dedit. ¶ Primuſq; ipſe in centeſima nonageſima olimpiade maxima prima xi.xii.
Anthedonã ci propoſuit vt non ſolum victores/ ſed & proximi & tertij ſucceſſores eorum legalibus diuitijs potiren & Anti.
uitatẽ reparans tur. ¶ Anthedonam quoq; renouatam quam bella ſubuerterãt Agrippium vocauit:nimiaq; beniuo lib.xvi.
Agrippium vo lentia nomen amici etiam portę inſcripſit quam ipſe in templo edificauit. ¶ Sed nec parentes ſuos cap.v.
cauit. ita quiſq̃ dilexit. Nam ob patris monimentum: optimo regni campo ciuitatem condidit. fluminum Anti.li.
Maxime parẽ arborumq; ditiſſimam: eamq; antipatridam nũcupauit & ſuper hierichontã caſtellum natura tutum xvi.c.v.
tes diligẽs An & pulchritudine precipuum muro cinxit atq; in honorem matris cyprumvocauit fratriq; phaſelo tur
tipatridã ciuita rim cognomine phaſelum hieroſolymis dedicauit. Cuius habitus & magnitudinis liberalitas poſtea
tẽ in pris hono declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione quę hierichonta in boream mittitur phaſelum nomina
rẽ edificauit. uit.Cognatis autem & amicis eternę glorię traditis ne ſui quidem fuit immemor:ſed caſtellum con
Hęrodiũ caſtel tra mõtem arabici lateris propugnaculo promunitum de ſuo nomine herodium vocauit. ¶ Tumu E
Herodius (lũ. lumq; aſtoidem qui manufactus ſtadiorum ſexaginta ſpacio ab hieroſolimis aberat:ſimiliter nomi
tumulus, natum munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus eſt am
bitu autem completit edibus regijs liberaliſſime exornatis:vt non ſolum interna membrorum facies
Aquã lõgo iter clarior eſſet:verumetiam foris parietes ac materię:tectaq; largis infuſa diuitijs elucerent. ¶ Aquam
uallo iduxit. etiam plurimam ingenti ſumptu ex longo interuallo in iuxit: perq; ducentos gradus marmoris can
didiſſimi fabricauit aſcenſum. Erat autem totus collis manufactus:& vehemẽter excelſus.Qui & ali
am circum radices eius regiam ac diuerſoria quæ & ſarcinas & amicos recipere poſſent edificauit:vt
Magnificentia pro rerũ quidem omniũ copia ciuitas eſſe videretur caſtellum:circũſcriptione domus regalis. ¶ Tan
Hęrodis i extre tis aũt conſtructis edificijs:animi ſui magnitudinẽ in plurimis etiam externis ciuitatibus demonſtra
mis ciuitatibus uit.Namq; apud tripolim & damaſcũ & ptholomaidã publicas balneas quę gymnaſia dicũt bibli au
Publicę balneę tem murũ:exedras vero & porticus foraq; & templa Byriti alias Beryti & tyri: necnon & apud ſido
nem & Damaſcũ theatra condidit.Maritimis autem laodicenſibus aquæ ductũ: apud aſcalonã vero
nipha ſiue lacus ornatiſſimos & balneas: itemq; perſtilia tam opere q̃ magnitudine miranda conſti
tuit Sunt quibus etiã lucos portuſq; præſtitit.Multęq; ciuitates ab eo tanq̃ regni ſocię agris quoq; do
Termæ. natę ſunt. ¶ Ad exhibitionem vero thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit:quem
admodum comis:nequando beneficij gratia deficeret. ¶ Ad hæc frumenta cunctis miniſtrauit egẽ Anti.li.
tibus:& inſulis Rodiorum ad inſtruendã claſſem pecunias ſępe multiſq; in locis prębuit.Incenſumq; xv.c.iij.
Pithiũ repara pithium in meliorem formam reparauit ſumptibus ſuis. Quid dicam eius in lichios aut ſamios libe F
uit Liberalitas ralitatem: perq; omnem Ioniam eorum quæ deſideraſſet quiſq; largitiones. Nonne Athenienſes/ &
hęrodis apd li Lacedemonij/& Nichopolitani/ & in miſia pergamus Hærodis ſunt plena donarijs. Nonne anthio
chios/ Samios/ chenſium ſyriæ plateam cum plena ceni ab omnibus vitaretur.per viginti ſtadia ,plixam ſtrauit po
Ioniã Atheniẽ lito marmore: declinandiſq; ymbribus q̃ longa eſſet ornauit. Sed hec quidem propria quis dixerit il
ſes/ & Lacede lorum quibus ea detulit populorum. ¶ Quod autem helidenſibus pręſtitit non ſolum achaię com
monios.&c. mune Sed etiam totius orbis terrę munus videtur: per quem & olimpiaci certaminis gloria diffundit
Olimpiacũ cer Nam cum hos deficere ſumptuum videret inopia. quodq; ſolũ ex vetere gręcia reſtabat effluere:nõ
tamen. ſolum agonizeta aľs agonotheta ipſe factus eſt eo luſtro q̃ cũ romã nauigaret offendit.Sed etiam p
Remiſit debita petuos pecuniarũ quęſtus inſtituit: vt nunq̃ eius memoria agonizetę munere fungi deſineret. ¶ In
& tributa. extricabile opus erit debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere: ſicut phaſelitas & baranetas
aliaq; circa ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus licet multum eius animi fortitudinem ti

A mor fregerit ne quam pateretur inuidiam veluti maius aliquid aucuparetur: si beneficijs ampliori-
bus ciuitates afficeret q̄ qui eas haberent. ¶ Quin & corpore vsus est: quod animo cōueniret. Cum-
q; summus venator esset: in hoc tamen equitandi ipsi peritia que cuperet assequebat. Denicq; vno die
quondam: feras quadragita subegit. Est autem aprorum altrix illa regio. sed magis ceruis & onagris
frequentatur. ¶ Bellator autem erat qui sustineri non posset. Itaq; multos etiam in exercitatione ter-
rebat. Quibus & torquendo iaculo directissimus: & sagittarum liberator videbatur egregius. ¶ Pre-
ter animi autem corporisq; virtutem. fortuna quoq; secunda vsus est. Raro enim contra votum eius:
belli cessit euentus. Et si quando id accidit. non ipsius culpa: sed aut proditione quorūdam aut teme-
ritate militum factum est.

Herodes sum-
mus venator
vno die. xl. fe-
ras subegit.
Bellator exper-
tissimus. &c.
Bene fortuna-
tus in bello.

¶ Herodes dosīde vxore repudiata Mariannē duxit vxorem vnde domus eius omnino re
pleta est discordia. Nam antipatrū ex dosīde primū filium propter Mariannes filios expulit a ciuita-
te: deinde hircanū mariānes auum propter regni suspitionē peremit. Marianne enim quinq; habens
filios duas feminas & tres mares quorum minor Romę moritur tantum herodem odio prosequebat
q̄tum illam ipse diligebat eidem facinora exprobrabat que scilicet hircano auo fecisset quæq; in fra-
trem Aristobolum cōmisisset. Salome vero hęrodis soror in mariannem indignata eam de adulterio
accusauit vnde turbatus Romā profecturus ipsam Iosippo sororis viro secrete commendabat interfi
ciendū qui secretū mariāne declarauit. Quo cognito & Salome suspitionē cōfirmante herodes vtrū
iussit occidi se hęrodis amor in mortuam magis exarsit Mariānem cuius filij propter matris necem
patrem habuerat suspectum & vxores ducentes scilicet Aristobolus filiam Salome & Alexander fi-
liam regis Capadocum insidias patri parare accusantur vnde in eorum deiectionem reuocato Anti-
patro eorum tristicia est multiplicata Antipaterq; in eos calumnias multas moliebatur Atq; ipso re-
gni successor testamento declaratus matrem a patre fecit reuocari. Quapropter herodes Alexandrū
romam secum ducens ipsos apud Cæsarem de conspiratione patrem accusauit. Qui eloquens patris
accusationibus satisfecit. Verūtamen Cæsar spretis filiorum accusationibus Hęrodem recepit in gra-
tiam & ei quem vellet filiorum pmittit regni successorem relinquere Archelaus autem Alexandri so-
cer reintegrata cōcordia lętus herodem in Eleusa honorifice recœperit.

Herodes) repu
diata dosīde
vxore) Marian
nē duxit vñ do
mus eius reple
ta est discordia
&c.

¶ Capitulum vigesimum primum.

B Iuui.li.
xvi. c.xx
Eg.li.i.
c.xxxvii.
Iuui.li.
xviii.ca.
xi.
Iuui.li.
xv.c.vii

ATvero publicam fœlicitatem mœrores inuidere domestici & aduersi casus ex mu
liexe cœperūt quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem (repu
diata quam priuatus acceperat vxore ex Hierosolimis genus ducente quæ Do-
sis vocabatur) Mariannem coniunxit Alexandri filiam aristoboli filiam vnde do-
mus eius in discordiam venit: & antea quidem maxime vero postq̄ roma regres-
sus est. Nam primum antipatrum ex dosīde filium eorum causa quos ex marian-
ne susceperat expulit ciuitate: solis festis diebus eo commeandi facultate conces-
sa. ¶ Deinde auum coniugis hyrcanum ex parthis ad se reuerium propter insidiarum suspitionē p-
emit: quē captum quidē occupat a syria barzafanes abduxerat miserati vero gentiles liberauerāt qui
vltra eufratē colebant & si monitis eorū paruisset ne ad herodē transisset nō interisset. Verū ei mortis
fuit illecebra neptis matrimoniū hoc em̄ frœtus multoq; amplius patriam desiderans venit. Herodē
autem cōmouit nō q̄ regnum affectaret: sed quod ipsi iure deberetur. ¶ Quinq; autem filiorū quos
C ex Marianne susceperat duę fœminę: ceteri mares erant. Horumq; minimo romę in studijs mortuo-
duos maiores natu & propter matris nobilitatem: & q̄ iam regnanti sibi fuissent geniti regie produce
bat: sed enim fortior amor his mariannes suffragābatur. Qui indies singulos proficiens adeo succen-
debat herodem: vt eorum nichil sentiret propter dilectam que sibi dolerent. Tantum namq; in eum
mariannes erat odium. quantū illam ipsę amabat. Habens igitur ex rebus quidem inimicitiarū pro-
Iuui.li. babiles causas ex amore vero fiduciam palam ei quę hircano auo suo fecisset obijciebat queq; in fra
xv.c.ix. trem Aristobolum egisset. Nec enim vel huic quicq̄ qui puer erat parcebat: quem pontificē in septi-
Iuui.li. modecimo ętatis anno creatū primo honorem statim occidit Atq; ille quidem cum sacra veste ami-
xv.c.ij. ctus ad aram accessisset facto die populus omnis illacrimauit: & tamen noctu missus in hiericonta ibi
sicut mandatū fuerat lacu sūmersus a galathis interijt. Hęc ergo hęrodi mariāne probro dabat soro-
Iuui.li. remq; eius & fratrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat gra-
xv.c.ix. Eg.li.i. ui autē indignatione mulier seuiebat & quo maxime cōmoueretur hęrodes ifimilabat eam adulterij
c.xxxviii pręter alia multa verisimilia fingerent: hoc accusans q̄ in ęgyptum ymaginem tuā misisset antonio:
proq; immoderata libidine absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insani enti &
qui posset vim afferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit herodē maxime quidē amoris
causa emulatione successum: deinde cogitantē etiā cleopatre seuiciam cuius gratia & lisanias rex ma-

Hircanū coniu
gis mariāne a-
uū peremit pro
pter regni suspi
tionem.
Quinq; filij ex
mariāne duę fe
mine & tres ma
res quoz mior
romę moritur
Maxime hęro-
des mariānē di
ligebat qui ab
ipsa non dilige
batur sed ei ex-
probrabat faci-
nora.
Maxia idigna-
tio Salome hę-
rodis sororis cō
tra Mariānem
quę eā hęrodi
de adulterio ac
cusauit. &c.

Turbat herod. Herodes romã pfecturus marí annem iosippo roris viro commẽdat ſterficiẽ dãm qui ei regis ſecreta manifeſtauit.

Zelotypus herodes iubet iosippũ & mariãnẽ occidi.&c.

Mariãnes filij ꝓpter mãris necẽ patrẽ hñtes ſuſpectum vxores duxerũt ariſtobolus ſcilz filiã Salome/ & alexander glaſirã filiã regis capadocũ & patri accuſanſ inſidias parare.

Antipr teſtamẽto regni ſucceſſor declaratus matrẽ ſuã a patre fecit reuocari.&c.

Eloquẽs alexãder.

Cęſar ſpręt is filiorũ accuſationibus herodẽ recepit in grãm & ei quẽ filios vellet ꝓmittit ſucceſſorẽ relinquere.

lichus arabs erant perempti. Non enim cõiugis amiſſione ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosippo ſalomes ſororis ſuę viro (quem fidum habebat) & pro affinitate beniuolum commendabat vxorem mandato ei clam vt eam interficeret ſi etiam ſe occidiſſet antonius. Verum iosippus non maligne ſed regis amorem mulieri cupiens demonſtrare. q; ab ea nec mortuus pateretur diuelli: ſecretum ei ſermonem aperit. Et illa reuerſo herode multaq; inter fabulas de affectu iurãte q; nunq; eſſet alterius mulieris amore captus. valde inquit amor erga nos tuis mandatis Iosippo comprobatus eſt quibus vt me occideret ręcepiſti. ¶ His auditis quę occulte credebat amens erat herodes illico nec vnq; Iosippum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus niſi eam corripuiſſet: pre dolore inſaniebat. Cumq; ſtratis exiluiſſet: in regia ſpaciabatur. Ibiq; ſalome ſoror eius (arepto tempore criminandi) ſuſpitionem de Iosippo confirmauit. ¶ Vnde herodes inmoderato emuli dolore furens confeſtim vtrumq; fuſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequębatur inſaniam: & poſtq; iracundia concidit amor iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat vt ne mortuam quidem putaret eam: ſed pre ęgritudine tanq; viuam alloqueretur. donec proceſſu temporis funere cognito meroris magnitudine quam ſuperſtitem dilexerat equauit affectum. ¶ Materne autem iracundię ſuccedunt filij & immanitatem ſcelerís reputantes: non aliter ſuſpectum patrem q; ſi hoſtis eſſet habebant. Idq; & antea q; diu rome in ſtudijs erant multomagis poſtq; in iudeam reuerſi ſunt: ſiquidem cum ętatibus eorũ mẽtium quoq; roboratur affectio. Iam vero maturi coniugio vnus amitę ſuę Salomes quę matrem amborum accuſauerat filiam duxit alter Archelai capadocum regis. Vnde etiam accerſit libertas odio & occaſio ex eorum confidentia delatoribus data eſt. Itaq; apertius quidem cum rege loquebant q; ei per vtrumq; filium inſtruerẽtur inſidię: alteri vero hoc eſt Archelai gẽnere ſocero frœtus etiam fugam pararet: ipſum apud cęſarem accuſaturus hærodem. His igitur criminationibus repletus herodes: veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios adducit antipatrum ex doſide ſuſceptum: hiſq; illum pręponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationẽ tolerabilem non putarent ac priuata matre editum proficientẽ viderent: indignationem cohibere pro ſua nobilitate non poterãt ſed in ſingulis quibus offenderet iram prodebant. Et illi quidem in dies ſingulos magis magiſq; negligebantur: antipater autẽ ſui cauſa fauorabilis erat. Nam & patri blandiri callide nouerat: & varias in fratres ſuos calumnias cõferebat: quedam ipſe dicitans: amicos vero ſuos ad alia vulganda ſubmittẽs: donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In teſtamento enim ipſe quoq; apparere iam ſucceſſor fuerat declaratus. Deniq; tanq; rex etiam ad cęſarem miſſus eſt: cultuq; regio & cęteris obſequijs pręter diadema vtebatur. Tempore autem valuit etiam matrẽ ſuam in cubile Mariannes inducere: duobus armorũ generibus in fratres vſus blandicijs & opinationibus regi obrepſit: vt etiam de filiorum morte cogitaret. ¶ Quapropter Alexandrũ quidem ſecum romam pater abſtractũ veneni ſibi dati reum apud cęſarem poſtulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus & licet apud imperitiſſimũ iudicem tamen Antipatro & Herode prudentiorem: delicta quidem patris verecunde ſuppreſſit: in ſe vero delata crimina fortiter diluit: periculorũq; ſocio fratre purgato mox de antipatri calliditate & de ſuis iniurijs queſtus eſt cum pręter innocentię cõſtantiam eloquentia iuuaretur. Erat enim acerrimus indicendo. Poſtremo plocutus q; eos pater libenter occideret auxit facinus & lachrimas cũctis quidem excuſſit. ¶ Verum cęſarem ſic affecit: vt eorum accuſationibus ſpretis herodem ſtatim reuocaret in gratiã. Hac autem lege reconſiliatio facta eſt vt adoleſcẽtes quidem in omnibus patri obedirent: ille autem regnum relinqueret cui vellet. Poſtea rex roma reuerſus licet ſoluiſſe criminibus filios videret: nondũ tamen erat ſuſpicationibus liberatus quoniã argumentũ odij ſequebatur antipater & ſi verecundia recõſiliationis palam proferre inimicitias non auderet ¶ Cum autem ciliciam ꝓternauigans eleuſam delatus eſſet ſuſcepit eum benigniſſime Archelaus pro ſalute generi gratiam referẽs & redintegrate concordię cauſa letus quippe nichil moratus amicis rome ſcripſerat vt in cauſa dicenda ſuffragarentur alexandro & vſq; ad Zephirum deduxit talentis triginta donatum.

Antiq. li. xv. c. viii. ix. Eg. li. i. c. xxvii

Anti. li. xv. c. x. Anti. li. xvi. c. i. Eg. li. i. c. xxvii

Anti. li. xvi. c. iii Eg. li. i. c. xxviii

Iustin. lib. xvi. ca. iiii. Eg. li. i. c. xviij.

¶ Hęrodis oratio ad populum & tres filios quos regęs deſignat ſed tamẽ regni honorem ipſis tribuẽs regnum ſibi retinuit gubernãdum. Filios autem ſpecialiter & ſi ad mutuum amorem exhortauerit eis regalia donans veſtimenta ipſos tamen diſſentio non relinquit; ſed aſtutus Antipater odium in fratres celabat ipſis quidem pro nobilitate generis (quicquid animo cõciperent) verbo manifeſtantibus vnde multi fuerunt delatores adoleſcentum dicta in crimina cõuertentes Amicorum q; Antipatri & adoleſcentulorum diuerſa erat conditio. Antipater namq; fratres patri accuſabat ipſiq; omnes cõtra fratres fauebant qui in ſe delata facinora ignorabant. Antipater inſuper contra adoleſcentes Feroram patruum & Salomen amittam concitauit.

¶ Capitulum vigeſimum ſecundum.

Antiq. li. xv. cap. iii Eg. li. i. ca. xxxix

POstea vero q̄ hierosolimā peruenit hērodes. populo conuocato tribusq; filijs prope astā
tibus causam reddit profectiōis. multasq; deo gratias egit: multasq; etiam cęsari qui do
mus suę perturbationē sedasset &(qđ regno maius esset) concordiā filijs pręstitisset quā
ego inquit arcius copulabo alias comptabo. Nam ille quidem me regni dominū & suc
cessorū iudicem constituit: ego autem cum mea cōmoditate illi gratias refero. tresq; fili-
A os meos reges designo: huiusq; sententię meę socium primum deum precor fieri deinde vos. Namq;
huic etas illis nobilitas successionem regni conciliat. Et quidem magnitudo eius etiam pluribus suf-
ficit. Quos aūt cęsar iunxit & pater instituit. obseruate: nō iniustis eos neq; disparibus. sed meritis co
lentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet eum leticia qui pręter ętatem obsequiē quantū ei quē
despiciet doloris infliget. Quos autem similes cōiunctos esse oporteat propinquos atq; amicos ego
distribuā & concordię sponsores illos constituam: pro certo scientes seditionum contentionūq; cau-
sas ex contubernaliū nasci malicia. hosq; si boni fuerint affectiones tueri. Rogo autem vt non solum
isti: sed etiam primates ordinum exercitus mei in me solum spem habeant in pręsentia. Non enim re
gnum: sed regni honorē filijs meis trado. Et iocunditate quidem quasi rectores potientur pōdus au-
tem rerū tametsi nolim meum est. Cōsideret autem quisq; vestrū etatem meam. viteq; institutū nec-
non etiam pietatem. Nam neq; senex adeo sum: vt de me cito desperetur: neq; voluptatibus assuetus
que adolescentiū quoq; vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem vero ita coluimus: vt in lon-
gum nos euum processuros esse credamus. Quod siquis in cōtemptum meum meis filijs placere ma
luerit: etiam pro illis michi supplicium dabit. Ego enim non q̄ inuideā ex me genitis honorifice eos
haberi veto: sed quia noui hęc adolescentibus studia ferocię nutrimenta suggerere: itaq; sic cogitent
qui ad eos se applicāt bonis quidem apud me paratū esse pręmium: seditiosis vero apud ipsos etiam
quibus lenocinabuntur infructuosam fore malignitatem: omnes profecto mecum hoc est cum filijs
meis sentient: namq; ipsis expedit me regnare. meq; his esse concordem. ¶ Vos autem o boni filij
sacram primum retinentes mente naturam cuius affectiones etiam inter feras bestias salue sunt: deīn
de cęsarem qui nos reduxit in gratiam: meq; tertium qui ea(quę iubere liceat) rogem fratres perma-
nete. Iam nunc autem vobis & vestimēta & obsequia dabo regalia Deumq; oro cōseruare iudicium
meum si cōcordes eritis. Hęc locutus singulos benigne consalutauit populumq; dimisit alia conue-
nientia eius optantes qui vero mutationis erant cupidi nec audisse quidem se quicq̄ simulantes.

B ¶ Fratres autem dissensio non reliquit: sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Ale-
Antiq. li. xvi. c. vi Eg. li. i. ca. xiii. xander & aristobolus egre ferebant confirmatū esse antipatro meritum. antipater autem succēsebat
vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille provarietate morum & reticere secreta nouerat & quā
to sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis: in lingua erat quicquid in
mentē veniſſet. Et multi quidem his instigādis operam dabant plures autem amicorū sese explorādi
causa insinuabant. Itaq; omne quod dictū esset apud alexandrū statim apud antipatrū erat: & ab an-
tipatro ad hērodem cum adiectione deferebatur nec vel simpliciter aliquid prolocutus adolescēs in-
noxius habebat: sed cuncta eius verba in crimina vertebātur maximaq; numinis affingebātur sicuti
liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent sūmittebat alias submittebat antipater vt mē-
dacia sua veras occasiones haberent multisq; falso vulgatis vnum quid comprobatū fidem oībus fa-
ceret. ¶ Sed huius quidem amicorū quisq; aut natura taciturnus erat. aut muneribus parabatur. ne
quid occultum expromeret nec errasset aliquis si anpatri vitam malicię dixisset archanum. alexandri
C vero familiares aut pœcunia corruptos aut impulsos blandicijs quibus expugnauit omnia prodito-
res aut fures eorum que contra se dicerentur. siue agerentur effecerat. Cum autem caute vniuersa cō
mitteret: astutis etiam crimiationibus aditus ad hērodem moliebatur fratrisq; personam gerens alijs
delatoribus subornatis siquid in elexandrum nunciassent fauore simulato id quod primo reprehen-
disset mox ociose astruēdo regis iracundiam prouocabat: omniaq; ad insidias referebat: & vt necem
patris alexander videretur optare. Nichil enim maiorem fidem calūnijs suggerebat: q̄ si eum purga-
ret antipater. His accensus hērodes quantum indies singulos de affectu adolescentium detrahebat.
tantū adijciebat antipatro. ¶ In eādem vero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant. Hij vo-
lentes alij pro imperio sicut ptholomeus amicorū carissimus regisq; fratres ac tota progenies: omnia
namq; in antipatro sita erant. Et q̄ alexandro fuit acerbissimum: cuncta in eorum pernicīem matris
antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim seuior erat multoq; plus q̄ prouignos oderat: quos regi-
na mater ediderat. Sed quamq̄ omnes vt antipatro magis obsequerentur spes inducebāt: non minus
tamen precepta regis quemq̄ ab adolescentibus separabant. qui carissimis edixerat ne quis ad aristo
bolum vel eius fratrem accederet aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidi-
ni verumetiam externis. Nulli enim regum tantum potestatis cęsar dederat: vt fugitiuos suos quāuis

Oro Hęrodis ad populū & filios

Herodes tres filios reges designat.

Herodes filijs regni honorē tradēs regnum sibi retinuit gubernādum.

Honor iuuenibus crudelitatis nutrimenta suggerūt. &c.

Oratio herodis specialiter ad filios

Dissentio nō reliquit fratres

Astutus antipater celabat odium sed aristobolus & alexāder p nobilitate gnis quicqd in mente habebat in lingua erat vñ multi delatores & pditores erant oia adolescentū dicta in crimina cōuertentes.

Antipr cautē fratres regi accusabat. &c.

Oēs fanebant antipatro contra adolescētes & cūcta in eorū pniciē mīis anti patri consilio gerebant.

Adolescẽtes in se delata facinora ignorabant. Antipr ferorã patruũ & Salomẽ amittã contra adolescẽtes cõmouit.

ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. ¶ Adolescentes autem delata in se facinorã nesciebãt hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur a patre sed affectu refrigescẽte paulatim intelligentes aduersus dolorem asperius excitabantur. ¶ Eodem autem modo etiam feroram patruum & Salomẽ amitam contra illos commouit Antipater assidue: veluti cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. D

¶ Glaphire insolentia (quę omnibus propter generis nobilitatem pręponens omnes herodis vxores & sororem despiciebat) cõspirationem concitauit in Alexandrum qui propter vxoris Glaphirę superbiam & contumelias omnibus inuisus erat. Aristobolus quoq; Salomen inimicam sibi reddidit (licet socrus eius erat) vxori suę frequenter generis humilitatem obijciens vnde ipsa iracũdiam cohibere non volens herodem contra adolescentes prouocat ad odium qui se ad eos euocans rogauit eos vt fratres diligerent promissa peccatorum venia Illi vero criminationum excusationem patri dederunt eumq; placauerunt sed Salomen & pheroram sibi infensos cognoscentes timuerunt Feroras enim totius regni prẽter dyadema socius erat. ancillę tamẽ captus amore regale renuit matrimoniũ cui data est venia Ipseq; sororem Salomen q̃ cum filleo regis arabum procuratore nubere voluisset, accusauit. Tota tamen tempestas contra Alexãdrum versa est eunuchi quoq; ab alexandro corrupti vi tormentorum, Alexandrum accusarunt. Herodes autem maxime perterritus vbiq; exploratores cõmittit maximaq; fit eius propinquis tribulatio qui seipsos prẽuenientes accusabant. Crudelissimusq; herodes fuit etiam circa amicos. Alexander autem in vinculis captiuatur multis eius amicis trucidatis alijsq; eum & fratrem q̃ veneno parassent contra patrem accusantibus.

¶ Capitulum vigesimumtertium.

Glaphirę isolẽtia quę omnibus propter nobilitatẽ prẽponẽs omnes herodis vxores & sororẽ despiciebat. vñ ꝓpter eius superbiã oibus alexander erat inuisus.

QVius autem inimicitijs conspirabat alexandri quoq; vxor Glaphira, multa de sua nobilitate commemorãs. cunctorũq; se qui in regno viuerent dominam esse dictitans. Paternum enim genus a themeno maternum autem a dario hydaspi filio ducere: multumq; despiciens ignobilitatẽ sororis & vxorum herodis: quarum queq; propter formam nõ propter nobilitatem esset electa. Nam multas ei fuisse vxores diximus quod licet & iudeis more patrio plures habere quodq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphirę inuisus erat alexander. ¶ Salomen autem Aristobolus & si socrus eius erat ipse inimicam sibi reddidit: & ante quidem ꝓpter maledicta Glaphirę seuiẽtem. Frequenter enim humilitatẽ generis obijciebat vxori: q; ipse plebeiam: reginã; vero frater suus duxisset Alexander. Hoc salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem q̃ aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobolus si regnum obtinuissent textrices cum ancillis facere minitarentur: ipsos quoq; vicorum scribas. scilicet irridentes q̃ litterarũ studijs operam darent. ¶ His commota salome q̃ iracũdiam cohibere non posset herodi cuncta indicauit. Satis autem videbatur idonea contra generũ dicens & prẽter hęc alia quedã crimiatio diuulgata est: quę succendit animũ regis. Audiuit eñ alexandrũ & aristobolũ crebro matrem implorare: casumq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illum quẽdam ex mariannes vestimentis posterioribus diuidentem coniugibus minitari solutos esse q̃ cito pro regalibus delicijs eas nigris vestibus induerent. ¶ His de causis herodes licet constantem animum adolescentium formidaret: tamen ne spem correptionis abscideret ad se eos vocauit. Romam enim nauigaturus erat. & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater mouuit: rogauitq; vt fratres diligerent promissa priorum peccatorum veniam si post hec meliores fierent. Illi autem crimiationũ inuidiam deprecando fictas eas esse dicebant: purgationisq; suę fidem rebus ipsis posse constare. Verum quoq; ipsum debere omissa facilitate credendi: aditum maledictis obstruere. Nunq̃ enim calumniatores defore: dum cui persuadeatur extabit. ¶ Cum his eum mature placauissent quippe vt patrẽ prẽsenti metu relecto. de post futuris merere ceperunt. Etenim cognouerunt salomen sibi esse infensam & patruum feroram. Vterq; autem seui & graues erant sed amplius feroras qui totius quidem regni prẽter diadema socius esset. proprios autem redditus haberet centum talentorum totiusq; transiordanem terrę fructus caperet ipse a fratre dono sibi dato quinetiã tetrarcham eum fieri beneficio cęsaris idẽ herodes ipetrauerat: regaliq; cõiugio dignatus erat sorore vxoris suę nuptũ ei collocata & post illius mortem desponderat ei filiarum suarum maximam trecentis talentis indotem datis: sed regale matrimoniũ feroras ancillę amore captus refugerat. quãobrem iratus herodes filiam quidẽ nuptam dedit fratris filio: qui post a parthis occisus est. Mox autem morbo ferorę venia data indignationem remisit. De hoc autem vetus erat opinio: q̃ etiam viua regina herodem opprimere voluisset veneno Sed tunc pluribus delatoribus aditus erat vt q̃is amantimus frater esset herodis fide tamen eorum quę audisset adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui suspecti erant habita questione: postremo ad ferorę amicos venit. Quorũ nulla quidem fuit de maleficijs aperta cõfessio: sed q̃ amico-

Eg. li. i cap. xi.

E

Iuris. lib. xvi. cap. vi

Eg. li. i. cap. xi

F

Adolescẽtes cognoscẽtes Salomẽ & ferorã sibi infensos timuerunt.

Auctoritas ferorę tetrarchę. &c.

Feroras ancillę captus amore regale renuit mrimoniũ cui data est venia.

A Iosti.li. xv.ca.x. Iosti.li. xvi.c.vij Ege. li. i.ca.xi.

suſpecto in parthos cogitaſſet effugere prodiderunt. ¶ Huius autem conſilij & fuge conſcium eſſe. Cu ſtobarum ſalomes maritum. cui rex eum tradiderat: poſtq̃ ſuperior adulterij eſt cauſa peremptus. ſed nec ſalome criminatione libera manſerat. Nam & hanc frater feroras accuſabat q̃ cum ſylleo procu ratore regis arabum obedire de nuptijs conſtituiſſet: quem inimiciſſimum herodes habebat. Conui cta autem & in hoc & in omnibus quę feroras detulerat: indulgẽtiam meruit. Id atq; ipſum etiam rex feroram criminibus ſoluit. Domus vero tempeſtas in alexandrum tranſijt: totaq; capiti eius incubuit. ¶ Tres erant eunuchi regis cariſſimi: & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinũ mi niſtrare cura fuit: alteri cenam apponere: tertius autem dormitum eum collocabat: & cum ipſo cuba bat. Hos muneribus maximis alexander cupiditati ſuę ſubiecerat. Itaq; poſtq̃ hęc regi ſunt indicata vi tormentorum coacti & ſtuprum ſtatim confeſſi ſunt & quibus eſſent ad hoc promiſſum inducti ape ruerunt: quomodo eos fefelliſſet alexander. nullam in herode ſpẽ habendam eſſe commemorans im probo ſcene: & qui capillos inficeret niſi ob hoc ſolum vt eum etiam adoleſcentem putarent. Verũ ſe colꝰ oportere qui etiam inuito eo futurus eſſet regni ſucceſſor: neq; multo poſt ab inimicis pœnas repe teret: fortunatoſq; amicos ſuos beatoſq; faceret: ac pręceteris ipſos. Quin & obſequia potẽtium alexã dro clam parare militũq; rectores itemq; ordinum principes occulte ad eũ cõuenire dixerunt. ¶ Hęc herodes adeo pertimuit vt nõ auderet ſtatim delata ꝓferre ſed exploratores die noctuq; ſummittens dicta factaq; ſingula ſcrutabatur: & de quibus ſuſpitio fuiſſet trucidabat. Itaq; regnuꝫ eius acerbiſſima iniquitate repletum eſt. Namq; pro ſuo quiſq; odio vel inimicitijs calumnias fingere. multiſq; regis ira cundia cedis cupida contra aduerſarios abutebantur: & mendacio quidẽ confeſtim fides habebatur. Erant autem criminationibus ipſis velociora ſupplicia. Deniq; accuſabatur qui modo accuſauerat: & cum eo qui ante ſe conuictus eſſet ducebatur ad penam. De vita namq; periculum regis quęſtiones Iosti.li. xvi.c.vi. breuiore cõpendio terminabat. ¶ Ad hoc autem ſeuitia proceſſerat: vt nec eorum quenq̃ humanitus Ege. li. aſpiceret qui accuſati non eſſent. verum amicis etiam inimiciſſimũ ſe pręberet. Itaq; multis etiã regno i.ca.xiij. interdixit. & in quos poteſtatem non habebat in eos dictis aſperis ſeuiebat. Acceſſit malis antipater: collectaq; propinquorum caterua nullum criminationis genus omiſit. Tantus autem ineptia ſua regẽ conuentis delatorum timor inuaſit vt ſtricto inſtare ſibi gladio videret alexandrum. ¶ Deniq; ſubito & ipſum correptũ in vincula coniecit: & in amicorũ eius tormenta perrexit. Multi autem tacite morie B bantur. nulla voce ſupra conſcientiam prodita. Alij vero quibus mendacium impacientia doloris ex torſit de patris eũ inſidijs cũ fratre ariſtobolo cogitaſſe dixerunt: tempuſq; obſeruare vt illo dũ vena retur occiſo romã profugerẽt. His tamẽ & ſi veriſſimilia nõ erãt: ſed neceſſitate cruciatus ex tẽpore fin gebãtur: libenti tamẽ aio rex credebat pro cõſolatione accipiẽs vinctꝰ filij ne id feciſſe videreꝫ infuſte.

¶ Alexander patris ſuſpitionem nullo modo aboleri poſſe arbitratus: fatetur inſidias & quattuor libris plurimos ſocios ſe habere pręſcripſit ante omnia Feroram & Salomen Archelaus autem gene ro & filię timens venit in iudeam quibus prudentiſſime ſuccurrit & verbis fefellit. Herodem qui ei li bros Alexandri dedit legendos vnde nactus conſilij ſui occaſionem in feroram contulit & herodem paulatim pacificauit. Herodes itaq; remiſſa in Alexandro ira excitatur in Feroram qui archelai con ſilio omnia fatetur ſibi impoſita atraq; veſte cum lachrimis ad pedes prouolutus veniam poſtulans eius medio promeruit. Archelaus autem herode placato Feroræ iratus Alexandro tamdiu manſit fi liamq; ab eo diſtractam ſecum adducturum firmabat donec hærodem pro adoleſcentulo compulit depręcari. Redintegrata concordia Archelaum abeuntem Hærodes & vnum quemq; amicorum eius pro merito muneribus donauit.

Capitulum vigeſimumquartum.

C Iosti.li. xvi.ca. xvij. Ege. li. i.c.xiij.

UErum alexander quoniam ſuſpitionẽ patris nullomodo aboleri poſſe arbitrabatur. Vltro malis aſſentiendum putauit: ac diligenter aduerſus inimicos quatuor libris fatetur inſidi as eorumq; ſe plurimos ſocios habere pręſcripſit: ante oia autem & feroram & ſalomẽ. Hãc enim etiam ſtupro ſibi quondam eſſe mixtam: cum vim noctu adhibuiſſet inuito. ¶ Iamq; libri in ma nibus Herodis erant multa de optimatibus clamantes grauia: cum mature in iudeam archelaus venit metuens genero ſimul ac filię. Quibus etiam prouidentiſſimo conſilio ſuccurrit. regiſq; minas arte diſ ſoluit. Mox enim cũ eo congreſſus: vbi nam eſt clamat exitiabilis gener meus. Aut vbi parricidale ca put aſpiciam quod meis mar ibus ipſe lacerabo: addamq; filiã meã bono marito nouo. Nam etſi cõſi liſ particeps nõ eſt: quia tñ eiuſmodi viri cõiunx fuit inquinata. Miror autẽ etiã pacientiã tuã cuius pe riculũ agitur: q̃ adhuc viuit alexãder. Ego nãq; ita ex capadocia properãs veniebã vt qui illum repe rirẽ olim dediſſe ſupplicium. & de filia quęſtionũ tecũ habere: quam vitę atq; dignitatis cõtempla tione illi deſponderam. At nũc de vtroq; nobis cõſulendũ eſt. licet nimium pater ſis: & puniendũ inſi diatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras: & alter alterius iracundię vicarie ſuccedamus. ¶ Talibus increpans q̃uis pertinacẽ fallit herodem. Itaq; ille quos Alexander perſcripſerat libros le.

Ferora ſororẽ q̃ cũ ſilleo procura tore regis arabũ nubere voluiſſet accuſauit.

Tota domus tẽ peſtas contra a lexandrum.

Eunuchi ab ale xandro corrupti vi tormentorum coacti oĩa con feſſi ſunt alexan drum accuſãtes.

Herodes maxie perterritus vbiq; exploratos com mittit & maxima fit eius ꝓpiquis tribulatio qui ſe ipſos pręueniẽ tes accuſabant.

Alexander i vin cula captiuatur multis eius ami cis trucidatis a liiſq; eum cũ fra tre in patrem in ſidias cogitaſſe accuſantibus.

Alexander pſis ſuſpitionẽ nullo mõ aboleri poſ ſe arbitratus qua tuor libris fatet iſidias. multoſq; dixit ſe habere ſocios ſc; ferorã Salomen. &c.

Hærodes libros Alexãdri Archelao dedit legendos qui in eos q inscripti erãt & i Feroram cõtulit & hęrodem paulati pacificauit.

Hærodes remissa ira in alexandro excitatur in ferorã q Archelaũ orat vt fris faciat recõciliationẽ & oia fatetur sibi iposita. &c.

Feroras atra veste cũ lachrymis veniã postulans & se scœleratum cõcessus medio archelai promeruit.

Archelaus herode placato ferorę iratus alexandro tãdiu manebat filiãq; ab eo distractã secum adducturum firmabat donec herodẽ vltro p adolescẽtulo compulit depręcari. &c

Reditegrata cõcordia Archelai medio ipsu; ab eũtem hærodes & vnumquẽq; amicorũ eius muneribus donauit pro merito. &c.

Etirides lacõ p ditiosissimus adulator reconciliationẽ perturbauit Alexãdri. &c.

gendos ei prębet: singulis capitulis insistens cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus: paulatim causas in eos qui scriptis tenebantur & in feroram contulit. Cum autem credere sibi regem videret considerandum est inquit ne forte adolescentulis tot nequissimorum insidijs circũ ueniatur non tñ ab adolescẽtulo. Nec enim apparere causam cur in tantũ rueret scœlus qui & nunc regno potiretur: & successionem regni speraret. nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores: qui ad deteriorẽ partẽ lubricũ etatis impellerẽt. Ab eiusmodi nãq; hoibus non solũ adolescentulos falli: verũ etiã senes domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. ¶ Cõsentiebat dictis herodes: irãq; paulatim remittebat in alexandro: & feroram excitabatur. Namq; hoc erat librorum quatuor argumentum Qui vbi propẽsiorem esse regis animum sensit: & in omnibus apud eum amicitiam archelai pręuale re: q̃ honeste non posset ex imprudentia alias impudẽtia salutẽ quęsiuit: relictoq; alexandro cõfugit ad archelaũ. Et ille. Non inquit videt quo se pacto extimat tot criminibus inuolutum quibus manifeste conuinceretur regem insidijs voluisse decipere. omniumq; malorum pręsentium adolescẽti causa fuisse: nisi malis omissis artibus callidis & negãdi pertinacia quibus insimularetur oia cõfiteri & a fratre pręsertim cui dilectus esset veniam petere. Namq; ad hoc ei se quoq; modis oibus opem laturum ¶ Paruit archelao feroras atraq; veste cũ lachrymis vt q̃ miserabilis appareret. instructus ad pedes herodis accessit: sicq; meruit veniam postulans: & se quidem scœleratũ esse fatebatur. Namq; omnia quę sibi obijcerentur fecisse. horum autem causam esse diminutionem mentis atq; insaniam: ex mulieris amore conceptam. Itaq; postq̃ stetit feroras suimet ipse accusator ac testis: tũc eum iam archelaus excusando herodis iracundiam mitigabat propriis vsus exẽplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpessum naturale eius ducebat ante posuisse vindictę: quippe in regnis velut in magnis corporibus semper aliquam partem pondere ipso tumescere quam recidi quidem non oporteret: leuius vero curari Multa in hunc modum locutus archelaus herodem quidem ferorę placatum reddidit. Ipse autem alexandro tamdiu manebat iratus filiamq; ab eo distractam secum adducturum esse firmabat donec herodem compulit vltro pro adolescentulo depręcari vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem cum grauitate archelaus cui vellet eam pręter alexandrum collocari promisit maxime eñ impendere quę iura inter se affinitatis inuiolata permaneãt. Rege autem filium sibi ab eo donatum infirmante nisi matrimonium dirimisset. q; & liberos iam haberent vxor quoq; ab adolescente dilig eretur quę si remaneret peccatorum fieret obliuio si vero discederet causa de omnibus desperandi moliorem namq; fieri audaciam si domesticis affectionibus distraheretur. vix tandem cessit: vnaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam & patrem eius reduxit. Proculdubio tamen eum romam mitti debere ait cum cęsare collocuturum. de omnibus enim sese ad eum litteras fecisse. Consilium quidẽm archelai quo generum suum periculo liberauit peractum erat: & redintegra concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta solio quoq; aureo gemmis ornato & eunuchis & concubina donat herodes quę panichis vocabatur: itemq; amicorum eius quemq; pro merito. Quin & cognati regi omnes iussu eius archelao dona clarissima dederunt: eumq; tam ipse q̃ optimates anthiochiam vsq; prosecuti sunt.

¶ Eurides lacon proditiosissimus adulator reconciliationem perturbauit Alexãdri. regemq; adulatione falsisq; laudibus & sermonis calliditate circumuenit qui apud eum Antipatri laudator pecunia corruptus erat & Alexandri qui incaute de patre conquerebatur proditiosissimus fuit accusator. Alios quoq; antipater contra fratres subornauit accusatores. Epistolam insuper fictam ad custodem castelli Alexandrij nomine Alexandri direct.m produxit. vnde herodes torto castelli præposito filios q̃uis nullum contra eos validum proferretur documentum asseruari pręcepit: & Euridem totius sceleris fabricatorem quinquaginta talentis donauit qui ad Archelaum capadocię regem vadens & mentiens Alexandro reconciliasse herodem ab eo munera accepit: sed tandem propter facinora a cęsarea fugatur Herodes autem paratissimus ad audienda maledicta.

Capitulum vigesimum quintum.

DOn multo post quidã in iudeã venit Archelai consilijs multo potentior. qui non solũ recõciliationẽ gratię alexãdro quęsitam fecit irritam: verũ etiam causa fuit vt periret. Lacõ erat genere nomine eurides: ad regni desideriũ pecuniæ amore corruptus. Iam enim luxũ regia tolerare non poterat. Is ãplissimis donis herodi oblatis velut eorũ quę aucuparetur illecebra cũ sitim multiplicata recepisset: immaculatã liberalitatẽ nihil esse ducebat nisi regnũ sanguine cõparasset. Itaq; regẽ adulatione falsisq; de ipso laudibus & sermonis calliditate circũuenit. matureq; prospecto eius ingenio dictis simul & factis quę illi placerẽt: iter primos amicos eius habebat. Nã & rex & omnes eius comites libẽter ciuẽ sparche prię causa pręcipuo dignũ honore ducebãt. Ille aũt postq̃ fragilitatem domus animaduertit. fratrumq; inimicitias & quemadmodum pater in singulos esset anima-

Anti. li. xvi. ca. x pit. viij. Ege. li. i. c. xiij.

Anti. li. xvi. ca. x Ege. li. i. c. xiiij.

A tus:antipater quidem hospitio prẽuentus erat:simulata vero amicitia fallebat alexandrum: olim se archelai socium esse mentitus. Quo etiam citius quasi probatus obrepsit:moxq; ab eo fratri quoq; aristobolo commendatus est. Peremptatis autem personis omnibus, alium alio modo subibat. Ac primum sit antipatri mercennarius & alexandri proditor illum exprobrando castigans q; cum fratrum sit maximus spei fuę negligit insidiatores:alexandrum vero q; regina creatus: & reginæ vir coniugis filium priuatę mulieris pateretur regno succedere:prẽsertim cum habeat magnam occasionem archelaum. Quę quidem adolescenti vera fide suadere videbatur: q; amicitiã simulasset archelai:vnde nec alexander quicq̃ metuens & de antipatro quę se mouerent apud eum quęrebatur:& quod nichil mirum faceret herodes si cum matrem eorum interemerit ipsis quoq; regnum eius auferret. Quorũ eurides causa & miserari eos.& pariter dolere simulans:etiam aristobolum ad eadem dicenda pellexit: atq; ita quęrelis in patrem vtroq; deuicto referens ad antipatrum secretum discedit:affecto insidiarũ quoq; mendacio quas ei fratres parasse firmabat ac pene iam strictis in eum gladijs irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat apud patrẽ:& ad extremum necis alexandri & aristoboli redempta opera ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; audisset herodes:vitã ei se rependere pro beneficijs delatis:& hicem referre dixit hospitio. Namq; olim alexandrum exacuisse in eum gladium & confirmasse dexteram:verum sceleri tantum fuisse impedimẽto q; societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere non bene secum hærodem actum putare q; regnum obtinuisset alienum & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset:nisi etiam degenerem coaptaret hęredem:auctumq; ipsorum regnum antipatro spurio propinaret. Proinde semet hyrcani manes & mariannes vltum ire. Nec enim decere successionem regni ab eiusmodi patre sine cede suscipere. Multis enim rebus ad hoc excitari quotidie:quia nichil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio sine ratione se contumelijs affici patre dicente solus generosus alexander & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. Inuentionibus quoq; offendere soliq; antipatro indulgentem. Ob quę velle mori non recusare:nisi ex voto insidię successissent. Sin eum occidisset:primum salutis occasionem fore archelaum socerum suum ad quem posset effugere deinde cęsarem qui nunc vsq; ignoraret mores herodis. Nec enim sic ei affaturum vt antea patris prudentiam formidando. nec de suis tantum criminibus locuturum sed primum totius gẽtis erumnas:& q; ad necem vsq; tributas opprimeret vulgaturum. Deinde in quibus delitijs quibusq; actibus parte sanguine pecunię consumptę sunt:& qui vel quales ex illis fuerint locupletati: quę causa ciuitatis plagate: ibi autem quęsiturum & aui & matris necem omniaq; regis scelera retecturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. ¶ His eurides in Alexandrum falso delatis antipatri laudes persequebatur: sil lum solum qui patrem diligeret esse confirmans: quicq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondũ prẽterite suspitionis dolore compresso: intollerabilis iracundię feritate turbatur. ¶ Iterumq; hoc tempus nactus antipater. alios accusatores fratribus subornauit qui eos dicerent cum iocũdo & tyranno etiam collo qui solitos esse equitum regis olim principibus tunc vero propter quasdam offensiones ordinibus motos. Hac demq; indignatione succensus: confestim eos tormentis herodes subdidit. Illi autem nichil eorum se quę crimini darentur scire confessi sunt. ¶ Sed oblata est quędam velut ad propositum castelli Alexandrij ab alexandro scripta epistola depręcante vt cum Aristobolo fratre se in castellum reciperet si patrem inter fecissent tanq; inimis q; alijs eos subsidijs vti permitteret. Hanc alexander Diofanti commentum esse dicebat. qui regis erat notarius homo audacissimus & cuiuslibet manus litteras imitari percallidus. Itaq; multis sępe falso conscriptis ab hoc postremo occisus est. tor to autem castelli prępositio nec in eius iudicio quicq̃ herodes eorum quę delata erant verum esse cognouit. Sed quis nullum documentum validum proferretur: filios tamen interim absolutos asseruari prẽcepit. Eundem vero dominus suę pestem ac totius sceleris fabricatorem bene de se meritum dato reino q; salutis appellaris talenti quinquaginta donauit. Ille autem priusq̃ certa fama nũciaretur ad archelaum properat. aususq; dicere quod herodem reconciliasset Alexandro ab illo quoq; pecunias capit. deinde in achaiam transgressus ad similia facinora male quęsitis abusus est. Postremo apud Cęsaream accusatus q; dissentionibus repleuisset achaiã & ciuitates spoliaret: inde fugatur. ¶ Atq; hoc C enim modo alexandri & aristoboli pene persecutę sunt. ¶ Hoc loco dignum est Chouin eunuchum huic parti adiũgere. Namq; is cum amicissimus esset alexandro eodemq; tempore quo eurides eidem erat aduersatus pręcitato regi super his quę ille insimularet tirannus nihil se ab adolescentibus audisse firmauit nec tamẽ id quicq̃ miseris profuit apud herodem: solis maledictis auris patentissimas inuenientem eumq; sibi gratissimum esse iudicantem: qui secum eadem crederet: iisdemq; moueretur. ¶ Salome socrus Aristoboli & amitta qui eam vt suę saluti consuleret precabatur, eius monitu regi prodidit rex itaq; filios vinxit & separatos pręcepit asseruari & Voluminium atq; Olympum

Maxima Eurídis proditio.

Corruptus pecunia Eurides antipatri laudator apud patrẽ. &c.

Alexandri icauta quęrela.

Antipater alios cõtra fres subornauit accusatores.

Epistola fẽtã ab alexãdro scripta ad custodẽ Alexandrij castelli.

Dyophantus falsarius notarius.

Herodes filios i carcerari iubet & Eundem totius sceleris fabricatorẽ quinquagita donauit talẽtis q ad archelaũ vadẽs & mẽtiẽs Alexãdro recõciliasse herodem ab eo mũera accepit sed tãdem ppter facinora a eęsarea fugat.

descripta ferentes iudicia mittit ad Cesarem qui herodi rescribens potestatem (congregato cor cilio) dedit ei filios punire. Paret ergo scriptis Hærodes & Beriti conuocato concilio presederunt. Saturninus & pedanij legati & alij Syrię optimates preter Archelaum regem qui regi erat suspectus. Herodes vero filios quos prouido satis concilio ne assistentes ad misericordiam impellerent in iudiciū non produxit sed eos absentes quasi presentes accusat obiciendo insidias. Saturninus condemnandos adolescentes sed non mortem pronunciauit quem duo legati & nonnulli alij secuti sunt. Volumnius vero primus cunctiq; post eum herodis fautores necandos esse adolescentes iudicauit. Interea vero tyro verus miles veritatem libere locutus est clamitans conculcatam esse iusticiam & veritatem periisse. Quem rex cum filio capi iussit a triphone tonsore falso accusatum. Ipseq; in tortura & militum principes cum tonsore lapidum ictibus interimuntur & filios in sebaste missos iubet effocari & in alexandrio cum Alexandro materno auo sepeliri. Capitulum vigesimumsextum.

D

Salome socrus & amita Aristoboli regi eius monita p̄dit q vtrū q; filiū vixit & se paratos p̄cepit asseruari & volūmiū & Olympū descripta ferentes iudicia mittit ad Cesarem.

INcitabat preterea salome crudelitatē eius in filios. Namq; hāc aristobolus quo se periculis inuolueret. quā & socrū habebat & amitā monitam miserat: vt saluti suę consuleret: quasi rex eā decreuisset occidere iterū in simulatam quorū ante fuerat accusata: q; Sylleo Arabi nubere cupiēs quem sciret eius inimicū occulta illi secreta regis nuncia ret: & hoc fuit extremū quo tanq̄ tēpestate oppressi adolescentes non secus q̄ a turbine perfundati sunt. Salome em̄ protinus contēdit ad regē eq; monita Aristoboli prodit. Atq; ille viterius durare non passus vtrūq; filiū vinxit. & seperatos asseruari precepit. Deinde volumniū militię magistrū & ex amicis suis Olympū descripta ferentes iudicia proficisci iussit ad cesarē Qui postq̄ nauī Romam delati regis litteras reddiderunt vehementer quidem in adolescentes cesar exarsit verum eius potestatem in filios a patre auferendam non dixit. Deniq; rescribit ei vt ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens si in cōmuni consessu propinquorum suorū prouinciēq; rectorum de insidijs quereret. eosq; si delato crimine reperiret astrictos occideret: si vero fugam tātum esse meditatos mediocri supplicio contentus esset. ¶ Paret scriptis herodes Cumq; beritum quo cesar iusserat peruenisset iudicium cogit. Presederunt autem rectores quibus a Cesare scriptum fuerat. Saturninus & pedanij legati & cū his volumnius procurator: itemq; propinqui regis & amici necnō & Salome & feroras & post hos optimates syrię preter archelaum regē. Namq; hūc herodes q; alexandri socęr esset suspectum habebat. ¶ Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit. Sciebat enim q; si tantum nisi fuissent: omnimodo ad misericordiam cunctos impelleret. Si vero etiam dicendi copiam nacti essent: facillime alexander obiecta dilueret. Igitur quidem illi custodiebantur in platene vico sydomorum. ¶ Exorsus autem rex veluti cum presentibus ageret commouebatur. Et insidias quidem timide obiciebat: nam probationibus deficiebat: maledicta vero & probra & iniurias & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eaq; morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret: semetipsum argui miserabiliter questus acerbamq; victoriam vincere: singulorum sententiā rogabat i filios. ¶ Et primus saturninus condemnandos esse adolescentes sed non mortem pronunciauit. Nec enim fas esse cum tres ipse aſiā tes habeat filios mortē alienis decernere. ¶ Idem etiam duobus legatis visum est: eosq; alij nonnulli secuti sunt. ¶ Tristem vero sententiam primus volumnius dixit: cunctiq; post eū herodis emulatione vel odioneq; indignatione quisq̄ necandos esse adolescentes iudicabat. Tunc autem vniuersa syria & iudea suspensa quidem operiebatur huius tragodię finem: sed nemo estimabat herodis crudelitatem vsq; ad patricidiū processuram. Ille tamen filios tyrum traxit atq; modo nam cęsaream deuectos quo mortis genere perimeret cogitabat. ¶ Interea vetus quidē regis miles tyro nomine qui & filium habebat alexādro consuetum atq; amicum. & ipse adolescentulos diligebat. pręnimia indignatione meotis in postremo circumiens clamitabat conculcatā esse iusticiam: veritatem periisse: nouissimo esse consulatum: vitaq; hominū iniquitatis esse plenam & omnia quę dolos contemperat vitę dictabat. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: michi vero inquit omniū esse videris infelicissimus quicquid carissimos nequissimis credas. Siquidem Feroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habens quos sępe mortis supplicio dignos esse iudicasti. neq; aduertis hoc nec agere vt iustis successoribus destitutus cum solo maneas antipatro capi facilem regem optantes. Veruntamen cogita ne illo quoq; militibus adorsus sit. propter eadem omnium fratrum. Nullus est enim qui non adolescentium misereatur. Principum autem plurimi etiam palam grauiter ferunt. Hæc dicens simul nos quibus nos indignam videtur nominabat. ¶ Rex autem statim & illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; cū alius quidam regalis tonsor nomine tripho nescio qua exagitatus ipsania semetipsum indicans prosilijt. Ac michi quoq; tyro inquit iste persuasit: vt occasione tondendi nouacula me occiderem: magnaq; michi Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis Hærodes & Tyro

Iosephi li. xvi. cap. xii.

Egesi. li. i. ca. xli.

Iosephi li. xvi. c. xii

E

Congregati concilij contra adolescentes præsidentes & eorum sententia.

Filios Hærodes noluit producere in iudicio ne ipsi liberarentur sed eos absentes accusat.

Saturnini sentētia contra adolescentes.

Tristis sententia Volumnij.

Iosephi li. xvi. c. xii

Egesi. li. i. ca. xli.

Tyro veritatē libere locutus nota eius verba.

Tyronis ad herodem verba.

F

Herodes tironē cū filio capi iussit quē falso iri pho tonsor accusauit quiq; pomūtur in tortura

A nem eiuſq; filium & tonſorem ſubdidit queſtioni. Tumq; illi pernegarent: tonſor autem amplius nichil diceret: tyronem vehementius torqueri iuſſit. ¶ Cumq; filius eius patris miſeratione commotus cuncta ſe regi ſi eum ſibi condonaſſet. indicaturum promiſit eoq; relaxato: ipſum occidendi patrem ſuum habuiſſe voluntatem dixit impulſum ab alexandro. Hoc autem quibuſdam fictum ab adoleſcẽte videbatur quo tormentis eriperet patrem: nonnulli verum eſſe firmabant. ¶ Herodes tamen & militum principibus & tyrone pro contentione accuſatis: ita in eos armauit populum vt ibidem cum tõſore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios vero in Sebaſten miſſos quę non longo a cęſare interualio diſtaret effocari pręcepit: eaq; remanente perfecta in alexandrum caſtellum mortuos aſportari cum alexandro materno auo ſepeliendos. Hic quidem alexandro & ariſtobolo finis vitę fuit.

Filius patris miſeratione cõmotus vt ipſum liberaret confitetur queſitum. Tyro & militum principes cũ tõſore ictibus interimũtur & filios in ſebaſtẽ miſſos iubet effocari & in alexãdrio cuz auo ſepeliri.

¶ Antipater ab omnibus propter fratrum occiſionem odio habitus peremptorum timebat filios Erant enim Alexandri filij duo ex Glaphira Tygranes Alexander. Ariſtoboli autem ex Beronice Salomes filia filij: herodes & Agrippa & Ariſtobolus filięq; Herodias & Mariannes ſed Glaphiram quidem cum dote ſua in capadociam interfecto Alexandro dimiſit & Beronicem Ariſtoboli coniugem auunculo Antipatri nuptum dedit Antipater vero metu opes multas pluribus largiens magis erat in uiſus. Herodes autem conuocatis propinquis & amicis: aſtantibuſq; pupillis lachrymatur eos amantiſſimos vocans omnibus commendat & maiori filio Alexandri Ferorę filiam deſponſat & filio antipatri primam Ariſtoboli filiam & aliam herodi ex filia pontificis ſibi genito. Antipater autem maliciam circa fratrum filios non potuit continere ſed ſponſalia callide ſtuduit dirimere inſtãtiſſime eum pręcabatur quia numeroſa eſſet regia progenies nuptias permutari Nouem enim herodes vxores habebat ex quarum ſeptem: filios ſuſceperat plurimos vnde herodes audito Antipatro nepotibus timẽs ſponſalia reformauit Antipatri nam adulatio multum valuit apud Herodem Antipater itaq; odium vitare non valens terrore ſecuritatem ſibi queſiuit cui Ferora & mulierum conflictio pręter Salomen quę omnia cognoſcens eis aduerſabatur veluti iam confirmato regi obediebant. Fingebant quoq; inter ſe vt regem deciperent palam diſcordias Salome vero omnia cognoſcens regi nunciat vnde iratus rex maxime contra Feroræ vxorem, quam ei pręcepit expellere qui ait ſe citius vita q̃ coniuge caruram incertus itaq; rex quid ageret Antipatro ne cum ferora & eius coniuge interdicit habere colloquium.

B Capitulum vigeſimumſeptimum

Antipater ab omnibus propter fratrũ occiſionẽ odio habitus timebat filios peremptorum.

ANtipatrum vero cum iam ſine controuerſia ſucceſſorem regni ſperaret: intollerabile gentis excipit odium: cunctis ſcientibus omnes illum omnibus fratribus ſuis cõſeruiſſe calumnias nichiloq; minus timor eum non mediocris ſollicitabat creſcente ſobole peremptorum. ¶ Erant enim alexandro ex glaphira filij duo tygranes & alexander. Itemq; ariſtobolo ex beronice ſalomes filia Herodes & Agrippa. & ariſtobolus: filięq; herodias & mariannes. ¶ Sed glaphiram quidem herodes cũ dote ſua in capadociam dimiſit: poſtq̃ alexandrum interfecit. Beronicem autem ariſtoboli coniugem auunculo antipatri nuptum dedit qui(vt ſalomen)quam infenſam habebat (ſibi reconciliaret)iſtas nuptias excogitauit. Idem vero antipater etiam feroram muneribus aliiſq; obſequijs atq; amicos pręterea cæſaris ambiebat: magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud ſyriam donis expleuerat. ¶ Hoc autem magis inuiſus erat cunctis q̃ plura donabat: velut opes tantas non munificentia largiretur ſed mœtu conſumeret. Itaq; eueniebat vt nec accipientium beniuolentia quicq̃ proficeret. quibuſq; nichil dediſſet acerbiores inimicos haberet. In diſtributionibus autem munerum quotidie largior erat: cum pręter ſpem videret orbos pueros ab herode curari: quantumq; illum peremptorum cedis pœniteret prolis eorum miſeratione ſignificari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis ſuis & pupillis aſtantibus: cum lachymis oppleſſet oculos dixit. Horum quidem michi patres fortuna quędam triſtis eripuit ipſos autem orbitatis miſericordia cum natura commendat. Experiar itaq; vt etſi pater infortunatiſſimus fui auus tamen ſim prouidentior: & a quibus poſt me regantur amantiſſimos michi relinquam. Deſpõdeo igitur filiam tuam Feroram maximo filiorum alexandri: vt ei curator ſis neceſſarius. Tuo vero antipater filio Ariſtoboli filiam: eris enim hoc modo pater orbate. Sororem vero eius meus accipiet herodes põtifice auo materno pronatus. Et de his quidem hoc ſit meum iudicium: neq; id quicq̃ dirimat qui me amabit. Pręcor etiam deum bono regni mei meorumq; nepotum copulare nuptias: atq; hos pueros placidioribus q̃ patres eorum oculis aſpicere. Poſtq̃ hæc locutus effleuit. & puerorum dextras iunxit benigniſſimeq; conſalutatis iuuenculis: dimiſit concilium. ¶ Statim diriguit antipater: quantoq; dolore affectus eſſet neminem latuit. Pupillorum namq; honorem apud patrem quoq; ſibi derogatum exiſtimabat iterumq; de rebus cunctis periculum fore ſi alexandri filius pręter Archelaum: etiam feroram tetrarcham adiutorem habere licuiſſet. Ad hæc reputabat odium ſuum & orbitatis miſerationem qua

Herodes feroręq; filiam maiori alexandri filio deſpõſat & filio antipatri ariſtoboli primam filiam & aliam herodi filio. &c.

tota gens flectebat quanto viuendi puerorum studio & quanta memoria ipsius sceleris mortuorum tenerentur iudei. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit & callide quidem patri surripere timuit D
¶ Antipatri postulata. seuienti acriterq; vigilanti ad suspicandum palam vero eum supplex adire ausus est. Coramq; deposcere ne se priuari quo dignum esse indicasset nudumq; regis nomen habere vellet: regni autem substantiam pœnes alias esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum: si præter auum etiam archelaum feroras alexandri filio socer adiunctus esset. Instantissime vero precabatur quia numerosa esset
Nouem Hærodis vxores ex q̃rũ septem filios suscperat. & c. regia progenies nuptias permutari. Nouem namq; regi vxores erant: sed harum septem vnde filios suscperat. Ipsum Antipatrum ex doside. Herodem ex marianne pontificis filia itemq; Antipam & Archelaum ex Martace alias Malthace samaritide: filiam Olympiade quam frater eius Iosippus habuerat ex hierosolymitide. de cleopatra vero Hærodem & Pphilippum: necnõ ex pallade Phaselum Habebat alias quoq; filias Boromen alias Rhaxoen & Salomen vnam ex phedra. alteram ex helpide. Duasq; vxores sine filijs consobrinam & sororem ac præter hos & Alexãdri aristoboli sorores duas ex marianne. Cum igitur tanta prolis copia superesset. aliter nuptias iungi postulabat Antipater. 2 mti. li. vij. c. io. ¶ ge. li. xx. xiii
Herodes audito antipatro iratus nepotibus timens sponsalia reformauit. ¶ Rex autem prospecto alias perspecto eius animo quid de pupillis cogitarẽt vehemter iratus est. Quippe filiorum quos interfecerat casum reputans: formidabat ne & hi quandoq; criminationum antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem seuioribus dictis protelat: postea vero blanditijs eius abductus sponsalia reformauit. Ac primum ipsi Antipatro aristoboli filiam collocat filium vero eius iungit filiæ ferorę. ¶ Hinc licebat aduertere q̃tum antipatri valeret adulatio: q̃ idem in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc enim q̃is soror esset atq; hoc sæpe intercedente iulia vxore Cęsaris postulasset Arabum regi Sylleo nubere non passus est. sed inimicissimã sibi fore iurauit nisi ab hoc studio destitisset posteaq; inuitam alexę cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusq; filiarum vnam Alexandri filio alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariannes vna sororis E
Salome inuita alexę nupta. filium habebat Antiphon: altera fratris Phaselum ¶ Sic interrupta pupillorum spe Antipater & pro sua commoditate affinitatibus iunctis expectatione certa nitebatur: adiectaq; malignitati fiducia ne 3 mti. li. xvij. c. ii
Antipater odiũ vitare non terre securitatẽ sibi quęrit cui Feroras & mulierum cõflictio præter Salomẽ quę oia cognoscens eis aduersabatur. quaq̃ erat tollerabilis. Nam quia singulorum odium vitare non poterat securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Feroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio nouas turbas excitabat. Etenim Feroræ vxor cum matre & sorore sua necnõ & matre Antipatri multa in regno insolenter agebat ausa etiam duas regis filias contumelioseq; tracta re cui rei maxime ab antipatro erat adiecta itaq; cum inuisę illi essent alias quidem morigeras habebant sola vero salome aduersabatur eorum concordię. quodq; non bono regis coirent apud ipsum in
Fingunt mulieres iter se discordias vt regẽ deciperẽt. sed salome oĩa cognoscens regi nũciat vũ iratus rex maxime contra feroræ vxorem quã criminatur. simulabat. Cognita vero eius delatione mulieres q̃q; Hærodes egre tulisse: ab aperto quidem 3 mti. li. xvij. c. ii conuentu & familiaritate abstinuerunt: contra vero etiam inter se discordare rege audiente simulabant: cum adeo colluderet antipater. vt palam feroram minime dubitaret offendere. Occultos autem cetus & nocturnas commessationes agebant earumq; consensionem fecit obseruatio firmiorem cum horum nichil ignoraret salome: sed herodi cuncta nunciaret: ille autem ardens iracundia: maximeq; aduersus ferorę coniugem q̃ eam præter cęteras accusaret salome. aduocato cognatorum amicorum q̃ consilio & talia multa mulieris & filiarum contumelias crimini dedit q̃q; phariseis mercedem contra se præbuisset fratremq; sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conuersus ad feroram vtrum se ait fratrem an vxorem vellet optare. Cumq; ille se citius vita dixisset q̃ coniuge caritu-
rum. incertus quid ageret ad antipatrum sermonem contulit ac ne cum ferora vel eius coniuge aut F
quouis alio qui ad eam pertineret vnq̃ colloquęretur: edixit. Verum ille palam præcepta custodiens in occultorum his pernoctabat.

¶ Antipater Salomes timens obseruationem per amicos (vt Romam proficiscatur) procurat & cum muneribus & testamento (vbi ipse rex erat inscriptus) mittitur Sylleus quoq; qui maximum cũ Aretha rege suo certamen habebat Romam cum Antipatro certaturus nauigauit quem Fabatus herodi accusat q̃ corinthum pœcunia corrupisset vt ipsum occideret quod duo Arabes subditi quęstioni confessi sunt qui & Romam missi sunt. Herodes quoq; fratrem vxorem repudiare recusantem indignatus cum vxore eiecit qui ad tetrarchiam suam accedens iuratus est ante herodis mortem non reuerti. Herodes sua manifestata pacientia infirmum fratrem visitauit & corpus eius in hierusalem detulit cum honore sepeliendum. Quidam autem herodi feroram veneno fuisse interemptum nunciauerunt & pro amatorio mulierculam arabicam dedisse Syllei consilio mortiferum. Quo tormentis veritatem perquirente quædam ancilla Antipatri matrem omnium malorum causam esse clamat & occultos Ferorę & mulierum conuentus detegit: cum qua omnes ancillæ contra Antipatri conueniunt secreta declarantes consilia.

Capitulum vigesimumoctauum.

A Iust. li. xvij. c. iij.

DEtuensq; obseruationem salomes per amicos in italia degentes vt romam proficisceretur effecit: ipsorum perlatis litteris vbi antipatrum aliquãto post tẽpore ad cęsarem mitti oportere perscriberent. ¶ Igitur herodes nichil moratus eum misit cum cunctis quę vsui forent magnaq; pœcunia liberaliter instructum: testamentumq; vna portandum ei dedit in quo rex ipse antipater inscriptus erat & antipatri successor herodes ex marianne pontificis filia procreatus. ¶ Quin & sylleus arabs itidem neglecto cęsaris precepto romam nauigauit: de his cum Antipatro certaturus de quibus ante cum nicolao causam dixerat Non leue autem cum aretha rege suo certamẽ habebat cuius etiam amicos interferat: & soemium in petra opido potentissimum redemptoq; fabato dispensatore cęsaris fautore vtebatur etiam in herodem sed maiore pecunia data herodes fabatum a sylleo remouit ac per semetipsum quę cęsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset accusabat apud cęsarem fabatũ: dispensatorẽ esse dicens non quę ipsi. sed quę herodi expedirent. Quibus cõmotus ad iracundiã fabatus. adhuc autẽ apud herodem in honore maximo habebatur: secretorũ sylleo proditor factus est: regiq; indicauit q̃ sylleus corinthum alias corinthium eius satellitem pecunia corrupisset obseruariq; oporteret. Neq; rex id facere dubitat: quoniam Corinthus iste licet in aula regis esset educatur ex arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi sed etiam duos alios arabas iussit apud eum repertos: vnum syllei amicum. alterum syliarchum: qui subditi quęstioni magna pœcunia corintho vt herodem occideret persuasisse/ confessi sunt. Illi etiam a saturnio rectore syrię interrogati: romam transmissi sunt. ¶ Herodes autem ferorę vehementius imminebat: vt repudiaret vxorem. Aliquid enim cum quo mulierem plecteret excogitabat quia multas in eam odij causas habebat: donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus efecit. ¶ Feroras autem ęquo animo accepta iniuria ad tetrarchiam suam accessit: iuratusvnum sibi exilij finem fore mortem herodis: neq; se ad eum reuersurum esse dum vixerit. Deniq; nec egrotum q̃us sepe accitus fratrem visere voluit: cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem prẽter spem conualuit: post modum autem feroras in morbum incidit. Tumq; herodis pacientia demonstrata est. Nam & venit ad eum & humanissime curatum voluit sed morbum superare non quiuit. In die-

Iust. li. xvij. c. iij. Ege. li. i. ca. xiij

Iust. li. xvij. c. iij. Ege. li. i. ca. xiij

B bus enim paucis est mortuus. Quem licet vsq; ad vltimum vitę diem dilexisset herodes: tamen q̃ illum quoq; veneno peremisset fama vulgatum est. Verum eius corpore i hierosolima portato luctum maximum cunctæ genti denunciauit: clarissimaq; funus sepultura dignatus est. ¶ Vnus quidem interfectorum alexandri & aristoboli hunc exitum vitę sortitus est. Transijt autem in antipatrum auctorem pœna sceleris ex interitu ferorę principium nacta. Quidam enim ex libertis eius cum regem triste adissent: fratrem ipsius Feroram veneno interemptum esse dicebant. Nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam non quo solebat modo conditum eoq; sumpto illo morbo: protinus esse corruptum. Venisse autem ante biduum matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex arabia vt venenum ferorę conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum syllei consilio. Namq; illi notam fuisse. ¶ Perculsus igitur plurimis suspitionibus rex ancillas & nonnullas libertinas quęstioni subiecit: ibiq; tum clamabat aliqua doloris impaciens. Deus celi terręq; rector in matrẽ antipatri quę horum nobis malorum causa est vindicet. Hoc rex initium nactus/ persequębatur vlterius indagine veritatis. Mulier vero & matris antipatri familiaritatem cum ferora eius vxoribus & occultosq; eius conuentus aperuit q̃q; feroras & antipater redeuntes a rege tota cum illis nocte potare soliti essent: seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc idicauit. ¶ Cum autem

C ancillę separatim singulæ torquerentur: patuit omnium dicta congruere qua de causa romani quidẽ antipater ex composito feroras vero trans flumen secedere curauisset. Nam sępe illos in sermone dixisse q̃ post alexandrum & Aristobolum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset herodes. nec alicui posse parcere: qui marianne eiusq; filijs minime pepercisset: ideoq; melius esse ab hac belua quã longissime fugere. Sæpe autem dixisse matri antipatrum conquerentem q̃ cum ipe canus esset. pater in dies singulos iuueneſceret. seq; fortasse priusq̃ regnare incipiat moriturum. aut si vnq̃ ille decesserit quando autem istud fiet voluntatem sibi successionis omnimodo fore breuissimam. Pullulare prætea hydre capita hoc est Aristoboli & Alexandri filios. sibi autem filiorum spem adeptam esse patris iniuria quę non eorum quemq̃ post mortem suam regni successorem sed Mariannes filium scripsisset herodem. Qua quidem in re prorsus eum se vecute delirare: si testamentum suum standum arbitraretur: se namq; vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quin etiam cum omnes patres quibus inuisi nunq̃ filij fuerunt odio vincat: plus eum tamen etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi ne cum ferora colloqueretur centum talenta donasse: atq; cum feroras diceret quid enim per nos ledebatur respondisse Antipatrum. Vtinam cunctis ablatis nudos se dum modoviuos relinqueret. Verum hoc nequaq̃ fieri posse vt tam pestiferam bestiam quisq̃ effugiat: sub qua nec amicis esse palam lice-

¶ Antipater timẽs salomes obseruationẽ per amicos vt Romã pficisceretur procurat & mittitur cum muneribus & testamẽto vbi ipe rex iscriptus erat.

Fabatus syllieus hærodi accusat q̃ corithiũ pecunia corrupisset vt eum occideret. &c.

¶ Arabes duo quęstioni subditi corithũ vt herodẽ occidẽt pecũia fuisse corruptũ cõfessi sũt & missi sunt romã. Ferorã infirmum hærodes visitauit & corpus eius i hirm sepeliẽdũ detulit. &c Quidã feroram venenoiterẽptũ regi nũciãt & p amatorio mulierculã arabicam dedisset fillei cõsilio mortiferu;. Herode veritatẽ tormẽtis perquirẽti quędam ãcilla matrẽ antipatri oim maloru; causã esse clamat & occultos cõuẽtus: mulierum & ferorę aperuit.

ret. Deniq; nunc occulte inquit conuenimus licebit autem aperte si virorum spiritum manusq; habeamus hęc in tormentis ancillę prodiderunt: & q̄ feroras cum illis petram fugere cogitasset. Vt autem omnibus dictis herodes crederet: centum talentis effectum est. De his enim soli antipatro dixerat. D

¶ Hærodes Dosidem Antipatri matrem omni ornatu spoliatam expulit hinc ad Antipatrum Samaritam Antipatri procuratorem conuertit & ex illius tormentis comperit necandi sui causa ex ęgypto Antipatrum venenum petisse per aliquam Antiphili collegam idq; feroram ab eo accepisse cui mandasset Antipater herodem occidere. Ferorā vero dedisse vxori seruandū. Quę a rege statim euocata de tecto se pręcipitem dedit sed mortem euadens insidiarum modum declarauit & ferorā dixit super fratris nece pœnituisse & venenū ab Antipatro paratum consumi iussisse. Antiphilus quoq; veneni delator accusatur. Et mariāne pōtificis filia maleficiorū cōscia accusata herodes eius filius Antipatri successor a testamento deletus est. Bacillus quoq; aspidū virus attulerat. Litterę quoq; tunc ab Antipatro cōtra Archelaū & Philippū confictę apportantur. Nemo autē antipatro propter eius odiū quę contra eū fiebant in iudea notificauit. Quiq; patri de roma litteras misit cui pater indignationē simulans rescripsit. Audita autem Ferorę morte luxit quia maleficiorum amiserat ministrū timens ne comprehenderetur venenum. Dubius autē Antipater si domū redeat Cui aduenienti maxima fuit solicitudo omnibus eū deuitantibus callide tamē vultu confidentiam simulabat.

Hærodes Dosidē omni ornatu spoliatā expellit

Capitulum. xxix.

Antipater sama rita Antipatru; dim suū venenum herodi pri parasse accusat. Ferorę vxore vocata a rege de tecto se pręcipitē dedit sed mortem euadēs modum insidiarum declarauit. Penitentia ferō rę de nece fratris qui venenū contra fratrē ab antipatro paratū iussit cōsumi. Antiphilus veneni delator accusatur.

Gitur ante alios in dosidē Antipatri matrē furor eius erū pit: eamq; quē omni ornatu illi donauerat spoliatā. multis cōparato talētis: expellit. Deniq; ira depositā: ferorę mulieres a tormētis recreabat. Timore autē pauidus erat: & ad oēs suspitiones excitabatur multosq; innocentes metu ne quē nocentium prętermitteret in tormenta ducebat ¶ Hinc ad samaritā se cōuertit antipatrū qui procurator erat antipatri. & ex illius tormētis cōperit necandi sui causa ex ęgypto antipatrū venenū malum petisse per aliquā antiphili collegā idq; ab eo antipatri auunculū accepisse Theudionē ac ferorę tradidisset cui mādasset antipater vt herodē occideret. dum ipse Romę abesset ac suspitior e careret: ferorā vero venenū vxori suę dedisse seruandum. ¶ Itaq; hanc euocatam statim rex quod acceperat afferri iubet. Illa vero quasi allatura egressa de tecto se pręcipitem dedit vt eo modo & probationes & regis verbera pręueniret. Sed dei prouidētia sicut apparet quę ab Antipatro pœnas repeteret: non in caput. sed in alteram delata partē periculū mortis euasit. Portataq; ad regē vbi resipiscere potuit nam casus eā perturbauerat & quamobrē se pręcipitasset interrogata: adiurāte rege q̄ vera dicēti remitteret omne supplicii fin falsa promere maluisset corpus eius tormentis absumeret neq; sepulturę quicq̄ relinquęret: paulisper tacuit. Deinde quod inquit secreta custodio cū feroras obierit: antipatro qui nos oēs perdiderit seruatura. Audi rex. & tecū deus michi testis veritatis qui falli nō potest. Cū ferorę morituro assiderē: tūc ille me ad se vocauit. Et multū inquit mulier de fratris erga me aio sum deceptus. Nā qui sic me diligeret inuisum habui & necare cogitaui qui tāto nūc mei q̄is necdū mortui dolore cōfunditur Sed ego ob impietatē prędum fero. Tu q̄ meum seruas relictum nobis ab antipatro venenū huc affer propere meq; vidente cōsume ad inferos quoq; vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita q; vt iussit attuli: & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi modicum vero michi propter dubios casus & q̄ te metuerem reseruaui. His dictis: illa quidem omnino paululum quod veneni habentē pixidem profert. ¶ Rex quidem in matrem fratremq; antiphili contulit quęstionem. Verum hi quoq; antiphilū ex ęgypto attulisse pixidem fatebantur. illumq; venenum a fratre apud alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autē regnū circumeuntes alexādri & aristoboli manes. ipsi erāt incertarum rerum exploratores atq; iudices & a suspitionibus remotissimas approbationes trahebāt. ¶ Deniq; etiā pōtificis filiam mariānem cōsciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demōstratum est. Rex autem matris audaciā: filij quoq; pœnia cohercuit. Nam quē illa peperat herodem antipatri successorē scriptū ex testamento deleuit. Post hæc etiam bacillus nouissima cōsiliorum antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius Aliud autē venenum ferens hoc est aspidum virus aduenerat aliorumq; serpētium succos vt si prius fuisset inualidū hoc se feroras cū sua coniuge armaret in regem. ¶ Idem vero prętet susceptam cōtra salutem patris audaciā velut operā subsciciuam epistolas habebat aduersum fratres cōpositas ab antipatro. Erant autē romę in studijs archelaus & philippus iam adolescentuli: magniq; animi regis filij quos antipater velut iminētes spei suę remouere festinās quasdē in eos litteras ipse finxit amicorū noie romę degentiū. Nōnullis autē corruptis scribere persuasit q̄ multis maledictis partem caperent: ac de alexandri & aristoboli nece manifeste quererentur: seq; accitos esse grauiter ferrent. Iam enim pater eos redire pręceperat: idq; maxime sollicitabat antipatrum. Quin etiam priusq̄ professus esset in iudea cōstitutus antipater eiusdem modi contra eos romę litteras merebatur patrēq; ad-

Anti. li. xvii. capitu. iij Ege. li. i. c. xliii. E

F

Anti. li. xvii. capitu. iij Ege. li. i. c. xliii.

Anti. li. xvij. capitu. iij Ege. li. i. c. xliii.

A eundo vitandę ſuſpitionis cauſa fratres purgare ſimulabat quędā falſa quędam vero adoleſcētis p̄ec
cata cōmemorans. Quo quidem tēpore ſcriptoribus epſtarum quas in fratrū pniciem ſimulabat pluri
mis pecunijs datis ſumptuum cōfundere temptabat indicia veſtem pręcioſam varia ſtragula pocu
laq; argentea necnon & aurea comparādo. aliaq; plurima inſtrumenta vt pręciorū magnitudine mer
cedes falſarijs erogatas celaret. Deniq; ducenta talenta expenſa retulit & eorum maxima fuit occaſio
cauſa ſyllei. ¶ Vniuerſis autem malis eius tunc minoribus maiore contectis cum omnia quidē formē
ta de parricidio epiſtolæ vero de iteratis fratricidijs conclamarent nemo tamen ex iudea veniētium
quo loco fortunę domus eſſent ei nūciauit: q̄uis inter ſcœlus probatum & ipſius reditum ſeptem men
ſium interualla fluxiſſent; ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem quibus indicandi voluntas fuit per
interfectorum fratrum manes commutebant. ¶ Deniq; roma litteras miſit continuo ſe conuer.tu
rū eſſe quodq; honorifice dimiſſus eſſet a cęſare nūcians. ¶ Rex autem inſidiatorem manibus teneꝛe deſiderans timenſq; ne ſiquid pręſciſſet forte caueret: ipſe quoq; litteris beniuo'entiā ſimulans &
alia familiariſſime ſcripſit: & vt reuerſionē ſuam maturaret orauit. Nam ſi properaſſet: matris ſuę quo
q; offenſionem poſſet componere: quam expu'ſam eſſe nō ignorabat antipater. Primam quidē iam
dę morte Ferorę ſuſcœperat epiſtolam apud Tarentum: eumq; vehementer luxerat. Id autem nōnul
lis de patrio laudabile videbatur. Sed quantum intelligi datur: cauſa doloris erat q̄ inſidię pro voto
non ceſſerant neq; tam feroram flebat: q̄ maleficiorū miniſtrum. Pręterea mœtus eum quidem ob ea
quę cōfecerat occuperat. nequando forte compręhenderetur venenum. ¶ Tunc autem in cilicia pa
tris epiſtola ſibi reddita quam ſupra memoraui: ſtatim quidem feſtinabat. Sed poſtq̄ in celeuderum
delatus eſt: ſubijt eum quędam materni caſus cogitatio: anima ſibi iam per ſemetipſam diuinãte. Et
amicorū quidem prudētiores ei ſuadebant. ne prius patrem cōuinceret: q̄ pro certo cognoſceret qui
bus ex cauſis matrem ſuam repudiaſſet. Namq; timore ne criminationes eius auctę fuiſſent. Minus
autem prudentes & viſendę patrię magis cupidi q̄ quid antipatro eſſet vtile conſiderantes vt pro pe
raret monebant: ne ex ipſa mora & pater cauſam praue ſuſpitionis. & calūniantibus occaſionem pręꝛ
beret. Nunc enim ſiquid motum eſt in abſentem factum: nec em̄ pręſente illo quem q̄ id auſurū fuiſ
ſe. Abſurdum enim videri propter ſuſpitiones incertas certis boniſq; carere: neq; mature ſe patri red
dere ab eoq; regnum accipere quo ſolo ipſo niteretur. Paruit his antipater impellente fortuna trāſmiſ
B ſuſq; in ſebaſtum cęſareę portum defertur. Occurrit autem illi pręter opinionem maxima ſolicitudo:
cum omnes eū deuitarent: nulluſq; auderet accedere. Nam & ſi ſemper ęque inuiſus erat: odio tamē
vt proderetur tunc data libertas eſt. Multos autem auertebat ex rege formido quoniā iam cunctas ci
uitates de antipatro fama repleuerat: ſoluſq; de ſe quid ageretur ignorabat antipater. Nec enim vel
clarius eo quil q̄ deductus eſt cū romam nauigaret: vel ignobilius inde ſuſceptus eſt. Enimuero cla
des ille domeſticas intelligens calliditate celabat metuq; pene mortuus vultu confidentiā ſimulabat
& neq; fugę ſpes vlla erat neq; circūſtantibus malis emergere poterat certumq; nichil ei de domo ne
ibi quidem nūciabatur. Id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam ſpes eum per
temptabat hylarior vt nichil deprehenſum aut ſi quid eſſe hoc ſeſe impudentia ſua deluiturū: ac do
lis quę ſua inſtrumenta ſalutis haberet.

¶ Dolis Antipater (quę ſuæ ſalutis erant inſtrumenta) armatus venit ad regiam vbi amicis eius
a prima ianua reiectis cum iniuria ipſe quoq; a patre repulſus eſt cuiq; purgationi ſuę craſtinus dies
coram varo indictus eſt vnde metu obſtupefactus reſpondere nichil potuit Poſtero autem die cōuo
cato concilio litterę matris ad Antipatrum delatę ſunt in iudicio Antipatro autē ad patris pedes pro
C uoluto Herodes orationem ad varum Antipatri accuſatoriam & ſui erroris excuſatoriā elegātiſſime
habuit. Accuſabat enim dolos Antipatri & inſidias quarum probationes ipſe dolore cōfuſus Nicho
lao iuſſit adducere. Antipater vero ſeipſum purgare conabatur tempus ſuę peregrinatiōis pro rebus
patris dicens expendiſſe & varum alioſq; commouit ad miam. Nicholaus autem contra Antipatrum
criminum adduxit probationes miſericordię ſpem auferens veneni quoq; per ordinem dedit proba
tiones quo facto varus cum Antipater nichil amplius reſponderet q̄ deus teſtis eſt innocentię meę
venenū petit idq; morti damnato bibendum pro experimēto dedit & eo ſtatim mortuo quędam in
ſecreto locutus geſta in concilio Cęſari reſcribens diſceſſit.

Nemo antipr̄o quę cōtra eū in iudea fiebant ſignificauit obſtāte omniū in eū odio.

Antipr̄ andita ferorę morte luxit quia maleficiorū amiſerat miniſtrū timens ne forte cōprehēderet venenū

Maxīa antipr̄i ſolicitudo oīm bus eū deuitantibus.

Callide antipr̄ vultu cōfidētiā ſimulabat.

Dolis ātipr̄ (quę ſuę ſalutis inſtrumēta erāt) armatus veniēt regiā amicis eius a patria ianua cū iniuria repulſis ipſe

Capitulum triceſimum.

TAq; his armatis ſine amicis in regiā venit q̄ a pria ianua cū iniuria ſūt repulſi. Forte aūt varus ſirię rector itus aderat. Ingreſſus deide ad patrē cōfirmatuſq; audaciā velut eius ſalutādi cauſa ꝓpius accedebat: cū ille obiecta manu & capite declinato exclamat. Et hoc parricidę eſt vt me āplexari velis cū tot maleficijs iuolutus ſis. Corrūpiſ ipiū caput neq; me attingas priuſq̄ te crimibus exuas. Dabo em̄ tibi iudm̄ & iudicē q̄ oportune p̄ſto eſt varū Abi: & quēadmodū te purges

Anti.i. xvij.c.o Eg.li.i. ca.xliij

quoq; a pre re-
iectus est q cra-
stinū diē purga
tionis coram va
ro indixit.

Litterę matris
ad antipatrū de
latę in iudicio.

Hęrodis ad va-
rum notāda oro
accusatoria āti-
pri ingratitudi-
nis & sui erroris
in filios excusa-
toria. &c.

Accusat Hero-
des dolos anti-
pri & isidias.

Hęrodes dolo-
re confusus Ni-
cholao ꝓbatio-
nes iussit expo-
nere.

Excusat antipr
tēpus pegrina-
tionis pro rebus
pris tuendis

in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. ¶ Ad hæc metu obstupe-
factus antipater quia respondere nichil potuit: reuersus est. Cum autem ad eum mater & vxor venis-
sent cunctas ei probatiōes exposuerūt Tūq; recepta mente quo pacto sese defendere cogitabat. ¶ Po
stero autem die rex adhibito propinquorū atq; amicorum cōsilio antipater quoq; amicos vocat. Ipse
autem cum Varo residens cunctos iudices iussit adduci / in quibus erant etiam serui matris Antipa-
tri quidem pridem comprehensi: qui ab ea litteras ad eum deportauerunt huiusce modi. Quoniam il
la omnia patri tuo cognita sunt: caue ne ad eum venias. nisi aliquod auxilium a cęsare impetraueris
Itaq; his vna cum alijs introductis: ingreditur antipater Cumq; pronus ante pedes patris cecidisset /
oro inquit pater ne quid de me preiudices sed integras aures satisfactioni meę prebeas. Demōstrabo
enim me innoxium: si tu velis. ¶ Ille autem magna ei voce impetrato silentio ad varum locutus est.
Quod & tu vare & quiuis iudex iustus antipatrum morte dignum iudicauerint certe scio Vereor aūt
ne mea quoq; tibi sit inuisa fortuna oīniq; calamitate dignum deputes: qui tales filios genuerim. An
quin hęc tibi magis miserandus videri debeo: q; erga tam sceleſtos indulgentissimus pater fui. Nam
illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram: eosq; romę educatos amicos cęsaris feceram
Sed quos alijs inuidendos regibus emulandosq; constitui: meę salutis hostes inueni quorum tamen
interitus antipatro magis profuit. Isti enim q; adolescens & successor meus futurus esset: maxime se-
curitas quęrebatur. At vero hic adolescentulus belua pacientia mea supra q̄ alias pluſq̄ satis erat ex-
pletus in me sacietatē suam profudit eiq; visus sum diu viuere meamq; senectutē grauiter tulit rexq;
fieri non nisi parricidio passus est. Quę quidem profecto noui qua ratione cogitauit. qđ eum ex agro
abiectum reduxerim & exclusis (quos regina michi peperat) filijs regni mei vicarium declarauerim.
Et quidem tibi vare confiteor meę mentis errorem. Ego ipse contra me filios irritaui: q; antipatri gra-
tia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tātum de illis quantum de isto bene sum meritus. cui viuus
etiam poteſtatem meam pœne concessi aperte autem regni successorem testamento reliqui: & prę̄ter
destinatos ei seꝑatim quinquaginta reddit⁹ talentorum sumptum passim mea pecunia summini-
strauī ac nuper quoq; romam nauigaturo trecenta dedit talenta: quemq; solum ex omni familia mea
tanq̄ patris seruatorem cęsari commendaui. Aut quid illi tantum scęleris quantum antipater admi-
serunt. Quodue de his habui tale iudicium quale demonstraui. ¶ Huius insidias etiam probo quia
ausus est aliquid parricida rursumq; dolis veritatem sperat obtegere. Vare hoc tibi cauendū sit. Nam
ego istam beluam noui & q̄ sit verisimilia dicturus iam nunc prospitio fletusq; simulatos. Hic est qui
me quondam monebat vt viuum alexandrum cauerem: neq; meum corpus omnibus crederem. Hic
est qui vsq; ad cubiculum meum solebat ingredi & circumspicere ne quis forte michi parasset isidias
hic somnij mei custos erat & securitatis dator. qui consolaretur somnium peremptorū. & viuentium
fratrum beniuolentiam diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus Cū eius calliditas vare in mē-
tem venerit: & quemadmodum singula simulasset vix me credo viuere: tamq; grauem insidiatorem
quo pacto effugerim miror. Verumtamen quia fortuna quędam excitat contra me domum meam.
Michiq; amicissimi semper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo & mecum ipse solitu
dinem gemam. Nemo autem qui sanguinem meum sitierit elabetur. etiam si per omnes filios meos
indicia ventura sint. ¶ Hęc dicens ipse quidem interrupto sermone tacuit dolore confusus: nicholao
autem vni ex amicis probationes iussit exponere. ¶ Inter hęc autē antipater sublato capite cum pro-
stratus ante pedes patris maneret: exclamabat Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego
parricida: quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras. Aut si ficta vt dicis simulataq; mea
pietas fuit. cur in alijs tam callidus in hoc adeo demens fui vt non intelligeret q; si homines lateret
tanti scęleris cogitatio, celestem latere iudicem omnino nō posset: qui vbiq; presto esset & cuncta cō
spiceret. An fratrum exitum ignorabam: quos ob id deus vltus est quia de te male tractauerāt. Quid
autem fuit cui me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspitio? Sed diligebar. An
ex te mœtus aliquis? Atqn tui seruus: alijs timēdus eram. Sed egestas causa fuit? Multo minus Quis
enim magis expensarum habuit poteſtatem? Si autem omnium hominum proditissimus essem im-
manisq; bestię animum gererem: certe mansueti patris beneficijs vincerer quem tu reduxeris sicut di
xisti totq; filijs anteposueris vniusq; regem declaraueris aliorumq; bonorum magnitudine reddide-
ris inuidendum O me miserum. acerbissimamq; peregrinationem meam. Quam longo labore tem-
pus: magnumq; insidiantibus spacium prębui. Sed tamen tuis pater tuisq; rebus abieram: ne Syllęus
tuā contēneret senectutē. Roma michi testis est pietatis & priceps orbis terræ cęsar: q me pris amato-
rē sœpe vocitabat. Accipe pater has eius lras fictis in me criminatiōibus veriores hisq; me defendo.
Hęc affectus erga te mea argumēta certissima recordare quā ingrate hinc nauigaueri latētes i regno
cōtra me inimicitias non ignorā Tu pater inuitus me pdidisti: tu cōpulisti vt darem accusandi tps in

Antiq. lib. xiiii cap. vi. Eg. ii. ca. xiiii

A uidię. Verū ad indicia veniam. Eccce aſſum terra mariq; nichil vnq̄ parricida perpeſſus. Sed nōdum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum & apud te patrem condemnatum eſſe me ſcio. Condemnatus autem depręcor: ne aliorū tormentis fidem adhibeas. In me feratur ignis: per viſcera mea pergant inſtrumenta pœnarum. Ne parcas ſceleſto corpori. Nam parricida ſum: tormentorū expers mori non debeo. ¶ Talia cum lacrimis atq; vlulatu vociferans & alios omnes & varum ad miſericordiam prouocauit. Solum autem herodem quo minus fleret iracundia continebat: documentis veris

Antipater varū & alios ad miſericordiā cōmouit.

Anti.li. xvij. c.v Eg.li.i. ca.xiiij intentū. ¶ Ibi autē nicholaus iuſſu regis multa de antipatri calliditate prefatus & miſericordię ſpem ſuſtulit & atrociſſimam accuſationem inſtituit. cuncta quidem regni maleficia illi aſcribens maxime vero fratrum interitum: quos ipſius calumnijs interfectos eſſe demonſtrans etiam ſuperſtitibus eum inſidiari quaſi ſucceſſionis captatoribus affirmabat. Nam qui venenum patri paraſſet multō minus a fratribus abſtineret. Cum autem ad veneni probatiōes veniſſet per ordinem proferebat indicia etiā de Ferora crimen exaggerans veluti quoq; ipſum Antipater fratricidam feciſſet corruptiſq; regis amicitiſſimis ſcelere omnem domum repleuiſſet. Atq; ita multis alijs dictis exprobratis perorauit.

Probationes veneni.

Anti.li. xvij.ca. vij. Eg.li.i. ca.xiiij ¶ Varus autem cū reſpondere iuſſiſſet antipatrū & ille nichil amplius elocutus q̄ deus eſt teſtis innocentię meę ſilens iaceret venenum petit. idq; alicui damnato capite ex cuſtodibus bibendum dedit: eoq; ſtatimq; mortuo quędam in ſecreto cum Hęrode ſermocinatus geſta in conſilio Cęſari ſcripſit poſteroq; die diſceſſit.

Quidam morti adiudicatus venenū qđ antipr̄i parauerat bibit/ varo iubēte p expimēto & ſtatim morit.

¶ Hęrodes antipatro vinculis tradito ad Cęſarem nuncios mittit tunc quoq; quidam de ſeruis Antiphili de roma veniēs epiſtolas Agmes Iulię cęſaris vxoris ancille apportauit contra Salomē qua viſa regem ſubit cogitatio ne forte etiam alexāder fuiſſet falſis epiſtolis compręhenſis Hęrodes vero ne prępoſitis ſatiſfaceret morbo impeditur ſcribit tamen de Agme ad cęſarem & mutato teſtamento ponit pro antipatro Archelaum regni ſucceſſionē Iudas autem & Mathias famatiſſimi ſophiſtę iudei audito regis morbo fabricata regis contra leges opera & auream aquilam (quā rex ſuper tēpli portam collocauerat) deſtrucre & tollere mouerunt quos regis dux captos regi preſentat quos omnia confitentes viuos comburi pręcepit reliquos vero carnificibus tradidit obtruncandos. Rex itaq; multiplici agitatus morbo multum ſperabat ſanitatem deſperata vero ſalute militibus ſuis & rectoribus multas donauit pœcunias.

B

Capitulum triceſimum primum.

Anti.li. xvij.c.vlj Eg.li.i. ca.xiiij.

NIchiloq; minus rex antipatro in vinculis tradito: cladis ſuę nuncios ad cęſarem miſit. Poſt hęc ſalomen appetiſſe inſidijs arguebatur antipater. ¶ Quidam enim de ſeruis antiphili roma venerat: epiſtolas ferens alicuius agmes nomine ancillę iulię. Quibus ad regem ſcriptis. indicauerat ſalomes epiſtolas inter litteras Iulię repertas ei clam beniuolentię cauſa miſiſſe. Ipſius autem ſalomes epiſtolis & maledicta in regem acerbiſſima & accuſatio maxima continebantur. Sed omnes ab antipatro erant fictę: Idq; agmen pœcunia corruptam ad herodem eas mittere perſuaſerat. Epiſtola enim eiuſdem mulierculę ad ipſum ſcripta id prodidit: cuius verba hęc fūt.

Hęrodes ātipatro in vinculis dato ad cęſarē nūcios miſit.

Sicut voluiſti patri tuo ſcripſi & epiſtolas miſi: certo ſciens regem ſorori ſuę minime poſſe parcere ſi eas recitauerit Bene ante facies ſi cōſumatis omnibus pollicitationū tuarū memor fueris. ¶ Hac epiſtola & quę in ſalomen ſunt compoſita deprehenſis regem ſubiit cogitatio ne forte etiam Alexander falſis epiſtolis fuiſſet compreſſus & q̄ pœne ſororem quoq; propter antipatrū occidiſſet: anxius erat Itaq; non eſt vltra cunctatus: quo minus ab eo ſumeret omnium cauſa ſupplicium. ¶ Sed ne prępoſitis ſatiſfaceret: graui morbo impeditus eſt. ¶ De agme tamen ancilla & in Salomē factione conflata litteras dedit ad cęſarem ac propterea teſtamento mutato exemit nomen Antipatri regemq; ſcripſit Archelaum philippum negligens natu miorem. Nam & antipater hos inſimulauerat. Cęſari autem poſt alia pœcuniaria mille talenta munera & vxori eius ac filijs itemq; amicis & libertis prope quinquaginta: cęteriſq; omnibus pœcuniarum non parum & agrorum diſtribuit: ac ſororem ſalomen clariſſimis donis honorauit. In teſtamento quidem iſta correxit. Morbus autem ingraueſcebat quod eū ſenectus pariter ac mœror vrgeret & annos iam ſeptuagita natus erat: & filiorum cladibus adeo animum habebat afflictum: vt nec in bona valitudine quicq̄ iocunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ęgritudinem: q̄ antipater viueret. Hunc enim nō opere ſuperuacuo. Sed cum ipſe cōualuiſſet cogitabat occidere. ¶ Ad has ei calamitates accedit etiam populi quidam tumultus. ¶ Erant em̄ in ciuitate ſophiſtę duo qui ſumme ſcire leges patrias videbantur: & per omnem propterea gentē maxima gloria prędicabantur. Iudas filius ſepherei & alter Mathias. Hos non pauci adoleſcētium ſectabantur cum leges exponerent & indies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audiſſent mœrore & morbo tabeſcere apud notos loquebantur oportunum iam tempus eſſe vt deus vindicaretur fabricataq; aduerſus leges patrias opa deſtruerētur. Siquidē in tēplo nefas ſit imagines aut vultus aut cuiuſlibet alialis cognomie ſimulachrū haberi. Hoc ꝓpterea dicebaſ q̄ ſupra max.mā

Epſa agmes ancille iulię vxoris cęſaris

Hęrodes ne prępoſitis ſatiſfaceret morbo impedit ſcribit tñ de agme ancilla ad cęſarē & mutato teſtamento ſcripſit ꝓ antipatro archelaū regni ſucceſſorem. &c.

Anti.li. xvij.c.xj Anti.li. i.c.xlv

Iudas & mathias iudei ſophiſtę famatiſſi rogato regis morbo fabricata aduerſus leges regis opa & aqlā

quã rex sup templi portã collocauerat destruere & tollere monuerũt. &c.

portam rex aquilam collocauerat auream eamq; tunc monebant sophystę vt tolleret pulchrum esse dicentes. Etiam si quod inde periculum immineret pro legibus patrijs mori nõ recusare. Sic enim decedentibus & animam immortalem: & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuo. Minus autem fortes & sapientię sue nescios amare animam imperitia magisq; morbo cupere q̃ virtute defungi. Dũ hęc illi differerent rumor subito peruagatur regem fere iam mori. Vnde etiam confidentius adolescẽtes conamen adorsi sunt. Ipsoq; meridie cum plurima multitudo versaretur in templo: dimissam funibus aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Quare statim regis duci nunciata: non parua ille comitatus manu cucurrit ad templum: & prope ad quadraginta iuuenes cõprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream cõcidere ausi essent fecisse confessi sunt. Deinde quo iubente: lege patria respõderunt. Dum vero quid tantum exultarent quibus mors immineret ab his quereretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent: asseruerunt. His itaq; rex commotus: magnitudine irę morbum superat: atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus & q̃ occasione legis patrię quędam maiora temptassent veluti impios dignos esse supplicio iudicauit. Populus autem metuens ne per multos iret quęstio precabatur vt primum facinoris suasoribus deinde in eo deprehensis pœne subditis: cęteris indignationẽ remitteret. Tandem igitur exoratus. & ipsos rex qui funibus dimissi erant: cum sophistis viuos incendit & reliquos qui vna comprehensi sunt obtruncandos carnificibus tradidit. ¶ Hinc totum eius corpus morbo occupatum: variis doloribus differebatur. ¶ Nam febris quidem non mediocris erat. ¶ Prurigo autem intollerabilis habebat omnem corporis superficiem. ¶ Assiduis autem vexabatur coli tormentis. ¶ Pedesq; tã q̃ ex intercutis vitio tumuerat. ¶ Cum & inflatio vẽtriculi. ¶ Putredoq; testiculorum vermiculos generans. ¶ Prętera creber anhelitus & irrupta eum suspiria membrorumq; omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent. pœnas eas esse dicerent sophystarum. ¶ Ille autem quãuis cum tot vitiorum cruciatibus luctaretur: vitę tamen cupidus erat: & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; iordanem trãsgressus apud callironem alias Calichon aquis calidis vtebatur quę in lacum feracem bituminis (quę asphaltidis vocatur) effluentes pro dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius quod medicis oleo calidiore foueri placuerat in archam plenam dimersum ita dissolutũ est: vt etiam lumina quasi mortuis resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant. ad clamorẽ quidem respicere visus est. Desperata vero salute militibus quinquagenas dragmas: multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit.

Jnti.li. xvij.c.ix Eg.li.i. cap.xix B

Multiplex Hęrodis morbus Febris Prurigo Colica passio Podagria Inflatio vẽtris putredo testiculorum vermes generãs membrorũ oim contractio. Militibus & rectoribus multã diuidit pecuniã

¶ Hęrodes morti proximus nobiliores iudeos iubet in ypodromo concludi & Salome sorori sue eius q̃ marito omnes (cum spiritum efflauerit) precepit occidere vt eum omuis iudea diem mortis sue illachrimarẽt Tunc quoq; litterę mortis agmes & Antipatri condennationis de roma apportantur. Hęrodes autem morbi doloribus victus seipsum malum parando cultello occidisset nisi Acia bus eius nepos manum tenuisset Antipatrum vero fiduciam repetentem & custodibus munera polícentem missis satellitibus iubet rex occidi & sine horrore in hircania sepeliri a cuius morte die quinto anno regni postq̃ Antigonum interfecit. xxxiij. & anno. xxxvij. postq̃ rex a Romanis est declaratus in rebus domesticis infeliciſſimus moritur: quo mortuo Salo vinctos liberauit. Ptholumeus vero anuli regis custos militum conuocata multitudine regis voluntatem declarans: Archelaum regem p̃ clamauit Cui populus & milites congratulati sunt Hunc ad sepeliendum regem operam dederunt nichilq; munificentię est prętermissum maximaq; cũ pompa in hęrodiõ castello vt iusserat est sepultus.

F

Hęrodes morti ꝓximus nobiliores iudeos iubet in ypodromo concludi & Salome sorori eiusq; marito p̃cepit vt eos in die mortis oẽs occidant. &c.

¶ Capitulum tricesimum secundum.

CVm autem rediens ad hierichonta veniſſet: atra iam bili correptus & pœne ipsa morte minitabatur factum nefarium excogitauit: Collectos enim huius vici ex omni iudea nobiliores in loco cui nomen est ypodromo concludi pręcepit. Deinde sorore Salome & Alexio eius marito ad se vocatis scio inquit mortem meam festis gaudijs celebraturos esse iudeos. Verum per alios lugeri potero & pręclariſſimos honores assequi sepulture: si (quę pręcipio) feceritis. Vos viros qui habentur in custodia cum animam efflauero statim militibus circundatis occidite vt etiam inuita omnis michi indea omnisq; domus illachrimet. ¶ Et simul his mandatis legatorum quos romam miserat epistolę sunt allatę: quibus agmen ancillam iussu cęsaris iteremptam & antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quinetiam si pater eum in exilium dare mallet: idq; permisisse cęsarem scriptum erat. ¶ Hęrodes autem paululum hoc nuncio recreatus. rursumq; doloribus malo: etiam cultellum poposcit. Sic enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret tanq̃ se percussurus dexteram sustulit Cumq; aciabus consobrinus eius accurriſſet manumq; continuisset: viulatus maximus in regia statim quasi rex esſ:t mortuus excitatus est. ¶ Eo p-

Jnti.li. xvij.c.ix Eg.li.i. cap.xix

Jnti.li. xvij.c.ix Eg.li.i. cap.xix

A pe audito antipater fiduciam repetit. letusq; iam custodes promissa etiam pecunia rogabat vt se solu-
uerent atq; dimitterent. Quod eorum princeps non solū ne fieret obstitit: sed etiam regi velociter nū
ciauit. Ille autem fortius exclamans q̄ vires egrotantis valebant. continuo satellitibus missis occidit
Iuti.li. xvii.c.x Eg.li.i. ca.xiv. antipatrum: mortuumq; sepelire precepit in hyrania. ¶ Deinde rursum corrigit testamentum & suc-
cessorem quidem Archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit: tetrarcham vero Antipham
Post interitum autem filij quinq; diebus exactis moritur annos quidem triginta quatuor ex quo in-
terfecit Antigonum regno potitus: triginta vero & septem postq̄ rex a romanis declaratus est. Et in
alijs quibus omnibus rebus secunda fortuna vsus est: ac si quis alius. Regnum enim quod priuatus si
bi quesierat: tanto conseruatum tempore filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infœlicissimus
fuit. ¶ Salome autem (anteq̄ resciret mortem regis exercitus) cum marito progressa vinctos absoluit
quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium & vnumquemq; iussisse domum dimitti at
q; ita per hos abeuntes militibus indicatur. ¶ Quibus in concionem cum alia turba in amphiteatrū
apud hiericonta collectis ptho'omeus anuli regis custos quo signare solitus erat & illum fortunatum
cœpit dicere & multitudinem cōsolari. relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit in qua multum
rogabat vt beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamētum legebat:
in quo philippum quidem trachonis proximarūq; regionum tetrarcham vero sicut supra diximus
antipham. regem autem archelaum scripserat. ei deniq; anulum ad cesarem ferre mandauerat. obsi-
gnatamq; regni administrari noticiam. Omniū namq; dispositionum suarum dominū & confirmato
rem esse cesarem voluit. Cætera vero seruari iuxta superius testamentum. ¶ Quo perlecto cōfestim
clamor secutus est omnium archelao gratulantium militesq; per cunctos & populos adeuntes suam
promittebant. deiq; beniuolentiam precabantur. ¶ Hinc ad sepeliendum regem operam contule-
Iuti.li. xvii.c.x Eg.li.i. ca.xiv. runt Nichil autem munificentię pretermisit archelaus: sed omnē ornatum extulit regnum in funeris
pompa ducendum. Lectus quidem totus erat auro gemmisq; distinctus: chorus autem purpura va-
riatus: corpusq; velatum super eum itidem purpura. capiti autem dyadema erat impositum. corona
vero desuper aurea: sceptrumq; ad dexteram. ¶ Et circa lectum filij cum propinquis preterea satelli-
tes agmenq; trachium germaniq; & galathę velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera
vero militum manus armata: duces suos ordinumq; principes sequebant decenter. Quingenti autē
seruí ac liberi odores ferebant. Corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodiō
B ibiq; secūdum ipsius regis mandata sepultum est. Et herodis quidem hic finis fuit.

Antipatrū pos-
sit cētē custodibus
munera missis
satellitibus rex
iubet occidi &si
ne honore sepe
liri.

In rebus dome-
sticis infœlicissi-
mus fuit.
Salome mortuo
herode vinctos
absoluit. &c.

Fauor ppli Ar-
chelao.
Hærodis sepul-
tura pomposissi
ma & ornatissi-
ma.
Ordo assistentiū
in funere.
Herodis corpus
in castello hero
dion sepultum.

¶ Explicit Liber Primus.

¶ Incipit Liber Secundus.

¶ Archelaus diebus septem lugendo patrem consumptis: epulisq; ferialibus prolixe popu-
lo exhibitis (hic enim mos multos iudeorum ad inopiam redegit) candida indutus veste processit ad
templum ibiq; varijs fauoribus exceptis, a plebe humanissime vulgus recepit nomen. quia regnum
donec a Cesare fuisset confirmatum recusauit. Tunc q; gausa multitudo magnis petitionibus mētem
eius tentare cœpit qui in gratiam populi cunctis postulatis facile annuebat post meridiem autem su-
scitata est aliquorū pro morte iniusta iuuenum qui aquilam de templi porta abstulerant maxima se-
ditio quos Archelaus verbis magis q̄ vi sedare volens magistrū militum mittit rogans vt quiescerēt
sed illum lapidibus perturbauit vndę Archelaus die festo Azimorum ne cresceret seditio armatorū
misit cohortem quorum vulgus multos lapidibus interfecit vulnerato Chiliarcho iudeorum vero in
sacrificijs occupatorum alijs fugientibus tria milia occisa sunt. Archelaus autem Philippo fratre re-
gni dimisso procuratore Romam cum matre & amicis iuit & Salome vna cum filijs Sabinus vero Sy
rie procurator pro cōseruatione pecuniarū Herodis venit in iudeam quem varus inhibuit ipse tamē
Archelao romam profecto hierusalem veniens regiam tenet & custodibus euocatis pecuniarum ra-
C tiones discutere conatus est.

Capitulum Primum.

Iuti.li. xvii.c.x Eg.li.i. cap.i.

VRBARVM autem nouarū principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessi-
tas. Diebus enim septem in lugendo patrem cōsumptis epulisq; ferialibus prolixe
populo exhibitis hic autem mos apud iudeos necessarios multos ad inopiā redegit:
nam qui eum neglexerit impius estimatur candida veste indutus procedit ad tem-
plū ibiq; varijs fauoribus exceptis a plebe ipse quoq; i excelso tribunali soliocq; aureo
sedes hūanissime vulgus adeuntis: eisq; & q̄ sepultura patris sedulo curauissent gra
tias egit & quos sibi quasi certo in regi magnos homines habuisset. Verū se nō ait nō potestate solum in-

Suptuosa sepul
tura iubeorum
multos ad ino-
piā redegit.

terim sed etiam ipso regis nomine temperare donec a cęsare sibi fuerit cōfirmata successiō: qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud hierichōta voluntati exercitus restitisse: cum sibi diadema voluisset imponere. Cęterum alacritate ac beniuolentia ęque militibus etiam populo plenam se vicissitudinem relaturum si ab his quorum etiam esset imperium certus rex declaratus fuisset studiumq; sibi fore vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. D

Ppli varia petitio ab archelao nouo rege.

¶ His gauisa multitudo statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari: alij vectigalia tolli. quidem solui custodiam acclamabant. Cunctis autem postulatis in gratiam populi facile annuebat Archelaus: deinde celebratis hostijs cum amicis erat in ępulis. ¶ Ecce autem post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi vbi communis luctus de rege cessauit: propria lamenta suscipiunt: flentes eorum casum quos propter abscissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat: dolor autem nō occultus erat sed clarissimis questibus fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat: virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patrijs interisse dicebant. Eorum autem mortis pœnas ab illis quos herodes pecunia donasset repetentes esse clamitabant. Ac primum quem is constituerat pontificem reijciendum atq; alium pietate prę stantem magisq; purum optari debere. Quibus & si mouebat Archelaus ad vltionem: tamen eū pro fectionis festinatio continebat. metuentem ne si multitudinem reddidisset inimicam: motu eius impediret. Quamobrem monendo magis q̄ vi experiebatur sedare turbatos missoq; magistro militum vt quiescerent eos rogabant. Sed illum seditionis auctores vbi ad templum venit priusq̄ verbum faceret lapidibus perturbant & alijs post eum mulcēdi iui gratia missis: multos enim allegabat archelaus iracunde omnia responderunt neq; si numero aucti fuissent ocioſi fore videbant. ¶ Itaq; instante Azimorum festo die qui apud iudeos pascha vocitatur plurimarū victimarum copia plenus infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit cum illi qui sophistas lugebāt in phano consisterent nutrimenta seditioni querentes. Hoc autem metu Archelaus anteq̄ omnem populū morbus iste corrumperet cohortem militum & chiliarchum qui etiam seditionis principes compręhēderent eo dirigit contra quos omne vulgus excitatum multos lapidum ictibus interfecit. Saucius vero chiliarchus vix elabitur. Et illi quidem statim veluti nichil mali factum esset ad celebrāda sacra cōuersi sunt. Sed Archelao sine cede iam multitudo comprimi posse non videbatur. Quamobrē totum illis immisit exercitum: pedites per ciuitatem simul omnes: equitesq; per campum. Qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent: prope ad tria milia hominum occiduntur: reliquam vero manū per muros proximos deiecerunt. Pręcones autem sequębātur Archelaum: iussu eius vnumquemq; vt domum rediret ammonendo. Itaq; cuncti neglecta dei festiuitate abierunt. ¶ Ipse autem cū matre nec non & Popla & Ptholomeo & Nicholao amicis ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore: itemq; rerum familiarium curatore. Vna vero aggressa est cum filijs suis Salome: fratrisq; regis filij genere: specie quidem velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futura certa vero causa quę contra leges in templū admissa fuerant: delaturi. ¶ Interea fit filis cęsareę sabinus obuiam Syrię procurator ad iudeam veniens: ad pecunias custodiēdas Herodis. Quem vlterius progredi varus inhibuit multis accitus Archelai precibus: intercedente Ptolomeo. Et tunc quidē Sabinus in gratiam vari neq; ad arces venire properauit neq; thesauros paternę pecunię clausit Archelao: sed vsq; ad cognitionem se cęsaris ociosum manere pollicitus. apud Cęsaream commorabatur. Postea vero q̄ sibi obstantium vnus Antiochiam petiit: id est Archelaus Romam nauigauit: mature profectus in hierosolimam regiam tenet. Custodiumq; principibus itemq; dispensatoribus euocatis rationes pecuniarum discutere conabatur & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorū custodes erant Sed in obseruando singula quęq; perseuerabant: causam custodię magis Cęsari q̄ Archelao tribuentes. E F

Tria milia die festo aliis fugiētibus cęsa sunt. &c.

Archelaus (Philippo fratre dimisso regni procuratore) romā cū matre & amicis iuit Salome, qs vna cū filijs suis. &c.

¶ Antipas cum Archelao de regno certabat defendens primum testamētum in quo rex fuerat inscriptus posteriore firmius similiter romam nauigauit secum ducens matrem & amicos cum hireno oratore acerrimo. Iudei autem Romanos iudices magis q̄ regem petebant & Antipam q̄ Archelaum quem etiam Sabinus apud Cęsarem accusauerat. Antipatri vero qui etiam Salome fauebat multum laudauerat Cęsar itaq; hinc & inde acceptis instrumentis optimates romanorum vocat ad cōcilium vbi Antipater Salome filius: is enim orator erat acerrimus: accusationem [illegible] Archelao ipsum asserens auctoritate propria regnum vitiarisse totius[illegible] orationis vires in [illegible] tum qui ab eo circa templum die festo azimorū cesi fuerant attulerat secundus hic [illegible] id non valere probabat cum tunc [illegible] mentis impulsus et ad singuli testes adhibuit. Archelai defensor ad accusationes respondens eadem in templo necessario facta [illegible] rationibus cōfirmauit herodis testamentū. Vnde omnibus expositis Cęsar Archelaum ad genua

A sua accedentem erexit dignum regno ostendens nichil vero certum pronunciauit.

¶Capitulum secundum.

Antipas regnū petebat primū testamētum (in quo fuerat rex scriptus) posteriore firmius defendens & secū ducebat matrē & ptolomeum. &c.

Iuti.li. xvij.c.xi Eg.li.d ccp.i.

¶Vm hęc autem antipas quoq; de regno certabat. posteriore superius hęrodis testamētum firmius esse defendēs in quo rex ipse antipas fuerat scriptus. eiq; se tam salome q̄ multi alij cognati qui cum Archelao nauigarent. suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem fratremq; nicholai ptholomeum: in quo pro fide apud hęrodē probata nō nichil videbatur esse momenti. Namq; illi fuerat clarissimus amicorum Oratori autem hyreneo propter dicendi acrimoniam plurimam confidebat. Vnde etiam qui se monuerant vt archelao pro etatis merito & secundi testamenti voluntati cederet: audiendos esse non censuit.

Anti.li. xvij c.xij Eg.li.d ca.i.

¶Rome vero migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum quibus inuisus erat archelaus quibus pręcipue liberi omnes sui iuris esse cupiebant & aut romano magistratu ammistrari: aut si hoc non imperarent Antipā regem habere. Ad hoc etiam sabini ope nitebatur antipas: qui archelaum per epistolas accusauerat apd cęsarem. antipam multū laudauerat. Itaq; digesta crimina salome & cęteri qui cum ea sentirent cęsari tradiderunt & post eos archelaus gestorum suorum per scripta capitula patrisq; anulū per ptolomeum artioresq; amministrationis intromisit ad cęsarem. ¶Ille autem secum premeditatus ea quę ab vtraq; parte dicerentur: vbi & regi magnitudinē multitudinemq; reddituum animaduertit. atq; insuper Hęrodis familiam numerosam. pręlectis etiam vari & Sabini litteris: optimates Romanorū an concilium vocat. In quo tunc primum ex agrippa filia sua natum gaium sedere iussit filium adoptiuū atq; ita partibus prosequēdi copiam dedit. ¶Igitur salomes filius antipatri namq; is erat orator acerrimus eorum qui aduersabantur Archelao accusationem proposuit insimulans archelaum quasi verbis quidem videretur de regno contendere. re autem vera iamdudum rex esset effectus & apud aures modo Cęsaris caullaretur: quem iudicē successionis expectare noluisset. Nam post hęrodis mortem quibusdam vt diadema sibi imponerent subornatis. regis eum more in solio residentem partim ordines militię permutasse partim cōdonasse promotiones & insuper annuisse omnia populo quęvè lut a rege impetrāda petiuisset: maximorūq; reos criminum quos pater suis vinxerat absoluisse. Qui

Cęsar receptis hinc & inde instrumētis cōcilium romanorū vocat.

Antipī filius salome orator acerrimus archelaū regnū ppria auctoritate vsurpasse accusat

B cum ista fecisset: modo regni vmbrā a domino postulaturus venisset cuius sibi corpus ipse rapuisset: vt non rerum: sed vocabulorū esse dominum Cęsarem demonstraret. ¶Ad hęc ei q̄ etiam luctū patris assimulasset obijciebat: cū interdiu quidē personam componeret in mœrorem: noctu vero ad cōmessationes vsq; potaret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignationem cōflatam esse dicebat.

Alia accusatio

Totius autē orationis suę vires eorum multitudine qui circa templum cesi fuerant astruebat. Hos enim ad festum quidem veniisse diem: ad hostias vero quas ipsi mactandas venerant crudeliter esse iugulatos: tantū in templo funerum esse congestum quantū nullum ab externis illatum bellum implacabile congessisset. Itaq; huius crudelitatis Hęrode prescio alias pręsso ne spe quidem regni eum vnq̄ dignū esse visum nisi cū sane mentis inops erat anima deterius egrotante q̄ corpore & quem in secundo testamento successorem scriberet ignorabat. pręsertim qui priori testamento successorē scriptum incusare nichil posset quod incolumi corpore omniq; vitio purgata mente fecisset: vt tamen quis firmius esse ponat morbo laboranti arbitrium ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate multis in eam cōtra leges admissis. Nam qualis foret si acciperet a cęsare principatū: qui anteq̄ acciperet si tantum populū peremisset.

Tertia accusatio cōtra Archelaū occisio scilicet iudeorū i festo azimorū.

¶Multa in hunc modum prosecutus antipater: multis ex numero circūstantiū propinquorū in singula crimia testibus exhibitis perorauit.

Antipī ad singula crimina testes adhibuit.

Iuti.li. xvij c.xij Eg.li.ij ca.i.

¶Surrexit aūt Nicholaus defensor Achelai & ante omnia cedem in templo necessario factam esse perdocuit. Nam quorum necis argueretur nō regni solum sed etiam ipsius iudicis id est cæsaris hostes fuisse: aliorū autem criminū suasores aduersarios demonstrauit. Secundūvero testamēto idcirco ratum manere postulabat: q̄ Hęrodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarē constituisset. Nam qui tantum saperet vt rerum domino potestas succederet nec vnq̄ in Hęrodis errasse iudicio. Sed sano corde quem cōstitueret elegisse: qui per quē cōstitui deberet non ignorauit.

De testamēto secundo.

C ¶Cum autem oībus expositis etiam Nicholaus peroraſſet: in mediū ꝓgressus archelaus ad genua cęsaris accedit: ocioseQuo pbenigne a cęsaris erecto q̄ paterna quidem successione dignus esset ostendit. certum vero nichil pronunciauit.

Cęsar archelaū ad genua sua accedētem erexit dignum regno ostendens.

¶Cęsar (dimisso consilio) secum de cognitis deliberans anteq̄ tamē quicq̄ statueret mater archelai moritur & varie littere de Syria iudeos defecisse nūciantes prolatę sunt varus enim hoc prospiciens (abeunte Archelao romam) hierusalem ascendit vt seditiosos cohiberet. Sabinū namq; ludeos exactionibus opprimentem ipsorum contra eum maxima multitudo in festo pentecostes cōgregata est in tres partes diuisa vnde perterritus vari petit auxilium & in Phaselum turrim altissimam euasit maximaq; facta est pugna. Iudei namq; (succensis porticibus) flamma comprehensi consumebantur aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur ipsi vero audaciores facti ex pręcedenti nece templi q;

thesauri spoliatione contra Romanos facti sunt quibus ruffus & Gratus cum exercitu sociarunt Sabi D
nus tum iudeis libertatem promittentibus. pollicitationibus non confidebat.

¶ Capitulum tertium.

Mater archelai moritur.

Ilo autem die dimisso cõsilio secum ipse de cognitis deliberabat vtrum ex his qui te-
stamento continerẽtur aliquam regni oporteret constitui successorem: an toti familię
distribui principatum. Multitudo enim personarũ egere subsidio videbat. ¶ Sed an- Iustis. lib. xvii. ca. xiii.
teq̃ de his quicq̃ statueretur a Cęsare mater Archelai martache morbo corrupta mori
tur: & varię litterę de syria iudeos perlatę sunt defecisse nũciãtes. Quod varus fore p
spiciens in hierosolimã postq̃ archelaus nauigaret. ascendit: vt incentores seditiõis co
hiberet. Et quia multitudo cessatura nõ videbat: ex tribus quas Syriam secũ duxerat cohortibus vnã
in ciuitate reliquit: atq; ita in anthiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in hierosolimã venis
set causas nouarũ rerum iudeis prebuit: modo vim custodibus vt sibi arces traderent adhibẽdo: nunc
maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a varo militibus fœtus erat Sed etiam
seruorũ suorum multitudine: quos etiam oẽs armatos auaricię ministros habebat. Festo autem quin-
quagesimę die (quę pentecostes a iudeis vocatur) spectes septem diebus exactis rediens. ex eorũ nu-
mero vocabulum nacta non religionis solemnitas populum sed indignatio cõgregauit. Deniq; con-
cursus infinitę multitudinis ex galilea itemq; idumea & hiericonte transq; Iordanem positis regioni-
bus factus est cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudeorum & numero simul & alacritate præsta-
ret & tripertita manu terna castra collocarũt vna in septentrionali regione templi: altera in meriada-
na Ypodromum versus tertiaq; in occiduo prope regiam tractu circunsessos Romanos vndiq; obside
bant. ¶ Sabinus autem multitudine pariter eorum spirituq; perterritus crebris quidem varum nun-
cijs precabatur vt q̃ mature ferret auxilium quasi lanianda cohorte si quid more interueniisset. Ipse ve
ro in altissima castelli turri (quę phaselus vocabatur) euasit fratris herodis cognomie quem parthi ne
cauerũt. Hinc militibus cohortis vt in hostes irruerent: signum dabat. Iam præ timore quibus ipse præ
erat descendere nullus audebat. Cuius autem precepto milites obedientes in templum volant vehe- E
mentiq; cum iudeis pugna confligunt. In qua dum nemo desuper adiuuaret: imperitos belli pericia
superabat. Postea vero q̃ multi iudei porticibus occupati alias occupatis a vertice sagittis eos appe-
tebant. plurimi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes vlcisci facile poterant neq; cominus dimicã-
tes ferebant. Ab vtrisq; tamen afflicti: succendunt porticus opere magnitudine atq; ornatu mirabiles
Ibiq; cum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur aut in hostes desilientes ab ipsis
occidebantur. Alij retrorsum cedentes precipitabant ex muro: nonnulli desperata salute incendij pe
riculum suis gladijs preueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impe-
tum metu attoniti nullo negocio subigebantur donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis te
sauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt: & quadraginta ex eo talenta diripuerunt
quorum quę furto sublata non sunt congregauit sabinus At iudeos multo plures magisq; pugnantes
tam virorum q̃ opum interitus in romanos contraxit obsessaq; his regia minitabantur exicium. nisi q̃
primum modo se cederent: sabino si vellent vna cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes.
Quibus opitulabantur regalium plurimi: qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamẽ bellicosior erat
sebastenorum tria milia. Hisq; prepositi rufus & Gratus. vnus peditum rector: at vero equitum rufus
quorum vterq; in corporis atq; prudentia etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum
tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; iudei quidem instare obsidioni simul & castelli
mœnia temptantes & ad sabinum clamantes vt nullo impediente discederet habituri pro tanto tem
pore patriam libertatem. ¶ Sabinus autem q̃is optaret euadere fidem tamen pollicitationibus non
habebat. sed eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur. simulq; auxilium vari sperans F
obsidionis periculum perferebat.

Sabinus pterri tus vari petit auxiliũ & i pha selo turri altissi- ma euasit.

Maxia pugna. Iudei succẽsis porticibus flam ma cõprehensi cõsumebãt aut in hostes desili entes ab ipsis occidebãt. &c.

Ruffus & gra tus cum suis ro manis sese soci arunt.

Sabinus dubi us pollicitatio nibus non cõfi debat.

¶ Mortuo Herode absenteq; Archelao multi regnum cupierunt vsurpare. duo namq; vete
ranorum militum milia qui sub Herode militauerunt: in Idumea congregati cum regalibus decerta-
uerunt: quibus Aciabus regis consobrinus repugnauit. in inferiore autem galilea ludas ezechię latro
num principis filius aulam regiam inuasit. Symon quoq; herodis seruus impositio sibi dyadema de
regina in hiericonte igne concremauit: quem tamen fugientem gratus vertice percussum occidit. pre
terea Artonges pastor corpe ris animeq; fiducia confusus & in fratribus regnum ausus est affectare.
qui contra romanos & regios bellum parauit. Varus autem acceptis Sabinis litteris magnum congre
gans exercitũ venit in iudeam cui Berithij & Arethas rex dederunt subsidium. & sephori capta ciui-
tate eam igni cõbussit incolis captiuis. Arus quoq; vicus direptus est. Et Saffus depopulatus Emaus
etiam castellũ comburit. Aduenientes vero varo hierusalẽ oẽs seditionis causas in alios cõferebant

A Cui Ioſephus Archelai conſobrinus & cum grato ruffus & Romana cohors obuiam alia parte Sabi
no abſcedente venerunt varus autem diſpartito exercitu ſeditioſorũ fere duo milia crucifixit & mul
titudini data venia duces ad cęſarem interrogandos miſit qui regis propinquos quia contra regem
bella mouerant iuſſit interfici. Capitulum quartum.

Ant. li. xvii. ca. pit. xii. ΘOdẽ tẽpore per iudeam plurimis locis tumultus erat multoſq; ad regni cupidinẽ tempus im
pulſerat. Nã in idumea quidẽ duo milia veteranorũ qui ſub herode militauerant cõgregati Multi tũc regnũ
armiſq; inſtructi cũ regalibus decertabãt quibus aciabus regis cõſobrinus ex vicis munitiſſi cupiebãt vſurpa
mis repugnabat cãpeſtre pręliũ declinãdo. ¶ Inferiori autẽ galileę iudas filius ezechię latronum prin re cõtra quos a
Ant. li. xvii. ca. pit. xiii cipis ab herode quondã rege capti qui tunc illas regiones vaſtauerat nõ parua multitudine collecta. ciabus hærodis
raptiſq; regis armentariis & oibus quos circa ſe habebat armatis: cõtra potẽtię cupidos manus moue nepos. &c.
bat. ¶ Trans flumẽ quoq; ſymon quidam ex regalibus ſeruis pulchritudine ſimul & vaſtitate corpo- Symon herodis
ris frœtus. impoſito ſibi dyadẽmate cũ latronibus quos congregauerat ipſe circuiens & apud hieri- ſeruus impoſito
chonta regiã & multa alia magnifica diuerſoria igni corrupit facilẽ ſibi prędam ex incẽdio cõparans ſibi dyademate
Omneſq; habitationes in quibus aliquid erat decoris concremaſſet niſi gratus legionũ rector ex tra regina in hieri
chone ſagittarios. itẽq; ſebaſtenorũ pugnaciſſimos ducens properaſſent occurrere vbi peditũ quidem co igni corrupit
in pugna multi cõſumpti ſunt. Ipſe autẽ ſymonẽ cõpendio pręuenit ardua valle fugientẽ: & ex trãſuer Gratus ſymonẽ
ſo percuſſum in vertice deiecit. Incẽſę ſunt autẽ & quęcũq; iordani proximę fuerunt ſedes regię apud fugiẽtẽ occidit.
betharantes alias Betharamathẽ quorũdam aliorũ manu cõflata ex locis vlterioribus. ¶ Tũc etiam
paſtor quidã cui nomẽ erat artonges regnũ affectare auſus eſt. Quod vt ſperaret in corporis animęq;
fiducia mortẽ cõtemẽtis ipulſis eſt ac pręterea fratrũ ſibi ſimilũ robore quorũ ſingulis tanq; ducibus Artõges paſtor
& ſatrapis attributa manu armatorũ ad incurſus vtebatur. Ipſe autẽ veluti rex maiora negocia procu regnũ auſus eſt
rabat. Et tunc quidẽ ſibi etiam coronam impoſuit. Nõ paruo autem poſt tẽpore cum fratribus ſuis va affectare.
B ſtando territoria: & occidendo pręcipue romanos itemq; regios perſeuerauit cũ neq; iudeorũ quiq; Bellum paſtoris
effugeret: qui lucrũ ferens aliquod veniſſet in manus. Auſi ſunt autẽ apud Amathuntam comparatũ cõtra Romanos
romanorũ agmen obſidere: qui frumenta cohorti atq; arma portabat. Vbi arrium quidem centurio- & regios milites
nem & quadraginta fortiſſimos iaculis confixere. Cęteri vero in periculo conſtituti ſimilia ſuſtinendi Arius centurio.
auxilio grati qui cum ſebaſtenis aduenit elapſi ſũt. ¶ Multis in hunc modũ cõtra indigenas itemq; a
lienigenas per omne bellum geſtis poſt aliquod tẽpus tres ex his cõpręhenſi ſunt natu quidẽ maxi
mus ab archelao duo vero qui etate ſequębãtur in manus grati ac ptolomei delati. Nã quartus arche
lao pactione cõceſſit: ſed hic eos poſtea finis ſecutus eſt. Tũc autẽ latrocinali bello cunctã inflãmabat ¶ Varus acce
Ant. li. xvii. ca. pit. xiiij iudeam. ¶ Varus autẽ acceptis ſabini & principũ litteris: toti cohorti metuẽs opem his ferre propera ptis ſabini litte
bat. Itaq; cũ duabus reliquis cohortibus & quatuor aliis equitũ in ptolomaida ꝓfectus eadẽ regũ atq; ris magnũ con
optimarũ auxilia cõuenire iuſſit. Ad hęc a berithiis etiã cũ per eorũ trãſiret oppidũ millę & quingen- gregãs exercitũ
tos accepit armatos. Vbi vero in ptolomaidẽ tam cętera manus auxiliorũ q̃ propter herodis ſimicitias venit i iudeã cui
arethas rex arabũ nõ cũ exiguo numero equitũ peditũq; peruenit: ſtatim exercitus partẽ in galileam berithij & are
quę ptolomaidi propinquior erat dirigit amico ſuo gaio his rectore ꝓpoſito. Qui mox & aduerſus thas dederunt
Ant. li. xvii. ca. pit. xiiij quos ierat oẽs in fugã vertit & ſephori ciuitate capta ipſam quidẽ incẽdit icolas vero eius ſeruitio ſub ſubſidium.
iugauit. Varus autẽ ipſe cũ oi exercitu ſamaria potitus ciuitate quidẽ abſtinuit: qꝫ inter aliorũ turbas ni Sephoris Ciui
chil eã mouiſſe deprehẽdit. ¶ Caſtris autẽ ad vicũ poſitis qui appellatur arũ ptolomei poſſeſſionẽ ꝓ tas cõbuſta in
pterea direptã ad barbaris & ab amicis herodis qui ptolomeo infenſi erãt. ¶ Inde ad ſafo progreditur colis captiuis.
alterũ vicũ tutiſſimũ quẽ ſimiliter oẽſq; redditus ibi repertos fuerãt depopulati. Cedis autẽ igniq; ple Arus vicus dire
na erãt oia nec prędę barbarorũ quidq̃ obſtabat. ¶ Exuſta eſt aũt ẽmaus alias emaus iuſſu vari necẽ ptus.
arij cęterorũq; indigne ferẽtis. habitoribus eius fuga diſperſis. Hic progreſſus ad hieroſolymã cũ exer Emaus incendi
citu: ſolo viſu iudeorũ caſtra diſiecit. Et alij quidẽ per agros abire fugiẽtes: qui vero intra ciuitatẽ de tur a varo.
gebãt ſuſcepto eo ſeditionis cauſas i alios cõferebãt. nihil quidẽ ſe pœnitus mouiſſe dicentes: ſed pro Aduenientevaro
pterdiẽ feſtũ recepta neceſſario multitudine in ciuitate obſeſſos eſſe potius cũ romanis q̃ diſſidẽtibus hierim oẽs ſedi
cõſpiraſſe. Ante vero obuiam venerant. Ioſephus archelai cõſobrinus: & cũ grato rufus agentes exer tionis cauſas in
C citũ regnũ & ſebaſtenos & ex romana cohorte milites ornatos habitu cõſueto. Sabinus em nec i faciẽ alios cõferebant
vari venire paſſus: iãdudũ ex ciuitate ad mare diſceſſerat. ¶ Varus aũt diſpertitũ aduerſus auctores tu cui ioſephus ar
multus per agros dimiſit exercitũ: multiſq; ſibi exhibitis quos minus turbulẽtos iueniſſet cuſtodię tra chelai conſobri
didit: maxime vero nocẽtiũ ꝓpe ad duo milia crucifixit. ¶ Adhuc aũt circa idumeam ſupereſſe arma us & cũ grato ru
torũ decẽ milia nũciato. cõfeſtim arabas domũ abire iubet qꝫ eos nõ auxiliãtiũ more vti militia: ſed ꝓ fus & romana co
ſua libidine. & ſupra q̃ ipſe vellet agros vaſtare proſpexit: ſuis aũt comitatus agminibus i aduerſarios hors obuiam ve
ꝓperabat. Verũ ille ſe varo priuſq̃ in manus veniretur: aciabi cõſilio tradiderũt. Varus autẽ multi nerunt ſabino a
tudini venia data: duces eius interrogãdos miſit ad cęſarẽ. At ille cum ignouiſſet cęteris nõnullos re liapte abſcedẽte

Varus iudeorũ multitudini data venia duces interrogãdos misit ad cesarẽ qui regis ꝓpinquos quia contra suũ regem arma cœpissent supplicijs adegit.

gis cognãtos. erant enim quidam inter eos herodis propinqui supplicio subiugari precepit q̃ omni no contra suum regem arma accœpissent. Varus autem hoc modo rebus apud hierosolymam compositis eademq; cohorte quę dudum in presidio ciuitatis fuerat relicta ibi antiochiam rediit. D

¶ Legatione iudeorum Romę super octo milia ius suę gentis liberum petentium transmissa conuocatur a cęsare consilium in templo apolinis adiurãdis operibus exornata vbi iudeorum multitudo aderat & e contra archelai cum amicis inter quos philippus fratre duabus a varo excausis missus primum vero iudei iubente cęsare herodem locuti eius facinora adduxerunt deinde contra archelaum ipsum excedentium milium iudeorum vt certus herodis filius probaretur regni acculãt sumpsisse prę mordia. petunt itaq; iudei patriam suam Syrię coniũgi & per romanos iudices gubernari. Nicholaus vero purgatis cõtra reges obiectis criminibus iudeorum arguit nationem cęsar igitur auditis partibus mediam regni partẽ archelao dedit tetrarcham appellans ipsum etiam regem fisse dignũ prębat politus reliquã vero dimidiã in duas diuidens tetrarchias philippo dedit & antipę legatũq; Salome ampliatũ cõfirmauit duasq; herodis filias virgines filijs Ferorę desponsauit. Et herodes facultates fideliter distribuens pauca vilissima propter defuncti honorem sibi retinuit. Capitulum quintum.

Legato iudeoꝝ Romę sup octo milia ius suę gẽtis liberꝝ petẽtiũ

Iudei iubẽte Cęsare primũ contra herodem loquentes eius ad ducunt facinora. &c.

BOmę autẽ archelao alia rursus cũ iudeis cõflata est qui ante seditionẽ permisso uari legati exierũt ius gẽtis suę liberũ perituri. Erant autẽ numero quinquaginta qui venerãt astãtibus vna ex populo qui romę degerẽt octo milibus iudeorũ. ¶ Itaq; cõuocato a cęsare optimatũ romanorũ amicorũ cõsilio in palatini appollinis tẽplo quod priuatũ erat ipsius edificium ammirandis operibus exornatũ multitudo quidẽ iudeorũ cõstitit cũ legatis contraq; Archelaus cũ amicis cognatorũ autẽ amici ab vtraq; parte secreti aderãt. Nã & cũ archelao stare propter odiũ atq; inuidiã recusabant & cũ accusatoribus cõspici pudore cęsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam philippus archelai frater beniuolo animo duabus ex causis premissus avarovt & archelao subueniret & si regnũ herodis nepotibus eius distribui placuisset partẽ aliquã mereretur. Iussit autẽ accusatores exponere quęnã cõtra leges fecisset herodes. Primũ non se regẽ sed oĩm qui vsq̃ fuissent tyrannorũ crudelissimũ tollerasse. dicebãt. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse quęsti sunt vt beatiores mortui putarentur. Non eñ solũ tormentis eũ laceresse corpora subiectorũ: sed etiã genti suę ciuitatibus deformati exteras ornauisse: populisq; alienis iudeę sanguinẽ condonasse. Pro antiqua vero fœlicitate ac patrijs legibus nationem suã tanta ęgestate simul ab eo atq; iniquitate repletam prorsus vt plures ex herode clades paucis annis sustinuerint q̃ omni euo maiores sui postq̃ ex babilone discessere perpessi sunt: xerse tunc regnante ad discordias cõcitati. Verum se ad hanc mediocritatẽ & aduerse fortunę cõsuetudinẽ processisse vt etiam successionẽ voluntariã acerbissime feritatis subirẽt qui & archelaũ tanti tyranni filiũ patre mortuo regẽ appellassent nichil morati & vnọ cum eo luxissẽt mortẽ herodis ac pro eius successore vota celebrassent. Illũ aũt quasi metueret ne nõ certus eius filius videretur excedentium milium ciuiũ regni sumpsisse primordia: & quia principatũ meruit tot immolasse deo hoim victimas. tot festo die tẽplum cadaueribus ipleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis supererent aliquando respexisse calamitates suas & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora prębere: atq; ab romanis precari vt iudeę reliquias misericordia dignas existimarẽt: ne ve quod ex ea natione restaret. His obijcerẽt a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriã suã cõiungi syrię finibus ac per iudices romanos amministrari decernerẽt. Hoc eñ modo probatũ scire iudeos qui nũc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur moderatis rectoribus obedire. Iudeorũ quidẽ accusatio eiusmodi petitione cõclusa est. ¶ Cũ aũt surrexisset cõtra Nicholaus primũ criminibus quę in reges erant proposita dissolutis nationẽ coepit arguere quia neq; gubernari facilis esset natura. quę regibus vix pareret. Vna vero etiã propinquos archelai qui se ad accusatores cõtulerant insimulabat. ¶ Sed tũ quidẽ partibus cęsar auditis cõuentũ dirimit. Paucis aũt diebus post mediã regni partẽ sub Tetrarchię noie dedit. archelao etiã regẽ si se dignũ prębueret facturum esse pollicitus: reliquã vero dimidiã in duas tetrarchias diuisit: duobusq; alijs herodis filijs attribuit. Vnã philippo: alterã illi qui cũ archelao de regno certauerat. ¶ Huius parti cesserat trans flumen regio & galilea quarũ ducẽta talenta redditus erãt. Batonea alias Bathanea vero. & tracõ & auranitis & quędã partes domus zenonis circa iãniã vicum philippo destinatę sunt: quę talentorũ centũ redditus ministrabãt. Archelaꝰ vero enarthia idumeũ oẽmq; iudeam & samariam habebat quarta tributorũ parte leuata ꝓ munere quia non cũ cęteris rebellasse: ac ciuitates quibus ĩperaret ei tradit sunt stratonis pirgus. & sebaste. & Ioppe & hierosolyma. Cęteras aũt gazã & sadarã & Hippõ alias Hypion regno auulsas syrię cęsar adiecit. Erãt aũt redditus archelai: sexcẽta talẽta. ¶ Quin & salomẽ pręter illa quę testamẽto regis ei relicta fuerãt. iãnię dominã & azoti & phaselidos idẽ cęsar constituit regiãq; apud ascalonẽ largitus est ex quibus oĩbus talẽtorũ sexaginta redditus colligebãtur domũ vero eius enarchię aĺs tetrarchię subiugauit archelai. ¶ Cũ aũt cęteris quoq; herodis ꝓgs testa

Antiq. li. xvii. capitu. xv. ęge. li. ii. cap. i.

E

Cõtra archelaũ qui excedentium milium iudeorum vt certus hęrodis filius videretur regni sũpsit primordia.

Nicholaus purgatis criminibus cõtra reges obiectis arguit iudeorũ nationẽ. &c

Legarum Salome cęsar auxit.

Antiq. li. xvii. capitu. xv. ęge. li. ii. cap. i.

F

A mẽto relicta ſoluiſſet: duas eius filias virgines extrinſecus quingẽtis milibus pecunię donauit: eaſq; nuptũ ferorę filijs collocauit. ¶ Diuiſo aũt herodis patrimonio etiã ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta iſidem diſtribuit exceptis ſuo nomini quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Herodes herodis facultates fideliter diſtribuit & pauca viliſſima propter honorem defuncti ſibi retinuit.

¶ Iudeus quidã iuuenis alexandro quem herodes occiderat ſimillimus ſpe fallendi Romã veniẽs mentitus eſt alexandrum ſociũ habens iudeũ oẽs regni actus congnoſcentẽ hic a Iudeis multis muneribus donatus quaſi rex a paternis amicis deduceretur tãtaq; multos clemẽtia cœperat vt illũ ſella portarẽt & regale obſequiũ propriſs ſumptibus exhiberẽt. Cęſar vero alexãdri vultum optime cognoſcens: celadũ quendam vt adoleſcentẽ adducat miſit quo cõſpecto ſtatim cõiectura perſonę cognouit differentiã: & de ariſtobolo fratre percũctantibus ſaluum quidẽ eſſe & apud cyprum degere cõmorabat cęſar autẽ cognita veritate riſit fraudiſq; actorẽ iuſſit interfici & filium alexandrum propter corporis habitudinẽ remigum numero inſeruit. Archelao autẽ tũc iudeis & ſamaritis abutẽte cõtra ipſum vtriq; ad cęſarẽ legatos mittũt qui in exilium pellitur in viennã hic eñ priuſq; vocatur ſomniũ viderat quod ſymõ eſſeus exponẽs dixit varias rerũ mutationes expertũ fore moriturũ. Glafira quoq; eius vxor archelai capadocię regis filia quę prius alexãdro eius fratri vxor fuerat viſionem vidit qua expoſita vix biduũ ſuperuixit mortuo itaq; archelao copinius a cęſare miſſus eſt regere iudeã tũc prouinciã factam. Symõ vero galileus iudeos cęſari tributa prohibebat ſoluere.

Iudeus quidã iuuenis alexandri perempto ſimilimus mẽtitus alexãdrũ ſpe fallẽdi romã venit habẽs iudeũ ſocium omnes regni actus, optime ſciẽtem. &c.

Cęſar alexandri vultũ optime congnoſcẽs celadũ quẽdã vt adoleſcẽtẽ adduceret miſit quo cõſpecto ſtatim perſone differentiam cognouit cõiectura & de ariſtobolo iterrogat. &c.

¶ Cęſar cognito fraudis auctore ipſum iuſſit interfici & filium alexandrũ remigũ nũero iſeruit Symõ eſſeus ſõniũ iterpretatur

Somniũ coniugis archelai glafirę quę prius alexandro fuerat vxor huius fri.

Antl. li. xvij. capit. xvi. Ege. li. ii. ca. ii.

INterea quidã iuuenis natione iudeus apud aliquẽ libertinũ romanũ i ſydomorũ opido educatus illũ ſe format ſimilitudine quẽ herodes necauerat alexãdrũ eſſe mẽtitus. fallẽdiq; ſpe romã venit. Huius autẽ facinoris habebat ſociũ quendã iudeũ ſecũ oẽs regni actus optime ſcientẽ: a quo inſtructus affirmabat eorũ ſe miſericordia q ſui atq; ariſtoboli occidendi cauſa miſſi fuerant ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Deniq; his multos iam iudeos fefellerat in creta degẽtes ac liberaliter illic acceptus. melũq; inde trãſmiſſus. ibiq; ãpliore quęſtu cumulatus etiã hoſpites ſuos magna veriſimilitudine romã ſecũ nauigare pellexerat. Erat poſtremo delata i dictarchiã multiſq; mũeribus a iudeis eius loci donatus quaſi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc eni fidei pceſſerat formę ſimiltudo: vt qui alexãdrũ illũ viderãt planeq; nouerãt: hunc eũ eſſe putarẽt. Igitur

B oẽs etiam romę iudei viſendi eius ſtudio circũfuſi properabãt: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias quocũq; ferebatur cõueniebat. Tanta nãq; clemẽtia multos ceperat vt illũ ſella portarẽt: ac regale obſequiũ propriſs ei ſũptibus exhiberẽt. ¶ Sed cęſar alexãdri vultũ optime ſciẽs accuſatus eñ apud eũ fuerat ab herode & ſi prius q̃ videret hoiem fallaciã ſimilitudinis animaduerterat. Hilariori tamen animi ſpe nõ nihil indulgẽdũ putauit & celadũ alias Ladũ quẽdã qui alexãdrũ cognoſceret miſit vt adoleſcentẽ ad ſe adduceret. Qui illo cõſpecto: ſtari perſone differẽtiã cõiectura deprehendit. Maxie aũt vbi corporis eius duriciã & ſeruilẽ formã cõſiderauit intellexit oñe cõmẽtũ ſatis aũt cõmotus eſt dictorũ eius audacia De ariſtobolo autẽ percũctãtibus ſaluũ quidẽ eſſe illũ cõmemorabat cõſulto vero nõ adeſſe: quia apud cyprum degeret cauẽdo inſidias. Minus eñ circũueniri ſe poſſe diſiũctos. Ita q; ladus quidẽ ab alijs ei ſeparato vitã dixit a cęſare primũ fore ſi tantę fraudis prodidiſſet auctorẽ. Id autẽ ſe facturũ ille pollicitus ad cęſarẽ ſequitur & iudeũ idicat qui formę ſuę ſimilitudine abuſus eſſet ad quęſtũ. Tãta eñ dona eũ ex c uitatibus ſingulis abſtuliſſe docuit quãta viuus alexãder accepiſſet. Riſit his cęſar: & falſũ quidẽ alexãdrũ ꝓpter habitudinẽ corporis remigũ nũero inſeruit: ſuaſore vero eius interfici iuſſit. Melitẽſibus alias Meliſa autẽ ſũptuũ detrimẽtũ ꝓ amẽtię prędio ſatis eſſet iudicauit. Enarchia alias tetrarchia vero ſuſcepta memor diſcordię ſuperioris archelãus nõ ſolũ iudeis ſed etiã ſamariteſibus crudeliter abuſus eſt. Nonoq; pręſpibus anno legatis cõtra ſe ab vtriſq; ad cæſarẽ miſſis: ipſe quidẽ i exiliũ pellitur i viẽna gallie ciuitate primoniũ vero eius theſauris cęſaris adiudicaꝫ. Quẽ quidẽ priuſq; euocaretur ad cęſarẽ hmõi ſõniũ vidiſſe cõmemorauit. Nouẽ ariſtas plenas & maximas a bobus comedi ſõniauerat. Accitos deide vates caldeorũq; nonnullos: quidnã illo putarent indicari ſõnio cõſuluerat. Aliſs autẽ aliter interpretantibus. Symõ quidam eſſeus genere dixerat ariſtas ãnos

C arbitrari boueſq; rerum mutationes eo quod agros arando verterẽt ac mutarẽt. Ideoq; regnaturũ illũ quidẽ eſſe tot annos ꝙ ſignificaret numerus ariſtarum. Varias autẽ rerum mutationes expertum eſſe moriturũ. Hiſq; auditis quinq; diebus poſt idẽ archelaus ad cauſã dicẽdã eſt euocatus. ¶ Dignũ autẽ memoria duxi etiam coniugis eius glafirę ſõnium archelai filię capadocum regis referre. Quam cum Alexander prius habuiſſet vxorem frater huius de quo loquimur herodis regis filius a quo ille interfectus eſt ſicut iam deſignauimus poſt illius mortem. Iube alias Iobato regi libię nuptam eoq; defuncto domum reuerſam domiq; apud patrem in viduitate degentem enarches archelaus vbi cõſpexit ad hoc amoris ſuccenſus eſt vt eam ſtatim repudiata cõiuge ſua marianne ſibi copularet. Hęc igitur breui tempore poſtq̃ in iudeam rediit videre viſa eſt inſtantẽ ſibi alexandrum dicere. Satiſfuerat tibi libicum matrimonium: ſed tu illo non contenta rurſus ad meos pœnates reuerteris auidiſſima viri

Antl. li. xvij. capitu. xvi. Ege. li. ii. ca. ii.

Antl. li. xvij. capit. xvi Ege. li. ii. ca. ii.

Glaſira expoſito ſomnio ſtati moritur.

tertij quodq; grauius eſt mei fratris iuncta matrimonia. Et quidem non diſſimulabo cõtumeliam teq; licet inuitã recuperabo. ¶ Atq; hoc expoſito ſomnio vix biduũ ſuperuixit. Igitur archelai finibus in puinciã circũſcriptis ꝓcreator equitũ apud romanos copinius miſſus eſt ea ſibi a cęſare ptãte madata hoc diſceptãte galileus q̃dã ſymõ noie defectiõis arguebaꝫ qđ indigenas ĩcreparet ſi tributũ romanis pẽdere paterẽtur dñoq; poſt deũ ferre mortales. Erat em̃ proprie ſectę ſophiſta nulla in re ſimilis aliꝭ

D

Ant. li. xviii. ca. primo. i Egeſippus li. i. caꝑ. iii.

¶ AEGESIPPVS poſt hãc hiſtoriã libro. iij. ca. iiij. ponit famoſũ ludibriũ paulinę romanę vxoris pudiciſſimę ſaturnini & Mũdi emeriti equeſtris eius amore ſuccẽſi quod hic omiſit. Ioſephus repete re. ſed ad lõgũ ꝓſequitur illud libro decimo octauo Antiqtatũ capĩo ſexto. Aegeſippus inſup ibidẽ de pilatimalicia q xp̃m morti adiudicauit de quo Ioſephus libro eodẽ capĩis. iiij. v. vij. Etiã & herodis antipę adulteriũ & crudelitatẽ ponit q iohãnẽ baptiſtã occidi fecit de quibus Ioſephus libro eodẽ. ca. ix.

¶ Tria apud iudeos philoſophorũ genera Eſſeorum ſcilicet phariſeorum & ſaduceorũ Eſſeorum enim maximę ſunt laudis religioq; pręcipua nuptias cõtemnunt nõ quia humani generis ſucceſſionẽ cenſeant perimẽdam: ſed quia cauendam feminarum intẽperantiam putant nullam earumvni viro fidem ſeruare credẽtes diuitias cõtemnunt omniaq; apud eos ſunt cõmunia. Squaloꝛẽ corporis decorẽ putant dũmodo ſemper ſint in veſte candida. Cõmunium rerum indiuiſos habent procuratores/neq; locũ certum habentes aduenientibus ſuę ſectę profeſſoribus quicquid habent prõptiſſime exhibẽt neq; quicq̃ cũ peregrinantur portant pręter arma cõtra latrones. In qualibet ciuitate ſpecialis hoſpitũ curator conſtituitur. Veſtimẽta autẽ aut calcheos nunq̃ mutant niſi vetuſtate conſumantur permutatio in eos non mercatura exercetur. Pręcipue circa deum religioſi nihil prophani ante ſolis ortum loquũtur. Hora quinta in vnum cõgregati lintheis pręcincti corpus frigidis aquis abluunt Sacerdos cibum oratione pręuenit & poſt prandium datoremvictus deum laudibus canunt/ Sacris depoſitis veſtibus ad opera redeunt reuerſiq; ſimiliter cum hoſpitibus cenant In duobus ſunt ſui iuris ſcilicet ſub uenire dignis: & indigentibus. Sed cognatis aliquid dare ſine curatoribus eſt interdictũ. Maximi ſunt iracundię moderatores. Studioſi ſunt circa veterum ſcripta maxime quę aĩe & corpori expediant eligentes hi autẽ alios ſe cum nõ facile recipiunt. primo per annum differentes extrinſecus cõmorari deinde poſt cõtinentię oſtentionẽ duobus annis mores ꝓbantur prius autẽ q̃ cõem incipiat habere cibũ magnis adiurat ſe execratiõibus primũ qdẽ ſecuturũ deũ deide circa hoies ſeruare iuſticiã neq; ſpõte cuiq̃ noceret iniquos oẽs odiſſe/oibus fidẽ ſeruare maxime pricipibus. Neq; abſq; dei volũtate ad pricipatus accedere potentiã. Et ſi quis pręſit nunq̃ abuti ptãte neq; viribus ptãtis ſed neq; veſte aut ambitioſo ornatu reliquis eminere veritatẽ diligere aĩam purã ab iniuſtis ſeruare cõpendiis fugere latrocinia depręhẽſos vero i peccatis a ſua cõgregatione depellũt & quãdoq; morte cõſumũtur. Nõ minus q̃ ciuitatũ cõgregati iudicia faciũt. Sabbato vẽtrẽ nõ purgãt/aliꝭ aũt diebus foueã dolabra facientes dimiſſavoce cõtegẽtes ne ſdz diuino ſplẽdori iniuriã faciãt i eadẽ fouea avẽtris onere leuãt & terrã reducũt/diſcernũt aũt iter ſe ſcdm ſuſceptę abſtinẽtię tp̃a i ordines q̃tuor. Lõgiſſime viuũt ꝓpter ſimplicitatẽ victus. Eorũ aũt maxia cõſtãtia i romano bello ꝓbata eſt q gaudẽtes quęq; ne legiſlatorẽ offẽderẽt ſupplicia ppeſſi ſũt. Corpa dicũt corruptibilia aiasvero imortales corporibus q̃ſi carceribus implicatas bonaꝫ aiarũ locavltra occeanũ ponũt amœna & delectabilia. Malarũvero ꝓcelloſa loca & hiberna plena gemitibus. Inter eos aliq futura certiſſime ꝓnũciãt. Aliud eſt eſſenorũ collegiũ ab alio ſolũ ã mr̃imoniꝭ opione differẽs hic ei caſtiſſime mr̃imoniovtũf: nũq̃ ad p̃gnãtẽ accedẽtes: & eos q cõtinuã tenẽt cõtinẽtiã dãnãt dicẽtes ſi i eadẽ oẽs velint ire ſniam defecturũ cõfeſti genus hũanũ. Phariſeoꝫ ſecta certiorẽ legaliũ rituũ noticiã ꝓfiteꝫ & fato deoq; vniuerſa deputãs. Aĩam oẽm icorruptã eſſe/aias bonorũ trãſire i alia corpa iproborũ aũt iterminabili ſupplitio cruciari affirmat. Saducei aũt fatũ negant & deũ extra oẽm mali patrationẽ iſpectionẽq; cõſtituũt/aiarũ aũt gñaliter vel ſupplicia denegant vel honores phariſei ſũt ſotiales Saduceorũ vero inhumana eſt conuerſatio. Capitulum ſeptimum.

¶ Tria philoſophorũ apud iudeos genera. Nuptias contẽnunt eſſe. Nota cauſam. Diuitiarum contemptores eſſei. Oia coia eſſeis.

ETeꝫ tria ſũt apud iudeos gña philoſophię. Horũ eꝫ vnũ phariſei ꝓfitẽtur. Alterũ ſeducei Tertiũ vero qđ etiã ꝓbabilius habeꝫ eſſei colũt: gẽte qdẽ iudeiverũ iter ſe muto amore iũctiſſimi & q pręter ceteros voluptates qdẽ quaſi maleficia vitarẽt cõtinẽtiã vero ſeruare neq; cupiditati ſuccumbere virtutẽ maximã ducerẽt. Itaq; nuptias quidẽ faſtidiũt alienos vero filios dũ adhuc molles ſũt eruditioni traditos ꝓ cognatis habẽtes ſuis moribus diligẽter inſtituũt nõ quia coniugia vel hũani gñis ſucceſſionẽ cẽſeãt pimẽdã ſed qa cauẽdã putãt itẽperãtiã feminarũ: nullã earũ vni viro fidẽ ſeruare credẽtes. Q ui & diuitiarũ cõtẽptores ſunt: rerũq; apd eos cõmunicatio ãmirationi habeꝫ Neq; iuenias alteꝝ alterũ opulẽtia p̃ſtare. legẽq; ſibi dixerũt vt q diſciplinã ſuã ſectari vellent: bona cõ turbernio publicarẽt. Ita eꝫ fore nevel pauptatis hũilitas vel diuitiarũ dignitas appareret: ſed pmixtis facultatibus veluti iter frẽs vnũ eſſe oĩm patrimoniũ. Probro aũt ducũt oleũ & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit mũdiciꝭ corpus abſterget. qm̃ ſqualorẽ decorẽ putant: dũmodo ſẽper in veſte ſint cãdida.

Antiq. li. xviii. c. i

F

Tria phorũ genera apud Judeos
de quibꝫ ex Joſep li. 18 antiq ca 1 fo. 168

A ¶ Designatos autem communium rerum procuratores habent: & ad vsus hominum singulos indiui-
sos. ¶ Non est autem illis vna ciuitas certa: sed in singulas multa domicilia transferunt & aliunde ad-
uenientibus secte sue professoribus quicquid habent promptum exhibent quasi proprium. Deniq;
tamq; consuetissimi ad eos ingrediuntur: quos nunq; ante viderunt Hinc est q; cum peregrinant pro-
pter latrocinia tantum armantur: neq; preterea quicq; ferunt. ¶ In singulis autem ciuitatibus ex eodē
collegio specialis curator hospitum constituitur qui eorum vestimenta ceteraq; vsui necessaria tueat.
¶ Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris in metu & sub cura magistri agentibus: par est.
Nec vero vestitum siue calceos mutant: nisi aut omnino consciscis prioribus: aut longi tēporis vsu cō-
sumptis. ¶ Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisq; quod habeat prebens refert
ab eo quod ipse non habeat. Quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas a quibus li-
buerit: accipiendi quod opus sit. ¶ Precipue circa deum religiosi sunt. Namq; ante solis ortum nichil
prophani loquuntur sed ei patria quedam vota celebrant: quasi vt orianꝫ: precantes deinde ad (quas
singuli nouerint) artes a curatoribus dimittuntur. Cumq; vsq; ad horam quintam studiose fuerint ope
rati: rursus in vnum cōgreganꝫ: lintheisq; precincti velaminibus ita corpus aquis frigidis abluunt atq;
hac lustratione facta in ea secreta coeunt: quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum
est. Ipsiq; purificati. velut in sanctum quoddam templū in cenaculū veniunt. Quibus ibi cum silentio
residentibus pistor quidem panes ordine vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus ap-
ponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quemq; fas est: nisi prius deo celebret ora-
tio. Post finem quoq; prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt & cum desinūt: quasi datorem vi
ctus deum laudibus canunt. ¶ Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis vsq; post meridiē ad ope-
ra se conferunt Reuersiq; inde similiter cenant: confidentibus etiam hospitibus si quos fortasse in-
terueniſſe reperint. Neq; vero clamor vnq; tectum illud neq; tumultus inquietat: cum etiam loquendi
ordinem alius alij cedat: eorumq; silentium extra tectum constitutis archanum quoddam videat hor
ribile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est quoq; apud eos edendi ac potandi modus satu-
ritate definitur. ¶ Sed quamuis aliquarum rerum nihil sine precepto faciunt curatoris in his tamen
duobus hoc est in adiuuando & miserando sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis cū opus est suo ar-
bitrio cuiq; licet atq; indigentibus alimenta porrigere. ¶ Sane cognatis donare aliquid sine curatori-
bus interdictum est. ¶ Idē iracundię moderatores iusti sunt: indignationē cohibent: fidem tuent pa-
B ci obsecundant. & omne quod dixerint iure iurando fortius habent ipsum iusiurādum quasi periurio
deterius vitant. Iam enim mendatio condemnatum arbitrant. cui sine deo non creditur. ¶ Summum
autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde quę animę & corpori expediant eligētes.
Hinc illis morborumq; remedia stirpes medicas quamq; vim propriam singuli lapides habeāt arimā-
tibus conquiruntur. ¶ Sectę vero sue studiosis non statim cum eis vna collectio sed per annum inte-
grum extrinsecus commoranti cuiq; eundē victus ordinem tribuunt dolabram quoq; & quod prędi-
ctum est perizoma & albam vestem tradentes. Cum vero processu temporis experimētum continē-
tię dederit: accedit etiam ad communem cibum & purioribus ob castificationem scilicet aquis parti-
cipat: neq; tamen in conuentu assumitur. Post ostensionem quippe cōtinentię duobus aliis annis mo
res eius probantur. Cumq; dignus apparuit. tunc demum in consortium assumitur. ¶ Prius vero q̄ in-
cipiat cōmunem habere cibū magnis execrationibus adiurat se primum quidē secuturū deum dein-
ceps quoq; erga homines seruare iustitiam & neq; propria sponte nocere cuiq; neq; precepto obesse
quumuno iniquos oēs odisse & collaborare iustitię semper sectatoribus: fidem omnibus seruare ma-
xime vero principibus. ¶ Neq; enim absq; voluntate dei cuiq; cōsentire posse ad principatus poten-
tiam accedere. Si vero ipse ceteris prefit numq; abuti numq; abusurum viribus potestatis ad cōtume-
liam subditos: sed neq; veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere veritatē semper diligere:
C & habere ꝓpositum cōuincere mentientes. Manus vero a furto & animam puram ab iniustis serua
re cōpendijs & neq; aliquid de misterijs consecratis celare neq; prophanis eorum quippiam publica
re etiam si in re tanta quippiā morte compellat. Super hæc autem addunt nihil se de dogmatibus ali-
quid quę ipsi susceperint tradere: fugere autem latrocinia & conseruatum in similiter dogmatis sui li-
bros angelorumq; nomina. his quidem execrationibus explorant & quasi premuniunt accedentes.
¶ Deprehēsos vero in peccatis a sua congregatione depellunt & siquis taliter fuerit condēnatas mise
rabili morte plerumq; cōsumitur. Illis quidem iuramētis acribus obligatus neq; capere ab aliis oblatū
cibum potest. Herbas vero pecudū more decerpens & fame exesa membra corrumpunt. Ob qđ etiam
plurimos plerumq; miserati & extremū agentes spiritum reseperunt sufficiētem esse pro peccatis eo-
rum quę vsq; ad mortē duxerit poenā fuisse censentes. ¶ In iudicijs vero sunt diligētissimi atq; iustissi
mi. Disceptant autem non minus q̄ centum in vnum coacti. Quod autē ab his decretum fuerit immo

Indiuisos hñt cōmuniū rerū procuratores.

In qualibet ciui tate spicialis cu rator hospitiū.

Circa deū reli gioſi

Hora quinta in vnū cōgregant lintheis p̄cincti corpus frigidis aquis abluētes.

Sacris depoſi tis vestibus ad opa redeunt re uerſiq; silr cę nāt cum hoſti bus.

In duobus sunt sui iuris sc̄z sub uenire dignis atq; idigētibus alimēta porrige re sed cognatis dare aliqd sine curatoribus est interdictum.

Q̄ non facile alios secū reci piūt sed differt prio p annū dei de per duos.

Modus ꝓfiten di essenoꝝ val de notādus.

Quō ad princi patū assumunt & quō assūpti se debeāt hēre erga subditos.

Punitio i delin quētes grauis.

quã rex sup tem pli portã collo cauerat destrue re & tollere mo nuerũt. &c.

Dux regis iuue nes fere quadra ginta qui aquilã aureã securi bus abscinderant captos regi præ sentauit qui oia cõfessi sunt con stanter. &c.

Multiplex Hę rodis morbus Febris Prurigo Colica passio Podagria Inflatio vẽtris putre do testiculorum vermes generãs membrorũ oim contractio.

Militibus & rectoribus multã diuidit pecuniã

portam rex aquilam collocauerat auream eamq; tunc monebant sophystę vt tollerẽt pulchrum esse dicentes. Etiam si quod inde periculum immineret pro legibus patrijs mori nõ recusare. Sic enim decedentibus & animam immortalem: & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuo. Minus autem fortes & sapientię suę nescios amare animam imperitia magisq; morbo cupere q̃ virtute defungi. Dũ hęc illi dissererent rumor subito peruagatur regem fere iam mori. Vnde etiam confidentius adolescẽtes conamen adorsi sunt. Ipsoq; meridie cum plurima multitudo versaretur in templo: dimissam funibus aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Quare statim regis duci nunciata: non parua ille comitatus manu cucurrit ad templum: & prope ad quagraginta iuuenes cõprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream cõcidere ausi essent fecisse confessi sunt. Deinde quo iubente: lege patria respõderunt. Dum vero quid tantum exultarent quibus mors immineret ab his quereretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent: asseruerunt. His itaq; rex commotus: magnitudine irę morbum superat: atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus & q̃ occasione legis patrię quędam maiora temptassent veluti impios dignos esse supplicio iudicauit. Populus autem metuens ne per multos iret quęstio precabatur vt primum facinoris suasoribus deinde in eo deprehensis pœne subditis: cęteris indignationẽ remitteret. Tandem igitur exoratus. & ipsos rex qui funibus dimissi erant: cum sophistis viuos incendit & reliquos qui vna comprehensi sunt obtruncandos carnificibus tradidit. ¶ Hinc totum eius corpus morbo occupatum: variis doloribus differebatur. ¶ Nam febris quidem non mediocris erat. ¶ Prurigo autem intollerabilis habebat omnem corporis superficiem. ¶ Assiduis autem vexabatur coli tormentis. ¶ Pedesq; tã q̃ ex intercutis vitio tumuerat. ¶ Cum & inflatio vẽtriculi. ¶ Putredoq; testiculorum vermiculos generans. ¶ Prętera creber anhelitus & irrupta eum suspiria membrorumq; omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent. pœnas eas esse dicerent sophystarum. ¶ Ille autem quãuis cum tot vitiorum cruciatibus luctaretur: vitę tamen cupidus erat: & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; iordanem trãsgressus apud callironem alias Calichon aquis calidis vtebatur quę in lacum feracem bituminis (quę asphaltidis vocatur) effluentes pro dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius quod medicis oleo calidiore foueri placuerat in archam plenam dimersum ita dissolutũ est: vt etiam lumina quasi mortuis resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant. ad clamorẽ quidem respicere visus est. Desperata vero salute militibus quinquagenas dragmas: multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit.

Inti. li. xvij. c. ix Eg. li. i. cap. xiv

D

Inti. li. xvij. c. ix Eg. li. i. cap. xiv

b

¶ Hęrodes morti proximus nobiliores iudeos iubet in ypodromo concludi & Salome sorori suę eius q̃ marito omnes (cum spiritum efflauerit) præcepit occidere vt eum omnis iudea diem mortis suę illachrimarẽt. Tunc quoq; litterę mortis agmes & Antipatri condennationis de roma apportantur. Hęrodes autem morbi doloribus victus seipsum malum parando cultello occidisset nisi Aciabus eius nepos manum tenuisset Antipatrum vero fiduciam repetentem & custodibus munera policentem missis satellitibus iubet rex occidi & sine honore in hircania sepeliri a cuius morte die quinto anno regni postq̃ Antigonum interfecit. xxxiij. & anno. xxxvij. postq̃ rex a Romanis est declaratus in rebus domesticis infœlicissimus moritur: quo mortuo Salo vinctos liberauit. Ptholumeus vero anuli regis custos militum conuocata multitudine regis voluntatem declarans: Archelaum regem p̃clamauit Cui populus & milites congratulati sunt Hunc ad sepeliendum regem operam dederunt nichilq; munificentię est prętermissum maximaq; cũ pompa in hęrodiõ castello vt iusserat est sepultus.

F

Hęrodes morti p̃ximus nobiliores iudeos iubet in ypodromo concludi & Salome sorori eiusq; marito p̃cepit vt eos in die mortis oẽs occidant. &c.

Hęrodes fratrẽ parando pomũ occidisset nisi aciabus manũ teneret impediret tanq̃ se percussurus dexteram sustulit Cumq; aciabus consobrinus eius accurrisset manumq; continuisset: vlulatus maximus in regia statim quasi rex esset mortuus excitatus est.

¶ Capitulum tricesimum secundum.

¶ Vm autem rediens ad hierichonta veniisset: atra iam bili correptus & pœne ipsa morte minitabatur factum nefarium excogitauit: Collectos enim huius vici ex omni iudea nobiliores in loco cui nomen est ypodromo concludi præcepit. Deinde sorore Salome & Alexio eius marito ad se vocatis scio inquit mortem meam festis gaudijs celebraturos esse iudeos. Verum per alios lugeri potero & p̃clarissimos honores assequi sepulture: si (quę p̃cipio) feceritis. Vos viros qui habentur in custodia cum animam effiauero statim militibus circundatis occidite vt etiam inuita omnis michi indea omnisq; domus illachrimet. ¶ Et simul his mandatis legatorum quos romam miserat epistolę sunt allatę: quibus agmen ancillam iussu cęsaris iteremptam & antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quinetiam si pater eum in exilium dare mallet: idq; permissse cęsarem scriptum erat. ¶ Hęrodes autem paululum hoc nuncio recreatus. rursumq; doloribus victus: nam inedia tussiq; pariter violentia distendebatur: fatum peruenire conatus est. Sumptoq; malo: etiam cultellum poposcit. Sic enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret tanq̃ se percussurus dexteram sustulit Cumq; aciabus consobrinus eius accurrisset manumq; continuisset: vlulatus maximus in regia statim quasi rex esset mortuus excitatus est. ¶ Eo p̃-

Inti. li. xvij. c. ix Eg. li. i. cap. xiv

Inti. li. xvij. c. ix Eg. li. i. cap. xiv

Ape audito antipater fiduciam repetit. letusq; iam custodes promissa etiam pecunia rogabat vt se solverent atq; dimitterent. Quod eorum princeps non solū ne fieret obstitit: sed etiam regi velociter nūciauit. Ille autem fortius exclamans q; vires egrotantis valebant. continuo satellitibus missis occidit antipatrum: mortuumq; sepelire precepit in hyrania. ¶ Deinde rursum corrigit testamentum & successorem quidem Archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit: retrarcham vero Antipham Post interitum autem filij quinq; diebus exactis moritur annos quidem triginta quatuor ex quo interfecit Antigonum regno potitus: triginta vero & septem postq̄ rex a romanis declaratus est. Et in alijs quibus omnibus rebus secunda fortuna vsus est: ac si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quesierat: tanto conseruatum tempore filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infoelicissimus fuit. ¶ Salome autem (anteq̄ resciret mortem regis exercitus) cum marito progressa vinctos absoluit quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium & vnumquemq; iussisse domum dimitti atq; ita per hos abeuntes militibus indicatur. ¶ Quibus in concionem cum alia turba in amphiteatrū apud hiericonta collectis pthol'omeus anuli regis custos quo signare solitus erat & illum fortunatum cœpit dicere & multitudinem cōsolari. relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit in qua multum rogabat vt beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamētum legebat: in quo philippum quidem trachonis proximarūq; regionum tetrarcham vero sicut supra diximus antipham. regem autem archelaum scripserat. ei denicq; anulum ad cesarem ferre mandauerat. obsignataq; regni administrari noticiam. Omniū namq; dispositionum suarum dominū & confirmatorem esse cesarem voluit. Cetera vero seruari iuxta superius testamentum. ¶ Quo perlecto cōfestim clamor secutus est omnium archelao gratulantium militesq; per cunctos & populos adeuntes suam promittebant. deiq; beniuolentiam precabantur. ¶ Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nichil autem munificentię pretermisit archelaus: sed omnē ornatum extulit regnum in funeris pompa ducendum. Lectus quidem totus erat auro gemmisq; distinctus: chorus autem purpura variatus: corpusq; velatum super eum itidem purpura. capiti autem dyadema erat impositum. corona vero desuper aurea: sceptrumq; ad dexteram. ¶ Et circa lectum filij cum propinquis preterea satellites agmenq; trachum germaniq; & galathę velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera vere militum manus armata: duces suos ordinumq; principes sequebanť decenter. Quingenti autē serui ac liberi odores ferebant. Corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Hęrodiō ibiq; secūdum ipsius regis mandata sepultum est. Et herodis quidem hic finis fuit.

Antipatrū pollicētē custodibus munera missis satellitibus rex iubet occidi & sine honore sepeliri.

In rebus domesticis infoelicissimus fuit.

Salome mortuo herode vinctos absoluit. &c.

Fauor ppli Archelao.

Hærodis sepultura pomposissima & ornatissima.

Ordo assistētiū in funere.

Hęrodis corpus in castello herodion sepultum.

¶ Explicit Liber Primus.

¶ Incipit Liber Secundus.

¶ Archelaus diebus septem lugendo patrem consumptis: epulisq; ferialibus prolixe populo exhibitis (hic enim mos multos iudeorum ad inopiam redegit) candida indutus veste processit ad templum ibiq; variis fauoribus exceptis, a plebe humanissime vulgus recepit nomen. quia regnum donec a Cęsare fuisset confirmatum recusauit. Tuncq; gauisa multitudo magnis petitionibus mētem eius tentare cœpit qui in gratiam populi cunctis postulatis facile annuebat post meridiem autem suscitata est aliquorū pro morte iniusta iuuenum qui aquilam de templi porta abstulerant maxima seditio quos Archelaus verbis magis q̄ vi sedare volens magistrū militum mittit rogans vt quiesceret sed illum lapidibus perturbauit vnde Archelaus die festo Azimorum ne cresceret seditio armatorū misit cohortem quorum vulgus multos lapidibus interfecit vulnerato Chiliarcho iudeorum vero in sacrificijs occupatorum alijs fugientibus tria milia occisa sunt. Archelaus autem Philippo fratre regni dimisso procuratore Romam cum matre & amicis iuit & Salome vna cum filijs Sabinus vero Syrie procurator pro cōseruatione pecuniarū Herodis venit in iudeam quem varus inhibuit ipse tamē Archelao romam profecto hierusalem veniens regiam tenet & custodibus euocatis pecuniarum rationes discutere conatus est.

Capitulum Primum.

Antiq. li. xvij. c. x. Eg. li. i. ca. xiv.

VRBARVM autem nouarū principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem cōsumptis epulisq; ferialibus prolixe populo exhibitis, hic autem mos apud iudeos necessarios multos ad inopiā redegit: nam qui eum neglexerit impius estimatur candida veste indutus procedit ad templū: ibiq; variis fauoribus exceptis a plebe ipse quoq; excelso tribunali solio q; aureo sedēs hūanissime vulgus adeuit: eiusq; & q; sepulturā patris sedulo curauissent gratias egit & quos sibi quasi certo iā regi magnos homines habuissent. Verū se nō ait nō potestate solum in-

Sūptuosa sepultura iudeorum multos ad inopiā redegit.

terim sed etiam ipso regis nomine temperare donec a cęsare sibi fuerit cõfirmata successiõ: qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud hierichõta voluntati ex D
ercitus restitisse: cum sibi diadema voluisset imponere. Cęterum alacritate ac beniuolentia ęque mili-
tibus etiam populo plenam se vicissitudinem relaturum si ab his quorum etiam esset imperium cer-
tus rex declaratus fuisset studiumq; sibi fore vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret.

Ppli varia petitio ab archelao nouo rege.

¶ His gauisa multitudo statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tribu-
ta leuari: alij vectigalia tolli. quidem solui custodiam acclamabant. Cunctis autem postulatis in gra-
tiam populi facile annuebat Archelaus: deinde celebratis hostijs cum amicis erat in ępulis. ¶ Ecce
autem post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi vbi communis luctus de rege
cessauit: propria lamenta suscipiunt: flentes eorum casum quos propter abscissam ex porta templi a-
quilam auream Herodes morte damnauerat: dolor autem nõ occultus erat sed clarissimis quęstibus
fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat: virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus pa-
trijs interisse dicebant. Eorum autem mortis pœnas ab illis quos herodes pecunia donasset repeten-
tes esse clamitabant. Ac primum quem is constituerat pontificem reijciendum atq; alium pietate prę
stantem magisq; purum optari debere. Quibus & si mouebat Archelaus ad vltionem: tamen eũ pro
fectionis festinatio continebat. metuentem ne si multitudinem reddidisset inimicam: motu eius impe
diret. Quamobrem monendo magis q̃ vi experiebatur sedare turbatos missoq; magistro militum vt
quiescerent eos rogabant. Sed illum seditionis auctores vbi ad templum venit priusq̃ verbum faceret
lapidibus perturbant & alijs post eum mulcẽdi sui gratia missis: multos enim allegabat archelaus ira-
cunde omnia responderunt neq; si numero aucti fuissent ociosi fore videbant. ¶ Itaq; instante Azi-
morum festo die qui apud iudeos pascha vocitatur plurimarũ victimarum copia plenus infinita qui
dem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit cum illi qui sophistas lugebãt in pha
no consisterent nutrimenta seditioni querentes. Hoc autem metu Archelaus antẽq̃ omnem populũ
morbus iste corrumperet cohortem militum & chiliarchum qui etiam seditionis principes compręhẽ
derent eo dirigit contra quos omne vulgus excitatum multos lapidum ictibus interfecit. Saucius ve-
ro chiliarchus vix elabitur. Et illi quidem statim veluti nichil mali factum esset ad celebrãda sacra cõ
uersi sunt. Sed Archelao sine cede iam multitudo comprimi posse non videbatur. Quamobrẽ totum
illis immisit exercitum: pedites per ciuitatem simul omnes: equitesq; per campum. Qui cum sacrifi- E
cijs occupatos singulos inuasissent: prope ad tria milia hominum occidunt: reliquam vero manũ per
muros proximos deiecerunt. Precones autem sequebãtur Archelaum: iussu eius vnumquemq; vt do
mum rediret ammonendo. Itaq; cuncti neglecta dei festiuitate abierunt. ¶ Ipse autem cũ matre nec. Anti. li.
non & Popla & Ptholomeo & Nicholao amicis ad mare descendit: relicto Philippo regni procura- xvij. c. xi
tore itemq; rerum familiarium curatore. Vna vero aggressa est cum filijs suis Salome: fratrisq; regis fi
lij genere: specie quidem velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futur' certa vero
causa quę contra leges in templũ admissa fuerant delaturi. ¶ Interea fit filis cęsareę sabinus obuiam
Syrię procurator ad iudeam veniens: ad pecunias custodiẽdas Herodis. Quem vlterius progredi va
rus inhibuit multis accitus Archelai precibus: intercedente Ptolomeo. Et tunc quidẽ Sabinus in gra-
tiam vari neq; ad arces venire properauit neq; thesauros paternę pecunię clausit Archelao: sed vsq;
ad cognitionem se cęsaris ociosum manere pollicitus. apud Cęsaream commorabatur. Postea vero q̃
sibi obstantium vnus Antiochiam petiit alter hoc est Archelaus Romam nauigauit: mature profe-
ctus in hierosolimam regiam tenet. Custodumq; principibus itemq; dispensatoribus euocatis ratio-
nes pecuniarum discutere conabatur & arces occupare tentabat. Non tamẽ immemores Archelai
mandatorũ custodes erant Sed in obseruando singula quęq; perseuerabant: causam custodię magis F
Cęsari q̃ Archelao tribuentes.

¶ Antipas cum Archelao de regno certabat defendens primum testamẽtum in quo rex fue-
rat inscriptus posteriora firmius similiter romam nauigauit secum ducens matrem & amicos cum hi
reno oratore acerrimo. Iudei autem Romanos iudices magis q̃ regem petebant & Antipam q̃ Ar-
chelaum quem etiam Sabinus apud Cęsarem accusauerat. Antipam vero cui etiam Salome fauebat
multum laudauerat Cęsar itaq; hinc & inde acceptis instrumentis optimates romanorum ad
cõcilium vbi Antipater Salome filius: is enim orator erat acerrimus: accusationem
laudans ipsum asserens auctoritate propria regnum vsurpasse totius orationis vires in
rum qui ab eo circa templum die festo azimorum ceci
tũ non valere probabat cum tunc sanę mentis inopinanter & ad singula testes adhibit
Archelai defensor ad accusationes respondens eadem in templo necessario facta
rationibus cõfirmauit herodis testamentũ. Vide omnibus expositis Cęsar Archelaum

A fua accedentem erexit dignum regno oſtendens nichil vero certum pronunciauit.

¶ Capitulum ſecundum.

Antipas regnū petebat primū teſtamētum (in quo fuerat rex ſcriptus) poſteriore firmius defendēs & ſecū ducebat matrē & ptolomeum. &c.

Antī.li. xvij.c.xij Eg.li.ij ca.i.

¶ Vm hęc autem antipas quoq; de regno certabat. poſteriore ſuperius hęrodis teſtamētum firmius eſſe defendēs in quo rex ipſe antipas fuerat ſcriptus. eiq; ſe tam ſalome q̄ multi alij cognati qui cum Archelao nauigarent. ſuffragio fore promiſerant. Ducebat autem ſecum matrem fratremq; nicholai ptholomeum: in quo pro fide apud hęrodē probata nō nichil videbatur eſſe momenti. Namq; illi fuerat clariſſimus amicorum Oratori autem hyreneo propter dicendi acrimoniam plurimam confidebat. Vnde etiam qui ſe monuerant vt archelao pro etatis merito & ſecundi teſtamenti voluntati cederet: audiendos eſſe non cenſuit. ¶ Romę vero migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorum quibus inuiſus erat archelaus quibus pręcipue liberi omnes ſui iuris eſſe cupiebant & aut romano magiſtratu amminiſtrari: aut ſi hoc non imperarent Antipā regem habere. Ad hoc etiam ſabini ope nitebatur antipas: qui archelaum per epiſtolas accuſauerat apd cęſarem. antipam multū laudauerat. Itaq; digeſta crimina ſalome & cęteri qui cum ea ſentirent cęſari tradiderunt & poſt eos archelaus geſtorum ſuorum per ſcripta capitula patriſq; anulū per ptolomeum artioreſq; amminiſtrationis intromiſit ad cęſarem. ¶ Ille autem ſecum premeditatus ea quę ab vtraq; parte dicerentur: vbi & regi magnitudinē multitudinemq; reddituum animaduertit. atq; inſuper Hęrodis familiam numeroſam. prędectis etiam vari & Sabini litteris: optimates Romanorū an concilium vocat. In quo tunc primum ex agrippa filia ſua natum gaium ſedere iuſſit filium adoptiū atq; ita partibus proſequēdi copiam dedit. ¶ Igitur ſalomes filius antipatri namq; is erat orator acerrimus eorum qui aduerſabantur Archelao accuſationem propoſuit inſimulans archelaum quaſi verbis quidem videretur de regno contendere. re autem vera iamdudum rex eſſet effectus & apud aures modo Cęſaris cauillaretur: quem iudicē ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt hęrodis mortem quibuſdam vt diadema ſibi imponerent ſubornatis. regis eum more in ſolio reſidentem partim ordines militię permutaſſe partim cōdonaſſe promotiones & inſuper annuiſſe omnia populo quęve lut a rege impetrāda petiuiſſet: maximorūq; reos criminum quos pater ſuis vinxerat abſoluiſſe. Qui

Antī.li. xvij c.xij Eg.li.ij ca.i.

B cum iſta feciſſet: modo regni vmbrā a domino poſtulaturus veniſſet cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet: vt non rerum: ſed vocabulorū eſſe dominum Cęſarem demonſtraret. ¶ Ad hęc ei q̄ etiam luctū patris aſſimulaſſet obijciebat: cū interdiu quidē perſonam componeret in mœrorem: noctu vero ad cōmeſſationes vſq; potaret. Denicq; ſeditionem vulgi ex hac indignationem cōflatam eſſe dicebat. Totius autē orationis ſuę vires eorum multitudine qui circa templum ceſi fuerant aſtruebat. Hos enim ad feſtum quidem veniſſe diem: ad hoſtias vero quas ipſi mactandas venerant crudeliter eſſe iugulatos: tantū in templo funerum eſſe congeſtum quantū nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaq; huius crudelitatis Hęrode preſcio alias pręſſo ne ſpe quidem regni eum vnq̄ dignū eſſe viſum niſi cū ſane mentis inops erat anima deterius egrotante q̄ corpore & quem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet ignorabat. pręſertim qui priori teſtamento ſucceſſorē ſcriptum incuſare nichil poſſet quod incolumi corpore omniq; vitio purgata mente feciſſet: vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laboranti arbitrium ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate multis in eam cōtra leges admiſſis. Nam qualis foret ſi acciperet a cęſare principatū: qui anteq̄ acciperet ſi tantum populū peremiſſet. ¶ Multa in hunc modum proſecutus antipater: multis ex numero circūſtantiū propinquorū in ſingula crimia teſtibus exhibitis perorauit. ¶ Surrexit aūt Nicholaus defenſor Achelai

Antipr ad ſingula crimina teſtes adhibuit.

Antī.li. xvij c.xij Eg.li.ij ca.i.

& ante omnia cedem in templo neceſſario factam eſſe perdocuit. Nam quorum necis argueretur nō regni ſolum ſed etiam ipſius iudicis id eſt cæſaris hoſtes fuiſſe: aliorū autem criminū ſuaſores aduerſarios demonſtrauit. Secundūvero teſtamēto idcirco ratum manere poſtulabat: q̄ Hęrodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarē conſtituiſſet. Nam qui tantum ſaperet vt rerum domino poteſtas ſuC cederet nec vnq̄ in Hęrodis erraſſe iudicio. Sed ſano corde quem cōſtituere elegiſſe: qui per quē cōſtitui deberet non ignorauit. ¶ Cum autem oībus expoſitis etiam Nicholaus peroraſſet: in mediū ꝓgreſſus archelaus ad genua cęſaris accedit: ocioſe. Quo pbenigne a cęſaris erecto q̄ paterna quidem ſucceſſione dignus eſſet oſtendit. certum vero nichil pronunciauit.

De teſtamēto ſecundo. Cęſar archelaū ad genua ſua accedētem erexit dignum regno oſtendens.

¶ Cęſar (dimiſſo conſilio) ſecum de cognitis deliberans anteq̄ tamē quicq̄ ſtatueret mater archelai moritur & varie littere de Syria iudeos defeciſſe nūciantes prolatę ſunt varus enim hoc proſpiciens (abeunte Archelao romam) hieruſalem aſcendit vt ſeditioſos cohiberet. Sabinū namq; ludeos exactionibus opprimentem ipſorum contra eum maxima multitudo in feſto pentecoſtes cōgregata eſt in tres partes diuiſa vnde perterritus vari petit auxilium & in Phaſelum turrim altiſſimam euaſit maximaq; facta eſt pugna. Iudei namq; (ſuccenſis porticibus) flamma comprehenſi conſumebantur aut in hoſtes deſilientes ab ipſis occidebantur ipſi vero audaciores facti ex precedenti nece templi q;

thesauri spoliatione contra Romanos facti sunt quibus ruffus & Gratus cum exercitu sociarum Sabi D
nus tum iudeis libertatem promittentibus. pollicitationibus non confidebat.

¶ Capitulum tertium.

Mater archelai moritur. Varus lras ad cesarē mittit tu deor⁹ seditiões significās. Sabinus iudeos exactiõibus oppressit cõtra quē maxima iu deorũ multitudo in festo pen tecostes cõgregata in tres par tes diuisa est.

Sabinus pterri tus vari petit auxiliũ & i pha selo turri altissi ma euasit.

Maxia pugna. Iudei/ succēsis porticibus flam ma cõprehensi cõsumebãt aut in hostes desili entes ab ipsis occidebãt. &c.

Ruffus & gra tus cum suis ro manis sese soci arunt. Sabinus dubi us pollicitatio nibus non cõfi debat.

ILlo autem die dimisso cõsilio secum ipse de cognitis deliberabat vtrum ex his qui te stamento continerẽtur aliquam regni oporteret constitui successorem: an toti familię distribui principatum. Multitudo enim personarũ egere subsidio videbat. ¶ Sed an teq̃ de his quicq̃ statueretur a Cęsare mater Archelai martache morbo corrupta mori tur: & varię litterę de syria iudeos perlatę sunt defecisse nũciãtes. Quod varus fore p spiciens in hierosolimã postq̃ archelaus nauigaret. ascendit: vt incentores seditiõis co hiberet. Et quia multitudo cessatura nõ videbat: ex tribus quas Syriam secũ duxerat cohortibus vnã in ciuitate reliquit: atq; ita in anthiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in hierosolimã venis set causas nouarũ rerum iudeis prebuit: modo vim custodibus vt sibi arces traderent adhibẽdo: nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a varo militibus fœtus erat Sed etiam seruorũ suorum multitudine: quos etiam oẽs armatos auaricię ministros habebat. Festo autem quin quagesimę die (quę pentecostes a iudeis vocatur) species septem diebus exactis rediens. ex eorũ nu mero vocabulum nacta non religionis solemnitas populum sed indignatio cõgregauit. Deniq; con cursus infinitę multitudinis ex galilea itemq; idumea & hiericonte transq; Iordanem positis regioni bus factus est cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudeorum & numero simul & alacritate præsta ret & tripertita manu terna castra collocarũt vna in septentrionali regione templi: altera in meriada na Ypodromum versus tertiaq; in occiduo prope regiam tractu circunsessos Romanos vndiq; obside bant. ¶ Sabinus autem multitudine pariter eorum spiritusq; perterritus crebris quidem varum nun cijs precabatur vt q̃ mature ferret auxilium quasi lanianda cohorte si quid more interuenisset. Ipse ve ro in altissima castelli turri (quę phaselus vocabatur) euasit fratris herodis cognomie quem parthi ne cauerũt. Hinc militibus cohortis vt in hostes irruerent: signum dabat. Iam prę timore quibus ipse prę erat descendere nullus audebat. Cuius autem precepto milites obedientes in templum volant vehe mentiq; cum iudeis pugna confligunt. In qua dum nemo desuper adiuuaret: imperitos belli pericia E
superabat. Postea vero q̃ multi iudei porticibus occupati alias occupatis a vertice sagittis eos appe tebant. plurimi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes vlcisci facile poterant neq; cominus dimicã tes ferebant. Ab vtrisq; tamen afflicti: succendunt porticus opere magnitudine atq; ornatu mirabiles ibiq; cum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur. Alij retrorsum cedentes precipitabant ex muro: nonnulli desperata salute incendij pe riculum suis gladijs prequeniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impe tum metu attoniti nullo negocio subigebantur donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis te sauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt: & quadraginta ex eo talenta diripuerunt quorum quę furto sublata non sunt congregauit sabinus At iudeos multo plures magisq; pugnantes tam virorum q̃ opum interitus in romanos contraxit obsessaq; his regia minitabantur exicium. nisi q̃ primum modo se cederent: sabino si vellent vna cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regalium plurimi: qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamẽ bellicosior erat sebastenorum tria milia. Hisq; prepositi rufus & Gratus. vnus peditum rector: at vero equitum rufus quorum vterq; in corporis atq; prudentia etiam si nullam manum obedientem haberent. magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; iudei quidem instare obsidioni simul & castelli mœnia temptantes & ad sabinum clamantes vt nullo impediente discederet habituri pro tanto tem pore patriam libertatem. ¶ Sabinus autem q̃is optaret euadere fidem tamen pollicitationibus non habebat. sed eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur. simulq; auxilium vari sperans F
obsidionis periculum perferebat.

¶ Mortuo Herode absenteq; Archelao multi regnum cupierunt vsurpare. duo namq; vete ranorum militum milia/ qui sub Herode militauerunt: in Idumea congregati cum regalibus decerta uerunt: quibus Actabus regis consobrinus repugnauit. in inferiore autem galilea Iudas ezechię latro num principis filius aulam regiam inuasit. Symon quoq; herodis seruus impositio sibi dyadema de regina in hiericonte igne concremauit: quem tamen fugientem gratus vertice percussum occidit. pre terea Artonges pastor corporis animęq; fiducia confusus & in fratribus regnum ausus est affectare. qui contra romanos & regios bellum parauit. Varus autem acceptis Sabinis litteris magnum congre gans exercitũ venit in iudeam cui Berithij & Arethas rex dederunt subsidium. & sephori capta ciui tate eam igni cõbussit incolis captiuis. Arus quoq; vicus direptus est. Et Saffus depopulatus Emaus etiam castellũ comburit. Aduenientę vero varo hierusalẽ oẽs seditionis causas in alios cõferebant

Iuuenal. lib. xiii. ca. xiii.

A Cui Ioſephus Archelai conſobrinus & cum grato ruffus & Romana cohors obuiam alia parte Sabino abſcedente venerunt varus autem diſpartito exercitu ſeditioſorū fere duo milia crucifixit & multitudini data venia duces ad cęſarem interrogandos miſit qui regis propinquos quia contra regem bella mouerant iuſſit interfici.

Capitulum quartum.

Iuſti. li. xvii. capit. xvij.

EOdē tēpore per iudeam plurimis locis tumultus erat multoſq; ad regni cupidinē tempus impulſerat. Nā in idumea quidē duo milia veteranorū qui ſub herode militauerant cōgregati armiſq; inſtructi cū regalibus decertabāt quibus aciabus regis cōſobrinus ex vicis munitiſſimis repugnabat cāpeſtre pręliū declinādo. ¶ Inferiori autē galileę iudas filius ezechię latronū principis ab herode quondā rege capti qui tunc illas regiones vaſtauerat nō parua multitudine collecta. raptiſq; regis armentarijs & oibus quos circa ſe habebat armatis: cōtra potētię cupidos manus mouebat. ¶ Trans flumē quoq; ſymon quidam ex regalibus ſeruis pulchritudine ſimul & vaſtitate corporis frœtus. impoſito ſibi dyadēmate cū latronibus quos congregauerat ipſe circuiens & apud hierichonta regiā & multa alia magnifica diuerſoria igni corrupit facilē ſibi prędam ex incēdio cōparans Omneſq; habitationes in quibus aliquid erat decoris concremaſſet niſi gratus legionū rector ex trachone ſagittarios. itēq; ſebaſtenorū pugnaciſſimos ducens properaſſent occurrere vbi peditū quidem in pugna multi cōſumpti ſunt. Ipſe autē ſymonē cōpendio pręuenit ardua valle fugientē: & ex trāſuerſo percuſſum in vertice deiecit. Incēſę ſunt autē & quęcūq; iordani proximę fuerunt ſedes regię apud betharantes alias Betharamathē quorūdam aliorū manu cōflata ex locis vlterioribus. ¶ Tūc etiam paſtor quidā cui nomē erat artonges regnū affectare auſus eſt. Quod vt ſperaret in corporis animęq; fiducia mortē cōtemētis ipulſis eſt ac prętera fratrū ſibi ſimilū robore quorū ſingulis tanq̄ ducibus & ſatrapis attributa manu armatorū ad incurſus vtebatur. Ipſe autē veluti rex maiora negocia procurabat. Et tunc quidē ſibi etiam coronam impoſuit. Nō paruo autem poſt tēpore cum fratribus ſuis vaB ſtando territoria: & occidendo pręcipue romanos itemq; regios perſeuerauit cū neq; iudeorū quiq̄ effugeret: qui lucrū ferens aliquod veniſſet in manus. Auſi ſunt autē apud Amathuntam comparatū romanorū agmen obſidere: qui frumenta cohorti atq; arma portabat. Vbi arrium quidem centurionem & quadraginta fortiſſimos iaculis confixere. Cęterivero in periculo conſtituti ſimilia ſuſtinendi auxilio grati qui cum ſebaſtenis aduenit elapſi ſūt. ¶ Multis in hunc modū cōtra indigenas itemq; alienigenas per omne bellum geſtis poſt aliquod tēpus tres ex his cōprehenſi ſunt natu quidē maximus ab archelao duo vero qui etate ſequębātur in manus grati ac ptolomei delati. Nā quartus archelao pactione cōceſſit: ſed hic eos poſtea finis ſecutus eſt. Tūc autē latrocinali bello cunctā inflāmabat

Iuſti. li. xvii. capit. xvij.

iudeam. ¶ Varus autē acceptis ſabini & principū litteris: toti cohorti metuēs opem his ferre properabat. Itaq; cū duabus reliquis cohortibus & quatuor alijs equitū in ptolomaida ꝓfectus eadē regū atq; optimarū auxilia cōuenire iuſſit. Ad hęc a berithijs etiā cū per eorū trāſiret oppidū millę & quingentos accepit armatos. Vbi vero in ptolomaidē tam cętera manus auxiliorū q̄ propter herodis ſimicitias arethas rex arabū nō cū exiguo numero equitū peditūq; peruenit: ſtatim exercitus partē in galileam quę ptolomaidi propinquior erat dirigit amico ſuo gaio his rectore ꝓpoſito. Qui mox & aduerſus quos ierat oēs in fugā vertit & ſephori ciuitate capta ipſam quidē incēdit icolas vero eius ſeruitio ſub

Iuſti. li. xvij. capit. xviij

iugauit. Varus autē ipſe cū oi exercitu ſamaria potitus ciuitate quidē abſtinuit: q̄ inter aliorū turbas nichil eā mouiſſe deprehēdit. ¶ Caſtris autē ad vicū poſitis qui appellatur arū ptolomei poſſeſſionē ꝓpterea direptā ad barbaris & ab amicis herodis qui ptolomeo infenſi erāt. ¶ Inde ad ſafo progreditur alterū vicū tutiſſimū quē ſimiliter oēſq; redditus ibi repertos fuerāt depopulati. Cedis autē igniq; plena erāt oia nec prędę barbarorū quidq̄ obſtabat. ¶ Exuſta eſt aūt ēmaus alias emaus iuſſu vari necē arij cęterorūq; indigne ferētis. habitoribus eius fuga diſperſis. Hic progreſſus ad hieroſolymā cū exercitu: ſolo viſu iudeorū caſtra diſiecit. Et alij quidē per agros abire fugiētes: qui vero intra ciuitatē degebāt ſuſcepto eo ſeditionis cauſas i alios cōferebāt. nihil quidē ſe pœnitus mouiſſe dicentes: ſed propterdiē feſtū recepta neceſſario multitudine in ciuitate obſeſſos eſſe potius cū romanis q̄ diſſidētibus cōſpiraſſe. Ante vero obuiam venerant. Ioſephus archelai cōſobrinus: & cū grato rufus agentes exerC citū regnū & ſebaſtenos & ex romana cohorte milites ornatos habitu cōſueto. Sabinus ēm nec i faciē vari venire paſſus: iādudū ex ciuitate ad mare diſceſſerat. ¶ Varus aūt diſpertitū aduerſus auctores tumultus per agros dimiſit exercitū: multiſq; ſibi exhibitis quos minus turbulētos iueniſſet cuſtodię tradidit: maxime vero nocētiū ꝓpe ad duo milia crucifixit. ¶ Adhuc aūt circa idumeam ſupereſſe arma torū decē milia nūciato. cōfeſtim arabas domū abire iubet q̄ eos nō auxiliātiū more vti militia: ſed ꝓ ſua libidine. & ſupra q̄ ipſe vellet agros vaſtare proſpexit: ſuis aūt comitatus agminibus i aduerſarios ꝓperabat. Verū ille ſe varo priuſq̄ in manus veniretur: aciabi cōſilio tradiderūt. Varus autē multitudini venia data: duces eius interrogādos miſit ad cęſarē. At ille cum ignouiſſet cęteris nōnullos re

Multi tūc regnū cupiebāt vſurpare cōtra quos aciabus hærodis nepos. &c.

Symon herodis ſeruus impoſito ſibi dyademate regina in hierico igni corrupit

Gratus ſymonē fugiētē occidit.

Artōges paſtor regnū auſus eſt affectare.

Bellum paſtoris cōtra Romanos & regios milites

Arius centurio.

¶ Varus acceptis ſabini litteris magnū congregās exercitū venit i iudeā cui berithij & arethas dederunt ſubſidium.

Sephoris Ciuitas cōbuſta incolis captiuis.

Arus vicus direptus.

Emaus incendi tur a varo.

Aduenientevaro hierim oēs ſeditionis cauſas in alios cōferebant cui ioſephus archelai conſobrinus & cū grato rufus & romana cohors obuiam venerunt ſabino alia pte abſcedēte

Varus iudeorū multitudini data venia duces interrogādos misit ad cesarē qui regis ꝓpinquos quia contra suū regem arma cœpissent supplicijs adegit.

gis cognātos. erant enim quidam inter eos herodis propinqui supplicio subiugari precepit q̄ omni no contra suum regem arma accœpissent. Varus autem hoc modo rebus apud hierosolymam compositis eademq; cohorte quę dudum in presidio ciuitatis fuerat relicta ibi antiochiam redijt. D

¶ Legatione iudeorum Romę super octo milia ius suę gentis liberum petentium transmissa con uocatur a cęsare consilium in templo apollinis adiurādis operibus exornata vbi iudeorum multitudo aderat & e contra archelai cum amicis inter quos philippus fratre duabus a varo excausis missus primum vero iudei iubente cęsare herodem locuti eius facinora adduxerunt deinde contra archelaum ipsum excede trium milium iudeorum vt certus herodis filius probaretur regni acullāt sumpsisse prę mordia. petunt itaq; iudei patriam suam Syrię coniūgi & per romanos iudices gubernari. Nicholaus vero purgatis cōtra reges obiectis criminibus iudeorum arguit natione cęsar igitur auditis partibus mediam regni partē archelao dedit tetrarcham appellans ipsum etiam regem fisse dignū prębat policitus reliquā vero dimidiā in duas diuidens tetrarchias philippo dedit & antipę legatūq; Salome ampliatū cōfirmauit duasq; herodis filias virgines filijs Ferorę desponsauit. Et herodes facultates fideliter distribuens pauca vilissima propter defuncti honorem sibi retinuit. Capitulum quintum.

Legato iudeorꝝ Romę sup octo milia ius suę gētis liberꝝ petētiū

Iudei iubēte Cęsare primū contra herodem loquentes eius ad ducunt facinora. &c.

Cōtra archelaū qui excede triū miliū iudeorum vt certus hērodis filius videretur regni sūpsit primordia.

Nicholaus purgatis criminibus cōtra reges obiectis arguit iudeorū nationē. &c

Legarum Salome Cęsar auxit.

BOmę autē archelao alia rursus cū iudeis cōflata est qui ante seditionē permissu vari legati exierūt ius gētis suę liberū perituri. Erant autē numero quinquaginta qui venerāt astātibus vna ex populo qui romę degerēt octo milibus iudeorū. ¶ Itaq; cōuocato a cęsare optimatū romanorū amicorū cōsilio in palatini appollinis tēplo quod priuatū erat ipsius edificium ammirandis operibus exornatū multitudo quidē iudeorū cōstitit cū legatis contraq; Archelaus cū amicis cognatorū autē amici ab vtraq; parte secreti aderāt. Nā & cū archelao stare propter odiū atq; inuidiā recusabant & cū accusatoribus cōspici pudore cęsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam philippus archelai frater beniuolo animo duabus ex causis pręmissus avarovt & archelao subueniret & si regnū herodis nepotibus eius distribui placuisset partē aliquā mereretur. Iussit autē accusatores exponere quęnā cōtra leges fecisset herodes. Primū non se regē sed olim qui vsq; fuissent tyrannorū crudelissimū tollerāsse. dicebāt. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse quęsti sunt vt beatiores mortui putarentur. E Non em̄ solū tormentis eū laceraſſe corpora subiectorū: sed etiā genti suę ciuitatibus deformati exteras ornauisse: populisq; alienis iudeę sanguinē condonasse. Pro antiqua vero fœlicitate ac patrijs legibus nationem suā tanta ęgestate simul ab eo atq; iniquitate repletam prorsus vt plures ex herode clades paucis annis sustinuerint q̄ omni euo maiores sui postq̄ ex babilone discessere perpessi sunt: xerse tunc regnante ad discordias cōcitati. Verum se ad hanc mediocritatē & aduerse fortunę cōsuetudinē processisse vt etiam successionē voluntariā acerbissime feritatis subirēt qui & archelaū tanti tyranni filiū patre mortuo regē appellassent nichil morati & vno cum eo luxissēt mortē herodis ac pro eius successore vota celebrassent. Illū aūt quasi metueret ne nō certus eius filius videretur excede triū milium ciuiū regni sumpsisse primordia: & quia principatū meruit tot immolasse deo hoim victimas. tot festo die tēplum cadaueribus ipleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis supereſſent aliquando respexisse calamitates suas & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora prębere: atq; ab romanis precari vt iudeę reliquias misericordia dignas existimarēt: ne ve quod ex ea natione restaret. His obijcerēt a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriā suā cōiungi syrię finibus ac per iudices romanos amministrari decernerēt. Hoc em̄ modo probatū scire iudeos qui nūc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur moderatis rectoribus obedire. Iudeorū quidē accusatio eiusmodi petitione cōclusa est. ¶ Cū aūt surrexisset cōtra Nicholaus primū criminibus quę in reges erant proposita dissolutis nationē coepit arguere quia neq; gubernari facilis esset natura. quę regibus vix pareret. Vna vero etiā propiquos archelai qui se ad accusatores cōtulerant insimulabat. ¶ Sed tū quidē partibus cęsar auditis cōuentū dirimit. Paucis aūt diebus post mediā regni partē sub Tetrarchię noie dedit. archelao etiā regē si se dignū prębaret facturum esse pollicitus: reliquā vero dimidiā in duas tetrarchias diuisit: duobusq; alijs herodis filijs attribuit. Vnā philippo: alterā illi qui cū archelao de regno certauerat. ¶ Huius parti cesserat trans flumen regio & galilea quarū ducēta talenta redditus erāt. Batonea alias Bathanea vero. & tracō & auranitis & quędā partes domus zenonis circa iāniā vicum philippo destinatę sunt: quę talentorū centū redditus ministrabāt. Archelai vero enarthia idumeā oēmq; iudeam & samariam habebat quarta tributorū parte leuata ꝓ munere quia non cū cęteris rebellasse: ac ciuitates quibus ipe raret ei tradit sunt stratonis pirgus. & sebaste. & ioppe & hierosolyma. Cęteras aūt gazā & sadarā & Hippō alias Hypion regno auulsas syrię cęsar adiecit. Erāt aūt redditus archelai: sexcēta talēta. ¶ Quin & salomē prēter illa quę testamēto regis ei relicta fuerāt. iānię dominā & azoti & phaselidos idē cęsar constituit regiāq; apud ascalonē largitus est ex quibus oībus talētorū sexaginta redditus colligebātur domū vero eius enarchię als tetrarchię subiugauit archelai. ¶ Cū aūt cęteris quoq; herodis ꝓpīqs testa

Anti. li. xvii. capitu. xv. ęge. li. ij. cap. i.

Ant. li. xvii. capitu. xv. ęge. li. ii. cap. i

A mẽto relicta ſoluiſſet:duas eius filias virgines extriſecus quingẽtis milibus pecunię donauit:easq; nuptũ ferorę filijs collocauit. ¶ Diuiſo aũt herodis patrimonio etiã ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta ijſdem diſtribuit exceptis ſuo nomini quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Herodes herodis facultates fideliter diſtribuit & pauca viliſſima propter honorem defuncti ſibi retinuit.

¶ Iudeus quidã iuuenis alexandro quem herodes occiderat ſimillimus ſpe fallendi Romã veniẽs mentitus eſt alexandrum ſociũ habens iudeũ oẽs regni actus congnoſcentẽ hic a Iudeis multis muneribus donatus quaſi rex a paternis amicis deduceretur tãtaq; multos clemẽtia cœperat vt illũ ſella portarẽt & regale obſequiũ propriſs ſumptibus exhiberẽt. Cęſar vero alexãdri vultum optime congnoſcens:celadũ quendam vt adoleſcentẽ adducat miſit quo cõſpecto ſtatim cõiectura perſonę congnouit differentiã:& de ariſtobolo fratre percũctantibus ſaluum quidẽ eſſe & apud cyprum degere cõme morabat cęſar autẽ cognita veritate riſit fraudiſq; actorẽ iuſſit interfici & filium alexandrum propter corporis habitudinẽ remigum numero inſeruit. Archelao autẽ tũc Iudeis & ſamaritis abutẽte cõtra ipſum vtriq; ad cęſarẽ legatos mittũt qui in exilium pellitur in viennã hic eñ priuſq; vocatur ſomniũ viderat quod ſymõ eſſeus exponẽs dixit varias rerũ mutationes expertũ fore moriturũ. Glafira quoq; eius vxor archelai capadocię regis filia quę prius alexãdro eius fratri vxor fuerat viſionem vidit qua expoſita vix biduũ ſuperuixit mortuo itaq; archelao copinius a cęſare miſſus eſt regere iudeã tũc pro uinciã factam. Symõ vero galileus Iudeos cęſari tributa prohibebat ſoluere. Capitulum ſextum

Iudeus quidã iuuenis alexandri perempto ſimilimus mẽtitus a lexãdrũ ſpe fallẽdi romã venit habẽs iudeũ ſocium omnes regni actus optime ſciẽtem. &c. Cęſar alexandri vultũ optime congnoſcẽs celadũ quẽdã vt adoleſcẽtẽ adduceret miſit quo cõſpecto ſtatã perſone differentiam congnouit cõiectura & de ariſtobolo iterrogat. &c.

Iuſt. li. xvij. capit. xvi. Ege. li. ii. ca. ii.

IN terea quidã iuuenis natione iudeus apud aliquẽ libertinũ romanũ i ſydomorũ opido educatus illũ ſe format ſimilitudine quẽ herodes necauerat alexãdrũ eſſe mẽtitus. fallẽdiq; ſpe romã venit. Huius autẽ facinoris habebat ſociũ quendã iudeũ ſecũ oẽs regni actus optime

B ſcientẽ:a quo inſtructus affirmabat eorũ ſe miſericordia q ſui atq; ariſtoboli occidendi cauſa miſſi fuerant ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Deniq; his multos iam iudeos fefellerat in creta degẽtes ac liberaliter illic acceptus. melũq; inde trãſmiſſus. ibiq; ãpliore quęſtu cumulatus etiã hoſpites ſuos magna veriſimilitudine romã ſecũ nauigare pellexerat. Erat poſtremo delata i dictarchiã multiſq; mũeribus a iudeis eius loci donatus quaſi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc eni fidei ꝓceſſerat formę ſimiltudo: vt qui alexãdrũ illũ viderãt planeq; nouerãt:hunc eũ eſſe putarẽt. Igitur oẽs etiam romę iudei viſendi eius ſtudio circũfuſi properabãt:& infinita multitudo per vicorũ anguſtias quocũq; ferebatur cõueniebat. Tanta nãq; clemẽtia multos ceperat vt illũ ſella portarẽt:ac regale obſequiũ propriſs ei ſũptibus exhiberẽt. ¶ Sed cęſar alexãdri vultũ optime ſciẽs accuſatus eñ apud eũ fuerat ab herode & ſi prius q̃ videret hoiem fallaciã ſimilitudinis animaduerterat. Hilariori tamen animi ſpe nõ nihil indulgẽdũ putauit & celadũ alias Ladũ quẽdã qui alexãdrũ cognoſceret miſit vt adoleſcentẽ ad ſe adduceret. Qui illo cõſpecto:ſtari perſone differẽtiã cõiectura deprẽhendit. Maxie aũt vbi corporis eius duriciã & ſeruilẽ formã cõſiderauit intellexit oñe cõmẽtũ ſatis aũt cõmotus eſt dictorũ eius audacia De ariſtobolo autẽ percũctãtibus ſaluũ quidẽ eſſe illũ cõmemorabat cõſulto vero nõ adeſſe:quia apud cyprum degeret cauẽdo inſidias. Minus eñ circũueniri ſe poſſe diſiũctos. Ita q; ladus quidẽ ab aliꝭ ei ſeparato vitã dixit a cęſare primũ fore ſi tantę fraudis prodidiſſet auctorẽ. Id autẽ ſe facturũ ille pollicitus ad cęſarẽ ſequitur & iudeũ idicat qui formę ſuę ſimilitudine abuſus eſſet ad quęſtũ. Tãta eñ dona eũ ex c uitatibus ſingulis abſtuliſſe docuit quãta viuus alexãder accepiſſet. Riſitihis cęſar:& falſũ quidẽ alexãdrũ ꝓpter habitudinẽ corporis remigũ nũero inſeruit:ſuaſorẽ vero eius interfici iuſſit. Meliẽſibus alias Melijs autẽ ſuptuũ detrimẽtũ ꝓ amẽtię pręcio ſatis eſſet iudicauit.

Iuſt. li. xvij. capitu. viii Ege. li. ii. ca. ii.

Enarchia alias tetrarchia vero ſuſcepta memor diſcordię ſuperioris archelaus nõ ſolũ iudeis ſed etiã ſamariẽſibus crudeliter abuſus eſt. Nonoq; ~~principibus~~ ano legatis cõtra ſe ab vtriſq; ad cæſarẽ miſſis: ipſe quidẽ i exiliũ pellitur i viẽna gallie ciuitate primoniũ vero eius theſauris cęſaris adiudicat. Quẽ quidẽ priuſq; euocaretur ad cęſarẽ hmõi ſõniũ vidiſſe cõmemorauit. Nouẽ ariſtas plenas & maximas a bobus comedi ſõniauerat. Accitos deide vates caldeorũq; nonnullos:quidnã illo putarent indicari ſẽnio cõſuluerat. Aliꝭ autẽ aliter interpretantibus. Symõ quidam eſſeus genere dixerat ariſtas ãnos

Ege. li. ii. ca. ii.

C arbitrari boueſq; rerum mutationes eo quod agros arando verterẽt ac mutarẽt. Ideoq; regnaturũ illũ quidẽ eſſe tot annos q̃ ſignificaret numerus ariſtarum. Varias autẽ rerum mutationes expertum eſſe moriturũ. Hiſq; auditis quinq; diebus poſt idẽ archelaus ad cauſã dicẽdã eſt euocatus. ¶ Dignũ autẽ memoria duxi etiam coniugis eius glafirę ſõnium archelai filię capadocum regis referre. Quam cum Alexander prius habuiſſet vxorem frater huius de quo loquimur herodis regis filius a quo ille interfectus eſt ſicut iam deſignauimus poſt illius mortem. Iube alias Iobato regi libię nuptam eoq; defuncto domum reuerſam domiq; apud patrem in viduitate degentem enarches archelaus vbi cõſpexit ad hoc amoris ſuccenſus eſt vt eam ſtatim repudiata cõiuge ſua marianne ſibi copularet. Hęc igitur breui tempore poſtq̃ in iudeam rediit videre viſa eſt inſtantẽ ſibi alexandrum dicere. Satiſſuerat tibi libicum matrimonium:ſed tu illo non contenta rurſus ad meos pœnates reuerteris auidiſſima viri

Somniũ coniugis archelai glafirę quę prius alexandro fuerat vxor huius fri.

Iuſt. li. xvij. capit. xvii Ege. li. ii. ca. ii.

Glafira exposito somnio statim moritur.

tertij quodq; grauius est mei fratris iuncta matrimonia. Et quidem non dissimulabo cõtumeliam teq; licet inuitã recuperabo. ¶ Atq; hoc exposito somnio vix biduũ superuixit. Igitur archelai finibus in puinciã circũscriptis ꝓcreator equitũ apud romanos copinius missus est ea sibi a cęsare ptãte madata hoc disceptãte galileus q̃dã symõ noie defectiõis arguebat qđ indigenas ic.reparet si tributũ romanis pẽdere paterẽtur dñoq; post deũ ferre mortales. Erat em̃ proprie sectę sophista nulla in re similis alijs ¶ AEGESIPPVS post hãc historiã libro.ij.ca.iiij. ponit famosũ ludibriũ paulinę romanę vxoris pudicissimę saturnini & Mũdi emeriti equestris eius amore succẽsi quod hic omisit. Iosephus repete re. sed ad lõgũ ꝓsequitur illud libro decimo octauo Antiqtatũ capꝰo sexto. Aegesippus insup ibidẽ de pilatimalicia q xp̃m morti adiudicauit de quo Iosephus libro eodẽ capꝰis. iiij. v. vij. Etiã & herodis antipę adulteriũ & crudelitatẽ ponit q iohãnẽ baptistã occidi fecit de quibus Iosephus libro eodẽ.ca.ix.

D

Aug. li. xviii. ca pitulo. i Egesippus li. i. cap. ui.

¶ Additio.

¶ Tria apud iudeos philosophorũ genera Esseorum scilicet phariseorum & saduceorũ Esseorum enim maximę sunt laudis religioq; precipua nuptias cõtemnunt nõ quia humani generis succẽssionẽ censeant perimẽdam: sed quia cauendam feminarum intẽperantiam putant nullam earumvni viro fidem seruare credẽtes diuitias cõtemnunt omniaq; apud eos sunt cõmunia. Squalorẽ corporis decorẽ putant dũmodo semper sint in veste candida. Cõmunium rerum indiuisos habent procuratores/ne q; locũ certum habentes aduenientibus suę sectę professoribus quicquid habent prõptissime exhibẽt neq; quicq̃ cũ peregrinantur portant prẽter arma cõtra latrones. In qualibet ciuitate specialis hospitũ curator constituitur. Vestimẽta autẽ aut calcheos nunq̃ mutant nisi vetustate consumantur permutatio in eos non mercatura exercetur. Precipue circa deum religiosi nihil prophani ante solis ortum loquũtur. Hora quinta in vnum cõgregati lintheis precincti corpus frigidis aquis abluunt Sacerdos cibum oratione prẽuenit & post prandium datoremvictus deum laudibus canunt/ Sacris depositis vestibus ad opera redeunt reuersiq; similiter cum hospitibus cenant In duobus sunt sui iuris scilicet subuenire dignis: & indigentibus. Sed cognatis aliquid dare sine curatoribus est interdictũ. Maximi sunt iracundię moderatores. Studiosi sunt circa veterum scripta maxime quę aĩe & corpori expediant eligentes hi autẽ alios se cum nõ facile recipiunt. primo per annum differentes extrinsecus cõmorari deinde post cõtinentię ostentionẽ duobus annis mores ꝓbantur prius autẽ q̃ cõem incipiat habere cibũ magnis adiurat se execratiõibus primũ qdẽ secuturũ deũ deide circa hoies seruare iusticiã neq; spõte cuiq̃ nocere/ iniquos oẽs odisse/oibus fidẽ seruare maxime pricipibus. Neq; absq; dei volũtate ad pricipatus accedere potentiã. Et si quis prẽsit nunq̃ abuti ptãte neq; viribus ptãtis sed neq; veste aut ambitioso ornatu reliquis eminere veritatẽ diligere aĩam purã ab iniustis seruare cõpendijs fugere latrocinia deprẽhẽsos vero i peccatis a sua cõgregatione depellũt & quãdoq; morte cõsumũtur. Nõ minus q̃ ciuitatũ cõgregati iudicia faciũt. Sabbato vẽtrẽ nõ purgãt/alijs aũt diebus foueã dolabra facientes dimissa voce cõtegẽtes ne sc̃z diuino splẽdori iniuriã faciãt i eadẽ foueã avẽtris onere leuãt & terrã reducũt/ discernũt aũt iter se scm̃ suscepte abstinẽtię ꝓpa i ordines q̃tuor. Lõgissime viuũt ꝓpter simplicitatẽ victus. Eorũ aũt maxia cõstãtia i romano bello ꝓbata est q gaudẽtes quęq; ne legislatorẽ offẽderẽt supplicia ꝓpessi sũt. Corpa dicũt corruptibilia aiasvero imortales corporibus q̃si carceribus implicatas bonas aiarũ locavltra occeanũ ponũt amoena & delectabilia. Malarũ vero ꝓcelosa loca & hiberna plena gemitibus. Inter eos aliq futura certissime ꝓnũciãt. Aliud est essenorũ collegiũ ab alio solũ ãmrimonij opione differẽs hic ei caritissime mrimonio vtũr: nũq̃ ad p̃gnãtẽ accedẽtes: & eos q cõtinuã tenẽt cõtinẽtiã dãnt dicẽtes si i eadẽ oẽs velint ire sniam defecturũ cõfesti genus hũanũ. Phariseos se acta certiorẽ legaliũ rituũ noticiã ꝓfiteẽ & fato deoq; vniuersa deputãs. Aiam oẽm icorruptã esse/aias bonorũ trãsire i alia corpa iproborũ aũt iterminabili supplitio cruciari affirmat. Saducei aũt fatũ negant & deũ extra oẽm mali patrationẽ ispectionẽq; cõstituũt/aiarũ aũt gnaliter vel supplicia denegant vel honores pharisei sũt sotiales Saduceorũ vero inhumana est conuersatio. Capitulum septimum.

¶ Tria philosophorũ apud iudeos genera. Nuptias contẽnunt esse. Nota causam. Diuitiarum contemptores essei. Oia coia esseis.

ETerũ tria sũt apud iudeos gña philosophię. Horũ em̃ vnũ pharisei ꝓfitẽtur. Alterũ seducei Tertiũ vero qđ etiã ꝓbabilius habeẽ essei colũt: gẽte q dẽ iudeiverũ iter se muto amore iũctissimi & q prẽter ceteros voluptates q dẽ quasi maleficia vitarẽt cõtinẽtiã vero seruare neq; cupiditati succumbere virtutẽ maximã ducerẽt. Itaq; nuptias quidẽ fastidiũt alienos vero filios dũ adhuc molles sũt eruditioni traditos ꝓ cognatis habẽtes suis moribus diligẽter istituũt nõ quia coniugia vel hũani gñis successionẽ cẽseãt pimẽdã sed qa cauẽdã putãt itẽperãtiã feminarũ: nullã earũ vni viro fidẽ seruare credẽtes. Qui & diuitiarũ cõtẽptores sunt: rerũq; apd eos cõmunicatio ãmirationi habeẽ Neq; iuenias alteri alterũ opulẽtia p̃stare. legẽq; sibi dixerũt vt q disciplinã suã sectari vellent: bona cõ turbernio publicarẽt. Ita em̃ fore nevel pauptatis hũilitas vel diuitiarũ dignitas appareret: sed ꝓmixtis facultatibus veluti iter frẽs vnũ esse oim̃ patrimoniũ. Probro aũt ducũt oleũ & si quis vel inuitus vnctus fuerit mũdicijs corpus absterget: qm̃ squalorẽ decorẽ putant: dũmodo sẽper in veste sint cãdida.

Aug. li. xviij. c. i

F

Tria phorũ genera apud Judeos
de quibꝫ Eo sup li. 18 antiq na 1 fo: 168

A ¶Designatos autem communium rerum procuratores habent: & ad vsus hominum singulos indiui-
sos. ¶Non est autem illis vna ciuitas certa: sed in singulas multa domicilia transferunt & aliunde ad-
uenientibus secte sue professoribus quicquid habent promptum exhibent quasi proprium. Denig;
tam̃ consuetissimi ad eos ingrediuntur: quos nunq̃ ante viderunt Hinc est q; cum peregrinant̃ pro-
pter latrocinia tantum armantur: neq; preterea quicq̃ ferunt. ¶In singulis autem ciuitatibus ex eod̃
collegio specialis curator hospitum constituitur qui eorum vestimenta cęteraq; vsui necessaria tueat̃.
¶Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris in metu & sub cura magistri agentibus: par est.
Nec vero vestitum siue calceos mutant: nisi aut omnino consciss prioribus: aut longi tẽporis vsu cõ-
sumptis. ¶Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisq; quod habeat prębens refert
ab eo quod ipse non habeat. Quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas a quibus li-
buerit: accipiendi quod opus sit. ¶Precipue circa deum religiosi sunt. Namq; ante solis ortum nichil
prophani loquuntur sed ei patria quędam vota celebrant: quasi vt orianꝫ: precantes deinde ad (quas
singuli nouerint) artes a curatoribus dimittuntur. Cumq; vsq; ad horam quintam studiose fuerint ope
rati: rursus in vnum cõgreganꝫ: lintheisq; precincti velaminibus ita corpus aquis frigidis abluunt atq;
hac lustratione facta in ea secreta coeunt: quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum
est. Ipsiq; purificati. velut in sanctum quoddam templũ in cenaculũ veniunt. Quibus ibi cum silentio
residentibus pistor quidem panes ordine vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus ap-
ponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quemq̃ fas est: nisi prius deo celebret̃ ora-
tio. Post finem quoq; prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt & cum desinũt: quasi datorem vi
ctus deum laudibus canunt. ¶Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis vsq; post meridiẽ ad ope-
ra se conferunt Reuersiq; inde similiter cenant: confidentibus etiam hospitibus si quos fortasse in-
terueniss reperint. Neq; vero clamor vnq̃ tectum illud neq; tumultus inquietat: cum etiam loquendi
ordinem alius alij cedat: eorumq; silentium extra tectum constitutis archanum quoddam videat̃ hor
ribile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est quoq; apud eos edendi ac potandi modus satu-
ritate definitur. ¶Sed quamuis aliquarum rerum nihil sine precepto faciunt curatoris in his tamen
duobus hoc est in adiuuando & miserando sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis cũ opus est suo ar-
bitrio cuiq; licet atq; indigentibus alimenta porrigere. ¶Sane cognatis donare aliquid sine curatori-
bus interdictum est. ¶Idẽ iracundię moderatores iusti sunt: indignationẽ cohibent: fidem tuent̃ pa-
B ci obsecundant. & omne quod dixerint iure iurando fortius habent ipsum iusiurãdum quasi periurio
deterius vitant. Iam enim mendatio condemnatum arbitrant̃. cui sine deo non creditur. ¶Summum
autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde quę animę & corpori expediant eligẽtes.
Hinc illis morborumq; remedia stirpes medicas quarumq; vim propriam singuli lapides habeãt arimã-
tibus conquiruntur. ¶Sectę vero sue studiosis non statim cum eis vna collectio sed per annum inte-
grum extrinsecus commoranti cuiq; eundẽ victus ordinem tribuunt dolabram quoq; & quod prędi-
ctum est periozoma & albam vestem tradentes. Cum vero processu temporis experimẽtum continẽ-
tię dederit: accedit etiam ad communem cibum & purioribus ob castificationem scilicet aquis parti-
cipat: neq; tamen in conuentu assumitur. Post ostensionem quippe cõtinentię duobus aliis annis mo
res eius probantur. Cumq; dignus apparuit. tunc demum in consortium assumitur. ¶Prius vero q̃ in-
cipiat cõmunem habere cibũ magnis execrationibus adiurat se primum quidẽ secuturũ deum dein-
ceps quoq; erga homines seruare iustitiam & neq; propria sponte nocere cuiq̃ neq; precepto obesse
quumuo iniquos oẽs odisse & collaborare iustitię semper sectatoribus: fidem omnibus seruare ma-
xime vero principibus. ¶Neq; enim absq; voluntate dei cuiq̃ cõsentire posse ad principatus poten-
tiam accedere. Si vero ipse ceteris presit numq̃ abuti numq̃ abusurum viribus potestatis ad cõtume-
liam subditor; sed neq; veste aut ambicioso aliquo ornatu reliquis eminere veritatẽ semper diligere:
C & habere ꝓpositum cõuincere mentientes. Manus vero a furto & animam puram ab iniustis serua
re cõpendijs & neq; aliquid de misterijs consecratis celare neq; prophanis eorum quippiam publica
re etiam si in re tanta qui ppiã morte compellat̃. Super hæc autem addunt nihil se de dogmatibus ali-
quid quę ipsi susceperint tradere: fugere autem latrocinia & conseruatum in similiter dogmatis sui li-
bros angelorumq; nomina. his quidem execrationibus explorant & quasi premuniunt accedentes.
¶Deprehẽsos vero in peccatis a sua congregatione depellunt & siquis taliter fuerit condẽnatus mise
rabili morte plerumq; cõsumitur. Illis quidem iuramẽtis acribus obligatus neq; capere ab alijs oblatũ
cibum potest. Herbas vero pecudũ more decerpens & fame exesa mẽbra corrumpunt. Ob qđ etiam
plurimos plerumq; miserati & extremũ agentes spiritum receperunt sufficiẽtem esse pro peccatis eo-
rum quę vsq; ad mortẽ duxerit poenã fuisse censentes. ¶In iudicijs vero sunt diligẽtissimi atq; iustissi
mi. Disceptant autem non minusq̃ centum in vnum coacti. Quod autẽ ab his decretum fuerit immo

Indiuisos hñt cõmuniũ rerũ procuratores.

In qualibet ciui tate spicialis cu rator hostiũ.

Circa deũ reli giosi

Hora quinta in vnũ cõgregant lintheis ꝑcincti corpus frigidis aquis abluẽtes,

Sacris deposi tis vestibus ad opa redeunt re uersiq; filr ce nãt cum hosti bus.

In duobus sunt sui iuris scz sub uenire dignis atq; idigẽtibus alimẽta porrige re sed cognatis dare aliqd sine curatoribus est interdictum.

Qđ non facile alios secũ reci piũt sed differt prio ꝑ annũ dei de per duos.

Modus ꝑfiten di essenoꝝ val de notãdus.

Quõ ad princi patũ assumunt & quõ assũpti se debeãt hẽre erga subditos.

Punitio i delin quẽtes grauis.

Cõtra blasphemos legiferi.

Sabbatos vẽtrẽ nõ purgant.

Modus purgãdi vẽtrem alijs diebus.

Distinctio esseorũ scdm abstinẽtię tpa in quattuor ordines.

Maxia eoꝝ cõstãtia i bello romano ꝓbata ẽ q gaudẽtes quę qꝫ (ne legislatorẽ offenderent) supplitia ppessi sunt

Dicũt corpa corruptibilia aias vero imortales & ppetuas corporibus q̃si carceribus implicatas. &c.

Locus bonaruꝫ aiaꝝ

Locus malarũ animarum

Opinio greꝯ de locis aiarum hęroum & semideorũ atq; ipiorũ ꝓpter adhortationẽ virtutis & negligię dehortationẽ.

Inter eos aliqui futura certissime pnunciant.

Aliud essenoꝝ collegiũ ab alio solũ i opinione cõiugij differẽs

hi ei castissime vtunt mrimonio nunq̃ ad pgnãtes accedẽtes & eos q continuã tenẽt cõtinẽtiã dãnãt. nota eorũ causam.

Saduceorũ mores & hereſis de his vide.

bile manet. ¶ Veneratio quoq; apud eos legiferi magna post deum est: ita vt siquis eũ blasphemauerit morte damnet. ¶ Senibus vero obedire & plurimorum quorũq; decreto ꝓbabile arbitrant officiũ D
Deniq; cum simul decem sederint nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoq; i medium eorum vel in dexteram partem sui quisq; deuitat. ¶ Sabbatis quoq; operationem cõtigisse omnibus iudeis diligentius cauens neq; solum cibos sibi pridie prępparant ne videlicet illo die ignem accendant. Sed neq; vas aliquod transponere pręsumunt immo nec aluum purgãt. ¶ Alijs autem diebus fodiũt foueam vno verbi gratia pede altam cum ille dolabra (quam tradi nuper accedentibus diximus) demissa veste diligentissime sese contegentes ne scilicet splendori diuino iniuriam faciunt in eadem foetua ab onere ventris leuantur: ac deinceps quam effoderant terram reducunt idq; ipsum faciunt i locis secretissimis. Et nempe cum sit purgatio ista naturalis nihilominus tamen solemnem habent: vt quasi ab immunditia diluantur. ¶ Discernuntur autem inter se secundum susceptę abstinẽtię tempora: in ordines quattuor. Tãtumq; h: qui minores sunt inferiores precedentibus estimant: vt si aliquos eorum contigerint quasi a contractu alienigenę diluantur. ¶ Viuunt autẽ q̃longissime: ita vt plurimi eorum vsq; ad centenarium proferant etatem: ꝓpter simplicitatem scilicet victus. Quod eis nimirum accedere puto: propter institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt autẽ etiam aduersoꝝ cruciatus. Siquidem vincũt firmitate consilij. Mortem vero si cum decore obeunda sit iudicant etiã immortalitate meliorem. ¶ Prodidit autẽ eorum in omnibus negocijs animos: bellum quod gestum est cum romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes ac per tormenta omnigena transeuntes: vt videlicet vel in legislatoris iniuriam aliquid loquerent vel ciborũ quippiam (quos non solent) ederent. ad neutrum horum potuere compelli sed neq; depręcari tortores suos aut inter ipsa flere supplicia. In medijs quinimmo cruciatibus subridentes & eis (qui tormenta admouerant) illudentes cõstantes animas cum quadam hilaritate reddebant scilicet quasi qui eas essent denuo recepturi. ¶ Opinio quippe apud eos firmata consistit corruptibilia quidem esse corpora: materiamq; eorum nõ esse perpetuam: animas autem immortales semper manere & de ętbere subtilissimo cõmeantes quasi carceribus ita corporibus implicari velut quasi illecebra naturalis attraxerit. Cum vero fuerint a carnalibus releuatę viculis quasi de seruitute lõgissima liberatas ita eas illico letari sublimeq; ferri. Et bonos quidem continentes in hõc greçorum sententijs pronunciant vltra occeanum degere vbi eis reposita prefruitio. Illic quippe esse regionẽ quæ nec imbribus neq; niuibus neq; estibus aggrauetur Sed quã occeano orientis Zephirus & leuiter aspirans amenet Malis autem animabus procellosa loca & hiberna delegant plena gemitibus exercendaꝝ sine fine penarum. ¶ Videnf autem michi secundum hãc ipsam intelligentiam greci quoq; fortibus suis (quos heroas & semideos vocauerunt) beatorũ insulas sequestrasse improborum aũt animabus locum apud inferos impiorũ in quo etiam cruciari quosdã cõmentati sunt Sisyphos videlicet & tãtalos & Ixiuoas & ticios. Principio quidem immortales esse animantes ob adhortationem vtiq; virtutis dehortationemq; nequitię. Bonos quippe fieri in huius vitę cõuersationem meliores per spem etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetũ retardare estimantium qm̃ & si in huius spacio latuerunt. Post obitum tñ immortalia sint torm̃ta passuri. ¶ Hęc sunt ergo quę esseni de diuinitate animę philosophantur plane illecebram his qui semel deorum sapientiam gustauerint reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant: sacris videlicet libris & varijs sanctificationibus ꝓphetarumq; dictis a primis etatibus adherentes: Raro autem accidit vt prędictionis eorum frustratio consequar. ¶ Est autem essenorum etiam alterũ collegium: cibos quidem & mores legumq; similia cum prioribus habens: distat vero opinione coniugij. ¶ Maximam siquidem vitę hominũ partem fuccessionẽ scilicet amputare: eos qui abstineant nuptijs arbitrantur. Quippe si in eadem omnes velint ire sententiam: defecturum confestim genus humanũ fore. Nichilominus tamen cum tanta ipsi moderatione conueniunt: vt per triennium explorẽt valitudinem feminarum. Et si constanti purgatione apparuerint idoneę partu ita eas matrimonia asciscũt. Nemo tñ eorum cũ pręgnante concumbit: vt ostendant quia non voluptatis nuptias sed causa inierint liberorum. Lauantibus autem feminis ita vt viris perizomatum ineſt amictus Tales mores huius collectionis. ¶ Duo autẽ priorum quasi ordines sunt ex quibus pharisei dicunt: qui certiorem legaliũ rituum noticiã profitent. Et hi primum dogma habent vt marmene scilicet fato & deo vniuersa deputant. Et quidem vel agere quæ iusta sunt vel negligere secundũ maiorẽ partem esse in hominibus profitentur adiuuare tum in singulis & marmenẽ Animã aũt omnẽ quidem incorruptam esse: trãsire autẽ in alia corpora solas bonoꝝ: improborũ autẽ interminabili supplicio cruciari. ¶ Sed: cei porro id est scda collectio marmenẽ omnifariã negãt. & deũ extra oẽm malũ patrationẽ inspectionẽq; cõstituũt. Aiunt autẽ electioni hominum vel bonũ vel malum esse propositum & secundum voluntatem propriam alterutrũ vnumquẽq; cõiungi. Animarũ aũt generaliter vel supplicia denegãt vel honores

E

F

Anti li. 13. ca. 1.

An. li. 18. ca. 1.

A Et phariſei quidem ſociabiles & qui ſtudeant ſe mutua dilectioni complecti. ſaducei vero & inter ſe ferioris moribus diſcrepantes: & conuerſatio eorum ita circa participes vt erga exteros inhumana. Hæc ſunt quę de iudeorum philoſophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertar.

Phariſei ſociales ſaduceoꝝ vero ihumana eſt conuerſatio.

¶ Iudea prouincia facta herodes Antipas & philippus tetrarchias regebant Auguſto autem imperatorē mortuo anno imperij. lvij. Tyberius Iulię filius imperium ſuſcepit. Philippus vero Cęſaream ciuitatem condidit & Iuliadem. Tyberias quoq; ab herode in Galilea conſtructa eſt. Pilatus autem procurator in Iudeam a Tyberio miſſus imagines nocte contra Iudeorum ritum in Hieruſalem intulit vnde Iudeorum maximus fuit tumultus. Qui quinq; diebus & totidem noctibus continuis proni circa pylati domum corruentes ſteterunt immobiles parati potius mortem ſuſtinere q̄ cōtra leges patrias Cęſaris recipere imagines. Pylatus inſuper ex theſauris templi aquę ductum in hieruſalem cōſtruere maximam commouit in populo turbationem & cedem. Agrippas herodis tetrarcha accuſator Romam venit ad Tyberium quo accuſationem non ſuſcipiente reſidens tamen Romę familiaritatem inuenit cum Gaio Germanici filio. Qui cum inter epulas Gaium in breui (Tyberio mortuo) omnium dominum deſideraſſet accuſator & in carcere includitur. Quem Gaius Tyberio anno imperij. xxij. mortuo imperator abſoluit a vinculis: & philippi defuncti tetrarchiam ei tradens regem appellauit. Vnde herodias Antipam incitat vt rex ſicut Agrippa nominet romam adire. Sed hic a Gaio propter auariciam increpatus fugit in hiſpaniam cum quo herodias diſceſſit. Capitulum octauum.

Iudea prouicia facta Hærodes ātipas & philippus regebant tetrarchias.

Iuſti. li. xviij. ca. puu. ij. Ege. iij. ca. iij

BEgno archelai in ordine iam prouincię decedente: reliqui id eſt philippus & herodes qui cognominatur antipas tetrarchias ſuas regebant. ¶ Salome enim moriens iulię auguſti coniugi regionem quam rexerat & iamniam & in phaſelide palmetą teſtamento reliquit. ¶ Delato autem ad tyberium iulię filium romano imperio poſt mortem ſcilicet auguſti qui prefuit rebus annis ſeptem & quinquaginta menſibus ſex duobus diebus manentes in tetrarchijs ſuis herodes ſcilicet & philippus. ¶ Hic quidem iuxta fontes ipſos de quibus iordanis flumen exoritur, in paniada condidit ciuitatem quam cęſaream vocitauit aliaq; in inferiore gaulanite quam iuliadam nominauit. ¶ Herodes vero in galilea tyberiadum in perea autem cognomine iulię. ¶ Miſſus autem a tyberio in iudeam pilatus qui curandam acceperat regionem: nocte intempeſta opertas in hieroſolima intulit imagines Ceſaris. Quę res poſt triduum grandem iter iudeos ſuſcitauit tumultum. Nam qui aderant ſtupore permoti ſunt: quaſi iam prophanatas leges ſuas viderent. Nullum enim fas eſſe dicunt

Iuſti. li. xviij. ca puu. uij Ege. iij. ca. iiij

B collocari in vrbe ſimulachrum. Ad querelam autem eorum qui e ciuitate erant: ſubito etiam de agris multitudo confluxit. ¶ Euntes autem illi eo Cæſaream ad pilatum: intentiſſime depręcabantur vt ab hieroſolimis auferrentur ymagines. & eis iura patria ſeruarentur. Pylato autem ſupplicantibus abnuēte circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinq; continuis diebus noctibuſq; manſerunt. Poſt autem pilatus tribunal aſcendens ſtudio magno cōuocat multitudinem iudeorum quaſi qui eis vellet dare reſponſum cum ſubito milites accepto ſigno ſic enim iam fuerant pręparati circūſtetērunt iudeos. Circundataq; triplici acie iudei quidem ſtuporis erant plenividentes inſperatam rerum faciē Tunc pilatus denuncians trucidaturū ſe omnes niſi imagines cęſaris ſuſcepiſſent: innuit militibus vt educerent gladios. Iudei autem ex vno conſilio omnes ſubito corruerunt. & ceruices nudatas ad excipiendos ictus pararunt vociferantes vniuerſos ſe interfici magis velle q̄ legem prophanari. ¶ Tūc pilatus circa religionem ſtudium populi demiratus confeſtim de hieroſolimis ſtatuas iuſſit auferri. Deide vero conturbationem alteram commouebat. Eſt apud eos ſacer theſaurus quam Corbanam nominant. Hunc in deductionem aquarum iuſſit expendere. Erat autem inducenda aqua ab ſtadijs trecē-

C tis. Ob hoc itaq; vulgi oriebantur querelę ita vt etiam pylati qui hieroſolimam venerat cum clamore circūdarent tribunal. Ille autem pręuiderat ſiquidē eoruꝫ tumultū populo permiſcuit armatos milites qui tunc eſſent veſtibus priuatorū induti pręcepitq; vt gladijs quidē non vterentur fuſtibus aūt acclamantes ferirent. Sicq; cōpoſitis rebus dat & attribunali ſignū. Cōfeſtiq; cedebātur iudei. Quorū multi quidē plagis multi vero ſeinuicē trucidantes: in fugā contritione miſera perierunt. ¶ Tunc ad cala-

Iuſti. li. xviij. ca put. xxxi. xxxiij.

mitatē interfectorū ſtupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accuſator herodis tetrarchę agrippas (q fuit filius ariſtoboli quem pater herodes interfecit) ad tyberiū venit. Illo āūt non ſuſpiciente accuſationem reſidens romę ad aliquorū quidē potentiū noticias ambiebat maximis autē colebat officijs germanici filium Gaiū cum adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum quibus eum demerebatur ad vltimum extēſis manibus cœpit deum aperte pręcari celeriter illum mor-

Iuſti. li. xviij. ca pim. xiiij. xv.

tuo tyberio dominum cunctorū videre. Hoc cū quidam de familiaribus eius tyberio nūciaſſet: ſtatim cōcludi iuſſit agrippā. Qui & ſub grādi erūna vſq; ad mortē tiberij in carcere per mēſes ſex tenebatur ¶ Sed defūcto eo poſt regnū annorū duorū & vigiti dierū triū ſuccedēs in iperiū gaius cęſar abſoluit agrippā viculis & tetrarchiā philippi: iā em̄ iſte deceſſerat ei tradidit regēq; appellauit. Cū veniſſet in

Philippus cęſareā ciuitatē cōdidit & iuliadā. & c Tyberias ab herode in galilea. Maxima iudeorū cōſtantia qui quiq; diebus cōtinuis & noctibus proni circa domū pilati corruēteꝫ ſteterūt imobiles quiq; mortē parati volueſt potius ſuſtinere q̄ contra ſuas leges cæſaris imagines ſuſcipere. Agrippas herodis tetrarchę accuſator romā veniēs ad tyberiū quo nō ſuſcipiē teaccuſationem reſidēs romę familiaritatē hunc cū gaio germanici filio qui cū iter epulas gaiū in breui mortuo tyberio cūctorū dīm deſiderat. &c.

Herodias herodē antipā icitat vt regnū ſicut agrippa recipiat romā adire ſed hic a gaio propter auariciā increpatus fugit i hiſpaniam. &c.

regnū agrippas:herodis tetrarchę cupiditates per inuidiā ſuſcitauit. Irritabat autē eū maxime in ſpem regni Herodias vxor exprobrans ei ſocordiam & dicens quia per id quod noluerat ad ceſarem nauigare careret poteſtate maiore. Nam cum Agrippam ex priuato regem feciſſet: quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare. His adductus herodes venit ad gaium. A quo ob auariciam vehementer increpatus: ad hiſpaniam fugit. ſecutus quippe fuerat accuſator agrippas cui etiā tetrarchiam illius gaius adiecit. Atq; ita herodes quidē hiſpaniam peregrināte ſecum etiam vxore diſceſſit. D

¶ Gaius fortuna abuſus deum ſe putat vultq; vocari & multos nobiles Romę interfecit petronius quoq; ab ipſo in iudeam vt ſtatuam eius in templo collocaret miſſus venit in Ptolomaidam galileę ciuitatem cuius ſitus deſcriptionem hic cognoſcēs vbi Iudeis cum mulieribus ſupplicantibus fatuas reliquit iudeis enim nullibi nec dei quid habere licet ſimulachrum quorum pacatus petronius legem approbauit quorum quoq; ammiratus conſtantiam qui pro conſeruatione legis paratiſſimi erant ad mortem Agrorumq; dimittebant culturam ad Gaium proponit reſcribere etiam pro eis animam oferens. Gaius autem petronij litteras recipiens indignatus & mortem ei comminatus reſcripſit prius tamen Gaij mortem ſciuit q̄ reſcripta receperit.

¶ Gayus abuſus fortuna deū ſe putat & vult vocari multoſq; nobiles Romæ interfecit.

Capitulum nonum.

GAius vero ceſar in tantum contumelioſe abuſus eſt fortuna: vt etiam ſe & deum putaret & vellet vocari. Patriam quoq; ſuam multorum nobilium cede truncauit. ¶ Extendit autem impietatem ſuam etiam in iudeam. petronium deniq; cum exercitu hieroſolimam direxit precipiens vt in templo ſtatuas eius locaret. Quas niſi ſuſciperent iudei: cōtradicentes quidem ex his interficeret. reliquam vero multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profecto deum. Et petronius quidem cum tribus cohortibus multiſq; de Syria auxiliatoribus properabat in iudeam de antiochia. Iudeorum vero quidam non credebant fame prelium nuncianti. Qui vero credebant: nichil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem omnes peruadit mœtus: nam iam ptolomaidam peruenerat exercitus. ¶ Eſt autem ciuitas galileę littore in magno compoſita. Circūdatur autem montibus ab orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis. Sed ad galileam pertinentibus. a meridiano autem carmelo qui abeſt ſtadijs centum viginti ſeptenteronali quoq; monte qui eſt altiſſimus quem vocant etiam incolę ſcalam tyriorum & hic autem diſtat ſtadijs centum. ¶ Ab ea autem vrbe quaſi a duobus ſtadijs prēterlabitur fluuiolus quem vocat beleum exiguus prorſus cui prope eſt ſepulchrum memonis habens iuxta ſe centum fere cubitorum ſpacium continentem: ſed ammiratione digniſſimum. Eſt autem ſpecies vallis rotunde vitream emittens harenam. Quam cum exhauſerint multe naues pariter accedentes. locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi edita opera cōuehunt illic de circunſtantibus ſupercilijs harenam iſtam vtiq; communem. Locus autem metallicus ſtatim metalla in vitrum quod ſulcœperit mutat. Mirabilius quoq; michi illud videtur quoniam iam conuerſę harenę in vitrum quęcunq; pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta in communem harenam denuo conuertitur. Igitur quidem loci illius talis natura eſt. ¶ Iudei autem cum mulieribus & filijs collecti in campum vbi eſt ptolomais ſita: petronio ſupplicabant. principio propter patrias leges: deinceps vero etiam pro ſuo ſtatu. Ille autē ob multitudinē precantium & precum inflexus: exercitum quidem & ſtatuas in ptolomaide reliquit. ¶ Procedens autem in galileam & cōuocans in tyberiadem tam populum iudeorum q̄ oēs eorum nobiles. & vim romani exercitus cœpit exponere. & minas Ceſaris: his addens quoniam & contumelioſa eſſet ſupplicatio iudeorum cum omnes ſiquidem gentes quę parerent imperio romano in ſuis vrbibus inter reliquos deos imagines quoq; ceſaris locauiſſent ſoli iudei iſtud abnuerent. Hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet etiam cum iniuria preſidentis. Illis vero contra hęc legem moreſq; patrios allegantibus. Et qui nec dei quidem ſimulachrum. Nedum hois nec ſolum in templo. Sed neq; in prophano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare. arripiēs dictum petronius reſpondit. Sed & michi dñi mei ſeruanda lex eſt. Si ea quippe trāſgrediar vobis parcam: iuſte animaduerſionē ſubibo. Impugnabit ſanevos nō pe ronius. Sed & ille a quo ſum directus. Siquidem & ego vos cogo implere quę iuſſa ſunt. Ad hęc tota multitudo ſuccłamauit vnaniter: ante legis temerationem libenter oēm ſubire pernicię. Sedato autē eorū clamore petronius ait. Pugnare ergo iquit aduerſum ceſarē eſtis parati. Rñderunt iudei pro ceſare quidē & populo romano per ſingulos dies nobis vſus eſt offerre ſacrificia. Si aūt in tēplo imagines eſtimet collocandas: debere eum totam iudeorū gentem primitus immolare. Prębere quippę ſe iugulo cum mulieribus & paruulis ei qui iterficere voluiſſet. Ad hęc autem ammiratio petroniū miſeratioq; peruadit: intuentem & inſuperabilem religionē virorum: & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſt triduum autem deinceps ſummates eorum priuatim fortimq; compellans. populum quoq; publice alloquens. tum quaſi conſulens ammonebat. interdum etiam minabatur: extollens & virtutem romanam & indignationem ceſaris. inter hęc etiam ſuam neceſſitatē cui

Iuſti. li. xviii. capitu. xvi

Ege. li. ij. cap. v

Ptolomaidis ciuitatis ſitus & deſcriptio.

Sepulchrū memonis āmiratione digniſſimum

Harena vitrea

¶ Harēa vitrea quę ſi in margine loci iacta fuerit in cōmunem conuertitur.

Iudeis cum mulieribus in ptolomaide ſupplicātibus ſtatuas reliquit. &c.

Petronius ad iudeos.

Iudeis nullibi licet habere ſimulachrum.

Pacatus petronius iudeorū approbat legem.

Iudeorum prudens reſponſio.

Iuſti. li. xviii. capit. xvi

E

F

A essent exequenda precepta. Sed illis ad nulla horum experimenta credentibus: cum videret etiam se mentem regionis intercipi. ipsum quidem anni tempus erat. & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in vrbe ociosa morabatur. ad vltimum conuocatis omnibus ait se etiam periculosam rem velle aggredi aut enim deo cooperante placabo cesarem ac vobiscum saluabor lit enter: aut illum in vltionem irritabor: pro tanta magnitudine impendens animam meam Atq; ita dimissis turbis multa pro eo vota facientibus antiochiã ad ptholomaida reuocauit exercitum. atq; illinc confestim misit ad cesarem referens & quo apparatu in iudeam irruisset & q tota gens supplicasset. Quibus si abnuendũ putaret: nosset cum viris etiã prouinciam esse perimẽdã. Seruare siquidẽ ipsos legem patriam: & nouis preceptis vehemẽter obsistere. His epistolis respondit gaius immodice cõminans petronio mortem. quoniã iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorũ talium vectores per tres continuos menses cõtigit aduersa tempestate retineri. Alij autem exitum gaij cesaris nũciantes: prospere nauigauerũt. Deniq; ante septem & viginti dies epistolas petronius accepit finem cesaris iudicantes: q̃ illi peruenirent qui cõminantia scripta portabant.

Anti. li. xviii. c. viij.

Lras petronij gaius recipi sidignatus e: mortẽ cõminatus rescripsit ei q prius gaij mortẽ sciuit q̃ scripta receperit

¶ Gaio imperij anno tertio Claudius ad imperium ab exercitu rapitur senatu contradicẽte qui bellum contra ipsum propter Gaij immanitatẽ agere decreuit Agrippa vero a Claudio ad senatum missus imperatoris benignam voluntatẽ declarauit. Et iterum accepto patrum responso mittitur ad senatum qui vno milite educto gladio inducente venit ad Claudium quem pacato militum impetu honorifice Claudius recepit in castris. Tunc quoq; Agrippe patronum regnum confirmauit imperator multa alia condonans & donationem ipsam patribus precepit vt ipsam tabulis incisam capitolio collocarent & fratrem Herodem similiter muneribus honorauit. Agrippe autem magnificentia in constructione murorum hierusalem claruit cuius tres filie & filius vnus ex Cypri vxore erant. Ipso autem mortuo regnum Claudius redegit in prouinciam. Et Cuspius fadus ꝓcurator missus est post quem Tyberius. Herode vero calchidis rege mortuo duos habente filios de Beronice & de prima Marianne Aristobolum Alexandri autem posteri in maiori regnauerunt armenia.

Capitulum decimum.

Anti. li. xix. c. vltimo. Eg. li. ii cap. v.

B

Aio per dolum interempto qui regnauerat annis tribus mensibus sex rapit in regno ab eo exercitu qui rome erat Claudius. Senatus autem referẽtibus cõsulibus Ignatio Sergio Satranillo alias Saturnillo & pomponio secũdo mandat tribus vrbanis legionibus vt essent presidio ciuitati: & ipse frequens in capitoliũ deuenit: quia propter imanitatẽ Gaij bellum agi cum Claudio decernebat volẽs imperiũ ad optimates reducere: aut sicut olim fuerat ad regendum dignissime legerentur.

Gaio dolose interẽpto anno imperij tertio Claudius rapit ab exercitu ad imperiũ cõtradicẽte Senatu qui belũ cõtra Claudium ꝓpter Gaij immanitatem agere decreuit.

¶ Accidit autẽ vt agrippas adueniret quem cũ & senatus in consiliũ & in castra Claudius euocasset. vt scilicet eo strẽnuo adiutore in quibus res posceret vteret: vidẽs Agrippa Claudium iam esse opibus cesarem ad eũ perrexit. Quem ille illico legatũ ad senatum misit indicantẽ suũ propositum: quoniã primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit & iniquũ esse si militum ergastudia tam religiosa desereret: immo iam tutã aliter suam nõ esse fortunã. Iam eñ ad inuidiam satis fore: q̃ sit in regnum vocatus. Deinde amministratũ ire paratum esse in rempublicã non vt aliquis tyrannus sed vt presul benignus. Sufficere sibi quippe honorem nominis de singulis autem negocijs cõmunẽ omniũ stare sententiam. Nam & si natura nõ esset modestus: locuples tamen moderandę potestatis exemplum Gaij morte esse propositũ. Quę cum detulisset Agrippas: respondit curia quasi quę exercitui & bonis consilijs fideret nolle subire voluntariã seruitutem.

Rñsio senatus Claudius iterũ Agrippã ad senatũ misit. Notanda ſñia. Senatus ad cidium vadit.

¶ Sed accepto patrũ responso Claudius rursus misit agrippam nũciantem eis quoniã non posset adduci vt eos proderet quorũ confessu in imperiũ esset accitus. Inuitum se autem initurũ esse pugnã aduersum eos cũ quibus confligere minime vellet. Proinde eligendum esse extra ciuitatẽ locum in quo cõfligerent. Neq; enim sanctum esse propter illorum peruersitatẽ patriam ciuili cede fedari. At Agrippa quidem ista senatui nunciauit.

¶ Inter hęc autẽ vnus de his militibus qui cum patribus erant educẽs gladiũ. cõmilitones inquit qui

C bus pturbati causis parricidia perpetrare cupimus & cõcurrere aduersum propinquos nostros Claudium secutos: maxime cum habeamus imperatorẽ quem in nullo culpare possimus & ad quem cum iustis magis allegationibus q̃ cum armis egredi debeamus. Hęc dicens per mediã egressus est curiã: omnibus se militibus cõsecutis. Hoc exemplo optimates deserti: in magno mœtu esse cœperunt. Ac deiceps videntes sibi auersionem tutam non esse: iter secuti militum ad claudium transierunt. Recurrebant autem eis pro muris nudatos gladios ferentes: hi qui fortunę regis ambitiosius adulabantur. Et pene accidit vt progressi quinq; interficerentur ante scilicet q̃ militum impetũ Cesar agnosceret: nisi precurrens agrippas imminentis ei facinoris periculum nunciasset: quoniã nisi cohercuisset exercitum iam in sanguinem ciuium furentem: & confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum

Claudius pacato militū ipetu recepit senatū Claudius agrippę regnū confirmauit paternū & multa alia donauit donationē patribus p̄cepit vt iciſam tabulis capitolio collocarēt & fratrem hęrodē ſimiliter muneribus donauit. Hęrodes rex calchidis moritᵉ duos hñs filios & Agrippa nepos rex ſuccedit. Cumānus iudeę procurator ſub quo tumultus cœperūt.&c.

esſet imperium.fieretq; ſolitudinis imperator. ¶Hæc audiens Claudius cōtinuit impetum militum: ſuſcepit autem in caſtris aduenientem ſenatum:& indulgenti honore complexus egreſſus cum patribus cōfeſtim obtulit deo victimas vt mos eſt pro imperio ſupplicasi. ¶Agrippam quoq; ptinus muneratur regno patrio omnia adijciens ei etiam illa quę auguſtus hęrodi donauerat. Trachonitidem ſcilicet & auranitidem:p̄ter hęc autem aliud quoq; regnum quod lyſanię vocabatur. Et populo q̄dem donationē hanc per edictum indicauit: patribus autem p̄cepit vt inciſam ereis tabulis in capitolio collocarent. ¶Donat autem etiam fratrem ſuum hęrodem qui gener eiuſdem erat Beronici iūctus regine calchidis. ¶Opinione autem celerius agrippę dati regni cēſus maximus affluebat. Qua ſane pecunia ille non in rebus abutebatur exiguis:ſed talem murum hieroſolimis circumdare cœpit: qualem ſi potuiſſet abſolui.ieſticacem prorſus obſidionem romanis oppugnātibus effeciſſet. Sed anteq̄ impleret opus deceſſit in cęſarea. ¶Regnauit autem annis tribus ante quoq; cum tetrarchiā regeret:aliſs tribus annis tenuerat poteſtatem.Reliquit vero filias quidem tres de cypro natas:beronicem mariannem ac druſillam.Filium autem ex eadem ipſa coniuge nomine agrippam qui nō nimis paruulus erat. ¶Tunc claudius regnum eius in prouinciam redegit. in cuius procuratione miſſus eſt Cuſpius fadus.Poſt hunc autem tyberium alexandrum Qui nichil de conſuetudine patria immutātes.gentem in pace tenuere. ¶Poſt hęc vero & hęrodes qui regnabat in calchide deceſſit.relinquēs de ſorore quidem ſua beronice filios ſuos duos bernicianum & hyrcanum. de priore autē marianne ariſtobolum.cuius frater mortuus fuerat ariſtobolus priuatus relicta filia Iotapata. ¶Hi quidem erāt ſicut ſupra dixi liberi ariſtoboli:qui fuerat hęrodis filius: Ariſtobolus autem & alexander nati fuerāt hęrodi de mariāne quos ipſe parens interfecit. ¶Alexandri autem poſteri in maiore armenia regnauerunt. ¶Poſt obitum autem hęrodis qui regnauit in chalchide agrippam filium agrippę claudius in auunculi ſui regno conſtituit Alterius autem prouincię ſuſcepit curam poſt alexādrum cumanus ſub quo oriri ceperunt tumultus Et denuo iudeos calamitas compręhendit.

D

Anti.li. xix.cap. viij.

Anti.li. xix.c.ix.

Anti.li. xix.ca.x

Anti.li. xix.ca.x

Anti.li. xx.c.v.

Anti.l·. xx.c.iiii

Anti.li. xx.c.iiii

E

Anti.li. xx. c.iiij

¶Agrippam Agrippę filium claudius auunculi ſui regno conſtituit & Cumanum iudeę procuratorē ſub quo tumultus cœperunt:ſeditionis vero occaſio fuit miles quidam poſteriora denudās. Triginta q; iudeorum milia ex mutua conculcatione occiſa ſunt. Stephanus quoq; Cęſaris a latronibus expoliatus eſt. Iudea quoq; milite ſacrę legis libros comburente ad Cumanum concurrit petens militis punitionem:qui militem ad ſupplicium iuſſit adduci.Seditio inſuper inter Galileos & Samaritas Galileo ad feſtiuitatem aſcendente occiſo oritur & Iudei relicta ſolemnitate & Cumano iuſticiam negligente in Samariam impetum Eleazaro & Alexandro ducibus fecerunt: & maximam facientes cedem vicos inflāmauerunt. Cumanus vero cum exercitu his qui vaſtabantur auxilium ferens plures occidit & aliſs veniam precantibus amicis cōdonauit. Samaritę autem Quadrato ſyrię p̄ſidi iudeos de priore violentia accuſant Iudei vero ſeipſos excuſabant. Quadratus itaq; ſeditionis auctores crucifixit & in Lydda.xvliȷ.iudeos a Samaritis accuſatos ſecuri percuſſit:& pontificem ſacerdotū aliorumq; iudeorum nobiles ſimiliter q; Samaritarum principes romam miſit ad Cæſarem.Claudius vero Agrippę precibus Samaritarum nobiles iuſſit interfici Cumanum exulari & celerem morte mulctandum remiſit hieruſalem.Fœlix iudeę p̄ſes deſtinatur & Agrippę auctum eſt regnum.

Capitulum vndecimum.

Occaſio ſeditionis miles turpiter poſteriora oſtendens.

Triginta iudeorū milia ex conculcatione mutua occiſa ſūt in feſto azimoꝝ.

CO nueniente quippe multitudine ad diem feſtum azimorum in hieroſolimam legione romana ſtante ſuper porticum templi milites ſemper cuſtodiebant feſtos dies: ne quid conuenientes populi nouare auderent. ¶Vnus ergo e militibus reductis turpiter veſtimentis inclinans poſteriora ſua obuertit ad faciem iudeorum: & ad hunc habitum vocem emittens ſimilem ſucclamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri: ita vt circumſtarent cumanum ad ſupplicium militem depoſcētes. Ex his autem inconſulti iuuenes & quaſi natura apti ad ſeditiones mouendas:in litem grauiſſimam proſiliebant hi continuo quippe ſaxa rapientes:percutiebant milites. Tunc cumanus veritus ne totius in eum vulgi impetus fieret: plures euocauit armatos. Qui cum eſſent porticibus immiſſi metus grauis icidit iudeis.Statimq; in fugam verſi relicto templo refugere cœperunt.Tanta autem per egreſſus de conſtipatione obtricio facta eſt:vt cōculcatione mutua ſuper triginta hominum milia conſumpta ſint.Facta eſt autem vniuerſę genti luctuoſa feſtiuitas & planctus per domos ſingulas perſonabat. ¶Succeſſit autem huic calamitati latrocinantiū tumultus.Iuxta bethoro quippe circa aſcenſum publicum ſtephanus quidem ſeruus cæſaris ſuppellectilem quandam vehebat:quę ab irruentibus diſcerpta latronibus eſt.Cumanus autem ad inquiſitionē mittens eos qui in proximis vicis veniſſent vinctos ad ſe adduci iuſſit:denuncians vt cōquiſitos latrones in vincula cōiȷcerent. Qua occaſione quidem militum in vico alio libros ſacrę legis offenſos diſcidit. atq; combuſſit. Iudei autem quaſi totam religionem inflammatam viderent; vndiq; confluxerunt.

F

Anti.li. xx.c.iiij

A velut machinamento aliquo ita in superstitionis attracti omnes ad vnam euocationem ad Cumanũ Cæsaream concurrunt precantes vt qui militum in tantam contumeliam deo legiq; eius intulisset nõ relinqueret eum impunitum. Ad hęc enim ille videbat multitudinem nequaq̃ quieturam nisi aliqua esset satisfactione sedata: adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit adduci.
An. lib. 20. ca. 5 Sicq; iudei placatis animis recesserunt. ¶ Denuo autem galileorum & samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim (quem gemma vocant) qui est in magno samariæ campo situs: quidam galileus de numero iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex galilea regione concurrerunt: vt cum samaritis cõfligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad cumanum rogantes vt anteq̃ grauis calamitas oriretur transiret in galileam. Et in eos qui auctores essent homicidij vindicaret Cumanus vero his negocijs (quę habebat in manibus) postpones illorum petitiones sine effectu precatores remisit. ¶ Nunciato igitur hoc scidio hierosolymiam: omnis multitudo commota est. At relicta diei solemnitate in samariam vulgus impetum fecit sine duce vllo: nec cuiq̃ principium suorum retinenti acquiescens. Latrocinio autem eorum & tumultui quidam dynei filius eleazarus & alexander prærat: qui in grabathene regionis conterminos irruentes promiscuã edidere cedem. A nullius etatis exitio temperantes. Vicos autem inflammauerunt Cumanus autẽ hęc audiens adduxit secum vnam equitum alam quę vocatur sebastenorum: vt auxilio his qui vastabantur esset. Sicq; eorum multos qui eleazarum erant secuti comprehendit: plures quoq; interfecit ad reliquã autem multitudinem quę in vastandos samaritanorum fines irruerat. Principes gentis de hierosolymis concurrerunt: operticq; cilicijs. Et aspersis cinere capitibus precabantur vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in samaritas vltionem ad hierosolyme perniciem Romanos commouerent: miserentur autem patrię suę atq; templi filiorumq; & coniugum propriarum: neq; omnia pariter in dj serimen adducerent neq; ob vnius galilei vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes iudei:
An. li. 20. c. 4. an. li. 20 capi. 6. ege. li. 2 capi. 6. a negocio recesserunt. ¶ Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut solẽ insolentia crescere rebus quietis penq; omnem regionẽ agebantur rapine: & audaces quiq; vim reliquis afferebant. ¶ Tunc samaritarum primates ad quadratum qui syriam prouinciã procurabat. Tyrum venerunt vindicari de his qui regionem eorum depredati fuerant: postulantes. Presto autem fuerant etiam nobiles iudeorum. & Ionatas filius ananię princeps sacerdotũ obiecta diluens. allegabat initiũ quidem tumultus samaritas fuisse qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum
B postea secuturam prębuisse Cumanum: qui inter principia auctores cedis noluisset vlcisci. Tunc quadratus vtranq; partem interim distulit dicens. Quoniam cum ad ipsas regiones venisset singula diligenter inquireret. Deinceps vero procedens cęsaream: eos omnes quos Cumanus vinctos reliquerat: in crucem sustulit. ¶ Inde cum liddam venisset: de vno audiuit samaritanorum querelas: & iudeorum decem & octo viros quos cognouit pugnę fuisse participes securi percussit. Duos autem pontifices sacerdotum Ionatam & Ananiam eiusq; filium ananum & nõnullos alios iudeos nobiles cęstinauit ad cęsaream: similiter autem & samaritarum nobilissimos quosq;: precepit quoq; Cumano & celleri tribuno Romam nauigare: reddituros claudio rationem pro his quæ in regione gessissent.
¶ His ita compositis: a lidda ascendebat hierosolymam. Et inueniens multitudinem festiuitatẽ azimorum celebrantem: sine vlla conturbatione antiochiam redijt. ¶ Romę autem cęsar auditis allegationibus cumani & samaritarum (aderat autem etiam agrippas iudeorum causam magna intentione defendens) siquidem & Cumanum multi potentium aderant pronuncians aduersus samaritas. Tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem iussit vrbe discedere. Cellerem vero vinctũ hierosolymam mittens iudeis ad supplicium tradidit: vt per vrbem tractus capite cederetur. ¶ Post hęc
Anti. li. 20. ca. 6 C foelicem pallãtis fratrem destinauit ad iudeos: qui & eorum prouinciam cum samaria & galilea curaret. Agrippam vero de calchide in regnum maius transtulit: tradens ei illam quoq; prouinciam quæ foelicis fuisset. Erat autem ista trachonitidis & Batanea & Gaulanitis. Addidit etiam regnum lysanię & tetrarchiam quam varus rexerat.

¶ Claudio anno imperij sui. xiiij. mortuo Nero successit in imperio qui immanissimus fratrem suũ vxorẽq; & matrẽ interfecit: & ad vltimum hystrionum opera peruenit. Hic armeniam minorem Aristobolo herodis filio dedit: & Agrippę regno quattuor addidit vrbes. & reliqua iudeę foelici prę fidi qui Eleazarum latronum principem romam misit: alioq; latrones crucifixit. Sed his latronibus purgata regione Sicarij die claro in media ciuitate homines interficiebãt. Primusq; ab illis Ionathas pontifex occisus est (his enim maxima latrocinandi erat temeritas: arsq; latendi). Tunc quoq; Seductores quidem & hypocritę minus ciuitatem vexauit q̃ sycarij hij enim populum seducentes in solitudines signa deum promittentes ostendere ducebant & occidebãt quos foelix interfecit. Egyptius insuper pseudo propheta. triginta millia hominum ducens in montem oliuarum voluit (depulso Ro-

Milite Sacrę legis libros cõburente tota iudea ad Cumanũ cõcurrit militẽ petẽtes non relinquere impunitũ q illũ ad suppliciũ iussit adduci.

Iudei (relicta solemnitate & Cumano iusticiam negligẽte) in Samariã impetuz fecerunt eleazaro & alexandro ducibus & maximã faciẽtes cedẽ vicos inflammauerũt. Cumanus aũt cũ exercitu his (q vastabant) auxiliũ ferens plures occidit & alijs veniã (precãtibus amicis, condonauit Quadratus seditiõis auctores crucifixit & in Lidda. xviij. iudeos a Samaritis accusatos securi percussit & põtificem sacerdotũ & alios iudeos nobiles similiter & Samaritanũ principes romam misit ad Cęsarem.

manorum preſidio) populo dominari ſed (ipſo cum paucis fugiente) multi a Fœlice compræhenſi in vinculis traditi ſunt. Quidam & populo afflictionem inducentes mortem his (qui Romano populo voluiſſent obedire) comminabantur. Seditio iterum circa cęſaream inter Syros & Iudeos pro ciuilitatis equitate. Fœlix autem (dato edicto vt contumaces ab vrbe diſcederent) multos non parentes interfecit. Poſtea vero non pacata ſeditione vtriuſq; partis nobiles miſit ad Neronem: huic feſtus ſucceſſit poſt quem Albinus iniquiſſimus latronibus fauens eius enim iniuſticia & auaricia (qui latronũ quaſi princeps erat) ſeditioſorum creuit audacia Indigni enim officijs honorabantur quod futurę captiuitatis maximum fuit ſeminarium. D

¶ Capitulum duodecimum.

Claudio anno imperij ſui. xiiii. mortuo Nero ſucceſſit. Facinoroſa Neronis ímanitas q fratrẽ ſuũ vxorẽ q; & matrem interfecit &c.

IPſe autẽ cęſar per annos tredecim menſes octo dies triginta. Amminiſtrato imperio romano deceſſit ſucceſſorem regni Neronẽ relinquens: quẽ ſuadelis Aggrippinę vxoris ſuę in imperiũ coaptauerat. Et quidẽ cum legitimũ haberet filium britannicum ex meſalina natũ priore ſcilicet conjuge. & octaniam filiam quã ipſe priuigno collocarat Neroni: ſuſceperat autem ex agrippina antoniam. ¶ At Nero quidem quẽadmodum per magnitudinẽ fœlicitatis & opus abuſus ſit fortuna: & qualiter fratrẽ ſuũ atq; vxorem matremq; interfecerit poſt quos in omnes proximos immanitatem ſuam cõuerterit atq; ad vltimum per amentiam ad hyſtrionum opera ſcenamq; peruenerit: quoniam ſcio eſſe & narratione moleſtum tacitus prętĕrire melius puto. ¶ Cõuertar autẽ ad narrãda quę ab eo aduerſum iudeos geſta ſunt. Minorem igitur armeniam regendam Ariſtobolo Hærodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad ſingulas pertinentibus: in iudea ſcilicet regione Abelam & Iuliadam in galilea autem Taricheam & Tyberiadam. Reliqua aũt iudeæ fœlici procurãda dedit. ¶ Hic principem latronũ eleazarum qui per annos viginti regionẽ fuerit dẽpdatu. Alioſq; multos cũ eo cœpit vinctoſq; Romam direxit. Alioſq; quos in crucem ſuſtulit latronum. Vel incommunione ſceleris deprehenſorum popularium fuit pene multitudo innumerabilis. ¶ Sic autem regione purgata: aliud genus latrocinantium in hieroſolyma oriebatur (Hi autem ſycarij vocabantur) die claro & in media ciuitate paſſim quoq; interficientes. Potiſſimum vero diebus ſolemnitate feſtiuis. Immiſcebãtur vulgo: & ſicas ſub veſte geſtantes. his diuerſos quoſq; interficiebãt: ac deinceps collapſis hominibus illi inter reliquos de ſcelere querebantur. Qua fraude extra ſuſpitionem manebant: diuq; latuerũt. ¶ Primus igitur ab eis Ionatas pontifex interficitur. Poſt hunc autem plurimi quotidie cedebantur: atq; ipſis calamitatibus moleſtior timor ciuitatem pręmebat. Sicut enim in medio bello per ſingula momenta omnes mortem operiebantur. Circumſpiciebãt autem eminus quoſq; appropiãtes. neq; amicis ſuis fidere poterant: dum tamen in mediis ſuſpicionibus atq; cuſtodijs nichilominus interficiebãtur. Tanta erat latrocinantium temeritas: & ars quędam latendi. ¶ Ad hęc autem etiam alia malorũ facta collectio eſt. cede quidem abſtinentium. ſed conflijs magis impiorum. Quę pars non minus q̃ ſicariorum fœlicitatem vrbis ſtatumq; corripit. Seductores quoq; homines & circũuentores ſub ſpecie religionis nouis rebus ſtudendis vulgum inſanire fecerunt. Nam egrediebantur in ſolitudines promittentes deũ ſigna eis oſtenſurum libertatis. Contra quos fœlix (videbantur quippe ſemina defectionis eſſe) mittens equites atq; pedites armatos: magnam multitudinem interfecit. ¶ Maiore autem plaga iudeos afflixit ęgyptius: q̃ pſeudo prophetes. Aduenies quippe in prouincam magus cũ eſſet prophęte opinionem ſibi arrogans triginta ferme milia hominum congregauit. quos vana ſeditione deceperat & circumducens eos de ſolitudine in montem qui vocatur oliuarum. Inde in hieroſolymam nitebatur aſcendere: depulſoq; romanorum preſidio in populares excere dominationẽ. Vtebatur autem ſtipatoribus qui ad id facinus conuenerant. Preuidit ſane eius impetum fœlix: & occurrens cum romanis armatis quos etiam iudeorum reliqua multitudo iuuabat: iniit conflictũ. Et ægyptius quidem cum paucis fugit. plurimi autem qui cum eo fuerant: comprehenſi vinculis traditi ſunt reliqua multitudo in regiões proprias diſperſa eſt. ¶ Compreſſis porro his etiam ſicut febres in egro corpore rurſus pars altera tumeſcebat. Vagi enim quidam & latrones collecti multis afflictionem inducebant & quaſi ad libertatem vocabant mortem apertiſſimam comminantes his qui romanorum principatui obedire voluiſſent. Vt vel reluctantes auerterent eos qui ferrent ſpontaneam ſeruitutem. Diſperſi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentium domos eoſq; inſuper trucidabant Inflammabant etiã agros ita vt deſperatione eorum tota iudea protinus impleretur. Et hęc quidem pugna in diem gratius augebatur. ¶ Alter autem tumultus ortus eſt circa cęſaream inter iudeos ſcilicet qui ibi permixti habitabant & ſyrus ſeditione commota. Hi ſiquidem poſcebãt vt eorũ fieret ciuitas iudeum eius fuiſſe conditorem dicentes. Erat autem rex hęrodes. Emuli vero conditorem quidem confitebantur iudeum. Ipſam vero ciuitatem fuiſſe gentilium vindicabant. Neq; enim

Anti. li. xx. c. vi. Ege. l. 2. capi. 6.

antiq. li. xx. c. vi.

Anti. li. 20. c. 6. ege. li. 2 capi. 6.

E

Anti. li. 20. ca. 6

Eg. l. 2. capi. 7

F

Anti. li. 20. ca. 6 ege. li. 2. capi. 8.

Quidã afflictionem ppłe cõminabãt his q romano principatu voluiſſent obedire,

Seditio circa cęſareã inter ſyros & iudeos ꝓ ęqtate ciuilitatis.

A illic ſtatuas & phana poſſe conſtitui: ſi ad iudeos eam conditor pertinere voluiſſe. Ob has ergo cauſas inter ſe populus vterq; iurgabat. Procedebat autem vſq; ad arma contentio. & quotidie audaces quiq; ad cõfligendũ partes alterutrũ profiliebant. Neq; enim iudeorum ſeniores cohibere tumultus gentis ſuę poterant: & græcis turpiſſimũ videbatur iudeis inferiores videri. Pręſtabant autem hiſ qui dem diuitiſs & corporum iuribus. Greci vero auxilio militum. Magna ſiquidẽ pars Romanę manus de ſyria illo fuerant congregata: & quaſi cognati ad auxiliandum erant parati ſyris. Prefecti autẽ militum curabant comprimere tumultum & pugnaces quoſq; comprehendentes taureis vlciſcebantur ac vinculis. Neq; tamen ſupplicia comprehenſorum impedimentum aut reliquis timorem inferebãt immo magis hoc ipſo in ſeditionis irritabantur augmentum. ¶ Tum demum fœlix minaci edicto prȩcepit contumaces quoſq; vrbe diſcedere. non parentium autem immiſſis militibus interfecit non paucos quorum etiam ſubſtantię direptæ ſunt. ¶ Poſt hęc quoq; cum videret ſeditionem manere: nobiles vtriuſq; partis elegit & ſuſcepta legatione miſit ad Neronem pro his que ſibi competere arbitrarentur acturos. ¶ Succeſſit autem feſtus: & hos qui maxime infeſtabant prouinciam ſolicite per ſecutus latronum plurimos comprehendit atq; interfecit. Verum ſucceſſor huius albinus non eodem more negociſs prefuit. Neq; enim fuit malignitatis ſpecies quam ille preterierat. Deniq; non cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat ſubſtantias ſingulorum. neq; ſolum tributorum additamentis in cõmune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia vel decuriões ciuitatum comprehẽderunt. vel qui a prioribus iudicibus in cuſtodiſs erãt relicti. accepta a cognatis eorum pecunia liberauit. & is ſolum qui non dediſſet in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. ¶ Per idem tempus quoq; qui res renouare cupiebãt in hieroſolimis creſcit audacia: ex quibus ſane qui erant opulenti albinum largitione redimebant. vt eis tumultum mouentibus non indignatetur. Pars autem popularis qui non ſatis gaudebat quiete albini: partibus iungebatur. Vnuſquiſq; ergo improborum cohorte propria circumdatus. Ipſe quidem quaſi princeps latronũ & tyrannus eminebat. ſtipatoribus vero ſuis ad direptionem mediocrum abutebatur. Ita fiebat vt hi quidem quorum vaſtabantur domus tacerent. Illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent: motu ne ſimilia paterentur quęrelis deterrebant Immo & B officiſs ambiebant eos quos conſtabat dignos eſſe ſupplicijs. In commune autem omnium fuerat intercepta fiducia & erat tunc multiplex dominatio & ſemina captiuitatis futurę iam ab illo tempore ſpergebantur.

¶ Ceſtius Florus Albini ſucceſſor peſſimus Albinum per ſui comparationem optimum fecit videri. Iudei namq; propter eius maliciam patrias ſedes relinquentes fugiebant. Ceſtio quoq; gallo Syrię procuratore hieroſolimam veniente occurrens illi multitudo illum deprecabatur vt florum eijceret. Hic enim vt iudei a romano recederent imperio ſedulo in dies augebat calamitates. Exordiũ namq; iudaici belli anno Neronis duodecimo: & Agrippe regni decimoſeptimo menſe Mayo ſumptum eſt. Iudei namq; ſynagogã in cęſarea habentes prope agrum gentilis quemvolentibus emere iudeis dñs agri vendere recuſauit: ſed ibi tabernas edificauit quod maxima ſeditionis cauſa fuit: die namq; ſabbati Cęſarienſi iuxta ſynagogam alites imolante iudei ira accenſi maximũ fecerunt tumultũ. quem locundo ſedare volenti Cęſarienſiũ preſſo violentia iudei libros legis ſtatim rapientes in Narbatha ſeceſſerunt: & eorũ primates ad Florũ in Sebaſtem conquerentes venerunt quos comprehẽſos iuſſit vinciri. Florus quoq; omnimode bellum inflãmans decem & ſeptem talenta de ſacro theſauro pro cęſare petit auferri: vnde cõmotus populus in eũ maledicta iaciebat: hic itaq; cũ exercitu veniẽs hieroſolẽ (cum tñ Cęſaream pacificare debuiſſet) timorem cõcuſſit populo ei obuiam vt eius leniret impetũ: venienti quẽq; diſcedere precepit. Poſtridie vero conueniẽtibus omnibus iudeis ſedens pro tribunali eos qui in eum maledicta dixerant iubet pducere. Quiq; iudeis humillime veniã petentibus forũ venaliũ rerum deſtruere: & ſibi obuios militibus iubet trucidare. Multoſq; nobilium iudeoꝝ verberibus laniatos crucifixit. Sexcenti namq; & triginta vno die in hieruſalẽ per Florum ſunt interempti.

C

Capitulum tertiumdecimum.

Cum ſane eiuſmodi morum fuiſſet albinus: tamen ſuccedens ei Ceſtius florus optimũ eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: ceſtius vero iniquitates ſuas in vniuerſam gentem tam palam quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam ſed ad penas damnatorum carnifex miſſus neq; rapinarum vllum morem neq; afflictionum pretermiſit. In miſeriſs autem crudeliſſimus erat: in turpibus vero impudentiſſimus. Neq; enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem neq; commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem virium illatis diſpendiſs lucra querere exiguũ viſum eſt ſed totas ſimul diſpoliabat vrbes & labes populis inferebat. non ſolum voce per totam regionem edicens liberum eſſe omnibus latrocinari: dum ipſe prędarum acciperet portionem. ¶ Deniq; ob illius auari-

Iudei ditiores greci militũ auxilio fortiores.

Fœlix dato edicto vt cõtumaces vrbe recederẽt multos nõ parẽtiũ iterfecit poſtea vero nõ pacata ſeditiõe vtriuſq; ptis nobiles miſit ad neronem.

Albini iuſticia & auaricia ſeditioſorum creuit audacia & ipſe quaſi priceps latronũ erat.

Indigni officiſs honorabanꝰ qđ fuit ſemiatio futurę cãptiuitatis. &c.

Ceſtius florus ſucceſſor Albo peſſimus Albinũ p cõparatiõẽ optimũ fecit videri.

Propter Flori maliciam iude patrias ſedes relinquentes fugi ebant.

ciam contigit totam pene deſeri regionem: ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes ad externas pro D
uincias commigrarent. Donec autem in ſyria ceſtius gallus prouinciam regebat: neq; auſus quiſpiam
iudeorum eſt aduerſum florum ad eum mittere legatos. Cum vero inſtante azimorum ſolemnitate/
ipſe hieroſolymam veniſſet. occurrens multitudo quæ tricies centenorum milium fuit precabantur/
vt gentis ſuę calamitatibus ſubueniret: & peſtem illam prouincię florum vt eiſcerent clamitabãt. Qui
tamen cum ſub populi ore eſſet & gallo aſſiſteret non ſolum nichil mouebatur Sed voces illas etiam
deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi & edicens q; deinceps placatiorẽ eis florum
redderet. egreſſus eſt antiochiam. Deduxit autem eum vſq; ad ceſaream florus eludens mendacijs &
iudeorum genti bellum ſedulo comminiſcens: quo ſcilicet ſolo iniquitates ſuas occultum iri poſſe cre-
debat. Pace ſiquidem permanẽte habiturum ſe apud ceſarem accuſatores iudeos: verum ſi defectio- Anti. li.
nem negociatus fuiſſet maiore vtiq; malo abdicendam a ſe eſſe inuidiam peccatorum minorum. Igi xx. ca. ix
tur vt gens a romano abrumperetur imperio: ſedulo in diem augebat calamitates. ¶ Per idem tẽpus
apud neronem ceſarienſes gentiles vectores extitere: decretum iſtud conteſtantes litteras attulerũt.

Exordiũ Iudaici belli: anno duodecimo Neronis imperij & regni Agrippę decimoſeptio mẽſe Maio:

Perq; hoc bello iudaico dabatur exordium duodecimo ſcilicet anno regni neronis: ſeptimo decimo
autem regni agrippę menſe maio Ad magnitudinem autem excitatorum de eo malorũ nequaq̃ ido
neas cauſas habuiſſe deprehenditur. ¶ In ceſarea ſiquidem habitantes iudei habebant ſynagogã ꝓ
pe agrum cuius erat dominus gentilis quidam ceſarienſis: & frequenter quidem egerant vt ad eorum
ius illa poſſeſſio iungeretur multis partibus maius precium q̃ res meruerat offerentes. Dominus au-
tem loci non ſolum preces deſpexiſſe contentus: ſed ad maiorẽ dolorem edificauit in loco tabernas
ita vt anguſtum eis tranſitum & prorſus coartatum relinqueret. Primum igitur feruẽtiores aliqui iu-
uenũ proſilientes edificationem vetabant. Cum vero florus hos cohibendo prohiberet: non haben-
tes iudeorum nobiles quid agerent/inter quos erat iohannes telones inflectunt florũ oblatione octo
talentorum vt edificationem vetaret. Ille autem ob accipiendum tantummodo rem/ promittens ſe
cuncta facturum. accepta pecunia ſtatim a ceſarea egreſſus eſt. venitq; in ſebaſte ſeditioni tribuẽs fa-

Die ſabbati (ceſariẽſi iuxta Synagogã alites immolante) iudei ira accẽſi maximũ fecerunt tumultũ/ quẽ locũ do ſedare voleti ceſarienſiũ violentia preſſo iudei ſtati legis libros rapiẽtes ſe ceſſerũt in Narbatha & eorum primates ad florũ in Sebaſtẽ venerũt cõqueren tes quos cõprehenſos vinciri iuſſit.

cultatem: quaſi qui pugnę ſpacium iudeorum ſummatibus alias primatibus vendidiſſet. ¶ Sequenti E
autem die quę apud iudeos ſabbatũ eſt/cum plebs ad ſynagogam coiſſet. ſeditioſus quidam ceſariẽ-
ſis vas ſamium ante eorum ingreſſus ponens. alites immolabat. Hoc factum iudeos incohercibiliter
accendit. Et legem ſuam quippe contumeliam pertuliſſe. & locum ipſum dicebant fuiſſe pollutum.
Pars autem iudeorũ quę erat conſtantior atq; moderatior denuo iudicibus eſſe conquerendũ rebat
Seditioſi autem & iuuentute turgentes iudei effundebantur in litem. Stabant autem ad confligẽdum
parati etiam ceſarienſium tumultuoſiores: Ex conſilio quippe directus fuerat qui pro ſynagogę fori-
bus immolaret. Sicq; continuo eſt pugna commiſſa. Interueniens autem Iocundus qui ad prohiben-
dum erat relictus prefectus equitum vas illud quidem (quod fuerat poſitum) iuſſit auferri/ & tumul-
tum ſedare pergebat. Cum vero ſuperatus eſſet pre ceſarienſium violentia: iudei ſtatim libros legis ra
pientes receſſerunt in Narbatha: Regio quedam eorum hoc nomine appellabatur: direpta a ceſarea
ſtadijs ſexaginta Primates autem eorum duodecim cum iohanne in ſebaſte ad florum venerunt. de
his quę acciderant conquerentes & vt auxilio eſſet rogabant quãuis reuerenter & tunc eum de octo
talentis ammonentes. Ille vero illico compreheſos eos vinciri iuſſit: arguens cur leges de ceſarea au-
ferre auſi fuiſſent. Pro hoc ſibi apud hieroſolimitas grauiſſima iurgia naſcebantur: verũtamen adhuc
indignationem ſuam frenabant. ¶ Florus vero quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet vt bellum inflam-
maret miſit ad ſacrum theſaurum vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur: quaſi eam pecuniam
impenſa ceſaris flagitaret. Tunc vero ſtatim inuaſit populum multa confuſio: cõcurrentes ad templũ
maximis vocibus nomen ceſaris appellabant: vt a tyrannide flori liberarentur orantes. Quidã autem F
ſeditioſorum in florum iaciebant maledicta vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine
poſtulabant: quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nichil eſt a cu-
piditate deterritus. Sed multomagis ad depredandum eſt irritatus. ¶ Deniq; cum debuerat ceſareã
venienſ ignem belli illic naſcentis extinguere cauſaſq; tumultuum ſubmouere. pro quo etiam merce-
dem pactus acceperat: cum tamen exercitu equitum atq; peditum hieroſolimam contendit vt roma
nis armis ad quę volebat vteretur: ac timore & minis vrbem nudaret. Tunc populus vel lenire eius i-
petum volens obuiam militibus proceſſit. cum ſolitis vtiq; fauoribus & Florum honorare officijs pa-

Florus cũ exercitu hierlm venit cũ tñ ceſareã debuiſſet pacificare tiorẽ pplo cõcutiens. Cui ppls obuiã veniens vt eius leniret ipetũ & eum paratus honorare iubet diſcede

ratus. Illevero premittens cum equitibus quinquaginta centurionem nomine capitonem diſcedere
eos iuſſit. neq; eum in quem tam grauia maledicta ieciſſent. falſo honore denuo deluderent. Oporte-
re quippe eosſi viri ſunt fortes animoq; conſtantes: etiam in preſentem effundere contumelias: nec
ſolum eos in verbis: ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. ¶ His dictis: exterrita multitu-
do ſimul etiam equitibus qui cum capitone venerant in medium vulgus irruentibus diffugerunt: an-

A te quã florum ſalutarent aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos cum metu atq; humilitate peruigilẽ duxere noctem. ¶ Florus autem tuno quidẽ deguit in regia: poſtridie vero aduerſum eos extructo tribunali ſublimius reſedit. Conueniẽteſq; ſacerdotũ principes & ciuitatis vniuerſa nobilitas aſtiterũt tribunali. His præcepit florus vt omnes qui maledicta in eum ſuccla maſſent, ptinus dederent. edicens in ipſos eſſe (niſi reos produxerint) vindicandum. Ad hęc reſpondent iudei. populũ quidem pacifica queq; ſentire. illis vero qui errauiſſent in verbis veniam cõferendam poſtulabant. In tantam ſiquidem multitudinem nichil eſſe mirandum offendi aliquos temerarios: & per ętatem inſpicientes. Eſſe autem impoſſibile eorum qui deliquerint diſcrimen agitari: cum & ſingulos nimirum pœniteat: & per timorem ſint ad negandum parati debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti. & vellet romano imperio ſeruare vrbem magis propter multos inoxios dare veniam etiam paucis delinquẽtibus: q̃ propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. ¶ Ad hęc vero ille magna indignatione inflammatus: militibus exclamauit vt forum rerum venaliũ quod erat in ſuperiore parte ciuitatis diriperent ac paſſim obuios trucidarent. Illi vero ad lucri ſui cupiditatem addita auctoritate rectoris non ſolum illum diripuerũt locum in quem fuerũt immiſſi: ſed vniuerſas inſilientes domos interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia: & cedes eorum qui comprehendebãtur. ¶ Direptionis quoq; ſpecies nulla prẽteriebatur. Multos autẽ nobilium etiam cõprehendentes adduxerũt ad Florum. quos ille verberibus laniatos: in crucem ſuſtulit. ¶ Deniq; omnis numerus illo interfectorũ die cum paruulis & mulieribus (neq; enim vel lactentibus pepcerant, fuit ſexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri noui tas romanę calamitatis. Quod enim nemo vnq̃ prius tunc Florus auſus eſt: vt viros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis cederet. ac patibulis affigeret. Quorum & ſi origo Iudea: tamen Romana dignitas erat.

re ſed & minis fugere coactus eſt & noctẽ duxit ppli multitudo pugilem. Petũt iudei veniam. &c.

Florus militibus forum venaliũ rerũ diripere ac obuios trucidare iubet.

Sexcẽti & triginta vno die p florum in hieruſalẽ occiſi.

¶ HIC IOSEPHVS Antiquitatum libros terminauit: concludens libro & capitulo vltimis Florum cauſam fuiſſe quia iudei bellum contra romanos aſſumerent.

Additio.

B ¶ Beronice Agrippę regis ſoror ipſo abſente militum videns iniquitatem miſſis nunciis Florum deprecabatur: vt ceſſaret a cede ſed neq; interfectorũ multitudine neq; prẽcatricis nobilitate q̃euit ſed etiam aduerſum reginam efferatus eſt. Hæc enim hieroſolimam vt vocata redderet venerat mos enim eſt his qui pro morbo vel aliis neceſſitatibus implicantur orare per triginta dies anteq̃ immolent hoſtias abſtinereq; a vino & capillos radere. Quem morem exercẽs Beronice his diebus nudipes ante tribunal ſtetit deprecans Florum: ſed nichil obtinuit. Clamantẽ autem contra Florum populum primates iudeorum pacificauerunt. Sicq; multitudine ſedata Florus doloſe cõuocatis iudeorum nobilibus petit vt populus obuiam procedat militibus de cęſarea venientibus. Mandatq; Florus militibus non ſalutare iudeos obuiantes: ſed in eos ſi quippiam petulanter fuerint locuti, vti armis. Sacerdotes autem & leuitę ſacra vaſa proferentes populum precabantur vt templi cuſtodirent honorem: neq; romanos contumelijs incitarent. Populus itaq; ſacerdotum hortatu obuiam militibus veniens eos ſalutat, quibus nichil reſpondentibus ſeditioſiſq; quibuſdam iudeis contra Florum ſuclamantibus maxima eſt facta iudeorum cedes.

Eg. li. i. ca. viii.

¶ Capitulum quartumdecimum.

Agrippa rege abſente beronice eius ſoror militũ vidẽs iniquitatẽ florꝫ (miſſis nũcijs precabat vt a cede ceſſaret.

DEfridem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum qui ægyptum procurabat miſſus a Nerone: iure hoſpitis conueniret. Germanam autem ſuam Beronicem hieroſolymis inuentam & iniquitatem militum videntem grauis pro hoc angor inuaſerat: & frequẽter quidem prefectos equitum ſuorum cuſtodeſq; corporis mittens ad florum: precabatur vt a cede deſineret. Ille vero neq; in multitudinem interfectorum neq; in nobilitatem precatricis ſed tantum in lucra ſua quę de rapinis congregarentur aſpiciens contempſit annuere: impetus autem militum etiam aduerſum reigam efferatus eſt. Non ſolum quip C pe ſub oculis eius obuios quoſq; mulctabant atq; trucidabant. ſed etiam ipſam niſi confugiſſet in aulam interfeciſſent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta cuſtodia egit: verens vtiq; irruptionem militum. Venerat autem hieroſolimam. vt vota deo ſolueret. ¶ His enim qui morbo vel alijs neceſſitatibus implicantur. mos eſt orare per triginta dies anteq̃ immolent hoſtias: abſtinere quoq; vino & capillos radere. Quem morem beronice regina illis exercens diebus nudipes etiam ante tribunal ſtetit deprecans florum & prẽter qꝫ nullo honori habita eſt & etiam de vita ſua periclitata eſt. Hęc autẽ facta ſunt ſextodecimo die menſis maij. ¶ Poſtridie autem conueniens multitudo in forũ quod erat in ſuperiore parte ciuitatis, confluens magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur. Potiſſimum autem inuidioſe in florum voces erant. Quod veriti primates quoq; & pontifices, diruptis veſtibus, & viritim ſingulos compręhendentes poſtulabant vt ab his verbis quorum cauſa mala

Agrippa rege abſente beronice eius ſoror militũ vidẽs iniqtatẽ florꝫ (miſſis nũcijs precabat vt a cede ceſſaret.

Mos iudeorum pro neceſſitatibus orare p triginta dies.

Clamãtẽ ppłm cõtra florũ pacificãt primates iudeoꝝ. &c.

Florus doloſe cõuocatis iudeoꝝ nobilibus petit vt ppl's obuiam ꝓcedat militibus de Cęſarea venientibus. &c.

illa pertulerant) deſinerent: neq; in maiorem indignationem florum mouerent Sicq; ſedata eſt multitudo tam reuerentia precantium q̃ ſpe q̃ nequaq̃ in eos vltra florus ſeuiret. ¶ Ille autem videns tumultum fuiſſe compreſſum angebatur: & denuo eum inflammare cupiens: pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaq; vnum ait argumentum fore. quod nichil vlterius de nouandis rebus populus cogitaret ſi obuiam procederet militibus de cęſarea venientibus. Veniebant autem duę cohortes. Qui cũ conuocaſſent populum ad occurrendum mandat florus centurionibus vt nullam ſalutationem rederent obuiantibus iudeis Ad quod ſi offenſi petulanter quidpiam eſſent locuti: ſtatim in eos vterẽtur armis. Pontifices collectam multitudinem in templo precabantur vt occurrerent romanis: & ante graue incommodum cohortes ſolemniter ſalutarent. His hortationibus ſeditioſi quiq; abnuebant: & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. ¶ Tunc vero & omnes ſacerdotes omneſq; leuitę ſacra vaſa proferentes ornatumq; templi cytariſtę etiam & cantores cum muſicis organis procedebant ante multitudinem & obnixiſſime precabantur vt illum templi honorẽ cuſtoditum eſſe vellent: neq; ad direptionem vaſorum ſacrorum romanos contumelijs incitarent. Erat autem videre ipſos ſacerdotum principes ſparſis; cinere capitibus & pectora diruptis veſtibus nuda monſtrãtes nominatim ſingulos quoſq; nobilium compellere: ac denuo in commune multitudinem precari: ne ob modicum peccatum patriam ſuam ꝓderent his qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus eſſe de iudeorum ſalutatione tribuendam. vel illis que acciderant correptionem: ſi in preſenti prodere ceſſarent At contra ſi officioſe ſuſciperent ſolẽniterq; venientes auferri floro occaſionem pugnę. ipſos vero ſaluare patriam ſuam: ac prouidere ne quid vltra quam pertulerant experirentur. His addunt quoniam paucis ſeditioſis ſi tanta multitudo iũgatur. quo magis ad pacificum conſilium ſuam debuerant auctoritatem tranſferre. ¶ Tali hortatu multitudinem inflectentes. etiam ipſos ſeditionis auctores quoſdam quidem minis. quoſdam autem ſui reuerentia mitigarunt. ac deinceps precedẽtes cum quiete omni populo ſequente militibus obuiã prodierũt iamq; cominus factus ſalutauerunt. Illis autem nichil reſpondentibus: ſeditioſi iudeorum aduerſum florum cuius hęc fierent conſilijs ſucclamauerunt Confeſtimq; milites comprehendentes eos cedere fuſtibus adorſi ſunt: atq; in fugam verſos perſequentes equites perculcabant. Corruebant autem multi quidem cum a romanis cederentur: plures autem cum ſe mutuo propellerent. In ipſis autem portis grauis facta compreſſio eſt: & vno quoq; pręuenire alterum cupiente tardior fuga cunctis fiebat: collabentium vero erat durus interitus. Suffocato enim conflatu miſeri diſperibant. & neq; ad ſepulturã quanq̃ proximis ſuis cognoſcendus remanebat. Inruebant autem pariter milites imoderate eos quos comprehendiſſent cedentes & per ingreſſum qui Bezetham vocatur detrudebant multitudinem trãſire cupientes: vt antoniam & templum obtinerent. Quos etiam florus cõſecutus eduxit de regia eos qui ſecũ erant: & in arcem tranſire nitebatur. Fruſtratus tamen eſt eius impetus.

Sacerdotũ hortatu ppl's obuiã venięs militibus eos ſalutat qbus nihil rñdẽtibus ſeditioſiſq; iudeorũ cõtra florũ ſucclamantibus maxima facta ẽ iudeorũ cedes.

¶ Florus (Iudeis romanos ſaxis per tecta obruentibus) ab vrbe hieroſolima recedens relicto ibi preſidio venit Cęſaream. Qui impudenti mẽdacio Iudeos apud Ceſtium Gallum accuſauit quibus & Beronice excuſantibus & quę facta fuerant referentibus Gallus Nepolitanum tribunum pro inquirenda veritate ad Iudeam miſit: & ipſe Agrippę circa Iamniam occurrens: ad quem etiam iudeorum principes Flori inhumanitatem conuenerunt cauſas itineris indicat Agrippas autem licet Florum increparet inuectionem ſuam in iudeos quorum maxime miſerebatur volens eorum frenare motus tranſtulit Populus vero Agrippę & Neapolitano cum lachrymis venienies hos vt genti conſulerent depręcabãtur. Neapolitanus itaq; Agrippę ſuaſu ciuitatem ingreditur qui populi iudeorum cõuerſationem & mãſuetudinem cognoſcens redijt ad Ceſtium. vulgus vero regem precabatur aduerſus Florum legatos mittere ad Neronem: quod Agrippa prudenter Florum accuſare imperatori inuidioſum putauit. deſpicere vero Iudeos in bello comniotos non expedire cernebat. Igitur aduocata concione Agrippa in iſto preſente Beronice ſorore in domo Aſamoneorũ orationem habuit.

Capitulum quintumdecimum.

Iudei contra romanos ſaxis ꝓtecta obruebãt.

ONuerſus quipge aduerſum eos populus repugnauit: & per tecta euadentes obruebant ſaxis romanos. Qui cum ſuperne ſagittis venientibus vincerẽtur nec poſſent defendere multitudinem quę per anguſtos artabatur ingreſſus ad reliquum ſe exercitum qui erat in regia receperunt ¶ Seditioſi autem verentes ne ſuperueniens denuo Florus templum occuparet per antoniam ex templo aſcendentes porticus a templo per Antoniam continentes interciderunt: quatenus auariciam flori deſperatione compeſcerẽt. Nam cum diuinis inhiaret theſauris progq; hoc in antoniam tranſ redi niteretur. vbi interciſas porticus vidit: ab impetu quieuit. Et cõuocans ſacerdotum principes atq; curiam. ſe quidem ait vrbe digredi: preſidium tamen apud eos relinquere quantũ ipſi voluiſſent. Ad hęc illis reſpõdentibus nichil nouandum fore ſi vnam tantum relinqueret

Florus ab vrbe hieroſolima recedẽs relicto ibi ꝑſidio venit cęſaream.

A apud eos cohortem, dum non illam (quę cum ciuibus paulo ante conflixerit) ob ea ſiquidem quæ pertulerunt populum illis militibus infeſtum eſſe cohorte ſicut precabantur mutata: cum reliqua manu cęſaream regreſſus eſt. ¶ Aliud autem denuo pugnę conſilium comminiſcens retulit ad Ceſtium & iudeos defectionis comminatus eſt impudenti mendacio illos perpetraſſę dicens quęcūq; eos pertuliſſe conſtabat: nec ſane principes hieroſolimorum quę geſta fuerāt tacuerunt. Sed & ipſi & beronice ad ceſtium de his quę in vrbe egerant retulerunt. Ille autem ſuſceptis litteris partis vtriuſq; q̄d facto opus eſſet cum principibus deliberabat. Et quibuſdam quidem videbaꝫ cum exercitu in iudeam debere ceſtium ire. & aut vindicare defectionem (ſi fuerit admiſſa) aut magis fidos redderet iudeos. eorumq; accolas. Ipſi tamen magis placuit aliquem de ſuis pręire: qui & negocia & conſilia iudeorum poſſet ei fideliter nunciare. ¶ Direxit ergo tribunum neapolitanū. Qui ab alexandria reuertēti agrippę circa lamniam occurrēs. vel a quo fuiſſet directus / vel quas ob cauſas indicat. ¶ Quoq; loci etiam iudeorum pontifices & reliqui quiq; nobiles eorumq; curia adeſſe curauerant: vt ſcilicet circa regem officia nouarent. Poſtea vero q̄ illum congrua humanitate coluerunt. conqueſti ſunt q̄ potuerunt fle biliter de calamitatibus ꝓpriis. & inhumanitatum explicauerunt flori. ¶ Quam licet argueret agrippas, tamen vt ducis auctoritati competebat inuectionem ſuam in iudeos tranſtulit. quorum maxime miſerabatur. volens ſcilicet eorum frenare motus vt per hoc ipſum q̄ viderent nichil iniurię perpeſſi. ab vltionis deſinerent appetitu: Ad hęc ergo quicūq; egregiſ erant. & ꝓpter ſua prędia deſiderabant quietem. intelligebāt regis redargutionem eſſe plenam benignitatis Populus autem hieroſolimorum ſexaginta ſtadiis obuius ꝓgreſſus: officioſe agrippam & neapolitanum ſuſcepit. Lamentabant tñ interfectos cōiuges mulieres Quarum plāgoribus reliquus quoq; populus ad lamēta cōuerſus p̄cabaꝫ Agrippā vt genti conſuleret. ¶ Succlamabant etiā neapolitano vt ingrederet vrbem: videretq; quæ eſſent a floro geſta. Et ita oſtendebant forum quidem deſertum domoſq; vaſtatas. Deinceps vero p Agrippam ſuaſerunt Neapolitano. vt is cum vno tantum famulo vſq; ad ſyloam totam circuiret ciuitatem: quatenus ipſis cognoſceret oculis: iudeos quidē omnibus aliis parere romanis: ſoli autem Floro aduerſari propter magnitudinē in eos crudelitatis. ¶ Ille igitur cum circuiſſet vrbē: & manſuetudinis populi ſufficiens documentum teneret: aſcendit in tēplum: quo etiam multitudinem conuocauit

B Et cum plurimis verbis fidem eorum circa romanos collaudaſſet multa etiam ad conuerſationem pacis hortatus. adorauit deum eiuſq; ſancta in eo tamen conſiſtens in quo licebat: per religionem loco. Sicq; ad ceſtium regreſſus eſt. ¶ Vulgus autem iudeorum ad regem pontificeſq; conuerſus petebat vt legati aduerſum florum ad Neronem mitterentur. neq; de tanta cede tacentes ſuſpitionem ſuę defectionis p̄berent. Viſumiri quippe eos principes capiendorum armorum fuiſſe: niſi p̄uenientes oſtē diſſent illum eſſe qui dediſſet exordium. Conſtabat autem non eſſe multitudinem quieturam ſi legationem aliquis impediſſet. Ad hæc agrippa ordinari quidem legatos qui florum accuſarent inuidioſum putabat: deſpicere autem iudeos in bello commotos neq; ſibi expedire cernebat. Aduocata igiť cōcione Agrippa in Xyſtum & ſuggeſtum conſtituens germanam ſuam Beronicem in Aſamoneorū domo (ea ſiquidem Xyſto imminebat contra ſuperiorem partem vrbis: nam Xyſto templum erat pō te coniunctum) eiuſmodi orationem habuit.

¶ Oratio regis Agrippę populū iudeorū / ad quietem pacientiā & pacem adhortantis: hic enim orationem diuidens / exiguam belli materiā oſtendit: colendamq; poteſtatem / & non exaſperandam amonet. Nihil enim (inquit) ita plagas cohercet ſicut pacientia quę pudorem indicit violantibus. Motum enim bellum difficile ſine magnis calamitatibus ſuſtinere & amouere. Qui vero ſemel ſubictus eſt: & deinceps deficit contumax ſeruus magis q̄ libertatis amator appellaꝫ. Eos ergo romanis parere hortaꝫ / quia eorum parentes & reges pecunia / corporibus & animis meliores primi paruerunt. Exem

C pla etiam adducit / quia etiam fortiſſimi populi romanis ſunt ſubditi. Atheniēſes (qui Xerxen ſuperauerunt) ſeruiunt Romanis. Lacedemonij / Macedones / Britannia in acceſſibilis Romanis eſt ſubiugata / quingētę aſię ciuitates / Henyochi / Colchi / Taurorum gentes / Boſphorani / Meothicę gentes / Bythinia / Capadocia / Pamphilia / Lidia / Traces / Illirij / Dalmatę / Galli (quos natura multis cinxit munimentis / Alpibus & Occeano quiq; octoginta annis pugnauerunt) facti ſunt tributarij Romanis qui plura fortuna q̄ bellis obtinuerunt. Hiberos aurum apud eos naſcens a romanorum ſeruitute non potuit liberare / Luſitani / Armenia / & vltra Herculis columnas arma protulerunt romani. Pitenoſq; mō ter ſuę ditioni ſubiugarūt / Germani fortes (quos Rhenus terminus eſt) Romanis ſubditi ſunt / Britanni quoq; (quorum Occeanus murus eſt) Parthi etiā bellicoſiſſimi obſides mittūt romanis Oēs autē ſub ſole incolētes romanorū veneraꝫ arma Carthago inſuper ſub ſcipione corruit / Cyrenei / Marmoride / Syrtes terribiles / Naſamones / Mauri / Numide / Aethiopes / Romanorū victi fuerūt armis. Agrippa inſula vicina. Exēpla iudeis de romanorū potētia adducēs. egyptū ſcilicet cū vicinis ꝓuinciis (quorū termi-

Florus iudeos ipudēti mendacio accuſat apd ceſtiū gallū ſed ipſi & beronice ſeipos excuſantes quæ facta ſunt retulerūt. Ceſtius neapolitanū tribunū ꝓ inquirēdaveritate ad iudeā miſit & ipe Agrippæ occurrēs (ad quē etiā iudeorū principes flori inhūanitatē explicātes cōuenerūt. Ppſs Agrippæ & neapolitano obuiā cū lachrimis venientes (vt gēti cōſuleret) depcabāť. Neapolitanus ppſi iudeorum cōuerſationē & manſuetudinē cognoſcens rediſt ad Ceſtiū. Prudētia agrippę.

E.j.

nos incõmeabiles & munitiones ponit) mouet insuper Agrippa iudeos a bello desistere quia nullum cõtra romanos habebunt auxiliũ: bellũ quoq; gerere iudeorũ religioni, pbat esse contrariũ futurã quo super omnes iudeos in quacũq; manentes ciuitate prędixit calamitatem: miserationẽ quoq; ciuitatis templi, & sanctorum pręponit: sicq; orationem cum lachrimis pręsente sorore terminauit. Iudeis vero respondentibus q; nõ aduersus romanos sed aduersus Florum bella vellent mouere. Agrippa inquit opera vestra talia sunt qualia aduersum: Romanos pugnantium: mouetq; eos portius reparare cõbustas, & negata prius soluere tributa: cui acquieuerunt. ¶ Capitulum sextumdecimum.

Oño Agrippæ regis ppsm iudeorũ ad quietem & pacięt. ã adhortãis notanda.

SI quidem non viderem vos omnes ad pugnandũ cum romanis esse incitatos neq; populi puriorẽ sinceriſſimamq; partẽ pacẽ velle seruare. neq; processiſſe ad vos neq; cõsulere cõfi. sus essem. Superuacua quippe de vtilibus oratio est quãdo omniũ habitatorũ cõspirat ad deteriora consensus. Qm̃ vero aliquos quidem ętas malorum belli nescios facit quosdam vero inconsiderata spes libertatis. nõnullos vero auaricia succendit: & in confusione rerum capiendũ de inferioribus lucrum quemadmodũ ipsi ab hoc corrigant errore & non per paucorum improba cõsilia etiam boni desipiant existimaui oportere vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem quę arbitror expedire. Perstrepat autẽ nemo: si non ea audierit quę ipsius fert libido His siquidẽ qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati: licebit etiam post meos monitus in pristina manere voluntate. Mea autẽ etiam ad illos (qui audire cupiunt) intercipiet oratio: nisi ab omnibus vobis silentiũ prębeatur. Noui quidem qm̃ multi & iniurias procurantium, puincias & pręconia libertatis quasi tragice psequantur. Ego autem priusq; discutiam qui sitis & cõtra quos pugnam suscipere tentetis. primum separabo causas quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci: cur libertatem magna laude sustulistis? Si vero istud ipsum seruire intolerabile ducitis superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidẽ vel moderatiſſime agentibus nichilominus erit turpe seruire. ¶ Considerate autem singillatim: & videte q; exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerանda sunt crimina. Colere siquidem officijs: non exasperare oportet iurgijs potestatem. Cumvero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis: aduersum vos profecto eos quibus insertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant palam vno confidenterq; populabuntur. Nichil autem ita plagas cohercet vt pacientia: & violatorum quies violantibus indicit pudorem. Facit autem eos (qui a romanis in prouincias diriguuntur) esse grauiter molestos. Non tamen etiam romani omnes violant vos neq; ipse cæsar (aduersus quem pugnare vultis) Neq; ex prącepto illorum improbus ad vos quisq; venit neq; possunt illi (quę in oriente geruntur) positi in occidente conspicere. Sed neq; facile ea (quę hic fiunt) illic audiuntur. Est autẽ importuniſſimũ: & propter exiguas causas cum tantis. & ea (de quibus quęrimur) nescięntibus velle cõfligere. Equidẽ nostrorum criminum cito erit futura correctio. Neq; enim vnus idem prouincię semper curam tenebit: & successores eius credibile est modestiores futuros: Motum autem bellum semel neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus: neq; sustinere. Libertatis vero dona scientibus: prouidendum atq; certandum est vt principio ea non careãt. Molesta est enim nouitas seruitutis: quam (ne vtiq; subeas) iustum suscipi certamen videt. Qui vero semel subiectus est & deinceps defici contumax magis seruus q; amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere ne susciperentur romani cũ in prouinciam Pompeius intraret. Maiores vero vestri eorumq; reges pecunia corporibus animis multum vobis meliores Exigue parti virtutis romanę obsistere nequiuerunt. Vos autem qui hereditariam obedientiam suscepistis rebus autẽ omnibus ab illis qui primi paruerunt q̃ longiſſime inferiores estis & contra omne romanũ regnum obsistere posse arbitramini. ¶ Et athenięses quidem (qui ob grecorum libertatẽ quondã patriam suam ignibus tradiderũt) qui superbiſſimum illum Xerxen per terram nauigantem per mare vero ambulantẽ & cuius classem non caperet amplitudo pelagi: latiorem autem Europa exercitũ duceret (hunc inquã cum vna naui fugientem glorioſiſſime persecuti sunt. Circa paruam autem salaminam qui tantas opes asię confregere) nunc tamen seruiunt romanis: & illam regiam grecię ciuitatem ammaniſtrant Italię iussiones. ¶ Lacedemonij quoq; post Termophylas & Plateas & Egysilaum asiam persecutatum eosdẽ dños venerantur. ¶ Macedones vero qui adhuc pœne imaginantur libertatem Philippum viderunt cum Alexandro promittentem sibi orbis impium ferunt tamen rex mutationẽ: & adorãt eos ad quos fortuna migrauit. ¶ Alię quoq; gentes mille multo maiore. libertatem fiducia subnixe: cesserẽt tamen & obediunt. Vos autem soli seruire dedignamini his quibus videtis vniuersa esse subiecta. Cui militię? quibus confidentes armis? Vbi est classis vestra quę puagetur romanorũ maria? Vbi autem (qui expẽsis possint sufficere) thesauri? Cõtra egyptios forte aut arabas existimatis vos bellum mouere? Non circumspicitis romanorũ imperium? Non metimini vestram etiam ciuitatem a cõterminis gentibus frequẽter esse superatam?

Exigua belloꝝ materia.

Colẽda ptãs & nõ exalperãda Pacięntia plagas cohercet & pudorẽ indicit vio lętibus.

Motũ bellũ difficile ẽ sine magnis calamitatibus deponere &c.

Inducit iudeos parere romãis qa parentes eorũ primi paruerunt.

Exẽpla adducit Agrippa q etiã fortiſſimi ppli: subditi sũt romanis.

Lacedemonij subditi rõanis.

Macedones.

ege. li. 2. capi. 9.

ege. li. 2. capi. 9.

ege. li. 2. capi. 9.

A Illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit.immo etiã hoc orbe plus aliquid queſierunt Neq; enim ſufficit eis ad orientem quidem totus eufrates:ad ſeptemtrionem vero Iſter:neq; in meridietenus ſolitudine libię perſcrutata:ne in occidentem gadyra alias Gades ſed vltra occeanum alium queſierunt orbem:& vſq; ad britannias inacceſſas prius arma & exercitum tranſtulerunt.Quid ergo? Vos ne ditiores gallis? Fortiores germanis? prudentiores grecis? Poſtremo plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quę vos fiducia aduerſum romanos erigit? Sed dicit aliquis. Seruire moleſtiſſimum eſt. At quantomagis grecis qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur nobilitate pręſtare & tam latam quondam prouinciam poſſidentes.nunc bis ternis faſcibus romanorum obediũt. Paribus autem macedones obſequuntur:qui certe multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri.Quid autem quingentę aſię ciuitates.? Nunquid non abſq; vllo pręſidio vni tantũmodo rectori parent? & faſcibus cõſulis obſecuntur? Quid antem pergam enumerare henyochos & colchos & taurorũ gẽtem boſphoranos quoq; & habitantes circa ponti litora nationes? meothica ſq; gentes apud quas nimirum olim neq; domeſticus aliquis dñs naſcebatur.Nunc vero militum ſubijciuntur tantũ tribus milibus:& qua draginta naues longe innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt.Quanta autem bitbynia? & capadocia? & pamphiliorũ genus Lydi quoq; & Cilites pro libertate dicere valerent.Tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autẽ traces quinq; diebus quidem in latum:ſeptem autẽ in longum cõmeabilem prouinciam poſſidentes aſperiorẽq; multo q̃ veſtra eſt. ac multis partibus fortiorẽ.altiſſimoq; gelu eos qui irruerent retardantẽ.Duobus millibus romanorum in pręſidio manẽtibus obſecuntur.Poſt hos illirij vſq; ad dalmatiã & hiſtriotenus incolentes.duabus tantũ legionibus obediunt.cũ quibus & ipſi impetus compeſcunt dacorũ Ipſi quoq; dalmatę qui iam multa pro libertate conati ſũt.ſæpiuſq; capti rurſum cum maioribus opibus rebellarũt: nunc ſub vna romanorũ legione agunt quietem. Ve-
B rumtamen ſi aliquos magnę cauſę ad defectionẽ incitare deberẽt:gallos potiſſimũ oporteret aſſurgere quos videlicet tantis munimẽtis natura cinxiſſet;ab orientali plaga alpiũ montibus:ab occidẽte vero occeano.Sed tali munitione gaudentes.trecentis & quindecim gentibus numeroſi fontes autem vt ita dixerim fœlicitatis domeſticę habentes oĩbuſq; bonis totum pœne orbẽ irrigantes:ferunt nichilominus vectigales eſſe romanorũ ac fœlicitatẽ ſuam in eorũ fœlicitate reponere:idq; ſane ipſum nõ per aiorum mollicies nec propter ignobilitatem parentũ quippe qui octoginta ãnos pro libertate pugnauerunt.Sed romanorũ ammirati ſunt.Horruerũtq; cum virtute fortunã qua illi plura ſępe obtinuere q̃ bellis.Deniq; ſub mille & ducẽtis militibus ſeruiunt:a quibus pene plures habuerant ciuitates Neq; hiberis naſcens in agris.aurum ad gerenda pro libertate bella ſuffecit:neq; tantũ per terrarum mariſq; ſpacia romanis diremptę gentes luſitani ſcilicet cantabrorũ armenia nec vicinus occeanus etiam accolis ſuis fragore terribilis ſatis fuit viucentibus romanis.Sed vltra columnas herculis protulerunt & ipſas nubes pitenorum montium egreſſi vertices ditioni ſuę ſubdiderũt romani. Atq; ita pugnacibus
Egt. li. gentibus tantoq; vt dixi ſpacio direptis:legio in pręſidio vna ſatis eſt.Quis veſtrum non audiuit multitudinem germanarum.Virtutem quoq; & magnitudines corporum vt arbitror ſepe vidiſtis.Siquidẽ vbiq; romani earum gentiũ captiuos habent.Sed illi quidem ita ingentem ſpacijs regionem incolentes.ſpiritus autem maiores corporibus gerẽtes:& animam quidem contemtricem mortis:indignationes autem vehementiores feris:nuc autem limitem rhenum habẽt & octo romanorum legionibus domantur & ſeruiunt quidem qui capti ſunt:reliqua autem gens eorum vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit.Conſiderate autem etiam britannorum muros.qui hieroſolimorum confiditis muris.
C Illud ſiquidem circumdatur occeano:& pene non minor q̃ noſter orbis eſt. habitantes romani nauigantes redegerunt in dicionem ſuam:quatuorq; legiones tantę multitudinis inſulam tuentur.Et quid opus eſt plura dicere:quando etiam parthi bellicoſiſſimũ genus tantis prius populis imperantes.etiã magnis opibus circumdati obſides tamen mittunt romanis. Eſtq; cernere ſub ſpecie pacis ſeruiẽtem in italia pręcipuam orientis nobilitatem.Vniuerſis pene qui ſub ſole incolunt romanorum arma venerantibus vos ſoli bellum geretis. Neq; cartaginenſium conſiderabitis finem qui magno illo hannibale gloriantes & nobilitate phœnicum ſtirpe venientes tamen ſub Scipionis dextera corruerũt.Sed neq; Cyrenei lacedemone oriundi.neq; Marmoridarum genus vſq; ad dapſidem proiẽtum neq; terribiles etiam audientibus Syrtes Naſamones quoq; & Mauri & innumerabilis multitudo Numidarę alias Nomadũ virtutes ipediere romanas:ſed tertiam partẽ orbis terrarũ cuius neq; numerare quidẽ nationes facile eſt quę ſcilicet ab athlantico mari & columnis herculis vſq; ad rubrum mare infinitas numero & locis ęthiopes cõtinet:totam tamen ſuſceperit armis:& pręter fruges annuas quibus romanam multitudinem octo menſibus paſcũt alia quoq; vectigalia pendunt expenſas quoq; deuotiſſimi imperio miniſtrant:nichil de his quę iubentur ſicut vos contumelioſum putantes. Vna quidem illis tantum legio commoratur. ¶ Sed quid opus eſt longe petitis exemplis potentiam explicare Roma-

Romanorũ virtus iuicta per orbẽ percurri.&c.
Britannia romanis ſubiugata.
Quingentę aſię ciuitates romanis ſubditę.
Meothicę gẽtes quõdã ſine dño
Bithynia.
Capadocia.
Pamphilia.
Lydia.
Illirij.
Dalmatę.
Galli quos natura multis cinxit munimentis romanis tributarij octoginta tamẽ ãnis pugnauerũt
¶ Romani plura fortuna q̃ bellis obtinuerunt.
Hyberici aurũ.
Luſitani.
Piteni montes.
Germani fortes ſpiritus maiores corporibus habentes romanis ſubditi.
Rhenus fluuius terminus germanorum.
Britãnorum muri occeanus.
Parthi bellicoſiſſimi obſides mittunt romanis.
Carthaginenſiũ finis ſub ſcipiõe
Cyrenei.
Marmoride.
Syrtes terribiles
¶ Naſamones
Mauri. Nomades ſiue Numide. Aethiopes.

Exempla iudeis vicina de potentia Romanorum ęgyptus romanis tributaria cum vicinis prouincijs. &c.

nām cum eam possitis de vicina vobis ęgypto diligenter inspicere. Hęc autem cum vsq; ad ęthiopes porrigatur opulentamq; arabiam. contigua quoq; sit: In die quinquaginta & septingēties alias septingenta centena milia incolarum habens prēter alexandrinorum plebem tamen vectigalia quorum magnitudinem de censu singulorum capitum estimari licet deuotissime penditans romanorum non dedignatur imperium. Et certe q̄ magnum stimulum defectionis habens alexandriam scilicet multitudine diuitijs & abundantem: magnitudine quoq; non imparem Habet siquidem in longitudine stadia triginta: in latitudine non minus q̄ decem Tributorum vero multo amplius per mēses singulos infert: q̄ vos toto anno penditis. & prēter pecuniam quatuor mensium romanę plebi aunonā amministrant Munitur autem vndiq; aut incommeabili solitudine: aut importuoso mari: aut fluminibus: aut siluosis paludibus. Quorum tamen omnium nichil romana fortuna fortius fuit. Duę autem legiones ciuitati insidentes: profundam ægyptum cum illa nobilitate macedonum frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis. Si quidem omnes qui in orbe habitabili degunt romani sunt: nisi forte quis vestrum spes suas vltra eufraten porriget & adiabenorum regionem gentiles suos estimat adiutores. Porro illi nec propter irrationabilem causam tanto se bello implicabūt: nec si tam probroso operi assensum darent: parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendę cum romanis amicitię: & arbitrabitur fœdus esse temeratum: si qui de his qui subiecti sunt eius imperio aduersum romanos in bella procedant. Supereſt igitur vt ad diuinum confugiatur auxilium. Verum & hoc apud Romanos est. Sine deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. ¶ Considerate autem quemadmodum hęc ipsa erga religionem immoderatio etiam si cum longe inferioribus bellum geratis: tamen ad dispensandum vobis sit difficillima: atq; eadem transgrediendo offendatis deū per quę eum auxiliaturū putatis. Si enim sabbatorum consuetudine & ad nullum actū moueamini: facile profecto capiemini. Sic quippe maiores vestri experti sunt hos dies maxime põpeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hij qui oppugnabātur ocia gerebant. Trāsgredientes autē in bello legem patriā: nescio propter quid in reliquū dimicetis. Vna siquidē nūc nobis intētio est ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodū autem aduocabitis adiutoriū dīm si cultū ei debitū sponte violetis. Assumunt autē quiq; bellū: vel diuitię virtuti. vel humanis operibus cōfidentes. Cum vero vtraq; hęc quantū ad ipsam pertinet consequentiam deseruntur in manifestam vtiq; captiuitatem volentes pugnare prosiliunt. Quid autē prohibet propriis manibus filios vestros cōiugesq; laniare: & hanc pulcherrimā inflā mare patriam. Erumpentes siquidem in errorem: lucrabiminivel ignominiam superatorū. Bonū est (o amici) bonum est cum adhuc stat nauis in portu pręcauere tempestatem futuram: & non eo tempore quo in medias irrueris procellas trepidare. Hi siquidem qui improuisa mala inciderint: supereſt vt vel digni miseratione videantur. Qui vero se in apertum discrimen iniecerit etiam exprobrationibus oneretur: nisi forte aliquis vestrum estimet secundum pacta conflictum ire. Romanos autem postq̄ vicerint mediocriter vobiscum acturos: & non exemplo aliarum gentium sacram hanc vrbem inflāmaturos: interfecturos autem vniuersum vestrum genus. Neq; enim qui superfueritis armis vsq̄ locū fugę habebitis: vniuersis scilicet gentibus vel iam habentibus romanos dominos vel habere metuentibus. Periculum autem non in vos solum manebit. Sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes iudeos. Neq; enim est in toto orbe populus in quo non vestra sit portio. Quos certe omnes (vobis rebellantibus) cede crudelissima diuersi quoq; conficient & propter paucorum virorum parua consilia vniuersę vrbes iudaico sanguine redundabunt: manet autem venia eos qui talia putauerunt alias patrauerunt q̄ sint nimirum vestro vicio congregati. Si vero eadem exequi superfederint cōsiderate q̄ impium sit aduersum tam benignos arma mouisse. ¶ Subeat autem vos miseratio: & si non filiorum vestrorum atq; coniugum: saltem istius ciuitatis quę mater vrbium vra regionis vocatur. parcite mœribus sacris parcite venerabilibus aditis: templumq; vobis & sancta sanctorū seruate. Neq; enim vlterius victores Romani his abstinebunt: quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Protestor autem ego quidem sancta vestra sacrosq; angelos dei. patriamq; communem: quoniam nichil eorum consiliorū quę vobis videret expedire subtraxerim. Vos autem decernentes quę oportet mecum in pace degetis. Si vero protuleritis iras: absq; me periculis subdemini. His dictis astante etiā sorore lachrimauit: & multam de eorum impetu lachrimis infregit. ¶ Succlamabant autem non se aduersum romanos: sed aduersum florum ob ea quę pertulissent pugnam gerere. Ad quos rex agrippa. sed opera (inquit) vestra talia sunt: qualia aduersum romanos pugnantium: Neq; enim Cæsari vectigal dedistis & antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis si & porticus denuo cōstruatis & tributa reddere matureris. Neq; enim flori hoc prēsidium est. aut pecuniam floro dabitis. His consultis populus acquieuit. & cum rege & beronice ascendentes in tēplū porticus edificare adorsi sunt. Per vicos autē & regiones principes quinq; decurionesq; dispersi vectigal colligebant celeriterq; xl. talenta tantum

Egr. li. ii. ca. ix.

Egr. li. ii. ca. ix.

Egr. li. ii. ca. ix.

Notanda sentētia contra xp̄ianos principes q̄ contra seiuicem bella gerunt.

Prędixit futurā calamitatem super oēs iudeos in quacunq; mānētes citate. &c.

Miseratione filiorū & ciuitatis tēpli & sanctorū rex agrippa monet iudeos a bello desistere.

Agrippa astāte sorore orationē cum lachrymis terminauit.

Agrippa mouet iudeos porticus cōstruere & tributa reddere cę sari cui acquieuerunt.

A enim reliquũ erat redacta ſunt. Et belli quidem imminentis minas eo tunc agrippas more cõpeſcunt.

¶ Agrippam populum Floro obedire monentem multitudo accenſa eum affecerunt contumeliſs vrbe eijcientes: in eum etiam nonnullis ſaxa iacientibus: ipſe diſceſſit in regnum. Seditioſi quoq; iudei quidem in Maſſada caſtellum irruentes omnes Romanos interfecerunt. Eleazarus quoq; militũ dux prohibet ne munus aut hoſtia a romanis ſuſcipiatur: hoſtięq; cęſaris reiectę ſunt. Seditioſos vero de temeritate & oblationum refutatione nobiles & potentes ante portã auream redarguerunt qui ſeditionem pacificare non valentes ad Florum legatos mittunt/ & Agrippam vt cum exercitu venientes ſeditioſos opprimerent. Agrippas autem Floro vt bellum inflammaret nichil reſpondente populo mittit auxilium.

Capitulum ſeptimumdecimum.

Agrippã populũ obedire Floro mouẽtẽ multitudo accẽſa eũ cõtumeliſs aſſecerũt eijcientes vrbe ieũ etiã nõ nullis ſaxa iaciẽtibus ipſe diſceſſit in regnum. Eleazarus dux militum ꝓhibet nea romãis munus aut hoſtia ſuſcipiatur. Seditioſi a pontificibus & nobiliſſimis phariſeoruꝫ ante portã auream arguuntur de temeritate & de refutatione oblationũ gentilium. &c.

Ege. li. ii. ca. ix.

EInceps vero populo perſuadere tentabat vt pãrerẽt Floro: donec ei ſucceſſor a cęſare mitteretur. Ad quam orationẽ accenſa multitudo nec a verborũ in regem cõtumeliſs tẽperauit: ſed protinus eum vrbe pepulerunt. Auſiq; nonnulli ſunt ſeditioſorũ etiã ſaxa in eum iacere. Rex autẽ videns tumultuantiũ irreuocabilem impetum & cõqueꝛens ꝙ cõtumeliſs eſſet affectus & principes quidem eorum vna cũ aliſs potentibus miſit ad Florũ cęſareã. vt ipſe ex eis eligeret qui de tota regione vectigal exigerẽt: ipſe vero diſceſſit in regnũ. ¶ Per idem tempus quidam eorum qui maxime bella mouebant congregati

Ege. li. ii. cap. x.

irruebant in quoddã prędiũ quod vocatur Maſſada & occulte eo peruerſo romanos oẽs interfecerunt alios autem de ſuis poſuerunt cuſtodes. ¶ In templo quoq; hieroſolimorũ Eleazarus quidam filius ananię pontificis iuuenis audaciſſimus dux illo tempore militũ perſuaſit his qui ſacrificiſs miniſtrabant vt nullius munus aut hoſtia qui non eſſet de iudeorum gente ſuſciperetur. Id autem erat romani belli ſeminarium atq; materia. Reiecit ſiquidem hoſtias cęſaris quę pro romano populo offerri ſolitę erant. Plurimũ autẽ ſuper hoc pontificibus aliiſq; nobilibus depręcantibus vt nõ prętęrirent eũ

B morẽ quo ſupplicabatur pro regibus: nihil tñ acquieuerũt nõ parũ quidem ſibi & ſuę multitudini confidentes. Robur ſiquidẽ oẽ res nouare cupientiũ eorũ voluntates iuuabat. Maxime autem aſpiciebant in Eleazarum; qui per idem tempus vt diximus princeps erat. ¶ Conuenientes igitur potentes quiq; cum pontificibus & phariſeorũ nobiliſſimis: & videntes q̃ grauibus malis pergerent ſubijcere ciuitatem: decreuerunt ſeditioſorũ animos experiri & ante portam quę aurea vocatur aduocãtes concionem erat autem in interiore parte tẽpli poſita quę reſpicit ad ſolis exortum ac primo quidam multa de temeraria eorũ defectione cõqueſti & ꝙ tam breuiter bellũ patrię cõmouerent. ¶ Deinceps irrationabilitatem cauſę ipſius arguebant: dicẽtes maiores eorum quidem ornaſſe templũ ex magna parte de muneribus gentium ſemperq; eorum qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe & nõ ſolum non prohibuiſſe aliquorũ hoſtias id ſiquidem eſſet impiſſimum ſed etiam eas quę inſererentur permanerent quę ad tempus vſq; prędens eorũ oblationes in templi cultibus collocaſſe: at nunc eos qui romana arma irritarent. & deſponderent eorum bella. nouum ſtatuere morem religionis atq; cũ periculis etiam ream impietatis facere ciuitatem videri: ſiquidem ea ſit i qua prętęr ſolos iudeos nullus alter immolet externus neq; ad orandũ ſinatur accedere. Et ſiquidẽ circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi. poſſit nimirũ iure nos inhumanitatis arguere. Nunc autẽ deſpiciũtur romani & iudicatur cęſar prophanus vnde verendum eſſe ne qui immolandas pro illis hoſtias repellũt ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre. fiatq; vere extra principatum ciuitas niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias. ac priuſq̃ ad eos in quorum contumeliam id tentatum eſt huius auſus fama perueniat. Simul autem iſta dicentes: producebant in medium ſcientiſſimos morum

C paternorum ſacerdotes quoſq; narraturos quoniam omnes eorũ maiores exterarũ gentiũ ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quę dicebantur ſed neq; pro

Ege. li. ii. ca. x.

cedebant in medium altaris miniſtri belli materiam prępparantes. ¶ Videntes igitur nobiles quiq; ſeditionem eo iam proceſſiſſe vt eorum non poſſit auctoritati compeſci. & romanorum armatorum periculum ſe primos eſſe menſuros alias manſuros inquantum poterant conſulentes. amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt quorum erat princeps filius Ananię ſymon alios autem ad Agrippam (inter quos nobiliſſimi Saulus alias Scibus & antipas & cuſtobarus erant) qui etiam regem propinquitate tangebant. Præcabantur autem vtrumq; vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem & ſeditionem opprimerent priuſq̃ ea intollerabilis fieret. Et Floro malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit. volenſq; inflammare bellum. nichil reſpondit legatis. Agrippas autem pariter vtriſq; parcens ſcilicet deficientibus vel his aduerſum quos bellum mouebare volenſq; & Romanis conſeruare iudeos & iudeis templum atq; patriam: ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens miſit in auxilium populo equites duo milia auranites ſcilicet & bataneos & trachonitas. Cum his autem erat præfectus equitum darius; dux vero agminis philippus Iachimi filius.

Nobiles ſeditionem pacificare nonvalentes legatos miſerunt ad Florum & agrippã vt cũ exercitu ſeditionẽ opprimerent.

¶His ergo veniẽtibus oĩs multitudo quę pacem optabat pręliũ contra ſeditioſos ſeptem diebus geſſerũt maxima ſbi vtriuſq; partis facta cede. Deinde quo aduenięte feſtiuitate quę xylophorias dici tur in qua mos eſt oĩbus grandem lignorum materiam pro nutriendo igni in templo cõgregari victis regijs militibus domos multas ſeditioſi inflãmarunt: & archiuovt creditorum perirent cõtra debitores documenta ignẽ intulerũt. Fugientibus igitur nobilibus quidem eorũ & pontificũ in cloacis latuerũt Quintodecimo Auguſti incenſa Antonia: & oĩbus obſeſſis interfectis regina ſeditioſi accedunt obſi dentes: fitq; cõtinuus conflictus. Manaimus quoq; rethor armatis quibuſdam latronibus ſeditionis fa ctus eſt: quem regij depręcantes ipſo permittente recedũt pręter romanos qui in turres regias aufuge runt. Stratopedũ Manaimi milites incenderunt. Ananias quoq; põtifex latens a latronibus captus cũ Ezechia fratre interficitur. Manaimus enim erat intollerabilis tyrannus. Capitulũ octauũdecimum.

Pręliũ contra ſe ditioſos ſeptem diebus vbi ma xima cedes vtri uſq; partis. Feſtiuitas xylo phorię qñ ſcili cet maxia ligno rum materia ad nutriẽdũ ignem i tẽplo debet cõ gregari victis re gijs ſeditioſi do mos multas iflã marunt & archi uo ignem vt om nium creditorũ perirẽt documẽ ta intulerũt. &c. Nobiliũ qdã & põtificũ in cloa cis latuerunt. Quintodecimo auguſti antonia incenſa & omni bus obſeſſis in terfectis regiã ſe ditioſi accedunt obſidentes. &c. Continuus con flictus. Manaimus re thor armatisqui buſdam latroni bus hieruſalẽ re uerſus ſeditiõis princeps factus eſt. &c. Regijs manai mũ vt diſcedere liceat depręcãti bus cõceditur & recedũt ſolisma nentibus roma nis q iturres re gias fugerunt.

Egeſip pus li. v. capit. x.

Egeſippus li. v. capit. x.

Egeſippus li. v. capit. x.

Egeſipp

rant ſi quos eorum comprẽderunt trucidantes omnem reliquum apparatum diripientes: ſtrato-
A pedum incenderunt. Hæc igitur acta ſunt ſexto die menſis ſeptembris. ¶ Sequenti autem die ponti-
fex Anania circa euripidos regię domus latẽs capitur & a latronibus interficitur cum ezechia fratre
Circumſedentes autem etiam turres ſeditioſi cuſtodiebant ne quis militum poſſet effugere. Manai-
mum autem & munitorum locorum deſtructio & pontificis Ananię mors in crudelitatem erexit: &
neminem parem ſibi in negociſs arbitrans intollerabilis erat tyrannus.

Stratopedũ manaimi milites incenderunt ſexto ſeptembris.

¶ Duo de ſocijs Eleazari contra Manaimum inſurrexerunt ipſum regem eſſe non promittentes &
tacentibus his qui circa Eleazarum erant populus ſaxa rapiens interfecit Sophiſtam / & Manaimum
fugientem capientes multis ſupplicijs cum tyrannidis adiutore Abſamone. multis ſupplicijs interfe-
cerunt. Metilius autem romanorum prefectus / & reliqui ad Eleazarum mittentes depręcabantur vi-
ta ſalua & armis relictis poſſe recedere. quos ſeditioſi Iudei ſine armis diſcedentes doloſe contra pa-
ctiones interfecerunt prẽter Mutilium ſe circumcidi & Iudaizare promittentem. Iudeorum autem ca
ptiuitatis excidium probabatur: quibus etiam diuina indignatio propter vrbis facinora imminebat.
Cęſarienſes quoq; quaſi excelſi quadam prouidentia die ſabbato omnes Iudeos occiderunt. Iudeiſq;
euacuatur Cęſarea. Et poſt Cęſarienſem plagam efferata gens iudeorum. Syrorum vicos & vicina lo
ca vaſtauerunt. Maximaq; fuit virorum vtriuſq; partis cedes. Omnis quoq; ciuitas in binos diuideba
tur exercitus dieſq; in ſanguine: noctes vero in formidine tranſigebantur. Manſuetiq; ad occaſionem
auaricia prouocabantur: & ciuitates cadaueribus replebantur. Capitulum nonumdecimum.

B INſurrexerunt autem duo de ſocijs eleazari Et mutuo collocuti quia non deceret a ro-
manis deſiderio libertatis recedentes eandem populari ſuo prodere dominumq; ferre
& ſi non violentum tamen ſeipſis humiliorem Nam ſi oporteat cunctis aliquem prę-
eſſe q̃uis magis alium q̃ illum deceret. Atq; ita pacti adoriuntur eũ in templo arrogan
ter enim adoraturus acceſſerat regali habitu indutus: & ſtudioſos ſui in armis habebat
Cum igitur hij qui circa eleazarum erant in illum proſiluiſſent reliquus quoq; populus
rapiens ſaxa interfecit ſophiſtam eſtimantes quoniam ilio perempto tota ſeditioſo lueretur. Paululum
autem ſtipatores manaimi reſiſtentes: poſtq̃ viderunt totam aduerſum ſe multitudinem irruere (quis
quo potuit) diffugere. Et cedes quidem erat eorum qui cõprehenſi ſunt: perſcrutatio autem latentium
ſequębatur. Pauci ex eis latentes in maſſadam profugerunt. Cum quibus & eleazarus filius Iayri pro-
pinquus genere manaimo qui etiam poſtea in maſſadam tyrannidem egit. Ipſum autem manaimum
cum confugiſſet in locum qui athlans alias Ophlan vocatur atq; ibi humiliter deliteſceret capiẽtes ex
traxerunt in publicum. multiſq; ſupplicijs affligentes interfecerunt: ſimiliter autem ſub eo agentes pri
cipes prącipuumq; tyrannidis eius adiutorem abſamon alias abſolomon nomine. Et populus quidem
Ege. li. ij. cap. x. ſicut dixi in his adiutor fuit. ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi vero non
ob comprimendam pugnam ſed vt cum maiore licentia bellum agerent. interfecerũt manaimum. De
niq; cum populus multum prącaretur vt oppugnationem militum relaxarent. vehementius inſiſtebãt
donec vlterius reſiſtere non valentes. Mutilius alias Metilius ſcilicet hic enim erat romanorum prąfe
ctus & reliqui mittunt ad eleazarum prącantes. vt ſolas eorum paciſceretur animas: arma autem & re
Ege. li. ij. ca. x. liqua quęq; haberent. ipſis tradentibus ſumerent. qui prącationem illico rapientes: remittunt ad eos
gurionem alias Gorionem Nicomedis filium & ananiam Saduci & iudam ionathę eis dexteras & ſa-
C cramentum daturos quibus actis deducebat milites Mutilius. ¶ Sed quamdiu Romani armis retine-
bant nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. Poſteavero q̃ ſecundum pactiones
omnes ſcuta gladioſq; poſuerunt: neq; quicq̃ ſuſpicantes diſcedebant: facto in eos impetu ſtipatores
eleazari comprehenſos trucidabant: neq; reſiſtentes neq; ſupplicantes. ſolas autem pactiones & iura-
menta quę dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt prẽter Mutilium. Hunc
enim depręcantem & vſq; ad circunciſionem iudaizare ſe promittentem: tantummodo ſeruauerunt.
Detrimentum autem Romanis quidem erat leue. De potentia ſiquidem ampliſſima: pauci fuerunt in
terempti. ¶ Iudeorum autem captiuitatis illud exitium probabatur. Videntes autem graues iam cau
ſas ſtare bellorum: vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam. ex quo nimirum diuina indignatio im-
minebat etiam ſi a romanis nulla vltio timeretur lugebãt publice & ciuitatis iuſticia prẽmebatur. Vnuſ
quiſq; autem mediocrum quaſi pro ſeditioſis cauſas redditurus turbabatur. Siquidem ſabbato illã ce-
dem contigerat perpetrari: in quo ſcilicet die propter religionem a ſanctis operibus quoq; agunt quie
Ege. li. ij. ca. xi. tem. ¶ Eadem autem die eademq; hora quaſi ex aliqua celeſti prouidentia cęſarienſes quoq; iude-
os apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper. xx. milia hominum cederentur: vt cũ
ctis iudeis vacuata cęſarea remaneret. Nam & hos qui effugerant comprehendens florus: vinctos in
harenam deduxit. ¶ Poſt cęſarienſem vero plagam: tota gens efferata eſt. Diuiſiq; iudei ſyrorum vi-

Inſurgunt quidam contra manaimũ nolentes eum regem eſſe

¶ Sophiſta ſaxis a populo interficitur.

Manaimus interficitur & tyrannidis adiutor Abſamon.

Metilius romanorũ prefectus & reliqui mittẽtes ad Eleazarum depręcantur vita ſalua poſſe recedere armis relictis.

Maxima iudeorũ deſolatio graues cauſas belli cauſa videtium quibus etiã diuina indignatio propter vrbis facinora imminebat. &c.

Efferata gẽs iudeorum Syrorũ vicos & alia loca vastauerunt.

cos eisq; continentes rurales protinus vastauerunt id est philadelphiam & gebdeoniten alias gebonitin/ & gesaram & pellam & scytopolim. deinceps vero irruerunt in Gazara alias Gadara/ & in Iopen/ & in Gaulanitiden/ & alia quędam subruentes loca: alia vero inflammantes etiam in Cedasam Tyriorum alias Tyrum/ & Ptolomaidam: Gabam quoq; Cęsareamq; tendebant. Obstitit autem eorum incursui neq; Sebaste neq; Ascalon. Sed his quoq; inflammatis Anthedonã & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur vici scilicet & agri eorum qui capiebantur virorum immensa cedes fiebat. Neq; tamen syri minorem numero multitudinem de iudeorum gente vastabant: sed etiam eos qui in ciuitatibus erant comprehensos disperdebant non solum ob vetus odiũ sed vt discrimen imminens preuenirent. ¶ Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat: & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus. Vnaq; alterutris salus erat si anticipassent alteros cede facienda. Et dies quidem ducebantur in sanguine: noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur ammolliri iudeos: tamen etiam de alijs gentibus iudaisantes cogebantur habere suspectos. Et per hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum neq; temere eos placebat interfici: & rursus per ipsum religionis commixtionem quasi pœnitus externos timebant. Prouocabant autem ad cedes diuersorum etiam illos qui prius fuerant mansueti auaricia siquidem substantias cęsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerunt in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset: quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis. & inhumatos passim iacere cum paruulis senes: feminas autem neq; verecundia contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maior his autem mœtus audendorum malorum ipsis (quę acta erant) facinoribus imminebant & hactenus quidem iudeis aduersum alienigenas conflictus erat.

Ois ciuitas in binos diuidebatur exercitus die. q; in sanguine noctes in formidine transigebant Mãsueti etiã ad occisionẽ, pcurabãt auaricia. &c Cadaueribus ciuitates plenę erant. &c.

Ege. li. ii. ca. xi.

¶ Iudei Scytopolim inuadentes: habitantes ibi Iudeos experti sunt hostes. hi namq; consanguineitatem vtilitati proprię postponentes aduersus Iudeos cum gentibus dimicabant. Scytopolite vero suspectos habentes Iudeos cum illis pactum firmauerunt duobus diebus quiescentes: sed tertia nocte Iudei exploratores inuadunt dormientes: & incautos occiderunt gentilium scilicet. xiij. milia substantias eorum diripientes. Symon autem iudeus Sauli nobilis viri filius fortitudine corporis & animi audacia strennuissimus vtrisq; ad suę gentis incommodum abusus est. vnde Iudeis Scytopolitęvndiq; circumfusis penitentia commotus: quia tanta contra genus suum perpetrauerat mala. gladium educens primo senescentem patrem ense penetrauit: post quem matrem interfecit. deinde vxori & filijs intulit ferrum quibus omnibus mortuis cesis superstans seipsum interemit Iudeorum quoq; propter Scytopolitarum cedem a ciuitatibus in quibus habitabant clades secuta est: duo namq; milia & quingentos ascalonitę peremerunt ptolomais duo milia interfecit. vixerunt quoq; non paucos Tyrij hippenei & Gadari. Antiochenivero & Sydonei & Appamei soli Iudeis cohabitatoribus pepercerũt Cerasseni quoq; Iudeis misericordes fuerunt neq; in eos qui apud se manere delegerunt quicq̃ gesserẽt: & egredi volentes vsq; ad fines deduxerunt.

Iudei Scytopoliiuadẽtes iudeos ibi habitãtes experti sũt hostes hi cõsanguinitatem propriętvtilitati postponẽtes aduersus iudeos cum gẽtilibus dimicabant Scytopolitę vero hũtes suspectos cuz illis pactũ firmauerunt & duobus q̃dẽ diebus quieuerunt tertia vero nocte iudei exploratores inuadũt dormientes & icautos & occiderunt gentilium. xiij. milia. & eorum diripuerunt substantiã.

Capitulum vigesimum

INcurrentes autem in scytopoleos fines: etiam illos iudeos qui illic habitabant. experti sunt hostes. Hi autem cum scytopolis conspirantes & consanguinitatem vtilitati proprię postponentes aduersum iudeos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamen eorum fuit ipsa belli auiditas. Deniq; scitopolitę veriti ne ciuitatem nocte adurerẽt: & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem edixerunt eis vt si vellent inter eos firmare consensum & circa alienigenas ostendere fidem transirent cum oĩbus filijs suis in proximę locum paludis. Quibus quę fuerãt iussa sine suspitione facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt scitopolitę. Tertia vero nocte exploratores: alios incautos: alios vero dormientes inuadunt: subito oẽs interficiunt: qui fuerunt numero tredecim milia. Postq̃ eorum cunctam substantiã diripuerunt. Dignũ autem etiam videtur Symonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat. Fortitudine quoq; corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisq; ad incommodum suę gentis abusus est. Multos siquidem iudeorum appropiantes scitopolim quotidie obtruncabat & frequenter integros cuneos fudit: fugauit ita vt totius aciei mora & momentum solus existeret. Comprehẽdit autem eum digna ciuili interfectione pœna. Nam cum scitopolitę circumfusi essent iudeis: & in paludem præcipites agerent educens symon gladium in nullum quidem hostium impetum fecit. Nichil se siquidem in tanta multitudine promoturum videbat exclamans autem miserabiliter digna (inquit) scitopolitę his quę gessi patior: quippe qui tam multa cede ciuium meorum benignitati erga vos nostrę fidem feci. Digne enim nobis extera gens infida est: qui in nostrum genus tãta impietate deliquimus. Morior ergo ,pphanus ,ppriis manibus: neq; eĩ dignũ est hostibus subiacere. Iste autẽ ipse finis: & michi scœleris digna pœna: & virtutis idoneũ decus erit vt nemo scilicet hostiũ de meo interitu glorietur: neq; iniultet cadẽti,

Ege. li. ii. c. xvij

Ege. li. ii. c. xviij

A Hęc dicens/ miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erant autem ei vxor & filij. & prouecti in senectute parentes. Ille igitur primum quidem patrem retrahens a Cęsarię: & eum superstans ense penetrauit. Post quem non sane tam inuitam matrem suam interfecit Super hos autem coniugi & filijs intulit ferrū singulis horum sanę pœnę occurrentibus gladio: & hostes pręuenire cupientibus. Cum vero omnem suam necessitudinem trucidasset: cesis superstans extendit vt neminem posset latere: & totum in viscera sua ensem dimersit. ¶ Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem: cęterum quātum ad fidem quam alienigenis prestitit digno fine consumptus. ¶ Ad cedem autem quę in sythopoli facta est/ reliquę quoq; vrbes iudeis apud se habitātibus irruebant: & duo milia quingentos ascalonitę/ ptholomais autem duo milia interfecit. Vicerunt quoq; non paucos tyrij: multos quidem trucidauerūt. plures autem eorum vinctos custodijs tradidere. Hipenei quoq; & gadari similiter audacissimos quidem amoliebant: terribiles autem sollicite obseruant. Reliquę quoq; vrbes aduersum iudeos singulę prout habebant vel timore vel odio mouebantur. ¶ Soli autem Antiocheni & Sydoni & Appamei suis cohabitatoribus pepercerūt: & neq; interficere quemquā iudeorum: neq; vinculis tradiderūt. Forte autem & propter multitudinē suam despexerunt eorū si qui motus fuissent. Michi autem videntur magis erga eos miseratione moti/ quos vtiq; nichil moliri videbant. Ceraseni autē neq; in eos qui apud se manere decrerunt/ quicq̄ gessere mali: & egredi volentes vsq; ad fines suos deduxerunt.

Eg.li.ij capi.xi.

Eg.li.ij capi.xi.

Eg.li.ij capi.xi.

Miserāda symonis facinora primo patrem ense penetrauit deinde matrē suā interfecit postea cōiugi & filijs intulit ferrū q̄bus oībus mortuis sē ipsum interfecit

Antiocheni & Sydonij & appamei soli iudeis pepcerunt cohabitatoribus

¶ AEGESIPPVS. cap̄. xij. li. ij. ponit calamitatis iudaicę causam & ipsos iudeos dicit scelerum suorum luere supplicia: qui postq̄ dominū Iesum crucifixerant diuinorū arbitrum postea etiam discipulos persequebātur. Testimoniumq; Iosephi de virtutibus Iesu passione & resurrectione eius contra iudeos adducit. Si enim (inquit Aegesippus) nobis non credunt iudei vel suis credant. hoc dicit Iosephus quem ipsi maximū putant & tamen in eo ipso q̄ verū locutus est ita mente deuius fuit vt nec sermonibus suis crederet. &c. Insuper mortē iohānis baptistę cōmemorat propter quā vt dicit Iosephus iuste hęrodes exercitum amisit. accusat etiam ibidem Iudeos quia apud eos summi ius sacerdotij iterierat aut iudei auaricia interceptum/ aut potiorum insolentia qui licere (quod vellent ius putabant. Et ipse cap. xiij. ibidem recapitulat sacerdotij ortum & ordinem ex Aaron/ & per Antio-
B chum ipsius sacerdotij turbationem: similiterq; per Hęrodem qui ignobiles in sacerdotio constituit hęc Iosephus ponit Antiqui. libro. xx. ca. octauo. omnium pontificum ab Aaron vsq; ad belli finem manifestans successionem.

Additio.

¶ Agrippa absente relictoq; super negocia sua vari pernicies maxima aduersus iudeos excitatur varus namq; septuaginta nobiles iudeorum qui ad Agrippam prefidij gratia venerant in itinere occidit & hunc Agrippa a procurāda regione semouit. Cyprius autem castellum a seditiosis captū est & Macherunta romanis relicta Alexandrinorum quoq; contra Iudeos quos Alexander ibi cum honore voluerat habitare orta est seditio cuius causa fuit. Nam Alexandrini cōuenientes iudeos in concione exploratores esse & hostes clamauerunt manus in eos inferentes ipsosq; concremari volebant. Tyberiumq; Alexandrum ciuitatis principem tantum facinus prohibētem irridebant: passim autem sine etatis aut sexus misericordia iudeis eorum edes Romani comburētes substātias deripiebant. Et quinquaginta iudeorum milia Alexandrię occisa sunt neq; ibi remāsissent reliquię nisi Alexander misertus Romanos iussit abscedere.

Capitulum vigesimum primum.

Pernicies aduersus iudeos in regno agrippę ipso absente excitata.

Varus. lxx. iudeorū nobiles qui ad agrippā prefidij gratiā venerāt/ in itinere occidit sed hūc Agrippa a regione pcutandā semouit.

EXcitata autem in regno agrippę aduersum iudeos pernicies Ipse quidem perrexerat ad Cestium gallum antiochiam (relicto super negocia sua quodam ex socijs nomine varo issemo varo regi genere propinquo) Venerūt autem ad eum de bathanea regione septuaginta numero viri et nobilitate & prudentia ciuium suorum p̄stantissimi poscendi prefidij gratia vt si qui scilicet apud eos quoq; motus fierent/ haberent idoneam per quam possent insurgētes quosq; cōprimere. Hosvarus quosdā armatos de regijs premittens interfecit in itinere omnes. Ausus est autem tale facinus preter consilium agrippę: & propter nimiam auariciam impie in gentiles suos agere non recusans regnum omne corrupit: perseuerans scilicet post tale principium in totum genus exercere iniquitatem. donec discussis agrippa rebus animaduertere quidem in varum veritus est propter iniquitatem Sceni procuranda tamen eum
C regione summouit. ¶ Seditiosi autem comprehēdentes prefidiū quod appellatur cyprus imminens finibus hiericontinis: custodes quidem interfecerunt: munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in macherunte multitudo iudeorum persuadebat in prefidio relictis romanis deserere castellum/ eisq; tradere. Illi autem qui rogabantur cogi metuentes pacti sunt cum eis diffessionē suam. & accipientes fidem tradunt prefidium. Quod diligentibus cœperunt macheriæ custodijs obtinere. ¶ In alexandria autē semper quidē erat incolis aduersum iudeos seditio iam ab illo tempore ex quo

Eg.li.ij cap. xv.

Alexandrinorũ cõtra iudeos seditio quos Alexãder cũ honore ibi voluerat habitare.&c.

strennuus alexander contra egyptios vsus iudeis premium societatis tradidit eis & habitandi apud alexandriam facultatem: & ius vrbis equale cum gentibus. Permanebat autem eis honor iste apud D
successores quosq; alexandri. Deniq; & in parte ciuitatis locum eis proprium deputauerũt: quatenus haberent cõuersationem per omnia mundiorem: a cõmunione scilicet gentium sequestratam. Presti
terunt eis vt etiã macedones appellãrẽtur. Deinceps vero cum in possessione romanorũ egyptus ve
nisset: neq; cęsar primus neq; post eum quisq̃ honores quos alexander decreuerat minuit. Conflictus
autem eorum pœne continuus aduersum grecos erat & iudicibus multis ex vtraq; parte quotidie lu
crum reuehẽtibus sedition accẽdebatur. Tunc vero cum & apud alios turbata res esset: illic magis exar
sit tumultus. Nam cum alexandrini in cõcionem venissent (vt ordinarent pro certis negocijs legatio
nem ad Neronem ferẽdam) cõcurrerunt in amphiteatrum permixti gregis plurimi iudeorum. Quos
cum vidissent emuli ex templo clamare cœperunt iudeos hostes & exploratores esse. Ac deinceps in
silientes/intulerũt eisdem manus. Et reliqui quidem fugientes dissipati sunt. Tres autem ex his viros
comprehẽdentes trahebant: quasi viuos incensuri. Commota est autem omnis terra iudeorum ad vl
tionem ferendam. Et primum quidem grecos iaciebant. postea vero etiam facibus raptis in amphi
teatrum impetum fecerunt: cõminantes quia in ipso loco tantum simul populũ concremarent & pœ
ne minas implessent rebus: nisi iras eorum compressisset tyberius alexãder princeps ciuitatis. Nec ta- Eg.li.ij capi.xi.
men ipse cohercendi principium ab armis sumpsit sed nobiles eorum quosq; summittens hortabatur
vt desinerẽt: neq; aduersum se militiam romanam cõmouerent. Seditiosi autem benignam depreca
tionem ridẽtes. tyberium contumelijs appetebant. Qui postq̃ vidit absq; magna calamitate tumultu
osos non posse compesci. immisit in eos duas romanorũ legiones (quę in ciuitate erant) cum his alios
quinq; milia milites casu ad iudeorum interitum de lybia venientes. precepitq; vt non solum interfi
cerent Sed etiã substantias eorum diriperent Domosq; inflammarent. Qui protinus cõcurrentes in
locum qui vocatur delta/illo quippe erat multitudo iudeorum collecta/ exequebant strennue iussio
nes nec sane sine cruenta victoria. Collecti quippe in vnũ iudei: & eos qui de suis optime armati erãt
ante reliquam multitudinẽ statuentes: aliquamdiu restiterunt. postq̃ vero in fugam inclinati sunt pas- E
sim trucidabant: & erat eorum grandis interitus: tamen quę sibi mandata fuerant exequũtur. Cõglo
bati enim iudei his quos melius habebant armatos in fronte positis aliquamdiu quidem restiterũt. se
mel in fugam versi mactabantur. Nec vnus erat exitij modus: cum alij sub diuo atq; in campo depre
henderẽtur. in edes autem alij concluderent. & eas quoq; romani incenderent. vna etiam diripien
do quę in his reperissent: neq; illos aut infantium misericordia/aut reuerentia senectutis moueret. sed Eg.li.ij capi.xv.
in omnes etates pari cede desęuirent vnde totus locus sanguine redundabat. Quinquaginta vero cõ
gesta sunt milia mortuorum nec tamen saltem reliquię remansissent/ nisi prius ad preces se contulis
sent eorumq; misertus alexander romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat cõsuetum
obedire preceptis/ primo eius nutu necibus pepercerũt. Populares autem Alexandriui propter odij
magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur: vixq; corporibus distrahebantur. Apud Alexan
driam quidem talis casus euenit.

Quinquaginta iudeorum milia alexãdrie occisa neq; ibi reliquię remãsissent nisi alexãder misertus romanos iussisset abscedere.

¶ Cestius gallus Syrię rector cum quo Agrippa & principes aderant maximo cum exerci
tu contra iudeos veniens Zabulon ciuitatem ditissimam cœpit/qua capta fugientibusq; ciuibus/ mi
litibus diripiendam concessit: & oppidum & circumadiacẽtes vicos incendit. iudei autẽ recedente ce
stio duo milia Syrorum occiderunt. Cestius vero pręmissa exercitus parte in Ioppem militibus oppi
dum precepit custodire: qua tamen capta/eam incendunt: octo milibus & quingẽtis habitatorũ occi
sis & vicinam Cæsareę cum vicis igni dederunt. Cestius vero Gallum duodecimę legionis ductorem
cum exercitu mittit in galileam quem Sephoris ciuitas & aliæ ciuitates receperunt recedentibus se
ditiosis in montem quos Gallus persecutus est & ipsis victis recedit in Cęsaream. Cestius quoq; cum F
exercitu reuersus in Antipatridem/ quam cum vicis incendit/ deinde lyddam viris vacuam propter
scenophegiorum festum inueniens/ex vtroq; oppido quinquaginta occisis/ procedens in Gabao po
suit castra. Iudei vero bellum ciuitati cognoscentes propinquum/ omissis solemnijs ad arma cum im
petu properarunt & Romanorum occisi sunt quingenti & quindecim milites iudeorũ vero solum vi
ginti Romanis itaq; fugientibus Cestius triduo in agris morabatur Agrippa vero Romanos a pericu
lo non tutos prospiciens iudeos verbis/vt a bello desisterent/experiri decreuit: venia atq; fœdere cum
Romanis promissus legatos misit: quorum vnum occiderũt altero vulnerato fugiente. Cestius autem
omni armato exercitu iudeos in fugam conuertit & vsq; in hierusalem persecutus castra in Scopo po
suit &.xiij.octobris die exercitũ introduxit in oppidum tunc quoq; Bezeta Cenopholis & forum da
con incensa sunt & cestius tunc vrbem possedisset sed a quibusdam a floro pecunia corruptis est im
peditus.

Capitulum vigesimum secundum.

A Eg.li.ii ca.xiii. CEstio vero iam quiescendum esse non videbatur infensis vbiq; iudeis: sed duodecimã vero legionẽ integrã ex antiochia secũ ducens. & ex reliquis bina milia electa peditũ & quatuor alas equitũ insup regum auxilia hoc est antiochię duo milia equitũ & peditũ tria milia & sagittarios oẽs. agrippa vero tantũdẽ peditũ & eqtũ mille: cũ & cestius sequęreť quatuor milibus comitatus quorũ tertia pars equitũ erat. pluresq; sagittarij ptolamaida, pgressus est. Plumi autẽ ex ciuitatibus auxilio cõuenerũt: peritia quidem militibus inferiores: quod vero scientię deerat in iudeos odio itemq; alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoq; Agrippa cestio. & eorum quę cõducerent simul & itineris principes. Ibi tum adhuc tanta exercitus parte cestius in validissimã galilee ciuitatẽ cõtendit Zabulõ quę appellať Andrõ & ab iudeorum finibus Ptholomaidã discernit. Eg.li.ii ca.xviii. Cumq; offendisset eam ciuibus destitutã. in montes enim multitudo refugerat omnigenũ autem rerũ plenam: illas quidem militibus diripiendas cõcessit. Ipsum vero oppidum q̃is ammiratus esset eius pulchritudinẽ/quippe domos habebat similiter vt apud tyrum & sydona & berytum edificatas incendit: deinde cursim territorio peragrato quicquid inuenisset obuiam depopulatus est. Infãmatis etiam circum eam positis vicis. in ptholomaidã regressus est. Syris autẽ adhuc prędę inhiantibus & przcipue berithijs. recepta iudei fiducia/cestium enim recessisse cognouerãt/repẽte in eos qui remãserant/irruunt: Eg.li.ii ca.xviii. & prope ad duo milia morte consumunt. ¶ Cestius autem ex ptholomaida reuersus ipse quidem cęsaream peruenit in Ioppam vero partem przmisit exercitus cum preceptis huiusmodi vt oppidum custodirent/si eo potiri potuissent: aut si oppidani impetum przlensissent tam suum q̃ cęterorum militum przstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari alij terra profecti. vtrinq; Iopem facillime capiunt. ita vt ne fugę quidem habitatores copiam reperirent. ne dum se ad pugnam pararent. Aggressi autẽ cunctos interficiunt cum familijs: direptamq; ciuitatẽ incendũt. Interfectorũ autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Similiter vero & infinitimã cęsareę nabathitę alias nabartenem non paucos direxit equites: qui & partem finiũ vindicauerũt: magnamq; indigenarum Eg.li.ii ca.xviii. multitudinẽ peremerunt: direptisq; patrimonijs etiam vicos igni dederunt. ¶ In galileam quoq; misit cestius gallum ductorem duodecimæ legionis. eiq; tantam militum manũ attribuit quantũ genti B expugnande sufficere posse credebat & eũ validissima galileę ciuitas sephoris cum fauore suscepit: huiusq; prudens cõsilium secutę ciuitates alię quiescebãt. Qui seditionibus & latronijs operã dabãt in galileę montẽ vndiq; mediũ recesserũt qui est cõtra sephori & vocať assamon aduersus eos gallus ductabat exercitũ. illi aũt q̃diu supiores erant facile romanos ad se ascendẽtes vlciscebanť: ex his plures q̃ ducentos interfecerunt. Vbi eos quidem viderunt circumactos itinere ad celsiora, pgressos mature victoriam concesserunt & neq; pugnam minus armati ferebant neq; si terga dedissent equitum poterant manus effugere: adeo vt pauci locis delitescerent: amplius vero q̃ duo milia trucidarentur. Gallus quidem cum nichil iã tentare nouitat: s apud galileam videret: Cæsareã cum exercitu remeabat. Eg.li.ii ca.xviii. Cestius vero cum omni manu reuersus in antipatridam perrexit: cognitoq; non paruam multitudinem iudeorum in turrim/quę affeci vocatur/esse collectam: qui & his cõgrederentur przmisit. Sed priusq̃ in manus venirent iudei metu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata milites adorti/cum vicis circumpositis incenderunt Ex antipatride autem cestius in Lydda profectus: vacuam viris ciuitatem offendit. Nam propter scenophegiorum dies festos in hierosolimis omnis populus ascenderat. Quinquaginta vero (quos ibi comprehendit ex vtroq; opido occisis. vlterius procedebat. Perq; bethoron profectus in quodam loco cui nomen est Igabao castra ponit. distante ab hierosolymis sta- Eg.li.ii ca.xviii. dijs quinquaginta. ¶ Iudei vero cum iam ciuitati propinquare bellum viderent (omissis festorũ dierum solemnijs) ad arma properabant. satisq; frœti multitudine incomposiri ad puguam & cum clamore prosiliebant: nõ dierum quidem septem habita ratione feriatorum. Erat enim sabbatum quod apud iudeos religione maxime curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis amoC rat. in przlio quoq; superiores effecit. Tanto namq; impetu romanos aggressi sunt. vt eorum & aciem prumperent viaq; aperta cedibus in medio ruerent. ac nisi ei militum parti quę necdum locum amiserat equites exercitati subuenissent/ quiq; non satis defecerunt pedites in periculo totus cestij fuisset exercitus. Interfecti sunt autem quingẽti & quindecim romani milites ex quibus quadringẽti pedites cęteri equites erant. Iudei vero viginti duo quorum fortissimi videbantur monobazi regis adia bene propinqui Monobazus & cenedeus: & postea hos parayta alias paraytes niger. & syla babiloni Eg.li.ii ca.xix. us (qui ad iudeos sub agrippa rege transfugerant cui pridem militabant. A fronte quidem repulsi iudei ad ciuitatem reuertebanť. Romanos autem ad Bethoron ascendentes gyare alias gyore Symon filius inuadit multosq; postremi agminis coactores laniauit: ac multa carra cum sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorãte iudei locis superioribus occupatis obseruabant eius transitum. Neq; cessaturos eos certum erat si Romani proficisci cœpissent. ¶ Itaq; tũ agrippa cũ

Cestius syrię rector cũ maximo exercitu contra iudeos venit in Zabulon.

Agrippa & przcipes itineris cũ cestio.

Cestius capta zabulon ditissima fugiẽtibus ciuibus militibus diripiẽdã cõcessit & oppidũ incẽdit & circũad iacẽtes vicos Iudei Cesto recedẽte duo milia Syrorũ occiderunt.

Cestius gallum duodecimę legionis ductorẽ cũ exercitu mittit i galileã quẽ Sephoris ciuitas & alię ciuitates receperũt recedẽtibus seditiosis i montẽ quos gallus pseqùtus ẽ quibus victis recessit in cęsareã

Iudei bellũ ciuitati, ppinquũ cognoscẽtes omissis solẽnijs ad urma, pperauerũt cũ impetu & romanorũ occisi sunt gngenti & quideci milites iudeorũ vero solum viginti.

Victoria iudeorũ romanis fugientibus & cestio triduo in agris cõmorante.

Agripp a romanos a piculo nõ tutos pſpiciens iudeos verbis vt bello deſiſterẽt expiri decreuit & venia atq; fœdere cũ romanis pmiſſis legatos miſit ad iudeos quorũ vnũ occiderũt altero fugiente vulnerato.

Decimo tertio octobris exercitũ itroduxit i oppidum Ceſtius tunc vrbẽ poſſe diſſet ſed qbuſdã a floro pecunia corruptis eſt impeditus

infinitã hoſtium multitudine montes amplexa ne romanos quidem a periculo tutos eſſe perſpiceret verbis iudeos experiri decreuit vel omnes ſibi parituros exiſtimans vt bello deſiſterent: vel ſiqui aduerſarentur ſeuocandos eos qui ab eorum ſententia diſcreparent. Miſit igitur ex comitibus ſuis lorcium alias borceum vel porcatum & phœbum quos illis ſciebat eſſe notiſſimos vt a ceſtio fœdus amicitię.certamq; pro peccatis a populo Romano veniam pollicerentur ſi proiectis armis ſecum ſentire voluiſſent verum ſeditioſi mœtu ne cuncta multitudo ſpe ſecuritatis ad agrippam ſeſe conferret. legatos obtrũcare ſtatuerunt. Et phœbũ priuſq; verbum faceret peremerũt:nam porcatus vulneratus effugit. Populares aũt id factum indigne ferentes cedendo fuſtibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. ¶ Ceſtius vero quia inteſtina eorum diſcordia oportunum ad irruendum tempus inuenit totum in eos duxit exercitum:inq; fugam verſos vſq; ad hieroſolymam proſecutus eſt. Caſtris autem in loco poſitis qui appellatur ſcopos interuallo ſeptem ſtadiorũ a ciuitate diſcedens nichil per triduũ aduerſus oppidum conabatur:ſperans fortaſſe intus degentes aliquid remiſſuros. In vicos autem circa ciuitatem non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimiſit. ¶ Quarto autem die qui triceſimus erat menſis octobris ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem a ſeditioſis cuſtodiebatur. Ipſi autem diſciplina Romanorum territi exterioribus ceſſere partibus ciuitatis. & in partem interiorem templumq; refugerunt. Ceſtius vero tranſgreſſus pedeſtham alias Bezethan quę ſic vocatur & cenopolim, & forum quod appellatur dacon incendit. Deinde cum ad ſuperiorem ciuitatem veniſſet prope aulam regiam caſtra poſuit:& ſi tunc voluiſſet intra muros violenter irrumpere ciuitatem illico poſſediſſet. belloq; finem dediſſet. Sed propoſitus caſtris tyrãnus priſcus & plures equitum magiſtri a floro pecunia corrupti conatum eius auerterũt:& iudeos intollerandis repleri clãdibus contigit. Eg.li.ii cap.xv.

¶ Interea plurimi populariũ nobiliſſimi Anano Ceſtium vocare perſuaſerunt & per portas ei aperire quo cognito Ananus de muro cum ceteris deiſcitur. Tunc quoq; Romani magnũ fecerunt circa muros conatum ſed telorum multitudine repulſi receſſerunt. Iamq; multi de ciuitate veluti continuo caperent/diffugeraut. Seditioſis quoq; cadentibus populus alacrior efficiebatur vt ceſtio portas aperirent: qui ſi perſeueraſſet ciuitatem obtinuiſſet Latrones vero Ceſtio inopinate fugiente aliquos equitum & peditum peremerunt:hic enim recedente multa a iudeis paſſus eſt pericula. Ipſe eñ militibus quę fugę erat impedimento/vt mulos & aſinos & huiuſmodi amputari precepit. Hos autẽ fugientes Iudei inſequuntur. & niſi nox veniſſet Romanorũ periſſet exercitus. Interempti vero fuerunt quadringenti romanorum aliis fugientibus & machinas & arma relinquentibus quę redeuntes iudei aſportarunt & mortuos ſpoliantes prędam quę remanſerat collegerunt: reuerſiq; cum hymnis ſunt in hieruſalem paucis ſuorum occiſis. Romanorum vero quinq; milibus. Ceſtius autem Saulum & ceteros ad Neronem miſeriam indicaturos miſit & belli cauſam in florum diriuaturos Damaſceni cognita Romanorum cede/decem milia iudeorum mulieribus quę fere omnes iudaicę erant religionis celantes occiderunt. E

Capitulum vigeſimum tertium.

Ananus plurimis ſibi pſuadẽtibus ceſtiũ vocabat vt ei portas apiret. quo cognito de muro deiſcit cũ ceteris

Conatus romanorũ intrare vrbem.

Seditioſis cadẽtibus iudeorum ppls alacrior efficiebatur vt ceſtio portas aperirent qui ſi pſeueraſſet ciuitatẽ obtinuiſſet. &c.

INterea plurimi populariũ notiſſimi Ananię alias Anano ionatę filio perſuaſi. Ceſtiũ quaſi portas ei patefacturi vocabant. Ille autem & ire faſtidiens & q; non ſatis ei credendũ putaret. tam diu id neglexit: donec proditione comperta ſeditioſi ananũ quidem cum ceteris de muro deiectis lapidibus feriendo in domos ſuas refugere coegerunt. ipſi vero per turres diſpoſiti murũ tentãtibus repugnabant. Per dies quidẽ quinq; Romanis vndiq; conantibus inexplicabilis erat impetus: ſexto autẽ die ceſtius cũ plurimis hiſdemq; ſagittariis a ſeptentrionali tractu templum aggreditur iudeis ex porticu reſiſtentibus. Qui repente quidem Romanos ad murũ adeuntes auerterunt:poſtremo autem repulſi telorum multitudine receſſerunt. Itaq; Romanorũ qui anteibant ſcutis ſuis muro fixis alias nixis & qui eos ſequebant aliis ac per ordinem ſimiliter aliis ſupadiunctis:quam ſic ipſi appellant teſtitudinẽ cõtexuerunt. Vnde ſagittę in eam delatę irritę dilabebantur. & ſine aliqua noxa milites mœnia ſuffodiebãt tẽpliq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem ſeditioſos ſtupor inuaſerat. Itaq; multi ex ciuitate diffugiebant:veluti continuo caperentur. ¶ His autem populus alacrior efficiebatur. & quantom nequiſſimi cadebant:tanto vt ipſi portas aperirent:ceſtiumq; tanq; de ſe optime meritum recipe rent appropinquabant. Et profecto ſi paululum in obſidione pſeueraſſet ſtatim ciuitatem obtinuiſſet Sed credo iam tunc infeſtus peſſimis deus eiuſq; ſancta illo die finem bello dari phibuerũt. ¶ Deniq; ceſtius neq; animis populi:neq; obſeſſorum deſperatione perſpecta/repente militem reuocat. & ſine vlla ſpei repulſa inconſulte nimis ac iniuſte diſceſſit. Inopinata vero eius fuga:latronum fiduciam recreauit. Inſecutiq; nouiſſimos aliquos equitum peditumq; peremerunt. ¶ Et tunc quidem ceſtius in caſtris quę apud ſcapon munierat/tentendit. Altero autem die vlterius recedendo magis hoſtes p Eg.li.ii cap.xv. Eg.li.ii cap.xv. F

A uocauit:tamq; poſtremis appoſiti multos necabant. q̄ vtraq; itineris parte vallata in tranſuerſos tela iactabant. & neq; in eos ſe retorquere a quibus tergo ſauciabant nouiſſimi audebant: quandam infinitam multitudinē inſequi exiſtimantes:& a lateribus inſtantiū vim repellere minime ſufficiebant/ cum ipſi quidem graues eſſent/ordinemq; interrumpere formidarent. viderent autē iudeos leues ad excurrendū faciles eſſe. Vnde eueniebat vt multa mala paterent:cum nichil contra inimicis nocerēt. Tota igiturvia perculſi deiectiq; agmine ſternebant donec multis occiſis in quibus erat priſcus ſextę legionis dux.& longinus chyliarchus & Emilius iocundus aulę prefectus vix in Gabao peruenerunt vbi caſtra prius poſuerant multis inſtrumentis amiſſis. Sic autē ceſtius biduum commoratus(inops conſilij quid ageret cum tertio die maiorem vidiſſet hoſtium numerum & omnium circum loca plena iudeis,tarditatem ſibi offuiſſe cognouit & ſi adhuc ibi maneret pluribus ſe inimicis vſurum. Itaq; pro cōpendio fugę cuncta quę militibus impedimento erāt amputari p̄cipit occiſiſq; tunc mulis atq; aſinis aliiſq; iumentis p̄ter illa quę ſagittas & machinamenta ferrent. Hęc enim velut vſui futura ſeruabat/ maxime quia timebat ne iudeis cōtra ſe capta ,p deſſent. bethoron verſus antecedebat exercitū. Et iudei latioribus quid locis minus inſtabant:contractis vero in anguſtias atq; deſcenſus qui diſceſſiſſent ab exercitu ,phibebant. Alij poſtremo ſuper agmen impingere. fuſaq; omnis multitudo per itineris iuga militem ſagittis operuit vbi etiam peditibus quo pacto ſibimet ſubuenirēt heſitantibus equitum periculū promptius erat. Nec enim ordinate viam ſuam perſequi poterant obſtātibus iaculis.& ne cōtra hoſtes irent ardui aſcenſus ,phibebant equitantibus inuij. Sed iaculatoribus autem tenebant rupes ac valles in quas deiecti qui aberraſſent conſumebant: nulluſq; locus aut fugiendi aut vlciſcendi rationē habebat. Itaq; incerti quid agerent ad vlulatus quos deſperati ſolent,fletuſq; conuerſi ſunt:quibus reſonabat iudeorum exhortatio cum clamore letantium pariter atq; ſeuientiū. Totuſq; pene qui obſeſſus fuit exercitus periſſet:niſi nox aduenuiſſet. Qua romani quidem in bethoron confugerunt. iudei vero obſeſſis circum omnibus locis eorum tranſitus cuſtodiebant. ¶ Deniq; vbi ceſtius aperto itinere deſperato iam de fuga cogitabat lectos prope ad quadringentos omnium fortiſſimos milites tectorum faſtigijs impoſuit. Hiſq; pręcepit vigilum qui in caſtris excubarēt ſigna clamare vt eo modo iudei omnem illic militum numerum manere arbitrarent. Ipſe autē cum ceteris ocio
B ſe vſq; ad triginta ſtadia progreditur. vnde mane iudei cum locum in quo romani tetenderant deſolatum vidiſſent/ in quadringentos a quibus decepti fuerant concurrerunt: & illos quidem ſine mora iaculis confecerunt. Mox autem Ceſtium perſequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum itineris ſpacium peregiſſet/die quidem vehementius fugiebat. adeo vt mœtu perculſi milites machinas ſiue tormenta muralia itemq; baliſtas multaq; alia inſtrumenta relinquerent/ quibus tunc ablatis iudei rurſus contra illos qui ea reliquerant/vſi ſunt. Inſequendo autem Romanos. antipatridam venerunt. Deinde cum eos aſſequi non potuiſſent/inde redeuntes & machinas ſecū aſportarūt: mortuoſq; ſpoliarunt & prędam quę remanſerat collegerunt & pœana canentes in metropolim remearunt ſuis quidem paucis amiſſis Romanorum autem auxiliorum quinq; milibus ac trecentis itemq; nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hęc quidē nouēbris menſis octauo die geſta ſunt anno duo-
C decimo principatus neronis. ¶ Poſt ceſtij vero caſus aduerſos multi nobilium iudeorum tanq̄ e naui peſſumitura ex ciuitate enatabant. Deniq; cuſtobarus & ſaulus vna cum philippo loachini filio q̄ princeps erat exercitus regis Agrippæ/inde dilapſi ad Ceſtium tranſfugerunt. Qui vero cum his in aula regia fuerat obſeſſus antipas fuga deſpecta quemadmodū a ſeditioſis peremptus ſit alias indicabimus. Ceſtius autem ſaulum & cęteros ad Neronem in achaiam miſit & propriam neceſſitatē indicaturos:& belli cauſas deriuaturos in ſtorum. Sperauit autem & iram in illum excitatum iri: & ſua pericula ſummouenda. ¶ Tunc autem damaſceni cede Romanorum cognita iudeos apud ſe degentes perimere ſtuduerunt. Et cum eos in publicis terminis collectos haberent namq; hi dolū propter ſuſpitiones meditabant facile quidem ſui conatus fore exitum putabant. Verebātur autem mulieres ſuas omnes ferre prę ter paucas iudaicæ religionis deceptas. Quare magna cura his fuit:eas celandi quid agerent:iudeorum autem decem milia quippe vt in anguſto loco atq; omnes inermes aggreſſi vna hora,ſine mœtu iugulauerunt.

¶ Iudei autem qui Ceſtium fugauerant in hieruſalem reuerſi Romanos quos ſbi inuenerunt ſibi vi & blandicijs ſociantes & in templo cōgregati plures belli duces elegerunt Ioſephum Gamonis filium & Ananum. Eleazarus vero quem propter ſuperbiam & tyrannidem/licet diues eſſet/ rebus non poſuerunt:paulatim ambitione & aſtutia ſua ſit populo vt ei in omnibus pareret duces hiſ fuerunt/Ieſus/& Eleazarus/ Ioſephus filius Symonis/ Manaſſes/ Iohannes eſſeus/& Iohannes Ananię filius/& Ioſephus/Mathię/Ioſephus autem cum in gallileam veniſſet indigenas ſibi conciliari ſtuduit ex illis prefecit regionibus ſeptnaginta prudentiſſimos ſeptemq; minorum litium ordinauit au-

eg.li.ij cap.xv.

eg.li.ij cap.xv.

eg.li.ij cap.xv.

eg.li.ij cap.xvi

eg.li.ij cap.xv.

Ceſtio vlterius recedēte multa iudeis paſſus eſt pericula.

Ceſtius oīa militibus quę fugæ erāt impedimēto amputari prę cepit.

Romanorū niſi noxveniſſet perijſſet exercitus ſed fugit quē p̄ſequūt iudei & quadringentos alijs vlterius fugiētibus occiderunt.

Redeūtes iudei machinas aſportant & mortuos ſpoliātes prędā quę remanſerat collegerūt redeuntes cū hymnis in hieruſalē paucis ſuoꝝ interemptis roma norū vero qnq; milibus.

Damaſceni cede romanorūco gnita iudeorum decē milia celātes a mulieribus quę fere oēs iudaicę erāt religionis occiderūt.

ditores & capitales causas ad se referre. Loca quoq; contra venturos Romanos muniuit Solis autem Sophoritis ciuitatem suam munire (quoniam pecuniosos videret & bellicosos) permisit Iosephus in- D
super e galilea quę duplex est super centū milia collectis militibus illos in militia instruxit: & plures prefecit agminibus. monet etiam milites a consuetis delictis scilicet furtis & rapinis abstinere & bonā conscientiam habere qua optime bella amministrant. Numeratur autem Iosephi exercitus eiusq; po nitur ordinatio Iosepho itaq; hoc modo galileam amministrante Iohannes quidā patrię insidiator nequitia omniū nobilissimus primū latro solitarius quadringētis animi magnitudine & corporis habi tudine bellorumq; peritia prestantibus sibi associatis galileam est depopulatus & hic callidissima frau de ditatus Iosephi medio multa contra eum confixit & q̄ res galileę romanis prodere disposuerat.

¶ Capitulum vigesimum quartum.

Iudei q̄ Cestiū fugauerūt hieru salem reuersi ro manos quos ibi inuenerūt sibivi & blādicijs soci antes plures bel li duces elegerīt Iosephū scilicet & ananum.

VI vero Cestium fugauerāt in hierosolimam reuersi quos adhuc Romanoꝝ studio sos inuenissent. partim vi partim etiam blandicijs sibi sociabant: & in templū cōgre gati plures bellum duces eligendos esse censebāt. Declaratus est igit Iosephus curio nis alias Gorionis filius & pontifex ananus omnia quę in ciuitate gerenda essent i peraturos: maximeq; vt ciuitatis muros exierēt. ¶ Filium namq; symonis Eleazaꝝ q̄uis romanoꝝ prędam & ereptas cestio pecunias. & insup his plurima etiā ex the sauris publicis in potestate haberet; tamen nullis necessitatibus prepositurūt: quia & ipsum tyrānidis superbia ferri viderent. eiusq; studiosos siue imitatores satellitū more versari: verum paulatim Eleaza rus ambitione pecunię itemq; astutia persuasit populo vt in omnibus sibi pareret. ¶ In Idumeam vero (quos mitterent) alios militum ducēs optarunt Iesum filium Assapha. alias Sapha vnum ex pō tificibus Eleazarū pontificis filium. Nigro autem mādauerunt qui tunc Idumeam regebat ex regio- E
ne trans iordanem posita genus ducens vnde peraytes cognominabat ducibus obtemperare. ¶ Sed ne alias quidē regiones omittendas putabant Namq; in hiericonta Iosephus filius Symonis: & trans flumen eufraten manasses Taphna. & Iohannes esseus Toparchias amministraturi directi sunt. Hinc autem Lydda & ioppe etiam erant additę & Emaus Gophnitice autem & acrabatine alias Acraba tene regionibus Iohannes Ananię filius rector designatus est & vtriusq; galileę Iosephus Mathię fi lius. Cuius autē āministrationi iuncta erat & gamala munitissima ciuitatum quę ibi fuerunt. Aliorum quidem rectorū pro alacritate & prudentia sua quisq; res sibi creditas āministrabat. ¶ Iosepus alias Iosephus autem cum in galileam venisset. primum cure habuit indigenarum sibi consiliare beniuo lentiam: multa scien s confici posse. licet in alijs peccauisset. Deinde considerato quia potētissimos g dem amicos haberet (si eos participes potestatis fecisset; omnem vero multitudinem. sibi pleraq; per indigenas & consuetos fieri pręciperet. septuaginta de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius galileę constituit: septem vero per singulas ciuitates minorum litium iudices or dinare: maiora negocia causasq; capitales ad se referre iussit. Nam septuagita dispositos per ciuitates quo iure inter se vterentur etiam quemadmodū extrinsecus vsi essent animaduertit. Certusq; in gali leā romanos esse venturos oportuna loca muro cingebat. hoc est Iotapata & bersabe & seloym. alias selanym necnon & caferetho alias perthico lapha & sychophetmōtem cui nomen est ytabirio & Ta richeas & tyberiada. Ad hęc autem circa genezaret lacum speluncas in ea quę inferior galilea vo cabatur muniuit. Superioris autem galileę achabarō & petram quę sic dicitur & iamniā & mero. In gau lanitide vero seleuciam & Sogemaim & gamala munitionem circundedit. ¶ Solis autem sephori ritis permisit vt murum sibimet ipsis fabricarent: quia eos pecuniosos esse & ad bellum promptos etiā sine pręcepto videret. Similiter autē etiam gyscalani iosephi iussis super se muro cinxit Iohannes leui filius. Cęteris autē castellis omnibus ipse iosephus intererat iubendo simulatq; opem ferendo. ¶ Qui F
& exercitum e galilea supra centum milia virorum comparauit: quos omnes vndiq; collectis armis veteribus instruebat. ¶ Deinde hoc maxime reputans Romanorū inuictam esse virtutem. q̄ edicto essent obaudientes rectoribus suis & armorum exercitationi operam derent. doctrinam quidem vr gente necessitate despexit parādi autem facultatem ratus regentium multitudine posse cōtingere ita vt romani solent diuisit exercitum: pluresq; fecit agminum principes diuersisq; militum generibus or dinatis alios decadarchis: alios chiliarchis subdidit & insup his rectores maiorū rerū āministratores ¶ Docebat oēs signoꝝ disciplinas: & prouocationes reuocationesq; buccinarū & principia cornuum & circūductiones: & quemadmodū oporteret laborātibus succurrere fortiores etiā cū defatigatis par tiri picula: quęq; ad fortitudinē animi corporisq; tolerantiā ptineret istituebat. Maxime vero eos eru diebat ad bellum vsq; quaq; romanorū referens disciplinam & q̄ cum viris essent pręliaturi qui &, viri bus corporis & animi obstinatione totū pene orbem terrę superarēt. His addidit quo pacto belli tem pore suis essent paritur i preceptis. Iam nunc periculum foret nisi consuetis delictis hoc est furtis, & la-

Iosephus in hie ricōte & manas ses & iohānes es seus & iohānes anaię filius & io sephus mathię.

Iosephus gali leę custos idige nas sibi cōcilia re studuit & ex illis p̄fecit regio nibus septuagi ta prudētissimos & septē minorū litiū ordiauit au ditores & capi tales causas ad se referre & loca cōtravēturos ro manos muniuit

Iosephus supra cētū milia e gali lea collectis mi litibus eos in ar mis instruxit: & plures fecit ag minū principes.

Docet milites bellorꝝ exercitiū

Ege. li. iij. c. iii.

Ege. lib. iii. c. ui.

Bella que optime administrant

A trocinijs & rapinis abstinuissent:sed neq; agentibus fraudem facerent.aut consuetissimorum damna proprium questum putarent. Illa enim bella optime amministrari:quorum milites bonam conscientiam gererent. Qui vero per se prauj fuissent: his non solum inimicos Sed etiam deum hostē futurū Multa in hunc modum ammouendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prelio paratū esset conflatum erat. Nam septuaginta peditum milia & trecētos quadraginta equites.ac preter hoc etiā mercennarios quibus maxime frœtus erat habebat quattuor milia quingētos:necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercennarijs facile ceteri milites a ciuitatibus alebantur. Namq; singule(quas enumerauimus)cum mediam sui partem mitterēt in militiam reliquos ad parandum eis victum tenebant: vt pars armis pars faciādi operis dirimetur.& armati se curitatem tependerent suggerentibus commeatum. ¶ Iosepho autem hoc modo amministrante ga

Exercitus Iosephi numerus.

Ege.l.3 ca.3. lileam:insurrexit quidem insidiator patrie a Gyscala ortus leui filius nomine Iohannes.callidissimus ac dolis preditus:& nequitia quidem nobilissimus omnium. Antea vero pauper & aliquātulum malicie sue impedimentum passus inopia. Facile mentiri paratus miruſq; fidem adhibere mendatio & qui fallaciam virtutem putaret.eaq; aduersus amicissimos vteretur:simulator humanitatis.& spe lucri appetentissimus cedium:qui semper quidem immoderata cōcupiuisset:spem vero leuioribus maleficijs aluisset. Latro enim erat sui moris ac solitarius. Deinde comitatum inuenit audacie.primo quidem paruum ampliorem autem proficiens. Cure autem habebat neminem ignarum ascisceret. Sed (qui & habitudine corporis.& animi magnitudine.bellatorumq; peritia præstarent)hos eligebat donec quadrigentorum virorum cateruam congregauit quorum plures ex tyriotū finibus & vicis erāt. Isq; omnem galileam depopulabatur.& multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc sibi iam

Iohānes prīe in sidiator neqtia omniū nobilissimuslatro primo solitarius (quadrigentis animi magnitudine & corpis hitudine pitiaq; belloruꝫ pstātibus sibi associatis)galileaꝫ depopulatus.

B dudum regendi milites cupientem & maiora desiderantem diu pecunie retardabat inopia. Cum autem videret Iosephum sua viuacitate letari persuadet ei primum vt fabricandi muri patriæ sollicitudinem committeret. In qua re magnos a locupletibus questus fecit. Deinde callidissima fraude composita velut oleo q̄ non agentibus suis tractatum esset. Vti caurent omnes apud Syriam Iudei vt ad confinia oleum mitteret deposcit. nummoq; tyrio(qui quattuor atticos facerēt)emptis quattuor amphoris.eodem precio amphorę dimidium venundabat. Cumq; galilea ferax esset olei maximeq; illo tempore magna vbertate redundaret.in ea loca vbi erat penuria solus multumq; mittendo infinitam summam pecunie cōgregauit Qui mox in eum versus est qui sibi hoc beneficium præstitisset. Deniq; existimans Iosephum disposuisse rectorem esse galileę futurū(quibus præerat)latronibus imperauit prædas vehementius exercere.quam multis rebus nouis per eas regiones excitatis aut insidijs alicubi rectorem perimeret sicubi ferret auxilium:aut si latrocinia negligeret,: ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat q̄ res galileę Iosephus romanis prodere cogitaret:multaq; in hunc modum ad eius perniciem comparabat.

Iohānes ditatus Iosephi medio contra ipm ad eius perniciem multa conflxit.

¶ Tunc itaq; quidem damaricarum vici custodes ptholomeum Agrippæ & Beronices procuratorem agressi multa ab eo abstulerunt quam prædam occulte non valentes amministrare ad Iosephū cōportauerunt qui(reprehensa eorū violentia)iussit restituere dominis vnde indignati raptores Iosephum proditorem accusauerunt. Vnde contra eum centum milia armatorum insurrexerunt. Multitudoq; apud Tarichcas cōgregata ipsum concremari debere proditorem acclamabat omnibus p̄ter

C quattuor Iosephi fugiētibus amicis. Iosephus vero tarichcas pacificauit rapinam ipsam in vrbis sue fortificatione reseruesse asserens expendēdam vnde orta inter Tarichcas & Tyberienses dissentione Iosephus eos increpat. Iosephus autem(duobus in eum milibus armatorum insurgentibus)eorū principes vocat vt secum ocioſe colloquerentur. Quos verberibus cruentatos patefaciens ceteros terrore(proiectis armis)conuertit in fugam. Vnde & iohānes crescente inuidia nouas moliebatur insidias. Hic enim simulato morbo Tyberienses contra Iosephum cuiat corrumpere. Sed Syla & insidias rescribente propere venit in Tyberiadem. Quem congregatis Tyberiensibus in amphiteatro iohānes fuisset interfici. Clamante vero populo ascendens nauiculam discessit suis mandans militibus vt parceret insidiatoribus. Iohannes autem(omnibus propter insidias in eum intuentibus)fugit & omnes galilei ad Iosephum aduersus iohannem confluebant. Et preconum voce statim ad Iosephū tria milia(dimisso iohanne)reuocata sunt.

Capitulum vigesimumquintum.

Eg.li.3. capi.3.

Quidā Phtolomeū agrippę & beronices procuratorem agressi multa ab eo abstulerunt quem prædem occul,

Taq; illo tēpore cū(quidā ex vico damaritarū in magno cāpo custodias agētes ptholomeum agrippę & beronices procuratorē aggressi omnes(quas ferebantur)farcinas abstulissent(in quibus erant nō pauce vestes preciose plurimoq; argentea pocula & secenti aurei:neq; hanc prędā occulte āministrare potuissent. Omnia tarichcas ad Iosephum cōportarunt. Ille autē reprehensa violentia quā regijs intulissent) reponi res ablatas apud aliquē eius ciuitatis potentissimū iubet: paratus eas dnis oportune re,

te nam potētes āministrare ad iosephū cōportarunt qui (eorū reprehensa violētia) iussit restituere dnis vñ indignati raptores iosephū proditorē accusant.

Iosephus.

Iosephi verba ad tarichеatas contra raptores & accusatores.

Seditio inter tyberiēses & tarichеas Iosepho ipsos increpātibus.

Iosephus (duobus armatorum milibus in eum impetū facientibus) vocat ad se nobiliores eorū vt secum ocioſe colloquerentur quos cruētatos verberibus patefaciens cēteros terrore i fugam (proiectis armis) cōuertit vne iocrescente inuidia alias moliebatur insidias.

mittere. Vnde maximum ei periculum comparatum est. Namq; raptores earum &(quia nullam partem accepissent) egre ferentes & prospicientes q; Iosephus cogitauerat laborē suum regibus cō donare, per vicos noctu dicurrunt: omnibusq; indicant Iosephum prodidisse. Eodem tumultu ciuitates proximas repleuerunt adeo vt centum armatorum milia contra Iosephum prima luce concurrerent. Deniq; multitudo in circo apud Tarichеas congregata plurima per iracundiam clamabat partim deponi partim concremari vociferens proditorem. Plęrosq; incitabat Iohannes & cum eo filius Samphiæ Iesus qui tunc magistratui præerat tyberiadis. Iosephi quidem amici & Satellites tantæ multitudinis in cursu perterriti omnes præter quattuor diffugierunt. Ipse vero dormiens prope (cum iam ignis admoueretur) exurgens: & mouentibus eum quattuor (qui remanserant) neq; solitudine sua neq; illorum (qui contra se venerāt) copijs perturbatus. in conspectu eorum prosilit (veste decissa infusor capite puluere: auersisq; post tergum manibus suæq; ceruici gladio annixo). Hec autem amicitiores ei maxime tarichеas ad misericordiam commouerant. Rustica vero plebs & finitimorū (quibus molestior videbatur) non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias: & facta proditionis fateri. Nam ex habitu eum opinabātur nichil eorum (de quibus nata fuerat suspitio) pœnitus negaturum: & impetrandę venię causa fecisse omia quę misericordiam prouocarāt. Ad illius ista humilitas consilium præstruebat & contra se indignantes arte circumueniens vt super his (vnde ira sceerentur) inter se ipsi discordarent omnia confessus est. Deinde (sibi loquendi facultate concessa) ego inquit has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabam: neq; in propria lucra conuertere. Absit enī vt amicum putem vnq̄ (qui vobis sit inimicus) aut questum ex re capiam quę vos communiter lederet. Sed quia videbam o tarichеate maxime ciuitatem vestram munitionis egere. & ad extruēda mœnia minus habere pecunię: timebamq; tyberiensium populum aliasq; ciuitates (raptis pecunijs) inhiantes. Pedetentim eas retinere decreui: vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur: profero (quæ ablata sunt) & diripienda propono. Sin recte consului: bene de vobis meritū coercetis. Hęc tarichеate quidem ab eo dicta cum fauore receperunt. ¶ Tyberienses vero cū aliis deprauando: insuper etiā minitabantur. Vtriq; autem (relicto iosepho) inter se litigabant. Ille autem froetus iam sibi consentientibus (erant enim prope ad quadraginta milia tarachеatę) cum multitudine liberius loquebatur. multum in eorum temeritatem inuectus: ex presenti quidē pecunia tarichеa ait sese munienda. Cure aūt sibi fore similiter vt etiam cętere sint ciuitates tutę. Nec enim pecunias defore si concordare velint in eos vnde parandę sunt. vt non in eum moueantur qui parat. ¶ Itaq; dum illa multitudo (quæ decepta fuerat) quamuis irata recedebat: duo vero armatorum milia impetum in eum fecere cūq; se ille tecto ante recepisset: instabāt ei minitantes. Iterum autem iosephus in hos quoq; altera fraude vtitur Cumq; ad fastigium culminis euasisset (compresso dextera strepitu) nescire seait quid peterēt sibi prę stari: voces enim se non exaudire confusas. Omnia vero quę iuberent esse facturum si aliquos intromisissent qui secum ociose colloquerentur. His auditis illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediūtur. Quos ille in ediū partes inductus clausa ianua tādiu verberauit: quoadusq; eorū intestina mudata sunt. Circunstabat autem interim populus existimans eos plixis allegationibus cōcertare: cū subito iosephus foribus patefactis eruentos eos dimisit. Vnde tāto terrore (q̄ minabātur) affecti sunt vt (proiectis armis) aufugerant. ob hoc iohannis etiā atq; etiam crescebat inuidia. aliasq; nihilominus insidias iosepho moliebatur. Morboq; simulato per epistolam postulauit: vt sibi medicinæ gratia tyberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem (nōdum ei suspectus erat insidiator) ad prę fectos ciuitatis litteras fecit: vt hospicium & vtensilia iohanni pręberent. Quibus ille potitus biduo post. cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circūuentis. aliis vero pecunia corruptis vt iosephū desererēt persuasit. His autē cognitis syla (quem iosephus custodię præposuerat) propere de insidijs ei scripsit Atq; ille accepta epistola noctuq; itinere maturato) matutinus ad tybertiadem peruenit. & cętera quidem multitudo obuiam ei processit. Iohannes autem quāuis eum contra se venturum esse suspicaretur: tamen (directo quodam ex nuncijs infirmitate simulata quod lectulo detineretur) obsequijs sese defuisse mandauit. Tyberiensibus autē a iosepho in amphiteatri studium congregatis vt id eos quę sibi scripta fuerant alloqueretur missis armatis iohannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios prospexisset populus exclamauit. Atq; ita cōuersus ad eius vocem iosephus vbi ferrū prope iugulo suo imminere prospexit in littus dissiluit ex tumulo excelso cubitis sex in quo verba faciens cum populo steterat: ascensaq; inde nauicula cum duobus satellitibus suis (quæ illic applicuerat) in medium lacum refugit. Milites vero eius raptis illico armis contra insidiatores irruebāt. Mox autem veritus iosephus ne bello intestino concitato propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur. Nuncium suis misit qui eos moueret vt proprię tantum saluti cōsulerent. neq; vero quemq̄ vel occiderent vel arguerent noxiorum. & illi quidem dicto parentes conquieuerunt. ¶ Qui vero circū

ciuitatē per agros habitabāt auditis insidijs & quis earum fabricator esset contra iohannē veniebant.
A Sed ille prius in gyscala patriam suam fuga receptus est. At galilei totis iam ciuitatibus ad iosephum confluebant & cū multa essent armatorū milia congregata qui se aduersus iohannē cōmunem insidiatorem adesse clamabant: vnaq; cum eo ciuitatem quę illum suscepisset ignibus tradituros. Ad ea iosephus probare quidem se eorū beniuolentiam impetum autem cohibendum esse dicebat. prudentia magis inimicos vincere cupiens q̄ perimere. His vero qui de singulis ciuitatibus rebellassent cū iohāne noiatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populos indicabat pręconum voce denūciabat intra quinq; dies eorum qui iohannem non reliquissent patrimonia diripienda domosq; cum familijs exurendas. Et tria quidem milia statim ab eo reuocauit: qui profugi ante pedes eius arma proiecerūt

¶ Iohannes cum mille Syris iterum Iosepho insidias parans: eum de proditione accusat hierosolymis quod negligente populo magistratus clam iohanne pecunias vt congregatis mercennarijs bellum gerat contra iosephum miserunt. Et quatuor ciuitates statim missis quibusdam vt a Iosepho multitudinis auerterent beniuolentiam ad inimicos transierunt quas continuo sine armis recepit & captos quatuor duces remisit ad hierusalem. Iohanne timore in Ascalone latente. Tyberias iterum rebellauit similiter & Tarichęę dolo autem qui se deseruerant circumuenire cogitauit. Hic enim ne cōsilium proderetur clausis Tarichearum portis nauigat ad Tyberiadem cum septem scaphis. Alijs autem longius relictis erant ducente & triginta. Qui postq̄ Tyberienses minis & exprobrationibus increpauit decem Tyberiensium potentissimos in vnam nauiculam recepit: deide alios quinquaginta nobilissimos, vocauit demum nouis accusationibus excogitatis alios insuper & alios fœderis obtentu euocat & captiuos ducit omnes curiales: Tarichea. Clytus vero cuius ambas manus Iosephus iusserat abscindi ipso rogante vt vna sibi reseruatur sibi leuam truncauit: hoc modo iosephus Tyberiadem sibi sociauit: Sephorim quoq; militibus prędari permisit & omnia inde collecta: Sepheritis dedit popularibus. Iudei itaq; ab intestinis dissensionibus quiescentes aduersus Romanos instruebantur in armis. vniuersaq; erant plena tumultus statusq; iam periturę ciuitatis erat anteq̄ Romani venirent. Symon quoq; ad rapinas conuersus fugatur ab Anano. ¶ Capitulum vigesimumsextum.

B CVm reliquis autem prope mille siris fugitiuis trāstulit se iterum in occultas insidias ex apertis ac per nuncios in hierosolyma clam directos iosephum accusabat q̄ magnum exercitū collegisset: iamq; nisi preueniat ni Tyrannus metropoleos venturus esset. Verum ea populus quidem pręsciens negligebat: libere autem potentes nonnulliq; magistratuum clam pecunias ad cōparandos mercēnarios milites iohāni miserūt vt per eos bellū cū iosepho gereret. Decretūq; inter se cōceperunt: q̄ idem iosephus militum amministratione dicederet. Tamen id satis esse credebant ideoq; duo milia & quingentos armatos. & quatuor miserūt nobiles viros vite peritos filiū iosandrū & ananiā saduci. & symonē & iudam ionathi filios oēs eloquentia validissimos vt eorū scilicet munitu auerteretur a Iosepho beniuolentia multitudinis & siquidē ipse spōte sua veniret paterētur eū rationē reddere cōtenderet: velut hoste vterētur. Amici autē iosepho militē quidē ad eum venturū esse prescripserūt causam vero nō indicauerūt: qm̄ secretū fuerat inimicorū eius cōsiliū. Vnde factū est vt quia precauere nō potuit: quatuor stati ciuitates ad inimicos trāsierēt: hoc est sephoris & gabra: & gyscala: tyberias quas tn̄ cōtinuo sine armis recepit. Captos autē cōsilijs quatuor duces armatorūq; fortissimos remisit ad hierusalē cōtra quos populus haud mediocri indignatione commotus. & ipsos & a quibus prędmissi fuerant interfecisset nisi ante fugissent. Iohannē vero iā intra muros ascalō
Ege li. iij. ca. iij. Iosephi timor custodiebat & paucis diebus post iterū tyberias rebellauit. habitatoribus eius Agrippā implorātibus regē. Et cū ille cōstituto die ad eos nō venisset: pauciq; romani equites ibi tū cōparuissent a iosepho alienati sunt. Hisq; apud tarichęas cognitis stati defectio cōstituta est. Cū vero cūctos iosephus misisset milites frumētatū neq; solus egredi contra destitutores neq; se continere patiebatur metuēs ne dū ipse tardaret ante ciuitatē regij trāsgrederētur. nec em̄ postero die obstāte sabbato quic
C q̄ facere poterat. Dolo autē qui se deseruerāt circūuenire cogitabat. Et portas quidē tarichearū claudi iussit ne quis consiliū suū illis proderet cōtra quos suscipiebatur. Oibus autē scaphis quas i lacu reperit cōgregatis ducēte autē & trigita fuerūt quaterniq; nautę nō āplius singulis inerāt mature ad tyberiadē nauigat. Cūq; tacito ab ea distaret spacio vt facile videri nō posset manibus scaphis in salo relictis septē ipse solus inermes satellites secū habēs ꝓpius vt cōspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissent: metu perterriti & scaphas armatorū esse plenas existimātes arma proiciūt: manusq; supplices agitātes vt ciuitati parceret precabantur. Iosephus autē postq̄ multis eos minis atq; exprobrationibus castigauit primū q̄ bello cōtra ppl'm romanū suscepto intestinis dissensionibus vires suas ante cōsumerēt inimicorūq; vota cōplerent: deinde q̄ securitatis suę curatorē de medio tollere properarēt. ciuitatemq; non erubescerent sibi claudere qui eam muro cinxisset non

Ioh. fugit oibus ꝓpter insidias cōtra eum irruentibus omnesq; galilei ad iosephū cōfluebant aduersus iohā &c. Præconu; voce stati tria milia a Iohan. reuocata sunt ad iosephū

Ioh. cū mille Syris iterū insidias parans iosephū accusat hierosoly. proditorē (qđ populo negligēte) magistratus clā pecuias ioh. vt mercennarijs bellum cōtra iosephum gereret miserunt.

Quatuor ciuitates stati quia iosephus cōciliu; contra se factu; prǽcauere non potuit trāsierūt ad inimicos quas tamen cōtinuo recepit sine armis & captos q̄tuor duces remisit ad hierm, &c

Iosephus Tyberienses increpat

Decē tyberienſes ad ſeuenientes Ioſephus in vnā nauiculam recepit deide alios quinquagīta nobiliſſimos venire iuſſit demū nouis ac cuſationibus excogitatis alios iſuper aliosobtētu fœderit euocas & captiuos caute ducit tariche as oēs curiales. Sephorim militibus pmiſit dēpdari & oia inde collecta dedit popularibus ſephoritis. Multi tumultus & ātēq; Romani venirēt ſtatus erat pīturę vrbis. Symon ad rapinas cōuerſus fugatur ab anano

repudiaturum ſe ait ſi qui ſibi ſatiſfacerent: quibuſq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; ſtatim ad eum decem tyberienſium potentiſſimi tetenderunt. His autem in vnā receptis naui enlam piſcatoriam. & procul abdutis alios quinquagīta curiales maxime notiſſimos venire iuſſit ve luț illi quoq; fidem ſibi prębere deberēt. Deinde nouas accuſatiões alias cauſationes excogitās alios inſuper atq; alios obtentu fœderis euocabat: & gubernatoribus nauium repletaruȝ mature taricheas vt recurrerent imperabat quoſq; adduxiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam quę ſex centos habebant viros duoq; milia popularium comprehenſam i tarícheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus clytum quandem eſſe maxime defectionis auctorem iramq; ipſius pœna illius prębantibuo faciare. Nullum quidem ioſephus volebat occidere: ſuorum vero ſatellitum quendam. Lenyn egredi iuſſit qui clyti manus abſcideret. Cum vero his prę timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret eaq; cauſa indignari ſtantem in ſcapha ioſephum clitus videret ipſumq; velle deſcendere ac de ſe ſupplicium ſumere vt ſaltem ſibi vnam manum concederet rogabat neq; abnuēte hoc ioſepho dum modo alteram ſibimet clitus ipſe prębſcideret. Educto ille dextra gladio leuā ſibi truncauit. Tantus eum timor ioſephi inuaſerat. Ita tunc ioſephus vacuis ſcaphis & ſatellitibus ſeptem populo capto rurſus tyberiadem ſibi ſociauit. ¶ Paucis diebus poſt cum etiam ſephorim defeciſſe inter alias reperiſſet militibus eā deprędari permiſit omniaq; inde collecta popularibus dedit ſephoritis. Nam & captos rapinarum damno corrigere voluit: & redibitione rerum rurſus eos ad beniuolentiam reuocare Hactenus apud galileam motus erat. Iamq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcētes aduerſus romanos inſtruebantur. Hieroſolymis autem ananus pontifex & potentiores qui non cum romanorum parte ſentirent muros inſtaurare properabant multaq; bellica inſtrumēta. perq; omne oppidum ſagittę aliaq; arma fabricabantur. Exercitationibus autem omnis manus iuuenum operanda bant: erantq; vniuerſa plena tumultus magnaq; triſticia mediocres occupauerat multiq; futuras clades proſpicientes fletum cohibere non poterant: infeſtaq; pacem cupientibus omnia vi debantur. belli autem incentoribus quę & illis placerent ex tempore fingebantur ſtatuſq; iam tum quaſi perituręi uitatis erat anteq; romani venirent. Anano autem autem apparatū belli cura fuit negligere & ſtudio ſorum quos emulatores vocabant amentiā ad vtiliora conuertere. Qui tamē victus eſt & quis illius finis fuerit in poſterioribus explanabimus. At in acrabiathena toparchia gyore filius Symon multis nouarum rerum cupidis congregatis ad rapinas conuerſus non ſolum domos locupletum perturbabat: verum etiam corpora verberibus conficiebat. Iamq; tum certum erat incipiens tyrannidem. Aba nano autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuū ad latrones qui erant magade cum his quos habebat effugit. Ibiq; manens donec ananus & alij eius inimici perempti ſunt Idumeam cum cęteris populabatur adeo vt magiſtratus eius gentis propter cedium multitudinem ad prędarum aſſiduitatem collecto milite vicos preſidijs tuerentur. Ft Idumeę quidem res ita ſe habebant.

Ege. li. iii. ca. iij

Ege. li. ij. c. iij.

¶ Explicit Liber Secundus

¶ Incipit Liber Tertius De Iudaico bello.

¶ Nero cognitis in iudea rebus geſtis ſuperbiam ſimulans: ducis negligentiam accuſabat. & veſpaſianum cuius in militię exercitio maxima erat ſtrennuitas ad regendos exercitus mittit i ſyriā. qui ex Achaia protinus Titū filium miſit in Alexandriā legiones & auxilia congregaturum. Capitu. primū.

Nero (cognitis i iudea geſtis rebus) ſuperbiā ſimulās ducis negligētiam accuſabat. &c.

Veſpaſianus ſolū aptus ad bellū cōtra iudeos agēd vir i armis exercitatus qq; heſperiā romāo ppl'o placaſſet & britanniā mittit ad regendos exercitus in Syriā.

Eronē aūt vbi res apud iudeā nō pſpere geſtas accepit. latēs quidē quod neceſſe fuit cū timore ſtupore inuaſit. Aperte aūt ſuperbiā ſimulās vltro etiā indignabatur: magiſq; ducis negligētia q̄ virtute hoſtiū quę cōtingerāt facta eſſe dicebat: dicere reputās propter imperij pōdus triſtiora contēnere. Viderit; malis oībus ſuperiorem animū gerere. Veruntamē curis arguebatur mētis eius perturbatio cū deliberaret; cuinam cōmotum cōmittere alias crederet orientē. qui vna & iudeos rebellantes vlciſceretur proximaſq; his nationes ſimili modo correptas ante caperet. Inuenit ſibi ſolū veſpaſianū his neceſſitatibus parem. & quī tanti belli ſuſcipere magnitudinem poſſet. Virū ab adoleſcētia vſq; ad ſenectutē bellis exercitatū: & qui populo romano iam pridē placaſſet heſperiani germanorū tumultu concuſſam armiſq; ante illud tēpus incognitam britanniā vindicaſſet. Vnde patri quoq; ipſius claudio præſtiterat vt ſine proprio ſudore triumphare. Itaq; his velut oībus frœtus nero etatemq; illius cū pericia ſtabilem cernens obſideſq; fidei liberos eorūq; filiorū vigorē manus eſſe paternæ prudentię iam tum fortaſſe de tota republica deo aliquid ordināte mittit eū ad regendos exercitus in Syria conſtitutos multis pro tempore blandimentis atq; obſequijs animatū: qualia neceſſitas imperare conſueuit. ¶ Ille autem protinus ex achaia vbi cum nerone fuerat. titū

Ege. li. iij. ca. ij.

Veſpaſianus Titum ſibi habuit

A quidem filium ſuum dirigit Alexandriam vt inde quintã itemq; decimam legionem moueret ipſeve ro tranſmiſſus helelſpontum terreno itinere Syriam peruenit ibiq; Romanas vires multaq; a vicinis gentibus auxilia congregauit.

Veſpaſianus ex achaia ritũ filiũ mit i alexãdriã legiões & auxilia congregatu rum.

¶ AEGESIPPVS circum hunc locum Libro ſuo.iij.ca.ij.loquitur de Petro & Paulo apoſtolis tunc Romę degentibus qui Neronem Symonis magi dolis deceptum aduerſũ gabuerũt patefactis namq; magici maleficijs eoq; a volatu corruente mortuo Nero dolens tanti caſtum amici indignatus queſitis cauſis chriſtianos perſequi iuſſit & captis Petro & Paulo apoſtolis alter cruce alter gladio necatus eſt.

¶ Iudei inſperata fœlicitate contra ceſtiumelati Aſchalonem ſibi ciuitatem ſemper inuiſam cum exercitu inuadũt tres duces Nigrum peraitam Sylam & Iohannem eſſeum habẽtes anthonius vero perfectus hos ab vrbis ingreſſu fortiter refrenauit qui plus indignationi q̃ conſilio tribuentes cõ fuſibiliter victi fuerunt eorumq; perempti ſunt decem milia cum duobus ducibus Iohanne & Syla cę teris ſaucijs cum nigro fugientibus Quiq; tanta cede eorum incitata audacia iterum (congregatis viribus) aſcalonem inuadentes ſine belli peritia victi fuerunt octoq; eorum occiſa milia alijs cum Nigro fugientibus in turrim quam Antonius iuſſit inflammari Niger vero in ſpecu triduo ſeruatus ſe ad ſepulturam querentibus oſtendit.

Iudei inſperata fœlicitate elati cũ exercitu aſcalonẽ iudeis ſẽp inuiſam ciuitatem inuadunt.

Eg.l.iij capt.i.

Capitulum ſecundum.

AT iudei poſt malã ceſtij pugnã inſperata fœlicitate ſublati aimorũ impetus cohibere non poterant: ſed tanq̃ fortunna eos exagitante partiti bellũ vlterius ꝓcedebant (Deniq; ei quãta fuit (magnu pugnaciſſima cõgregata) aſcalonẽ petierũt (Ea ciuitas antiqua ſeptingẽtorũ & viginti ſtadiorũ ſpacio ab hieroſolimis diſtans & iudeis ſẽper iuiſa. Quę res fecit: vt etiam tunc primis eorum incurſibus ꝓprior videreť. Tres aũt viros agreſſiõis duces hẽbãt & corporibus & prudẽtia p̃ſtãtiſſimos nigrũ paitã & ſylã babiloniũ & iohãnẽ eſſeũ Aſcalon ei validiſſimo quidem muro cincta fuit: ſed vacua pene preſidijs. Vna cum cohors eam peditum & vna equitum alta tuebatur: quibus ꝓfectus erat antonius. Illi quidem multa ira velocius itinere peracto quoniam ex propinquo venirent preſto erant. Antonius vero nec enim eorum fore impetum neſciebat: equites iam ex ciuitate eduxerat: & neq; multitudinem veritus vel audaciam primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit: murumq; properantes aggredi refrenauit. Itaq; iudei quiq; cum peritioribus imperiti & pedites cum equitibus. Cum ſtipatis autem inordinati leuiterq; armati cum inſtructis pluſq; indignationi q̃ conſilio tribuentes. Cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicaturi: facilis erat aduerſarijs labor. Nam vt ſemet eorum primæ ab equitibus turbatę ſunt acies fugam petunt: & murum verſus a tergo ſeu rgentibus incedentes ſuimet ipſi hoſtes erant: donec omnes incurſibus equitum victi per totũ cãpum diſperſi ſunt: qui fuit plurimis totuſq; habilis equitantibus. Quod quidem romanos iuuit vt magna cede iudeos proſternerent. Nam & fugientes præuertendo torquebant & quos occupaſſent curriculo trenſſigẽdo infinitos peremerunt. Alij vero alios quocumq; ſe vertiſſent circundatos exagitantes: facile iaculis opprimebant. Et iudeis quidem propria multitudo per deſperationem ſalutis ſolitudo videbatur. romani vero licet bello pauci eſſent: rebus tamen ſeccundis animati etiam ſuperfluę reſiduiuidebantur Et illis quidem res aduerſas ſuperare certantibus dum cito pudet fugere mutariq; fortunam ſperant. Romanis autem in his quę proſpere agerent minime laborantibus ad maiorem vſq; diei partem pugna pertracta eſt donec iudeorum quidem perempti ſunt decem milia duoq; duces. Iohannes & Silas. Cęteri vero & pleriq; ſaucij cum nigro (qui vnus reſtabat ex ducibus) in ciuitatem Idumee (quę calis dicitur) confugerunt. Nonnulli etiam tunc Romanorum in illo prælio vulnerati ſunt. ¶ Sed non iudeorum ſpiritus tanta clade ſedatus eſt. Multoq; magis dolor eorum incitauit audaciam. Et coincidantes quantum ante pedes mortuorum iacerent priſtinis fœliciter geſtis ad plagam alterã illiciebantur. Deniq; paruo tẽpore intermiſſo (quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet (cunctiſq; aggeratis viribus maiore cum indignatione multoq; plures aſcalonem recurrebant: eadem ſe propter imperitiam ad alia belli initia comitante fortuna. Etenim cum antonius (qua tranſituri fuerant (poſuiſſet inſidias ex improuiſo in eas dilapſi & ab equitibus circũdati. priuſq̃ ſe ad pugnã cõponerent iterũ ſuper octo milia ꝓcubuerũt: cęteri vero oẽs aufugerũt. Cũq; hic Niger multis dũ fugeret (magni animi facinoribus demõſtratis (& qm̃ hoſtes inſtarent in turri quãdã tutiſſimã cõpellũtur alicuius vici cui nomẽ Badezel al's Bezedel (Antonius vero ſuis (ne vl' moras circũ turri (quę (inexpugnabilis eẽt (diu tenerent. vel ducẽ hoſtiũ fortiſſimũ viuũt relinquerẽt (& ignẽ muro ſupponũt: turriſq; inſtãmata romani quidẽ exultãtes recedũt quaſi etiã Nigro conſũpto. Ille autẽ in caſtelli ſpecus itimũ ex turri ſaltu dimiſſus euaſit triduoq; poſt (ſocijs cũ fletu eum ad ſepulturũ inueſtigantibus (ſeſe oſtendit: gaudioq; inſperato repleuit omnes iudeos tamq̃ dei prouidentia dux eis in poſterum reſeruatus.

Eg.l.iij ca.iiij.

perẽptiiudeoꝝ decẽ milia cum duobus ducibus Iohãne & Silas ſęteris ſaucijs cum nigro fugientibus

Eg.l.iij cap.iij.

¶SCITOPOLIS A ROMANIS recipit præsidium.

¶Vespasianus Antiochiam Syriæ metropolim & tercium iter omnes(quę in Romano sunt orbe)locum tenentē exercitum duxit cui Agrippa& Sephoritæ occurrerunt quibus poscentibus equitum & peditum dedit munitiones/Sephoris enim maxima est galileę ciuitas / Due autem sunt galileę superior & inferior quarum situs dimensio & ciuitates describuntur Galilea semper periculis restitit galilei enim pugnaces sunt ab infancia Galilea quoq; fertilis & populosa vt breuissimus vicus habeat super quindecim milia colonorum Galilea varijs arboribus consita abundeq; irrigatur.Samaria quoq; inter iudeam & Galileam/quę natura a Iudea nihil discrepat/Ambę enim fertiles earumq; pecora præter alias lactis abundant vtraq; virtus referta Samarię aūt situs & dimēsio describuntur.iudea quoq;/in cuius medio est ciuitas hierusalē quę a nōnullis vmbilicus terrę appellatur/vndecim sortes quarū pria hierm regnū est,diuiditur huius descriptionem & dimensionem hic inuenies. D

Capitulum tertium.

Vespasianus antiochiā syrię metroli & tiuz iter oēs/que i romano orbe sūt locū tenētē exercituz duxit cui agrippa & sephoritæ occurrerunt quibus dedit equtuz & peditum munitionem.

Duplicis galileę situs & descriptio.

Carmelus mōs.

Hyppeon.

Samaria Scitopolis.Hyppenę Gadara.

Galilea inferior

Galilea superior

Galilea sēp belli periculis restitit pugnacesgalilei

galileę fertilitas

Galilea ppl'osa.

vtbreuissimusvicus hēat supra xv.mil. colōrū

Galilea varijs arboribus concita

Galilea abunde irrigata.

Galileę longitudo & letitudo.

Sāarię quę iter iudeā&galileāsīta est situs & descriptio que natura iudea nihil discrepat ambe fertiles.&c.

¶T Vespasianus antiochiē exercitū ducēs/quę Syriæ metropolis est/magnitudine,simul aliaq; fœlicitate sine dubio tertiū inter oēs/quę i romano orbe sunt/locum obtinēs vbi etiā aduētu suo regē agrippā cū omni manu propria offenderat prestolari ad ptholomaidē properabat.In hac autem ciuitate occurrerūt ei sephorim ciues oppidū galileę colētes.soli mēte pacata qui'tā suę salutis ,quidētia solicitī q̄ romanorū virtū gnari etiā/priusq̄ Vespasianus veniret/Cestio gallo fidē dederant dextrasq; iuxerant & præsidiū militare susceperāt.Itaq; & benignissime duce suscepto alàcri animo etiā cōtra gentiles suos auxilia promiserant.Quibus interim Vespasianus tutionis causa poscentibus equitum peditumq; tantum numerum tradidit quantum obstare posse arbitrabatur incursibus:si quid iudei cōmouere tutassent. Non enim minimū esse videbatur futuri belli periculum auferri ciuitatem sephorim Galileę maximam & in loco conditam tutissimo totiusq; gentis futuram præsidio. ¶Duę sūt autem Galileę/quę superior & inferior appellantur/Eaq; phœnice & Syria cingunt. Discernit vero ab occidente Ptholomais territorij sui finibus quondam & galileorum nunc autem mons tyriorum carmelus cui coniuncta Gabaa ciuitas Hypeon. hoc est equitum / quæ sic appellatur/ex eo q̄ equites ab Herode rege dimissi coloni eo deducebant a meridie autem Samaritis scytopolis vsq; ad flumen iordanem ab oriente vero Ieppa alias Hyppene & gaddaris.Sed & gaulanitide diffinitur:quæ etiam regni Agrippæ fines sunt.Septentrionalis autem tractus eius . Tyro itemq; tynorum finibus terminatur.¶ Inferioris quoq; galileę fines q̄ longi sunt ex tyberiade vsq; ad zabulon cui vicina est in locis maritmis Ptholomēsiū ciuitas propaganturlatitudine autē patent ex vico Zalochy. alias Zaloch qui in magno campo situs est vsq; ad bersaben.Vnde etiam superioris galileæ latitudo incipit vsq; ad bacavicum qui terram dirimit tyriorum.Longitudo vero eius a Thella vico iordani proximo vsq; ad berothe tenditur.¶ Sed cum tanta sunt vtræq; magnitudine tantisq; alienis gentibus cinctę:semper tamen oibus belli periculis restiterunt.Nam & pugnaces sunt ab infantia galilei & omni tempore plurimi:neq; formido vnq̄ vicos eorum aut pœnuria regiones illas occupauit quoniam totę opimę & fertiles sunt omniumq; generum arboribus consite: vt etiam minime agricolandi studiosos vbertate sui prouocent Deniq; excultę suntab icolis totę:nec pars vlla est earum ociosa. Cum & ciuitates ibi crebrę sunt & vbiq; multitudine vicorum propter opulentiam populosa vt qui sit breuissimus supra quindecim mllia colonorum habeat:prorsus vt si quis etiam magnitudine minorem galileam dixerit q̄ trans flumē regionem:viribustamen eam pertulerit:Hec enim omnis est in opere assidueq; fructuum ferax vt illa quę trans flumen est licet multo maior sit plęraq; tamē aspera atq; deserta est:& nutriendis fructibus mansuetis inhabilis.Galileę vero mollicies & ingenium fructuosum campos habet cum varijs arboribus consitos:tunc maxime oliuetis & vineis & pa'metis excultos.¶Irrigatur autem abunde montanis torrentibus aut fontibus a quę perennis.Quotiens illi syrio estuante defecerint.Et longitudo quidem eius a macheronte in pellam:latitudo vero a phisodelphia vsq; ad iordanem.Et pella quidem/quam supra diximus/septemtrionalis eius tractus:occiduus vero iordanis meridiana autem moabites regio terminat. Ab oriente autem arabia selbonitide.necnon & philadelphia itēq; gerasidis clauditur.¶Samarītis aūt regio iudeā quidem & galileā sita est. Incipiēs eni avico in planicie posito cui nomen est gennaye alias Genea i acrabathenā desinit Toparchiā sed natura nichilab iudea discrepat.Nā & vtręq; mōtuose sunt & campestres agroq; colendo molles atq; opimę:necnon& arboribus plenebomisq; tā silueſtribus quā manſuetis abundant.eo q̄ sint naturę aridę imbriūq; satis habent.Dulces autem pereas multimodis aquę sunt boniq. graminis copia: p̄ter alias earū pecora lactis abūdāt: quodq; maximū virtutis atq; opulentię specimē est vtraq; viris referta ē.His aūt finitimus ē anaathat al's Amathvicus/q etiā borreas appellatur/iudeę limes a septē

Ege.li. iij.c.b.

Ege.l.j. ca.v.i

Ege. li. iij.c.vi.

A trione. Meridiana vero pars eius ſi in longitudine metitare adiacenti vico arabum finibus termina-
Ege.li. tur cui nomẽ iordane. ¶ Et iudeę latitudo ex iordane flumine vſq; ad iopen explicatur. Media ve-
iij.c. vj ro ciuitas eius eſt hieroſolima Vnde quidem nonſine ratione vmbilicum eius terrę id opidum voca-
uerunt. Sed nec maritimis quidem iudea delicijs caret: a ptholomaida vſq; locis extenta maritimis
¶ In vndecim autem ſortes diuiſa eſt. Quarum prima eſt regnum quod obtinet hieroſolimorum ci-
uitas: prę cęteris inter omnes accolas eminens veluti caput in corpore: Alijs quoq; poſt hanc tophar
thię ſunt diſtributę. Cophna eſt ſecunda & poſteaaccabatam deinde taphna alias Thanna & lydda
itemq; amineus alias Ammaus & pelle & Idumea & agada alias ẽgade & herodium & hiericus poſt
quas lamnia & Ioppe finitimis preſunt & preter hanc gamalitica & gaulanitis & bachanea & traconi
tidis: quę etiam regni agrippę ſunt partes. Eademvero terra incipiens ex monte libano & fõtibus ior
danisvſq; ad tyberiadi proximum lacum latitudine panditur Ex vico autem (qui appellatur Arphas
& qui ad iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis iudeis & vna ſyriſq; permixtis.
De iudea quidem & quibus eſſet cincta regionibus q̃ maxime potui breuiter expoſui.

Iudeę latitudo i cuiusmedio ẽ ci uitas hierl̃m quę a nõnullis vmbi licus terrę appel latur.

¶ Ioſephus contra ſephorim impetum faciens magnum in Iudea bellum accendit infirmior: inuentus Sephoritis: Romani namq; continue agros depopulãtur: & interfectis pugnantibus imbel-
les ad ſeruitutem redigebant. Galileaq; tunc igne plena erat & ſanguine. Tytus vero de Alexandria cum exercituveniens patrem in ptholomaide inuenit. Romanorum autem exercituum ſub veſpaſia-
no & Tyto numerus & ordo declaratur. Antiochi quoq; & Agrippę & Soemi & Malchi arabię re-
gis: Laudatur Romanorum prudentia qui ſeruos in militia etiam pacis tempore inſtruebant. Medita tio namq; eorum nichil a contentione differt. Camporum vbi caſtra ponebant deſcriptio: Fabrorum quoq; multitudo exercitum ſequebatur. Machineq; eorum in promptu ſunt portę in caſtris vici & ta lis eſt tabernaculorum ordinatio vt repentina videatur eſſe ciuitas ibi locus cenæ & prandij atq; ſom ni buccinę enim tempus vigilandi ſignificant & dormiendi. Sicq; ad inuicem principes ordinantur, vt ſummus ſignum donat & precepta ſubiectis proferenda. Tubę quoq; ſonus quid agere debeant milites inſtruit. Caſtraq; recedentes incendunt ordinateq; incedunt & recedunt pedites, vtroq; latere
B ſicas ferunt: ſiniſtra tamen longiore dextra pedites vero duces cuſtodes cum armis viaticum tridui portant vt parum interſit inter onuſta iumenta & pedites Equitum vide arma Agmen autem cui ſors accedit (ſemper antecedit. Omnia enim cõſulte faciunt ideo raro peccant legis non ſolum deſertiões ſed minimę negligentię capite plectuntur Termini inſuper Romani imperij ponuntur.

¶ Capitulum quartum:

eg.li.iij ca. vij. QVod autem veſpaſianus miſerat auxilium ſephoritis. hoc eũ equites mille. ſexq; milia pe-
ditum (placido eos regente Chiliarcho caſtris in magno campo poſitis bifariam diuidun-
tur: & pedites quidem in ciuitate ipſius tuende cauſa: equitatus vero in caſtello degebat
Vtriq; autem aſſidue prodeundo & circa eam regionem loca omnia curſando magnis in-
commodis Ioſephum: eiuſq; ſocios quamuis quietos afficiebant: & præterea ciuitates extrinſecus depredabantur quorumq; conatus (ſi quando excurrendi habuiſſent fiduciam repellebant. ¶ Sed
eg.li.iij cap.vij Ioſephus quidem aduerſus ciuitatem impetum fecit ſperans eam poſſe capere: quam ipſe anteq̃ a ga
lileis deſiſteret ita muris cinxerat: vt Romanis quoq; eſſet inuicta. Vnde etiam de ſpe decidit: cum & vi & ſuaſu infirmior ſephoritis fuiſſet inuentus. Magiſq; in iudea bellum accendit. oRmanis inſidi-
as indigne ferentibus & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione ceſſantibus ſed paſ ſim diripientibus quicquid rerum in his reperiſſent. Qui tamen cum mortem pugnantibus ſemper inferrent imbelles ad ſeruitum capiebant. ¶ Ignisvero & ſanguis galileam totam repleuerat: Neq; quiſq̃ expers eius acerbitatis aut cladis eratvnã ſalutis ſpem habebant in ciuitatibus fugienies. quas
C Ioſephus murorum ambitu communierat. ¶ Tytus autem Alexandriam tranmiſſus ex Achaya. Cicius q̃ ſperabat per hyemen manum quidem militum cuius cauſa directus fuerat, ſuſcepit compe
eg.li.iij ca.viij. dioſoq; vſus itinere. mature ad Ptholomaidam peruenit. Cumq; ibi patrem ſuum reperiſſet. Duo-
bus quæ ille ſecum habebat agminibus, Erant autem nobiliſſimę quinta & decima legiones, Iun-
xit etiam, quam ipſe ab duxit, quintamdecimam. Eas autem ſequebantur etiã decem & octo cohor tes. Quibus acceſſerunt ex Cæſarea quinq;. vnaq;que ala equitum: alę quinq; Syrorum itidem equi tum. Decem autem cohortum ſingulę mille pedites habebant. In cæteris vero tredecim ſeſenti-
pedites: & centeni viceni equites erant. Satis autem Auxiliorum etiam a regibus congregatum eſt ¶ Antiochus enim: & Agrippa: & Soemus bina milia peditum. Et Sagittarios equites mille præ-
buerunt. Cum Arabiæ quoq; rex malchus prætermilia quinq; peditum equites mille miſiſſet quo-
rum maior pars erant: Sagittarij: vt tota manus computata cum regijs decem milia circiter pedi-
tum equitum colligeret: præter colones, qui plurimi ſequebãtur, & meditationi bellicę aſſueti nihi l

Exercitusveſpa ſiãi ordo i ſepho ri g m̃tum ioſe phum & ſocios vexabant.

Ioſephus cõtra ſephori ipetũ faciẽs magnũ in iudeabellũ accẽ dit ifirmior iuẽ tus ſophoritis.

Tytus citius ex alexadria cũ ex ercituveniẽs pa trẽ i ptholomai de inuenit.

Antiochi agrip pę & Soemi ex ercitus & malchi Arabiæ regis.

a pugnacissimis aberant/q; tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent belli autem pericula cum ipsis experirentur. & neq; peritia neq; viribus a quoq̃ nisi a dominis vinceretur. D

Laudat romãorũ prudẽtia qui seruos in militia istruebãt etiam pacis tempore.

¶ Qua quidem in re nimis ammirandam qui existimauerit Romanorum prouidentiam ita seruos instituentium: vt non solum vitę ministerio. Sed etiam belli necessitatibus vtiles sint. Quod si quis eorum aliam quoq; respexerit militię disciplinam profecto cognoscet tantum eos imperium non for tunę munere: sed propria virtute quesisse. Armis enim vti non ex bello ceperunt. neq; solum / si ne cesse sit / manus mouent cum in pacis ocio cessauerint: sed veluti armis natura coherentes nullas ex

Romanoꝝ meditatio nõ differta vera cõtẽtione.

ercitationis inducias nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil a vera conten tione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis tamq̃ in procinctu positus ex ercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Necenim vel ordo neglectos eos a consueta dispositio ne dispergit: neq; mœtus aut sumptus remouet: aut lassitudo. Vnde sequitur vt semper superent quo non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit siquis eorum meditationes conflictus esse dixe rit sine sanguine: contraq; prelia meditationes essecum sanguine. Nec enim cursu capi sunt hostibus

Romani maxĩe in militia exercitati:

faciles: sed quocunq; in hostilem terram irruperunt ante castrorum munitionem nunq̃ prælium su munt. Quę quidem non leui operæ neq; in ęquo loco erigunt: nec omnes inordinate describunt: sed / siquidem inequale solum fuerit / contemplantur. Quattuor vero angulis eorum dimensio desi gnatur. Nam & fabrorum multitudo & ferramentorum copia / quæ vsus extructionis poposcerit / se quuntur exercitum. Et interior quidem castrorum pars tabernaculis distribuitur ambitus autem eo

Cãpoꝝ vbi castra metãt rõani descriptio

rum extrinsecus muri fac em præfert. Ordinatis etiam turribus pari spacio dispositis. Quarum in

Fabroꝝ multitudo Romanorũ sequũt exercitũ

terualla telis atq; balistis alijsq; machinis saxa intorquentibus. Omnibusq; instrumentis missili um complent. Vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. Ex omni autem muri parte quat tuor portas edificant: tam iumentis a itu faciles quam ipsis si quis vrgeat intro currentibus latas. In

machinę rõanorũ i prõptu sunt

tus aũt castra vici spaciꝭ interpositis dirimunt: mediaq; tectorum tabernacula collocant. & inter hæc

quattuor portæ

ducis maxime diuũ templo simillimum prorsus vt quasi repentina ciuitas quædam existat. Forumq; & opificum ꝓfationes. Et sedes militum primatibus ordinumq; principibus vbi / si qua sit inter alios

Vici in castris.

ambiguitas / indicent. Ipse vero ambitus & omnia quæ in eo sunt multitudine simul: & scientia fa

Tabernaculorũ ordiatio vt videatur ciuitas.

bricantium opinione citius communitur. Quia / si res vrgeat / fossa extrinsecus cingitur depræsꝭ sa cubitis quattuor. pariq; spacio lata. Armis autem sepți per contubernia cum decore atq; ocio in ten toriꝭs agunt. Omnia quæ ab his ordinate etiam alia cauteq; per contubernia experiuntur ve uti si lin gno aqua ve opus sit aut frumento. Hic enim cena vel prandium cum voluerit in potestate cuiusq; est

E

Locus cenę prãdi / & somni intẽtoriꝭs.

Simul autem sommus est omnibus. & excubias & vigilandi tempora buccinę significant. neq; enim est omnino quicq̃ quod sine edito geratur. ¶ Mane autem principes quidem ad centuriones illive ro ad Chyliarchum conueniunt salutatum. Cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordi num principes. Ille autem his signum dat aliaq; ex more precepta: proferenda subiectis. Quę qui dem etiam cum in acie sunt agentes citius parent: vt si res exigat incursibus eius: itemq; reuocatio

Ordo principũ quoꝝ sumus signũdabat & ꝑcepta proferenda subiectis.

nibus vniuersi pariter obsecundẽt. ¶ Cum autem castris egrediendum est: tuba indiciũ facit nemo q; ociosus est sed vel solo nutu moniti tabernacula colligunt: omniaq; ad profectionem instruũt. De inde iterum tuba vt sint parati significat. Illi autem / cum mulos & iumenta farcinis ornauerint velut in

Castra recedentes incẽdũt

cursili certamine signum expectant. Castra vero incendunt: & q; sibi alia munire sit facile: & ne quã do hostibus eadem vsui sint. Attamen tertio quoq; tubæ signo indicant vt exeatur vrgendo aliqua

Modus recedẽdi & incedẽdi.

ex causa morantes. ne quis ordinem deserat dextraq; ducis preco astans ter / si ad bellum parati sint

peditesvtroq; latere ficas ferũtsinistra longiore dextra.

voce patria percunctatur. Illiq; totiens alacri & magna voce paratos esse respondent interrogantẽq; prẽueniunt & marcio quidem repleti spiritu cum clamore dextras erigunt. Deinde ociose & cum om ni decore progredientes ambulant: suum quisq; ordinem velut in bello custodiens. ¶ Pedites autẽ toracibus & galileis sepți & ex vtroq; latere ficas ferentes. Leuus autem gladius multo est longior cũ

F

dexter mensuram palmæ non excedat. Qui vero ducem stipant lecti pedes scuta & lanceas portãt

Equitum arma

cetera manus hastas & clipeos longos seramq; & corbem & sarculam: & securim. Necnon habenam & falcem & catenam triduiq; viaticum vt parum interfit inter onusta iumenta & pedites. ¶ Equiti bus autem ad dexteram gladius longior est & contus in manu: transuersusq; ad equi latus clipeus ter naq; super pharetram vel amplius dependent lata cuspide iacula: nihil ab hastis magnitudine diffe rẽtia. Cassidas vero & torachas peditibus similes hñt nulloq; armorũ genere discrepãt & in his equi tũ lecti q circũ ducẽ morãtur. ¶ Agmẽ aũt semper cui sorte id obtigerit antecedit. Talia quidem sunt

Ægæ. li. iij. c. vi.

Agmen semper cui sors accidit / antecedit.

Romanorũ itinera & mãsiões: itemq; armorum varietas Nihil vero nec in ꝑliꝭs in consultũ aut subi tum agunt. sed omnia semper secuntur facta sentẽtia opusq; abhibetur ante decretis. Vñ aut minime peccãt: aut si peccauerunt facilis est errati correctio. Fortunę autẽ successibus meliores cõsiliorũ etiã

A ſi aliter ſucceſſerint(arbitrantur euentus quaſi bonum quidem fortuitum'illiciat vt diuina prouidentia non eſt credatur quę vero ante cogitata fuerint(etiam ſi aduerſus caſus exceperit/bene iam meditatos exibeant ad cauendum:ne idem rurſus eueniat. Et bonorum quidem fortuitorum nō is auctor ſit(cui cōtigerint/triſtiū totū vero qđ inoxis acciderit/ſaltem qđ rectum cōſiliū cœperit videatur eſſe ſolatio ¶ Armorum quidem exercitatione comparant: vt non modo corpora ſed animi quoq; militum fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timorediligentia. Iamq; legis apud eos non deſertores ſolum verum etiam minimę negligentię capitalesſunt duceſq; magis q̄ leges ipſe terribiles. iamq; bonos honorando redimunt:ne in coherſendis noxijs ſint crudeles. Tanto autem obſequio rectoribus parēt & vt in pace ornamento ſint & in acie corpus vnum totius conſpiciatur exercitus. ¶ Sic eorum copulati ſunt ordines ita circum duces ſunt mobiles. & acutis auribus ad precepta oculiſq; ad ſigna. & ad opera manibus. Vnde facere quidem ſemper ſtrennui ſunt pati vero tardiſſimi. Nec ē vbi præliantes aut multitudinem hoſtium aut conſiliaſenſere ducum:aut difficultatem regiouum. Sed ne fortunæ quidem ſuccubuerunt. Nam & eam certiorem eſſe putant victoriam. Quorum igitur actus ex conſilijs iſipiūt deliberātes. adeo ſtrenuus paret exercitus Quid mirū ſi eufrates ab oriēte & occeanus ab occidente.itemq; a meridiano tractulybię fertiliſſima regio a ſeptentrione rhenus & hyſter ſunt imperij limites cum minorem eſſe poſſidentibus poſſeſſionem recte quis dixerit. ¶ Hæc ergo profecutus ſum non tam propoſito laudandi Romanos q̄ ſolacio deuictorum. & vt nouarum rerum'cupidos deterrerem. Fortaſſe autem ad experientiam proderunt bonarum artium ſtudioſis: romanę inſtituta militię neſcientibus. Redeo tamen vnde digreſſus ſum.

legis nō ſolū deterriōes ſed minimę negligētię capite plectunt ordiatio militū.

Rōani ipſi ſmi. cā ,ppt quā apd p̄dixerit auctor de romanis.

¶GALILEA a Romanis inuaditur.

¶Veſpaſiano cum tyto filio in ptholomaide excitū ordinate placidus ab eis miſſus galileam inuadit maxima interēpta multitudine deinde in Iotapata impetū facit quē iothapatā cōgreſſi recipiunt & eius exercitū ſeptē occiſis multiſq; ſauciatisi fugā vertert veſpaſianus vero ordiato exercitu ex ptholomaide ,pficiſcit in galileā auxiliatores quoq;/qui leuius armati eſſēt/& ſagittarios perire iuſſit ad repētinos incurſus hoſtiū cohibendos &c. Qui in finibus galileę caſtra mœtatus milites vna cohi
B bebat ordinādo exercitū & galileorū expectā do penitētiā Ioſephus vero ,ppe ſephori caſtra poſuit ſz añq̄ hoſtes oīno cōſpicerēt ſuis fugiētibus ip̄e cū paucis relictis fugit i tyberiadē veſpaſianus āt gada rēſiū ciuitatē prio ipetu capit & cūctis ēt puberibus occiſis/ipſā cū vicis icendit Ioſephus itaq; magis mori eligēs q̄ patriā ,pdere hieroſolimis fideliter de rebus in galilea geſtis reſcribit vt/ſi fœdus cū Romanis placeret/cito mādarēt:aut ſi beliādū dignū eſſet mitterēt eyercitū Veſpaſianus aūt Iotapatā excidere cupiēs/qui mōtuoſū iter aſperūq; coequarēt tmiſit.

¶Capitulum quintum.

eg.li.iij ca.vuj ix.

Veſpaſiano cuꝫ filio tyto i ptholomaide exercitū ordināte p.a cidus iuadēs galileā maximā iterimitmltitudinē & deide i iothapathāipetūfecit quē Iothapatēi recipiūt & eius exercitū ſeptem occiſis mltis in fugā verterunt. hecathōtarthię

VEſpaſianus quidēvna cū filio ſuo tito in ptolomaide interim degēſordinabat exercitū. At vero galileā perſuaſerat placidus.vbi maximam eorum/quos comprehendiſſet multitudinē interemit. Hęc autē fuit galileorū imbellior turba aimiſq; deficiēspugnaciſſimos aūt vidit ſēper i ciuitates cōfugere quas Ioſephus cōmuni erat in ioto
C pata/quę omniū tutiſſima erat/impetū vertit:exiſtimans eā repentino agreſſu captū iri magnāq;& ſibi ex ea re apudalios rectores gloriā cōparādā&illis commodum ad reliqua maturius explicāda. quaſi metu ceſſuris aliis ciuitatibus/ſi quęvalidiſſima eſſet occupatā vidiſſēt. Mltū tñ opinione deceptus eſt. Iotapateni enim / cum eius impetum preſēſiſſēt prope ciuitatem aduenientem excipiunt congreſſiq; cum romanis ex improuiſo plurimi & ad pugnā parati necnon & alacres/quippe vt pro ſalute patrię itemq; coniugum liberorumq; dimicantes / in fugam eos vertunt. multoſq; ſauciant/ſeptem ſolum interfectis/quia neq; ſolū inordinate pugna diſceſſerunt ſeptiſq; vndiq; corporibus leuiter fuerant vulnerati cum iudei quoq; magis eminus iaculari. q̄ manus conſerere iermes cum armatis conſiderent. Ex ipſis autem iudeis tres ceciderūt:paucis p̄terea ſauciatis. Placidus tamen q̄ impetu ciuium languidior inuentus eſſet auffugit. ¶ Veſpaſianus
eg.li.iij ca.vj. vero ipſe galileam cupiens inuadere ex ptholomaide proficiſcitur:ordinato militum itinere/ſicut romani conſueuerunt/ Auxiliatores enim qui leuius armati eſſent/itemq; ſagittarios preire iuſſit ad repentinos incurſus hoſtium cohibendos:& vt ſuſpectas atq; oportunas ſiluas inſidijs ſcrutarentur Cū quibus erat etiam romanorum armata portio equites peditesq;. Eos aūt ſequebātur de ſingulis hec athontarchijs deni equites & pedites armaturam ſuam ferentes: menſuraſq; caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarum ibant qui aggeris maligna corrigerent. ac deuia complanarent: ſiluaſq; obſtātes preciderent:ne perplex itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas itemq; ſubiectorum ſibi tectorum ſarcinas & tuitionis cauſa multos. cum his equites ordinauit. Poſt quos ipſe veniebat. lectos pedites equiteſq; necnon & lancearios ſecum ducens: equitumq; p̄terea ſuorum agmine comitatus.

Stratores viarū veſpaſiāi locus in exercitu & cuſtodia

De singulis autem turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. Hos sequebantur D
qui expugnandis ciuitatibus machinas & cętera tormenta portarent. Deinde rectores itemq; prę-
fecti cohortibus chiliarchi stipati lectis militibus. & post hos circum aquilam signa alia / quæ omnibus
apud Romanos agminibus pręest / q; & vniuersarum auium regnum habet & validissima / Itaq;
illam & principatus insigne putant omniq; victoriæ quoscunq; bello petierint Sacras vero signorum
effigies itidem sequebantur coruicines & post eos acies in latitudine senis digesta militibus hisq; ad-
herebat ex more quidam ethacontarchus disciplinæ atq; ordine custos Serui autem singulorũ agmi
num cincti cum peditibus erant mulis aliisq; iumentis aduehentes militum sarcinas. Omnium vero
agminum postrema erat centenaria multitudo eamq; armorum coactores sequebantur armati, pe-
dites. equitumq; non pauci. Itaq; peracto itinere vespasianus cum omni exercitu ad fines galileę pue
nit: ibiq; positis castris quamuis promptos ad bellum milites continebat vna & ostendendo exerci-
tum / qui alias quo hostes moetu percelleret / spaciumq; idulgendo pœnitudinis / si quis ante prælium
voluntatem mutaret / Nihilominus autem murorum instruebat obsidium Ita q; multos quidme rebel
liones fugere vel solus fecit ducis aspectus moetum vero vniuersis incussit. Iosephus enim eiusq; so-
cij qui non longe a Sephorym castra posuerant. Vbi bellum appropinquare cognouerunt. Et iam Eg.l.3
iamq; romanos secum prælio congressuros: non modo ante pugnam. Sed anteq̃ hostes omnino com c.viii.
spicerent fuga dissecti sunt. Cũ paucis autem relictis Iosephus vbi se aimaduertit neq; ad excipiẽdos ix.
hostes sufficientem manum habere iudeorum animos confidisse ac si fides his haberetur. pleroſq; li
benter ad hostes defectum ire. iam cum quidem omni bello quiascebat: quam longissime autem peri
culis abesse decreuit: abductisq; / qui secum remanserant / in tyberiada confugit. ¶ Vespasianus autez E.l.iij.
gadarensium ciuitatem aggressus primo impetu capit. q; eam pugnaci multitudine vacuam reperis. c.viij.
sed. Deinde hinc transgressus interius cunctos etiam puberes interficit: cum Romanos odio gentis & ix.
cladis memoria / quam petulerat Cestius / nullius etatis misericordia cõmoueret. Incendit autem non H
solum ciuitatem. Sed etiam omnes circum vicos & municipia quædam pœnitus desolata nonnulla
vero quorum habitatores ipse cœpisset. ¶ Iosephus autem / quam tuitionis coaptauerat ciuitatem /
Ipse moetu repleuit. Nam tyberienses nunq̃ eum nisi de omni bello desperasset / fugam in versum ire
credebant. Neq; in hoc eos volnntatis eius fallebat opinio. videbat enim res rudeorum quorsum eua
derent vnamq; illos viam salutis habere si propositum mulauisset. Ipse vero / quamuis sibi speraret
a Romanis veniam tribuendam / mori tamen sæpe voluisset. q̃ / prodita patria / cum dedecore animi
stationis sibi credite apud illos fœliciter agere a quibus fuerat missus. Decreuit igitur hierosolimam E.l.iij.
primatibus quemadmodum sese haberentes cum fide perscribere / ne vel nimis extollendo vires ho- cap.ix
stium timiditatis postmodum argueretur: vel minus aliquid nũciando fortasse cœpti. etiam pœni-
tenteslad ferociam reuocaret / atq; / si fœdus eis placeret / cito rescriberent: aut si bellandum esset dignũ
contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidẽ / hac epl'a scripta / mature dirigit qui in hierosolimã
litteras ferret. ¶ Vespasianus aũt iotapatam exscindere cupiens / nã in eã plurimos hostiũ refugisse co
gnouerat / & præterea validissimũ hoc eorum esse receptaculũ / præmittit pedites cũ equitibus qui, mõ
tanũ iter coequarent. saxis asperũ ac peditibus quoq; difficile: omnino vero equitibus inimicũ Et hoc
quidem qua triduo secere / quod iussum est / lataq; aperuerunt exercitui viam.

¶ IOTHAPATHA Galileę ciuitas vigesimo primo Maij a vespasiano obsessa est & qua
dragesimo septimo / qui & Kalendarum Iulij / expugnata.

¶ Iosephus in Iotopatam ex Tyberiadeveniens abiectorum spiritus erigit quod Vespasianus
cognoscens / hoc quodamtransfuga ei nunciante / placidum statim misit: ciuitatemq; iubet circumual-
lare quem sequenti die cum toto exercitu secutuseſt quem videntes Romani perturbãtur. sed ea res
in salutis desperationem fecit audaciores. Iosephus namq; contra iudeos magnum fecit & quantum
Iudeos desperatio tantum Romanos pudor incendebat multis hinc & inde occisis & sauciatis. Iota-
patani vero / Romanis diebus quinq; ab aggressiõe non cessantibus / hostium vires non formidabant F
Vespasianus autem & cum natura loci simul & iudeorum audacia certandum putans / aduocatis re-
ctoribus / aggregerem / qua parte murus facilis erat accessui / fieri mandauit quibus iudei operantibus
maximum faciebant impedimentum: sed contra eos machinas iussit applicari. Iosephus quoq; erecto
aggere / conuocatis fabris / murum iubet altius extolli & contra iacula bouum coria iudibus extẽdi mu
rusq; ad viginti cubitorum altitudinem est erectus Capitulum sextum. E.l.iij.

Vinto autem die / qui maij mensis vicesimus & primus erat: prior. Iosephus in Iotapata cap.ix
ex Tyberiade venit: abiectoſq; iudeorum spiritus erigit. Cum vero transitum eius vespasi-
ano quidã transfuga nunciasset. vtq; mox ciuitatẽ peteret incitaret. veluti cũ ea totã iudeã
capere posset / si iosephũ subiugasset / hoc ille nuncio proxima fœlicitate percepto dei, qui

Machinarij. Chiliarchi. Agla auiũ regia romanoꝝ signũ Sacrę signo effi gies. cornicines. Serui agminum aduehentes militũ sarcimas.

Gadara ciuitas. prio ipętu euer sa. Vespasianus ga darẽsiũ ciuitatẽ prie ipetu capit & cũctis ẽt pube ribusoccisis ciui tatẽ cumvicis in cendit.

Iosephusaio fo eis mori magis e ligẽs q̃ patriã, p dere fideliter re scripsit hieroſoli mamvt si fœdus placeret rescre berẽt cito aut si bellãdũ esset di gnũ mitterẽt ex ercitum.

Iosephũ venisse i iotapata quod transfuga vespa no nũciãte stati

A dentia factum ratus.vt qui hostium prudentissimus videretur vltro se etiam in custodiam traderet voluntariam/statim quidem cum equitibus mille placidum mittit:vnaq; decutionem primum ebuciũ tam manu q̃ prudentia virum insignem circumuallare ciuitatem iussit.nec clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur:& post meridiem vsq; acto itinere ad Iotapatam peruenit.abductoq; in septemtrionalem eius partem exercitu:in quondam tumulo castra ponit distãte ab oppido stadijs septem.Cõsulto autem q̃ maxime conspici ab hostibus affectabat.vtviso attoniti turbarentur.Quod etiam factum est.Eosq; tantus stupor inuasit:vt muros egredi nullus auderet.Atromanos quotidie ambulando fatigatos ciuitatem aggredi statim piguit. Ob eandem causam duplici acie circumdato oppido tertio extrinsecus agmen equitum posuerunt omnes Iudeis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperationem audaciores effecit qp̃ pe in bello nichil est necessitate pugnacius.Itaq; postridie impetu in muros facto : iudei primo quidem locis suis manentes/Romanis castra ante muros habentibus/resistebant.Posteavero quam vespasianus sagittarios & fundibulares alias fundibulatores omnemq; iaculorum multitudinem adhibitam missilibus in eos vti permisit.atq; ipse cum peditibus in aduersum collem/vnde murus inexpugnabilis erat/niti cœpit:tunc ciuitati metuens Iosephus & cum eo cuncta iudeorum multitudo prosiluit omnesq; in romanos pariter irruentes procul a muris eos deterruerunt multa manu simul & audacia patrando facinora neq; minora tamen patiebantur q̃ faciebant.Nam quantum ipsos salutis desperatio tantum pudor incendebat romanos.Et hos quidem peritia cum fortitudine:illos autem dulce iracundia ferocitas armabat.Deniq; cum toto die pugnatum fuisset:prælium nox dirimit. In quò romanorum plurimis sauciatis tredecim interfecti sunt.Iudeorum autem cum sexenti essent vulnerati :septem & decem ceciderunt:nichiloq; minus postridie romanis iterum irruentibus occurrũt multoq; fortius restiterunt.ex eo fiduciam nacti.qp eos pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoq; pugnaciores reperti sunt qp eorum iracundiam pudor incenderat:vinci credentium nisi citovicissẽt. Itaq; per dies quinq; romanis minime ab aggressione cessantibus.etiam Iotapatanorum excursus augebantur.muriq; fortius oppugnabantur:& neq; iudei vires hostium formidabant neq; romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. ¶ Etenim Iotapata paulominus in rupes est tota.ex alijs quidem partibus vndiq; vallibus immensis præceps:vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium
B aspectus ante deficiat. Abvnavero tantum boreę parte adiri potest vbi per transuersum lacus desinẽtis montis edificata est.Quodquidem ipsum Iosephus muro ciuitatis fuerat amplexus quo inaccessa esset in hostibus superiora cacumina.Alijsvero circum montibus tecta/priusq; in eam peruenirẽt/a nullo poterat conspici.Iotapata autem sic erat communita.¶ Vespasianus autem &cum natura loci simul certandum putans & cum audacia iudeorum incipere obsidionem alacriter statuit. Aduocatisq; rectoribus sibi subditis de agressu deliberabant. Cumq; aggerem fieri placuisset/q̃ parte murus facilis erat accessui/totum ad comparandam materiam misit exercitum.Oppidoq; propinqs mõtibus excisis:magnaq; vi lignorum & lapidum congregata:scutisq; minoribus siue ancillibus ad vitãda iacula desuper missa pervalles dispositis/sub eorum defensione aggerem construebant.nulla autem vel minora noxa telorum quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes:sine intermissione suppeditabant.Cunctisq; trifariam distributis:nullus erat ociosus.
At iudei super eorum tegmina saxa ingentia.& omne telorum genus curabant immittere. Quæ licet minime penetrarent.magnus tamen strepitus & horribile impedimentum erant operantibus.
Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis/erant autem omnes centum quinquaginta alias sexaginta.in eos/qui super murum astarent/iussit tela contendit. Simulq; ex bastilis lanceæ
C procurrebant saxaq; tormentis ingentia mittebantur.igniq; & sagittarum frequentissima multitudo quæ non solum murum sed etiam totũ intra iactum earum spacium iudeis inaccessum fecerũt. Arabum enim sagittariorũ manus & iaculatores.itemq; fundibulatores omnes &machinę telis operabãtur.Neq; tamen his iudei/ne desupervlciscerentur/quieti erãt sed excurrendo per cuneos more latronum tegmina operantium dissipabant.nudatosq; feriebant: vel/si quando illi cessissent/aggerem dissipabat.vallorumq; munimenta cum ancillibus igni tradebant.donec Vespasianus cognito huius incommodi causam ex distributione operum contigisse.qp interiecta spacis iudeis locum aggrediendi prębberent/adunauit tegmina.Coniunctisq; viribus pariter obreptiones hostium prepeditę sunt.
¶ Erecto autez promemodum aggere.paulosq; minus æquato propugnaculis indignum esse ratus Iosephus nichil cõtra moliri/quod oppido saluti foret/conuocat fabros.murum altius iubet extolli. Cum illi iam multis obstantibus iaculis minime edificare posse firmarent.hanc eis defensionem excogitauit.Sudibus fixis per eos bonum coria extendi præcepit/quę missos tormentis lapides sinuata susciperent/quibusq; repulsa tela cętera dilaberẽtur/& ignis humore langueſceret/His autem fabros

placiduq; misit. & circũuallare iubet citatẽ & sequẽti die cũtoto exercitu sequitur.

Iudei viso romanorũ exercitu/perturbantur.&c.

Nihil i bello pugnatius necessitate.

Iosephus maximũ cõtra romanos ipetũ fecit q̃ tũ ei dispatio iudeos tm̃ pudor romãos incendebat mꝛis exvtraq; parte sauciatis & occisis.

Quinq; diebus romãis ab agressiõe nõ cessantibus iotapatani hostiũ vires non formidabãt &c.

Vespasiani cõsiliũ qp cũ loci natura pugnandũ/sit aggerẽ/q̃ pte murus facilis erat accessui/fieri mandauit iudei vero horribile operãtibus impedimẽtũ faciebãt cõtra quos machinas iussit applicari.

Iudeorum dilligẽtia in impediẽdo romanos.

Iosephus erecto aggere murum cõuocatis fabris iubet altius/extolli&cõtra iacula bañ coria su-

appositis, illi murum die noctuq; operando adviginti cubitorum altitudinem erexerunt crebris etiã turribus in eo constructis, pinnis q; validissimis aptatis. Quę quidem res romanis iam intra ciuitatẽ se esse credentibus magnum somnium comparauit: tam Iosephi mollitione q̃ oppidanorum obstinatione perterritis.

dibus extẽdi & mutuo ad. xv. cubitorũ altitudinem est erectus

¶ Vespasianus hostiũ audacia & calliditate irritatus ciuitatẽ obsidere statuit vt rerum inopia eã reddere cogerentur. Iudei vero frumenti copiã hñtes salis & pœnuriã paciebãtur. Ideo Iosephus potus mensurã ministrabat quod eis ampliorẽ mouebat cupiditatẽ. Ipse aũt caute vestimenta aquis diuersa p muros suspẽdere iussit ex quo romanis meror simul & timor fuit cũ tãtũ aquę viderent eos ludibrio cõsumere quos potu indigere credebãt. Dux itaq; belli quia pœnuria ciuitatẽ capere nõ posset iterũ arma parat. Iosephus aũt victualibus habendis p quandã deuiam vallẽ vicinis iudeis nuncios misit mandãs eorũ terga sub canum similitudine regivelleribus: Iosephus vero tũc cum obtimatibus de fuga tractabat multa allegãs ad sui tuitionẽ: ipse tamẽ (pueris senibus & mulieribus cũ infãtulis pedes eius flendo ãplexis eũ p̃cantibus) cõi ciuitatis armatus desperatiõe manere statuit. Qui & tũc magnũ cõtra romanos fecit ipetũ. Vnde vespasianus militibus cõfusis fugereq; paratis impetum p̃cepit declinare nichil desperatis fortius esse affirmans.

Vespasianus hostiuz audacia & calliditate irritatus ciuitatẽ obsidere statuit vt rerũ inopia cogerẽtur reddere.

¶ Capitulum septimum.

eg. li. 3. cap. x.

AT Vespasianus & calliditate cõsilij & hostiũ audacia magis irritabatur quẽ (recepta ex munitione fiducia) romanos vltro incursabãt inq; dies singulos p̃lia cateruatim. & cuiuscũq; modi latrocinales doli: & eorũ quę casus obtulisset rapinę aliorũ / aliorũq; incẽdia fiebãt: donec vespasianus / retento a pugna milite / statuit obsidere ciuitatem: vt eam vsui necessariorum pœneria caperet. Aut eni coactos inopia sibi supplicaturos: aut si ad finem vsq; in eadẽ pertinacia durauissent fame cõsumẽdos eius habitatores putabat: multoq; facilioris pugnæ fore si post interualum rursus anxius incubuisset. Itaq; omnes eorum exitus asseruari precepit. ¶ Illi autem frumẽti quidem aliarumq; omnium rerum intus habebant copiam pręter salem. A quę vero pœnuria / quia neq; fons erat intra ciuitatẽ: & ymbre contentis eius habitatoribus rara est in illo contractu estiuis mensibus pluuia / Quo tẽpore obsessũ etiam hoc vehementius afficiebãtur quod arenti alias arcendæ siti fuerat excogitatum: quodq; fieri ac velut omnes aquę iam defecisset egre ferebant. ¶ Iosephus eniz cum & ciuitatem videret abundare aliis rebus. forteq; animovinos esse: quo longiorem romanis obsidionem faceret q̃ sperabãt: iam cum potus mensuram ciuibus ministrabat. Illis autẽ cõseruari quenã pœnuria grauius esse videbatur: ampliorem q; cupiditatem mouebat ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentum esset / labori cedebant. Hoc autem modo affectos romanos latere non poterat / qui eos exaduerso colle transmurum invium confluere locum & aquæ menſurã / aspicere prospectabant / quo etiam balistarum peruenientibus telis plurimos occidebant. ¶ Vespasianus qdẽ nõ multo post / exhaustis puteis / ipsa sibi necessitate traditũ iri ciuitatem sperabat. Iosephus aũt vt hãc vt eius spẽ frãgeret iussit quãplurimos p murorum pinnas dimersa vndis atq; humida vestimenta suspendere vt omnes repente aqua perfluerent ex quo meror simul romanis ac timor erat: cum tautum aquę viderent eos ludibrio consumere quos potu indigere credebant. ¶ Deniq; dux belli etiam ipse / quia pœnuria ciuitatem posse capere desperasset / iterum consilium ad vim atq; arma conuertit / iudeis quoq; id maxime cupientibus / namq; nec se nec ciuitatem saluam fore credebant / pluſq̃ fame & siti perirẽt / mortem bello optabant. ¶ Iosephus tamen propter hoc etiam aliud consilium / quo sibi copia pararetur per quandam vellem deuiam propterea q; minus curiose habita; a custodibus / excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes litteras ad / quosvellet / iudeos extra ciuitatem degentes ab his omnia vsui necessaria. & quę in ciuitatem defecerant accipiebat mandato commeantibus vt plærumq; ad excubias reperent terga velleribus tecti quo siqui eos noctevidisset canum similitudine falleretur. Idq; factitatum est: donec eius fraudem vigiles senserũt. vallẽq; cinxerunt.

Iosephus cautę vestimẽta aq; sdi mersa p muros suspẽdere fluẽtibus vndis iussit ex quo romanis timor fuit. &c.

eg. li. cap. x.

¶ Itaq; tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens suamq; salutem parit si vellet remanere / desperans: cum optimatibus defuga tractabat. Verum id populus sensit & circumeum fusus / ne sese negligeret / precabatur in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse ciuitatis remanentem: velut omnis eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiã capiantur eundem fore solacio. Decere aũt illũ neq; inimicos fugere: neq; amicos deserere aut quasi ex naui tẽpestate oppressa dissiliri qui ad eam tranquillo marivenisset. Ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem cũ iam nemo audebit hostibus repugnare si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi caueret occultans illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo neq; seruatis grande aliquid se profuturum & si caperentur vna cum his esse frustra periturum tobsidione vero liberatus extrinsecus eis magno emolumẽto fore. Mature eni congregatis ex territorio galileis alio,

Iosepho cũ optimatibus de fuga tractãte ppls eũ manere precabatur.

Iosephus ad populum.

A bello romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. Nunc autem non videre quid apud eos residens vtilitatis afferret nisi q; romanos ad obsidionem magis incitaret vt se capere magni penderent: quem si fugisse cognouissent multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populũ Iosephus sed hoc se circumsistere magis incendit. ¶ Deniq; pueri & senes itemq; mulierculę cũ infantibus flẽtes ad pedes eius accendebant. Eumq; omnes complexi tenebant & vt fortunę socius sibi remaneret cũ vlulatibus supplicabãt nõ iuidia salutis eius/quãtum ego arbitror/sed proprie. Nichil enim mali remanente Iosepho existimabant esse passuros. Ille autem si quidem paruisset hec preces eẽ ratus custodiam vero/si per vim cogeretur/multum enim ex intentione discessus etiam querelarum miseriam fregerat. remanere statuit. communiq; desperatione ciuitatis amatus. & nunc tempus eẽ dicẽs pugnam incipere cum spes nulla salutis est pulchrum vitam pacisci pro laude. ac forti aliquo patrato facinore in memoriã posteritatis occumbere: ad opera se cõuertit: cuj pugnacissimis egressus disiectis custodibus vsq; ad romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas sub quibus

eg.li.3. capi.2. tendebant discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteroq; die similiter ac tertio: & per aliquot dies ac noctes bellando non laborabat. ¶ Sed vespasianus/romanos his excursibus male affectos aspiciẽs/nã & terga dare iudeis putabat/& fugientes insequi armorum pondere tardabantur/cũ iudei semper aliquid agentes priusq; paterentur in ciuitatem refugerent/armatis imperat/ vt eorũ impetũ declinarent/nevel cum hominibus mortis auidis manum consererent. Nichil enim esse fortius desperatis: restringi autem illorum impetus si proposito careant: quasi flammam si materiam nõ inueniat ad hoc oportere romanos cautius quererevictoriã agendę possessionis causa: non ex necessitate bellantes. Per sagittarios autem arabum & syrię fundibulares: per quę saxa tormentis emissa: plerumq; repellebat iudeos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male acceptis cedebant verum eminus missa intra factum subeuntes seuius Romanis instabant: cum neq; corpori neq; animę parcerent sed pervim vtrimq; pugnarent/suorũ quisq; laborãtibus subueniẽtes.

Pueri senes & mulierculę cũ infãtibus pedesis sephi flẽtes ãplexi eũ manere ꝑcabantur. &c.

Iosephi cõtraromãos maximus impetus.

Vespasianus militibus violẽtia iosephi cõfusi & fugere patisi udeorũ ipetũ declinare iperat dicens nihil fortius desperatis.

¶ Vespasianus/muris aggeribus fere equatis/arietem ciuitati precepit applicari. Aries eni bellica machina est impetuosa cuius hic ponitur descriptio. Iosephus vero/concussis arietis ictu mœni-
B bus clamanteq; populo/saccos paleis repletos contra arietis impetum dimitti iussit. Romani vero cõtis falces ligauerunt quibus saccos inciderent. Sed Iosephus ignis auxilium applicans. Romanorum machinas pessumdedit. Et eleazarus iudeis eleuato saxo & dimisso fregit arietem: sed tandẽ sagittis confixus interijt. Post hunc duo fortissimi fratres super Romanos prosilientes illos in fugam verterunt. Iosephus quoq; igne machinas obruebat. Vespasiano autem in planta sagittavulnerato turbati. Romani ad eũ cõcurrunt: & primus Tytus timẽs patri. Sed ipe vulneris dolore bellũ in Iudeos seuius incitauit: Iudeis validissime repugnãtibus. Arietis aũt ꝓhatur violentia ex his quę illa nocte contigerunt. Caput namq; cuiusdã pcussi auulsum est eiusq; ad tertiũ stadiũ veluti funda excussa ẽ caluaria. Muri quoq; ãbitus sanguine pleni erant & cadaueribus. Maximaq; ibi fuit cedes: muros tamen machinarum ictibus corruentes. Iotopateni munierunt.

¶ Capitulum octauum.

eg.li.3. capi.2. Gitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis hostiumq; incursibus obside ri. cum prope iam muris aggeres æquarentur: arietem admouere precepit. ¶ Fit autem aries immensa materia malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est in arietis effigiem fabricatum/vnde etiam nomen accepit/ Dependet autem funibus medius ex trabe alia velut ex trutina palis vtrimq; fultus bene fundatis. Retrorsum autem magna viroruꝫ multitudine repulsus. his demq; simul rursus impellentibus missus in fronte prominente ferro mœnia
C percutit. Nec est vlla tam valida turris aut murorum ambitus adeo latus vt/& si priores ictus fortiter sustinuerit/assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci romano transire placuit. vi capere oppidum præparati/quoniam pernicioſa videbatur obsidio/iudeis minime quiescentibus. Itaq; Romani quidem balistis. cæterisq; missilium machinis vt facilius ferirentur/qui de muris obstare tentassent/proprius adhibitis vtebantur neq; sagittarij ac fundibulares longius aberant. Cum ergo ea causa nemo auderet muros ascendere. id si arietem applicabant gradibus desuper itemq; pellibus septum tam pro sui defensione q̃ machinæ. Et primo quidem ictu mœnia concussa sunt clamor/ vero opidanorum velut iam capti essent maximus factus. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri. neq; multo post murum disturbatum iri prospiciens. quo commento vim machinę paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos/qua semper impetum arietis ferri Viderent: dimitti iussit ex muro. vt eo modo scilicet ictus errareꝫ aut etiam exceptavulnera laxitas frustraretur. Quæ quidẽ res multum romanis morę attulit. Nam quocunq; hij machinam conuertissent: contra illi qui supra murum stabant palearum traducentes saccos ictibus supponebant nichilq; muros repercussiõe lede

Vespasianus muris aggeribus fere equatis arietẽ ꝑcepit ciuitati applicari.

Aries

Iosephus cõcussis arietis ictu mentibus clamãte q; populo. Saccos paleis repletos contra arietis impetum iussit dimitti

romãi vero cõtis falces ligauerẽt q bus saccos icide rent.&c.

bant donec etiam romanis aduersus hoc aliud machinati sunt. Proceres enim contis exhibitis: in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. ¶ Cum autem hoc modo efficax arietis opus ex tinsset ac murus/quia recens erat edificatus/ictibus cederet: quod reliquum erat Iosephus eiusq; soci ad ignis se auxilium contulerunt: accensumq; totum/quod aridę fuit materię/tribus ex locis pariter inflammarunt. vnaq; machinas & pro pugnacula romanorum & aggerens concremarũt. Illi vero non sine malo subueniebant: audacia simul eorum territi: & ne adiumento essent flãmis proruẽtibus impediti: quę aridum nactę fomitem: & prętereà bitumen ac picem. necnon etiam sulphur opiniõe citius volitabant operaq; romanorum multo labore curata vnius horæ spacio pessunderant. ¶ Hic etiam vir quidam iudeus p̃dicatiõe dignus ac memoria iuentus est Samei filius. Eleazarus/cui Salib alias Saab galileę patria fuit/Is enim saxum ingens alte sublatum tanta vi ex muro dimisit super arietem: vt machinę caput abrũperet: idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus deferret nulloq; mœtu reportaret ad murum. Postremo/tanq̃ signum quo tela mitterent hostibus positus nudo corpore/ quinq; sagittarum vulneribus fixus est. Earumq; nulla respecta vbi murum ascendit/ vnde iam videri ab omnibus poterat eius audacia/ibi constitit contractusq; dolore plagarum cum ariete decidit.

Eleazarus iudeus eleuato saxo & dimisso fregit arietẽ sꝫ tãdẽ sagittis fixus.&c.

Ege.li. iij.c. ij.

¶ Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Netiras & philippus devico romy galileę. Qui cum super milites decimæ legionis profiluissent tanto impetu viq; transgressi sunt. vt & aciem romanorum prorumperent. quosq; aduersum ierant omnes in fugam verterent. ¶ Præter hos autem iosephus quoq; & cætera multitudo raptis ignibus machinas & refugia cum operibus quintæ itemq; decimæ eiusq; terga dederat legionis incendunt. Cęteri autem qui mox consueti sunt & instrumenta & omne genus materiæ obruerũt. ¶ Rursus autem romani post meridiem erectum arietem ad eam muri partem (quæ pridem quassata fuerat) appulerunt: ibiq; defensorum eius quidam vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat: quoniam teli spacio defecisset. Maximam tunc id perturbationem romanis fecit. His enim (qui prope aderant) viso sanguine perterritis. per omnem fama currente exercitum. relictaq; obsidione plęriq; cum stupore atq; formidine ad ducem belli cucurrebant: & ante oẽs titus aderat metuens patri. Vnde contigit vt & beniuolentia circa rectorem & filij perturbatio cõ funderet multitudinem. Facile tunc pater & timore filium: & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore vulneris & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens bellum in iudeos seuius incitauit. Nã velut vltor quisq; imperatoris omne periculum adire cupiebat & clamore alius alium adhorantes murum petebant. Iosephus autem cum socijs/licet assiduis balistarũ itemq; tormentorum ictibus caderent nequaq̃ tamen deterebantur a muro. Sed & flammis & ferro & saxis eos appetebant qui arietem protecti palmis impellerent. Nichil autem aut parum proficiebant. cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi. quos ipsi cõtra videre non possẽt. Nã & suis ignibus collucentes/tanq̃ si dies esset/certum erat hostibus signum/quo tela dirigerẽt/machinisq; procul non apparentibus missilia cauere non poterant. Ergo propterea nõ tam balistarum q̃ iaculorum vi multi simul confringebantur alias transfigebãtur missaq; machinis saxa & murorũ pinas auferebant: & frangebant angulos turrium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant. vt non vsq; ad extremam aciem saxa magnitudine acviolentia sternerentur. ¶ Sciet aũt aliquis huius machinę vis quantum valeat ex his quę illa nocte cotigerunt. In muro cuiusdam ex circunstantibus Iosepho saxo percussi caput auulsum est: eiusq; ad tercium stadium veluti funda excussa caluaria. inter diu quoq; pregnantis feminę transiecto alias sectovtero ad dimiduum stadiũ infans abactus ẽ. Tãta tormento vis erat. Ergo machinis terribilior erat ipetus. & missiliũ strepitus. Crebro aũt mortui cũ mortuos deijcerent sonabant. & acerbissimus quidẽ intus excitabatur mulierũ clamor alias tumultus extrinse cos autem occumbentium gemitus concrepabat. Totiusq; muri ambitus ad quez pugnabatur sanguine perfluebat. Iamq; ascendi poterat congestione cadauerum. Montibus autem resonantibus multo amplius his horror ex clamoribus ascendebat: nec quicq̃ illi nocti defuit: quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. ¶ Plurimi quidem pro iotapata decertantes fortiter ceciderunt/ plurimi sauciati sunt & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis ictibus machinarum cessit. Tumq; illi quidem corporibus atq; armis septi: eam partem/quę deiecta fuerat/priusq̃ romani põtes apponerent munierunt.

Eleazarus iudeus eleuato saxo & dimisso fregit arietẽ sꝫ tãdẽ sagittis fixus.&c.

Duorum fratrũ audacia q super Romãos p̃siliẽtes illos in fugã verterẽt iosephus quoq; igni machinas obruebat.

Ege.li. iij.c. ij.

Ege. li.3. ca. xij.

E.

Vespasianus/ supatovulneris dolore/bellũ i iudeos seuius incitauit.

Repugnatio validissia iudeorũ.

Ege.li.3. ca. xij.

Arietis violẽtia probatur.

Muri ãbitus sãguine pleni & cadaueribus.&c.

F

Maxia i iotapata cedes muroſq; machinarum ictibus corruentes munierunt.

¶ Vespasianus recreato exercitu ipsum mane ad occupandam ciuitatem ordinat: quo cognito Iosephus etiam suum ordinauit. fatigatos & senes versus integrum murum collocans. In collapsa vero parte validissimos/in quibus & ipse fuit/collocauit ipsosq; ad certamen pro patrię tuitione incitat. Vulgus autem ociosum pueri & mulieres: viso Romanorum exercitu/quasi capta ciuitate/vlulatu cõsonuerunt. Sed iosephus mulieres/ne suos effeminarent viros/intra domos incluſit: tacere iussas vnde Iosephi socij præceptorum memores audaciores facti sunt. Iosephus quoq; his rerũ angustijs

A consilio neceſſitatis adhibito:Romanos feruenti oleo deſuper infuſo impugnare iubet:quod ſub armatura fluens corpus exurebat:nec incendij fuga erat.Sed neq; Romanis virtus in aduerſis rebus neq; Iudeis prudentia defuit.Iudei namq; pontiũ Romanorũ tabulata fœno greco decocto profundentes eorum progreſſum deceperunt.Vndeveſpaſianus milites multa in hoc bello mala pepeſſos reuocat quorum non paucis obtruncatis perplures ſuntvulnerati:die xx.menſis Iunij Et tres turres ferro circundatas iaculatoribus & ſagittarijs plenas ſuper aggeres erigi iubet & hij /qui intra erant/ muri defenſionem coacti ſunt deſerere.

¶ Capitulum nonum.

QUane autem Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum ex nocturno labore paululum recreatum idemq; cupiens decõuulſa muri parte alios ꝓpugnatores adducere.equitum quidem fortiſſimos equis diſpoſitos tripharíam collocat. vt tecti armis dirutum latus vndiq; obſiderent:cunctoſq; præ manibus ferrent quod ſi pontes ad mœnerí cœpiſſent:ipſi priores introirent.Poſt illos autem peditesvalidiſſimos ordinauit.Reliquamvero equitum multitudinem ſecundum muri ſpacium per montana loca diſtendit ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret Deinde qui hos ſequerentur conſtituit ſagittarios paratas ſagittas habere iuſſos fundibulares quoq; ſimiliter & appoſitis machinis alijs autem integris muri partibus ſcalas applicare ꝓcepit.vt qui eos prohibere tẽtaſſẽt deiectæ partis defenſionem relinquerẽt: cæteri oĩbus ſimul telis oppreſſiviolentia irrumpentium cederent.¶ Ioſephus autem/hoc conſilio cognito/per murum quidem integrum labore fatigatos itemq; ſenes diſpoſuit quaſi ledi non poſſent .In partevero collapſa validum & potentiſſimum quemq; ſenoſq; ante omnesviros in quibus & ipſe fuit:ad picula ſubeũda ſortitus eſt.Hiſq; precepit vt agminum vlulatibus/ne mœtu quaterentur/aures obſtruerent. contra ſagittarumvero multitudinem communiti protegerentur deſuper ſcutis:paulatimq; recederent. donec ſagittarijs pharetras exinanirent.Sivero pontes a romanis apponerentur ipſos proſilire mandauit:atq; hoſtibus perſuaſit & eorum inſtrumentis reſiſtere.Vnũquẽq; vero ita certare debere non quaſi conſeruandam tueretur ſed quaſi perditam iam patriam vindicaret:atq; oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos coniugeſq; ſuas propemodum ab hoſtibus capi:vimq; futuræ cladis iam

B nũc collectã in auctores eius effũderent.Ita quidẽ invtroq; diſpoſuit.¶ Ciuitatis autem vulgus ocioſum mulieres ac pueri/poſtq̃ oppidũ triplici acievidere circumdatum/nullus enim ad pugnã tranſlatus fuerat a cuſtodijs.ſtrictiſq; gladijs ad partem muri deiectam hoſtes inſtare.armiſq; montana loca omnia deſuper collucere:atq; arabum quendam ſagitrarijs tela ſuggere/tũc extremo vlulatu/qua ſi captavrbe/conſonuerunt:nonvt impendere mala ſed vt adeſſe iam crederes.Quare mulieres Ioſephus/ne miſericordia ſuorum animos effeminarent/intra domos cum interminatione concludit ſilere iuſſas.ipſe ad partem muri quæ ſibi obtigerat tranſiit.Et pontes quidem applicantibus animũ nõ intẽdit ſed cũ ſpeculabatur impetũ ſagittarum.Simul autem ac tubicinesvniuerſorum agminum congregati ſunt.& grauiter infremuit exercitus.Signoq; dato miſſis vndiq; ſagittis obſcurari lux cœpit.Ioſephi ſocij memores præceptorum & aduerſus clamorem obſtructis auribus: & contra ſagittarumvulnera corporibus communitis/cum admouerentur pontium machinæ/ipſi eas curſu/& antecq̃ hoſtes pedem in his ponerent/occupant eoſq; aſcendere nitentes prælio deterrebant varia manuum itemq; animi facinora demonſtrantes:& ne vel in extremis calamitatibus deteriores illi viderentur qui ſine periculo contra ſe fortis eſſe curabat:nec prius a romanis diuellebantur q̃vel caderẽt vel occiderent.Qui Romanis deſilientibus cõfiſtu iam liberi facillime tela dirigebãt.¶ Itaq; iudeis perpetuo dimicantibus cũ nec:vñ mutarent ꝓpugnatores haberet deſeſſis aũt aſſidue ſubſtituerẽt proq; his/quosviolẽtia repuliſſet/alij ſuccederẽt inuicem ſe adhortari latera copulant.protectiq; Romani deſuper longioribus ſcutis in expugnabilis globus effecti ſunt.toraq; acievelut vno corpore repellendo iudeos in muro iam pedem ponebant:cum Ioſephus his rerum anguſtijs conſilio neceſſitatis adhibito/mira eſt enim hominis natura machinis excogitandis cum deſperatione ſtimulatur/ feruenti oleo ſuperfundi milites iubet:ſcutorum coniunctione defenſos.Id aũt iudei multi qui & paratum haberent.& plurimum cito romanis infundunt.ipſis autem lacunis in eos miſſis calore bullientibus.Hæc res ardentium romanorum aciem diſſipauit:& cum dolore ſeuiſſimo deuoluebãtur a mu

C ro.Si quidem facile a vertice ad pedes vſq; ſub armatura oleum per totum corpus fluebat:carnemq; non ſecus ac flamma depaſcebatur quod natuta facile caleſceret: ſeroq; pro ſui pinguedine refrigeſceret.Toracibus autem & galileis illigatis.incendij fuga non erat.Nunc autem ſalientes nunc incuuati dolore de pontibus decidebant:ad ſuos autem contra nitentes tuto recedere non poterant:quoniam facile ab inſequentibus capiebantut.¶ Sed neq; romanisvirtus in rebus aduerſis: nec iudeis prudentia defuit.Romani enim licet oleo perfuſi mirabilia patividerentur:tamen in eos / qui perfu-

Veſpaſianus recreato exercitu ip̃z ad occupandã citatẽ ordiat.

Ioſephus cognito veſpaſiani cõſilio ſuũ ordinat exercitũ fatigatos & ſenes vetſus murũ intergrũ collocãs &c.

Viſo romanorũ exercitu ocioſuz vulgus pueri ac mulieres / quaſi capta vrbe/vlulatu cõſonuerũt ſz ioſephus mulieres/ne ſuos effeminarẽtviros/ intra domos icludit ſilere iuſſas. Iudeorũ audacia & virtus.

Ioſephus feruẽti oleo ſup ifuſo romanos impugnare iubet &c.

Oleũ ſub armatura fluẽstotum corpuſexurebat nec incendij fuga erat.&c.

Romanorũ virtus.

Egeſip. pus.li.3 ca.xij.

Egeſ. li. iij.c.xij.

Iudei romãoruꝫ ꝓgreſſũ decepe rũt pontiũ t abu lata cũ feno greꝯ eo decocto ꝑcũ dentes. &c.

derant)ferebantur:precedentem quiſq; incurſando tanꝝ ipſe impetum retardaret. Iudei vero ꝓgreſ ſum eorum dolo altero deceperunt:cum fœno græco decocto pontium tabulata perfuderãt. Quibus illi retrahebantur delabentes:vt neq; fugientium quiſq; neq; aggredientium firmo poſſet eniti veſtigio:ſed aliꝫ quidem reſupinati per ipſas pontium tabulas calcarẽtur multi vero ſuper aggeres deijcerentur. Et/qui cecidiſſent)a iudeis feriebantur qui /romanis deſilientibus/conflictu iam liberi facilli. me tela dirigebant. ¶Cum autem multa mala milites in hoc perpeti prælio duxvideret poſt meridi ans eos horas a pugna reuocat:quorum non paucis obtruncatis:plures ſunt vulnerati. Ex Iotapata vero ſexviris mortuis:pluſq; trecenti ſaucij tranſlati ſunt:hoc autem modo pugnatum eſt. iunij mẽſis dieviceſſimo. ¶Ac veſpaſianus eorum cauſa/quę acciderant/conſolatus exercitum poſtq; ira videt accenſum neq; tam exhortationem q̃ opus depoſcere:aggeres quidem altius tollit. tres vero turres quinquagenum pedum in excelſum iubet erigi ferrovndiq; tectas. vt & pondere ſtabiles eſſent neq; ignibus expugnarentur:eaſq; ſuper aggeres collocat:iaculatoribus & ſagittarijs itẽq; leuioribus miſſilium machinis plenas fundibularíumq; fortiſſimis. Qui cum non conſpicerentur propter altitudinem turrium & loricas. ipſi vero/qui ſuper murum aſtarent/facillime cernerent teliſq; appeterent:cũ illi neq; avertice venientes ſagittas facile declinare neq; vlciſci poſſent quos nonviderent altitudine quidem turrium librata manu iacula ſuperante. ferro autem quo erant ſeptę flammis obſtãte ob hęc igitur defenſionem muri deſerunt. magiſq; aggredi tentantibus occurrebant. Et Iotapateni quidem ita reſiſtebant. quamuis multi in di es ſingulos occumberent:neq; cõtra mali quicq̃ hoſtibus facerẽt quod eos ſine periculo prohibere non poterant.

¶IAPHA CIVITAS obſidetur a Romanis & capitur omnibus ciuibus occiſis.

¶Veſpaſianus ad Iapham ciuitatem Iotapatę vicinam & ꝓpter Iotapatenorũ reſiſtẽtiã inſolentẽ Traianũ cũ exercitu mittit. Iaphę itaq; /initio bello/ciues fugiẽtes romani ſequuntur. hos enim deus a mœnibus ꝓpriſs excluſos hoſtibus Romanis dedit ad interitũ. Multi nãq; ſociorũ gladijs trãſ figebãtur ſinitis a romanis interẽptis: & p̃ter hoſtilẽ mœtũ meſtica ꝓditio eorũ aios frãgebat: vnde Traianus/xij. milibus occiſis ꝓpugnatoribus vacuã exiſtimãs ſperatori ciuitatis reſeruauit excidiuꝫ: q Tytũ cũ exercitu miſit quo veniẽte cũ ſocijs & ciuitatẽ obtinẽte vehemẽs cõmittitur pugna: etiã feminis de tectis tela iaciẽtibus. Tãdẽ vero nullus virilis ſexus gladiũ euaſit. Infãtes aũt cũ mulieribus ſeruitio mãcipati ſũt interẽpti q̃dẽ in ciuitate q̃ndecim milia captiui aut duo milia cẽtum & triginta.

¶Capitulum decimum.

Veſpaſianus ad Iaphã citatẽ Iotapatę vicinã in ſoleſcẽtẽ ꝓpter Iotapatenorum reſiſtentiam.

IS autem diebus Veſpaſianus ad finitimam quandam Iotapatę ciuitatem euocatus cui nomẽ eſt Iaphę alias Epha nouas res affectantem. & propterea/ q̃ Iotapatenos præter ſpem reſtitiſſe audierat inſoleſcentem:mittit eo traianum decimæ legionis rectorem. datis ei duobus peditum milibus:& equitibus mille. Ille autem cum oppidũ contra expugnationem munitiſſimum reperiſſet nam præter natutam /qua tutum erat /& muro duplici cingebatur habitatores vero eius vidiſſet paratos ad pugnam ſibi obuios proceſſiſſe. prælium cum his committit: eoſq; pauliſper reluctatos infugam vertit. Quos veſtigijs conſecuti romani .exterioris muri ambitum quo cunfugerant cum ipſis irrumpunt. Secundum autem murum petentibus ciues ſui clauſere ciuitatem mœtu ſcilicet ne cum his rurſus hoſtes intrarent. ¶Profecto autem deus galileorum clades romanis donabat: qui etiam tunc ciuitatis eius vniuerſum populum excluſum mœnibus propriſs ad interitum hoſtibus dedit auidiſſimis eedium. Multi enim ruentes ſimul ad portas multumq; nominatim præpoſitos his clamantes. inter ipſas preces immoriebantur:quibus vnum murum hoſtes alterum ciues clauſerant:& inter medios coacti murorum ambitus. Multi quidem ſociorum ſuorum gladijs tranſfinebantur:infiniti vero a romanis interficiebantur. nec vel ad vlciſcendum quidem recepta fiducia Nam pręter hoſtilem mœtum:etiam domeſtica proditio eorum animos fregerat. Deniq; morieban tur non romanos ſed iudeos execrando: omnes qui interierunt numero hominum duodecim milia. Vnde traianus vacuam eſſe ciuitatem pugnatoribus reputans: & ſi qui adhuc intus eſſent nihil eos auſuros exiſtimans prę timore imperatori excidium reſeruauit. Miſſiſq; nunciis ad Veſpaſianum petit vt filium ſuum Tytum dirigeret finem victoriæ impoſiturum. Ille autem laboris aliquid ſupereſſe ratus cum milite filium miſit:hoc eſt quingentis equitibus & pedibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectus ſic ordinauit exercitum. vt in leno quidem latere traianum conſtitueret ipſe vero in dextrum obſidioni pręeſſet itaq; militibus ſcalas muro vndiq; applicãtibus/cum pauliſper galilei obſtitiſſent/cõtinuo mœnia reliquerunt. Titus vero eiuſq; comites ſaltu dimiſſi mature ciuitatẽ obtinuerunt. Tumq; vehemens cum his qui ſe intus congregaueruut pugna commiſſa eſt. Nunc per anguſta viarum tuentibus valiſtiſſimis:nunc feminis ex tectorum culminibus quę forte inuenerunt tela iactã

Deus galileoruꝫ populũ a mœnibus propriſs ex cluſũ hoſtibus Romanis dedit ad interitũ. &c.

Traianus/ duódeci milibus occiſis :pugnatoribus vacuã reputãs ſperatori excidiũ reſeruauit qui. Tytũ cũ exercitu miſit.

Iudei vero ꝓgreſ

Ge. li. iii. c.xiij

Ge. li. iii. c.xiij

E

F

tibus. Et hoc quidem modo vſq; ad ſextam horam feſtinare conflictum. Aſſumptis autem bellatori-
A bus cętera multitudo: & ſubdiuo & per domos ſenes pariter ac iuuenes mactabant. Deniq; virilis ſex
us prętер infantes nullus remanſit: qui eum mulieribus ſunt abducti ſeruitio. Interemptorum quidem Numerus occi-
in ciuitate & in primo congreſſu numerus fuit quindecim milia: captiuorum autem duo milia & cen- ſoꝝ & captiuoꝝ
tum triginta. Hęc galileis clades contigit: quinto & viceſimo die menſis iunij.

¶SAMARIA obſidetur. xxvij. die menſis iunij.

¶HIC AEGESIPPVS capitu. xiiij. allegat Samaritanam mulierem de mõte Garizim chriſtum Additio.
interrogaſſe. Iohannis. iiij. Et ponit verum modum orandi non in hieruſalem ter in anno nec in mon
te. Sed ſemper in omni loco.

¶Samaritę in monte Garizim congregati belli minas habere videbantur ad quos debellandos. Veſpaſianus cerealem quintę legionis rectorem cum exercitu miſit: qui montis radices vndiq; milite circumdedit eum tota nocte cuſtodiuit & tunc multis ſiti morientibus plures ad romanos tranſfugerunt: quos Ceriales ſecum aſſumens montem aſcendit & alios primum eos rogans vt ſalui fiant: proiectis armis recuſantes vero occidit. Erant autem vndecim milia & ſexcenti. His itaq; calamitatibus ſamaritę vſi ſunt. Capitulum vndecimum.

Egeſip. li. 3 ca. xiij.

SEd ne ſamaritę quidem alieni a calamitatibus remanſerunt. Hi namq; in monte Garizim qui eſt illis ſanctiſſimus congregati locis ſuis expectabant. Belli autem minas eorum con- Samaritę in mõ
uentus ac ſpeciem habere videbatur. nec ſaltem vicinorum malis corrigebantur: ſed incon te Garizi cõgre-
ſulta ſuarũ viriũ ifirmitate ſecũdis Romanorũ rebus exuti. prona in tumultu volũtate pen- gati belli minas
debant. Veſpaſiano autem placebat motus ante capere eorumq; impetus prę uenire Nam & ſi prę- hꝫ videbantur.
ſidijs tota ſamaritica regio cincta erat & tamen eorum multitudo qui coierant & conſpiratio timeba-
tur. Eaq; cauſa cerealem quintę legionis rectorem cum ſecentis equitibus tribuſq; peditum milibus Veſpaſianus ce
mittit. Ille autem quidem ad montem accedere prę loq; congredi nequaq̃ tutum eſſe duxit q̃ hoſtes realẽ ad ſamariã
plurimi deſuper eſſent: milite vero circumuallatis vndiq; montis radicibus tota eos die cuſtodiebat. cũ exercitu mi-
¶Euenit autem aquę tunc indigentibus ſamaritis: etiam graues accendi eſtus. Erat enim tempus ſit q̃ mõtẽ vndi-
B eſtatis. neq; ſe rebus neceſſarijs vulgus intus traxerat. adeo vt nonnulli quidem vno die ſiti moreren q; eius milite ex
tur. Multi vero eiuſmodi morti ſeruitium prę ferentes: ad romanos tranſfugerunt. Ex quibus cognito cũuallatis radici
cerealis illos etiam qui adhuc perſeuerarent malis infractos aſſumens montem aſcendit: & circum ho bus tota nocte
ſtes exercitu conſtituto: primum eos a dextera parte hortabatur atq; vt ſalui eſſe malent rogabat ſi ar cuſtodiuit & tũc
ma proiecíſſent tutos fore promittens. Deniq; quia perſuadere non poſſet: aggreſſus eos omnes occi- mltis ſiti moriẽ-
dit. ¶Erant autem vndecim milia & ſecenti. Hæc iunij menſis viceſimo & ſeptimo die geſta ſunt. at tibus plures ad
q; his calamitatibus ſamaritę vſi ſunt. romanos trãſfu
gerũt quos ceria
¶Iotapatenis diu durantibus atq; prętер ſpem aduerſa tolerantibus Romani quadrageſimo ſepti lis ſecũ aſſumẽs
mo aut ſecundum Aegeſipum quadrageſimo octauo, ſupra murorum altitudinem aggeres eleuaue- mõtẽ aſcẽdit &
runt & tunc quidam profugus ciuium paucitatem & infirmitatem. Veſpaſiano nunciauit: quos facile alios primũ eos
capi poſſe dolo dicebat in ſomno quem tamen ſuſpectum fecit obſeruari. Iotapatenus enim quidam rogans (vt ſalui
captus fuerat. qui potius mortem elegit q̃ quid in vrbe ageretur diceret. Tytus autem primus cum Sa fiãt proiectis ar
bino ad muros Iotapatę incedens interfectis vigilijs ciuitatem ingreditur & cęteris prębuit ingreſſum mis) recuſantes
vnde romani malorum in obſidione receptorum memores nemini parcebant. Et Iotapatenorum mul omnes occidit.
ti ne a romanis occiderentur in extrema ciuitatis congregati: ſemetipſos interimebant. Antonius au-
tem romanus a iudeo qui fugerat in ſpeluncam doloſe interemptus eſt. Oẽſq; ciues a romanis prętер Ege. dicit. viij.
feminas & infantes occiſi ſunt. Numerus autem occiſorum quadraginta milia. excidij tempore. Capti Aggeribus Ro-
C uorum vero mille ducenti. Veſpaſianus quoq; ciuitatem & caſtella incendit. Capitulum duodecimũ. manorũ ſup mu
rorũ altitudinẽ
Ege. li. v. c. xxiij. ad. xxi. IOtapatenis autẽ diu durãtibus: & prętер ſpem aduerſa tolerãtibus quadrageſimo quidẽ ac elatis, pfugus q.
ſeptimo die: romanorum aggeres ſupra murorum altitudinem ſunt elati. Quidam vero ad dã ciuiũ pauci-
veſpaſianum eodem die profugus venit paucitatem ciuium & infirmitatem ſimul enunci- tatẽ & ifirmita-
ans q̃q; diuturnis vigilijs & aſſiduis prælijs conſumpti minime quidem vlterius vim ferre poſſent: ve tẽ veſpaſião nũ-
rum dolo caperentur ſi quis inſtaret. Circa extremam namq; vigiliam quando & malorum requiem ciauit, quos faci
habere viderentur & maxime defatigatos cuſtodes matutinus ſomnus occupat eos dormire dicebat le capi poſſe do
eademq; hora inuadendos eſſe ſuadebat. Veſpaſiano autem quia fidem noſſet inter ſe iudeorũ quã lo dicebat i ſom
taq; ſuperbia pœnas contemnerent tranſfuga ſuſpectus erat. Nam & antea quidam ex iotapata ca- no quẽ ſuſpectũ
ptus omne tormentorum genus fortiter pertulit: & cum ne flammis quidem coactus quid intus agere obſeruari fecit,
tur exquirentibus hoſtibus prodidiſſet mortem derídens crucifixus eſt. Fidere tunc proditori conie- & c.
ctura facieba: & fortaſſe quidem illum vera dicere: ipſe tamen ex eius fallacia nihil magnum ſibi exi-
ſtimans eſſe metuendum aſſeruari hominem iuſſit: & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum.

Tytus primus cū Sabio ad muros Iotapatę ice dēs/ iterfectis vigilijs ciuitatē ingredit & cęteris viam prębuit.

¶Hora igitur quę fuerat indicata ocioſe ibat ad muros: primuſq; inoedebat Tytus cum vno ex chyliarchis domino Sabino:paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus in ciuitatem ingrediuntur: & poſt eos ſextus quidem caluarus cerealis chyliarchus & placidus ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce vero occupata cum hoſtes in medio oppido verſarentur iamq; plane dies eſſet ne dum tum quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium ſentiebant multo labore ſomnoq; pariter diſſoluti:& ſi quis euigilaſſet nebula viſus eius hebetante (quę caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat)donec totus irrupit exercitus ſoloq; malorum periculo excitati ſunt:moriętesq; demum ſe periiſſe crediderunt. ¶Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent neq; parcendi cuiq; neq; miſerandi quemq̄ tangebat cura:ſed ex arce:plebem ad prona compulſam facillime trucidabant:vbi loci difficultas pugnacibus negaret copiam reſiſtendi. Viarum namq; anguſtijs pręſſi ac per decliuia dilabentes fluente deſuper bello obtegebantur. ¶Id multos etiam qui circa ioſephum lecti erant vt manibus propriſs liberarentur incitauit. Nam cum ſeviderent romanorum neminem poſſe occidere ne romanorum manibus oppeterentur pręuenerunt & in extrema parte ciuitatis congregati ſemet interfecerunt. Quicumq; tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant in quandam turrim ſeptemtrionalem fuga recepti aliquamdiu quidem reſtiterunt deinde circumcluſi hoſtium multitudine ſero dextras demiſerunt: hiſq; inſtantibus mortem ſuam ęquo animo prębuerunt. ¶Potuiſſent autem in cruento romani obſidionis fine gloriari niſi vnus ex ipſo excidio cecidiſſet etachontarcus antonius peremptus inſidijs. Nam quidem ex his qui ad ſpeluncas confugerant erant autem plurimi rogauit antonium dexteram ſibi porrigere ad fidem ſalutis ac prędiſidium:quo tutus aſcenderet. Cumq; is manum porrexiſſet: incaute ſuper ille haſta prędentum ſub inguine pertulit ſtatimq; confixit. ¶Illo die quidem immaniſſimam multitudinem peremerunt romani. Poſteaquam ro ſecutis diebus ſcrutando latebras per cuneos & ſpeluncas omnem vlciſcebantur etatem prędter infantes ac feminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati ſunt . Quadraginta vero milia connumerata ſunt. excidij tempore pugniſq; ſuperioribus mortuorum. ¶At veſpaſianus ciuitatē ipſam excidit iubet: caſtellaq; adhuc eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tercio decimo anno imperij neronis kalendarum iuliarum die.

Antonius romanus a iudeo qui in ſpeluncā fugerat dolo interfectus eſt.

Veſpaſianus ciuitatē & caſtella oia exuri iuſſit.

¶Romanis autem ioſephum inter mortuos quęrentibus ipſe in puteo dimiſſus vbi quadraginta inſignes viros latitantes inuenit occultat die: nocte vero aſcendens vigilias explorabat vt fugeret ſed tercio die per quandam mulierem indicatus eſt quem veſpaſianus miſſis duobus chiliarchis paulino & Gallicano ſub pacis fœdere vocauit/ ſed tunc timens minime paruit. Tertium quoq; Chiliarchum Nichanorem. Ioſepho notum atq; olim conſuetum & amicum direxit. Qui illi romanorum erga victos manſuetudinem oſtendit ſuadetq; vt adiducem ſecurus veniant. Quo poſt Nichanoris verba heſitante milites ſpeluncę ignem voluerunt ſummittere ſed eos retinuit belli ductor. Ioſephus autem nocturna reminiſcens ſomnia futuras iudeorum cognouit clades Is enim in interpretandis ſomnijs erat idoneus. & cognoſcens prophetarum libros deo prędes obtulit. Et nichanori cōſenſit. Quod qui vna confugerant Iudeorum:poſtq̄ Ioſephum rogantibus cedere cognouerunt vniuerſi clamauerunt/ipſumq; mori potius q̄ ſeruitutem pati exhortabantur: & ipſum vt proditorem occidere minabantur.

Romani ioſephū iter mortuos quęrebant. Ioſephus in puteo dimiſſus vbi xl. iſignes viros latitātes inuenit occultabat die nocte vero aſcēdens vigilias explorabat vt fugeret ſed tercio die p quādā mulierē indicatus eſt: quē veſpaſianus miſſis duobus chiliarchis ſub pacis fœdere vocat ſed tūc minime paruit timēs

Capitulum tertiumdecimum

¶Romani vero Ioſephum requirentes & proprię indignationis cauſa/ & quod imperatori opere prędium videbatur captus enim maxima pars belli eſſet mortuos itaq; abditos rimabantur. ¶Ille autem in excidio alias exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio per medios ſe hoſtes ſurripuit/ & in quendam profundum puteum ſaltu dimiſſus eſt cui amplum ſpecus adiūctum erat lateri quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent. Vbi quadraginta quidem inſignes viros latitantes offendit: rerumq; vtilium apparatum. cui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis inter diu quidam ſe occultabat. nocte vero aſcendens vigilias explorabat vt fugeret. Cūq; omnia ipſius vndiq; cauſa maxime cuſtodirentur. neq; fallendi ſpes eſſet in ſpeluncam iterum deſcendebat biduumq; ibi delituit. tertio vero capta quadam muliere quę cum ipſis fuerat idicatus eſt. ¶Tumq; Veſpaſianus propere duos Chyliarchos paulinum & Gallicanum iuſſos pacem dare Ioſepho & bene hortari eum vt aſcenderet mittit. Quibus tamen ille rogantibus poſtq̄ ad ſe venerunt fidemq; pro ſalute dantibus minime paruit. Ex hic enim magis quę pati meritus eſſet qui plurima cōmiſiſſet quā ex naturali manſuetudine rogantium ſuſpitionē colligens velut ad pœnam euocaretur timebat. donec Veſpaſianus tertium quoq; Chyliarchum Nichanorem ioſepho notum atq; olim conſuetum direxit. Is autem q̄ dulce in eos romanorum ingenium eſſet quos ſemel ſubiugaſſent referēs q̄q; ipſe ioſephus virtutis ſuę cauſa magis ammirabilis q̄ inuiſus ducibus haberetur eſſetq; imperatori ſtudium non eum ad ſupplicium ducere(quod etiam ſine deditione ſibi liceret exigere)ſed con

A seruare potius virũ fortem hisq; addebat q; nec Vespasianus/siquid dolo moliretur/amicum ad eum mitteret vt re optima pessimam hoc est perfidiam prętexeret amicitia:neq; semetipsum illi/vt amicũ falleret optemperatum fuisse. ¶ Verumiosepho etiam post Nichanoris dicta hęsitãte milites quidẽ irati spelunce ignem summittere properabant: sed retinebat eos belli ductor viuum Iosephum capere plurimi pendens. ¶ Nichanore autem vehementer instante(vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus) nocturna somnia reminiscitur: quibus ei deus & futuras iudeorum clades: & quæ Romanis essent euentura principibus indicasset. Erat autem interpretandis quoq; somnijs ydoneus: & coniectare/quæ ambigue diuinitus dicerentur sciebãt. Quin & sacros prophetarum libros nouerat:q; & ipse sacerdos esset:& parentibus sacerdotibus procreatus. illa igitur hora quasi deo plenus: & recentium somniorum / quæ viderat / horrenda simulachra mente complexus / occultas deo preces offert & quia iudeorum/inquit/labefactari tibi res creator placuit: fortuna vero ad Romanos tota migrauit.animamq; meam/quæ futura prędiceret/elegisti: qñquidẽ manus spõte romani & viuo. Testor autem q; non proditor:sed tuus minister ad eos ibo. Simul his dictis nichanori consentiebat. ¶ Verum qui vna confugerant iudeorum:postq; intellexerunt Iosephum rogãtibus cedere vniuersi circumstantes clamabãt:certe plurimum ingemiscere patrias lẽges. Vbi sũt quę iudeis deus abnuit quibus mortem condemnentes aias indidit. Vita Iosephe captus est lucẽq; ituri pateris seruientem.Quãcito tuimet oblitus es.Quã multos pro libertate mori persuasisti/Falsam ꝓfecto opinione fortitudinis habebas falsamq; prudentię:si salutem apud eos speras cũ quibus ita dimicasti. Aut etiam si hęc certa sit ab illistamen seruari cupis. Sed quamuis te romanorum fortuna tui obliuione perfuderit at nos tamen patrię glorię consulentes & dexteram tibi& gladiũ cõmodabimus Tu vero siquidẽ sponte moriare.dux iudeorũ.si vero inuitus ꝓditor morieris. Vix hæc elocuti sũt: & in tentatis ei gladijs occidẽdũ illi cõminabantur:si romanis pareret.

Militesiosepho post nichanoris verba hesirante spelũce ignẽ volunt sũmittere.

oratio iosephi ad deum.

eg.li.3. ca.xvi.

¶ Timens igitur impetũ Iosephus eos refrenare & tractare argumentis philosophię cepit quibus multis modis nemini liceret seipsũ occidere probat qualiterq; pro libertate sit laudabile mori manifestat:multaq; ad eoc adducit exempla Nautorem enim timidum vocat qui tempestatem metuẽs
B ante vim turbinis nauim sponte submergit:Nullum quoq; animal seipsum occidit. Cum enim adeo animã habeamus depositariã & esse ab eo accepimus ideo vt esse desinamus illi reddẽdũ est. pœnas quoq; se necãtiũ adducit. Apud enim iudeos qui seipsos necabant insepulti manebant cũ etiã hostium corpora sepeliebãtur. Apud alios vero dexteræ abscindebãtur. Capitulũ quartũdecimum

Oro iudeos cũ iosepho latẽtiũ ipsũ potius mori q̃ seruitutẽ pati exortãtiũ ipm q; vt ꝓditorem occidere minãt. Aeg.i istaoratione mꝫta adducit iãtiquoꝝ exẽpla.

eg.li.3. ca.17

¶ Timens igitur impetum Iosephus & dei prœceptorum ratus:si ea non enunciasset morte prœuentus argumentis eos philosophiæ necessario tractare incipit. ¶ Et quid enim tãtopere inquit o socij proprię necis auidi sumus? Aut cur inter se amicissimas res corpus,& animaz in discẽtionẽ vocamus? Mutatum me esse quispiam dicet:Sed romani hoc sciũt optimum eẽ in bello mori:sed lege belli hoc est a victoribus trucidari.Proinde siquidem romanorũ ferrum deprecor vere meo gladio meaq; manu sum dignus.Sin illi hosti suo parcendũ putant. quanto iustius nosmetipsi nobis pepcerimus.Quippe stolidum est ea circa nos admittere pro quibus ab illis dissensimus. ¶ Pulchrum enim est pro libertate mori & ipse fateor pugnando tamen & illorum manibus: qui eam prœripuerint.Nunc autem neq; prœlio nobis obstant:neq; nos interficiũt ¶ Itidẽ aũt timidus habendus est qui mori non vult cum opus est & qui vult cũ non oportet. ¶ Præterea quis nos mœtus prohibet ad romanos ascendere:Nempe mortis Ergo eã/quę ab hostibus dubie suscepta\formidini est/eam certã ipsi nobis irrogabimus. ¶ Verũ seruitutem dicet aliqs/valde quidẽ nunc liberi sumus/at viri fortis est semet occidere. Immo vero ignauissimi quãtum opinor.Nam & gubernatorẽ timidissimum puto qui tempestatem metuens.ante vim turbinis nauim sponte submergit. ¶ Quin
C etiam propria manu perire communi omnium animãlium natura discrepat:eoq; modo in creatorem nostrum deũ scelus admittitur.Nullũ est enim animal qđ ex industria vel per se moriatur Siquidem naturę lex validissima/vtvelintviuere/in oĩbus sita ẽ.Idcirco & qui nobis adimẽtũ id putasne hostes ducimus:& quos isidiatores putamus pœna persequimur deũ vero indigne ferre nõ arbitramini cũ domũ eius homo despiciat.Ab illo ei accepimus vt essemus rursumq; vt esse desineremus:illi reddendum est.Corpora quidem cunctis mortalia sũt:ex caduca materia fabricata:anima vero semper immortalis est deiq; particula in corporibus collocata. ¶ Si quis ergo depositũ hominis surripuerit aut male tractauerit pessimus statim ac perfidiosus habetur.Si dei depositũ ex proprio corpore quis,eiecerit eum se latuisse/quem leserit/existimabit. ¶ Et seruos quidem fugitiuos vlcisci iustum creditur quamuis neq; dominos fugerint . Ipsi vero deum fugientes & optimum dominum . impie facere non videbimur. An ignoratis q; eorum qui naturę legevita exeunt: acceptumq; ab eo debitũ solũt cum id qui dedit recuperare voluerit.:perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt .Pure autem

Oro io.ad socios q̃ oñdit q; nemini lꝫ seipm occidere ęg.hãc ora. plixiorẽ facit multa vltra notãda ponens

Timidus quisdi cendus.

cõtra suspõrum occisorũ aurea dicta.

Nullum aĩal seipsum occidit.

Adeo accepimus esse iõ vt ei se desinamus illi reddẽdũ est.

Depositariã habemus animam.

In eos qui impię omnes sunt

& quę inuocantes exaudiantur animę retinent locū i cęlo adeptę sanctissimū atq; in decursum volue tibus seculis casta corpora iubentur incolere: quorum vero manus in seipsos insanierint: eorū animas ortus tenebrosior suscipiet: pater aūt illarum deus auctores iniurię per nepotes vlciscitur. Hinc & deo inuisum est: & a sapientissimo legis nostrę cōditore cohercetur. ¶ Deniq; siqui se occiderint. apud nos quidē vsq; ad occasū insepultos eos abisci decretum ē cū etiam hostes sepeliri fas esse ducamus. Apd alios aūt etiā dexterę iubentur abscindi eiusmodi mortuorum quę in ipsos armatę sunt quādovt corpus ab anima ita manū a corpore alienam esse existimarent. ¶ Pulchrū est igitur o socij iusta sētire neq; humanis cladibus addere vt creatorem omniū impietate ledamus. Si salui esse volumus: salui simus. Nec ei salus apud eos ignobilis est quibus tātis virtutē operibus demōstrauimus. Si mori placet ab his occidi pulchrū est q nos cœperūt. Nō ego migrabo in hostiū locū vt ipse mei ꝓditor fiā. Multo ei stolidior sum q̄ qui ad vltro hostes profugiūt. Siquidē illi salutis causa id faciūt: ego vero iteritus & quidem mei. Romanorū tamē insidias votis expeto nam si me hi post iunctas dexteras perimant magno aio paratoq; moriar: mendacij perfidiā pro victorię solatio mecū afferens. Multa quidem in hunc modū Iosephus vt cede propria socios dehortaretur dicebat. D

¶ Iosephus aūt socios ad separatione qua tā dudū se mori deuouerant reuocare non potuit Sed ipsi concitati alius aliū cū gladijs accurrentes ignauiā exprobrabāt. Ipse vero qm̄ mori decretū est: sorti mortē committere suadebat. Hic ei & Romanorū & domestico liberatus bello ad vespasianū p nichanorē est adductus: quem omnes videre cupientes quidā hostem interficiendū acclamētes: alij facta eius reputantes imitationē obstupescebant. Omnis vero qui nomini eius irascebantur viso eo mitiores reddebantur Tytus autem viso Iosepho ingenita animi mansuetudine mirabatur nihil humanarum rerum firmum putans: vespasianus vero quasi ad imperatorem missurus eum iubet custodiri. Quē hoc cognito Iosephus seorsum cum filio & duobus amicis vocās se maiorū nuncium fore sibi dixit futurumq; & filium prędixit imperatorem quod licet non tūc tamen paulatim credidit. Vespasianus maxime cum de Iosepho captiuos interrogasset. Non tamen custodiā necvincula remisit licet vestimentis & muneribus eum donaret. Tytus quoq; ei magnum faciebat honorem. E

Capitulum quintumdecimum.

Illi autem obstructis auribus desperatione qua iam se dudum mori deuouerāt cōcitātur: & alius aliū cū gladijs accurrētes ignauiā exprobabāt & quasi eū percussurus mox quisq; adoriebatur. Ille autē cum aliū nominatim vocaret alium vultu ducis intueret alterius dexterā apprehēderet aliū precibus exoraret: varia mentis affectiōe vt i tali necessitate distractos ferrū oim a cede sua ꝓhibebat: nō secus vt fere bestię circūclusę ad eū semper qui se contigerit ora conuertens. Illorum qui ducem in extrema quoq; clade reuerendū putarent debilitantur dexterę: gladiiq; manibus elabebantur. Multi spōte cū ei manus afferrent: frameas dimittebant. ¶ Iosepho autem non defuit in ea desperatione consiliū: sed fretus dei prouidentia salutem in periculum emittit. Et quoniam mori decretum est inquit agite cedes mutuas sortiamur & cui obtigerit manu sequentis occumbat atq; ita omnium fortuna perābulet neq; sua dextera quisq; subiaceat. Iniustum est enim cęteris interemptis ex alijs quemq̄ si penituerit salutē esse. Visum est vera dicere. Et quod persuasit agitur: sors cuiq; obtigit: paratam ei qui sequeretur necē suam prębebat quasi etiam mox duce morituro. Cum Iosepho enim perire: vita dulcius estimabant. Remansit autem ipse cum altero siue fortuna dici oporteat: siue dei prouidentia. Consultoq; prospiciens ne vel forte grauaretur: vel si nouissimus recessisset gentis cede pollueretur: illi quoq; fide inter posita vt viueret persuasit. Ille hoc modo & romanorū & domestico bello liberatus: ad vespasianū p nichanorem ducebatur. Omnes autem romani visendi eius gratia occurrebāt. & cum se circa ducem premeret multitudo varii, tumultus erant. his exultantibus q̄ captus esset: alijs minitantibus: nōnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant hostem interficiendum esse clamabant. qui vero propius erant facta eius reputantes: mutationem obstupescebant. Rectorū autem nemo fuit qui non licet iraſceretur nomini eius viri aspectu mitior factus est. Tytum vero preter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus: & misericordia eius etatis capiebat. qualisq; pridem fuisset in prelijs reminiscentem: & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuentem. Iubebat intelligere quanta esset fortunę potentia: q̄q; velut belli momentum: humanarum autem rerum nichil firmum atq; perpetuum. Quam multos etiam tunc ita: vt sentiebat ipse vt Iosephum miserarentur affecit: plurimaq; salutis eius pars extitit apud patrem. Vespasianus tamen quasi missurus eum Cæsari: Vt cautissime custodiretur precœpit. Quo audito Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisq; ab illo omnibus alijs præter filium Tytum ac duos amicos. Tu quidem inquit Vespasiane tantum hoc putas: Iosephum te habere captiuum. ¶ Ego autem F

Pœne sese necā tium. apd iudeos qse ipos occidebāt isepti manebāt cū ēt apd alios dexteręabscidebantur.

Salus optanda

Iosephus socios nō potuit a despatiōe reuocāre qn seipos occiderent.

Iosephus sorti socios mortē cōmittere suadebat.

Iose. ad vespasianū p nichanorē ducit quē oēs videre cupiebāt Oēs qui añ iosephinoi irascebāt ipoviso mitiores redduntur Vespasiani q̄s ad ipatorē missurus eum iubet custodiri.

eg. li. 3. cap. 17

eg. li. 3. cap. 18

eg. li. 3. cap. 18

A maiorum ad te nuncius venio prẽmissus a deo vt iudeorum regem videam: & quemadmodum exercitum duces mori deceret Ad neronem me mittis. Quid ita quasi qui neroni vsq; ad te successuri sunt maneant. Tu cęsar vespasiane & imperator atq; hic filius tuus nunc: me autem colligatum arctius tibi asseruato. Nam dominus quidem non mei solum es tu cęsar verumetiam terrę marisq; ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet si ex tempore aut subito in dominum ista confingo. ¶ His dictis vespasianus statim quidem fidem non his habere videbatur eaq; iosephum existimabat salutis gratia comminisci. Paulatim vero ad credendum impellabatur iampridem illum excitatam ad imperium: deo sceptra multis prẽmonstrante portentis. Sed & in alijs vsq; rem esse iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant ammirari dicente quẽadmodũ nisi hęc deliramenta sint. neq; iotapatenis de excidio neq; sibi de captiuitate qcq̃ diuinasset vt a se iram depelleret iosephus iotapatenis ait se prędixisse q̃ post diẽ septimũ & quadragesimũ eos maneret exitiũ: q̃q; ipsum romani viuũ essent in custodia retenturi. ¶ Hęc in secreto quę
g.l.3. a.16. sita vespasianus vbi vera esse cõperit a captiuis etiã quę de se dixisset credibilia cœperat existimare sed neq; custodiã iosepho nec vincula remittebat veritatis aũt alijsq; muneribus eũ donare benignissime humanissime q; fouere non desinebat magnam honori eius Tyto operam cõmodante.

¶ CABSAREA iudeæ ciuitas Vespasianũ humanissime recepit.

¶ Vespasianus cũ exercitu de ptholomaide puenit Cęsareã iudeę ciuitatẽ maximã quẽ: cũ exercitu ciues cũ fauore susciptũt: multiq; tũc cũ clamore precabantur: vt de iosepho sumeret supplicij ſ; illã repetitionẽ velut ab incõsulta multitudine oblatã nihil rndẽdo dissoluit. Et legionũ duas apud ceſaream posuit: alias quoq; duas misit in Scytopolim. Capitulum. xvi.

OVarto aũt die mensis iulii Vespasianus i ptholomaide reuersus: inde i loca maritima cesaream peruenit iudeę ciuitatẽ maximã: & quę maiorẽ incolarũ partẽ grecos haberet. Igitur & exercitũ & rectorem indigene oi fauore ac benignitate susciptũ: affectu quidẽ quo romanos diligerent plus aũt illoq; q excisi fuerãt odio. Vñ etiã mĩti simul vt de iosepho supplicij sumeret: cũ clamore p̃cabãtur. Vespasianus aũt de ista quidẽ repetitione velut ab inconsulta multitudine oblata nichil rndẽdo dissoluit. Legionũ vero duas quidẽ hiematũ apud cęsareã posuit. qđ oportunã videret citatẽ. Decimã vero & quitã scytopoli misit ne totus exercitus molestia cęsareã p̃meret
B Erat aũt illa quoq; aprica p hiemẽ quãtũ estatis caloribus estuosa: vt in planicie sita atq; maritima.

¶ IOPPAE secundo a Romanis obsidetur: & capitur.

¶ Quidam ex iudeis profugi ioppen sibi receptaculum renouãt: & piraticis nauibus fabricatis, plurimos per mare latrocinijs vexabant: ad quã Vespasianus misit exercitum quod cognoscentes ciuitatis habitatores territi naues fuga petierũt. Ioppę hic ponit descriptio maxima ioppenorũ fuit i mari strages q̃ a Romanorũ & ventorũ violẽtia pellũtur a citate. Quattuor et milia & ducẽta cadauera a mari pecta. Ioppę itaq; breui tẽpore a romanis excisa est. Ibiq; vespasianus munitionem dimisit Hierosolimitę aũt audito iotapatę excidio tristabant maxime de iosepho quem famã mortuum nunciauerat sed cognito q̃ adhuc viueret ira in eum concitantur: & eius odio magis contra romanos exacerbantur. Capitulum septimumdecimum.

OVm hæc agũtur: collecti nõ exigua multitudo q̃ vel ab hostibus seditiõe defecerãt vt ex ciuitatibus euersis effugerãt. Ioppã receptaculo sibi renouant quam antea vastauerat cestius
g.l.3. & quia terrã quã vastabãt arcebantur migrandũ in mare sẽuerũt: At pyraticis nauibus fa
a.20. bricatis in syriã & phœnicẽ itemq; i ægyptũ cũmeates plurimos latrocinijs prędabantur: omnibusq; nauigijs inuiũ faciebãt illarũ partiũ pelagus Sed vespasianus cognito quid constituissent equites in ioppẽ necnõ & pedites misit. Hiq; nocte in ciuitatẽ quę in custodia erat ingressi sũt. Eius aũt habitatores postq̃ irruptionẽ prẽsẽserant ne tñ romanos arcerent metu deterriti naues fuga petierũt & in his vltra cõtiguũ sagittę spaciũ pernoctauerũt. Cũ vero ioppa natura esset ipportuosa nãq; i
g.li.3. asperũ cęteraq; arduũ littus desinit ac sũmis vtriq; cornibus leuiter incurũũq; vastę rupes superstant.
ta.20. & ingẽtibus ꝓcellis pelagus turbãt nisi etiã nũc ãdrom edę cathenarũ signis extãtibus fabulæ veteris fides ostenditur. Aduersus ãt aquilo feriẽs littora sũmos in obiectas cautes fluctus affligit eoq; modo
C sollicitudinẽ in tutiorẽ, efficit statiõnẽ. in eo salo fluctuãtibus ioppenis prima luce violentus quẽ illac nauigãtes meliborũ vocauit flatus incũbit. Et alias quidẽ naues inter se aliasvero collisit in scopulos Multę aũt cũ magna i aduerso estu niterẽtur ad pelagus. nã & littus saxis infestũ & hostes in eo cõsti tutos timebãt sublato in sublime gurgite mergebãtur & neq; fugę vi pia locus erat neq; manẽtibus spes salutis: cum & mari ventorum & ciuitate romanorum violentia pellerentur. Itaq; multi vlulatus collisis nauibus audiebantur: & multi crepitus fractis. Ioppenorum autem pars fluctibus obruti: pars naufragijs implicati moriebantur. Nonnulli autẽ ferro se interficientes velut facius esset mori prẽuenie-

G.ii.

Iosephus Vespasiano seorsũ cũ filio loquẽs eũ; p̃dixit ipatore; & filiũ suũ licet nõ tũc tamẽ vespasianus paulatim credidit. &.

Vespasianus cũ exercitu puenit de ptholomaid cęsareã iudeę ciuitatẽ maximã quẽ ciues & exercitũ cũ fauore suscipiũt multi q; tũc cũ clamore p̃cabãt vt de iosepho sumeret supplicij ta cebat & legionũ duas apd cesareã posuit' alias q; duas misit sci topolim.

Quidã ex iudeis ꝓfugi ioppẽ sibi receptaculũ renouãr & piraticis nauibus fabricatis plurios p mare vexabãt ioppes situs & descriptio. Andromada:

Mtiamborius Maxi. iopẽorũ i mari clades q & rõanorũ & vẽtorũ violẽtia ciuitate pellũtur.

bant plurimi autem eucti fluctibus scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundarent & omnis ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes romani milites trucidarent. Proiectorum autem corpora quattuor milia ducenta fuerunt. Ita captam vello prelio ciuitatem romani funditus eruût. Ioppa quidē hoc modo breui tempore bis a romanis excisa est. ¶ Vespasianus autem ne rursus eo pyratę confluerent castris in arce munitis ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes eadem castra defenderent. equites vero oēm circa territorium peragrantes affines Ioppę vicos & municipia simul eximerent. Illi quidē preceptis obedientes: in dies singulos incursando excindebant totas regiones atq; vastabant. ¶ Vbi vero apd hierosolimam casus Iotapatę nunciatus est primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis & q̄ nemo qui se vidisse diceret quę iactabantur aduenerat non credebant. Nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium predicabat. Natura velox tristium nuncia inde paulati per finitimos veritas ambulabat: & apud omnes ambiguitate certior habebatur. Cum etiam rebus gestis plura quę facta non erant effingebantur & in excidio ciuitatis peremptus esse dicebatur Iosephus: quę res maximo luctu repleuit hierosolimam: & per singulas domos itemq; cognitiones amissorum quisq; lugebatur a suis: luctus vero ducis publicus erat. Et hi quidem hospites alij propinquos amicos alij nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi: a deo vt per dies triginta nunq̄ lamenta in ciuitate cessarent: magna mercede conducerentur tubicines veniarum. ¶ Tempore autem veritate reuelata vbi de Iotapata quidem vt res habebat fictum vero q̄ de Iosephi morte vulgabatur: eumq; viuere & cum romanis esse compertum est. Ac supra captiui fortunam a ducibus honorari: tantā in eum viuum iracūdiam: quā tā prius cum mortuū crederent benuolentiā conceperunt. Et ab alijs quidem ignauię: apud alios proditionis arguebatur. Totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione atq; cōuicijs. Vitro autem his vulneribus excitabantur. magisq; accēdebātur rebus aduersis: & offensio quę prudentibus ne similia perferant cautionis & custodię causam prebet illos ad alias calamitates tanq̄ stimulus incitabat: malorūq; semper inchoabat ex fine principium. Deniq; maiore in romanos impetu ferebantur: velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolimorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Quatuor milia ducēta cadauera proiectorum

Hierosolimitę / auditoiotapatę excidio tristabā tur maxime de morte Iosephi quē fama mortuum nūciabat.

eg. l. 3. cap. 21

Hierosolimitę cognito q̄ Iosephus viueret in eū concitantur

eg. li. 3 cap. 21

Odio Iosephi magis cōtra romanos icitabāt

B

¶ TYBERIAS se reddit Romanis.

¶ Vespasianus Agrippę regi roganti: vt regnū visitaret annuens venit in Cęsareā philippi. Qui cognito q̄ Tyberias: & taricheas quę ambę agrippę regno pertinebāt vellent rebellare. Tytū Cęsareā misit vt inde militem: transduceret Scytopolim. Tyberiadi vicinam quo cum ibi veniſſet filium prestolabatur: & deinde castra metatus in Enabris Valeriū mittit Tyberiadē. vt ad pacem eam inuitaret. Sed seditiosi quidē cuius Iesus princeps erat contra valeriū occurrunt qui cū socijs relictis equis pedes refugit quos Iesus reduxit in oppidū. Quod seniores veriti ad Vespasiani genua suppliciter accedentes veniam precantur: & obtinent. Iesu cum socijs fugiente Taricheas. Vespasianus vero misso Traiano an ppti multitudo, pace; quereret iciscitaturo eoq; benignissime & eū honore ab eis recepto exmeridiano latere muri partem dirui. & ingressū sic iussit dilatari: & eam in gratiā regis edixit eiusq; causa muris pepercit.

Capitulum octauumdecimum.

Vespasianus agrippę regi rogātibus venit i cęsareā philippi.

Vespasianus cognito q̄ tyberias & taricheas quę ābe regnō agrippę tūebāt vellēt rebellare tytū cęsareā misit vt ide militē; trāsduceret scytopolim.

Espasianus āt vlēdi studio regnū Agrippę nāq; ipe rex inuitabat rectorē cū exercitu simil' domesticis diuitijs patus accipere ac p eos egras ptes regni compescere. motis ex cęsarea maritima castris i eā quę philippi appellat cęsareā demigrauit. Ibiq; p dies viginti milite recreato: ipe quoq; gestaq; res gras deo referēs. i epulis erat. ¶ Postq̄ vero tyberiadā qdā nouas res cupere ac rebellare taricheas audiuit ad regnū āt agrippę vtraq; ptinebāt decreto apd eos vndiq; iudeos excidere opportunū eē credidit aduersus eos exercitū ducere sil' vt agrippę hospitio vicē repēdret ptāti eius citatibus creditis. Igē filiū suū tytū i cesareā vt iñ militē scytopoli trāsduceret mittit hęc āt ciuitas decē ciuitatū maxia: & tyberiadi vicina ē. Quo cū ipe veniſſet ibi filiū pstolabat. Deiñ cū tribus vltra legiōibus pgressus ad tricesimū a tyberiade stadiū in quadā mansione cōspicua rebellātibus cuinomē est Enabris alias Sēnabris castra ponit. Atq; hinc decatharcū valerinū cū equitibus quadraginta dirigit: qui patefico sermone oppidanos alloqueretur & ad fidē inuitaret. Audierat ei q̄ pacē populus desideraret a nōnullis aūt ad bellū eū cogētibus seditionē pateretur itaq; valerinus vbi muris appropiquauit & ipe de equo dissiluit & suos comites idē facere iussit: ne lacescēdi plij cā veniſſe potius videret. Sed priusq̄ verbū faceret armati excurrit i eū seditiosi qui erāt validiores rectore quodā noie Iesu Tobię alias Saphari filio latrocinalis agminis pricipe. Valerinus āt neq; pręter mādata ducis prelio cōgredi tutum ratus etiam si fide victoria certus esset: pugnamq; periculosam fore si cum multis pauci & cum instructis imparati confligerent inopinata pręterea iudeorum obstupefactus audacia

eg. li. 3. cap. 22

& ipſe pedes refugit: & quinq; aliſ ſimiliter relictis equis. Quos Ieſus eiuſq; ſocij veluti pugna non in
A ſidijs captos lęti in oppidum adduxerunt Id autem factum veriti ſeniores & qui pręſtare populo vi-
debantur in romanorum caſtra profugiunt. Adhibitoq; ſibi rege ad Veſpaſiani genua ſupplices ac
cedunt. ne ſe deſpiceret obſecrantes neue quæ paucorum eſſet / totius ciuitatis exiſtimaret inſaniã:
ſeu populo parceret / qui romanis ſemper amica ſentiret / magiſq; vultum iret defectionis auctores qui
bus ipſi olim ad fœdus venire properantes nunc vſq; ne id facerent aſſeruati fuiſſent his eorum p̃ci-
bus q̃q̃ toti ciuitati pręter equorum rapinam infenſus erat indulſit Nam & agrippã videbat eius op
pidi cauſa trepidare ¶ Fide aũt per eos populo data: Ieſus eiuſq; ſocij tutũ ſibi non eſſe rati apud ty- Ieſus cũ ſocijs ad
beriadã cõſiſtere ad taricheas cõfugiũt. ¶ Poſteroq; die Veſpaſianus i aream p̃miſit cum equitibus taricheas fugiũt
traianum qui multitudinem (añ oẽs cuperant) pacẽ experiret. cognito autem populum eadm ſentire
ſimpliciter ad ciuitatẽ ducebat exercitũ. Illi autem portis eius patefactis cum laudationibus obuiam
prodeunt: ſalutis datorem ac bene meritum acclamantes: eumvero militem anguſti aditus remorarẽ
tur murorum partem diruit Veſpaſianus ex meridiano latere tollit: eoq; pacto dilatauit ingreſſum. Vt
pręda tamen & iniurijs abſtinerent in gratiam regis edixit. eiuſq; cauſa muris pepercit: ſpondẽtibus
habitatoribus eius poſt hęc cum reliquis fore concordes aliiſq; modis malis affectatam ciuitatem ex
diſſenſione recreauit.

¶ TARICHEAS CIVITAS Galileæ obſidet a Romanis & capitur a Tyto.

¶ Veſpaſianus Taricheas p̃ficiſcens & ipſam ciuitatem munitam eſſe cognoſcens caſtrã poſuit
hanc enim vndiq; muro validiſſimo Ioſephus cinxerat / eiuſq; Scaphas plurimas in lacu Geneſar ha-
bebant. vt in eas (ſi terreſtri vincerentur prælio) refugerẽt. Ieſus autem eiuſq; ſocij contra romanũ im-
petum facientes / partem muri diſſipata) ad ſuos refugiunt / coactiq; naues aſcendunt. Veſpaſianus vero
(cognita eorũ multitudine filiũ cum exercitu mittit / qui patriopus eſſe maioribus auxilijs mandauit.
B Tytus autem (priuſq; ſubſidia venirent milites ad bellum incitat. Iudeos incompoſitos eſſe & bellorũ
imperitos: vulguſq; potius q̃ exercitũ dicit appellandos / neq; in multitudine virorum eſſe manifeſtat
victoriã. vnde alacres eius hortatu facti milites miſſa auxilia ęgre ferebant. Tytũ itaq; primum in ho-
ſtes pergentem alij ſecuti ſunt: multiq; tunc fuerunt interempti: alijs in oppidũ fugientibus. Tũc quo
q; inter Taricheas maxia orta eſt diſſentio: indigenis enim bellũ nõ placebat: aduenę vero qui plures
erant belli incitauerant. Titum autem ciuitatem ingreſſum nullus prohibere auſus eſt. Ieſu cũ ſocijs
ad agros fugiente / plurimaq; per ciuitatem facta eſt hominum cedes aduenarũ & indigenarũ ſed i-
terempti nocentibus. Tytus miſeratus indigenas ab interneitione quieuit. Veſpaſianus autem audi-
ta victoria filij lætus ſtatim circundari ciuitatem cuctodibus iuſſit / & naues aduerſus eos qui a dlacũ
fugerant fecit fabricari. Capitulum nonumdecimum.

eg.ll.iij c.xx. OEinde ab ea digreſſus inter ipſam & taricheas caſtra poſuit muroq; firmauit belli ſibi mo-
ras illic forte proſpiciens: q̃ ois turbarum cupiẽs multitudo in taricheas cõfugeret munitio- Veſpaſianus ta-
ne fœta ciuitatis: & lacu qui geneſar ab indigenis appellatur. Erat enim ciuitatem ita vt ty- richeas profici-
berias ſub mõte poſitam qua lacunon abluebatur vndiq; muro validiſſimo / ſed minore ta- ſcẽs caſtra poſu-
men q̃ tyberiadẽ ioſephus cinxerat. Nã illã quidem in principio defectionis pecuniarũ itemq; virili it ſciẽs citatẽ bñ
copia cõmunierat Taricheis vero largitatis eius reliquiæ p̃fecerunt. ¶ Scaphas autẽ plurimas in la- eſſe munitam.
cu paratas habebãt: vt in eas videlicet (ſi terreſtri prælio vincerent) refugerẽt: ſimulq; ad nauale bel- ſcaphę plurimę
lũ ſi opus eſſet inſtructas. Romanis aũt caſtra munientibus Ieſus eiuſq; ſocij neq; multitudine hoſtiũ in litroræ.
neq; diſciplina militię p̃territi curſu i eos irruũt primoq; ipetu dijectis muri fabricatoribus ac pte aliq̃ Ieſus eiuſq; ſocij
edificij diſſipata vbi armatos cõgregati viderũt anteq̃ mali aliquid paterent ad ſuos refugiunt. Eoſq; cõtra tõanos i-
inſecuti romani: ad naugia cõpulerunt. Et illi quidẽ tã p̃uecti vnde romanos contingere miſſilibus petũ faciẽtes p-
poſſent anchoras iaciũt: & (ſicut acies aſſolent denſatis inter ſe nauibus aduerſus hoſtes i terra cõſti te muri diſſipa-
tutos nauali p̃lio decertabãt. ¶ Audito aũt Veſpaſianus magnanimitatẽ eorũ multitudinẽ in p̃xia ta ad ſuos refu-
ciuitatis planitię cõgregatã: filiũ iuũ cũ ſẽtenis equitibus lectis eo mittit. Qui cũ infinitum hoſtium giũt coactiq; na
eg.ll.iij numerũ reperiſſet: patri quidẽ maioribus auxilijs opus eſſe mãdauit. Ipſe vero equitũ pleroſq; etiam ues aſcendunt.
c.xxiiij priuſq; ſubſidia venirent alacres eſſe videns cum nõnulli eor̃ iudeor̃ multitudinẽ formidarent vñ
exaudiri poſſet cõſtitit. Et o Romani ait pulchrũ eſt: nãq; in principio ſermonis ammonere vos ge- Oratio Tyti ad
neris noſtri qui cũ quibus pugnaturi ſumus ſciatis. Nr̃as ei manus nemo vnq̃ toto orbe hoſtis vllus milites.
euaſit. Iudei vero etiã vt pro his aliquit dicamus ad hoc vſq; tp̃s victi nõ defatigantur. Itaq; oportet Iudei icõpoſiti
illis in aduerſis rebus cõſtanter dimittãtibus etiã nos i ſecũdis p̃ſeuerantius laborare. Apta quidẽ frõ bellorũq; , piti
te vobis plurimũ alacritatis ineſſe cõſpiciẽs gaudeo: vereor aũt: ne cui vim tãta timorẽ multitudo ho vulgus potiusq̃
ſtiũ laterer icutiat. Iterũ igit quiſquis cogitet qualis vel cũ quibus decertabit qdq; iudei licet ſatis ſint exercitus appel
audaces morteq; cõtẽnant. incõpoſiti tñ bellorũq; iperiti ſunt: & vulgus potius recte q̃ exercitus ap- landi.

pelãdi de nr̃a vero peritia atq; ordinatiõe referre quid opus est? Nẽpe idcirco ſolis armis exercemur D
pacis etiã tẽpore: vt ne bello nos cũ hoſtibus numero cõferamus. Nã qđ erat ꝓpetuę militiæ commo
dum ſi pares cum rudibus congrediamur. Quin etiam reputare q; armati cum inermibus & equites
cum peditibus: & ducis cõſilio tuti cum vagis neq; rectorem habentibus decertabitis: q; vos heę ꝑ
virtutes multo plures efficiant multum autem vicia de hoſtium numero detrahant nec ſola hominũ
Multitudo hoiz in bello victoriã nõ obtinet. multitudo (quamuis pugnaciſſimi fuerint) in bello obtinet. ſed etiam ſi vel in paucis ſit fortitudo. Hi eg. li. 3.
enim & ordinari faciles ſunt & ſibimet ſubuenire. Numeroſę autem copię plus incommodi ex ſemet ca. 24
ipſis q̃ ex hoſtibus capiunt. Itaq; iudeos audacia & ferocitas & deſperatio mentis & ſeuitia ducunt
quæ rebus ſecundis aliquantũ valẽt minimis vero offenſionibus extinguntur. Vos autem virtus regit
& morigera voluntas: itemq; fortitudo quæ & in proſpera fortuna viget nec ad finem vſq; in aduerſa
decipitur. Ad hoc maiores vobis ſunt q̃ iudeis cauſę certaminis. Nam ſi illi pro libertate ac pria bel
li pericula ſuſtinent: quid eſt nobis incita fama pręſtantius? & ne poſt orbis terrę imperium videa
mur hoſtium aduerſariorum loco iudeos habere. Propterea conſiderate: q; paciendi alicuius intole
rabilis mali mœtus eſt. Multos enim eos in proximo adiutores habemus. Rapere aũt victoriã poſſu
mus. & quos a patre mitti ſperamus auxilio conuenit antecapere vt & maior ſit & ſociũ non habeat
virtutis effectus. Et quidem puto nunc de me a patre meo vobiſcum pariter iudicium fieri. Si quidẽ
ille rebus ante glorioſe geſtis dignus: fuit ego vero eius ſum filius vos autem milites mei. Nam & illi
vincere conſuetum eſt. & ego reuerti ad eum non pertẽtiar victus. Quo pacto autem vos nõ pudue
rit duce veſtro periculis occurrente ſuperare? Appetam enim pericula mihi credite: primuſq; i hoſtes
irrumpam. Nemo autem veſtrum a me diſceſſerit perſuaſum habẽs impetum noſtrum ſuſtẽtari ope
diuina & manifeſte pręſumite q; multo plus permixti hoſtibus efficiemus q̃ ſi extrinſecus pugnare
mus. ¶ Poſtq̃ titus hęc proſecutus eſt diuina quedam alacritas militibus incidit: & quia traianũ ad
Alacres Tytimi lites eius horta tu & auxilia miſ ſa ęgre ferebant tytus primus cõ tra hoſtes alijs ſequentibus. uenire cum trecentis equitibus ante pręlium contigit: egre ferebantur: tamq̃ minueretur ſocietate victoria. Miſit autem veſpaſianus ſylone & antonium cum duobus milibus ſagittariorum. vt occupa B
to monte (qui ex aduerſo erat oppido) murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidez ita vt eg. l. 3.
preceptum fuerat circumuenti ſunt ex ea parte ſubuenire tentantes. ¶ Tytus aũt primus perrexit cap. 25
citato equo in hoſtes: & poſt eum cęteri cum clamore per tantum ſpacium fuſi quantum a duerſa a
cies occupauerat: vnde etiã multo plures q̃ erant apparuerunt. Iudei vero licet incurſu eorum & diſci
plina conterriti: pauliſper quidem primo ſuſtinuere congreſſus. Percuſſi autez contis equorũq; impe
tu deturbati conculcabantur: atq; ita multis paſſim peremptis diſperguntur & in ciuitatem (vt quiſq;
Tyti ſtrenuitas. velocitatis habebat) effugiũt. ¶ Titus autem aliquos a tergo inſtans alios per tranſitum occidebat:
nõnullos curſu ante capiẽs ictu ora tranſuerberabat: multos autẽ alium ſuper alium lapſos inuoluẽs
Diſſẽſio iter tari cheatas qa indi genis bellũ non placebat aduę nę vero q̃ plęs erant bellũ icita uerant. configebat: omneſq; ad mœnia confugientes pręueniens detorquebat ad campum: donec vi multi
tudinis elapſi in opidum confugerunt. ¶ Excepit autem illos acerba diſſenſio Nam quia indigenis C
& fortunarum ſuarum & ciuitatis gratia & ab initio bellum geſtum maxime (q; male pugnatum fue
rat) nõ placebat: ſed populus aduenarum qui plurimus eſſet, vim adhibebat & inter ſe diſcordantiũ
clamor erat veluti arma iam caperẽt. Quibus auditis (nec enim procul a muris aberat) titus exclamat
Hoc tempus eſt quid moramur commilitones? Deo nobis dedente iudeos ſuſcipite victoriam nõ au
ditis clamores. Qui manus noſtras euaſere diſcordant? Habemus ciuitatem ſi modo properemus.
Verumtamen cum velocitate animis opus eſt. nichil enim magnum effici ſine periculo conſuenit. Nõ
ſolum autem hoſtium concordiam (quos cito neceſſitas in graciam reuocabit) ſed etiam noſtrorum
Tyto ciuitatẽ in grediẽte ꝓhibe re auſus eſt & ie ſus cum ſocijs ſef fugit in agros. auxilia pręuenire debemus vt prętervictoriam qua tantas copias pauci ſuperamus etiam ciuitate ſo
li pociamur. Simul his dictis incendit equum. atq; ad lacum decurrit. & per eum propere in ciuitatez
ingreditur. Quem cęteri conſecuti ſunt. Pauor autem eius audacię murorum defenſores inuaſit. Et
pugnare quidem vel prohibere venientem nemo ſuſtinuit. Relictis vero excubijs: Iheſus quidem cũ F
ſocijs ſuis in agros effugit. Alij vero decurrentes ad lacum: in manus hoſtium contravenientium inci
debant. Mactabantur autem alij cum ſcaphas aſcenderent: itemq; alij cum iam prouectas natando
aſſequi conarentur. Plurimaq; per ciuitatem agebatur hominum cedes. Aduenarum quidem reſiſtẽ
Veſpaſianus le tus de filij victo ria. tium qui non effugiſſent: indigenarum vero ſine pugna quoniam ſpes eorum fœderis & conſcientia
(q; belli conſilium non habuerant pręlio) deterrebat: donec titus nocentibus interemptis miſeratus
indigenas ab internicione requieuit. At qui in lacum confugerant vbi captam ciuitatem viderunt q̃
longiſſime ab hoſtibus receſſerunt. ¶ Tytus vero miſſis equitibus res geſtas patri nunciauit. Quibus eg. li. 3.
ille compertis q; neceſſe fuit & filij virtute admodum lętus & facinoris claritudine maxima enim bel ca. 25.
li pars videbatur exempta cum quidem ſtatim circundari ciuitatem cuſtodibus iuſſit ne quis ex ea
dem ſubterfugeret neq; a cedibus temperaret. ¶ Poſtero autem die cum deſcendiſſet ad lacum: ra

A tes aduersus illos qui eo refugerant fabricare iussit: quę tam materiarum copia q̃ artificum multitudine mature contexte sunt.

Nauesaduersus eos q ad lacũ fugerant fecit fabricare.

¶ Genesa lacus a continente terra sic appellatus. xl. stadiis latitudinis & centum lõgitudinis: secundum vero Aege. centũ quadraginta extenditur: cuius aqua dulcis est & potabilis. Variaq; in eo sunt piscium genera ab alterius loci piscibus tã specie q̃ sapore discreta & vt Aege. dicit prestantiora medius secatur: fluuio Iordane cuius ortus phiala est & non panius quod a philippote tetrarcha deprehensum est qui missis in phialem paleis inuenit eas apud pauium redditas. Ad genera sa lacũ eiusdem nominis terrę protenditur: natura simul & pulchritudine ãmirabilis vberrima arboribus aereq; tẽperatissima. Hos ergo qui in lacum fugerant naurali bello Vespasianus persequitur. quorum & si aliqualiter restitebant varius tamen fuit interitus mixtumq; sanguine a cadaueribus plenum totum lacum cerneres: nullus enim salvus euasit: posteaq; maxima pestis ex cadaueribus regionẽ oppressit Sex milia quingenti in isto nauali bello perierunt. Vespasianus autem pro tribunali apud Taricheas residens & quid de superstitibus agẽdum sit deliberans: aduenas salute indigenos indicat. sed de eorum mortis qualitate cogitabat. quos solo Tyberiadis itinere exire permittẽs: eos Romani secuti sũt in ciuitatem reducentes illosq; inclusos in amphiteatro vespasianus seniores cũ ibecillibus occidit iubet iuuenum vero validissimos ad neronem misit sex milia cęteram vero multitudinem vẽdidit aliosq; donauerat agrippę.

Capitulum vicesimum.

Cenesar

Acus aũt genesar quidẽ alterra cõtinẽtia appellatur: quadraginta vero stadiis i latitudine parẽs cẽtũq; in lõgitudine aqua dulcis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine
eg.l.4. ca.16 tenuiores habet latices. & vndiq; in littora & arenas desinens purus est at prẽter hęc tẽperatus ad hauriẽdũ: & fluuio qui dẽ siue fonte lenior: Semper enim frigidior q̃ lacus diffusio patitur manet: estiuisq; noctibus eius aquę sub diuo ꝓflatę: nequaq̃ estibus cedũt. Id ei facere idigenis moris ẽ. Variaq; sũt in eo pisciũ gña ab alterius loci pi
B sci bus tã specie q̃ sapore discreta. ¶ Mediusq; secat fluuio iordãe cuius fõs esse videt paniũ noie aut iu hũc terra cõditus ex eo lacu q vocatur phiala. Hęc aũt est qua in trachonitida ascẽditur ad cẽtesimũ vicesimũ stadiũ cesareę nõ longius in dextro itineris latere Et ꝓprie ex rotũditate phyala dicit
ege.l.3 ca.17 lacus rotę speciem prẽferens. Semper autem inter eius labra cohibetur vnda vnq̃ deficiens vel exuberans. ¶ Cumq; interim hoc esset iordanis principium nescireturꝫ a tetrarcha quondam trachonitidis philippo deprehensum est. Is namq; missis in phialem paleis: inuenit eos apud panium redditas vñ añ nasci fluuius credebat. ¶ Naturalis quidem pulchritudo panij regis opibus & agrippę diuitijs magnificentius accurata est. ¶ Manifestũ ãt flumẽ iordanis ex hoc ãtro ici pies Senechonitidis q dẽ lacu paludes secat & margines. Cẽtũ ât viginti aliis ꝑteritis stadiis post oppidũ Iuliada genesara i a
eg.l.3, ca.17 cũ mediũ trãsmẽsus. deinde mꝫ ã solitudinẽ in altitudẽ lacũ exist ad genera sa vero lacũ eiusd noister ra ꝑtẽdit: natura simul & pulchritudine ãmirabilis nullũ ipsa pro libertate Iui negat arbustũ: totamq; platis cõsueuere cultores. Celi vero tẽperies etiã diuersis aptissima est. Nuces ei que arborũ maxime gonibus gaudẽt infinite floresc ũt. Ibi ẽt palmę q̃s nutrit calor estiuus has iuxt a ficus & oleę qbus aura mollior destiata est vt naturę magnificentiã hanc esse quis dixerit vim adhibentis vt i vnũ conueniãt inter se repugnantia. anniq; temporum contentiõe bona velut singula peculiari studio terrę fauerẽt Non enim solum nutrit prẽte opinionem poma varia. sed etiam seruat egregia quidem & quondam modo regnantia. Vuas & carices sine intermissione decẽ mensibus suggerit. cęteros vero fructus ãni spacio senescentes. Nam prẽter aeris lenitatem & fonte quoq; irrigatur vberrimo qui caphar naũ ab
C indige appellatur. Cum nõnulli venam esse nili fluminis opinantur: q̃ similes coracino sicut lacus generat pisces. ¶ Longitudo autem regionis equa ac littora cognominis lacu triginta stadiis
eg.l.3, ca.18. extenditur: & latitudo viginti. Horum quidem natura huiusmodi est. ¶ Vespasianus autem prefectis ratibus. impositaq; manu militum quanta in eos qui in lacu effugerant satis esset vna prouehitur Illi autem neq; compulsi ad terram euadendi facultatem habeant infectis omnibus: neq; nauali bello patria condicione pugnandi Nam & schaphę paruę atq; piraticę aduersus rates infirmę erãt & cũ pauci singulis veherentur. cunctis instantibus romanis ꝓpinquare metuebãt. Verũt amen circũ rates nauigando nonunq̃ etiam prope accedendo lapidibus romanos eminus appetebant. Aut cominus etiam irritando feriebant. Alius autem ipsis vtroq; mõ nocebãtur. Nec eñ saxis quicq̃ prẽter crebros sonitus agebãt quoniam contra septos armis iaciebantur cõtiguisq; sagittis eorũ afficiebantur & si accedere ꝓpius ausi fuissẽt priusq̃ facerẽt aliquid paciebãtur cũq; ipsis nauigiis mergebãtur. Mꝫtos aũt vulnera iferre tẽtantiũ q plus cõtigi posset alios diffliẽdo i scaphas romani gladiis trãsfigebãt nonnullos cõcurrentibus inter se ratibus i medio deprẽhẽsis cũ dauiculis capiebãt. Sũmer orũ aũt qui capita sustulissent aut sagittis prẽueniebãtur: aut ratibus occultabantur Et si desperatione cõpulsi ini

Genesar a continẽte terra appellat. xl. stadiis latitudinis & cẽtũ lõgitudinis secũdũ ege. cẽtũq̃ dragita iordãis ortus phiala & nomie Panius. Phiala. Experiẽtia phi lippi tetrarchę de iordanis principio & ortu Genesar lacus a genesara tetraquę vberria est arboribus & aetis temperie Nuces. Palmę Ficus. Olee. Poma varia Vue Carices. Capharnaũ fõs Coracinus vespasianus bello nauali cõtra illos qui i lacu fugerẽt psequit. Resistẽtia inde orum.

Varius iudeorū interitus

Lacus sāguine mixtus plenusq; cadaueribus. S ex milia quingenti in isto nauali bello pierī.

mici annatare tentassent eis manus vel capita truncabantur Plurimus q; passim ac varius erat interitus eorū donec in fugam versi ceteri terre appulsi sunt:circumclusis nauiculis suis. Effusi autem multi quidem in ipso lacu teliš configebāt:multos vero in terra egressos peremerunt romani. Mixtum autem sanguine plenumq; de cadaueribus cerneres totum lacum.nullus enim saluus euasit. ¶ Acerbus autem in secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies.nam littora quidem naufragiis simul plena erant & corporibus tumidis.Calescentes autem & tabefacti mortui cœli tractum corrumpebant:vt non iudeis solus casus ille miserabilis videretur verumetiam fetoribus ipsis esset iuisusIste quidem illius prelij nauals exitus fuit. ¶ Perierunt cum his qui pridem in citate ceciderant:sex milia & q uingenti. ¶ At vespasianus pugna peracta pro tribunali apud taricheas residens aduenā populum abidigenis decernebat qui auctor belli extitisse videbatur & an hi quoq; seruandi essent cum rectoribus deliberabat.Tunc autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram nec e. dimissos posse quiescere homines qui & patrijs carerent. vimq; adhibere ac bellum his etiam inferre possent ad quos confugissent:vespasianus salute quidē indignos eos esse:cōtraq; seruatores suos nouerat euasuros.Sed de mortis eorum qualitate cogitabat:nam si hi occiderentur non perpessuros suspicabatur indigenas tot apud se supplices obtruncari.fideq; interposita deditis vim pigebat afferre:Verum ab amicis superabatur:nihil in iudeos posse committi dicentibusquodq; vtile esset honesto deberet preponere:cum vtrumq; obtinere non possit.Indubitata sibi concessa licentia:solo eos itinere qđ tyberiada duceret exire permisit.Cumq; illi facile his quę cupierant credidissent & qua fussū fuerat comitati neq; pecuniis suis quicq̄ metuentes abirent totam quidem ad tyberiadam vsq; viam romani ne quis euitaret occupauerunt eosq; in ciuitate conclusos mox insecutusvespasianus omnes in amphiteatri stadio constituit: & seniores quidem cum imbecillibus qui mille ducenti erant iussit occidi.Iuuenum autem validissimos sex milia lectos ad hystmon alias hystonimū Neroni transmisit Ceteram vero multitudinem triginta milia & quadringētos vendidit preter alios quos Agrippe donauerat.Nam his qui ex etus regno essent facere quod vellet ipse permisit.Verum & istos rex vendidit.Reliquum tamen vulgus qui erant ex Trachonite & Gaulanite & Ioppem pluresq; ex Gadarite seditiosi atq; fugitiui & quibus pro pace bella conciliarent capti sūt sexto idus septēbris die. eg.l.3. cap.2. D R

Vespasiani deliberatio de morte aduenarum. Vespasianus illos solo itinere tyberiadis exire pmisit quos abeūtes rōani secuti sūt reducētes i citatē quos vespasianusoēt i āphiteatro cōstituēs & senores cū imbecillibus iubet occidi iuuenū āt validissimo sex milia misit ad neronēcęterāvero mltitudinēvēdidit & alios dōauerat agrippę.

¶ Explicit liber Tertius.

¶ Incipit liber Quartus.

¶ GAMALA CIVITAS regionis Gaulanitidis a Vespasiano obsidetur.xxi. Septembris & xxiiij. Octobris excisa.

¶ Iotapatenis victis reliqui iudei sese romanis dederūt:preter Gamala & Giscala & qui montē Taberium occupauerant.Gamala enim a cameli similitudine nomen habet Agrippę nō subiecta locorum difficultate frocta huius situm & descriptionem habēs quę licet ex natura sexpugnabilis esset eā tamen iosephus muris cinxerat.hęc ei septē mensibus obsessa Agrippę restiterat.Ad quā vespasianus veniens excubias vbi potuit collocauit eāq; obsedit.Agrippaq; tūc lapide pcusso romāi machinas cōtra ciuitatem admouerunt.Chares quoq; & Iosephus oppidanorū potentissimi armatū exercitū ordinauerūt ipsum ad bellum incitātes qui cōtra romanorū impetū multum repugnauerūt: multosq; romanorū difficultate locorum & angustia oppressos interfecerunt eosq; fugere coegerūt. Romanorum q; ibidem fuit plurima cedes alijs fugientibus: vnde Vaspasianus cum paucis relictus in gamala neq; tutum fugere neq; honestū iudicans vim hostiū in montis vertice sustinuit:cuius animi obstinationem Gamalenses diuinā indicates impetū remiserunt.Ebutius tum romanorū fortissimus ibi est interfectus.Gallus vero cum decem milibus in domo latens cognito populi consilio quia Syrus erat omnibus mactatis saluus cum suis ad romanos euasit.Gamalenses autem precedente elatiuictoria qui & si omnino a salute desperabant fortiter tamen resistebant disturbatus tamen murorum pribus ciues per deuias valles & cloacas diffugiebant.multos quoq; inopia consumebat cū solis pugnātibus alimenta congregabantur. R R

Capitulum primum.

Excisis Iotopatenis reliqui iudei se romānisderūt pter quedaz castella hic nominata &c. Daphne

VICVNq; aūt iudei Iotapatis excisis a romanis defecerāt:hi se ad eos postq̄ Taricheatę superati sunt applicabant Omniaq; romani castella & ciuitates coperāt pręter Gyscala & qui montem Tabriū alias Itaberiū occupauerāt Cū his aūt rebellauerat Gamala ciuitas contra tarycheas posita sup lacum quę ad fines ptinebat Agrippę itemq; Iotanym alias Sogane & seleutia. Et hęc quidē Gaulanitidis regionis erāt ambę. Sotanym supioris ptis cui nomē est Gaulana & inferioris gamala. Selaitiaero ad lacū semetoll trigita lacū & septuagita stadijs lōgū paludesq; suas ad Daphnē vsq; tēdētē Quę regio alias sit delicioſa:tamen fontes habet qui minorē quē sic appellant iordanem alentes sub ioue eg.l.4. cap.1.

A templo aureo in maiorem deducunt. Sotanym quidem ac seleutiam colentes: in principio defectionis. Agrippa sibi fœdere sociauerat. ¶ Gamala vero ei non cedebat fœta locorum difficultate: amplius q̄ Iotapata. Iugum namq; asperum ex alto monte deductum: mediam cerui cem erigit. Et vbi supereminet. in longitudinem tenditur tantum contra decliue quantum a tergo vt cameli similitudinem præferat. vnde nomen etiam duxit: nisi q̄ expressam vocabuli significationem indigenę seruare non possunt & a fronte quidem ac lateribus invalles inuias scinditur. post vero quam de mōte pēdet paululum difficultate refugit. Verum & hanc quoq; partem per obliquum excisa fossa deuiam indigene fecerant. ¶ Domus vero crebre & vicissim perprona erant edificatę. nimioq; precipitio casuris similes. Ciuitas intra se decurrebat in meridiem vergens: & australis vero collis & immensa editus altitudine vsum arcis sine muro ciuitati prębebat: rupisq; superior ad profundam pertinens vallē
eg.l.4 ca.28. Fons autem intra muros erat in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas: tamen etiam Iosephus cum muro eam cingeret fossis & cuniculis reddidit firmiorē eius autem habitatores natura quidem loci confidentiores erant q̄ Iotapateni. Sed multo pauciores minusq; pugnaces: situsq; fœti difficultate plures esse hostes non putabant. Nam plena erat ciuitas: mīs in eam (q̄ esset munitissima) confugientibus. Vnde ab Agrippa quoq; præmissis ad obsidionem per septem menses restiterat. ¶ Vespasianus autem profectus ex amatuntidem al's amatute (vbi pro tyberiade castra posuerat) amathus autem siquis nomen interpretetur aquę calidę vocantur. vbi ēm eiusmodi fons est sanandis corporum vicis ydoneus gamala peruenit. Et totam quidem ciuitatem
eg.l.4 capi.1. itavt diximus posita custodia circumuallere nequibat. Quavero fieri posset ex cubias collocat montemq; occupat superiorem. In quo milites castris itavt assolet muro circumdatis: opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem orientis summo super ciuitatem loco turris eratvbi & quintadecim a legio necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabantur fossas autem decima repleuit acvalles. ¶ Et inter hęc Agrippam regem cum accessisset ad muros eorūq; defensoribus de tradi
B tione loqui tentaret fundibularium quidem ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul & ob regem suiq; mœtus ad obsidionem protinus incitauit nullum iudeos crudelitatis modum in alienigenas atq; hostes præter
eg.l4 ca. 27 missum ire credentes. qui circa gentilem suum & eorum quę ipsis conducerent suasorem. tam imanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine operisq; consuetudine cito pfectis machinas applicabant. ¶ Chares autem & Iosephus namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi armatos quidem licet mœtu perculsos ordinauerunt: & quamq̄ non diu obsidionem posse sustinere arbitrabant quibus aqua itemq; alia vsui necessaria non sufficerent adhortati tamen eos ad mœnia produxerūt & paulisper quidem machinas admouentibus repugnabāt. Balistis autem tormentisq; perculsi: inop
eg.l.4 capi.1 pidum recesserunt. ¶ Itaq; Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sono ipsi quoq; insupervlulantes cū oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces Romanos nevltra progredere tur obstabant. Cæterum vi multitudinis superati: vndiq; ad excelsa ciuitatis loca confugiunt. Deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt (eosq; impigendo per decliuia locorum difficultate atq; angustia oppressos interficiebant. Romani autem cum neq; a vertice imminentibus repugnarēt neq; in partem aliquam euadere possent: pronos eos vrgentibus socijs in domos hostium plano contiguas refugiebant. Sed heę repletę labebantur quod pondus sustinere non poterant. vnaq; deiecta multas inferiores itemq; ille alias deturbant. Ea res plurimos Romanorū morte consumpsit. Incerti
C enim quid facerent quamq̄ subsidere rectavidebant tamen eo conuolabant: atq; ita multi quidē ruinis opprimebantur: non pauci vero subterfugientes parte corporis occupabantur plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea gamalenses pro se fieri existimabant: propriaq; incommoda negligentes magis instabant. hostesq; intecta sua quamuis labentes sustentando compellebant. Qui vero per angustos viarum cliuos cecidissent eos telli de super missis interficiebant & ruinę quidam lapidum copiam: ferrum vero eis hostes mortui dabant. Cęsorum enim gladios auferentes: his cōtra semine cesvtebant. Multis iam procumbentibus tectis: semet inde proiciēdo moriebant. Tergaq; dā tibus nec fuga quidem facilis erat. Viarum namq; ignorantia & caligine pulueris alius alium nō cognoscentes pererrabant: & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu: ab oppido neceseg.l.4 capi.2. serunt. ¶ Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuit seuissimo dolore perculsus cum super militem ruere ciuitatem videret proprię tuitionis oblitus clam paulatim superiore oppido locum prendit. Ibiq; inter media pericula cum paucis omnino relinquitur Nec enim aderat tunc ei filius Tytus ad mucianum pridem missus in Syriam Et dare quidem terga: neq; turpe neq; honestum sibi putabat. Rerum autem quas an adolescentia gesserat ac propriæ virtutis mēoria quasi deo reple

Gamala a camelī sīlitudienomē hz agrippę non subiecta locorū difficultate fœta eiusdescriptō domoz edificia

Ciuitas lz ī expugnabilis exnatura esse eā tñ iosephus muro cinxerat.

Vespasianus ad gamala veniens excubias vbi potuit collocauit & obsedit.

Agrippa lapide pcusso tōani ira cōmoti machinas cōtra ciuitatē applicarunt.

Chares & iosephus oppidanorū potētissimi armatū ordiauert exercitū eos ictātes ad bella.

Rōanorūmaxīs cedes in gamala vñ relīq fugere coacti sunt.

Vespasianu paucis ī garelictys fugere neq; tutum honestū

vi hostiū i verti ce suitinuit cuius ai obstiario nē hostes dinā eē putantes ipe tum remiserunt Gallus cū decē militibus in domo latēs cognito ppli consilio qa syrus erat oī busmactatisad romanos cū suis saluus euasit. Nullibi sine cruorevictoria. Notāda sēētia

Gamalēses elati p̄cedētevictoria qui& si oīno a salute desperabant tñ fortiter resistebant. Inopia multos cōsumebat cuj solis pugnantibus alimēta cōgregabatur.

Itaberij montis descriptio & situsvbi sola aq̄ pluuialis.

ius socios qui cum eo erant condensari iubet affluentemq; hostiumvim tandiu invertice sustinuit: & D
neq; virorum neq; telorum multitudine reformidans manebat: donec eius animi obstinationez hostes diuinam esse reputantes impetum remiserunt. Illis autem iā infirmius oppugnantibus ipe pedē referens nō prius terga ostendit: quam extra muros egressus est. Plurimi quidem romani milites i ea pugna decidēt: & inter eos Ebutius alis batius decadarchus vir nō eo tiñ p̄cio (quo perijt) sed vbiq; antea fortissimus comprobatus. quisq; iudeos malis plurimis affecisset. ¶ In ea turba gallus nomine quidam etacontarcus cum decem militibus deprehensus: in aliqua domo latuit. Eius autem habitatoribus (dum cenarent) quod in romanos fuisset consilium populi sui inter se fabulantibus) hoc audito (nam & ipse syrus erat & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: oīnibusq; mactatis ad romanos cum militibus saluus euasit. ¶ Vespasianus autem merere aduersis casibus exercitum vidēs eg.l.4
(q̄q; nullam interim tantam experti fuerāt cladem huiusq; rei magis eos pudere q̄ solum ducem in cap. 2.
p̄culis reliquissent consolādos putabat: de se quidē nihil dicēs ne quēvel initio culpassevideret oportere autem ammonens quę communia forent ferre: naturam belli cogitantes q̄q; nusq̄ eueniat sine cruorevictoria: iterumq; habeat fortuna regressum. Multis tunc iudeorum militibus iterfectis exiguam se stipem inimicę pependisse fortunę atq; vt iactantium esse nimis secūdis rebus isolescere ita esse ignauorum in offensionibus trepidare. Velox enim est inquit in vtrumq; mutatio: & ille vir fortis habetur cuius sobrius erit animus in rebus quoq; infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat rectis consilijs peccata restituēs quamq̄ ea quę nunc acciderunt neq; mollicia vestra neq; iudeorum virtus effecit. Nam & illis pugnę melioris & nobis deterioris causa fuit difficultas locorū. Qua in re nimiū quis reprehēderit alacritatis vestrę temeritatem. Nam cum hostes in excelsiora refugissent manus continere debuistis. neq; in summovertice constituta sequi pericula. Sed capta iferiori ciuitate p̄latim eos qui refugerant ad tutioremvobis pugnam & stabilem reuocare. Nunc autem immoderata festinacionevincendi: q̄ id incaute fuerit non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli a romanis alienus est: qui cuncta ordine periciaq; conficimus: barbarisq; cōueniens est & quo iudei maxime possidentur. Oportet autem nos ad propriamvirtutem recurrere: atq; indigne offensionis irasci potius q̄ mœrere. Optimuz autem quisq; de sua manu soiacium querit. Ita enim fiet: vt & amicosvlciscamur & in eos a quibus perempti sūt vindicemur. Ipse autem itavt nunc feci experiar atq; nos pugnandi prius ad bella pergere: & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis: recreauit exercitum. ¶ At gamalenses bene gestare paulisper animos erexerunt: quę nulla ratione magni eg.l.4
ficeq; prouenerat. Mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem q̄q; minime possent effu- capi.3.
gere iam enim victus eis defecerat vehementer dolebant animasq; remiserant: ne tamen quatenus valebāt salutē suā negligebāt. Sed tā disturbatas partes muri qui erāt fortissimi quā integras cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construentibus aggeres iterumq; tentantibus irruptionem multi ex ciuitate pervalles deuias quia nulli custodes erant & per cloacas diffugiebant. Eos vero moetu ne caperent ibi remanserant. inopia consumebat. Solis enimvndiq; alimēta qui pugnare possent cōgerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant.

¶ ITABERIVS MONS A Romanis obsidetur.

¶ Itaberij montis situs: & descriptiovbi sola pluuialis a qua ad quem multi confugerant aduersus quos: Vespasianus placidum cum exercitu misit qui cautę spevenię & fœderis eos alliciebat, tādē tamē cepto a iudeis prelio simulat fugam: & post q̄ insequentes ad magnam campi planiciem pelexit in eos exercitum reflexit. pluribusq; interfectis multitudinem cohercet ab ascensu. ¶ Calamitas F
quoq; tunc in Gamala calamitas fugientibus fortissimis & imbellibus inopia & famæ consūptis die quoq; .xxij. octobris tribus militibus nocte turri effodiētibus & cauētibus illa maxio decidens sonitu custodes occidit alios q; turbatos fugientes Romani trucidabant. Chares quoq; egrotus tanti terrore sonitus mortuus est. Tytus itaq; Gamalam ingressus multis ad arcem fugientibus alios trucidabat vbiq; autem infinitus morientium gemitus: & effusus cruor totum oppidum diluebat. In eosvero qui in arcem diffugerant. Vespasianus ducit exercitum ad quorum interitum turbo. Romanorū tela cōtra se ferebat & suos a Romanis repellebat vnde iudeorum multi seipsos precipitabant. Quinq; enī milia precipitio occisa: & a Romanis interempta quattuor milia: nullus namq; pręter duas mulieres euasit neq; infantibus pepercerunt.

¶ Capitulum secundum.

UEspasianus autem inter curas obsidionis subsciciuum opus aggreditur aduersus eos qui eg.l.4
montem Itabirium occupauerant inter campum magnum & scitopolim situm. Cuius cap.4
altitudo quidem triginta stadijs surgens: septemtrionali tractu inaccessa est. In vertice autem viginti stadiorum planicies patet tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum

A quadraginta diebus edificauerat Ioſephus & alius ei materias & aquas ſuggerentibus locis inferiori bus Solã enim pluuialem aquã incolę habebant. Magna ergo in eo multitudine congregata Veſpaſianus placidum cum ſecentis equitibus dirigit. Huic autem ſubeundi quidem montis ratio nulla erat multos autem foederis ac venię ſpe hortabatur ad pacem: & deſcendebant ad eum ipſi quoq; inſidias moliẽtes. Nam & placidus eo ſtudio mitiſſime cum his loquebatur vt eos in planicem ceperet illi q; tanq̃ dictis obedientes ad eum veniebant: vt incautum aggrederentur. Vicit autem aſtucia placidi. Cœpto enim a Iudeis prelio aſſimulat fugam. Et poſtq̃ inſequentes ad magnam partem cãpi pelexit reflectit in eos equitum manus plurimiſq; in terga verſis aliquos interficit. ſemotam vero multitudinem ceteram ab abſceſſu coherceret. Itaq; alii quidem Itaberio relicto: in hieroſolimam refugiebant indigenę autem fide accepta q̃ eis aqua defecerat & ſe & monte placido tradiderũt. ¶ Apud gamalam vero degentiam audaciſſimi quiq; fuga diſperſi latebant imbelles autem fame corrumpe
rg.l.4 bantur. At vero pugnantium manus obſidionem ſuſtinebant: donec ſecundo & viceſimo die mẽſis
capi.3. octobris euenit vt tres ex quintadecima legione milites circa matutinas vigilias editiſſimam prę ceteris turrim quę in ſua parte fuerat ſubirent eamq; occulte ſuffoderent. cum appoſiti ei cuſtodes neq; adeũtes eos nox enim erat nec poſtq̃ adire ſenſiſſent. Idem autem milites cauendo ne ſtrepitus fieret quinq; ſaxis duriſſimis euolutis reſiliunt: ſubitoq; turris magno cum ſonitu decidit vnaq; cuſtodes precipitantur. At vero qui per alias cuſtodias erant perturbati fugiebãt multoſq; euadere auſos peremerunt Romani. Inter quos etiam ioſen ſuper dirutam muri partem quidam iaculo percuſſum interficit. Intus autem in ciuitate degentibus ſono concuſſis multus erat pauor atq; diſcurſus tanq̃ omnes eſſent hoſtes ingreſſi. Tuncq; glares alias chares egrotus & iacens defecit: cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuiſſet ad mortem. ¶ Romani tamen prioris peccati memores: vſq; a viceſimam & tertiam diẽ ſupradicti menſis in oppidum non ingreſſi ſunt. ¶ Titus autem aderat indignatione vulneris quod Romanos ſe abſente percuſſerat ducentes equitibus pręter pedites lectis ocioſe in ciuitatem introiuit: eoq; prętergreſſo vbivigiles quidem ſenſerũt. ad arma cum clamore properabant. Connito autem etiam ingreſſu intus conſtituti eius. alij raptis liberis trahentes etiam con
iuges cum vlulatu atq; exclamationibus in arcem refugiebant: alij tito occurrentes ſine intermiſſiõe
B trucidabantur. Qui vero prohibiti eſſent in arcem recurrere neſcij quid facerent Romanorum præſidijs incidebant. Vbiq; autem erat infinitus morientium gemitus: perq; prona loca effuſus cruor totũ oppidum diluebat. In eos autem qui arcem occupauerant omnem Veſpaſianus induxit exercitum Erat autem ſaxoſus & acceſſu difficilimus vertex in immenſum editus. & vndiq; circum hoſtiũ multitudines preces. Vnde Romanos ſe adeũtes alio telis: & prętereа ſaxis deuolutis vlciſcebantur Iudei cum ipſos in excelſo loco poſitos nullę ſagittę contingerent. ¶ Verum ad eorum interitum diuio munere turbo exoritur Romanorum quidem tella in eos ferens ipſorum autem a Romanis repellens & obliqua traducẽs: vt neq; in prępruptis conſiſtere propter violentiam flatus poſſent cum nihil eſſet immobile: neq; hoſtes ad ſe accedentes videre. Itaq; ſupergreſſi Romani eos circumueniunt & alios quidem repugnantes ante capiebant alios cum manus apponerent: in omnes autem vehementius ſeuiebãt illorum memoria quos in primo aggreſſu perdiderant. Multi autem vndiq; circum concluſi deſperatione ſalutis filios & coniuges & ſemetipſos in vallem precipites dabant quę ſub arce in profundum patebat. Euenit autem vt ipſorum in ſe qui capti fuerant immanitate: lenior exiſteret iracundia
eg.l.4 Romanorũ. Ab his enim quattuor milia perẽpta ſunt q̃ vero ſe p̃cipitarit quiq; milia ſunt reperti neq;
capi.3. quiſq̃ pręter duas mulieres ſaluus euaſit quę ſorores erant philippi filię quamuis philippus Ioachimo genitus eſſet inſigni viro & qui ſub Agrippa rege Stratarches fuerat Seruatę autem ſũt q̃ excidij tempore Romanorum impetum latuerunt Nec enim vel infantibus pepercerunt quorum multos singuli rapto ex arce proiecerunt Gamala quidem hoc modo exciſa eſt tertio & in viceſimo die menſis octobris quę viceſimo & primo die menſis ſeptembris ceperat rebellare.

¶ GISCALA galilæ oppidum a Tyto oppugnatur.

¶ Giſcala galileę oppidum cuius ciuium multitudo quia agricolę erant pacem capiebãt: ſed ad
C defenſionem eius: Iohannes quidem fallax & venefícus impellebat contra quam Veſpaſianus Tytũ miſit cum exercitu: alios aũt exercitus ad Cæſaream & Scitopoli duxit recreandos. & de obſidenda hieruſalem erat ſolicitus. Tytus autẽ iam ſe cedibus ſaciatus Giſcalenos ſine cede voluit habere quos hortatur vt ſeſe ſine armis reddant. Iohannes vero cum popularium nemo nedum reſpõdere: ſed neq; murum obſtantibus latronibus auſus eſt aſcendere Tyto reſpondit conditiones amplecti velle dicens. Sed Tytum ſub diei ſolemnis prolongatione in qua q̃ ficut non licet arma mouere: ita nec de pace conuenire affirmat fallere conabatur. Iohannes itaq; nocte quibuſdã ſegnioribus famulis mulieribus & pueris cum ſequentibus fugit hieruſalem: ſed remanentium in via qui eum fuerant ſecuti

Veſpaſianus cõtra illos mõtem itaberiũ occupauerãt placidum mittit cũ exercitu qui caute eos ſpeuenię & ſoederis alliciebat tãdẽ tũ cepto a iudeis p̃lio ſimulat fugã & poſtq̃ ſequentes magnã campi pt̃e p lexit i eos exercitũ reflexit pluribuſq; interfectis multitudinẽ cohercet ab aſcenſu.

Tytus vrbẽ Gamalã introiuit cũ exercitu que mittis ad argẽ fugiẽtibus ahos trucidabat.

Infinitus moriẽtiũ gemitus & effuſus cruor totũ opidũ diluebat. Turbo rõano. tela cõtra iudeos ferens & ipoꝝ a Ro. repellens.

Quiq; milia eorũ q̃ ſe p̃cipitarẽt & quattuor milia rõanis occiſoꝝ nullus preter duas mulieres euaſit nec infãtibus pepercit.

afrox fuit fletus & interitus Mane itaq; facto Tyto aduenienti populus ciuitatis portas aperit & eum liberatorē vocās recipit:Iohānes fugam ipsi manifestat. Qui itaq; prece populi rogatū exercitus ptē (vt ipsum persequeretur(dirigit:sed eum occupare non valentes duo milia vna fugiētium intereme-runt:duoq; fere milia mulierum & puerorum reduxerunt. Tytus quoq; ciuitatem ingressus muri par-tem possessionis iure rumpere precepit & noxiū melius relinquere impunitū quā immeritum perde-re indicans precepit ciuitati. D

Giscala Galileæ oppidūcuiusmī titudo ciuiuz qa agricolę pacem querebātsed ad defēsionē ipelle bat Iohēs fallax & venificus.

Capitulum tertium.

Amq; solum gyscala municipium galileę restabat indomitū cuius multitudo pacis studio tenebatur q; erant plerīq; agricolę:spemq; suam semper in fructibus collocauerāt. Nō par uę autem manus latrocinali permixtione corrupti:quo morbo etiam nōnulli ciuium labo-rabant. Hos autem ad defensionem impellebat atq; conflabat leui cuiusdam filius iohan-nes homo veneficus & fallax variusq; moribus & immoderata sperare;promptus miroq; modo quę sperasset efficiens:atq; omnibus iam cognitus q; affectandę sibi potentię causa bellum amaret. Huic etiam apud gyscala sedicioſorum turba patebat.quorum causa populus etiā legatios fortasse de tra-ditione missurus:Romanorum tamen congressum in parte belli prestolabatur. ¶ At Vespasianus cō. tra hos quidem titum cum equitibus mille decimam vero legionem circa scitopolim mittit. Cum re-liquis autem duabus Cęsaream ipse regreditur: dandam his ex labore continuo requiem putans ex ciuitatum copijs eorum corpora itemq; animos ad futura certamina estimans esse refouendos. Nec enim sibi exiguum laborem supereſſe de hierosolimis prænidebat.quæ & regalis esset ciuitas:& cun ctę nationi prestaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus: etiam naturalis muni-tio. Itemq; murorum eius constructio non minimam ei sollicitudinem comparabat:cum virorum spi-ritum & audaciam sine muris quoq; inexpugnabilem esse cogitaret:ob eamq; rē milites velut athle-tas ante certamina oportere curari. ¶ Tyto autem ciuitas gyscala equitando enim ad eam accesse-rat aggressione capi facilis videbatur. Sciens tamen q; ea vi capta a militibus passim populus absu-mereretur namq; saciatus erat ipse iam cedibus: miserans multitudinem etiam nullo discrimine cū no centibus interimere pactione magis subire ciuitatem volebat. Itaq; plenis hominum muris quorum plerīq; perdite factionis erant mirari se ait quo nam freti presidio cunctis iam ciuitatibus captis illi soli romanorum arma operirent cūviderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse sub uersa alias submersa securos autem fortunis suis potiri qui romanorum dextris credidissent. Quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere neq; ob insolentiam succensere:quia spem libertatis ignoscē-dam putaret. Non tamen etiam siquis impossibilia vellet perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent fidemq; dextris habuissent. expertum iri arma crudelia iamiam cognituros esse moe-nia sua ludum fore machinis romanorum qui diffidentes soli ex galileis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. ¶ His dictis:popularium quidem nemo non modo respondere: sed ne ad murum qui dem licuit ascendere quia totum latrones pręuenerant & custodes erant portis appositi ne quis vel ad fœdus prodiret.aut equitum quemq̄ in ciuitate reciperet. ¶ Iohannes autem & ipse amplecti cō diciones ait.ita aut persuasurum.aut necessitatem remittentibus adhibiturum illum tunc diem iudeo rum legi oportere concedi quoniam sicut arma mouere ita etiam de pace conuenire nefas haberēt. Nam & romanos scire quod ab omni cessarent opere dierum septem circuitu. Quam si temerassent non minus cętus q̄ qui agerent piaculum commissuros:ipsumq; titum nullum sibi ex mora esse stipē-dium formidandum. Quod enim vnius noctis spacium propter fugę cōsilium coeperit pręsertim cū id obseruare circumsidentem nemo prohibeat. Sibi autem esse magnum lucrum nulla in re despice-re patrios mores & illum decere qui pacem nō sperantibus indulgeret:leges quoq; seruare seruatis. ¶ His Titum Iohannes fallere conabatur non tantum pro septimi diei religione quantum pro sua salute sollicitus. Ferebatur autem ne statim capta ciuitate solus destitueretur:qui totam i nocte ac fu-ga vitæ spem collocasset. Verum profecto dei nutu in excidium hierosolimorum Iohannem saluum esse cupientis factum est vt non solum inducіarum causationem Tytus admitteret verumetiam i su-periori parte ab oppido castra poneret ad dissam alias cydissem quidem qui mediterraneus Tyrio-rum vicus validissimus erat galileis semper exosus. ¶ Nocte autem Iohannes cum nullas Romano rum circa oppidum videret excubias arrepto itinere non solum his quos circa se habebat armatos: sed etiam segnioribus plurimis cum famulis abductis in hierosolimam fugiebat. Sed vsq; ad vice-simum quidem stadium fieri posse videbatur. Vt mulieres ac pueros aliamq; multitudinem secum duceret homo quem captiuitatis nempe & salutis mœtus vrgeret. Vltraq; vero ieo procedente; relin quebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisq; procul a suis aberat:tanto se ppiorem hostibus credebat. Iamq; affore qui se caperent existimātes necessaria pauitabāt & ad stre pitum quem ipsorum cursus faciebat assidue respectabāt veluti insidiatibus quos fugissent Miti simul

E

F

Neo populariū ausus est nedū respondere sed neq; murū ascē-dere obstātibus latronibus

Iohis dolusq; tri cōtra eūversusē Dissa Tyriorum Iohēs nocte cū qbusd segniori-bus famulis mu lieribus & pue-ris sequētibusfu gitī hierīm sed remanētiū i via atrox erat fletus & interitus.

eg.l.4 cap.4

eg.l.4 cap.4

eg.l.4 cap.4

eg.l.4 cap.4

A ruebant:& circa viam plurimos certamen precedentiū conterebat. Miserabile autem feminarum & infantium erat exicium aut si quam vocē iactarent: nonnulli viros aut propinquos vt se operirentur orabant. Sed & Iohannis exhortatio superabat vt seipsos seruarent inclamantis: eoq; confugerent vnde remanentibus etiam si raperentur penas a Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant vt cuiq; virium fuit cito dispersa est. ¶ Luce vero facta Tytus ad muros aderat fœderis causa populus autem portis ei patefactis cum coniugibus adeuntes tanq; bene meritum & qui custodia ciuitatem liberasset laudibus prędicabant simulq; Iohannis fugam significantes. vt & sibi parceret obsecrabant: & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui essent vlcisceretur. Ille autem prędę populi postulatus equitum partem vt Iohannem persequeretur dirigit. Sed eum quidem occupare nequiuerunt: quia anteq; venirent in hierosolimam sese receperat. ¶ Vna vero fugientium prope ad duo milia perimunt. Mulieres autem ac pueros paulominus quam tria milia circumactos reducunt. Titus aūt indigne ferebat non statim a Iohanne penas fraudis exactas. ¶ Iratovere animo q; spe decidera t satis ēt ad solatiū: putās captiuorū: & qui trucidati fuerant multitudinem in oppidum cū fauore ingreditu. Iussitq; militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere minitando magis q; puniendo repręmebat perturbatę ciuitatis auctores. ¶ Multos enim propter odia domestica vel proprias inimicicias delatores innocentię fore credebat. si dignos pœna discerneret: melius noxium q; relinqueret mœtu suspensum: q; immeritum quāq; cum eo perdere ratius alias gratius existimabat. Illū enī fortassis etiam modestiorem futurum vel mœtu supplicij: vel q; erubesceret prętetitorum criminum veniam. Sine causa vero morientium. pœnas nullo modo corrigi posse. Præsidijs tñ ciuitatem circumdedit. quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent: q; pro pace sentientes quod sibi relictum erant maiori fiducia firmarent. Galilea quidem tota post q; multo sudore Romanos exeruit hoc modo subacta est.

Tytomane fēto ad muros accedēti pplus portas appit & eu; ciatis liberatore vocās recipit & iohis fugā ei manifestat.

Tytus citatē ingressus iure possessiōis muri pte precipit abrūpere.

¶ HIEROSOLIMITANI excidij initium.

¶ Iohanne hierusalē ingresso oēs (quid agerent Romani) pcunctantur: qui non vi romanorum sed sponte (vt cautione loco pugnaret) venisse dicebat & pro metropoli vivere piclitari. Auditis vero (quę capti pertulerāt) hierosolima turbabatur. Iohannes autem pessimus mendax Romanorū vires paruifaciens ad bellum hierusalem incitabat: asserens quod numq; (etiā si alas haberent) mœnia trāsB gredierentur vnde Iuuenum corrupta multitudine eius mendaciis senes ac prudentes futura prospicientes lugebant.

¶ Capitulum quartum.

eg.l.♣ cap.6. APud hierosolimam vero ad Iohānis itroitū populus ois erat effusus: & circa singulos quiv na cōfugerāt numerosa turba collecti: quas foris clades experti essent pcunctabant. Illorū aūt feruens quidem adhuc atq; interruptus anhelitus necessitatē significabat. Verum tamen in malis quoq; sibi arrogabant nō romanorū vim ferentes se sponte venisse vt cū his ex cautiore loco pugnarēt. Inc̄ sultorū enī atq; inutiliū eē hoīm incaute p gyscalis & inualidis municipijs periclitari. cū arma vigorēq; oporteat pro metropoli suscipere atq; seruare. Significando tamen excidium gyscalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam vt primi fugam esse intelligerent prodiderunt. Auditis autem quę captiui pertulerant non mediocris perturbatio populum tenuit: magnumq; id esse argumēti proprij reputabant excidij. At Iohannes qui eorum quidem causa quos reliquerat fugientes minus erubescebat: singulos aūt circuiens spe bellum incitabat: infirmitatem romanorum asserens propriasq; vires extollens & iperitorū insciētiā ea cauillatione decipiens: quod etiam si pēnas sumerēt nūq; hierosolimorum mœnia transgredeventur romani qui pro galileorum vicis tanta mala pertulissent: atq; in eorum vicis machinas attriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur Iuuenuz manus prudentiorū aūt ac seniorum nemo erat: qui non futura prospiciens velut iam pdita ciuitate lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. ¶ Et vero perterritum manus agrestium. ante seditionem quę hierosolimis orta est discordari iam ceperat.

Iohāne ingresso hierl; oēs quid agerēt Romani pcūctabāt q nō rōanor; spōte vt cautiore loco pugnaret venisse dicebat & p metropoli periclitari velle.

¶ IAMNIA ET AZOTVS Ciuitates a Romanis captę.

¶ Tyto a Gyscalis Cęsaream veniente Vespasianus a Cęsarea Iamniam & Azotum pfectus C vtrumq; subegit impositis illic custodijs. ¶ Singulas autem ciuitates tumultus bellumq; intestinū exagitabat vbiq; prędationes & latrocinia. Nichilq; crudelitatis iudei inter se omittebant. Custodes enim ciuitatum omnes rapinis erant dediti. Omnesq; sine obseruatione in ciuitate recipiebantur vnde iners multitudo hierusalem habitans seditionem: & famem comparauit latroneśq; ex agris transgressi in ciuitate multo seniores. Cedes namq; iam in luce & manifestę fiebāt etiam nobilissimorum. Antipas enim publicorū thesaurorum custos & alij nobilissimi custodię sunt traditi. deinde impositio eis proditionis crimine occiduntur Tanta quoq; eorum fuit insolentia vt pro arbitrio ponti-

fices/abrogatis familijs)designarentur & impios atq; incognitos(vt suorũ facinorũ haberent socios) instituebant. D

¶ Capitulum quintum.

Tyto ad cęsareã veniẽte vespasianus iãniã & azotum ꝓfectus vtrũq; subegit i positis ibi prędijs.

Prędatiões & latrocinia.

Nihil crudelitatis iudei iter se ipsos ommittebant.

Ciuitas a nullo regebaꝫ & oms gentiles siue obseruatione recipiebat.

latrões ex agris seuiores i citate

Cedes & ruinę manifeste flebãt & i luce & hoim ẽt nobiliũ.

Iohẽs dorcadis

Tãta fuit eoꝝ i solẽtia vt ẽt arbitrio ẽt põtificũ designatio abrogatis familijs icognitos & ignobiles constituebãtvt ipiorũ facinorũ socios haberent.

YTus enim a Gyscalis Cęsareã: Vespasianus aũt a Cęsarea iãniã & Azotum ꝓfectus vtrũq; subegit. Impositiq; illic ꝓsidijs reuertebaꝫ maximã eorũ ducũ multitudinẽ q se fœdere sociauerant. ¶ Singulas aũt ciuitates tumultus bellũq; intestinũ exagitabat: quantũq; a Romanis respiraſſent in seipsos manus vertebãt cũ inter armatores belli esset ac pacis cupidos scelus cõtentio dudũq; cõcordiũ ptinacia primo intra domos asoenderet deinde inter se amicissimi ppli desiderent & ad sibi volẽtes q̃sq; cõuenięs: aperte iã coacta multitudine repugnaret. Itaq; dissensiões quidẽ apud oms erãt notitatis armorũq; cupiẽtes senibus ac sobrijs iuuentute ac audacia ꝓstabant. ¶ Primo aũt indigenarũ singuli prędari cœperũt: deinde ex cõposito cõuertis cuneis p territoriũ latrocinabant: vt qđ ad crudelitatẽ atq; iniusticiã spectat nihil a Romanis gentiles abesset atq; ipsis qui fastarent illatũ a Romanis excidium leuius videret. Ciuitatũ vero custodes partim quia de fastigate pigeret. parti odio nationis aut nulli aut minimi erãt male affectis auxilio. donec rapinarũ societate vndiq; cõgregati collegiorũ latrocinaliũ principes atq; in agmen conflati hierosolimis irrepserunt. quę Ciuitas a nullo regebaꝫ tur. & in ore patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebat tunc precipue cunctis existimantibus vniuersos qui super influerent adiumento ex beniuolentia venire. Quę quidem res etiã sine dissensione postea ciuitatem pessundedit: eo q; iners & inutilia multitudo (quæ pugnacibus sufficere possent (alimenta consumpsit: hisq; ꝓter bellum etiam seditionẽ famẽq; comparauit. Alij latrones ex agris eo transgressi ac multo seuiores quos intus inuenere societati nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audatiam. Sed vsq; ad cedes ruinę flebãt non clam siue per noctem aut quoslibet homines: verum luce palam nobilissimos quosq; adorlẽdo. ¶ Nam primum antipã regij generis virum & ciuium adeo potentissimũ vt etiam publicos thesauros fidei suę permissos haberet comprehensum custodię tradiderunt. Post hunc etiam leuiã quendam insignem virum. & foryam alias phoras filium rageti alias Ragualis & ipsum ragetum regalis simul itervtrumq; familię. omnesq; ꝓterea qui prestare alijs videbantur. Grauis autem mœstus populum possidebat & velut occupata ciuitate salutem propriam quisq; curabat. Illi autem clausorũ vinculis non fuerunt contenti: neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. Nam & ipsos & domos eorum non paucis viris frequentari ac per hoc adviciscendum esse idoneos & ꝓterea rebellaturum fortasse populum iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi mittunt quandam de suo numero iohannem ad cedes prõptissimum (qui lingua patria dorcadis filius dicebatur) eumq; alij decem armati gladijs secuti ad carcerem: ibi quos comprehenderant interficiunt. B

¶ Fingebant autem huius immanissimi vt assolent huiusmodi facere homines sceleris causam cum romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse communisq; se libertatis proditores interemisse dicebant prorsus vt audacia sua tanq̃ seruatores ciuitatis ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis: illos vero insolentia progredi vt in eorũ esset arbitrio etiam pontificum designatio. Deniq; familijs abrogatis vsq; ꝓ successionẽ pontices creabãtur. incognitos atq; ignobiles cõstituebant: vt impiorũ facinorũ socios haberent. Nam q; supra meritũ sũmos honores adepti eran. his obediebãt necessario qui sibi eos ꝓstiterant. quoniã & dignitate prędictos variis machinis fictisq; sermonibus cõmittebãt. oportunitatẽ sibi ex eorum qui se prohibere poterant cõtentiõe captantes donec hominũ persecutione saciati in diuinitatem contumelias transtulerunt pedibusq; pollutis in sanctum locum introire esperunt.

eg. l. 4. cap. 6.

eg. l. 4. cap. 6.

¶ Iam vero contra eos populo concitato Anano pontifice euo maximo: & sapientissimo auctore. His enim templum aduersus populi turbam castellum ac Tyrannidis domicilium sibi fecerũt. Acerbis etiam malis admiscebatur cauillatio. qua sorte pontifices creare conati sunt. Phannias namq; ignorans & omnino iutilis sorte irrisorie ad sacerdotium assumitur quod cæteri sacerdotes legem ludibrio videri habentes lachrimabantur populum itaq; contra legis & libertatis corruptores (hi enim seipsos zelotas vocabant vti bonarum professionum emuli essent) insurgere exhortabantur. Ananus enim congregato populo cunctisq; tanta mala indignantibus stans inter eos flens mori se cupere dicebat cum sacra locavideret sceleratorum pedibus frequentari. Hic enim lamentabili oratione populum monet q̃ primum eos inuadant quia quottidie eorum augetur numerus cum iniquissimus quisq; ad sibi similes profugiat. F

¶ Capitulum sextum.

A eg.l.4 ca.6. IAmvero contra eos populo concitato namq; auctor erat:Ananus euo maximus pontifex cum,itemq; sapientissimus & qui fortassis ciuitatem conseruasset si infidiatorũ manus potuisset effugere:illi templum dei aduersus populi turbam castellum ac profugium sibi fecere:quod pro domicilio tyrannidis habebant. Acerbis autem malis ad miscebatur etiaz cauillatio:quæ præ cæteris eorum erat dolori. Tentando enim quanto metu populus teneret:suasq; vires explorando sorte pontifices creare conati sunt:cum his vt diximus ex familijs successio deberetur. Huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. Re autem vera legere degenerem erat abrogatio firmioris absq; his ad potentiam:qui sibi designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaq; vna sacratarum tribuum accita quæ emachim appellatur pontificem sortiebantur. Casuq; locos exijt homini per quem maxima eorum iniquitas demonstrata est. Phannias alias phanis quidem filius. Samuelis ex vico Aratha sapathasy alias Aphtha non solum non ex pontificibus orto:sed operte quid esset pontificatus propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eum rure obstratum vt in scena fieri solet aeg.l.4 cap.vi. liena ornauere persona indutumq; sacra veste quid facere deberet instituebant ludumq; & iocũ esse tantum ne fas arbitrabantur. Cæteri quidem sacerdotes procul expectantes ludibrio legẽ haberi lachrimas vix tenebãt:honoresq; sacrorũ solui grauiter igemebãt. ¶ Ppis aũt hãc eorũ audatiã non tulit:ꝫ oẽs q̃si ad deponẽdã tyrãnidẽ aios itẽderãt. Nãq; pstare ceteris videbãt gorgiõ aũs goriõ iosephi filius & symeõ gamalielis tã singl'os circuẽtes q̃ sil'vniuersos i cõciõibus hortabãt:quo tandẽ ali qñ libertati corruptores vltũ irent:sctñq; locũ ab hoibus sceleratis purgate ꝓperarẽt. Põtifices etiã probatissimi gamala quidẽ filius ihesu aut ananus Anani filius populum frequenter in cetibus exprobrando eius segniciæ contra zelotas excitauerunt Ita enim seipsi vocabant vti bonarum professionum emuli:ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. ¶ Itaq; in concione populo congregato cunctisq; indignantibus occupationes sanctorum itemq; rapinis & cedibus nonduz autem promptis adviciscendum propterea q̃ inexpugnabiles id enim eratverum zelotæ putabeg.l.4. cap.vi. tur stans inter eos ananus medius & ad legem respectans cũ lachrimis oppleſſet oculos magis michi sit mori satis est antiq̃ dei domiciliũ videã tantis refertum doloribus:atq; inaccessa & sancta loca sceleratorum frequentari pedibus. Verum sacerdotali veste amictus & sanctissimum venerabilium

B noim onus ferens viuo atq; animę amorę teneor :nec pro senectute quidem meam mortẽ sustinens gloriosam. Igit̃ solus ibo:& tanq̃ in solitudine animam meam solam dabo pro deo. Nã quid opus viuere in populo clades suas minime senciente? & apud quos malorum pręsentium defensio interijt? Si quidem rapti patimini acverberati recitetis. & ne gemitu quidem aperto quisq̃ prosequitur interemptos. O acerbã cõminationẽ! Quid de tyrãnis queror? Nunquid non avobis vestra pacientia nutriti sunt? Nunquid non despectis qui mecum ierant cum adhuc pauci essent vos dum tacetis plures eos fecestis. atq; illis armatis quiescẽtes invosmet arma vertistis? cum primos eorũ conatus oportuisset infringi. quando cognatos conuicijs appetebant. Vos autem negligendo ad deprædationem noxios irritastis:quia vastatis domibus nulla ratio ducebatur. Itaq; iam dominos ipsos rapiebãt:eisq; cum permediam ciuitatem traherentur nemo erat auxilio. Illi autem avobis proditos etiam viculis affecerunt. Non dico quanto & quales. Sed quot accusatos. indẽnatos vinctos nullus adiuuit. Restabat autem eosdem videre trucidare. Hoc etiam vidimus veluti ex grege mutorum animalium quæ ꝑcipue ducit̃ hostia nevocẽ q̃dẽ eorũ quisq̃ emisit nec dum dexterã mouit. Paciemini sibi paciemini sancta etiam conculcari videntes? Cumq; omnes audacię gratos nefarijs hominibus subijceritis eorum pręstantiam reueremini. Tunc enim profecto ad maiora procederent:si quid maius quod euerterent inuenirent. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus nunc autem phanum appellat̃.

C velut arcis arx quędam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrãnide munita & inimicis superveticem positis videtis quid cogitatis? Aut quibus vestras sententias applicabitis? An romanos expectatis:vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostre ciuitatis res habent:eoq; iam calamitatum ventum est:vt miserentur nostri etiam hostis: Non exurgitis o laborioſi;respectisq; vulneribus vestris quod etiam feras bestias facere videmus. vltum ibitis non suas quisq; recordabitur clades. vt añ oculos positis quę pertulerit advltionem animos acuetis? Periſt apud vos non fallor affectionum omnium carissima & maxime naturalis cupiditas libertatis seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus:tanq̃ subiugari a maioribus didicerimus. Atq; illi quidem multa & maxima bella vt in libertate viuerent pertulerunt nec aut ægiptiorum aut medorum potentiæ cesserẽ:dum modo ne facerent que iuberentur. Et quid opus esse de maioribus loqui. Hoc ipsum bellum quod nunc cũ Roeg.l.4 ca.vj. manis gerimus vtrum commode an cõtra in commode. non palam quid habet causę nisi libertatem Ergo qui dominis totius seruire non patimur gentiles nostros ferimus tyrannos. quãq̃ externis obe

Ananus pontifex sapientissimus.

Cauillatio mala q̃ caute sortepõtifices creare conati sunt.

Phanis vir oĩno iutilis & ignorãs sorte irrisorie ad sacerdotiuz assumit̃ vñ cęteri sacerdotes legẽ ludibrio habere videntes lacrimabantur.

Zelotę cur vocati. Ananus cõgregato popl'o cũctisq; idignãtibus tãta mala stãs iter eos flẽs mori cupe se dicebat cũ videret sacra loca sceleratorũ pedibus frequẽtari nota eius oſonẽ queꝺ deflet citatis & tẽpli desolationem.

Phanũ tẽplũve lut arx siue castellum.

Q; apd eos nõ sit cura libertatis ꝓ q̃ tãta bella prẽs sustinerẽt ꝓq̃ ẽt expectas romãorũ bellũz

dientes ad fortunã semel id referunt cuius iniuria victi sunt & vero pessimis suorũ cedere signa uorum est. & cupientium seruiẽdi. ¶ Ad hęc aũt qa Romanorũ mentio facta est: non vos celabo quid dũ loquor interuenerit. mentemq; retraxerit. Quod etiam si ab illis capti fuerimus absit autem dicti huius periculum nichil acerbius experiemur q̃ isti nos affecerunt: quo aũt pacto non lachrimis dignum sit illorum quidẽ sit tẽplo donaria cernere? gentiliumvero spolia qui nobilitatem huius maxime oĩm ciuitatis compilauerunt. eosq; viros trucidatos videri quibus etiam illi post victoriam temperassent? & Romanos quidem nunq̃ transgredi ausos esse limitem phanorum. aut sacratę quicq̃ consuetudinis prętexire? sanctorum autem ambitum quamuis procul aspectum perhorrescere: quos damvero in his locis natos. ac sub nostris moribus educatos & qui iudei vocarentur inter media sancta de ambulare manibus adhuc suis gentili cede calentibus? Quis igitur externum bellum metuat ex compatione domestici? Multo nobis ęquior est inimicus. Nam si propria rebus sint aptanda vocabula fortasse reperientur legum quidem nobis confirmatores fuisse romanos: hostes vero intus habere verum hos insidiatores libertatis exitio debere neq; facinoribus eorum dignum posse excogitari supplicii.

Si iã aũánis capti esset nihil acerbius ab his experiti q̃ nunc ab istis. &c.

¶ Certum est idemq; omnibus vobis & ante orationem meam esse persuasum: atq; ipsis vos rebus quas pertulistis in eos esse commotos. Plerisq; autem fortasse multitudinem eorũ atq; audaciã refor midãt: & præterea qꝑ in loco superiore cõsistunt. Sed hęc vt vestra negligentia conflata sunt: ita nunc magis proficient si moriamur. Nã & numerus eorum in dies singulos alitur eo qꝑ iniquissimus quisq; ad similes profugiat & audaciam plus accendit. qꝑ nullum ad huc eis impedimentum interuenit. Iocoq; superiores vtuntur. Et quidem cum apparatu his tempus demus. Quod si aduersus eos ne cepe rimus: humiliores erunt. Michi credite: conscientię celsioris loci beneficium ratio perdet. Fortasse autem dei spreta maiestas in ipꝑos tela retorserit: suisq; missilibus impij consumentur. Videant nos tantummodo & delecti sunt: quamq̃ pulchrum est vt etiam si quod periculum immineat pro sacris ianu is moriamur: ac si tiõ ꝑ liberis & coniugibus pro deo tamen eiusq; sanctis animam profundamus. Præbebo autem manum atq; sententiam: & neq; consilium vobis vllum deerit ad cautionẽ: neq; me corpori meo parcere videritis.

Monetq̃ primũ eos iuadere qa quotidie eorũ nũerus augẽtur Iniquissimus quisq; ad sibi silens ꝑfugit.

Pulcrũ ꝑ sacris & deo mori.

¶ Anano contra zelotas populum ad hortante qui licet adsubeunda pericula seipsum prõptũ exhibebat Anano itaq; exercitum ordinãte Zelotę cunctis eius cognitis conatibus in eum commouẽtur & prosilientes nemini obuio parcebant fuitq; exvtraq; parte cedes maxima & sauciatis populatibus ad domos reportatas Zelotarum quisq; lesus ad templum portabantur sacrũ humum cruore prefundentes vnde latronibus semper conualescentibus populares irascebantur. Ananus vero cũ sociis inclusos in templo Zelotas obsedit: sed sacris portis manus noluit apponere. & ne templo bellum inferre videret sex fere milia armatorũ custodes in porticibus collocat. Iohannes autẽ gyscalensis oĩbus istis exicij causa fuit. hic enĩ dolis plenus simulãs se quę populus vellet sentire oẽ Anani & suorũ cõsiliũ Zelotis ꝑditiose indicabat & moderatis obsequijs ingẽtionẽ occultabat. maximus eñ erat adulator & nõ accatus archanorũ assiduus ꝑditor. & suspectus habebat. Ois autẽ ab eo tollit suspitio ipso fidelitatis & beniuolẽtię dãte sacramentũ & eũ suis cõsilijs adherebãt legatusq; mittit ad zelotas. qbus secreta reuelat multa etiã cõmiscendo mẽdacia Ananũ q ad Vespasianũ misisse accusatvꝝ ꝑperet capere ciuitatẽ & crudelitatis arguebat. ¶ Capitulum septimum.

Ananus contra zelotas populũ hortatus ẽ & qsq; ad subeunda picula ꝓmptus exhibebat. &c.

Anano ordinãte exercitũ zelotę cũctis eius cognitis conatibus in eũ cõmouent & ꝓsilientes nemini obuio parcebant.

Is ananus contra zelotas populum hortabatur non quidem nesciens iam expugnari vi posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumq; pertinaciam multoq; magis propter conscientiam commissorum nec enim concessum iri extremam veniam his quæ perpetrauerant sperabant: verum tamen quiduis perpeti prestabilius existimans: q̃ in tanta rerum perturbatione cohibere. Populus autem duci se clamabat in eos contra quos rogabatur & ad subeunda pericula quisq; promptus erat.

¶ Sed dum ananus magis idoneos discerneret atq; ordinaret ad prælium zelotæ cunctis eius co- E.l.iiij cap.ix. tibus cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent: habebant) in pontificem commouentur ac modo per cuneos simul vniuersi prosiliunt: neq; obuio cuiq̃ parcebatur. Cito autem ananue populum congregauit multitudine quidem superiorum: armis vero constipati non erant zelotes inferiores. Alacritas vero quod deerat in vtrisq; supplebat. Nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant quamuis multitudine maiorem audatiam. Quippe illi quidem habitare se incuitate minime posse arbitrabantur: nisi zelotas eximerant. Hi vero nisi vincerent nullum se subituros esse supplicium. Manus autem conserere pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semel inuicem appetebant: si vero aliqua pars tergavertisset victores gladijs vtebantur. Cumq; plurimi sauciarentur multę cedes vtrobiq; fiebant. Et populares quidem i domos referebãtur a suis zelotarũ vero quicũq;

vulneratus fuiſſet in templum aſcendebat ſacram humum cruore perfundens vt ſolo eorum ſanguine
A violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congreſſibus conua
lebant. Irati vero populares (proficiente quottidie numero ſuo) cum deſides increparēt quiq; a tergo
ſequebantur non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent: vniuerſos quidē
ſuos conuertunt. Illis autem (qui vim ferre non poterant) paulatim ad templum recedentibus: irrūpit
vna cum ſocijs ananus. Vnde factum eſt vt eos (q; ambitu exteriore caruiſſent) mœtus inuaderet: iō
q; in murum interiorem fuga recepti mature ianuas occluderēt. Verum anano portis quidem ſacris
manus afferre non placebat: hoſtibus quoq; deſuper tela torquentibus nefas eſſe exiſtimans etiā ſi
viciſſet non luſtratum prius populum introducere. Ex omni autem ſuorum multitudine ſex fere ar
matorum milia ſorritus: cuſtodes in porticibus collocat. Hic autem qui ſuccederent in excubijs alios
per ordinem ponit. Multi autem honeſtorum ab obtimatibus ad id electi: mercede cōductos paupe
res vice ſua preſidijs deſtinabant. ¶ Fit autem iſtis omnibus exicij cauſa iohānes (quem ex gyſcalis
effugiſſe prędiximus) Is enim dolis plenus & acerbiſſimam dominationis cupiditatem mente circum
ege.14 ferens iam dudum rebus communibus inſidias moliebatur. Itaq; tunc eadem (quę populus) ſentire
cap.15 ſe ſimulans aderat anano tam diebus cum proceribus capienti conſilium: q̄ noctibus peragrāti cuſto
dias. omniaq; ſecreta zelotis renunciabat: nullumq; populi conſilium nō priuſq̄ caperetur inimici ſci
ebant eius indicio. Immoderatis vero & ananum & populi principes placabat obſequijs: ne in aliqua
ſuſpicione veniret & affectans. Sed hęc eius honorificentia in contrarium vertebatur. ¶ Erat enim
exaduꝫationū varietate ſuſpectior eoq; ipſo q; etiam non accitus aſſiduus erat archanorum proditor
eg.14 habebatur. Et enim proſpiciebat Ananus omnes qui ad ſe concurrerent intelligere. qa quę Iohānes
cap.6 faceret ſuſpicionem nunciationis habebant. Summouere aūt illum nō erat facile: neq; poſſibile q; ma
licia prævaleret. Ac prēter hoc multorū non ignobilium qui ſummis rebus adhibebantur. patrocinio
ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentū beniuolentię cauſa peti nihilq; dubitans & fidem
ſe populo ſeruaturum iurauit. & neq; factū eius inimicis vllum neq; conſilium proditurum vnaq; de
ponendis rebellibus & manu & voluntate operam collaturū. Itaq; Ananus eiuſq; ſocij (quoniam iu
B rato crediderunt) nullaq; iam ſuſpitione ſuis eum conſilijs adhibebāt. Moxq; abhiſdē etiam cōcordię
cauſa legatus intromittitur ad zelotas. Curę namq; habebant ne phanum culpa ſua pollueretur neue
quiſq̄ in eo procūberet iudeorū. Ille aūt (quaſi Zelotis ac non contra pro beniuolentia iurauiſſet egre
ſua ad eos) medius conſtitit & ſępe quidem ſe illorum caſa in magno periculo fuiſſe dixit: ne quid ſe
cretorum ignorarent quę in eos Ananus cum ſocijs cogitaſſet. Nunc aūt ingens cum ipſis omnibus
ſubiturū eſſe diſcrimē niſi diuinum quoddam præſto fuerit adiumentū. Nihil enim iam morari ana
eg.14 num. Sed perſuaſiſſe quidem populo ad Veſpaſianū legatos mitterevt ad capiendā ciuitatē q̄ primū
cap.vi venire properaret. Indixiſſe aūt luſtrationem poſtero die vt ſimulata religione intromiſſi vel etiam vi
prælio manus conſererent: ſe autem non videre quamdiu aut cuſtodias ſuſtineant. aut cū tāta manu
acie congrederentur. Ad hæc addebat q; ipſe dei prouidentia trāſactionis eſſet cauſa legatus. Hęc ei
ſpe ananum his proponere: q; nihil ſuſpicantes eos ſubito aggrederetur. Itaq; oportere ſi quis haben
dam rationem vitę duceret: aut cuſtodibus ſupplicare: aut foris aliquod præſidium petere. Quod au
tem ſi victi eſſent veniæ ſpes foueret immemoreſeſſe audacie ſuæ credere aut ſimul ac factores peni
tuerit amiſſorum in gratiam ſtatim cos qui perpeſſi ſunt reddituros: ſed noxiam quidem ſępe inuiſā
etiam in penitudinem fieri: leſis autem iram in licētia ſeuiorem. Imminere autem illis ait interfecto
rum amicos atq; cognatos tantumq; pro diſſolutis legibus ac iudicijs indignatione flagitantem vbi
etiam ſiqua pars miſericors fuerit maior etiam iraſcētium turba celabit. Salia quidem variabat iohā
nes terrorem iniiciēs multitudinis extremum vero auxilium aperte quidē indicare quod diceret nō
audebat: Idumeos autem ſignificabat. vt aūt principes. Zelotarum priuatim etiam commoueret cru
delitatis Ananū arguebat ipſis eum maxime minitari confirmans.

C ¶ Legati a Zelotis ad Idumeos pro auxilio mittuntur quia (vt iohannes finxerat) Ananū Ro
manis dicebant velle tradere ciuitatem. Idumeorū enim natio admotus eſt. facilis rerumq; leta muta
tionibus atq; ad arma promptiſſima. Congregati itaq; prope ad viginti milia cum quattuor ducibus
veniūt hieruſalem. Ananus autem (cognita legatione & ad uentu idumeorum) portas eis clauſit: mu
riſq; cuſtodes appoſuit atq; verbis cōcordiam voluit ſuadere. Stans ergo in aduerſa turri poſt ananū
Ieſus pontfiicum euo longiſſimus ad Idumeos. orationē habuit ipſo (q; perditiſſimis hominibus cō
tra iuſtos auxilium vellent dare) increpando & poſt multa illos (vt contra tyrannos auxilium ferant
exorat eorum manifeſtans tyrannidem templumq; (quod omnibus eſt venerabile) prophanaſſe accu
ſat. Committit quoq; depoſitis armis de diſcordijs iudicare: aut ſi non velint neutri fauentes parti p
catu recedant. Capitulum octauum.

Ananus ne vi
dentur bellū tē
plo inferre ſex
milia in portici
bus cōſtituit &c

Iohānes gyſcalē
ſis dolis plenus
ſimulās ſe ſētire
quę populus vel
let omne anani
& populi cōſiliū
zelotis idicabat
& immoderatis
obſequijs inten
tionē ocultabat

Sacramētū fide
litatis iohanne
dante ois ab eo
ſuſpitio tollit &
eū ſuis conſilijs
adhibēt legatuſ
q; itro mittit ad
zelotas qbus ſe
creta reuelabat
multa ēt cōmiſ
cēdo mēdacia.
Iohannis men
dacia.

Mittũt a zelotis legati ad idũeos p auxilio qa(vt finxerat iohẽs) anani dicebant ciuitatẽ rõanis tradere.

Rat aũt eleazarus Symonis filius(q etiã p̃ter alijs idoneus eẽvidebat&re ctẽ cõsulere& quę cõsuluisset efficeret)itẽq; zacharias filius aphetali alias D
phaleci vterq; a sacerdotibus genus ducẽtesHi p̃ter cõmũes(ẽt priuatis i eg.l.4
termiatiõibus cognitis)q;q; anani factio potẽtię sibi cõparãdę cã rõanos c.xxvi
accerceret.nã &hoc iohãnes affixerat diu qd agerẽt dubitabãt ãgusti tpis festiatiõe cõclusi.Populũ ei haud mĩto post eos aggredi paratũ ẽe cogita bãt:exinvero subsidij facultate issdiarũ sibi celeritate p̃repta prius forevt oia paterẽt:quãvtauxiliorũ q;q; ista cognosceret aduocari tñ placuit idũe os(scripta breuiſ epistola)q;/circũmẽto ppſo)ananusvellet rõanis metro poli ꝑdęre.Ipi ãt ꝑlibertate dissidẽtes i tẽplo custodirẽt minimãq; tpis sa lutẽ sibi ꝑmitterẽt:ac nisi mature subuenirẽt ipos qdẽ anano atq; iimicis ac vero ciuitatẽ romanis illico subiugãdã.Et plęraq; nũcijs ad rectores idumeorũ referẽda mãdabãt.
Ad hoc etiã lecti sunt viri strenui:& dicẽdi peritissimi & ad psuadẽdũ satis idonei:q;q; his rebus esset vtilius pedũ velocitate pręstãtes.Nã idumeos cõfesti parituros certũ erat qd turbarũ cupiẽs & incõ
Idumeoꝝ natio ad motus facilis & rerũ ꝓmutationibus leta & ad arma promptissima. dita esset natio sẽpq; ad motus facilis atq; dispẽsa.& rerũ mutatiõibus lęta iminisq; petẽtiũ blãdicijs ad armis prõptissima:& velut ad festorũ quãdã solẽnitatẽ sit ad plia ꝑperãs.Celeritatẽ ãt nũcij exige bãt atq; istis nihil deerat alacritatis.Vterq; ãt vocabaĩ ananias.Iãq; rectores aderãt idumeorũ.Illi aũt eg.l.4.
simul epistola mãdatiq; attoniti:qu asi furibũdi circũcursare gẽtẽ ac militiã denũciare cœperũt. Itaq; c.xxvj
mox& dicto citius multitudo cõuenerat oẽsq; ꝑ libertate metropoleos rapiebãt. ¶ Cõgregati ãt ꝑpe
Idumeoꝝ vigiti milia cũ ducibus quattuor hierosolimã venĩũt. ad vigiti milia cũ ducibus quattuor hierosolimã venĩũt.hoc est iohãne& iacobo ioseye alʒ Soſe filio.
Et p̃terea Symone Cazię alʒ Thecni filio & phinea Cũsoth alʒ Cluſot filio.¶ Ananũ ãt ꝑfectio le
gatorũ itemq; vigiles eius non latuit:necnõ & ipetus idumeorũ.Hoc ei ãte cognito portas eis clausit.& mutis custodes apposuit.Non tñ ei visũ est bello cũ his cõgredi:sed verbis ante eis psuadere cõ
cordiã.¶ Stans ergo in aduersa turri post ananũ Iesus pontificũ euo lõgissimus.cũ multe inquit &va eg.l.4
oño Iesus ex turri idumeorũ increpatoria. rię turbe tenuerint cittaẽ:in nullu re miranda sic fortuna est.vt in eo q; pessimis etiam inopinata cõ c.xxvj
spirant.Eteni per ditissimis hominibus auxilio cõtra nos tanta cũ alacritate venistis quanta nec i bar
baros(aduocante vos metropoli)venire decuisset.Et siquidẽ viderẽ consentionẽ vestram similem ẽe B
his hoibus qui vos rogauerũt non estimarẽ impetũ capere rationem.Nihil em̃ equę ac morũ cogna
tio concordiam firmat.Nunc ergo illi siquis eorum singulos exploruerit.mille mortibus digni repe
rirentur.Nam ludibria & pugnamenta totius rusticæ plebis luxu absumptis patrocinijs suis postq; in
vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuerunt:postremo in sacram ciuitatem clam influxere vt
latrones solumq; religiosum immanitate scelerũ polluerunt eosq; videas inter sancta sine mœtu ebri
os & auiditate vẽtis peremptorũ spolia consumentes.Vestra vero multitudo armatorumq; talis or
natus est:qualem deceret esset si publico vos cõsilio metropolis inuitaret in alienigenas laturos auxi
lia.Quid igitur hoc esse quis dixerit nisi forte iniuriã cũ pro nequissimis cõueniſſe integre nationisve
strę arma videat conspirasse.Iam dudũ reperire nequeo quidnam fuerit.quod vos tam cito cõmoue
Cõtra falsos accusatores. rit.Nec enim sine magna fieri potuisset.vt arma pro latronibus aduersus cognatũ populũ caperetis
q; Romanos audistis & proditionẽ His autẽ quidam nostrũ nunc obstrepebãt liberande metropole
os causa venisse dicentes.Vnde mirati sumus preter alia noxiorũ tale cõmentum.Viros enim natura
libertatis amatores eoq; maxime cũ extremis hostibus pugnare paratissimos aliter cõtra nos effera F
re nõ poterant q̃ vastatã libertatis proditione mentita sed eni cõsiderarevos opportet quivos insimu
lauerint:fidemq; in nos veritatis ex rebus cõibus nõ ex ficto sermone colligere.Quid ei posse nũc de
mũ nos dederimus rõanis cũ ab initio licuerit aut ab his non deficere:aut qui defecimus cito venire
Mors gloriosa captiui potior vita. igr̃aʒ priusq; circa nos oia vastarẽt.Nãq; iã ne volentibus quidẽ vobis transactio facilis ẽ:cũ& supbos
eos effecerit galilea sub iugũ missa mortẽq; grauiorẽ afferant turpitudinẽ appropinquantes.Placere
quidẽ q; in me est:pacẽ morti ante pono.Semel aũt bello appetitis postq; pugna cõmissa est gloriosã
mortem vita captiui existimo potiorem.Sed vtrum nos populi principes aiunt clam misisse aliquem eg.l.4
ad Romanos an etiam totum populum cõmuni suffragio.Siquidem nobis dicant quos amicos mise c.xxvj
rimus qui serui fuerint proditionis ministri.Cum iret aliquis deprehensus est.Rediens captus est.
Litteras nacti sunt.Quemadmodũ autem tãtam ciuium multitudinẽʒ lateremus: cum quibus omni
hora versaremur.Paucis etiam atq;his inclusis qui de tẽplo ne in ciuitatẽ quidem:prodire possẽt quo
pacto sunt cognita:quę occulte extra ciuitatẽ fierent:an vero nõ cognouerũt q̃n ausorũ penę reddẽ
dę sũt donec aũt sine mœtu fuerunt.neminem nostrum proditorem suspicabãtur.Sin ad populũ cau
sam referunt:publicũ habuit nempe consiliũ nemo aberat contioni:ideoq; manifestior ad vos nũcio
citius fama properasset.Quid opus erat legatos mittere:cum certa nobis esset de transactiõe sentẽtia

A Et quid designatum sit dicant. Sed he quidē male pertinaces & instantes penas euitare cupientium cauſationes ſunt: Cum etiam ſi ciuitatem manentem prodi ſors afferret, ideoq; ipſos qui nos criminantur auſuros quoq; audacię vnum malum decem videretur prodicio. ¶ Vos aūt oportet (quia ſemel cum armis adeſtis) primum (quod eſt iuſtiſſimum) adiuuare metropolim & vna nobiſcum tyrānos eximere per quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladijs permiſerunt. Deniq; nobiles viros non incuſatos ex medio raptos foro primum vinculis cruciarunt: deinde non voce neq; pręce eorum morati neci dederunt. Licet autem vobis non belli legi introgreſſi horū videre argumentum quę dixit deſolatas domos rapinis: coniuges in veſte lugubri ac familias peremptorum: ac p totam ciuitatem vlulatus & fletus. Nullus enim nō expertus eſt perſecutionem impiorū: qui ad hoc inſanię proruperunt vt latrocinalem audaciā non ſolum ex agris atq; aliis ciuitatibus in hanc quę & caput & facies gentis eſt ſed in phanum etiam ex ciuitate tranſferent. Deniq; hoc ſibi ad excurſus & ad profugium elegerunt iſq; fiſcus illis eſt eorum quę in nos comparātur: & locus toti orbi terrę venerabilis quiq; ab vniuerſis alienigenis ab extremo limite vndiq; venientibus honoratur: per hasq; apud nos prętermata ſunt beſtię conculcatur. Exutis autem rebus deſperatis, populos commiti populis & ciuitatibus ciuitates, genteſq; in ſua viſcera delectum habere: cum debueritis (vt dixi) quod facti eſſet optimum ac deceret nobiſcum nocentes eximere. atq; hāc ipſam fallaciam vltumire quod auxilio nos aduocare auſi ſunt: quos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi hominum preces reuerendas putatis: attamen licet vobis armis depoſitis cognatorum habitu introire ciuitatē: mediocq; ibi hoſtes auxiliatores ſuſcepto nomine de noſtris diſcordijs iudicare. Quamq; reputate quid habebunt commodi cum de manifeſtis ac de tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt: q hominibus non accuſatis ne verbum quidem facere permiſerunt. Ferant igitur hanc ex noſtro aduētu gratiam. Si vero neq; nobiſcum indignari neq; iudicare vultis: tertium reſtat nec relictis vtriſq; partibus nec noſtris cladibus inſultetis: nec cum inſidiatoribus metropoleos maneatis. Nam & ſi maxime
B cum romanis quemq̄ noſtrum ſuſpicamini collocutum: obſeruare vobis itinera licet tumq; demum tueri metropolim cum factum aliquid eiuſmodi patuerit quale delatum eſt: & in auctores eius ſi cōuicti fuerint vindicare. Non enim vos pręuenient hoſtes iuxta ciuitatem ſedibus poſitis. Sin horum nichil vobis gratum aut mediocre videtur portarum clauſtra miremini: quatenus arma portabitis. Hęc quidem Ieſus loquebatur.

¶ Indignitas idumeis (quia peratum non inueniſſent introitum) Symon vnus eorum reſpondet iudeis indignationem contra pontifices oſtendens qui cōmunem omnibus ciuitatem ſibi clauſerint & Romanos fortaſſe coronatis portis parati ſint recipere. Hic enim poſt multas increpationes ſedeclarat ferre Zelotis auxiliū & dei domiciliū velle defēdere atq; pro patria ꝓpugnare. his quoq; dictis idumeorū multitudo clamore concēſit. vnde Ieſus triſtis duplici bello oppugnatam videns ciuitatem receſſit. itaq; idumei prope murū tabernacula poſuerunt. Tantaq; noctē illa horrēda fuit tēpeſtas vt apud omnes certum erat hominum mundi exitio ſtatum eſſe turbatum quod maximū fuit portēntū idumeis atq; opidanis vnam afferens opinionem Zelotę aut ſolliciti congregato cōſilio idumeis cō
egl. → capi. S cluſerunt ſubuenire ſeratamq; portam aperientes idumeos introducūt. Capitulum nonum.

Dumeorū aūt nequaq̄ multitudo animū attendebat: ardens iracundia (q; nō paratū habuiſſet introitū) pq; armis iter ſe duces indignabant̄ captiuitatē eſſe exiſtimātes: ſi ea quibuſdā tubētibus depoſuiſſēt. Vnus aūt ducū Symō filius Cazię aīs Cathla vix placato ſuorū tumultu ſtās in eo loco vñ exaudiri a pōtificibus poſſet. Nō iā mirari ſe
C (ait) ſi libertatis ꝓpugnatores i tēplo cuſtodierēt icluſi cū illi cūcte gēti cōmunē clauſerit citatē. Et rōanos qdē fortaſſe coronatis ēt portis recipe ſint pati. Idumeos āt extumbus alloquāt captaq; iubeāt ꝓ libertate arma ꝓtecerę cognatiſq; nō credētes cuſtodiā citatis iudices eos diſcordiarū fieri vellēt: & alios accuſando q; indemnatos ciues occiderēt: ipſi totam damnēt ignominationē. Deniq; (ait) vrbem omnibus alienigenis religionis cauſa patentem: nunc domeſticis præcluſtiſis. Valde enim cōtra vos feſtinabamus & ad gerendū cum gentilibus bellum: qui ob hoc ꝓparauimus vt vos ſeruaremus liberos. Nēpe talia vos etiā hij quos obſidetis leſerūt tāq; veriſimiles vt ſuſpicionis in illis queq; colligitis. Deinde qui reipublicę defenſores intus i cuſtodia tenētes genere cōiunctiſſimis gentibus ſimul vniuerſis ciuitate percluſa tyrannidē perferre dicitis, cū iam contumelioſis non iubeatis obtemperare preceptis nomēq; potentię aliis qui vos tyrannos patiuntur annecti tis: quis cauillationē vñ ſermonis tulerit cū res repugnatiū videat ex omni vobis etiam nūc idumeos excludētibus citate. nāq; ipſi nos a patrijs ſacris arcetis: recte quis eos incuſauerit qui cuſtodiuntur in tēplo: quod cum auſi eſſent plectere ꝓditores quos viros nobiles innocētes pro ſocietate facinoris dicitatis: non a vobis inceperint: ſummaq; proditionis membra preciderint. Sed licet illi moliores q̄

Ieſus idumeos rogat auxilium cōtra tyrannos ferant eorum tyrannidem manifeſtauit.

Oppphanauerūt tēplū quoibus ēuenerabile

Committit eis depoſitis armis de diſcordijs iudicare aut ſi nō velint neutri fauentes parti recedant.

Idumeis indignatis (quia introitū paratum non inueniſſent Symō (vnus eorum reſpondet

Iesus tristis duplici bello oppugnatã videṡ ciuitatẽ recessit

Idumei prope murum tabernaculũ ꝓfuerẽt

Zelotarũ cõsiliuz cõgregatũ vt idumeis subuenirent.

zelotę seratam portã aperiũt & idumeos introducunt.

Custodibus occisis omnis multitudo ad clamorẽ suscitat & raptis armis ad vlciscẽdũ properabat.

congressus idumeorum.

res poscebat inuenti sunt: nos tamen domicilium deseruabimus Idumei & pro communi patria ☞ D
pugnabimus: tamq; foris irruentes q̃ intus insidiantes hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati: donec aut romani vos aspiciendo liberent: aut ipsi recuperata libertatis cura mittemini: His dictis ydumeorum quidem multitudo clamore consensit: ¶ Iesus autem tristis recessit cum nec Idumeos quicq̃ sentire moderatum: & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumeorum tumor & spiritus quiescebat indigne ferentium contumeliam q̃ essent ciuitati ꝑ eg.l.4
hibiti: & q̃ zelotarum vires esse firmas crediderant erubescentium postq̃ nichil eos sibi auxiliari pos cap.9.
se viderunt vt iam venisse peniteret. Pudor autem nulla re ꝗ œnitus gesta redeundi penitudinem superabat. Itaq; ibidem prope murum temere tabernaculis positis: manẽdum esse statuerũt ¶ Infinita vero hiems nocte illa ventiq; violentia cũ imbribus orti sunt: & crebra fulgura: horrendaq; tonitrua concussæq; terrę vastimugitus. Certumq; apud omnes erat hominum exicio mundi statũ esse turbatum: neq; parum quid rerum hęc signa portendere: vna vero Idumeis & opidanis erat opinio: his quidẽ irasci deũ militię causa existimantibus neq; se posse euadere. si aduersus metropolim arma mouissent: anano autem eiusq; socijs etiam sine prælio vicisse deumq; bellum pro se ãministrare credentibus. Sed profecto falsi erant interprætes futurorum & quę sui passuri essent cõtra hostes fore diuinabant. Verum Idumei catenatim densatis corporibus inuicem sese fouebant scutisq; contectis protecti capita minus pluuia lebebantur. Zelotę vero magis illorũ q̃ suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant. si quam illis recipere subsidij machinam possent. Horum autem ardentioribus videbatur vi armorum custodes inuadere: atq; ita in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. Nam & custodes ex improuiso & q̃ plures inermes ac belli inexpertes essent facile turbatum iri: & multitudinem ciuium difficulter collogi posse quoniam domi quisq̃ propter hyemem contineretur. Quin & si periculũ aliquod interuenerit: quibus subuenire q̃ negligere tot copias sui causa turpiter perituras. At qui prudẽtiores erant vim quidem adhiberi disuadebant. Non enim sui tantũ cu F
stodes ampliare: sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumeos diligẽtius custodire & vbiq; adesse ananũ oibus horis iuuisse custodias existimabant. Sed hoc alijs noctibus ita habuerat. Ille vero non sua desidia requieuerat: sed vt ipse & custodum manus fato inrerirent. Namq; iam nocte proueeta & algente hyeme custodes in porticu dispositos opprimit somnus: Accedit Zelotis subito consilium vt feris templo sacratis portarum vectes secarent. Affuit aũt illis (ne exaudiretur crepitus) vẽtorũ sonus & crebra tonitrua phanoq; egressi ad murũ clanculo veniũt: seratamq; portã (quę ad idumeos erat) aperiũt. illi aũt primo ananũ conari aliquid suspicati: vnusquisq; dexterã ad gladiũ quasi bellaturi applicant mature. Deinde (his qui ad se venerãt agnitis) introibant. Qui quidẽ si tũc manus i ciuitatẽ vertęre voluissent nihil obstabat quo minus simul totus populus interiret tãta ira ferebant. Verũ Zelotas prio eximere custodia festinabãt illis quoq; multũ precãtibus q eos receperant ne despicerẽt malis obsessos quorũ gratia venerãt. ne ve his acerbius periculũ iportarẽt captis eni custodibus faciliorem ipsis in ciuitatẽ fore impetũ. Sed si semel eos concitassent. iam illos cõtineri non posse cũ sensserint cõgregabũt & per ascensũ nitentibus se opponẽt. Idem sibi Idumeis visum est.

¶ Zelotę Idumeis ingressis mixti in custodes irruerũt: quibus occisis omnis multitudo ad clamorẽ suscitur & raptis armis ad vlciscendũ properabat primum quidem solos Zelotas aliquid conari suspicans quasi eos superaturi numero cõfidebat. Sed Zelotis Idumeorũ clamorẽ geminantibus magisq; horribiles oim voces faciebat tempestas. Nemini aũt Idumei crudelissimi parcebãt neq; fugiẽdi aderat locus neq; spes fuit salutis. Octogita aũt milia & quingenti illa nocte fuerũt occisi pontifices quoq; F
Ananũ & Iesũ occiderũt insepultos dimittentes contra iudeorum mores qui etiam crucifixos ad solis occasum deponunt & sepeliunt. Mors enim Anani ciuitatis excidij principium fuit. Erat eni vir laudabilis iustissimus qui commodis propriis communes anteponebat vtilitates. Iesus quoq; cæteris virtute præstans illo quidem comparatione inferior.

Capitulum decimum.

IAmq; in tẽplo per ciuitatem subibant. cũ suspẽsi zelotę aduentũ eorũ præstolarent. eg.l.4
Denicq; his ingressis etiam ipsi cõfidẽter ex iteriore phano rogressi sunt mixticq; Idu ca. 9.
meis in custodes irruerunt. Cesis aũt nonnullis (quos somnus oppresserat) omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est. Raptisq; armis ad vlciscendum non sine stupore propcrabãt. Ac primũ quidẽ zelotas solos conari aliquid suspicãtes quasi eos superaturi numero cõfidebet. Vbi autem foris alios circũfundi viderũt Idumeos irrupisse sensurũt alis cẽserũt. Et maior quidẽ pars eorũ armis pariter scutisq; depositis iquestibuserat & pauci vero iuuenũ fortiter cõmuniti occurrerũt Idumeis aliquandiu segniorẽ multitudinẽ protegebant. alij cladem ciuitatis habitatoribus nũciabãt. Illorũ autem auxilio venire nullus audebat cognito idumeos irrupisse: sed ipsi quoq; irrita vociferãtes cum fletibus respõdebãt & plurimisq; mlerũ su

A ſcitabatur vlulatus.ſi quando cuſtodum quiſq; iam periculum incidiſſet. Cum & zelotæ Idumeorũ clamorem geminabant magiſq; horribiles faciebat tempeſtas omnium voces.Nemini autẽ Idumei parcere q̃ natura crudeliſſimi ad cedes erant & hieme grauiter afficiebantur propterea his qui ſe ex cluſerant vt inimicis vtebantur tam ſupplicantibus q̃ repugnantibus infanſi multos etiam cognatio-
eg.l.4. nem referentes alias recordantes vtq; commune phanum refereantur orantes gladijs tranſſigebant
cap.4. Nullus autem fugiendi locus:neq; ſpes erat ſalutis.Compulſi autem circa ſe magis vi oppreſſi lania-bantur:cum recedendi ſpacium non daretur:nec interfectores a cedibus temperarent incerti aũt qd agerent in ciuitatem ſe precipitabant miſeri:vt mihi videtur eo quod fugiebant voluntarium ſubeũ-tes exicium donec templum exterius ſanguine redundauit: Octo autem milia q̃ uingentos mortuo-os dies inuenit. ¶Nec nunc his ydumeorum ira ſaciata eſt:ſed verſis in ciuitatem manibus omnes domos diripiebant quęcunq; fortu:tu inueniſſent morti dabant.Et cæterę quidem multitudinis ce-dem ſuperuacuam eſſe ducebant. ¶Pontifices autem perueſtigabant & in illos plęriq; ferebant ſta-timq; comprehenſos obtruncabant:aſtantes ſuper eorum cadauera nunc Anano populi beniuolen tiam:nunc Ieſu quę de muro dixerat exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt vt eos etiam inſepultos abijcerent cum præſertim iudeis tanta ſepulturæ cura ſit vt eos etiam iudicio cruci ſuffixos ad ſolis occaſum deponant atq; ſepeliant. ¶Et quidem non erraverint ſi anani mortem di xero excidij ciuitatis fuiſſe principium & ex illo die muros euerſos:remq; publicam iudeorum periſ-ſe quo pontificem rectoremq; ſalutis ſuę iugulatum in media ciuitate viderunt. ¶Erat enĩ & alĩs vir laudabilis atq; iuſtiſſimus:& pręter nobilitatis ac dignitatis & honoris quo erat prędituſ amplitudi-nẽ infimis amabat ęquari libertatis aũt maxime fautor erat & qui populi affectaret imperiũ.Cõmodis aũt ꝓpriis cõmunes ſemp vtilitates ante ponebat.ſup oĩo paci ſtudẽs.Sciebat enĩ romanos nõ poſſe expugratumiri:ac ꝓſpiciebat vt ſi pauci viriliter nequiſſent iudei vel iimici ſuperaſſẽt:vt aũt breuiter dicã anano ad trãſactionẽ veniſſent.Mirus eĩ erat dicere:mirus populis perſuadere quę vellet lãvero ipediẽtes bellanteſq; ſuqegerat.Plurimũ aũt moliri ſub tali duce attuliſſẽt rõanis. ¶Adiũctus ẽt erat Ieſus illo quidẽ cõparatione iferior.Sed cęteris preſtãs vt pote qui deo tãq̃ violatam ciuitatẽ perire flãmiſq; ſancta purgari vellet cõſulto defenſores eorũ & qui ea cariſſima duceret ãputaſſet.Itaq; pau-lo ante ſacris veſtimentis amictos:ac toto orbe celeberrime religionis auctores quiq; vndiq; ciuitatẽ
B commeantibus venerabiles habebantur:iacere nudos prædã canibus:ac feris videres, Quos quidẽ viros ipſam puto gemuiſſe virtutem:tantum licuiſſevicijs flentem.

Idumei crudeliſſimi:nĩi pcebãt neq; fugiẽdi locus erat neq; ſalutis ſpes.

Octogĩta miliã & quingẽti mortui illa nocte

Mors anani ciuitatis excidij pricipiũ.Anani laudes q cõmunes ãponebat vtilitates.&c.

Ieſus laudes

¶Explicit Liber quartus.

¶Incipit Libei quintus.

eg.l.4 cap.6. ¶Anano & Ieſu occiſis Zelotę cum idumeis paſſim plebem quaſi mirabiliũ animalium gregez mactabant nemini parcentes ſed ante mortem eos verberibus afficiebant & totmẽtis: Nulluſq; palã flere neq; mortuos audebat ſepelire duodecim milia nobilium crudeliter fuerunt occiſa.Zachariam quoq; illuſtrem virum improbis inimicum & probis amicum proditionis crimine apud ſeptuaginta Viros falſo accuſant.Qui obiecta ſibi crimina diluit:& contra Zelotas eorum manifeſtat iniquitates Igitur omnes ſeptuaginta iudices pro Zacharia mori maluerunt:q̃ cõtra eum ferre ſententiã.Sedze lotę duo illum in templo occidentes in vallem proijciũt atq; a templo expulerunt iudices. Idumeos itaq; iam pœnitet veniſſe ueq; his geſta placebant.Quibus zelotarũ quidem ſecreto omnia zelotarũ manifeſtauit facinora.vnde ipſi maiorum vitantes ſocietatem quorum non ſponte:ſed decepti fue-runt participes in domos ſolutis cuſtodijs recedunt.Sed ipſis recedentibus zelotarum creuit inſolen-tia qui in fortes viros & inſignes cedibus ſeuiebant omnemq; volebant delere nobilitatem: Goryon autem libertatis amator cum multis aliſs occiſus eſt.Niger quoq; vir in bellis ſtrenuus cicatrices vo-ciferando oſtendens extra portam ductus occiditur ipſiq; ſupplicante ſepultura denegatur. Ipſe ve-ro moriens.Romanos vltores famemq; atq; peſtilentiam contra impios imprecatus ẽ. Omnibus cer te mortis occaſio excogitabatur.Soliq; ignobiles & fortuna humiles mortem euaſere.

Capitulum Primum.

C ANANO quidem & Ieſu eiuſmodi filius euenit.poſt illos vero tã zelotę q̃ Idumei paſſim plebem quaſi nefandorum animlium gregem irruendo mactabant Et vul gus quidam in quouis loco deprehenſum necabatur:corrptos autẽ nobiles ado-lecẽtes vinctos in carcerem concludebant ſpe nonnullos eorum ſibi poſſe ſocia-re nece dilata.Verum hæc nullum mouebant ſed cuncti mortem pręoptauerunt: dum modo ne aduerſus patriam communem nequiſſime conſpirarent. Seuiſſi-me tamen ante cedem verbera ſuſtinebant: exulcerati plagis atq; tormentis. Cũq; iã corpus nõ ſufficeret cruciatibus:tandẽ gladium merebant. Quos autem

Nullus palã flere audebat neq; sepelire mortuos &c.

Duodecim milia nobiliũ crudeliter occisa.

Zacharias obiecta sibi crimina diluit & contra zelotas eoꝝ iniquitates manifestat &c.

Omẽs.lxx.iudices ꝓ zacharia maluerũt mori q̃ cõtra eũ ferre sententiam.

Idumeos iã penitet venisse neq; his gesta placebant quibus zelotarũ qđ secreta mãifestauit &c.

Idumei malorũ societatẽ vitantes(quorũ non spõte sed decepti ꝑticipes fuerũt)i domos recedunt solutis custodijs &c.

Zelotarũ recedentibus Idumeis creuit insolẽtia q maxia i fortes viros & insignes cedibus seuiebant oẽmq; volebãt delere nobilitatem.

die cœpissent:eos in custodiam nocte ducebant.Extractosq; inde siquos mori contigisset abiciebant vt vinctis alijs locus esset.Tantus autem populus pauor occupauerat atq; formido.vt ne fiere quidẽ palam quisq̃ siue sepelire proprium funus auderet:sed erant occulte etiam clausorum lachrime:&neq; quis inimicorum audiret circunspectantes gemebant:paria namq; hæc (quę lugebantur) etiam qui luxissent illa paciebantur:Exiguam vero nocte sullatam manibus terrã corporibus inicebant:& non nunq̃ die siquis fuisset audacior. ¶Duodecim autem milia hoc modo nobilium perierunt.Illi autem cedes exosi:nullo pudore & vim iudicij & cognitionis cauillando imitabantur. ¶Itaq; cum illustriũ quendam zachariam baris alias baruchi filium interficere decreuissent(irritabantur enim q̃ t.equissimis inimicus erat nimis & probis amicus) itemq; locuples(vt non solum fortunarum eius direptionem sperarent)sed etiam remotumiri virum ad sibi adiscidos potentes septuaginta plebeiorum honestissimos ex precepto conuocant iudicium specie populi preferentes & apud eos zachariam(quasi res romanis proderet)accusant quodq; ad Vespasianum proditionis causa mississet sed neq; argumentum neq; vlla probatio criminis erat.Ipsi autem mississe dixerunt:& hoc haberi pro fide veritatis volebant.zacharias tamen(vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit)per insidias non i iudiciũ. sed in carcerem ducto vitę suę desperationem libertate non priuauit. sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit & illata sibi crimina breuiter diluit.In accusatores autem ratione cõuersa omnes eorum iniquitates per ordinem ꝓsecutus est multaq; de perturbatione rerum cõquerebat zelotæ vero obstrepentes vix a gladijs tẽperabant speciem cauillationemq; iudicij vsq; ad finẽ permanere cupientes:& præter hoc iudices experiri an periculi sui tẽpore iusticię memores forent. Igit omnes septuaginta ꝓ eo sententiam ferunt & pro ipso mori q̃ sibi ascribi eius interitum maluerunt: Illo aũt absoluto Zelotarum clamor tollitur:& vniuersi quidem iudicibus irascebant: qui simulationẽ datę sibi potestatis non intellexerũt.Duo vero ex audacissimis aggressi Zacariã in medio templo interficiunt:& illudendo.Habes inquiũt & a nobis de absolutione sententiam certiorem:eũq; statim in subiectam vallem de templo proijciunt. Iudices autem cõtumelię causa auersis gladijs feriẽtes tẽpli ambitu pepulerunt. Cedi autem eorum pepercerãt:vt disiecti per ciuitatem nuncij apud omnes fierent seruitutis. ¶Idumeos autem iam venisse penitebat neq; his gesta placebãt.Quibus collectis Zelotarum quidem secreto indicębat vniuersa:& quęcumq;(hi qui eos aduocauerant scelerata fecissent)omnia demõstrabat: arma quidem eos cœpisse dicẽs quasi Romanis a põtificibus metropolis ꝓderetur reperisse autem nullum ꝓditionis indicium:illos vero qui tutari eam simularent:& belli ausos facinora:& tyrannidis ab initio quidem prohibendo fuisse.Verum(quia semel in societatem intestinę cedis incidissent)finẽ delictis adhibendũ neq; vires omnibus suggerandas morem patrium destruentibus.Nam & siqui grauiter ferrent portas sibi atq; aditũ in oppidũ esse p̃clusum penas ab his qui prohibuerant esse repetitas& ananum quidem peremptum:vna vero nocte totum populum pœne consumptum:Quarum rerum multos quidem suorum pœnitere sentirent:eorum autem viderent a quibus esset rogati crudelitatem immensam:ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. In oculis autem auxiliatorum pessima facinora cõmittere: illorumq; iniurias Idumeis imputari:quatenus ea non prohibeant.neq; ab his separentur.Debere igitur(qm̃ de proditione quę dicta sunt ea lũia fuisse patuisset)nulluq; Romanorũ impetus timeretur aduersus ciuitatem vero inexpugnabilis esset potentia corroborata illos domũ recedere malorũq; societatem vitando cuncta diluere flagicia quorum non sponte:sed decepti participes extitissent persuasum est Idumeis. ¶Et primum eos (qui erant in custodijs)soluunt prope ad duo milia populariũ.Satimq; relicta ciuitate:ad Symonẽ venit de quo paulopost cõmemorabimus.Deinde domum ex hierosolimis abierũt. ¶Euenit aũt eorum discessum vtriq; inopinatum pariter videre.Nam & populus nescius pœnitudinis paululũ fiducia recreatus est.velut inimicis leuatus:& Zelotarũ creuit insolentia quasi non auxilijs caruissẽt: sed ex his essent liberati quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant.Deniq; iã nulla erat facinoꝝ mora neq; cunctatio:sed festinatis quidẽ cõsilijs in rebus singulis vtebant:quę vero placuissẽt: ipsa cogitatione citius pagebant.Maxime aũt in viros fortes atq; insignes cedibus seuiebãt:cũ inuidia nobilitatẽ absumerẽt mœtu virtutũ vnãq; cautionẽ putarẽt nullũ optimatũ superesse. ¶Ita occisus est & cũ multis alijs Gorion alʒ Gorgõ dignitate simul & genere p̃stans & solus alʒ plus posse populũ gaudẽs plenusq; spũ libertatis amator.vt nullus alius iudeorũ quẽ tñ libertas p̃ter virtutes alʒ pdidit.Sed neq; ꝓ abdita quidẽ Niger eorũ manus effugit:bellis cũ romanis gestis vir strennuus cõprobatus.Qui etiam vociferãs sępe & cicatrices ostẽdens:ꝓ mediã ciuitatẽ trahebat.Ductus vero extra portas(desperata iam salute ne sepultura careret.suppicabat) Illi aũt prius interminati q̃ humũ ei(q̃ desideraret)concessuri non essent:mox etiã mortẽ intulerunt. Q ni tamen(cũ occideretur)Romanos eis vltores impręcatus est famẽq; pręter bellũ ac pestilentiam & ad hoc omnia ipsorum mutuas ma-

D

eg.l.4 cap.10

eg.l.4 cap.10

B

eg.l.4 cap.10

F

eg.l.4 cap.10

A nus:Eaq; vniuersa confirmauit aduersus impios dicēs:& quod iustissimum est effecit:vt audaciā suā quam primum experirentur inter se dissidentes.Niger quidem occisus.quod habebāt de oppressiōe sui metus leuauit. ¶Pars autem plebis nulla erat.cui non ad interitum excogitabatur occasio. Nāq; alij q̄ iam dudum alijs ciuibus restitissent interficiebantur(qui vero nichil offenderent)subitas pacis tempore causas excipiebant:& qui omnino libere eos non adissent pro contemptoribus.quivero ob sequentes pro insidiatoribus habebantur vnaq; maximorum criminū & mediocrū pœna mors erat neq; euasit quisq̄ nisi aut ex ignobilitate aut fortuna perhumilis.

eg.l.4 cap.10

Omnibus mortis occasio excogitabatur. Soli ignobiles & fortuna hūilesmortem euasere

¶Vespasianus(Romanis ducibus ipsum contra discordes Iudeos bellū ageret incitātibus) melius esse vt sese paulatim domestica seditione consumeret respondit.Cui militum rectores consentiebat moxq; q̄ vtile eius fuisset consilium apparuit.Indies namq; multi Iudeorum zelotas fugientes ad eum venientes fuga tamen difficilis q̄ omnes exitus obsidebātur:custodibus diuitibus quoq; fugā redimentibus soli pauperes iugulabantur zelotæ quoq; ad hoc crudelitatis deuiarum vt omnibus occisis denegarent sepulturam.Sepulti namq; fortunatissimi cruciatus comparatione estimabantur.Tūc itaq; captam iri ciuitatem & sacra exurenda fore commune erat prouerbium. Capitulū.ij.

ege.l4 cap.xi

T rōani oēs quidē alij ducētes ad ciuitatē aios itēdebāt hostiū dissēsionē lucrū sibi esse cēsētes & vespasianū(penes quē sūme rei ptās erat icitabāt diuinę ꝓuidētię firmātes auxilio i semet hostes esse cōuersos.Verūtn̄ velox esse momētū & Iudeos cito i cōcordiā redituros:aut itestinis malis defessos aut redactos i penitudinē.Ad quos vespasianus ait plurimū eosqd fieri cōueniat ignorare tāq̄ i theatro cupiētes quantū armis ac manibus possēt ostētare potius cū ꝑiculo quā secū ipi q̄d ēt esse vtile reputātes.nā si statī citatē aggrederet:ipos causā hostibus fore cōcordię ac vires eorū ēt nūc vigētes i se ꝓuocaturos.Sin opiēt paucioribus hoc ac moderatioribus his vsuros domestica seditiōe cōsūptis.Deū nāq; melius q̄ ipsos disponere q sine labore Iudeos Rōanis traderet:nulloq; ꝑiculo exercitui victoriā cōdonaret.Proīn manibus ꝓpriis intereūtibus inimicis maxioq; malo hoc ē sedicione turbatis oportere se magis periculorum spectatores esse debere:q̄ cum hominibus mortem appetentibus,atq; inteſtina rabie insanientibus manu confligere. Si quis autem putauerit victorię gloriam sine prælio fieri viliorem:sciat(inquit)armorumin certo exitu commodius esse commode perficere quod interdit nec enim manu præclaris esse minus laudabiles:qui paria gesserint moderatione atq; prudentia Simul aut dum hostes imminuerētur:etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri.Præterea non id esse tempus id mature occupandavideatur victorię claritudo. Nec enim armis construendis aut muris vel auxilijs congredandis Iudeosoperam dare atq; ideo mores differentibus nocituras:sed bello domestico ac dissensione tumidos miserabiliora quotidie patiq̄ ipi eos captos afficerent intromissi.proinde siquis studiose consideret sinendos esse qui semet absumerent. siue facti ad gloriam clariorem nequaq̄ manus inteſtino morbo laborantibus afferendas.Si quidem recta ratione dicetur:non ipsorum sed discordię fuisse.Hęc Vespasianus.¶Eiq; dicenti rectores militum consentiebant.Moxq; apparuit q̄ vtile eius fuisset consilium.Namq; in dies singulos multi ad eum veniebant fugiendo Zelotas.Erat autem fuga difficilis:q̄ omnes exitus custodibus obsidebātur.Et si quis ibi qualibet ex causa depræhensus fuisset ve ut ad romanos ire cuperet interficiebatur Qui tamen eius dedisset pecuniam saluus abibat.Et qui non dabat solus proditor habebatur.Restabat igitur pecuniosis fugam redimentibus:solos pauperes iugulari.Mortui vero per omnes vias cōgregantur innumeri:multiq; etiam transfugere cupientium rursus in ciuitate perire præoptabant.

B

vespasianus(romanis ducibus ipm vt cōtra iudeos discordes bellum ageret i citatibus) respōdit melius esse vt paulatim sei uicē domestica seditione consumerent.

Aege.hic addu cit exēplū de fabio q magis hanibalē fregit cūctādo q̄ prelian do Itē de scipionibus q affricā subegerunt.

eg.l4 cap.xij

Zelotarū īmanitas sepulturā occisis oīnibus denegantium.

Namq; sepulturæ spe in patria mori tollerabilius videbatur.¶Illi autem ad hoc crudelitatis deuiarant.vt neq; intus neq; per itinera occisis humum concederet:Sed veluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent.suaq; in homines iniusticia diuinitatem quoq; polluere ita sub sole mortuos putrescere reliquerunt. Sepelientibus autem suorum funera:idem(quod transfugis immi nebat)supplicium mortis,Statimq; sepultura indigebat:qui hanc alteri prestitisset.Et vt breuiter dicā nulla tam bona quam misericordia perierat in illis cladibus'mentis affectio.Hisq; irritabantur noxij qui miserandam inuidissent a viuis in mortuos a mortuis in viuos iracundiam transferentes Modū autem excedente mœtu superstitibus mortui velut adepti requiem beatiores videbantur.Et qui erāt incustodijs:comparatione sui cruciatus insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabāt. Omne qui dē ab illis vis hominum culcabatur alias calcabatur.Ridebatur etiam diuinitas prophetarum: q responsis tamq̄ quam vulgaribus fabulis illudebant.Cum vero multa cōtempsissent devirtute acvicijs statuta maiorū etiā quę in patria olim prędicta fuerāt vera esse exitu ꝓbauerūt¶Vetus ei ḡdā sermo

C

Sepulti fortunatissimi.

eg.l4. cap.xij

D

retebãtur tũc demũ ciuitãtẽ captam iri ſancta quoq; flãmis exurẽda eſſe cũ lege belli ſeditio fuiſſet exorta: phanumq; dei proprię manus ante violaſſent. Quibus zelotę nihil de eorum fide dubitãtes: miniſtros ſe præbuerãt.

¶ Iohannes tyrannidem affectans parem cũ ſimilibus habere honorem dedecus reputabat qui paulatim ſibi multos nequiores mœtu aut gratia aſſocians multos habebat ſatellites. Seditioq; tunc oritur inter zelotas. Atq; tunc triplici maximo malo ciuitas laborabat. Tyrannide Seditione & bellũ quorum leuius bellum erat popularibus qui patrijs ſedibus relictis ad alienigenas fugiebãt. Quartum pręterea commotum eſt bellum maſſada namq; caſtellum validum ſiccatij: Romanũ exercitum videntes ocioſum & inter ſe Iudeos diſcordes die azimorum occuparunt. Et mulieres ac pueros in fuga deficientes ſeptingentos interfecerunt: vicoſq; circa caſtellum vaſtauerunt vbiq; etiam (multis ad eos perditis viris confugientibus) latrones congregabantur. Omniſq; Iudea latrocinijs & ſeditione erat perturbata. Vnde veſpaſianus a quibus tranſfugis (vt patriam hic calamitatibus liberaret) rogatus venit propius quaſi hieruſalem eſſet obſeſſurus.

Iohannes tyrãnidem affectãs parẽ cũ ſimilibus hẽre honorẽ dedecus iputabat & paulati ſibi multos mœtu aut gra adiũxit multoſq; ſatelites habebat.

Seditio inter zelotas.

triplex maximũ i ciuitate malũ.

Tyrãnis ſeditio & bellũ quorum bellũ leuius erat popularibus q relictis patrijs ſedibus ad alienigenas fugiebant.

Azimoꝝ feſticã

Mulieres ac pueros i fuga deficiẽtes ſeptingentos iterfeceẽt & vicos oẽs vaſtauerẽt: multiſq; ad eos viris perditis confugientibus vbiq; latrones cõgregabãt

Ois iudea latrocinijs & ſeditione perturbata.

Veſpaſianus rogatus a quibuſdã treſſugis vt ab his calamitatibus pñam liberaret propius venit velut hieruſalem obſeſſurus.

Capitulum tertium.

IOhannes iam dudum tyrãnidem affectãs: parem cũ ſimilibus honorẽ habere dedecus exiſtimabat. Paulatimq; ſibi nequiores adiũges: ab eorũ affectiõe ſeparabat. Semper autem aliorum decretis non obediendo: ſuaq; iubẽdo imperioſius: q; ſolus dñari cuperet non latebat. Eiq; ſociant nonnulli mœtu: alij gratia mirus ei erat oratiõe atq; fallacia perſuadere: quę vellet multi vero propterea q; ſibi tutum eſſe ducebãt priorũ delictorũ cauſas vni potius aſcribi q̃ omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat & bonus cõſilio ſatellites nõ paucos hẽbat & ſi magna pars vi cõtrarię factiõis reliquerat. apd quos ẽt liuor nõnihil valebat: graue putãtes vt paulo añ pari ſuccũberẽt. plus ãt mœtus eos ne ſub vnius ptãte viuerẽt exagitabat. Nec ei facile ſperabãt eũ ſi ſemel obtinuiſſet: deijci poſſe: occaſionẽq; in ſe habiturũ timebãt q; in pricipio reſtitiſſẽt. Proide quiſq; bello quiduis pati decreuerat: q̃ ſpõte ſeruiẽs mãcipij loco perire. ¶ His quidem ſeditio diuiditur: & iohannes in contraria diſſentientibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidem munita erant omnia cuſtodibus nihil autem parum agebatur ſi quando armis prælium laceſcebant. in populum vero maxime contentionem ſuſceperunt: & quis maiorem prędam caperet vtrimq; certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum i gentium tempeſtate laboraret. Hoc eſt belli dominationis. itemq; ſeditionis: eorum comparatiõe hellum popularibus mediocrius videbat. Deniq; relictis ſedibus patrijs ad alienigenas profugiebãt. Et Romanorum beneficio ſalutem (quam inter ſuos deſperauerant) aſſequebantur. ¶ Quartum pręterea bellum commotum eſt gentis exitio. ¶ Haud procul ab bieroſolimis caſtellum erat validiſſimus reponendis opibus ad momẽta belli tutãdiſq; corpibus ab ãtiqs regibus edificatũ (qđ maſſada dicebaꝫ) id occupauerãt (q̃ appellãꝫ ſycarij) q; a rapinis ãplioribus timore cõtinebãt. Hi cũ Rõanorũ exercitũ ocioſũ viderẽt. apud hieroſolimã vero Iudeos dominatione atq; diſcordia ſeceſſiſſe maiora facinora aggrediuntur. Dieq; feſto azimorum qui apud hębreos ad memoriã ſalutis quo ex ęgyptiorum ſeruitio liberati in terram patriã deuenerũt) ſolemniter celebratur: nocte deceptis (qui ibi erant) appoſiti municipium quoddam galaadin nomine perſuaſere vbi pugna quidem Iudeos ante præuẽtos atq; diſperſos q̃ arma caperent ſiue concurrerent ciuitate pepulerũt. Eos vero qui in fuga defeciſſent mulieres videlicet ac pueros ſeptingentos interfecerunt: edibuſq; deinde compilatis fructus quoq; iam maturos depopulari in maſſada portauerũt. & illiquidem omnes circum caſtellum vicos totã q; regionem populabantur non paruo vndiq; perditorum ad eos numero in dies ſingulos confluente. Simul autem concitati ſunt per ſingulos Iudeę tractatus in latrocinia: quę interim quieſcebant. At velut in corpore ſi quãdo pricipale mẽbrũ tumor afficit. omnia pariter egrotare neceſſe eſt ita propter ciuitatis tumultum atq; diſcordiam. etiam qui foris erant nequiſſimi prędarum inuenere licentiam: ſingulisq; vicis propriſs dilaceratis. deinde in ſolitudinem recedebant. Congregati autem & per collegia coniurantes exercitu quidem pauciores. plures vero q̃ latrocinalis conſpiratio in templa & compida ferebantur. & ſequebatur quidẽ vt in bello fieri ſolet ab his eos malis affici quos petiſſent. Verus præueniebatur vltio mox cum latrones a prꝛda refugerent nullaq; pars erat Iudeæ quę non vna cũ hieroſolimis præcellentiſſima ciuitate interiret. ¶ Hæc Veſpaſiano a tranſfugis indicabantur. Nam licet omnes exitus a ſeditioſis cuſtodirentur. & quoquo modo quis ad eos acceſſiſſet interficeretur: tamen erant, qui ad romanos clam profugerent inducemq; Romanorum opem ferre ciuitati & reſerua re populi reliquias hortarentur. Multos enim q; bene Romanis vellent periſſe multos aũt in pericu lo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille aũt iam tum miſerans eorum calamitates propius ad eos velut hieroſolimam obſeſſurus accedi re autem vera vt ciuitatem obſidione liberaret. ſpe autem ante reliqua ſubigendi nullumq; impedimentum obſidioni extrinſecus relinquendi.

eg. l. 4 cap. 13

E

eg. l. 4 cap. 13

eg. l. 4 cap. 15

F

eg. l. 4 ca. 14

¶ GADARA VESPASIANO ab optimatibus tradita.

A ¶ Gadaram vespasianus.iiij.die martij optimatū rogatu(ignorātibus seditiosis)ingredit dolesumq; ciuitatis principē cōprehensum interficiunt:nimiaq; iracūdia mortuoverberato extra ciuitatē fugiunt.Gadarēses quoq; contra fugitiuos avespasiano recipiūt prēsidia.Qui(missō placido contra eos qui de Gadara fugerant)cum cēterō exercitu in Cēsaream regredit.Fugitiui vero aduersus placidum impetum facientes coacti(multis intefectis & sauciatis)fugeruntvictorq; placidus vicum obtinuit qui(domibus dissipatis a militus)igni est traditus.Fugientes autem numero aucti hiericonta sei cesserunt ibiq; salutis spem ponentis placidus insequiturvsq; Iordanem omnes quos occupasset interficiens: Tredecimq; iuxta Iordanem (cum locus esset fuge)occiduntur alijs in fluuium se vltro proijcientibus & captiuorum fere duo milia ducentem cum maxima prēda adducūtur. Asphaltidis lacus & Iordanis repleti sunt cadaueribus Abila/Iulias:Besemoth cumvicinis vicis romano subdunt imperio.Deinde fugientes per lacum milite scaphis imposito subacti sunt.

¶ Capitulum quartum.

ge.l.4 ca.14. CVm igiturveniſſet in gadara trans amniane alias amnienſes regionis metropolim validiſſimam:menſis martij quarta die ciuitatem ingreditur. Iam enim optimates (ignorantibus ſedicioſis)legatos ad eum de trāditione miserāt tam pacis deſiderio quam ſuis patrimoniis metuentes.Multi enim apud gadaram locupletes habitabant quorum legationē inimici neſciebant niſi q; veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem ſe retinere poſſe diſperabant q; inteſtinis inimicis numero inferiores erant:neq; procul abeſſe videbāt a ciuite romanos.Si vero fugere decreuiſſent ſine ſanguine id facere nullaq; a noxijs pena repetita non honeſtum ſibi putabant. ¶ Itaq; doleſū cōprehenſū(namq; is non dignitate ſolum ac nobilitate ciuitatis princeps habebat ſed etiā legationis auctor erat)interficiunt nimiaq; iracundia mortuo verberato:extra ciuitatē dilapſi ſūt.Iāvero ppius accedēte rōano exercitu gadarēſiū ppīs veſpaſiano cū laudibus i citate recepto fidei dextras ab eo accepit:eqtū & peditū p̄ſidia cōtra fugitiuoꝝ excurſus.muros em priuſq; peterēt id romani ipi deſtruxerāt:vt eo ſibi fides eſſet quod pacem diligerent ſi belluꝫ gerere necvolentes quidē poſſevideretur. ¶ Veſpaſianus autem(miſſo placido cū equitibus ac tribus milibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant)ipſe cum cēteris militem copijs cēſareā regreditur. Et fugitiui poſtq; repente equites a tergo inſequentesviderunt priuſq; in manus venirent invicum quendam(cui nomen eſt bethenabryn)ſe recœperunt:vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine hiſq; partim inuolentibus partim inarmatis:ſpecieterius contra placidum eiuſq; milites proſiliunt.Illi autem primo impetu paululum receſſerunt ea ſimul arte vt eos a muro longius prouocarent Deinde loco oportuno circundatos telis agentes eminus ſauciabant. Itaq; fugientes quidem ab equitibus preuemiebantur iudei.quivero manus conſeruiſſent a peditibus corruebant nichil plus audacia demonſtrantes.Condenſos enim aggrediendo romanos armis non ſecus ac muros ſeptos ipſi quidem telis adtumnon inueniebant:neq; ſuffic'ebant aciem rumpere illorum autem tranſfigebantur ſagittis & immaniſſimis feris aſſimiles irruebantvltro inferrū:& decidebant alij gladijs ora percuſſi.alij ab equitibus diſſipati:quoniam cura erat placido curſum eorum avico intercludere.aſſidueq; prētercurrens ea parte cedenteſq; reflectens vna etiam libratis ſagittarum ictibus vtebatur. Hiſq; proximos interficiebat:mœtu vero longe fugientes reuocabat:donec videlicet lapſi qui fortioreſerāt ad muros effugerunt.Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant.Nec enim excludi gaderenſes ſuoꝝ cauſa patiebantur:& ſi eos recepiſſent:vna cum his ſe periturosvidebant.Quod etiam cōtigit. Illis autem ad muros compulſis:pœne quidem romanorum equites cum his irrupere.Portis autē ante prælusis admoto milite placidus primo meridiem vſq; acerrimo certamine muro pariter ac vico potitus eſt:Ibiq;cum vulgus quidem ineꝛs occidebatur fortiores vero fugam petebant: domus vero a militibus diripiebantur:& vicus igni traditus eſt.Qui autem inde euaſerant totam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt:& excollendo proprias calamitates in maius totumq; romanum exercitum aduentare dicendo mœtu omnesvndiq; commouerunt. ¶ Plurimo autem numero aucti in hierichonta ſeceſſerunt. Hæc enim etiam tunc eorum ſpem ſalutis fouebat:q; eſſet valida & populoſa. Placidusvero equitibus ſimul rebuſq; ante proſpere geſtis frœtus eos inſequebatur: & vſq; ad Iordanem quidem ſemper quos occupaſſet morti dabat.Omnemvero multitndinem ad flumen coactam fluminis ipetu prohibitos q; auctum ymbribus vadum tranſire non poterant: aperto prælio aggreditur.Itaq; neceſſitas eos ad pugnam compulit:q; fuge locum non haberent.Prętentiq; ad ripę longitudinem tela equitum & excurſus excipiebant:a quibus multi percuſſi in fluuium ceciderūt Nā qui manibus eorum interire:tredecim milia fuerunt.Alij cūvim ſuſtinere non poſſent:in Iordanē ſpōte deſilierunt.Erat aūt numerus infinitus.& p̄terea capti ſūt prope ad duo milia ducenti:cū p̄-

Veſpaſianus.iiij die martij gadarā (optimatibus rogantibus ſeditioſis tū ignorātibus)ingreditur.

Doleſus citatis princeps ab iimicis occidit qui mortuoverberato fugiunt.

veſpaſianusmiſſo placido cōtra eos q de gadara fugerāt cū cētero exercitu cēſareā regreditur.

Placidi victoria

Vicus igni traditus.

Fugientes aucti nūero i hiericō. ta ſeceſſerīt ibiſalutis ſpē ponentes:placidus i ſequit vſq; Iordanē oēs quos occupaſſet interficiens.

da maxima ouium & ásinorum itemq; camelorum & boum. ¶Iudeis quidem hoc vulnus inflictum quãuis parũ supioribus maius tñ seipo visũ ẽ: nõ solũ q; eã totã regionẽ (qua alias quã fugerãt) cedis repleuerat ſz ẽt q; referẽ iordãis mortuis puius nõ erat. & asphaltidis aſs asphaltius quoq; lacus repletus erat cadaueribus: quę p mꝛta fluia deuoluta fũt. ¶Placidus aũt ſcda fortuna vſus i vicos ꝓxios & municipia cõtẽdit: captiſq; abilã & iuliade & Beſemoth oibus ad lacũ asphaltidẽ vſq; idumeos ex trãſfugis vbiq; collocat. ¶Deiñ milite ſcafis ipoſito eos (qui in lacũ refugerã) ſubegit: & trãs fluuiũ quidẽ circa regio romanis ceſſit: vbiq; oia vſq; ad macherunta deuicta ſunt.

Aſphaltidis lacus & iordanis cadaueribus pleni. &c.

¶LYDDA ET IAMNIA ciuitates ſeſe Romanis tradiderunt.

¶Veſpaſianus (audito q; Galacia a Nerone defeciſſet) ad bellũ incitaꝛ vt orientis placaret pꝛtes atq; ꝓ oppida & vicos obſtãte hyeme collocat pręſidia & (quę vaſtata fuerãt) reſtaurat. Qui i Antipatridam veniens ciuitateq; cõpoſita recedẽs vaſtãdo & inflammando. omneſq; ſubuertẽdo Topar chias circũ Taphnã in lyddam & lãniam venit deinde Amathunta decemq; miha virorũ (captis duobus vicis) occiduntur & mille captiui.

Capitulum quintum.

Audito q; Galacia a Nerone defeciſſet veſpaſianus ad bellũ icitaꝛ vt oriẽtis ptes placaret & ꝓ oppida atq; vicos collocat (obſtante hyeme) pręſidia & (quę vaſtata fuerãt) reſtaurat. Decẽ milia virorum captis duobus vicis idumeę occidũtur & mille captiui

Vm hęc agunt: motus circa galaciã nunciãtur: & q; iudex vna cũ optimatibus idigenaꝝ a Nerone defeciſſet: de qbus diligẽtius alibi ſcriptum eſt. Veſpaſianũ vero ad impetũ belli quę nũciata ſunt incitarunt. iam tũc futura bella ciuilia totiuſq; iperij pericula ꝓſpicientẽ: cũ ſi partes oriẽtis ante placaſſet minus Italię metuendũ exiſtimaret. Obſtãte aũt hyeme per ſubactos interim vicos atq; oppida p̃ſidia collocabat. Dechadarchos aũt ciuitatibus apponens multa etiã eorũ (quę vaſtata fuerant) inſtaurabat. Prius tñ comitatus militũ copijs (quas cęſareã adduxerat) i antipatridã vẽit. ibiq; p biduũ ciuitate cõpoſita. tertio die vaſtãdo inflãmando. oẽſq; ſubuertendo circũ taphnã toparchias: in Lyddã & lãniam ꝓcedebat. Et cuꝫ ſeſe vtraq; tradidiſſet cõſtitutis illic habitatoribus idoneis: in amathunta peruenit. Occupatiſq; ad metropolim eorum omnibus ſuis caſtra muro circundat. quintaq; in his relicta legione cum cętera manu Beithon alias Bethbeptephon toparchiam proficiſcit: eaq; & vicina regione itemq; circum Idumeam igne conſumptis. caſtella quidem locis oportunis muniuit.

¶Captiſq; duobus vicis in media idumea poſitis hoc eſt Begabry alias Batarim & Caphartopham plus q̃ decẽ milia hoim̃ emit. prope aũt ad mille capit. Exactaq; inde multitudine nõ paruã militũ ſuorũ partẽ ibi conſtituit: qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in lãniam rediit: vnde per Samaritiden ac ꝓter Neapolim (quę dicebatur ab indigenis Naborta alias Nabartha) ſecundo Iunij menſis die in coream deſcendit.

¶HIERICO A ROMANIS obſidetur / multiſq; fugientibus in montana Hieruſalem reliqui perimuntur.

¶Veſpaſiano aduenienti hiericõta Traianus occurrit cũctis ſub Iordanẽ deuictis. Sed ex hiericonte ante eius aduentum hieruſalem in montana diffugerant. Non pauci autem (qui remanſerãt occiduntur. Hiericontis ſitus & dimenſio Aſphaltides & Tyberienſes lacus natura contrarij Aſphaltides ſalſus & Tyberienſis dulcis. Fons iuxta veterem ciuitatem hierico hominibus aliquando & fructibus peſtilens per heliſeum vero (ſale impoſito) ſecundiſſimus atq; ſaluberrimus eſt effectus. Amplius autem q; cęteri fontes ſpacium rigat optimos paradiſos educat ibi palmę mellifluę Opobalſamus Mirobalſamus & quę ſunt cariſſima ibi generantur cuius rei cauſa eſt aquarum vis & aeris. Aſphaltides autem ſalſus lacus eſt ſterilis velociſſimus: Nec quis ibi facile iungi poteſt etiam ex induſtria qđ (vt experietur) veſpaſianus (iacto ibi homie) lacum viderevoluit. Mirabilis quoq; coloris & terrę mutatio / Bitimen inſuper medendis corporibus inuenitur hic lacus Sodomiticę terrę vicinus. Quę habitatorum impietate fulminibus conflagrata fuit vbi adhuc diuini ignis reliquię videntur atq; in fructibus cineres.

Veſpaſiano hiericõta aduenięti Traianus occurrit cũctis ſub Iordanem deuictis Hiericontis ſitus deſcriptio & dimenſio

¶Capitulum ſextum.

Poſitis autem ibi caſtris. poſtridie in hierichontam peruenit. In qua vnus rectorum traianus quem locis vlterioribus ducebat militem iungit cunctis ſub iordanem deuictis.

¶Sed ex hierichonte quidem multitudo ante romanorum aduentum in aduerſam hieroſolimis montanam regionem diffugerat. Non pauci autem qui remanſere perimuntur. Deſolatam vero offenderant ciuitatem. ¶Cui in planicie ſitus nudus mons ac ſterilis imminet: idemq; longiſſimus. A ſeptentrionali enim regione vſq; ad ſcytopolitanos agros: a meridiana vero vſq; ad terrã ſodomiticam & aſſaltiden lacum terminus extẽditur. Non totus autem inequalis eſt: & quod nihil gignit non habitatur. Huic adiacet circa iordanẽ alius mons incipiens a iuliada a ſeptẽtrionali regione: pro-

Asphaltides

A lixus autem in meridie vſq; in bacra quę petrā diſterminat arabie ciuitatem. ¶ In hoc eſt etiam (qui ferreus mons appellat) ad moabitidē vſq; lōgus inter duos aūt montes regio (quę magnus cāpus vocatur) a gēnabra vico ad lacū affaltidē vſq; patens. Habet ducentorū & triginta ſtadiorū longitudinē: latitudinē vero centū & viginti mediuſq; ab iordane diuiditur. ¶ Sūt aūt illic duo lacus aſphaltides & tyberienſis natura cōtrarij. Nāq; alter ſalſus ac ſterilis: tyberienſis vero dulcis ac fœcūdus. Eſtaſq; tempore illa planicies ardore ſolis incenditur & vicus opprimitur. aeris tractu omnibus circum agris diſpar p̄ter iordanē. Vñ euenit vt palmę quę in ripis ſunt magis floreant. & fertiliores ſint minus autē quę longe remotę ſunt. ¶ Ad ipſam hierico largiſſimus fons eſt. rigandiſq; aruis vberrimus. iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem (quam Ieſus naue filius hębreorum ductor primum i cananeorum bello terram poſſederat) Hunc fontem aliquando ferunt non ſolum terrę atq; lignorum fructus: ſed etiā fœ
eg.l.4 minarum partus obtundere ſolitum. cunctaq; patiter morbo ac peſte corrumpere poſtea mālueriſſe
ca.27 contra ſaluberrimum ac fœcundiſſimum eſſe factum ab heliſeo quodam propheta: qui helyę notus fuerat atq; ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab hiericontis habitatoribus q; humaniores eos expertus erat: ipſos & omnem regionem illam perpetua gratia remuneratus eſt. Progreſſuſq; ad fontem lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem a quam miſit. luxta deinde ad cęlum dexterā tendens: fonticq; immergens blanda libamina: ipſum quidē precabat vt fluenta lenire: ac dulciores aquarum venas aperiret: deum vero vt fœcundioribus auris temperaret orabat: tamq; vbertatem fructuū q̄ ſucceſſionem prolis daret indigenis. nec eorum filiorum genitrices aqua deficeret quo ad iuſti manerent. Ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus fontem immutauit. Et qui ante cauſa his erat orbitatis ac famis: idem victus ac fœcunditatis auctor factus eſt. Deniq; rigationis eius tanta potentia eſt: vt ſi tetigerit modo terram. ſapidior ſit aquis dieu perſeuerantibus. Vnde qui eo largius abutuntur exiguum emolumentum habent: qui vero partium plurimum. Amplius tamē q̄ cæteri fontes ſpacium rigat. At ſeptuaginta quidem ſtadijs longam: triginta autem latam planiciem p
B meat. Optimos autem in eos paradiſos ac denſiſſimos educat palmarumq; irriguarum genera tā lapore q̄ nominibus varia. quarum pinguiſſimę calcibus preſſę plurimum mellis emittunt, non multū alio melle deterius: quāq̄ & mellis altrix eſt illa regio. & opobalſami ferax: qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. Itemq; cyprum mirobalſamum gignit vt qui diuinum eſſe illum tractum dixerit non errabit vbi & larga & opima generantur quę ſunt cariſſima. Sed nec i aliis ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod fatum fuerit reddit. Cuius rei cauſa michi videtur eſſe aquarum vis lanta & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerit atq; diffundat: liquor autem ſingula firmis radicibus ſtringat. viresq; ſuggerat eſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio. vt nihil facili procedat ac pullulet Aqua tamē ſi ante ſolis ortum hauriatur. aura ſpecie refrigeſcit: naturamq; aeri contrariam ſumit. Nieme vero contepeſcit: eaq; merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies: vt quo tempore iudea ningit: lino illic tamen indigenę veſtiuntur. Diſtat autē ab hiero ſolimis centū quinquaginta ſtadijs. Et ab iordane ſtadijs quadragīta: totūq; habet ad hieroſo
eg.l.4 limā ſpaciū deſertū atq; falſoſum: ad iordanē vero & lacū aſphaltiden licet humilius ęque tamē incultum ac ſterilem. Sed de hierico q̄ ſit fortunatiſſima ſatis dictum. ¶ Commemoratione autē dignū pu
cap.18 to aſphaltidis quoq; naturam exponere: is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt. nimia vero leuitate etiaq; quę graueſſima ſunt in eum iacta referuntur. Demergi autem quis in profundum: nec induſtria facile poteſt. Deniq; veſpaſianus qui eius viſendi cauſa illuc venerat: iuſſit quoſdā natandi neſcios īctis poſt terga manibus in altum proici: & euenit omnes tamq̄ in ſpē rurſum reuulſos deſuperfluitare. Ad
C hęc mirabilis eſt coloris atq; mutatio terrę quę in ſingulos dies ſuperficiem vertit: & ſolis radijs varia reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bitumis glebas: quę ſupervndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitatores acceſſerint nacti quod aggeſtum eſt ad naues trahunt: & quod lentum eſt repletas eas abrumpere nequeunt ſed qua ſi replicata ſcafa peudet a cumulo: donec menſtruo mulierum ſanguine atq; vrina ſoluatur. Eſt autē vtile non modo ad compagines nauium: ſed ad corporum etiam curationem multis remedijs admiſcetur. ¶ Huius lacus longitudo eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum qui Azoatrum alias Zobatis vſq; ad Arabiam tenditur. Latitudo vero cētum quinquaginta ſtadijs patet. quę ſodomiticę terręvicina eſt. olim quidem tam fructibus q̄ ſubſtantia ciuitatum fortunata: nunc autem exuſta omnis atq; habitatorum impietate fulminibus conflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea reliquias diui-
eg.l.4 ni ignis & oppidorum quinq; videre licet ymagines & regnaſcentes in fructibus cineres. Qui colore
cap.28 quidē ſunt loliſ ſimiles: carpentium vero manibus infumum diſſoluuntur & cinerem. Terrę ſiquidem ſodomitę fabula eiuſmodi fidem habet ex facie.

Ferreus mons. Magnus cāpus regio.

Aſphaltides & tyberiēſis lacus naturacōtrariaī phaltides ſalus Tyberienſis dulcis. Fōs iuxta ve terē ciuitatem. Hierico aliqñ hoibus & fructibus peſtilēs per heliſeū vero ſale ipoſito fecūdiſſimus ac ſaluberrimus factus vt hr̄.iiij Regū capitu ij.

Natura fontis mutata.

Optimi ibidem paradiſi. palme melliflue Opobalſamus. Mirobalſamus. Aquarum vis & aeris. Tēperata regio Hierico a hieru ſalem diſtantia & Iordane.

Aſphaltidis natura ſalſus ē lacus ſterilis atve lociſſimus nec q̄ ibi facile mergi etiā ex induſtria poteſt qd veſpaſianus experiētia cognouit.

Bitumen medēdis vtile corpori bus.

Sodomtiica terra habitatorū ipie tate fulminibus conflagrata vt hr̄. Geñ. ca. xix. & Antiq. li. j. ca. xix. vbi adhuc

dini ignis religę videnť atq; i fructibus cineres.

¶GERESA capitur a Romanis.

¶Vespasianus/collocatis apud hiericōta prędidijs)Anniū cū exercitu mittit ad Geresā/q capta citate/mille iuuenes interfecit:& familias ducit captiuas bonaq; militibus prędari permisit:domibus quoq; incensis proximos petijt vicos.& vastauit omnia circa hierusalem.Neronis vero occisi anno i. perijt.xiij.Vespasiano paranti se ꝓficisci hierusalem interitus nunciatur.Hic enim seipsū fugiēs occidit.Cui Galba imperator succedens occiditur:& Otho declaratur imperator qui bellum fecit contra vitellium.Vespasianus aūt a Galba mandatum expectans militiam differebat misit Tytū:Qui Galbam mense septimo totidemq; diebus cognoscens fuisse occisum rediit ad patrem. eg.l.3. cāp.21

¶Capitulum septimum.

Vespasianus collocatis apd hierico ꝑsidijs mittit āniū cū exercitu ad Geresā q capta citate mille iuuenes iterfecit & familias ducit captiuas bōaq; predari militibus ꝑmisit domibus quoq; incēsis ꝓximos petijt vicos & vastauit oia circū hierusalem.&c.

AT Vespasianus hierosolimorꝫ habitatores munire cupiēs vndiq; apud hierico & auillā castellis erectis vtrobiq; auxiliatorū pariter ac romanorꝫ ꝑsidia collocat.Mittit aūt gerasiō luciū Anniū: eqtatus ei parte multisq; peditibus attributis.Qui primo aggressu citate capta mille iuuenū/q ne fugerent ꝑuenti erāt)interficit: familias captiuas ducit:bona militibus ꝑdari ꝑmittit.Incēsis deniq; domibus ꝓximos vicos.Erat aūt fuga potētiū:& interitus infirmorū: qđq; occupatū fuisset flāmis dabatur.Oibusq; tā montanis locis q̄ tota planicie bello oppressis apud hierosolimā degentes exeūdi copiam non habebant:cum transfugere quidem cupiētes a zelotis asseruarentur:eos vero qui etiā tunc a romanis dissidebant vndiq; ciuitate vallata cohiberet exercitus. eg.li.3 cāp.21

¶Vespasiano autem cęsaream reuerso & in omnibus copijs in ipsam hierosolimam proficisci paranti.nunciatur peremptus nero:cum per annos tredecim & octo dies imperasset.De quo referre quemadmodum dehonestarit imperiuꝫ nequissimis hominibus.Nimpidyo & tygillino & indignissimis libertorum permissa republica. qꝫ eorum captus insidijs ab omnibus seruatoribus destitutus cum quattuor libertis fidelibus i suburbanum fugerit ibiq; semet occiderit:& ꝙ multo post tempore qui eum deposuerant pœnas dederit:bellumq; per glaciam quo pacto desierit.& ꝙ Galba creatus imperator romam redierit ad hispania.& quemadmodum incusatus a militibus tanq̄ humilioris esset animi in medio foro necatus sit.& otho declaratus sit imperator:eiusq; militum invitellij duces & exercitum congressus necnon vitellij turbas & circa capitolium pugnam & quemadmodum vel antonius primus & Mutianus vitellium interfecerint vel germanorum agmina bellum ciuile sedauerint:hæc omnia recusaui narrare:confidens quod & multis grecorum itemq; romanorum:& a cunctis copiose perscripta sunt. Ordinis alias ordines autem rerum continuandi gratia.ac ne intercisa pendeat historia)summatim singula designabo

Vespasianus militiam differebat expectās a Galba mādatum misitq; Tytum.

¶Igitur Vespasianus primo quidem in Hierosolimam militiam differebat.expectans quonam vergeret imperium post neronem Deniq; vbi galbam imperare cognouit:nichil conari decreuerat prius q̄ ille quoq; ad se de bello aliquid scriberet.Mittit autem ad eum titum filium suum & salutatū simul &vt mandata de iudeis acciperet.Ob easdem causas etiam rex agrippa nauigauit ad galbam.Sꝫ dū achaim(ꝙ hiems erat)longis nauibus prętereuehuntur.interficit galbam contigit septē mensibus post totidem diebus.Deinde otho suscepit imperium:ac tres menses rempublicā procurauit.¶Agrippa quidem nihil mutatione deterritus:romam pergere statuit. Tytus vero diuino quodam impulsu ex

Audita morte galbę Tytus ad patrem rediit.

achaia ad syriam nauigat:& mature inde cęsaream venit ad patrem.Suspensi autem de oibus quasi nutante imperio romano iudeorum militiam negligebant.Patrię quoq; metuentes aggredi alienigenas importunum arbitabantur. eg.li.3. cāp.22

¶Nouum bellū in hierusalem per Symonem Gyorę filium & Iohannem ortum:hic enim propter iniquitates suas ab Acrabatena pulsus dominandi cupidus omnes nequissimos congregans mōtana iam diripiebat terribilisq; pluribus timori erat:& illi populariū multi tanq̄ regi parebant. Hic enim Ayam vicum ad sui tuitionem muro cinxit & pro castello habuit. Ipse quoq; zelotas contra secum armis egredientes pluribus occisis alios in fugam conuertit.Hic etiam contra Idumeos bellum gessit & per totum diem detracto bello vtrinq; ęquales recesserunt.Eleazarus autem a Symone missus ad herodi custodes de traditione eis prolocutus fugę non reperiens locum in vallem se deiecit & statim mortuus est.Iacobus vero idumeus proditor Symonis copias exploraturus veniens patriam ipsi tradere pollicetur. Qui ad Idumeos reuersus Symonis exercitum multiplici numero mentiebatur & sine bello Symoni mouebat tradere pricipatū.Iacobo quoq; in cōflictu ad Symonē cōuerso vniuersa turbatur multitudo cunctis sine ordine recedentibus.

Nouum bellum hierosolimis p Symonem Gyore filiū & Iohēm hūc acrabatēa pulsus

Capitulum octauum.

INterea tamen in hierosolimam bellum aliud excitatur.Erat symō gyorę filius patria gerasenus/etate iuuenis:sed caliditate Iohanne posterior:a quo iam pridem ciuitas possidebatur:viribus aūt corporis audaciaq; prestantior. Ob quam ex acrabatena quoq; toparchia cuius rector erat pulsus a pontifice Anano ad latrones peruenerat. qui massadam occu eg.li. 3 cāp.22

A parauerãt. Is aũt primo q̃dẽ ita ſuſpectus erat. vt eũ iferius caſtellũ cũ mulieribus (quas ſecũ adduxe ꝓpter neq̃ fãũ erat) trãſire ꝓmitterẽt: ipi excelſius icolẽtes. Rurſus aũt ꝓpter neceſſitudinẽ morũ fidelis eẽ videbatur. ſt & mores eius. Nã & ductor erat p̃darũ exeũtibus: & cũ ipis territoriũ maſſadę populabaſ: nec tñ eos ad maiora exhortãda metuebat. Dominãdi enĩ cupidus magnorũq; appetẽs q̃ mortẽ anani cõperit i mõtana lo Symon dñandi ea diſceſſit auctor: vocatis eoꝝ ſeruis libertate ꝓmiſſa itẽq; liberis p̃mio cũctos (q̃ vbiq; fuerãt) neq; ſſi cupidus oẽs ne mos cõgregauit. Iãvalido cõflato collegio: mõtanos vicos diripiebat. Semp aũt accedẽtibus pluribus q; ſſimos congre ſocijs audebat etiã in hũiliora loca deſcẽdere: & ciuitatibus quoq; iã terribilis erat: multoſq; potẽtiũ gãs mõtanos iã vis eius & ꝓſpa facta ſollicitabãt. Nec iã ſeruoꝝ tm̃ ſiue latronũ exercitus erat. Sed multorũ etiã po diripiebat terri pulariũ tãq̃ regi parebat obſequiũ. Excurſus aũt agebaſ ad acrabatenã toparchiã & in maiorẽ vſq; bilis q; pluribus eg.l.4 idumeã. ¶ Vicũ eñ (cui nomẽ ẽ Ayã alias Aiacus) muro ãplexus ad tuitionẽ ſui ꝓ caſtello habebat. tiori erat mlt̃q; ca.22. Invalle aũt (quę appellaſ Fagarata alias pharã) occultas quidẽ dilatauit ſpelũcas: multas vero palatas populares ei tã iuenit: atq; his cõditorũ p̃de receptaculis vtebaſ. Qui & direptos fructus illic reponebat multaq; col q̃ regi parebant legia diuerſebanſ: neq; dubitabaſ q̃ in hieroſolimis copijs & apparatu ꝓluderet. Vñ iſidias veriti ze Zelotę cõtra ſy lotę ac p̃uenire eũ (qui cõtra ſe creſceret) cupiẽtes: plęriq; cũ armis egrediũtur. His aũt ſymon occur monẽ cũ armis rit: cõmiſſoq; p̃lio multos occidit: & reliquos cõpellit in opidũ. Nõdũ aũt viribus frœtus: ab obſidionẽ egrediunt q̃bus eg.l.4. deterreſ. Prius aũt ydumeã ſubiugare conatus ẽ. ¶ ſtaq; cũ vigiti milibus armatorũ ad fines eius ꝓ ipe occurrẽs plu caꝑ.23 perabat. Idumeorũ aũt principes mature (ex agris quiq; fere milibus pugnãtiũ cõgregatis) pluribus rimos occidit re aũt qui ſua ſeruarẽt domi relictis (ꝓpter ſycariorũ q̃ maſſadę verſabãtur incurſus) ſymonẽ in finibus liqs fugiẽtibus, p̃ſtolabãtur. At ibi cõflictu habito: ac p totũ diẽ detracto p̃lio: neq; victor neq; victus abſceſſit. Et ip ſe quidẽ in ayamvicũ. Idumei vero domũ regreſſi ſũt. ¶ Nõ aũt multo poſt ſymõ cũ maioribus copijs eorũ fines petebat: caſtriſq; i quodãvico (cui nomẽ theoce alias Techne) poſitis: ad cuſtodes hęrodiſ Eleazarus a ſy (qđ nõ lõge aberat a ſocijs ſuis) eleazarũ miſit: vt caſtellũ ſibi traderãt perſuaſurũ. Quẽ quidẽ ſine mo monemiſſus ad ra ſuſceperunt cuſtodes cauſę neſcij cur veniſſet. Mox aũt de traditione ꝓlocutũ ſtrictis gladijs per hærodij cuſto B ſequebantur donec fugę locum non reperiens de muro in ſubiectam vallem ſeſe deiecit. Et ille qui des q̃bus de tra dem ſtatim hoc modo moritur. ¶ Idumeis aũt iamvires Symonis formidantibus placuit ptiuſq̃ pręditiõe ꝓlocutus eg.l.4 lio congrederentur explorare hoſtium copias. Huic aũt ſe in miniſtrum obtulit parato animo Iaco fugę locũ nõ re caꝑ.23 bus vnus erectoribus cogitas proditionem. Deniq; profectus ab aluto (in hoc enim vico tũc idumeo periẽs vallẽ ſeſe rum collectus erat exercitus) ad ſymonem venit: primumq; ſe patriam ſuam traditurum eſſe paſciſci deiecit & ſtatim fur: accepta fide q̃ ſemper ei cariſſimus foret. Mox etiam de tota Idumea operam pollicet. Ob quas mortuus eſt. res hũaniſſime apd Symonẽ cenatus. clariſſimiſq; ꝓmiſſis animatus vbi ad ſuos rediſt primo. Symonis exercitũ multiplici nũero mẽtiebaſ eẽ maiorẽ deiſi rectoribus etiã paulatiq; mltitudine vniuerſa Iacobo ad Sy pterritis vt ſymonẽ reciperẽt ſuadebat eiq; ſine pugna rerũ oim̃ pmitterẽt pricipatũ. Simul autẽ hoc monẽ recedẽtes agẽs & Symonẽ ipm̃ p nũcios euocabat diſſecturũ ſe pollicitũ Idumeos: qđ etiã ꝑſtitit. Nam cũ iã ap vniuerſa mltitu propiquaret exercitus. Equũ primus incendit: & cum ſocijs corruptiõis effugit. Pauor autẽ occupat do turbaſ reuer C vniuerſã multitudinẽ. Ac ptiuſq̃ i manus veniret: domũ q̃q; ſuam ſoluti ordine receſſerunt. tẽtibus oĩbus ſine ordine. &c.

¶ Symon ſine ſanguine Idumeam introiuit. Chebron q; ciuitatem obtinuit. quam indigenæ ægyptiaca Memphy te antiquiorem dicunt: & Abraham ibi fuiſſe domicilium. Therebintus quoq; maxima arbor ſexto ab oppido ſtadio cernitur ab initio mundi creata / nunc vſq; durare. Symon aũt quemadmodum poſt locuſtas ſilua cerni ſolet frondibus ſpoliata: ſic etiam Idumeam vaſtauit: vnde Zelotę his incitati (inſidijs per itinera collocatis) vxorem eius capiũt. vnde in quos reperiſſet infamiã infundebat in hoc ſolũ a feris diſtãs / q̃ mortuorũ nonveſceret corporibus quare eius ferocitate terri ti Zelotę vxorem remittunt.

¶ Capitulum nonum.

Ymon præter opinionem ſine ſanguine in Idumeam introiuſt primum, q; aggreſſus ex improuiſo chebron municipium capit in quo maxima eg.l.4 præda potitus eſt: multoſq; fructus diripuit. ¶ Chebron autem indige Symõ ſine ſan caꝑ.23 næ fetunt non eius terre modo ciuitatum: verum etiam egyptia Memphyre antiquiorem. Deniq; duo milia trecenti eius connumerantur anni: Hoc autem fabula eſt. Abraham quoq; parenti iudeorum fuiſſe domicilium poſtea q̃ me ſopotamiæ ſedes reliquit eiuſq; poſteros hinc ad ægyptum eſſe profectos. Quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate: peroptimo marmore liberaliter fabricata. ¶ Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima cherebyntus. Eamq; memorant ab initio mundi creatam nuncvſq; durare. ¶ Hinc to tam Symon paruadit Idumeam non modo vicos eius & ciuitates depo

guine Idumeaꝫ introiuit & Chebron obtinuit. Therebynthus arbor maxia ab itio mũdi creata ibi tunc durabat.

pulando: sed territoria etiam excitando. Nam prꝛeter armatos quadraginta eum millia sequebãtur vt D
his necvictui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas: &
Simõis crudelitas in vastando Idumeã sicut locusta frondibus spoliata arbores. &c. per iracundia: qua magis vastare contigit Idumeam. Et quemadmodum post locustas silluas cerni solet frondibus spoliata: sic etiam qua symonis transire exercitus. a tergo solitudinẽ relinquebat. At alia quidem comburendo: alia diruendo & quicquid in ciuitate vel in agris natum est cõterẽdo calcibus aut deposcendo delebant: perꝙ terram cultam iter agendo faciebant eam sterilem prorsus: vt ne signũ quidẽ vastatis relinqueretur: quod aliquando fuissent. ¶ Hęc omnia rursus zelotas incitauerũt. eg. l. 4 cap. 23
Zelotę (sidijs per itinera collocatis) vxorẽ symonis capiunt. Et apert2 quidẽm bello confligere pertimuerunt: insidijs vero per itinera collocatis vxorem symonis rapiunt eorumꝙ prꝛeterea (quos habebat in obsequio) plurimos. Deinde tanꝙ ipsum symonem cœpisset exultãtes in ciuitatem recedunt. Contiuo namꝙ sperabant armis eum depositis pro vxorẽ sibi supplicaturum. Illum autem non mia: sed ira cõfugijs raptę peruaserat. Cũꝙ ad muros hierosolimorum veniisset: vt fera saucia quę percussores prendere nequiuisset ita in quos reperisset infundebat insaniam. Deniꝙ olerum sarmẽtorũꝙ causa progressos ad portam inermes pariter seniores correptos
Infania symõis. Crudelitas symonis i hoc solũ a feris distantis ꝙ mortuorũ nõ vesceret cõr poribus. verberabat ad necẽ vt animę indignatione solum id abesse videretur ꝙ non etiam corporibus vesceretur mortuorum. Multos autem abscisis manibus dimittebat in ciuitatem vna per terrefaciens inimicos & populum reuocare cupiens a nocentibus hisꝙ mandauerat vt dicerent. ꝙ iuraret symon p deum qui cuncta regeret nisi cito sibi redderẽt cõiugem suam vt muro prꝛecupto omnibus in ciuitate degentibus similiter verteretur neꝙ cuiꝙ etati parceret aut ab innocentibus discerneret noxios: donec eg. l. 4 his eius mandatis non modo populus sed etiam zelotę mœtu perculsi remiserũt ei mulierem atꝙ ita cap. 25 delinitus paulisper ab assidua cede requieuit. ¶ Non solum autem per iudeam erat seditio belliumꝙ ciuile verũ etiam per italiam. In medio namꝙ romanorum foro Galba perempto: creatus otho ipe-
Zelotę territi Symõis ferocitate vxorẽ remittunt. rator cum vitellio imperãte pugnabat (quem germanorum furor manus elegerat) Habito autẽ apud brebraicum galatię prꝛelio cumvalente & cynnavitellij ducibus primo die otho superauit. Altero vi- B
tellij milites multis trucidatis. Et aduersę partis auditavictoria otho apud brixellum semetipm occidit: postꝙ biduum tresꝙ menses imperium tenuit.

¶ COPHNITIA ET ACRABATENA atꝙ BETHELANE T EPHEM CAPHETRANVM CARABINE T CHEBRON: Idumeę ciuitates & municipia a Vespasiano & Cereale capiuntur.

¶ Vespasianus restantes Idumeę partes accepit Cophnitiam acrabatenã Bethelam & Ephã Cerealis cum exercitu ad superiorem missus Idumeam Capheranum (Carabin) & Chebron vastat & comburit. Vi autem in chebron intromissus hominum multitudinem (quam inuenit) cũ pauperibus peruenit. Symon autem Iudeę persecutus reliquias plꝛosꝙ hierosolimam confugere cõpulit & etiis obsesso muro operariorum ex agris venientem multitudinem interfecit. Ipse quoꝙ foris popło erat Romanis terribilior intus vero zelotes vtrisꝙ seniores. Quos etiam galilei nouis inuentis & factionibus corruperunt. Cui Iohannes ex potentia (quam a galileis acceperat) vicem referens omnes ꝓmittit prædationes & quęcunꝙ vellent. Cedes namꝙ virorum & feminarum iniurię pro ludo habebantur. Sentina enim iniquitatis & libidinis hierusalẽ erat & iudea eosꝙ qui Iohannẽ fugissent recipiebat. Symon pgnaꝙ facta est inter zelotas & Symonem. Vnde Iudei hierosolimitę (cõgregato cõcilio) Iohãnẽ deijcere & Symonẽ recipere statuerũt. & misso cum quibusdã mathia põtifice eũ in ciuitate vt dominũ & defensorẽ receperũt. Qui oĩbus sese eque hostẽ manifestauit ipseꝙ auxiliante populo templũ ingreditur: vbi inter cętera zelotę quattuor turres fabricauerãt fortissimas.

¶ Capitulum decimum.

vespasianus idume ę partes restãtes accepit.

Cerealis ad superiorẽ idumeã missus mꝛta capit municipia. chebrũ captãe reaꝛ exurit pauperibus occisis.

Ceesserunt vitellij ducibus othonis milites: & ipe iã vitellius romã cũ exercitu veniebat: cũ intereaveſpasianus qnto die iunij mẽsis cęsareã ꝓfectus eas (quas non eg. l. 4
dũ subuerterat) Idumeę ptes petiuit: & in mõtana regiõe quo primũ ascẽdit topar ca. 26
chias duas cosnitica aꝛs Cophnitica & acrabatenã subegit. Deiñ post[illegible] vytegra alias Bethelan & Ephẽ municipia: ibiꝙ pſidijs collocatis: vsꝙ ad hierosolimã eq- F
tabat. Mꝛtos vero tũc de phẽsos necabat: multosꝙ capiebat. ¶ Rectorũ autẽ vnus cęrealis cũ eqtũ pte ac peditũ supiorẽ quę dryastabat Idumeã Et capherã aꝛs chapherranũ quidẽ pseudo municipiũ aggressione captum incẽdit: altũ vero (quod caphotain aꝛs Charabin dicitur) admoto milite obsidebat muro satis valido cinctum diutius autem ibi se moraturum speranti subito portas aperuerũt & cum precibus adeuntes se ei tradiderunt. ¶ Quibus subiugatis Cerealis in chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit: sitãvt diximus in montanis locis haud procul ab hierosolimis. Vi autem intromissus in eam reliquam multitudinem (quam ibi offendit) cum pauperibus peremit: oppidum vero ipsum exurit. Omnibusꝙ iam captis prꝛeter castellum hærodium

A & maſſada. & macherunta quę a latronibus tenebant: ſola iam hieroſolima romanis ante oculos erat
ege.14 quę expugnanda reſtabat. ¶ Symon autem vbi vxorem ſuam a zelotis recepit ad reliquias iudeę re- Symō iudeę re-
cap.25 gionis tendit perſequendas & vndiq; circumacta natione hieroſolimam compulit pleroſq; confuge- liq̃as pſecutus
re: cum ipſe quoq; ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo operariorum ex agris adeuntē mul- pleroſq; hieroſo
titudinem cum cepiſſet interficiebat. ¶ Eratq; populo foris ſymon romanis terribilior: intus zelotæ limā confugere
vtriſq; ſeuiores. Quos etiam galilei nouis inuentis & audacia factionum corrumpunt. Nam & iohan cū pulit & eius
nem ad potentiam ipſi prouexerant: & iohannes eis ex potentia (quam ſibi comparauerat) vicem re obſeſſo muro o
ferens: omnia quę deſiderarent vt facerent permittebat. Inſaciabilis autem rapinatum cupiditas: do- pariorū ex agris
morumq; locupletium perſcrutatio. Cedes autem virorum & fœminarum iniurię pro ludo habeban- veniētē multitu
tur: predamq; cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu poſt ſacietatem muliebri libidine æleſce- dinē iterfecit ip
bāt. Cōptiq; crines ac fœminarum veſte induti liquiq; vnguentis: & vt forma placeret oculos illiti non ſeq; foris popło
ſolum ornatum ſed impudicitiam quoq; mulierum imitabantur & in obſcenitate nimia nefarios coi- romanis terribi
tus exigentes vt in lupanar verſabatur: & ciuitatem totam impuris facinoribus prophanabant. Effe lior: intus zelotę
minantes autem vultum dexteras ad cedem promptas habebant: delicatoq; inceſſu enumerati ſubi- vtriſq; ſeniores.
ta incurſiōe bellatores fiebāt: & de paludamentis verſiculoribus eductis gladijs caſu obuios tranſuer
berabant. Eos autem qui iohannem fugiſſent excipiebat ſeuior icedibus ſymō. Quiq; inteſtinū eua- Seuior iohānē
ſiſſet tyrannum ab eo (qui prope erat) occidebatur. Omnis autem fugę via tranſire cupientibus ad ro ſymon.
manos: abſciſa erat. Inter iohannis autem copias quantum erat idumeorū diſſidebant: ſeparatiq; ad
aliſs aduerſū tyrannū tā liuore potentię. q̃ odio crudelitatis eius armantur. Deinde pugna congreſſi: Pugna iter zelo
multos zelotarum perimunt: cęteroſq; in aulam regiam compellunt: quam Graptę edificauerat. Hæc tas & Symonē.
autem fuerat cognata. Syzę regis adiabenorum vna vero irruperunt iudei: atq; inde zelotis i phanū
pulſis Iohannis pecunias predabantur. In aula enim ſupradicta & ipſe degebat: & tyrannidis ſpolia
depoſuerat. Inter hęc autem zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant ad illos qui in templū refu-
eg.l.4 gerant congregati ſunt eoſq; iohannes aduerſus populum & idumeos deducere cogitabat. Iſtis aūt
cap.25 non tam impetus eorum metuendus erat cum pugna plus poſſent: q̃ confidentia ne de templo nocte
B ſurriperent. ſeq; pariter occiderent: atq; oppidum concremarent. ¶ Itaq; collecti cum pontificibus de
liberabant quonam pacto impetum pręcauerent: ſed profecto deus ſententias eorum i deterius ver- Iudei hieroſoli
tit & interitu acerbius excogitabāt ſalutis remedium. Namvt iohannem deiſcerent ſymonem recipe mite cōgregato
re ſtatuerūt & cū precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur. Miſſo ma- cōcilio iohannē
thia pontifice rogant ſymonem vt ad ſe introiret. quem ſępe timuerunt. Cum his autem precatores ſtatuerūt deiſce
eg.l.4 erant etiam qui zelotas ex hieroſolimis fugerant: domus quiſq; ſuę deſiderio ac fortunarum. Ille au- re & Symonem
ca,25. tem nimis ſuperbe dominum ſe fore pollicitus veluti ciuitatem liberaturus ingreditur: cum ſalutis eū recipe miſſoq;
datorem ac defenſorem ſui clamor populi deſignaret. ¶ Vbi vero cum ſuis copijs introiuit: mox de mathia pōtifice
propria potentia deliberabat. Nec minus eos (a quibus rogatus erat. (q̃ eos contra quos fuerat aduo cū aliis eū i ciui
catus) inimicos putābat. Iohannes autem cum multitudine zelotarum templo exire ꝓhibitus (amiſ- tatē vt dñz & de
ſis etiam quę in ciuitate habebat) ſtatim enim res eorum ſymon cum ſocijs diripiebat) ſalutem iā de- fēſorē recepēt.
ſperabat. Templum tamen adiuuante populo ſymon egreditur: illi autem in porticibus perq; propu
gnacula ſtantes impetum repellebant. Multiq; a ſymonis parte oppetebant multi ſaucij referebantur
quoniam zelotę ad dexteram ſuperiores erant eoq; ictu impenetrabiles habebantur & quamuis lo- quattuor turres
co plus poſſent turres tñ quattuor maximas fabricauerunt. vt ex alto videlicet miſſilia torquerent. zelotæ fabrice
Vnam ad orientalem angulum & ſeptentrionalem alteram ſuper xixtum tertiam in angulo / alio con uerant.
tra ciuitatem inferiorem quartavero turris ſupra verticem paſtophoriorum condita erat (Vbi moris ē Paſtophorium.
vnum de ſacerdotibus aſtantem poſt meridiem quo ſeptimus quiſq; dies inciperet tuba ſignificare.
rurſuſq; veſperi q; deſineret: nunc ferias populo: nūc vt opus faciat denunciantem) Per turres autem
C diſpoſuere baliſtras ſaxorumq; tormenta & ſagittarios & fundarum ſcientes. Itaq; cum ſymō pigrius
ad im[illegible]us mouebatur. cum ſuos plęriq; molleſcebant. ampliorib⁹ tñ copijs fretus ꝓpius accede
bat. Machinarum enim miſſilia delata longius multos pugnantium perimebant.

¶ Vitellio germano iperij rectore cū exercitu Italiam vaſtante: Veſpaſianus aliſs vacare bel
lis (cum patria vaſtaretur) indignabatur. hocq; ferre non poterat cogitatione dubius. Milites quoq;
romani in iudea degentes contra romanos murmurabant quia ſpe quęſtus creabant imperatores re
licto (qui apud eos erat) imperio digniore eius probitatem: & laudes ſuperextollentes: Nullīq; in Ve
ſpaſiano creando fore certamen arbitrantur. Non enim ſenatum populum ve romanum. Vitellij libi-
dines pro Veſpaſiani pudicitia perpeſſuros ne pro bono imperatore crudeliſſimum tyrannum opta-
turos. Ergo ſi peritie ſenectutis debeatur imperium Veſpaſianum. Si autem adoleſcentiæ viribus.
Tytum dicunt dignum ipſum itaq; Veſpaſianum milites imperatorem nominantes rogant pericli-

tanti ſubueniat imperio ſed imperare nolenti: & recuſanti magis inſtant etiam cũ gladijs mortẽ enim minantur quod (cum minime potuiſſent perſuadere) acceptauit. ipſe vero egyptũ (eum ſciret magnã imperij partem eſſe) priuſq; militum hortatu Romam peteret) res Alexandrinas ordinauit. Aegypti deſcribitur ſitus cuius pelagus portubus caret prẽter Alexandrinum qui aditu difficillimus eſt: & periculoſus. Ideo turris maxima in inſula igne lucens nauigantibus nauium applicandarum difficultatem oſtendit. Veſpaſianus igitur Alexandrinarum rerum cupidus propter imperij firmitatem litteras Tyberio Alexandro egypti & Alexandrię rectori mittit iudicans militum alacritatem quodq; ipſe quod neceſſe fuit ſuſcepto principatus munere operam atq; adiumentum eius aſſumeret Quod Alexander fecit. D

¶ Capitulum vndecimum.

Vitellio germano iperij rectore cum exercitu Italiã rapinis vaſtãte Veſpaſianus aliſs vacare bellis cũ priuatas tare fidignatus hoc ferre nõ poterat cogitatiõe dubius.

eg. l. 4. c. xxvi

DEr idem tempus romanos quoq; ſeniora mala circumuenerant. Aderat enim ex germania Vitellius cum exercitu aliam prẽterea ingentem multitudinem ſecum trahens: & cum eum deſtinata ſpacia militis con caperent. totam vrbem pro caſtris habebat omnemq; domũ repleuit armatis Illi autem conſpectis romanorum diuitijs oculis inſuetis & auri argentiq; ſtupore per fuſi vix cupidinem continebant. adeo vt in rapinas ſe conuerterent & eos qui obſtare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant Veſpaſianus autem poſtq; Hieroſolimis proxima depopulatus in Cęſaream reuertebatur audiuit romanorũ tumultus: & Vitellium principem. Hoc autem licet ipſe imperium pati ſicut bene imperare noſſet ad indignationem perductus eſt: dominumq; dignabatur eum. quaſi veluti deſertum inuaſiſſet imperium. Dolore autem ſaucius cruciatum ferre non poterat: neq; aliſs vacare bellis cum patria vaſtaretur. Verum tamen quantum ira impellebatur adulciſcendum: tantum longinquitatis cogitatione reprimebatur. Multa enim fortunam poſſe noua facere priuſq; ad Italiam præſertim hiemis tempore ipſe tranſiret. Pluſq; iam creſcentem iracundiam cohibebat. ¶ Rectores autem cum militibus conuenientes aperte iam de mutatione tractabant: & cuz indignatione vociferantes incuſabant romæ conſtitutos militesvt in delitijs agentes: qui ne famam quidem belli ſuſtineant: quibus libuerat decernere principatum: & quæſtus imperatores creare. Se autem tot laboribus ex actis ſub Galeis ſeneſcentes aliſs condonare poteſtatem: cum apud ſe haberent digniorem imperio. Cui ſi hanc: amiſerint: quam iuſtioremvel quando referent erga ſe beniuolẽtiæ gratiam. Tanto autem veſpaſianum q̃ vitellium iuſtius eſſe principem fieri: quanto illis qui eum declaraſſent. Ipſi prẽſtarent. Non enim ſe minora pertuliſſe bella q̃ qui ex germania veniſſent neq; illis qui tyrannum iude deducerent in armis deteriores eſſe. Nullum autem in creando veſpaſiano fore certamen. Non enim ſenatum populumue romanum vitellij libidines proveſpaſiani pudicicia per peſſuros: nec pro bono imperatore crudeliſſimum tyrannum: aut filium pro parte principem optaturos. Maximum enim pacis tutamen veram in imperatore præſtantiam. Ergo ſiue periciæ ſenectutis debeatur imperium habere ſane veſpaſianum ſiue adoleſcentię viribus titum cum ex amborum etate quod erit commodum temperabitur. Non ſolum autem ſe miniſtraturos declarati imperij vires qui tres legiones regumq; habentes auxilia conſeruaſſent omnia ab oriente vſq; ad europã vitellij timoribus ſeparata ſed etiam qui eſſent in italia propugnatores veſpaſiani fratrem atq; alterum filium quorum alteri multos dignitate prædituos iuuenes ſociatum iri ſperarent alterivero etiam vrbis eſſet premiſſa cuſtodia: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Poſtremo ſi ipſi ceſſarint ſenatum eſſe fortaſſe declaraturum principem quem conſeruatores milites de honeſtarent Hæc primo per cuneos milites loquebantur. ¶ Deinde congregati ſeq; inuicem adhortative ſpaſianum imperatorem nuncupant: eumq; (vt in periculo conſtitutum imperium conſeruaret) orabant.

E

eg. l. 4. c. xxvj

Milites veſpaſianũ ipatorem nominãtes rogabãt vt piclitanti iperio ſubueniret ſed imperare nolẽti & recuſãti magis iſtãt etiamq; cũ gladiis ei mortem minantur.

Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit nequaq̃ vero imperare volebat. Dignum quidem ſe factis exiſtimans: priuate autem vitæ ſecuritatem clarioris fortunæ periculis anteponens. Recuſanti autem rectores magis inſtabant: & circumfuſi milites cum gladijs mortem ei minabantur: niſi viue re vellet vt dignus eſt. Diutamen reluctatus quod rennuebat imperium poſtremo (cum his) qui ſe deſignarunt (minime perſuadere potuiſſet) accepit. ¶ Muciano autem cæteriſq; rectoribus (qui ad imperium eum inuitauerant) & alio exercitu vociferante vt ſe in omnes hoſtes duceret: prius res alexandrinas procurandas putauit ſciens ægyptum plurimam eſſe partem imperij propter flumentariam functionem: eaq; ſi potitus eſſet vi quoq; ſi præſtaret: vitellium deiciendum ſperabat. Nec enim perpeſſurum populum fame oppreſſum ſimul etiam duas legiones (quę apud alexandriã degerent) ſibi cupiabat adiungere. Cogitabat enim etiam propugnaculo ſibi fore illam regionem aduerſus incerta fortunę. ¶ Nam & terra difficilis acceſſuq; mari importuoſa eſt & ab occidente quidem aridaz lybiam habet obiectam a meridie vero limitem qui ſyenem ab ethiopia dirimit: nauibuſq; iuias. Nili fluminis cataractas. Itemq; ab oriente mare rubrum: ad coſtron alias copron ciuitatem vſq; diffuſum Septentrionale vero munimentum habet terram vſq; ad ſyriam: & quod dicitur ęgiptium pelagus

eg. l. 4. c. xxvj

Militis veſpaſi anũ ipatorem nominãtes rogabãt vt piclitanti iperio ſubueniret ſed imperare nolẽti & recuſãti magis iſtãt etiamq; cũ gladiis ei mortem minantur.

Aegypti deſcriptio.

Catharacte nili

F

totum portubus carẽs. Hoc quidem modo ęgiptus ex omni latere tuta eſt. ¶ Inter peluſium vero & ſyenem per duo milia ſtadiorum porrigitur. Ex plyntine autem ad peluſiũ: nauigium ſtadiorum eſt trium milium & ſexcentorum. Nylus autem ad elephantinem vſq; opidum nauibus aſcẽditur. Nãq; A viterius progredi vt ſupradiximus cataracta non ſinunt. ¶ Portus autem alexandrinus etiam in pa eg.l.4 ce nauibus aditu difficilis eſt. nam & oſtium per anguſtum habet. ſaxiſq; latẽtibus a directo curſu de cap.17 flectitur. & lęua quidem pars manufactis brachijs cingitur: ad dexteram vero foras abiecta inſula tur rem maximam ſuſtinet ad trecenta vſq; ſtadia nauigantibus igne lucentem vt q̃ longiſſime difficul tatem applicandarum naulum præcauerent. Circum autem hanc inſulam opere inſtructo ingentes muri ſunt: quibus afflictum pelagus & auerſis obicibus fractum facit aſperiorem meatum: eoq; peri culoſum & per anguſtum aditum. Intus tam portus ipſe tutiſſimus eſt & triginta ſtadijs magnus: in quẽ tam quę deſunt illi terrę ad beatitudinem de vehũtur q̃ quæ ſuperant ex bonis domeſticis & in digenis in totam orbem diuiſa exportantur. ¶ Itaq; non ſine ratione veſpaſianus alexandriarum re eg.l.4 tum erat cupidus ad totius imperij firmamentum. Proide ſtatim ad tyberium alexãdrum (qui ęgiptũ cap.28 & alexandriam regebat) litteras dedit indicans militum alacritatem quodq; ipſe quod neceſſe fuit: ſu ſcepto munere principatus operam atq; adiumentum eius aſſumeret. ¶ Alexander autem (vt veſpa ſiani ſimul legit epiſtolam) prompto animo & legiones eius ſacramento rogauit & populum. Vtriq; autem libentiſſime paruerunt: virtutem viri ex proxima amminiſtratione ſcientes. Et ille quidem per miſſa ſibi poteſtate omnia quę imperij ſui vſus exigeret. aduentui quoq; principis neceſſaria iam pa rauerat.

Aegyptiũ pelagus portubus carẽs.

Alexandrinus portus nauibus difficilis aditu deſcribitur.

Veſpaſianus alexãdriaꝝ rerũ cupidus ꝓpter impij firmitatẽ ſras Tyberio alexãdro miſit &c.

¶ Veſpaſianũ imperatorem in oriente citius fama nũciante / legationes e Tyria aliiſq; prouincijs coronas gratulatoriaq; decreta ipſi afferebant. Qui diuina prouidentia imperium ſibi contigiſſe co gnoſcens / multaq; pręcedentia ſigna: & Ioſephi dicta recordatur quẽ ad ſe vocatum ſolui iubet. Sed procurante Tyberio (vt a probro ſimul / & a vinculis ſolueretur vtq; moris erat apud eos) eius vincu la non ſoluta ſed fracta fuerunt. Veſpaſianus vero dato legatis reſpõſo: & ordinatis rebus veniẽs An tiochiam Mutianum cum multis copijs miſit in Italiam. Antonio autem bellum cõtra Vitellium age B re properanti Cecinnus a Vitellio miſſus venit obuiam: qui viſo Antonij exercitu de proditione cogi tauit & conuocatis militibus rebus Vitellij detrahens laudabat Veſpaſianum eos ad ipſum ſuadens tranſire. Quem milites vitellium (ſi viciſſet) timentes occidere voluerunt / ſed impediti vinctum Vitel lio premittendum habebant. Romanos vero Cremonem fugientes Anthonius (qui primus cogno minabatur) pręueniens multos peremit: & oppidum aggreſſus militibus permiſit prędari. Trigita mi lia & ducenti Vitellij exercitus ſunt extincti. Antonius quoq; quatuor milia & quingentos amiſit. Fit Cicinnus ſolutus geſtarum rerum: Ad veſpaſianum nuncius dirigitur.

¶ Capitulum duodecimum.

Veſpaſianus in oriẽte citius ipe ratoꝛ fama nun ciatus cunctis gaudentibus & ei fauentibus.

Pinione vero citius declaratum in oriente veſpaſianum imperatorem vbiq; fama nuncia uit & vniuerſę quidem ciuitates feſtos dies habebant, nuncijq; pro eo leticiam ſimul & ſa crificia celebrabant. Agmina vero apud Meſyam pannoniamq; degentia (quę propter vi tellij audaciã pauloante fuerant concitata) ſuſiurandum veſpaſiano maiore gaudio ꝓbue rũt. ¶ Veſpaſianus aũt cęſareã reuerſus berithũ venerat. vbi multę quidẽ e ſyria: multæ vero ab alijs ꝓuincijs legationes obuiã aderãt. coronas ei & gratulatoria decreta a ſingulis ciuitatibus offerentẽs. Affuit aũt rector etiã ꝓuincię mucianus: populoq; alacritatem iuratoq; per ipm principẽ ſacramenta renũcians. ¶ Ibiq; autẽ veſpaſiani votis obſecũdante fortuna rebuſq; ad eũ plurima ex parte inclina eg.l.4 tis cogitare cœpit q̃ nõ ſine dei prouidẽtia ſumpſiſſet imperium: ſed iuſta quędam fati ratio ad eius ca.28. poteſtatem circumduxiſſet rerum omnium principatum. Recordatus etiã ſigna talia multa eni vbiq; ſibi contigerant imperium prędemonſtrantia: & Ioſephi prędicta: quibus eum viuo Nerone auſus fue C rat appellare imperatorem. Ammirabatur etiam virum quem ad huc habebat in vinculis. Aduoca toq; mucia no cum amicis & rectoribus alijs primum q̃ ſtrenuus fuiſſet Ioſephus: quantum in Iotopa tis expugnandis propter eum laboraſſet exponit. Deinde vaticinationes eius quas ipſe timoris qui dem antea ſuſpicaretur eſſe figmenta tẽpus autem diuinas fuiſſe. ac rerum exitus probauiſſet. Tũcq; inhoneſtum eſſe vt qui ſibi anguriaſſet imperium vociſq; dei miniſter ac nũcius extitiſſet adhuc cap tiui loco haberetur. fortunãq; ſuſtineret & aduerſam. Vocatumq; ad ſe Ioſephum ſolui iubet. Hoc aũt eg.l.4 facto alij quidẽ rectores ex ea gra quã alienigenę retuliſſet: ꝑclara etiã de ſe ſperãda eſſe arbitrabãtur cap.28 ¶ Tytus vero (q cũ patre aderat) iuſtum eſt inq̃t pater vna cũ ferro etiã probro Ioſephũ ſolui. Erit au tẽ (tãq̃ nec initio victus ſit / ſi nõ diſſoluerimus ſed iciderimus cathenas. Nãq; id agi ſolet i his q nõ re cte fuerit victi. Eadẽ veſpaſiano placebãt. Et qdã iteruenięs ſecuri cathenas abrupit Ioſephus qdẽ ꝑ his quę dixerat ꝑmio famę donatus & de futuris dignus (cui iã credendũ eſſet) habebatur. ¶ Veſpa

Ioſephum ſolui iubet.

Veſpaſianus pater
Titus filius

Vespasianus responso dato legatiõibus & rebus ordinatis venit antiochiã & Mutianũ mittit in Italiã cum multis copijs.

Cremona. Cecinnius antonij viso exercitu cogitat de ꝓditione & cõuocatis militibus vitellij rebus detrahẽs vespasianum laudabat eosq; ad antoniũ trãsire suadebat.

Romani fugiũt Cremonem sed eos antonius (q primus cognominabat) ꝑueniẽs multos peremit & oppidum aggressus militibus ꝑdari permisit.

sianus autem (responso legationibus reddito) iusteq; & pro meritis administrationibus ordinatis Antiochiam venit: & quo nam primũ tenderet cogitans Alexandrino itinere prestabilius esse dixit (quę romę agerentur) curare. Alexandriam enim stabilem esse romanas autẽ res a vitellio perturbari. Mittit igitur in italiam mutianum cũ multis equitum peditumq; copijs. Qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare: per capadocias & frigias duxit exercitũ. ¶ Inter hęc autem Antonius primus (adducta legione) tertia ex his (quę apud mesyam morabantur) illam enim regebat prouinciam: bellum gerere cum vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu cecinnum alias cecinnam comminium obuiam ei mittit. Is autem romam profectus q̃ primum circa cremonam gallacię Antonium consequitur (quę confinis italię ciuitas est) ibiq; hostium cõspecta ordinatione ac multitudine prelio quidem congredi non audebat: discessum autem periculosum reputans de proditione liberabat. Conuocatis autem etaeontarchis sibi subditis & chiliarchis vt transirent ad Antonium suadebat: vitellij quidem rebus detrahens vespasiani autem vires extollens & alterum nomen tantum imperij: alterum virtutem habere commemorans. Ipsis quoq; melius esse si id gratum faciant quod necesse est. cũq; se multitudine superatum iri sciant: voluntate periculum preuenire. Nam vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: vitellium vero nec cum ipsis quidẽ presentia posse seruare. ¶ Multa in hunc modum (quod voluit) persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites pœnitudo simul ac mœtus eius (si vicissent) a quo missi fuerant occupauit: eductisq; gladijs cecinnum obtruncare voluerunt. Fecissentq; nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quamobrem cede quidem se abstinuerunt vinctum autem quasi proditorem vitellio trãsmittendum habebant. His auditis: primus continuo Antonius suos mouet eosq; cum armis defectores ducit. Illi autem instructi ad prelium paulisper quidem restiterunt. Mox autem loco pulsi romani cremonam fugerunt. Antonius autem comitatus equitibus cursum eorum peruertit & post ciuitatem circumclusam pleramq; multitudinem peremit: aggressus autem reliquos oppidum militibus ꝑdari permisit. In quo multi quidem hospites mercatores. multi vero indigenę perierunt. totusq; vitellij exercitus virorum triginta milia & ducenti. Quin & antonius eos (quos de mesya adduxerat) quatuor milia & quingentos amittit. Solutum aũt vinculis cecinnũ gestarũ rei nuncium ad vespasianũ dirigit. Qui ad eũ intromissus & collaudatus est: & proditoris dedecus inseparatis ꝓtexit honoribus.

¶ Sabinus Vespasiani frater Antonij recreatus victoria Romę capitolium occupat: cui nobilium multi sociantur: & Domicianus secum cõtra quos vitellius militum misit exercitum. Sabinus vero ad vitellium ductus (domiciano cum multis nobilibus euadente) occiditur: reliquaq; multitudo laniatur & templum incenditur. Antonium autem cum exercitu venientem: Vitellij milites excipiunt qui (trino intra vrbem commisso prelio) omnes interierunt. Et vitellius ebrius de palatio procedens a populo in media vrbe octauo imperij mense iugulatur. Mortuorumq; supra quinquaginta milia numerata sunt. Mutianus quoq; Romam ingressus multos (qui vitellio consenserunt) occidit: & domicianũ vsq; ad patris aduentum populo rectorem insinuauit & sic vespasianus a populo cum leticia imperator est confirmatus. Qui in alexandria gesta romę cognouit & ad eum ex toto orbe legati venientes cũ gratulationibus totam vrbẽ repleuerũt: hic romam ꝑparans proficisci: Tytũ ad hierosolimam liberãdum direxit cuius iteratq; mansiones hic inscribuntur.

Capitulum tertium decimum.

Sabinus Vespasiani frater Antonij victoria recreatus Romę capitolium occupat cui multi nobilium sociãt & domicianus secũ cõtra quos Vitellius manũ militum misit.

Mortuorum supra quinquagita milia numerata sunt.

ROmę autem Sabinus (vbi antonium appropinquare cognouit) fiducia recreatus est. Collectisq; vigilum militum agminibus: nocte occupat capitolium. Luce vero facta multi ei nobilium sociati sunt & domicianus fratris filius pars ingens optinẽdę victorię. Sed Vitellius de primo quidem minus curabat. His autẽ iratus qui cum fabino defecerãt & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiẽs: immittit capitolio (quam secum adduxerat) militum manum. Vbi multa ab his (itemq; ab illis qui templũ tenebant) pugnantibus audacter admissa sunt. Postremo autem germani (q̃ multitudine superabant) collem obtinuerunt. Et domicianus quidem cum multis romanorum viris insignibus diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua vero multitudo tota laniatur. Et sabinus quidem ad vitellium ductus occiditur milites autem direptis donarijs templũ incendunt. ¶ Tũq; postero die cũ exercitu venit Antonius: eũq; vitellij milites excipiũt: & trifario commisso intra vrbẽ ꝓlio oẽs interierũt. Procedit aũt ebrius de palatio vitellius: & (vt assolet) i extremis lõgiore luxu prodigę mensę refertus. Tractus aũt p ppm varioq; verberũ gñe dehonestatus in media vrbe iugulatur: octo menses ac dies quinq; potitus impio. Q uẽ si vinere diutius cõtigisset. vt opinor eius luxurię minime sufficere potuisset imperiũ. Aliorũ vero mortuorũ supra quinquagita milia numerata sunt. Hęc quidẽ gesta sunt die tertia mẽsis octobris. ¶ Postero aũt die mucianus cũ exercitu romã ingreditur. & antonij militibus a cede repressis: adhuc enim hospitia perscrutando & Vitellij mi-

eg. l. 4. cap. 29 D

eg. l. 4. ca. 29.

eg. l. 4. cap. 30 E

eg. l. 4 cap. 31. F

eg. l. 4 ca. 32.

eg. l. 4 ca. 33

Alites:& ex populo plurimos qui cum illo ſenſerant occidebant examinationis diligentiam iracundiæ
prouenientes domicianum productum populo rectorem inſinuat vſq; ad patris aduentum. Populus
autem iam timore liberatus veſpaſianum imperatorem predicat: ſimulq; illum confirmatum: & vitel
eg.l.4. lium eſſe delectum feſta leticia celebrabat. ¶ Cum autem veſpaſianus alexandriam venillet geſta ei
cap.33 rome nũciata ſunt & legati ei ex toto orbe gratulãtes affuerunt. Cumq; maxima poſt romam ciuitas
eſſet anguſtior multitudini probabatur. Firmato autem iam totius orbis imperio rebuſq; populo ro-
mano pręter ſpem conſeruatis: veſpaſianus in iudeę reliquias intendit animum & ipſe quidẽ exacta
hyeme romam proficiſci parabat: reſq; alexandriam maturet componere properabat: filium verotytũ
cum externis copijs ad liberandam hieroſolimam dirigit. Qui terreno itinere Nycopolim vſq; pro-
greſſus ab alexandrina ciuitate viginti ſtadiorum interuallo diſtantem inde militem nauibus longis
imponit. Hiſq; nylo flumine poſt menſium tractum Thonin vſq; deuehitur. Hic autem egreſſus in
terram: apud taphnyn alias thanyn ciuitatem diuertit. Vnde ſecunda ei manſio fuit ciuitas heraclea
& peluſium tertia. Hic autem milite per biduum recreato: tertio die peluſij fines tranſijt. vnamq; mã
ſionem profectus per ſollitudines ad caſſij iouis templum caſtra poſuit. Poſteroq; die apud oſtrachy
nem (quę manſio eſt aquę inops) ob quam cauſam aduenticia vtuntur indigenę. Hinc apud rinocho
ram alias Rinochuriam requieſcit. Et inde progreſſus in quartam manſionem raphyam venit (quę
prima occurrit ſyrię) ciuitatẽ. Gazę vero quintę mãſionis caſtra ſuſcepit & poſtea aſcalonẽ atq; hic iã
niam deinde ioppam & ex ioppa ceſaream peruenit: decreto apud ſe alias militũ copias cõgregare

Veſpaſianus in alexãdria geſta romę cognouit legatis ex toto orbe cum gratulationibus, to tã ciuitatẽ iplen tibus &c.

Iter tyti & manſiones reuertentis in hieruſalẽ.

¶ Explicit liber quintus.

¶ Incipit liber Sextus.

¶ Tyto adhuc in Alexandria cum patre imperium diſponente: ſeditio Hieroſolimis aucta
trifariam diuiſa eſt ſcilicet Zelotarum Iohannis & Symonis. Zelotarum enim dñatio cauſa excidij
fuit: Seditioq; in ſeditione fuit. Elezarus namq; (qui ab initio Zelotas a populo i templum ſeparauit:
B iohannem, ſibi pręferri indignatus alios ſibi contra ipſum ſociat interioremq; templi occupat am-
bitum: & Iohannes loco inferiori exiſtens hoſtes habebat a vertice. Templumq; crebri miſſiliũ iactu
cedibus totum polluebatur. Symon vero ſuperiorem ciuitatis partem & inferioris plurimam retinẽs
Iohanne erat inferior: Iohãni itaq; medio duplex parabatur bellum. Ad omne quippe impietatis ge
nus rabidi efferebantur. ſacrificantesq; & adorantes inferficiebat. Stanumq; ſanguinis occiſorũ per
atria tẽpli profluebat, vnde maximum erat ciuitatis lamentum. Eleazarus itaq; contra Iohannem &
ſocij ebrij ferebantur qui etiam & ſocij in Symonem rebellabant. cui etiam contra ſeditioſos ciuitas
erat auxilio. Iohannes autem quandoq; fugiente ſymone plenas vtenſilium & frumenti edes incen-
debat. Ibidem illo regrediente Symon agebat omniaq; ad ciuitatis obſidionem pręparata ſuarũ quo
q; virium neruos abſciderunt. Combuſtiſq; circa templum omnibus ciuitas area pugnę facta eſt con
crematoq; omni frumento famẽ ſibi comparauerunt populus autem (vt exremo bello domeſticis li-
beraretur malis) pro romanis vota faciebant. Tunc enim maxima iudeorum erat ifœlicitas neq; viui
reuerentia neq; mortuis dabatur ſepultura.

Tyto adhuc i a lexãdria cũ patre iperiũ diſpo nẽte ſeditio hie roſolimis aucta ttifariam eſt di- uiſa ſcilicet zelotarũ iohãnis & ſymonis.

Eleazarus (qui ab initio zelotas a populo in tẽplũ ſeparauit) indignatus iohãnẽ ſibi pręferri alios ſibi cõtra illũ ſociat & interiorem templi ambitum occupat.

Capitulum Primum.

eg.l.5. capi.1. C

Ytus quidẽ ad eũ modũ quẽ p̃dixímus emẽſa vltra ægypto ad ſyriã vſq;
ſolitudinẽ cęſareã venerat. Ibi ei exercitũ decreuerat ordinare. Illo ãt ad
huc apd alexãdriã vna cũ patre iperiũ (qd nuper ei deus pmiſerat) diſpo
nẽte cõtigit ẽt ſeditionẽ quę apud hieroſolimã erat aucta trifariã diuidi
& aliorũ partẽ i alterã verti. Quod vt i malis optimũ qs dixerit faſtũq;
iuſticię. Nã zelotarũ quidẽ i populũ dñatio (quę auctor fuit excidij ciui-
tatis) vñ cœperit & p quos creuerit diligẽter ſuperius ẽ declaratũ. Hãc ãt
nõ errauerit q̃ſpiã dicẽs ſeditiõe eſſe factã. ac veluti rabida fera exter-
eg.l.5. narũ pœnuria in ſua viſcera ſeuire ſolet ſic Eleazarus Symonis filius (q
capi.1. & ab initio zelotas a pplo i tẽplũ ſperauera) velut idignari ſimlãs ob ea
(quę i dies ſingulos iohãnes auderet) cũ ne ipe qdẽ a cedibus qeſceret
(re aũt vera ſeſe poſteriori tyrãno ſubiectum eſſe minime ferẽs) ſummę rei deſiderio proprięq; poten
tię cupiditate ab alijs defecit aſcitie etiam iuda chelię alias chelicę filio & ezenonis alis ezeronis ſymo
ne potẽtiſſimis: pręter quos etiã ezechias chobari alias chobati filius non ignobilis. Horum ſingulos
zelotę non exigui ſequebantur occupatoq; interiore templi ambitu ſuperius portas in ſacris foribus
arma ponunt. Et habitare quidem ſuis ſe neceſſarijs confidebant: ſacrarum enim rerum copia ſuppe
tebat. nichil impium exiſtimantibus. Paucitati vero ſuorum timentes: plęrumq; in locis ſuis ocioſi
manebant. ¶ Iohannes aũt quanto ſuperior erat virorum multitudine tanto loco ſuperabatur. Ho-
ſtesq; habens a vertice neq; ſine mœtu conabatur incurſus & pręiracũdia ceſſare nõ poterat. Plus ãt

Tēplū cedibus pollutum.

malū perferens q̄ Eleazari partem afficiens: tamen non remittebat. Crebri autē fiebant impetus missilium iactu totumq; polluebatur cedibus templum. ¶ Filius autem gyorę Symon (quem rebus desperatis inuitatum vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat) & superiorem ciuitatem retinens & inferioris partem plurimam animosus iam iohannē eiusq; socios adoriebatur: quasi qui desuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat sicut & illi superiorum. Ad iobannē euenie bat duplex bellum prę ferentem ledi pariter ac ledere. Quantoq; tamen vincebatur eo q̄ eleazaro esset humilior tanto plus habebatur symone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper vero ex phano iaculantes machinis deterrerent. Quippe balistis & non paucis lanceis vtebatur saxorumq; tormentis. Quibus non solū bellantes vlciscebāt: sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quamq̄ enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur: tñ eos qui sacrificare cuperent recipiebāt: cum suspitione quidem atq; custodibus indigenas perscrutando. hospites enim etiam qui exoraſſent eorum crudelitatem post exituri subsiciua seditionis opera consumebantur. Missilia namq; machinarum vi ad aram vsq; templumq; delata: in sacerdotes & sacra celebrantes cadebant. Ac multi qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent: ante eas hostias procubuerūt: aramq; vniuersis grecis & barbaris adorandam suo sanguine imbuerunt. Indigenis autem mortuis alienigenę & sacerdotibus prophani commiscebā tur: perq; atria diuina stannum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. ¶ Quid tātum passa es o misserrima ciuitas a romanis qui tua intestina scelera purgaturi flammis introirent? Iam enim dei locus nō eras: neq; pmanere poteras domesticorū funerū facta sepulchrū & quę phanū ciuili bello tumulū cōstitueras? Poteris aūt denuo fieri si vnq̄ vastatorē tui deū placaueris. Sed eni (quę dolēt) reprimenda sunt lege scribēdi q̄ nō domestici luctus sed exponēdarū rerū hoc tēpus est: Persequar autē cetera facinora seditionis. ¶ Ergo (diuisis trifarie insidiatoribus) Eleazarus quidē eiusq; socij (qui sacras primitias cōseruabant) in iohannem ebrij ferebantur. Qui vero huic parerent: plebē diripientes in Symonē rebellabāt: cū ipsi quoq; Symoni cōtra diuersę partis seditiosos adiumento ciuitas esset. Si qñ igitur ex vtraq; parte appetebatur iohannes abuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes missis ex porticibus telis de templo vero iaculantes machinis vlciscebantur. Quotiēs autem desuper instantium molestia caruisset: frequenter eni ebrietate & labore cessabant: libentius in Symonē eiusq; socios cum pluribus irruebat. Semper autem quātum ciuitate pepulisset in fugam versos edes frumēti plenas omniumq; vtensilium incendebat. Idemq; hoc illo regrediēte Symon insecutus agebat: veluti consulto pro romanis omnia corrumperent quę ad obsidionem ciuitatis erant prę parata suarūq; virium neruos absciderent. ¶ Deniq; contigit vna exuri omnia circa templum & inter proprias acies solitudinem atq; aream, pugnę fieri ciuitatem. Cōcremari autem paulominus omnia frumentū quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis. Deniq; fame capti sunt qua minime quiuissent, nisi eam quidem sibimet ipsi comparauissent. Vndiq; autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes vero ac mulierculę intestinis malis attonitę pro romanis vota faciebant: externumq; bellum quo domesticis malis liberarētur expectabat. Grauis autem mœtus ac fœdissimus terror occupauerat: & neq; consilij capiendi tēpus erat vt voluntatem mutarent neq; pactionis aut fugę spes capientibus. Etenim custodiebantur omia diffidentesq; latronum principes quoscūq; romanis pacatos esse vel transfugere ad eos velle sentirēt quasi communes hostes interficiebant solumq; in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnātium quidem nocte dieq; perpetuus clamor audiebatur: sed mœtu acerbiores erant lugentium quæstus. Et assiduas quidem lamentationis causas calamitates prebebant. Timor autem includebat vlulatus: atq; obmutescente dolore pre formidine tacito gemitu cruciabantur. Neq; iam aut reuerentia viuis apud domesticos erat: neq; cura sepulturæ mortuis habebatur quorum amborūhęc causa erat q̄ de se quisq; sperabat. In omni re animos remiserant qui cum seditiosis non erat: veluti cōtinuo modis omnibus morituri.

Symon supiorē ciuitatis partē & inferioris plurimam retinens erat

Iohannē inferior Iohāni itaq; medio duplex bellū parabat.

Maxima crudelitas.

Lamentū p hierusalem vide in Aege. li. v. ca. ij. & ibi multa notāda inuenies de p̄terita fœlicitate ciuitatis & populi.

Iohannes q̄q; fugiēte Symon edes vtēsiliū & frumēti plenas incendebat idē illo regrediente symon agebat omiaq; ad obsidionē ciuitatis p̄parata suarū quoq; virium neruos absciderūt.

Maxia iudeorū infœlicitas.

Neq; viuis reuerētia neq; mortuis sepultura dabat.

¶ Tanta erat sedicioſorū crudelitas vt mortuorū conculcarent cadauera. Iohannes quoq; sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta abutebatur: deus vero laborē eius inutilē demōstrauit. Tytus autem exercitum colligens legiones & subsidia cęsaream profectus est: procedentē vero tytū in hostilem terram antecedebāt regia omniaq; auxilia valde enim ordinatus erat eius exercitus. Ipse autem (quia populum iudeorum latronibus oppressum pacem desiderare audierat) Gaphnam eorū animos exploraturus ingressus maximum inuasit periculum. diuinitus namq; (cum esset sine armis) a missilibus in eum iactis est prę seruatus & duobus tantū sociis interfectis ad suos saluus euasit. Qui in scopos loco: vñ ciuitas & templi magnitudo videri poterat diuersis in locis castra muniri iussit.

¶ Capitulum secundum.

eg. li. 5 cap. 1.

eg. li. 5 cap. 3

eg. li. 5 cap. 1

A AT vero ſedicioſi congeſta in tumulum cadauera conculcantes dimicabãt. & ex mor tuis hauriẽtes audaciam quos ſub pedibus cernerẽt immanius ſeuiebant: ſemperq; aliquid in ſe pernicioſum excogitãtes: & quid viſum fuiſſet ſine miſeratione faciẽ tes: nullã cedis aũt crudelitatis viam ꝓtermiſerũt: adeo vt etiam ſacris materijs ad conſciẽda bellica inſtumenta Iohãnes abuteretur. Nam cũ olim fulcire tẽplum po pulo itemq; pontificibus placuiſſet. idq; viginti cubitis altius edificare rex quidem agrippa a monte libano captas ei rei materias maximis ſumptibus & labore deuexit: hoc eſt ligna ſi mul & magnitudine & directa ꝓceritate ſpectabilia. Interuentu aũt belli opẽre interrupto: Iohannes his ſectis q; ſufficere lõgitudinem reperit: turres edificauit & aduerſus eos cõſtituit qui de ſuper a tẽ plo pugnarant. Poſt muri ambitũ cõtra exedram occidentalẽ admotis qua ſolum poterat: q; aliæ par tes ratibus ex longũ quo fuerãt occupate. Et ille quidẽ fabricatis ex impietate machinis ſubactumiri ſperauit hoſtes. Deus vero laborẽ eius inutilem demonſtrauit: & priuſq; in his quemq; poneret roma nos adduxit. ¶ Etenim tytus (poſtq; partẽ quidem ad ſe collegit exercitus: alij vero vt ad hieroſoli eg.ii.5 mã cõcurrerent ſcribit) cęſareã profectus eſt. Erant aũt tres legiones quę pridem ſub eius patre fuder cap.3. veſtauerant: & duodecima quę olim cũ ceſtio male pugnauerat. Quęq; licet p id fortitudine eſſet in ſignis: tũc tñ etiam eorum memoria quę pertulerat alacrius ad vindictam ꝓperabat. Harum quidẽ quintam legionem iuſſit occurrere ſibi per emans alias Ammãs decimam vero per hierichontã aſcẽ dere: Ipſe autem cum cęteris regreſſus eſt quos regum quoq; ſubſidia plura quam dudum multiq; ſy ri auxiliatores comitabantur. Suppletum eſt autem quatuor legionum quantum veſpaſianus electũ cum mutiano miſerat in italiam: ex his qui cum tyto acceſſerant. Duo namq; milia de alexãdrino ex ercitu lecta. tria vero milia ex eufrate eum ſequebantur & amicorum ſpectatiſſimus beniuolentia ſi mul atq; prudentia tyberius alexander (qui antea quidem ęgipti tum amminiſtrauerat) tunc autem di gnus qui exercitum regeret propterea iudicatus q; primus incipienti fuit hoſpes imperio & cum fide clariſſima incertę fortunę ſociatus eſt: idẽq; etiam conſultor in vſus bellicos ętate ac peritia precipuus B aderat. ¶ Progredientem vero in hoſtilem terrã titum antecedebant regia omniaq; auxilia: poſt eos viarũ ſtratores caſtrorumq; metatores deide rectores ſarcinæ atq; armati: poſt hos ipſe tytus & alios lectus habens & ſigniferos. Quorum agmen equites ſequebantur. Heviro ante machinas ibant & ſe cundum illos vna cum electis chiliarchi & prefecti cum cohortibus. Poſt autem circum aquilã ſigna & ante ſigna tubicines. Deinde acies ſenum virorum ordinibus dilatata: ſeruile autem vulgus a tergo cuiuſq; agminis & ante hos ſarcinę. Omnium vero mercennarij nouiſſimi: eorumq; cuſtodes coacto eg.ii.5. res armorum. Precedens autem decenter exercitus: ita vt mos eſt romanis inſiſtunt. Nam Gophnã cap.3. alias Goſna per ſamaritiden venit quę & prius ab eius patre fuerat occupata: & tunc preſidijs teneba tur. Ibi autem moratus eſt vnam veſperam: mane inde proficiſcitur. Peractaq; die in mãſione caſtra ponit in loco (quem iudei ſermone patrio achato naulona alias Aulanam id ruborum vallem: voci tant) iuxta vicum quendam gabath ſaul nomine (quod ſignificat vallem ſaul) diſtantem ab hieroſo limis ſtadijs fere triginta. ¶ Hinc ſecentis prope lectis equitibus comitatus perrexit i ciuitatem q; tu eg.ii.5. ta eſſet iudeorumq; animos exploraturus: ſi forte ſe conſpecto (priuſq; in manus veniretur) mœtu ce cap.3. derent. Audierat enim (quod erat verum) a ſedicioſis & latronibus oppreſſum populum deſiderare quidem pacẽ: ſed q; rebellantibus infirmior eſſet nihil conari. Quamdiu quidem mane p viam (quę ad muros duceret) equitabat: nemo ante portas apparuit. Vbi vero itinere ad turrim ſaxeam declina to tranuerſum agmen equitum duxit infiniti ſubito proſiliunt (quę muliebres turres vocantur) & per eandẽ (quę contra monumentum helenę porta eſt) egreſſi equitatum intercidunt atq; alios quidem etiã tunc via curãtes ne cum his (qui diuertebant) ſeſe iungerent a frõte appoſiti phibuerunt. Tytum vero cũ paucis ſeparant. Ille autẽ vltra quidem minus progredi poterat a muro eni cuncta foſſis pate C bant & tranſuerſi erant hoſtes multiſq; macerijs impedita. Ad ſuos autem in aggere cõſtitutos ineun ſus intercedente hoſtili manu deſperabãtur. Quorũ pleriq; impatoris periculum neſciebãt ſed exiſti mãtes eum ſecũ reuerti: ipſi etiam fugiebant. Tytus autem in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe ſpei ẽs ſpẽ ſalutis flectit equũ: & (vt ſe ſequerent) cũ clamore comites adhortatus: in medios hoſtes irruit vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo tempore quidem maxime intelligi potuit: & belli momenta & im peratorum pericula deũ curare. Tot enim aduerſus tytum miſſilibus iactis cum neq; galea neq; tora ce ſeptus eſſet. non bellator enim ſed explorator (vt dixi) proceſſerat. nullum in eius corpus delatũ eſt ſed tanq; (ne eum ferirent) ex induſtria mitterentur omnia preteruolabant. Gladio vero ſemper a late ribus inſtantes dirimens multoſq; ante ora ſubuertens ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat propter audaciam cæſaris (vt eum aggrederentur) exhortatio fugaq; & diſceſſio repen tina quocumq; diuerteret curſum. ¶ Huic autem ſe periculi participes cum a tergo & a lateribus ſo

Crudelitas ſedi cioſorũ mortuo rũ cadauera cõ culcãtiũ ex mor tuis audaciam capientiũ.

Iohannes ſacris materijs ad cõ ficienda bellica inſtrumẽta abu tebatur.

Exercitus Tyti legiõeſq; & ſub ſidia.

Tyberius alexã der dux exerci tus.

Ordo exercitus Tyti regredien tes hieroſolimã

Tytus pplm iu deorum latroni bus oppreſſum audierat deſide rare pacem & Gaphnã explo raturus iudeos ingreſſus maximũ euaſit periculum.

Tytus diuinitus amiſſilibus (cũ eẽt ſine armis) preſeruatus.

Tytus (duobus tñ socijs interfectis) cũ reliqs ad suos saluus euasit.

derentur adiunxerant. Vna enim erat vnicuiq; spes salutis viam cũ tito patefacere priusq; circumuectus opprimetur. Deniq; duo ex nimis ptinacibus alter cum equo percussus est altero vero delecto atq; occiso equus eius abductus est. Titus vero in castra cum ceteris saluus euasit. Iudeis quidem q; aggressione prima superiores fuerant inconsulta spes animos extollit: magnaq; his in posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit. ¶ Cesar autem (postq; ex emaus agmen nocte sibi sociatum est) luce inde digressus ad locum (qui scopos appellatur) accedit vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septemtrionalem regionẽ continens ciuitas humilior tractus prope scopos nominatus est distans a ciuitate septem stadijs. Ibiq; duabus legionibus simul quintę vero legioni retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet. Labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi visum est: vt sine fortitudine murum extruerent. ¶ Mox autem cepto edificio decima vero legio per hierichontas aderat a vespasiano ꝓoccupata: vbi quędam pars armatorum in prędio fuerat collocata. His autem preceptum erat sexto ab hierosolimis stadio castra ponere: qua parte mons (qui appellatur Oliuarum) contra ciuitatẽ ab oriente situs est altaq; interiacente valle discerneretur: cui nomen est cedron.

D eg.li.5. cap.3.

Tytus i Scopos loco vñ citas & tẽpli magnitudo videri poteret castra munri iubet diuersis in locis.

eg.li.5 cap.4

Mons oliuarũ Vallis cedron.

¶ Dissensio interior (bello foris interueniente) refrenatur: seditiosiq; contra romanos (inita cõcordia) vniuntur & contra romanos in valle Cedron impetum facientes legionem turbarunt eam fugantes. Sed Tytus in auxilium legioni veniẽs multos interemit Iudeorum aliosq; in fugã conuertit. Tyto vero milites ad edificandum mittente: Iudei hoc fugã estimabãt: sed speculatore signum dãte frequentissima multitudo maximo impetu prosiluit vt nemo eam sustinere ausus est. Et romanorum agmen continuo dissipatum est: & pulsi in montẽ refugiunt. Tytus autem cum paucis relictus iudeorũ furori cedere rogatus honorem saluti anteponẽs hostes impugnauit & turbauit. Sed iterũ turbati romani dispergunt: supplicantes iudeorum non posse ferre impetum & alijs quidem fugientibus: Tytũ fugisse estimabant. Ipsum vero quidam in medio versari bello cernentes cunctis eius periculum nunciarunt cũ clamore & pudore a fuga reuocati contra Iudeos iruerunt. Tytus itaq; bis legionem a periculo liberauit.

¶ Capitulum tertium.

Dissenſio interior (bello foris interueniẽte) refrẽat & seditiosi cõtra romanos (inita cõcordia) vniuntur.

Iudei cõtra romanos in valle cedron impetũ faciẽtes legionẽ turbauerunt eã fugantes.

Tytus i auxiliũ legionis' veniẽs multos iudeos interemit & alios cõuertit i fugam.

Tytus cũ paucis relictus cedere iudeorum furori ab amicis rogatur.

INtra ciuitatẽ vero sine requie confligentiũ dissensionem tunc primum subito ingens bellum foris interueniens refrenauit & cum stupore sedicioſi romanorũ castra inspectantes trifariã distributa mala inter se inire cõcordiam rationemq; inuicem requirebant quidnam expectarent quidue perpessi tres muros contra vitam suam paterẽtur opponi belloq; tanta se fundente licentia tamq; spectatores bonorũ operum sibiq; vtilium residerent mœnibus clausis remissisq; armis ac manibus in nos metipsos ꝓfecto exclamat aliquis tantummodo fortes sumus romanorum aũt lucro ex nostra sedicione sine sanguine oppidum cedet. His alios atq; alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis subito in legionẽ decimã ruunt perq; vallem facto impetu cum ingenti clamore murum edificantes romanos aggrediuntur: Illi autem in opera distributi armis ob eam causam pleriq; depositis nec enim excursum iudeos ausuros esse credebant & si maxime vellent animos eorum sedicione distractum iri arbitrabantur ꝑter opinionem perturbati sunt. Atq; opere quisq; derelicto: confestim alij recedere: multi autem ad arma properãtes priusq; se in hostes corrigerent feriebantur. Plures autẽ iudei semper adisciebant eorũ froti victoria qui precesserant & q; cum pauci essent multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur quia secunda fortuna vterent. Romani autem maxime ordinari consueti & cum decore atq; ꝑceptis bellũ gerere scientes ex perturbatione trepidabant. Vñ tũc quoq; pręuenti aggressione cedebãt. Si quando tamẽ sese conuerterẽt ab insequentibus occupati & a cursu reprimebant iudeos: & obimpetũ minus cautius sauciabãt. Sẽper vero excursione glisceute magisq; turbati: postremo castris pulsi sunt. Totaq; legio tunc in periculũ ventura fuisse videbatur: nisi (hoc sibi nunciato) mature Tytus eis tulisset auxiliũ: multisq; increpans ignauiã & suos a fuga reuocasset. Iudeisq; a latere ipe cũ his iruẽs quos circa se habebat electos. multos quidẽ occidisset: plures aũt sauciasset: oẽs autem in fugam vertisset: atq; in vallẽ precipites compulisset. Illi aũt in prono loco multa mala perpessi postq; in aduersam partem euaserunt. Flectunt se iterum: & valle intercedente cum romanis dimicabant. Igitur ad medium diẽ ita bellatum est. ¶ Paulo autem post meridiem tytus his (qui secum erant) in subsidio collocatis alijsq; de cohortibus aduersus excurrentes oppositis: reliquũ agmen ad murum i summotis edificandum remisit. Iudeis autem fuga hoc esse videbatur. Cũq; speculator (quem in muro posuerant) amictu agitato signũ dedisset: frequentissima multitudo tanto impetu prosiluit. vt eorũ cursus imanissimis bestijs esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tamq; machina pulsum agmen continuo dissipatum est: pulsiq; in montem refugiunt. ¶ In ascensu autem medio Tytus cum paucis relictus est: multumq; amicis monẽtibus qui pro imperatoris reuerentia contẽpto

eg.li.5. cap.4.

E

eg.li.5. cap.4.

F

eg.li.5. cap.4.

A periculo perdurauerunt: vt mortē appetētibus iudeis cederet: neq; pro his in discrimen veniret quos
eg.l.5. ante ipsum saluos non esse oportebat sed potius fortunam suam reputaret: q; non militis officio fun-
cap.4 gerentur: verum & belli & orbis terrę dominus esset: ne in fugam verti videretur in quo omnia niterē-
tur. Hęc autem ne audiret simulans & ad se recurrentibus obstabat eosq; in ore feriens cum vi obtine
rentur occidebat: & in galeam repente incumbens multitudinem repellebat. Illi autem & viribus eius
& obstinatione perterriti perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugerunt. Sed in vtrumq; latus ab eo
declinantes rursum fugientes insequebant. Quos tamen aggressus a latere: ipsorum quidem impetū
prępediebat. ¶ Dum hęc autem aguntur & illos qui superiora castra muniebant (vbi fugere inferio-
res viderunt) metus ac turba occupat. totumq; agmen dispergit supplicantium excursum quidem iu
deorum sustinere non posse. Tytum vero in fugam versum nec enim illo manēte vnū alios fugitiuos
fuisse: & tanq; lanuali circundati terrore alius alio ferebantur. donec quidam cum in medio versari bel-
lo imperatorem vidissent plurimū metuentes: vniuerso agmini suorum periculum eius cum clamore
nunciauerunt. Itaq; pudore reuocati: & fuga maius aliquid sibi exprobrātes q; cęsarem deseruissent.
totis viribus in iudeos vtebantur: & semel ad descensum transuersi vrgebant eos in decliuia. Illi autē
in pedem recedentes pugnabant. Cumq; romani possent plus eo q; superiores erant: in vallem omēs
coacti sunt. Tytus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire
iubet: ipse vero cum hisdem quibus antea resistendo hostes arcebat. ¶ Itaq; (si me nihil addentē ob-
eg.l.5. sequio neq; inuidia detrahentē verum dicere oportet) ipse cęsar bis totam legionem periculo libera-
ca.14. uit atq; ita castra muniendi copiam militibus prębuit.

¶ Extraneo remisso bello iterum intestinū oritur: in festo azimorū inter Iohannē & Eleazarū. Et
Iohannis instructi milites templi occupandi gratia arma sub veste portabant qui ingressi abiectis ve-
stibus armati apparuerunt. tūcq; maxima: & varia cedes facta est in templo. Seditio quoq; (quę prius
fuerat tripertita in duas partes redigitur. Tytus autem castra ꝓpius ciuitatem transferre volens misso
exercitu cōplanare vsq; ad muros iubet spacium. Iudei vero romanos sub pacis simulatione volunt
decipere ipsosq; fingunt velle introducere quorum romani calliditatem nō cognoscentes opus festi-
B nabant aggredi. Sed Tyto suspecta erat mutatio qui milites manere ꝓcepit: quidā vero romani ad
portas currentes interficiebantur aliis vulneratis. Iudeiq; romanos vituperabāt fraude pellectos. Ty-
tus vero iratus milites ꝓpter inobedientiam redarguit apud quod etiam vincere sine ducis ꝓcepto
infamię est. Cōmilitonibus aūt pro inobedientibus intercedentibus Tytus induiget.

¶ Capitulum quartum.

eg.l.5. REmisso autem paulominus bello extraneo iterum intestinum sedicio suscitauit. Azimorūq;
cap.5. instante die (qui est aprilis mensis quartusdecimus) hoc enim se primum tempore opinant
Iudei ab ęgyptijs esse liberatos eleazarus quidem cum socijs portam subaperiēs introire cu
piebat ex populo qui templum adorare cuperent. Iohannes autem die festo ad protegen-
das insidias visus est & suorum quosdam ignotiores armis sub veste latentibus instructos quorū plę-
rosq; indumenta ingressi erant occulte inter alios phani occupādi gratia summittit. Illi autem postq̄ intra
rent vestimentis abiectis armati subito aparuerunt. Magna statim turba circa templum ac tumultus
C erat (cum alienus quidem a seditione populus omnibus sine discrimine imputarer) zelotæ vero sibi-
met solis insidias comparatas. Verum hi quidem (relicta portarum custodia) & alij ex propugnaculis
diffilientes priusq̄ manum conserrent in templi cloacas confugerūt. Populares autem ad aram de-
lati & circum templum appulsi conculcabantur: cum lignis passim feroq; cederentur. Multos autem
occisorum inimici priuato odio quasi diuersa factionis socios interficiebāt. Et quicunq; ante hęc in-
sidiatorem aliquem offenderat: tunc agnitus quasi zelotes ducebantur ad cedem. Sed qui atrocitate
eg.l.5. magna innocentes efficerent: inducias concessere nocentibus: progressosq; ex cloacis dimiserunt. ip-
cap.5. si autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes confidentius oppugnabāt Symonem.
eg.li.5. ¶ Seditio quidem hoc modo (quę tripertita pridem fuerat) in duas partes redigitur. ¶ Tytus autem
cap.6 castra propius ciuitatem trasferre cupiens de scopo contra excursus quidem lectos equites ac pedi-
tes quos satis esse arbitrabatur. alium vero exercitum iussit totum quod erat vsq; ad muros spacium
complanare. Cunctis igitur materijs ac sepibus dirutis quibus ortos ac lucos incolę prętuniērat om-
nisq; opposita quamuis manuetа silua excisa repletum est quicquid erat cauum & vallibus impedi-
tum. Saxorum autem eminentissimus ferro truncatis humiliorem totum illum tractum a scopo vsq;
eg.li.5. ad Herodis monumenta fecerunt: serpentium stagnum continentia quę Colymbertha vocabatur.
cap.6. ¶ His denisq; diebus Iudei Romanis huiusce modi insidias parauerunt. Seditiosorum audaciissimi ex
tra muliebres (quę sic appellantur) progressi turres simulatosq; q; pacis eos studiosi pepulissent eo q;
timerant impetum romanorum ibidem versabantur: & alter sub altero vitabundi latebant. Alij ve-

Tytus decus ꝑ-
ponēs saluti ho
stes ipugnauit
& turbauit &c.

Turbati roma-
ni dispgunt sup
plicātes iudeo-
rū nō posse fer-
re ipetū & alijs
fugiētibus Ty-
tum fugisse esti
mabāt sed qdā
illū i medio ver
sari bello viden
tes oibus eius
piculum cū cla-
more nūciarūt
& pudore a fu-
gare vocati cō-
tra iudeos irrue
runt.

Extraneo remis
so bello iterū in
testinū orit i fe-
sto azimorū in-
ter Iohānem &
Eleazarum.

Maxima tūc &
varia cedes itē
plo.

Seditio quę pri
us triptita fue-
rat in duas ptes
redigitur.
Iudei romanos
sub pacis simu-
latiōe volūt de-
cipere & roma-
nos fingūt intro-
ducere velle.

so per muros dispositi populumq; esse simulantes clamore pacem implorabant fusisq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes mutabant romanos. Hęc autem vociferantes vna & contra illos velut a portis eos abigerent lapides iaciebant illi perrumpere aditus velle simulabãt: & ciuibus supplicare. Cumq; ad romanos ire sępissime conarentur: reuersi perturbatis similes videbantur: Vespasianus hic eorum calliditas apud milites quidem fide non carebat sed tanq̃ hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium illos vero ciuitatem sibi apperituros speçarent: opus aggredi festinabãt. Tyto autem suspecta erat mutatio: q; rationem non haberet Pridie namq; pronuntiatos eos ad pactionem per Iosephum nichil mediocre sentire cognouerat. Etiam nunc igitur milites manere loco iussit: ac ęgli.v. cap.vi. pręcepit. ¶ Iam vero quidem operibus appositis: raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hic autem qui expulsi videbantur: primo cedebant. Deinde vbi ad turres portæ propinquabant: cursu eos circumuentiunt & a tergo persequebantur. Qui vero in muro stabant: lapidum his multitudinem omnigenumq; telorum simul infundunt: adeo vt multos quidem necarent plurimos vero sauciarẽt. Nec enim facile erat a muro diffugere alijs retro violenter instantibus: & pręter hoc pudor quia rectores peccauerant: itemq; metus in delicto perseuerare suadebat. Quamobrẽ hostes diu decernentes multis vulneribus acceptis neq; pauciorib⁹ redditis postremo eos a quibus circumuenti fuerant reppulerunt. Quos tamen recedentes vsq; ad helenę monumentum Iudei vrgendo iaculis sequebant. Deinde illi quidem insolenter fortunę maledicentes & romanos vituperabant fraude pellectos: sentęg; cap.vj alte sublata crispantes tripudiabant: & cum leticia vociferabantur. ¶ Milites autẽ interminatio principum & cęsar iratus huiusmodi oratione corripuit. Iudei quidem (quos sola regit desperatio) omnia cum deliberatione faciunt atq; prudẽtia fraudes & insidias componendo eorumq; dolos fortuna prosequitur: q; sunt morigeri sibiq; inuicem benivoli ac fideles. Romani vero (quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur) nunc contrario peccant: & intemperantia manuum debellãtur q; omnium est pessimum. pręsente cęsare sine rectore dimicantes. Certe (inquit) plurimum ingemiscent milicię leges. plurimum pater: cum hoc vulnus audierit. Ille quidem cum bellando senuerit nunq̃ isto modo peccauit. leges autem si cum in eos (qui minimum quid alias aliquid pręter ordinem mouerint) morte vindicent nunc totum deseruisse exercitum videant. Modo autem scituros esse (ait) qui arroganter egerint: q; apud romanos vincere etiã sine ꝓcepto ducis infamię est. ¶ Hęc Tytus cum indignatione ad rectores prolocutus: certus erat q; alias quia lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abierunt: quasi iamiamq; iuste morituri. ¶ Circunfusa vero agmina Tytum pro commilitonibus obsecrabant paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientię pręcabantur. Emendaturos enim peccatum pręsens futurę compensatione virtutis. Placatus est itaq; cęsar vtilitate simul ac precibus. Namq; vnius hominis animaduersionem vsq; ad factum promouendum putabat: multitudinis vero vsq; ad veniam.

Helenę monumentum.

Tytus iratus milites ꝓpter eoꝝ in obedięti̇ã redarguit.

Apd romanos vicere sine ꝓcepto ducis infamię est.

¶ HIERVSALEM obsidetur cuius situs edificia murorũq; & turriũ munitio & templi regiiq; aulę ornatus & structura describuntur.

¶ Tytus militibus reconsiliatus coæquato ciuitatis interuallo exercitum ordinauit: circa hierusalem quę trino circundata est muro: nisi in vallibus ipsaq; est: supra duos colles quorũ superior castellum Dauid: & inferior dictus est Acra. Collis vero tertius lata diuisus valle: quam Asamonei aggeribus repleuerunt vt templo coniungerẽt ciuitatem. vallis autem vsq; ad Syloan Tyropeon est appellata. Foris etiam duo erant colles. Murorum autem ciuitatis (quę plurimorum regum opibus vndiq; munita erat) descriptio & dimensio hic ponitur. primus enim murus vetustissimus dicebatur. Agrippa autem a Claudio prohibitus muros non perfecit. Turres autem mœnibus supereminebant. primi enim muri viginti erãt turres. Tertij nonaginta: medij quatuordecim: & antiqui quinquaginta. Cum enim tertius murus totus esset ammirabilis: ammirabilior tamẽ in muro Turris sephina surgebat q̃ per se Tytus castra posuit. Herodes tres turres trium amicorum nomine edificauit Hyppicos: Phasellus: Mariamnes & turris quę cęteris magnificentiora: & ornatiora sustinebat diuersoria. has turres antiquus murus excellentiori loco conditus est lapidibus mirabilis magnitudinis constructus cõtinebat.

¶ Capitulum quintum.

Tytus militibus reconsiliatus coę quato ciuitatis interuallo exercitũ ordinauit circa ciuitatem.

MIlitibus quidem reconsiliatus est. multa monens vt post hęc prudentius ageret: ipse vero quemadmodum iudeorum insidias vlisceretur cogitabat. Interuallo autem (quod vsq; ad muros ciuitatis erat) per quatriduum coæquato sarcinas atq; aliam multitudinem cupiens totam traducere militum validissimos a septentrionali tractu in occiduum septenos per ordinem contra murum prętendit: altius valle depressa. Peditibus autem in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis cum singuli ordine septenos haberent semoti stabãt sagittarij. Fundibulis autem iudeorũ tãto agmini circũciusis: impedimẽta triũ legionũ. ut̃q; alia multitudo sine timore trã-

A ſijt. Ipſe quidē titus cū ppe duobus ſtadijs abeſſet muro: ad angelli eius partē cōtra turrim (quæ appellatur Sephomos al's Sephina) caſtra ponit. Ad quā muri ābitus ex aglone ptinēs flectit ad occidē tē. Alteravero ps exercitus eā turniverſus (quę appellat hyppicos) muro circūdat: duū ſtadiorū ſpacium ſitr a ciuitate deſcendēs. Decima autē legio in oleonos al's olionarū mōte (vbi erat) manebat.

¶ Ciuitas autem trino muro circūdata erat niſi qua vallibus inviſis cingebatur. Ex ea nāq; partevnū habebat muri ambitum. Et ipſa quidem ſupra duos colles erat condita cōtrarijs frōtibus ſemet aſpicientes interueniente valle diſcretos: in quam domus celeberrimę deſinebant. Collūvero alter quos ſupior ciuitas ſedet multo eſt excelſior & in plixitate directior: adeo vt quoniā tutum erat caſtellum a dauid quodam regevocaretur. Is parte ſalomonis fuerat qui primus templū edificauerat. A nobis autem forum ſuperius fabricatum eſt. Altervero (qui appellatur acra) & inferiorem ſuſtinet ciuitatem vndiq; decliuis eſt. Contra hunc aūt tertius collis erat natura humilior q̄ achra & alia lata valle aſi diuiſus. Verum poſt ea tempeſtate (qua aſſamonei regnabāt) & vallem aggeribus repleuerunt vt tēplo coniungerent ciuitatem & achre altitudinem cęſam humiliorem fecerant. vt ex ea quoq; phanū ſu pereminēs cerneret. Vallis aūt (quę tyropeō appellatur) qua parte diximus ſuperioris ciuitatis collem diuimi ab inferiore vſq; ad ſyloam pertinet. Ita enim (qui dulcis eſt ac plurimus) vocabamus. ¶ Foris autem duo ciuitatis colles profundis vallibus cingebantur & vtriq; obſtantibus rupibus nulla ex parte ad ire poterat. ¶ Triumvero murorum veteſtiſſimus quidem propter valles imminētemq; his de ſuper collem (in quo erat conditus) facile capi non poterat. ¶ Ad hoc autem q̄ loco præſtabat. Etiā firmiſſime ſtructus erat dauid & Salomonis aliorumq; interea regum largiſſimis impenſis operi ſum ptibus denotis. Hic vero parte incipiens a turri (cui nomen eſt hyppico) & ad locum (qui dicitur xiſtus) pertinens deinde curię coniunctus in occiduam templi porticum deſinebat. Parte vero altera ab occidente ex eo de loco ductus per eum (qui vocatur bethiſo deſcendens in eſſenorum portā deinde ſupra fontem ſyloam in meridiem flexus atq; indē rurſum in orientem verſus qua ſtagnum ſalomonis eſt. & vſq; ad locum pertinens (quem ophlan vocant) cum orientali porticu templi coniungitur. ¶ Secundus autem murus ex porta quidem habebat initium (quam genethā appellabant) Hæc autem fuerant muri prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: vſq; ad antoniam

B aſcendebat. ¶ Tertio muro turris hyppicos principium dabat vnde ad Beroe tractum pertinens. deinde ad ſephinam turrim veniens contra monumentum helenę (quę ad Iabenorum reginæ fuerat a zite regis filia) & ſpeluncas regias in longum ductus a turri quidem in angulo poſita flectebatur contra fullonis quod dicitur monumentum. cum veterę autem ambitu iunctus in cedron valle (quę ſic dicitur) deſinebat. Hoc muro etiam partem ciuitatis (quam ipſe addiderat Agrippa) cinxerat: cum eēt omnis nuda ante. Exuberans enim multitudinem paulatim extra mœnia ſerpebat templi ſeptentrionali regioni colli proxima ciuitati adiuncta non paululum proceſſerant. ¶ Qui & quartus collis id collębatur (cui nomen eſt Abyſade alias Bezetha) ſitus quidem ex aduerſo antonię foſſis autem altiſſimis ſeparatus quæ induſtria ductæ ſunt ne Antonię fundamentis: colli adherentibus & acceſſui facilis ſit & minus editus. Vnde etiam foſſę altitudo: plurimum turribus celſitudinis adiiciebat. Nominata eſt autem pars addita ciuitati vocigena Zeberena alias Bezetha quod greco ſermōe dicitur ciuitas noua. Eius aūt partes incolis protegi deſiderantibus: pater huius eodē nomine Agrippa: murum quidem ita (vt prædiximus) inchoarat. Veritus autem claudium Cęſarem ne magnificę tiam extructionis ad nouarum rerum ac diſcordię ſuſpitionem traheret: fundamentis tantūmodo factis ab opere deſtitit. Nec enim expugnabilis eſſet ciuitas: ſi perfeciſſet murosvt cœperat. Saxa enim viginti cubitis longa & decem lata contexebātur: quę neq; ferro facile ſuffodi poſſent: neq; machinis demoueri. Hiſq; murus dilatabatur. Profecto autem altitudinis quoq; plus habuiſſet. ſi eius munificētia (qui edificium aggreſſus erat) non fuiſſet inhibita. Rurſus autem idem murus etiam iudeorū ſtudio fabricatus: ad viginti cubitos creuit. Et murus quidem binis cubitis: pro pugnaculavero trinis habebantur. totaq; altitudo eius ad viginti quinq; cubitos erigebatur. ¶ Murum antem ſuperemineb̄t

C turres viginti quidem cubitis in altitudinem. viginti vero in longitudinem quadratis angulis ſtructę: & ſicut ipſe murus plenæ ac ſolidæ. Præterea ſtructura & pulchritudo ſaxorum nihil erat templo deterior. Poſt altitudinem vero turrium ſolidum viginti cubitis elatam celle deſuper & cenacula erant aquarumq; pluuialum recepta cula: & tortoſi latiq; ſingulorum aſcenſus. Eiuſmodi turres nonaginta tertius quidem murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. Medius vero murus in quatuordecim turres: & antiquus in quinquaginta diuiſi erant. Oīne autem ciuitatis in gyro ſpaciū triginta tribus ſtadijs finiebatur. Cum autem totus ammirabilis eſſet tertius murus ammirabilior ſephina turris ad ſeptentrionem occidentemq; ſurgebat in angulo: qua pte Tytus caſtra poſuerat. Ex ea namq; per ſeptuaginta cubitos edita ſole oro arabuia proſpici poterat & vſq; ad mare: itēq; adv-

eg. l. 5. c. 9. 10.

Hieruſalē deſcriptio quæ trino circūdata ē muro niſi in vallibus.

Collis ſuperior ductus ē caſtellum dauid.

Collis tertius lata valle diuiſus quam.

Aſſamonei al's aſamonei aggeribus repleuerē vt tēplo cōiūgerent ciuitatem.

Pluriorū regū opibus vndiq; munita erat ciuitas.

eg. li. 5. cap. 10

Scūs murus.

Tertius murus.

Cedron vallis.

Quartus collis

Agrippa murū a claudio phibitus non perfecit. &c.

Turrium deſcriptio & ſtructura. &c.

Turres tertij muri nonagita me dij quattuordecim & antiqui quinquaginta.

tima finium hebreorum. Erat autem octo angulis. Cõtra eam turris hyppicos & iuxta duę (quas res Herodes in antiquo muro edificauerat) quęq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate (quæ toto essent orbe) præstabant. Nam præter naturalem animi libertatem rex pro amore ciuitatis operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personisq; tribus carissimis quorum nominibus turres appellauit fratri & amico & coniugi memoriam dedicando: illi quidem vt dixi amoris causa peremptis autem bello amicis cum fortiter decertassent. ¶ Hyppicos quidem turris amici vocabulo dicta quattuor angulis erat. Singulæ autem & viginti & quinq; cubitos in latitudine, itemq; lõgitudine habebant: & excelse triginta cubitos erant: nusq; manes. Supra soliditatem vero saxisq; adunatam compaginem puteus viginti cubitos altus erat ymbribus excipiendis. Super hunc autem duplici tecto domus viginti quinq; cubitis alta in quavaria mẽbra diuisa & desup eã minę qdem binis & propugnaculavero ternis cubitis ambiebant. & omnis altitudo ad octoginta quinq; cubitos numeratur.

¶ Secundavero turris (quam fratris nomine phaselon appellauerat) æque lata fuit longa cubitis quadragenis. Per totidem autem cubitos in pilę modum facta & solida eius altitudo surgebat & sup hãc decem cubitis edita porticus erat. extructa brachijs: itemq; propugnaculis septa. In medio vero porticus supereminens alia turris stabat in membra magnifica & balneas. ne quid regalis vsus ei videret deesse. In summo autem propugnaculis minisq; erat ornata cum omnis eius celsitudo prope ad nonaginta cubitos tolleretur: & specie quidem videbatur affimilis fari als pharie turri (quæ alexandriã navigantibus ignem procul ostendit) ambitu vero ampliore dilabatur. Tunc autem Tyrannicum domicilium exhibebat alias existebat Symonis. ¶ Tertiavero turris mariamnes (sic enim regina vocabat) vsq; adviginti cubitos facta perviginti alios patens in latitudinem tendebatur: & magnificentiora cęteris ornatiora diuersoria sustinebat. cum id proprium seq; dignum esse rex putauisset. vt vxoris nomine appellata turris plus haberet pulchritudinis q̃ quę virorũ nominibus vocitatę sunt sicut illa munitior est (cui nomen femina dederat) cuius omnis altitudo per quinquaginta quinq; cubitos erigebatur. Sed quam q̃ tres turres tantę magnitudinis erant ex loco tamen quo erant sitę multo videbantur esse maiores. Nam ipse antiquus murus (in quo erant) excelsiori loco fuerat conditus: & ipsius collis vellut quidam vertex altius prope ad triginta cubitos eminebat supra quem turres positę multũ sublimitatis sumpserant. Mirabilis autem fuit etiam lapidum magnitudo. Nec enim ex vulgaribus saxis aut quę homines ferre possent: verum secto marmore candido & singulis per triginta cubitos longis latisq; per decem ac per quinq; altis erant edificatę. Duę ita inter se copulata erant vt singulę turres singula saxa viderentur. Sic autem manibus artificum in faciem angulosq; formata: vt nusq̃ iunctura compaginis appareret.

¶ Regię aulę magnifica discriptio mirabilisq; structura oim narratiõe pstantior quę equali ambitu turribus ornatissimis & virorũ receptaculus ambiebat extra. sed oia intestini insidiatores flãmis cõsumpserũt. Tẽpli quoq; a Salomõe edificati describit. magnificẽtia populiq; ad edificiũ liberalis deuotio. Ipsius insup tẽpli dimẽsio diuisio portę atq; pro mulieribus ad orandũ: locus & ingressus designant. Q̃dq; fuerit Sctm & sacrosctm phanũ ostẽdit singulorũq; structura. Ornatusvbi & quatuor colores scilicet hiacinti cocci purpuri & bissi quattuor significãtes elementa ponebantur.

¶ Capitulum sextum.

HIs autem septemtrionali parte positis intus aula regia cõtinebatur. narratiõe oi præstãtior. Nec enim vel magnificẽtia vel structura operis aliqua ex parte superabat: sed tota quidẽ muro p triginta cubitos edita cincta erat. Equali ambitu turribus ornatissimis ambiebat: itẽq; virorũ receptaculis & cenaculis cẽtũ lectorũ capacibus in ea Inenarrabilis aũt fuit saxorũ varietas collectis ibi plurimis quę vbi rara videbant & fastigia pceritate simul trabiũ & ornamentorũ claritudine mirabilia. Mẽbrorũ aũt altitudo & inuentę species edificij. pleraq; oia supellectilis cũ pleraq; in singulis ex auro essent atq; argento ad hęc mitę porticus alia p aliã in circulũ flexę colũnęq; in singulis & quę iter eas subdiuo patebãt spacia cũ essent vtiq; viridarijs filtusq; variata cũ plixas ambulationes habebant altis euripis cinctas & cisternis vbiq; signorum eneorum plenis quibus aqua effundebatur: multęq; turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neq; pro merito exponi regia (qualis fuerit) potest. Habet memoria cruciatum referens: quantas res latrocinalis flamma consumpserit. Nec enim hæc a romanis incensa sunt sed ab insidiatoribus intestinis vt supra memorauimus in principio dissensionis. Et ab ãtonia qdem omnia corripuit ignis transijt autem in regiam triumq; turrium tecta corripuit. ¶ Phanum autem conditum erat ita (vt dixi) supra clarissimum collem: & initio quidẽ vix templo atq; aręe sufficiebat iacens in eo summo planicies: q̃ vndiq; preceps erat atq; decliuis. Cum autẽ rex salomõ (qui etiam templum edificauerat) muro eius partem ab oriente cinxisset: vna porticus aggeri est im-

Hęrodes tres turres noie triũ amicorum edificauit.

Hyppicos turris descriptio.

Phasallus tris.

Mariannes turris structuraquę ceteris magnificẽtiora & ornatoria diuersoria sustinebat.

In ãtiquo muro p̃dicto tris erat qui excelsiori erat loco.

Lapidũ mirabilis magnitudo & cõpago. &c.

Regiæ aulę magnifica descriptio & mirabilis structura.

Insidiatores intestini oia flãmis consumpserũt.

Templi situs & descriptio.

Tẽplũ salomõe edificatũ.

eg. li. v. ca. xj.

A posita: & manebat ex aliis partibus nudum. Quod a seculis posterioribus semper aliquid aggerisse cumulante populo: coequatus collis latior effectus est. Perrupto autem septemtrionali quoq; muro, tantum assumpserunt spacium quantum postea totius phani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato spe magis opus instructum in quo longa secula cõsumpta sunt: omnesq; thesauri sacri quos toto orte missa deo munera repleuerant: tam superiore ambitu quam inferiore templo edificatis. Cuius (qđ humilimũ fuit) trecentenis cubitis munierant. In quibusdam vero locis pluribus non tamen omnis multitudo fundamentorum videri poterat multum vallibus obrutis vt angustas vias oppidi coequarẽt. Saxa vero quadragenum cubitorum magnitudinis erant. Nam & pecunia, liberalitas ppũi rũ copia & populi largitas: maiora dictu conabãtur. Quodq; numq̃ posse perfici sperabatur diutur tẽpli edificatiõe nitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Dupplices porticus omnes quas columnę sustinebant: quinis & vicenis cubitis altas de singulis saxis & marmore candido laquearia cedrina protegebant. Quorũ naturalis magnificentia q̃q; li- Naturali tm̃ or gno rasili erant apteq; coherebãt: opeprecium spectãtibus exibebãt. nulloq; aut pictoris aut sculpto- nabãt magnifi ris opere extrinsecus ornabantur. Late autem per triginta cubitos erant. Omnisq; girus eorum mẽ- cẽtia non picto sura stadiorum cum antonia concludebatur. Totum autem sub diuo spaciumvariebatur omniũ qui ris aut sculpto dem generũ lapidibus stratum. Qua vero ad secundũ templum ibatur cancellis sceptum saxeis ad ris. &c.

eg.li.5 tres cubitos altis: nimiumq; grato opere factis. vbi equis dispositę interuallis stabant legem castimo Duo templa. cap. 9. nię preponentes alię grecis litteris alię latinis in sanctum locum transire alienigenas non debere. Sãctum phanũ Sctm̃ em̃ vocabatur alterum phanum & quattuordecim gradibus ascendebatur: a primo quadratũ qui sursum erat & proprio muro circumdatum. Cuius exterior celsitudo quamuis quadraginta cubitis surgeret tamen gradibus tegebatur. Interior autem viginti quinq; cubitis erat quem in altiori loco per gradus edificata non tota pars interior cernebatur colle obtecta. Postq; quattuordecim autẽ gradus spacium eratusq; ad murum trecentis cubitis planum. Hinc rursum alij quinq; gradus & scalę ad portas ducebant: a septemtrione qdẽ & a meridie octo/quaternæ vtrimq; videlicet: duæ vero Locus mulierib

B ex oriente. Necessario namq; proprius locus religionis causa mulieribus destinatus muro discerneba bus destiatus & tur altera quoq; parte opus eẽ videbat. Cõtra primũ vero secreta erat ex aliis regiõibus vna pte me portę qbus lice ridiana & vna septẽtrionalis qbus ad mulieres itroiebat. Per alias ei trãsire mulieribus nõ licebat. Sz bat eis itrare & nec suã portam interiectum murum transgredi permittebatur. Patebat alias latebat autem locus ille pariter indigenis & hospitibus feminis: religionis causa veniẽtibus. Occiduavero pars nullam por Ornatus tẽpli. tam habebat: sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus a muro intro prope ad thesauros aduersę magnis ac pulcherrimis columnis sustinebantur. Erant autem simplices: ac prẽter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem alię quidem auro & argẽto vndiq; tectę erãt: itẽq; postes ac frontes. Vnavero extra templum ere corinthio. quæ multo argento ielusas & inauratas honore superabat. Et binæ quidem fores in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ quiuis denis etiam latę. Post introitum verovbi latiores fiebant tricenis vtrimq; cubitis exedras habebãt exemplo quidem turrium latas & longas: supravero q̃viginti celsas. Singulas autem duodecim columnę cubitorum grossitudine sustinebãt: &. & aliarum quidem portarum magnitudo par- Porta tẽpli ma fuit. Qnę vero supra corinthia positę erant quo mulieres cõueniebãt: ab oriente apperiebant. ¶ Por ior. ta templi sine dubio maior erat quinquaginta enim cubitis surgens quadraginta cubitorũ fores habebat: ornatumq; magnificentiorem quoniam crassiore argento atq; auro vestiebatur. Quod quidez Gradus qndecl portis nomen infuderat tyberij pater Alexander. Gradus autem quindecim a muro (qui mulieres segregabat) ad maiorem portam ducebat. Namq; illis qui ad alias portas dirigerent inter quinq; gra- Sacro sanctum dibus erant breuiores. ¶ Ipsumvero templum in medio positum hoc est phanum sacrosanctum vn- phanum. decim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo eius & latitudo centenos cubitos hẽbat

C poene autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim veluti quibusdam humeris vtrimq; vicenum cubitorum producebatur. Primavero eius porta septuaginta cubitis alta erat & viginti quinq; lata neq; fores habebat. Cęli enim secreta q̃ intercluſa erat significabat. Erantq; totę frõtes inauratę Ac prima edes omnis perlucebat extrinsecus auroq; circumphani portam splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars duplici tecto fulgeret adiacens ei prima porta patebat in altitudine & perpetua pq; nonaginta cubitos tollebatur cum longa quadraginta cubitis esset autviginti transuesa. Ipsiusvero edes tota inaurata erat vt dixi & circum eam saxeus paries. Desuper

eg.li.5. autem habebat aureos pampinosvnde racemi, statura hominis dependebãt & q̃ duplex tectũ erat capi.9 templi exteriore humilius videbatur & fores habebat aureas quinquaginta & quinq; cubitis altas sedecim vero latas. Et ad hęcaula cum longitudine pari hoc est velum babilonium ia cincto & byssio & cocco & purpuravariatum mirabili opere factum neq; ornationis inopia colorũ permixtionem sed

Quattuor elemẽta i pd coloribus significata

velut omnium rerum ymaginem preferens. Cocco autem videbatur ignem imitari & byſſo terram & hiacincto aeram ac mare purpura. His quidem coloris ſimilibus byſſo ac purpura natiuitatem quoniam byſſum quidem terra mare autem purpuram gignit. Eratq; in eo per ſcripta omnis celi ratio præter ſigna. D

¶ Planicies autem templum erat cuius dimenſio ſecundum altũ/longũ/& latũ deſcribitur. In ipſo quoq; tẽplo tria mirabilia & pdicanda opera erãt cãdelabrũ/menſa/& turribulum. Septem lucernæ in candelabro ſeptem errantes ſtellas denotabant. Et duodecim panes in menſa anni curriculum per duodeci ſigna deſignabãt. Turribulũ quoq; per tredecim odores oia eẽ dei manifeſtabant. Aureis quoq; verubus acutiſſimis ne ab auibus poluereturtẽplũ pꝛeſeruabatur. Viri aũt per oms qui oia caſti non eſſent ab interiori aula prohibebãtur. Ceci quoq; de ſacerdotali tribu plebeis vtebãtur veſtibus partes tũ generis conſequebant. Pontifex aũt cũ ipſis ſacerdotibus non ſemp: ſed diebus q buſcumq; ſeptimis & per ſingulos menſes kalendis vel quando agebat annua ſolemnitas aſcẽdebat eius deſcribit veſtimentũ & ſignificatio notanda. Solus aũt atq; in anno ſemel intrabat quo die cunctos ieiunare mos erat. Iudeis Antonia quoq; turris ab Hęrode edificari in angula duarũ porticuũ prioris templi ſita erat Hęrodis maximam demonſtrãs magnificentiam.

¶ Capitulum ſeptimum.

Planicies añ tẽplum.

Ntrogreſſos aũt in templũ planicies excipiebat: cuius altitudo ſexaginta quidẽ cubitis erat & longitudo totidẽ: ac latitudo viginti. Rurſus aũt ſexaginta cubitis diuiſi erãt & prima quidẽ pars a ſexaginta cubitos auulſa: ¶ Hæc tria mirabilia & pꝛedicãda opera cũctis hominibus habebat. Cãdelabrũ & mẽſem & turribulũ. ¶ Septem vero lucernę ſtellas errãtes ſignificabãt. Tot eni ab ipſo cãdelabro diuidebant. ¶ Duodeci vero panes in mẽſa poſiti ſignorũ circulũ atq; annũ. ¶ Turribulũ aũt p tredecim odores qbus replebat ex mari & in hoſpito & in habitabili: deſignabat oia dei eſſe deoq; ſeruire. ¶ Intimavero templi pars vigiti cubitorũ erat. Diſcernebat autem ſimiliter vero ab exteriore: nichilq; prorſus in ea poſitum. Inacceſſa vero & inuoluta & inuiſibilis omnibus habebat: ſanctiq; ſanctum vocabatur. ¶ Circa latera vero inferioris templi multa erant membra peruia triplici tecto ſuſpẽſa & abvtrũq; latus ad eam introitus a porta patebat. Deſuper autem pars eadem membra non habebat quo minus erat anguſtior: celſior aũt quadraginta cubitis nec ita vt inferior ambicioſa. Colligitur enim quadraginta cubitos omnis celſitudo: cum in ſolo cẽtum cubitos habebat. Exteriorvero facies nichil qd animus aut oculi mirarentur non habebat. Cruſtis eni vndiq; grauiſſimis aureis tecta vitra primos ortus igneo ſplendore lucebat: vt cum intuerentur contendentium oculi quaſi ſolis radijs auerterent. Hoſpitibus quidem adeuntibus procul: monti niueo ſimilis videbatur. Namvbi de auratum nõ erat templum candidiſſimum erat. In ſommo autem aureis verubus horrebat acutiſſimis: ne ad inſidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem ſaxorum eius longitudo quadraginta quinq; cubitis erat altitudo quinq; & latitudo ſex. Ara vero pro templo quindecim cubitis alta lata vero & longa cubitis quadragenis. Quadrataq; ſtãs veluti cornutis angulis eminebat: & a meridie aſcenſus in eam clemẽter arduus reſupinabat ſine ferro autem conſtructa erat necvnq̃ eam ferrum tetigebat. Tẽplus autem aramq; cingebat ex pulcherrimo ſaxo lorica gratiſſima vſq; ad cubitum ſurgens quę populum a ſacerdotibus ſegregabat. Gonozutus alias Gonortheos hoc eſt ſemine fluẽtes itẽq; leproſos. Hos & tota ciuitas arcebat: & feminis menſtrua ſoluentibus clauſa erat. Prædictum autem limitem ne pluris quidem mulieribus tranſgredi permittebatur. Viri autem qui non per omnia caſti fuiſſent ab interiore aula: & qui puri eſſent a ſacerdotibus prohibebantur. Qui vero ex origine ſacerdotũ genus ducentes (cecitatis cauſa munere non fungebantur) cum in columbis intra limen aderant parteſq; generis conſequebantur. Veſtibus tamen vtebãtur plebijs: quoniam ſacerdotali ſolus qui ſacra celebrat amiciebatur. Ad altare vero templumq; accedebãt carentes omni vitio ſacerdotes veſte quidem amicti byſſina. maxime vero mero abſtinẽtes ac ſobrij. religionis mœtu: ne quid res diuinas faciendo peccarent. ¶ Pontifex autem cum ipſis non tamen ſemper aſcendebat ſed diebus quibuſq; ſeptimis & per ſingulos menſes kalendis vel ſi quãdo patria feſtiuitas atq; annua ab omni populo agebat & ſacrificabat vel amine precinctus. eoq; tectus femora vſq; ad genitalia. Linteumvero habens intrinſecus dimiſſumq; ad pedes hiacinctinũ de ſuper indumentũ rotũdũ exquo fimbrię pẽdebant alterius aurea titinabula malaq; granata ſuſtinentes. Tintinabulis qdẽ tonitrua. malis vero fulgura deſignãtibus. Pectoris aũt tegmẽtũ vittę cingebãt quinq; variatę coloribus. hoc eſt auri & purpurati cocci byſſo & hiacincti quibus etiam vela templi diximus eſſe contexa. Hiſdem aũt habebat etiam clamidem tẽperatã: in qua plus auri erat. Habitus quidẽ indumento toraci ſimilis videbatur duabus aũt aureis fibulis aſpidum ſpecie vinciebatur quibus incluſi erant optimi maximiq; ſardonij alias ſardonices

Aureis verubus tẽplum acutiſſimis ne ab auibus polluereti ſummo pſeruabat.

A meridie aſcẽſus in aream.

Viri p oia nõ caſti ab interiore aula phibiti.

Ceci de gñe ſacerdotali plebe isvtebantur veſtibus.

Põtificis hitus & qñ tẽplum & quõ igrediebat

Tintinabula & mala quid inveſte pontificũ ſignificabant.

E

F

eg.li.5 cap.11

A descripta tribunum gẽtis iudeę nomina prę ferentes. Ex altera vero parte duodecim pẽdebant alij lapides in quattuor partes terni diuisi hoc est Sardius Iopazius Simaragdus Anthrax Iaspis Saphirus Achates Ametistus. Ligirius alias Ligurius Onix. Berillus Crisolitus. Quorũ singulis singula iterũ cognomina scripta erant. Caput autem byssinus thyaras tegebat hiacinctis coronatis & circa eã alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras quę sunt quattuor elementa vocalia. Ea quidẽ veste post tempus minus autem ambicioſa vtebatur si quando addita introibat. Solus autem atq; in anno semel intrabat quo die cunctos deo ieiunare mos erat. ¶ De ciuitate quidem & templo ac moribus & legibus iterum diligentius referemus. Non enī pauca super his exponenda sunt. Sed antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi: quę ad occidentem septemtrionẽq; exspectarent. In saxo autem fuerat extructa quinquaginta cubitis alto: & vndiq; prerupto. Quod opus Hęrodis fuit regis vbi maxime ingenij magnificentiam demonstrauit Primum enim a radicibus saxum ipsum leuatis crustris obtegebatur: quo & decus adderet operi: & facile dilaberentur: qui vel ascẽderet vel descẽdere tẽtauissent. Deinde añ prioris turris edificium: murus erat cubitis tribus. Intra hunc autem omne spacium Antonię in quadraginta cubitis erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat diuisam in omnem vsum habitationũ & generà & species id est atria & balneas & aulas castris aptissimas: vt quãtum advsum necessariũ pertinet ciuitas videretur. magnificentia vero palacium. Instar vero turris toto habitu formata quattuor alijs per angulos turribus cingebatur. Quarum cętere quidem sexaginta cubitos erant altę (quę vero ad meridianum orientalemq; angulum sita erat) septuaginta cubitis eminebat: vt ex ea totum templum videri posset. Quę vero cũ porticibus iungebatur vtrimq; descensus habebat vnde custodes comeabant semper namq; in ea Romani milites presidebant: & cum armis circa positi custodes ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. Castrum enim erat impositum oppido quidem templum templo vero ãtonia In hac autem porticu custodes erant: & superioris ciuitatis aliud castellum regia Hęrodis erat. Bezetha autem collis itavt dixi ab antonia separabatur. Qui cum omnium esset altissimus etiam partiB nuę ciuitatis coniungebatur temploq; a septemtrionali solus obstabat. De ciuitate quidem ac muris eius iterum scribere plenius cuncta cupiens in presentia satis dixi.

Solus & semel intrabat quo die cunctos ieiunare mos erat.

Antoniæ turris ab Hærode edificata descriptio.

¶ AEGESIPPVS Libro. v. ca. x. dicit quendam Cananeorũ potẽtẽ hierosolimãvrbẽ cõdidisse. qui patrio nomine rex iustus vocabatur. quam primo Solymãvocauit postea templum addidit vnde hierosolima dicta est. Dauid primus vir hebreus cananeos expulit constituit suos qui in ea domum regiam sibi fecit: voluit & templũ condere: sed prohibitus oraculo Salomonem heredem reliquit qui templum edificauit & adornauit de hoc Iosephus Antiqui. Liber. viij. ca. iij. iiij. v. vj. Ibidem in super Aegesippus materię templi diuersitate moralizat non ociosa inquit materia tantę diuersitatis ꝛ cuius species materiam rerum latentium significaret eius ꝙ esset templum qui celo & aeri/mari & terrę quasi creator elementorum dominaretur: atq; solus regeret & gubernaret & postea subdit. deniq; princeps sacerdotũ hæc. iiij. indumento suo exprimere consueuerat quando maxima celebritas erat festorum dierum quasi totum mundum induere: vt pro populo supplicaretur in eius figuram quivẽ turus erat princeps sacerdotum Iesus: qui tolleret peccata mundi. Femora princeps linteo iterius operimento regebat eo ꝙ prę cęteris in sacerdote fides mentis queritur & corporis castimonia. quę succingere debeat carnis intẽperantiã: duo erãt tabernacula sacra & paulo post in illud interius quod secundum appellabatur semel introibat tantum princeps sacerdotum non sine sanguine quẽ offerret ꝙ se & populi dilecto hoc significãte spũ sctõventurũ Iesum. quivere solus intraret iteriora diuinorũ penetralia sacramentorum & archana substantiæ celestis quę nosset oia solus quoq; patri sanguineC suo totum mundum reconciliaret vt celestium & terrestriũ miseretur. deniq; postq̃ venit pacificauit omnia per sanguinẽ crucis suæ quę velut in celo vel in terra sunt. ¶ Intus Thymiam atherium intus mensa intus lucerna Thymiama theriũ ꝙ ita ad deũ patrem sicut Incensum dirigatur maximi sacerdotis oratio mensa ꝙ in ea passio Christi sit & misteria sacramentorum. vnde & Dauid dicit parasti ī cõspectu meo mensã cuius velut duodecim panes duodeci apostoli sunt testes passionis ac resurrectionis eius. lucerna quę super candelabrum ponitur ante sub modio erat id est sub legis mensura nunc est in gr̃ę plenitudine frequens heptamicho lumen effundens eo ꝙ spũs sanctus septem maximarũ gratiarũ virtutibus dei templũ illuminet. Trinitatis igitur cognitio interioribus erat templi quę dicebatur sanctarũ vbi reposita quondã Aaron virga floruit ꝙ sacerdotalis gratia in Christo amplius esset operatura post mortẽ qua mundũ redemit. Ante templũ erant. xiiij. gradus per quos Ezechiæ regis vmbra ascenderat significans eivitę finem futurum: sed oraculo monitus ortuit & meruit mortis dilationem hoc indicio ꝙ hisdem gradibus sol refunderetur qui significaret tot numero annorum cõmeatum eivitæ refusum. Hęc ibi Aegesippus.

Addicio.

¶ Symone & Iohanne inter se dissidẽtibus diuisa ciuitas eos sequebatur. Tenebat autẽ Symon superiorẽ ciuitatem & murum maiorem vsq; cedron. Iohãnes vero tẽplũ & circa templum loca nichil iudei a Romanis penis passi sunt q̃ ipsi se tractauerant seditio namq; ciuitatem & Romani seditionem cœperunt. D

¶ Capitulum octauum.

Symõe & Iohẽ inter se dissidentibus eos diuisa citas sequebat.

DVgnacissima quidem maximeq; dissentiens multitudo circa Symonem erat hominum decem milia præter idumeos. Quinquagintavero decem milium duces quibusipe quasi omnium rerum dominus preerat. Idumei autem qui erat eius partium cum essent numero quinq; milia decem duces habebant. Horum principes videbantur Iosię alias Sosę Iacobus & Eazię alias Cathlę filius Symõ Iohẽs aũt qui tẽplũ occupauerat sex armatorũ habebat milia quos viginti duces regebant tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum deposi tis discordijs duo milia quadringẽti alias trecenti qui Eleazaro quẽ ante habuerãt & Symone Iayri filio ducibus vtebantur. His autem vt diximus bellum inter se gerentibus populus erat præmium & plebis pars quę non eadem quę illi cõmitteret abvtrisq; diripiebatur. ¶ Tenebat autem Symon qui dem superiorem ciuitatem murumq; maiorem vsq; ad cedron: & antiquioris muri quantum a Syloa flectitur ad orientem & vsq; ad Monobazi aulam descendit. Is autem rex est adiabenę gentis vltra eu fratẽ habitantis. Tenebat etiam mortem acre quę inferior est ciuitas: vsq; ad helenę regiam quę Monobazi fuerat mater. ¶ Iohãnes vero templo & circum templum aliquatenus incensis omnibus itẽq; Ophla & vallę (quę cedron appellatur) & alijs quę interiacebant: mediũ bello quod inter se gerebãt spacium aperuerunt. Nec enim castris Romanorum prope muro positis intra ciuitatem sedicio quiescebat: sed ad primũ eorũ impetũ paulisper sanitate recepta: ad morbũ mox pristinũ redierũt. Rursũq; discreti pro sua quisq; parte pugnabant: omnia faciendo quę obsidentes optarent. Nichil eñ peius a Romanis passi sunt q̃ se ipsi tractarunt neq; prę illis ciuitas aliquid nouę calamitatis experta ẽ. Sed illa quidem grauiores casus pertulit: priusq̃ subuerteretur. Quivero eam debellarant: maius aliquid perfecerunt. Dico enim q̃ seditio quidẽ ciuitatẽ: romani vero seditionem cœperunt: quę multo erat mœnibus tutior. Et res quidem aduersas suis insticiam vero recte quis Romanis ascriberet itel liget autem quod dies cuiq; suggesserit.

Pars ciitas a Symone occupata

Pars citatis a Iohãne occupata.

Nihil iudei a romanis peiuspassi sũt q̃ ipi se tractarunt. &c.

Seditio citatem rõanivero seditionẽ cepert. &c

eg. li. 5 cap. 8.

eg. li. 5 cap. 8.

eg. li. 5 cap. 8.

E

¶ HIERVSALEM a Tyto obsidetur.

¶ Tytus circuiẽs ciuitatẽ qua muros aggredere explorat & consideratis locis ad Iohannis pontificis tumulũ adoriendam esse ordinauit obsidionẽ. Nicarone autem Tyti amico propius cum Iosepho (vt pacem suaderet) appropinquante sagitta procusso iratus Cæsar in obsidionem excitatur & suburbana militibus vastare permittens aggeres tripertito exercitu construi iubet: vtrumq; Romanorum. scilicet & iudeorum maxima fuit diligentia & iudei aggeres extruere Romanos impediebãt Propius tamen dispositis machinis. Tytus murum ex tribus partibus iubet pulsari vnde seditiosos in uasit timor qui odiorum obliti invnum coeunt contra romanos. Tytus quoq; semper laborantibus pstabat auxilium & iudeorum audaciam disciplina vindicebat Romanorum. Et grauissima circa machinas commissa pugna multæ interficiuntur quas Alexandrini promptissime ab incendio pręserua uerunt. Tytus autem potentissimis comitatus in hostes irruens duoderim peremit reliquis conuersis in fugam & captiuum iudeum ad aliorum terrorem iussit crucifigi. Iohannes quoq; Idumeorum dux percussus sagitta perij.

Tytus circuiẽs ciuitatẽ cõsideratis locis ordinauit ad iohis pontificis tumulum adoriãdã eẽ obsidionem. &c:

¶ Capitulum nonum.

Nichanor titi aicus (cum ppius vna cũ iosepho accedẽs pacem suadere tẽtaret, sagitta pcutitvñ iratus cęsar i obsidionẽ excitat: & suburbana militibus vastare permittit & iubet aggeres cõstrui triptito exercitu.

VEruntamen his intra ciuitatẽ ita se habentibus. Tytus cũ electis equisbus foris circũ iens q̃ muros aggredere explorabat. Hesitanti aũt q̃ nec ab ea parte qua valles erãt pedibus adire poterat. & ab alio latere prior murus instrumẽtis siue machinis firmior videbat. placuit ad Iohãnis põtificis monumẽtũ (Hęc eñ tñmodo & primis hũilior erat nec scdo muro cõiungebat) inuadere. Neglecta eni fuerat munitio. q̃ nõ satis noua ciuitas frequẽtabat. Sed interitũ murum facilis aditus ille erat p quẽ superiorẽ ciuitatẽ. & per antoniã tẽplũ capi posse cogitabat. ¶ Hæc eo collustrãte qdẽ ex amicis eius nichanor ad humerꝫ leuũ sagitta pcutitur. cũ ppius vna cũ iosepho accessisset: pacẽq; i muro stãtibus dicẽdi eni peritus erat suadere tentaret. Vnde cognitis eorũ cõnatibus cæsar ex eo q̃ nec ad salutẽ se hortantibus abstinuerũt excitat in obsidionem: simulq; suburbana militibus vastare permittit. Collectaq; omni materia iubet aggeres construi. Tripetito autem exercitu ad opara medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat: & ante hos balistas aliasq; inachinas atq; tormenta quibus & excursus hostium in opera prohiberet & qui ex muris obstare tentarent. Cęsis autem arboribus. momento suburbana spoliata sunt. Collectis autem lignis in aggeres cũ totus operi intẽtus esset exercitus nec iudei segnes erant Populus quidem in rapinis & cedibus constitutus fiduciam tunc habebat (q̃ respiraturus esset) illis aduersus hostes distractis existimãs penas

eg. li. v ca. viij ix.

F

A se ab noxis repetiturum: si Romani superassent. Iohannes autem (quamuis in externos socij sui irruere properassent) metu tñ Symonis manebat. Verũ Symon quiescebat. Proximus enim erat obsidioni missilibus per murum dispositis. quę pridem Romanis abstulerat cum pręsidium (quod apud Antoniam fuerat) cœpit. Sed horũ possessio propter imperitiam plerisq; non erat vtilis. pauci autẽ a trãsfugis docti malevrebantur instrumẽtis. Sed cum lapidibus & sagittis militibus aggerem iacientibus immineb ant: perq; cuneos excurrentes: manus etiam conferebant. Operantes autem minora scuta supervallũ exposita protegebãt obiusq; agminibus cõtra excursus erant machinę cõparatę mirabiles prędpuevero decimę legioni. Balistę vehemẽtiores & tormenta saxorũ quibus non solũ irruẽtes sed etiam super murũ stantes euertebãtur. Nam & singula saxa talẽti pondus equabãt & vltra modũ stadij torquebant. Ictus aũt non solum primis (quos offendissent) sed aliquando posterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudei primo quidem cauebant a lapidibus q; erant candidi nec tantum sono ac fremitu noscebantur sed etiam claritudine prospiciebantur. Deniq; speculatores in turribus præsidẽtes prędicebant quanto impelleretur machina saxumq; ferretur: patria lingua clamantes filius venit. Ita q; prędicebant in quos veniret atq; antevitabant: & hinc eueniebat vt illis declinãtibus lapis irritus intercideret. Proinde contra romani excogitant atramento decolorare lapides. Tunc enim missi nõ similiter incertos ictus habebant: multosq; simulvnius impetu corrumpebant. Sed ne male quidẽ affecti iudei aggeris extruendi romanis copiam dabant: omnivero eos molitione atq; audacia die noctuq; prohibebant. Perfectis autem operibus plumbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. Neciam aliquid fieri poterat quoniam desuper iaculis petebãtur. Cũq; pares interuallo arietes inueniissent. applicant eos. ¶ Propiusq; dispositis machinis. tytus (ue ex muro arietes prohiberentur) ex tribus partibus murum pulsari iubet. ¶ Sonitu autem circumstrepente ciuitatem clamor ingens ciuium sublatus est. Itemq; sedicioſos pauor inuasit. Et quia periculum communevtriſq; videbatur communiter iam repugnare cogitabant: vociferantibus inter se discordibus q; omnia pro commoditate hostium facerent cum si non perpetuam sibi discordiam deus præbeat saltem in pręsentia contra romanos oporteat conspirare. Symon autem pręcone misso volentibus ex tẽ
eg.li.5. cap.10
B plo ad murum egrediendi copiam fecit idemq; etiam si minus credoret: Iohannes quoq; permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum in vnum corpus coeunt murũq; amplexi faces inde q̃ plurimas iaciebant contra machinas romanorum contraq; impulsores arietum eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi vero cateruatim prosilientes machinarum tegmina dissipabant hisq; appositis irruentes: peritia quidem pauca plura vero audacia perficiebant. Semper autem erat adiumento laborantibus ipse tytus & iuxta vtraq; machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis ignem qui dem ferentes prohibebant iaculantes vero a turribus reprimebant nocendi tempus arietibus faciẽs & tamen murus ictibus non cedebat nisi q; quintæ decimæ legionis aries commouit angulum turris murus autem stabat incolumis. Nec enim statim cum turri periculum sentit: quæ multo altius emine bat: nullamq; parte muri secum trahere poterat in ruinam. ¶ Cum autem ab excursibus paululũ qe uissent obseruato Romanos per opera & castra dispersos q; labore & formidine iudeos descessisse arbitrarentur excurrunt omnes (qua turris erat hyppicus) porta latenter ignemq; operibus inijciũt vsq; ad castrorum quoq; munimenta in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature & qui erant propius excitati sunt: & qui procul aberant conuenerunt. Romanorum vero discipli
C navincebat audatiam iudeorum & quos prius offenderant in fugam versis: alijs qui colligerentur instabant. Grauis autem machinas pugna commissa est illis incendere his incendium prohibere certãtibus: incertusq; clamor vtrimq; tollebatur ac multi (qui in fronte steterant) ceciderunt. Sed iudei confidentia superiores erant ignisq; opera tetigerat: incensaq; omnia cum instrumẽtis pœnitus essent nisi lecti de Alexandria restitissent: plerisq; præter opinionem fuviriliter dimicantes. nam glorioſissime in hoc prælio prelati sunt donec imperator equitum potentissimis comitatus in hostes irruit & ipse quidem duodecim repugnatores peremit metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugã versa oẽs i ciuitatẽ cõpulit eoq; modo aggeres liberauit incẽdio. ¶ In hac aũt pugna vnũ ex iudeis viuũ
eg.li.5. cap.10 capi contigit: eũq; Tytus cruci suffigi pro muris iussit si forte reliq vel hoc spectaculo territi cõcideret. ¶ Post eius discessum etiã dux idumeoꝝ Iohãnes dũ ante muros cum noto milite loquit a quodam Arabe pectus sagitta percussus cõtinuo perijt. magnũq; & iudeis luctũ reliquit: & sedicioſis mœrorẽ Nam & manu promptus erat. & sapientia nobilis.

¶ Noctevero Romanus exercitus vna turrium nulla hostiũ vi lapsa eius sonitus territus est suspicantibus singulis iudeos castra inuasisse. sed Tyto rei causam indicante quieuit tumultus & cõtra iudeos machinas admouerunt. Muroq; Nyconia fracto illius propugnacula securi reliquerũt: qa alia duo supereſſent munimenta Romani itaq; ea parte ingressi. xv. die Maij maximam muri partẽ

Mirabiles machinæ & balistræ. &c.

Talẽti pondus.

rõani atramẽto decolarant lapides.

Tytus ex tribus ptibus murꝝ pulsari iubet vñtior seditioſos inuasit

Seditioſi obliti odiorꝝ & discordiarũ i vnũ corpus coeunt contra romanos.

Tytus sẽp laborãtibus auxiliuꝝ præstabat.

Audaces iudei.

Iudeorꝝ audaciam disciplinavicebat Rõanorũ

Alexãdrini prõptissie machinas rõanorꝝ abiecendio ꝓseruauerũt.

Tytus captiuuꝝ iudeũ ad aliorũ terrorẽ crucifigi iussit.

diruerunt. Et Tytus ordinato exercitu expugnationem ingreditur. Iudeis fortiter resistentibus. Iohānes quoq; & Symō sibi loca dimiserunt custodienda. Iudei tamen imperiti romanorum peritiavincebantur. Sed in murali certaminevincebant romanos autē fortuna & scia: iudeos vero audacia iustēta bat pernoctātes aūt in armis prima luce erāt parati. Symō quoq; suos moetu vrgebat. Romanos aūt vincēdi cōsuetudo & pudor hortabaf advirtutē & tytus vbiq; prēsens testis militię. Longinus autęq; Rōanos in medios irruens hostes duos peremit fortissimos & ad suos redijt. Cuius saluti cęsar consulens temerarios refrenabat impetus. ¶ Capitulum decimum.

Rōanus exercitusvna turrium nulla vi hostiuq; lapsa eius sonitu territus ē iuspicātibusingulis iudeos castra iuasisse sed tyto rei cām idicāte tumultus cōqeuit. Machinarū leuioruq; ipetus cōtra iudeos.

Muro nyconta machinis fracto iudei muri ipsius reliquērt pro pugnacula securi qa alia duo supereſſent munimēta vñ & rōani ea pte igressi sūt. xv. die maij maximā muri ptem diruentes. Iudei ipiti rōanorū disciplina vicebāt ſ; i murali certamie superabāt Rōanos ei fortūa & scia iudeos vero audacia sustentabat. &c.

Symō suos moetu vrgebat. &c.

Rōanos vicēdi cōsuetudo & pudor hortabatur advirtutē Tytus q; vbiq; sēp pns testis militię &c

Octevero secuta ē icredibilis tumultus Rōanis icidit. Nā cū tres turres iperator Tytus qnquagēnū cubitos⁹ constrūi pcepisſetvt his p aggeres singulos positis hic hostes in muro stātes i fugā faciliusverteret. vna eaq; spōte sua nocte i tēpesta lapsa ē. Ingētivero sonitu facto moetus occupauit exercitū. Conari em̄ iudeos aliqd suspicati ad arma cōcurrebāt: eaq; re turba i legiōibus ac tumultus erat. Cumq; nemo quid accedisset referre posset: diu queruli alius aliud opinabāt: nullisq; iteruenientibus hostibus semp̄os timebāt. Signūq; diligēter a ꝓximis singuli requebant tāq; Idumei castra iā possiderēt larualiq; terrore captivideb̄āt: donec Tytus cognitis (quę res erāt) verū cūctis idicari iussit. Tandēq; tumultus eo nūcio cōqeuit. ¶ Iudei qdē cętera fortiter sustinētes male turribus affecti sūt. Machinis enim leuioribus & a iaculatoribus & sagittarijs saxorūq; tormētis ide feriebāt. S; neq; harū equare ipi poterāt celsitudinē & turres excidēdi spes nō erat. Cūq; euertit ꝓpter grauitatē neq; succēdi ꝓpterea q; ferro tegebant facile possētvltra iactū vero tela fugiētes arietū ipetus nōvitabāt. Qui sine itermissiōe ferientes: paulati aliqd ꝓficiebāt. ¶ Itaq; muro iā cedēte arieti magno Romanorū (quē iudei Nycōta vocabāt) q; oia viceret quāuis & ante defessi erāt pugna & vigilijs cū lōge ab oppido pnoctarēt tū etiā negligentia vel q; male consulerēt: munꝰ sibi superuacuū eē credētes qbus alia duo nunimēta supessent lassatiq; plurimi recesserūt. ¶ Cū aūt Romani quia primū murū Nycōtas pruperat ascēdissent: ad secūdū oēs iudei relictis custodijs refugerūt. Portis aūt Romani qua trāsierūt patefactis: exercitū recepērunt. Et hi q̄dē hoc modo potiti muro die qntodecimo maij partē eius maximā diruūt ad septētrionalē ciuitatis regionē: quā ante cestiusvastauerat. ¶ Tytus aūt (notato q; assyriorū castrū est) militem trāsfert (occupato oīmi qd inter cedrona fuerat spacio) & vltra iactum sagittę a secundo muro separatus: expugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum iudei fortiter restiterunt. Et Iohānes quidem eiusq; socij ab Antonia & septemtrionali porticu templi ad Alexandri monumentū pugnabant. Symonis autem manus iuxta monumentum: Iohannis aditum clauserantvsq; ad portā qua in hyppicum turrim aqua inducebatur. Spe autem prosilientes e portis comīnus dimicabant. Fugati a muris in conflictu Romanorum quidem disciplina propter imperitiāvincebantur: in murali autē certamine superabant. Eos autem fortuna ac scientia: iudeos vero etiam audacia (quam timor aleret) sustētabat q; natura erāt i calamitatibus duri. Ad hęc aūt & istis suberat spes salutis & Rōanis citę victorię. Neutros aūt lassitudo fatigabat sed aggressiones murorumq; oppugnationes excursus crebri per cuneos diebus totis agebantur. Nullaq; prēliorum spes aberat cum a prima luce incipientiavtrisq; in somnis & die grauior nox dirimeret his quidem occupatumiri murum continuo metuētibus illis vero ne iudei castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes prima lucę vtriq; pugnę parati erant. Et iudei quidem certabant quis esset promptior ad periculū. q; eo modo gratia emineret a ducibus suis. Maximevero Symonis eos moetus ac reuerentia commouebat. eoq; modo illum singuli subiectorum colebant. vt ad semet quoq; interficiendos parati essent. Si hoc ille iussisset. Romanos autem advirtutem hortabatur consuetudo vincendi & quiavinci nō assueuerant crebręq; militię exercitationesq; perpetuę & imperij magnitudo ante omniavero Tytus sempervbiq; praesens. Nam & interia (spectante atq; opitulante Cęsare) grauissimum facinusvidebatur. & ei qui bene decertasset testis aderat qui rependeret primum. Prēterea fructus erat: vel cognosci solum principivirum fortem Idcirco multorum malorum rebus alacritas demonstrata est. ¶ Deniq; istisipsis diebus validissima iudeorum acie instructa pro mœnibus telisq; vtrimq; missis. quidam longinus de numero equitū ex acie Romana progressus. in mediam iudeorum aciem irruit. Hisq; deiectis hoc impetu duos fortissimos peremit: vnius obuiam tendentis ore percusso alterius eodem telo quod priori extraxerat trāsfixo latere fugientis: & ex mediis hostibus ad suos primos occurrit. Ille quidem ob virtutem insignis erat: emuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et iudei quidem negligentes quid paterentur: tā tummodo qualiter afficerent considerabant: morsq; his leuissima ducebatur: si qui (interfecto hoste) cecidissent. ¶ Tytus autē nō minus saluti militis q̄ victorię cōsulebat & temerarios ipetus despa-

eg.li.v ca.xij.

eg.li.v ca.xij.

eg.li.v ca.xij.

eg.li.v ca.xij.

eg.li.v ca.xij.

A tionem dicens solam vero esse virtutem siquid prudenter & caute sine proprio incommodo fortitet faceres in ea potius re quę periculum non haberet viros esse precipiebat.

¶ Castor Iudeus subdolus (Ariete medię turri septentrionali applicato) miserabili voce Tytum sibi parcere precabatur. Cui pro simplicitate sua credulus Machinarum impetu refrenato quid vellet permittit eloqui. hic autem fœdus velle inire simulans fingitq; quosdam socios pacem querere & quosdam non. Illis autem super hoc ambigentibus: cessante quoq; expugnatione Symonem mandat vt rebus consulat vrgentibus & simul contradicentes socios rogare videbatur. qui in torachas nudos gladios fingentes velut interfecti cadebant quod Cęsar & socij videntes obstupuerunt calamitatiq; eorum miserabant. Castor autem ad natem sagitta percussus imperatori conqueri. Cui (iubente Tyto) Iosephus nihil de eo boni suspicans dexteram porrigere noluit amicos etiã prohibuit Eneas vero cum ad eum vocantem & aliquid de sinu promittentem properaret pœne saxo ab illo dimisso prostratus & miles quidem propinquus est vulneratus. quo cognito Tytus iracundia vehementius cõtra Iudeos vsus est. Tytus vero capto muro fugatisq; Iudeis intro cum mille armatis transit & eos exorato ei aditum non dilatauit nec occidi permisit. Romanorum autẽ multi inclusi a Iudeis trucidant omnesq; fuissent perempti nisi eis Tytus opem dedisset. Sed a muro pulsi sunt. Oppidanis itaq; creuit spiritus & secundis rebus facti amentes se nõ posse vinci arbitrãtur. Sed deus eorum (quia iniqui erant) eorũ officiebat sententijs nec; in quo erant cernere poterant periculum.

Castor Iudeus subdolus (Ariete medię turri i septẽtrionali parte applicato) miserabili voce tytũ sibi parcere precat cui Tytus p simplicitate sua credulus machinarũ ipetu refrenato q̃d vellet eloq̃ pmittit. Qui fœdus velle inire simulãs fingitq; quosdã socios velle pacẽ quosdã nõ. Illis super hoc ãbigẽtibus cessãteq; expugnatiõe) Symonẽ mãdat vt vrgẽtibus cõsulat rebus & simul cõtradicẽtes socios rogare videbat q̃ i torachas nudos fingentes gladios velut interfecti ceciderunt q̃d Tytus vidẽs & socij obstupuerunt calamitati q; miserabãtur. &c.

¶ Capitulum vndecimum.

eg.li.5. cap.13

Taq; a septentrionali parte medię turri applicat arietem in qua Iudeus quidam vertutus ac subdolus Castor nomine cũ decem alijs suis militibus delituerat fugatis ceteris formidine sagittarum. Hi pauidi (cum sub toracibus aliquandiu quieuissent) cõcussa turri surgunt: extensisq; manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat. Et voce miserabili vt sibi parceret obtestabatur. Cui Tytus pro simplicitate sua credulus iam Iudeos existimans belli penitere. Arietes quidẽ impulsione cessare iubet: ac sagittarios a supplicibus phibet. Castori vero quid vellet eloqui pmittit. Cumq; ille se respondisset ad fœdus velle descendere: Tytus gratulari se ait si omnes eadem sentire voluissent paratoq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cũ illis decem Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent ceteri manũ se Romanis seruituros clamabãt: dum mori liberis liceat. Diuq; illis super hoc ambigentibus. cessabat expugnatio. Castor autem interea Symonem per internuntios ammonebat. Vt dum vacuum tempus esset de rebus vrgentibus consilium capere paulatim enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens ad pacem rogare contradicentes socios videbatur. Illi autem velut hęc referentes in Thotachas nudos struxere gladios. Hisq; percussis velut interfecti cecidere

eg.li.5 cap.13

runt. Tytus vero eiusq; socij substupuere tanta eorum pertinacia: cum ex inferiori loco (quid vere factum esset) videre non potuissent. Mirabanturq; simul audaciam & calamitati miserabantur. ¶ Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. Tum ille telum extractum imperatori ostendens iniqua se perpeti querebatur. At Tytus incausato qui hoc miserat astantem Iesephum dirigit vt Castori dexteram porrigeret. Verum is nec; se iturum nichil enim sanum supplices cogitare respondit: & amicos qui voluerunt ire prohibuit. Cum vero quidam Eneas ex profugis iturum se dixisset ad eũ & inuitante Castore vt etiam ferret in quo argẽtum aliquid susciperet ad hoc cum ille studiose aperto sinu cucurrisset ille super eum saxum dimisit & ipsum quidem quem precauerat ferire non potuit alterum vero militem qui aderat vulnerauit. Cęsar autem fallaciam reputans intellexit misericordiam in bello nocere. Minusq; decipi calliditate senicia m & arietis impulsionibus iracundia fraudis vehementius vtebatur. Castor autem eiusq; socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: per quas flammas in eiusdem missi cuniculis iterum magni animi opinionem apud Romanos habuerunt: tanq;

C se ignibus tradidissent. ¶ Capit autẽ hac parte murum Tytus die quinto postq̃ primum coeperat.

eg.l.5. ca.14

Fugatisq; inde Iudeis intro cum lectis mille transijt (quos circa se habebat) armatis vbi nona ciuitas & lanę venditores erant fabriq; erarij vestiumq; mercatus: & ad murum anguste vias transuerse tendebant. Enimuero si statim vel muri disturbasset maximam partem vel (quę coeperat belli lege) vastasset: nullum credo damnum victorię fuisset admixtum. Nunc autem Iudeos male tractando exoratumiri sperans cum liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. Hęc enim in quibus cõsulebat: insidiatores sibi putabat. Deniq; postq̃ ingressus est: nec; occidi quemq̃ permisit eorũ qui cõprehendebantur. nec; domos incendi: Sed tam seditiosis (si pugnare vellent) sine populi detrimẽto copiam dabat: q̃ ipsi populo fortunas proprias se redditurum esse pollicebatur. Plurimi namq; petebant sibi ciuitatem seruari templum vero ciuitati. At vero populum quidem ad ea (quę hortabatur) ante priuatum habebat. Bellicosis autem p inertia durabatur humanitas: Tytumq; in belli animo q;

Tyti clemẽtia & humanitas.

exteram ciuitatem capere non posset. Has pręponere conditiones putabant. Mortem p̄ populo denũ D
ciantes & si verbum quisq̃ de trāditione fecisset, pacemve nominasset mox cum interficiendum esse
nunciantes. Romani s qui introierant alij per viarum angustias obstabant: alij ex edibus: alij murum
per superiores portas ęgressi: pugnare cœperunt. Quibus rebus perturbati custodes ex muro sese di
miserunt relictisq; turribus in castra recesserũt. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem q̄
ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus mœruentium. Crescente, au
tem numero Iudeorum & propter locorum peritiam viarumq; scientiam prędualente. multi Romano
rum trucidabantur: & ab incumbentibus pellebant cum magis necessitate resisterent. Nec enim mul
tis fugiendi copia simul per angustias muri patebat. Omnesq; pœne (qui transierāt) perēpti fuissent:
nisi Tytus eis opem tulisset. Dispositis eum per summa viarum sagittarijs & vbi plus erat multitudi
nis astans missilibus hostes abigebat: & cum eo domicius Sabinus vir bonus etiam in illo prędio com
probatus. Durauitq; tam diu sagittis eos prohibens irruere donec omnes milites recesserunt. Roma
ni quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis vero (qui pugnaces erāt) spi
ritus creuit & secundis rebus amentes erant neq; Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere sue
spicantes: neq; se vinci posse si ad prędium processissent. Nam (quia iniqui erant) officiebat eorum sen
tentijs deus & neq; Romanorum vim multo maiorem illa quæ pulsa fuerat superesse cernebāt: neq;
famem tamiamq; serpentem. Adhuc enim malis publicis alebantur: & sanguinem ciuitatis libabant.
Propter bonos autem continebatur exitium & pœnuria victus iam multi defecerant. Populi tamen
interitum sedicioſi pro velamine sui dicebant & solos eos (qui pacem non probarent) saluos esse cu
piebant quiq; viuere contra Romanos optarent contrariam vero multitudinem velut onus quod dā
consumi gratulabantur. Et ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem (q̄ iterum ciuitatem eg.li.v
ingredi conabantur) armati prohibuerunt dissectis muri partibus obiectu corporum permunitis ac p ca. i+
diduum sustinuere fortiter dimicantes.

Rōanorū multi i ciuitate iclusi a Iudeis trucidant oēsq; pem pti fuissent nisi eis Tytus opem tulisset.

Rōania muro pulsi Deus iudeorū qa iniq erant officiebat sñiis neq; piculū i quo erāt poterant cernere &c.

¶ Tytus iterum muro potitus prędia per turres meridiana parte collocauit: qui Iudeorum con
uersionem expectans in conspicuo hostibus loca pecuniam militibus iussit distribui & exercitus ordi
nem armorum quoq; pulchritudinem ostendebat. Et forte sedicioſi ad illam speciem animos mutaſ Ei
sent nisi malorum immanitate (quam in populum commiserāt) veniam a Romanis desperassent. Ty
tus autem diuiso bifariam exercitu templum per Antoniam capere cogitauit in vtraq; parte aggeri
bus eleuatis. Iudei vero Symoniſq; socij & Iohānis atq; Zelotę impediebant. Cęsar itaq; ipsos ad po
nitudinem suadere non cessabat: sed & oratione armis quandoq; efficatiore per Iosephum rogabat
ad pacem. Qui muros vndiq; circuiens vnde posset audiri eos vt vlterius romanis non resistant ob
nixe exorabat dicens naturalem legem potentioribus cedere iubere. Optimumq; ante intollerabilē
mutare sententiam & salutare sequi consilium. Sed illum talia monentem multi conuicijs afficientes
etiam tela in eum iaciebant.

¶ Capitulum duodecimum.

Quinto die po nit in Aege.

QVarto autem die Tytum vehementius aggressum nequaq̃ ferre potuerunt: sed vi co
acti rursum quo antea refugerũt. Ille aũt denuo muro potitus totā quidem septētrio
nalem eius partem statim deposuit: in meridiana vero p turres præsidia collocauit.
¶ Clamq; tertium murum aggredi cogitauit. Videbaſ aũt breuissimi tēporis eius obſi
dio: spaciumq; consiliſ sedicioſis esse dandum: siquid disturbatione secūdi muri aut
famis mœtu dimitterent. Nec enim diutius prędas eis posse sufficere & ipse ocio cō
mode vtebaſ. Nam cum dies aduenisset quo militibus oportebat alimenta distribui in cōspicuo ho E
stibus loco ductis iussit ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illis aũt prolatis armis ex in
uolucris & vaginis septiq; pcedunt equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per mul
tum spacium auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nichil aut suis iocūdius: aut horribilius
hostibus videbaſ. Spectantibus enim & vetera plena erant mœnia & septrionalis regio. Quin & do
mos refertas intuentibus cerneres nullāq; ciuitatis partē quā non infusa multitudo tegebat. Mœtus
q̄is audaciſſimos cœperat omnem simul exercitum armorumq; pulchritudinem conspiciētes & or
dinationem virorū. Et fortaſſe ad illam speciem sedicioſi animos mutauiſſent nisi malorū immanita eg.li.v
te quę in ppl'm cōmiserant dandā sibi a Rōanis veniā desperassent. Immmēte aũt (si defecissent mor ca.xx.
te supplicij: bello mori p̄stabilius esse ducebāt. p̄ualebat etiā fatū q̄ innocētes cū nocentibus ciuitatē
cū sedicioſis pire decreuerāt. Quatriduo p singulas legiones alimenta cōsecuti sunt. Quinto aũt die
cū oia Tytus faciens nihil Iudeos pacatū cogitare sensiſſet, bifariā diuiso exercitu Antoniam versus
& Iohannis monumentum aggeres inchoauit ista parte superiore ciuitatem capturiri cogitans: & p
Antoniā tēplū. Nāq; hoc nisi cœpiſſet nec oppidū q̄dē tutū erat obtinere. In vtraq; aũt pte duo agge

Tytus expectat Iudeorū cōuersionē & i cōspicuo hostibus loco pecuniā militibus iussit distribui.

q̄ sedicioſi nō sūt mutati hoc fuit ex eorū immanitate q̄ in ppl'm commiserant.

A res erigebantur a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes a iudeis & g.l.5. Symonis locijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam vero a Iahannis locijs cum multitudine c.14. zelotarum non solum q̄ de loco superiore pugnabant verumetiam q̄ machinis iam vti didicerant. Paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem baliſtas trecentas & quadraginta tormenta ſaxorum: quibus difficiliorem aggerum extructionem romanis efficiebant. Tytus autem ſibi & ſaluam fore fortunam ſciens & perituram eſſe ciuitatem vna obſidioni vehementer inſtabat nec penitudinem iudeis ſuadere ceſſabat. Cōſiliumq; factis admiſcens & orationem ſepe armis efficacio rem cognoſcens: tam ipſos vt ſeruari aſs ſaluari vellent rogabat tradita ſibi ciuitate quę iam capta vi deretur: quam & Ioſephum allegabat patria lingua verba facturum ſperans eos hominis gentilis mo g.li.5. nitu aliquid remiſſuros. Ita Ioſephus murum circuiens ſimulq; extra téli iactum ſtans vnde exaudiri c.15 poſſet facilius multis orabat vt ſibi ac populo parcerent templo ac patrię neue contra hoc fierent alie nigenis duriores. Romanos enim ſancta reuereri cū quibus nulla ſibi ſocietas eſſet: manuſq; ſuas vſq; ad hoc cohibere. Ipſos vero in his edoctos qui conſeruari poſſent ſponte ad eorum interitum ruere. Quin potius viderent muros concidiſſe firmiores: exciſis vero infirmiorem ſupereſſe. Romanorūq; vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe: hiſq; ſeruire non eſſe nouum neq; in expertum indies. Nam licet pulchrum ſit pro libertate pugnare: tamen id in principio decere fieri. Semel autem ſubditum & qui multo tempore paruiſſet imperio excuti ac malæ mortis cupidum non libertatis amatorem vide ri. Debere autem dedignari dominos humiliores: non in quorum poteſtate ſunt omnia. Nā quid Ro manos effugiſſe: niſi q̄ propter eſtus aut frigora eſſet inutile. Immo vero tranſire ad eos vndiq; fortu nam deumq; per ſingulas nationes ducentum imperium tunc eſſe in Italia. Hanc autem validiſſi mam legem tam feris beſtijs q̄ hominibus eſſe prefinitam potētioribus cedere apud eoſq; eſſe victo riam apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum quamq; multū & animis & cor poribus & alijs ſubſidijs meliores erant ceſſiſſe Romanis. Quod (niſi deum ſciſſent illis fauere (nunq̄ perpeſſi fuiſſent ipſos vero cōcidentes adhuc reſiſtere cum ex magna parte capta ſit ciuitas: ciues au tem etiam ſi muros integros haberent excidio pariter affecti ſunt. Nec enim lateret romanos q̄ fa mes teneat ciuitatem & modo quidem conſumi populum cōtinuo vero etiam bellatores interituros.

B Nam & ſi Romani deſierint: & ab obſidione ceſſauerint neq; ciuitatem ſtrictis gladijs irruperint: iu deis tamen in expugnabile bellum intus aſſidere q̄ ſingulis horis aleretur niſi forte cōtra fame; quo q; arma caperent ac dimicarent: ſoliq; Clades etiam ſuperarent. His addebat optimum eſſe ante in tollerabilem calamitatem mutare ſententiam dum liceret ſalutare conſilium ſequi. Nec enim antea geſtarum cauſa ſuccenſere Romanos: niſi ad finem vſq; inſolentes ipſi fuiſſent. Natura enim eos eſſe in imperio manſuetos atq; iracundię preferre quod vtile eſt. Vtile autem putare neq; ciuitatem vacuā muris: neq; deſertam habere prouintiam. Idcirco nunc imperatorem velle cum his dexteram iunge re. Nec enim cuiq̄ ſalutem daturum ſi vi coeperit ciuitatem preſertim qui nec extremis ei cladibus ro gati paruerunt. Breui autem murum quoq; tertium captum iri priores qui capti ſunt fidē facere. Quā uis perrumpi tutamina non potuerunt famem pro Romanis pugnaturam. His monētem Ioſephum multi in murum ſtantes vituperabant multi vero conuicijs nonnulli etiam iaculis appetebant.

¶ Ioſephus enim vt eos flecterent antiquorum patrum adducit hiſtorias: eorum diuina reme morans opera abrahę oranti deum intactam vxorem pharao Nechas remiſit. Iſrael quoq; quadrin gentis annis ſeruiuit in ęgipto nec ſe armis defendit: Sed ſemetipſum deo commendauit. Rapta ar cha a philiſtiim dei medio ſine armis eſt reſtituta. Diuina fuit Sennacherib cedes & exercitus centū enim octoginta quinq; milia diuinitus fuerunt occiſa. Septuaginta annis Iſrael in babilone captiuus non armis liberatus eſt. Sed a ſolo deo. Antiqui autem iudei ſine armis deo volente hoſtes ſuperabāt

C Pugnantes vero de ſpe ſemper ceciderunt. Sedechias autem & populus ſuus hieremiam captam iri ciuitatem clamantem non occiderunt. Idcirco vos illis peiores eſtis qui bonorum ſuaſorem queritis interficere. Iſrael ſub Antiocho captiuatus eſt plurimis eorum propter peccata occiſis. Iudei quoq; ex impietate ſua romanis facti ſunt ſubiecti. Herodis tempore ciuitas propter populi peccata capta eſt & direpta: deo inquit humanis viribus ſpretis omnia ſunt committēda: eorum rememorat pecca ta. Fruſtra quoq; iudeos dei auxilium in quem tanta concluſerunt mala dicit ſperare. Neq; enim Ro mani ſimilia ſicut Aſſyrijs malo commiſerunt. Sed quod parentes veſtri ſoluerunt petiuit tributum. Quicq; erga iudeos ſemper liberales cōcedunt eni liberas familias eſſe & poſſeſſiones tenere ſacraſq; leges manere intactas. Ante Tyti aduentum aruerant fontes & aquę vendebātur: nunc autem poſt eius aduentum abundantiſſime profluunt quod prodigium oſtenſum eſt in babilonica captiuitate. Deus enim intuetur occulta qui confeſſis & pœnitantibus eſt placabilis. Eos Ioſephus ad penitentiā hortatur ciuitatis iam dirutę pudore atq; templi pulchritudine. Familiarumq; mouet miſerari bello

Vſus quotidianus alit peritiā. Tytus Iudeos ad pœnitudinē ſuadere nō ceſſabat ſed & oratiōe armis qñq; efficatiore p Ioſephū ad pacē rogauit.

Lex naturalis potētioribus eē dere iubet.

Optimū eſſe ante intollerabilē calamitatē mutare ſniam & ſequi ſalutare conſiliū.

Ioſephum talia monētem indei iniurijs affece tūt &c.

aut fame cito perituraꝝ memini tq; matris coniugis & familię. D

¶ Capitulum tertiumdecimum.

eg.li..3

Iosephus vt eos flecteret ãtiquorũ patrũ adducit hiſtorias. Rememorat diuina antiquoꝝ parẽtũ opera. Abrahę oranti deũ intactãvxorẽ remiſit pharao nechãs.

ILle autem cum manifeſtis eos calamitatibus minime flecteret. ad gentiles tranſiſt hyſtorias o miſeri vociferãs veſtrorum alias virorumq; auxiliatorumq; immemores. armis & manibus cum romanis bellum geritis quaſi quem alium ſic vicerimus. Quando autem non deus omnium conditor iudeorum defenſor eſt (ſi ledantur) Non reſpicietis vnde progreſſi pugnatis: quantumq; auxiliatorem violaſtis. Non recordamini opera diuina parentum atq; hunc ſanctum locum quanta bella nobis aliquando peremit. Ego quidem facta dei narare auribus indignis horeſco ſed tamen audite: vt cognoſcatis nõ ſolum vos Romanis: ſed etiã deo reſiſtere. Nechias alias Nechans qui tunc erat rex ægiptiorum (idẽq; Pharao vocabatur) cum infinita manu deſcẽdit: reginãq; ſaram materni noſtri generis rapuit. Quid igitur eius vir Abraham proauus noſter? Armis credo vltus eſt iniuriam. At quin trecẽtos decem & octo præfectos habebat quorum ſingulis infinita multitudo parebat. An ipſe quidem quieſcere maluit abſente deo? Puras autem manus ad hũc locum tẽdens (quem vos polluiſtis) inuictum ſibi auxiliatorem ad militiam legit. Nonne ſecuta alias ſecũda veſpera incorrupta quidem regina remiſſa eſt ad maritum? Adorans autem (quem vos gentili eede cruentaſtis) ac tremens nocturuis ſomniis egyptius exagitatus aufugit auroq; & argento amantiſſimos dona donauit hebræos. ¶ Dicam tranſlata maioꝝ noſtrorum in ęgyptum domicilia qui cum per annos quadragentos Tyrãnis ac regibus alienis ſubiacerẽt armiſq; ac manibus vlciſci poſſent: ſemetipſos potius deo permiſere. Quis neſcit egyptum repletam omni genere ſerpẽtium omniq; morbo corruptam? Quis terrã inſtructuoſam? Quis Nyli defectionem & continuas decem plagas? Et ad hoc parentes noſtros cum præſidio incruentos & ſine periculo deduci: quos deus ſibi ſacerdotes ducebat. ¶ Sed ab aſſiriis raptam nobis ſanctum congemuit archam paleſtina & dagon ſimul egrum gemuit & tota gens quę rapuerat. Corruptis vero occultis corporum ac per ea viſceribus cum cibo exhauſtis cymbalorum ac tympanorum ſono manibus noxiis reportauerunt ſanctum placationibus expiantes. Deus erat qui hęc parentibus noſtris ſemper amminiſtrabat propterea q; omiſſis armis manibus eius ſe iudicio permiſerunt. ¶ Rex aſſyriorum Sennacheryb (cum totam ducens Aſyam ad hanc vrbem caſtra poſuiſſet) manibus nõ humanis cecidit. Nam ab armis quieſcentes in votis erant. & angelus dei vna nocte infinitum deleuit exercitus Poſteroq; die excitatus aſſyrius cẽtum octoginta quinq; milia reperit mortuorum: atq; ita cum reliquis hebræos inermes nec perſequentes fugiebat. ¶ Scitis etiam in babilone ſeruitium vbi per annos ſeptuaginta populus exulans nõ ante libertatem recepit q̃ dominus etiam donaret qui eos etiam perſecutus eſt. Iterum auxiliatori ſuo ſacerdotum more ſeruiebant. ¶ Breuiter dicam: nullum eſt operepręcium quod armis parentes noſtri perfecerunt aut non ſine armis dona permiſſa poteſtate impetrarunt. Domi autem manentes vt placet at iudici ſuperabant pugnãtes vero ſemper de ſpe deciderunt. Nam vbi rege Babiloniorum oppidum obſidente ſedechias rex noſter contra prędicationem hieremię cum eo congreſſus eſt: tam ipſe captus eſt q̃ cum templo ciuitatem vidit excindi. At quin videte quanto ille rex veſtris ducibus eiuſq; populus vobis erat mediocrior. denig; hieremiam vociferantem inuiſos eſſe eos deo propter delicta quę in eum commiſerant captumirſi autem niſi tra derent ciuitatem neq; rex neq; populus interfecit. Sed vos (vt intus geſta prętermittam) neq; digne poſſim iniquitates veſtras exponere me (qui vobis ſalutem ſuadeam) querimini teliſq; appetitis irati q̃ vos veſtrorũ cõmone facio peccatorum: nec dici ea tolleratis quorum quotidie facta committitis.

eg.li.5. ca.xvj. xvj. ge.c.xij anti.li.j ca.xvj. an.li.ij. ca.8.9. 10.11. ge.ca. 4.6. exo.c.j iij.iiij.iiij ex.c.7. 8.9.10. ege.li.v ca.xvj. j.re.ca. iiij.v.vj vij. an.li.v. c.ix.& li.vj.c.j E iiij.re.c. xviij. xix. An.l.x. cap.j. 4.re.c 24.25 An.l.x. ca. viij. eg.li.5. ca.xvj. j.ma.c. 1.2.3.4 an.l.xij ca.x.xj. xij.

Iſrael ppłs ſub antiocho captiuatus plurimis eorũ ꝓpter peccata occiſis.

¶ Idem tunc fuit (cum Antiocho) qui Epiphanes dictus eſt (obſidente ciuitatem multis modis offenſa diuinitate) maiores noſtri cum armis progreſſi ipſi quidem in pugna perempti: oppidum vero ab hoſtibus direptum eſt ſanctumq; per triennium ſexq; menſes ꝑcenitus deſolatum eſt. Et quid pluribus opus eſt? ¶ Ipſos Romanos quis contra iudeorum gentes ad militiam prouocauit? Nonne indigenarum impietas vnde ſeruire cœpimus? Nonne a ſeditione maiorum quãdo Ariſtoboli & Hyrcani furor. & inter eos cõtentio pompeium intulit ciuitati: & Romanis deus indignos libertate ſubiecit denig; tres menſes obceſſi quãq̃ nihil (quale vos in ſanctũ legeſq;) deliquerãt: & maioribus ab bellum ſubſidijs vtebant ſeſe tradiderunt. Antigoni aũt filij Ariſtoboli neſcimus exitum quo regnũ obtinẽte deus iterũ captiuitate perſequebat populum deliquentẽ? ¶ At herodes quidẽ antipatri filius ſoſiũ & Romanũ adduxit exercitũ. Circũdati vero per tres menſes obſidebant donec capti peccatorũ ſuoꝝ ſupplicia pepẽderũt: direptaq; eſt ab hoſtibus ciuitas. Ita nũq̃ gẽti arma data ſunt oppugnationi vero ſine dubio coheret exidum. Oportet ergo (vt opinor) ſacri lꝯ ci ꝓfeſſores iudiciũ de oĩbus deo ꝑmittere manuſq; tunc hũanas cõtemnere cum a ſupremo ſibi iudice non recedũt Vos aũt quid

Ciuitas tẽpore herodis ꝓpter populi pcã capta eſt & direpta.

an.l.14 ca.xvj. an.l.14 ca.15.& li.xv.c. eg.li.v. ca. xvj

A ex his/quæ legis conditor benedixit)egistis/Quid/quod is execratus est)prętermisistis/ Quantum illos qui cito perierũt impietate superastis/nõ occulta dedignatialias dedignãtes peccata hoc est furta insidias atq; adulterium rapinis cedibusq; certastis nouasq; maleficiorum excogitastis vias. Sctm vero templum factum est omnium receptaculum & indigenarum manibus pollutum est quod romani ex tam longinquo adorabant:multa per legem nostram de suis moribus derogantes Deinde post hęc in quem fuistis impij:hunc auxiliatorem speratis/Valde quidem iusti estis supplices puriscq; manibus adiutorem vestrum rogatis/Talibus rex noster precibus aduersum assyrium supplicauit cũ magnum illum exercitum deus vna nocte prostrauit/Similia vero assyrijs romani committunt:vt etiam similem vltionem speretis/Nam ille quidem(a rege nostro accepta pecunia vt vastitati parceret) ciuitatis neglecto iureiurando ad incendium templi eescendit: Romani autem solemne poscunt tributum quod parentes nostri eorum pensitabant parentibus & si hoc impetrauerint neq; populãtes ciuitatem neq; sancta omnino tangũt.Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones vestras tenere:sacras leges saluas manere patiuntur.Insania est profecto sperare deum talem circa iustos fore qualis iniustis apparuit nam præsertim qui statim vlcisci nouerit cũ oportet deniq; assyrios prima nocte qua castra ciuitati admouerant fregit.Quod si & vestram progeniem liberaret.romanos vero pœna dignos iudicaret confestim eis illo tempore sicut assyris irasceretur quo genti manus põpeius attulit:quo post illum Sosius ascendit:quo galileam vespasianus excidit: postremo nunc cum Tytus
eg.ii.5 ciuitati appropinquaret.Sed neq; magnus neq; sosius quicq̃ passi sunt & ciuitatem victoria cœperũt
cap.16 Vespasianus autem ex bello(quod nobiscum gessit)etiam imperium adeptus est.Nam tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt qui prius vobis aruerant. deniq; ante huius aduentum scitis & syloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defeciſſe vt ad vtrumq; aqua mercaretur.Nunc autẽ ita hostibus nostris largi sunt vt non modo ipsis & iumentis ipsorum sed hortis quoq; sufficiant.deniq; & huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis quando supra memoratus babilonius rex cum exercitu aduenit:qui & captam ciuitatem incendit & templum. Quamuis(vt opinor)nihil tunc illi(quantumvos impie nunc)comisissent.Itaq; sanctis relictis deum fugisse putauerim hisq; nunc adesse cum quibus geritis bellum.An bonus quidem vir domũ flagitiosam fugiet ac domesticos oderit/deum vero malis vestris inherere arbitramini qui etiã occulta conspicit. & audit om
B nia quę tacentur.Quod autem apud vos tacetur quid ve celatur. quid non etiam planũ inimicis factum est/Iniquitates enim vestrę velut in promptu neminem latent: inq; dies singulos quis peior sit certamen habetis:atq; ita nequiciam & virtutem demonstrare contendentis.Verũtamen est reliqua salutis via si velitis & diuinitas confessis ac penitentibus solet esse placabilis.Arma proiscite. Pudeat vos patrię iam dirutę.Conuertite oculos & aspicite eius(quam proditis)pulchritudinem quale oppidum:quale templum:q̃ multarum gentium munera.Quis hæc in flammas adducit/Quid hęc iã nõ esse desiderat/Et quid est hoc saluum/esse debeat dignius/O duri & lapidibus stolidiores si hęc nõ veris luminibus cernitis:saltem familiarum vestrarum miseremini.Versentur in conspectu cuiusq; fi-
eg.ii.5. lij.coniuges & parentes.quos paulopost aut bellum aut absumpserit.Scio quia vna cum his periclita
cap.16 bitur mihi mater & coniunx & familia non ignobilis.domusq; olim clarissima & fortasse proptera me quisq̃ hęc suadere crediderit.Interficite illos:accipite mercedem salutis vestrę sanguinem meum.Ipe quoq; mori paratus sum.si post me respiscitis.

Rememorat eorũ peccata.

Frustra dei (inquẽ tãta cõmiserũt mala)iudei auxiliũ sperant.

Romanorũ liberalitas erga iudeos.

Notãda stętia.

Asi Tyti aduentũ aquę aruerãt qa & vẽdebant sed post abũdãtissime qđ pdigiũ facti est in captiuitatẽ babilonicam.

Deus intuetur occulta.

Deus cõfessis & penitẽtibus est placabilis.

Monet ad penitentiam.

Hortat miserij familiarũ bello aut fame cito periturarum & meminit mris cõiugis & familię suę.

Additio.

¶ AEGESIPPVS prolixiorem ponit Iosephi orationem videeam cap.xv.&.xvj.& ibi multa commemoranda inuenies.

¶ Seditiosis obstinatis populus ad fugiendum commotus est & venundatis possessionibus solidos propter latrones transglutiebant.& hos humanissime reperiebat quorũ Iohannes & Symon exitum impediebant:quos cum desperatio vrgebat.Maximaq; tunc erat fames nullaq; inueniebantur. frumenta seditiosiq; irrumpentes domos scrutabantur verberantes(si quid reperissent)negantes habendi autem argumento erant miserorum corpora cum ea quę solidis viribus starent abundare cibo
C putarentur.ditiores quoq; totem substantiam vno frumento modio permutabant. Mẽsa nullibi ponebatur sed omnes incoctum cibum diripiebat. Fames super omnes clades & quod reuerẽtia dignũ est in fame negligitur.Matres cibum infantibus ex ore capiebant. Clausas domos ruptis foribus ingrediebantur.& iam contusum cibum ex gutture strangulatis faucibus reuocabant.Nulla erat miseratio:sed pro rapiendis alimentis acerbissimi ex cogitabantur cruciatus horrẽda namq; fames excogitat & patitur diuesq; grauiora patiebant q̃ pauperes.Quemq; Symon expilasset mittebat ad Iohãnem sibiq; populi sanguinem propinabant & vtriusq; scelerũ erat concordia Nulla certe vnq̃ ciuitas tanta perpessa est neq; vlla natio ferociorem habuit maliciam.Sibiq; ipsis maledicentes.conuitia di-

cebant. Ciuitatem ipsi euertentes Romanos hanc victoriam tristem coegerunt habere. D

¶ Capitulum quartumdecimum.

Sedicioſis abſtinatis ppls ad fugiēdū cōmotus eſt & poſſeſſionibus venūdatis ſolidos ꝑpter latrōes trāſglutiebāt & hos Tytus recipiebat humanitus &c.

HEc Ioſepho vociferante cū lachrimis ſedicioſi quidē neq; flexerunt animos neq; eſt: tutam ſibi murationem fore iudicauerunt. Populus vero ad ꝓfugiendum commotus Et alij quidē (poſſeſſionibus aliiſq; rebus clariſſimis exiguo p̄cio venūdatis) ſolisdo quidē (ne latronos deprehenderunt) tranſglutiebant. Cum vero ac Romanos elapſi fuiſſent. exonerato vētre habebāt vſui neceſſaria. Tytus autem plęroſq; ꝑ agros quo vellet quiſq; pergere dimittebat. Idq; magis eos ad profugium hortabatur: ꝙ inteſtinis malis carebant. Romanis nō ſeruire. ¶ Iohannes autem & Symon cū ſocijs (ne his magis pateret exitus. q̄ ve Romanis (aditus obſtruebāt. & qui vel vmbram ſuſpicionis dediſſe continuo necabatur. Ditioribus quidem etiam manere ſicut ꝓfugere per cauſa erat pereundi. Nam quaſi tranſfugere voluiſſet ꝓpter patrimonū quiſq; occidebatur. ¶ Cum fame autem creſcebat deſperatio ſeditioſorū & in dies ſingulos vtrūq; malum amplius accendebaſ. Et ꝑ palam quidem nulla erant frumenta irrūpentes autem ſcrutabant domos & ſiquidem reperiſſent aliquid eos (qui negauerāt) verberabāt. Si vero nihil inueniſſent quaſi diligentius celauiſſent tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumēto erant corpora miſerorum cū ea quę ſolidis viribus ſtarens abundare cibo putarentur. Rabidi autē iam tranſiebant nec rationis eſſe videbaſ ſtatim fame morituros occidere. Multi vero ſuam ſubſtantiam clam vno frumenti modio qui ditiores eſſent itemq; pauperes ordei permutarunt. Incluſę deinde intimis aditum tectis ſumma quidem pœnuria infectum triticum comedebant panem alij conficiebāt vt neceſſitas mœtuſve monuiſſet. Et menſa quidem nuſq̄ apponebaſ ſed incoctum cibū igni ſubtrahentes diripiebant. Miſerabilis autem erat victus dignumq; lachrimis ſpectaculum cum potētiores quidem plus haberent: infirmiores autem iniuriam deplorarent quippe cum fames ſuper omnes clades haberet. Nichil enim ſic perdit hominem vt pudor. Nam quicquid reuerētia dignum eſt: in fame negligitur. Deniq; vxores viris & filij parentibus & (quod eſt miſerrimum) matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebant & inatceſcētibus clariſſimis nemo parcebat: quin vitę guttas auferret. Edentes vero talia non latebant ſed vbiq; aderant qui iſta diriperent. Nam ſicubi clauſam domum vidiſſent eos qui erant intus cibum capere hoc ſuſpicabant indicio. Statimq; ruptis foribus irruebāt B victumq; iam contuſum dentibus ex gutture pœne reuocabant ipſis faucibus ſtrangulatis. Pulſabantur autem ſenes ne cibum defenderent lacerabantur mulieres ea quę haberent in manibus occultātes nullaq; miſeratione vel cani capitis vel infantię ſed abſtractos pueros & ex buccella pendētes humo allidebant. Siquis autem incurrentes anteueniſſet quodq; rapturi fuerint deuoraſſet: tanq̄ eſſent leſi cruētiores erant acerbiſſimos autem cruciatus excogitabāt dummodo alimenta reperirēt nuc obſtruentes genitalium vias nunc virgis acutis pondices tranſfigendo. Horrendaq; etiam auditu quis pacieba in vnius panis confeſſionem & vt pugnum vnum farinę abditum indicaret. Tortores autē nec eſuriebant. Minus enim crudele videreſ. quod neceſſitas ſperaret. Exercentes autem demētiam ſuam ſexq; dierum ſibi viatica pręparentes. Hiſq; occurrentis qui per romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbarumq; gratia colligendarum nocte reperiſſent. Cum iam ſe hoſtes euaſiſſe credebāt: quæ attuliſſent eripiebant. Multumq; ſupplicantibus & horribile dei nomen implorantibus: vt aliquā partem ſibi concederent eorum quæ cum periculo ſibi colligiſſent: nihil pœnitus dabāt. Gratumq; videbatur ſi ſpoliati non perirent. Hęc quidem humiliores a ſatellitibus patiebantur honorari vero ac diuites ad Tyrannos perducebātur. Quorum alij inſidiarum falſo accuſati occidebantur: alijq; Romanis proderent ciuitatem. Et plęrumq; delator ſubornatus: aiebat ꝙ fugere voluiſſent. Si vero quē Symon expilaſſet ad Iohannem remittebatur: & quem Iohannes ſpoliaſſet eū Symon excipiebat ſibiq; inuicem propinabant ſanguinem popularium: miſerorumq; cadauera parciebantur. Et dominandi F quidem cauſa erat in vtrumq; diſſenſio: ſcelerum vero cōcordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri ſibi totum vindicans non dediſſet nequiſſimus videbatur. Et qui non accepiſſet velut boni alicuius damno dolebat: ꝙ crudelitas parte caruiſſet. ¶ Sigillatim quidem iniquitates eorū non potero explanere. Vt hoc breuiter dicam. neq; aliam ciuitatem vnq̄ talia perpeſſam eſſe puto: neq; vllam nationem poſt hominum memoriam malicia ferociorem fuiſſe. Poſtremo etiam genti hebræorum maledicebant vt minus impij viderentur in alienos. Verumtamen ꝙ erant & ſeruos ſe, & conuenas & de generis gētis obortionis eſſe cōfeſſi ſunt. ¶ Deniq; ciuitatē ipſi euerterūt: & Romanos inuitos hāc triſtem admittere victoriam coegerunt. tardiuſq; venientem in templum ignē pœne traxerunt. Deniq; cum hi ſuperiorem ciuitatem ardere vidiſſent neq; doluerunt neq; illachrimauerunt: ſed apud Romanos qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verum quę per territorium geſta ſunt poſtea, cum rerum documentis dicemus.

Miſeri corpora valida habētes abundare cibo putabant.

Menſa nullibi ponebant ſed bēs incoctū cibū diripiebāt.

Matres cibū infantibus ex ore rapiebāt &c.

Clauſas domos ruptis foribus ingrediebāt & iā cōtuſam cibum ex gutture ſtrāgulatis fauci bus reuocabāt. &c.

Horrēda fames excogitabat & pacieba &c.

Diuites grauiora patiebant q̄ pauperes.

Nulla vnq̄ ciuitas tāta ꝑpeſſa eſt neq; vlla natio ferociorē vnq̄ habuit maliciam.

Fames dira.

eg. li. 5. ca. 17.

eg. li. 5 ca. 17

eg. li. 5. cap. 18.

eg. li. 5 ca. 18.

eg. li. v ca. 16.

eg. li. v ca. 18.

A ¶Tytus exeuntibus ad alimenta iussit tendi insidias fames vero ad exeundū reddebat audacio
res. Romani autem (cum iudeos mortem videbant contēnere) supplicioꝝ angebant genera & om
nes captos post verba crucifigebant. vnde crucibus spacio deficiente & corporibus cruci minime
ꝓpter captiuorum multitudinem sufficiebant. Sed neq; ea clade mouebanť. Iudei autē ab hostibus
illatam famis comparatione estimabat requiem multos insuper captiuorum. Tytus incisis manibus
ad Symonem & Iohannem (vt eos ad deditionem commoueret) remittebat. Sed ipsi Cæsari maledi
centes mortem seruituti prefere clamabant. ¶Antiochus itaq; (quem Aege. Commageni filium vo
cat) miratus ꝙ Romani muros non ascendant qui (ridente Tyto & laborem dicente communē) cum
macedonibus in murum impetum fecit: & multis ex suis interfectis alij sauciati recesserunt.

¶Capitulum quintumdecimum.

eg.li.5. cap.18 TYto autem aggeris quidem proficiebant: quamuis a muro male milites afficerentur. Parte
vero equitatus directa iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias ten
di. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores. quibus iam minime præda sufficeret.
Maior vero pars pauperes ex populo quos ꝓfugere deterrebat ꝙ affectibus suis mœtus.
Nec clam enim seditiosis posse fieri sperabant vt cum coniugibus ac liberis diffugerent. eosq; latroni
bus relinquere non patiebātur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundū fames:
restabat iam latitantes egredi & ad hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabāt mœtu
eg.li.5 cap.18 supplicij incōgruumq; videbanť supplicare. Post pugnam itaq; verberati & ante mortem modis om
nibus excruciati. contra murum cruci suffigebantur. Tyto quidem miserabilis videbatur ista calami
tas: cum indies singulos quingenti. nōnumq̄ etiam plures caperentur. sed neq; captos dimittere tutū
erat. Tātamq; asseruare multitudinem custodum videbatur esse custodiam. Maxime vero propterea
non prohibuit Tytus eos existimans eo facile remissuros tanq̄ similia passuros nisi se dedissent. Mili
tes autem diuersis modis suffigebant. ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cœ
pissent etiamq; spacium crucibus deerat. & corporibus cruces. Sedicioſis vero tātum defuit vt ea cla
B de mouerentur quod eius & in contrarium cessit ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfu
garum enim familiaribus ad murum tractis & (si qui erant popularium) proniores ad pacem: & quæ
paterentur (qui ad Romanos confugerant) demonstrabant & qui comprehensi tenebātur eos suppli
eg.li.5 cap.18 ces non captiuos esse ducebant. Ea res multos profugere cupientium (donec verum cognosceretur)
inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt velut ad certum supplicium properantes. Illata enī
ab hostibus mortem comparatione famis requiem esse ducebāt. ¶Multis autem captiuorum Tytus
etiam manus abscidi iussit: eosq; ad Iohannem & Symonem intromisit: vt propter calamitatem nec
viderenť profugi nec crederenť: saltē nunc desinerent ammonēsne ve cōpellerent ad excidiū ciuita
tis sed lucrarenť in extremis voluntate mutata & propinas animas & patriam tātam & tēplum cuius
participem non habebant. Simul autem aggeres circuīdo operantes vrgebat: veluti faciens verba
non multo post secutura. Ad hęc in muro stantes & ipsi Cęsari & patri eius maledicebant: mortemq;
se contemnere clamabant. eamq; seruituti recte pręferre. Multi vero mala in Romanos facere dum
se sperare potuerint: nec patriam curare nec templum vt ipse diceret perituros mundumq; deo tem
plum hoc melius esse saluatumq; iri hunc abesse qui incoleret quem ipsi quoq; auxiliatorem haben
tes omnibus interminationibus illusores eos quibus facta nō aderentur finem enim dei esse talia cō
eg.li.v ca.xix. uicijs admiscentes vociferabantur. ¶Et inter hæc antiochus quoq; aderat epiphanes multos alios
armatos secum ducens & pręterea caterua stipatus (qui macedones appellabantur) omnes etate pa
C res & paulo magis proceres adolescentuli more macedonum instructi armis & eruditi: vnde etiā no
men habebant. Plerisq; tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum (qui roma
nis subiecti erant) fœlicissimum commagenum fieri contigit. priusq̄ fortuna mutaretur. Ostendit au
tem ille quoq; i senecta etate: nullum ante mortem beatum dici oportere Cęterum filius eius (adhuc
eo tūc vigente) pręsens: se mirari aiebat quid nam ellet ꝙ romanos adire muros pigeret. Erat enī bel
lator naturaq; promptissimus: tantusq; viribus vt non multum peccaret audacia. Cum vero tytus ad
hoc subrisisset laboremq; communem esse dixisset. sicut erat antiochus cum macedonibus in murum
impetum fecit. Et ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela iudeorum sagittis eos appetēs
adolescentuli autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna cer
tabant & ad extremum multi sauciꝭ recesserunt: hoc reputantes ꝙ etiam viris macedonibus vincere
eg.li.v ca.xx. cupientibus fortuna esset opus Alexandri: Romanis autem duodecimo die mensis maij aggeres in
choati. vix nono & vicesimo perfecti sunt cum totos dies septem laborassent: ingentes enim quatuor
iacti sunt & vnus quidem (qui erat ad antoniam) a quintadecima legione fuerat extructus cōtra me
dium stagnum quod struchyum vocatur alter vero a duodecima viginti cubitis distans. Decima ve

Tytus exeunti
bus ad alimēta
tendi iussit insi
dias.

Fames ad exeū
dē faciebāt au
daciores.

Rōani (iudeos
qa mortis cōtē
ptores vidsbāt)
supplicioꝝ au
gebāt genera &
oēs captos post
verba crucifi
gebāt vñq; cruci
bus spacio defi
ciēte & corpori
bus nō sufficiē
tibus crucibus
ꝓpter captorū
multitudinem.
Tytus captiuo
rū multos icisis
manibus ad Sy
monē & Iohan
nē (vt eos ad de
ditionē cōmo
ueret) misit sed
cęsari maledicē
tes mortē serui
tuti p̄ferre cla
mabāt &c.

Nullus añ mor
tē beatus.

Tyto ridente &
laborē cōmunē
dicente Antio
chus cū mace
donibus i murū
ipetū fecit & mꝝ
tis ex suis iterfe
ctis alij sauciꝭ re
cesserunt.

ro legio quę ſupra memoratis præſtabat in ſeptentrionali parte opus erexerat vbi ſtagnum eſt quod appellatur amygdalon Aduc autem quintadecima legio triginta deſcendentem cubitis aggerem fecit:ad potificis monumentum. D

¶ Iohānes ſeditionum princeps ignem per cuniculos appoſito: Romanorum diruit aggeres quorum ſpes repentini caſus timore refrixit. Symon quoq; alios aggeres:aggrediens cum ſocijs ſuis Romanorum incendit machinas. Tūc tamē amborum iudeorum ſcilicet:& Romanorum maximus fuit conflictus. Et Romanis deſperatisa d caſtra diſcedentibus iudei magis inſtabant ſibi ex ciuitate aduenientibus adiumentis:& ad Romanorum caſtra cum cuſtodijs dimicaturi properauerūt & ea obſiderunt. Sanctio enim apud Romanos eſt pro caſtrorum cuſtodijs ne qualibet ex cauſa a caſtris recedant. Tytus autem(militibus)quia obſeſſorum patefentur fortunam qui prius hoſtium muros obſiderent(increpatis)hoſtes a latere cum militibus circūuenit:& ita puluis oculo & clamor aures exuperabat vt(mixta acie)amicus ab inimico minime diſcerni potuiſſet. Romani tamen Cęſaris preſentia fortiores totam iudeorum multitudinem(niſi ſe in ciuitatem recepiſſet)exterminauiſſent ipſi vero ſolutis machinis captum iri ciuitatem deſperabāt: & varium ſuper hoc deliberatur conſilium quibuſdam milite muros aggrediendos dicentibus:quibuſdam nouos aggeres conſtruendos alijs vero q; ſit famei relinquenda videbatur. Tytus vero(quoniam temporis longitudo(inquit)ſępe victoriæ gloriam diminuit)ciuitatem omni celeritate:& cautione muro vndiq; cingi ordinauit & omnes claudi exitus dicens magnum opus ſine labore perfici non poſſe.

¶ Capitulum ſextumdecimum.

Iohēs ſeditionū pricepsigne p cuniculos appoſito aggeres diruit.

IAm vero admotis aggeribus Iohānes ſuffoſſa intus terra vſq; ad aggeres Antoniam verſus: diſpoſitis per cuniculum ſudibus opera ſuſpendit: illataq; ſilua pice ac bitumine oblita ignem immittit. Succenſis autem fulcimetis foſſa repēte ſubſedit: cumq; magno ſonitu in ea aggeres deciderūt. At primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus eſt cum ignem ruina cōcluderet. Pereſa vero materia qua præmebatur: flamma iam clarior apparebat. At Romanos repētini quidem facti ſtupor occupat: molitionem vero iudeorū ęgre ferebant:iamq; ſe viciſſe credentium & ſpes eorum caſſa refrixit:& in poſterū ſubuenire aduerſus ignem minus vtile videbat:etiā ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus deuoratis. eg.li. 5 ca.xx.

Romani aggeribus igne diruptis timore repentini i caſus ſpes eorū refrixit &c.

¶ Biduo vero poſt etiā alios aggeres Symon cū ſocijs aggreditur(Illa enim parte Romani admotis arietibus iam concutere murum cœperant)Tepheus autem qui dum ex garſi ortus ciuitate galileę. & Megaſſarius alias Megaſſarus ex regalibus famulis alias familijs mariamnes cumq; his adiabenus quidā filius nabatei nomen habens ex fortuna Egyras(cuius eſt ieterpretatio claudus) raptis facibus in machinas euolarunt. Hiſq; viris neq; audaciores in illo bello ex ea ciuitate apparuerūt neq; magis horrendi. Nam velut in amicos(non vt in agmen hoſtiū excurrerent)nihil cunctati ſunt. aut ſuſtiterunt:ſed per medios inimicos facto impetu machinas incenderunt. Acti autem miſſibus. & gladijs vndiq; truci non prius a periculo demoti ſunt q̄ ignis inſtrumenta corriperet. Sublata vero iam flamma. Romani quidem concurrentes e caſtris auxilio properabant. Iudei vero ex muro eos prohibebant manuſq; cum his concerebant qui flammas conarentur extinguere:propriſs corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere cū eorum tegmina cremarentur. iudei vero etiam pflammas eos retinere certabant. & quāuis feruens nati eſſent ferrū tamen arietes nō amiſere. Hinc aūt in aggeres flamma tranſijt. & auxiliantes pręueniebat incēdium. ¶ Itaq; Romani flammā circumdati(quoniam ſeruari poſſe opera deſperauerūt)in caſtra diſcedūt. Iudei vero magis inſtabāt cū ſemper eoꝝ creſceret numerus ex ciuitate accedentibus adiumentis minuſq; cautos haberent impetus fœti victoria Progreſſi aūt vſq; ad munimenta caſtrorum cum eorū cuſtodibus p̄lio dimicabant. Eſt ergo quędā pro caſtris p vices ſtantium armatorum & acerbiſſima in eos romanorum ſanctio vt(qui loco de qualibet cauſa ceſſiſſet)occideretur. Hi penali exitio glorioſa morte p̄lata ſteterūt fortiter:eorumq; neceſſitate ſimul ac pudore plurimi fugientium redierūt. Baliſtiſq; in muro diſpoſitis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebāt nichil pro cautione ſiue tutamine ſuorum corporum ꝓuidentem. Nam quoſcumq; obuios habuiſſent cum his congrediebantur iudei & in ſpicula irruentes in caute ipſis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi actis magis q̄ fiducia ſuperabāt Et romani plus audacię q̄ q; male tractarentur cedebant. ¶ Iamvero Tytus aderat ab antonia(quo ſeceſſerat)locum aliſs aggeribus proſpiciens multumq; increpatis militibus ſi cū hoſtium muros obtinebant in ſuis periclitarentur & velut ex carcere cōtra ſe dimiſſis iudeis obſeſſorum paterētur ipſi fortunam:ipſe cum electis militibus hoſtes a latere circumuenit. Illi autem cum in ora ferirentur contra eum conuerſi durabant. Mixta vero acie:puluis:quidem lumina:clamor vero aures exuperabant. Neq; autem amicum quiſq̄ inter cognoſcere poterat aut inimicum; Iudeis autem non tā viriū fidu- eg.li.v ca.xx. F eg.li.v ca.xx.

Congreſſus iudeorū rōanorū maximus. Rōanis deſperatis ad caſtra diſcedētibus iudei magis inſtabat ſibi ex ciuitate accedentibus adiumētis & ad Romanorū caſtra cū cuſtodijs ꝓperarunt dimicaturi quę obſederūt &c.

A cia.quantum ſalutis deſperatione perſeuerantibus.etiam romanos pudor animorũ & glorię:& p̃ſen-
tia periclitantis cęſaris reddidit fortiores. Itaq; putauere eos ad extremum nimia fœrocitate animorũ
vel totam multitudinem iudeorum fuiſſe rapturos.niſi pręuento pugnę momento in ciuitatem ſe re
cepiſſent. Corruptis aggeribus romani ſomnio tenebantur quia labore iam magnum alias longum
vna hora perdiderunt & multi quidem ſolutis machinis captumiri ciuitatem iam deſperabãt. ¶ Ty- Conſiliũ varium
eg.li.5. tus vero cum ducibus quid fieret deliberabat. Et cauidioribus quidem placebat omni admoto mi- qd agendũ in ag
cap.21 tevi muros experiri. Vſq; adhuc eni iudeos cũ exercitus pte dimicaſſe.vniuerſi vero militis impetum grediendi muri
minime poſſe tolerare.verum ſagittis eſſe obruendos. Prudentiores rurſus aggeres fieri ſuadebant. milite an agge-
Alij & ſine aggeribus obſid[illegible] eorum tantummodo obſeruantes (ac ne victus (intro ferretur) res cõſtruẽdi an
monebant:& ciuitatem fame relinquere:neq; cum hoſte manu confligere. nec enim expugnari eorũ ciuitas famei ſit
confidentiam poſſe (quibus optatum eſt ferro procumbere) vel etiam ſine hoc interficere:quę ſenior relinquenda.
eg.li.5 eſt cupiditas. Ipſi autem Tyto cęſari quidem prorſus ociari tanto cum exercitu honeſtum non vide- Opinio tyti de
cap.21 batur:& pugnare cum his ſuperuacuum (qui ſemetipſos perdituri eſſent) Aggeres autem facere ope- mon capiẽdi ci
roſum iudicabat impendioꝝ penuria:egreſſus vero obſeruari ciuitatis operoſſus. Nec enim circũda uitatem.
ri eam propter magnitudinẽ locorumq; difficultatem ab exercitu poſſe:& pręterea ad excurſus in-
cautum contra manifeſtam vero obſeruationem occultas vias cogitaturos iudeos: tã neceſſitate q̃ lo-
corum ſcientia. Siquid autem clam eſſet allatum:diutius obſidionem trahendam. Verendumq; ne vi Lõgitudo tpis
ctorię gloriam diminuat temporis longitudo. Hanc enim cuncta quidem effici poſſe ſed celeritatem ſæpe victoriæ
ante gloriam duci debere. Tamen ſi cautione vti vellet & celeritate totam muro cingere ciuitatem. gl'iaꝝ diminuit.
Hoc enim modo omnes exitus poſſe precludi:& iudeos aut omnibus modis ſalute deſperata ciuita- Magnũ opus ſi
tem tradituros:aut fame victos facillime eſſe capiendos. Aliter enim non poſſe ſe quieſcere. Verum ne labore pfice
& aggeres curaturum eſſe cum infirmiores habeat qui prohibent. Quod ſi cuiq; magnum opus & re poteſt nemo
inextricabile videat eum conſiderare debere q̃ neq; paruum opus romanos deceret facere & ſine la
bore magnum quid perficere ne deo quidem facile ſit.

B ¶ Romani milites (iubente Tyto exercitum in opera diſtribui) omnis ciuitatis ambitũ inter
ſe partiti placere ordinate properabant:& murum circa ciuitatem cum caſtellis triduo (quod propter
celeritatem fide videtur carere) compleuerunt & cuſtodibus per caſtella collocatis vigilias ordinauit:
& vigiles inter ſe ſomnos ſortiebantur. Salutis autem cum exeundi facultate iudeis ablata eſt & cun
cta iam fames totas domos ac familias deuaſtabat. vbiq; em̃ fame moriebant. Multi mortuos ſepeli
entes ſup illos moriebãtur. multiq; viui ad ſepulchra properabant: latrones aũt mortuoꝝ detrahẽtes
cum riſu egrediebantur:& gladios ſuos in adhuc ſpirantes experiendi gratia tranſuerberabant/mor-
tuorumq; plurima cadauera per muros pręcipitabant:quę videns Tytus ingemuit deumq; teſtatus ẽ:
hoc factum ſuum non eſſe. Romani inſuper ſeditioſos fame ſcientes cruciari lętabantur eis frumento
rum copias oſtendebant ſua ſacietate eorum famem incendentes. Tytus vero reliquias populi & qđ
ſupereſt ſaluare cupiens nouos aggeres cõſtruebat:& miſeratus eos ad deditionem incitabat ſi eis
perierat pœnitudo qui etiam mortuam plebem quaſi canes lacerabant. Symon aũt Mathiã ex põti
ficibus vnũ pp'o fidelem cũ tribus filijs (quartus enim iam fugerat) peremit. Hinc em̃ crudelis Symõ
rogãti vt ante filios occideretur negauit ſed nouiſſimũ interfici iuſſit ſepulturamq; ſibi renuit.

¶ Capitulum ſeptimumdecimum.

eg.li.5. His dictis duces hortatus.iubet eos exercitũ in opera diſtribuere. Diuinus aũt quidam Tyto exercitus
cap.21. impetus militibus incidit. ambitũq; partiti nõ ſolũ rectores inter ſeverũ ipſi etiam or- in opa diſtribui
C dines & miles quidẽ decadarcho: decadarchus autem etacontarcho: iſq; chyliarcho iubẽte ois ãbitũ
placere ꝓperabat. Chyliarchoꝝ vero oſtentatio ad ducesvſq; pertinebat: ducũ vero ptiti placere ꝓ-
certamina cęſar ipſe dijudicabat. Indies em̃ ſingulos circuiens opus ſepiſſime iſpicie pabãt ordiate &
bat. Cœptũ em̃ a caſtris aſſirioꝝ vbi ipe tẽdebat: ad inferiorẽ ſcenopoli murũ duxit. murũ circa cita
Hinc p cedronẽ ad oliuarũ montẽ reuertens a meridie montẽ cõplecturvſq; ad ſaxum (quod pery- tẽ cũ caſtellis tri
ſterconos vocaꝫ) eiq; proximũ collem qui ſupervallem iminet ſyloam & inde ad occidentẽ flexo edi- duo cõpleuerũt
cio advallem fontis deſcẽdit. Hinc ſubiens ad anani põtificis monumentum circumdato monte vbi
caſtra pompeius habuerat: ad ſeptentrionalem redit regionem. Cumq; proceſſiſſet ad vici partẽ (cui
nomen eſt erebynthonicus) puſillum hęrodis monimentum ab oriente clauſum caſtris ſuis coniun-
xit: vnde cœperat. Murus quidem vno minus quadraginta ſtadijs erat. Adhuc autem foris caſtella
tridecim edificata ſunt: eorumq; ſytus denis ſtadijs numerabatur. Totum autem triduo opus con-
ſtructum eſt: vt id quidem dignum menſibus videretur: celeritas vero fide careret. ¶ Muro circum-
cluſa ciuitate per caſtella cuſtodibus collatis primam quidem vigiliam noctis ipſe circuiens explora cuſtodibus p ea
bat. Secundam vero alexandro permiſerat. Tertiamq; obtigit agrippinum ducibus ſomnos autem vi- ſtella collocatis

vigilias ordinauit & vigiles sõnos inter se sortiebantur.

Multi mortuos sepeliẽtes sup illos moriebãt & multi viui ad sepulchra properabant. &c.

Mortuoꝝ cadauera ex muro ꝓiecta i valles Tytus videns ingemuit deũ testatus factum illũ non esse suum.

Tytus reliquias ppli miseratus & qđ supest ꝓperabat liberare cõstruẽdo nouos aggeres maximo cũ labore & icitando eos ad deditionem

sed illis pœnitudo pierat q etiã mortuam plebẽ quasi canem lacerabant. &c.

Ananias ponti fex occidit & cũ his quindecim clariores. Additio.

giles inter se sortiabantur totaq; nocte per castellorum spacia circuibant. ¶ Iudeis autem cum exeũdi facultate omnis etiam spes salutis adempta est. Cũctaq; iã fames totas domos ac familias depascebatur. Et tectaq; quidem plena erant mulieribus exanimatis atq; infantibus viarum angusta senibus mortuis: Adolescentes autem autvirgines turgidivelut vmbrę mortuorum per publicumvoluta bant & vbi (quẽ casus occupauerat) decidebant. Sepelire autem funera sua neq; poterant prę laboreq; & eos quibus aliqua vis supererat pigebant & ꝓpter multitudinẽ mortuorũ: & q; de ipsis erat incertũ. Deniq; sup eos quos sepelierant multi moriebantur: multi autem ad sepulchra (priusq; fati dies veniret) & viui properabant. Neq; luctus in illis calamitatibus neq; fletus erat: sed fame superabant affectus. Siccis aũt oculis & corruptis oribus qui tardius moreretur eos qui ante se requiescere tuebantur. Altum vero silentium ciuitatem plenãq; mortuis nox comprehenderat & latrones his acerbiores. Domus enim tantum sepulchra erant. & cadauera spoliabant. velaminaq; corporibus detrahẽtes cum risu egrediebantur. Hisq; gladiorum mucrones propinabant: nonnullosq; iacentium adhuc spirantes ferro experiẽdi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari (quo famem euaderet) superbissime negligebatur. Animas vero efflantium quisq; in mortẽplũ obrutibus intuebatur cũ viuos relinqueret sedicioſos. Illi autẽ primo quidẽ sumptu publico subebant mortuos sepeliri: cũ odorẽ ferre non possent. Deinde q; non sufficiebant in valles eos ex muro ꝓcipitabant. Quas circuiẽs tytus. vbi plenas cadauerũ vidit altãq; saniẽ tabefactis corporibus defluentẽ ingemuit & extẽsis manibus deũ testabatur factũ illud suũ nõ esse. Ciuitas quidẽ ita erat affecta. ¶ Rõanivero (cũ nemo tã seditioſorũ auderet excurrere nã etiã mœror eos fameq; tãgebat) dies letos agebãt frumẽti aliarũq; rerũ necessariarũ hñtes copiã de syria ꝓximisq; ꝓuicijs. Multi autẽ iuxta murum astantes magnamq; alimentorum abundantiam demonstrantes facietate sui famẽ hostium incendebant. Seditioſis autem nichilo magis calamitate cedẽtibus Tytus reliquias populi miseratus & properans saltem hoc liberare quod supereſt iterum aggeres inchoabat: quamuis difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas siluas opera prima consumpserant. Ex nona gesimovero stadio milites alias congerebant ad antoniã: & ex quattuor partibus maiores prioribus aggeres struebantur. Cęsar autem agmina circuiens atq; opus vrgens (q; in manibus eos haberet) latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo plane perierat. & animis a corporibus seꝑarati. vtrisq; velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta: vel corpora dolor tangebat. Qui etiã mortuam plebem quasi canes lacerabant: replebantq; languentibus carcerem. ¶ Deniq; Symon Mathiã quidem (per quem obtinuerat ciuitatem) in crucium peremit. Boethi filius erat ex pontificibus populo maxime fidelis & carus Is (cum a zelotis male populus tractaretur) quibus iam Iohannes acceſeratvt adiutorem symonem reciperet populo persuasit. nulla cum eo prius habita pactione aut male aliquid metuens Ingressas autem ille (postq; obtinuit ciuitatem) inimicum eum æq; vt alios esse dicebat. qui pro se consilium dederatvelut hoc simplicitate suasisset. Productum enim & accusatum q; cum romanis sentiret morte damnauit ne purgationis quidem facultate ei concessa cum tribus filijs suis. Quartus enim ad Tytum ante profugerat. Prius autem se occidi q̃ filios obsecrantem: atq; hanc pro illa q; ei ciuitatem aperuisset gratiam postulantem: vt augeret eius dolorem nouissimum iussit interfici. Ille quidem supra cęsos in conspectu suo filios iugulatur. coram romanis productus. Ita enim Symon anano Magali alias Bagadati filio prœceperat qui erat satellitum eius crudelissimus cauillatus siquid eum iuuarẽt ad quos exirevoluisset. Corporavero sepelire prohibuit. ¶ Post hos ananias quidã põtifex filius Masambali alias Masbali nobilis & scriba curię vir fortis ex Ammaus genus ducens. & cum his quindecim ex populo clariores necantur.

¶ AEGESIPPVS lib. v. capi. xxiij. ponit orationem Mathię ad filios pœnitentis Symonem introduxisse & se accusantis q; hostem eis iduxisset & carnifices videatur illa oratio quia multa continet deflenda & notanda.

¶ Iosephi incluso in ciuitate patri nullus sub pœna mortis audebat loqui. Iudas itaq; tantã videns crudelitatem signum Romanis de turri fecit quasi eis volens tradere ciuitatem: quem tamẽ nõ credebant aliqui alij propter superbiam contemnebant. Symonvero illum cum custodibus perimẽs mortuorum. Tytovidente corpora proiecit Iosephus (nec enim rogare cessabat) muros circuiens lapidevulneratur & (nisi cęsa) qui eum protegerẽt (misisset) captus fuisset a iudeis quo audito eius mater tanq; mortuum lugebat in carcere. Sed cito curatus populum rogabat ad fidem: vnde multiveniebãt ad Romanos qui inedia turgidivacua replentes corpora moriebantur desuetis edendi officijs. Quodam autem ex simoventris colligente: & a Syris comprehenso fama totis percrebruit castris q; iudei transfugę auro plenivenirens quos syri & Arabes euiscerabãtvnaq; nocte duorum milium patefacta suntviscera. Tytus autem hac cognita iniustitia nisi maxima fuisset multitudo omnes interfeciſſet. Hos

eg. li. 5. ca. xxj

eg. li. 5 ca. xxj.

eg. li. 5 ca. xxj.

eg. li. v. c. xxxj.

eg li. v c. xxxiij.

A vero multum increpauit mortis penem talia agentibus interminatus:sed omne supplicium contem
pnit auaricia occulte enim propter tyti interdictum spe questus transfugas euiscerabant. Iohānes au
tem sacrilegus multa a templo donaria & sacra vasa deficientibus a populo rapinis alienigenarūq;
dona distraxit. Tunc quoq; hierusalem Sodoma peior hiatu terrę(si venire Romani tardassent) erat
peritura. Mannetus autem ad Tytum veniens centum quindecim milia retulit elata cadauera a.xiiij
aprilisvsq; kalen.Iulias.omnia autęm mortuorū secenta milia portis euecta.aliorum vero numerus mi
nime potest comprehendi. Modium quoq; frumenti talento vendebat.Iudei etiam rimantes veteri
boum fimo & stercoribus vti pro cibo sunt coacti. Capitulum octauūdecimum.

eg.li.5. cap.23 IOsephi vero patrem concluſum asseruabant. Missoq; precone denūciāt ne qs in ciui
tate degētiū vel colloquereť cū eo vel invnū veniret mœtu ꝓditionis ꝓposito & eos
(qui hęc cū illo deflerent ante questionem) perimebāt. ¶Ista vidēs qdā Iudas filius
eg.li.5. cap.23 Iudivnus.ex numero prefectorū symonis (qui turri sibi ab eo creditā custodiebat)
fortasse quidē nō nichil etiā mia crudeliter pereuntiū magis aūt sui prouidētia:cōuo
catis decē fidissimis cōturbernaliū quouisq; tandem inquit hæc mala sustinebimus?
Quandove spem salutis habemus seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat:romani ve
ro pœne intus sunt.Symon autem bene quoq; meritis infidelis est:mœtusq; sibi etiam apud eum pœ
ne & apud romanos certa fœderis dextera. Ergo age tradito muro:& nosmet seruemus & ciuitatem
Nihil autem graue symon patietur.si cum de se sperauerit citius pœnas pendat. Hisvbi decem assen
si sūt:mane cęteros quos subiectos habebat per diuersum dimittit:ne quid eorū quę cogitauerat ꝓ
deretur. Ipse vero de turre circa horam tertiam romanos inuocabat. Illorum autem alij per superbiaꝫ
contēnebant:alij non credebant:alios etiam pigebat velut mox capturos ciuitatem nullo periculo.
¶Intereavero cum Tytus ad murum cum armatis accedere tante rē symon cognouit turrimq; velo
citer occupat:romanisq; inspectantibus custodes peremit & per murum proiecit corpora mortuo
rum. ¶Ibiq; circuiens Iosephus(nec enim rogare cessabat) caput lapide vulneratur statimq; antoni
eg.li.5 tus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est iudeorū arreptusq; esset in ciuitatem nisi cęsar mi
cap.23 sisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur nihil quod aggereť in
telligēs. Seditiosi vero tanq̄ interfecto quem maxime cupiebant cum leticia conclamarunt. Dicit au
B tem hic nuncius per ciuitatem ex quo residuam multitudinem mœror tenuit vere periisse credentem
cuius fiducia profugere cogitabant. ¶Audito autem Iosephi mater in carcere mortuum esse filium
suum ad custodes quidem ex Iotapatis hoc ait certe se credere nec enim viuo potiri Secreto aūt flens
eg.li.5 ad ancillas hunc inquit fecunditatis recepisse se fructum q; ne sepelire quidem filium sibi licuisset.a
ca.24 quo sepeliri superasset. ¶Verum nec illam quidem mendacium diutius cruciauit:neq; latrones refe
cit. Cito enim curato vulnere Iosephus resipuit ꝓgressusq; clamabat illos quidē non multo post vulne
eg.li.5. ris pœnas daturos. Ppl'm aūt rursum ad fidē rogabat.vñ populo quidē fiducia:seditiosis vero stupor
cap.25 incidit eius aspectu. Profugorū aūt alij stati muro necessitate desiliebāt alij velut ad pugnā cū lapidi
bus ꝓgredi simulātes:mox ad romanos fugiebant ¶Hos aūt senior ea(quā intus pertulerant) fortu
na persequebatur:& fame quam domi reliquerant velociorem apud romanos inueniebāt ad exitiuꝫ
facietatem .aderant namq; inflati ex inedia:veluti morbo intercutis aquę turgidi. Deindevacuata re
plentes corpora dirū pebantur.nisi qui perite desideria cohibuissent:paulatim cohibuissent:paulatim
eg.li.5 q; cibum desueto corpori obtulissent. ¶Verum & eos qui hoc modo seruarentur alia plaga suscipit:
ca.24. Quidam enim apud syros ex trāsfugis deprehenditur:e fimo ventris aureos colligens. Transglutien
tes autem(vt supra diximus)eo conueniebant quos cunctos seditiosi scrutabantur:& maximavis au
eg.li.v ri fuerat in ciuitate. Deniq; duodecim atticis comparabant(quod anteviginti quinq; valebat)Verum
ca.xxv hac arte pervnum detecta totis castris fama percrebuit:q; auro transfugę plenivenirent. Arabum au
tem multitudo & syri scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ergo clade nullam credo seui
orem contigisse iudeis. Vna deniq; nocte duorum militum patefacta sunt viscera. Et hac Tytus insu
stitia cognita pœne circumfuso equitatu iussisset auctores iaculis appeti nisi magna multitudo fuis
set noxiorum:multoq; plures puniendi q̄ qui fuerant interempti. conuocatis autem auxiliatorum du
C cibus itemq; agminum romanorum(nam etiam militum quosdam hęc tangebat inuidia) vtriusq; ira
tus dicebat. si qui militum suorum hęc committerent lucri causa incerti ne arma propria quisq̄ erube
sceret auro argentoq; facta. Arabes autem ac Syri quidem primo in alieno bello iure suo calamitati
busvterent.deinde crudelitatē in cedibus & in iudeis odia romanis ascriberent. Nec enim quosdam
eorum milites infamiam participare. Fit his quidem mortem iterminatus est:si quis in eadem postea
eg.li.v repertus fuisset audacia. Ad legiones autem litteras dedit vt suspectos inuestigarent atq; ad se refer
c.xxv. rent: ¶Verum profecto auaricia contemsit omne supplicium:seuisq; hominibus lucrandi amor in-

Pre Iosephi ci uitate concluso nullus audebat loq; sub pœna mortis.

Symō Iudā cuꝫ custodibus tur ris pimēs corpa ꝓiecit mortuo rū Tyto videte & romanis.

Lamētatio ma tris Iosephi in carcere audita filij morte:vide Aeg.li.v.c.z 4.

Curatus Iose phus rogabat ppl'm ad fidem vñ multi roma nos fugiebant.

Indei iedia tur gidi vacuata re plētes corpora moriebātur de suetis edēdi of ficijs.

Vna nocte duo rū militū pate facta viscera.

Auaricia con tēnit omne sup plicium.

natus est. Nullaq; omnino calamitas: plus habẽdi cupidini cõparatur. Immo vero hęc alios & morũ habentẽ mœtu subiungit. Deus aũt qui dãnauerat populũ oẽm viam salutis ad interitũ verterat. D

Occulte ꝓpter cęsaris interdictum trãsfugas spe questus sui scerebãt. Iohẽs sacrilegus multa tẽpli donaria & vasa rapinis ex ppło deficiẽtibus retinuit & alienigenarum dona distraxit.

¶ Deniq; id (quod cũ pœna an interdixerat Cęsar) occulte in ꝓfugos admittebat. Et si qs trãsfugisset circũspectantes ne quis romanorũ videret eos scindebãt & exviscẽribus nefariũ questũ trahebãt. In paucis aũt reperiebat: & plęrosq; sola spes cõsumebat. Hic aũt casus multos transfugarũ seduxit. eg. li. 5. ca. 26.

¶ Iohãnes aũt (vbi rapinę ex ppło defuerũt) ad sacrilegiũ sese cõuertit multaq; donaria tẽpli retinẽs multaq; vasa diuinę rei ministerio necessaria crateras & lances & mẽsas: vrceolis qdẽ abstinuit (quos augustus etusq; vxor miserat) Romanorũ qdẽ iperatores honorauerũt semp tẽplũ atq; ornauerunt: tunc aũt iudeis etiã alienigenarũ dona distrahebat. eg. li. 5. ca. 26.

Mãnetus ad Tytũ trãsgressus cẽtũ qndeci milia & octogita elata cadauera a xiiij. die aprilis vsq; kal. iulias. Modiũ frumẽti talẽto vẽditũ iudei cloacas rimãtes boũvetrifico & stercoribus vti ꝓ cibo coacti sunt.

¶ Ad socios aũt dicebat sine mœtu diuinis abuti debere q pro deo qui ꝓ tẽplo militarent ex ipso ali. ꝓptereaq; sacrũ vinũ & oleũ (quod sacerdotes sacrificijs reseruabant) tutũ erat effudisse & illis sine honore vngebant & potabãt. ¶ Nõ equidem recusauerim dicere quę dolor iubet. Puto si romani cõtra noxios venire tardassẽt. aut hiatu terrę deorandã esse ciuitatẽ: aut diluuio periturã aut fulgura: aut sodomitana incẽdia passurã. Multo em̃ magis impiã ꝓgeniem tulit. q̃ qui alias quę illa ptulerant. Deniq; cũ eorũ ptinacia desperata. totus ppłs interijt. Vt quid opus ẽ singillatim narrare clades? ¶ Hac em̃ Mãnetus alias Manneus Iazari filius trãsgressus ad titũ ꝓ vnam portã (quę sibi credita fuerat) centũ & quindeci milia & octogita dixit ela ta cadauera ex quo die castra ꝓpe ciuitatẽ posita sunt ex quartodecimo die mẽsis aprilis vsq; ad kalendas iulias. Hęc aũt imensa est multitudo. Nec tñ vel ipse fuit appositus portę. sed publicã mercedẽ diuidẽs mortuos ex necessitate numerabat. Cęteros em̃ ꝓpinqui sepeliebant. Sepultura vero fuit elatos ex oppido proijcere. Post hũc aũt nobiles ꝓfugi oia mortuorũ secenta milia portis euecta nũciabant: aliorũ vero numerũ minime posse cõprẽhendi. Cum aũt pauperes ferendo non sufficerẽt & congesta cadauera in maximis edibus essent cõclusa. & frumẽti quidem modium talẽto venisse. Post autem vbi muro cincta ciuitate ne herbas quidẽ legere iã liceret: ad hoc necessitatis quosdam fuisse cõpulsos vt cloacas rimarent boumq; veterem finium alimentum haberent: & stercus inde collectũ (quod necvisu quidẽ tolerabile fuerat) cibus erat. Hęc romani quidẽ audientes miserati sunt: sed dicioſos autem nevidentes quidẽ penitebat: sed patiebãturvsq; ad ea progredi. Fatum enim eos reddiderat cecos. quod iam & ipsis erat & ciuitati. eg. li. 5. ca. 26. E

¶ Explicit Liber Sextus. 3

¶ Incipit Liber Septimus.

¶ DE IVDAICO bello liber Septimus incipit: In greęis autem codicibus hic incipit sextus aliter enim hoc opus greci q̃ latini patiuntur. Nãq; ipsi primũ secundũ: & tertiũ sicut nos incipiũt: quat tũvero & quintũ simul iungũt: quartũ dicẽtes: & quintũ cõputant quẽ nos sextũ: septimũ vero in duas diuidũt partes (primam partẽ sextum librũ appellãtes & septimũ incipiunt in secunda parte quas est. ca. xiiij. sicut ibidem inuenietur.

¶ Seditioſorũ ira aduersis magis accẽsa Hierusalẽ clades in peius ꝓcedebant: multitudoq; cadauerũ pestem emittebat. Ipsiq; non spe victorię ad bellũ sed desperatiõe mouebant deũ exprobrãtes ꝓ tredeci milia i circuitu Hierusalem (dicit. Aegesip.) vasta humus miserabilisq; erat terrę facies. Bellũ nãq; loci deleuit pulchritudinẽ. Reparatis itaq; vtriusq; timor. Rõani nãq; iudeos (qui calamitatibus alebant) inexpugnabiles arbitrabantur. Iohãnes vero aggeres incendere conatus spe est deceptus quia maxima in ipsis custodiẽdis erat diligẽtia. Kalendis aũt Iulij tẽtata est expugnatio: & recedẽtibus iudeis Romani applicãt machinas cõtra Antoniã ipsis q̃tũ possunt Iudeis resistentibus nox q; vtriusq; requiẽ dabat. Murus vero ea parte qua Iohãnes suffoderat aggeres volens incẽdere cecidit gaudentibus romanis: sed nouo intus a Iohanne edificato muro Romani timent ascendere. F

¶ Capitulum Primum.

Seditioſorũ ira magis aduersis accẽsa hierusalem clades i peius ꝓcedebant multitudoq; cadauerũ pestem emittebat. &c.

CLADES quidem Hieroſolimorum in peius quotidie procedebant. Cumq; & seditioſi magis accenderentur: postq̃ populum fames ipsoſq; iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum & visu horrenda erat: odoremq; pestiferum emittebat cum excursus etiam pugnatium moraretur. Nam veluti per aciem reuerent plurima cede exercitata conculcare mortuos cogebantur & qui super eos pedem ponerẽt neq; separabantur neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem nece poluti dexteras ad externum bellum pręparabant tanq̃ exprobrantes deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. Non enim ipe victorię maior pars eorum: sed desperaeg. li. v ca. 26.

A tione ſalutis feroćius mouebatur. ¶Romani autē quāuis plurimū in congreganda materia labora-
eg.l.5. rent:tñ interviginti &vnum diem aggeres erexerunt attonſis oĩbus ad nonaginta vſq; ſtadia circum
ca.36. oppidū locis. Erat aūt miſerabilis terrę facies.Nā(quę antea arboribus & paradiſis ornata fuerat)ea
tunc deſerta preciſis vndiq; ne moribus cernebatur.nec vllus qui pridem Iudeam viderat alienigena
& ſuburbana pulcherrima ciuitatis(cū eius ſolitudinem tuncvideret)continere lachrimas poterāt vel
non gemere mutationem quantum priſtinę derogaſſet.Omnia nāq; inſignia pulchritudinis bellū de
leuerat.Nec ſiquis ſubito aduenisſet(qui locum prius ſcierat)eū cognoſceret:ſed preſens quereret ci-
uitatem. ¶Romanis autem ac Iudeis finitum opus aggerum par faciebat timoris inicium.Namq; hi
(niſi eos quoq; exurerent)captumiri ciuitatem putabant romani aut fortaſſe nec voluntatem ſibi fo-
eg.li.5. re illis incenſis.Nam & materia defecerat & labori corpora quidem militum crebris autem offenſio-
ca.27 nibus ceſſerant.Verum ciuitatis cladibus triſtius romani q̃ ciues in ea degentes afficiebantur.Ad ma
la enim(quę hinc accedebant)etiā pugnatoribus nihilo ſenioribus vtebantur.Sed eorū ſpes frange-
batur cum aggeres inſidijs machinæ ſine ſoliditate muri.manus vero conflictus audacia repugnātiū
ſuperaretur & præcipue q̃ cum ſeditione fameq; ac bello totq; malis præſtantiores iudeorum ſpiri-
tus animos inuenirent.virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur inuictam vero
animorum magnitudinem quę calamitatibus aleretur.Nā qs eos in ſecundis rebus ſuſtineat qui ma
lis advirtutem incitarentur.Illi quidem propterea cautius cuſtodias pręparabant. ¶Iohannis autem
factio apud Antoniam ſimul & quę futura timebantur ſi murus forte diſciſceretur alias diſijceretur
cauebat & anteq̃ arietes admouerentur operibus inſtabat:niſi quia conatus eorum irritus fieret.
Egreſſiq; cum facibus aggerem:ſpe decepta remearunt.Nam primum ne concordare quidem vide-
batur eorum conſilium.paulatim & per interualla & cunctanter non ſine mœtu proſilientium : neq;
Iudeorū morevt breuiter dicam.Deerant enim(quę propria gentis eſſent audacia)curſus & omnium
ſimul ipetus:&vt ſine offenſione recederent languidiores progreſſi q̃ ſolebant etiam romanos ſolito
promptiores offendere.Qui corporibus quidem atq; armis ita vndiq; aggeres ſepſerant:vt nuſq̃ adi
tum igni relinquerent.Animumvero ita confirmauerunt.ne quis loco(anteq̃ occumberet)moueretur.Nam pręter omnium rerum deſperationē etiam ſi illud opus eſſet exuſtum acerbiſſimus pudor
B milites occupauerat.Si aut calliditati virtus cederet.aut arma temeritati:aut peritia multitudini .aut
Iudeis romani.Simul autem miſſilia cum illis faciabant.In proſilientes delata:&(qui cecidiſſet)poſte
riores impediebat.ac periculum antecedentis meliores eos efficiebat.Quivero intra teli iactum ve-
nire properaſſent alij diſciplina hoſtiū & denſitate perterriti:alij confixi haſtis retrocedebant: & ad
extremum alius alium timiditatis arguentes.re infecta reuertebantur.kalendis autem Iulias tentata
fuerat expugnatio. ¶Iudeis aūt inde digreſſis:romani machinas admouerūt.Qui(cum ab Antonia
ſaxis atq; igni ferroq; peterentur)& quodcumq; hoſtibus telum neceſſitas obtuliſſet licet mœnibus
multum Iudei confiderent machinaſq; contemnerent:tamen eas applicare prohibebant romanos.
eg.li.5 Illi autem Iudeis ſtudium eſſe ratione murorum ne infirmitate antonia lederetur & fragilibus eā fun
ca.27 damentis ſuſpicantes contra certabant.Nec tamen quod feriebatur ictibus obediebat.Sed ipſi qdē
crebris in ſe miſſilibus iactis cum nullis periculis deſuperuenientibus laxarentur:arietum opus vrge
bant.Cumvero inferiores eſſent ac lapidibus frangerentur:alijs ſcutis ſuper corpora concameratis fū
damenta manibus &vectibus ſuffodiebant.Itaq; ſaxis quatitur obſtinato labore conſciſſis.Quietę
vtriſq; nox attulit:& in ea murus arietibus labefactatus ex qua parte prioribus Iohānes aggeribus in
ſidiando murum ſuffoderat.ſubſidente cuniculo repente labitur parum pręter ſpem muriq; & animi
affecti ſunt.Nam Iudei quidem(quibus idem memoria eſſe oportebat q̃ ruina pręter ſpē non acci-
dat.& aduerſus eam precanti non fuerāt:tanq̃ menſura eſſet antonia)confidebant.Romanorū autē
C inopinatam leticiam ex ſcęleri ſubuerſione natam:conſpectus alius murus(quem intrinſecus Iohan
nes edificauerat)cito reſtrinxit.Verumtamen prior facilior impetus videbatur.Tunc enim & aſcenſū
per ruinas promptiorem:& Antoniam eſſe ſatis infirmiorem.murum vero qui recēs erat cito deſtrui
poſſe arbitrabantur.Nemo tamen eum audebat aſcendere. Qui primus id tentauiſſet certiſſimum
eſſet exitium.

¶Tytus promiſſis(ex quibus periculorum obliuio & mortis contēptus naſcūtur)atq; exhor-
tatione commilitones ad aſcendendum murum incitabat.Exhortatione(inquit)opus eſt in ſolis re-
bus ambiguis.Pulchrumq; cum laude mori.Romanos iſuper(quibus in pace bella diſcere conſuetū
eſt)in bellis vincere affirmat eſſe ſolitos.Multipliciter quoq; in Iudeos dei iram oſtendit : & mortuo-
rum bello laudes extollit quorum animę inter ſydera collocantur.mortuorum vero morbo ſubterra-
neis tenebris ſine memoria operiuntur:mors inſuper ferro leuior eſt q̃ morbo Magnaq; nimis maxi-
mis in periculis ſpes ſalutis inuenitur.Talia itaq; Tyto dicente pręmiaq; rem aggredienti pollicente

Iudei nō ſpevictorię ſz deſperatiōe ad bellū mouebant deū exprobrantes.

Bellū loci, deleuit pulchritudinem.

Aggeribus repatis vtriq; Iudei & romani timent.&c.

Perplexitas romanoꝝ iexpugnabiles iudeoſ arbitrātiū q calamitatibus alebantur.

Iohēs cū ſuis aggeres incendere conatus ſpe decipitur.

Diligētia romanoꝝ i cuſtodiēdis aggeribus.

kalēdis Iulij tētata expugnatio.

Rōani Iudeis recedentibus machinas applicāt qbus Iudei omnimode reſiſtebant.&c.

Nox vtriſq; quietem dedit.

Nouo a iohāne edificato intus muro Romani timēt aſcēdere.

Sabinus Syrus manu fortis(licet corporis habitu exilis esset)heroicā animā in macro corpore habēs primus/aliis periculum timentibus/se ipsi alacri animo obtulit:& armatus maxia virtute audacia murum ascendens summitatem(fugatis hostibus)prēdidit.Cui fortuna pręclaris iuida facinoribus aduersa fuit.Hic enim lapidis ossione lapsus est/quem reuertentes,Iudei solum iacentem inuenientes: ex omni parte iaculis petunt sed multos hostes sauciauit.Tandēvero sagittis est obrutus.Tres exvn decim(qui eum fuerant secuti)lapidibus necati sunt:aliis octo sauciatis qui in castra relati sunt: hæc tertio mensis Iulij gesta fuere. D

¶ Capitulum secundum.

Promissis pieulorū obliuio & mortis contemptus nascitur.

Ytus vero spe atq; oīone putans alacritatē pugnantiū excitari:& adhortatiōe atq; ꝓmissis sępe quidem piculorū nasci obliuia, interdū autem mortē solere cōtēni:invnū cōgregatos fortissimos experiebat dicens. eg.li.5. ca.27

¶ O cōmilitones hortari quidē ad ea(quę periculū nō afferūt)apte & ipsis q̄ roganť:& qui eos rogāt ignauię reprehensionē parit.Exhortatione aūt opus est:in solis rebus ambiguis.Q uippe illa ꝑ se quemq; aggere dignū est.Itaq; difficile vobis esse in murū ascensum ipse ꝓfiteor. eg.li.5. cap.28

Exhortatio i solis rebus ambiguis.

Q d autē vel maxime oporteat glorię cupidos pugnare difficillimis rebus:pulchrūq; sit cū laude mori nec erit in fructuosū q primi fortiter fecerit ꝓsequar.Primū quidēvos illud hortet q̄ nōnullos fortasse deterreat iudeorū patiens animus.& in aduersis rebus dura cōstātia.Romanos em̄ eosq; milites(qbus in pace bella discere,in bello aūt vincere cōsuetum est)a iudeis manu vel animo supari turpissimū est.Idq; in fine victorię,cū etiam dei nitamur auxilio.Nāq; offēsionis nr̄ę iudaicę despatiōes sūt.Illorū aūt clades fauore dei.nr̄isq; virtutibus crescūt.Etem̄ seditio fames obsidio murorūq; sine machinis casus qd sit aliud q̄ illos ira dei nostrūq; adiumētū.Igit nō solū deterioribus iferiores videri:sed etiā diuinū ꝓsidiū ꝓderevobis non conuenit. Quo pacto aūt nō turpevideat.Iudeos qdē(qbus nō magni pudoris ē vici q̄ seruire didicerint)quo minus in posterū patiant mortē cōtēnere atq; invos medios frequēter excurrere nec victorię spe sed ostētationis:vos aūt totius pene terrę maris q̄victores qbus nō vincere ꝓbo habeť ociosos credētes: ne semel quidē in hostes aliqd audaciter exptos famē ac fortunā cū his armis operiri:maxime cum paruo discrimine totū possitis efficere:Deniq;(in antoniā si ascēderimus)habebimus ciuitatē. Nā & si pugnandū sit aduersus itus positos(qd nō arbitror)attn̄ capi ac respiratiōe hostiū icedere victoriā nobis plenissimā repromittit.Et ego quidē ꝑmissa nūc eoꝝ laude(qui bello ceciderūt)& imortalitate q̄ martio furore ꝓstrati sunt,ex morbo mortē pacis tpe aliter sentiētibus iprecabor quorū anima cū corpore sepultura dānetur.Q uis em̄ virorū fortiū nescit q̄ animas in acie ferro corporibus absolutas purissimum elementum ęther hospitio receptas inter sydera collocat? maneq; se bonos & ꝓpicios heroesvidendos offerunt posteris suis?Q uasvero morbus corporis tabesq; consumpserit(etiam si maxime probris ac piaculis purgatę sint)subterraneę tenebrę operiūt altaq; obliuio susceperit & corporis simul &vitę & memorię fine circumscriptas.Q uod(si necessaria mors homini fato decretā est) ad hoc au*em omnium est morbo leuius ferri ministerium: cui non videatur ignauum negare vsus: quod debito redditurus sit.Et hęc quidemveluti seruare nequeant qui conati fuerint prosecutus sum̄ Est autem salutis spes in maximis quoq; periculis quivirilem animum gerunt.Primum enim(quod didicit pater)incessu deinde totum(quod edificatū est)facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes alius alij pro adhortatione atq; subsidio fiet:vestraq; obstinatio in breui aios hostium franget.At fortasse nobis si eam modo cœperimus:incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem:vos prohibere scilicet conabuntur.Si vero clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel quamuis paucos non sustinebunt.Me autem profecto pudeat nisi eum(qui primus hoc incipiet)iuuandum remunerationibus fecero:& quivixerit quidem similibus prępsit:beatissima vero præmia sequantur occiso. ¶ Talia dicente Tyto(cętera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit)eorumvero vnus(qui in cohortibus militarent)Sabinus quidam genere syrus vir & manu simul & animo fortis apparuit:licet si quis eum antevidisset quantum ex habitu corporis.ne specie quidem militē esse credidisset.Erat enim colore nigro:exilis habitudine.Sed anima quędam heroica in macro corpore atq; angustioreviribus suis habitabat.Cum primus itaq; surrexisset:dedo me(inquit)tibi alacri animo cęsar: & ante omnes in murum ascendo:atq; opto quidemvtvires acvoluntatem meam sequatur fortuna tua.Q uod si ceptū casus inuiderit:scito me non præter spem q̄ res aliter cesserit:ſ q̄ sic decreuerim pro te moriturum. ¶ His dictis & scutum capiti leua manu prętendens,strictnq; dextera gladio,circa horam diei sextam murum petebat.Sequębantur autem illū ex aliis qui soli eiusvirtuti emuli esse cupiebant.vndecimviri.Multo autem omnes antecedebat diuino quodā impetu ex-

Mortuoꝝ bello laudes quorum animę inter sydera collocanť. Mortuoꝝ morbo aię subterraneis tenebris sine memoria operiuntur. E

Salutis spes magnanimis maximis etiā piculis

Prędmia policēt rē aggredienti

Sabinus syrus manu & animo fortis (licet hītu corpis exilis esset)animā heroicā i macro corpore hīs ꝓmus (aliis timētibus iculū)Tyto accl oio obtulit p

A citatus cum de muro custodes iaculis eum & sagittis vndiq; infinitis appeterent atq; in eũ ingentia saxa deuoluerent qui nonnullos devndecim deceperunt. Sabinus autem missilibus occurrẽs licet ob struueretur sagittis non ante tamen impetum cohibuit q̃ summa muri prenderet hostesq; in fugãverteret. Vicibus enim eius atq; animi pertinacia perterriti. plęroscq; ascendisse: rati non steterunt. Qua in re fortunam quis (velut i virtutibus inuideat: semperq; pręclaris facinoribus officiat) icusauerit? Sigdem hic vir neq; ab incepto errauit: & offensione lapidis cum maximo super eum strepitu pronus decidit. Vnde factũ est vt Iudei reuersi vbi solum & iacentem viderunt: eũ ex oi parte iaculis peterẽt. Ilegi.li.5. le genibus nuxu & scuto protectus: primo quidem vicissebatur hostes: multosq; ad se ꝓperãtes sauca.29. ciauit. Vulnęq; aũt multitudine remisit dexteram. Et ad extremũ (priusq̃ animã redderet sagittis ẽ obrutus. Vir dignus ꝓ fortitudine qui meliori fortuna vteret pro mensura vero cœpti facinoris cedit. Ex ceteris aũt tres pœne iam summa tenentes obtriti lapidibus perierunt: & octo sauciati detracti: & in castra relati sunt. Hęc quidem tertio die mensis Iulij gesta sunt.

Sũmitatẽ muri prendidit hostibus fugatis. Sabinus offẽso ne lapidis lapsus ẽ quẽ reuersi Iudei solũ iacẽtẽ inuenientes ex oi pte iaculis petũt ꝫ multos hostes sauciauit tãdẽvero sagittis est obrutus.

¶ Quidã ex aggerum custodibus hora noctis nona (Aege. dicit quinta) ad Antoniam p ruinas accedentes (primis custodibus interfectis: & ceteris fugientibus) murum obtinuerunt tubã signũ dari pręcipientes. Audito itaq; sono tubę Cęsar cum armato exercitu ascendit: sed Iudei per subterraneos obuiam venerunt. validissimaq; tunc facta est i aditu templi pugna solis ensibus permixtisq; propter loci angustias viris: & a nona noctis hora vsq; ad septimam bello protelato. Romanis obtinere Antoniã satisfuit. Iulianus vero (quẽ armis insignem Iosephus virũ cognoscens testat) Rõanos videns superari irruit in hostes: & iã vincentes Iudeos vsq; ad templũ psecutus est multos interficiẽs. Ipse vero fata (quę ab hoie vitari nõ possunt) ꝓsequebantur. Hic enim calceos habẽs acutos elidit: multosq; iacens occidit hostes. Nimiusq; dolor Cęsarẽ tenuit tãto ferri nõ posse auxiliũ. diu em cũ morte luctatus magna sui gloria non solũ apud Romanos: sed apud hostes relicta. Iudei igitur Romãos in fugã versos in Antoniã concludũt. Tytus vero eius fũdamenta iubet diruere: & Iosepho vocato decimaseptima Iulij Iohãni mandat q̃ si q̃svellet pugnare ad bellũ progredi liceat. datq; sacra celebrãdi fuerant em̃ pœnuria virorũ obmissa) potestatẽ. Iosephus itaq; hebraico sermone Tyti mãdata diB sseruit multum (vt patrię & templo parcant) rogatus. Cui tyrannus conuicia inferens nunq̃ sibi metuã dum excidium quoniam dei ciuitas esset. Sed Iosephus eum criminatur ab illo auxiliũ querere i quẽ tantam commisit impietatem. Ipsum tamen ad penitentiam inuitat. Ieconiam adducens in exemplũ qui cum cognatione sua voluntariã sustinuit captiuitatem. laudaturq; a Iudeis: promittit quoq; illi a romanis veniam: & (allegante ꝓphetas qui ciuitatis excidium prędixerant) vox singulis interrupta est: Quibus Iohãnes & socij magis irritatis ipsum caput revoluerunt.

¶ Capitulum tertium.

egli.5 cap.30 BIduo autem post viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati signiferum ordinis sui. & duos quosdam ex ala equitum & tubicinem vnum ad se vocant. nonaq; noctis hora per ruinas ad antoniam ociose procedunt. Occisis autem primis custodibus somno oppressis murum obtinent: ac buccina signum dari præcipiunt. Quo ceteri quidem vigilas subito ex suscitantur: & fugiũt priusq̃ multitudinem (quę murum ascenderat) cernerent. Nam & timor illis: & Tuba ymaginem quandam vt magnus numerus hostium ascendisse crederetur ostendit. ¶ Cæsar autem audito signo propere armat exercitum: & cum ducibus primus lectorum caterua comitatus ascendit. Cum autem Iudei ad templum interius confugissent. Ipsi quoq; per cuniculum irruperunt: quem Iohannes aduersus romanorum aggeres apperuerat. dispositiq; amborum agminum sedicioso tam Iohannis q̃ etiam symonis arcebat eos summa vi atq; alacritate repugnandi. egli.5. Siquidem excidij finem putabant locum sanctum penetrasse romanos quod & his victoriæ princicap.30 pium fuit. Ad ipsum autem aditum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus: Iudeis vero antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem atq; hastæ vtriC qs inutiles erant: strictis autem ensibus dimicabant. Neq; conflictu discerni poterat ex qua parte qs pugnaret permixtis viris & propter angustias permutatis: cum & vocis intellectum magnitudo oõ funderet: multaq; mors esset vtrumq; armaq; simul & cadauera iacentium conculcata frãgerent præliantes. Semper autem (si bellum fluens grauasset alteram partem) potiorum exhortatio & inferiorũ conquestio nascebatur. Neq; fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinquæ commutationes confligentium & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui vero inter primos stetissent aut occidendi aut moriendi habebant necessitatem: q̃ refugere non dabatur. Nam & posteriores vtriusq; partis in frontem suos vrgebant nullumq; inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerat. ¶ Cum autem Iudeorum animi romanorum peritiam vincerent iamq; omnino tota acies pelleretur ex nona enim hora noctis ad septimam vsq; diei pugnabant. Hi quidem simul omnes excidij periculum pro

Quidã ex aggeruz custodibus hora noctis nona (Aege. dicit qnta) ꝓ ruinas ad Antoniã accedẽtes (primis custodibus interfectis ceteriscq; fugiẽtibus) murũ obtinuerũt; tuba signum dari præcipientes. Validissima pugna i aditu templi solis ensibus pmixtisq; propter angustias viris. &c.

nutrimento virtutis habentes. Romani vero exercitus partem nondum enim ascenderant agmina illisq; spes pugnantium nitebatur satis esse visum est impręsentiarum antoniam obtinere. ¶ Iulianus vero quidam hęcatontarchus ex bitinia non ignobilis (quem in illo armatorum periția & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui) vbi romanos iam cedere & male repugnare comperit, propterea autę (qui apud antoniam stabat) subito prosiliit: iamq; vincentes iudeos solus ad interiorem vsq; templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo: neq; vim eius neq; audaciam hominis esse opinantes. Et ille per medios ruens: quo alium alio dissecerat ipse quem occupasset interficiebat. Eaq; facie nichil cęsari aut intrabilius aut alijs horribilius visū est. Verum & ipsum profecto fata persequebantur: quę ab homine vitari non possunt. Calceos nāq; habens crebernis atq; acutis (vt cęteri solent milites) clauis fixos dum strato saxeis crustis solo curreret labitur: magnoq; cum armorum sono deiectus in tergum fugientes reduxit. Et romanorum quidē clamor ex antonia sublatus est. saluti eius metuentium. iudei vero circumfusi multi simul gladijs & hastis vndiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat. Sepe autem conatus erigere percutientium multitudine reuolutus est. Et tacens tamen gladio multos percutit. Nec essi cito peremptus est: quoniam galea & thorace omnia membra neci oportuna ceptus erat. Nāq; diu ceruicem contraxerat: donec consciis eius alijs membris remisit vires: cum nemo auderet ei succurrere. Nimius autem dolor cęsarem tenuit vbi tantę fortitudinis virum in conspectu tantę multitudinis vidit occidi. Et qp se locus quidem intercludebat auxilium ferre cupientem alios autem cum possent metus impediebat. Iulianus quidem diu cum morte luctatus cum non paucos interfectorum suorū saucios reliquisset: egre protinus: magna sui gloria non tantum apud romanos & cęsarem: verū apud hostes quoq; relicta. ¶ Iudei vero etiam mortui rapto corpore romanos in fugam versos in antoniaq; conclusere. Fortiter autem in eo prelio decertarunt alexas quidem & Ciphtheo alias Citthęo & ex agmine Iohannis ex parte vero symonis matthęus alias Melchius & meritonis filius iudas: & iesus alias Sosa filius iacobi duces ydumeorum. Zelotarum vero duo fratres atsymon & iudas. ¶ Tytus autem militibus suis imperat antonię fundamenta diruere facilemq; ascensum cuncto exercitui prę parare. ¶ Ipse vero Iosepho ad se vocato nanq; audierat eo die (qui erat mensis iulij septimus decimus) diuinam obseruantiam (quę endelechysmoys vocatur) virorum penuria defuisse eaq; re nimis populum dolore iterum Iohanni dici precipit quę ante mandauerat q; etiam si quis eum pugnandi seuus amor teneret. cum qua placeret ei multitudine ad bellum progredi liceret: dummodo non vna secum & ciuitas interiret simul & templum. Tamen & locum violare desineret: neve in deū nefas admitteret. Potestatem autem haberet (si vellet) sacra intermissa celebrare: per iudeos quos ipse delegisset. Itaq; Iosephus (ne soli Iohanni hęc intimarentur) sed etiam plurimis vnde audiri poterat cōstitit: & mandata cęsaris hebraico sermone disseruit. Multum autem ab his quo patrię parcerēt precabat ignemq; depellerent iam templo contiguum. & deo vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tegebatur. Multis autem conticiis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato postremo addidit nunq; sibi excidium esse metuendum: quoniam dei essent ciuitas. Atq; cum exclamationę sanevero inquit Iosephus eam puram deo conseruasti: inuiolataq; sancta manserūt: nec in eum cuius speras auxilium quicq; impie deliquisti? Sed solemnia sacra consequitur? Et si quidē tibi quicq; quotidianum cibum auferat impium eum hostem putabis? Deum vero quem perpetua religione priuaueris: belli auxilio speras futurū? Et romanis quidem peccata imputas: qui vestras leges etiam nunc tuentur: quę ipse interemisti sacra deo reddi compellunt. Quis non inopinate mutatiōis causam gemat ac deflear ciuitatem. cum alieni quidem hostesq; impietatem tuam corrigant? tu vero iudeus & inter leges educatus. illis quoq; in has seuior inueniaris. Atqui Iohannes etiam quidē peccare malorum non est turpe in rebus extremis. bonorumq; tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est Iechonias rex iudeorum qui (quondam babilonio rege bellum sibi inferente) spontę priusq; ciuitatem caperet excessit: & cum cognatione suavolūtariam captiuitatem sustinuit. tie hęc sancta hostibus produret: deiq; domum videret exuri. ob hoc sacra iudeorum commemoratione laudatur: eiusq; memoria transmissa per secula semper nouam immortalitatem posteris tradidit. Bonum Iohannes exemplar: & si periculum presto sit. Ego autem veniam quoq; tibi a romanis spondeo. Dū memineris q; non gentilis moneam: & iudeis ista promittam spectariq; oporteat. qui fit victor & vnde consilium. Absit enim vnq; ita captiuum viuere: vt aut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas: michiq; maledicis. Etiam acerbiora meteor. qui hęc aduersus fata suadeo deiq; sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scriptaveterum prophetarum: & respōsum impendens miserrimę ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prędixerunt. cum quis homicidiū gentile cepisset: vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantum: sed etiam templum oē repletum est.

Iulianus (quem armis issignē iosephus virū cognoscēs tebat) Rōanos superari videns irruit in hostes & uicētes iudeos vsq; ad tēplū pſecutus ē multos interfecit eius.

Dolet cęsar illi auxiliū nō ferri Iudei rōanos in fugā versos i Antoniā cōcludūt

Tytus Antonię fundamēta diruere iubet.

De potestate sacra intermissa celebrandi.

Iosephus hebraico sermone tyti mādata disseruit multū (vt pſię & tēplo pcerēt) deprecatus cui tyrānus conuicia dixit. &c.

Inuitat Iohānē ad penitētiā Iechoniā regem i exīn adducēs q cū cognatione suavolūtariā captiuitatē n sustineus laudatur a iudeis.

Allegat pphetas q citatis p̄dixerunt excidiū.

D eg. li. 5 cap. 31

E eg. li. 5 cap. 32

F eg. li. 5 cap. 32

eg. li. 5 cap. 32

A Deus plane deus ipſe cū romanis ignē ſibi luſtrationis infert totq; ſcelerū plenā eximit ciuitatē. Hęc Ioſephi vox ſin
eg.li.5 Ioſepho cū fletu & lachrimis ꝓſequēte vox eius ſingultibus interrupta eſt & romani quidē miſerati gultibus inter-
cap.33 dolorē admirati ſunt. Iohēs aūt eiuſq; ſocij magis cōtra romanos irritabant: illū quoq; capere cupiētes. rupta.

¶ AEGESIPPVS libro.v.cap.xxxiij. hoc excidium pro iniuſta chriſti morte fuiſſe ponit. vrge- Additio.
bat (inquit) deus iamdudum perfidas mentes vrgere ex quo impio ſe patricidio cōmaculatum Chriſtum Ieſum crucifigētes hic eſt ille cuius mors iudeorū excidium eſt. Natus ex maria qui ad ſuos venit & ſui eum non receperunt. Quando enim ſuos non occidernnt Iudei? Nonne filium Saul ſui occiderūt? Nabutb ꝓpheta a ſuis vtiq; lapidatus eſt. Iudea fuit Hiezababel quæ iuſſit iudeis ſenioreſq; ꝑceptum executi ſunt. Iudeis Achab qui cauſa mortis factus eſt. Quanti alij a ciuibus ciues empti? Et tñ diu integra ciuitas remanſit & ſi diruta a babilonijs poſt annos innumerabiles: ſed reparata poſta hoc eſt ſupremum excidium poſt quod irreparabile templum quia auerterunt ſceleribus ſuis preſulem templi reparationis arbitrum. hęc Aegeſippus.

¶ Multi Iudeorum nobiles Ioſephi oratione commmoti capta oportunitate confugerunt ad romanos. in quibus erant pontifices & pontificium filij quos Tytus humaniſſime ſuſcipiens in Gophnam ſecuros pmiſit habitare. cuiq; etiam poſſeſſiones pacato bello reddere eſt pollicitus. His autem in ciuitate non viſis rumor illos a Romanis occiſos dicebat vt ceteri a fuga terrerētur: ſed hos Tytus a Gophna reuocatos populo demonſtrauit qui lachrimis atq; vlulatu ſeditioſos vt Romanos in ciuitate ſuſciperent patriamq; liberarent rogabant. Romani autem templum cū honore reſpiciebāt adorantes: Tytuſq; iterum iheſum eiuſq; ſocios increpat q; templum polluerunt polliceturq; per patrios ipſum (ſi ſe dedant) impolutum permanere quibus ſermonibus latrones in ſuperbiam extollebantur. Id circo Tytus cōtra eos inuitus tñ bellum ordinat & exercitui cęreale ꝓpoſito duce rogatus ab amicis manet in antonia. Progreſſi itaq; hora noctis nona contra cuſtodes quos ꝓter ſpem inuenerunt vigilantes manus conſeruerunt & multi iudeorum ꝓpter noctem & vocum confuſionem ſuis velut hoſtibus vtebātur: Romanis inter ſe datorum ſignorum recordantibus. Romani vero pręmij ſpe pugnabant: Iudeorum aūt q; tēplo & proprio cuiuſlibet timerent periculo augebatur audacia & quaſi theatricum bellum a nona noctis vſq; diei quintam continuatum eſt. Et romanorum reliqua manus ſubuerſis Antonię fundamentis latam viam vſq; ad tēplum ꝓparauit: & aggeres inchoauit maximo
B labore ꝓpter materię penuriam & habendi difficultatem. Tytus quoq; equoꝝ cuſtodię ꝓpter latrones commiſit. Iudei namq; paſcentes equos dum ligna romani colligerent p cuneos erumpentes rapiebant.

¶ Capitulum quartum.

eg.li.5 cap.34. DObilium aūt plurimos cōmouit eius oro & nōnulli quidē ſedicioſorum cuſtodias formidā- Multi Iudeorū
tes locis ſuis manebāt iā tunc certi de ſuo pariter & ciuitatis excidio. Fuerūt aūt qui capto oratione Ioſephi
diſceſſionis tēpore ad romanos cōfugierūt: in qbus erant pōtifices Ioſippus & iheſus filij cōmoti ſunt &
vero pōtificū tres quidē hyſmahelis (cui apud cyrenē fuerat capud abſciſſum) & mathie quatuor al- ad romanos ca
terius vero mathię vnus qui poſt interitū ꝑis aufugerat quē Symon gyore cū tribus filijs vt ſupradi pta oportunita
ctum eſt interemit. Multi aūt nobiles cū pōtificibus defecerūt: Ioſeq; impator cū p alia humane ſuſce te cōfugerūt in
pit: tū ſciens alienis moribus illicverſari moleſtū eſſe in Gophnā miſit vt ibi manerēt interim munitas qbus erant pō-
etiam poſſeſſiones cuiq; pacto bello redditurū eſſe pollicitus. Illi quidē indeſtinatū municipiū leti cū tifices & pōtifi
omni cautione diſcedūt. His aūt in ciuitate nō viſis tumor a ſedicioſis iterū diſſipatus alias diffama cū filij.
tus eſt romani trāſfugas occidiſſent: vt hoc metu videlicet a fuga reliquos deterrerēt. Et pauliſper q- Rumor tranſfu
dē callidītas eoꝝ ſicut antea valuit. Timor eni ꝓfugere cupiētes inhibuit. Rurſus aūt poſtq; eos Ty- gas a rōanis oc
tus reuocatos a Gophna cū Ioſepho murū circuire & ppło cōſpici iuſſit multi ad romanos fugiebāt. ciſos dicebat vt
In vnū vero cōgregati & añ romanos ſtantes cū lachrimis atq; vlulatu ſedicioſos rogabant vt primo ceteri a fuga ter
qdē paucos in ciuitate romanos ſuſciperent patriāq; ſeruarent. Si hoc diſpliceret ſaltē de phano certi rerent ſed reuo
eg.4.5. exirēt tēplūq; ſibi liberarent. Nec eni auſuros ſine maxima neceſſitate romanos ignē ſanctis imittere. catos agophna
ca.35. His illi magis aduerſabant. Multiq; i trāſfugas vociferati cōuitia ſupra ſacras portas iacula & baliſtas Tytus ppło de
C necnō & ſaxorū diſponere tormēta vt omne quidē circū phanū ſpaciū multitudine mortuorū ſepul- mōſtrauit q &
cro tēplum vero ipm caſtello ſimile videret. In loca vero ſancta & in acceſſa cū armis adhuc & manibus gētili cedecalentibus inſiliebant: & ad hanc ꝓceſſerunt legis iniuriā vt quā iudeos indignationē bant &c.
oporteret exercere ſi hęc romani cōmitterēt: & tunc i iudeos ꝓpria ſacra temerātes vterent. Romanorum militū nemo tñ fuit qui non cū honore templū aſpiceret atq; adoraret latroneſq; optaret anteq; Tytus iterū io-
eg.li.v intollerandū malū cōtingeret pœniteret. ¶ Tytus aūt dolēs eoꝝ inuicē iterū iohēm eiuſq; ſocios in- hānē eiuſq; ſo-
ca.37. crepabat dicēs Nōne vos o ſceleratiſſimi cācello ſancta loca ꝓtexiſtis? Nō lris greęis ac noſtris ineiſas tabulas cōſtruiſtis? qbus ne ſepta cuiq; tranſgredi liceret edicit? Nō eos qui tranſiſſent q̄is romanus quis eſſet neca re pmiſimus. Quid igit nūc in eo etiā mortuos cōculcatis o nocentiſſimi? Aut cur cios increpat q; tēplū polluerit.

Pollicet se templū impollutū pmanere.

Latrōes hmōi sermonibus in supbiā tollebāt

Iō Tytus cōtra eos bellū iuitus ordinat & exercitui cęreali duce p̄positō rogatus ab amicis manet in Antonia.

Congressus hora nona noctis cōtra custodes quos p̄ter spem vigilantes inuenerunt.

Romani p̄mi spe pugnabant Iudeos vero q̄ tēplo timerent augebat audacia & p̄prio cuiuslibet piculo.

Bellū theatricū a nona noctis usq; ad quintā diei.

Reliqua romanorum manus subuersis Antonię fundamentis latā viā usq; ad tēplū p̄parauit & aggeres inchoarūt maximo labore p̄pter pēnuriam materiæ & difficultatē habēdi.

Tytus equorū custodię cæteros p̄pter latrones cōmisit.

tēplum & externi & gētilis sanguinis cōfusione polluistis. Testor ego patrios deos & siquis vnq̄ hūc locum añ respexit: nunc eni neminē credo. Itemq; testor & exercitum meum & iudeos (qui apud me sunt) & vos ipsos: q̄ non ego vos hęc violare compellam. Quin & si locum acies vra mutauerit: neq; accedet ad sancta quispiam romanorum: neq; quisq̄ in eius contumeliam faciet. Seruabo aūt vobis etiam tēplum nolentibus. ¶ Hęc Iosepho internunciāte principis dicta: latrones ac tyranni existimantes nō benuolentia sed timiditate huiusmodi sermones fieri in superbiam tollebant. ¶ Tytus autem qui neq; seipsos miserari eos neq; tēplo parcere p̄spiciebat rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vtuerum quidem his militem q̄ locus eum nō caperet inferre nō poterat. Tricēnis aūtē de singulis centurijs viris fortissimis lectis etiā chyliarchis singulis millenos attribuit. Hisq; duce p̄posito cęrea li hora noctis nona iubet in custodias impetū fieri. Cum aūt ipse quoq; in armis esset vnaq; descendere statuisset: amici eum p̄pter periculi magnitudinem ducūq; dicta retinuerunt. Plus enim operis eum in antonia sedentem q̄ militum certamina facturum esse direxerunt: & q̄ si periculum subisset. Omnes enim fore sub oculis imperatoris: optimos bellatores his dictis paruit. Deinde ob hoc solum se remanere locutus ad milites vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisq̄ idonatus abiret aut contra impunitus ignauus lateret: sed omniū inspector ac testis fieret ipse qui & vlciscendi & remunerandi dñs esset: illos quidē ad aciem hora qua supra memoratum est dimisit. Progressus aūt ad speculam de antonia: quid foret expectabat. Verum qui missi fuerant: non ita vt perseuerant somno oppressos inuenere custodes sed excitatis cum clamore: confestim manus conseruerunt excubitorū intus. Mane autem cęteri cateruatim excurrere. Itaq; primorum quidem impetū excipiebant romani: qui aūt illos sequebant in agmen p̄prium incidebāt multiq; suis velut hostibus vtebant. Vocis nāq; agnitionem confusus partim clamor: oculorum singulis nox ademerat: cum p̄terea quosdā furor cecos & alios iracundia: timor alios efficeret. Idcirco obuium quemq; sine discretione feriebant. Romanis quidem scutorū cōiunctione septis: perq; globos p̄silientibus ignoratio minus nocebat signi eūi sui quisq; meminerat. Iudei vero diffecti tam impetum q̄ recessus temere faciētes: sepe ymaginem inter se hostium alius alij demonstrabant: cum reuertentem suum quisq; per tenebras quasi romanum aggredientem exciperet. Deniq; plures a suis q̄ ab hostibus sauciati sunt donec orto die visu tam pugna discerneretur: & in acie stātes ordine sagittis atq; vtionibus agerētur. Neutri vero cedebāt neq; labore fatigabantur. Sed romani quidem & figillatim & multi simul in cōspectu imperatoris de virtute certabant. Illumq; diem sibi quisq; promotionis putabat initiū fore si fortiter dimicasset. Iudeis autem & propriū cuiusq; periculum & q̄ templo metuerent ministrabat audaciam: q̄q; tyrānus stās hos rogaret alios verberaret & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerūq; pugnatū est. Sed cito & breui momento p̄lia mutabantur. Neutra enim pars prolixū fugę spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum aūt euentu & ex antonia tumultus erat & cōfidere superantibus & stare si fugerent acclamantiū. Eratq; veluti quoddam belli theatrum. Nec enim vel Tytū vel alios qui vna erant quicq̄ eorū quę in pugna gerebantur latebat. Postremo hora nona noctis cœpto p̄lio quinta die soluti sunt: cum neutri eo loco vnde pugnā inierant certa fuga cessissent: verū mediā in ancipiti p̄lio victoriam reliquissent. Romanorū quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudeorum quidem partis symonis Iudas marthiothy alias Mareoti filius & symō osyę. Idumeorū vero iacobus & symon alter caythe alias Acathele filius iacobus aūt iosyę alias Sose filius. De Iohānis autē sociis Getheus & alexas. De zelotis autē symon filius tharige alias iayri. ¶ Et romanorum reliqua manus (die septimo subuersis antonię fundamentis) latam viā usq; ad templū composuit. Admotaq; muro agmina: mox aggeres inchoabant. Vnum cōtra interioris templi angulū qui ad septētrionem occidē tem; expectabat: alterū contra exedrā ad aquilonis partem inter duas portas edificatū. Aliorū autem duorū vnū contra portā occidentalem tēpli exterioris: alterū ab aquilone. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat: cū materias secentesimo usq; stadio deportarent. Interdū autē ex insidijs ledebantur: cum ipsi quidē propter vincendi facultatē minime cauerent iudeis vero propter desperationē salutis audacioribus vterent. Nōnulli enim equitū (quotiens ad ligna siue fœnū colligēdum exissent) interea dū hęc facerent equos suos fœnis exutos pasci sinebāt. quos iudei per cuneos erūpentes rapiebant. Itaq; cū id crebro fieret: cęsar existimās (qđ erat verum) negligētia suorū magis q̄ iudeorū virtute rapinas cōtingere: tristi animaduersione cęteros ad equorū custodiā reuocare statuit Vnoq; milite (qui equū pdiderat) morte dānato: eo metu equos suos cęteris conseruauit. Nunq̄ eni eos post hoc in pascua dimittebāt. Sed tanq̄ natura his cōnexi ad necessitatem egrediebant. Illi quidem templum oppugnabant: aggeresq; erigebant.

¶ Sedicioſi aūt (vrgēte fame deficiētibusq; rapinis in prędā venerūt Romanorū: impetū faciētes & ex vtraq; fortiter pugnatum est. Pedanius vero fugiētibus iudeis vnū iuuenem talo cōprehensum

eg. li. v ca. 36.

eg. li. v ca. 37.

A maxime militię monstrata peritia portauit ad Tytum qui eius(qui coeperat) vires admiratus captū supplicio iussit affici templiq; solicitus oppugnatione aggeres mature fieri perurgebat. Iudei timentes porticum(quę antonię iungebat)incenderunt manibusq; suis incēdium sanctis apposuerunt.Ipsi quoq; biduo post Romanis porticum inflammantibus(cum deberent prohibere incendium)culmen abiecerunt.Tunc etiā Ionathes Iudeus corpore breuis & vultu despicabilis romanos ad singulare prouocat certamen.multis in eos prolatis iniurijs.Contra quem quidam superbus e romanis Pudēs nomine(multis dedignantibus alij suspicantibus)bello congrediens fusus in terram occisus est.Quidā vero prisicus iactantem Ionathem sagitta transfixit qui dolore in vertiginem tortus supra corpus hostis incubuit.Et belli felicitatem q̄ velox victio sequitur ostendit.Verum xxvij.Iulij die dolum excogitant Iudei:qui templi summitatē aridis lignis & sulphure ac bitumine replentes fingūt fugam.quare multi romanorum incauti & temerarij templū ascendentes submisso per iudeos igne succensi sunt. quorum misericordia Tytus (licet morientibus indignaret) commotus est.hocq; (cum nemo incendium posset prohibere)pereuntibus factum fuit solatium.Longusq; Romanus(qui incēdium euaserat)rogatus a iudeis promissaq; securitate vt descenderet seipsum(orante Cornelio fratre ne romanā dehonestet militiam)sublatoq; alterius gladio(vtrisq; videntibus agminibus)occidit. Artorius autem calliditate ab incendio liberatus est. qui(loci contubernali suo promissa hereditate si eum acciperet) in eum se proijcies euasit & lucius pondere oppressus constratoq; lapidibus solo allisus cōtinuo mortitur.Et in posterum Romani cauciores facti sunt dolis Iudeorum. ¶ Capitulum quintum.

eg.li.5. ca.37. Ltero vero die post eorum ascensum multi sedicioforum(q̄ rapinę defecerāt & fames vrgebat)cōgregati in p̄sidia romanor; quę heleonamalias Oliuarum mōtem versus collocata erant:circa vndecimā diei horā impetū faciunt.Sperabāt enī primo quidē inopinatos:deinde custodi corporis cauta quiescentes facile decipi posse. Verū(cognito illorū conatu) romani & de ꝓprijs custodijs celeriter collecti:obstabāt eis murū transcendere ac perrūpere violēter audacia conatis.cōflato aūt vehementi p̄lio multa quidē & alia ab vtraq; parte fortiter gesta sunt:cū romanis p̄ter fortitudinē bellādi etiam peritia:Iudei vero immoderato impetu & effrenatis animis vterent.Dū aūt his erat pudor illis necessitas.Nā & amittere iudeos veluti laqueis irreticos romani turpissimū videbāt: & illi vnam spē

eg.li.5 ca.37 salutis(si murum vi perrūpere potuissent) habebant. Ibi tum quidā ex ala equitū pedanius noie(iudeis in fugā versis)atq; in vallē coactis equo in aduersum montē a latere citato p̄teruectus rapit vnū

B ex hostibus fugā petentibus iuuenem & granē corpore & armis vndiq; septū talo cōprehensum trū se inclinauit equo currente tantaq; vim dexterę itēq; cęteri corporis & equestris peritię demōstrauit. Iste quidē quasi manus aliquod rapuisset:captiuū ferēs ad cęsarē venit.Tytus aūt vites eius(qui coperat)admiratus est & captū(quia murū aggredi tentauerat)supplicio affici iussit & ipse tēpli oppu

eg.li.5. gnationem curabat vtq; aggeres mature fierent perurgebat. Introq; iudeis aduersis prelijs male tractatis tumescente paulatim bello & in tēpli serpente pritie sicut in putrefacto corpore ad sola membra

ca.38. peste occupata p̄uenientes ne viterius ꝓcederet abscidebant.Porticus enī parte quę ab aquilone in occidentē ptinens antonię iungebat incēsa:deinde ad viginti fere cubitos abruperunt:misso sanctis incēdio munibus suis.Biduo aūt post idus p̄dicti mēsis vicesimo & quarto die romani porticū inflammarent & vsq; ad quintūdecimum cubitū igne ꝓgresso iudei similiter culmen abiciunt neq; omnino recedentes ab operibus & antonię continentia dirimentes cū liceret eis ac deberent incendiū ꝓhibere.leaq; immisso igne:cursum eis otiosi ꝓ sua vilitate metiebant.Circa tēplū aūt numq̄ plia cessauerunt.Sed frequēs erat paulatim contra se excurrentiū bellum. ¶ Hisdem aūt diebus quidā ex iudeis

eg.l.5. ca. 38 vir & corpore breuis & visu despectabilis tāq; genere q̄ rebus alijs vilissimus Ionathes nomine ꝓgressus ad iohānis pontificis monumentū(cum alia multa supbe ad romanos ꝓlocutus est)tū quem fortissimum haberet ac singulare plium ꝓuocauit. At qui cōtra steterant:multi quidem dedignabant. Erant aūtem inter eos(vt assolet)etiam qui timerent.Quosdam vero non inconfusa monebat ratio: C cum mortis cupido non debere confligere. Nā qui de salute sua desperassent eos neq; cautos ictus neq; deū habere placabilē: & cum his in discrimen venire quos neq; vincere magnum sit & vinci cū dehonestamento periculosum:non fortitudinis sed fœrocitatis videri.Cū aūtē nemo diu procederet multaq; iudeus eorū timiditati illuderet(erat enim arrogantissimus)quidam superbus e romanis nomine pudens ex ala equitū verba & insolentiam eius exosus forasse autem etiam corporis breuitate substratus incōsulte ꝓsiluit: & cęteris cōmissa cito pugna super fuit:sed a fortuna proditus est Labentem enim Ionathes interfecit deinde pede supra mortuū posito leua scutū:dexteraq; cruentū gladiū chorusebat.armisq; cū fremitu cōcussis in exercitū & facēti insultās spectātes romanos increpabat donec eū tripudiantē & vana iactantē quidē priscus centurio sagitta transfixit.Eoq; facto & iudeo.

Sedicioſi(fame vrgēte& difficilibus rapinis)i ꝓsidia venerūt Romanorū;ipsetū faciētes & extraq; pte fortiter pugnarū est Pedanius fugiētibus iudeis vnū iuuenē talo cōpręhēsum maxima militię mōstrata pitia ad Tytū portauit q eius q̄ coperat vires admiratus captū supplicio affici, iussit tēpliq; oppugnationē curās aggeres mature fieri purgebat.

Ionathes iudeus corpore breuis & vultu despicabilis Rōanos ad singulare certamē prouocat multis in eos platis cōuicijs.

Pudēs rōanus incōsulte Ionatā bello congrediēs fusus i terā occisus est.

rum & romanorum clamor varius excitatus est. Ille aũt dolore in vestigiũ totius supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem rotione carentẽ q̃ velox victo sequeret ostendit. Seditiosi vero templum tenentes: aperte quidẽ & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. ¶ Vicesimo autẽ septimo die prędicti mensis huiusmodi dolũ excogitãt. Occidentalis porticus spaciũ (quod inter culmẽ ac trabes erat vacuũ) siluis aridis itẽq; sulphure ac bitumine repleuerunt: deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidẽ temerarij fugientibus instabant & in porticũ ascendere scalis positis nitebãtur. Qui vere prudentiores erant nullã fugę cãm iudeis fuisse cogitantes locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderãt: ignẽ immittunt iudei: excitata vndiq; flãma subito rõanos & (qui extra periculũ steterunt) ingens stupor inuasit & desperatio (quos inoppidũ cœperat) occupauit. Flammis enĩ cincti semetipsos in oppidũ alij vero in hostes p̃cipitabãt multi spe salutis desilientes i puteos debilitabantur. Alios dũ conanẽ p̃ueniebat incendium alijs flãmam ferro antecedebant. Statim vero & alios fugientes ignis cõprehendebat plurimũ perusgatus. Cęsarẽ vero (licet morientibus indignaretur: q̃ intussi porticũ ascenderent (misericordia tamen eorum tetigit. Cũq; nemo prohibere posset incendiũ: hoc erat solatio tamen pereuntibus quia videbant eius dolorẽ pro quo ipsi animam perderẽt: Vociferans enĩ & ante alios prosiliens comites sups q̃ possent auxiliũ ferre obsecrans cernebat: eiusq; vocẽ & affectionẽ quisq; velut aliquã p̃elarissimam sepulturã secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in parte porticus latiore flammarum quidẽ periculũ euaserũt: postremo autẽ vniuersi ceciderũt obsessi a iudeis cum diu saucij restitissent. ¶ Post omnes aũt quidẽ iuuenis nomine Iogystõ alias Longus huic ornamentũ fuit calamitati. Et q̃is sigillatim digni essent memoria qui perierunt omnium tamen fortissimus demonstratus est: quem iudei quidẽ (q̃ & fortis esset & q̃ eũ interficere cupiebant) ad se descendere promissa fide hortabanẽ. Frater vero eius cornelius ex altera pte (ne gloriam suã romanorũq; militiam dehonestaret) orabat. cui magis obtẽperauit. Sublatoq; alterius gladio vt ab vtriusq; agminibus cerneret semetipsum occidit. ¶ Eorũ autem (quos ignis obsederat) argorius alias Artorius quidã calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce lucio quodam cõmilitone & contubernali suo: hęredẽ te (inquit) relinquo totius patrimonij mei si me exceperis. Cum autẽ ille prõpto animo accurrisset. & ipse quidẽ qui se in eum proiecerat vixit lucius vero pondere oppressus. Cõfratoq; lapidibus solo allisus continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidẽ romanis tristiciam cõparauit. In posterum tñ eos cautiores effecit & diuersis iudeorũ insidias iuuit: quibus plerũq; loca'mo resq; hoim nescientes ledebant. ¶ Exusta est vero porticus ad turtim vsq; Iohannis q̃ ipse belli tempore (quod cũ symone gerebat) supra potestates (quę in xixtum ducerẽt) edificauerat. Reliquum vero iudei (quoniam cõsumpti fuerant qui ascenderant) abscinderunt. Postero autem die romani quoq; porticum quę in boreę parte fuit ad orientalem vsq; totam incendunt: continentẽ angulos eius (quę appellatur cedronus alias Cedron) supra vallem edificata vnde etiã profunda erat eius & horribilis altitudo. ¶ Circa templum quidem ita res se habebant.

¶ Infinita in ciuitate pereũtiũ fame erat multitudo & pro cibo amicissimi inter se seniebãt. Fame quoq; rabidi vt canes domos desperatiõe bis ac ter eodẽ memento inquietabãt. Dẽtibus oia etiã sordidissima subigebat necessitas. calciamẽta atq; scutorũ coria comedebãt. fœnũ qđ caro emebat p̃cio. ¶ Horrẽdũ quoq; tũe factũ est. maria quędã eleazari filia iudea nobilis & diues a tyrãnis sibi subtractis bonis raptores maledictis incitabat mori volebat sed pcussorẽ nõ inueniebat hęc fame & iracũdia impulsa lactantẽ filiũ alloquitur ip̃m occidit coctũq; mediũ comedit reliquã reseruans partẽ quã sedicio sis mortẽ minantibus ostẽdens eos horrore replęuit atq; demẽtia qui tremẽtes ac timidi exierũt. Audita vero tãti sceleris fama beati mortui (priusq̃ audissẽt id aut vidissent) dicebanẽ. Tytus aũt cognito facinore deũ deprecat̃ super hoc se excusans seqs iudeis pacem pmies affirmat obtuliss̃e. Tñq; scelus pollicet̃ vindicaturꝰ neq; ciuitatẽ vbi matres filij vescunt̃) remansurã. Ipse quoq; die octaua Augusti pfectis aggeribus ad exedrã occidentalẽ arietes iussit applicari sed nihil p̃ficientibus & cũ scalis ascẽdere tẽtãtibus maxima eorũ facta est cedes. vñ cęteri sociorũ clade p̃territi discedebãt sediciosis fortiter pugnãtibus. Tytus aũt (cũ videret alienis & tẽplo eũ dãno & necc suos) ignem portis subijci iussit ad quę Ananus & Archelaus p̃fugi cã venię aduenerũt quos prio q̃si necessitate nõ volũtate euenisse nõ esse salute dignos dicebat (fide tñ iracũdiã cohibẽte) eos dimisit. liquefacto itaq; portarũ argẽto circũ tẽplũ cõsumptũ est nomine iudeorũ ignẽ conato neq; ausо extinguere. Capitulum sextum.

Fame peũtiũ infinita multitudo & p cibo amicissimi iter se seniebant.

Orum vero qui per ciuitatẽ fame corrũpebanẽ: infinita multitudo moriebaẽ. Inenarrabiles autem clades eueniebant. In deis autem singulos si vel vnq̃ aliquid cibi apparuisset: belluꝰ illico gerebaẽ: & amicissimi inter se ad manus seniebant: miseris diripiẽtes animę viaticũ fides aũt penurię nec morientibus habebaẽ: sed etiã quos viderit respirare scrutabanẽ latrones ne quẽ forte cibũ siue occultãs quispiã moreret. Ipsos autem

Dolus Iudeorũ qui tũmitatẽ tẽpli aridis lignis & sulphure ac bitumine replẽtes fingũt fugã.

Misericordia tyti morientibus erat solacium.

Lõgus Romanus Iuuenis q̃ incendiũ euaserat rogatus a iudeis p̃missa securitate vt descenderet seip̃m (orante cornelio fratre ne Romanã dehonestet militiã) occidit. Cautiores i posterũ romani dolis iudeorũ facti sunt.

Porticus incenditur.

eg.li.v ca.84

eg.li.v ca.49

D

eg.li.v. ca.40

B

eg.li.v. ca.40

eg.li.v. ca.40

A ſpes egeſtate victus hiantes veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in hoſtia tanq̃ ebrij fere
banť: eaſdemq; domos bis ac ter eodẽ momẽto deſperatione inquietabant. Omniaq; dẽtibus neceſſi
tas ſubigebat. Et ea colligentes quę nullũ (q̃uis ſordidiſſimum) mutorum animaliũ non horreret cõ
medere patiebantur. Deniq; nec cingulis aut calciamentis abſtinuerunt: coriaq; ſcutis detracta mãde
eg.li.v ca.xij. bant. Quin etiam fœti veteris laceramenta victui habebantur. Cuius nõnulli exiguũ põdus: quatuor
attícis venundabant. ¶ Et quod opus eſt famis improbitatẽ ex rebus anima carentibus demõſtrare
eg.li.5 ca.xij. ¶ Factum enim relaturus ſum neq; apud græcos. neq; apud barbaros cognitũ: & dictu quidẽ horrẽti
dũ auditu vero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem ne mentiri me poſt futuri
homines eſtimarent niſi teſtes multos haberẽ & fortaſſe aliqua patrię referrẽ gratiã par eius ea diſſe
rẽs quorũ facta perpeſſa eſt. Mulier quędã ex plebe tranſiordanem habitantiũ incolarũ maria nomi
ne eleazari filia de vico Bathezobra alias Bathecor quod ſignificat domus hyſopi genere ac diuitijs
nobilis cũ alia multitudine fugiens in hieroſolimã recepta cũ cęteris obſidebať. Huius alia bona qui
dem tyranni diripuerunt: quę ex trans Iordanem habitantiũ incolarũ maria nomine eleazari filia de vico Bathezobra alias Bathecor quod ſignificat domus hyſopi genere ac diuitijs nobilis cũ alia multitudine fugiens in hieroſolimã recepta cũ cęteris obſidebať. Huius alia bona quid

Tytus ignē portis tēpli subiici iussit ad quem Ananus & Archelaus ꝓfugi cā vniæ venūt. Liquefacto portarū argēto cito lignū cōsūptū: ē neminē Iudeorū ignē conatoꝝ neq; ausō extinguere.

lius. ¶ Tytus autē (cum videret se alienis & templo cum damno & nece militum parcere) ignē portis subijci iussit: Inter hęc autem ad eum profugi venīūt ananus ex emaus symonis satelles crudelissimus & archelaus filius magodati idcirco sperantes veniam q̄ iudeos victores reliquerant. Tytus autem vt hanc eorū in iudeos crudelitatem audiuit obtruncare decreuit. Dicebat eni eos necessitate nō voluntate venisse nec salute esse dignos incēsam ipsorū cā patriam deserentes Verūtamen cohibuit iracundiā fides eosq; dimisit: sed nō eo loco habendos quo etiā alios credidit. Iam vero portis militēs ignē admouerāt liquefacto argento cito lignū flāmę absumserant: cū subito audīre primas inde porticus corripuerunt iudeis vero circū se ignē videntibus corpora simul animęq; ceciderunt. Et stupore attoniti adiuuare quidē vel extinguere nemo conatus est: stātes vero aspiciebāt. Nec rī his quę absumerenť dolētes saltē vt qđ reliquū esset saluū haberent animū colligebāt. Illo quidē die & quę secuta est nocte: crescebat incendiū. Paulatim eni nec prius simul vndiq; inflāmari porticus potuerūt.

eg. li. v. ca. 43 D

eg. li. 5 ca. 43.

¶ TEMPLI incendium nouissimum.

¶ Tytus autem incēdium iubet restringere & de tēplo (quid agendū esset) cōuocatis principibus inquirit cōsilium quidā templi ruinā suadebant. Alij vero cōseruādum dūmodo ipm iudei reliquisset si aūt bello obtinereť ignibus consumendū. Tyti vero sententia fuit pro hominibus non esse vlciscendum in anima carentibus neq; tm incensurum opus quod etiam imperij esset ornamentū Sed iterū Iudeorum atq; roma restricto igne conflictus & Tyto ferente auxiliū Iudei (pleriq; interfectis) fugierunt & in tēplo concludunť quod die decima Augusti quo a babiloniorū rege fuerat concrematum eodem euolutis tēporibus a Romanis passum est incendiū Nam quidā Romanus miles nō expecto edicto ignem p fenestram aureā (Aegesippus vocat portā) immisit in tēplum. Tytū vero extingui iubet incendium sed prę nimio clamore vox eius nō auditur. Neq; signum aut preceptum (ira duce) milites attendebant. Immo non audire simulabant & quisq; ignem hortabať immittere & vbiq; fit p hierusalem. Tytus itaq; insanientiū militum continere impetū non volens flāma dominante tēplum ingressus est & quicquid illic erat aspiciens mirabať opus: militesq; rogabat vt ignē (nondū eni flamma interiora penetrauerat) iubet restringere. Illorum vero furorū belliq; impetus & iudeorū odia cęsaris reuerentia & prohibentis metum superabant.

E

¶ Capitulum septimum.

Tytus incēdiū iussit restrigere & de tēplo (qđ agēdū esset) cōuocatis pricipibus cōsiliū petit Quidā cōseruā dū dūmodo ipsum iudei reliq̄ssent si aūt bello obtinereť ignibus cōsumēdū.

DOstremo autem die tytus partem militū iussit incendiū restringere: perq; proxima portis loca viā sternere vt faciliores agminibus esset ascensus: rectores ad se cōuocat: sexq; collectis qui erant proceres: tyberio alexandro totius militę pfecto: & sexto cęreali quintæ legionis ꝑpositō & largio lępido decimę & tyto frigio quintędecimę: cū quibus erat etiā fronto ac ternius magister duarū alexandrinarum legionū: & marcus antonius Iulianus procurator iudeę cōgregatisq; ꝑterea chiliarchis & procuratoribus consilium dei templo proposuit. Alijs quidem videbať lege belli vtendum esse nunq̄ enim iudeos a nouis rebus posse desinere tēplo manente quo omnes vbicūq; essent colligerenť. Nonnulli autem monebant (vt si templū reliquissent iudei) neq; armis pro eo quisq̄ certare cōseruandū esse suadebant. Si vero id pugna obtinuissent ignibus cōsumendum quoniā castellū iām videreť esse non templum & piaculum non ipse verum illi qui id fieri coegere cōmitterent. Tyto autem nec sī stantes dimicarent iudei pro hominibus animā alias animo carentibus vlciscendum esse dicente neq; se vnq̄ tātum opus incensurum: m enim romanorum fore hoc dānum sicut ornamētum quoq; fore imperij si remaneret. Iam certi quid vellēt accedūt ad eius sententiā fronto & alexāder & cęrealis. Tunc quidē cōsilium dimisit iussisq; militibus requiescere necnon & ducibus vt his in procinctu validioribus vtereť viamq; sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat: ignēq; restringere. Illo quidē die iudeos labor itemq; timor ab impetu cōtinuit. Postero aūt collectis viribus & recepta fiducia p orientalē portā contra tēpli exterioris custodes secūda hora diei pcurrunt. Illi aūt primā quidē concionē fortiter excepērūt. Septiq; scutis a fronte murū acie cōdēsa inclinanť. Certū aūt eos erat non diu duraturos: q̄ & multitudine infestantiū & animis vincerenť. Cęsar aūt priusq̄ verterētur acies nā pugnatū ex antonia pspectabat: cū equitibus lectis venit auxilio. Impetū vero eius nō sustinuere iudei: sed primis interfectis pleriq; fugam petūt. Et cedentibus quidē romanis: reuertētes instabāt. Cū autē se illi retorsissent iterū refugebant donec circa horā quintam iudei quidē vi coacti tēplo interiori cōclusi sunt. Tytus aūt discessit in antoniā decreto postridie mane cū omni exercitu aggredi tēplumq; obsidere. Sed id plane dei sentētia iamdudum igne damnauerat. Euolutisq; tēporibus aderat fatalis dies (qui erat decimus mēsis augusti) quo etiā primum rege babiloniorū fuerat cōcrematū. Ex edibus autem causam & principū sūpsit incendiū. Nā cū paulisper tyti discessu sedicioši quieuissent: romanos rursum aggrediunť: Custodūq; templi cum ignē interioris phani restingentibus pugna cōmittitur. Hiq; iudeis in fugam versis: vsq; ad templū transierunt. ¶ Hic itaq; tunc militum quidam non expectato cuiusq̄ edicto, Neq; tantū facinus verius sed

Iterū cōflictus Iudeorū & Romanorū restrictio igne. Iudei i tēplo cō cluſi sunt. Die decio Augusti quo a babiloniorū rege fuerat cōcrematū tēplū eisdem euolutis tēporibus a romanis passū est incendium.

F

eg. li. v. ca. 43

A diuino quodam motus impetu a contubernali suo sustollitur & ex ardenti materia raptum ignem in feneſtram inſerit auream: Inde membra circa tẽplum edificata de ſeptentrionali regione aditus erat Flamma vero excitata iudeorum quidem calamitati dignus clamor exurgit: & ad vlciſcendum properabãt. Neq; vitę iam parcendum eſſe rati neq; viribus temperandum: eo amiſſo cuius gratia cautiſ
eg.li.v; ca.45. ſimi videbantur. Mature autem quidam hoc tito nũciat: & ille namq; caſu in tabernaculo requieſcebat ſicut a prælio redierat. exilit: templumq; curriculo petit prohibiturus incendium: omneſq; poſt eũ duces & hos agmina perterrita ſequebantur. Clamor autem ac tumultus erat: tanto exercitu ſine ordine concitato. Cęſar autem voce ſimul ac dextera pugnãtibus ſigno dato ignem iubebat extingui ſed neq; vox eius exaudiebatur q; aures eorum maior clamor obſtrueret nutumq; dexterę non attẽdebant: cum alios bellum alios ira diſtraheret. Intro currentium vero agminum impetum non precepta neq; interminatio continebant Sed quo furor eos duceret ſequebãtur. Ad ipſos autem introitus obſtructi multi quidem ſeſe inuicem conculcabant: multi vero ardentibus adhuc & fumentibus porticum incendentes ruinis liuore quidem vtebantur. Cum vero ad templum acceſſiſſent edicta quidẽ cęſaris non audire ſimulabant. Precedentem quiſq; vt ignem immitteret hortabatur. Sedicioſis autẽ iam ſubeundi quidem nulla ſpes erat: ſed fuga & cedes omnia poſſidebat magna vero populi multitudo inualida & inermis vbicumq; occupati fuerant interficiebantur: & circum aram quidem ingens mortuorum numerus congregabatur. Per gradus vero templi & ſanguis multus profluebat: & eorũ corpora qui ſupra ceciderant dilabebantur. ¶ Cęſar autem (vbi nempe impetum inſanientium militum continere poterat & flamma dominabatur) intro cum rectoribus ingreſſus & ſanctum templi &
eg.li.5 c.44 quicquid illic erat aſpexit: ea quidem quę apud alienigenas erant fama meliora: pompa vero & opinione domeſtica non minora. Cum autem flamma nõdum ex vlla parte adinteriora penetraſſet nec membra quę circa templum erant depaſceretur (quod erat verum) exiſtimãs ad huc illud opus poſſe ſeruari & ipſe proſiluit militeſq; rogare (vt ignem reſtingerent) cõnabatur: & liberalem hęcathontarchum de ſtipatoribus ſuis fuſte mulctatos: (qui non obediſſent) iuſſit arcere. Illorum autem furor bellicq; impetus quidam vehementior iudeorumq; odia & cęſaris reuerentiam & prohibẽtis mœtum ſuperabant. Pleroſq; autem prędarum ſpes incitabat ſuſpicantes intus omnia pecunia eſſe referta: quo
B niam fores auro factas conſpicerent. Pręterea quidam miles ex his qui intrauerant cum cæſar ad inhibendum incendium cucurriſſet: ignem iam cardinibus portę ſubiccerat. Tumq; ſubito poſtq̃ flamma intus apparuit & duces cum cęſare diſcedebant. & ſtantes extra ſuccendere nemo prohibebat.

¶ Templum itaq; inuito Cęſare exuritur. hoc multum deflẽdum opus quidem omnium (quę audiuimus aut vidimus maxime admirabile in exſtructione magnitudine in magnificentię gloria maximum tamẽ ex facto capiet ſolatium q; vt animalibus ita operibus lociſq; fatũ ſit ineluctabile alias ineuitabile. Menſe namq; & die eiſdem quibus primũ templum a babilonijs: ſed a romanis eſt incẽſum. A prima conſtructione templi per Salomonem vſq; ad hoc excidium mille centum triginta anni menſes ſeptẽ & dies quindecim & a poſteriore trecenti & triginta nouẽ anni quadraginta quinq; diebus. Rapiebantur omnia infinitaq; ſine etatis aut ſexus diſcretione fiebat cedes. Clamor horribilis & ingentiſſimus & tumultus: ſed tumultum clades acerbiores ſanguis igne largior: plureſq; erant interfecti q̃ interfectores omniſq; terra plena cadaueribus. Duo quoq; ex nobilibus (cũ ad romanos tranſeundo ſeruari poſſent aut cõmunem cum ceteris durare fortunam) ſemetipſos in ignẽ eiecerũt omnia romani cum templo & Gozophilacium & iudeorum diuitias incenderunt. Sex fere milia promiſcue multitudinis cum porticu ad quem confugerant incenduntur. His enim cã interitus pſeudo
C propheta qui populo p̃dicauit deum Iudeos iubere in templum aſcendere ſalutis ſigna accepturos. Tunc quoq; ſubornati a Tyrannis prophetę populo dei auxilium debere expectare denunciabant.

¶ Capitulum octauum.

TEmplũ quidem hoc modo inuito cęſare exuritur. Sed hoc q̃is multũ quis deflendũ putet vt opus oim (quę audiuimus aut vidimus) maxime admirabile tã exſtructionis genere q̃ magnitudinis itẽq; munificentię in ſingulis rebus & gloria quę de ſanctis habebat: maximũ tñ ex facto capiet ſolaciũ: q; vt animalibus ita operibus lociſq; fatũ ſit ineluctabile. Mirabitur aũt in eo etiam circũacti temporis fidem Nam & menſem (vt dictum eſt) eundem & diem ſeruauit quo primũ a babilonis tẽplum erat incenſum. Et a prima ſtructione tẽpli (quã ſalomõ rex inchoauerat ſecundo anno principis Veſpaſiani) mille cẽtum triginta colliguñ anni & ſeptẽ mẽſes ac dies quindecim vſq; ad hoc excidiũ qđ euenit. A poſteriore vero (quã ſecundo anno cyri regis aggeus fecerat) vſq; ad excidiũ (qđ veſpaſiano imperãte ſuſtinuit ciuitas) anni trecenti & triginta nouẽ & dies quadraginta quinq;. ¶ Cũ templũ autẽ incenderet etiam quicquid in manu fortuitu veniſſet rapiebant & cedes erat infinita deprehenſorũ nec acta fuit etatis miſeratio aut reuerẽtia caſtitatis. Sed &

Quidã Romanorũ miles non expectato edicto ignẽ p fenestrã aureã (quã Aegeſippus vocat portã) iniſit in templum.

Simulãt nõ audire p̃cepta Tyti ſed q̃q; ignẽ imittere hortaũ

Tytus iſaniẽtiũ militũ ipetũ cõtinere nõ valẽs flãma' dominãte tẽplũ igreſſus eſt & quicqd illic erat aſpiciẽs mirabaũ opus.

Tẽplum inuito cęſare exuriũ.

Mẽſe & die eiſdẽ q̃bus primũ tẽplũ a babilonijs ſecundũ in Romanis eſt incenſum.

ptieri & ſenes & ſacri ac prophani ſimiliter interficiebantur: atq; omne genus hominum belli calami- D
tas perſequebat: vnaq; ſupplices cum repugnantibus necabant. Flamamq; vlterius ꝓgrediens cū ge
mitu occumbentium concrepabat: & pro altitudine quidem collis ardentiſq; operis magnitudine to-
tam quis crederet ardere ciuitatem: Illo autem clamore nichil maius neq; horribilius excogitari po-
teſt. Nam romanorum agminum frœmitus erat & ſedicioſorum ferro igniq; clauſorum clamor inges
tollebat: & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum clamore ac pro calamitate conqueſtio. In
colle autem conſtitutis: etiam multitudo oppidi cōſonabat. Nam vero multi fame marcidi & in mor
tem pœne luminibus clauſis poſtq̄ ignem templi viderūt: in queſtus interim vires clamoremq; recē-
perunt Reſonabat & trans fluuium regio. & montes circūpoſiti grauiorem impetum faciebant & tñ
erant clades acerbiores tumultuum. Nam collem quidem (in quo templum erat) euelli radicitus quis
putaret ita vndiq; belli plenus videbat & ſanguis igne largior pluresq; interfecti inflectoribus omiſq;
terra cadaueribus tegebat & ſupra corpora mortuorū gradientes milites curſum fugientiū ſequeban
tur. ¶ Latrocinalis quidem multitudo tandem pulſis romanis in exterius templum & inde ciuitatem
euadit populi autem (quod fuit reliquum) in exteriorem porticum confugerūt. Sacerdotum autē iu-
deorum nonnulli quidem primū turibus itemq; ſedilibus ſuis (quę ex plumbo facta erant) anulſis. in
romanos pro miſſilibus vtebant deinde (cum nichil proficerent) igniſq; in eos euomeret: in parietem
ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant: Duo tamen ex nobilibus (cum ad romanos tranſeundo
ſeruari poſſent) aut communem cum cęteris durare fortunē ſemetipſos in ignem eiecerunt & cum tē-
plo concremati ſunt. Meyrus filius belge & loſippus daree alias dalej. ¶ Romani autem ꝙ fruſtra ſe
circa templum edificiis parcere iudicabant (cum ipſum templum arderet) omnia ſimul incendunt &
quicquid ex porticibus reliquum erat & portas pręter vnam ex parte orientali & alteram ex meridia
na quāuis eas quoq; poſtea funditus euerterunt. Quinetiam arculas (quę gazophilacia vocantur) in-
cendunt: in quibus erat magna vis pecunię ac plurimum veſtium aliaq; ſubſtancia: & vt breuiter dicā
iudeorum omnes congeſtę diuitię: ꝙ opulentiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. ¶ Vene- E
runt etiam ſuper eam (quę reſtabat) vnam porticum extra templum quō confugerant ex populo mu
lierculę itemq; pueri & promiſcue multitudinis prope ad ſex hominum milia. Sed priuſq̄ cęſar quicq̄
de his decerneret vel ducibus imperaret: ita flagrantes milites ſuccendunt porticū. Hic quoq; contigit
vt aliſ cum ſe ex flamma precipitarent morerentur: alios ipſa corrumperet: ex tanto numero nemo ſer
uatus eſt. ¶ His cauſa interius pſeudo propheta quidam vir fuit qui eo die predicauerat his qui erāt
in ciuitate ꝙ eos in tēplum aſcendere ſigna ſalutis acceptura deus iuberet. Multi enim a tyrānis tūc
ſubornati prophetę populo denunciabant vt expectarent auxilium dei quō propterea minus profu- eg.ii.v
gerent & eos qui ſupra timorem & cuſtodiam fierent ſpes retineret. Cito autem in aduerſis homini c.4-4-
perſuadetur: quod ſi etiam malorum inſtātium liberationem polliceatur qui fallit neceſſario eo quia
patitur ſpei totus efficitur.

¶ Prodigia Iudeis oſtenſa ſunt futuram ſuam & ciuitatis calamitatē ſignificātia quę ab imperitis
bonum augurium a ſapientibus vero in contrarium interpretabant. Cometes ſuper ciuitatem gladio
& igni ſimilis p annum pſeuerauit. Nona hora noctis circa templum tātum lumen octauo die azimo
rum effulſit vt clarus dies putaretur. Bos (cum ad hoſtiam duceret) agnum in medio phano peperit.
Orientalis enim porta grauiſſima (quę vix a. xiij. hominibus claudebatur) ſponte aperta eſt. Larualis
ymago viſa eſt cursus ante ſolis occaſum & armatę acies in nubibus apparuerunt. Vox in feſto pen-
teceſtes (Migremus hinc) audita eſt. Ieſus Ananię filius plebeius ante belli in plena pace annis qua
tuor die feſto exclamans futurum p̄dixit excidiū neq; verberibus affectus ceſſauit clamare veve hie-
roſolimis inſuper p̄fecto p̄ſentatus & plagis vſq; ad oſſa laceratus: neq; lachrimatus eſt immo ad ſin-
gulos ictus triſte p̄fagium reſpondebat. Et ſeptem annis & menſibus quinq; continuo clamens neq; E
voce raucior fuit. Sed ſupra murum circuiensve ciuitati & templo calamitabat. Et cum ad extremum
addidiſſet ve & michi lapide miſſo ſtatim peremptus eſt. Perituram quoq; cum templo ciuitatem cū
tēplum quadratum eſſet ſacris erat ſcriptum litteris Sed decepti iudei ꝓpter aliquod etiam ſacris lit-
teris inuentum ꝙ eo tempore quidam ex eorum genere orbis terræ eſſet habiturus imperium quod
male intelligentes hoc dicebant ambiguum. ¶ Capitulum nonum.

Prodigia. Cometes ſuper ciuitatē gladio ſimilis p annū pſeuerauit.

QUeniq; miſerabilis populus illis quidem fallacibus deum calumniantibus credulus erat: certe egll.v.
tis vero prodigiis & ſolitudinem futuram pronunciantibus neq; attendebant animo ne- ca.xlv.
q; credebant. Sed veluti attoniti nec aut oculos habentes aut animas edicta dei diſſimu-
lauerunt modo. cum ſupra ciuitatem ſidus ſtetit gladio ſimile: & per annum perſeuerauit
cometes. modo cum ante defectionem primiq; belli motus ad diem feſtum azimorum populo cōue
niente (octauus autem dies erat aprilis menſis) nona hora nocturna circumiram itemq; templum

A tantum lumen effulsit. vt clarissimus dies esse putaretur & hoc vsq; ad dimidiam permansit horam. Quę imperitis quidem horum augurium esse videbantur sacrorum vero peritis priusq̃ eueniret statim dijudicatum est. ¶Eodemq; die festo. etiam bos (cum ad hostium duceretur) agnum in medio Phano peperit. ¶Orientalis autem porta templi (cum esset enea: atq; grauissima & post meridiē vix a viginti hominibus clauderetur: serisq; ferro vinctis obseruaretur pessulosq; altos haberet in saxeum limen demissos vno perpetuo lapide fabricatum visa est noctis hora sexta sponte patescere. His aũt curriculo per custodes templi magistratui nunciatis: ascendit ille vixq; eam potuit claudere. ¶Verũ & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. deum namq; bonorum sibi portam aperuisse dicebant. prudentiores vero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant. & hostiũ domum esse portas aperiri solitudinem vero illo ostento significari inter se pronunciabant. ¶Post dies autem festos in diebus paucis vicesimo & primo die mensis Maij larualis quędam ymago visa est & dem superans. Monstrum autem (quod dicturus sum) etiam his est cognitum qui viderunt. & quæ secute sunt clades dignę præsagijs extiterunt. Namq; ante solis occasum visi sunt per mane ferrei currus totis regionibus: & armate acies transeuntes nubila & ciuitatibus circũfusę. ¶Festo autem (qđ pentecosten vocant) nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrãdas ingressi. primum quidem motum quendam strepitumq; senserunt postea vero subitam vocem audire quæ
eg.li.v. ca.45 diceret: Migremus hinc. ¶Quid aũt his horribilius fuit? Iesus quidem filius Ananię plebeius & rusticus quadriennium (priusq̃ bellum gereretur) in summa ciuitatis pace atq; opulentia (cum ad festum diem venisset) quo azugyas in honore dei componi in templo ab hominibus mos est repente exclamare cœpit. Vox ab oriente vox ab occidente. vox a quattuor ventis. vox in hierusalem & templum vox in maritos nouos nouasq; nuptas. vox in omnẽ hunc populum. atq; hoc interdiu noctuq; p omnes ciuitatis vicos calamitans circuibat. Nõnulli autem eorum insignium aduersum omnẽ indigne ferẽtes corripiunt hominẽ multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se neq; ad eos qui se mulctabãt secreto quicq̃ locutus: eadem quę prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati (qđ erat verum) magis diuinum esse hominis motum. ducunt eum ad Romanorum præfectum. Vbi plagis ad ossa laceratur. neq; supplex quicq̃ fuit neq; illachrimauit. Sed vt poterat inclinans maxime flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat. Ve ve hierosolimis Albino autem interroganti (namq; is erat præfectus) quis esset, vel vnde ortus aut cur ista diceret nihil retulit Non prius autem cessauit in-
B ctus miserę ciuitatis donec eũ Albinus furere iudicatũ dimisit. Ille autẽ vsq; ad belli tẽpus neq; addibat quemq̃ ciuium nec quemq̃ vidi. Sed quotidie velut orationem quandam meditatus: veve hierosolimis querebatur. Sed nec imprecatus est cuiq̃ (cum in dies singulos multaretur) nec victum offerẽtibus benedicebat. Sola vero eius responsio ad omnes erat triste præsagium. Maxime autem festis diebus vociferebatur: idq; per annos septẽ & quinq; menses cõtinuos faciens neq; voce rauciior fuit neq; laborauit donec obsidionis tempore ipsa re prospecta auguriis requieuit. Supra murum enim circuiens: iterum ve ve ciuitati & phano ac populo voce magna clamabat. Cum autem ad extremũ addidisset ve etiã mihi: lapis tormento missus eum statim peremit animamq; adhuc illa omnia lũgen-
eg. li.v ca.45. tem dimisit. ¶Hæc si quis reputet perfecto inueniet deum quidem hominibus consulere. modisq; omnibus præmonstrare que sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntarijs interire. quando quidem & iudei post Antoniam captam quadratum fecerant Phanum cũ in sacris libris scriptum haberent captum iri ciuitatem ac templum. Si phanum quattuor angulis esset effectum. ¶Sed q̃ maxime eos ad bellum excitauerat. respõsum quod erat ambiguum itidem in
eg.li.v. ca.45. sacris libris inuentum: q; eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terre habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proximum acceperunt. multiq; sapientes interpretatiõe decepti sunt. Hoc autem plane responso Vespasiani designabatur imperium: qui apud iudeam creatus est imperator Sed etiam homines fatum videre non possunt; etiam si prouiderint. ¶At vero hi signorum quædã
C pro sua libidine interpretati sunt alia contempserunt donec patriæ excidio. suaq; pernicie eorum iniquitas confutata est.

¶AEGESIPPVS libro quinto. ca. xlv. portę orientalis apertionem inter cetera dixit significare q; exiret cultus intro iret vastitas euacuaretur celebritas sacrificium destrueretur. Quod etiam (ante q̃ Christum Iesum crucifixissent) liquido significatum lectio docet. Et ibidẽ in fine capituli de futuro ex eorum genere orbis imperatore dicit prudentiores hoc ad dominum Iesum referre qui eo in terris secũdum carnem genitus ex Maria regnum suum per vniuersa terrarum spacia diffudit, hęc Aegesippus

¶Romani (positis in templo signis) Tytum imperatorem declarant Tunc quoq; auri pondus propter prædę abundantiam dimidio grecio in Syria estimatum est Puer quoq; a Romanis re-

Bos in medio tẽpli agnum peperit.

Expositio prodigij varia.

Larualis imago visa est.

Currus ante solis occasũ & armate acies innubibus appuerunt.

Iesus ananię filius plebeius añ bellum ānis.iiij. die festo exclamãs futurũ p̃dixit excidium.

Verberibus affectus ea quę p̃us vociferans perseuerabat.

Prefecto rõano rũ p̃sentatus & plagis vsq; ad ossa lateratus neq; lachrimauit: sed ad singulos ictus ve ve hierosolimis respondebat. &c.

Septem ānis & mẽsibus. v. cõtinue clamans neq; voce raucior fuit sed etiã sup murũ ve ve ciuitati & phano clamitabat & in eap voce lapide percussus missit spiritum.

Decepti iudei p̃ter aliqđ in sacris iuẽtũ q; eo tpe qđe ex eorũ gñe orbis terre esset hiturus ipium qđ male itelligẽtes ambiguũ dicebant.

Additio

cepta dextera bibit & lagenam plenam ad suos reportans ipsos decepit. Sacerdotes autem fame ꝑ- D
sos denegata venia: Tytus ad supplicium duci iubet decere inquiens cū templo sacerdotes interire. Tyrannos vero ipse humanissimus orantes ad colloquium recipit dato militibus edicto vt iracundiā & sagittas contineant quos veniam petentes de suis impietatibus increpauit eorum ingratitudinem erga Romanos & Romanorum humanitatem allegans. Nihilominus tamen si arma volunt deponere vitam eis indulget Ipsi vero exeundi petūt facultatem cum familia: sed a Romanis fidem accipere dicunt se iurasse nūq̄ accepturos. Capitulum decimum.

Romani (signis posius in tēplo) Tytū declarant imperatorē

Pueri dolus qui a romanis recepta dextera bibit atq; lagenaꝫ plenam ad suos rediens reportauit.

ROmani quidem (postq̄ seditiosi ad ciuitatem cōfugerunt templo itemq; omnibus circumlocis ardentibus) signa in Phano reposuerunt contra portā orientalem. Hicq; (sacrificio celebrato) maximis cum clamoribus declarant Tytum imperatorem. Vsq; a deo vero prædа saciati sunt milites vniuersi vt in Syria dimidio(q̄ pridem fuerat) precio pondus auri venisset alias venirēt. ¶ Ex his autem sacerdotibus(qui in templi pariete perdurauerant)puer siti ens a Romanis custodibus pacē petebat sitimq; fatebatur. Sed vbi illico etatis quā necessitatis misericordia permoti dextram dederunt ei:& ipse bibit:& quam secum attulerat lagena repleta sursū refulgens abiit ad suos. Nec eū quisquā custodū consequi valuit:sed eius perfidie maledicebāt. Ille aūt nihil preter placita fecisse dicebat. Dextra enim sibi data nō vt apud ipsos remaneret sed vt tantum descenderet:atq; vt aquam reciperet. Quod cum fecerit in fide mansisse. Astuciam quidam propter etatem maxime pueri(qui decepti fuerant) mirabantur. ¶ Quinto vero die sacerdotes fame oppressi descendunt & a custodibus ad Tytum perducti vt salutem sibi cōcederet orabant. Ille autem venię tempus preteriisse fatus periisse vero id cuius eos gratia merito cōseruasset Decere aūt sacerdotes intrare cū tēplo duci homines ad supplicium iubet. ¶ Sed Tyranni cum sociis(quoniam bello vndiq; tenebantur) circumdatis autem nunq̄ erat fugere copia. Tytum ad colloquia prouocant. Ille autē pro humanitate naturali septem oppidum seruare cupiens & amicis præterea suadentibus latrones eni iam moderatiores factos esse arbitrabantur: in parte occidua tēpli exteriores consistit. Hæc enim super xistum erant porte ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat. Hisq; tunc Tyrannus interueniebat ad Tytum. ac multi militum vtrimq; densi astabant: iudei quidem circum Symonem & Iohannem suspensi venię spe. Romani vero ad Cęsarē speculandi studio qualiter eos susciperet. Edicto autem dato militibus Tytus:. & iracundiam & sagittas continerent adhibitoq; interprete quo argumento superior ostendebatur: prior alloqui cœpit. Etiam ne saturati estis patrię malis o viri: quibus neq; virtutis nostrę nec infirmitatis proprię contuitus venit in mente. sed inconsulto impetu ac furore perdidistis populum ciuitatem ac templum: ipsi quoq; iuste periturі. Qui primum quidē post q̄ Pompeius vos fortiter debellauerat nouas res affectare non destitistis. Deinde etiam apertū bellum contra Romanum populum extulistis? Vtrumne multitudine freti? An q̄ parua manus vobis Romani exercitus satis restitit? Auxiliatorum fide. Et quę gens imperio nostro libera iudeos prę Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire germanos. firmitate murorum? Et qui maior occeano murus atq; obstaculum. quo septi britāni adorant arma Romanorum? Animorū obstinatione vel astutia ducum? Atquin etiam cartaginenses captos esse noueratis? Itaq; vos cōtra Romanos [redacted]orū exitauit humanitas. qui primum vobis & terram dedimus possidendam. & gētiles imposuimus reges. Deinde leges seruauimus patrias. & viuere vos non solum discretos: sed cū aliis etiam vestra voluntate concessimus. quodq; maximum est tributum capere dei nomie actionaria colligere permisimus eaq; offerentes neq; monuimus neq; phibuimus vt hostes nobis efficeremini diliores nostraq; vos pecunia contra nos instrueretis? Ergo tantis bonis affecti facietatem in eos(q̄ vobis hęc prestiterant) extulistis & initium serpentum virus blādientibus infudistis. Esto Neronis negligentiam contensistis & veluti raptum aliquod membrum alias membrorum siue cōtractum alias male quieti in maiore viro detecti estis & ad spes improbas etiam cupiditates immo dicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram (non vt pœnas a vobis ob ea quę incestium commiseratis exigeret)sed monitis emendaret. Deniq; cum deberet (si depopulandę nationis causa venisset) stirpē vestram petere atq; hanc delere ciuitatem galileam & circa eam loca vastare maluit. vt penitēdi vobis præstaret inducias: Sed hęc eiue humanitas infirmitas videbatur: nostraq; lenitatę abusistis audaciam. Et nerone mortuo fecistię (quod nequissimi solēt) & ex intestinis vestris dissensionibus fiduciā presumpsistis. meq; ac patre meo digressis ad ēgyptum ad struendum bellum tēpus illud vtile putauistis: neq; vos puduit perturbare principes declaratos: quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq;(vbi ād nos cōfugit imperium) & omnibus in eo acquiescentibus: per legatos autē gratulantibus exteris nationibus. iterum hostes iudei. Et legationes quidem a vobis trans euffraten vsq; ad nouarum rerum gratia missę: murorum autem noui ambitus reparabantur: sedicio vero Tyrāno-

Romani quidem (signis posius in tēplo) Tytū declarant imperatorē
Pueri dolus qui a romanis recepta dextera bibit atq; lagenaꝫ plenam ad suos rediens reportauit.
Tytus humanissimus tyrannos orātes ad colloquium recepit dato militibus edicto vt iracundiam & sagittas contineant.
Oīo ad Tyti a seditiosis venia petentes increpatoria.
Hūanitas Rōanorū erga iude.
Iudeoꝝ ingratitudō erga rōanos
Allegat vespasiani hūanitatem
eg.li.v ca.46
eg.li.5 ca.46
eg.li.v ca.46
E
eg.li.v ca47
eg.li.v ca47
F
eg.li.v ca+7

A rumq; contentio & bellum inteſtinum quę ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ego abinui to patremandatis triſtibus ad ciuitatem venię letabat cognito populū de pace: ſentire ante bellū vos rogabam deſiſtere. Pugnantibus aliquandiu parcebā. ſponte ad me venientibus dextras dedi. fidem ſeruaui confugientibus. multos captiuos miſeratus ſum verberibus vrgentes bellum cohercui: muris
eg.li.v veſtris machinas inuitus admoui: ſemp cędis veſtre cupidos milites continui. Quotiens vici totiens
ca.45. vos ad pacem tanq̄ victus prouocaui. Cum prope ad templum acceſſiſſem conſulto iterum belli leges oblitus ſum parcere vos propriis ſanctis orabā templumq; ſeruare datavos exeūdi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſivelletis in alio loco facultates præbui. Iſta omnia templūq; veſtris manibus incendiſtis. Deinde ſcelerateſſimi: nunc me ad colloquium prouocatis quid. Vt tale ſeruetis quale periſt. Quavoſmetipſos ſalute dignos eſſe poſt templi excidium iudicatis? Quin etiā nunc armati ſtatis. & nec in extremis ſupplices aſſimilatis? Omiſeri que fiducia: Nonne populus veſter examinatus eſt? Templum vero periſt? Michiq; ſubdita eſt ciuitas? In manibus autem meis habetis animas veſtras. Et tamen arbitramini mortem fortitudinis eſſe gloriam? Non contēdam cum pertinacia veſtra. Proiectis autem armis traditiſq; corporibus vitam vobis indulgeo & ſicut in priuata domo dominus mitis vltus grauiora mihi cætera ſeruo. ¶ Ad hęc illi reſpondent fidem quidem ſe ab eo minime poſſe accipere. Nam iuraſſe nunq̄ id eſſe facturos. Exeūdivero per munitiōes qua murum ſępſerat cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim ſe in ſolitudinem ipſiq; oppidum relicturos.

Quotum fuit humanus tytus in bello allegat.

Tytus ſi arma velit deponere vitam eis indulget.

Seditioſi exeūdi cū familia petūt facultatem dicentes ſe fidē a romanis iuraſſe nūq̄ accepturos.

¶ Tytus ſeditioſorum iratus reſponſione militibus ciuitatem permiſit inflāmare. quę mortuis erat plena. Et Tytus q̄uis iratus confugientes recœpit. Seditioſi vero ad regiam domum fugientes Romanos pellunt & populariū octo milia cum fere quadringentis occidentes pecuniam diripuerūt duoſq; Romanos milites viuos capientes (vno trucidato) aliter cuidam puniendus traditur. & ad ſuos fugit quem Tytus quia viuus captus fuiſſet ablatis armis pepulit ab acię. Romani itaq; fugien-
B tibus latronibus igni omnia tradiderūt. Hij enim ſeditioſi alacrivultu mortem expectabāt. Ioſephus vero pro reliquis ciuitatis obſeruando laborabat. Mortui canibus proijciebantur. omniaq; loca cadaueribus erant plena. Omne pereūdi genus fame leuius: vltima itaq; latronum ſpes in cloacis latere Tunc enim mortuorum cadauera (niſi excidio fuiſſent preuenti) manducaſſent. Tytus autem. xx. die Auguſti ad capiendum ſuperiorem ciuitatem aggeres fieri iubet ad quem Idumei miſſis legatis pacem rogant. quibus vitam pollicitus legatos remiſit quo cognito. Symon illos occidit & duces eorum in cuſtodia tenuit. Idumeorum plures fugientes a Romanis ſuſcipiuntur qūos paruo precio (cū pauci eſſent emptores) vendebant. Ft. xl. milia Idumeorum ſeruata ſunt.

Tytus ſeditioſorum reſponſione iratus.

Tytus militibus ciuitatem permiſit inflāmare

Tytus q̄uis iratus tamen confugiētes recępit

Seditioſi ad domum regiā cōfugientes romanos pellunt & populariū octo fere milia cum q̄dringētis occidentes pecuniā diripuerunt duos rōanos milites ceperunt viuos quoq; vno trucidato alter vero cuidā puniēdus traditus refugit adrōanos

Capitulum vndecimum.

eg.li.5 DOc Tytus vehementer iratus q̄ in ſorte captorū cōſtituti: victorum ſibi cōditiōes ponerent: declarari quidem his iuſſit voce preconis vt vlterius ad ſe profugerent: neue fidem
c.47. ſperarent. Nulli enim eſſe parcendum. Cunctis autem viribus dimicarent. quātūcunq; poſſent ſaluti ſuæ conſulerent. Iam enim ſe omnia iure belli geſturum. Militibus autem diripere ciuitatem atq; inflamare permiſit. Illi autem ipſo quidem die nihil egerunt: poſtero autem die archiū. & Achrā. & curiā qui vocatur. Ephya al's Ephiā ſuccenderunt. Et progrediebatur ignis vſq; ad Helenę regiā quę in media erat achra: nec minus ciuitatis mortuis plenę. ¶ Eodem die leza alias Zarę regis filij & fratres. Cumq; his multi nobiles ex populo congregati (vt fidem ſibi daret) Cęſari ſupplicarunt. Illi autem quamq̄ cæteris omnibus iratus erat mores tamen non mutauit: ſed eos ſuſcepit.
eg.l.5. Et tunc quidem omnes in cuſtodia habebat: regis autem filios ac propinquos poſtea vinctos Romā
ca.48 perduxit: fidem obſidium pręſtaturos. ¶ Seditioſi autē ad dominū profecti regiam ſibi q̄ tuta erat
C multi facultates ſuas oppoſuerant & Romanos hinc pellunt. & omnibus popularibus (qui eo confugerant) prope ad octo milia & quadringentis occiſis. pecuniam etiā diripuerunt. Viuos autem duos milites Romanos cœperunt vnum equitem: alterum peditem. Et peditem quidē interfectū per omnem traxere ciuitatem. velut vno corpore omnes Romanos vlcicerentur. Fques vero quidam his q̄ ſaluti foret ſuadere pollicitus: deducitur ad Symonem. Cumq; ibi quæ diceret nihil haberet. Ardadi alias Ardalę cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is ergo reuinctis eum poſt terga manibus & ceruice atq; oculis in conſpectu Romanorum velut capite ceſurus perduxit. verum ille (dū gladium Iudeus educeret) ad Romanos refugit. Hunc Tytus q̄ ab hoſtibus eſſet lapſus non eſt paſſus quidem occidere: indignum vero Romanorum militem iudicauit. quia viuus fuerat captus. Et armis ablatis eum agmine pepulit. Quę res prudenti viro grauior eſſe morte videbatur. ¶ Poſtero autem die Romani (verſis in fugam ex inferiore ciuitate latronibus) omnia Syloam vſq; igne tradiderūt. Et oppidum quidem gratulabantur abſumi: rapinis vero carebāt qm̄ latrones exinanitis prius oīibus

Audacia & obstinatio seditiosorũ mortẽ alacri vultu expectatum.

in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorum quidem nulla penitudo: arrogantia D
autẽ tanq̃ in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lętis vultibus aspicientes alachri voto mortem
se expectare dicebant: quod perempto populo: incenso templo flagrante oppido nichil essent hostibus relicturi. Sed tamen iosephus in extremis eos rebus pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborabat
Sed multa quidem pro eorum crudelitate atq; impietate locutus. multa vero pro salute adhortatus
nihil amplius q̃ elusus est q; neq; se tradere propter iusiurandum patiebantur: neq; pugnare cum
Romanis ex equo iam poterãt veluti custodia circumuallati: cedisq; insuper cõsuetudo dexteras com
mouebat. ¶ Dispersi autem per ciuitatem per ruinas latitabant profugere parati insidiãtes. Multi au
tem capiebantur: omnesq; interficiebantur. Nam propter mediam fugere non valebant: mortuos au
tem canibus pijciebant. Omne autem pereundi genus fame leuius videbatur a deo vt ad Romanos
quoq; sine licentia desperata misericordia tamen fugerent atq; in seditiosos cede non cessantes spon
te incederent. nullusq; in ciuittate locus vacuus erat. Sed cũcta mortuos habebant quos fames aut la
trones confecerant & cadaueribus eorum plena erant omnia quę alimentorum penuria vel seditiõe
perierant. Tyrannos autem fouebat factionemq; latronum spes vltima: quia incloacis (quo fugissent)
minime inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio post romanorum digressum prodire ac fu
gere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium nec enim vel deum vel Romanos fuerant latita
turi. Tunc quidem subterraneis freti plura q̃ Romani concremabant: & q incẽdia fugientes in cuni
culos descendissent eos improbe necabant itemq; spoliabant. Qui etiam cibum sicubi repetissent cõ
cretum sanguine: capientes deuorabant. Erat autem illis tam inter se rapinarum causa bellũ eosq; pu
tauerì nisi excidio prœuenti essent nimia crudelitate mortuorũq; corpora degustaturos fuisse. ¶ Cæ- eg.li.5
sar autem fieri non posse prospiciens vt sine ageribus superiorem caperet ciuitatem. in prærupto vn- ca.+8
dique loco sitam distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat enim transuectio im
pendiorum difficilis omnibus circum ciuitatem (vt dictum est) vsq; ad centesimum stadium in prio
rum aggerum constructione detonsis. Quattuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuita

Idumei missis ad Tytũ legatis pacem rogant.

tis contra aulam regiam erigitur: auxiliatorum vero manus & cętera multitudo xixtum versus ac põ E
tem & Symonis turrim quam cum Iohanne bellum gerens pro castello sibi edificauerat. ¶ His die- eg.li.v
bus autem Idumeorum, duces clam congregati consilium de sui traditione ceperunt (missisq; ad Ty ca.+8
tum quinq; viris vt dexteram sibi daret) precabantur. Ille autem Tyrannos quoq; sperãs esse cessuros
Idumeis extractis. Quoniam belli maxima pars videbantur: sero quidam veruntamen vitam his pol
licitus. legatos remisit. Discessũ parantibus Symon præsensit Et eos qui ad Tytum perrexerant quin
q; viros statim occidit Duces vero (quorum nobilissimus erat Iosiæ filius Iacobus) correptos in custo
diam cõiecit: nec multitudinem Idumeorum abductis rectoribus quid ageret nescientem sine custo
dia habebat. Sed diligentioribus eam custodijs amplectabatur. & tamen custodes profugientibus
obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur: plures tamen erant qui fugerant. Omnes au
tem susciebantur a romanis q; Tytus nimia lenitatę priora precepta neglexerat: ipsiq; milites iam
& spe lucri & societate cedibus temperabant. Sola enim relicta plebe aliud vulgus cum coniugibus
ac liberis paruo quemq; precio venundabant: Cum multi autem distraherentur. & emptores pauci
essẽt. quamq̃ voce preconis edixerat ne quis solus transfugeret vt eo modo familias suas seducerent:
tamen hos quoq; recipiebat: appositis qui ab his secernerent. si quis dignus supplicio videret. Et infi
nita quidem multitudo venit ex populo vero seruati sunt plusq̃ milia quadraginta quos imperator
(quomodo cuiq; gratus erat) dimisit.

Quadraginta milia Idumeorum seruata.

¶ HIERVSALEM finale excidium.

¶ Iesus sacerdos Vasa & candelabra de templo atq; pontificum indumenta pro fuga Tyto de- F
dit. phineęs quoq; Gazophilacij custos deprehensus omnia ipsi ostendit: & veniam obtinuit. Roma
nis autem machinas septima die septembris admonentibus sedicioforum multi desperati se in cloa
cas dimiserunt: & alij restiterunt. Sed parte muri subrupta timentes sponte de turribus descẽdentes
semetipsos tuitione priuauerunt. vñ Romani muris potiti signa in turribus collocantes victoriã cum
letitia celebrarunt: & nouissimum murũ sine sanguine habuerunt. Combustaq; est hierusalẽ octauo
die septembris. Tytus autem ciuitatem ingressus munitiones ipsius & turrium pspiciens miratus est
dicẽs deum & nõ hominẽ ab istis munitionibus iudeos extraxisse vinctosq; a Tyrannis relaxauit.

Iesus sacerdos vasa & candelabra de tẽplo & pontificũ indumenta tyto pro fuga dedit

¶ Capitulum duodecimum.

eg.li.v
ca.+9

Is autem diebus etiam sacerdotum aliquis filius Thebuti nomine Iesus (accepta fide salu
tis a Cæsare. vt de sacris donarijs quędã traderet) egreditur: ac tradit ex Phani pariete cã
delabra duo his quę in tẽplo posita erant similia meusasq; & crateras & pateras: omnia ex
auro solido & grauissimo facta. Tradidit etiam vela & pontificum indumenta cũ gemmis

A &vasa multa sacrificio comparata. ¶ Quin etiam custos sacrę pecunię comprehensus Phyneęs no-
mine vestes & singula sacerdotum ostendit: multamq; purpuram & coccum (quę advsum catapetis-
matis repositam seruabātur) cum quibus aliquantum cymiani erat cassię, pigmentorumq; alio-
rum multitudo, quibus commixta deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus
multa: & sacra ornamenta non pauca. Quorum ei gratia licet vi capta: vt transfugę tamen data ēve-
nia. ¶ Iamvero perfectis aggeribus septembris mensis die septimo (qui erat cepto opere octauus & Rōani machi-
decimus dies) Romani quidem machinas admouebāt. Seditiosorum autem alij (qui ciuitatē despe-
rauerunt) muris relictis iachram rediebant: alij in cloacas sese dimittebant multi vero dispositi vicis-
bantur eos qui arietes applicarant. Et hos autem superabant multitudine & virtute Romani quod
quę maximum est laeti mestos atq; iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta nonnulle
quę turres ictibus pulsatę cessissent: statim quidem propugnatores earum diffugiunt. Timor aūt etiā
Tyrannos maior inuadit. Nam & priusq; transgrederentur hostes torpore tenebantur & Parte muri sub
ad fugiendum suspensi erant. Videns autem paulo ante superbos & factis impijs arrogantes tunc ita rupta timent ty
humiles esse ac tremere vt miseranda esset quāq; nequissimis tāta mutatio. Conati sunt quidem am- ranni.
bitu & muro quo moenia cingebantur inuasio atq; perrupto custodes pellere atq; aggredi. Cum ve-
ro quos antea fideles habuerant nusq; viderent. fugiebant enim quo quemq; necessitas impulisset ad
eundem aūt alij eorum ab occidēte murum euersum esse nunciarent. alij subisse. Romanos atq; appro-
pinquare sese querentes. alij vero etiā videre hostes in turribus affirmarent mœtu fallente conspectū
in ora prostrati pro sua dementia querebantur: acveluti succisi neruos qua fugerent hesitabant. Vn-
de vel maxime quis & virtutem dei perspexerit contra iniustos: & fortunam Romanorum. Tyranni q
dem semetipsos tuitione priuarunt, ac sponte de turribus descendere vnde nūq; vi. solo vero poterant Tyrāni semetip
fame capi. Romani autem qui tantum in muris inferioribus laborauerant: eos nunc quos instrumē- sos tuitiōe priuā
tis non potuissent: fortuna cœperunt. Omnibus enim machinis tres turres validiores erāt: de quibus tes spōte descē
supra memoranimus. Relictis itaq; hisvel quod est verius dei nutu in his deprehensi: confestim qui- derunt de turri
dem ad vallem intra Syloam cōfugiunt. Rursum autem vbi paululum a mœtu respirauerunt: muniti bus.
B onem qua murus erat accinctus ex ea parte petierunt. Vsi autem infirmiore audacia q necessitate ia-
enim vires eorum labor mœtus & calamitas fregerant a custodibus retrudūtur: & per diuersa dissecti
in cloacis delitescunt. ¶ Romani vero muris potiti signa in turribus posuerunt: & cū plausu atq; læti- Romani muris
cia victoriam cantu celebrabant: q principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine san- potiti signa in
guine murum nacti nouissimum non esse credebant. Cumq; nullum reluctantem viderent: pro certo turribus collocāūt
mirabantur. In angustias enim viarum strictis gladijs fusi. & quos cœpissent interficiebant nullo di- victoriā cū leti-
scrimine: domosq; totas cū omnibus qui eo confugerant igni tradebant. Multas vero vastantes quas cia celebrāt &
prædę causa penetrassent: integras mortuorum familias: & plena mortuis tecta quas fames effecerat nouissimū mu-
offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum vacuis manibus egrediebantur: nec tamen eo modo rum sine sāgui-
perempto miserabantur. Non autem idem circa viuos paciebantur: sed vnumquemq; obuium trans- ne habuerunt.
fugendo. Et angustia viarum cadaueribus obstruxerunt: totamq; ciuitatem sanguine diluerunt, vt ple- Cōbusta hiems
raq; incisorum cedes extingueret. Et occidentes quidēvespere desinebāt, nocte vero crescebat ignis. octauo die sep-
Ardentibus autem hierosolimitis illuxit dies septembris mensis octauus ciuitati tot cladē (cum ob tembris.
fideretur) experte quod bonis suis (ex quo fuerat condita) inuidenda si mansisset. Nulla tamē re alia Tytus ciuitatis
tantis in felicitatibus digna nisi q talem progeniem qua subuersa est edidit. ¶ Intro autem Tytus gressus ipsius
ingressu & alias ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est: quās Tyranni per dementiam de munitiones &
seruerant. Conspecta deniq; solida eorum altitudine, itemq; magnitudine, subtilique lapidum compa- turrium pspicuas
gine singulorum quintumq; paterent vel quantū erigerentur deo (inquit) plane adiuuante pugnau- miratus dixit
mus & deus erat qui detraxit ab istis munimentis iudeos. Namq; hominū manus aut machinæ qd deos iudeos ab
ad ista valerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est. Quos vero a Tyrānis vin- istis munitioni-
ctos in castellis inuenit relaxauit. bus & nō hoiez
exmouisse.

¶ Tytus omnibus ciuitatis moenibus subuersis turres propter memoriam fortunę suæ reliqt
Et solos armatos qui manus opponerent (reliqua salua multitudine) iubet interfici vegetos vero &
vtiliores coactos in templū cōclusit appositis custodibus. Et fronto præpositus latrones ab alijs de-
cernens occidebat. iuuenes vero formosos corpore seruabat. & septem milia vinctos misit in ægyptū
plures q; Tytus vendidit: & multos spectaculis ferro & bestijs consumendos distribuit. Duodecim mi
lia eo tempore fame perierunt. Captiuorum vero nongenta septem milia. Et cesorum per omne tem
pus obsidionis decies centena milia. vnde tantę multitudinis ciuium in hierusalem argumentum su-
mitur ex numeratione facta tempore Flori inuenti quoq; tunc plusq; duo milia qui se mutuis vulne-
ribus interfecerunt. Iohannes quoq; fame tabidus capitur. Similiter & Symō qui triumpho seruatus

est.Iohanne ppetuis datovniculis.Hierusalē igitur anno secdo imperij Vespasiani die octauo septembris(prius qnquies capta nunc vero vastata)Primusvrbis conditor rex iustus Hierosolimā(quę prius Solimavocabatur)appellauit quarnq; Dauid pulsis Cananeis primus habitauit quę postea a Babilonijs quadringentesimo sexagesimo septio anno mense sexto euersa est.Et a Dauid vsq; ad id quod Tytus fecit excidiū anni mille centū sepuaginta septē.

Tytus olbus ciuitatis subuersis mœnibus turres fortunę suæ in memoria reliquit.

¶Capitulū tertium decimum.

Fronto prepositus latrones ab alijs decernens occidebat.

CVm autem alia ciuitatis deleret muros; subuerteret.eas turres fortunę suę monimentum reliquit:qua commilitante his potitus fuisset quę capi non potuissent.quia ergo milites interficiendo laborabant(magnaq; adhuc extabat multitudo superstitum)solos quidē armatos Cæsar & qui manus opponerent iubet interfici:reliquavero multitudinem vinciuam esse.Illi autem cum his(quos occidi mandatum fuerat)etiam senes ac debiles trucidabant. Collegeros autem atq; vtiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum conclusos custodes autem his Cæsar apposuit.vnum ex libertis & ex amicis suis Frōtonem:qui fortunam [illegible] meritus esset quisq; decerneret.Ille autem seditiosos quidem omnes atq; latrones cum alius ab alio indicarētur occidebat:iuuenes autem lectos qui procero atq; formoso essent corpore triumpho seruabat. Ex residuavero multitudine septem milia maiores annis vinctos misit ad ęgyptum : operibus deputandos.Plurimos autem per prouincias Tytus distribuit in spectaculis ferro & bestijs consumendos.q vero infra sextum & decimum annum etatis agerentvendiderunt. ¶Hisdem autem diebus quibus secernebantur a frontone mortui sunt fame duodecim milia quibus partim odio custodum cibus nō præbebatur:partimq;victus ipsi fastidio tenebantur.Erat autem pro multitudine hominum frumenti pœnuria.Et captiuorum quidem omnium numerus qui toto bello comprehensi sunt nongentorū & septem millium collectus est:hostium vero per omne tempus obsidionis decies centena milia.Horum plærig; gentiles fuerunt:sed non indigenæ.A totis ei regionib[illegible] ad Azimorum diem festū congregati.bellog; subito circumfusi sunt:vt primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceret: deinde in ciuitate fames.Q; autem caperet multitudinem tantam hominum ciuitas:certum erat ex his qui sub Cestio fuerant.Fnumeratis enim tunc viris ciuitatis:florus Neroni significare cupiēs centenarij nationem a pontificibus petijt(vt si quomodo possent)multitudinem numerarent.Illi autē cum dies festus adesset(qui pasca vocatur)quando a nona quidem horavsq; ad vndecimam hostias cedunt.per singula autem quasi contubernia non pauciorum q̄ decem homines fiunt.solum ei epulari non licet:multi etiamvicini conueniunt:hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex milia & quingenta numerabant.Fiunt autemvt denos epulatores p singulas imputemus vices cœtibus(quos Coneticos alias Gonorrheos vocant)neq; mulierimus menstruo cruore pollutis:neq; alijsinquinatis participare sacrificia permittebatur.Sed nec alienis quidem nisi qui religionis causavenissent. Magnavero hęc multitudo ab extraneis congregabatur.Tunc tamenvelut in carcerem tota gens fato cōclusa est.Et facta hominibus ciuitas bello obsidebatur.Itaq; superat omnem humanam & diuinitus emissam [illegible]tem numerus peremptorum quos partim palam occiderunt.partim coeperunt Romani. Rimantes enim cloacas & sepulchra cruentes:quos offendissent occidebant. Inuenti sunt autem ibi quoq; plusq̄ duo millia.quorum alij manu sua: plures autem mutuis se vulneribus interfecerant cum fames alios corrupisset.Sœuus autem odor corporum introeuntibus occurrebat.adeo vt statim multi recederent:alij pluris habendi cupidine congesta cadauera calcantes se immergerant. Multę nāq; opes in cuniculis inueniebantur.nefasq; omnemviam lucrifaciebat. Seducebātur autem multi quos Tyrannivinxerant.Nec enimvel in extremis a crudelitate cessauerant.Vitus autem estvtrumq; deus merito.Et Iohannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis(quā sępe despexit) a Romānis dexteram sibi dari præcatus est.Symonvero multavi cum necessitate luctatus. Sicut infra definabimus semetipsum tradidit.Seruatus est autem alter quidem triumpho:Iohannes autemvinculis sempiternis. ¶Romanivero extremas oppidi partes incendunt muros; subuertunt. ¶Ita quidem hierosolima capta est secundo anno principatus Vespasiani septembris mensis octauo die; quinquies autem prius capta.tunc iterumvastata est Egyptiorum quidem rex Azocheus:& post eum Antiochus deinde Pompeius & post hos cum Herodes & sosius captum oppidum seruauerūt.Antea vero rex Babiloniorum eo potitus excidit post annos ex quo edificatum est mille trecentos sexaginta & mē ses octo & dies sex. ¶Primus autem conditor eius fuerat Chananeorum potentissimus qui pria lingua iustus rex appellatus est. Erat quippe talis ideoq; & sacerdotium deo primus exhibuit;Phano primum edificato hierosolimam ciuitatem vocauit cum ante solima vocaretur. Chananeorum quidem populo rex iudeorum Dauid pulso coeridam suo populo tradidit. Et quadringentesimo sexagesimo septimo anno post hac mense sexto a Babilonijs euersa est.A rege autē Dauid q primus iu-

Duodecimilia eo ępe fame perierunt.

Captiuoꝝ nūerus nongēta septem milia.

Pestifera lues Fames.

Contubernium decem homies continet.

Numerus peremptorū oēz hūanā pestē supat.

Inuenti plusq̄ duo milia qui se mutuisvulneribus interfecerunt.&c.

Iohēs fame tabidus capit filr & Symō q triūpho seruatus ē

Iohāne ppetuis datovinculis.

Primusvrbisco ditor rex iustus vocatus.

eg.li.5. ca.50.

eg.li.6 cap.50

A deus in ea regnauit.vſq; ad id(quod Tytus fecit)excidium anni mille centum ſeptuaginta ſeptē. Sed enim neq; antiqtas neq; ingentes diuitiæ:neq; totum per orbē terræ diffuſa natio:nec magna religionis gloria quicq̄ iuuit quo minus periret. Talis quidē finis hieroſolimorū obſidiōis fuit.

Epylogus tempꝰ ſubuerſionis hieruſalem

¶ Tytus templum ac ciuitatem funditus eruere iubet relictis Phaſelo/Hyppico/& Mariāne turribus in memoriā Romanæ fortitudinis:ciuitatemq; fecit complanare. Ipſe quoq; omnibus belli partibus amminiſtratis laudare exercitum cupiebat:& præmia perſoluere debita. eorum itaq; obedientiā fortitudinem laudat atq; magnanimitatem victorioſiſq; coronas nominatim imponebāt & vniuſcuiuſq; ordinē mutauit in melius. Et ſic oībus ſecundū merita donatis ſacrificia celebrauit & duas legiones ſibi retinēs cęteras ordinauit. Et in Cęſareā maritimā tranſiens captiuos obſeruari iuſſit: deinde ad Cęſaream Philippi veniens oīa ibi ſpectaculorū genera celebrauit vbi multi captiui cōſumpti ſunt: Modus aūt quo Symon captus eſt deſcribitur. qui in cloaca cum ſocijs euadere cupiens cum eis fodiebat:ſed nullo ſibi euadendi exitu candida veſte indutus vt terrorē faceret videntibus captus eſt & vinctus a Terentio cuſtoditur. Ipſe enim diuina vltione propter ſuā crudelitatē ſponte ſe hoſtibus in ſupplicū tradidit. nequitia enim iram dei non poteſt effugere. Magna itaq; ſeditioſorū multitudo in cloacis reperta eſt. Symon aūt Tyto oblatus eſt vinctus quē triumpho Romę ſeruari præcepit. Duo vero milia cum quingentis in ſpectaculis ferro & beſtijs in Cęſarea maritima conſūpta ſunt Deinde venit Tytus in Berytum vbi diu moratus clariſſima fecit ſpectacula.

¶ Capitulum quartum decimum.

Tytus tēplū ac citatem fūditus eruere iubet relictis phaſelo/hyppico:& mariāne turribus i mēoriā Rōanæ virtutis citatēq; feeit complanare.&c.

tytus militibus habita victoria gratias agit.

Laudat eorum obedientiā fortitudinē & magnanimitatem.

POſtq̄ vero q̄d occideret quid ve raperet non habebat exercitus. q̄ iratis animis oīa deerant nec enim parcendo ſi eſſet quod agerent abſtinuiſſent: iubet eos Cęſar totam funditus iam eruere ciuitatē ac tēplum: relictis quidem turribus quę pręter alias eminebāt Phaſelo/& Hyppico/& Mariamne. muriq; tanto quanto ciuitatem ab occidente cingebat id quidēvt eſſet caſtrum vel cuſtodię cauſa relinquendis turres autem vt poſteris indicarent qualem ciuitatem quāue munitiſſimam Romanorum virtus obtinuiſſet. Aliumvero totū ambitum ciuitatis ita cōplanauere diruētes: vt(qui ad eā acceſſiſſent)habitatā aliquando eſſe vix crederent. Hic q̄dem finis eor̄ dementię(qui noua res mouere tēptauerūt)hieroſolimis fuit clariſſimæ ciuitati:& apud oēs homines prædicatiſſimę. Cæſar autem præſidio quidem illis ſtatuit relinquere decimam legionem: nōnullaſq; alas equitum ac peditum cuneos. ¶ Omnibus aūt belli partibus amminiſtratis. & laudare vniuerſum cupiebat exercitum pro rebus fortiter geſtis & debita virtis fortibus p̄mia perſoluere. Compoſito autem in medio ante hæc caſtris magno tribunali ſtans in eo cum procerum eminentiſſimis: vnde ab omni milite poſſet audiri. magnam illis ait ſe habere gratiam pro beniuolentia qua erga ſe vtendo perſeuerāſſent. laudabat aūt q̄ per omnia bella morigeri fuiſſent q̄q; pręliando fortitudinem in multis magiſq; periculis demonſtraſſent patrię per ſe amplificantes imperium omnibuſq; planum facientes hominibus quia neq; hoſtium multitudo. neq; minutiones regionum. neq; magnitudines ciuitatum vel audacia in cōſulta & imanitates effugere aduerſantiū poſſint vnq̄ Romanorum effugere virtutem quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulātem habuerit Bonum autem ait illos etiam bello finem imponere quod & multo tempore geſtum ſit. Nec ei optaſſe his melius quicq̄ cum id ingrederent. Hoc autem pulchrius atq; præcipuarius q̄ duces Romani & q̄ curatores imperij ab his declaratos ac præmiſſos in imperium libenter cuncti ſuſcipiunt: & his quæ ipſi decreuere manendum putant: agentes his gratias qui legiſſent. Mirari autem ſe eos ac diligere oēs q̄ nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen qui pro maiore vi clarius decertaſſent. vitamq; ſuam condecoraſſent fortibus factis. & militiam ſuam re bene geſta nobiliorem feciſſet dixit ſe & honores & præmia redditurum: nec vllum eorū qui plus alio laborare voluiſſent iuſta vicifitudine cariturum. Magnamq; ſibi huius rei fore diligentiam: q̄ magis vellet honorare virtutes eorum qui militię ſocij fuiſſent q̄ peccata punire. Confeſtim ergo iuſſit eos quorum partes ſunt indicare quos nam ſcirent fortiter aliquid in bello feciſſe:& nominatim ſingulos appellans pręſētes collaudabat quaſi qui domeſticis recte geſtis nimium letaretur:& coronas eis aureas imponebat & torques longaſq; haſtas & ſigna ex argento facta donabat:& vniuſcuiuſq; ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurū atq; argentum: itemq; veſtes aliamq; prędam largiter diſtribuebat. ¶ Omnibus autem ita donatis vt quiſq; ſe meritum prębuerat. votiſq; cunctis vniuerſo exercitu factis magno fauore deſcendit: verſusq; ad ſacra victoria celebrāda. Magnaq; aſtante boum multitudine circa aras immolatos omnes exercitui dedit ad epulas. Ipſe vero eum honoratis per triduum acta leticia. Milites quidem alios quandoq; conuenire dimiſit. Hieroſolimorum autem cuſtodiam decimæ legioī credit. neq; ad euphratem qui pridem ibi fuerant miſit. duodecimę legionis memor q̄ Ceſtio duce iudeis eōeſſerat. totam quidē illā de Syria pepulit. Erat ei oli apud Raphaneas alias Raphaneos: ad ne lite

Præmia cuilibꝫ pollicentur.

Magis virtutes honorare q̄ peccata punire.

Cęſar oībus ſecūdum merita donatis ſacrificia celebrauit.

Exercitum ordinat.

Duas legiões sibi retinuit.

Manubias multitudinẽ captiuos in Cæsarea repo suit.

autem (quę sic vocat) misit hæc ad eufratem in confinio Armenię & Capadocię sita est. Quas vero cũ obsequi satis esse duxit donec ad ęgyptum perueniret quintam & decimam legionem. ¶ Deinde sibi ad maritimã Cæsaream cum exercitu conuenisset: in eam manubiarum multitudinem reposuit: captiuosq; sibi asseruari iussit: q; ad Italiam nauigare tempus hiemis prohibebat. ¶ Per idem vero tempus (quos Tytus Cęsar obsidionis causa apud hierosolimam commorabat) ascensa nauioneraria Vespasianus Alexandria Rodum transmisit. Hinc autem vectus triremibus postq̃ omnes quas prętena uigauit ciuitates inuasit. & ab his cum votis exceptus in Greciam & Yonia transiit. Egressus deinde Certyra alias Corcyra in Iaphiani alias Iapigia; delatus est: vnde iam terra iter agebat. ¶ Tytus autem ex maritima Cęsarea reuersus in Cæsaream (quę Philippivo cat) aduenit: diuq; ibi commorabatur omnia celebrans genera spectaculorum. Multiq; in ea captiui consumpti sunt: aliis bestijs obiecti aliij cruatim coacti more hostium inter se depugnare. ¶ Hic etiam Symonem minorem Gyore filiũ comperit hoc modo esse comprehensum. Iste Symon (cum hierosolima obsideret) in superiore ciuitate constitutus postq̃ muros ingressus exercitus totam vastare cœperat ciuitatem: tunc fidissimis amicorum ascitis. & lapidarijs cum ferramentis eorum operi necessarijs: & alimentis (quę multis diebus sufficere possent) vna cum illis omnibus in aliquam occultiorem cloacam sese dimittit: & quo ad fossa patebant illa progrediebantur. Vbi vero soliditas obstitisset. eam suffodiebant spe posse iterius progressu toto emergere atq; ita seruari. Sed hanc expectationem veram nõ esse: rei periculum refellebat vix enim paululũ fossores processerant. iãq; alimenta (q̃uis parce his vterentur) eis deficiebãt. Et nũc igitur Symon velut stupore posset Romans fallere albis tunicis innexaq; fibula ac clamide purpurea indutus ad illum ipsum locum ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuere (qui eum viderunt) suisq; locis manebant. Deniq; propius cum accessissent quis esset p cũctati sunt. Et id quidem Symon non dicebat: iubebat autem ad se ducem vocari. Statimq; accersitus ab his (qui ad eum cucurrerant) venit terentius rufus (namq; is rector militię relictus erat) Omni vero ab eo veritate comperta ipsum quidem vinctum custodiebat. Cęsari autem quemadmodum esset cõ prehensus indicauit. Symonem quidem invltionem crudelitatis (quam in cives suos amare ac tirannice fecerat) in potestate hostium quibus maxime erat inuisus ita deus posuit non in subditum eorũ manibus. sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea q; plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram dei effugere nequitia. nec invalida res est iustitia. Sed quando sui temeritores vicissitur: & grauiorem penaz ingerit criminosis. cum iam se liberatos esse crediderint. eo q; statim non luere commissa. Id etiam Symon didicit. postq̃ in iras incidit Romanorum. Illius autem ascensus a terra magnam etiam seditiosorum multitudinem his quidem diebus fecit in cloacis deprehendi. ¶ Cęsari autem maritimam Cęsaream reuerso vinctus Symõ oblatus est: & illum quidem triumpho (quem Romę acturus erat) seruari iussit. Ibi autem moratus fratris sui natalem diem clarissime celebrat: multam partem danatorum honori eius attribuens Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarũt: quiq; ignibus cremati sunt. & inter se digladientes perierũt duo milia qngentos excessit. Oia tamẽ videbãtur hęc. Hęc Romanis (licet mille modis illi cõsumerent) minus esse supplicij. ¶ Postea Cęsar berytũ venit. Hęc aũt ciuitas est phoenicis prouincię colonia Romanorum. & in hac quoq; diutius cõmoratus est: maiore visus claritudine circa natalẽ patris diem tam magnificentia spectaculorũ. q̃ sumptibus alijs excogitatis: cũ etiam captiuorũ multitudo eodẽ quo antea modo piret.

¶ Iudeorum gens totius orbis indigenis asseminata precipue apud Antiochiam: vbi post Antiochum reges illis liberam domicilij dederunt facultatem: sed erga illos Antiochenses ppter diuitias maximum erat odium. Et hos Antiochus quidem inuidus accusat vna nocte statuisse ciuitatẽ concremare: & quosdem tradidit quos populus iubet concremari. Antiochus quoq; ipsos paganiza recogit sabbati prohibens solẽnitatem: & omnes recusantes captis a Romano duce militibus peremit. iterũ ipse illis quadratum forum concremasse accusat. sed hos quidem iuuenis facta inquisitione immunes ostendit & incendiarios cognouit. ¶ Capitulum quintũ decimum.

Nuenit autem peridem tempus iudeos (qui apud Antiochiam reliqui erat) qui apud acerba & exciosa pericula perpeti concitata in eos Antiochẽssium ciuitate: tã ppter criminationes illatas eis in p̃sentia q̃ propterea quę fuerant non multo ante cõmissa. De qbus necessariũ mihi videtur pauca prędicere vt etiã ea quę postea gesta sũt cõsequẽti narratiõe referamus. Iudeoz nãq; gens multũ qdẽ totius orbis indigenis asseminata est. plurimũ autem Syris in ciuitate permixta pręcipue apud antiochiã versabatur propter magnitudinem ciuitatis. Maxime vero his liberam domicilij facultatẽ reges qui post Antiochum fuerant prębuerunt. Namq; Antiochus quidem qui epiphanes dictus est vastatis

Tytus ex cęsarea maritima i cęsaream philippi ad ueniens oia ibi gña spectaculorum celebrauit vbi mlti captiui eõsumpti sunt.

Symon (nullo euadẽdi exitu) eãdida veste indutus vt terrorẽ quendãfaceret aspiciẽtibus captus est a roma nis & vinctus a Terentio custoditur.

Neqtia iras dei effugere nõ potest.

Symõ Tyto victus ablatus est quẽ triũpho romę insstit seruari

Berytũ ciuitas phoenicis vbi tytus diu moratus etiaz clarissimã fecit spectacla.

eg. li. 5 ca. 50.

eg. li. 5 ca. 50.

eg. li. 5 cap. 52

A hierosolimis templum spoliauit. Qui vero post eum regnum assecuti sunt. quicquid eneum in donarijs fuit hoc iudeis apud Antiochiam degentibus reddiderunt. eorum synagoga dedicandum. Concesseruntq; vt pari cum grecis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoq; postea regibus eodem modo tractati. Et profecerunt multitudine & extructione itemq; magnificentia munerum templum clarius rediderunt. Semperq; religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem: etiam illos quodammodo sui partem fecerunt. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum: & recens in Syria Vespasianus delatus est nauigio. Iudeorum vero odium apud omnes pullulabat. tunc vnus eorū Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam iudeorū) cum Antiochensium populus concionaretur in theatro progressus in medium patrem suum & ceteros deferebat insimulans eos quod vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & veluti gestorum participes quosdam hospites iudeos tradidit. His autem auditis populus iam cohibere non poterat. Sed in eos qui traditi fuerant ignem iussit afferri statimq; omnes in theatro concremati sunt. in multitudine vero iudeorum properabat inuenti eos celeriter vti esset patriam suam seruaturum existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accēdere mutato quidem voluntatis argumēto q; q; iudeorum mores odisset exhibere se credens. si paganorum ritu sacrificaret. Idemq; iussit etiam ceteros facere compelli. Remuendo enim manifestos fore insidiatores. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto pauci quidem consenserūt: alijs vero qui noluerunt perempti sunt. Antiochus vero acceptis a Romanorū duce militibus seuus instabat ciuibus suis nequaq̄ eos die septimo ab opere cessare permittens. sed omnia cogens facere quę diebus agerent alijs. Tāq; validam necessitatē imposuit. nō modo apud Antiochiam vt septimi diei ferię soluerent. Sed hoc exordio in ceteris quoq; ciuitatibus ad breue tempus similiter fieret. ¶ Iudeis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi malag.li.v. perpessis: altera denuo calamitas accidit. De qua narrare conati: hęc quoq; persecuti sumus. Nā quia 12.52. B quadratum forum exuri contigit. & archiua monimentorumq; receptacula publicorum. itemq; basilicas. vixq; ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magnanimis viuens: huius facti Antiochus iudeos accusat ad Antiochenses quos scilicet si his infesti antea non fuissent. recenti tamen ex incendio tumultu facile calumniam perpulisset multomagis ex anteactis fidem habere suis dictis persuasit. vt pene se vidisse ignem ab iudeis iniici arbitrarentur: & tanq̄ furore correpti magno cum ardore cuncti qui accusabant aduersus eos impetum facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere collega adhuc inuenis legatus postulās sibi permitti referre ad Cęsarem gesta Rectorem namq; Syrię Cęsennium priscum iampridem Vespasianus eo miserat: nondum autem ille peruenerat. Habita vero diligenti quęstione collega reperit veritatem & eorum iudeorum quidē quos Antiochus accusauerat nemo conscius fuit. omne autem facinus admiserunt homines quidem nocētissimi necessitate debitorum rati q; si forum & scripta publica concremassent: exactione liberarentur. Iudei quidem pro suspensis consulatione criminationibus futura expectantes magno timore fluctuabant.

¶ Tytus allato sibi a patre nuncio scisit ipsum vniuersis Italię ciuitatibus fuisse desiderabilē. maximoq; honore Romę receptum maxima nāq; fuit populi leticia in eius aduētu. Sed germani & Galatę Vespasiano adhuc in Alexandriam existente defecerant quo cognito. ipse litteris missis ventilium cerealem cōsulem facit iussitq; ad regendas pficisci britannias. qui audita Germanorum rebellione eos inuadit. quos domicianus dux exercitus pristino subiecit iugo. Sermatę vero qui & Scythę dicti sunt. cū germanis cōserant: & in romanos impetum facientes hystrum transgressi plures occiderunt. & Fronteium Agrippam vastatis vndiq; regionibus. Sed hoc Rubrius Gallus a Vespasiano missus debellauit: & multos occidit alijs fugientibus.

Capitulum sextūdecimum.

C TYtus autem Cęsar a patre sibi allato nūcio q; vniuersis quidem Italię ciuitatibus desideratissimo perueniſſet maxie vero q; vrbs eū roma summa cū alacritate & claritudine suscepisset in maximā leticiam voluntatēq; translatus est curis de eo ita vt sibi erat suauissimum libe-ratus Vespasianū. enim etiā longe quidem ebsentem omnes homines Italiæ voluntatibus vt p̄sentem colebant: expectationem suam q; nimis eū venire cupiebant pro eis aduentu ducentes. & omni habentes necessitate liberam erga illum beniuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum quę mutatione principum contigissent optatum erat suscipere senectutis honoreb ellicorūq; gestorū maturitate declaratum: cuius præsentiam sciebant soli subiectorum saluti commodaturam. Et populus quidem malis intestinis sollicitus magis eum venire cupiebat. tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendū esse confidens anteq̄ vero libertatē cum opulentia recepturum: p̄cipue pars militaris ad eū respiciebat. Hic enim maxime per eum bellorū patratorū nouerant magnitudinē. Imperitiā vero alioꝝ ducum experti atq; ignauiā: magna quidem se optabant turpitudine liberari. eūvero qui se & seruare & honestare solus posset recipere precabant. Dum vero hac beniuolentia diligeretur ab

Odium iudeorū apud oēs ppter diuitias.

Antiochus inuidus iudeos falso abcusat vna nocte statuisse totā vrbem cōcremare & quos ppl's iussit cōcremari

Antiochus iteꝝ iudeos quadratū concremasse accusauit.

Quidā inuenis facta in ſictione iudeos immiteꝝ ostendit & incidiaries cognouit

Tytus allato ſibi a patre nūcio ſciuit q; pater vniuersis italię ciuitatibus pueniſſe desideralis & maximo honore fuiſſet receptus.

Quãto honore vespasianꝰ fuerit Romę receptus.

omnibus honore quidē a ꝑcipuis virꝭ vltra expectatione intolerabile videbat. Sed eum q̄ lōgissime D ab vrbe Roma cōuenire ante ꝓperabant. Nec tunc quisq̄ suos moras conuertendi ferebat: sed ita simul omnes effundebant: & vniuersis facilius & ꝓptius ne q̄ manere videbat: vt etiam ciuitas ipsa tunc primū intra se iocundam sentiret hominū caritatem. Erant autem pauciores abestibus remanentes. Vbi vero eum appropinquare nunciatum est: q̄q; manuetie singulos suscepisset qui precesserant indicaret: omnis iam reliqua multitudo ꝑ vias cum coniugibus ac liberis ꝑstolabat: & quo transiens aduenisset videndi eius voluntatē vultusq; eius lenitatem oīm generū vocibus ꝓsequebant benemerentem & salutis datorē solum: dignum Romę principem appellantes. Tota vero ciuitas velut templum festis atq; odoribus plena. cum aūt vix ꝑ circumstantiū multitudinē in palatiū venire potuisset ipse quidē pernatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrabat. Verum aūt se ad ꝓpulas turbe ꝑ tribus & genera & vicina cōiuncta exercētes deo libabant: & ab eo ꝑcabant ipm Vespasianum q̄plurimū tēporis in Romano imperio ꝓsenescere. & filijs eius & qui ex his nascerent sempiternā ꝓgnabilē principatū. Vrbs quidē Romana Vespasiano ita suscepto statim maxima felicitate crescebat.

Germanorū & galatarum defectio vespasiano existēte adhuc in alexandria Cā defectionis.

¶ Ante hęc vero tēpora quibus Vespasianus quidē apud Alexandriā erat. Tytus vero hierosolimā obsidebat magna pars germanorū ad defectionē mota est. Quibus etiam galatarum ꝓximi cōspirātes magnam spē contulerant. q; etiam Romanos dominio liberarent. Germanos autē deficere velle bellumq; inferre sustulit primū natura bonis consilijs vacua pauaq; spe appetēs periculorum deinde odium principū q̄n soli sciunt ꝓ ceteris gētem suam vi coactam seruire Romanos. Necnō equidem maximam tēpus eis fiduciam dedit. Nam cū viderent Romanos imperium crebris imperatorū E mutationibus intestina ſeditione turbari: omnēq; his subditam orbis terrę partem pendere ac nutare cognoscerent. hoc sibi optimū tēpus ex illoꝝ aduersis rebus atq; discordijs oblatū esse putauerūt. Id autem cōsilium dabant & hac eos spe decipiebant Dacicus aliꝭ Classicus quidā & Baylus aliꝭ Vitellius ex eorū potētissimis. qui olim quidem res nouas cupiebant tempore autē adducti sententiam suā ꝓdiderunt. Iāq; alacriter affectę multitudinis periculum facturi erant. Verum maxima parte germanorum defectionē pollicita ceteris fortasse nō dissentientibus veluti quadā diuina ꝓuidentia Vespasianus ad ventilium cerealem (qui pridem germaniā rexerat) lras mittit: quibus eū cōsulem declarauit: iussitq; ad britannias amministrandas ꝓficisci. Ille igit quo iussus fuerat abiens audita rebellatione germanorū eos iam cōgregatos inuadit ordinata acie magnū in cōflictu numerū peremit: depositaq; amentia ad sobrietatem coegit. Sed q̄cito ad loca ille peruenisset: haud multo post erant supplicia luituri. Nā vt primū defectionis eorū nūcius allatus est Romā domicianus ęsāt hoc audito (non sicut alter fortasse in illa etate fecisset nā omnino adolescēs erat) tantā rei magnitudinē suscipere detractauit. Sed a ꝑe habens ingenitā fortitudinē & supra etatē exercitatus illico tēdebat in barbaros. Illi autē expeditionis fama ꝓculsi: ei se ꝓmiserant. luchrū hoc ex timore maximū nacti vt sine vlla cla de pristino iugo subijcerent. Omnibus ergo circa galatiā (vt oportuit) ordinatus: ne rursus vnq̄ facile turbarent: domicianus clarus atq; insignis etatē superantibus factis. & patriū decus afferētibus: Romam regredit. ¶ Cum supra dicta verō germanos defectione hisdē diebus etiā Sarmatas aliꝭ Scytharū cōuenit audacia. Nā (qui appellant scythas) sarmathę maxima multitudo clā transgressi flumē hystrū violenti atq; seuissimi ꝓpter inopinatū impetū multos quidē Romanorū (quos in ꝓsidijs offēdere interficiunt: & cōsularē virum seniorē pōpeium aliꝭ fronceiū agrippā (qui fortiter his obuius pugnauerat) occidūt: ꝓximasq; regiones totas feriēdo atq; ducēdo omia (quę incendissent) ꝓuagabant. Vespasianus hoc facto & vastitate Mesyę cognita. rubriū gallū dirigit. ꝓnā sarmatis impositurum. A quo multi quidē in ꝑijs trucidati sunt. qui vero salui esse potuerunt. domū refugerūt. Hoc aūt bello magister militū definito: etiā futuri tēporis cautioni cōsuluit. Pluribus eni & maioribus ꝓsidijs loca circōdedit: vt oino barbaris esset ipossibilis trāsitus. In Mesya quidē bellū ea celeritate discretū est. F

Tytus vbiq; magnificentissima celebrans spectacula captiuis iudeis ad ostentationem cladis abutebat. Hic enim itinere fluuiū (qui Is dictus est. & sabbatinus ꝓpter peculiare miraculū) appellatum cognouit. Hinc Antiochenses obuiā venerunt deꝑcantes. vt iudeos a ciuitate expelleret: sed illos nō audit. Ipse quoq; auream coronā a parthoꝝ rege missam suscipiēs in Euphrate remeauit Antiochiā vbi iterum iudeos expelli petentibus Antiochius respondit eorū patriam periisse. nullūq; iam locum (qui eos reciperet) restare: sed eneas tabulas suorum priuilegiorum eis ꝓmisit eximere. Cū aūt ille ad hierosolimam venisset tristemq; solitudinē. q̄ tunc videbat antiquę ciuitatis claritudini cōpararet misertus est. ciuitatis excidium multum impręcans seditionis auctoribus. Deinde in Alexādriam ꝓueniens curat nauigare in Italiam: & legiones suas ꝑ ciuitates distribuit. Captiuorum autem duces Symonem: & Iohannem septingentosq; alios in Italiam portari ꝑcepit.

Vespasianꝰ lras missis vētiliū cōsulē facit iussitq; ad regēdā britanniā ꝓficisci qui audita rebellatiōe germanoꝝ eos inuadit.

Sarmatę (qui & scythę dicti sūt) cū germanis in defectionē cōsētiūt & i rōanos facientes ipetū hystrū trāsgressi eorū plures occidūt & cōsulare frōteiū agrippā vastatis vndiq; regionibus sed hos rubrius Gallus a Vespesiano missus debellauit multis eorū interfectis & aliꝭ fugientibus.

Lętitia ꝓpli in aduentu Vespasiani.

Germanorū & galatarum defectio vespasiano existēte adhuc in alexandria Cā defectionis.

Crebrę mutationes impatoꝝ.

Capitulum septimum decimum.

A eg.li.v ca.52.

PRinceps vero Tytus aliquãdiu quidem beryti cõmorabat.ita vt diximus. Inde autem reuersus. & per omnes(quas obiret)Syrię ciuitates magnificentissima celebrans spectacula iudeorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebat. Contigit autẽ in itinere fluuium cognitione digniss.mũ. Is fuit medius inter archiam & raphaneas Agrippe regni ciuitates. Habet aũt quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit qñ fluit plurimus neq; meatu segnis th interpositis sex diebus a fontibus deficiens siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exorit: atq; hũc ordinẽ pro certo semper eũ seruare cõpertum est. Vnde etiam sabbaticus appellatus est a sacro iudeorum septimo die sic nominatus.

¶ Ciuitatis aũt Antiochensium populus qm̃ Tytum aduenitare cognouit manere quidẽ intra mœnia præ gaudio nõ patiebat. Oẽs autẽ obuiã ei pergere ꝓperabant & vsq; ad triceſimũ & eo amplius stadium ꝓgressę non mõ vir sed etiam feminę cũ pueris expectabant: Et cũ appropinquantẽ vidissent ex vtroq; vię latere stantes dextras cũ salutatione tendebãt. Multisq; fauoribus exultantes: cum ipso reuertebãt. Crebro aũt inter oẽs alias laudes precabant vt iudeos expelleret ciuitate. Tytus quidem nihil pcibus istis indulsit. sed ocioſe quæ dicebant audiebat. Incerti autẽ quid sentiret quid ve facturus esset iudeis magno & atroci mœtu tenebãt. Nec enim cõmoratus est Antiochię Tytus. Sed cõtinuo a Zeugma euphraten versus iter cõtendit. Quo missi etiã ab rege parthorum venerunt aureã ei ferentes coronã q; iudeos vicisset. Eaq; suscepta etiam cõuiuium exhibuit regis missis atq; ita Antiochiam remeauit. Curia vero & populo Antiochensi multũ petẽtibus vt in theatrũ veniret vbi eũ ois multitudo prestolabat humanissime paruit. Rursus aũt hisdem fortiter instãtibus & crebro postulantibus expelli ciuitate iudeos ingenioſe respondit: patriã eorum dicẽs quo expellendi fuerant interisse nullũq; iam esse locũ qui eos reciperet. Vñ ad aliã petitionẽ sese cõuertunt Antiochẽses: q; priorem ipetrare non potuerunt. Eneas eni tabulas eum ꝓcabant eximere. quibus incisa essent priuilegia iudeor. Sed nec id quidẽ Tytus annuit. Verũ in eodẽ statu relictis oibus (quę habebãt apud Antio-

B chiam iudei) ad ęgyptum inde discessit. Iter aũt agendo cũ ad hierosolimã venisset tristemq, solitudinẽ(q̃ tunc videbat)antiquæ ciuitatis claritudini cõpararet: dissectorum operũ magnitudinẽ & veterẽ pulchritudinẽ recordatus miserebat excidiũ ciuitatis. nõ(sicut alius fecisset) exultans q; talẽ ac tantã funditus excidisset. Verũ multũ imprecans seditionis auctoribus & qui hãc ei pœnã inferre coegissẽt: ita certus erat q; nũq̃ virtutẽ suã voluissent punitor. calamitatibus clarescere: ex magnis eni diuitijs nõ minima pars in ruinis adhuc inueniebat. Quędẽ eni eruebãt Romã plura vero captiuis indicantibus auferebãt aurũ atq; argentũ aliaq; instrumẽta pciosissima quę dñi propter incerti belli fortunã terræ cõdiderãt. ¶ Tytus aũt ꝓpositum iter ad ęgyptũ tendẽs emẽsa velociter solitudine puenit Alexandriã. Decretoq; ad Italiã nauigare cũ se duę legiões comitarent vtramq; (vñ venerãt) rursum remisit quintã quidẽ in Mesiam quintã vero decimã in pannonia. Captiuorum autem duces, Symonẽ: & Iohannẽ & alios septingẽtos numero viros electos tã magnitudine corporum q̃ pulchritudine pstantes illico ad Italiam portari pcepit cupiens eos & in triumpho pterducere.

¶ TYTO Romam reuertente maximus celebratus est triumphus.

¶ Tyto Romam aduenienti patercum ciuium multitudine obuiam venit cũ maxima letitia omnes domo exierunt põpam visuri: & triumphum. Vespasianus: & Tytus lauro coronati patriaq; purpurea veste amicti transeunt quos senatus in octauianis ambulationibus pparato tribunali pstolabãtur. Milites q; inermes erãt in sericalveste laureis coronati. Vespasianus autem (ipso & Tyto solẽnia celebrante) milites breuiter allocutus illos ad prandiũ (quod his ex more ab imperatore parari solet) dimittit. Ipseq; ad trũphorum recessit. ineffabilia autem erant triumpho pparata. Aurum argentum, & ebur in omni genere specierum & operum Gemmę multę & clarissimę. Simulachra deorũ pciosissima ferebant animaliaq; diuersis ornamẽtis induta ꝓprijs. Triumphatores quoq; ab aliis discreti mirabilis ornamentorũ magnificentia culti erant. insuperq; captiuorũ vulgus ornatum erat. Machineq; portabant. belli autem descriptio & bellorũ euẽtus quos iudei passi sunt pssentialiter p singula pegmata ostendebant. Ornamenta etiam & templo alata portabant. sed mutatum erat candelabrũ a iudeorum cõsuetudine. lex autem iudeorum nouissima spoliorum ferebat. deinde transibant plurimi victo-

C rię portantes simulachra omnia auro & ebore facta post quę Vespasianus prior ibat: & Tytus sequebat. Et domicianus adhuc equitabat ornatus pulcherrimi. Pompę autem finis fuit capitolini iouis tẽplum quo constiterunt & antiquo Romanorum more. Symon Gyoræ hostium dux inter coptiuos in põpam traductus laqueoq; circũdatus per publicum trahebat. cuius quidem postq̃ vitę finem nunciatum est hostias inchoarunt: & his secũdo celebratis in palacium recesserunt, hunc quoq; diẽ vrbs Romana finem malorum ciuilium & pro fœlicitate spei bonę principium celebrauit.

¶ Capitulum octauum decimum.

Tytus vbiq; magnificentissima celebrãs spectacula iudeorum captiuis ad ostẽtationem cladis eorum abutebatur.

Antiochẽses tyto obuiã ciuitatẽ exierũt.

Depcãtes vt iudeos expelleret ciuitate Tytus nõ audit.

Tytus aureã coronã a partorũ rege missã susciꝑs i euphrate remeauit Antiochiam.

Tyti hrem redẽtis pietas & misericordia super illa excisa q seditiosis iprecãs virtutẽ suã punitorum calamitatibus nolebat clarescere.

Captiuorũ duces Symonẽ & Iohẽm & alios septigẽtos i Italiã portari pcepit.

Tyto aduenienti Romã pater cũ ciuiũ multitudine obuiã venit maxia cũ leticia

Modus exeũdi ab triũphum & ordo Vespasianus & tytus lauro coronati patriaq; veste purpura amicti trãsiẽt quos senatus i octouianis ãbulationibus ꝓparato tribunali ꝓstolabant

Porta triũphi.

Ineffabilia triũpho ꝓparata.

Argẽtũ aurũ & ebur i oĩi gñe, specierũ & operum

Gẽmæ claríssimę & multę.

Simulachra deorũ ꝓciosissima ferebant.

Triũphatores ab alijs discreti.

Machie portabant.

Belli descriptio & bellorũ euẽtus quos iudei passi sunt oibus ꝓstat aliter ostẽdebat.

Pegma machinã i q̃ statuę collocãt significat.

Mutatũ cande labrum.

Lex iudeorum nouissima spolioꝝ ꝓtabat.

DEracta vero naulgatione pro voto simileter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta & ex cursus exhibuit ei quos patri. Claritudinẽ vero Tyto pater addidit. qui venit obuiã eumq; suscepit. Multitudini autẽ ciuium diuinã quandam leticiã suggerebat: qꝝ videbat in vnum tres cõuenisse. Non multis añ diebus post vnũ cõmunem triumphũ ob res gestas agere statuerunt. q̃uis vtriusq; senatus ꝓprium decreuisset. ¶ Prędicto autẽ die (quo futura erat põpa victorię) nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autẽ cum ꝓdissent locaꝝ vbi tñ stare potuissent ꝑuenerunt quãtus spectandi modus sufficeret: imperatoribus cõcesso necessario transitu. Cũcta vero parte militari añ lucem p turmas atq; ordines prędressa cum rectoribus suis & circa hostia cõstituta non palacij superioris: sed ꝓpe Isidis templũ ibi enim principes nocte illa requiescebant prima iã aurora incipiente ꝓcedunt. Vespasianus & Tytus lauro quidẽ coronati. amicti vero patria veste purpurea: & ad octouianas ambulationes transeunt: ibi enim senatus & ducum ꝓceres & honorati equites eoꝝ prestolabant a duentum. Tribunal autẽ ante porticus factum erat: sellęq; in eo ꝓparatę eburneę. Quo cũ ascendissent: cõcederunt. Statimq; partis eos militaris fauor excepit: multis virtutum testimonijs ꝓdicans. Illi autem inermes erant i veste serica: laureis coronati. Prędceptis aũt laudibus eoꝝ Vespasianus (cũ dicere adhuc vellent) silencij signũ dedit: magna oim quiete facta surrexit & amictu magnã partẽ capitis adoptus solẽnia vota celebrauit. Idẽq; Tytus fecit. Perfectis aũt votis Vespasianus i cõe oẽs breuiter allocutus milites quidẽ ad prandium (quod hij ex more ab imperatore parati solet) dimittit. ipse vero ad portã recessit quę ab eo (qꝝ per illam semper triumphorũ Pompa ducit) nomen accepit. Vbi & cibũ prius capiebant & triũphalibus vestibus amicti ad portam dijs collocatis cęsa hostia inter spectacula transeũtes triumphũ ducebant: vt multitudini facilior prebereť aspectus. ¶ Promerito autẽ narrari multitudo illorũ spectaculorũ magnificẽtia nõ potest in oibus quę quisq; excogitauerit vel artium factis. vel diuitiarũ opibus vel naturę nouitate. Nã pene quęcũq; hoibus qui vsq̃ sunt fortunatis paulatim quęsita sunt alij alia mirabilia atq; magnifica hęc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinẽ ꝓbauerunt. Etenim argẽti auriq; necnõ & eboris in omni genere specierũ siue operũ multitudine nõ vt i põpam ferre cerneres. Sed si quis dixerit ofa flue & alias quidẽ vestes ex rissimi generis purpura portari. alias diligentissima picturavarietas arte Babilonica. Gemmę autẽ clasimę & tã multę. alię coronis aureis. alię speciebus. alię formate incluse traductę sunt vt appareret frustra nos eorum vnq̃ alias vsq̃ verũ esse aliq̃d suspicari. ¶ Ferebant aũt simulachrorum sigilla (quę illi deos habebãt) & magnitudine mirabili. & arte nõ defunctorię facta horũq; nihil nõ ex ꝓciosa materia. Quin & animaliũ diuersa genera ꝓducebant. ꝓprijs ornamẽtis induta. Erãt aũt quę singula etiã porteret magna hominũ multitudo purpureis vestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiã (qui ad põpam fuerant) ab alia turba discreti: ꝓcipua & mirabili ornamentoꝝ magnificẽtia culti erant. Insuper his ne captiuorũ quidem vulgus inornatũ videres. Sed varietas & pulchritudo vestiũ natura ex fatigatiõe corporũ deformitatę oculis subtrahebat. Maxime aũt stupor erat machinatũ (quę portabant) siue pẽgmatũ fabricatio. pro cuius magnitudine tímendũ viribus portantiũ occurrẽtes putabãt. Multa enim in tertiũ nidũ quartũq; surgebãt & magnificẽtia fabricę cũ ammiratione delectabat. multis aurata veste circũdatis cum aurũ prætereaq; atq; ebur oĩbus esset affixum. ¶ Multis aũt imitationibus bellũ aliter in alia diuisum certam sui faciẽ demõstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortunatissimam terram. totas vero interfici acies hostiũ. & alios fugere alios captiuos duci muroscq excellẽtes magnitudine machinis diruí: & castellorũ excindi munimina & populosarum ciuitatũ mœnia disturbari. exercitũq; intra muros infundi cediscq; omnia loca plena. & eorũ qui manu resistere nõ poterãt preces ignemq; tẽplis immissum ediumq; super dominos & post multam vastationẽ euersionis atq; omnis tristitię defluentis non arua culte neq; ad hominũ vel pecorũ potum. sed per terram ex omni pte flagrantem. Hęc enim Iudei bello passas esse ipsi experti sunt. Ars aũt & cõfectorum operũ magnitudo nescientibus adhuc fieri tanq̃ ꝑsentibus ostẽdebant. ¶ Erat autem p singula pegma captę ciuitatis dux ita (vt captus fuerat (ordinatus. multę aũt naues sequebant. Spolia vero alia: & ala quidẽ passim ferebant. Eminabãt autẽ ducẽs eorum quę apud hierosolimam in tẽplo reperta sunt mẽsa aurea põderis talẽti magni & candelabrũ quidem similiter auro factũ. Sed opere cõmutato ab vsu nostri cõsuetudine. Nam media quidẽm colũna basi herebat tenues autẽ ab eo canulę ꝓducebantur. ad similitudinem fiscinulæ: & summum quæq; in licinij speciem fabricatę. Erant autẽ numero septẽ septimi diei qui apud iudeos est indicantes honorẽ. ¶ Post hęc autẽ portabat lex iudeorũ nouissima spoliorũ. ¶ Deinde transibãt plurimi victorię simulachra portãtes oia ex auro & ebore facta. Post quę Vespasianus prior ibat: & Tytus deinde sequebat. Domicianus aũt adhuc equitabat ipe quoq; ornatus pulcherrime. dignũ spectari exhibẽs equũ. ¶ Põpę aũt finis fuit capitoliũ iouis tẽplũ. quo (postq̃ vẽtũ est) cõstiterũt. Erat enĩ vectus mos patrius operiri. donec ducis hostiũ mortẽ quispiã nũciaret. Is erat

A Symon Gyore tunc inter captiuos in Pompam traductus. Laqueo vero circundatus per publicum trahebatur: cum eum simul cederent qui ducebāt. Lex autem Romanis est ibi necare criminum reos morte damnatos. Postq̄ igitur eum finem vitę habere nunciatum est omniumq; fauor secutus est tūc hostias immolarunt. Hisq; omne secundo per vota solemnia celebratis in palaciū receſſerunt. Et alios quidem ipsi epulis exceperunt: alijs autem omnibus instructi erant domi conuiuiorum apparatus. ¶Hunc autem diem vrbs Romana celebrabat. victorię quidem in hostes gratulatorium: finem vero malorum ciuilium: & spei bonę prō fœlicitate principum.

Symon Gyorę iter captiuos in pōpā traductus laqueo in pōpā iterfectus est. Dies celebris romanis.

¶PACI templum Vespasianus edificauit.

¶Vespasianus peractis triumphis templum paci edificauit: magnisq; donauit muneribus & ea quę in templo fuerant iudeorum ibidem reposuit. legem vero iudeorum. & purpurea penetraliū vela in palatio condita seruari precepit. ¶Capitulum nonumdecimum.

POst triumphos vero & Romani imperij firmissimum statum. Vespasianus paci templum edificare decreuit: itaq; mira celeritate. & quę omnium cogitationem superaret effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus insuper pfectis id picturę ac figmentorū operibus exornauit. Omnia namq; in illud Phanum collecta ac depositа sunt quorū visendorum studio p totum orbem qui ante nos fuerunt vagabant. Quomodo aliud apud alios situm esset videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quę iudeorum fuerant instrumēta hisq; se magnifice ferens. legem vero illorum & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari precepit.

Vespasianus pactis triūphis tē plum paci edificauit magnis donauit muneribus & ea quę in tēplo fuerant iudeorū ibi reposuit.

¶HERODIVM & Macherus a Lucio Basso obsidetur & capitur.

¶Lucius Bassus missus in Iudeam legatus castellum Hęrodiū ab incolentibus sibi sociauit & militari manu collecta legione decima bellum inferre Macherontis statuit. Valde enim necessarium castellum excindi videbat ne multos sui munimine ad defectionē inuitaret. Nam salutis spē habitatoribus. & aggredientibus hesitationem & formidinem natura loci: & muro circūdante prestabat. Macherus vero altissimo vertice supereminebat. Ea namq; loci perspecta natura Alexander primitus castellum munuit. vbi hęrodes post Hęrodium edificauit. propter Arabum vicinitatē multasq; contra obsidionem fecerat munitiones: & inexpugnabile reddiderat. Ruta quoq; mirabilis magnitudinis ibi tēpore Hęrodis perseuerabat: vbi & in valle a parte septemtrionali dicta. Barbas radix eiusdem nominis erat flammę similis mirabilis virtutis. sed eam euellere difficillimum erat sine euellētis morte. hęc enim demones abigebat. Ibi quoq; aquarum calidarum fontes sapore diuersi scaturiebant. multi etiā frigidi de aquę. Sed ex vna spelunca quasi ex duabus mammis duo emanant fontes alter calidus: & alius frigidus. qui mixti lauacrum prębent medicinale. & suauissimum metallum quoq; sulphur & alumen inueniunt. Basso itaq; castellum obsidente maximus fit conflictus. Sed res quædam inopinata tradēdi castellum imposuit iudeis necessitatem. Eleazarus scilicet vnus obsessorum iuuenis & audax. Qui (quodā die discreta pugna ex vtraq; parte) omnes despiciens extra portam remāsit & muro stātes alloquebat: sed illū (capta oportunitate) quidā ęgyptius captum ad romanorū castra duxit ipmq; nudum verberibus cedi fecit qđ vehementer iudeos cōfudit & castellū romanis offerunt reddito sibi eleazaro. quo cognito multi inferioris ciuitatis fugiunt alijs occisis. mulieribus vero & pueris in seruitium mancipatis. ¶Capitulum vigesimum.

B

Lucius Bassus missus in iudeā legatus hęrodiū sibi sociauit Herodi castelli situs & descriptio.

NIudeam vero legatus missus Lucius Bassus suscepto a cęreali vitellino militū magistro. castellū quidem hęrodium ab incolētibus sibi sociauit. Post aūt omni manu militari collecta (multi aūt in partes diuisi erāt) & legione decima: bellū inferre Macherontis statuit. Valde enī necessariū videbat id excindi castellū: ne multos sui munimine ad defectionē inuitaret. Nam & salutis spē habitatoribus certā: & aggredientibus hesitationē atq; formidinē natura loci pstare maxime poterat. Nam ipm q̄ muro cinctū est saxosus est collis in procerā celsitudinē surgēs: vt ob hoc etiā capi difficilis videret: Sed ne vel accedi eo posse excogitarat: quę vallibus eū ex omni parte vallauerat: quarę altitudo oculis cōprehendi nō posset: quasq; nec transire erat facile nec aggestu vllatione cōpleri possibile. Nā ea quę ad occidētē secta erat vallis sexaginta stadijs distendit vñ asphaltides lacus ei limitē facit. Ex hoc vero tractu ipse Macherus altissimo vertisse supeminet. A septētrione aūt & meridie valles magnitudine quidē supradicta cingunt: similiter vero sunt inextricabiles. Ad conatū aūt eius vallis (quę ab oriēte est) altitudo nō minor centū cubitis inuenit. mōte vero ex aduerso Macherōti posito terminat. Ea loci natura pspecta rex alexāder primitus castellū cōmuniuit: q̄ postea gabinius bello cū aristobolo gesto deposuit. Hęrodi aūt regnāti oibus locis dignior cura visa est & cōstructione tutissima, ppter arabū pcipue vicinitatē. Nāq; oportune situs est eorūq; fines expectās. Magnū ergo locum muro amplexus ac turribus ciuitatē illic fecit incolis vñ in arcem ipsam ferebant ascensum. Quin & rursum circa ipm verticem murū edificauerat, turresq; in angulis cētum sexaginta

Macherus in mōte.

Alexāder primitus castellū muniuit vbi post hęrodes hęrodiū edificauit ppter arabū vicinitatem.

C

Munitiões hę rodij cõtra obsidionem.

cubitis erexerat. In medio ambitu regiam struxerat: magnitudine simul habitationum & pulchritudi D
ne locupletam. Multas vero cisternas recipiẽdis aquis habundeq; suppeditandis locis maxime idoneis fecerat. veluti cum natura certaret: vt q̃ illa situ loci inexpugnabile fecerat: ipe munitionibus manu instructis superaret. Insuper his enim & sagittarum multitudinẽ machinarumq; reposuit & omnẽ apparatũ excogitauit: qui habitatoribus posse magnę obsidionis p̃stare contẽptum. ¶ Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudine. Nullo enim carice vel celsitudine vel magnitudine vincebat. Forebãt autẽ eam ex herodis temporibus perseueraſſe: manssisseq; vlterius ꝓfecto sed ab Iudeis (qui locum cœperant) excisa est. Vallis autem qua ciuitas a parte septemtrionali cingit quidem locus Babtas alias Baaras appellat. Vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammę quidem assimilis est colore. Circa vesperam vero velut iubare fulgurans. accedentibus eamq; euellere cupientibus. facilis non est: sed tam diu refugit. nec prius manet: q̃ siquis vrinam mulieb rem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. Quinetiam tunc si quis eam tetigit mors certa est misi forte illã ipsam radicẽ ferat de manu pẽdentem. Capit alio quoq; modo sine periculo. qui talis est. Totam eam circũfodunt: ita vt minimum ex radice terra sit cõditum: deinde religant ab ea canem. Illoq; sequi eum a quo religatus est. perante radix quidem facile euellitur: canis vero cõtinuo morit. tanq̃ eius vice traditus qui herbã fuerat ablaturus. Nullus enim postea accipientibus mœtus est. Tantis autem periculis propter vnã vim capi eam operepretium est. Nam quæ vocantur demonia pessimorum hominũ spiritus. viuis imanes sa eosq; necantia quibus subuentum non fuerit hæc cito (etiam si tãtummodo offeratur egrotãtibus) abigit. Fluũt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum multum inter se sapore diuersi. Alię B
namq; amara sunt: aliis nihil dulcedinis deest Multi autem frigidę aquę ortus non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quædam spelunca cernitur non quidem alte caua: saxo autem eminente protecta. Super hoc autem duę mammę inter se paululum distantes eminent & altera quidem frigidissimum fontem altera calidissimum fundit. Qui mixti lauachrum suauissimum præbent. multisq; morbis ac vicijs salutare: maxime vero neruorum curationi conueniens. Habetq; idem locus mœtalla sulphuris & aluminis. ¶ Bassus autem cõtemplatus vndiq; regionem valle orientali repletam. expugnationem aggredi statuit. opusq; inchoauit properans aggerem q̃ plurimum extollere: facilemq; per eum facere obsidionem. Qui vero intus fuerant deprehensi ab externis segregati iudei. illo quidem coegere inanevlgus esse existimantes inferiorem obseruare ciuitatem. ac per iacula priores excipere. Superius vero castellum ipsi occupatũ tenebant & propter munitionis firmamentum: & vt saluti suę consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur: si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoq; in dies singulos alacri animo excursus habebant & cum his quos sors obtulisset consertis manibus multi quidem moriebantur: multosq; Romanos interficiebant. Semper autem vtrisq; plus ex tempore victoria captabatur. Iudeis quidem si incautiores aggrederentur. In aggere autem positis si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. ¶ Res autem quędam fortuitu gesta inopinatem castelli tradendi necessitatem Iudeis imposuerat: inter obsessos iuuenis sed audacia ferox & manu strẽnuus nomine eleazarus. Is autẽ fuerat & i excursibus nobis multos aggredi: aggressumq; phibere obsecrãs alias obseruãs etiã i
in p̃lijs semper grauiterq; Romanos afficiẽs audaciaq; sua socios ꝓsequens impetũ quidẽ his facilẽ periculo autem vacuũ discessum efficiebat: nouissimus recedendo itaq; discreto quodam die pugna ex vtraq; parte ꝓgressa ipse tanq̃ despiciens omnes existimans neminem tunc hostium prelium excepturum extra portam remansit. & in muro stantes alloquebat: tutamen illis addẽs. Hanc aũt opportunitatem vidit quidã ex Romanoꝝ castris ęgyptius nomine rufus: & (quod nemo sperasset) impetu facto cũ ipsis eum armis repente correptũ. cũ hoc viso in muro stantes stupor teneret in castrum Romanoꝝ traduxit. Posti q̃ vero dux nudum eum precepit extendi & in aperto constitutum vt ex ciuita E
te conspiceret verberibus cedi. vehemẽter casus adolescentis Iudeos cõfudit. Vniuersaq; ciuitas infletu erat & questibus: vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit: cõsiliorum aduersus hostes hoc principiũ sumpsit. eorũq; miserationem augere cupiẽs quatenus coacti ꝓ eius salute castelli traditionem facerent quod sperauit adeptus est. Nã ipse quidẽ velut mox eleazarũ suspẽsurus crucẽ defigi iussit. Ea vero conspecta maior castellanos dolor inuasit. & vlulãdo quærebant intolerabilem esse calamitatẽ vociferantes. Tunc igit eos orabat eleazarus ne vel se despicerent mortẽ miserrimam subiturũ sibiq; ipsis salutẽ p̃berent: post quem omnes iam subacti Romanorũ viribus ac fortunę cõcederẽt. Illi aũt & eius sermone fracti & q̃ intus pro eo multum precabant (ex magna enim & populosa propinquitate genus ducebat) contra ingenium suum misericordia victi sunt. Et quibusdam celeriter missis colloquebant castelli facere traditionẽ: petẽtes reddito sibi Eleazaro sine mœtu dimitti

Munitiões hę rodij cõtra obsidionem.

Ruta mirabilis magnitudinis a tpe hęrodis tũc pseuerans.

Baaras radix flãmę sĩlis mirabilis virtutis.

Quõ sine periculo euelli potest.

Abigit demões

Aquarum calidarũ fõtes sapore diuersi.

Aquę frigidę.

Metalla ibidẽ sulphur & alumen.

Obsidet bassus hęrodiũ & ciuitatem.

Conflictus.

Eleazarus audacia ferox.

Eleazari temeritas quẽ rufus in castrum Romanorũ traduxit ipsumq; dux nudũ verberibus cedi fecit qđ Iudeos confudit.

A Cum autem his assensus esset dux Romanorum multitudo ciuitatis inferioris inita separatim cum Iudeis cognita pactione ipsi clã nocte aufugere statuerũt. Cũ vero portas aperuissent: ab his (q deditionem promiserant) ad Bassum nuncius venit. siue inuidia salutis eorũ. siue formidine eorũ fugę causas ipsi prestarent. Sed fortissimi quidẽ fugientiũ qui precesserant euaserũt: reliquorũ autem viri quidem mille septingenti perempti sunt. mulieres vero & pueri in seruitium ducti Sponsiones aũt cum his qui castellum dederunt habitas Bassus cõseruandas esse ratus & ipsos dimisit: & Eleazarũ reddidit.

¶ IARDES (qui & Saltus dictus) obsidetur a Basso.

¶ Bassus Iardem obsidens equitibus locum cingit & ne inde fugerent siluam scindi iubet magnoq; belli facto conflictu nullus iudeorum euasis ex Romanis duodecim tantummodo occisis & Iudas Gyari filius dux de Hierosolima fugiens aduersus est in cloacis. Eoq; tempore Cæsar liberio Iudeæ procuratori scripsit vt omnem terram iudeorum vendat propria: & patriam suam seruans. Et solis octingentis relictis iudeis Massada ad inhabitandam dedit. iussitq; singulis annis singulis Binas in capitolium deferre dragmas. ¶ Anthiocum autem apud Cæsarem: & filios Censenius accusauit quo commagenem ciuitatẽ ingresso. Anthiocus cum vxore & liberis se purgare volens exijt. Et ipso cum vxore & filiabus fugientem in Cecilio filij eius Romanis restiterunt & milites eius transferunt ad Romanos. Ipse autem vinctus mittitur. Romam Sed eum Vespasianus solui iubet magnos ei redditus contribuens. ¶ Alani iuxta Tanaym fluuium degentes Mediam inuadentes depopulantur pacoro rege medorum fugiente. Armeniamq; rege captovastant.

¶ Capitulum vigesimũ primum.

Bassus Iardem obsidẽs equitibus locũ cingit. Iubet siluã scidi Cõflictus belli.

OIs aũt administratis in saltũ (qui appellat Iarden) ducere properabat exercitum. Muli enim illuc congregati eẽ nunciabant. qui pridẽ tẽpore obsidionis ex hierosolimis & macherõte profugerant Ego cũ ad locũ veniss̃et neq; falsũ fuisse nunciũ reperisset: primo quidem oẽm locũ equitibus cingit vt si quis iudeorũ conatus fuisset euadere fugiẽdi p equites copiã nõ haberet. Perdites aũt iussit scindere siluã ne inde fugerent. Hoc mõ ad necessitatẽ adducti sunt aliq̃d fortiter faciẽdi veluti ex audaci certamine fortasse fugã etiã reperturi Itaq; simul vniuersi & cũ clamore impetu facto in eos a quibus accincti fuerant irruũt. Illi aũt fortiter eos excupiebant. Multũq; his audacia illos cõtentione vsis diu quidẽ preliũ tractũ est. Nõ autẽ similis euenit finis pugnę certantibus. Nam romanorũ quidẽ duodecim tm̃ cantigit occũbere neq; multos sauciari: iudeorum vero ex illo prelio nullus euasit. Sed cum essent non pauciores tribus milibus prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Gyari filius de quo supra memorauimus q̃ ordini cuidã propositus (cũ hierosolimis obsidereť) quibus dimersus erat cloacis latenter effugit. ¶ Eodẽ vero tẽpore cęsar etiã ad liberiũ maximũ scribit (erat aũt p̃curator) vt omnẽ terrã venderet iudeor̃. Neq; eni ciuitatẽ in ea cõdidit: p̃pria seruans. & patriã suam. Solis vero octingentis illic relictis. locũ dedit quẽ incolerent qui vocat massada Distat aũt ad hierosolimis triginta stadijs. Stipẽdiũ vero vbicũq; degeret iudeis indixit: Binas dragmas singulis annis deferre in capitoliũ iussit: ita vt añ hęc hierosolimorũ tẽplo pendebãt. Et res q̃dẽ iudeor̃ in tẽpore hunc statum habebant. ¶ Iãvero (quarto anno Vespasiano amministrãte imperiũ) cõtigit cõmagine regem Antiochũ in maximas clades cum tota domo incurrere. ex causa huiusmodi. Cẽsenius alias Cessẽnius Petrus al's Perus (qui tũc Syriã rector amministrabat) siue reuera: siue p̃pter inimicitias Antiochi. certũ eni nõ valde patefactũ est lras ad cęsarem misit Antiochũ dicens deficere ab Romanis cũ epiphanio filio decreuisse pactis habitis cũ rege parthor̃ p̃pteraq; debere illos añ capere. ne si priores nouas res adorsi essent totũ Romanorũ imperiũ bello p̃turbarẽt. Non erat aũt Cęsar hmõi ad se platum nunciũ neglecturus. Nãvicinitas regũ maiore negocium prouidẽtia dignũ esse faciebat. Samosata eni cõmagene maxima ciuitas iuxta eufraten sita est. vt esset parthis eo nãq; id cogitauerũt facilimus transitus. tutum aũt receptaculũ. fide igit habita sibi Petrus & potestate permissa vt ageret quod expedire videreť negligẽdum nõ putauit. Subito aũt (Antiocho eiusq; sociis nihil opinãtibus) in cõmagenã ingressus est. ex legionibus quidẽ sextã ducẽs: & insuper quosdam cuneos alasq; equitũ. Habebat aũt auxilio reges terrę (quę Caldaica alias Calcidica vocat) Aristobolũ eiusq; fratrem Mafadamũ alias Soenũ. introitus autẽ illis erat sine certamine q̃ nemo indigenarũ valebat manus opponere. Antiochus autẽ insperato p̃culsus nũcio. bellũ quidẽ cõtra Romanos nec cogitatione cõcepit. Decreuit aũt toto regno i quo erat tractu relicto cũ cõiuge ac liberis egredi. hoc se romanis purũ ab ea suspicione quę sibi ingereť p̃baturũ esse ratus. Progressusq; de ciuitate cẽtum viginti p̃pe modũ stadijs: in cãpo tabernaculũ ponit. Petrus vero in Samosata qui eã capescerẽt mittit: & p̃ eos ciuitatẽ tenebat. Ipse vero cũ alio milite in Antiochũ ire tendebat. Non tm̃ rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Rõanos aliquid bellicũ gerere. Sed fortunam suam questus quiduis pati sustinebat. Adolescentibus aũt bellicq; peritis suisq; corporis p̃stantibus filijs eius nõ erat facile in

Iudeor̃ i illo p̃lio nullus euasit ex rõanis tantũ modo duodeci occisis

Cęsar liberio p̃curatori iudeæ scribit vt omnẽ iudeor̃ terram vendat.

Antiochus & filij cõmagines rex apud Cęsarem accusatura cẽsenio.

Samosa ciuitas

Cessẽnius igressus citatẽ cõmagenum.

Antiochus cũ vxore & liberis se purgare volẽs exit.

Antiochi filij rõanis in bello resistunt.

calamitate ſine pugna durare. Itaq; ad virtutem ſe conferunt epiphanes & callenicus. Vehemẽti autem pugna p totam diem habita in ſigni fortitudine demonſtrati ſunt nullaq; ſuarum parte virium diminuta diſcedunt Antiocho vero neq; pugna quidem hoc modo peracta manere domi tolerabile videbat. Sed abducta cõiuge cũ filiabus in ciliciam fugit. Atq; hoc facto ſuorum militum animos fregit. Nam velut deſperato ab eo regno defecerũt. Et ad Romanos ſe tranſtulerunt. Omniũq; erat deſperatio. Ergo priuſq; penitus deſtituerent auxiliis epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. Fiuntq; omnes equites decem qui cũ his trãſgreſſi ſunt flumen eufraten. Hinc iam ſine metu pfecti cum ad Bologeſſen parthorum regem veniſſent: nõ quaſi fugitiui deſpecti ſunt ſed ad huc priſtinam fortunam retinentes omni honore digni habiti ſunt. Antiochus vero vbi Tharſum ciliciæ venit miſſo Hetabontarcho Petrus nuncium Romã tranſmiſit Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci nõ paſſus eſt dignum eſſe ratus veteris amicitię habere rationẽ: quã belli occaſione inexorabilem iracũdiam obſeruare. Itaq; iubet ei iter agenti auferri vincula: interm iſſaq; interim Romam pfectione apud lacedemoniam degere. Magnos vero ei pecuniæ redditus pbet. vt nõ copioſe modo. Sed etiam regie victum haberet. His epiphanes & cæteri cognitis qui parri antea metuebant magna cura & extricabili animos relaxarũt & ipſi quoq; ſpẽ recõciliande cum Cęſare gratię cõceperũt: cum etiã Bologeſſus de his ſcripſiſſet ad Cęſarem. Nec enim quis fœliciter agerent extra Romanum viuere patiebant imperium. Et cum Cęſar his manſuete facultatem dediſſet: Romam venerunt. Patre autem ad eos ex lacedemone ſtatim aduecto cũ omni honore his haberet: ibi manſerunt. ¶ Alanorum autem natio q; quidem ſcitę ſunt iuxta flumen Tanayã & Meotidas Paludes ſedes habentes (iam quodam loco memorauimus) His vero temporibus inito conſilio vt terram mediam: & vbertas pdandi cauſa peruaderent cum rege hyrcanorum colloquunt. Namq; his eſt illius tranſitus dominus. quem rex Alexander ita feceratvt portis ferreis clauderet. Aditu autem ſibi pbito vniuerſi nihil ſuſpicantibus medis incumbunt eorumq; fines populoſos omnigenũq; pecorum plenos diripiebant. cum reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terrę obtinebat pachorus metu perculſus in difficiliora loca refugiens. cęteris quidem omnibus ceſſerat. Vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas centum datis talentis redemerat. Summa ergo facultate ſiue pugna pdabundi: & vſq; ad Armeniam vaſtantes omnia pceſſerunt. Eis autem rex Tyriades alias Thiridates erat. Qui cum his obuius pelia conflixiſſet nõ multum ab fuit quo viuus illa acie caperet. Procul enim quidam miſſo eum laqueo circũdatum tracturus erat niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum: atq; ita fugiſſet. Illi autem pugnando multo magis efferati. terram quidem depopulati ſunt: magnam vero hominũ multitudinem aliam ducentes pdam ex vtroq; regno. ad ſua rurſum domicilia redierunt.

Antiocho cum vxore & filiabus fugiẽte i ciliciã milites ſui' ad romanos ſe trãſferunt.

Antiochus victus romã mittit quẽveſpaſianus ſolui iubet magnoſq; redditus ei dedit &c.

Alani iuxta Tanaym fluuiũ de gẽtes mediã depopulant.

Pachorus rex fugit.

Alani armeniã vaſtãt rege capto.

¶ MASSADA a Flauio obſideturꝰ

¶ Flauius Siſuus (mortuo in iudea baſſo) & in amminiſtratione ſuccedens maſſadam caſtellum fortiſſimum (quod ſiccarij (quorum Eleazarus princeps erat) occupauerant) obſedit. Fuit enim tẽpus illud apud iudeos omnium malicię generum fœcundiſſimum. Siccarij enim primo iniquitatis auctores. quos vero Iohannes moderatiores mõſtrauit. & Symon Gyore peſſimus horũ furoris emuli fuerunt Idumei ſceleratiſſimi. Tunc quoq; id hominum genus (qui Zelotę dicti ſunt, viguit qui ex bonorum emulatione nomen ſibi imponẽtes omne malicię facinus imitati ſunt. Sed in eos cuncta quę natura hominis poſſit ferre ſupplicia diuina voluntate pmeritis cõgeſta ſunt. Venit itaq; Romanorum dux contra Eleazarum & ſiccarios Maſſadam occupãtes: & ne quis fugeret eos circũdedit ibiq; nullus fons naſcebat.

¶ Capitulum vigeſimum ſecundum.

Flauius (mortuo i iudea baſſo) & in ãminiſtratione ſuccedẽs maſſadã caſtellum obſedit cuius princeps erat Eleazarus iudeus.

APud iudeam vero mortuo Baſſo Flauius Siſuius in amminiſtrationẽ ſuccedit: & aliã quidã terram bello ſubactam videns. vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellũ omni quę i illis locis habebat manu collecta aduerſus id militem mouit. Nomen eſt aũt caſtello maſſada. Princeps vero ſiccariorum (a quibus fuerat occupatũ) erat vir ꝑpotens Eleazarus ex origine Iudę qui nõ paucis iudeis pſuaſerat (vt ante ſignifi. cauimus) ne pfeſſionem facerent: qñ cęſor cyrimus in iudeã directus eſt. Tũc enim ſiccarij vocauerunt qui Romanis obedientes eſſe vellẽt. omniq; mõ his quaſi hoſtibus vtebant: diripiendo quidem & circũagendo eorum bona ignem vero eorum domibus iniſciãdo. Nihil enim eos ab alienigenis differre dicebant. Qui pugna etiam petendam, iudeorum libertatẽ tanta ignauia pdidiſſent magiſq; ſe optare ſi Romanis ſeruitium ſpopondiſſent. Erat autẽ id plane accuſatio alias cauſatio & crudelitatis atq; auaricię dicebat obtentu manifeſto autẽ rebus effectum eſt. Nam idẽ illi defectionis ſocij fuerunt. & bellum cum Romanis comuniter ſuſceperunt. Cauſa autem peior illorum in eos facta eſt: & cum mentita eorum pidem refelleretur occaſio peius tractabãt eos qui nequitię ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarẽt. Fuit enĩ tempus illud quodamodo apud iudeos omnium generum

An. li. 18. ca. i F

A malicię fœcūdissimū vt nullū opus intermitteretur infectū ne si quis excogitādo fingere voluisset. Haberet quo magis nouum aliquid inueniret ita & priuatim & cōmuniter omnes vnū erant & exsuperare alius alium tam impietate q̄ proximos iniquitate certabant. Potentes quidē multitudinē male tractando multitudo vero ad interitū potentiū properando illis enim erat dominandi cupiditas his autem vim facendi bonaq; locupletū diripiendi. Primo quidem siccarij fuerunt iniquitatis in ꝓpiquos & crudelitatis auctores nullus necverbo indicto ad iniuriā neq; facto intemperato ad eorum exitiū quibus insidiarentur prętermisso penitus. ¶ Verum & hos Iohannes moderatiores esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat qui necessaria & pro futura quaderent tanq̄ inimicissimos eiusq; modi ciues tractans. Sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui deum quoq; iam esset ausus impietate contēnere. Nam & mensa nefaria vescebatur & legitimam patriamq; exterminauerat castimoniā vt etiam sit minime mirū si mansuetudinis cōmunionē minime seruauit hominibus: qui dei pietatē furore contēpserat. ¶ Rursus igitur symon gyore quid mali nō cōmisit? Quave liberorum corporum iniuria temperarunt: qui eum creauerant tyrannum? Quave eos amicitia quęve cognatio ad quotidianas cedes non ferociores effecit? Nāq; alienos quidē male tractare meritis nequicię opus esse arbitrabantur: clarissimamvero gloriā parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. ¶ Horum furoris emuli etiam Idumei fuerunt illi autem sceleratissimi peremptis pontificibus ne qua pars conseruaretur pietatis in deum totum quicquid ex ciuitatis facie supererat absciderunt: summamq; per omnia iniustitiā induxerunt. In qua illud hominum genus (qui zelotę appellati sunt) viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enī malicię facinus imitati sūt nullo inemulato (quod ante cōmissum memoria tradidit) prętermisso: quāuis nomen ex bonorū emulatione imposuissent qui eos quos lederent propter efferā sui naturam cauillādo fallebant: qui malorum quę maxima essent bona ducebant. Itaq; debitum vitę finem inuenerūt merita illis oībus poena deivoluntate decreta. Cuncta enim (quę natura hominis possit ferre) supplicia in eos vsq; ad extremū terminum vitę congesta sunt quae variis perempti cruciatibus pertulerunt. Verum fortasse dixerit aliquis minora eos q̄ cōmisere perpessos. Verum his quod iuste ea paterentur hęrebat de illis autē qui in eorum crudelitatem inciderunt non est huius temporis pro merito conqueri. ¶ Rursum igitur ad eā narrationis partē redeo: vnde digressus sum. ¶ Venit enim dux romanorum contra eleazarum & (qui cū eo massadam tenebāt) sycarios exercitū ducens: & fines quidem statim oēs obtinuit: prędis ijs vbiq; locis oportunissimis collocatis. Castellū aūt muro circūdedit ne quis obsessorū fugiendi facultatem haberet: vtq; custodes perseuerassent. Ipse vero castris locū occupat ad obsidionem quidē idoneum quem delegerat qua parte rupes castelli monti proximo applicabantur: cęterū difficilem ad copias vtensilium. Non solum enī cōmeatus ex longinquo & cum labore iudeorū maximo portabāt: quibus hęc fuerat cura mandata: verumetiam potus alunde in castris deducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur.

Tēpus oim generū malicię apud Iudeos fœcundissimum.

Siccarij prio iniqtatis auctores

Iohannes peior

Symon Gyore pessimus.

Idumei sceleratissimi.

Zelotę facinorosissimi q sibi nomē ex bonorū emulatiōe imposuerunt.

Cūcta ī eos supplicioꝝ gña diuina volūtate ꝓ meritis sunt cōgesta.

Flauius contra eleazaꝝ & siccarios occupātes massadā quos circundedit ne quis fugeret.

Ibi nullus fons.

¶ Siluius massadę castelli obsidionē aggressus est maxio labore ꝓpter castelli munitionem & sitū. Vndiq; enī obrutis atq; altis vallibus oībus animalibus inaccessibilis cinctū erat. Erat enim iter vnū quod coluber ex angustia crebriq; flexibus capta similitudine appellatū. Hoc aūt castellū prius a Ionathe pōtifice edificatū: qd hęrodes postea magno studio ꝓ gyrū muro cinxit & viginti septem turres & regiā inter moenia edificauit & verticē (cū esset fœcundus) rex culturę destinauit. Ibiq; balnea rūvaria erat cōstructio: magnicq; in scopulis putei circa regiā & turres. Intus autē munitio & alimenta quę centū annis ꝓpter loci naturā manebant incorrupta. Inuenta insup ꝓ decē milibus virorū arma. Illud eīn castellū hęrodes ad fugā duplex suspicatus periculum sibi prępararat: scilicet a Iudeis & maximū a cleopatra vnus enī locus tantū aptus obsidioni vbi Siluius machinas iussit applicari: cui sic carij multū restiterunt: sed & murū igne capere tentauit multis intus factis facibus.

¶ Capitulum vigesimum tertium.

Massadę castelli situs descriptio & munitio.

Valles oībus animalibus inaccessibiles.

Coluber iter.

Is ante dispositis Siluius obsidionē aggressus ē maxime molis ac laboris egēt ꝓpter castelli munitionē. Cui natura hmōi est. Saxū gyro nō exiguū & excelsū lōgitudine vndiq; abruptis atq; altis vallibus cingit & ex iuisibili subter fūdo habēs scopulos: ipseq; oim sunt asalū gressibus inaccessemisi q̄ duobus modis idē saxū in difficilē explicat accessū alias ascēsū. Est aūt vnū iter ab lacu asphaltide ad solis ortū & alterū ab occidēte facilius ambulari. Vocatur aūt vnum coluber ex angustia crebriq; flexibus capta similitudine. Quę enim prominet rupes frangitur: ac sepe in sese reuertens paulatim rursū ꝓducitur vixq; illo itinere gradiēs promouet pedem. Namq; imitanti vestigio: necesse est pede altero niti. Est aūt certa pernities. Altitudo enī rupium vtrimq; debiscit quę horrore quēuis audacissimum terrere possit. Per huiusmodi viā cū trigita stadios ascendens q̄ restat verticis est non incautū finem coacti

sedvt habeat in summo placicie. In hac primus quidē Ionathes pōtifex castellū edificauit: & appellauit massada. Post aūt hērodi regi magno studio loci fuit eius constructio. Nam & murum per omnē eius gyrū erexit stadiorū spacio sexaginta ex candido lapide factū & per duodecim altū: latūq; octo cubitis: & viginti septē turres quinquagenis cubitis in eo stabant ex quibus aditus mēbra: per omnē murum intus edificata. Rex enim vticē q; esset fœcundus omniq; planicie, mollior culturę destinaueratvt si quando externorum alimentorum penuria contigisset: ne hac quidem laborarent qui salutem suā castello credidissent. Quin & regiam sibi edificauerat ab occidentalis partis ascensu inter mœnia quidem arcis positam vergentem aūt ad septentrionem. Regie vero murus erat manus celsitudine ac firmissimas quatuor sexagenum cubitorum in angulis turres habebat. Mēborū aūt intus: & porticum itemq; balnearum varia ac sumptuosa construcio colūnis quidem & singulatibus saxis vndiq; substitutis parietibus autem membriisq; solida cōpage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula & sursum & circa regiam & ante turres multos magnosq; puteos i scopulis exciderat custodes aquarū tantū molitus abundantiā: quantā (qui fontibus vterentur) haberent. Fossum vero iter ex regia in arcem summā ducebat quam nemo foris cernebat. Sed ne manifeste quidēvię facilē sui visum præbere hostibus poterat. Nam orientalis quidē natura est inaccessa vt supra memorauimus: occidēs talem vero magna in angusto posita turri perclusit quę non minore mille cubitorū spacio ab arce distaret: quam neq; transire posse neq; capi facile videbatur. In extricabilis aūt quāuis licēter ambulantibus fuerat fabricata. ¶ Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellū cōmunitum. Intus autē repositi apparatus magis & diuturnitatē & opulentiā mirare. Nam & frumentum plurimū erat conditum & quod in longū tēpus sufficere posset: vinumq; multum & oleum. Super aūt cuiusq; leguminis fructus: & palmæ coaceruatæ. Cūctaq; reperit eleazarus (castello per dolū cū siccariis occupato) matura nichilq; recens depositis deteriora: quāq; fere ex quo apparata sunt (cum excidium a romanis illatum) centum annorū tempus agebatur quin etiam romani fructum reliquias incorreptas offenderunt. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet non errauerit: q; altitudine ab omni terrena & fœculēta permixtione sit mera. ¶ Inuenta est autē omnigenū quoq; armorum multitudo ab rege condita quæ decē milibus virorū sufficerent ferrumq; infectum nec nō eris & plūbi materia quippe vt magnis de causis factū esse crederes apparatum. Aiunt enim herodē idipsum castellū sibi ad refugiū parauisse duplex periculum suspicantē: vnū quidē ab iudeorum populo ne se depositio illos qui ante fuerant reges ad pricipatū reducerent: alterū vero maius atq; atrocius ab regina ægypti cleopatra. Hæc etsi suam sententiā non celabat. Sed cum antonio sępe verba faciebat postulans herodem interfici sibi autem obsecrans iudeorum regnū donari & magis quis miraret nōdū eius imperio antoniū paruisse male amori eius mancipatum quā non dominaturam sperat. Propter eiusmodi mœtus herodes condito massada: in extremū belli contra iudeos opus romanis reliquit.

¶ Nam quia foris iam omnē locum muro cinxerat dux romanorū (sicut supra diximus) ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat incipit obsidionē: vno tamen reperto loco qui aggerum factum posset excipere Nā post eam turrim quę iter ab occidente quod ad regiā summūq; montem duceret precludebat erat quædā eminentia saxi vastior latitudine multūq; prouecta. celsitudine aūt massadæ trecentis cubitis inferior (quā lacem alias leuticē appellabant) Hāc igitur Siluinus vt ascendit ac tenuit: aggerē apportare iussit exercitum. Illis autem alacri animo & magna manu operantibus: solidus ad ducētos cubitos erectus est cumulus. Verum neq; firma neq; sufficiens machinis ferēdis hæc mēsura videbatur. Sed super eū tribunal constructis saxis ingētibus factum est altum: itemq; latū cubitis quinquaginta. Erat autem alia fabrica machinarū illis assimilis (quas primo quidē vespasianus ad obsidiones posteavero tytus excogitauerat) turrisq; sexagita cubitis effecta est: tota ferro cōsepta. Vnde multis balistarū tormentorūq; iaculis romani cito eos repulerunt qui de muro pugnabant & caput prexere prohibuerunt. Simul autem ingēti ariete fabricato Siluius crebro murū pulsari iubet: acvix quidē tamen defecit aliquam eius partem interruptam. Cito autem prœuenere ficcarij muro intus altero cōstituto: qui ne machinis quidē simile aliquid pateretur. Mollis enim adhuc erat: & ipetus laxare vi plē tiam poterat. Hoc aūt modo cōstructas trabes proceritate magnas & quę sectę sunt cōtinētes compo suerunt. Harum autem ordines erant duo sīes tantūq; distantes quātum esset muri latitudo: & inter eos ābo replebāt aggeris spacīū nevero crescēte tumulo terra diffluere: aliis trāsuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabāt. Erat ergo illud quidē opus edificio simile: sed quæ cedēdo iferebant machinæ ictus euanescebāt: lutoq; subsidēte strictorē fabricam faciebāt. ¶ Vbi hoc Siluius cōsiderauit igni magis murū captum iri putās multas quidē ardētes militibus faces itro iaculari pręcepit. murus aūt quippe vt magna ex parte lignis extructus ignē cito comprehendit & vsq; ad imū sui laxitate calefactus ingēti flāma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio. spirans aquilo romanis

Massada castellū prius a Ionathe pōtifice edificatū quod postea hærodes magno studio muro p gyrū cinxit. xxvij. turres In vertice cultā. Regia edificata Balnea.

Magni putei in scopulis.

Mūitio castelli itus & alimēta.

Alimēta centuz ānis ppter naturā loci i corrupta

Arma pro decē milibus virorū.

hērodes hoc castellū sibi ad refugiū parauit duplex periculū suspicans scilicet a iudeis & regina cleopatra:

Antonius fatuo amore captus cleopatræ.

Vnus tm̄ locus obsidiōi aptus.

Machias appliari iubet.

Resistētia siccariorum.

Siluius igne murū capere tentauit iactis intus multis facibus.

D

E

R

eg. li. v ca. 53.

A erat horribilis. Auertēs eñ desup in eos flāmas abigebat & pene machinas veluti cōflagraturas iam desperauerāt. Deinde flatu mutato veluti diuina quidētia excitatus auster multaq; vi contra obuius eas referens muro appulit: iāq; totus ardebat ex alto.

¶ Eleazarus nullū salutis modū excogitās oēs sibi ipsi mortē iferre hortatus est. Hic eum exhortatiuā ad socios habuit oronēvt cōbustavrbe seipsos interficiāt magis q̄ seruituti rōanorū subijciātur. Nichil (inqt) castelli inexpugnabilis natura neq; alimētorū copia aut armorū multitudo sine deo pdest ad salutē. Primo eni castellū & pecunias exurere monet & alimēta relinquere sola pvoluntariæ mortis testimonio. Cui quidā cōsentiebāt alij mortē refugiētes lachrimis voluntatē significabant. Quos cū vidisset Eleazarus formidine frangi oronē reiterat multo repletus spiritu animæ immortalitatē ostendens viuere enim ait calamitas est & mors animabus pr pstat libertatem: animę enim mortali iūctę corpori mortuæ sunt. Iudeorū itaq; asserit sapiētes mortē desideraſſe & vitā quasi inuitos sustinuisse. Arguit etiam romanos non virtute iudeos vicisse & in diuersis locis Iudeorū cedes commemorat. Sed & romanorū adducit crudelitatem prędixitq; ab ipsis inferenda supplicia.

eg.ii.v. ca.53

¶ Capitulum vigesimum quartum.

B ROmani quidem cum deiverterentur auxilio. ad castra læti digrediebant decreto hostes luce aggredi & nocte vigilias accurat fores fecerūt: ne quis eorum clam subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitauit: neq; alij cuiq̄ permissurus erat vt faceret. Videns autē murū quidē igne cōsumptū: aliū vero nullū salutis modū neq; virtutis excogitans. Sed his (quę romani sibi liberisq; suis & cōiugibus facturi essent si vicissent) ante oculos positis de oim morte cōsilium cœpit. Idq; ex præsentibus fortissimū ratus: validioribus amicis socijs vesperi cōgregatis talibus eos verbis ad facinus inuitabat. ¶ Cū olim nobis decretū sit viri fortes neq; romanis neq; alij cuiq̄ seruire nisi deo: is enim solus est verus ac iustus oim deus, ecce tempus adest q̄ factis vestros pbare animos iubeat. Ne igitur ipsi nos dehonestemus antea quidē seruitutē nec sine piculo passi: nunc aūt cōseruitute intollerabiles pœnas āplexi viuemus sub romanis futuri. Primi enim oim ab his defecimus & nouissimi cū his gerimus bellum. Puto autem & hanc nobis adeo gratiam datā vt libere ac bñ possimus mori: quod alijs non euenit pręter spē paupertatis. Nobis autem certū est orto die futurū excidiū. Libera est aūt strennuę mortis cōdicio cum affectibus. Nec enim prohibere id hostes possūt qui profecto nos optant viuos abducere: neq; nos illos iā possumus superare pugnando. Nā fortasse quidē ab inicio statim oportuit quando libertatē defendere cupientibus oia & a nobis ipsis acerba pelo raq; ab hostibus eueniebant de deivoluntate cōijcere: & scire q̄ amica ei quōdam Iudeorū natio dā nata esset interitu. Manens enim propicius vel saltē leuiter nobis infensus nunq̄ tantorū quidē hoim pernicie neglexisset: sacratissimā vrbem suam igni hostiū excidioq; prodidisset. Hos autē scilicet ex toto genere Iudeorū etiam soli speramus seruata libertate superare: tāq̄ nichil deliquisse mus in deū nullius culpæ particeps fuissemus: qui alios quoq; docuimus. Itaq; videtis quē admodū nos vana expectasse redarguit: fortiore insperatis rebus malorū necessitate nobis illata. Nec enim quicq̄ nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutē: sed alimentorū copiā sed armorum multitudinem aliūq; habentes abundantissimū apparatum ipso manifestissime deo spem salutis auferēte pdidimus Ignis aūt qui ferebatur in hostes: in edificatum a nobis murū non sponte reuersus est. Sed hęc multorum ira sunt criminum quę furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus queso ne romanis inimicissimis pœnas. Sed per nos ipsos deo prestemus. Iste autem illis moderatiores sunt. morietur eni cōfuges iuria vacuę: liberiq; seruitutis expertes. Post illos aūt ipsi nobis honestā iuicē gratiā prębeamus libertate seruata optima sepultura: Primus tamen & pecunias & castellū ignibus exuramus.

eg.ii.v. ca.54

Merebunt enim romani certe scio: si neq; corpora nostra tenuerint: cōpendioq; caruerint. Alimenta sola relinquamus: hęc eni testimonio mortuis q̄ non pœnuria victi sumus sed itavt ab inicio statuerāmus mortem prętulimus seruituti. ¶ Hęc dicebat eleazarus: sed non in eundē modū prę sentiū sentię cōgruebat sed alij quidē ei obedire properabant & quasi voluntate replebātur pulchrā eē mortē existimātes. Quivero meliores erant coniugū ac famularū suarū misericordia vel etiā proprius quemq; apertissimus interitus deterrebat aliusq; aliū intuentes. contrariū voluntatis suæ motum lachrimis designabant. ¶ Quos cum vidisset eleazarus formidine ac magnitudine consilijs animis frangi ptimuit ne etiam illos qui fortiter dicta perceperunt secū effeminaret: flentes ipsi ac deplorātes ergo ex hortationem non intermisit: sed erectior multoq; repletus spiritu clariorem dei immortalitate animæ orationē icipit. ¶ Magnaq; vsus exclamatiōe lachrimantes attentius expectens plurimi iquit opinione deceptus sum: qui putarē viros fortes pro libertate certantes bene malle mori q̄ viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicq̄ neq; audacia neq; virtute præstatis: qui etiam magna mala effugituri mortē timetis: cū oporteret vos super hoc neq; cunctari neq; expectare monitorem. Olim enim

Eleazarus nullū salutis modū ex cogitās ofus sibijpsi mortem iferre hortatus est.

Oratiō eleazari ad socios exhortatiua vt cōbustavrbe seipos interficiāt magis q̄ seruituti subijciant Vide i æge. li.v.ca.penultio istā oronē q̄ sibi quēdā epilogū deploratōis hierusalem ponit.

Nihil castelli inexpugnabile natura neq; alimētorū copia neq; armorū multitudo prodest sine deo ad salutem

Prio castellū & pecūias monet exurere et alimēta reliquere sola pvolūtariemortis testimonio.

Eleazarus exhortationē reiterat mlto spū repletus aię imortalitatē oēdens

Viuere hoibus calamitas est & mors aniabus ꝑstat libertatez. Animę mortali corpi iũctę mortuæ sunt.

& a primo statī sensu nos eruditos sacrę ac patrię orationis maiorūq; nostrorum factis & animis confirmādo perseuerabāt quod viuere hoibus est nō mori calamitas. Nā mors quidē libertatē alabus prę stat ad proprīū purūq; locū eas dimittit accedere ab oi clade futuras intactas. Donec aūt corpe mortali iunctę sunt vnaq; malis eius implentur (quod & verissimile dicitur) mortuę sunt. Diuina enim cum mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima etiam iuncta cum corpore. Instrumentū enī sum facit latenter id mouens & vltra mortalē naturam gestis producens. Verūtamē cum pōdere quo in terrā detrahitur quodq; ab ea pendet absoluta proprīū locum receperit: tunc beatā & vndiq; liberam participat fortitudinē: & humanis oculis vt ipse deus inuisibilis manens. Nec enim cū est in cōrpore conspicitur nam & accedit occulte neq; rursus cū recedit videtur. Vtiam quidē habens incorruptam ipsam naturam corpori aūt causam prębens mutationis. Nam quod anima tetigerit hoc viuit atq; viget. Vnde vero digressum fuerit hoc marcidū morī: tantū imortalitatis ei superat huius oratiōnis argumentū vobis sit certissimū somnus in quo animę in se collectę nuſq; eas corpore distrahente iocundissimam agunt quietem. Cum deo vero ꝑ cognatiōe degentes vbiq; assunt ac multa futura ꝑdicunt. Cur igitur mortē timere conueniat qui sōni dulcedinem requiemq; & quem admodum nō sit amentissimum breuitatem vitę sequentis sibimet inuidere perpetuā (Oportebat quidē nos domestica institutione meditatos: alijs exemplo esse prōptę volūtatis ad mortem. Nā si ab alienigenis etiam rei hodes petenda sit indorū videamus sapientes: qui philosophiam profitentur. Isti enim cum sint viri bonę vitę quidē tempus veluti quoddā necessarium naturę munus inuiti sustinent: properant aūt hoies corporibus soluere: nullo; vrgente neq; exagitante malo propter immortalis conuersationis desiderium alijs quidem prędicunt se esse abituros. Nec est qui prohibebat quiſq; sed omēs eos fortunatissimos appellantes ad familiares quiſq; suos litteras mittunt: ita certamen animis esse inter se cōsuetudinē crediderunt. Alij autem cum mandata perceperint igni traditi corporibus & vt immaculata puraq; anima secernatur: paulatim moriuntur. Facilius enim ad mortē illos amicissimi prosecuntur: quam cęterorum hoim quiſq; suos ciues in lōginquam peregrinationē ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicūt q; imortalitatis ordinē iam recipiāt. Nō ergo nos pudebit si deterius. Indis sapiamus? propriaq; ignauia leges patrias (quæ oibus hoibus emulandæ videnť) inhoneste despiciamus. Quamq̄ & si contrario nos a principio instituisset eruditio q; summū bonum est hoibus viuere: mori aūt calamitas: attamen tempus nos adhortatur eā bono animo & facile tolerare dei voluntate & necessario morituros. Olim enim (quantum apparet) contra omne iudeorum genus hoc decretum deus posuit vt vita careremus: qui non ea eramus (quem admodū oportebat) vsui. Nec ausum enim vobismetipsis ascribite: neve romanis gratificamini q; nos eorum bellum omnes absumpserit. Non enim viribus illorum hęc acciderunt: sed causa fortior veniens illis prestitit: vt vincerent videremur. Quibus enim armis romanorum erēpti sunt qui cęsaream incolebant iudeā? Ac ne defecturos quidem ab illis dum diem septimum celebrarent. aggressa cęsariensium multitudo neq; magnus referētes cum coniugibus ac liberis mactauerunt nec vel ipsos erubuere romanos qui non tantum mō hostes quia defeceramus putabant. Sed dicet aliquis cęsariensibus semp cum suę ciuitatis iudeis fuisse discordiam tempusq; nactos vetus odium exfaturasse alias exuperasse? Quid ergo de scito politanis dicemus? Nobiscum enim illi propter græcos bellum gerere aūsi sunt ac non cum propinquis nostris romanos vlisci. Multū igitur his fides illorum ac beniuolentia profuit. An non ab ipsis cum totis familijs acerbissime trucidati sunt? An pro auxilijs eis gratias reddidere? Nā quę illos a nobis passi prohibuerunt hęc passi sunt velut ea ipsi cōmittere voluissent. Longum sit nunc si veli separatim de singulis dicere. Hostis enim q; syrię ciuitatum nulla est quę non Iudeos apud se habentes occiderit nobis quam romanis inimicos vbi etiam damasceni cum ne causam quidem probabilem fingere potuissent ciuitatem suā cede nefaria repleuerunt: decem & octo milibus iudeorum cū cōiugibus ac familijs iugulatis. Eorum aūt multitudinē plagis in ęgipto erēptorum sexaginta milliū numerum audiebamus excedere. Illi qdē forte in aliena terra cum nullū inuenissent hostibus aduersariū ita sūt mortui omnibus aūt qui domi cum romanis bellum suscipere nihil aderat. eorūq; spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muri & castellorū inexpugnabiles fabricæ atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda: cunctos ab defectionem reddidit firmiores. Sed hęc cum ad paucū tempus suffecissent spemq; sustulissent: maiorū malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt oiaq; hostibus succubuerunt: velut illorum nobilioris causa victoriæ non ad eorū salutem a quibus instructa fuerant apparata sint. Et in prelio quidē mortuos fortunatos existimari oportet repugnantes eñ & libertate nō prodita perierunt. Eorū vero multitudinis qui a romanis subiugati sunt quis non miſereatur? Quiſve non anteq̄ illa patiatur mori properet? Quorū alij torti flamq; igne q̄ verberibus excruciati obierunt alias perierunt. Alij fœrocissimis bestijs ad secundum eoꝝ cibum viui seruati sunt. Il-

Iudeoꝝ sapientes mortē desiderabāt & vitaꝫ quasi iuiti sustinebant.

Q dnō rōanoꝝ virtute victi sūt iudei arguit eleazarus.

De Cęsariensibus.

De Scitopolitanis.

Syria iudeis inimica.

De cęde iudeorum apud damascum.

Sexagita millia i ęgypto occisa.

Adducit Rōanoꝝ crudelitatē

A lorum quidem miserrimi habendi sunt quia adhuc viuūt qui sępe mortē optantes non accipiūt Vbi est autem illa magna ciuitas? Autvbi quę totius gētis iudeę metropolis fuit? Tantis quidē murorum septis munitissima totvero ante muros castellis turriūq; obiectis mœnibus tuta belliq; apparatū vix capiens tot aūtvirorū possidens pro se dimicantiū multitudinem: quid nobis facta est? Quę deū incolā habere credebatur radicitus ex fundamentis erepta est: solaq; monumenta eius restant eorū q-

eg.li.v. ca.54 bus excisa est imposita reliquijs castra. Senesvero infœlices ad cineres tēpli assident. & paucę mulieres ad turpissimā pudoris iniuriā ab hostibus reseruatę. Hęc secum reputans quisq; nostrū aspicere sole durabit/etiā si viuere sine periculo possit. Quis inimicus adeo patrię? quis tam ibellis aut pcus animę: vt eum non peniteat hucusq; vixisse? Atq; vtinā oēs fuissemus mortui: priusq; illam sacrā ciuitatem hostiū manibus videremus excidi priusq; templū sanctum tanta impietate funditus erui. Sed quoniā spes non strēnua nos illexit quasi forte poterimus pro ea hostes vlcisci nunc aūt euanuit. Hac solos in necessitate dereliquit Mori bene properemus nostri metipsi misereamur & coniugū liberorūq; (dū nobis licet) a nobis ipsis misericordiā capere. Ad mortē namq; ipsi nati sumus & ex nobis genuimus eamq; fugere ne fortunatissimi quidē possunt. Iniuria vero ac seruitus est videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis. Non est malum hominibus ex naturę necessitate profectum. Sed hęc sua timiditate proferunt: qui ante mori cū licuit noluerunt. Nos aūt multum froti fortitudine a romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutē nos hortantibus non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta: si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidē adolescentes erunt: quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus. Miserandi etiam prouectiores: quorū etas clades ferre nō poterit. Videbit alius coniugē aduci alius manibus reuinctis vocē filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent: pulchrū ministeriū nobis prębeant. Expertes seruitutis hostium moriamur liberi: cū filijs & cōiugibus vita decedamus. Hęc nobis leges precipiunt hęc nos cōiuges & filij deprecantur eorum necessitatē deus misit. His contraria romani volunt: & ne qs nostrū ante excidiū pereat timent. Festinemus igitur eis properata potiendi nostri voluntate: stupore mētis amministrationemq; si audaciæ relinquere.

Mort ē nati sumus.

Predicti suppli cia a Rōanis illi ferenda.

¶ Iudei itaq; Eleazari oīone accensi seipsos interfecerūt: festinantes vt hostis pueniretur: Vniuersaq; bona cōcremāt. Sorteq; decē oīm percussoribus electis oēs parato animo se mactādos pbebāt. Et oībus occisis illis decē sortis legē in sua morte statuerūt. Sic deniq; oībus occisis vnus nouissimus circūspecta multitudine mortuorū ne qs forte supesset vbi oēs perēptos cognouit regia incēsa gladio trāsfigēs occubuit. Latuerūt tn duę mulieres altera Eleazari cognata cū quiq; pueris in cuniculis aquę oībus alijs emptis qui erāt cū mulieribus & puulis nōgēti & sexagita nūero decim a quita aprilis. Rōani vero mane scalis muros aggredientes neminē hostiū inuenerūt. sed mulieres arietis ictu pulsę ex cloacis exierūt rēvt erat indicantes mirantibus Rōanis mortis contēptū. Et pacto excidio Siluius cū exercitu recedit in cęsareā Totaq; sic Iudea bello subuersa est. Quidā aūt iudeorū trāsfugę in Alexandria libertatē defēdere conati sūt. Iudeiq; aduersis siccarios Rōanis satisfaciētes ipetū faciētes sex centos stati corperūt & alij redacti sūt. Quorū maxia fuit duricia oībus āmiranda nullo eni tormētorū genere (vt Cęsareā dominū appellarēt) cogi potuerūt. Maxime vero puerorū nec eorū quisq; vt dominum cęsarē nominare cōmotus est.

Eleazari oīone accēsi iudei seipsos interfecerūt festinantes vt hostis pueniretur.

¶ Capitulū vigesimū sextum.

eg.li.v. ca.5. Dhuc eum orare cupientē omnes interpellabant & effrenato quodam impetu plēni ad opus incitabant. Acveluti clarius exagitati alius aliū capere cupiebāt: hoc spēcimen esse fortitudinis rectiq; consilium existimātes ne quis extremus remanere videretur. Tantus eos ad cōiugum & filiorū & propriæ cēdis amor iuasit. Sed nec id qđ aliquis putauerit cum facinus accederet obtusi sunt verum eam seruauere sententiā quam cum dicta perciperent habuerunt. Proprium quidem earumq; affectum retinentibus cunctis rationi vero cedētibus quia iam optime filijs consuluissent. Simul enim vale vxoribus cum amplexu dicebant ac liberos gremijs captos extremum lachrimantes osculabantur. Et simul quidē manibus alienis iussa peragētibus volētes eos cōfidebāt malorū quę subditi hostibus passuri fuerant cogitationē habentes pro solacio necessitatis ad cedem. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cunctos autem coniunctissimos transfixerunt. Miseri quibus id nemo se fuit/quibus filios atq; vxores occidere malorū omnium videbatur esse leuissimū. Igitur neq; horum tam factorum dolorem tolerantes & interfectos lesum existimantes si vel breuissimum ei tempus superuiuerent: cito quidē vniuersis bonis in vnū cōgestis ignē iusciunt. Sorte vero ex numero suo decē lectis omnium percussoribus cum vniuersi etiā propter coniuges ac liberos prostratos compositi eos q; complexi manibus cum communicassent parato animo se mactandos prębebant infœliciissimum illud exhibentibus ministerū. Isti aūt intrepide cunctis occisis eandē sortis legem in sua quoq; mor-

Vniuersa bona concremant.

te statuerunt vt cui contigisset nouē peremptis supereſſe ſemet ſupereos occideret. Ita oēs ſibi cōſi- D
debant: q; neq; in audendo neq; in ſuſtinendo facinore prestaret alius alij. Et ad extremū ceteri qui
dē ſe neci ſuppoſuerunt. Vnus vero atq; nouiſſimus criminū circūſpecta multitudine mortuorum ne
quis forte in multa cede ſupeſſet qui ſuę manus egeret: vbi cognouit oēs peremptos ignē imittit re-
gię vehemēti vero manu toto per ſe trāſacto gladio iuxta ſuos affectus occubuit. Et illi qdē perierūt eg.li.v
nulla credentes animam ex nūero ſuo romanis ſubditā reliquiſſe. ¶ Latuit autē vna mulier ſenior cap.55
alia quędā eleazari cognata plurimum ſapientia doctrinaq; mulieribus prestans & quinq; pueri per
cuniculos qui aquam ſub terra potui dicebant abditi cū alij cedibus occupatas mentes haberent qui
erant nongenti nūero & ſexaginta cū mulieribus ſimul ac pueris. Hęc aūt calamitas acta eſt aprilis
menſis quitodecimo die. ¶ Romani aūt adhuc pugnā expectantes mane deſiſtunt & ab aggeribus
ſcalarū pontibus iunctis muros aggrediebantur Cum vero hoſtiū cernerēt neminē: ſed vndiq; verū
acerbam ſollitudinem ignemq; intus atq; ſilentium quid factū eſſet cōiſcere non poterant & ad ex-
tremum velut impellentes ictū arietis vlulatum ſi quidā forte prouocarent dederāt. Clamorē autem
ſenſere mulieres & ex cloacis emerſę factū romanis vt erat indicarunt altera earū quemadmodū di-
cta vel geſta fuiſſent oia manifeſte narrāte nō tamen romani facileverbis abducebātur auſi magnitu-
dinem veriſimilē non credentes. Ignem vero extinguere conati ſunt: perq; hanc viā ſectātes cito in re
giam peruenerunt. Conſpectaq; multitudine mortuorū nonvt in hoſtibus gauiſi ſunt: ſed cōſilij for
titudinē & obſtinatū in tanto numero rebus ipſis contēptum mortis ammirabantur. ¶ Huiuſmodi
autem pēracto excidio: in caſtello quidem preſidiū dux reliquit: ipſe vero cum exercitu cęſareā pro- E
fectus eſt. Nec enim quiſq; in illis regionibus ſuper erat hoſtium: ſed iam tota iudea belli fuerat lōgin
quitate ſubuerſa multiſq; ſuorū etiā procul incolentibus ſenſim pturbationis ac periculū exhibuerat
¶ Nā & circa alexandriā ęgypti ciuitatē poſtea contigit multos iudeorū pire. His enī qui exfactione
ſiccariorū illic effugere potuerunt: nō ſatis erat ſaluos eſſe. Verū & illic nouas res conabāturvt liberta
tem defenderent: & romanos quidē nihil ſe meliores putarent: deum vero ſolū dominū dicerent. Cū
autem quidam his iudeorū non ignobiles aduerſarentur illos quidē mactauere aliosvero inſtabant
ad defenſionē eos rogantes. Eorū autem videntes confidentiā principes ſeniorum: iam cohibere tu-
tum ſibi non eſſe arbitrabantur: ſed congregatis omnibus in concionē iudeis ſiccariorū temeritatem
publicabant illos omnium malorum cauſam eſſe demonſtrantes & nunc aiebant eos q; nec ſi fugiſ
ſent certam ſpem ſalutis habere viderentur. A romanis enim cognitis ſtatim eſſe perituros proprias
calamitates explere. Ipſis autem qui nullius fuiſſent eorū delicti participes: cauendū eſſe ab eorū exi
tio. Et multitudinē precabantur vt illorū cauſa romanis ipſorū traditione ſatiſfacerent. His dictis prō
ſpecta periculi magnitudine paruerūt: multoq; impetu ſiccarios aggreſſi corupuerūt. Quorū ſecen
ti quidem ſtatim capti ſunt. Quivero in ęgyptum oc thebas (quę in illo tractu erant) elapſi ſunt non
multo poſt cōpręhenſi redacti ſunt. Quorum non eſt qui duritiam (ſiue confidentia ſiue ptinaciavo
luntatis dicenda ſit) non obſtupeſcat. Omni enim genere tormentorū & vexatione corporū in eos ex
cogitata ob hocvnum tantūmodo vt cęſarem dominum faterentur nemo ceſſit neq; dicere velle vi-
ſus eſt ſed omnes ille neceſſitates validiorem ſententiā conſeruauerunt tanq; brutis corporibus non
animis: etiam cruciatus ignēq; ſuſciperent. Maximevero pūerorū etas miraculo ſpectantium fuit.
Nec enimvel eorum quiſq; cōmotus eſt vt dominum cęſarem nominaret: vſq; adeo corporū infirmi F
tatem vis audacię ſuperabat.

¶ Lupus Alexandrię rector inquietū iudeorū circa res nouas imperatori retulit qui veritus
ne invnū rurſus cōgregarentur. templū iudeorū precepit deſtruere. Onias enī ſymonis filiusvnus ex
pōtificibus concedente ptholomeo prope Nemphi diſſimilevero hieroſolimitano ſed turri ſimilem
edificauit. Ornatus quoq; tēpli p̄ter candelabrū ſimilis erat. Hic enim Oniasnō bonavoluntate tem
plū hoc cōſtruxit: ſed hieroſolimitanorū odio qđ ante nongētis ſeptuaginta annis Eſayas propheta
p̄dixerat. Lupus itaq; ablatis quibuſdā donarijs templū clauſit quo mortuo paulinus eius ſucceſſor
nichil in eo reliquit nec diuini cultus puriſitveſtigium. Tēpus aūtvſq; ad templū clauſū a conditione
fluxerāt anni trecenti quinquaginta tres. ¶ Capitulum vigeſimum ſextum.

Lupus tūc Alexandriæ rector oia cæſari indicat cui tēplū iudeorū precepit deſtruere.

LVpus tunc alexandriā rector amminiſtrabat: & de hoc motu ad cęſarē velociter retulit. Il
le autem inquietum iudeorū circa res nouas ſtudiū eſſe cauendum exiſtimans: acveniens
ne invnum rurſus congregarentur & quoſdā ſibi adiungāt: precipit lupo vt templum iu-
deorū (quod eſſet apud onyo alias thānis) quę ſic appellatur (ciuitatē) deſtrueret. Hęc au- An.l.3
tem eſt in egypto: quę & ob hanc cauſā coli cœpit & nomen accepit. ¶ Onias ſymonis filiusvnus ex c.2.ſu.
Pontificibus ex hieroſolimis fugiens (antiocho rege ſyrię cum iudeis bellum gerente) alexandriam li.1.c.1.
venit & a ptholomeo ſuſceptus humaniſſime: propterea q; antiocho erat inimicus ait ſegentē iudeorū

A eius auxilio sociaturum. si dictis suis obtẽperasset. Cum autem rex ea(quę posset fieri) promisisset rogauit vt in aliqua aegypti parte tẽplum sibi ędificare permitteret & more patrio deos colere. Ita enim et Antiochũ magis odio ium iudeis (qui tẽplũ apud hierosolimã vastauisset) ipsiq; benuoleniores fore eos multosq; ad eos regionis diligentia colligen los. Paruit his ptholomeus cuiq; locum dedit centum & octoginta stadijs memphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur. Vbi cum bel lo fabricato onyas templũ quidem dissimile abeo quod est hierosolymis: turrim autem simile instruxit ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Areę autem fabricam secutus patriam imitatus est & donarijs similiter exornauit: preter candelabri confectionem. Candelabra enim non fecit: sed informatũ autẽ lignum tanq; iubaris in luce radiehre de aurea cathena suspendit. Totũ vero circa templũ spatium structo latere circũdedit saxeas portas habente. Concessit autẽ rex etiã multũ agri modium ac pecunię redditus vt sacerdotibus esset copia ad multa quę dei cultus desiderarent. ¶ Non tamen hæc onyas sana voluntate faciebat, sed erat ei contẽtio cum iudeis apud hierosolimam de gentibus propter fugæ memorẽ iracundiã. Et hoc templo edificato arbitrabat ad id se omnẽ ab hierosolimis multitudine reuocaturum. Fuerat autẽ olim quędam prædictio annis nongentis septuaginta Isayas q; predixerat huius templi futurã in ægipto ab iudeo viro constructionem. Tẽplum quidẽ ita fuerat

B edificatum. ¶ Lupus aurẽ rector alexandrię susceptis literis imperatoris (cum ad templum veniisset) nonnullis ablatis donarijs templũ claudit. Postmodum lupo mortuo polinus (qui eius potestate successit) neq; donariorum quicq; reliquit (vehementer enim sacerdotibus interminatus est nisi oia ptulisset) neq; religionis causa ad templũ accedere cupientes admisit. sed clausis foribus ita prorsus ina cessum fecit vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo loco resideret. Tempus autẽ fluxerat clusus templum ex quo fuerat conditum anni trecenti quinquagita tres.

¶ Ionathes ex iudeis vir nequissimus imperitorum multos sibi socians pduxit in solitudinẽ quẽ cyrenẽsiũ Iudeorum prestantiores catulo prefecto accusant qui missis millitibus facile eos comprehẽdit inermes & multis eorũ occisi fugit ionathes: sed quęsitus adducit ad catulũ. Qui catulo impletatis prebens occasionẽ iudeorũ locupletissimos falso consilij auctores fuisse accusat Vnde catulus impiissimus alexãdrũ (quẽ diu odio habuerat) cum vxore occidit: deinde tria milia virorũ (qui diuites erant) trucidauit. Catulus quoq; vt eius lateret iniusticia accusationem etiam cõtra probatissimos iudeorum apud alexandriã & Romę degẽtium quorũ Iosephus qui hęc scripsit vnus erat per ionathẽ confixit vespasianus vero veritatẽ suspicatus illos Tyti studio liberauit & ionathem prius verberatũ viuum fecit cõcremari Catulus autem propter iniusticiã terribiliter morbo vexatus intestinis exhaustis mortuus est.

Capitulum vigesimum septimum

Vdacia vero siccariorum veluti morbus quidẽ etiã ea (quę circa cyrenẽ erant) oppida cõtigerat. Elapsus enim ad eos ionathes homo nequissimus & arte gyneścia rius alias textor nõ paucis ipitor vt se attẽderẽt psuasit perduxitq; in solitudies cũ signa & vmbrarũ ymagines se polliceret ostendere. Et alios qdẽ hęc agẽdo atq; fallẽdo latebat dignitate vero pstantes cyrenẽsiũ iudeorũ appatũ eius & perfectionẽ pentapolitane libię rectori catulo pnunciãt. Ille aũt equitibus ac pedibus missis inermes facile cõprehẽdit & magna quidẽ pars manibus interiit Nonnulli aũt viui capti ad catulũ perducti sunt. auctor vero cõsilij Ionathes quidẽ potuit effugere: multũ vero ac diligẽter p oẽs regiones quęsitus incidit adductusq; ad catulũ sibi qdẽ morã pœne moliebat. Catulus aũt iniquitatis pbuit occasionẽ. Nã ipe quidẽ locupletissimos iudeorũ falso insimulãs auctores sibi huius cõsilij fuisse dicebat. Catulus aũt criminationes alacri aio suscipiebat rẽq; delatã multimo de cumulabat tragicis etiã verbis exaggerãs vt & ipe quoddã bellũ iudaicũ patrasse videret Quodq; hoc atrocius est pręter credendi facilitatẽ etiã ductor alias doctor erat calũniandi siccarios. Denicq; cum iussisset iudeorum aliquem alexandrum nominare (cui iom dudum infensus odiũ publicauerat) etiam vxore eius Benicie alias Beronice criminationibus implicata hos quidem priores occidit: dei

C de omnes pecuniarum copijs eximios tria simul virorum milia trucidauit & hæc, secure facere arbitrabat qđ eorũ patrimonia redditibus cęsaris sociebat. ¶ Nec vero vel alibi degentiũ quisq; iudeorũ eius iniusticiã confutaret etiam longius mendacium propagauit. Ad Ionathę nonnullisq; aliis qui cũ eo comprehensi fuerãt persuadet nouarũ rerum accusationem viris inferre probatissimis iudeorum: apud alexandriam & romę degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt vnus erat Iosephus (qui hęc scripsit) Non tamen catulo factio ita (vt speraverat) accessit. Nam romam quidem venit Ionathẽ cæterosq; vinctos adducens. Finemq; arbitrabatur esse questionis apud se ac per illũ cõflatam calumniã. vespasianus autẽ rem suspicatus veritatem inquirebat cognitione non iure accusationem hominibus illatam. Illos quidẽ tyti studio criminibus soluit meritã vero pœnam in ionathem

Onyas ptholomeo cõcedente tẽplũ ppe Memphi edificauit dissimile templo iherosolimitano & turrim similem.

Onyas nõ bona voluntate tẽplum cõstruxit sed hierosolimitanorũ

Lupus ablatis q; busdã donariis tẽplum claudit quo mor. paulinus eius successor nihil i eo reliqt nec diuini cultus permissit vestigiũ

Ianathes ex iudeis vir nequissimus multos imperitos sibi socians pduxit in solitudines &c.

Ionathes (catulo iniquitatis pbẽte occasionẽ) iudeos locupletissimos falso cõsilij auctores accusat. &c.

Catulus accusationẽ etiã cõtra pbatissimos iudeorũ (quorum Iosephus vnus fuit) vt eius iniusticia lateret per Ianathẽ cõfixit

Ionathes verberatus viuus exuritur.

Catulus ob iniusticiã terribiliter morbo vexatus & intestinis exhaustis mortuus est

Conclusio operis & veritatis testimonium

statuit. Prius enim verberatus viuus exustus est. Catulo autem tunc quidem propter lenitatem principum obtigit: ne quid amplius reprehensionis experiretur. Non multo autem post multiplici morbo & insanabili correptus acerbissime liberatus est. Non corporis tantum sustinens cruciatũ: sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat. & crebro videbat sibi instãtes vmbras eorum (quos peremerat) & clamitabat: cumq; se tenere nõ posset exiliebat stratis tanq̃ tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiẽte malo extisq; defluentibus ac intestinis exaustis ita est mortuus nulla re alia magis diuine factus indicium: q̃ q; nequissimos vlciscatur.

¶ Hic nobis finis est hystoriæ quã promisimus nos cũ oñi veritate tradituros: cognoscere cupientibus quemadmodum hoc bellum à romanis ita gestum est cum iudeis. Et qualiter quidem sit expositum lecturis vt dicant relinquatur. De veritate autem confidenter dicere non pigebit q; eam solã per omnia (quæ scripsi) habuerim coniecturam.

FINIS.

¶ Exaratum habes (lector optime) flauium Iosephũ hystoricum illustrissimum de bello Iudaico per venerabilem Ruffinũ presbyterũ de greco in latinum traductum. Ante hac quidem mendose ipressum: ac infinitis ferme locis deprauatũ. Nũc vero per graniissimum atq; profundissimũ theologiæ doctorem: nec nõ professorem magistrum Robertũ Goullet nõ sine multa lucubratione ingentiq; labore in statum suũ pristinum restitutus: excultus: & vbiq; emendatus. adiectis singulorum capitum eõpendiosis argumentis cum annotatiũculis p q̃ vtilitibus in margine collocatis: nec non cum concordantijs ad libros eiusdẽ de Antiquitatibus & ad Aegesippũ christianum de excidio hierosolimitano.

¶ Josephi iudei ad epaphroditum de antiquitate iudaice gētis: contra Greços Manethonem Appionēq; & alios egyptios cōscriptio (quā nouissimā post omnia opera edidit) In duos subdiuidēs libros (quoꝝ Primus specialiter cōtra Greços & Menethonē & Secūdus cōtra Appionē intitulatur) nouiter impressa atq; per capitula (hucusq; nō) egregie distincta adiectis singulorum capitū argumentis cū annotatiūculis perq̄ vtilibus Per gratuissimum atq; pfundissimū theologiæ pfessorē magistrū Robertū Goullet hic sumit exordium.

Liber primus.

¶ Iosephus qui antiquitatum libros quinq; milia annorum tēpus cōtinentes greco conscripsit sermone. Iudeoꝝ genus vetustissimum probare conat: & iudeos accusat mēdacio omnia greçorū noua esse & apud eos iuniorē historię diligentiā fuisse. sed apud egyptios Caldeos & phœnices asserit antiquissimā. Hij enī tēperatas habitātes regiones diligēter sua facta cōscripsere. Greci aūt litteraꝝ vsum sero habuerūt apud quos Homeri poema vetustissimū est. Troianis enī rebus (vbi tot annis militatū est) modernarū litteraꝝ nō fuit vsus. Greçoꝝ quoq; primi philosophi caldeorū fuerūt discipuli. Nulla enī est illis firma scientia sed solū scrupulosa opinio & ex eisdē rebus inter ipsos cōtraria cuius erroris duas assignat causas quia scilicet eis ab initio studiū nō fuit publicas de his quę semper agunt proferre cōscriptiones & laudis maxime fuerunt cupidi.

Capitulum primum.

B VFFICIENTER vt arbitror & per libros antiquitatū opulentissime virorū Epaphrodite legētibus eos aperui de nostro genere iudeorū quia & vetustissimū est & primā cōscientiā ppriam habuit quinq; milia enim annoꝝ numerū historiam cōtinentē ex nostris sacris libris greco sermōe cōscripsi. ¶ Quoniam vero multos video respicientes blasphemiā quorundam insane platem & ea quę a mede antiquitate cōscripta sunt non credētes putātes mendaciū nostrū sit genus / eo qđ nulla memoria apud Greçorum nobiles. Historiographos digni sūt habiti nostri maiores. Proinde his arbitratus sum oportere me breuiter hęc dicta cōscribere & derogantiū quidē vesanum spōtaneūq; increpare mendaciū. aliorum vero ignorantiā pariter emēdare vtiuersoq; de nostra antiquitate qui scilicet veritatē amplectunt edocere. Vtar aūt in meis dictis testibus eis qui de omni antiqtate apud greços fide digni sunt iudicādi. eos aūt qui blasphemāt de nobis atq; falaciter cōscripsere aliqua p semetipsos cōficta indubitāter ostendā. Conabor etiam causas exponere ppter quas nō multi in Greçis historijs gētis nostrę fecere memoriā necnō & eos quidē nobis nequaq̄ scribere voluerunt nescientibus aut nescire simulātibus indicabo. ¶ Primitus itaq; satis admiror eos qui existimāt oportere de rebus antiquis Greçis tantūmodo fidē habere & ab eis cōsulendā esse veritatis integritatē. Nobis aūt & alijs hoibus non esse credendū. Sed ego omnia in his contraria video cōtigisse. Quapropter decet nō varias opiniones inspicere sed ex ipsis rebus iusticiam ponderare. Omnia siquidem Greçorum noua heri (vt ita dicam) nuper facta cognoui. Et hęc fabricas ciuitatū & adinuentiones artium conscriptionesq; legum cunctarumq; rerum iunior apud eos est historię diligentia conscribenda. Apud egyptios autem atq; Chaldeos & phœnicas / desino enī nos illis connumerare sicut ipsi fatent res gestę antiquissimam & pmanentem habent memorię traditionē. Nam & locis oēs inhabitant quę nequaq̄ aeris corruptioni subiaceāt. Et multam ꝓuidentiam habuere vt nihil horum quę apud eos agunt sine memoria linquerent / sed in publicis cōscriptionibus semper a viris sapientissimis dicerent. Greçorum vero regionem innumerę corruptiones inuasere / rerū memoriā delētes. Qui aūt nouas cōstituentes cōuersationes omniū se pręesse credidere. Sciat quia etiā sero & vix naturā potuere agnoscere litterarū. Nā antiquissimū earum vsum habuisse credunt a phœnicibus & a Cadmo se didicisse gloriant. Sed neq; illo tēpore poterit aliquis demōstrare seruatā conscriptionē neq; in templis neq; in publicis anathematibus qñ etiā de Troianis rebus vbi tot annis militatū est. Postea multa quęstio atq; cōtentio facta est / vtrū lr̄is vsi sūt. Et magis veritas obtinuit eo qꝺ vsus modernarum lr̄arum illis fuisset incognitus. ¶ Cōstat aūt qm̄ apud greços nulla inuenit absolute cōscriptio poemate Homeri vetustior. Et hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestū est. Et ante neq; hunc lr̄is suum poema reliquisse sed cantibus memoria reseruatū postea fuisse cōpositum & ꝓpterea multam in eo conspexi dissonantiā. Qui autē historias apud eos conscribere tentauere. i. hi qui circa Cadmum Milesium & acusilaum argiuum & post hunc quicunq; alij fuisse referunt. Paululum tempus pficcam apud Hellanicum militiā pcessere. ¶ Sed eos etiā qui de celestibus & diuinis primitus

Iudeoꝝ genus vetustissimū. Greço sermōe scripti libri antiquitatū tēpus quinq; milia annorū cōtinēs.

Oia greçoꝝ noua & apud eos iunior est historię diligētia. Aegiptij caldei phœnices tēperatas habitātes regiōes diligenter sua facta cōscripserunt.

Greci sero lr̄aꝝ vsum habuerūt

Troianis modernarū lr̄arum nō fuit vsus. Homeri poema apud greços vetustissimū.

Grecorū primi philosophi chaldeoꝝ & ęgyptiorū fuerūt discipuli.

apud grecos philosophari id est Pherechidē Syrum & Pythagorā & Thalerē oēs cōcorditer cōstenť ægyptiorū & Chaldeorū fuisse discipulos & breuiter cōscripsisseq; a grecis olim antiquissima iudicāt ita vix ea credant ab illis fuisse cōscripta. Quomodo ergo nō est irrationabile/vt tali factu vegetenť. Greci tanꝝ soli sciant vetera/& veritatem eorū sub scrupulositate de antiquis non ab ipsis cōscriptoribus facillime discant quia neq; firmiter scientes aliquid conscripsere/sed q; vnusquisq; opinatus est hoc studuit explanare. Vñ etiā libris suis alterutros arguunt: & valde cōtraria ex rebus eisdem nō piget edicere. ¶ Sed ego videbor ne potioribus esse superfluus si explanare voluero/q̄ris quidem locis Hellanicus ab acusilao de genealogijs discrepat/& in quantis Herodotū corrigit acusilaus. Aut quo modo Ephorus quidem Hellanicū in plurimis ostendit esse mendacem. Ephorum vero Timeus/Timeum qui post illum fuere. Herodotum vero cuncti/sed neq; de singulis cū antiocho & Philisto aut Gallia Timens concordare dignatus est. ¶ Neq; rursus de atticis hi qui attidas cōscripserunt aut de argolicis qui de argis historiam ꝓtulere/alterutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitatibus breuibusq; rebus qñ de militia Perfica & his quę in ea sunt gesta/tantum viri ꝓbatissimi discordasse noscunť. In multis autem etiam Thucydides tanꝝ fallax accusať licet scrupulentissimā secundū se historiam conscripsisse videať. ¶ Cause vero huius dissonantię multę forsam & alię quęrere volentibus apparebunt. Ego vero duabus quas dicturus sum maximam huius summā diuersitatis ascribo.

Aegyptij & Babilonij antiqui circa cōscriptiones diligētissimi Iudei etiam so-

Et quidem primum dico eam quę mihi ꝓprior esse videť. Id est eo q; ab initio nō fuerit studiū apud Greços publicas de his quę semper agunť proferre conscriptiones. Hoc etenim p̄cipuę & errorem, & potestatem mentiendi posteris vetus aliquid volentibus scriptitare cōcessit. Non enim solummodo apud alios grecos publica conscriptio est neglecta. Sed neq; apud ipsos athenienses quos terrigenas esse dicunt/disciplineq; cultores aliquid huiusmodi reperiť. Sed publicarum litterarum antiquissimas esse dicunt leges quę a Dracone eis ex Phoenicibus sunt conscriptę ante modicum tempus tyrānidis Pisistrati. De arcadibus autem in antiquitate gloriantibus quid oportet dici? Vix enī isti & postea literis eruditi sunt. Cum ergo conscriptio nulla p̄poneret quę & discere volentibus edoceret & mentiētes argueret multa inter alterutros cōscriptores discordia generata est. Quoniam qui ad p̄scribendū se pręparabant non studium veritatis exhibuerunt. Licet hęc promissio semper habetur in promptu sed verborum magis habere ꝓlationem maximā. Et quēadmodum laudari se in hoc super alios ęstimarent ad hoc potius semetip̄s aptabant. Aliqui vero ad fabulas sunt conuersi. Aliqui aūt ad gratiam aut ciuitatē laudantes/aut reges. Alij semetipsos ac accusandas causas aut cōscriptores tradidere. In hoc se forte ꝓbabiles ęstimantes & omnino hoc agentes quod historię nimis aduersum est. Ve ę siquidem historię indicium eum/si eisdem rebus omnes eadem dicant atq; conscribant. Hi vero eum quędam aliter conscriberent q̄ alij tunc se putabant omniū verationes ostendi. Quapropter causas quidem verborum & calliditatis eorum cedere nos grecis oportet. Non autem de antiqua historię veritate & maxime de rebus ꝓprię vnuscuiusq; prouincię.

Laudis cupidi greci.

Duas causas diuersitatis inter greços assignat prima.

¶ Aegypti & Babilonij atq; Iudei solicīti fuerunt & diligentissimi circa historiarū conscriptiones. Vñ apud Iudeos multa integritate seruatum est: sacerdotum nuptias secūdū eorum antiquā lineam cō probare quorum successio duobus milibus duraūit annis. Certissima quoq; est iudeorum conscriptio ꝓpter diuinam inspirationem: librorumq; ordinē qui solū sunt viginti duo omne tempus cōplectentes quorum quinq; Moyses & alios vsq; ad Artaxerxē sancti ꝓphetę cōscripserunt. Multi itaq; Iudeorum ꝓpter legis conseruationem multa passi sunt tormenta. Sed grecorum nullus ꝓpter suam quicq̄ passus est cum ex conscribentium pendeat voluntate. Multa quoq; in describendo Iudaica bella greci mentiti sunt. Iosephus vero quia omnibus interfuit dux galileorum verā conscripsit historiā & imperatores/quibus libros obtulit/testes ꝓducit. Libros aūt antiquitatū ex sacris voluminibus dicit se fuisse interpretatum: belli vero historiam/aut quia multarum operationū operator fuit, aut inspector/veraciter conscripsisse.

¶ Capitulum secundum.

OVoniā vero ęgyptios & Babilonios ex lōgissimis olim tēporibus circa cōscriptiones diligētia fuit/qñ sacerdotibus erat iniunctū & circa eas ipsi philosophabanť. Caldęi vero apud Babylonios & quia p̄cipue Grecis immixti vsi sunt phoenicis līis circa dispēsationes vitę & cōmuniū eperū traditionem. Dū consentiāt oēs tacendū hoc puto. De nostris vero ꝓgenitoribus quia eandē quā prędicti habuerunt in conscriptionibus sollicitudinē desino dicere etiā potiorē pōtificibus & ꝓphetis hoc imperātes. Et quia vsq; an nostra tēpora cū multa integritate seruatum est si oportet audētius etiam seruabiť. Conabor breuiter edocere non enim solūmodo ab initio ꝓbatissimos viros & inde placatione p̄paratos ad hęc exercēda constituerunt. Sed quatenus etiam genus sacerdotū sine pmixtione purūq; consisteret ꝓuiderunt. Oportet enā eum qui sacerdotū habitus est ex eiusdē gētis nasci muliere & neq; ad pecunias & neq; ad honores inspicere. Et de hoc p

antiquam lineam & multis teſtibus approbare. Quod ſcilicet agimus non ſolū in ipſa iudea/ ſed vbi
A cūq; noſtri generis cōſtitutio reperiť/etiam ibi integritas iſta ſeruať circa nuptias ſacerdotū/ hoceſt in egypto & Babylonia & quocūq; terrarū orbe quilibet de ſacerdotum genere ſunt diſperſi. Mittūt enim in Hieroſolymā conſcribentes a patre nomen nuptę & antiquorum progenitorum quicūq; hu ius rei teſtimonia prębuere Si autē bella prouenīāt ſicut iam crebro factum eſt Dum anthiochus Epiphanies ad noſtram veniſſet regionem & Pompeius Magnus & Quintilius Varus & p̄cipue noſtris geſta temporibus/tunc hi qui de ſacerdotibus ſuperſunt ex antiquis litteris iterum noua cōficiūt & probant mulieres quę relinquunť. Non enim ad captiuas accedunt alienigenarū conſortia formidan tes. Iudicium vero integritatis hoc maximum eſt quia p̄otifices apud nos a duobus milibus annis de nominati filij a patre conſcripti ſunt. His autem qui prędicti ſunt ſi quid pręuaricent interdicitur ne vel ad altare accedāt vel alia ſanctificatione funganť. ¶ Recte ſiquidem potius autē neceſſarie cum neq; conſcribendi poteſtas omnibus data neq; alia ſit in diſcretione diſcordia. Sed ſolūmodo ꝓphę tis antiquiſſima quidē & veterrima ſecundum inſpiratiōnē factā a deo cognoſcētibus. Alta vero ſecā dū ſe ſicuti ſunt facti palam cōſcribentibus infiniti libri non ſunt apud nos diſcordantes & ſibimet re pugnantes ſed ſolummodo duo &.xx.libri habentes temporis totius cōſcriptionem/quorum iuſte fi
Pēta des admittiť. ¶ Horum ergo quinq; quidē ſunt Moyſes qui natiuitates continet/ & humane gene
teucus rationis traditionē habent vſq; ad eius mortē. Hoc tēpus de tribus millibus annis paululū minus eſt
Moyſi ¶ A morte vero Moyſeos vſq; ad artaxerxē p̄ſarum regem qui fuit poſt Xerxem ꝓphetę poſt Moy ſen/ & quę ſecundum eos ſunt geſta conſcripſerunt in.xiij.libris. Reliqui vero.iiij.hymnos in deum & vitę humanę noſcunť pignora continere. ¶ Ab artaxerxe vero vſq; ad noſtrū tēpus ſingula quidem conſcripta non tamen priori ſimili fide ſunt habita eo q; non fuerit certa ſucceſſio ꝓphetarum. Pa
B lam namq; eſt ipſis operibus quemadmodum nos proprijs litteris credimus tanto namq; ſeculo iam p̄terito neq; adijcere quicq̄ aliquis nec auferre nec tranſformare p̄ſumpſit. ¶ Omnibus enim inſitū eſt mox & prima generatione iudęis hęc diuina dogmata nominare/& i his vtiq; permanere. Et ꝓpterea ſi oporteat mori libenter. Iam itaq; multi captiuorum frequenter tormentis affecti ſunt & mor tes varias in theatris ſuſtinuere ne vlium verbum contra leges admitterēt aut cōſcriptiones habitas violarent. Quī grecorum aliquid tale perpeſſus eſt/ quando neq; fortuitā ſuſtinere lęſionem volunt licet omnia apud eos ſcripta deſtruantur. Verba enim hęc eſſe putant ſecundū conſcribentium volū tates expoſita. Et hoc iuſte etiam de antiquis ſapiunt quoniam aliquos nunc quoq; vident p̄ſumen tes de his rebus conſcribere quibus neq; ipſi interfuere neq; credere ſcientibus acquieſcūt. ¶ Deniq; de bello quod apud nos contigit nuper quidam hiſtorias cōſcribentes ediderunt. Dū neq; ad ea loca venerint/neq; in proximo rerum geſtarum fuerit. Sed ex auditu quędam pauca cōponētes impudē ter ſemetipſos videntur hiſtorię nomine tactare. Ego vero & ex omni bello & quę ibi particulariter geſta ſunt veram deſcriptionē feci dum ipſe rebus omnibus interfuerim. Dux etenim apud nos Gali lęorum eram/donec fuit defendendi facultas. Contigit autem vt caperet a romanis/& habentes me Veſpaſianus & Titus in cuſtodia vniuerſa ſemper inſpicere faciebant primo quidem vinctus poſtea vero ſolutus cum Tito ab alexandria ꝓpter obſeſſionem Hieroſolymorum directus ſum eo tempore nichil eſt geſtum quod meam potuiſſet latere noticiam. Nam videntes Romanorū exercitum vniuer ſa ſub diligentia deſcribebam. Et ea quę nunciabantur ab his qui ſemetipſos tradebāt/ego ſolus inte grius intelligens diſponebam. Deinde Romę tempus vacationis habens omni iam negocio prępara to vſus aliquibus cooperantibus mihi propter eloquentiam gręcam rerum eruditionem exhibui. Tā taq; michi ſecuritas affuit veritatis vt primos omnium imperatores belli. Veſpaſianum & Titum te ſtes non expoſcerem. Primum namq; illis obtuli libros/& poſt illos multis quidem Romanorum qui bellis interfuere/plurimis vero noſtrorum eos etiam vernundaui/qui gręca ſapientia videbantur im buti quorum oſt Iulius archelaus. Herodes honeſtiſſimus & ipſe admirabilis rex agrippa. Iſti ſiquidē vniuerſi teſtimonium perhibuere/quia veritatem diligens excolui/non reperiemus forſitan aut tacēs
C ſiquid geſtorum per ignorantiam aut per gratiam commutaui aut prętermiſi. ¶ Quidam vero praui homines derogare meę hiſtorię ſunt conati tanq̄ in ſcolis adoleſcentium propoſitum exercentes/ & accuſationis inſpiratę atq; detractionis facientes opus/ cum oporteat illud ſciri quia quod conuenit promittentem alijs rerum veraciū traditionem. Ipſum prius hac noſſe certiſſime aut rebus geſtis ad herendo aut ab ſcientibus conſulendo. Quod ego pręcipue circa vtrūq; me credo feciſſe negocium Antiquitatis namq; libros ſicuti dixi ex voluminibus ſacris interpretatus ſum cū eſſem genere ſacer dos & participarem illarum ſapientiam litterarū. Hiſtoriam vero belli conſcripſi multarum quidem actionum ipſe operator plurimorū vero inſpector exiſtens & omnino eorum quę dicta vel geſta ſunt nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet exiſtimabit eos qui aduerſum me mouť de

Sacerdotū nu ptię ſcdm anti quā iudęoꝝ li neā teſtibus vbi q; cōprobanť.

Pōtificū ſucceſ ſio a duobus mi libus ānis apd Iudeos.

Certiſſima iu deorum cōſcri ptio ꝓpter diui nā inſpirationē & ordinē libro rū q ſolum ſunt lxxij. oē tēpus complectantes quoꝝ quiq; ſcri pſit moyſes & alios vſq; ad ar taxerxē ꝓphe tę ſcti ſcripſeřt. Propť legē mul ti iudeoꝝ mīca paſſi ſūt ſed grę corū nullus pro pter ſuam cū ſit ex cōſcriben tiū voluntate.

Taxat grecos de mēdacio i cō ſcriptiōe hiſto riæ de Iudaico bello Ipſe veroſ qa oībus inter fuit dux galileo rū verā conſcri pſit hiſtoriā ſuā q; poſt captio nē narrat fortu nā & quō cum diligētia/ola ꝓ ſpiciēs redegit iſcriptus teſteſq; veritatis ſperā tores qbus ꝑmi libros obtulit & multos alios ad ducit &c.

Cōtra emulos ſuos.

veritate contendere? Qui licet imperatorum commenta legisse dicantur/nō tamen nostrorum repugnantium rebus interfuere. D

¶ Iosephus aduersus grecos disputat qui iudeorum nouellam dicunt conuersationem eo q̄ de illis (vt dicunt) nichil in eorum cōscriptionibus reperiatur huius causam assignat. Iudeorum enim conuersatio procul a mari ab omnibus semota est populis: quare hij nō fuerūt cogniti sicut alię nationes quę mercimonijs alijs cognitæ fuerunt vt phœnicesi & ęgyptij. habitantes enim procul a mari multis temporibus ignorati sunt vt Romani quorum fama sero venit ad Grecos loci enim distātia causa est ignorantię. Greci autem suę antiquitatis vicinas adducunt regiones. Iosephus vero ęgyptios & phœnices inimicos pro se & primum Manethonem ęgyptium producit testem qui iudeorum in ęgiptum ingressum & exitum describit pastores ipsos appellans & quandoq; captiuos. Antiquis enim iudeorum ꝓgenitoribus pascere mos erat qui pascualem habentes vitem pastores appellabant. Quicq; Ioseph regi se captiuum dixit ideo captiui sunt vocitati. Iteratum insuper Manethonis adducit testimonium qui populi pastorum egressum de ęgypto sub Themusę rege in hierusalem describens eorum antiquitatē manifestat & eos trecentis quadraginta tribus annis ęgyptū habitasse anteq̄ danaus veniisset ad Argos.

Capitulum tertium.

Intētio auctoris i hoc opere.

OE rebus itaq; necessariam feci descriptionē significare volens facultatē eorum qui historiā scribere cōpromittunt. Et sufficienter sicuti reor palā factūs quia cōscriptio rerū apud Barbaros potius solēnior q̄ apud Greços est. ¶ Volo paululū primitus disputare aduersus eos B qui cōtendunt nouellē esse nostrā cōuersationē eo q̄ nihil de nobis vt aiunt illi dictū sit a conscriptoribus grecis. Deinde testimonia antiquitatis ex aliorum litteris exhibebo/& eos qui nostro blasphemāt generi valde ipsi ratione blasphemare mōstrabo. ¶ Nos igitur neq; regionē maritimam habitamus neq; mercimonijs oōgaudemus neq; per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed quidē nostrę ciuitates procul a mari positę regionēq; vberrimā possidentes. In ea assidue laboramus ꝓcipue circa filiorum nutrimēta studētes legūq; custodiā & traditionē pietatis totius opus vitę necessariū iudicamus. Cā adsit igitur hic quę p̄dicta sūt cōuersationi nostrę etiā vita remotior. Nihil fuit in antiquis tēporibus quod faceret nobis permixtionē greçorū sicut ægipcijs mercimonia quę ab eis reijciuntur & ad eos rursus introducunt. Et iterum habitatoribus Phœnicię maritimæ studentibus circa contractus atq; negocia amore pecunię requisita/Sed neq; latrocinia sicut quidam alij vacuare aut amplius habere concupiscentes patres nostri ad bella conuersi sunt licet regio nostra multa milia virorum fortium possideret. Phœnices ergo propter negocia ad Greçorum prouinciam nauigātes repente sunt agniti/& per illos ægyptij & omnes a quibus ad Greços honorē deuehebant immēsa materia proscindētes. Medi vero postea atq; Persę palam in asia regnauerunt/& vsq; ad alterā epirū Persę militauerunt. Thraces autē ꝓpter vicinitatem & Scythiā ab his qui pontū nauigant cogniti sunt & omnino vniuersa iuxta mare/vel orientale vel hesperium habitantes aliquid conscribere volentibus cogniti facti sunt. ¶ Qui vero superius habitabant & procul a mari multis sunt tēporibus ignorati. Et hoc apparet etiā circa Europam contigisse quando de Romanorum ciuitate tam longo tempore adepta potestate tantasq; causas belli cōficiēte. Neq; Herodotus neq; Thucydides/nec vllus qui fuit cū istis fecit aliquam mentionē. Sed sero tandem & vix ad greços potuit eorū fama peruenire. ¶ De Galathis enim & Hiberijs sic ignorauere hi qui putantur subtilissimi conscriptores/quoꝝ est Ephorus vt vnā ciuitatem esse arbitraretur Hiberas. Qui tantā partem Hesperię terrę noscuntur inhabitare. Et neq; mores eorum qui fiunt apud eos vel qui dicuntur tanq̄ sic vtentibus referre præsumunt. Causa vero ignorantię veritatis est eo q̄ procul abessent. Vt autem falsa conscriberent eoq; veliāq; videri aliquid amplius ab alijs retulisse. ¶ Quomodo ergo mirari decet si neq; nostra gēs plurimis erat certa neq; ad scribendū de se aliquā dedit occasionem & ita constituta procul a mari & ita cōuersi de liberans. Ponę igitur nos argumento vti velle greçorū quia nō est genus eorū antiquū eo q̄ neq; in nostris voluminibus de eis sit aliquid dictum. Nōne omnino deridebāt causas huiusmodi a me ꝓbatas/& testes vicinę regionis adducant antiquitatis suę. Igitur ergo hoc/conabor efficere. Aegyptijs & Phœnicibus ꝓcipue testibus vtar/cum nullus eorum potuerit tanq̄ falsum accusare testimonium. Et videtur maxime circa nos inimici in communi quidem omnes ægyptij & Phœnicum vero Tirij De Chaldeis autem nequaq̄ hoc dicere potero: quoniam & generis nostri principes cōstituti sunt: & ꝓpter cognationē in cōscriptionibus suis meminere iudeorū Cū vero fidem de his p̄buero: & blasphemias falsas ostendero tunc etiā Greçoꝝ conscriptores memorabo/qui iudeorum fecere memoriam vt neq; huiusmodi occasio relinquaī in iudeis nobis faciendę contētionis. ¶ Inchoabo aūt primitus a litteris ęgyptiorum quas non arbitrantur commendare quę nostra sunt. Manethon itaq; genere viri ęgyptiorum greça disciplina participatus sicuti palā est/scripsit enim voce helladica paterne rel-

Iudeoꝝ cōuersatio procul a mari ab oīnibus semota ppīis q̄rē nō fuerīt cogniti sicut alię gñationes vt phœnices p mercimonia & ęgyptij &c.

Medi. Persę. Thraces. Habitātes procul a mari multis tēporibus ignorati sunt vt romani quoꝝ fama sero venit ad greços. Galatheę. Hiberij.

Cā ignorātię loci distantia. Greçi vicinas regiones testes suę ātiqtatis adducūt ægyptios & phœnices inimicos Iosephus suę ātiqtatis testes adducit.

Herodotus Thucidides. Ephorus.

Mone tō egyptius.

gionis hiſtoriam ex ſacris ſicut ait ipſe interpretatus libris frequenter arguit Herodotum in egyptia-
Mone ton A cis ignoratione mentitũ. Ipſe quidẽ Manethon in ſecũdo egyptiacoꝝ hęc de nobis ſcripſit. Ponã ve-
ro etiã ſermonũ eius tanq̃ teſtimonij iure ꝓlatum honorabile nomen ſub hoc neſcio quomodo deus
inſpirauit & ꝓter ſpem ex partibus orientalis homines genere ignobiles adepta fiducia in prouincia
caſtra metati ſunt. Et facile ac ſine bello eam potenterq; cœperunt & principes eius aggregantes de cę
tero ciuitatis crudeliter incendere & deorum tẽpla vertere. Circa omnes vero prouinciales inimiciſſi
me vſi ſunt alios quidẽ perimentes aliorum vero & filios & coniuges ad ſeruitia redigentes nouiſſi-
me vero & vnum regem ex ſe fecere cui nomen erat Sualitis hic in menſi fidem veniẽs ſuperiorẽ infe-
rioremq; ꝓuinciam diuidẽs caſtra in oportunis relinquens locis. Maxime etiã partes muniuit orien-
tales ꝓſpiciens. quoniã Aſſyrij aliquando plus valentes erant deſideraturi regnũ eũ inuadere. Inue-
nies autem in Nomoto ſuati ciuitatem opportuniſſimã poſitam quidem ad orientem/ Buliaſtitis flu-
miniſq; appellabat. a quadam antiqua theologia Euaris. Hãc fabricatus eſt & muris maximis cõmu
niuit collocans ibi multitudinem armatorum vſq; ad ducenta quadraginta milia virorꝝ eã cuſtodiẽ-
tiũ Hic autẽ miſſis tẽpore veniebat tã vt frumenta meteret & mercedes exolueret quã vt armatos ꝓ
terrore extraneorũ diligẽter excitaret. Qui cũ regnaſſet decemnouẽ ãnis vita priuatus eſt. Poſt hũc
aũt regnauit alter quattuor &. xl. annis Beon nomine. Poſt quẽ alter apachas ſex &. xxx. annis & mẽ
ſibus ſeptem. Deinde & apoſis vnũ & ſexaginta & Samnas quinquaginta & menſe vno. Poſt autem
omnes aſes nouẽ &. xl. & menſibus duobus. Et iſti quidem ſex apud eos fuere primi reges debellan
tes ſemper & maxime egypti radicem amputare cupiẽtes. Vocabaũ autem omne genus eorũ Seſos
hoc eſt reges paſtores Se enim ſacrarum linguarum regem ſignificat. Sos vero paſtorem ſiue paſto-
hyeſos res ſecundum ſermonẽ communis eloquij & tantum cõpoſitum inuenit. Hyeſos quidam vero dicũt
eos arabas eſſe. In alijs autẽ exemplaribus non reges ſignificari cõperi per appellationẽ Hic ſed e di-
B uerſos captiuos declarari neq; paſtores. Hic enim rurſus egyptiaca lingua & hac qñ pingui ſono ꝓ-
fertur captiuos aptos ſignificat/ & hoc potius veriſimile mihi videt/ & hiſtoriæ ãtiquę cõueniẽs. Hos
ergo quos ꝑdiximus reges/ & eos qui paſtores vocabant/ & qui ex eis fuere obtinuiſſe ægyptum ait
annis vndecim/ & quingẽtis. ¶ Poſt hęc aũt regum thebaidis & alteris egypti factam dicit ſuper pa-
ſtores inuaſionem & bellum maximum & lõgęuum eis illatum. Sub rege vero cui nomen erat aliſfra-
gumtos alias Aliſſragmatheſeos victos dicit paſtores/ & alterã quidẽ vniuerſam egyptũ ꝑdidiſſe. In-
cluſos autem in locũ habentẽ menſurã terrę vlnarũ vndecim miliũ. Cui loco nomen eſt auari. Hunc
Manethon dicit omnẽ maximo muro atq; robuſtiſſimo circũdidiſſe paſtores quatenus & oẽm poſſeſ
ſionem munitã haberent ſimul & ꝑdam ſuam. Filium vero aliſſragmathoſeos Themuſis dicit. Cona
tum quidem eos per obſeſſionem capere & fortiter cum quadringentis. lxxx. milibus armatorum eo
rum muris excubuiſſe. Cum vero obſeſſionem deſperaſſet/ pacta cum eis feciſſe vt egyptum relinquẽ
tes quo vellent innoxij omnes abirent. Illos vero his ꝓmiſſionem impetratis cũ omni domo & poſſeſ
ſionibus non minus ducenta. xl. milia numero ex egypto ꝑ deſertum in Syriã iter egiſſe & metuẽtes
aſſyriorum potentiam/ tunc enim illi aſiam obtinebant in terra quę nũc iudea vocatur ciuitatẽ ꝑ-
ficaſſe/ quę tantis milibus hominũ ſufficere potuiſſet/ eamq; Hieroſolymam vocitaſſe. ¶ In alio vero
quodã libro egyptiacorum Manethon hanc ipſam gentẽ id eſt qui vocabant paſtores in ſacris ſuorũ
libris captiuos aſcriptos rectiſſime dixit. Nã antiquis progenitoribus noſtris paſcere mos erat/ & paſ-
cualem habentes vitam vocabantur ita paſtores. Sed & captiui non irrationabiliter ab egyptijs ſunt
quoniam progenitor noſter Ioſeph dixit ad regem egyptiorum ſe eſſe captiuũ & fratres in ægyptũ
poſterius euocauit rege ꝓcipiente. Sed de his quidem in alijs examinationem ſubtilius faciemus.
Mone ¶ Nunc aũt huius antiquitatis ꝓducam teſtas egyptios rurſumq; quomodo ſe habeãt verba Mane
ton thonis circa ordinem tẽporum aperte deſcribã ſic enim ait. Poſtq̃ egreſſus eſt ex egypto populus pa-
Egy- ſtorum ad hieroſolymam/ expulſor eorum rex Themuſis regnauit poſt hæc annis. xxv. & menſibus
ptus hi- iiij. & defunctus eſt. Aſſumpſit regnum filius Chrebron annis. xiij. huius aũt amenoſis annis. xxj. &
ſtorio- menſibus. ix. Miſris autem. xij. & menſibus nouem. Miſranthuſis. xxv. & menſibus decem. Et muſis
gra- autem nouem & mẽſibus octo. Amenoſis vero. xxx. & manſibus. x. Orus. xxx. ſex & menſibus quiq;
phus huius autẽ filia acenchies. xij. & menſe vno. Rathotis vero frater nouẽ. acencheridis autẽ duodecim
menſes. iij. Armes vero. iiij. & menſe vno. Armeſis autẽ vnũ & mẽſes. iiij. Armeſſimianus vero ſexa-
C ginta ſex & menſes. ij. Amenoſis. xix. & menſes ſex. Sed hoſſis autẽ equeſtrem & nauale virtutẽ ha-
bens fratrem quidem armẽ procuratorem ægypti cõſtituit/ & omnẽ ei aliã regalem cõtulit poteſtatẽ
tantummodo aũt diademate vti ꝓhibuit & ne reginam matrem filiorum opprimeret imperauit & vt
abſtineret etiam ab alijs legalibus concubinis. Ipſe vero ad Cyprũ & Phœnicum & rurſus contra aſ-
ſyrios atq; Medos caſtrametatus vniuerſos quidem alios ferro alios ſine bello terrore magno virtu-

Teſtimonium Manethonis ęgyptij de iudeorum antiqtate.

Sualitis.

Buliaſtitis ciuitas.

Seſos qd ſignificat.

Regnũ thebaidis aliſſragũtos rex paſtores victos iclusiti loco vndecim miliũ vlnaꝝ dicto Anari Themuſis rex ęgyptus de ęgypto iudeos q hic paſtores appellantur expulit.

Iudei quare a manethone paſtores dicti ſint & captiui.

Manethõis iteratũ teſtimoniũ de antiquitate iudeorum.

tis sibimet subiugauit. His vero solicitatibus eleuatus cõfidentius incedebat orientales vrbes ac p- D
uincias subuertendo/multoq; tempore procedente armes qui in ęgypto fuerat derelictus omnia cõ-
traria quę eũ frater agere monuerat sine timore faciebat. Nam & reginam violẽter abiecit/& alijs cõ-
cubinis sine pareitate fugiter miscebaſ fuasusq; ab amicis vtebaſ & diademate & rebellabat fratri. Is
vero qui cõstitutus erat super sacra ęgyptia scribens librũ. Sed hosti direxit & cũcta significãs & qa
rebellaret ei suus frater armes. Qui repente ad Pelusium destinauit & ꝓprium tenuit regnũ Prouin-
Cethos prius cia vero vocata est ex eius nomine ęgyptus. Dicit enim quia Cethos ægyptus vocabatur Armes au-
vocata est ęgy- tem frater eius Danaus. Hęc quidem Manethon. ¶ In palã, vero est ꝓdictis annis tempore cõputa
ptus. to quia hi qui vocabanť paſtores id est nostri ꝓgenitores ex ægypto liberati ante tres & nonaginta
atq; trecentos annos hanc ꝓuinciam inhabitauere q̃ Danaus ad argos accederet licet hunc antiquis-
simum argiui esse cõfidant. ¶ Duas igitur res Manethon maximas pro nobis ęgyptijs litteris ꝓtesta
Iudei aſiq̃ da- tus est primã quidẽ quia aliũde ad ægyptũ. Deinde gressus eoꝝ exinde ita tẽporibus antiquissimũ
naus ad Argos vt pene mille annis bellũ p̃cedat Iliacũ In his autẽ in q̃bus Manethon non ęgypti litteris sed sicut ip- B
accederet trecẽ se confessus est ex fabulis quorundam sine nomine quodam adiecto postea particulariter hęc redar
tis & nonagita guam ostendens ea sine verisimilitudine esse mendacia.
tribus ãnis ęgy
ptũ habitarũt. ¶ Iosephus pro suę gentis ꝓbãda antiquitate phœnicum producit testimoniũ: quibus in memo
ria fuit templi a Salomone constructio anteq̃ Tirij Carthaginem cõstruerent apud quos litterę Salo
monis ad Iranium (qui in biblia hiram est appellatus) seruantur dyonemq; apud eos famatum histo-
ricum adducit testem qui mutuam Salomonis & Ironij familiaritatem & amicitiam describit. Insuper
& Manandrũ Ephesium qui singulorum regum conscripsit actus ab Iranio enim vsq; ad didonẽ cẽ-
tum quinquaginta quinq; anni & menses octo & ab ędificatione templi vsq; ad cõstructionem Car-
thaginis centum quadraginta tres anni & menses octo. Caldęorum etiam historiam (quę multum cũ
sacris concordat voluminibus) producit. verba Berosi allegans qui de diluuio hominumq; corruptio
ne archa & de Noe generatione vsq; ad Nabunassarum historias scripsit. Nabuchodonosor quoq; in
cõstructione Babylonię magnificentã posuit quã postea cyrus victor cõprehẽdit. Capitulũ quartũ.

Testimonium phœnicũ ꝓ antiqtate iudeoꝝ apud quos memoria habeť de cõstructione tẽ pli a Salomone annis cẽtũ qua dragita tres anteq̃ tyrij cartha ginẽ fabricaue re.

Lię Salomonis apd Tyrios ser uare.

Testimoniũ di onis historici ꝓ ãtiqtate iudeo rũ adducit hic eni miutuã fami liaritatẽ & ami citiam.

Iranij & Salo monis descriꝑbit

Testimoniũ me nãdri ꝓ antiqui tate Iudeorum.

S Ed volo ab istis rursus migrare ad ea quę apud Phœnicas de nostro genere conscripta &
eorum testimonio declarata sunt. Itaq; apud Tyrios multorum annorum puplicę litterę & Iranius q d
conscriptiones diligentissime custoditę ex his quę apud eos facta & inuicem gesta nosciũ- ctus ẽ
tur quę tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo conscriptum est quia in hierosolimis hyram
ędificatum est tẽplum a Salomone rege ante annos pene. c. xliij. & menses octo q̃ Tyrij Carthaginẽ 3. re. 5.
carchedonem fabricauere. Descripta vero est apud illos cõstructio tẽpli nostri. Iranius enim Tyriorũ & sup
rex amicus erat regis nostri Salomonis paternis amicitijs ei deuinctus. Is ergo munificentiam suã ex an. li. 8
hibens ad claritatem fabricę prębuit Salomoni auri quidẽ. xx. & centum talenta incidensq; pulcherri cap. 4.
mã siluam in mõto qui Libanus nũcupatur ad camerã destinauit ei. Quẽ redonauit quidẽ Salomon Dió a
aliꝭ quidem multis rebus sed etiã terra Galileę regionis quę Zabulon vocať. Prędipue autem eos ad pud
amicitias sapientię concupiscentia conuocauit propositiones enim soluendae alterutris dirigebãt & phœn
melior in his Salomon erat & in aliꝭ sapientior apparebat. Hactenus vero seruanť apud Tyrios epi ces hi
stolæ multę quas illi scripsere adinuicẽ pro qua re liber est a me compositus litterarum a Tyris dire storic
ctarum vñ etiam testẽ ꝓducã Dionẽ q̃a apud Phœnicũ historias integerrime approbatus est. ¶ Igit Men
in Phœnicis historicis hoc modo scribit. Abibalo moriẽte filius eius Iranius regnauit hic ptes orien- der hi
tales ciuitatis ampliauit & vrbẽ potiorem fecit & Olympij Iouis templum destruens terrę coequans storic
locũ mediũ mœnibus vrbis adiunxit & aureis anathematibus exornauit. Ascendens autẽ in Libanũ E phe
siluas incidit ad tẽplorũ ędificationem. Regem vero Hierosolymorũ Salomonẽ misisse dicunt ad ira sius.
nium quędam ęnigmata & poposcisse ab eo solutionẽ adijciens vt qui non posset discernere pecunia
soluenti persoluere. Confessumq; Iranium non se posse persoluere propositas quæstiones & multas
pro expensis faciendis pecunias condemnarum. Deinde ad dęmonum quendã virum Tyrium ꝓpo-
sitas soluisse quęstiones ipsumq; alias proposuisse quas si non solueret Salomon multas rursus pecu-
nias Iranio regi cõferret. Dion igitur hoc modo de prędictis testimonium phibuit nobis. ¶ Sed post
hũc producam quoq; Menandrũ Ephesium. Is enim singulorũ regũ actus cõscripsit apud gręcos &
Barbaros studens ex prouincialibus vniuscuiusq; loci litteris historię veritatẽ pardere. Scribens eni
de his qui Tyro regnauere & deinde veniens ad Iranium Regẽ sic ait. Moriente vero abibalo succes-
sit in eius regno filius eius Iranius qui vixit annis. xxxiij. hic statuit locũ valde latissimũ aureamq; co
lũnam Iouis in templo reposuit & ad siluam lignorũ proficiscens abscidit de monte (qui Libanus ap-
pellatur) ligna cedrina ad tegmina facienda templorũ. Defouensq; antiquiora templa fanum ædifica
uit Herculis. Fecit erectionẽ mẽse Peritio castraq; mouit aduersus Tyticeos mimine tributa redden-

A tes. Quos etiam ſubdens ſibibet denuo remeauit. Sub hoc fuit abdemonus puer iuuenis qui ſemper parabolas ſuperabat quas Salomon Hieroſolymorum rex deſtinabat ſupputaꝫ vero tēpus ab hoc rege vſq; ad cōſtructionem Carchedonis hoc mō. Moriēte Iranio ſucceſſit in eius regno Balbazerus filius Qui cum vixiſſet annis quadraginta tribus ſeptē regnauit annis. Poſt hunc abdatratus filius cū vixiſſet annis viginti regnauit nouē hunc filij nutricis eius quatuor peremere. Quorū ſenior Metuſaſtartus filius Leaſtrati regnauit. Qui cū vixiſſet annis.xliiij.regnauit annis duodecim. Poſt hunc frater eius aſtarimus/& hic viuens annis.iiij.&.l.regnauit annis nouē & peremptus eſt a fratre pellethe qui ſuſcipiens regnū menſibus imperauit octo cū vixiſſet annis quinquaginta. Hūc peremit Tyrobalus aſtarte ſacerdos qui cū vixiſſet annis quadraginta octo/regnauit annis.xxxij.huic ſucceſſit Badezodus filius. Qui cū vixiſſet annis quadragintaquīq; regnauit ſex. Huic ſucceſſor factus eſt Mettinus filius/qui cū vixiſſet triginta duobus nouē regnauit annis. Huic ſucceſſor fuit Pigmalion qui annos egit in ſua vita quinquaginta ſex ex quibus quadraginta tenuit principatū. Huius regni anno ſeptimo ſoror dido in Lybia ciuitatē ędificauit Carchedona. ¶ Colligit etiā tempus a regno Irani vſq; ad ędificationē Carchedonis annorū cētum quinquagita quinq; & mēſium octo. Quū vero duodecio anno huius regni in Hieroſolymis ędificatū eſt tēplum. Fit ab ędificatione tēpli vſq; ad cōſtructionē

B Carchedonis tēpus annorū.C.xliij.mēſiū octo. ¶ Teſtimonio ſiquidē phœnicū quid amplius oportet apponi? Cernit ipa veritas fortiter approbata & multo clarius apparet qm̄ p̄cedit cōſtructionem tēpli ꝓgenitorū noſtrorū ad ꝓuinciam hāc aduētus. Cū enī eam vniuerſam bello tenuiſſent/tunc aūt tēplum ędificare cœpere & hęc aperte ex lr̄is ſacris etiā a me in antiquitate manifeſta ſunt. ¶ Nunc itaq; ſunt dicēda ea quę apud Chaldęos noſcunt eſſe cōſcripta/& de nobis ad hiſtoriam tūc delata. Quæ multā habens concordiā cum noſtris voluminibus etiam de aliis rebus. Teſtis autem horū eſt Beroſus vir genere quidē Caldęus/notus autem eis qui doctrinę eruditionique congaudent. Quoniā de aſtronomia/& de Chaldęorū philoſophia ipſe græcas conſcriptiones expoſuit. ¶ Igitur Beroſus antiquiſſimus ſecutus hiſtorias de facto diluuij & hominum in ea corruptione ſicuti mos eſt ita conſcripſit. Simul & de arca in qua generis noſtri princeps erutus eſt/deuecta ſcilicet ea i ſummitate mōtium Armeniorū. Deinde ſcribens eos qui ex Noe progeniti ſunt/& tempus eorum adiiciens vſq; ad Nabunaſſarum alias Nabulaſſarum peruenit: Babiloniorum & Chaldeorum regem/& huius actiōes exponēs ait. Quēadmodum miſit in ęgyptū ad noſtrā terram filiū ſuum Nabuchodonoſor cum multa potentia/qui dum rebellantes eos inueniſſet omnes ſuo ſubiecit imperio/& templū in Hieroſolymis cōcremauit/cunctūq; generis noſtri populū auferens migrauit in Babylonem. Vñ ciuitatem cōtigit deſolari annis.lxx.vſq; ad Cyrum regē Perſarū. Dicit autem quia tenuerit Babylonius ęgyptū Syriam phœnicē arabiam/ vniuerſos priores Chaldęorū Babyloniorū reges actionibus ſuis excellens. ¶ Ipſa vero verba quę Beroſus protulit hoc modo dicta neceſſario ꝓferenda ſunt. Audiens autē pater eius Nabunaſſarus quia ſatrapa conſtitutus in ęgypto & Syria inferiore & Phœnice rebellaret cū non valeret iam ipſe labores ferre tribuit filio ſuo Nabuchodonoſor ætate valenti partem quandam exercitus ſuper eum miſſt. Nabuchodonoſor autem cum Satrapa deſertore cōgreſſus ꝓuinciam quę ab initio eorū fuerat ad ꝓprium reuocauit imperiū. Eodē vero tēpore cōtigit patrē eius Nabonlaſſarū cū ęgrotaſſet in Babylonia ciuitate defungi qui regnauit annis.xxj. Nabuchodonoſor aūt nō poſt multum tempus mortem patris agnoſcens & negocio ęgyptiaca diſponens reliquam ꝓuinciā & captiuos iudeorum & Phœnicū atq; Syriorum qui i ęgypto fuerant: cōmendans quibuſdam amicis vt cū magna virtute & reliqua vtilitate deueherentur ad Babyloniā ipſe cum paucis aggreſſus per deſertū in Babyloniā venit reperiensq; cuncta a Chaldęis diſpēſari/ſeruatūq; regnum ab optimatibus eorū. Dominus factus totius paterni principatus/captiuis quidē aduentantibus

C præcepit habitacula in oportuniſſimis Babylonię locis ędificari. Ipſe vero de belli manubiis tēplum belli & reliqua loca munificentiſſime nimis exornans & antiquā ciuitatem & alteram extrinſecus adiiciens cogitans quatenus nequaq; poſſent obſidentes fluuiū conuertere & ad ciuitatem accedere. Tres quidē interiori ciuitate per circuitū porticus/tres vero exteriori conſtituit. Quorū alias ex cocto latere & bitumine alias vero ex ipſo latere fecit & largiſſime muniens ciuitatem portaſq; diuina pulchritudine commenſus peręDificauit in paternis regalibus aliaq; regalia celſitudinē illorū multo valde præcedentia. Quorū ornatum exponere valde longiſſimum eſt. Verūtamē ſciendum quoniā hęc maxima atq; ſuperba vltra credulitatē rei ſunt. Perfecta diebus quinq; & decē. In his ergo regalibus lapideas munitiones celſas ędificauit & aſpectū montibus ſimilem reddens etiam ex arboribus vniuerſis plantationes exhibuit. Fecit quoq; hortū quod ſuſpenſibile vocabaꝫ eo; eius vxor deſideraret huiuſmodi qualitatem nutrita in medię locis. ¶ Hæc itaq; retulit de prędicto rege & multa ſuper hæc in libro Chaldaicorū in quo culpat cōſcriptores græcos quaſi vnam arbitratos a Semiramide aſſyriam Babylonem edifica

Pigmalion.

Dydo.

Ab Iranio vſq; ad didonē cētū quiquagita quinq; anni & mēſes octo & ab ędificatiōe tēpli vſq; ad conſtructionē carthaginis cētū quadragīta tres ānī & mēſes octo.

Caldeorū teſtimonium.

Beroſus de diluuio hoimq; corruptiōe & arca hiſtorias cōſcripſit & Noe generationes vſq; ad Nabunaſſarum.

Beroſi verba.

Magnificentia Nabuchodonoſor i ędificijs babylonię, citatis.

Beroſus. Caldeus hiſtoricus.

Nō eodē Babylonia Semiramide & Nabuchodonosor ædificata.

tam & mira opera ab illa circa eam fuisse constructa falsę conscripsisse dicēs & ipsa quidem Chaldeorum conscriptionē fide dignam pudori existimandum est qñ cum archiuis Phœnicum concordare videnť quę a Berosо conscripta sunt de rege Babiloniorum. Quoniam & Syriam vniuersam Phœnicem ille subuertit. ¶ In his quoq; consonat & Philostratus in historijs dum Tyrię meminit obsessionis & Megasthenes in quarto indicorum vbi declarare contendit p̄dictum regem Babyloniorū Herculem fortitudine & actuum magnitudine p̄cessisse. Dicit enim cum & maximā Lybię partem Hiberiā subuertisse. Quę vero de templo Hierosolimorū relata sunt quia & concrematum est pugnātibus Babylonis & cœpit rursus ędificari Cyro tenenti asyę principatū. ¶ Ex dictis Berosi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit. Nabuchodonosor itaq; postea inchoauit p̄dictum murum incidens in languorem de vita migrauit cū regnasset annis tribus & quadraginta. Huius regni dominus est effectus filius eius. Et helmaradochus ꝓpter iniquitates & luxurias passus insidias a marito sororis suę Nirigliſſoris peremtus est cum duobus regnasset annis. Quo defuncto sumens regnū qui ei fecit insidias Nirigliſſoris annis regnauit quattuor. Huius filius Loborosardochus principatū quidem tenuit puer existens mensibus nouē Insidias vero passus eo q̄ nimis appareret malorum esse morum ab amicis extinctus est. Hoc itaq; pereunte cōuenientes hi qui fecerant insidias illi communiter regnum imposuere nabonido cuidam qui erat ex Babylone ex eadem gente. Sub hoc muri circa fluuium Babylonię ciuitatis ex latere cocto & bitumine sunt ornati. Cumq; regnum eius esset in anno septimodecimo cōstitutum egressus Cyrus ex persida cum multa virtute vniuersam asiam subuertens impetum fecit ad babyloniam vrbem. Sentiens autem nabonidus inuasionem eius & occurrens cū exercitu suo atq; congressus pugna victus & cum paucis fugatus inclusus est in Borsipensium ciuitate. Cyrus autem Babyloniam comprehendens & deliberans exteriores muros deponere ciuitatis eo q̄ nimis videretur munita & esset ad capiendum valde difficilis reuersus est ad Borsipum Nabonidem instanter ex pugnaturus. Naboníde vero obsessionem non valente perferre sed primitus supplicante vsus clemētia Cyri & dans ei habitaculum in Carcamone expulit eum a Babylone. Nabonidus itaq; reliquum vitę tempus in illa prouincia cōuersatus est. ¶ Hęc concordant cū nostris. Scriptum namq; in eis est quia Nabuchodonosor octauodecimo regni sui āno templum nostrum ad desolationem vsq; perduxit & fuit exterminatū annis septuaginta. Secundo vero anno regni Cyri fundamentis depositis rursus secundo regni Darij anno perfectum est.

Beroſi verba cōtra græcos.

Cyrus victor babyloniā cōprehendit.

¶ Iterato phœnicum testimonio Iosephus testes etiam græcos producit & primo Pythagoram qui (licet nullam reliquit cōscriptionem) iudeorum tamen zelarus est leges: & multas in suam trāstulit philosophiam. Theophrasti Herodoti q; & Cyrilli poęte antiquissimi affert testimoniū. Sed & Clearchi aristotelis discipuli: qui belli Ptholomei contra Demetrium meminit. Hęcateum quoq; adducit qui leges describit Iudeorum quiq; magnitudinem prouincię & pulchritudinem atq; ciuitatis hierusalem circuitū & habitantium narrauit multitudinem. Meminit quoq; auguriſ auis a Mossolano Iudeo occise dicente hęc enim suam nesciens salutem itineris salubritatem aliſs non potuit indicare Ponit quoq; Agitarchidis verba de Iudeorū ciuitate & eorum moribus circa sabbati obseruantiam. Hieronimum insuper Antigoni regis amicum ꝓducit. Plurimi itaq; quia sacri lectioni non incubuerunt Iudeorum cognouerunt antiquitatem.

Capitulum quintum.

Phœnicū testimonium.

Quis prolatis adijciam etiam Phœnicum historias non enim ꝓbationum abundantia relinquenda est. Est enim dinumeratio in illis annorum sic enim habēt sub rege Thobalo. Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decem. Post hunc regnauit Bahal annis decem. Post hunc iudices constituti sunt & iudicauere idem. Hęc Nibalus Nalbasei mēsibus duobus. Chelbisaddei mensibus decem. Abalus pontifex mensibus tribus. Mittinus & Geraſtratus Abdilimi iudices annis sex inter quos regnauit Balatorus anno vno quo moriente mittentes euocauere Meralum ex Babylone & quattuor regnauit annis. Eo quoq; moriente euocauere fratrem eius Ironium qui regnauit annis viginti. Sub hoc Cyrus persarum habuit potestatem. Quapropter omne tempus est annorum quinquaginta quatuor & mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo autem anno regis Ironij Cyrus persarum tenuit principatum. Cōsonant igitur quę de templo scripta sunt a Chaldeis ac Tyris cum litteris nostris. ¶ Manifestum vero & sine contentione testimonium est de prædicta nostri generis antiquitate & hi siquidem qui non valde contendunt sufficere iudicio quę promissa sunt. Oportet autem non credentibus barbaricis conscriptionibus sed solis græcis fidem habendam esse dicentibus.

¶ Ad huc multos exhiberem testes etiam græcos scientes nostrum genus & oportuno tempore eorum habentium mentionem. Pythagoras igitur Samius cum sit antiquus quidem ætate sapientia vero & diuina pietate philosophos omnes excellens non solū quæ nostra sunt agnouisse manifestū

Ant. li. x. c. xiij & li. xj. cap. j. Eſd. j. ca. j.

A est/sed etiam zelatus ea ex multis apparet. Et eius quidem conscriptio nulla reperitur. Multi tamē de
Pytha goras. eo retulere/quorum insignior est Hermippus vir circa omnem historiam diligentissimus indagator.
Refert itaq; in primo Pythagorę libro/quia Pythagoras vno confabulatorum suorum defuncto no-
mine Calciphōte genere Grotoniate. Illius animam dicebat secum degere die noctuq; & qua præci-
peret vt nō transiret de loco vnde asinus onus portaret & ab aqua fetulēta semetipsum abstineret/ &
ab oi blasphemia recederet. Deinde sequitur/hęc autem agebat atq; dicebat iudęorum & Tharen-
tinū opiniones imitatus ac transferens. Dicitur enim quia vere illevir multas Iudęrum leges in suā trā-
tuleret philosophiā. Fuit autem etiam per ciuitates non ignotas olimq; gens nostra & multæ natiōes
ad quas transit etiam zelum eius habuere. Quod manifestat Theophrastus in his quę scripsit de le-
gibus. Ait enim quia prohibent Tyriorum leges peregrino sacramento iurare. Inter sacramentum q-
Theo phra stus. busdam alijs etiam iusiurandum quod corbam appellatur enumerat/& apud nullum hoc inuenitur
iuramentum nisi apud iudęos solos. Quod interpretatur ex hebraica lingua significat enim donum.
¶ Verum neq; Herodotus Hali cornaeus nostram ignorauit gētem. Sed quodammodo eius memi
nisse cognoscitur. De colchis enim referens in secundo libro sic dicit. Soli autem inter omnes Colchi
Hero dotus. & Aegyptij & Aethiopes verenda ab initio circuncidūt/Phœnices vero & in Syri Palestina q cōfitē-
tur hoc ab Aegyptijs didicisse. Syri aūt q circa Thermodontem & Parrhenium fluuium commoran
tur & Astygitones a Colchis dicuntur nuper didicisse. Hi namq; sunt inter homines soli qui circunci
duntur/& istsicut Aegyptij facere videntur. De Aegyptijs aūt & Aethiopibus dicere nō possū vtrū
alteri ab altes didicere. Dixit ergo Syros qui in palestina sunt circuncidi. Omnium autem qui habi
tant palęstinm soli iudęi circunciduntur. Quod eis angnoscens & Cyrillus antiquus poeta meminit
hoc modo de gente nostra dicens. Quia castrametati sunt nostri maiores cum Xerxe persarum rege
B apud Hellada/& dinumerans vniuersas gētes/nouissimam nostram posuit ita dicens. Postremū ve-
ro transibat genus mirabile visione/linguam quidem/plenissimam ope proferentes. Habitantes aūt
in soli montibus/vbi palus amplissima est iuuenes capillis sub rotunditate detonsis super equos ere-
ctos habentes vultus/& quasi fumo siccatos. Palam ergo est sicut arbitror quia nostri meminerit/ eo
q; & montes in nostra regione sunt constituti in quibus habitamus. Et palus quæ dicitur Asphaltis
idest bituminalis. Hęc enim inter omnes palus in Syria latior atq; maior est. Et Cyrillus quidem eā
ita meminerit Iudeos scisse dignoscitur/quē quilibet legerint admirantur Non calumniosi/ greçorum:
Clear chus. sed sapientia summa conspicui. ¶ Clearchus enim aristotelis discipulus/& ex pipateticorum philoso
phorum nullo secundus in primo libro de somno dicit Aristotelem doctorem suum de quodam vir o
Iudęo ita referre & ipsi Aristoteli eūdem sermonē abscribit. Quod ita cōscriptum est. Sed alia quidē
longum est dicere. Quę non habere potuerant illius admiratione quadam atq; philosophiam occidi
operepretium est referre. Et Hyperochydes veneranī inquit audire desideramus vniuersi. Porro se-
cundum præcepta Aristotelis inquit rhetoricę eius genus primitus trāseamus ne reluctemur docto-
ribus præceptorum. Dic inquit Hyperochides ita si placet. Ille igitur genere quidem Iudęus erat ex in
feriori Syria. Qui sunt ex propagine philosophorum indorū: vocantur vt aiunt philosophi. Apud in-
dos Galani apud Syros autem Iudei nomen accipientes a loco. Locus enim vbi habitant appellatur
Iuda. Nomen vero eorum ciuitatis valde difficile est. Vocant enim eā nomine Hierosolymam. Is igi-
tur homo multos hospicio respiciens & de superioribus ad marina descendens gratissimus erat non
solum eloquio: sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Assam quum diuinus homoveniſ-
set ad ea loca confabulari coepit nobiscum: & cum alijs scholasticis eorum sapientiam tentans. Cum-
q; multi eruditorum congregarentur tradebat potius aliquid. Habebat hęc ait Aristoteles apd Clo-
archum/& super hęc multam ac mirabilem cōtinentiam iudęi/vero in cibis & castitate narrant. Licet
C autem volentibus hęc ex ipīs lectione cognoscere. Ego enim refugio/ plusq; decet inserere. Clearchus
si quidem facta digressione cum aliud propositum haberet nostri generis ita meminit. Hecateus aūt
abderita vir philosophus simul/& circa actiones industrius cum Alexandro rege nutritus/& cū Pto-
lomęo Lagi commoratus non transitorie: sed de ipsis Iudeis conscripsit librum. Ex quo volo capitu-
laritervnum eorum quę ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendam Meminit enim
belli quod circa Gasum ab Ptolomęo gestum est contra Demetrium quod vtiq; contigit. Vndecimo
quidem anno post mortem Alexandri Olympiade vero septima & decima atq; centesima sicuti Ca
stor: adiciēs et hanc Olympiadem dicit: sub hac Ptolomęus Lagus vicit in Gazabello, Demetriū an-
tigoni qui vocabatur obsessor Alexandrum vero profitentur vniuersi centesima & quartadecima
Olympiade fuisse defunctū. ¶ Palam ergo est: quia & secundum illum tempus & sub Alexandro ge-
nus florebat nostrum. dicit igitur Hecateus: quia post Gaij bellum Ptolomęus locorum que sūt circa
Syriam dominus est effectus. Et multi hominum cognoscens mansuetudinem & clementiam Pto-

Pythagoręi testi mōiū & laudes cuius cōscriptō nulla iuenit̄ mī ti tū eū dixerūt iudæoꝝ leges fuisse zelatuꝫ & mītasi suā trans tulisse philoso phiam.

Hęrodoti testi monium.

Cyrilli poetę an tiquissimi testi monium.

Clearchi Aristo telis discipuli te stimoniū quid etiā ipsius ē ari stotelis.

Clearchus belli ptolomęi cōtra demetrium me minit.

Castor.

Herathei teſtimonium.

lomęi cum eo proficiſci ad Aegyptum & rebus communicare voluere. Quorum vnus inquit erat Ezechias pontifex Iudęorum: homo ętate quidam quaſi ſexaginta & ſex annorum. Dignitate vero apud contribules maximus & animo ſapientiſſimus: potentiſſimus ad dicendum: & circa cauſas ſicut nullus alter expertus dicit etiam omnes ſacerdotes Iudæorum qui decada accipiũt: & vniuerſa in cõmuni gubernant: circa mille & quingentos exiſtere. Rurſus autem prędicti viri faciens mentionẽ inquit homo hunc honorem gerens & aſſuetus eſſe nobiſcum aſſumens aliquos ſuorum differentiam cũctã expoſuit & habitationem ſuam & conuerſationem quam ſcriptam habebat pariter indicauit. Deide palam facit Hecateus quales circa leges exiſtimus & quia omnia ſuſtinere ne tranſcendamus eas eligimus: & hoc eſſe optimum iudicamus. Dicit igiť hęc & mala ſępius ab Aſtygitõibus audiẽtes & omnes compulſionum vim paſſi a Perciſis regibus & Satrapis non poſſunt mente mutari ſed cum magna exercitatione de his precipue omnibus reſpondere parati ſunt. Perhibet autem etiã indicia fortis animi circa leges non parua dicens Alexandro quõdam in Babylone conſtituto: & volente Belli templum quod corruerat renouare cunctiſq; nullitibus ſimiliter ſtercora portare precipiente ſolos iudęos hoc facere non fuiſſe perpeſſos. ſed etiam multas ſuſtinuiſſe plagas: & detrimenta ptuliſſe non modica donec eis ignoſcente rege ſecuritas prębereť. Qui dũ ad ꝓuiciã inquit ꝓpriã reuerſi fuiſſent tẽpla & altaria fabricata oĩa deſtruxere. Et pro aliis quidẽ multa iatrapę exoluere. Pro aliis veroventi am conſecuti ſunt ad ciuitatem: quoniam iuſticia apud eos mirabilis eſt & quia gens noſtra fuit multorum hominum numero copioſa. Sed multa quidem milia noſtrorum migrantes in Babyloniam ſe primitus collocauerunt. Non parua etiam morte Alexandri in Aegyptum & Phœnicem ſunt tranſlata: propter ſeditionem in Lyriam factam. ¶ Idem itaq; vir & magnitudinem prouincię quam incolimus pulchritudinemq; narrauit. Pœne decies trecenta milia inquit integra terrarum optimarũ vberrimę valde prouincię poſſidere noſcuntur. Iudęę namq; huius eſt amplitudinis & qua etiam ciuitatẽ ipſam Hieroſolymorum ſpacioſam: & maximam olim inhabitamus & virorum multitudine copioſã necnon & templi conſtructione idem ipſe ſic refert. Sunt autem Iudęorum in aliis quidẽ multę munitiones per prouinciam atq; vici. Vna vero ciuitas munitiſſima habens precipue circuitum quinquaginta ſtadiorum in qua commorantur hominum circa centum & quinquaginta milia nomine Hierosolyma Eſt autem in ipſa medietate ciuitatis lapidea quadriporticus centum per circuitum cubitos habens etiam duplices ianuas. Quo ara eſt quadranguli figuratione compoſita ex lapidibus nõ dolatis ſed collectis atq; iacentibus vnum quoq; latus viginti cubitorum latitudinem habens: altitudinẽ vero decem. Et circa eam maxima fabrica vbi altare eſt conſtitutum & candelabra vtraq; aurea duo talentorum pondus habentia & inextinguibile lumen noctibus & diebus ſimulachrum vero aut aliquod Anathema ibi nequaq̃ eſt nec vlla plantatio Nullus ibi veluti lucus aut aliquid huiuſmodi. Habitant autem in eo & noctibus & dies ſacerdotes quaſdam purificationes agentes & omnimode vinum non habentes in tẽplo. ¶ Super autem quia & cum Alexãdri regis ſucceſſoribus poſtea Caſtrametati ſunt. Teſtatur hoc modo dicens ea quę cognouerit a viro iudæo in expeditiõe conſtituto. Cuius verba hęc habentia declarantur. Ait enim. Me ſiquidem eunte ad mare rubrum vna ſecutus eſt quidam cum aliis equeſtrium iudęorum nos deducentium nomine Moſſolamus vir efficax animo bellator ſuper omnes archarios: & indubitanter Gręcos & barbaros valde precipuus. Is igitur homo properantibus multis pariter & quodam vate ab ipſos augurium capiente & petentevt cuncti ſtarent. Interrogauit eur ſuſtinerent omnes. Oſtendente vero ei vate auem quem intuebatur atq; dicente. quaſi quidem expediret eis vt ſuſtinerent omnes ſi ſtaret auis. Si ergo ſurgens anterius euolaret procederent. Si vero poſt tergũ iret recedere cunctos oportet. Rurſum tacens arcumq; trahens ſagittas emiſit & auem petiens interemit. Indignantibus vero vate: & quibuſdam aliis & maledicentibus ei. Quid furitis inquit mali dęmonij auem ſumentes in manibus. hęc enim ſuam ſalutem neſciẽs de noſtro iter nere nobis ſalubritatem potuit indicare? Si enim pręſcire futura valuiſſet in hunc locum nequaq̃ veniſſet: metuens ne ſagitta a Moſſolamo iudęa periret: ſed & ad eius teſtimonia iam quidem quieſcãt. Facile namq; eſt volentibus librum ipſum legere & hęc apertius inuenire. ¶ Non vero me pigebit Agatharchidem introducere. Licet homo minime malus: & eiviſum eſt nobis detraxiſſe. Is enim narrans de Stratonice quemadmodum venit quidem ex Syria de Macedonia ad virum ſuum. Demetrium de relinquens Seleuco autem vxorem eam ducere nonvolente quid illa ſuperabat. Exercitu eius in Babylonia poſito circa Anthiochiã bella mouit. Deide quomodo reuerſus eſt rex Antiochia capta in Seleucia Metilla fugiẽs: cum poſſet ſeipſam velocius interimere ſomno prohibita ne faceret: capta atq; defuncta eſt. Hęc ergo prędicens Agatharchides & derogans ſuperſtitione Stratonices vtitur indicio generis noſtri preſcribens. Qui vocantur iudęi habitant omnium munitiſſimum ciuitatem quam vocare Hieroſolymã prouinciales ſolent. Hi vacare conſueti ſunt ſeptima die. & neq; arma por-

Idẽ de legibus iudeorum.

Heratheus magnitudinẽ ꝓuincię iudęorum & pulchritudinẽ narrauit & circuit tũc ciuitatis hierſm habitantiumq; multitudinem.

Hecathe hyſtorici verba de iudæis.

augurio de auequam moſſolamus iudæus interemit dicens hęc ei ſalutẽ neſciẽs ſalubritatẽ itineris nõ potuit aliis indicare.

Agatharchidis teſtimonium.

Agatharchides

A tare in prędictis diebus: neq; terrę culturam continere: neq; alterius cuiuspiam curam habere patiun
tur. Sed in templis extendantes manus adorare vsq; adveſperam ſoliti ſunt. Ingrediente vero in ciui
tatem Ptolomęo Lagi cum exercitu & multis hominibus dum cuſtodire debuerint ciuitatem eis ſtul
ticiã obſeruantibus prouincia quidem dominum ſuſcepit amariſſimum. Lex vero manifeſta eſt vna; Agatarchidis verba de iudeo
natura habere ſolemnitatem huiuſmodi autem caſus prę rer ſolos illos alios docuit vniuerſos. Vt tũc rũ citate & mo
ad ſomnia & opiniones quę tradebantur de lege hic confugiãt. Dum circa res neceſſarias & rõ nihil ribus circa ſab
valet humana. Hoc qaidem Agatharchidi videtur eſſe ridiculum. Eis autem qui hęc examinant in bati obſeruãtiã
tegrius appa et magnum: & precipua laude dignißimum ſi & ſaluti & patrię quidam cuſtodiam le gbus irridet. &c
gũ pietatẽ diuinam proponere concupiſcant. Quia vero non ignorantes quidam conſcriptorum gẽ
tem noſtram ſed propter quaſdam aut alias cauſas non ſalubres memoriam noſtri nõ reliquere. hoc
Hiero nimus hyſto rimus. indicium me arbitror eſſe prędicturum. Hieroſolymis eñ qui de ſucceſſoribus conſcripſit hiſtoriam
ipſe quidem tempore quo Hecateus fuit & amicus exiſtens reges Antigoni Syrię prędidebat. verum
& Hecateus quidem etiam librum conſcripſit de nobis. Hieronymus autem nequaq; noſtri in hyſto
ria meminit licet pene in ipſis locis nutritus eſſet in tantum voluntate hominum differebant. Alio nã
q; placuit ſtudium habere memoria dignum. Alium vero omnino circa veritatem quędam paſſio cer Plurimi quia ſa
nitur obſcuraſſe ſufficitur. t tamen ad comprobationem antiquitatis noſtre Aegyptiorũ & Chaldæo cre lectiõi nõ i
rum atq; Phœnicum & ſuper illas Grecorum pariter conſcriptiões. ¶ Adhuc enĩ ſuper ea Theophi buerũt iudeos
lus: & Theodorus & Mnaſeus & Ariſtophanes & Hermogenes & Euemerus & Cynon & Zopyriõ antiquitatẽ nõ
& multi quidã alij ſimul: Non enim ergo omnibus libris incubui: non tranſitorie noſtri fecere mentio cognouerunt.
nem. Plurimi namq; prędictorum virorum veritatem quidem antiquarum cauſarum fruſtrati ſũt quia
lectioni ſacrę noſtrorum non incubuere librorum. Communiter tamen de antiquitate teſtati ſunt: p
qua nunc ferre propoſui. Phalereus autem Demetrius & ſenior Philon & Eupolemus non multum
veritate fruſtrati ſunt: quibus dari veniam dignum eſt. Non enim inerat eis vt noſtras litteras poſſẽt
omni ſcrupuloſitate ſequi.

¶ Ioſephus maledicta contra genus ſuum falſa nititur oſtẽdere quoniam multi propter inui
diam maliciã verboſam nouitatẽ & vanam gloriam veritatis hiſtorię detrahunt & iudęorum cõuerſa
B tioni. Iudęorũ enim aduentum in Aegyptum & regreſſum Aegyptij inuidia excecati & odio: nega
uerunt. Sed Manethon Iudęos ab ęgypto abhominatione fuga diſlapſos ſibi ipſi contradicens men
titur pluraq; confingens Moyſem primo Oſaſiphas dicit fuiſſe vocatum Omniaq; iſta mendacia ra
tione impugnat Ioſephus.

Capitulum ſextum.

Is ita dictis vnum adhuc michi capitulũ ẽ relictũ ex his quę i pricipio libri poſui. Qua
tenus derogatiões & maledicta qbus vtunt quidã cõtra genus noſtrũ falſas oſtẽdã &
cõſcriptoribus eorũ teſtibus vtar qñ cõſcribentes hęc cõtra ſemetipſos locuti ſũt talia
Quia vero multis aliis hoc euenit ꝓpter quorundã vęſaniã arbitror itelligere eos qui
voluerit hyſtorias ipſas ꝑcurrere. Quędã igitur gentiũ & gloioſiſſimaꝝ ciuitatũ fœda
renobilitatẽ & cõuerſationi detrahere tẽtauere. Theopompus quidẽ Athenienſium
Lacedemoniumvero Pylocrates. His aũt Tripodem perdurabilem conſcribens. Non enim Theopõ
pus hoc fecit ſicuti quidam putant etiam. Thebeorum momordit vrbem. Multi vero necnon & time
us in hiſtoriis de prædictis & de aliis blaſphemauit. Et hoc precipue faciunt quando glorioſiſſimi in
aliqua parte calumniantur. Quidam propter iuidiam atq; maliuolentiam: alij vero propter verboſam
nouitatem memoria ſe dignos fieri iudicantes & apud ſtultos quidem nequaq; hac ſpe fraudantur.
Qui non ſalubre noſcuntur habere iudiciũ: multas vero eorũ miſerias cõdemnabunt. Blaſphemiatũ
G vero in nos ſępe geſtarum huiuſmodi cauſa eſt. ¶ Volentes Aegyptij prędare aliquibus veritatem
corrumpere tentauere. Et neq; aduentum in Aegyptum noſtrorum progenitorum ſicuti contigit Cauſę odij & i
ſunt confeſſi. Nec rurſus egreſſum cum veritate dixere multaſq; cauſas odij ac inuidię pariter ha uidię idolatra
buere. Principio quidẽ quia in eorum regione noſtri progenitores potentes effecti ſunt. Vnde regreſſi Aegyptorum.
ſi ad propria denuo fuere fœlices. Deinde horum aduerſitas multas inter eos fecit inimicitias. Intan
tum differente noſtra pietate extra ſolemnitates illorum quantum dei natura animalibus irration abi
libus ſine dubitatione diſtinguitur. Communis namq; apud illos ritus eſt alios arbitrari deus: ſeorſuꝝ
non ſinguli ſolent diuerſis ea muneribus honorare. Vani ac fatui omnes homines & ab initio vti de his
malis opinionibus conſueti. Et propterea nequaq; imitari noſtram honeſtatem de diuina ratione po
tuere. Videnteſq; multos noſtram zelari conuerſationem inuidiam habuere: & ad tantam fatuitatem
ac puſillanimitatem quidam eo perducti ſunt vt non eo pigeret etiam cõtra antiquas ſuorũ ſcriptio
nes aliqua dicere. Quod cum hoc faciunt ſibimet ipſis aduerſus cõſcribere paſſionem cęcitatis igno
rauere. In vno tamen & maximo viro verbum meum ſtatuam quo vſus ſum ante paululum noſtra

antiquitatis teste. Manethon itaq; qui Aegyptiacam historiam ex litteris sacris se interpretaturū pollicitus est prædicens nostros progenitores cum multis milibus in Aegyptū aduenisse incolas subiugasse. Deinde ipse confessus est: quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam quæ nūc iudea vocatur obtinuissent & ędificātes Hierosolymam construxissent templum. Etvsq; ad hoc cōscriptiones secutus est antiquorum. Deinde præbens sibimet potestatem cumvtiq; videatur scribere ea quæ in fabula sunt atq; dicuntur incredibiliaverba de iudeis inseruitvolens permittere nobis plebē Aegyptiorum leprosorum aliorumq; languentium. Quod sicut ait abhominatione ex Aegypto fuga dilapsi sunt Amenophin etiā regem adiecit quod est falsitatis nomen. Et propterea tēpus regni eis nequaq; diffinire presumpsit cum aliorum regum omnes annos perfecte protulerit. Hinc itaq; quasdam annecti fabulas pene oblitus qui egressum pastorum ab Hierosolyma ante quingentos decē & octo annos factum esse protulerat. Themusis enim erat rex quando egressi sunt. Et ab hoc tempore regū qui postea fuere anni sunt. ccclxxxxiiij. vsq; ad fratres nomine Sethonem & Hermetum quorum Sethonem quidem Aegyptum Hermetumvero Daneum denominatum quem expeliēs inquit. Sethō regnauit annis quinquaginta & nouem. Et post hunc senior scilicet Tapsis annis sexagita sex. Antetātos igitur annos egressos ex Aegypto patres nostros confessus. Deinde Amenophin adiiciēs regē hunc cōfitetur & deorum fuisse contemplatorem sicut Osorem quendam priorum regum & implesse desiderium enim nominis sacerdotem. Idem Amenophin natū ex patre Papio qui videbatur quasi diuina participari natura. Et secundum hęc sapientiam hanc habere prescientiam futurorū. Et dixisse regi huncvniuocum enim quia posset videre deos si prouinciam a leprosis & alijs maculatis hominibus purgare cōtenderet. In quo lętatū regem omnes dicit corpore debiles ex Aegypto congregasse & fecisse multitudinem numero octuaginta milia. Eosq; ad sectiones lapidum in partem Nili orientalem misisse ad hoc esse efficiendū simul & alios Aegyptios quibus hoc erat iniunctum fuisse autem quosdam inter eos etiam rationabilium sacerdotum lepra perfusos ait. Amenophin vero illū sapientem diuinumq; virum refert timuisse: & circa semetipsum & apud regem deorum Vulcanum: vt aperte suaderet eis vim fieri sed fecisse quoniam auxiliaretur quidam maculatis hominibus: & Aegyptum obtinerent tredecim annis. Et hęc eum non quidam presumpsisse regi dicere sed ex his hominibus conscriptum. reliquisse librum & per semetipsum & apud regē & propterea regem in anxietatē maximam peruenisse pro iudeis hisverbis hęc refert. His itaq; rogatus rex vt ad requiem & tutamen eorum secerneret ciuitatem. Desertamvrbem quę tunc fuerat pastorum nomine Auaris ꝓbui eis. Est autem hæc ciuitas secundum theologiam antiquamval de precelsa. Porro illi in hanc ingressi & locū hunc ad resultandum habentes. Optimum ducem sibimet quēdam Heliopolitanorum pontificum. Osaphipha constituere & huic se obedire in omnibus iurauerunt/vt ille primum quidem eis legē posuit/vt neq; deos adorarent/neq; ad sacris animalibus quę præcipue festiua apud Aegyptios erant/ se poenitus abstinerent/nulliq; copularentur nisi cum si quibus iusiurandū habere videbantur. hæc autem sentiens & alia plura maxime Aegyptiorum consuetudinibus inimica precepit multo opere muros ędificari ciuitatis & ad bella pręparari contra Amenophin regem. Ipse vero assumens secum etiam alios sacerdotes & maculatorum quosdam misit legatos ad pastores qui videbant a Thethmusi rege depulsi ad hierosolymorumvrbem causas suas & aliorum qui simul fuerant exhonorati significans & poscens/vt pariter contra Aegyptum castrametaretur/promisitq; eos fore venturos. Primū quidem in Auarin progenitorum suorum prouinciam/& necessaria populis abundantius exhibenda pugnaturos autem opportuno temporem/& prouinciā facillime subdituros. Illivero lętitia cumulati omnes alacriter vsq; ad ducenta millavirorum pariter sunt aggressi/& non post multum ad Auarin vsqvenere Amenophis autem Aegyptiorum rex dum illorum audisse inuasionem non mediocriter vulneratus est Dum recordaretur quod et prædixerat Amenophis Papij. Et primum quidem cōgregans Aegypticam plebem. Facto consilio cum principibus eorum animalia sacra & quę precipue a sacerdotibus honorabantur ante præmisit & sacerdotibus particulariter iussit vt simulachra eorum caute celarent. Filiumvero Sethonem qui etiam Rameſſi a Rapso patris nominevocabatur. Cū quinq; esset annorum apud suum commendauit amicum. Ipsevero transiens cum alijs Aegyptijsvsq; ad trecenta milia virorum bellatoribusviris occurrens congressus non est/putans enim semetipsum cōtra deum pugnare. Post tergum reuersusvenit ad Memphin & sumens Apin talia sacra mox in Aethiopiam cumvniuersis naulbus & multitudinevenit Aegyptiorum. Per gratiam namq; erat ei subiectus Aegyptiorum rex q; suscipiens etiam populum vniuersum prębuit alimenta hominibus necessaria/quę prouincia ministrabat. Et ciuitates acviros tredecim quatenus eis qui fuerāt deducti ad fines Aegyptios & in Aethiopia quidem hęc gesta sunt. Solymitę vero descendentes cumviris pollutis Aegyptiorum sic pessime hominibusvsi sunt vt eorum victoria esset nimis pessima. His qui tunc

D manethon.

Cōtramanethonē iudeos abhominatiōe ab egypto fuga dilapsos cōfugientes sibiq; ꝓpter odium cōtradicētē

Mēdacia Māethonis & fabula quē sequitur iustinus trogis abbreuiator li. xxxvj. vbi loquitur de origie iudeoꝝ.

E

Auaris ciuitas.

F

Mendacia oia & conficta.

A eorum impietates inſpiciebant non ſolum etenim ciuitates & vicos concremauere ſacrilegia faciẽtes & deorum idola deuaſtantes. ſed eriã ipſa ſacra animalia quę colebantur crudeliſſime diſcerpſerunt. Perpetratores & occiſores horum ſacerdotes atq; prophetas eſſe cogentes quos etiam expellebant nudos. Dicitur itaq; quia conuerſationes & leges eis compoſuit. Sacerdos quidam genere Heliopolitis nomine Oſarſiphas vocatus ex nomine Oſireos Heliopolitani dei quod dum conuerſus fuiſſet ad hoc genus mutauit nomen: & vocatus eſt Moyſes. ¶ Quęvero Aegyptij de Iudęis proferũt hęc ſũt: Sed & multa breuitatis cauſa prætereo. Dicit aũt rurſus Manethõ quia poſtea Amenophis ex Aegypto digreſſus eſt cum magna virtute ſimul & filius eius Ranſis & ipſe habens magnum exercitũ: & congreſſi contra paſtores atq; pollutos vicerunt vſq; ad Syrię fines. Hæc equidem & huiuſmodi Manethon conſcripſit. ¶ Quiavero anilia loquitur deliramenta atq; mentitur aperta ratione mõſtrabo illud primo diſtinguens quod poſtea alterna gratia referendum eſt. Is enim conceſſit nobis atq; profeſſus eſt eo q; ab initio non fuerint Aegyptij genere: ſed extrinſecus illuc aduenerint/ & Aegyptum obtinuiſſent/ & ex ea rurſus egreſſi ſunt noſtri progenitores quiavero nobis poſtea permixti non ſunt egyptij corpore debilitati & qui ex his nõ fuit Moyſes qui populum eduxit ex egypto: ſed ante multas generationes extitit per ea quę ipſa dixit conabor oſtendere. Primam itaq; cauſam poſuit figmẽti riſibilem. Rex enim inquit amenophis concupiuit videre deos/ quos putas ſi quidem quia apd eos ſolemnes erant/ Bouem & Hircum & Crocodilos & Canicaptos volebat aſpicere. Cęleſtem aũt quomodo poterat/ & cur hoc habuit deſiderium quitvtiq; & prior enim rex alter hos viderat. Ab illo ergo audiens quales eſſet & quemadmodum eos vidiſſet/ noua nequaq; agebat arte: ſed forte ſapiẽs erat illevates per quem hęc rex poſſe agere confidebat quod ſi ita fuiſſet quomodo impoſſibilitatis cõ cupiſcentiam non preſciuit non euenit quod voluit. Proinde quam rationem habere potuit/ vt propter ſemi mẽbrios aut leproſos ei inuiſibiles eſſent. Dii iraſcuntur enim propter impietates non propter corporum diminutiones. Deinde tam multa milia leproſorum & male habentium una pene hora quomodo fuit poſſibile congregari/ aut quomodo rex nõ obediuit vati. Ille namq; precepit debiles egyptios exillo deportari. Hic aũt eos ad ſectiones lapidum deſtinauit tanq; operarijs indigens & nõ purgare prouinciam volens. Ait aũt eo q; vates quidem ſemetipſum peremerit præuidens conſurgen-

B & quę erant in ægypto futura & conſcriptum librum regi reliquit. Proinde ab initio vates etiam ſuũ interitum non preſciuit/ quomodo nunc repente regi contradixit volenti videre deos q̃ quot ſe ipſe premere feſtinabat. Quod vero inter omnia eſt ſtultius videamus. Audiens enim hęc inquit & de futuris iam metuens. Debiles illos ex quibus egyptum purgare debuerat neq; tunc de prouincia protulit: ſed rogantibus eis ſicut ait ciuitatem dedit dudum a paſtoribus habitatam quæ vocabatur auaris. Ad quam congregati principem inquit legere ex ſacerdotibus Heliopolitanis qui eis expoſuit vt neq; deos adorarent. Neq; ab egyptiacę feſtiuitatis animalibus abſtinerent: ſed omnia perimerent atq; conſumerent/ nulli pœnitus miſcerentur niſi cum quibus coniurati eſſe videbatur & iureiurãdo multitudinem obligatam quatenus in eis legibus perdurarent. Auarin ciuitatem munitam contra regem dicit eos bella ſumpſiſſe. Adiecit autem quia miſit Hieroſolymam rogãs illos pro auxilijs exhibẽdis & daturum Auarin compromittentes quæ foret ex Hieroſolymis egredientibus exire maiorũ & ea quæ procedens omnem ægyptum obtineret. Deinde ſubiungit illos quidem venuſſe cum ducentis milibus armatorum. Regem vero Amenophin ægyptiorum cum non ceſſaret repugnandum deo mox ad Aethiopiam refugiſſe & Apin cum alijs ſacris animalibus de nexiſſet Hieroſolymis vero inuaſione facta & ciuitates depopulatas & templa concremaſſe & equeſtres peremiſſe refert & multa iniquitate aut opere iniquitatis abſtinuiſſe. Quod vero conuerſationem & leges eis exhibuit. Sacerdos

C inquit erat genere Hieropolitis nomine Ariſiphas alias Oſarſiphas vocatus ab appellatione Oſireos Heliopolitani dei & mutato noie dictus poſtea Moyſes. Tertiodecimo vero inquit anno Amenophin poſtq̃ regno pulſus eſt ex Aethiopia profectum cum multis milibus dicit & congreſſum contra paſtores atq; pollutos habita conflictione viciſſe. Et multos interficientem vſq; ad fines Syriæ perſecutum. In his iterum non intellexit ſi veriſimilitudine ſe mentiri leproſum namq; & cũ eis ait multitudo collecta debilium. Licet primitus iraſcerentur regi circa ſevtiq; talia facienti ſecundum premonitionem vatis. Tamen cum a ſectione lapidum ſunt egreſſi & prouinciam percepere omnes circa eum mitio res effecti credẽdi ſunt porro ſi adhuc & illum odio habebant ſeorſum magis inſidiari potuiſſent non circa omnes bella cõmittere cum ſcilicet plurimi exiſtentes multorum illic cognationes haberent. Proinde etiam ſi contra homines pugnauere decreuere non tamen contra deos impietatem gerere preſumebant nec contraria ſuis agere legibus in quibus inſcripti eſſe noſcũtur. ¶ Oportet itaq; nos Manethoni gratias agere quoniam huius iniquitatis principes dicit. Non eos qui ex Hieroſolyma ſunt egreſſi: ſed illos ipſos Aegyptios eſſe probat & maxime ſacerdotes atq; iuſiurandi vincu-

Moyſes primo ſecũm iſtũ mẽdacem oſarſiphas vocatus eſt.

Rõe impugnat Manethonem mendacem.

Solẽnes dij egyptiorum boshircus.

Crocodilus.

Dii propter impietates & nõ propter corporũ diminutiones iraſcuntur.

Manethõ mendoſus & ſibi repugnans.

D

lum filios multitudine cõsumsisse, illud sit quomodo nõ irrationabile est. Nec pienia belli participus est sed misere maculatos ad Hierosolymã & ab eis salacia poscerent maxima flutitia nõ illorũ sed hæc fingẽtis offendit. Ille namq; etiã nomen positum ciuitati templorũ spoliatiõe præsumpsit edicere. Et hoc postea fuisse mutatũ. Miranda res quia posteris quãdã turpe fuit tale nomẽ & otiosum Ipsi vero qui fundauere vibem ornare semetipsos etiã vocabulo credidere. Hic sit fortissimus vir multa detractionis iperitia non intellexit quia Hierosolimi non idẽ voce Iudaica quod Græca significat. Quid ego amplius quilibet dicere cõtra mendacii tam imprudenter expositum. Sed quoniam contra mutatio. nẽ nois Moysi. gruam tam magnitudinem suscepit hic liber: aliud faciens principium: cætera præsentis operis explanare tentabo.

Manethon.

¶ Explicit Liber Primus.

¶ Incipit Liber Secundus contra Appionem.

¶ Iosephus dicenda dictis continuans Appionis scripta detractionẽ contra Iudeos cõtinens eis improbat. Hic enim Iudeos Alexandrinos fuisse vocatos increpat dignitatẽ (quam impetrare prohibitus est adipisci) callinians. Iudei enim p Herathei testimonio ꝓpter fidem eorũ & manifestum studium ab Alexandro Alexandrię ciuitatis iure ciuilitatis honorati sunt. Quibus etiã Ptholomeus Lagus eorũ fidem: & fortitudinem cognoscens ęgyptiaca castra cõmisit gubernanda. post hunc Ptholomeus Philadelphus non solũ captinos Iudęos absolut: sed & pecunias eis cõdonauit & leges eis cognoscere desiderans destinari vivos (qui leges ipsas interpretarentur) rogauit. Tertius quoq; Ptholomeus (qui vocatus est benefactor) fortiter Syriam obtinens nondus ægyptiacis ꝓvictoria: sed venies hierusalem multas hostias Iudeorum more gratificauit. Philometor quoq; & eius vxor Cleopatra rem gratam cõmiscere Iudęis & duces militię fuerũt. Onias & Dositheus Iudei quorũ nominibus derogat Appion cum potius deberet venerari quia regibus fideles fuerunt: & eis gratias agere qm liberauerũt Alexandriam. Testis enim eorũ iusticię est deus. Nam Physton Ptholomeus cum aduersum Onię exercitũ pugnaret omnes Iudęos in ciuitate positos cũ filijs & vxoribus capiens nudos ac vinctos elephantis subiecit lacerandos sed conuersi elephanti regis interemerunt amicos.

E

¶ Capitulum Primum.

Confutatio sequentiũ ad ꝓpositã Tazat Appionis scripta quę i hoc libro vult improbare.

DIORI ꝙdẽ volumine clarissime michi Epaphrodite de antiquate nostra mõstrauimus phœnicum & Chaldæorũ ægyptiorũq; litteris satisfaciens veritati multosq; Græcorũ conscriptores adducens. & meam eduersio disputationẽ aduersus Manethonem & Chęremonem & alios quosdã exhibui. Nunc aũt inchoabo reliquos arguere: qui cõtra nos aliqua conscripsere. Impulsus enim sum contra Appionem respondere grammaticum si tñ assimilhoc oportet officium. Horum igitur quæ ab eo conscripta sunt alia quidem similia sunt dictis alio nunc alia valde frigida. Plurima vero quondam tantummodo detractionem habentia & nullã vtilitatem inerudito probationem tanq; ab homine composita & moribus prava & totius vitæ suæ temporibus importuna. Quia vero multi hominum propter simplicitatem suam his potius sermonibus capiuntur q; illis quæ multo studio conscribuntur. & derogationibus quidem gaudent præconis vero nomen nihil horum nouit indoctus. Illud quoq; quod sentiuat dicit quo cum Iudei essent Alexandrini vocati sunt similis insciențię esse. Omnes enim qui ab colonijs aliquam denocantur & pluri mum alterutris genere differunt ab ædificatoribus appellationem accipiũt. Et quid opus est de alijs dicere nostrorum enim ipsorum hi qui Antiochiam inhabitant Antiochęni nominantur Ius enim ciuium eis dedit conditor Seleucus. Similiter & qui in Epheso commorantur in Licaonia cum ciuibus exinde natis vniuoci sunt. Hæc præbentibus regni eis per tempora successoribus. Romanorum vero clementia cunctis non paruulum donum appellationis suæ concessit. Non solum viris singulis. sed etiam maximis gentibus in communi. Hiberi denicq; antiqui & Tyrrheni & Sabini & Romani vocantur. Si vero hunc modum aufert communis ciuitatis Appion quiescat dicens semetipsum Alexandrinum. Natus enim in profundissima Aegypto quomodo erat Alexandrinus iure ciuilitatis sicut ipse in nobis dicit abizo cum (olis Aegyptijs nunc orbis domini Romani participari cuiuslibet ciuitatis inter dixisse videbantur. Hic autem ita robustus est vt dignitates quas ipse impetrare prohibebatur adipisci non valens calumniari conetur eis qui hanc iustissime percopere. ¶ Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis quam studiose ædificabat Alexander nostrorum aliquos ibi collegit; sed omnes approbans diligenter exvirtute ac sibi dignos inueniens hoc prœconium nostris exhibuit eum gentem nostram studere et non mediocriter honorare. Ait enim Hecateus. Quia propter mãsuetudinem atq; fidem quam ei prębuere Iudęi Samariam regionem adiecit vt eam sine tributis habe-

F

Appiõ Iudæos alexãdrinos vocatos increpat dignitates (qbus nõ erat dignus) calumnians.

an. l. 1. cap. 16

Hecatheus.

A rent. ¶ Similia quoq; saput post Alexandrū. etiam Ptolomeus Lagi de Iudeis in Alexandria cōmorantibus. Nam egyptiaca eis castra commisit. Arbitratus ea fide simul eorum & fortitudine conseruanda & in Cyrene credens se tutissime regnaturum & non i aliis libię ciuitatibus ad ea loca partem Iudęorum habitandi causa direxit. ¶ Post hūc autē Ptolomeus qui Philadelphus est appellatus nō solum si qui fuere captiui apud eos nostrorum omnes absoluit: sed & pecunias eis sępius cōdonauit & quod maximum est desiderauit agnoscere nostras leges & sacrarum scripturarum volumina cōcupiuit misitq; rogans destinari viros qui ei interpretauerent legē & vt hęc apprime conscriberent diligentiam hanc cōmisit non quibuscunq; virtis sed Demetrium Phalereum & Andream: & Aristeum ad hęc implenda cōstituit quorum eruditionem propriarum litterarum Demetrius differebat Alisve ro habebant custodiam corporis eus iniunctam. His ergo hanc diligentiam imperauit. Non em leges & patrum nostrorum philosophiam discere concupiscet si hisvtentes despiceret & nō potius vade miraretur. Quę pene omnes in ordine progenitores eius Macedonum reges ignorauere/habentes ergo nos precipuum familiaritatis affectum. ¶ Tertius namq; Ptholomeus qui vocatus est benefactor fortitur obtinens Syriam vniuersam nō diis egyptiacis prouictoria solēnitates gratificas immolauit sed veniens ad Hierosolymā multas hostias sicut nostri moris est deo gratificauit dignissimaq; dicauit ornamenta victorię. ¶ Philometor autem Ptolomeus & eius vxor Cleopatra omne regnū cōmisere Iudęis & duces totius fuere militię Onias & Dositheus Iudęi quorū nominibus derogat Appion cum debuisset opera eorum potius mirari & gratias agere quoniam liberauere Alexandriā quā veluti defendere se quis confingit. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatrę regno & periculū pessimę perditionis insisteret. Istorum labore ciuitas intestinis prelijs est erepta. Sed postea inqt Onias advrbem deduxit exercitum paruum cum esset illic Herinus prefes Romanorū legatus Quod vt ita dicā recte atq; iuste factum est. Ptolomeus enim qui cognominatus est Physcon moriente suo patre Ptolomęo Philometore egressus est de Cyrene volens reginam Cleopatrā expellere & filios regis vt ipse regnum iniuste sibimet applicaret. propter hęc ergo Onias aduersus eū bellū pro Cleopatra suscepit. Et fidem quam habuit circa reges nequaq; necessitate deseruit. Testis autem deus iusticię eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolomęus cum aduersum exercitū quidē Onię pugnare prefumeret omnes vero Iudeos in ciuitate positos cū filijs & vxoribus capiens nudos atq; vinctos elephantis subiecisset vt ab eis conculcati deficerent. Et ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset in contrarium quę preparauerat euenere. Elephanti enim relinquentes sibi appositos Iudęos impetu facto super amicos eius multos ex ipsis interemere. Et post hęc Ptolomęus quidem aspectum terribilem contēplatus est prohibentem sevt illis noceret hominibus. Concubina vero sua carissima quam alij quidez Hythacā. Alijvero Hyrenem denominans supplicante ne tantam impietatem perageret & concessit & ex eis quę egerat vel acturus erat pœnitentiam egit. Vnde recte hanc diē Iudęi Alexandria cōstituti eo q; aperte a deo salutem promeruere celebrare noscuntur.

Testimoniū \ catel adducit Iosephus de honore iudeis ppter eoꝝ fidē & māsuetudinē ipēso ab alexādro ptolomęo Lagi ptolomęo Philadelphe & Ptolomæo energete atq; Philometore Ptolomæo & Cleopatra vxore. &c.

Appiō onię & dosithei iudeorū derogat noibus quoꝝ potius deberet imitari ꝙa fideles regibus fuerunt

¶ Appion omnium calūniator Iudęos propter bellū cōtra Ptolomęū Physconē accusat eū eos potius deberet laudare: & pro eorū fidelitate cōtra ipsum Iosephus affert testimoniū & eius obiectioni quare Alexādrinoꝝ (cū sint alexdrię deos ciues nō adorauit) rndet. cū etiā ipsi egyptij scdm varias opinionū diuersas adorent bestias naturę cōtrarias. ipse aūt Appion cōtra Iudęos incepit seditionem. imaginum aūt apud alios a Iudęis (his oino etiā dei imagines prohibent) institutionis rei p ima ginē repręsentate causa fuit honoris exhibitio.

Crudelitas Physcōis Ptolamęo q iudeos nudos elephātis & bestijs dedit deuorādos sz cōuersi elephāti suos interimere aicos.

Capitulum secundum.

C APpion aūt oim calūniator etiā ppter bellū aduersus Physconē gestū, Iudęos accusare pūmpsit cum eos laudare debuerit. ¶ His aūt etiā vltimę Cleopatrę reginę Alexandrinorū meminit. Veluti nobis improperans qñ circa nos fui ignorata & nō potius illā redarguere studuit cui nichil oino iniustitię & malorū operū defuit vel circa gñis necessarios vel circa maritos suos qui etiā dilexerint eā. Vel in cōmuni cōtra Rōanos oēs & bñfactores suos iperatores. Quę etiā sororē Arsinoem occidit i tēplo nihil sibi nocētē. Peremit aūt & fratrē ipsidijs paternoq; deos & sepulcha ppgenitoꝝ depopulata est. Percipięsq; regnū a prio Cęsare eius filio & successori rebellare pium psit. Antoniūq; corrūpēs amatoris rebus & ptię inimicū fecit & infidelem circa suos amicos instituit. Alios quidē gñe regali spoliās. alios autem demens & ad mala gerenda compellēs Sed quid oportet amplius dici/cum illum ipsum in nauali certamine relinquens ideſt maritum & parentē cōmunium filioꝝ tradere cum exercitu a principatu & assequi esse q coegit/Nouissime vero Alexandria a Cęsare capta ad hocvsq; pducta est vt salem hinc sperare se iudicaret si posset ipsa manu sua Iudęos perimere eo ꝙ circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putas ne gloriandum nobis non est si quēadmodum dicit Appion/famis tempore Iudęis triticum nō est mēsa. Sed illa quidē pœnā subijt cōpetentē.

Appiō Iudæos ppter bellū cōtra physconem aēcusat cuz esse deberet laudare.

Iosephus cesaris testiomonio vtit contra appionē p fidelitate iudeorum. &c.

Nos autem maximo Cesarevtimur teste atq; fidei q̄ circa eum contra ægyptios gessimus nenō & se D
natu eiusq; dogmatibus & epistolis Cæsaris Augusti quibus nra merita comprobantur Has litteras.
Appionem oportebat inspicere & secundum genera examinare testimonia sub Alexandro fcta. Et
omnibus Ptolomeis & quę a senatu constituta sunt. Necnon & maximis Romanis imperatoribus Si
vero germanicus frumenta cūctis in alexandria commorantibus mentiri nō potuit hoc iudicium est
sterilitatis ac necessitatis frumentorum non accusatio iudęorum. Quid eni sapians omnes imperato
res de iudeis in Alexandria commorantibus palam est. Nam administratio tritici nihilominus ab eis
q̄ ab aliis Alexandrinis translata est. Maximāvero eis fidē olim a regibus datam conseruauere ideſt
fluminis custodiā totiusq; custodię nequaq̄ his rebus indignos esse indicantes. ¶ Sed super hoc quo
modo ergo inquit si sunt ciues: eosdem deos quos alexandrini non colunt/ cui respondeo. Quonao
do etiam cūvos sitis ęgyptij inter alterutros prelio magno & sine foedere de religione contēditis. An
certe propterea nonvos omnes dicimus ęgyptios? & neq; communiter homines quoniam bestias ad
uersantes naturę colitis multa diligentia nutrientes. Cum genus vtiq; nostrorum vnum atq; idem es
se videatur. Si autem in vobis ęgyptijs tanę differentię opinionum sunt quid miraris super his qui
aliunde in Alexandriam aduenerunt? Sin legibus a principio constitutis circa talia permanſere. Iis
autem seditionis causas nobis apponit qui si cumveritate ob hoc accusat Iudeos in Alexandrip con
stitutos. Cur omnes nos culpariq; positos eo q; noscamur habere concordiam. Porro enim seditiōis
auctores quilibet inueniret Appioni similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim greci fuere &
Macedones hanc ciuilitatem habentes nullvm sediitionem aduersus nos gessere/ sed antiquis cessere E
solēnitatibus Cumvero multitudo ęgyptiorum creuisset inter eos propter confusiones temporū etiā
hoc opus semper est additum. Nostrumvero genus permansit purum. Ipsi igitur molestię huius fue
re principatū nequaq̄ populo Macedonicam habente constantiam neq; prudentiā greca; sed cūctis
scilicet vtentibus malis moribus ęgyptiorum & antiquas inimicitias aduersum nos exercētibus. Edi
uerso namq; factum est quod nobis improperare presumunt. Nam cum plurimi eorum non oportu
nius eius ciuilitatis obtineant peregrinos vocātes eos qui hoc priuilegium ad oēs impetrasse noscō
tur. Nam ęgyptijs neq; regum quisq̄ videtur ius ciuilitatis fuisse largitus neq; nunc quilibet imperato
rum. Nos autem Alexander quidem introduxit. Reges autē auxere. Romani vero semp custodire di
gnati sunt, itaq; derogare nobis Appion dignatus est quia imperatorum nō statuamus imagines tā
q̄ illis hoc ignorantibus aut defensione Appionis indigētibus/ cū potius debuerit admirari magnani
mitatem mediocritatemq; Romanorū Q̄n subiectos non cogit patria iura transcendere. Sed suscipi
unt honores sicut dare offerentes piū atq; legitimū est. Non enim honoris gratiā habent/ qui ex ne
cessitate & violentia conferuntur. Grecis itaq; & aliis quibusdā bonū esse creditur imagines institue
re. Deniq; & patrū vxorum filiorumq; figuras depingentes exultant. Quidāvero etiam nihil sibi com
petentium sumunt imagines. Alijvero & seruos diligentes hoc faciunt. Quod ergo mirū est. si etiam
principibus ac dominis hunc honorem prębuere videantur? Porro aūt legistator nō quasi prophetās
Romanorum potentiam non honorandam/ sed tanq̄ causam/ neq; deo/ neq; hominibus vtilem despi
ciens. Et qm̄ totius animati multo magis dei inanimati probatur inferius interdixit imagines fabrica
ri. Alij autem honoribus post deum colendos non prohibuit viros bonos quibus nos & imperatores
& populum ro. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia & non solū quo F
tidianis diebus ex impensa communi omnū Iudęorū talia celebramus. Verū cum nullas alis hostias
ex cōmuni neq; pro filijs peragamus. Solis imperatoribus hunc honorem prącipuum pariter exhibe
mus quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaq; cōmuniter satisfactio posita sit aduersus Appionē
pro his quę de Alexandria dicta sunt.

Obiectiōi appi onis rndet Iose phus rōnē assi gnans quare iu dei (cū sint ale xandrini ciues) deos nō colunt alexādrinorum Aegyptij besti as naturę cōtra rias colunt. Appiō seditio nē incepit cōtra iudęos.

Causa imaginū cōstructa: apd alios a iudęis q bus ꝓhibitū est

¶ Iosephus Appionis fautores vt possidonium & Appolonium increpat qui templū blasphe
mātes Iudeo asini caput ibidem mentiuntur adorare: & Antiochum illud ex auro compositum/ cum
ipm templū expoliauit) affirmant inuenisse contra quos pro templi honestate/ Polybium/ Strabonē/
Nicholaum damascenum/ Tymagenē/ Castorem/ & Appolodorum testes producit: qui omnes An
tiochum auro argētoq; plenum templum dicunt spoliasse. Neq; iudei asinis honorem neq; potesta
tem aliquam dant sicut ęgyptij Crocodillis & aspidibus quas adorant: Sed sacrilegū Antiochū excu
sarevolentes multa cōtra tēpli honorē sunt mentiri. quoq; Appiō propheta fixit ipm in tēplo lectum
inuenisse & iacētē hoiem mēsāq; multis cibarijs refertā illūq; hoiem ęgrū iacente ab antiocho liber
tatē petiuisse & annis singulis imponit dixisse iudęos ęgrū saginatū occidere & imolare & exvisceri
bus gustare & in imolatione Greci cōtra greços cōiurare in inimicitias. Sed ad fabulā rndet Iosephus
cū iudei nō solū aduersus greços legū discordiam habeant: sed aduersos ægyptios & plurimas alios
& tamē nihil tale aduersos vllum cōmittitur. Nec etiā tantis iudeorum milibus degessanda sufficere

A viscera Insensati itaq; non verbis: sed operibus sunt arguendi. Templi namq; integritas & mundicia in porticum custodia manifestantur atq; maxima circa illud prouidētia cum neq; aliquod vas liceat portare in templum.

Capitulum tertium.

Possidonius Apollonius.

ADmiror autem esse nos/ qui ei huiusmodi formitem p̄buere/ ideſt possidoniū & Apolonium Molonis/ qñ accusant quidem nos quare nos eosdem deos cū aliis non colimus Mentientes autem pariter/ & de nostro templo blasphemias componentes incongruas/ non se putant impie agere/ dum sit valde turpissimum libris qualibet rōne mentiri. Multo magis de templo apud cunctos hoies nominato tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Appion p̄sumpsit edicere Asini caput collocasse iudeos/ & eum colere/ ac dignū facere tanta religione/ & hoc affirmāt fuisse depalatū dū Antiochus & Epiphanes & expoliasset templū/ & illud caput inuētum ex auro cōpositum multis pecuniis dignū. Ad hoc igit prius quidem. Quoniā Aegyptius vel si aliquid tale apud nos fuisse nequaq̄ debuerat increpare cū non sit deterior asinus furonibus & hircis & aliis qui sunt apud eos dij. Deinde quomodo non intellexit operibus increpatus de incredibili suo mendacio Legibus nāq; semper vtimur hisdem/ in quibus fine fine consistimus. Et cum varij casus nostram ciuitatem sicut etiam aliorū vexauerint. Et dius ac Pompeius magnus/ ac Licinius Crassus/ & ad nouissimum Tytus Cæsar/ bello vincentes obtinuerunt templum. Nichil huiusmodi ille inuenere/ sed purissimam pietatem de qua nichil nobis est apud alios effabile. Quia vero Antiochus neq; iustam fecit templi deprędationē/ sed de egestate pecuniarū ad hoc accessit cum non esset hostis/ & super nos auxiliatores suos & amicos aggressus est. Nec aliquid dignum derisione illic inuenit. Multi & digni cōscriptores super hoc quoq; testātur/ Polybius Megalopolita/ Strabon Capadox/ Nicolaus Damascenas/ Timagenes/ & Castor tēporum conscriptor/ & Apollodorus omnes dicunt pecuniis indigētem Antiochum transgressum fœdera Iudęorum & spoliasse tēplum auro argētoq; plenum. Hęc igitur Appion debuit respicere/ nisi cor asini ipse potius habuisset/ & impudentiam canis/ & qui apud ipsos assolet coli. Neq; eni extrinsecus alia ratiocinatione mētitus est. Nos itaq; asinis neq; honorem neq; potestatem aliquam damus sicut Aegyptij Crocodilis & aspicibus/ quando eos qui ab istis mordentur & a Crocodilis rapiuntur fœlices/ & deo digni arbitantur. Sed sunt apud nos asini/ quod apud alios sapientes viros onera sibimet imposita sustinentes. Et licet ad archas accedentes comedant aut proposita non adimpleāt multas valde plagas accipiunt quippe operibus & ad agriculturā rebus necessarijs ministrantes/ sed aut omnium gurdissimus fuit Appion ad componendum verba falacia/ aut certe ex rebus initia sumēs hęc implere nonvaluit/ quando nulla potest contra hos blasphemia prouenire. ¶ Alteram vero fabulam derogatione nostra plenam de grecis apposuit/ de quo hoc dicere saterit/ quoniam qui de pietate loqui p̄sumunt/ oportet eos non ignorare minus esse in mundum per templa transire q̄ sacerdotibus scelesta verba confingere. Isti vero magis studere defendere sacrilegū regem q̄ iusta & veracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho p̄stare & infidelitatem ac sacrilegum eius tergere quo circa gentem nostram est vsus ptopter egestatē pecuniarum detrahētes nobis/ etiā quæ in futuris essent mentiti sunt. Prophęta vero aliorum factus est Appion/ & dixit Antiochum in templo inuenisse lectum & hominem eo iacentem/ & propositam ei mensam maritimis terrenisq; volatilium dapibus plenam: & obstupuisset his homo. Illum vero mox adorasse regis ingressum tanquam maximum ei solatium p̄bituru/ ac procidentem ad eius genua extensa dextera popoſciſſe libertatem. & iubente rege vt cōsideret & diceret quis esset vel cur ibidem habitaret vel quę esset causa cibo rum eius. Tunc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter suam ait narrasse necessitatem Inquit esse se grecum & dum perageret prouiciam propter vitę causam direptum se subito ab alienigenis hominibus/ atq; deductum ad templum & inclusum illic/ & a nullo conspici/ sed cuncta daplum p̄paratione saginari. Et primum quidem hęc sibi inopinabilia beneficia prodidisse & detulisse lęti eiam. Deinde suspitionem/ postea stuporem/ ac postremum consulentem a ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem iudęorum pro qua nutriebatur/ & hoc illis facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum/ eumq; annali tempore saginare/ & deductum ad quandam siluam occidere quidem eum hominem eius corpus sacrificare secundum suas sōlemnitates/ & gustare ex eius visceribus & iusiurandum facere in immolatione Grecī/ vt inimicitias contra Græcos haberent. Et tunc in quandam foueā reliqua hominis pereūtis abiscere. deide refert eā dixisse paucos iam dies debita sibimet superesse atq; rogasse vt erubescētes Grecorum deos & superantes i suo sanguine insidias iudęorum. De malis eum circūstantibus liberaret. ¶ Huiusmodi ergo fabula nō tantū omni tragœdia plenissima est/ sed etiā crudeli impudētia redundat. Nō tñ a sacrilegio priuat Antiochum sicut arbitrati sunt qui hęc ad illius gratiam cōscripsere. Nā

Cōtra Appiōis fautores & templi blasphemos Turpissimum mentiri.

Appiō asinū ſta put i tēplo mentiē iudęos adorare.

Polibius Strabo Timagenes. Castor Apolodorus.

Testes de honestate tēpli q̄ oēs Antiochū auro argētoq; plenū dicūt spoliasse.

Aegyptij adorāt crocodillos & aspides.

Fabula

Sacrilegū Antiochū volētes excusare multa mētiti sūt, cōtra tēpli honorem quorū Appion propheta dixit ipm i templo lectū inuenisse & hoiem iacētem apposita mēsa.

Appion iudęis ponit singulis annis grecū occidere & imolare &c.

enim preſumſit aliquid tale vt ad templum accederet/Sed ſic autem inuenit non ſperans. Fuit ergo D
volũtatibus iniquis impius/& nichilominus ſine deo quanta iuſſit mendacij ſuperfluitas. quẽ ex ſpa
recognoſcere valde facillimum eſt. Non enim circa ſolos Greços diſcordia legum eſſe dignoſcit/ ſed
maxime aduerſus Aegyptios & plurimos alios. Quẽ enim chorum contigit aliquando circa nos pe-
regrinari/ vt aduerſos ſolos renouata cõiuratione per effuſionem ſanguinis egeremus/vel quomodo
poſſibile eſt vt ad has hoſtias oẽs iudei colligerentur/& tantis milibus ad guſtanda viſcera illa ſuffice
rent ſicur ait Appion/vel cur inuentum hominem quicunq; fuit/ non enim ſuo nomine conſcripſit/
aut quomodo eum in ſuam patriam rex non cum Pompa deduxit dum poſſet. Hoc faciens ipſe qui-
Inſenſati növer bis ſed opibus ſunt arguẽdi dem putari pius & Greçorum amator eximius/aſſumere vero cõtra iudeorum odium ſolatia magna
cũctorum. Sed hęc relinquo/inſenſatos enim non verbis ſed operibus decet arguere. Sciunt igit om
nes/qui viderent conſtructionem templi noſtri/ qualis fuerit & intranſgreſſibilem eius purificationis
integritatem. Quattuor enim porticus habuit in circuitu/& harum ſingulę propriam ſecundum legẽ
habuere cuſtodiam. In exteriorem itaq; ingredi licentiam omnibus etiam alienigenis/mulieres tan-
tummodo mẽſtruatę tranſire prohibebantur. In ſecunda vero porticu cuncti iudei ingrediebãtur eo-
rumq; coniuges cum eſſent ab omni pollutione mundę. In tertia maſculi iudeorum mundi exiſtẽtes
Tẽplũ purificationis integritas & cuſtodia i q̃tuor porticibus & circa oia pui dẽtia maxima. Tps & modus tẽplũ ingrediẽ di Non licebat aliqđ vas porta ri in tẽplum. atq; purificati. In quarta autem ſacerdotes ſtolis induti ſacerdotalibus. In aditum vero ſoli principes
ſacerdotum propria ſtola circũamicti. Tanta vero eſt circa omnia prouidentia pietatis/ vt ſecũdum B
quaſdam horas ſacerdotes ingredi conſtitutum ſit. Mane etenim aperto templo opõrtebat faciẽtes
hoſtias introire. Et meridie rurſus dum clauderent templum. Deniq; ne vas aliquod portari licet in tẽ
plum/ſed erant in eo ſolummodo poſita altera menſa turibulum candelabrum quę omnia & in lege
conſcripta ſunt. Et enim nihil amplius neq; miniſterioꝝ aliquorum ineffabilium agitur; neq; intus
illa epulatio miniſtratur. Hęc enim quę prędicta ſunt habent totius populi teſtimonium manifeſtum
rationemq; geſtorum. Licet enim ſint tribus quattuor ſacerdotum & horum ſingulę habent hominũ
pluſq̃ quinq; milia/ſit tamen obſeruatio particulariter per dies certos/& his tranſactis alij ſucceden-
tes ad ſacrificia veniunt/& congregati in templum mediante die precedentibus claues templi & ad
numerum omnia vaſa percipiunt nullaq; ad cibum aut potum attineant in templo delata. Talia nãq
etiam ad akaria offerre prohibitum eſt: pręter illa quę ad ſacrificia pręparantur. Quod ergo Appio-
Appion grãma ticus, nem eſſe dicimus niſi nihil horum examinantem verba incredula protuliſſe. Sed turpe eſt hiſtoriæ
enim veram notitiam ſe proferre grammaticus non promiſit. Et ſciens templi noſtri pietatem hanc
quidem prętermiſit. Hominis autem greci comprehenſionem finxit: & pabulum ineffabile & cibos
opulentiſſimam claritatem. Et peruios ingredientes vbi nec nobiliſſimos Iudeorum licet intrare niſi
fuerint: ſacerdotes. Hęc ergo peſſima eſt impietas atq; mendacium ſpontaneum ad eorum ſeductio
nem: qui noluerunt diſcutere veritatem.

¶ Aliam finxit fabulam Appion Zabidonem dicens luceriferum aſini caput habentem in tem
plum veniſſe (obſtupeſcentibus inopinabili viſione Iudęis) & rurſus Doram velociter adueniſſe quod
falſum auctor manifeſtat. Qua loca quę non ſunt ſcribit & ciuitates neſcientes trãſſert & Iudęos (eo
q; communes cum aliſs deos non habeãt) accuſat: & ad ſe venturum Apollinem & cum ſtellis ſuper
terram eum ambulare credidiſſe. Nullus enim lucernem vidit neq; ambulanti obuiauit. Ianuarũ quo
q; templi tanta erat quantitatis vt non minus q̃ a ducentis viris claudebant. Multiq; greci Iudęorum
leges venerati ſunt quorum quidem permanierũt aliſs recedentibus nulluſq; hoc meminit: ſed ſolus
Appion hęc adinuenit. Ipſe enim nouus Iudęorum fuit accuſator malorum apud aegyptem geſtoꝝ F
oblitus. Aegyptij enim perſes & Macedonibus nihil a famulis differẽtes Iudęi vero. cxx. annis prin-
cipatum tenuerunt. Appionẽ quoq; irridet qui Alexandrinam beatificat quia ſe coõem habere me-
ruit dicens illũ oportere teſtem eſſe ſui qui aliũ non habet accuſanti ſe inſuper Appion iudeos quia
ſuillis non veſcunt carnibus & in genitalibus circumciduntur. reſpõdet Ioſephus animalium commu
nem omnibus eſſe immolationem hec propter hoc mundum (quod expauit Appion) animalibus de
ſolãdum pręceptaq; ab initio fore dicit deos coleret & diligere ſapientiam & hęc maxime adimplẽt
qui circumciduntur & porcinis abſtinent cibis. Appion itaq; ſuas ignorans leges de iudeorum legi-
bus mentitus eſt & circumciſus putrefactus expirauit doloribus.

Capitulum quartum.

Alia fabula cõ ficta ab appio de zabidone eu cerulo aſini caput habẽte. DEr ea ſi quidẽ mala & ineffabilia quę prędicta ſunt nobis detrahere tentauere. Rurſumq; tãq
piſſimus dederit adijciens fabulę inna facta. Et enim illum retuliſſe dum bellum iudei contra
iudeos haberent. Longo quodam tempore in alia ciuitate Iudeorum q̃i ea apollinem cole-
bat veniſſet ad iudeos/cuius hominis nõmen dicitur Zabidon. Deinde quis eum promiſſiſſet tradi-
turum ſe eis Apollinem deum Dorienſium venturũq; illum ad noſtrum templum. Si oẽs aſcẽderẽt &

credidissent omnem multitudinem iudęorum. Zabidō vero fuisse quoddam machinamentū ligneū.
A Et circumposuisse sibi: & in eo tres ordines infixisse lucernarum: & ita ambulasse vt procul stantibus appareret quasi stella per terram iter agēs. Porro Iudęos inopinabili visione obstupuisse: & longe cō stitutos tenuisse silentium. Zabidon vero multa quiete ad templum venisse & aureū detraxisse asini caput. Sic enim vrbane conscribit: & rursus Doram velociter aduenisse. Igit & nos dicere possumus: quia asinum hoc est semetipsum Appion grauat & facit stultitia simul & mendacijs oneratum. Loca namq; quę non sunt conscribit. & ciuitates nescius trāsfert. Idumea enim proximi ę nostrę confinis & posita iuxta Gazam & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phoenice vero iuxta montem Carmelum Dora ciuitas appellatur in nullo concordans Appionis obloeutionibus. Quattuor enim dierū itinere procul est a Iudęa. ¶ Cur itaq; rursus accusat eo q; nō habeamus cōmunes cum alijs deos si sic facile credidere patres nostri ad se venturum Apollinem, & cum stellis eum ambulare super terram putauere/ Lucernam enim primo nunq; videre. Qui licet & tantam & talia concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciam ex tātis milibus obuiarit. Desolatos etiam viros custodibus comperit: & hoc tempore prędij. Cętera iam relinquo. Ianuę vero templi altitudine quidē erant cubitorum sexaginta: latitudine vero vinginti. Omnes deauratę & pene auro puro confectæ. Has claudebāt non minus quam viri ducenti diebus singulis: & relinquere eas apertas nefandissimū nimis erat. Facile eas lucernifer ille apperuisse creditur qui solus etiam habuisse asini caput ęstimabatur, quapropter dubium est vtrum hoc caput Zabidon denuo reuocauit. An certe sumens Appion introduxit in templum vt Antiochus inueniret. Vnde in secundo Appioni aliquam mētiendi daret occasionem & conscribēdum banirantium per deum factorem cœli & terrę maris nulli Iudęos facturos alienigenę & maxime Grecis. Oportebat aūt mentientē absolute dicere nulli facturos alienigenę & magis Aegyptijs. Sic eni ab initio poterāt eius figmēta de iureiurādo cōgrudere ab Aegyptijs vtiq; non propter malignitatem suam: sed propter calamitates expulsi sunt. A Grecis autem plus locis q̄
B studijs sumus adiūcti: ita vt nullę inter nos & illos inimicitię Zelotypię esse noscunt. Ediuerso nāq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse/ quorum quidam permansere quidam vero perdurare non ferentes denuo recessere. Hoc tamen iusiurādum nunq̄ se quisq̄ audisse meminit apud nos habitum/ sed solus Appion vt videtur audiuit. Ipse vtiq; composuit nimis: igitur hęc maxima compositio etiam in futuro dicenda Appionis admiratione dignissima est. Quarum rerum hoc affirmauerim dictum/ quia neq; legibus iustis vtamur/ nec deum colamus vt cōuenit/ & diuersis gētibus seruiamus/ & calamitates quasdem circa ciuitatem sustineamus cum vtiq; principalis ciuitas Romanorum sit/ cuius ciues soli ab initio regnare atq; nos seruire consueuerunt. Quis etenim ab horum magnanimitate se valeret abstinere/ Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Appion locutus est/ quando paucis contigit in principatum continue præsidere & non rursus alijs facta mutatione seruire. Plurimę namq; gentes alijs obedire coactæ sunt. Soli autem Aegyptij eo q; refugiant sicut aiunt in eorum prouidentia dij atq; soluentur migrantes in effigies bestiarum. Honorem præcipuum inuenerunt vt nulli famularentur horum qui Assam Europamq; tenuere. Qui scilicet vnam diem ex quo totius sæculi non habuere libertatem neq; apud indigenas dominos neq; apud externos Nam quēadmodum eis vsi sint per se non semel solummodo sed frequenter vastantes vrbes templa vertentes amputatos apud eos interficientes deos improperare non studeo. Non enim cōuenit stultitiam nos indocti Appionis imitari/ qui neq; casus Athenienssium neq; Lacedęmoniorum animo suo cōcepit. Quorum alios quidem fortissimos/ quorum summi diuersis vitę sunt calamitatibus sauciati. Dimitto dirutam Athenienssium arcem templum Ephœsinum & Delphos/ aliaq; multa pro quibus intulit. sed potius inferētibus improperia. ¶ Nouus autem accusator nostrorum Appion inuentus est malo
C rum suorum apud ægyptum gestorum prorsus oblitus. Sed Sesostris eum quem refert fabula regem fuisse ægypti vt credit excęcauit, Verumtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Salomonem: qui multas subdidere gentes. Sed de his modo supersedendū est. quę vero cunctis nota sūt: Appion modis omnibus ignorauit: quoniam persis & post illos principibus asię Macedonibus/ ęgyptij quidem seruire nihil differentes a famulis. Nos autem liberi consistentes etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum annis vigīti & centum vsq; ad Pompeium magnū & dum vniuersi sunt expugnati a Romanis principibus omniū soli propter fidem suam maiores nostri aemulatores & amici fuere. Sed quęritur quia viros mirabiles non prębuimus vel vt quorundam artium inuentores & inter hos enumerat Socratem & Zenonem Cleantem & alios huiusmodi. Deinde qđ potius est mirandum semetipsum his adiecit & beatificat Alexandriam quia ciuē talem habere meruit/ quod rite facit. Oportebat enim vt ipse sui testis existeret/ quia alijs omnibus sit importunus & callidus esse videbat & vita verboq; corruptus. Quapropter recte quilibet Alexādrię cō dolebit si su-

Rāsso ad fabulam.

Ianuas templi ęquitas & ornatus quas nō minus viri ducēti singulis diebus claudebant &c.

Multi græci iudeorū leges venerati sut.

Inuectiua contra appionē mēdacem.

Nouus iudeorū accusator Appiō malorū apd ęgyptū gestorū oblitus seruiebat eni ęgyptij pśis & macedōibus nihil a famulis differētes Iudęi vero tenuerunt prisla.cxx.ānis.

per iſto aliquid magni ſapuerit. De veris autē qui fuere apud nos titulo nullo laudis inferiores ſcīunt D
qui voluerint noſtrę antiquitatis libris incūbere. Reliqua vero quę in accuſatione conſcripta ſunt dignū erat forte ſine ſatiſfactione relinquere: vt ipſe ſui potius & aliorū Aegyptiorū accuſator extaret.

Appiō iudęos de imolatione aīaliū & qa ſuillis nō veſcūtur carnibus & de genitaliū circūciſione accuſat ad quę Ioſephus rñdet prio de imolatiōe aīaliū quę cōmunis ē cū alijs ppl'is.

¶ Quęritur enim eo q animalia conſueta ſacrificemus: & nō veſcamur carnibus ſuillis: ſed & circūciſionem genitalium vehemēter irridet. De noſtrorum quidem animalium peremptionē cōmunio nobis eſt cum alijs hominibus vniuerſis. Appion autem ſacrificantes nos redarguēs increpat ſemetipſum: cum genere ſit Aegyptius. Nō enim Gręcis aut Macedonibus aduerſatur. Iſti enim optant ſacrificare & centum bobus ad ſacrificia ſuis diis & ſacerdotibus vtuntur ad epulas. Quę cum ita ſint non propterea contigit mundum animalibus deſolari: quod Appion expauit. Qui tamen ſi ſolemnitates Aegyptiorum ſequerentur quidam mundus hominibus ferociſſimis aut beſtijs impleret: quas iſti iudicantes deos diligenter enutriunt. Etenim ſi quis eū conſuleret: quos putaret omniū Agyptiorum eſſe ſapientes atq; deicolas ſacerdotes ſine dubio fateretur. Hæc enim duo dicuntur ſibimet ab initio a regibus eſſe prępcepta. vt deos colant & ſapientiam diligant: quod illi facere prępcipue iudicātur: qui tamen & circumciduntur omnes: & a porcinis abſtinent cibis. Sed neq; vllus alter Aegyptiorum cum eis diis ſacrificare dignoſcit. Cęcus igitur fuit Appion: quādo pro Aegyptijs noſtras detractiones componens illos videtur potius accuſare: qui nō ſolū vtunt ſolemnitatibus: quas in nobis cul pat iſte. Sed etiam alios circūcidi docent: ſicuti dixit Herodotus. Vnde recte michi videtur Appion E
propter patrię ſuę leges mulctam ſoluiſſe blaſphemię. Etenim neceſſario circumciſus circa genitalia vulnera ei facta nihil ei circum pferunt & putrefactus magis doloribus expirauit. Oportet enim bñ ſapientes in legibus proprijs circa pietatem integre permanere: & aliorum minime permanere. Iſte vero ſuas quidem leges effugit. De nobis vero mentitus eſt. Hic itaq; terminus vitæ fuit Appionis. Sed & noſter hic ſam finem liber accipiet.

¶ Ioſephus Apollonium Molonem & Lyſimachum & nonnullos alios reprehendit qui tam per ignorantiam q̄ per inſaniam Moyſi legiſlatori tanq̄ mago derogantes leges. Iudęorum nullius malicię nulliuſq; virtutis dixerunt eſſe doctrices. Apollonij vero diſperſa eſt accuſatio. Hic enim iudęos aliqñ ſine deo eſſe hominibus odioſos appellat aliquādo eis formidinem improperat. aliqñ ſuperbiā impingit ipſoſq; barbaris affirmat ſtultiores. legiſlatorem autem Moyſem ſuper cęteros legiſlatores grę cos (apud quos legis nomen non fuit cognitum) extollit laudibus. legiſlatores enim Grę corum fabulę ſunt: infinitęq; ſunt eis legum differentię ſibi inuicem repugnātes. Moyſes vero deum eternum omnium gubernatorem legibus ſuis colere docuit. Pythagoras quoq; anaxagoras plato & Stoici diuinam cognouerunt naturam.

Capitulum quintum.

Contra apollonium & lyſimachū moyſi legiſlatori tāq̄ mago & fallaci derogātes dicētes leges iudęoꝝ malicię nulliq; virtutis eſſe doctrices.

QVoniam vero & Apollonius Molonis & Lyſimachus: & aliꝭ quidam tam per ignorantiā q̄ per inſaniam de legiſlatore noſtro Moyſe de legibus verba protulere: nec iuſta nec vera. Dum illi quidem velut mago atq; fallaci derogant. Leges autem malitiæ apud nos nullius q; virtutis affirmant eſſe doctrices. Volo breuiter & de omni cōuerſatione noſtra & de particulari ſicuti potero proferre ſermonem. Reor enim fore manifeſtum: quia & ad pietatem alterutrum vniuerſalemq; clementiam: inſuper ad iuſticiam laborumq; tolerantiam: & ad contemptū mortis optimas leges poſitas habeamus. Rogo tamen lecturos vt non cum inuidia exequātur huius operis lectionem. Non enim propoſui laudes cōſcribere noſtrorum: ſed aduerſus eos qui nos plurimum & falaciter accuſarunt ſatiſfactionem hanc puto eſſe iuſtiſſimam. Proinde accuſationem Apollonius non continue ſicut Appion inſtituit: ſed diſperſim. Quippe ñ aliquando quidem nos ſine deo & hominibus odioſos appellet. Aliqñ vero formidinem nobis improperat. Et e diuerſo rurſus aliqñ de p̄ſumptione faſtum gentis noſtrę querit. Dicit autem etiam ſtultiores barbaris & propterea nullū inuētum nos ſolos vitę vtilię comperiſſe. Hęc autem omnia manifeſte redarguunt dū vniuerſa contrario q̄ ab eo ſunt dicta mōſtrant. Et legibus imperata & a nobis cū omni integritate geſta. Si vero coactus fuero facere mentionem legū contrariarum apud alios cōſtitutarum cuius rei culpabiles illi ſunt qui noſtras ſolemnitates tanq̄ malas dicere voluere. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neq; quia eas habeamus leges quarum ego capitales & ſummas ad increpandum poſiturus ſum æque: quia prępcipue in legibus proprijs perduramus. Paulū ergo ſumens onus volo prius edicere: qui eorū qui ſine lege & ordine viuunt. Hi qui ordinis & cōmuniū legum amatores extiterūt: & primi hoc inchoauerunt. recte manſuetudinem noſtramq; virtutem p̄ſtare dicendi ſunt. Deniq; cognatur ſinguli eorum geſta ſua ad antiquitatem referre: vt imitatores aliorum videantur exiſtere: & non ipſi potius alijs. vt legitime viuere debeant exponere. His igitur hunc in modum habentibus virtus legiſlatoris eſt memoria conſiderare: & his qui vſuri ſunt legibus quas poſuerit ſatiſface quia recte ſunt. Populi vero eſt vt in omnibus quę conſtituta ſunt perduret: & neq; fœlicitate procedente neq; calami-

Accuſatio apolloniꝰ diſpſa q iudęos aliqñ ſine deo eē hoībus odioſos appellat aliqñ eis formidinē ipropetrat aliqñ ſuperbiā eis ipigit ipſoſq; barbaris affirmās ſtultiores.

A tatibus aliquid horum immutet. Dico igitur nostrum legislatorem quorumlibet qui memorantur legislatorum antiquitate precedere. Lygurgus enī & Solon & Zeleucus Locrensis & omnes qui apud greços mirabiles sunt nouelli atq; recentes quantum ad illum comparati esse nosciť. Quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est qui nusq̄ in opere suo hoc vsus est nomine. Non enim secundum legem: sed indiffinitis sentenciis & regum preceptiōibus populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permansere tantum moribus vtētes: & non scripto. Et multa horum semper secundum euentum casuum permittentes. Noster vero legislator antiquus existens hoc etenim vndiq; manifestum est etiam apud eos clarum qui semper contra nos loquunť semetipsum prebuit optimum principem populorum & conciliatorem magnum. Sed instructionem totius legis vitæ constringens eis suasit hanc libēter excipere & firmissime inclyta scientia custodire. Primitus autem eis magnitudinis opera videamus. Ille namq; progenitorum nostrorum relinquentium Aegyptum & ad terram propriam remeantium: multa milia sumens ex plurimis & impossibilibus rebus cautissime liberauit: & inaquosam eos & multū arenosam oportebat transire viam: bellaq; deuincere: & filios ac vxores p̄damq; belli seruare in quibus dux egregius & cōciliarius sapiētissimus & tutor veracissimus fuit vniuersorum. Omnem si quidem multitudinem in semetipsum pendere facit: & cum omnia quę vellet persuadere posset in nullo horum vindicauit sibimet potestatem: sed in quo maximo tempore potestatem sibimet arrogant & Tyrannidem prę sules rerum: & populum frequenter plurima iniquitate viuere consueseunt. In hac ille potētius constitutus ediuerso: magis iudicauit agendum pie & plurimam exhibere alijs æquitatem ipse virtutem precipuam se credens cunctos ostendere: & salutem firmissimam præbere sequacibus bona voluntate. Et maximis actibus in singulis casibus vsus est. Quapropter recte iudicabat ducem atq; consiliatorem se deū habere & primitus sibimet satisfaciens quia secundum illius voluntatem vniuersa gereret atq; tractaret. Credidit modis omnibus oportere vt etiam apud plebem hęc opinio permaneret. Namq; dum respicere suā vitam credunt: delinquere non presumunt. Huiusmodi quidem noster legislator fuit non magus: nō

B fallax sicut derogatores iniuste pnunciant. sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoē & post eum legislatores. Alij namq; quidam eorum leges positas a Ioue dicebāt. Alij vero eas in apollinem & vaticinium delphicum referebant: siue pro veritate hoc credentes seu facile suadendum iudicantes populo. Qui vero precipuas leges instituerit / vel qui iustissime de dei fide cognouerint / licet hoc ex ipsis legibus facta comparatione conspicere. Iam enim de ipsis tempus est disputādi. ¶ Igitur infinitæ quidem particularis gentium atq; legem apud cunctos homines differentię sunt. Alij si quidē Monarchis / alij vero populo potestatem reipublicę commisere. Noster vero legislator nichil horum intendens: veluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat verbi diuinam rempublicam declarauit: deo principaliter conuersationem nostram atq; potestatem excellenter assignans & satisfaciens eum cunctos inspicere tanq̄ causam bonorum omnium vniuersis hominibus existentem: & quęcūq; contigit eos in angustijs supplicasse illius non latuisse volūtatem. Neq; quicq̄ eorum quę gessere vel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare vnum vero eum esse mōstrauit & ingenitum immutabilem per tempus ęternum & omni specie mortali pulchritudine differentem. Et ipsum nobis notum qualis autem sit secundum substantiam prorsus ignotum. Hæc itaq; de deo saperent prudētissimi græcorum quia quidē eruditi sunt illo vtiq; sciendi præbente principia nunc dicere prætermitto: quia non optima & congrua dei naturę atq; magnificentię sunt valde testātur. Pythagoras enim & Anaxagoras & Plato: & post illos philosophi Stoici & pene cuncti videntur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem ad breue philosophantes populo superstitionem opinionibus iam conscriptam veritatem dogmatis proferre timuere. Noster vero legislator opera præbens consonis verbis suis nō

C solum his qui cum eo erant satisfeci. Sed etiam qui ex illis semper erant nascituri hoc immutabiliter inspirauit: & causa legislationis ad vtilitatis modum semper adduxit. Non enim partem virtutis dei culturam dixit: sed huius partes alias esse perspexit atq; cōstituit. Idem fortitudinem iusticiam & in omnibus ciuium concordiam ad alterutros. Cūctae namq; actiones & studia vniuersiq; sermones ad diuinam referunť per omnia pietatem. Non enim hoc inexaminatum aut indefinitum vlterius dereliquit.

¶ Duo moralis disciplinę modi quorum vnus sermone doctor est alter excitatione morum quos Moyses ambos multa diligentia complectit. ceteri vero legislatores vnum assumentes alterę relique runt. sicut Lacedęmonij & Cretes moribus erudiebanť non verbis. Athenienses vero & pene omnes alij greci quę oportet agi suis legibus pcipiebant. assuescere vero ad hęc operibus minime valuerūt. precepit autem Moyses semel in ebdomada relicto opere populum ad legis auditionem cōgregari. Quibus itaq; Iudęus interrogatus facilius legem q̄ nomē suum recitabat. Nullusq; eorum de deo ser-

Laudes moysi legislatoris sup ceteros legislatores greços apud quos legis nomē non fuit cognitū &c.

Greçorū legislatores fallaces.

Infinitæ legum apd gētes differentię.

Moyses deum, eternū oim gubernatorem posuit.

Pythagoras. Anaxagoras & Plato & Stoici quō diuinā cognouerūt naturam.

mones audet ꝓferre contrarios. Nihilq; nouum vel his quę antiquitus ſauciata ſunt contrariũ fas eſt illis cogitare. diuinę enim legis integritas ſacerdotibus eſt commiſſa, nulluſq; ſanctior eſt principatus cuius populus ſit ad pietatem ꝑparatus. Opera autẽ diuina omnibus ſunt manifeſta vniuſq; dei templum eſt vnum. hunc placant hoſtijs ſacerdotes quorum primus ſecundum genus deo cuſtodit lege de dubijs iudicans & punit lege conuictos. Capitulum ſextum.

Duo moralis diſcipline modi ſcz verbo & mos quos moyſes ãbos cõplectit.

VOſi quidem ſunt totius diſciplinę & moralis inſtitutiõis modi/ quorum vnus quidẽ ſermone doctor eſt. Alter vero excitatione morum quę cũ ita ſunt quidam legiſlatores ſentiendi ſunt diſcreti/ & alterum horum modum ſibi placitum aſſumentes alterũ reliquerunt. Sicuti Lacedemonij quidem & Cretes moribus erudiebant/ non verbis. Athenienſes vero & pene omnes alij Greci quę quidem oportet agi ꝑcipiebant ſuis legibus. Aſſueſcere vero ad hęc operibus minime valuere. Noſter autẽ legiſlator hæc ambo multa diligentia cooptauit. Nam nec exercitatione morum dimiſit non traditas/ neq; legis ſermone reliquit incõptas Sed mox a primo inchoans cibo & vnicuiq; dicto conuenięte nihil neq; minimarum eſcarum ſub poteſtate voluntatis vtentium dereliquit. Sed & de cibis quibus conuenit abſtineri/ & qui ſumendi ſunt/ vel quę dięta communis eſſe videatur. Necnon & de operibus labore ſimul & requie. Terminum atq; regulam poſuit legem: quatenus veluti ſub patre atq; domino viuẽtes: neq; volentes quicq̃: neq; per ignorantiam deliquamus. Non enim ignorantibus pœnam poſuit. ſed optimam & neceſſariam correptionem monſtrauit legem. Quapropter non ſemel audire: nec ſecundo vel ſępius. Sed in vnaquaq; ſeptimana alia opera relinquentes: ad legis auditionem cõgregatiꝑ cepit vniuerſos eamq; perfecte condiſcere q̃ ſcilicet omnes legiſlatores reliquiſſe noſcuntur. Et intã tum plurimi hominum porro ſunt vt ſecundum ꝓprias viuant quia pene eas ignorant. Et cum pecauerint tunc agnoſcunt ab alijs quam legem probant eſſe pręuaricati. Sed etiam viri maxima cum gloria & principalia gubernantes ꝓfitentur ignorationem. Scitos nãq; ſibi faciunt aſſidere ad diſpẽſationem rerum: & experimentum legis habentium. Noſtrorum vero quilibet cum leges interrogatur facilius q̃ nomen ſuum recitat. Vniuerſas quidem mox a primo ſenſu eas diſcentes in animo velut inſcriptas: & rarius quidem quilibet tranſgreditur. Impoſſibile autem eum ſuppliciũ deuitare peccantem. Hoc itaq; primum omnium mirabilem conſonantiam nobis inſtituit. Nam vnam quidem habere & eandem de deo ſectam: vita vero ac moribus differre nihil ab inuicem optimam morĩbus hominum poteſt celebrare concordiam. Apud nos etenim ſolos neq; de deo quilibet ſermones audet alterutris aduerſarios ſicut multa ſimilia apud alios fieri comprobantur. Cum non ſolum a fortuitis quod viſum fuerit vnicuiq; profertur. Sed etiam apud quoſdam Philoſophorum hoc crebro ſumitur. Quando alij quidem totam dei naturam ſermonibus perimere tentauere. Alij vero eius ꝓuidentiam ab hominibus abſtulere. Neq; in ſtudijs vitæ a differentia vlla cõſpicitur/ Sed communia quidem opera omnium apud nos exiſtunt. Vnus non de deo ſermo concors eſt aſſerens illum cũcta reſpicere. ſed etiam de ipſius vitę ſtudijs. Et quoniam oportet omnia alia ad terminum diuinę pietatis adduci: a mulieribus noſtris & a ſeruis quilibet auerti Pro qua re illatas nobis calumnias a quibuſdam cur non exhibeamus viros inuentores nouorum operum ſeu verborum contigit oriri. Alij ſiquidem in nulla re paterna perdurare optimum eſſe putant: & pręcipue trãſgreſſoribus ſapientiæ robur aſſignant. Nos autem ediuerſo vnam eſſe prudentiam atq; virtutes exiſtimamus/ nihil pœnitus vel facere vel cogitare contrarium his quę antiquitus ſancita noſcuntur/ quod ſcilicet indicium legis eſt optimo fœdere conſtitutę. Nam ea quę nunc non habent modum experimento ſępe correpta redarguũtur. Apud nos autem qui credimus ab initio poſitam legem diuina voluntate nichil aliud pium eſt q̃ hanc ſub integritate reſeruare. Quis etenim eius quicq̃ mouere poteſt/ aut quid melius adinuenit vel qui ab alijs tanq̃ precellentius ad ſtatũ reipublicę noſtrę migrauit/ aut quę poterit eſſe melior atq; iuſtior q̃ ea quę deũ quidem principem omnium eſſe cõfirmat. Sacerdotibus autẽ in communi quidẽ res ꝑcipuas diſpenſare permittit. Summo vero pontifici aliorum ſacerdotum principatum cõpetenter iniungit. Quos vtiq; non diuitijs neq; alijs quibuſdam ſponteneis auiditatibus prælleentes. Legiſlator ad culmen huius honoribus inſtituit. Sed quinq; ſapientia vel temperantia alijs præſtare noſcuntur/ eis pręcipue culturam diuinę placationis coniunxit. Apud hos igitur & legis & aliorum ſtudiorum integra diligentia cuſtoditur. Cõtemplatores etenim omnium atq; iudices contentionum & punitores culpabilium ſacerdotũ eſſe decreti ſunt. Quis ergo principatus quod regnum erit hoc ſanctius vel qui honor deo potius cooptabitur cum omnis quidem populus ſit ꝑparatus ad pietatem/ Summa vero diligentia ſacerdotibus ſit indicta & velut quędam feſtinitas gubernetur vniuerſa reſpublica. Cum enim miniſteria ſua: numero paucorum dierum alienigenę cuſtodire nequiuerũt ea videlicet ſacrificia nominantes nos cum multa delectatione & in commutabili voluntate ſoleni-

Nihil nouũ vel his quę antiquitus ſancita ſunt cõtrariũ fas eſt iudeis cogitare.

Integritas diuinę legis ſacerdotibus commiſſa. Nullus ſanctior principatus illo cuius ꝑpls ſit ad pietatẽ ꝑparatus.

Pręcepit Moyſes ſemel i ebdomada relicto opere populũ ad legis auditionẽ congregari.

Quilibet iudeus interrogatus facilius legẽ q̃ nomẽ ſuũ recitat.

Apud iudeos nullus ſermões de deo audet ꝓferre aduerſarios ſicut apud alios &c.

A tatis opus per omne ſeruamus æuum. ¶ Quæ igitur ſunt præcepta vel interdicta ſimplicia ſiue nota dicamus. Primum quidem de deo eſt. Deus habet omnia prefectus beatiſſimus ipſe ſibi cūctiſq; ſuffi ciens principium & medium & terminus. Inter oīa operibus quidem & muneribus clarus & totius rei manifeſtus. forma vero & magnitudine nobis inenarrabilis Omnis nanq; materies cō parata ad hu ius imaginē licet ſit preciosa tamē promē cunctaq; ars ad illius imitatiōis inuentum extra eſſe artem cognoſcitur nihil ſimile neq; videmus neq; poſſumus ſuſpicari neq; coniſcere. Sanctū eſt videmus eius opera lumē/cęlum/ſolem/luuā/flumina/mare/aialium/ nationes/redditiones/fructum hæc deus fecit non manibus neq; laboribus neq; quibuſdā indiguit ſibi cooperantibus: ſed ipſo videnteꝫ bona repente facta ſunt. Bona nunc homines conuenit vniuerſos ſi qui eum quę placere exercitatione vir tutis. ¶ Modus eum diuine placationis iſte ſanctiſſimus eſt. Vnum templum vnius dei commu ne omnium communis dei cunctorum. Gratum namq; ſemper eſt omne quod ſimile eſt. Huic placant quidem ſacerdotes ſemper. Præcedit vero iſtos primus ſecundum genus qui ante alios ſa cerdotes ſacrificauit deo cuſtodiet leges/ de dubiis iudicabit/puniet lege conuictos. Huic quiſquis non obedit ſupplicio ſubiacebit tanq; qui in ipſo deo impie geſſerit. Hoſtias immolant/nō ad crapu lam noſtrā vel ebrietatē attinentes. Hæc eñ non placēt deo quę res occaſio potius iniuriarū ſimul & B expenſarū eſt. Deus eñ temperatos ordinatoſq; & boni generis diligit & vt p̄cipue ſacrificantes ca ſte viuamus. In ſacrificiis autē p̄ cōmuni ſalute primū oportet orare Deinde ſinguli pro ſemetip̄is. Quomodo oēs ſociꝫ ſumus & qui hoc conſortiū ſuæ vitæ p̄ponit maxie deo gratiſſimū eſt/ſupplica tio vero fit ad deū votis ac precibus nō vt bona p̄ſtet nec enim ipſe ſponte cōtulit vniuerſis: & vno depoſu it: ſed vt hoc ſuſcipere valeamus ſuſcipientesq; ſeruemus: purificationes in ſacrificijs lex de creuit. Ex oi excubiꝫ excōicatione a muliere facta & alia multa conſcribere valde longiſſimum eſt.

¶ Lex matrimonium filiorum procreandorum cauſa inſtituit: vbi mulier viro eſt inferior omnē autem aliam prohibet hominum permixtionem adulteriumq; ſub pena mortis prohibetur: neq; in fi liorum natiuitatibus epulationes aut ebrietatis occaſiones permittit ſed filios iubet erudiri. Mor tuos quoq; iubet ſpoliendos honor parentibus poſt deum exibendus: & qui eos cōtriſtat eſt lapidā dus. Arbiter munus accipiens morte moriatur mutuans vſuras non accipiat. Recipiendi quoq; in le gum communicatione alieni lex erga hoſtes docet clementiam. Mors autem in pluribus cauſis pœ na eſt tranſgreſſoribus. Similiter lex eſt ineuitabilis in ſeruis menſuris ponderibus ac de iuſta ven ditione. Iudei itaq; pro legis conſeruatione alacri animo paſſi ſunt mortem.

Capitulum ſeptimum

IViuſmodi ergo de deo & eius placatione ſermonibus eſt. Ipſe autē ſimul etiam lex eſt quoſdā aūt nouit lex permixtionē per naturam ad cōiugē ſi tamen pro filiorum cau ſa procreandorum agatur. Maſculorū vero in maſculos valde iudicauit inimicas & tē tantes horum morte decreuit dignos. Nuberevero iubent non reſpicientes ad dotem neq; violenter arripere ſed neq; dolo vel fallacia ſuadere. Diſpenſationē vero potius fieri per eum cuius eſſe noſcitur poteſtatis & p̄ cognitionē oportunā. Mulier aūt infe rior inquit eſt viro per oīa. Obedit igitur non ad iniuriā ſed vt ſit ſub regimie conſtituta. Deus enim viro poteſtatē dedit Cum hac ergo coire decet maritū ſolūmodo. Alterius vero experientiā habere nequiſſimū. Si quis autē hoc egerit declinatio nulla mortis neq; vim fieri virgini alteri deſponſatæ ne q; ſi ſuaſerit nuptę filios nutrire p̄ceput Vniuerſis autem mulieribus interdixit vel celare quod ſtatū eſt vel aliam machinationem corrumpere filiꝫ Namq; mœchatrix eſt anima demoliens & genus im minens. Igitur ſiquis ad concubitum corruptionemq; tranſierit immundus oportet autē etiam poſt legalem commixtionem viri mulieris auari. Hoc enim partem anime polluere iudicauit inflata nam q; corporibus vulneratur. Dum ob hoc fit aliquam propter purificationis cauſam talibus imperauit. Sed neq; in filiorum natiuitatibus conceſſit epulationes aggregari & fieri occaſiones ebrietatis: ſed tēperatum eſſe repente principium iuſſitq; litteris erudiri propter leges & noſſe progenitorum actio C nes vt immittantur & cum legibus educati neq; tranſgrediantur neq; cogitationem ignorationis ha bere iudicentur. ¶ Proſpexit autem etiam funeribus mortuorum benęq; p̄cioſe ad ſcpeliēdum ce lebrantu exequię. Neq; inſignium fabrice ſepulchrorum ſed neceſſaria quidem circa prolationem fu neris imperauit, domeſticos adimplere Omnibus autem viuentibus legitimum eſſe conſtituit vt ali quo moriente & concurrant & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam mo meſticos funere celebrato vt longe procul ſit q̄ ſit videatur quis mundus eſſe cum fecerit homicidiū. ¶ Parentum honorem poſt deum eſſe conſtituit & qui non repenſat eorum gratie ſed in qualibet p te contriſtat precepit eſſe lapidandum. Iubet etiam omnibus ſenioribus honorem iuuenes exibere quoniam cunctorum ſenior deus eſt. Nihil permittit cellebrandum apud amicos non enim amicitię

Opa diuina oi bus nota.

Vnū tēplū vni us dei.

Sacerdoti obe diēdū q lege cō uictos pugnit et hoſtiis deū pla cat.

Lex matrimo nij.

Mulier viro in ferior

Prohibet adul teriū ſub pœna mortis

Lex in filiorū natiitatibus nō ꝓmittit epula tiōes nec ebrie tatis occaſiōes. ſed iubet filios erudiri

Lex demortuis ſepeliendis

Honor parētū poſt deū et q cō

lum filiorū multitudine cōuenisse, illud aūt quomodo nō irrationabile est. Nec piculis belli particip⁹ tus est, sed misere maculatos ad Hierosolymā & ab eis solacia poscerent maxima stultitia nō illorū sed hæc fingētis ostendit. Ibe namq; etiā nomen positum ciuitati templorū spoliatiōe præsumpsit edicere. Et hoc postea fuisse mutatū. Miranda res quis posteris quāē turpe fuit tale nomē & ociosum Ipsi vero qui fundauere vrbem ornare semetipsos etiā vocabulo credidere. Hic aūt fortissimus vir multa detractionis peritia non intellexit quia Hierosolimi non idē voce Iudaica quod Græca significat. Quid ergo amplius quilibet dicere cōtra mendaciū tam imprudenter expositum. Sed quoniam cōgruam tam magnitudinem suscepit hic liber: aliud faciens principium: cætera presentis operis exigi nasse tentabo.

Cōtra mutationē nois Moysi.

Manethon.

¶ Explicit Liber Primus.

¶ Incipit Liber Secundus contra Appionem.

¶ Iosephus dicenda dictis continuans Appionis scripta detractionē contra Iudeos cōtinens eis improbat. Hic enim Iudeos Alexandrinos fuisse vocatos increpat dignitatē (quam impetrare prohibitus est adipisci) callinians. Iudei enim p Herachei testimonio ꝓpter fidem eorū & mansuetudinem ab Alexandro Alexandrię ciuitatis iure ciuilitatis honorati sunt. Quibus etiā Ptholomeus Lagus eorū fidem: & fortitudinem cognoscens ęgyptiaca cassa cōmisit gubernanda. post hunc Ptholomeus Philadelphus non solū captiuos Iudeos absoluit: sed & pecunias eis cōdonauit & leges eis cognoscere desiderans destinari viros (qui leges ipsas interpretarentur) rogauit. Tertius quoq; Ptholomeus (quivocatus est benefactor) fortiter Syriam obtinens nondus ægyptiacis ꝓvictoria: sed veniēs Ierusalem multas hostias Iudeorum more gratificauit. Philometor quoq; & eius vxor Cleopatra rē gnum cōmisere Iudeis & duces militię fuerūt. Onias & Dositheus Iudei quorū nominibus derogat Appion cum potius deberet venerari quia regibus fideles fuerunt: & eis gratias agere qm̄ liberauere Alexandriam. Testis enim eorū iusticię est deus. Nam Physton Ptholomeus cum aduersum Onię exercitū pugnaret omnes Iudeos in ciuitate positos eū filijs & vxoribus captens nudos ac victos elephantis subiecit lacerandos sed conuersi elephanti regis interemerunt amicos.

E

¶ Capitulum Primum.

Consumatio sequentiū ad ꝓpositū Tangit Appionis scripta quę i hoc libro vult improbare.

DRIORI quidē volumine clarissime michi Epaphrodite de antiqtate nostra mōstrauimus phœnicum & Chaldæorū ægyptiorūq; litteris satisfaciens veritati multosq; Græcorū conscriptores adducens. & meam ediuersa disputationē aduersus Manethonem & Chęremonem & alios quosdā exhibui. Nunc aūt inchoabo reliquos arguere: qui cōtra nos aliqua conscripsere. Impulsus enim sum contra Appionem respondere grammaticum si tū alius mihi hoc oportet officium. Horum igitur quæ ab eo conscripta sunt alia quidem similia sunt dictis alio rum: alia valde frigida. Plurima vero quondam tantummodo detractionem habentia & multā vt ita dixerim ineruditi probationem tanq̄ ab homine composita & moribus praua & totus vitæ suæ tempestuosus importuna. Quæ vero multi hominum propter stultitiam suam his potius sermonibus capiūtur q̄ illis quæ multo studio conscribuntur. & derogationibus quidem gaudent præconis vero mordentur nichil horum nouit indoctus. illud quoq; quod semimai dicit quo cum Iudei essent Alexandrini vocati sunt similis insciętię esse. Omnes etenim qui ab colonia aliquam denocantur & pluri mum alterutris genere differunt ab ædificatoribus appellationem accipiūt. Et quid opus est de alijs dicere nostrorum enim ipsorum hi qui Antiochiam inhabitant Antiochēi nominantur. Ius enim ciuium eis dedit conditor Seleucus. Similiter & qui in Epheso commorantur in Licaonia cum ciuibus exinde natis vniuoci sunt. Hæc præbentibus regni eis per tempora successoribus. Romanorum vero clementia cunctis non petentibus dedit appellationis suæ concessit. Non solum viris singulis. sed etiam maximis gentibus in communi. Hiberi denicq; antiqui & Tyrrheni & Sabini & Romani vocantur. Si vero hunc modum aufert communis ciuitatis Appion quiescat dicens semetipsum Alexandrinum. Natus enim in profundissima Aegypto quomodo erat Alexandrinus iure ciuilitatis sicut ipse in nobis dicit ablato cum solis Aegyptijs nunc orbis domini Romani participari cuiuslibet ciuitatis interdictum videbantur. Hic autem ita robustus est vt dignitates quas ipse impetrare prohibebatur adipisci nouvalens calumniari conetur eis qui hæc iustissime percepere. ¶ Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis quam studiose ædificabat Alexander nostrorum aliquos sibi collegit: sed omnes approbans diligenter exvinute ac sibi dignos inueniens hoc præconium nostris exhibuit eam gentem nostram studere et non mediocriter honorare. Ait enim Hecateus. Quia propter mānsuetudinem atq; fidem quam ei præbuere Iudei Samariam regionem adiecit vt eam sine tributis habe-

F

Appiō

Appiō Iudeos alexādrinos vocatos increpat dignitates (qbus nō erat dignus) calumnians.

an. l. 1. cāp. 16

Hecateus.

A rent. ¶ Similia quoq; sapuit post Alexandrū. etiam Ptolomeus Lagi de Iudeis in Alexandria cōmo-
An.l.12 rantibus. Nam ægyptiaca eis castra commisit. Arbitratus ea fide simul eorum & fortitudine conser-
cap.1. uanda & in Cyrene credens se tutissime regnaturum & non i alijs libię ciuitatibus ad ea loca partem
Iudęorum habitandi causa direxit. ¶ Post hūc autē Ptolomeus qui Philadelphus est appellatus nō
solum si qui fuere captiui apud eos nostrorum omnes absoluit: sed & pecunias eis sępius cōdonauit
& quod maximum est desiderauit agnoscere nostras leges & sacrarum scripturarum volumina cōcu-
piuit misitq; rogans destinari viros qui ei interpretauerent legē & vt hęc apprime conscriberent di-
ligentiam hanc cōmisit non quibuscunq; virīs sed Demetrium Phalereum & Andream: & Aristeum
An. li. ad hęc implenda cōstituit quorum eruditionem propriarum litterarum Demetrius differebat Alijs ve-
12.cap. ro habebant custodiam corporis eius iniunctam. His ergo hanc diligentiam imperauit. Non em leges
2.3.4. & patrum nostrorum philosophiam discere concupiscet si hisvtentes despiceret & nō potius val-
de miraretur. Quę pene omnes in ordine progenitores eius Macedonum reges ignorauere/habentes ergo nos precipuum familiaritatis affectum. ¶ Tertius namq; Ptholomeus qui vocatus est benefactor fortitur obtinens Syriam vniuersam nō dijs ęgyptiacis pro victoria solēnitates gratificas immo lauit sed veniens ad Hierosolymā multas hostias sicut nostri moris est deo gratificauit dignissimaq; dicauit ornamenta victorię. ¶ Philometor autem Ptolomeus & eius vxor Cleopatra omne regnū cō
misere Iudęis & duces totius fuere militię Onias & Dositheus Iudęi quorū nominibus derogat Appion cum debuisset opera eorum potius mirari & gratias agere quoniam liberauere Alexandriā quā
veluti defendere se quis confingit. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatrę regno & periculū pes-
An.ca. simę perditionis insisteret. Istorum labore ciuitas inteſtinis prelijs est erepta. Sed postea inqt Onias
5.c.p. advrbem deduxit exercitum paruum cum esset illic Herinus prefes Romanorū legatus Quod vt ita
6.7. dicā recte atq; iuste factum est. Ptolomeus enim qui cognominatus est Physcon moriente suo patre
Ptolomęo Philometore egressus est de Cyrene volens reginam Cleopatrā expellere & filios regis vt
ipse regnum iniuste sibimet applicaret. propter hęc ergo Onias aduersus eū bellū pro Cleopatra su-
scepit. Et fidem quam habuit circa reges nequaq; necessitate deseruit. Testis autem deus iusticię eius
manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolomęus cum aduersum exercitū quidē Onię pugnare prefu
B meret omnes vero Iudeos in ciuitate positos cū filijs & vxoribus capiens nudos atq; vinctos elephan
tis subieci sset vt ab eis conculcati deficerent. Et ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset in contrarium
quę prępararauerat euenere. Elephanti enim relinquentes sibi appositos Iudęos impetu facto super
amicos eius multos ex ipsis interemere. Et post hęc Ptolomęus quidem aspectum terribilem contē-
platus est prohibentem sevt illis noceret hominibus. Concubina vero sua carissima quam alij quidez
Hythacā. Alijvero Hyrenem denominans supplicante ne tantam impietatem perageret & concessit & ex eis quę egerat vel acturus erat poenitentiam egit. Vnde recte hanc diē Iudęi Alexandria cō-
stituti eo q; aperte a deo salutem promeruere celebrare noscuntur.

¶ Appion omnium calūniator Iudęos propter bellū cōtra Ptolomęū Physconē accusat eū
eos potius deberet laudare: & pro eorū fidelitate cōtra ipsum Iosephus affert testimoniū & eius obie
ctioni quare Alexādrinos (cū sint alexdrię deos ciues nō adorauit) rīndet. cū etiā ipsi ęgyptij scdm va
riā opinionū diuersas adorent bestias naturę cōtrarias. ipse aūt Appion cōtra Iudęos incepit seditio
nem. imaginum aūt apud alios a Iudęis (his oino etiā dei imagines prohibent) institutionis rei p ima
ginē repręsentate causa fuit honoris exhibitio.

Capitulum secundum.

C Appion aūt oim calūniator etiā ,ppter bellū aduersus Physconē gestū/Iudęos accu
sare pīsumpsit cum eos laudare debuerit. ¶ His aūt etiā vltimę Cleopatrę reginę
Alexandrinorū meminit. Veluti nobis improperans qn̄ circa nos fui ignorata &
nō potius illā redarguere studuit cui nichil oino iniustitię & malorū operū defuit
vel circa gnis necessarios vel circa maritos suos qui etiā dilexerint eā. Vel in cōmu
ni cōtra Rōanos oēs & bnfactores suos iperatores. Quę etiā sororē Arsinoem oc
cidit i tęplo nihil sibi nocētē. Peremit aūt & fratrē ilsidijs paternosq; deos & sepul-
cha ,pgenitor depopulata est. Percipięsq; regnū a prio Cęsare eius filio & successori rebellare pīum
pfit. Antoniūq; corrūpēs amatoris rebus & prię inimicū fecit & infidelem circa suos amicos instituit.
Alios quidē gne regali spoliās. alios autem demens & ad ma'a gerenda compellēs Sed quid oportet
amplius dici/cum illum ipsum in nauali certamine relinquens ideſt maritum & parentē cōmunium
filioz tradere cum exercitu a principatu & assequi esse q coegit? Nouissime vero Alexandria a Cęsa
re capta ad hocvsq; pducta est vt salem hinc sperare se iudicaret si posset ipsa manu sua Iudęos peri-
mere eo q; circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putas ne gloriandum nobis non est si quēadmo-
dum dicit Appion/famis tempore Iudęis triticum nō est mēsa. Sed illa quidē poenā subijt cōpetentē.

Testimonijs i
catet adducit Io
sephus de hono
re iudeis ,ppter
eoz fidē & mā-
suetudinē ipēso
ab alexādro pto
lomęo Lagi pto
lomęo Philadel
phe & Ptolo-
mæo energete
atq; Philometo
re Ptolomæo &
Cleopatra vxo-
re. &c.

Appiō onię &
dosithei iudeo-
rū derogat noi-
bus quoz poti
us deberet imi-
tari ,ga fideles
regibus fuerunt

Crudelitas Phy
stōis Ptolamęo
q iudeos nudos
elephātis & be-
stijs dedit dene
rādos sz cōuer-
si elephāti suos
iterimere alcos.

Appiō Iudæos
,ppter bellū cō-
tra physconem
aēcusat cuz esse
deberet launda-
re.

Josephus cesaris testimonio vtit contra appionē p fidelitate iudeorum. &c.

Nos autem maximo Cesarevtimur teste atq; fidei q̄ circa eum contra ægyptios gessimus nenō & se D natu eiusq; dogmatibus & epistolis Cæsaris Augusti quibus nra merita comprobantur Has litteras. Appionem oportebat inspicere & secundum genera examinare testimonia sub Alexandro fcta. Et omnibus Ptolomeis & quę a senatu constituta sunt. Necnon & maximis Romanis imperatoribus Si vero germanicus frumenta cūctis in alexandria commorantibus mentiri nō potuit hoc iudicium est sterilitatis ac necessitatis frumentorum non accusatio iudeorum. Quid eni sapians omnes imperatores de iudeis in Alexandria commorantibus palam est. Nam administratio tritici nihilominus ab eis q̄ ab alijs Alexandrinis translata est. Maximāvero eis fidē olim a regibus datam conseruauere ideſt fluminis custodiā totiusq; custodię nequaq̄ his rebus indignos esse indicantes. ¶ Sed super hoc quomodo ergo inquit si sunt ciues: eosdem deos quos alexandrini non colunt/ cui respondeo. Quomodo etiam cūvos sitis ęgyptij inter alterutros prelio magno & sine fœdere de religione contēditis. An certe propterea nonvos omnes dicimus ęgyptios/ & neq; communiter homines quoniam bestias adorantes naturę colitis multa diligentia nutrientes. Cum genus vtiq; nostrorum vnum atq; idem esse videatur. Si autem in vobis ęgyptijs tanę differentię opinionum sunt quid miraris super his qui aliunde in Alexandriam aduenerunt/ Sin legibus a principio constitutis circa talia permanere. Ijs autem seditionis causas nobis apponit qui si cumveritate ob hoc accusat Iudeos in Alexandrip constitutos. Cur omnes nos culpariq; positos eo q; noscamur habere concordiam. Porro enim seditiōis auctores quilibet inueniret Appioni similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim greci fuere & Macedones hanc ciuilitatem habentes nullvm sedition̄em aduersus nos gessere/ sed antiquis cessere E solēnitatibus Cumvero multitudo ęgyptiorum creuisset inter eos propter confusiones temporū etiā hoc opus semper est additum. Nostrumvero genus permansit purum. Ipsi igitur molestię huius fuere principatū nequaq̄ populo Macedonicam habente constantiam neq; prudentiā grecā; sed cūctis scilicet vtentibus malis moribus ęgyptiorum & antiquas inimicitias aduersum nos exercētibus. Edi uerso namq; factum est quod nobis improperare presumunt. Nam cum plurimi eorum non oportune ius eius ciuilitatis obtineant peregrinos vocātes eos qui hoc priuilegium ad oēs impetrasse noscō tur. Nam ęgyptijs neq; regum quisq̄ videtur ius ciuilitatis fuisse largitus neq; nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduc:t. Reges autē auxere. Romanivero semp custodire dignati sunt/ taq; derogare nobis Appion dignatus est quia imperatorum nō statuamus imagines tā q̄ illis hoc ignorantibus aut defensione Appionis indigētibus/ cū potius debuerit admirari magnanimitatem mediocritatemq; Romanorū Q̄n subiectos non cogit patria iura transcendere. Sed suscipiunt honores sicut dare offerentes piū atq; legitimū est. Non enim honoris gratiā habent/ qui ex necessitate & violentia conferuntur. Grecis itaq; & alijs quibusdā bonū esse creditur imagines instituere. Deniq; & patrū vxorum filiorumq; figuras depingentes exultant. Quidāvero etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. Alijvero & seruos diligentes hoc faciunt. Quod ergo mirū est. si etiam principibus ac dominis hunc honorem prębuere videantur/ Porro aūt legistator nō quasi prophetās Romanorum potentiam non honorandam/ sed tanq̄ causam/ neq; deo/ neq; hominibus vtilem despiciens. Et qn̄ totius animati multo magis dei inanimati probatur inferius interdixit imagines fabricari. Alij autem honoribus post deum colendos non prohibuitviros bonos quibus nos & imperatores & populum ro. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia & non solū quo- E tidianis diebus ex impensa communi omniū Iudeorū talia celebramus. Verū cum nullas alis hostias ex cōmuni neq; pro filijs peragamus. Solis imperatoribus hunc honorem precipuum pariter exhibemus quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaq; cōmuniter satisfactio posita sit aduersus Appionē pro his quę de Alexandria dicta sunt.

Obiectiōi appionis rndet Iosephus rōnē assignans quare iudæi (cū sint alexandrini ciues) deos rō colunt alexādrinorum Aegyptij bestias naturę cōtrarias colunt.

Appiō seditionē incepit cōtra iudęos.

Causa imaginū cōstructarū apd alios a iudęis q̄bus phibitū est

¶ Iosephus Appionis fautores vt possidonium & Appolonium increpat qui templū blasphemātes Iudeo asini caput ibidem mentiuntur adorare: & Antiochum illud ex auro compositum/ cum ipm templū expolianit) affirmant inuenisse contra quos pro templi honestate/ Polybium/ Stabonē/ Nicholaum damascenum/ Tymagenē/ Castorem/ & Appolodorum testes producit: qui omnes Antiochum auro argētoq; plenum templum dicunt spoliasse. Neq; iudei asinis honorem neq; potestatem aliquam dant sicut ęgyptij Crocodillis & aspidibus quas adorant: Sed sacrilegū Antiochū excusarevolentes multa cōtra tēpli honorē sunt mentiri quos Appiō propheta fixit ipm in tēplo lectum inuenisse & iacētē hoiem mēsāq; multis cibarijs refertā illiq; hoiem grecū iacente ab antiocho libertatē petiuisse & annis singulis imponit dixisse iudęos grecū saginatū occidere & imolare & exvisceribus gustare & in imolatione Greci cōtra grecos cōiurare in inimicitias. Sed ad fabulā rndet Iosephus cū iudei nō solū aduersus grecos legū discordiam habeant: sed aduersos ægyptios & plurimas alios & tamē nihil tale aduersos vllum cōmittitur. Nec etiā tantis iudeorum milibus degessanda sufficere

A viſcera Inſenſati itaq; non verbis: ſed operibus ſunt arguendi. Templi namq; integritas & mundicia in porticum cuſtodia manifeſtantur atq; maxima circa illud prouidẽtia cum neq; aliquod vas liceat portare in templum.

Capitulum tertium.

Poſſidonius Apollonius.

Cõtra Appiõis fautores & templi blaſphemos Turpiſſimum mentiri.

Appiõ aſinſca put i tẽplo mentiẽ iudeos adorare.

ADmiror autem eſſe nos/qui ei huiuſmodi formitem p̃buere/ ideſt poſſidoniũ & Apollonium Molonis/qñ accuſant quidem nos quare nos eoſdem deos cũ aliis non colimus Mentientes autem pariter/& de noſtro templo blaſphemias componentes incongruas/ non ſe putant impie agere/ dum ſit valde turpiſſimum libris qualibet rõne mentiri. Multo magis de templo apud cunctos hoies nominato tanta ſanctitate pollente. In hoc enim ſacrario Appion p̃ſumpſit edicere Aſini caput collocaſſe Iudeos/& eum colere/ac dignũ facere tanta religione/& hoc affirmãt fuiſſe depalatũ dũ Antiochus & Epiphanes & expoliaſſet templũ/& illud caput inuẽtum ex auro cõpoſitum multis pecunijs dignũ. Ad hoc igit prius quidem. Quoniã Aegyptius vel ſi aliquid tale apud nos fuiſſe nequaq̃ debuerat increpare cũ non ſit deterior aſinus furonibus & hircis & alijs qui ſunt apud eos dij. Deinde quomodo non intellexit operibus increpatus de incredibili ſuo mendacio Legibus nãq; ſemper vtimur hiſdem/in quibus ſine fine conſiſtimus. Et cum varij caſus noſtram ciuitatem ſicut etiam aliorũ vexauerint. Et dius ac Pompeius magnus/ac Licinius Craſſus/& ad nouiſſimum Tytus Cæſar/ bello vincentes obtinuerunt templum. Nichil huiuſmodi ille inuenere/ſed puriſſimam pietatem de qua nichil nobis eſt apud alios effabile. Quia vero Antiochus neq; iuſtam fecit templi depredationẽ/ ſed de egeſtate pecuniarũ ad hoc acceſſit cum non eſſet hoſtis/& ſuper nos auxiliatores ſuos & amicos aggreſſus eſt. Nec aliquid dignum deriſione illic inuenit. Multi & digni cõſcriptores ſuper hoc quoq; teſtãtur/Polybius Megalopolita/Strabon Capadox/Nicolaus Damaſcenas/Timagenes/ & Caſtor tẽporum conſcriptor/& Apollodorus omnes dicunt pecunijs indigẽtem Antiochum tranſgreſſum fœdera Iudeorum & ſpoliaſſe tẽplum auro argẽtoq; plenum. Hec igitur Appion debuit reſpicere/niſi cor aſini ipſe potius habuiſſet/& impudentiam canis/& qui apud ipſos aſſolet coli. Neq; eni extrinſecus alia ratiocinatione mẽtitus eſt. Nos itaq; aſinis neq; honorem neq; poteſtatem aliquam damus ſicut Aegyptij Crocodilis & aſpicibus/quando eos qui ab iſtis mordentur & a Crocodilis rapiuntur felices/& deo digni arbitantur. Sed ſunt apud nos aſini/ quod apud alios ſapientes viros onera ſibimet impoſita ſuſtinentes. Et licet ad archas accedentes comedant aut propoſita non adimpleãt multas valde plagas accipiunt quippe operibus & ad agricultrã rebus neceſſarijs miniſtrantes/ſed aut omnium gurdiſſimus fuit Appion ad componendum verba falacia/aut certe ex rebus initia ſumẽs hec implere nonvaluit/quando nulla poteſt contra hos blaſphemia prouenire. ¶ Alteram vero fabulam derogatione noſtra plenam de grecis appoſuit/de quo hoc dicere ſaterit/quoniam qui de pietate loqui preſumunt/oportet eos non ignorare minus eſſe in mundum per templa tranſire q̃ ſacerdotibus ſceleſta verba confingere. Iſti vero magis ſtudere defendere ſacrilegũ regem q̃ iuſta & veracia de noſtris & de templo conſcribere. Volentes enim Antiocho preſtare & infidelitatem ac ſacrilegum eius tergere quo circa gentem noſtram eſt vſus ptopter egeſtatẽ pecuniarum detrahẽtes nobis/etiã quæ in futuris eſſent mentiti ſunt. Propheta vero aliorum factus eſt Appion/& dixit Antiochum in templo inueniſſe lectum & hominem eo iacentem/& propoſitam ei menſam maritimis terreniſq; volatilium dapibus plenam: & obſtupuiſſet his homo. Illum vero mox adoraſſe regis ingreſſum tanquam maximum ei ſolatium prebiturum/ac procidentem ad eius genua extenſa dextera poposciſſe libertatem. & iubente rege vt cõſideret & diceret quis eſſet vel cur ibidem habitaret vel quę eſſet cauſa cibo rum eius. Tunc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter ſuam ait narraſſe neceſſitatem Inquit eſſe ſe greçum & dum perageret prouiciam propter vitę cauſam direptum ſe ſubito ab alienigenis hominibus/atq; deductum ad templum & incluſum illic/ & a nullo conſpici/ ſed cuncta dapium preparatione ſaginari. Et primum quidem hec ſibi inopinabilia beneficia prodidiſſe & detuliſſe lęti etiam. Deinde ſuſpitionem/poſtea ſtuporem/ac poſtremum conſulentem a miniſtris ad ſe accedentibus audiſſe legem ineffabilem Iudeorum pro qua nutriebatur/ & hoc illis facere ſingulis annis quodam tempore conſtituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum/ eumq; annali tempore ſaginare/& deductum ad quandam ſiluam occidere quidem eum hominem eius corpus ſacrificare ſecundum ſuas ſõlemnitates/& guſtare ex eius viſceribus & iuſiurandum facere in immolatione Greci/vt inimicitias contra Græcos haberent. Et tunc in quandam foueã reliqua hominis pereũtis abiicere. deide refert eã dixiſſe paucos iam dies debita ſibimet ſupereſſe atq; rogaſſe vt erubeſcẽtes Greçorum deos & ſuperantes i ſuo ſanguine inſidias iudeorum. De malis eum circũſtantibus liberaret. ¶ Huiuſmodi ergo fabula nõ tantũ omni tragœdia pleniſſima eſt/ſed etiã crudeli impudẽtia redundat. Nõ tñ a ſacrilegio priuat Antiochum ſicut arbitrati ſunt qui hec ad illius gratiam cõſcripſere. Nã

Teſtes de honeſtate tẽpli q oẽs Antiochũ auro argẽtoq; plenũ dicũt ſpoliaſſe.

Aegyptij adorãt crocodillos & aſpides.

Sacrilegũ Antiochũ volẽtes excuſare multa mẽtiti ſũt, cõtra tẽpli honorem quorũ Appion propheta dixit ipm i templo lectũ inueniſſe & hoiem iacẽtem appoſita mẽſa.

Appion iudeis ponit ſingulis annis greçũ occidere & immolare &c.

enim presumsit aliquid tale vt ad templum accederet/Sed sic autem inuenit non sperans. Fuit ergo D
volūtatibus iniquis impius/& nichilominus sine deo quanta iussit mendacij superfluitas. quē ex ipa
recognoscere valde facillimum est. Non enim circa solos Grecos discordia legum esse dignoscit/ sed
maxime aduersus Aegyptios & plurimos alios. Quē enim chorum contigit aliquando circa nos pe-
regrinari/ vt aduersos solos renouata cōiuratione per effusionem sanguinis egeremus/vel quomodo
possibile est vt ad has hostias oēs iudei colligerentur/& tantis milibus ad gustanda viscera illa suffice
rent sicut ait Appion/vel cur inuentum hominem quicunq; fuit/ non enim suo nomine conscripsit/
aut quomodo eum in suam patriam rex non cum Pompa deduxit dum posset. Hoc faciens ipse qui-
Insensati nō verbis sed opibus iunt arguendi. dem putari pius & Grecorum amator eximius/assumere vero cōtra iudeorum odium solatia magna
cūctorum. Sed hec relinquo/insensatos enim non verbis sed operibus decet arguere. Sciunt igit om
nes/qui viderent constructionem templi nostri/ qualis fuerit & intransgressibilem eius purificationis
integritatem. Quattuor enim porticus habuit in circuitu/& harum singule propriam secundum legē
habuere custodiam. In exteriorem itaq; ingredi licentiam omnibus etiam alienigenis/mulieres tan-
tummodo mēstruate transire prohibebantur. In secunda vero porticu cuncti iudei ingrediebātur eo-
rumq; coniuges cum essent ab omni pollutione munde. In tertia masculi iudeorum mundi existētes
atq; purificati. In quarta autem sacerdotes stolis induti sacerdotalibus. In aditum vero soli principes
sacerdotum propria stola circūamicti. Tanta vero est circa omnia prouidentia pietatis/ vt secūdum B
quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Mane etenim aperto templo oportebat faciētes
hostias introire. Et meridie rursus dum clauderent templum. Denicq; ne vas aliquod portari licet in tē
plum/sed erant in eo solummodo posita altera mensa turibulum candelabrum que omnia & in lege
conscripta sunt. Et enim nihil amplius neq; ministeriorum aliquorum ineffabilium agitur: neq; intus
illa epulatio ministratur. Hec enim que predicta sunt habent totius populi testimonium manifestum
rationemq; gestorum. Licet enim sint tribus quattuor sacerdotum & horum singule habent hominū
plusq; quinq; milia/sit tamen obseruatio particulariter per dies certos/& his transactis alij succeden-
tes ad sacrificia veniunt/& congregati in templum mediante die precedentibus claues templi & ad
numerum omnia vasa percipiunt nullaq; ad cibum aut potum attineant in templo delata. Talia nāq;
etiam ad altaria offerre prohibitum est: preter illa que ad sacrificia preparantur. Quod ergo Appio-
Appion grāmaticus. nem esse dicimus nisi nihil horum examinantem verba incredula protulisse. Sed turpe est historiae
enim veram notitiam se proferre grammaticus non promisit. Et sciens templi nostri pietatem hanc
quidem pretermisit. Hominis autem greci comprehensionem finxit: & pabulum ineffabile & cibos
opulentissimam claritatem. Et perulos ingredientes vbi nec nobilissimos Iudeorum licet intrare nisi
fuerint: sacerdotes. Hec ergo pessima est impietas atq; mendacium spontaneum ad eorum seductio
nem: qui noluerunt discutere veritatem.

¶ Aliam finxit fabulam Appion Zabidonem dicens lucernferum asini caput habentem in tem
plum venisse (obstupescentibus inopinabili visione Iudeis) & rursus Doram velociter aduenisse quod
falsum auctor manifestat. Qua loca que non sunt scribit & ciuitates nescientes trāsfert & Iudeos (eo
q; communes cum alijs deos non habeāt) accusat: & ad se venturum Apollinem & cum stellis super
terram eum ambulare credidisse. Nullus enim lucernem vidit neq; ambulanti obuiauit. Ianuarū quo
q; templi tanta erat quantitatis vt non minus q̄ a ducentis viris claudebant. Multiq; greci Iudeorum
leges venerati sunt quorum quidem permanserūt alijs recedentibus nullusq; hoc meminit: sed solus
Appion hec adinuenit. Ipse enim nouus Iudeorum fuit accusator malorum apud aegyptem gestoꝝ F
oblitus. Aegyptij enim perses & Macedonibus nihil a famulis differētes Iudei vero. ccc. annis prin-
cipatum tenuerunt. Appionē quoq; irridet qui Alexandrinam beatificat quia se coēm habere me-
ruit dicens illū oportere testem esse sui qui aliū non habet accusanti se insuper Appion iudeos quia
suillis non vescunt carnibus & in genitalibus circumciduntur. respōdet Iosephus animalium commu
nem omnibus esse immolationem nec propter hoc mundum (quod expauit Appion) animalibus de
solādum preceptaq; ab initio fore dicit deos coleret & diligere sapientiam & hec maxime adimplēt
qui circumciduntur & porcinis abstinent cibis. Appion itaq; suas ignorans leges de Iudeorum legi-
bus mentitus est & circumcisus putrefactus expirauit doloribus.

Capitulum quartum.

Alia fabula cō-
ficta ab appio-
de, zabidone in
cernifero asini
caput habēte.

DEr ea si quidē mala & ineffabilia que predicta sunt nobis detrahere tentauere. Rursumq; tāq̄
pissimus dederit adiciens fabule inna facta. Et enim illum retulisse dum bellum iudei contra
iudeos haberent. Longo quodam tempore in alia ciuitate Iudeorum qui ea apollinem cole-
bat venisset ad iudeos/cuius hominis nōmen dicatur Zabidon. Deinde quis eum promisisset tradi-
turum se eis Apollinem deum Dorienses inventurūq; illum ad nostrum templum. Si oēs alcēderēt &

credidissent omnem multitudinem iudęorum. Zabidō vero fuisse quoddam machinamentū ligneū.
A Et circumposuisse sibi: & in eo tres ordines infixisse lucernarum: & ita ambulasse vt procul stantibus appareret quasi stella per terram iter agēs. Porro Iudęos inopinabili visione obstupuisse: & longe cō stitutos tenuisse silentium. Zabidon vero multa quiete ad templum veniśe & aureū detraxisse asini caput. Sic enim vrbane conscribit: & rursus Doram velociter aduenisse. Igit & nos dicere possumus: quia asinum hoc est semetipsum Appion grauat & facit stultitia simul & mendacijs oneratum. Loca namq; quę non sunt conscribit. & ciuitates nesciens trāsfert. Idumea enim prouinci ę nostrę confinis & posita iuxta Gazam & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phoenice vero iuxta montem Carmelum Dora ciuitas appellatur in nullo concordans Appionis obloeutionibus. Quattuor enim dierū itinere procul est a Iudęa. ¶ Cur itaq; rursus accusat eo q; nō habeamus cōmunes cum alijs deos Sic facile credidere patres nostri ad se venturum Apollinem, & cum stellis eum ambulare super terram putauere/ Lucernam enim primo nunq; videre. Qui licet & tantam & talia concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciam ex tātis milibus obuiarit. Desolatos etiam viros custodibus comperit: & hoc tempore prędij. Cętera iam relinquo. Ianuę vero templi altitudine quidē erant cubitorum sexaginta: latitudine vero vigiti. Omnes deauratę & pene auro puro confectæ. Has claudebāt non minus quam viri ducenti diebus singulis: & relinquere eas apertas nefandissimū nimis erat. Facile eas lucernifer ille apperuisse creditur qui solus etiam habuisse asini caput ęstimabatur. quapropter dubium est vtrum hoc caput Zabidon denuo renocauit. An certe sumens Appion introduxit in templum vt Antiochus inueniret. Vnde in secundo Appioni aliquam mētiendi daret occasionem & conscribēdum banirantium per deum factorem cœli & terrę maris nulli Iudęos facturos alienigenę & maxime Grecis. Oportebat aūt mentientē absolute dicere nulli facturos alienigenę & magis Aegyptijs. Sic eni ab initio poterāt eius figmēta de iureiurādo cōgruere ab Aegyptijs vtiq; non propter malignitatem suam: sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autem plus locis q
B studijs sumus adiūcti: ita vt nullę inter nos & illos inimicitię Zelotypię esse noscunt. Ediuerso nāq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse/ quorum quidam permansere quidam vero perdurare non ferentes denuo recessere. Hoc tamen iusiurādum nunq; se quisq; audisse meminit apud nos habitum/ sed solus Appion vt videtur audiuit. Ipse vtiq; composuit nimis: igitur hęc maxima compositio etiam infuturo dicenda Appionis admiratione dignissima est. Quarum rerum hoc affirmatiū dictum/ quia neq; legibus iustis vtamur/ nec deum colamus vt cōuenit/ & diuersis gētibus seruiamus/ & calamitates quasdem circa ciuitatem sustineamus cum vtiq; principalis ciuitas Romanorum sit/ cuius ciues soli ab initio regnare atq; nos seruire consueuerunt. Quis etenim ab horum magnanimitate se valeret abstinere/ Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Appion locutus est/ quando paucis contigit in principatum continue præsidere & non rursus alijs facta mutatione seruire. Plurimę namq; gentes alijs obedire coactæ sunt. Soli autem Aegyptij eo q; refugiant sicut aiunt in eorum prouidentia dij atq; soluentur migrantes in effigies bestiarum. Honorem præcipuum inuenerunt vt nulli famularentur horum qui Asiam Europamq; tenuere. Qui scilicet vnam diem ex quo totius sæculi non habuere libertatem neq; apud indigenas dominos neq; apud externos Nam quēadmodum eis vsi sint per se non semel solummodo sed frequenter vastantes vrbes templa vertentes amputatos apud eos interficientes deos improperare non studeo. Non enim cōuenit stultitiam nos indocti Appionis imitari/ qui neq; casus Athenienśium neq; Lacedęmoniorum animo suo cōcepit. Quorum alios quidem fortissimos/ quorum summi diuersis vitę sunt/ calamitatibus fauciati. Dimitto dirutam Athenienśium arcem templum Ephesinum & Delphos/ aliaq; multa pro quibus intulit. sed potius inferētibus improperia. ¶ Nouus autem accusator nostrorum Appion inuentus est malo
C rum suorum apud ægyptum gestorum prorsus oblitus. Sed Sesostris eum/ quem refert fabula regem fuisse ægypti vt credit excęcauit, Verumtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Salomonem: qui multas subdidere gentes. Sed de his modo supersedendū est. quę vero cunctis nota sūt: Appion modis omnibus ignorauit: quoniam persis & post illos principibus asię Macedonibus/ ęgyptij quidem seruire nihil differentes a famulis. Nos autem liberi consistentes etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum annis viginti & centum vsq; ad Pompeium magnū & dum vniuersi sunt expugnati a Romanis principibus omniū soli propter fidem suam maiores nostri auxiliatores & amici fuere. Sed quęritur quia viros mirabiles non prębuimus vel vt quorundam artium inuentores & inter hos enumerat Socratem & Zenonem Cleantem & alios huiusmodi. Deinde qđ potius est mirandum semetipsum his adiecit & beatificat Alexandriam quia ciuē talem habere meruit/ quod rite facit. Oportebat enim vt ipse sui testis existeret/ quia alijs omnibus sit importunus & callidus esse videbat & vita verboq; corruptus. Quapropter recte quilibet Alexādrię cōdolebit si su-

Risso ad fabulam.

Ianuas templi q̄titas & ornatus quas nō minus viri ducēti singulis diebus claudebant &c.

Multi græci iudeorū leges venerati sut.

Inuectiua contra appionē mēdacem.

Notius iudeorū accusator Appiō malorū apd ęgyptū gestorū oblitus seruiēt eni ęgyptij pśis & macedōibus nihil a famulis differētes Iudęi vero tenuerunt prisia. cxx. ānis.

per iſto aliquid magni ſapuerit. De veris autē qui fuere apud nos titulo nullo laudis inferiores ſcīunt D
qui voluerint noſtrę antiquitatis libris incūbere. Reliqua vero quę in accuſatione conſcripta ſunt di-
gnū erat forte ſine ſatiſſactione relinquere: vt ipſe ſui potius & aliorū Aegyptiorū accuſator extaret.

Appiō iudęos de imolatione aialiū & qa ſuil lis nō veſcūtur carnibus & de genitaliū circū ciſione accuſat ad quę Joſeph: rñdet prio de i- molatiōe aialiū quę cōmunis ē cū aliis ppłis.

¶ Quęritur enim eo q animalia conſuera ſacrificemus: & nō veſcamur carnibus ſuillis: ſed & circū-
ciſionem genitalium vehemēter irridet. De noſtrorum quidem animalium peremptionē cōmunio
nobis eſt cum aliſs hominibus vniuerſis. Appion autem ſacrificantes nos redarguēs increpat ſemet-
ipſum: cum genere ſit Aegyptius. Nō enim Grecis aut Macedonibus aduerſatur. Iſti enim optant ſa
crificare & centum bobus ad ſacrificia ſuis diis & ſacerdotibus vtuntur ad epulas. Quę cum ita ſint
non propterea contigit mundum animalibus deſolari: quod Appion expauit. Qui tamen ſi ſolemni
tates Aegyptiorum ſequerentur quidam mundus hominibus ferociſſimis aut beſtiis impleret: quas
iſti iudicantes deos diligenter enutriunt. Etenim ſi quis eū conſuleret: quos putaret omniū Agyptio
rum eſſe ſapientes atq; deicolas ſacerdotes ſine dubio fateretur. Hæc enim duo dicuntur ſibimet ab
initio a regibus eſſe precepta. vt deos colant & ſapientiam diligant: quod illi facere precipue iudicā-
tur: qui tamen & circumciduntur omnes: & a porcinis abſtinent cibis. Sed neq; vllus alter Aegyptio
rum cum eis diis ſacrificare dignoſcit. Cęcus igitur fuit Appion: quādo pro Aegyptiis noſtras detra-
ctiones componens illos videtur potius accuſare: qui nō ſolū vtunt ſolemnitatibus: quas in nobis cul
pat iſte. Sed etiam alios circūcidi docent: ſicuti dixit Hero dotus. Vnde recte michi videtur Appion E
propter patrię ſuę leges mulctam ſoluiſſe blaſphemię. Etenim neceſſario circumciſus circa genitalia
vulnera ei facta nihil ei circum pferunt & putrefactus magis doloribus expirauit. Oportet enim bñ
ſapientes in legibus propriis circa pietatem integre permanere: & aliorum minime permanere. Iſte
vero ſuas quidem leges effugit. De nobis vero mentitus eſt. Hic itaq; terminus vitæ fuit Appionis.
Sed & noſter hic ſam finem liber accipiet.

¶ Joſephus Apollonium Molonem & Lyſimachum & nonnullos alios reprehendit qui tam per
ignorantiam q̄ per inſaniam Moyſi legiſlatori tanq̄ mago derogantes leges. Iudęorum nullius ma-
licię nulliuſq; virtutis dixerunt eſſe doctrices. Apolloniſ vero diſperſa eſt accuſatio. Hic enim iudęos
aliqñ ſine deo eſſe hominibus odioſos appellat aliquādo eis formidinem improperat. aliqñ ſuperbiā
impingit ipſoſq; barbaris affirmat ſtultiores. legiſlatorem autem Moyſem ſuper cęteros legiſlatores
greęos (apud quos legis nomen non fuit cognitum) extollit laudibus. legiſlatores enim Greęorum fa
laces ſunt: infiniteq; ſunt eis legum differentię ſibi inuicem repugnātes. Moyſes vero deum eternum
omnium gubernatorem legibus ſuis colere docuit. Pythagoras quoq; anaxagoras plato & Stoici di-
uinam cognouerunt naturam.

Capitulum quintum.

Contra apollo- nium & lyſima chū moyſi legiſ latori tāq̄ mago & fallaci dero- gātes dicētes le ges iudęos ma licię nullīq; vir- tutis eſſe doctri ces.

Quoniam vero & Apollonius Molonis & Lyſimachus: & aliis quidam tam per ignorantiā
q̄ per inſaniam de legiſlatore noſtro Moyſe de legibus verba protulere: nec iuſta nec ve-
ra. Dum illi quidem velut mago atq; fallaci derogant. Leges autem malitiæ apud nos nul-
liuſq; virtutis affirmant eſſe doctrices. Volo breuiter & de omni cōderſatione noſtra & de
particulari ſicuti potero proferre ſermonem. Reor enim fore manifeſtum: quia & ad pietatem akeru
trum vniuerſalemq; clementiam: inſuper ad iuſticiam laborumq; tolerantiam: & ad contemptū mor
tis optimas leges poſitas habeamus. Rogo tamen lecturos vt non cum inuidia exequātur huius ope
ris lectionem. Non enim propoſui laudes cōſcribere noſtrorum: ſed aduerſus eos qui nos plurimum
& falaciter accuſarunt ſatiſfactionem hanc puto eſſe iuſtiſſimam. Proinde accuſationem Apollonius
non continue ſicut Appion inſtituit: ſed diſperſim. Quippe ſi aliquando quidem nos ſine deo & ho F
minibus odioſos appellet. Aliqñ vero formidinem nobis improperat. Et ediuerſo rurſus aliqñ de p̄-
ſumptione faſtum gentis noſtrę querit. Dicit autem etiam ſtultiores barbaris & propterea nullū inuē
tum nos ſolos vitę vtilię comperiſſe. Hęc autem omnia manifeſte redarguunt dū vniuerſa contrario q̄
ab eo ſunt dicta mōſtrant. Et legibus imperata & a nobis cū omni integritate geſta. Si vero coactus
fuero facere mentionem legū contrariarum apud alios cōſtitutarum cuius rei culpabiles illi ſunt qui
noſtras ſolemnitates tanq̄ malas dicere voluere. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neq;
quia eas habeamus leges quarum ego capitales & ſummas ad increpandum poſiturus ſum æque:
quia precipue in legibus propriis perduramus. Paulū ergo ſumens onus volo prius edicere: qui eorū
qui ſine lege & ordine viuunt. Hi qui ordinis & cōmuniū legum amatores extiterūt: & primi hoc in-
choauerunt. recte manſuetudinem noſtramq; virtutem p̄ſtare dicendi ſunt. Deniq; cognatur ſinguli
eorum geſta ſua ad antiquitatem referre: vt imitatores aliorum videantur exiſtere: & non ipſi potius
aliis. vt legitime viuere debeant exponere. His igitur hunc in modum habentibus virtus legiſlatoris
eſt memoria conſiderare: & his qui vſuri ſunt legibus quas poſuerit ſatiſface quia recte ſunt. Po-
puli vero eſt vt in omnibus quę conſtituta ſunt perduret: & neq; fœlicitate procedente neq; calami-

Accuſatio apol loniſ diſpſa q iu dęos aliqñ ſine deo eē hoibus odioſos appel lat aliqñ eis for midinē ipropē rat aliqñ ſuper biā eis ipigit ip ſoſq; barbaris affirmās ſtultio res.

A tatibus aliquid horum immutet. Dico igitur noſtrum legiſlatorem quorumlibet qui memorantur legiſlatorum antiquitate pręcedere. Lygurgus enī & Solon & Zeleucus Locrenſis & omnes qui apud greços mirabiles ſunt nouelli atq; recentes quantum ad illum comparati eſſe noſcunt. Quando nec ipſum nomen legis fuiſſe olim apud Græcos agnoſcitur. Teſtis Homerus eſt qui nuſq̄ in opere ſuo hoc vſus eſt nomine. Non enim ſecundum legem: ſed indiffinitis ſentenciſs & regum pręceptiōibus populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permanſere tantum moribus vtētes; & non ſcripto. Et multa horum ſemper ſecundum euentum caſuum permittentes. Noſter vero legiſlator antiquus exiſtens hoc etenim vndiq; manifeſtum eſt etiam apud eos clarum qui ſemper contra nos loquunt ſemetipſum prębuit optimum principem populorum & conciliatorem magnum. Sed inſtructionem totius legis vitæ conſtringens eis ſuaſit hanc libēter excipere & firmiſſime inclyta ſcientia cuſtodire. Primitus autem eis magnitudinis opera videamus. Ille namq; progenitorum noſtrorum relinquentium Aegyptum & ad terram propriam remeantium: multa milia ſumens ex plurimis & impoſſibilibus rebus cautiſſime liberauit: & inaquoſam eos & multū arenoſam oportebat tranſire viam: bellaq; deuincere: & filios ac vxores p̄damq; belli ſeruare in quibus dux egregius & cōciliarius ſapiētiſſimus & tutor veraciſſimus fuit vniuerſorum. Omnem ſi quidem multitudinem in ſemetipſum pendere facit: & cum omnia quę vellet perſuadere poſſet in nullo horum vindicauit ſibimet poteſtatem: ſed in quo maximo tempore poteſtatem ſibimet arrogant & Tyrannidem pręſules rerum: & populum frequenter plurima iniquitate viuere conſueſcunt. In hac ille potētius conſtitutus ediuerſo: magis iudicauit agendum pie & plurimam exhubere aliſs æquitatem ipſe virtutem pręcipuam ſe credens cunctos oſtendere: & ſalutem firmiſſimam præbere ſequacibus bona voluntate. Et maximis actibus in ſingulis caſibus vſus eſt. Quapropter recte iudicabat ducem atq; conſiliatorem ſe deū habere & primitus ſibimet ſatiſſaciens quia ſecundum illius voluntatem vniuerſa gereret atq; tractaret. Credidit modis omnibus oportere vt etiam apud plebem hęc opinio permaneret. Namq; dum reſpicere ſuā vitam credunt: delinquere non pręſumunt. Huiuſmodi quidem noſter legiſlator fuit non magus: nō

B fallax ſicut derogatores iniuſte p̄nunciant. ſed quales apud Græcos gloriantur fuiſſe Minoē & poſt eum legiſlatores. Alij namq; quidam eorum leges poſitas a Ioue dicebāt. Alij vero eas in apollinem & vaticinium delphicum referebant: ſiue pro veritate hoc credentes ſeu facile ſuadendum iudicantes populo. Qui vero precipuas leges inſtituerūt / vel qui iuſtiſſime de dei fide cognouerint / licet hoc ex ipſis legibus facta comparatione conſpicere. Iam enim de ipſis tempus eſt diſputādi. ¶ Igitur infinitæ quidem particularis gentium atq; legem apud cunctos homines differentię ſunt. Alij ſi quidē Monarchis / alij vero populo poteſtatem reipublicę commiſere. Noſter vero legiſlator nichil horum intendens: veluti ſi quis hoc dicendo menſuram tranſcendat verbi diuinam rempublicam declarauit: deo principaliter conuerſationem noſtram atq; poteſtatem excellenter aſſignans & ſatiſſaciens eum cunctos inſpicere tanq̄ cauſam bonorum omnium vniuerſis hominibus exiſtentem: & quęcūq; contigit eos in anguſtijs ſupplicaſſe illius non latuiſſe volūtatem. Neq; quicq̄ eorum quę geſſere vel ſi quid aliquis apud ſemetipſum potuit cogitare vnum vero eum eſſe mōſtrauit & ingenitum immutabilem per tempus ęternum & omni ſpecie mortali pulchritudine differentem. Et ipſum nobis notum qualis autem ſit ſecundum ſubſtantiam prorſus ignotum. Hæc itaq; de deo ſaperent prudētiſſimi græcorum quia quidē eruditi ſunt illo vtiq; ſciendi præbente principia nunc dicere prætermitto: quia non optima & congrua dei naturę atq; magnificentię ſunt valde teſtātur. Pythagoras enim & Anaxagoras & Plato: & poſt illos philoſophi Stoici & pene cuncti videntur de diuina ſapuiſſe natura. Sed hi quidem ad breue philoſophantes populo ſuperſtitionem opinionibus iam conſcriptam veritatem dogmatis proferre timuere. Noſter vero legiſlator opera præbens conſonis verbis ſuis nō

C ſolum his qui cum eo erant ſatiſfeci. Sed etiam qui ex illis ſemper erant naſcituri hoc immutabiliter inſpirauit: & cauſa legiſlationis ad vtilitatis modum ſemper adduxit. Non enim partem virtutis dei culturam dixit: ſed huius partes alias eſſe perſpexit atq; cōſtituit. Idem fortitudinem iuſticiam & in omnibus ciuium concordiam ad alterutros. Cūctæ namq; actiones & ſtudia vniuerſiq; ſermones ad diuinam referunt per omnia pietatem. Non enim hoc inexaminatum aut indefinitum vlterius dereliquit.

¶ Duo moralis diſciplinę modi quorum vnus ſermone doctor eſt alter excitatione morum quos Moyſes ambos multa diligentia complectit. cęteri vero legiſlatores vnum aſſumentes alterū reliquerunt. ſicut Lacedęmonij & Cretes moribus erudiebant non verbis. Athenienſes vero & pene omnes alij greci quę oportet agi ſuis legibus pcipiebant. aſſueſcere vero ad hęc operibus minime valuerūt. pręcepit autem Moyſes ſemel in ebdomada relicto opere populum ad legis auditionem cōgregari. Quibus itaq; Iudęus interrogatus facilius legem q̄ nomē ſuum recitabat. Nulluſq; eorum de deo ſer-

Laudes moyſi legiſlatoris ſup cęteros legiſlatores greços apud quos legis nomē non fuit cognitū &c.

Greçorū legiſlatores fallaces.

Infinitæ legum apd gētes differentię.

Moyſes deum eternū oim gubernatorem poſuit.

Pythagoras. Anaxagoras & Plato & Stoici quō diuinā cognouēūt naturam.

mones audet ꝓferre contrarios. Nihilq; nouum vel his quę antiquitus ſauciata ſunt contrariũ fas eſt illis cogitare. diuinę enim legis integritas ſacerdotibus eſt commiſſa. nulluſq; ſauctior eſt principatus cuius populus ſit ad pietatem ꝑparatus. Opera autẽ diuina omnibus ſunt manifeſta vniuſq; dei templum eſt vnum. hunc placant hoſtijs ſacerdotes quorum primus ſecundum genus deo cuſtodit lege de dubijs iudicans & punit lege conuictos. D

Capitulum ſextum.

Duo moralis diſcipline modi ſex verborum & mores quos moyſes ambos cõplectit.

VOs ſi quidem ſunt totius diſciplinę & moralis inſtitutiõis modi/ quorum vnus quidẽ ſermone doctor eſt. Alter vero excitatione morum quę cũ ita ſunt quidam legiſlatores ſentiendi ſunt diſcreti/ & alterum horum modum ſibi placitum aſſumentes alterũ reliquerunt. Sicuti Lacedęmonij quidem & Cretes moribus erudiebant/ non verbis. Athenienſes vero & pene omnes alij Gręci quę quidem oportet agi ꝑcipiebant ſuis legibus. Aſſueſcere vero ad hęc operibus minime valuere. Noſter autẽ legiſlator hæc ambo multa diligentia cooptauit. Nam nec exercitatione morum dimiſit non traditas/ neq; legis ſermone reliquit incõptas Sed mox a primo inchoans cibo & vnicuiq; dicto conueniẽte nihil neq; minimarum eſcarum ſub poteſtate voluntatis vtentium dereliquit. Sed & de cibis quibus conuenit abſtineri/ & qui ſumendi ſunt/ vel quę dięta communis eſſe videatur. Necnon & de operibus labore ſimul & requie. Terminum atq; regulam poſuit legem: quatenus veluti ſub patre atq; domino viuẽtes: neq; volentes quicq̃: neq; per ignorantiam deliquamus. Non enim ignorantibus pœnam poſuit. ſed optimam & neceſſariam correptionem monſtrauit legem. Quapropter non ſemel audire: nec ſecundo vel ſępius. Sed in vnaquaq; ſeptimana alia opera relinquentes: ad legis auditionem cõgregatiõ cepit vniuerſos eamq; perfecte condiſcere q; ſcilicet omnes legiſlatores reliquiſſe noſcuntur. Et intã tum plurimi hominum porro ſunt vt ſecundum ꝓprias viuant quia pene eas ignorant. Et cum peccauerint tunc agnoſcunt ab alijs quam legem probant eſſe pręuaricati. Sed etiam viri maxima cum gloria & principalia gubernantes ꝓfitentur ignorationem. Scitos nãq; ſibi faciunt aſſidere ad diſpoſationem rerum: & experimentum legis habentium. Noſtrorum vero quilibet cum leges interrogatur facilius q̃ nomen ſuum recitat. Vniuerſas quidem mox a primo ſenſu eas diſcentes in animo velut inſcriptas: & rarius quidem quilibet tranſgreditur. Impoſſibile autem eum ſuppliciũ deuitare peccantem. Hoc itaq; primum omnium mirabilem conſonantiam nobis inſtituit. Nam vnam quidem habere & eandem de deo ſectam: vita vero ac moribus differre nihil ab inuicem optimam moribus hominum poteſt cele brare concordiam. Apud nos etenim ſolos neq; de deo quilibet ſermones audet alterutris aduerſarios ſicut multa ſimilia apud alios fieri comprobantur. Cum non ſolum a fortuitis quod viſum fuerit vnicuiq; profertur. Sed etiam apud quoſdam Philoſophorum hoc crebro ꝓſumitur. Quando alij quidem totam dei naturam ſermonibus perimere tentauere. Alij vero eius ꝓuidentiam ab hominibus abſtulere. Neq; in ſtudijs vitæ a differentia vila cõſpicitur/ Sed communia quidem opera omnium apud nos exiſtunt. Vnus non de deo ſermo oncors eſt aſſerens illum cũcta reſpicere. ſed etiam de ipſius vitę ſtudijs. Et quoniam oportet omnia alia ad terminum diuinę pietatis adduci: a mulieribus noſtris & a ſeruis quilibet auerti Pro qua re illatas nobis calumnias a quibuſdam cur non exhibeamus viros inuentores nouorum operum ſeu verborum contigit oriri. Alij ſiquidem in nulla re paterna perdurare optimum eſſe putant: & pręcipue trãſgreſſoribus ſapientiæ robur aſſignant. Nos autem ediuerſo vnam eſſe prudentiam atq; virtutes exiſtimamus/ nihil pœnitus vel facere vel cogitare contrarium his quę antiquitus ſancita noſcuntur/ quod ſcilicet indicium legis eſt optimo fœdere conſtitutę. Nam ea quę nunc non habent modum experimento ſępe correpta redarguũtur. Apud nos autem qui credimus ab initio poſitam legem diuina voluntate nichil aliud pium eſt q̃ hanc ſub integritate reſeruare. Quis etenim eius quicq̃ mouere poteſt/ aut quid melius adinuenit vel qui ab alijs tanq̃ precellentius ad ſtatũ reipublicę noſtrę migrauit/ aut quę poterit eſſe melior atq; iuſtior q̃ ea quę deũ quidem principem omnium eſſe cõfirmat. Sacerdotibus autẽ in communi quidẽ res ꝑcipuas diſpenſare permittit. Summo vero pontifici aliorum ſacerdotum principatum cõpetenter iniungit. Quos vtiq; non diuitijs neq; alijs quibuſdam ſponaneis auiditatibus prœcellentes. Legiſlator ad culmen huius honoribus inſtituit. Sed quinq; ſapientia vel temperantia alijs prœſtare noſcuntur/ eis pręcipue culturam diuinę placationis coniunxit. Apud hos igitur & legis & aliorum ſtudiorum integra diligentia cuſtoditur. Cõtemplatores etenim omnium atq; iudices contentionum & punitores culpabilium ſacerdotũ eſſe decreti ſunt. Quis ergo principatus quod regnum erit hoc ſanctius vel qui honor deo potius cooptabitur cum omnis quidem populus ſit ꝑparatus ad pietatem? Summa vero diligentia ſacerdotibus ſit indicta & velut quędam feſtiuitas gubernetur vniuerſa reſpublica. Cum enim miniſteria ſua: numero paucorum dierum alienigenę cuſtodire nequiuerũt ea videlicet ſacrificia nominantes nos cum multa delectatione & in commutabili voluntate ſolẽni- E

Nihil nouũ vel his quę antiquitus ſancita ſunt cõtrariũ fas eſt iudeis cogitare.

Integritas diuinę legis ſacerdotibus commiſſa. Nullus ſanctior principatus illo cuius ꝑpls ſit ad pietatẽ ꝑparatus. F

A tatis opus per omne ſeruamus æuum. ¶ Quæ igitur ſunt præcepta vel interdicta ſimplicia ſiue nota dicamus. Primum quidem de deo eſt. Deus habet omnia prefectus beatiſſimus ipſe ſibi ſufficiens principium & medium & terminus. Inter oia operibus quidem & muneribus clarus & totius rei manifeſtus. forma vero & magnitudine nobis inenarrabilis Omnis nanq; materies cõparata ad huius imaginẽ licet ſit preciosa tamẽ promẽ cunctaq; ars ad illius imitatiõis inuentum extra eſſe artem cognoſcitur nihil ſimile neq; videmus neq; poſſumus ſuſpicari neq; conijcere. Sanctũ eſt videmus eius opera lumẽ/cęlum/ſolem/luuã/flumina/mare/aialium/ nationes/redditiones/fructum hæc deus fecit non manibus neq; laboribus neq; quibuſdã indiguit ſibi cooperantibus: ſed ipſo vidente bona repente facta ſunt. Bona nunc homines conuenit vniuerſos ſi qui eum quę placere exercitatione virtutis. ¶ Modus eum diuine placationis iſte ſanctiſſimus eſt. Vnum templum vnius dei commune omnium communis dei cunctorum. Gratum namq; ſemper eſt omne quod ſimile eſt. Huic placant quidem ſacerdotes ſemper. Præcedit vero iſtos primus ſecundum genus qui ante alios ſacerdotes ſacrificauit deo cuſtodiet leges/ de dubiis iudicabit/puniet lege conuictos. Huic quiſquis non obedit ſupplicio ſubiacebit tanq; qui in ipſo deo impie geſſerit. Hoſtias immolant/nõ ad crapulam noſtrã vel ebrietatẽ attinentes. Hæc eñ non placẽt deo quę res occaſio potius iniuriarũ ſimul &
B expenſarũ eſt. Deus eñ temperatos ordinatoſq; & boni generis diligit & vt p̃cipue ſacrificantes caſte viuamus. In ſacrificiis autẽ ꝓ cõmuni ſalute primũ oportet orare Deinde ſinguli pro ſemetipſis. Quomodo oẽs ſocij ſumus & qui hoc conſortiũ ſuæ vitæ p̃ponit maxie deo gratiſſimũ eſt/ſupplicatio vero fit ad deũ votis ac precibus nõ vt bona p̃ſtet nec enim ipſe ſponte cõtulit vniuerſis: & vno depoſuit: ſed vt hoc ſuſcipere valeamus ſuſcipientesq; ſeruemus: purificationes in ſacrificijs lex decreuit. Ex oi excubiſ excõicatione a muliere facta & alia multa conſcribere valde longiſſimum eſt.

¶ Lex matrimonium filiorum procreandorum cauſa inſtituit: vbi mulier viro eſt inferior omnẽ autem aliam prohibet hominum permixtionem adulteriumq; ſub pena mortis prohibetur: neq; in filiorum natiuitatibus epulationes aut ebrietatis occaſiones permittit ſed filios iubet etudiri. Mortuos quoq; iubet ſpoliendos honor parentibus poſt deum exibendus: & qui eos cõriſtat eſt lapidãdus. Arbiter munus accipiens morte moriatur mutuans vſuras non accipiat. Recipiendi quoq; in legum communicatione alieni lex erga hoſtes docet clementiam. Mors autem in pluribus cauſis pœna eſt tranſgreſſoribus. Similiter lex eſt ineuitabilis in ſeruis menſuris ponderibus ac de iuſta venditione. Iudei itaq; pro legis conſeruatione alacri animo paſſi ſunt mortem.

Capitulum ſeptimum

HIuſmodi ergo de deo & eius placatione ſermonibus eſt. Ipſe autẽ ſimul etiam lex eſt quoſdã aũt nouit lex permixtionẽ per naturam ad cõiugẽ ſi tamen pro filiorum cauſa procreandorum agatur. Maſculorũ vero in maſculos valde iudicauit inimicas & tẽtantes horum morte decreuit dignos. Nuberevero iubent non reſpicientes ad dotem neq; violenter arripere ſed neq; dolo vel fallacia ſuadere. Diſpenſationẽ vero potius fieri per eum cuius eſſe noſcitur poteſtatis & p̃ cognitionẽ oportunã. Mulier aũt inferior inquit eſt viro per oia. Obedit igitur non ad iniuriã ſed vt ſit ſub regimie conſtituta. Deus enim viro poteſtatẽ dedit Cum hac ergo coire decet maritũ ſolũmodo. Alterius vero experientiã habere nequiſſimũ. Si quis autẽ hoc egerit declinatio nulla mortis neq; vim fieri virgini alteri deſponſatæ neq; ſi ſuaſerit nuptę filios nutrire præcepit Vniuerſis autem mulieribus interdixit vel celare quod ſtatũ eſt vel aliam machinationem corrumpere filij Namq; mœchatrix eſt anima demoliens & genus imminens. Igitur ſiquis ad concubitum corruptionemq; tranſierit immundus oportet autẽ etiam poſt legalem commixtionem viri mulieris auari. Hoc enim partem anime polluere iudicauit inflata namq; corporibus vulneratur. Dum ob hoc fit aliquam propter purificationis cauſam talibus imperauit.
Sed neq; in filiorum natiuitatibus conceſſit epulationes aggregari & fieri occaſiones ebrietatis: ſed tẽperatum eſſe repente principium iuſſit; litteris erudiri propter leges & noſſe progenitorum actio-
C nes vt immittantur & cum legibus educati neq; tranſgrediantur neq; cogitationem ignorationis habere iudicentur. ¶ Proſpexit autem etiam funeribus mortuorum benęq; pręcioſe ad ſœpeliẽdum celebrantu exequię. Neq; inſignium fabrice ſepulchrorum ſed neceſſaria quidem circa prolationem funeris imperauit, domeſticos adimplere Omnibus autem viuentibus legitimum eſſe conſtituit vt aliquo moriente & concurrant & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam moneſticos funere celebrato vt longe procul ſit q̃ ſit videatur quis mundus eſſe cum fecerit homicidiũ. ¶ Parentum honorem poſt deum eſſe conſtituit & qui non repenſat eorum gratie ſed in qualibet pte contriſtat precepit eſſe lapidandum. Iubet etiam omnibus ſenioribus honorem iuuenes exibere quoniam cunctorum ſenior deus eſt. Nihil permittit cellebrandum apud amicos non enim amicitię

Ọpa diuina oibus nota.

Vnũ tẽplũ vnius dei.

Sacerdoti obediẽdũ q lege cõuictos pugnit et hoſtiis deũ placat.

Lex matrimoniſ.

Mulier viro inferior

Prohibet adulteriũ ſub pœna mortis

Lex in filiorũ natiitatibus nõ ꝓmittit epulatiões nec ebrietatis occaſiões. ſed iubet filios erudiri

Lex de mortuis ſepeliendis

Honor parẽtũ poſt deũ et q cõ

triſtat eſt lapidã dus &c.

Arbiter munus accipiẽs morte moriatur.

Mutuãsnõ accipiat vſuras

Recipiẽdi in legũ communicatiõe alieni.

Circa hoſtes clemẽtiam lex docet.

Morsi pluribus cauſis poena de mẽſuris & põderibus

De iniuria dei & parentum

Iudei alacri aiõ etiã morte ꝓ cõſeruatione legis paſſi ſunt.

ſunt apud eum cui omnia non creduntur. Et licet aliquę inimicitię prouenient: ꝓdita mẽsa rara prohibuit. Si quis arbiter munus accœpit: morte mulctatur. Deſpiciens quod iuſtum eſt: & auxiliũ reis offerens. Q̃d quiſq̃ non potuit non auferat: & aliena non tangat mutuans non accipia vſuras. Hęc & his multa ſimilia communionem continent noſtrorum inter alterutos. ¶ Quomodo autem etiam de domeſtica cura circa alienigenas habenda habuerit legiſlator referri dignũ eſt. Videbitur enĩ omnibus optime proſpexiſſe: deum eo ita ſentiẽte neq; propria corrumpimus. neq; participari rebus noſtris volentibus inuidemus. Quicunq; enim volunt ſub noſtras conuerſari leges accedentes ad ea cũ munificentia ſuſcepit non genere ſolummodo ſed etiam voluntate vitę putans eſſe conſortium. Eos autem qui tranſitorie miſceri ſolemnitatibus non alia tamen exhibenda conſtituit. Idem omnibus p̃bendum ignem/ aquã/ cibum/ iter oſtẽdere non ſpernere aliquẽ inſepultũ mitiſſime etiã cõtra hoſtes quę ſunt agenda ſanciuit vt neq; terra eorum exuratur. neq; arbores fertiles incidantur. ſed etiã ſpoliari eos qui in bello cecidere interdixit: & captiuos proſpexit quatenus eorum ammoueatur iniuria: & maxime fœminarum. Sic autem alũnos manſuetudinem atq; clemẽtiam ſtuduit edocere vt etiam de animalibus irrationabilibus non taceret ſed horũ tantummodo vtilitatem legitimam concedens ab omni nos alia cauſa prohibuit. Quęcũq; enim veluti ſupplicantia oriantur in domibus hoc interdixit occidi. Sed neq; parentes deniq; precepit auferri. Et licet inimica ſunt aĩalia eis tamẽ parcẽdũ eſſe ſanciuit. Sic vndiq; ea quę ad manſuetudinẽ pertinent obſeruauit. Doctrinalis quidẽ ſicuti prędictũ eſt legis vtens & alia rurſus contra tranſgreſſores punitionis ſine excuſatione defigẽs Damnũ nanq; in plurimis cauſis tranſgrediendum mors eſt. Si adulterium cõmiſerit aliquis ſuum puelle feœrit. Si maſculo turpe tentamentum preſumpſerit aut patiatur ſuſtinere tentatus. Similiter autẽ eſt lex ineuitabilis & in ſeruis ſed etiam de menſuris vel ſi quis de ponderibus dolum fuerit operatus & de iniuſta venditione ac fraude vel fide traxerit alienam rem: aut quod nõ potuit abſtulerit oĩmo dignum eſt vindicta nõ qualia apud alios ſed ne valde maiora De iniuria vero parentum vel impietate quę ſit in deo/ licet tentet hoc aliquis mox peribit. His itaq; ſecundũ legem vniuerſam honor tribuit̃ non argenti/ non auri neq; coronę capitis: aut cuiuſdã prædicande feſtiuitatis/ ſed vnuſquiſq; teſtem habens conſcientiã ſuam valde ꝓficit legiſlatore prophetãte/ & deo fidem condonãte firmiſſimam his qui ſeruauerunt leges: licet pro eis mori cõtingat aliquibus concurrunt alacri ad occaſum. Dedit enĩ deus rurſus fieri vt vita melior poſſit ex mutatione conferri Piget itaq; nunc hoc me conſcribere: niſi opera eſſent omnibus manifeſta. Quoniam multi & plerũq; olim noſtrorũ progenitorũ ne vel ſermonem ſolũmodo extra legẽ proferent: oĩa paſſi ſunt ſuſtinere viriliter vel ſi honorari contigit apud omnes homines noſtrã legẽ & voluntariã legis conſequentiam eſſe manifeſtã imbuebãt græcos maiores noſtri etiam extra regionẽ propriam cõſtituti huiuſmodi ſi quidẽ etiam habẽt & tã glorioſam de deo taleſq; leges multo ſęculo ſic firmiſſime cuſtodire omnes arbitror admirari propter frequentes apud nos factas mutationes.

¶ Plato philoſophię apud græcos mirabilis de re pu. conſcribens pene parentus de deo veram propter plebis ignorantiã dicit non eſſe ſecutũ proferre opinionẽ. Iudeorũ autẽ reſpu. amplius duobus milibus annis ante lacedemonios fuit qui propter rerum mutationes pene ſuarũ legũ obliti ſunt Iudeis nullo medio a ſuis legibus alienatis: prõpti enim ſemper fuerunt iudei in obſeruãdis legibus quorũ mos erat propria cuſtodire nõ aliena acuſare. Inuehit etiã Ioſephus in poetas qui quantos voluerunt deos poſuerunt diuerſis natiuitatibus procreatos alterũ fabrũ textricẽq; deã quoſdam ephoebus alios ſenes confingentes. Adulterũ quoq; deorũ mentiuntur in cælo quorũ quidem errorũ cauſa fuit veri dei ignorantia & data poetis mentiendi et pictoribus fingendi facultas

Plato apud græcos philo. mirabil̃ de repu. conſcribẽs pene pẽptus de deo verã ꝓpter plebis ignorãtiã nõ eẽ ſecurũ ꝓferre opinionẽ

Iudeorũ reſpu. ãplius duobus milibus ãnis añ

Capitulum octauum.

ENiq; eos qui ſcribere proxime de repu. & legibus tentauere tanq̃ de incredibilibus compoſitionibus quidam frequenter accuſant dicentes. quoniam impoſſibilia ſumpſerint argumenta. Et alios quidem relinquo philoſophos quicũq; huiuſmodi negocium in ſuis cõſcriptionibus habuere. Plato mirabilis apud græcos tanq̃ de honeſtate vitę præcedens & virtute ſermonuꝫ & perſuaſione philoſophiæ cunctos excellens ab his qui dicebant peſſimum eſſe de repu. conſcribere illuſus & diuulgatus pene peremptus eſt. Cum vtiq; qui illius verba cõſideraverit frequenter & facile reperiet quę etiam conſuetudini plurimorum proxima eſſe noſcunt. Ipſe ſiquidem Plato confeſſus eſt quia de deo veram opinionem propter ignorantiam plebis proferre ſecurũ non eſt. Sed platonis quidem verba vana eſſe putant & multa poteſtate eſſe compoſitas atq; conſcripta & maxime de legiſlatione prolata. Lygurgi vero mirantur & ſpartani cuncti cõcelebrant quoniã illorum legibus plurimo tempore perdurarunt. Ergo hoc manifeſtum virtutis inditum eſt in legibus permanere. Si vero Lacędemoniorum admirantur illorum tempus aſſumant ſcientes amplius

Plato.

Lygurgus

A duobus milibus annis nostram constitisse rempublicã & super hęc sciant quoniam Lacedęmonij q̃dem omni tempore quo apud se habuere libertatem prefecte viri sunt custodisse leges. Cum vero circa eos facte sunt fortunę mutationes pene cunctarum legum obliti sunt. Nos autem multis casibus euolutis propter regem Asiæ mutationes neq; in nouissimis malis venientes a legibus sumus alienati nonvocationis nec epulationis causas seruantes eas quando si quis considerare voluerit multi ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis q̃ Lacedęmonijs videbit impositos. Illi siquidẽ operantes terram & neq; circa artes exercitiũ habentes sed ab omni operatione remissiores pingues & corpore pulchri in ciuitate degebant. Alijs ministris in omnibus vitę necessarijs rebus vtentes & cibum paratum ab illis accipientes solum opus bonum atq; clemens iudicantes ad faciendum & patiẽdum quatenus prevalerent aduersus omnes contra quos bella susciperent quia non neq; hoc adipisci potuerũt dicere superpono. Non enim singulis solummodo/sed multis frequẽter eorum subito legis precepta negligentes semetipsos cum armis hostibus tradere. Putas ne? & apud nos non dico tãti sed duo vel tres agniti sunt proditores effecti legum vel mortem non dico illam facile quę solet præiudicatibus euenire/sed eã quę cũ multa corporũ afflictione & multa crudelitate videtur accedere. Quam vt ego puto quidam prevalentes nobis non per odium subiectis imposuere si qui sunt homines/qui non tantũmodo esse credant pessimum si agere quicq̃ extra leges suas vel sermonem apud eos dicere cõpellãtur. Non tamen mirari decet si mortem formissime toleramus pro legibus & vltra alios vniuersos. Non enim quę leuia videntur nostris studijs alij facile patiuntur/hoc est operationem cibiq; simplicitatẽ/& vt mihi frustra neq; fortuito/quod quisq; desiderat vescatur/aut bibat aut ad concubitum quemlibet accedat aut splendide vestiatur aut sine nobilitate vacet. Sed illud attendendum est si gladijs vtentes & hostes ad inuasione fugantes precepta legis circa cibos nequaq̃ infringimus. Nobis itaq; gratũ est ꝓpter hęc legibus obedire & illis fortitudinis causas ostendere. ¶ Proinde Lysima
B chi & Molones & qutdẽ huiusmodi alij conscriptores improbi. Sophistę adolescentium deceptores quasi vehemẽter nobis prauissimis existentibus derogare contendunt. Ego nolem de legibus alienis examinationẽ efficere. Noster em̃ mos est propria custodire nõ aliena potius accusare. Et vt neq; irridere neq; blasphemare debeamus eis qui apud alios putãtur dij aperte nobis legislator interdixit ꝓpter ipsam appellationẽ De accusatoribus autem proiectiones suas nõ increpare volẽtibus taeendum nõ est. Cumvtiq; non a nobis nunc sermo compositus eos arguere videatur sed a multis probabiliter iã premissus. Quis igitur eorum qui apud grecos sapiẽtia sunt mirabiles non redarguit nobilissimos poetas & precipue legislatores? Quoniã huiusmodi sectas de deis ab initio populis inseruere? Dicentes eos & numero quidem quãtos ipsi volueret ex alterutris vero & diuersis natiuitatibus procreatos. Hos autẽ diuidentes locis habitaculis tanq̃ generationes animalium alios quidem sub terra alios in mari seniores autem eorum in tartaris vinctos esse dixere quibuscũq; distribuere. Cœlũ his sermone quidem patrẽ operibus autem tyrannum atq; dominum superposuere. Propterea aduersus eũ cõsti
C tuere insidias pervxorem & fratrem & filiam quam ex eius capite fingunt generatã vt alligãtes eum appenderent sicut ipse ille suum dicitur patrem. Hęc iuste accusatione digna conquerũtur qui sapiẽtia virtute præcellunt. Hic super hęc diridentes adijciunt. Si deorum alios quidem ephœbos & adolescentes alios autem seniores & barbaros esse credendum est alios constitutus superantes & quẽdã fabrum aliam vero textricẽ alijũ vero peregrinantẽ & cum hominibus contendentes. Alios autem cytharizantes aut arcu gaudentes. Deinde inter alterutros seditiones effectas & propter homines contentiones constitutas vt non solum a terutris manus mitterent sed etiam ab omnibus vulnerari ingerent malaq; perferrent & super omnia est luxuriosus si intemperantia permixtionis vterentur. Quomodo non erit incongruum amores & concupiscentias adv̄ uersos attingere simul masculos & ad fœminas Deinde fortissimus & primus eorum pater seductas a semetipso impregnatasq; mulieres diruptas submersasq; sperneret & eos qui ex eo sunt nati neq; liberare potest. Factos conscriptos neq; sine lachrymis eorum perferre mortes. Bona sunt hęc & his alia consequentia id est adulterio in cœloviso & sic impudenter a dijs celebrato vt iam alij zelare se poterentur tali passione conscripti. Quid enim alij facturi non essent dum neq; senior atq; rex valuisset impetum suũ a mulierũ permixtione retinere. Alij vero dum seruientes hominibus & nunc quidem ędificãtes causa mercedis nunc vero pascentes. Alij autem malignorum modo in ferro carcere colligati. Quę igitur sapientium talia non accũdant vt hoc componentes redarguant & multam stulticiam his credentium reprehendant. Alij vero ad terrorem quendam vel metum necnõ & rabiem atq; seductionem omnesq; pessimas passiones & formam in dei natura fingere presumpserę. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitate sacrificare suasere. Si quidem simulata necessitate consistunt vt quosdam deorum putent bonorum esse largitores. Alios autem vocant aduersarios quando eos veluti malignissimos homines muneribus atq;

Lysimachus Molenes.

Lacedæmonios fuit q̃ pœne legũ ꝓpter mutationes rerũ obliti sũt Iudęis a suis legibus nullo modo alienatis

Prõptitudo Iudęorũ ad obseruandas leges.

Mos Iudęorum ꝓpria custodire nõ aliena accusare.

Contra poetas quãtos ipsi voluere deos posuũrũt creatos. &c. Fabulę poetarũ de dijs suis & statibus eorum

Adulterij poetę mentiuntur Ioue. &c.

Ignorantia veri dei cā tātę iniq taris ē data poe tis atq; pictoribus mentiendi facultas.

donis placare contendunt magnum quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes nisi mercedem eis studiose prębuerint. Quę igitur causa sit tantę huius iniquitatis atq; delicti circa deū. Ego q dem arbitror eo q; neq; veram dei naturam ab initio eorū legislatores agnouerint neq; quantū prędicere potuere perfectam sententiā diffinientes reipub. tradidere. Sed velut aliud quidam prauissimū reliquerunt dantes potestatem poetis si quidem vt quos vellent deos introducerent. Hęc omnia pati entes rhetoribus aut de republica scriberent & de peregrinis dijs decreta proferrent sed etiam pictores & gypso plaste in hoc apud grecos multam habuere potestatem vt vnusquisq; formam quā vellet secundū modū suae opinionis exponeret. Alter quidem ex luto quod vellet fingens. Aliusvero pigens opificis itaq; qui maxime putantur esse prędicti ebur & aurum habent ad hoc suę semp nouitatis argumentū. Proinde apud eos priores quidē dijs florentes honoribus senuerunt. Sic enim prosperendū est. Alijvero noui clā introducti religione potiunt & tęplorū alia quidē desolata alia vero nuper secundū eorū voluntatem ędificantur quapropter & arbitror e diuerso nosse magis indigent qualis facta sit circa deum & quomodo ei honor immobili religione seruetur.

¶ Iosephus Apolonium stultū vocat dicens vero philosophos de deo eum Iudeis concordes in opinione. Vnde plato Moysē imitatus nullū poetā in republica dicit recipiendū. Athenięnses vero cōmunē oībus suam ciuitatē gloriantes pręter illoꝝ legem de dijs loquentes grauissime punierunt. Socrates nāq; quia nouū deum referebat veneni poculo mulctatus est. Anaxagoras quoq; (quia solem) quem colebāt deū athenienssium (insensatū dicebat) morte dānatus est. Pythagoras etiā dubium de dijs conscripsisse accusatus nisi fugisset occidebatur. Scythę similiter Anacharsim philosophum inter emerūt quoniam deorum grecorum plenissimus ad eos venisse dicebat varia itaq; auctor gentilis arguit fatuitatem.

D

Capitulum nonum.

B

Apollonū stultum vocat. Veri philosophide deo lude is in opinione cōcordes Plato moysē imitatus nullū poetā, i republ. dicit recipiendum.

Apollonius si quidē Molon vnus fuit stultorū atq; tumentiū. Eos aūt equivere in greco philosophati sunt neq; predictorū aliquid latuit neq; frigidæ allegoriæ causas ignorauere. Quapropter illos quidē iuste spernere, & circa verā decretę circa deū opinionē nobis fuere cōcordes. Q d plato respicies neq; vllū quēq; poetarū dicit i repub. eē suscipiendū & Homerꝝ honorabiliter admonet fanū ei cōstituiens & vnguēta supfundēs, ne rectā opinionē de deo fabulis forte destrueret. Prędicę nāq; Plato nīm legislatorē imitatus, licet nullā eruditionem huiusmodi suis ciuibus impetrasset, idest vt oēs pfecte discerent leges, vt ne fortuite aliquid extraneorū ciuibus miscerent sed esset pura respub. & in legū custodia p duraret. Horū nihil cogitās Apollonius Molon nos voluit accusare qm nō recepimus eos q alijs sunt opinionibus prędoccupati neq; de deo cōmunicari patimur eis quia alia vitę cōsuetudine degere cū neq; hoc proprīū nostrū sit sed cōmune cūctorū nō modo rep sed etiam qui inter grecos cautissimi fuisse noscunt. Lacedæmonij nāq; peregrinos etiā expellebant corruptionē extra leges ex vtroq; metuentes. Illorum igitur citius sequicia poterit quilibet arguere q nulli neq; conuersationis neq; cohabitationis suę participū exhibebant. Nos aūt aliorum quidem rez zelare non sinit participare vero cupientes quae sunt nostra libenter suscipimus, quod vtiq; reor indicio magnanimitatis atq; clementię. Sed desino iā de Lacedęmonijs amplius disputare. ¶ Athenienses vero qui cōmunē esse suā gloriantur omnibus ciuitatem quomodo de his rebus habuerit Apollonius ignorare. Hi namq; velverbo solum modo prēter illorū legem de dijs loquentes ineuitabiliter punierunt. Cuius etenim rei gratia. Socrates est mortuus, non enim hostibus tradidit ciuitatē neq; tępla vastauit, sed quia noua iuramenta iurauit & quoddā dæmoniū significans se referebat seorsum ludēs sicuti quidam dicunt. Propter hoc veneni poculo morte mulctatus est. Insuper etiam corrūpere iuuenes eum accusator aiebat & conuersationē patriæ legesq; contēnere. Et socrates quidem ciuis Athenięnsis huiusmodi tormenta sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius fuit. et quia existimantibus Athenięnsibus solem esse deū ille eum insensatū & ignotū asseruit, paucorum sententia morte dānatus est & aduersus Diagorā Melium talentum decreuerunt. Si quis occiderit eum quoniam eoꝝ mysteria deridere ferebat. Pythagoras aūt nisi cito fugisset cōprehensus occideret eo q; dubium de dijs Athenięnsiū cōscripsisse putabantur. Quod oportet mirari si circa viros fide dignos talia gessisse noscantur qui neq; mulieribus pepercere. ¶ Nunc enim sacerdotē quendā quoniam eum quidā accusauit peregrinos colere deos decretum aduersus eos qui peregrinū introducerēt deū supplicīū mortis inferebatur. Igitur qui tali legevtebantur palam est eo q; aliorū non crederent esse deos. Non enim si crederēt aliquibus inuiderent, quasi quiddā matus habentibus. Sic hisvero cędibus congaudentes humanis & paululū differentes a bestijs arbitrantur, tamen sua mysteria oportere esse custodięda, & Anacharsim sapiętia mirabilē Scythę grecis aduenientē interemerūt quoniam videbatur greco rum deorū ad eos venisse plenissimus. ¶ Multos aūt apud Persas quilibet inueniet etiam pro eadē causa

apollonius molon

Plato.

Athenięnses oibus cōem suā ciuitatē gḷiabant Socrates veneni poculo mulctatus quia nouū deū referebat.

Socrates.

anaxagoras q; a solē (quē deum athenięnses colebant) insensatū dixit morte dānatus est.

anaxagoras.

Pythagoras.

Scythæ anacharsim philosophum intere

Anacharsis

A tormen[illegible] affectos. Sed palam est quoniã Apollonius Persarũ legibus congaudebat illosq; mirabat. Quippe cum greci totũ fortitudinẽ atq; cõcordiãvnanimitatis quam habuere de diis/hãc scilicet fortitudinẽ quã in tẽplis eorũ cõcrematis habuerũt. Is etiã studiosꝰ oim imitator extitit. Persicorumvxoribus alienis cõtumelias faciens filiosq; concidens. Apud nos aũt mors decreta est si quis vel irrationabilia mala hoc modo noceat & ab his legibus nos abducere neq; timor potuit prępotentium potestatũ/neq; zelus eorum qui apud alios honorantur sed neq; fortitudinẽ ideo exercemus vt bella auaricię causa suscipiamus sed vt legũ iura seruemus/& dũ talia detrimẽta litie sustineamus si quos de legibus mouere tẽrauerint: tunc etiãvltravirtutẽ rebellare contendimus & vsq; ad calamitates nouissimas perduramus. Cur itaq; nõ zelemus leges/cũ eas neq; a legislatoribus suis seruatas esse videamus Vel quomodo Lacedęmonij non erant de ipermixta sui cõuersatione reprehẽdi/ & de defectu pariter nuptiarꝝ. Vliacivero & Thebei coitũ impudentẽ & extra naturã olim masculos agebat/& optime atqꝫ vtiliter facere se putabant. ergo cum ipsi omnino rebus afficerent etiam suis legibus miscuere/qđ tantum aliquando valuit apud Grecos vt etiam diis suis masculorum concubitum applicarent. Itaq; deniq; germanorum nuptias retulere. Huiusmodi satisfactionem rerum incongruarum & extra naturam pro libidine componentes.

Mer ẽt qm̃ deorũ grecoꝰ plenissimus ad eos dicebat venisse.

Fatuitatẽ gentiliũ redarguit.

¶ Plurimi legislatores malignis hoibus absolutiões malorum dederũt. Lex vero a Iudęis vsq; ad mortẽ seruatur. et cum vetustas temporis verissima oim sit probatio. hic concludit Iosephus legem Moysi sup omnes optimã quę omnes obligauit sed & hic ipsius legis fecit mentionẽ vt de ea ipudenter loquẽtes arguat & cũ ipse leges de se ferãt testimoniũ q̃ pie sunt bellũ ꝓ auaricia nesciẽtes opus suũ contra Appiones & Melones terminat mendaces. ¶ Capitulum decimum.

Malignis hoibus plurimi legislatores absolutiões dederũt Lex a Iudęis seruat vsq; ad mortem.

B Esino nũc de supplicijs dicere & quãtas ab initio prębuerint plurimi lagislatores absolutiões malignis hoibus in adulterio quidẽ pecuniarũ in corruptione autẽ etiã nuptias sentientes. Quantas aũt occasiones cõtineãt de abnegatiõe pietatis examinare lõgissimũ est. Iã em̃ apud plurimos olim meditatio facta est trãsgrediẽdi leges qđ nõ agitur apud nos qñ ꝓpter eas & diuitijs & ciuitatibus & bonis alijs priuati sumus Lex aũt apud nos seruatur vsq; ad mortẽ. Nullius vero Iudeorũ neq; si ꝑcul abeat & prouinciam ob regem q̃ acerbũ sic metuit vltra illum legis videat timere ꝑceptũ. Igit si ꝓpter virtutẽ legum taliter apud eos sumus: concedant qm̃ potentissimas leges habemus. Si vero circa prauas nos leges iudicant perdurare: quid ipsius iustis me nõ patiant meliores non custodientes ope sanctionis? Quia igitur lõginquitas tẽporis verissima credit omniũ esse ꝓbatio. Hinc ergo testem facio virtutem legislatoris nostri: & opinionis quã ille de deo cõtradicit. Nam cũ sit infinitũ tẽpus si quis: & cunctis alijs semper hominibus zelum sui potius prębuerũt. Primi quippe Grecorũ ad faciem quidem iura patriæ conseruabant. Ipsis aũt rebus philosophiæ quę tractatu illa secuti sunt, De deo similia sapientes humilitateq; vitę cõmunionẽ inter alterutros edoctes. Sed etiã populis oli multus fuit zelus nr̃as maxima pietate culturę nomen est. Itaq; pietas Græcorũ nec vllus quisq̃ barbarus nec vna gens vbi seminanę in quavacamus cõsuetudo minime discurrit: atq; ieunia & candalabroꝝ incẽdia: sed etiã ciborũ apud nos solẽnia plurima apud multos iugiter obseruare conantur/ Insuper imitari etiã concordiã quã nos inter alterutros obtinemus: & rerũ participari suarũ & operũ dilectionẽ in actibus & pdurationẽ necessitatũ habere ꝓ legibus. Illud enim mirabilius est qa pręter ipulsorẽ huius obseruationis ipsa per se lex homines ita valuit obligare & quẽadmodũ deus in vniuerso mundo cõsistit ita lex p cũctos ãbulauit. Vnusq;q; enim si suã regionẽ domũq; conspicit his quę discunt̃ recessauit. Oportet igitur cunctorum hominum malitiam reprehendere aut enim volunt nos isti aliena & prava iura ante propria & meliora zelari aut certe si hoc nolũt quiescãt nobis per inuidiã accusatiões igerere. Nõ em̃ ꝓ

Vetustas tpis verissima oim probatio hinc colligit legẽ moysi sup oẽs optimã

Lex omẽs obligauit.

C cuiuslibet maliuolẽtia defendimus hãc causã sed nr̃m honoramus legislatorẽ atq; credimus quæ ab illo ꝓphęta de deo sunt. Deniq; nisi intelligeremus ipsi virtutẽ legũ nunq̃ magna sapere sup his tantus populus zelatur. Sed de legibus quidẽ & de repu. nostra certissimã feci rationẽ in his quę de antiqtate cõscripsi. Nũc aũt eoꝝ nemini quantũ necessariũ fuit neq; aliorũ vituperare iura neq; nr̃a laudare proponens sed hoc agens vt de nobis iuste cõscribẽtes & cõtra ipsã veritatẽ ipudẽtissime cõtẽdẽtes arguerẽ. Arbitror itaq; per hãc cõscriptionẽ abundãter me quę ꝓmisi cõplesse. Deniq; in principio demõstraui genus accusatorũ esse certissimũ atq; nouũ & multos veterũ in cõscriptionibus suis memoriam habẽtiũ nostri ex illis testes exhibui. Dixere itaq; Aegyptios fuisse progenitores nostros & ostẽsũ est quia in ęgyptũ venerint aliũde. Deinde sunt mentiti quoniã exinde ꝓpter dadẽ corporis sint repulsi & apparuit quãtũ voluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sui reuersi. Alij vero tanq̃ nequissimo viro legislatori nostro derogare cõtendunt. Cuius virtuti dudũ quid ipse post illum

Causaquare leges Iudęorũ in hoc opere reclauerit.

epylogus prędictorum.

Leges de semet ipis testimoniū dāt q̄ sunt pie belli causę ama ticię nescientes

Notāda sētētia.

tēpus vero longissimum perhibet testimoniū. De legibus autem loqui ăpliori sermone non fuit opus. Ipsę nāq; per semetipsas apparuere pię & verissimā habentes intentionem & non ad humanum odiū sed ad rerum communionē potius inuitantes iniquitatum inimicę cultricesq; iusticię segnicia est. Et multas expensas procul abiscientes sufficientiā & amorem laboris erudientes bellum causa auaricię nescientes. Fortes aūt p se esse populo prępparantes ad supplicia retribuenda semper ineuitabiles verbis nequaq̄ circūueniri possibiles prępparationes semp operibus exequētes. Hęc enim nos semp opera manifestiora litteris exhibemus. Quapropter ego cōfidēs dico quia multarū atq; meliorū rerum nos potius q̄ aliį pręceptores sumus. Quid enī intranscensibili pietate melius est? quid iustius q̄ legibus obedire? quid vtenius q̄ in alterutrosvnanimes esse? Et neq; in calamitatibus ab inuicem recedere neq; tempore fœlicitatum per iniurias discrepare sed in bello quidem mortem contemnere in pacevero artibus aut agriculturę vacare & semper & vbiq; credere deum respicere & solum omnia gubernare. Hęc igitur si quidem apud alios aut scripta sunt primitus aut seruata firmiorē debemus nos gratiam illis tanq̄ eorum facti discipuli vero nequaq̄ primitus extitere. His prępcipue nos vtētes cognoscimus & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Appiones igitur & Molones & quicunq; mendacij derogatione congaudent coniuncti procul abscedant. Tibi autem Epaphrodite veritatem maxime diligenti & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus hic libellus conscriptus esse dinoscitur.

Cōcludit cōtra Appiōes & melones mēdaces.

¶DEO GRATIAS.

¶DIVI HIERONIMI testimonium de scientia & ingenio nostri Iosephi in tractatu de viris illustribus qui inter cętera dicitur ipsum ob ingenij gloriam statuam Romæ in foro meruisse. Et alibi de eōdem ait Iosephus antiquitatem Iudaici populi approbans duos libros contra Appionem grammaticum alexandrinum scripsit. & tanta secularia profert testimonia vt mihi miraculum subeat quomodo vir hebręus ab infantia sacris literis eruditus cunctam grecorum bibliotecam euoluerit.

¶Exaratum habes (candide lector) Flauium Iosephum historicum illustrissimum de Antiquitatibus bellog; Iudaico necnon de antiqua iudæorum origine per venerabilem Rufinum presbyterum De greco in latinum traductum. Ante hac quidem mendosæ impressum ac in infinitis ferme locis depravatū. Nunc vero per grauissimum atq; profundissimū sacrę paginę Professorem magistrū Robertū Goullet nō sine multa lucubratione ingētiq; labore in statū suum pristinum restitutus exemtus & vbiq; accuratissime emendatus Adiectis singulorum capitum compendiosis argumentis eum annotatiunculis per q̄ vtilibus in margine collocatis necnon cum concordantijs non solum eorūdem librorum inter se Sed etiam biblię egesippi ac hystorię scolastice vbiq; idē cū Iosepho pertractant. Impressus quidem industria probi viri Anthonij bonnemere in impressoria arte peritissimi ac librarij Impensis vero honestorum virorum Ioannis petit & Francisci regnault bibliopolarum Anno domini Millesimo quingentesimo decimonono Kalendis Aprilis.

¶FINIS.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

¶ In presentis compendii commendationē Iohannis de Gouy Morinensis Epigramma.

¶ Tempora quisquis amat longi discretus æui
Noscere, vel fluxos rursus habere dies:
Aut veterum quænam fuerit prosapia Regum
Sceptraq; quot soles regia quisq; tulit:
Quas aquilo: quas eurus habet: quas cyrthius vrbes
Quasq; feras tumidis irrigat auster aquis:
Hęc lege succincti (moneo) compendia libri:
Splendidā quę terso pollice gesta notant
Aetatum cernes discrimina multaq; vitę
Signa: dabunt mores dexteritasq; patrum.
Regnorum siquidem casus regumq; propago
Premia longeuę prosperitatis alunt.
Ficta nec hic vani pingunt mendacia fuci,
At solum: quicquid littera vera: docet.
Multa igitur noster tollatur laude Robertus,
Peruigili cuius munere tanta patent.
Nam quęcunq; tenent prolixa volumina longo
Contextu: paucis conferet iste liber.
Talia quid prestat studij constantia sensus
In tenebris pernox assiduusq; labor.
Singula fœlici genuit quę neustria fato
Paladis vt largas multiplicaret opes.

¶ FINIS LAVS DEO.

Habes candide lector preclara Josephi iudei historici opera vberrime: a profundissimo Theologię professore sic vt premissum est elaborata opera & impensis Francisci Regnault & Iohānis Petit Librarijs Impressa: & ab innumeris erroribus quibus antea scatebant tersa atq; castigata: ne sis ergo ingratus preces altissimo fundito pro eo qui prędicta opera ad communem hominum vtilitatem: non sine magnis vigilijs & accurato labore excoluit: ac ipsos bibliopolas qui in hoc opere magnos fecerūt impēsas liberali emptiōe subleuato qđ si feceris michi credo magis tibi ꝓderit hic liber in Biblioteca q̄ nūmus in archa. Vale impressum Parrhisij. Anno Dñi. M. quingentesimo decimonono: penultima Maij.